Almira 2
Shelf 3
J3

द.वि. १६८२२ पु. १६०५

मेरु तन्त्र

द. नं. १६८३२

मूल्य — १६०

मेरुतन्त्र

ह·नं·१६८३२

मू·१६०

जनकराज १९५८।

म.तं.
१

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ यथासन्ध्यादिवाभाति नवभातिकदापिसन् ॥ यस्मिन्ज्ञातेनसाभातितस्मैनस्मैन
मोनमः ॥१॥ जलचरेणापि जितेसुरासुरनरोखिले ॥ लक्ष्म्यारूपेणनेसर्वे महेशंचाररागणाः ॥२॥ दिव्यारापकस
ह्मारणिसमाधिष्ठं विलोकाने ॥ प्रार्थिता चार्चितानेल्कवायदक्षिणमार्गिभिः ॥३॥ एवानदाबोधयन्नात्रमान
न्वाभ्यजितिपन् ॥ ध्यायन्तिविधिहर्षोगणाल्वांत्वध्यायसिकंपुनः ॥४॥ मांवदंतिपराशक्तिंत्वांवदंतिपरंशिवं
आवयोरपिकिंध्येयंमत्वंमेकृपयावद ॥५॥ इतिश्रुत्वावचस्तस्याः स्मित्वाकिंचिन्महेश्वरः ॥ उपवेश्यविधीन्ता
दीन्वाक्यमेतदुवाचह ॥६॥ नराणांपरमंहृद्गोप्यंसौराःशातंसमाः ॥ नदद्देवयोनीनांदिनमायुश्चनछतं
७ ॥ कृत्स्नेतेपरमेतस्यमानेकलियुगस्यतत् धर्मार्धसाढ्संवत्सरांधर्माणांनत्रमाराणः ॥८॥ इदंभूर्शैलनिह
तमैडाचुम्बीतत्पदं ॥ कृतप्रमाणास्त्रखांनुसमयः काप्यपरकः ॥९॥ एवमिदंडरिंडसत्यैवंवलराणोदिनमध्य
ने ॥ याध्यायनेमराणायामयानछासनिर्गमः ॥१०॥ पुपंचोक्तल्लदिवसःकुंभकोरात्रिरस्पतु ॥ एवंतस्यघ
टिकयाबद्धेमेकंघिधेऽस्तुते ॥११॥ घटीशातपितंतस्यात्रस्वास्तिचतिकीटवत् पक्ष्मेकेसमीरूपाश्चकंस
लेनुपार्वति ॥१२॥ अनुमात्रेहरिजीवेद्वर्षमात्रमहंशिव ॥ एवंसाशानवर्षीवेमराकालस्यगेहिनी ॥१३॥
सर्पकंञ्कवदेतत्त्वक्त्वास्वस्थापुनर्नवा ॥ समदेवयुवाभिष्ठेस्समयाविधिर्यीकृतः ॥१४॥ एवंश्रुत्वावच
नस्यदेवीचलाहरिस्सुराः ॥ अस्संकारस्यविलयंकृत्वाभीतानमाः पुनः ॥१५॥ देवाऊचुः ॥ त्राहित्राहिमहा

॥ श्रीः ॥
॥ १ ॥

देवशरणागतवत्सलः ॥ साहंकारा वयं मूढा ईश्वरा इति वादिनः ॥ १६ ॥ निर्जिता अपि नित्यं जाता जलंधरवधै-
षिणा ॥ मशकाश्च वयं देव नरस्त्वं मशकायसे ॥ १७ ॥ यस्मात्त्वत्तेषा पिपस्वपरार्द्धोज्ञेतनो सग्मा । महाकालः
कथं ज्ञेयः कथं मुक्तिर्भवेच्छिव ॥ १८ ॥ मुक्तरूपकनिधा देवश्रेष्ठा का किंचसाधनं ॥ वदास्माकं यदि कृपा देवां
विल्लोकुरेषु व ॥ १९ ॥ ईश्वर उ० ॥ ज्ञायते न स्वभावेन सकलं वेदवाक्यतः ॥ पुनर्मोहयते बुद्धिं तस्य मायापाऽ
रस्पया ॥ २० ॥ मया कृतानि संशास्त्राणि संख्यया ह्योन्नरेशानं ॥ येन येन प्रार्थितोऽहं देवि संप्रार्थिता मया ॥ २१
देवीभिः प्रमथैर्देवैर्लब्धो मोक्षश्चतुर्विधः ॥ येन मार्गेण भवति स स मार्गः प्रकाशितः ॥ २२ ॥ तत्रापि तांत्रिका
देवा अहंकारेण मोहिता ॥ अस्मान् देवान् विनिंदंति बहुकर्मनिरताः सदा ॥ २३ ॥ कलिमाहमशेषु त्वः
खाने पाने च मैथुने ॥ जायंते निरतास्तेन तिष्ठंतः प्रेमतत्पराः ॥ २४ ॥ इदं रूपं मे कलौ तस्माऽच्वाऽडिः सप्तमी
रितं ॥ वेदसारं धर्मसारं तत्रारणां हृदयं परं ॥ २५ ॥ महाकालेन यत्प्रोक्तं पंचमीमुक्तिसाधनं । सर्वेषामेतमां
यानं मन्त्रेत्रं मेतसंस्थितं ॥ २६ ॥ भ्रातावनुतदृक्ष्यमाराणां मनोदत्वा पृथक् पृथक् ॥ इत्थपानिजयं देहे हरी । कुर्वं-
न्त्वशोकिताः ॥ २७ ॥ यथा मोयं जलं निर्भेर्गृहीत्वा काष्ठधारया । वर्धन्त्येकत्र वा पुत्लं विरूपं करोति च ॥ २८
तद्वन्महाकालवाक्यमहामायाप्रवर्धिनि । कर्मवातेन संभिन्नास्ते देवाः कोटिशो भवन् ॥ २९ ॥ तथानेकत्वगुणा-
तो विदवोयं निचोधमां । तथैवोपासनामार्गगुणाज्जीवाश्च देवताः ॥ ३० ॥ यथासओछोग्रमों यां यानि कोह

॥ मे॰ तं ॥
॥ २ ॥

दन्तो ब्रजेन । वाप्यादौ वा नज्ञानेस्यान्न द्ददेवो विमोहितः ॥ २१ ॥ पुनर्नरः पुनस्तिर्यक्कृमो वं यद्धजलाशय ॥ पुनः
सूर्यकरैर्नीतिः पुनर्ह्रदः पुनर्जले ॥ २२ ॥ नद्यद्धुःक मेराणाजीवो नानायोनिषु जायते । यथा जलौघः सन्मार्गो नदि
नीतो मस्तानदी ॥ २३ ॥ प्रविष्टस्तो यथाधिं पश्चाद्पुनर्भवनं ब्रजेत् । वाऽको दरस्थं वेशात्म द्धज्ञी जो पि देवतां ॥ २४ ॥ वि
मुक्तां शिवमात्मलक्ष्म मत्ता कालो भिजायते ॥ सखण्डा सहस्रः कश्चिद्दैवात्पद्मात्मनस्तनु ॥ २५ ॥ यथा समुद्रो भव
ति नद्धुलसमुत्ता अपि । ब्रह्मलक्ष्मा ना हि निर्भिर्ज्ञो हि न्याचोपासनाक्रमे ॥ २६ ॥ देव्युवाच ॥ वामदक्षिणाभेदेन पं
च पं चक्रमे णाच ॥ उपासनावामदक्षा तत्र तत्र प्रसंस्थिता ॥ २७ ॥ तत्र भोगः कया मोक्षः कया युग्मं कयापि च
लभ्यते देव नाका च सर्वाभ्यप्यो नमो नमः ॥ २८ ॥ शिव उवाच ॥ देवासुरैः पुराकल्पे मथ्यमाने महोदधौ तत्र
रूपा मासरुम्यन्ना सुराकल्पशाधारिणी ॥ २९ ॥ गोरांग्य तरुणा चैला च भा त्यद्भ रिति केवका ॥ ध्येनोज्ञ रूपा देवीन्ते
लोकत्रस्यापि मोहिनी ॥ ४० ॥ दृष्ट्वा तां दानवाः सर्वे भुक्ता वार्यबला सुराय ॥ जित्वा नां तत्र दस्माः कलशा ब्र
यथु-सुरां ॥ ४१ ॥ देवानुपलाचितान् दृष्ट्वा शक्रयत्र तत्र संस्थिताः ॥ पपुलाअपि तां सुरापां सुरा देवनमातर
४२ ॥ वरा न पिवद्धुनद्युः सुरायाः सुरस्मा नर ॥ मनयास्मां सर्वथ्यं तिशेषं रहस्यं तिये नराः ॥ ४३ ॥ तेस्मद्रूपा नमं
देहेभुक्तिभुक्तेकभाजनं ॥ सुरागंगासुरा सिंधु सुरा देवी सरस्वती ॥ ४४ ॥ सुरा गोदावरी रेवा सुरैव परमं पदं ॥
सुरां निदंति ये मूढा मूढास्ते जन्म जन्मनि ॥ ४५ ॥ गंधर्वैर्लयमानानाः शक्रयेमेच दानवाः ॥ पुनर्मंमंपुन

2

॥ रा॰ प॰ ॥
॥ २ ॥

त्वधिवलक्ष्मीनैः स्तुरैः सह ॥४६॥ धन्वन्तरिः समायातः सुधाकलशहस्तवान् ॥ सुरामप्सरात्मकं तेनोक्तं किमिदं प्रभ
या हतं ॥४७॥ उवाच मधुरं विष्णुः सान्त्वयंश्चप्रतारयन् ॥ सर्वदेवाः संतुष्यन्ममृतपानस्य पानतः ॥४८॥ अशेषप
दिदममृतं पीयूषं तस्य याचिते ॥ स्वात्मप्पनोनं देवार्थनिसारंभस्मा हतं ॥४९॥ ततो हरिर्मोहिनि रूपधा
री वामे ततो पाययत्सुरं देवान् ॥ शाक्तीः सर्वास्तन्ताव्रभैरवादीन्त्रमेनन्मन्त्राः सह्दरैरभ्यवर्धत ॥५०॥ दक्षे
रादेवानमृतं पाययसंमेतनमनाः पूर्वदेवा न वाधन् ॥ कालभूतं सम परतं समसे भुक्ता सायौ ज्ञात्वा तवांत
स्समग्रं ॥५१॥ ततः स क्रोधनाप्राक्षोजलं कृत्वा करे शयन् ॥ धिग्धिग्ज्ञात्वा तं मुरारी शाम मतया सुरया हतं
॥५२॥ तस्माद्दिमां ये पिवेन्ति सर्वपाता । किं न तत्मने प्रयान्तु निरयं घोरं निकृष्टविरापि शापवचन् ॥५३॥ श्रुत्वा
तद्दारुणं शापं प्रजज्वालनदासुरा । निर्देहन्ति च लोकांस्त्रीन् प्रकंपतमसुरासुराः ॥५४॥ ततो मयात्मकं ता
देवीवीजगर्भैः स्तवोत्तमैः ॥ पादयोः पातितः शुक्रः शुक्रो यन्ते द्यपाल्यतं ॥५५॥ मायया रमयाद्या वांस
वुध्वं ना त्रिवर्गका ॥ शुक्रशापं विमोचयद्भवन् स्म द्वर्गकांतिका ॥५६॥ यस्या उपासनात्तस्या वीजेत्रव
हितो मतः । षोडशार्णात्मयाव्योनो मंत्रिनाष्टोत्तरशतं ॥५७॥ निःशापं कुरुते साध्यं भुक्तिमुक्त्यैक
भाजनं ॥ इति दीक्षाक्रमो येषां वंशे देवीसमागम ॥५८॥ सकौलोऽत्युत्तमो देवि विज्ञानाभोक्ताअया
वकः । यस्मिन्मार्गेप्रधानीयं सन्नवाम पथः स्मृतः ॥५९॥ मद्यमांसं च मत्स्याश्च मुद्रा मैथुनमेव च

॥ मे॰ तं॰ ॥
॥ ३ ॥

कुलमार्गप्रविष्टेन सदा सेव्यं शुचिस्मिता ॥ ६० ॥ कौलिकैर्गुप्तमोप्यतो वामः स्यात्तन्निर्णीयते ॥ वीत
क्रमो मध्यमः स्यात्सिद्धान्तयोधरो भवेत् ॥ ६१ ॥ कनिष्ठः शावरो मार्गः इति वाममतक्रमं वधा ॥ येः पीतम
म्नन्तेसो मयावलदर्शिता ॥ ६२ ॥ लक्ष्यास्य हस गृह्नाः शक्तयमाप्तसोमपा ॥ तेषामुपासनाप्रोक्ता द
क्षमार्गे रतास्ता द्विजे ॥ ६३ ॥ कर्तव्या वैदिकी श्रेष्ठा स्मार्तां सा मध्यमोत्तमा ॥ पौराणी मध्यमा ख्याता तांत्रिकी
त्ववरा स्मृता ॥ ६४ ॥ देशी कौली च तान्नी या कनिष्ठा स्यादुपासना ॥ वाममार्गीयदा दक्षं प्रविशेत्तन्नपुरैः सत
६५ ॥ विप्रस्तेपी शस्ते चापि न सिद्धिमधिगच्छति ॥ दक्षमार्गीयदा वामं प्रविशेत्तन्मुरालसा ॥ ६६ ॥ लोकद्वया
द्वायंति नंय संनिच वापि नः ॥ तस्मात्तत्कुलमार्गेण तान्त्वा कुर्यादुपासनां ॥ ६७ ॥ भक्तिश्रद्धान्वितो हि ष्य
गृह्नसंपूर्णलक्षणो ॥ सर्वोपि मार्गस्तत्काले भुक्तिमुक्तिप्रदायकं ॥ ६८ ॥ धनार्थिनः गुरवः शिष्याः सि
द्धार्थिनः कलौ ॥ तस्मात्तत्र वो भयोः सिद्धिर्दैवतानां विडंवना ॥ ६९ ॥ द्विजानामनुपेतानां स्वकर्माध्ययनादि
षु ॥ यथाधिकारो नास्तीह स्याच्चोपनयनादिषु ॥ ७० ॥ तथा वादीक्षितानां वमंत्रदेवार्चनादिषु ॥ नाधिका
रोस्त्यतः कुर्यादात्मानं मंत्रसंस्कृतं ॥ ७१ ॥ दीयते ज्ञानविज्ञानं क्षीयंते पापराशयः ॥ तेनदीक्षा इति प्रोक्ता प्रा
प्ताचेत्सद्गुरोर्मुखात् ॥ ७२ ॥ स्वसद्गुरुः स्वयं नष्टः कथं तारयते परं ॥ विशाद्धिं ओ व कत्तुणोर्दृष्टं मं गृह्नमवेक्षयेत
७३ ॥ जातमृत्त्करुतोयथो सांगः भुक्त्वे षोमस्महरः ॥ सर्वागमार्थतत्त्वज्ञः सर्वमंत्रविधानवित् ॥ ७४ ॥ इंगिताकार

3

॥ राम: ॥
॥ ३ ॥

वेशाढिहरनः क्रमयुक्तेनः ॥ अंतर्लक्ष्यो बहिर्दृष्टिः सर्वज्ञो देशकालवित् ॥ ७५ ॥ आज्ञासिद्धो दयायुक्तः शांतो वेदांग
वेदवित् ॥ नित्ये नैमित्तिके काम्ये रतः कर्म्माण्यनिंदिते ॥ ७६ ॥ अलोलुपो ऽहिंसकश्चापक्षपाती गुरुर्मतः ॥ अनी
दृशगुरोर्मंत्रो मरणायासुखाय वा ॥ ७७ ॥ विप्रस्य वेदृशः कार्यो गुरुर्नैव नदेहशः ॥ क्षत्रविट्शूद्रजातीयः प्राति
लोम्यं न दीक्षयेत् ॥ ७८ ॥ दक्षमार्गे तु निर्वीर्य्यः पितृमातामहस्य च ॥ सोदरस्याग्रजस्यस्य वामे मार्गे निवीर्य वा
न ॥ ७९ ॥ परीक्षेत गुरुः शिष्यं विशुद्धिर्लक्षणैर्युतं ॥ द्वादशाब्दं तदर्द्धं वा तदर्द्धं वाथ दीक्षयेत् ॥ ८० ॥ गुरुवाक्यप्र
माणं तु गुरुशुश्रूषणोरतं ॥ लज्जाभिमानगर्व्वादिवर्जितं कुलनायकं ॥ ८१ ॥ निरपेक्षं गुरुद्रव्ये नस्वसादाभिकां
क्षिणं ॥ जपध्यानादिनिरतं मोक्षमार्गाभिमानिनं ॥ ८२ ॥ गुरुवाक्यप्रमाणं तु गुरुशुश्रूषणोरतं ॥ लज्जाभि
मानगर्व्वादिवर्ज्जितं कुलनायकं ॥ ८३ ॥ निरपेक्षं गुरुद्रव्ये नस्वसादाभिकांक्षिणं ॥ जपध्यानादिनिरतं
मोक्षमार्गाभिमानिनं ॥ ८४ ॥ शमादिसाधनोपेतं शुद्धदेहं च धार्मिकं ॥ दृढव्रतं सदाचारं श्रद्धाभक्तिसम
न्वितं ॥ ८५ ॥ हितं समस्तपितनित्यं भाषणोसाधुसंमतं श्रुतकुलप्रियायुक्तं धीरं सर्वोपकारकं ॥ ८६ ॥ सदैव
सुमुखं कुर्याच्छिष्यं दैवतनुष्टये ॥ दत्वा दीक्षां तु लोभार्थैर्दैवताशापमाप्नुयात् ॥ ८७ ॥ परशिष्येतु दृष्टं वंशोभूते
पशिरोनमानिनि ॥ श्रीहिंसे समयभ्रष्टे मार्गे दीक्षा तु निष्फला ॥ ८८ ॥ नवेदप्रणवं मन्त्रंका मंत्रो वेदसंभावि
तः ॥ तस्माद्वेदपरो मंत्रो वेदांगत्वागमः स्मृतः ॥ ८९ ॥ वश्याकर्षादिकं कर्म दृष्टादृष्टफलप्रदं ॥ वेदेन साध्यते स

मे. तं.
४

वैश्यस्य ज्ञातिभिः किल ॥ ८८ ॥ न वेदेन विना यज्ञा न वेदा यज्ञवर्जिता ॥ तस्माद्वेदपरो मंत्रो न मंत्रो वेदवर्जितः
८९ ॥ न मंत्रो वाधिकारोस्ति शूद्राणां नियमः परः ॥ यावं त्वराणि मंत्राणां शूद्राय प्रतिपादयेत् ॥ ९० ॥ नावमो ब्र
ह्मन्याः शूद्रस्याप्यं स्कारयेद्व्रतं ॥ स्वाहाकारेण रहितं दद्यान्मन्त्राक्षरात्मकं ॥ ९१ ॥ स्वागमोक्तेन मार्गेण स्त्रीशू
द्रैरपि पूजनं ॥ कर्त्तव्यं संस्कृतैः स्तोत्रैरागमोक्तेन वर्त्मना ॥ ९२ ॥ विधवायाः सुता देव्याः कन्यायाः पितुराज्ञया
नाधिकारः स्वतो नार्या भार्याया भर्त्तुराज्ञया ॥ ९३ ॥ भर्त्तैव दीक्षयेद्भार्यां यतोसौ सर्वदायकः ॥ तथापि पुत्रो दे
वस्य तुष्टात्मो सर्वसाधनं ॥ ९४ ॥ होतो वा वैश्यवो वापि स्त्रीशूद्राणां समोतक ॥ नासमंत्र इति ज्ञात्वा चाराद्वा लान
पि दीक्षयेत् ॥ ९५ ॥ ब्राह्मणाः क्षत्रिया वैश्याः शूद्राः पोतस्यज्ञानयः ॥ पंचधामन्नवः ख्याताः प्रदेयाश्चात्र लोप
तः ॥ ९६ ॥ मायावीजं ब्राह्मणस्य श्रीवीजं क्षत्रियस्य तु ॥ कामवीजं भवेद्वैश्ये वाग्भवे शूद्र उच्यते ॥ ९७ ॥ चतुर्वी
जं परित्यज्य मंत्रः पोतस्य संतकः ॥ हीनवर्णाय नो दद्यान्मंत्रं त्वधिकवर्णकं ॥ ९८ ॥ ज्ञात्वा तु भावयेद्भक्तिमं
त्रानीतसमरस्वति । कल्पोक्ता वैदिका विप्रे देया विंध्यनिवासिनि ॥ ९९ ॥ ब्राह्मणक्षत्रिये वापि देयाः पाशुप
ताधिकाः । सौदर्शी नानारसिंतः कार्त्तवीर्यस्य नान्यतः ॥ १०० ॥ वर्णत्रयेपि दातव्यं दक्षिणामूर्त्तिघोरकं ॥
त्र्यक्षाक्ष्यं हयग्रीवमुमामाहेश्वरं तथा ॥ १ ॥ लक्ष्मीनारायणं वासुदेवं मारं वराहकं । अग्नेः सूर्यस्य गणाय
स्तारा घाश्च गरोश्वरः ॥ २ ॥ सर्ववर्णेषु दातव्यं कालिकाद्यास्तथा तथा । छिन्नमस्ता च वाला च मातंगिसु

५

॥ ताप ॥
॥ ४ ॥

यनारका ॥ ३ ॥ योगिनीनां यक्षिणीनां त्रैपुरा वटुकादयः ॥ शाबराश्च पुलस्त्यानां न जप्या द्विजन्मनां ॥ ४ ॥ उ
पासनाविधा प्रोक्ता श्रेष्ठा तत्र तु सात्त्विकी ॥ यस्यां वसानसो पूजा जपो मुख्यतमो मतो ॥ ५ ॥ राजसो दक्षि
णो मार्गे प्रतिमायां च पूजनं ॥ वाह्योपचारैः पुष्पाद्यैस्तत्र वाह्यांविशिष्यते ॥ ६ ॥ तामसोपासने प्रोक्तं पीठ
दौ वलिदानतः ॥ वाममार्गेण तन्त्राद्यं वर्णैर्हिताय पूज्यते ॥ ७ ॥ एवमव्यवस्था संप्रोक्ता वामदक्षिणयोः प
रागोपि तु ताः सर्वं तंत्रेषु किमन्यत्कुतोपि च्छति ॥ १०८ ॥ इति श्रीमत्तामायामहाकालानुमतमेतत्तंत्रे शिव
प्रणीते व्यवस्थाप्रकाशः प्रथमः ॥ १ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ शान्तशोत्र जनदिवं तंत्रमार्गेषु संस्थिता ॥ सिद्धिर्नेदृष
नेष्ठापि किं परत्रम विष्यति ॥ १ ॥ यदि कर्मप्रधानं वे देवताराधनेनु किं ॥ देवताराधनं सम्यं साधकाडः
स्विनः कथं ॥ २ ॥ एतन्मे संशयं छिंधि किंच कैश्चापि मात्रिकैः ॥ संस्काराश्च कथं कार्या मानवानां वद स्व
तत् ॥ ३ ॥ ईश्वर उ० ॥ गर्भे कर्मत्रयं कुर्याज्जोतमात्रे तथा दशा । ततः कर्मत्रयं चेति संस्काराः षोडशस्मृताः
४ ॥ द्विजातीनां तथामंत्रे कुर्यात्कर्मत्रयं गुरुः ॥ दशशिष्यस्य ततः कुर्याल्लिङ्गे मंत्रे पुनस्त्रयं ॥ ५ ॥ षडेवं जन्मसं
स्काराः प्रोक्ताः स्त्रीशूद्रयोरपि ॥ तथैव मंत्रसंस्काराः षडेव परिकीर्तिताः ॥ ६ ॥ चाण्डालादेश्चत्वारो मंत्रे
णांवेतस्पवशि ॥ त्रयश्चयवनादीनां तन्मंत्रेष्वपि तत्त्रयः ॥ ७ ॥ वामदक्षिणभेदेन तेषां कर्मव्यतां भरण ॥ स्नाऽस्य
स्यानेसुरां वामे होमाद्यर्थप्रकल्पयेत् ॥ ८ ॥ पाकाद्येषु च मांसस्याच्छाकादौ तिसयः स्मृताः ॥ मैथुनं त्र स

मे तं.
५

वर्षे च षड्जन्मकर्म कारयेत् ॥ ९ ॥ गर्भाधानस्य कल्पोक्तवन्मना प्रथमं भवेत् । दक्षिणानामथो वामे हूनीयोगेस
माचरेत् ॥ १० ॥ संतर्पयेदंग देवं मंत्रैर्योमिं चनीर्थतः ॥ तस्याअंगे देवतानां मंत्रन्यासं समाचरेत् ॥ ११ ॥ सर्वान्या
सान्तस्य देहे भावयेत्तां च भैरवीं ॥ स्वयं च भैरवो भूत्वा रतिकर्म समारभेत् ॥ १२ ॥ सुरतासनस्थो भगं गं भुजे क्र
न्त्वा जपेदमुं ॥ मंत्रं पंचसहस्त्रं तु यथोक्तं लभते सुतं ॥ १३ ॥ लक्ष्मीः प्राणेश्वरी देवि त्रिमममपाहि नयाक्षरे ॥ तस्याः
सोमनस्य सूर्येण गर्भं लिखे ह्राजन्ते ॥ १४ ॥ अथ द्वितीयसंस्कारः कार्यः पुंसवनाभिधः ॥ तृतीये मासि कुर्वीत
तदर्थं पुंसवनं बुधः ॥ १५ ॥ वेदाक्षिप्रोक्त दिवसे स्वकल्पोक्तेन वर्त्मना । तत्र वैदिकमुख्यस्य होमस्थाने स्व
देवतां ॥ १६ ॥ जुहुयात्कारणेनैव च तुराद्भिसंख्यया ॥ सदाचरणादेवानां पुनः पारणा हयेद्वयं ॥ १७ ॥ ए
कास्तीर्णां वा समासार्जे ज्ञेयं पूर्ववदीरितं ॥ स्वतीर्थवटभंगाग्रे नासायां भैरवो वलि ॥ १८ ॥ अथ तृतीयसं
स्कारः सीमंतमाख्यः प्रकीर्तितः ॥ चतुर्थे वाष्टमे षुमाः सुसमषष्ठमाधम ॥ १९ ॥ ज्योतिःशास्त्रोक्त दिवसे
स्वकल्पोक्तेन वर्त्मना ॥ वासीतदेवतामंत्रं सीमंते भूतवालिखेत् ॥ २० ॥ न्यासं कुर्यात्तदंगेषु स्त्रिग्धे हतारिणां ॥
ततो नगछेमाभायां देवताज्ञापमीनितः ॥ २१ ॥ कामेन वाथमोहेन दुःकाले वा विधानतः ॥ अन्येन वा कृतेः
संगः सीमंतमदघापहं ॥ २२ ॥ अथ तुर्यं तु संस्कारं कुर्यान्नीपूडयोरपि ॥ जातकर्माभिधं विप्रः स्वकल्पोक्ते
न वर्त्मना ॥ २३ ॥ कन्याजन्मनि विप्राणां भूऽस्य शूद्रजन्मनि ॥ तत्सीमेव क्रियां कुर्यात् विष्णुस्मरणपूर्वकं ॥ २४

5

॥ राम ॥
॥ ५ ॥

वामाचारीनकुर्वीतमेधाजननसंस्कृतिं॥ किंतुमार्गास्यलेरुग्णाविलितेत्कारराग्यया॥२५॥ नातुदेशेमूलवी
जंरसनायांनथामजे॥ देकानांनर्पयेस्पष्टादन्यक्रमंतुदक्षवत्॥२६॥ अथपंचमसंस्कारंनामकर्माह्वयंब्रुवे
सर्वेषामयज्ञादिः सूतकांतेशुभेदिने॥२७॥ स्वकल्पोक्तविधानेननामकर्मसमारभेत्॥ नंत्रेणयानिवोक्ता
निमागाचकाशिषोडश॥२८॥ विकार्यनामिकुर्वीतनामयमुफलेभवेत्॥ नक्रमेवेदत्रनामनमाहशंवेकुन
लदा॥२९॥ पर्णाभिषेकेकुर्वीतनन्मवीजेनिरूप्यते यस्माद्दक्षगयोः सिद्धिर्विप्राणांसंप्रजायते॥३०॥ ना
रावक्रंप्रवक्ष्यामिवालानांमेत्रसिद्धये॥ अआइयेईयंमेचईउऊवह्निभेमना॥३१॥ ऋॠऌॡचरोहि
रण्यांएमृगेशिवभेवसे॥ ओऔपुनर्वसोपुष्येककारःसर्पभेखगौ॥३२॥ पितृभेवघङौभाग्येचआ
र्यम्णोछजोमतो॥ हस्तेदृशौटटौत्वाष्ट्रेस्वात्यांडोहिविशाखेटणौ॥३३॥ तथदानुराधायांज्येष्ठायांधोथमूल
मेनपफाःफवौषाढायांवकारोभस्त्ववैष्णवे॥३४॥ मःकर्णेयधनिष्ठायांयरौलःशततारके॥ वशौतुपूर्वा
भाद्रयांषसहाःस्युनपांत्रिभे॥३५॥ लंक्षअंअःपौष्णरेवत्यांगणपामंत्राक्षरर्क्षतः॥ साध्यनामादिवर्णार्क्षेत्रि
रांवृत्त्याफलनिर्णय॥३६॥ स्थानताराशःसनाक्षंगोवर्गमैत्रीमृतेःसमं॥ आधिवासमाधिमासोत्रिसाधककान्का
र्थसिद्धयः॥३७॥ वसुभिःशत्रुनाक्षेमविपत्रिसंपदाप्रयः। एवंतुनारावक्रस्यफलंज्ञात्वाचरेदिदं॥३८
नारीक्षमानकामिभैज्ञात्वासाधकसाध्ययोः॥ स्त्रीपुंसोर्वाध्यस्वयोश्चगराम्बकंविचारयेत्॥३९॥ स्थि

राशिविनयाथाशिरौडनदगणाः स्मृताः ॥ स्वयं स्वपित्रादिनीडुवाभे स्वकरघोरकाः ॥ ४० ॥ देवाः शेषा राक्षसाः स्यु
साध्यसाधकयोः फलं ॥ नृदेवयोः फलं शीघ्रं व्यस्तयोः कष्टतः फलं ॥ ४१ ॥ नृदैत्ययोर्मेत्रुयाता व्यस्तयोर्मरणं
भवेत् ॥ देवदानवयोर्द्वंद्वं व्यस्तयोर्निष्फलं भवेत् ॥ ४२ ॥ ग्रहोपग्रहमंत्रेषु राशिचक्रं विचारयेत् ॥ वेदाग्रमाद्य
योर्युग्मं युग्मं च षष्ठेति मोक्षदं ॥ ४३ ॥ षड्गोश्चनतः वस्तुनामवर्णस्य लाभतो । भवेद्यत्रादिसोवर्णः फलं न
त्र भवेदिदं ॥ ४४ ॥ इष्टो दासः पोषकश्च रोगकृन्मृत्युदः शुभः ॥ स्त्रीसौख्यकृद्धानकारी भाग्यदः कार्यसिद्धि
कृत् ॥ ४५ ॥ लाभकृद्बधकृच्चेति प्रोक्तं यं राशिमानका ॥ स्त्रीभूडप्रुतिलोमानां नाममंत्रे तु पालना ॥ ४६ ॥ पू
र्वोक्तराशियोगे याभीमायाश्चहितादिन ॥ वर्णो जसो मनुर्ग्राह्यो वैदिकोत्र विशेषतः ॥ ४७ ॥ वक्ष्येथ कौलि
के मार्गे सिद्धिकृन्नपां वशे मंत्रिकं ॥ वायव्याग्निभूजलाकाशपंचतत्वानि विन्यसेत् ॥ ४८ ॥ द्वौ द्वौ स्वरौ नलले ले
त्वौ स्वकाराद्यालनः पुनः ॥ कादिकाश्चापि षड्वर्गाः षक्षलासहलस्तथा ॥ ४९ ॥ पुनः पुनर्नामलेख्यं मंत्राक्ष
रसमो यतः ॥ नस्यात्सुनर्मंतुत्वे त्वो युगपत्स्यात्समापनं ॥ ५० ॥ यावत्तावत्तिथिन्नाथ वर्णतन्त्वं विचारये
त् । स्थाप्यं तु पंचेकनः चेपि त्रतन्वेनुनइले ॥ ५१ ॥ उदासीने पादमेकं न शोगः पंक्तिभाजितः ॥ इष्टं स्याद
थ कृष्टं शत्रौ तु रूपं समेदलं ॥ ५२ ॥ पादे पित्रे रागनष्टं च नष्टं स्यात्कलात्मकं ॥ इष्टे धिकल्पकष्टे तु मं
त्रसाधनमाचरेत् ॥ ५३ ॥ कवित्रिभुजवेतालाः पिशाचं चान्यथा तरं । महीसति लयोमैत्रसनत्वानिल

योरपि ॥ ५४ ॥ सामान्यमग्निभूम्योः क्रमस्तिलानिलयोस्तथा ॥ शात्रवं वैपरीत्येन चक्रं स्यात्सां चभौ त्रिकं ॥
५५ ॥ सिद्धादिचक्रं वक्ष्येहं यज्ज्ञात्वा नाम कारयेत् ॥ दक्षिणोपासनामार्गे त्वेमंत्रं त्वस्यदेवतां ॥ ५६ ॥ द्वादशारेन
थाचक्रे कूटखेराड्डविवर्जितान् ॥ आदित्तं नं ह्रिखेहार्णान् पूर्वनोयावदीश्वरं ॥ ५७ ॥ स्वनामाद्याक्षरमारभ्य
ज्ञेयो मंत्राक्षरावधिः ॥ सिद्धः साध्यः सुसिद्धोरिरिति ज्ञेयं पुनः पुनः ॥ ५८ ॥ सिद्धः सिध्यति कालेन साध्यः सि
ध्यति मानवा ॥ सुसिद्धो ग्रहणादेव रिपुर्मूलं निकृंतति ॥ ५९ ॥ अथ वक्ष्ये मतां विद्यां साधनेसिद्धिमानकां ॥
मूलक्रमेण ह्रयानि तत्र कोष्ठानि षोडश ॥ ६० ॥ क्रमादेतेषु कोष्ठेषु मातृकार्णाम्प्रविन्यसेत् । कृयीशाक
द्यान्त्रिसूर्यादिकष्ठऽष्ठनपाह्वपा ॥ ६१ ॥ पंचांगानितिथिविश्वेवकोष्ठकास्वत्रकीर्तिताः ॥ आद्येनेयं चतुष्केषु सि
द्धादिं विदिशासु च ॥ ६२ ॥ नस्थानसमकोष्ठान्युतनर्गलं यत्नकिंतनः ॥ सिद्धः सिद्धो जपात्सिद्धो सिद्धिः सा
ध्यो हि संख्यया न ॥ ६३ ॥ सिद्धः सुसिद्धः संप्राप्तेः सिद्धोरिर्हन्ति गोत्रजान् ॥ साध्यः सिद्धो निसंक्लेशात् साध्यः सा
ध्यो निःष्फलः ॥ ६४ ॥ साध्यः सुसिद्धो भजनात्साध्योरिः स्वस्त्रियं हरेत् ॥ सुसिद्धः सिद्धोर्द्धजपान्नवद्वजाप्याच्चम
न्त्ररः ॥ ६५ ॥ अन्तिदुर्बिहि सुसिद्धः सुसिद्धारिः कुलापहः ॥ अरिसिद्धः सुतं हन्यादरिसाध्यस्तु कन्यकां ॥ ६६ ॥
अरिः सुसिद्धः पत्नीघ्नो ह्यर्यरिः साधकापहः ॥ अत्र प्रसिद्धं नामस्यात्रसुप्रोयेन ज्ञात्वा द्वाव ॥ ६७ ॥ यस्मिन्वी
ज्ञानलकोमंत्रस्तत्रसप्त्पदमानका ॥ विज्ञेयानत्रपमंत्रस्त्वयेन्नदलंभ्रमं ॥ ६८ ॥ तत्रन्यसेन्मातृकार्णानकूट

षराद्विवर्जितान् || स्वनामाद्यक्षरं यत्र नदारभ्य विचारयेत् || ६९ || संपद्दारिद्र्यवैर्याणि वंधुविग्रहसंज्ञयो || सर्वना
शः क्रमादेतन्नाम्नां यदंशोस्य कोञनः || ७० || कथं मंत्रस्य सिद्धिः स्यादेतदर्थमहं ब्रुवे || धनर्णी स्यान्न कांस्तत्र षाद्रि
घघ्नगव बहुनाः || ७१ || वर्णाश्च पृथ्वी लेख्याः संकाद्येकादश स्वराः || तत्र लेका ठठौ हाव्र लेख्या वर्णा हरोस्मिताः ||
७२ || नदधो द्विकं स मध्ये स्वत्रिस मेरु सागरा || षट्पंचसाधकस्यांताः मंत्रांकाः पूर्वमीरिताः || ७३ || स्वरव्यंजनभि
न्नानां मंत्राणां नाम पृथक् पृथक् || एकयोगात्तथा कार्यं साधकस्य ज्ञापनः || ७४ || नागशेषा तु भोस्यास्यो
यावत्त्रामांतकोपतः || अधिकं स्यात्साधकस्य देयं मंत्रेण साधितं || ७५ || नावशेषं त्वोऽस्य प्रयोगात्स्वाक्ष्मान
पि साधयेत् || द्वि नांशग्रहयोगे न तथा दृष्टः पपन्नितः || ७६ || पुरश्चर्या पुनः कुर्यान्मंत्रसंदीप्रवेपुनः || समानं
साधको ज्ञेयः साधकांकोयदाधिकः || ७७ || यावन्मन्त्रादधिकता वंसंख्या कालियतान्वरेत् || पुरश्चरणसं
ख्यातिनतदास्य समनाभवेत् || ७८ || पुरश्चर्यां पुनः कृत्वा नदास्मात्कार्यसाधकाः || एकस्मिन्साधिते कार्यं पुन
र्यातिस्व कुरादनो || ७९ || तावज्जापं पुनः कृत्वा चैव कार्यक्षमो भवेत् || न स्व मंत्रे पृथक् दिनं सर्वमंत्रेषु गोपितं
८० || योधयो विज्ञयार्थं च प्रसंगान्मत्समानकं || वक्ष्याम्यथ स्याच्चकं तत्र स्व येदेवमेव हि || ८१ || पंचपंचा
ग्निरपाग्निरसंज्ञगणानाभवेत् || अश्चो ईप क्लौ सत्ते स्व्या तमदंषः चरण वर्जितं || ८२ || एकादशाद्यरांश्चांत्यहीं
नात्ते व्योम्भु तत्न ले || कठमापांत्रिवेदरों हरु सारांश्चर वर्जितान् || ८३ || नामाक्षरांकसंयोगो व्याप्नोतेना

|| राम: ||
|| १ ||

मशेषकः ॥ तुल्यनाड्यां द्वयोर्योगः कार्यस्त्वष्टावशेषितः ॥ ८४ ॥ एवं वर्णान्तराणि त्रिमूलये प्राणिसो जयी ॥ समयो
नभयोर्यत्र मंत्रयंत्रं विना कलिः ॥ ८५ ॥ चौरमात्रां प्रवक्ष्यामि नैयाधनिकचौरयोः ॥ पट्टे दद्यात् भुजमात्रा छिन्नगाह्व
रसलवे धरा ॥ ८६ ॥ ॐ काः पूर्ववच्छेषमेकयोगो ष्टशेषितः ॥ हीनस्य तानिरधिके जयेगोष्यापिदं भुराः ॥ ८७
राजमात्रां प्रवक्ष्यामि भूपयोर्विजयप्रदां ॥ वर्गाष्टकं काकावर्ग्गीश्वरा दैत्येवसूय ॥ ८८ ॥ द्वयं वयोर्जयेद्व
र्णान्नसमनष्टे अधिके जयः ॥ तुल्यशेषे वर्ग्गवलाद्वर्गैक्ये प्राणवीर्यतः ॥ ८९ ॥ मानकां कलहे वक्ष्ये कलहे विज
यप्रदां ॥ वहीनुवेदयुग्मे ऽनलेपंच स्वरांश्चिरवेन् ॥ ९० ॥ कहूड धभवस्वान् ऽः नलोनांशनघुनौ ॥ केवभ
क्ते अधिके शेषे जयो हीने पराजयः ॥ ९१ ॥ कामेरणे वा स्त्रीपुंसोर्जयदं मानकांभृण ॥ भूलंबटूपंचवेदाधिदि
भूबंटूशराः क्रमात् ॥ ९२ ॥ त्रिद्विभूमदधो वर्णान्नऽः नराणांमात्वरोद्गिनाव ॥ संख्यानामवर्णाकोमात्राभेदेन
भेदिनान् ॥ ९३ ॥ समन्नष्टे अधिके शेषे जयो हीने पराजयः ॥ समशेषे विवेकज्ञ कुर्यात्स्वाराणाञ्च वर्गतः ॥ ९४
सेनापति जयार्थं तु मात्रां भूरावन्नदेवमाः ॥ रसाग्निलोचनयुगनागपक्षो द्वि वसूयः ॥ ९५ ॥ खंभूश्चन
दधोले खाऽः नराणां स्यात्वरोद्भिनाः ॥ स्वाधात्मदेकयोगोर्के हीनो ष्टाम्नो अधिके जयः ॥ ९६ ॥ कादितं मात्रि
त्वे वर्णान्नवपातांन्यऽः नराणां भिन्नाद् ॥ रसाग्नियुग्मवेदागवह्नि नागाऽभूत्नभूः ॥ ९७ ॥ विलिख्य कानधो
दूनगदिनोरंकसंमितिः ॥ नष्टाष्टभिश्शेषे दधिकामदिनोजी वितं भवेत् ॥ ९८ ॥ साम्येयाम्यस्वपिंगका

॥ पे॰ नं ॥
॥ ८ ॥

ण्माः षोडशमातृका॥ विज्ञायेन कृतकृत्योत्राम कर्म समाचरेत्॥ ९९ ॥ अत्र ब्राह्मण संस्कारः षड्भिः सार्वजनीन
कः॥ एकः सोऽत्र विधानेन चूडादीनाम मंत्रकः॥१००॥ पित्राकुमलेपूत्याकामभमार्गेन भैरव॥ त्वेष्टदेवाश्च वर्क
स्य मन्त्रो नेत्रवशीधितं॥१॥ सतीर्थ्यसमलं दद्यात्मूलमंत्रमुदीरयेत्॥ एवं क्रमविधानस्य शुद्धिपनितायते
२॥ अथ समयसंस्कारं चौलाख्यं भ्रणु पार्वति॥ सर्वेषां मनुद्दिश्य वा त्मपातकनाशनं॥३॥ चौडानायव
नानां वशित्वात्रस्थापनेन च॥ स्त्रीणामपि च कर्तव्यं सौभाग्यारोग्यहेतवे॥४॥ वामे चूडाल्कधनं — मंत्रः
वीजसमाःकृत्वा। तीर्थेक्षिप्त्वा स्वनेवमो विशेषो वापि नापि नि॥५॥ अथाष्टमं तु संस्कारं मौनीवंधमहं ब्रुवे
गुरो त्समीपेन यनंन त्वोपनयनं स्मृतं॥६॥ एवं कल्पोक्तविधानेन मन्त्रयोहुतवर्चसे॥ वामाचारैर्द्विजैः पू
र्वकर्मये कुलदीक्षितां॥७॥ पश्चाद्दीक्षानुसारेण वयस्या सायं नितां भवेत्॥ दीक्षाकुलगुदेवतात्प्राकत्पश्चा
त्यक्तनमस्या॥८॥ हृद्देवनमंत्रेनुसिद्धेक्षुजाःस्वयं वशाः॥ तेषां महाया त्रदीक्षापुरश्चर्यां समाचरेत्॥
९॥ पुत्रो वाप्यथवापि कुर्वीतनत्स्वेष्टस्य कदाचन॥ सद्भिष्यो वा सुपुत्रो वा विनेष्टदापयेत्र च॥१०॥ लोभाडयाद्दा
कामाद्दापो दद्यात्स्वष्टमंत्रकं॥ शिष्टास्य जायते सिद्धिर्गुरोर्नाशायं चुजायते॥११॥ यत्स्कोयस्यादेवतायाः
पुरश्चारित्रियं त्रयत्र च॥ तत्र मार्गेऽपि शालासारत्वरास्येराजवडवेत्॥१२॥ तेषामाराधनोऽन्नरशाते मयाप्रोक्ता निपा
र्वति॥ येनयेनतुयन्मष्टं तस्यामिष्टं तु वार्णितं॥१३॥ निःपक्षपातं वक्ष्यामि मेतं तंत्रे यथार्थतः॥ सर्वेष्यो वेदिकं

8

॥ पा॰ नं ॥
॥ ८ ॥

ओष्ठं स्तनं स्पार्शं मनस्सहमे ॥ १४ ॥ नमस्तोत्रं तु तत्रापि संहिताभगीवामन ॥ यामलासंगमो स्तत्र मुद्दिशा
निवनाराङ्गवा ॥ १५ ॥ इंद्रजाले कं क्षपुटा वौषं जैनं वशा वरं ॥ क्रमादर्थं विज्ञेयं यथा योग्यं चतुष्टयं ॥ १६ ॥
नां वैडत्तस्य पानः स्थानी यत्त्वान्न नैकृतं ॥ ज्ञातिदाघोयसवैं स्वाचारान्कर्मकृद्भवेत् ॥ १७ ॥ संस्कारं नवमं विद्या
त्स्राजापतप्रजनाभिधं ॥ स्वकल्पोक्तेन मार्गेण ताद्वैदिकमन्त्रिकः पुनः ॥ १८ ॥ एतन्तु तस्य संस्कारेण गाणप
त्यो मतः स्मृतः ॥ वक्रतुण्डादिकादक्षेऽछिष्ठायात्म वामके ॥ १९ ॥ संस्कारं दशमं सौम्य प्रजनवैदिकआ
चरेत् ॥ स्वकल्पोक्तविधानेन तस्मान्नेतान्त्रिकः पुनः ॥ २० ॥ गृह्णीयाड्डैरवं मंत्रं वटुकास्यस्य वामके ॥ का
लस्य भैरवस्य भेदस्य यस्य कस्यादि दक्षिणे ॥ २१ ॥ पुरश्चर्यो — सङ्क्रान्तं नाशको भैरवो यतः ॥ दरिद्रैः साधकै
र्ग्रीष्मस्वर्गीकपरिणाभैरव ॥ २२ ॥ एकादशं तु संस्कारमाग्नेयाख्यं तु तं द्विज ॥ कुर्यात्स्वोक्तमार्गेण तन्त्रि
कालेन तान्त्रिकं ॥ २३ ॥ गृह्णीयाद्वङ्गदेवानां मंत्रानादेशरोर्गरखात् ॥ एजादिमंत्रास्म छिन्नानडव्यनिय
मांस्तथा ॥ २४ ॥ द्वादशं वापि संस्कारं शैवं दैवप्रजनाभिधं ॥ तस्मिन्काले भवेद्दिक्षा सेवहूमंत्र स्तानां त्रिकं
२५ ॥ त्रयोदशं तु संस्कारं गोदानाख्यं प्रकिर्तितं ॥ तस्मिन्काले तान्त्रिककुर्यात्सर्वपापविमोक्षणं ॥ २६ ॥
संस्काले तु समासीनं आदर्शनाद्घटोदकं ॥ स्थाप्याग्रे संस्थथा वावा ततः स प्रार्थयेदिति ॥ २७ ॥ पुरश्चरणा
मो — पापक्षयन्तुष्ठयतः ॥ अप्सरांजपं कुर्वं देवताः संतु साक्षिणः ॥ २८ ॥ दक्षिणाग्रे जलं आकाशवायुम

यैऽभानि च ॥ यावच्छरिरे पापानि तिष्ठन्ति समदेवताः ॥ २९ ॥ तावन्न प्रतिबिंबो मे मलिनो भानुपानके । शांते पा
रदमष्टेव यथा संदृश्यते तथा ॥ ३० ॥ शुद्धः सात्विकमयो भूत्वा चिंतयेत्पापपूरुषं ॥ दक्षकुक्षिस्थितं कृष्णमंगुष्ठप
रिमाणकं ॥ ३१ ॥ विप्रहत्याशिरोयुक्तं कनकस्तेयबाहुकं ॥ मदिरापानहृदयं गुरुतल्पकटीयुतं ॥ ३२ ॥ पापसं
योगपद्द्वंद्वउपपातकरोमकं ॥ खड्गचर्मधरं दुष्टमेधोवक्त्रं सुदुःसहं ॥ ३३ ॥ एवं संचिंतयित्वाथ जपं कुर्वन्न वि
विनयेत् ॥ क्षीरमारां पापपतरं जपांते प्रेक्षयेत्सुत ॥ ३४ ॥ आदर्शादिपदास्वच्छा सर्वछापाप्रदृश्यते ॥ ततस्तुति
गंतं पापं पुरश्चरणयोगपतां ॥ ३५ ॥ चतुर्दशांतसंस्कारं समावर्तनमुच्यते ॥ ततस्तस्याने पुरश्चर्याकर्तव्यांतां
त्रिकैर्जनैः ॥ ३६ ॥ आदौ संक्षेपपूजां तु दिने कृत्वा तु कौलिकः ॥ आसायं तु जपं कुर्याच्चक्रपूजां तथा निशि ॥
३७ ॥ शक्तिभिः सार्द्धतः पंचमकारादिसमन्वितः ॥ एवं सिद्धिमवाप्नोति नान्यथा जपकोटिभिः ॥ ३८ ॥
विवाहः पंचदशमः सर्वेषां संविधीयते । विधवायाविवाहस्तु पिप्पलेनैव जायते ॥ ३९ ॥ सर्वपापविनि
र्मुक्तास्ता तु विष्णुपदं व्रजेत् ॥ ब्राह्मणी चेद्विधवा कुर्यादन्यं तथापति ॥ ४० ॥ यो दुष्टः पितृमेधाख्यः स्वर
लोके न वर्तिता ॥ वैदिकस्तांत्रिकस्तत्र देवस्थाने स्वदेवता ॥ ४१ ॥ स्थापयित्वा वरे कुंडं ब्राह्मणान्तपं
स्विनः । अथवा यजमानस्य मार्गस्थानदधावतः ॥ ४२ ॥ आपश्चात्कुंडप्रकुर्वीत वामीहपलपेतकं शक्ति
युक्ता द्विजाः कौलेभोऽपाश्चकार्वेते यथा ॥ ४३ ॥ वर्जयेत्तुलसीं तत्र गंगाजेनपूजयेत् । पाकः कौलिकव

9

॥ ताप ॥
॥ ९ ॥

स्तनां पिशाचञ्च छिद्रिरोक्षिता ॥४४॥ एतैः षोडशसंस्कारैः संस्कृतः साधकोत्तम ॥ जीवन्मुक्तः सदाशोयः सामर्थ्ये
देवतासमः ॥४५॥ अथ षोडश वक्ष्येहं संस्कारान्मंत्रसंस्थितान् ॥ शापैर्मुक्तो विशुद्धं नेयान्स्तनादेव निर्विने
४६ ॥ अथादौ सर्वमंत्राणां जातानिः प्रोच्यते मया ॥ एतराणाना प्रकर्त्तव्या शिष्यस्यासिद्धिहेतवे ॥४७॥ नारांस्या
न्ति विवस्वद्वयस्मि त्राग्रे थकः सनु ॥ अन्यः साम्यः स्यापकाल इडायामपि नूपिगाः ॥४८॥ सौम्यस्य पिंगला
योऽस्यान्तयोरस्यत्र जानाति ॥ प्रबोधकाल संज्ञ यो जानाति जायते मनुः ॥४९॥ अववाणपुटीकृत्य लां नाना
धात्मबिंदुकान् ॥ पुनश्च मातृविसर्गान्तान् लक्षकारं केवलं पठेत् ॥५०॥ एवं जप्तो भवेदिष्टो मनुः शीघ्रसिद्धिदः
अथ शापवरमंत्राणां जानान्ति भ्रष्टपार्वति ॥५१॥ कांस्यभाजनमानीय पुष्पं भस्मादिभिः कृतं ॥ प्रजपेद्विरा
त्रौ तु यामे यामे ह्यनाहतं ॥५२॥ रक्तादिवर्णाडये घटस्थाकांस्यपात्रे वदेदिति ॥ जापं मोपवमंत्रस्य भावयाथ
तृतीयके ॥ यामे दद्याद्वलिं कालस्याः मंत्रेणं भैरवस्य तु ॥ कृकृटेवाः पदेवे भुस्कोऽस्ये नालिकेरकं ॥५३॥ कुर्या
सुधया पूर्वदेवादेवा विमोहिता ॥ यदानन्दभगवान्प्रोवाच मधुसूदनः ॥५५॥ कस्तूरो भवतां मध्ये क
ल्पेषु सान्निगहनां ॥ उमयानन्दमदा देवाः शेषोऽपि निवाबुवन् ॥५६॥ किं चेत्स्विन्नासभगवान्मोहयत्राम्
मायया ॥ इत्थं वोच घटस्थवाक्यं शापेवाऽनुग्रहेक्षमां ॥५७॥ स एव देव श्रेष्ठान्नपर्वोप्यपरोपिवा ॥ इति भ्रान्त्वाव
वो विस्मोरशार्वेच परस्परं ॥५८॥ मंत्ररूपाण्यतो देवि संस्कारैः शापमोक्षणं ॥ विनाऽतशापमोक्षेणाकः

पे तं
१०

सिद्धिं प्राप्नुयान्नरः ॥ ५९ ॥ देव्युवाच ॥ शापकेन कथं दत्तः शापो जप्ते च किं फलं ॥ निःशापत्वं कथं तेषां सिद्धिः स्यादि
ति मे वद ॥ ६० ॥ शिव उवाच ॥ आदिमध्यावसानेषु वायुर्यस्य च तिष्ठति ॥ चतुराशो वैकवीरोन्ने कथायत्र संगतः
६१ ॥ केनाप्यवासमाक्रान्तः स मंत्रश्छेदितोसिता ॥ कार्त्तिकेयेन तत्क्रा पाडितं तेस्यमनोरथा ॥ ६२ ॥ आदौ म
ध्ये वसाने वा भूबीजयुगलं भवेत् ॥ आदौ यदा द्विधा वह्नि त्रिधाम मध्येगतो द्विधा ॥ ६३ ॥ हंसौ शक्तस्य शापेन भ्र
ष्टभक्तिविवर्जितौ ॥ आग्नेयमंत्रौ वामदक्षमार्गयोरपि सेवितौ ॥ ६४ ॥ ह्रीं मौ फ्रें श्रीं ह्रें कनमेयत्र बीजं न दृश्य
ते ॥ हुंकारोच्चसिमंत्रस्य शक्तिहीनः क्रमः स्मृतः ॥ ६५ ॥ एनाहृद्द्वयोस्तं तत्र तः सामध्ये हृं त्रिसं त्रिरा ॥ शक्तिहीनस्य
वामस्य मरणं नात्र संशयः ॥ ६६ ॥ आदौ ह्रीं तथ मध्ये ऐं क्लीं क्रौं नेवान्ते च दृश्यते ॥ असौ पराङ्मुखो मंत्रो ज्ञातः
सूर्यस्य शापतः ॥ ६७ ॥ पराङ्मुखं भजे मंत्रं देवतास्या पराङ्मुखी ॥ दैवात्कार्ये पि संसिद्धो लोकः स्याद्वप
राङ्मुखः ॥ ६८ ॥ आदावन्ते तथा मध्ये रेवासं चान दृश्यते ॥ वधिरास्ते हृनाममंत्रा देवा वार्ये गशाननः ॥ ६९
जप्ते न वधिरे मंत्रे विस्मृतिस्तस्य जायते ॥ जायते वधिरे नूनं मस्तकालेन भाषितं ॥ ७० ॥ सूर्यबीजं रका
रः स्याद्वं उ बीजं क्रमः स्मृतः ॥ रेफो प्रबीजसद्दिष्टे मे तत्रे तत्र यमः ॥ ७१ ॥ पंचाक्षरे यत्र मंत्रे यत्रैकमपि
नास्ति चेत् ॥ मम शापान्नेत्रहीनो रेःखशोकामयप्रदः ॥ ७२ ॥ आदौ मध्ये तथान्ते वा ह्रीं वा हंसपाथ ह्रे
रे वा फ्रें चाथवा हूं चानमौ वा ह्रीं मतः स्मृ ॥ ७३ ॥ शापेन कीलितो मंत्रो राजदेवेन पार्वति ॥ जप्तव्यकी

10

॥ शाप ॥
॥ १० ॥

ल्लितो मंत्रो न सिद्धिमधिगच्छति ॥ ७४ ॥ मध्ये ऐकौ लकारो वा फट्कारो ते लद्वयं पदि ॥ फट्द्वयं वा त्रयं कोणे न चेमस्तेषितो मंत्रः ॥ ७५ ॥ शापे राभैरवेणास्याल्लिङ्गं भवति शोभनं ॥ कदापि नैव दुःखं च प्राप सोवकुले भवेत ॥ ७६ ॥ आदौ तु यस्य मंत्रस्य क्रमात्सप्ताक्षराणि चेत ॥ रेफेणा वा पकारेण संयुक्तानि मनुः सत्तु ॥ ७७ ॥ वा स्वप्निशापसंदग्धः साधकं परितापयेत् ॥ तस्मात्तं स्फारयेद्देवि सिद्धये साधकोत्तमः ॥ ७८ ॥ द्वाभ्यां त्रिभिरथो षड्भिरष्टभिर्वा प्रदृश्यते ॥ यदाक्षरैरंतरितः फट्कारः सन्निगद्यते ॥ ७९ ॥ नारसिंहस्य शापेन तत्रलः संत्रासयेत्सदा ॥ सप्रदो साधकं नैव सिद्धिः संदृश्यते क्वचित् ॥ ८० ॥ ॐ वा स्वं वा लकारो वा नादौ भीतो मनुः सत्तु ॥ ब्रह्मशापाभिनसिद्धिर्भवेदस्य मलकष्टतः ॥ ८१ ॥ आदिमध्यावसानेषु पिलितनिचतुष्टयं ॥ स मंत्रो मलिनो मायाशापान्नपालिस्य कारक ॥ ८२ ॥ हुं वा दौ वा मंत्रमध्ये वा नेकद्युगलं भवेत् ॥ तिरस्कृतो रुद्रशापात्साधकं क्षयं निरस्कृतं ॥ ८३ ॥ आदौ नादद्वयं वान्ते चैव छायाअडसादले ॥ कुड्वकलं कुर्याद्बालाशापेन भेदितः ॥ ८४ ॥ हकारेण सकारेण रहितस्याक्षरसंचयः ॥ सुपुप्तः सिंहशापेन प्रोक्तोभीष्टफलापहः ॥ ८५ ॥ अष्टादशाक्षरादिर्यः पंच षट्कारपूर्वकं ॥ चामुण्डाशापतोजातो मदोन्मत्तोन शोभनः ॥ ८६ ॥ मध्ये चेत्स्य वफट्कारः कालिकाशापतः मनुर्मूर्छितो मूर्छितं कुर्याद्वापि तं तद्विशेषतः ॥ ८७ ॥ एवमनेन फट्कारं पंचकं मनुरं भया ॥ हतवीर्यस्तु शापेन कुलतः क्षीणत्वकारकः ॥ ८८ ॥ चत्वारो यत्र फट्कारा आदिमध्यावसानिका ॥ अष्टादशाक्षरो हि नो

ष्टानि भैरवशापतः ॥ ८८ ॥ एकोनविंशवर्णोष्वे ह्रीं क्रौं मौं कारसंयुतः । प्रध्वस्तः कामशापेन ध्रुवं सयेत्कामकार
णात् ॥ ९० ॥ सप्तवर्णो मनुर्बालः कुमारो ह्यक्षरः स्मृतः ॥ षोडशार्णो स्कमस्तराः पौण्डो व्योमाब्धिवर्णकः ॥
९१ ॥ त्रिंशत्कलाः शतं वेदकाष्टवर्णास्त्रयस्त्रयः ॥ सहद्रुष्नेकाले नशमाद्रुः स्वान्तिकुर्वते ॥ ९२ ॥ नवार्णोऽङ्का
रयुतस्थाप्यस्त्राशापतो मतः ॥ नित्रिंश साधके छिंशात्त्रित्रिंशेनन लेशयः ॥ ९३ ॥ अंतेन मोमासा शावाना
लिवाम्यप्यमध्यतः ॥ वषट् हुं फट् हरयनहानाम्यसौमनुः ॥ ९४ ॥ त्रिर्वीजइन्तिसंज्ञप्रोप्युवनेशपाप्यसाधक
सेवां कुर्वत्रलभेदंशानाशंवर्षत्रयादितः ॥ ९५ ॥ आदिमध्यावसानेषु वषट्फट्कारात्मयस्य हूं वौषट् हूं स
कौमार्यास्मसशापेन सिद्धिर्नो न सिद्धिकृत् ॥ ९६ ॥ दशाक्षरोयस्त्मंत्रः सगरोशास्पशापतः ॥ मेदो
जमस्त्रपूर्वत्वं कुर्याज्जन्मनिजन्मनि ॥ ९७ ॥ स्यादिव्यञ्जनसंयोगएकस्वरो भवेत् ॥ नत्कूटकूटनोद
भिर्मेनमाः शापतः स्मृता ॥ ९८ ॥ द्विवर्णाः सत्वर्मित्रः स्यादाश्विनेयस्य शापतः ॥ नाशयेत्साधकवलंरागतः
सेप्संविनाशयेत् ॥ ९९ ॥ चतुर्वर्णाः केकारतत्त्वानः सर्पास्त्रिशापतः ॥ जपित्वा केकरं मंत्रं वक्ष्यमाणं मेवपश्य
ति ॥ १०० ॥ षडक्षरावीजहीनाजातारावणशापतः ॥ वेदशहुच्छिन्नंतज्जापादस्यथा ह्रीं हुं त्वं नहि ॥ १ ॥ सार्द्ध
त्रिसप्तसूर्यार्णो धूमावत्याश्च शापतः । धूलिताकाकुलंचित्तं जायते साधकस्य तु ॥ २ ॥ विंशत्यथैकविं
शच्च त्रिंशद्वर्णास्तथा पुनः । सप्तआलिंगितश्चायं तथा नस्व प्रस्तरेत्रैति ॥ ३ ॥ द्वाविंशत्यक्षरो मंत्रः स्मरत्व

ण्यात्कशापतः॥ मोहितः साधकं कुर्यात्स्नानादिव्यसनाकुलं॥ ४॥ चतुर्विंशतिवर्णोपः सप्तविंशतिवर्णकः॥ स्कंधान्तो
राजमातंग्याः शापाद्रिपुकारकः॥ ५॥ त्रयोविंशान्त्वयं तडवर्णाः कौशिकशापतः॥ मंत्रादग्रालस्मापेन छांदसो
जायते जनः॥ ६॥ षड्विंशदेकोनत्रिंशत्त्रिंशत्स्याद्द्रिंशदक्षरः॥ स्त्रसः शापादंगणीनः कामनाप्रकोनति॥ ७॥ अष्टा
विंशदेकत्रिंशद्वर्णोनंदीशशापतः॥ अतिक्रूरः साध्यनाशं कृत्वा नश्येत्तु साधकः॥ ८॥ अष्टत्रिंशाक्षरो मंत्रो
मातृकाणांतु शापतः॥ अतिक्रूरतनापन्नस्त्वकृतः स्वस्य संक्षयः॥ ९॥ चत्वारिंशत्समारभ्य त्रिषष्टिर्यावदक्षरं
सप्रीजमालिकाशापात्सप्रीजलयसाधकाः॥ १०॥ पंचषष्ट्यक्षरायेस्युर्मंत्रास्तेशं नमातुसाः॥ कामशापे
नतज्ञापा युग्गोगस्य फलं नहि॥ ११॥ षट्सप्तत्यष्टिसनानवनवतिपर्यंतकं जपस्य तु॥ स्थानभ्रष्टात्कशापेन ज्ञानान्स्वाः
क्षसाधकः॥ १२॥ कामिधूमिर्धूम्रनिःकंकणुग्मंछिगोकरा॥ शतत्रयंतत्रयंवर्णाः शापिना स्थित्वम्यमलया॥ १३
एयंमवंतुतिः स्नेहाः साधकानां भयावहाः॥ निःकामेर्यतिपिंजमाः संसारस्थैरनाशनः॥ १४॥ चतुःशतान्यथार
भ्यपंचवर्णा सहस्रकं॥ अतिवृद्धोयतः शापात्सौहिकादिविवर्जितः॥ १५॥ सहस्रार्णाधिकामंत्रा दत्तपाणी
शापतः॥ दारुकाख्योः पीडितान्श्च नजपात्कष्टमाप्नुयात्॥ १६॥ द्विसहस्राधिकामंत्राभागं वस्यतुशापतः
खंडीकृताः सम्प्रधानेपि छिद्रवाङ्कराः स्मृताः॥ १७॥ अन्यकृता अनुमोदे गर्भितानां जपमायदा॥ सिद्धिर्नजाता
तु नरता दत्तः शापः स्मृतः तारा॥ १८॥ अभ्यासनं देवतानां ज्ञानं सिद्धेरकारणात्॥ उपदेशेगुरुः कुर्यात्तस्मात्तम

मे·तं·
१२

त्र शोधनं ॥ १९ ॥ तत्प्रकारं प्रवक्ष्यामि भिन्नरावेन सकलाः सुराः गुदः सिद्धासने संस्थो गुदमेढ्रान्तरे ह्यं ॥ २० ॥ वामेन
पार्ष्णिना पीडयेत्तस्योपरि गुह्यं विन्यसेत् ॥ पादं तु दक्षिणं तस्य ग्रन्थोरस्यो पमर्दनं ॥ २१ ॥ यथास्यात्तन्मन्त्रकल्पं यंत्र
तो दक्षिणपार्ष्णिना ॥ लिंगमूले विनिष्पीड्य स्थिरकाय उपाविशेत् ॥ २२ ॥ गुदपाकुंच्यपवनमपानाख्यं तथा
गुदः ॥ उत्थापयेत्ततः प्राणायामः सम्यक् निरोधयेत् ॥ २३ ॥ अपानप्राणयोः कुर्यात्संघट्टं चैकहस्तनाः ॥ मूला
धारे विचिन्त्य रूपं कुण्डल्याः परमात्मनि ॥ २४ ॥ ज्ञानतोयं स्वस्य मंत्रं चिंतयेत्तत्र सत्कृत ॥ तस्य मंत्रस्याक्षराणि
क्रमादेकैकशस्ततः ॥ २५ ॥ सुषुम्णायाश्च मार्गेण मूलाधारे प्रवेशयेत् ॥ स्वाधिष्ठाने ततश्चक्रे मणिपूरे
स्वनाहते ॥ २६ ॥ विशुद्धे आज्ञाचक्रे च भित्वा भित्वा प्रवेशयेत् ॥ एवं नीत्वा ब्रह्मरंध्रं तत्र स्थान्मो मयाद्धलात् ॥ ७
निर्गत्यामृतसंसिक्तं मंत्रार्णं तु विभावयेत् ॥ ततः सुषुम्णामार्गेण आज्ञाचक्रं च नारयेत् ॥ २८ ॥ विशुद्धे ना
हते वापि मणिपूरे च चक्रके ॥ स्वाधिष्ठाने ततो भेदात् मूलाधारं प्रवेशयेत् ॥ २९ ॥ ततस्तन्मंत्रमप्यादि मा
सपूर्वं जपेत्सुतः । अष्टोत्तरसहस्रं तु तेन मुक्तो भवेत् क्षणात् ॥ ३० ॥ ऋतुक्रणाद्यान्निर्मुक्तः पंचाद्युपदिशेद्व
तं । अल्पपुण्ये तथा पापाधिक्यान्मायः कलौ युगे ॥ ३१ ॥ आशीर्वादफलं लोके दुर्गापापादितफलं ॥
वाचिकानां तु शापानां नाशस्त्वर्थमथोच्यते ॥ ३२ ॥ श्रीपर्णीवा चंदनस्य पिष्टं चूर्णादिकस्य वा । कल्क
रीकंकुमाकुंष्ठविलिप्तोन्याचऔतिकं ॥ ३३ ॥ चक्रमावाहयेत्तत्र मातृकाख्यां सरस्वति ॥ यथोक्तविधि

12

॥ रामः ॥
॥ १२ ॥

नोपजां कृत्वा चाष्टोत्तरं शतं ॥ ३४ ॥ जपित्वा मानवं कोनस्या मध्यान्त्याभीष्टमंत्रकं ॥ स्वरव्यंजनविंदुस्थसर्गयो
गाक्षराणि च ॥ ३५ ॥ पृथक पृथगाथा हृल्लेखैकीकृत्य गृह्यक्षितं ॥ एवं जनयेन्मंत्रं प्रोक्तं संजननं त्विदं
३६ ॥ स्याद्यंतं प्रणवं कृत्वा प्रणवांतरितान् जपेत् ॥ अष्टोत्तरशतं मंत्रवर्णानेमनुजीवनं ॥ ३७ ॥ रोचनाकुंकु
माभ्यां च भूर्जपत्रे लिखेन्मनुं ॥ प्रत्यक्षरं ज्ञानवारं ताडयेच्चंदनांभसा ॥ ३८ ॥ समुद्धरत्वाउबीजमेतेन ताडन
मुच्यते ॥ कुण्ठिताः शापवशा मंत्रास्ताडिताः सिद्धिदायकाः ॥ ३९ ॥ पूर्वोक्तपीठे संलिख्य तन्मंत्राक्षरसंख्यया ॥ आ
दाय करवीरस्य पुष्पाणि पथ समुद्धरेत् ॥ ४० ॥ प्रत्यक्षरं पुनैः पुष्पैः ज्ञानवारं हनेदिति ॥ उच्चरन्वह्निबीजं च बो
धनं तेन उच्यते ॥ ४१ ॥ प्राग्वत्पीठे च मंत्रेईशौः पद्ममष्टदलं लिखेत् ॥ तत्कर्णिकायां मालत्या लिखेत्कलि
कयैकया ॥ ४२ ॥ एकैकवर्णं तु मंत्रस्य तन्मंत्राक्षरसंख्यया ॥ बोधिडपत्रवान्स्थलनमेवं मंत्रमुद्धरेत् ॥ ४३
अभिषिंचाम्बुमंत्रं तमप्स्वभिषेचयेत् ॥ नानासुगंधितोयेन पत्रवैकेन चाक्षरं ॥ ४४ ॥ एकमष्टोत्तरश
तमभिषिंचेदयं स्मृतः ॥ अभिषेको मंत्रशुद्धिकर्यान्नराणां यथा जलं ॥ ४५ ॥ ज्योतिर्मंत्रश्चिंतनीयो मूला
धारे त्रिमणाल्ले ॥ संस्कर्मव्वमनेन स्फुर्दमेवं विभावयेत् ॥ ४६ ॥ माराणवाख्यः साहजिक आगंतुः कार्म
णाः स्मृताः ॥ योगाख्यो मायिकः प्रोक्तः स्वमंत्रेतु मलत्रयं ॥ ४७ ॥ ज्योतिर्मंत्रेण निर्दग्धमेकमेकं विचिंतये
त् ॥ एवं तु विमलो जातः स्वमंत्र इति चिंतयेत् ॥ ४८ ॥ ज्योतिर्मंत्रस्तु वेदादिर्हंसौ षिति द्यक्षरो मतः ॥ विमलीक

रत्नं हेमन्त्रयोगांतेपि कारयेत् ॥४९॥ प्राग्वत्पीठं कुंकुमादिद्रव्यैर्मंत्रं विलेखयेत् ॥ नानादि पात्रे कर्पूरवासितेन
जलेन वा ॥५०॥ शुद्धेनापूर्य लिखितं मंत्रेणाष्टोत्तरं शतं ॥ अभिमंत्र्य जलं तेन मंत्रेण कुशबिंदुभिः ॥५१॥ प्रोक्ष
क्षरं प्रोक्षयेत् त्रिरेनदा ध्यायते मतं ॥ पुरश्चर्याक्रिया नास्ति समावर्त्तन वन्हिदं ॥५२॥ कलशं मौक्तं लाक्षपात्र मथो मे
त्रविलेखयेत् ॥ पात्रां तरेच कर्पूरादिकवासितसज्जलं ॥५३॥ गृहीत्वा वाथ पात्रेण पठन्मंत्रमिमं मनुं ॥ तर्पया
मि नमश्चौ मन्त्रं पयेदिति तर्पणं ॥५४॥ ॐ ह्रीं श्रीं पूर्वकं मंत्रं जपेदष्टोत्तरं शतं ॥ जपेदेनं दीपनं स्यात्सर्वमंत्रेषु
पीप्सते ॥५५॥ जप्यमानस्य मंत्रस्य गोपनं त्वप्रकाशनं ॥ संस्कारा दश संप्रोक्ताः सर्वतंत्रेषु गोपिताः ॥५६॥
एवमेकादश प्रोक्ताः संस्कारा अथ देवत ॥ प्रतिमंत्रं वक्ष्यमाणा जपो होमश्च तर्पणे ॥५७॥ मार्जनं भोजनं वा
पि द्विजानामिति षोडशः ॥ प्रोक्ता मंत्रस्य संस्काराः किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥५८॥ २५८ ॥ इति श्री[illegible]
महाकालानुमते मेरुतंत्रे शिवप्रणीते संस्कारप्रकाशो द्वितीयः ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ वाममार्गे कथं दी
क्षा दक्षिणे च कथं भवेत् ॥ किं तत्रावश्यकं केषामिति मे निर्णयं वद ॥१॥ ईश्वर उवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्या
मि सर्वतंत्रेषु गोपितं ॥ दीक्षाविधिं पंचविधं शाक्ताद्यनुत्तमोत्तमं ॥२॥ उत्तमं मंत्रदानं तु सामान्यानां तु मध्यमं
ब्राह्मणानामनुक्रमं यथानाम मतिवात्मकं ॥३॥ तस्मादादौ प्रवक्ष्यामि तुभ्यं यच्चोत्तमोत्तमं ॥ यस्मिन्कृता
नेवोत्तमादिभेदानां विषयो भवेत् ॥४॥ तत्रादौ मातृकापं कुर्यादुत्तमोत्तमकर्मणि ॥ स्वतादकौ तु लोकायं मण्ड

॥राम:॥
॥१२॥

3

ष्कुलमीरितं ॥५॥ भूमिंकरवननाछेधास्तेप्कुराडाद्विनस्यधः ॥ अस्थिकीटंगारमलादिकश्चेतंभुभावहं ॥
६ ॥ अन्यथातांमृदंसःकापूरयेद्भयापदा ॥ ग्रामाद्बहिःस्थयानगविप्राद्येश्मत्ववर्णीया ॥७॥ मत्रैनो
सुसमीकुर्याद्विधीरौस्नाजनेजलं ॥ अह्रांशोनजलेखांतंपूरयित्वाप्रवालयेत् ॥८॥ नत्वाब्रह्मयत्रलेखायाज
लपूर्त्तुसमागतं ॥ मप्रूरयेद्वायंत्रोतंनिम्नयेत्स्थलंवुधः ॥९॥ एवंसमीकृतायांतुभूमौदिक्साधनंचरेत् ॥ सू
त्रकर्कटकीलानिगृहीत्वाछेनिशांतरे ॥१०॥ श्चाद्यंतलेवसंयुक्तानलिकाङ्कवद्वेधिका ॥ पाम्पोत्तरासानम
ध्यकेंडाहृत्तंसमालिखेत् ॥११॥ रेखांततोत्तरमध्येनेनकर्णांटवेतत् ॥ धनुःकुर्यात्ततश्चापंततःकुर्याद्ध
नुपुनः ॥१२॥ एवंचापानिषट्तत्रपयंभुवनिकुठलं ॥ सौम्येयाम्येनयंकृत्वाद्दलानांमध्यदेशतः ॥१३॥
दीर्घारेखांकृत्वासातुभवेत्सर्वापराभिधा ॥ याम्यपश्चिमयोःसौम्येपूर्वयोरुपरिस्थयोः ॥१४॥ चापयो
रहृर्गस्तत्रमैशानीराक्षसीचदिक ॥ अन्ययोचापयोरेवमाग्नेयीवायवीभवेत् ॥१५॥ विदिक्संस्थानिसू
त्राणिसमान्येवाभिवृत्ततः ॥ यथेष्टंवहिरानीयनिखनेत्तत्रकीलकान् ॥१६॥ वर्द्धवनुरगांकीलानांमस्तकेद
टसूत्रकं ॥ समवर्णांदिशंकेनकुंडायाचतुरस्रके ॥१७॥ गणेशंपूजयित्वादौगुरापाहंवानयेत्सुधीः ॥ त
तमःपंचत्रिनादैश्चमद्यपंरवयंकुंभ ॥१८॥ मद्यपकुलदीक्षायांकुर्याद्विंशतिहस्तकं ॥ मद्यमांसघटैर्धी
राणांसमावेशोयथाभवेत् ॥१९॥ मद्यपोष्टादशकरःसिद्धान्तेवाममार्गके ॥ अन्यत्वातत्रकुंडानाम

॥ मे.तं. ॥
॥ १४ ॥

धिके पिमपंचके ॥ २० ॥ वैदिके वरुसामग्र्यां नवकुण्डेषुषोडश ॥ कुण्डाल्पनायां सामग्र्यामल्पायां विंशहस्तक ॥ २१
दक्षिणो वहुसामग्र्यां सर्वं स्मसुमराउप ॥ अल्पायां दशहस्तस्यान्नवहस्तः सदा विशां ॥ २२ ॥ शूद्राणां सप्तह
स्तः स्यात्संकराणां तु पंच च ॥ प्रोक्तं मानं मराउपानां सर्वतंत्रेषु गोपितं ॥ २३ ॥ प्रोक्ता नानाविधा हस्तास्त्रि
णां यमथो भवेत् ॥ यस्मिन्देशे च काले च समुत्पन्ना यथा यवा ॥ २४ ॥ तेषां मध्ये दराणां दंगुलेन द्विजन्मनां
समोदरैकभूडाणां संकरादेस्तथा रसे ॥ २५ ॥ अवैदिकस्य विधा देरे तत्संख्या कृशातिभिः ॥ यत्र कर्त्ता स्वयं
तत्र मानमनेन दत्तोन्यथा ॥ २६ ॥ आचार्य दक्षिणः करे मध्यमांगुलिमध्यमे ॥ पर्वणोरंतरं दीर्घमात्रांगुलमुदा
हृतं ॥ २७ ॥ उत्तमायः प्रतिमायाश्च प्रासादादेस्तु निर्मिते ॥ वेदिकापीठशिविकारथाद्येतत्प्रमाणतः ॥ २८ ॥
वितोत्कृष्टेनशेषाभिर्द्विरंगुलिभिः क्रमत ॥ चतुर्धा विभजेदेको भागो मध्यंगुलेन तु ॥ २९ ॥ होमांगानित्क
वादीनि कुण्डस्थण्डिलवेदिकाः ॥ यज्ञोपवीतमौजादेः कुर्यात्सूत्रंगुलेन तु ॥ २० ॥ यकेविमुतचायामं विभ
ज्य दशधा पुनः ॥ एकं द्वादशधा भागं कृत्वाते छेकमंगुलं ॥ २१ ॥ देहलब्धांगुलेनामजानीयात्तस्य तस्य तु नः
(एकं द्वादशधा भागं कृत्वाते छेकमंगुलं) ॥ एभिश्चतुर्विंशतिभिर्हस्तः स्यादंगुलैः पुनः ॥ २२ ॥ अनेन प्रतिमां
गानि मानमुक्तं तमेव च ॥ नराणां वापि नारीणां कुर्याज्ञो प्यंप्रकाशितं ॥ २३ ॥ चतुर्दशकरं कोटिदे
होमे संपतिसंयुते ॥ अन्यथा द्वादशकरं लक्षहोमे तु दिक्करं ॥ २४ ॥ प्राणडपं नवधा कृत्वा मध्यभागे स्थवेदि

14

॥ राम ॥
॥ १४ ॥

का संभाख्ये वेदिका कोणे मराद्यार्धोच्छ्रिता वपि ॥ ३५ ॥ पंचमांशं त्यसेद्भौ पृथुमांशाशास्ततः ॥ मलके कलशा
कारं तद्दशांशेन कारयेत् ॥ ३६ ॥ स्त्रायामो ह्यथ वेदेहे दी नवकोष्ठोत्थ संविभु ॥ मण्डपस्य तृतीयांशादीर्घो लंभोद्भविन्य
सेत् ॥ ३७ ॥ द्वादशैवं तु पंचांशो भूमौ कृंदशांशातः ॥ मध्यसंभस्थितं कूटं मृदंगाभं प्रकल्पयेत् ॥ ३८ ॥ वाह्यस्तंभो
र्द्ध्वतो देशावलयो द्वादशो वहि ॥ दक्षदीक्षाविधौ पमनिभं कुंडं कारयेत् ॥ ३९ ॥ त्रिधारं वा मदीक्षायां शोणाभवे
खलवे सरवे ॥ चतुरस्रा चतुःकोणा वेदी सर्वफलप्रदा ॥ ४० ॥ तनगादिवृतिस्थायां पद्मिनीपत्रसन्निभा ॥ राजां
स्यात्सर्वतोभद्राव चतुर्भद्राभिषेचने ॥ ४१ ॥ विवाहे श्रीधरा वेदी विंशत्यस्रसमन्विता ॥ वाममार्गेण दीक्षायां त्र्य
स्रान्यत्रा तु वेदिका ॥ ४२ ॥ स्तंभाया बुपरि स्थाप्या याप त्रराताति श्रनूनि च ॥ एकशालीतिकाष्ठानि विधिद्वाराणि मंगले
न्यसेत् ॥ ४३ ॥ नारिकेरदलैर्वंशाकरैराछादयेत्ततः ॥ रंभास्तंभात्रहस्यादि ध्रुवे तस्थाप्य यथा तथा ॥ ४४ ॥ दलीतो
संस्थापित दिक्षु कुर्याद्वाराणि चत्वारि मण्डपस्य ॥ पंचांशांशानारवलु देहलीस्याद्धि द्वोच्छ्रिते तत्र कमारशा
खे ॥ ४५ ॥ वाममार्गे द्वारपिंडं दक्षिणे चोर्द्धमण्डपे ॥ कुर्याद्देहलिकोरस्थां सामंगलकरद्वयं ॥ ४६ ॥ मध्यमे मंडपे कु
र्यात्साष्टमंगलकरद्वयं ॥ शीतिकरद्वयं तस्यो चतस्रो तच्छ्रितं मता ॥ ४७ ॥ सर्वद्वाराद्वहिर्हस्तमात्रा स्यात्काभुवं ततः
श्रेष्ठमध्यकनिष्ठेषु समप्रत्येव हस्तकं ॥ ४८ ॥ उच्छ्रितं फलकं कुर्यादिक्षमात्रदशांगुलं ॥ तथा पंचांगुलं स्थूलं
विष्मं चतुरस्रकं ॥ ४९ ॥ खितस्या चोन्नपितं द्वारस्थोभयपार्श्वयोः ॥ स्थापयेत्फलकौ द्वौ तु श्रेष्ठमध्यजघन्यके

५० ॥ मराप्पेतौ दीर्घं तथा क्रमात्सार्द्धकरद्वयं सपादद्वितयेशुग्म हस्तपंचाशकं भवेत् ॥ ५१ ॥ निस्सेदस्मिशिलेति
गायंत्र्या पार्श्वयोर्द्वयोः ॥ तन्मसन्ना नियकांश्रेमतावद्विस्तारगर्भके ॥ ५२ ॥ चतुरंश्रं तु विषमं द्वयोर्द्रुपरिकील
येत् ॥ दर्भमालां च वधीयात्सर्वद्वारे विधिस्तयं ॥ ५३ ॥ एवं तु दक्षिणद्वारे तद्वारे सक्षका हजं ॥ इषेत्वेति न्यसेत्सू
लावंधये सूर्वं वतथा ॥ ५४ ॥ ओं दुंवरमथं कुर्यात्पश्चिमद्वार मन्दिदं ॥ अग्न आयाहि मंत्रेण प्लक्षजं वैदिके स
दा ॥ ५५ ॥ आश्वदेवप्रकवीतवत्वक्षमयं तथा ॥ शंनो देवीति मंत्रेण सौम्यदिग्द्वारमोन्यसेत् ॥ ५६ ॥ तेषामुप
रि तिर्यक्पकाष्ठानां मध्यतो विलं ॥ कृत्वा तोरणजातीयकाष्ठेनस्वयेक्कुभां ॥ ५७ ॥ अष्टमध्यं तपत्ये वुझो वया
गे त्रिशूलकं ॥ विश्वेद्वागोगले दीर्घं तत्त्रतुर्थांशविस्तृतं ॥ ५८ ॥ वैलवे वा दशांशेन शंखचक्रे गदांबुजं ॥ शार्गादि
क्रमयोगेन न्यसेत्सौरोपि वैलवः ॥ ५९ ॥ अत्र वै मध्यमं भृंगं किंचिदुक्तं तु पार्श्वयोः ॥ एवंभूतो गणपतिः शि
वकाम्या शिवदन्तताः ॥ ६० ॥ ततस्तु मण्डपस्याग्रे मूर्त्स्वंद्र दशहस्तकः ॥ भूमौ करद्वयं वंशः स्वच्छवस्त्रावगुंठि
त ॥ ६१ ॥ विस्तृतश्चैकहस्तेन दीर्घं पंचकरे ध्वजः ॥ मंत्रदेवं लिखेत्तत्र सायुधं वसवाहनं ॥ ६२ ॥ घंटाचामर
संयुक्तं देवतागणवर्णकं ॥ स्थापयित्वा ध्वजं पश्चाद्दशदिक्षु प्रकल्पयेत् ॥ ६३ ॥ दिगीशानां पताकाश्चध्व
जस्यार्द्धप्रमाणतः ॥ वैदेक्तेंव मंत्रेण तन्नद्वर्णश्च तद्दिशि ॥ ६४ ॥ त्राकारमितुमिति व पीतवर्णं हरे दिशि ॥ आग्ने
यां पिंगला वक्रो आग्नेवरक्तमंत्रतः ॥ ६५ ॥ युंजंतःपंथामनगा हल्लवर्णस्य पाकसन्ता ॥ अभुंचते त्रिमवृता

15

नैरृत्यां धूम्रवर्णिका ॥ ६६ ॥ नन्यायामित्रस्त्ररोत्रिवास्रापापि नवर्णिका ॥ आनोत्रियुक्तिरितिवाय
व्यां हरिता भवेत् ॥ ६७ ॥ वयंछ सोमवत्र इति सौम्यायां चंद्रवर्णिके ॥ तुमीशाननितिशान्यामतिश्वेता
पताकिका ॥ ६८ ॥ ईशानपूर्वयोर्मध्ये शेषे रक्तपताकिनं ॥ तोयनैरृत्यमध्ये तु विधिस्कपताकिन
६९ ॥ वाममार्गे वेदमंत्रो वज्रपातः समस्मृतः ॥ ब्राह्मणानां वाममार्गे नरकायैव जायते ॥ ७० ॥ मंत्राभावे नाम
मंत्रान् प्रणवाद्यान् हृदंतकान् ॥ पठेद्दक्षिणमार्गेन वामे प्रणववर्जितान् ॥ ७१ ॥ मण्डपोपरि वध्नीयाद्
तिश्वेतं त्रिमानकं ॥ अलंकुर्यात्पुष्पमालादिभिरेतं तु वेष्टयेत् ॥ ७२ ॥ आम्राश्वत्थदलैः स्वत्रपुंके कादी
र्घमालया ॥ स्तंभान्डकल्लैः संवेष्ट्य मध्ये कुर्याच्च वेदिकां ॥ ७३ ॥ इष्टिकाभिरपक्काभि हस्तवेस्तनपिति
का ॥ मण्डपायामत्रांशानवमप्रेप्पुरामके ॥ ७४ ॥ अंशैः समपृक्तनां वापि नारतस्पां विलोक्य च ॥ साम
स्यादेः समावेशो यथा स्यादिति मण्डपः ॥ ७५ ॥ अयुताहुतहोमस्य विधेयः स्थण्डिलोपरिः ॥ एकहस्तमि
तं कुण्डं दशलक्षावधिस्मृतं ॥ ७६ ॥ लक्षाणां दशके नैकं हस्तहस्तं विवर्धयेत् ॥ दशहस्तं कोटिहोमे वेदि
कानामिति रितं ॥ ७७ ॥ मयमां सादिहोमस्य कुण्डं एव विधीयते ॥ पंचाशत्त्रमिते होमं प्रकोष्टः कृतमु
ष्टिकः ॥ ७८ ॥ कुण्डस्य मानं भवति नेऽरत्निसंमं भवेत् ॥ सहस्रे हस्तमात्रं स्याद्विहस्तमयुते स्मृतं ॥ ७९ ॥
चतुर्हस्तमितं लक्षे षड्ढस्तं दशलक्षके ॥ कोटिहोमे वाष्टहस्तं कुण्डं वामे विधीयते ॥ ८० ॥ एककुंडविधाने

नवचतुरस्रं विधीयते ॥ ग्रामाणां विशेषेणासेधमेवापि पूर्वगं ॥ ८१ ॥ नवकुंडविधाने तु वह्निभागे भ-
गाकृति ॥ भोगार्थं वापि पुत्रार्थं वापि मां चतुरस्रवत् ॥ ८२ ॥ ज्यार्द्धचंद्रनिभं याम्ये वैरूपानां सर्वकर्मणि
त्र्यस्रेमं मारणे प्रोक्तं घनः कुंडे प्रमीष्यते ॥ ८३ ॥ त्रिकोणकुंडं नैरृत्ये रिपुघातनकरं स्मृतं ॥ विद्वेषका-
रकं चेन षडस्रं च विशिष्यते ॥ ८४ ॥ वृत्तं तु ब्राह्मक्षत्रियाणां सर्वदोशांतिकर्मणि ॥ पश्चिमायां तु का-
र्यं वै छान्नां दीर्घपिच्छिदं ॥ ८५ ॥ षट्कोणं मृत्युवारयतिच्छेदेषु च विशिष्यते ॥ वायव्यां कारयेत्तच्छंकराणां वि-
शोषनः ॥ ८६ ॥ उदीच्यां पौष्टिके पद्मं हृच्छिदं तु छिदं तथा ॥ सर्वप्रयोगे फलक्ष्यापरप्रीतिकरं मतं ॥ १ ॥ अष्ट-
कोणं श्रिक्षिकरमैशान्यां तद्विधीयते ॥ करागृहात्तथा रोगाश्चिंतादेर्मोक्षमाप्नुयात् ॥ ८८ ॥ अष्टकुंडवि-
धाने तु क्रमोयं नवकुंडके ॥ नवमं चतुरस्रं स्यात्पूर्वेशानदिगंतरे ॥ ८९ ॥ विधाने पंचकुंडानामीशाने
पंचमं भवेत् ॥ सप्तकुंडविधाने तु स्थानो वेदिकेत हि ॥ ९० ॥ अन्यदेकं पंचकोणमभिचारविनाशने
तथान्यत्सप्तकोणं च कुंडं भूतनिकृंतते ॥ ९१ ॥ अथादौ चतुरस्रस्य कुंडस्य विधिरुच्यते ॥ नाभियोनि-
सम्पायुक्तं श्रेष्ठकुंडं त्रिमेखले ॥ ९२ ॥ द्विमेखलं तु शूद्राणां शंकराणां कमेखलं ॥ यावत्कुंडस्य विस्तारः
खननं तावदेव हि ॥ ९३ ॥ पादकुंडमिदं स्यात्रावदिकसाधनेहते ॥ चतुरस्रं समं कुर्यात्समकरांव-
शिल्पवित् ॥ ९४ ॥ एकहस्तस्य चः कार्णो भुजामेन करद्वये ॥ द्विहस्तस्य तु कार्णं स्यात्त्रिहस्तभुजसंमितिः

९५ ॥ चतुर्हस्तादिकेष्वेवं करांशः सर्वत्रभूसमः ॥ जिनभागसमस्तस्य वहिकर्षोन्नमेखलाः ॥ ९६ ॥ द्वादशां
गुलविस्तारास्तोत्सेधास्त्र्यरंगुला ॥ तदूर्द्धसपादीर्घा संगुलं तावदुन्नता ॥ ९७ ॥ चतुर्भिरंगुलैर्दीर्घा ताव
दुन्नतास्तदूर्द्धतः ॥ दैर्घ्यान्रूर्ध्वांगुलायोनिस्त्र्यंशोना विस्तरेण तु ॥ ९८ ॥ एकोगुलोच्छ्रिता मानद्वविस्तोभ्यंत
रे तथा ॥ क्राग्रद्वयसमाङ्गुज्ञावाश्वत्थदलवन्नता ॥ ९९ ॥ अंगुष्ठमेखलापुक्कामध्ये वाज्यहुतिक्षमा
योन्यान्तपश्चिमे भागे मेखलारनयाहरि ॥ १०० ॥ चतुरस्रं भवेत्पीठं कुण्डषष्ठांशविस्तृतं तावद्दीर्घ
तथोर्द्धं वर्त्तलेनमध्यनीचयेत् ॥ १ ॥ योनिमध्ये तथाछन्नं कुण्डपंचांशमागतः ॥ प्रागमियाप्यकुण्डा
नां प्रोक्ता योनिरुदङ्मुखा ॥ २ ॥ शेवा पूर्वमुखा योनिः कुण्डयोनिं विवर्जयेत् ॥ कुण्डमध्यस्थकेंडाम कुर्या
त्कंकांटकेन तु ॥ ३ ॥ प्रसारितेनस्मामार्के भागतुल्येन तन्मयं ॥ षष्ठ्यांशेनतुहस्तं स्यापृवे हस्तेन कर्णिका
४ कर्णिः काग्रेवृालदृत्राप्येतरेष्टदलान्वितं ॥ एवं षडंगुलोच्चःस्यात्स्याभिर्वेदाग्रमीरितं ॥ ५ ॥ इष्टस्य च
तुरस्रस्य जिनांशो भागउच्यते सपादैः पंचभिर्भागैर्मध्यसूत्रं विवर्द्धयेत् ॥ ६ ॥ प्राच्यापरप्रकुर्यात्व
चतुष्टं वतुरस्रकं ॥ मध्यतोभ्रामयेत्कांटकं पश्चिमसंस्थयो ॥ ७ ॥ अर्द्धचापाकृतिंकुडवाह्निदिक्स्थे
स्तदग्रतः ॥ विन्द्वांतेषान्तयेन्मत्रंठयोरपि तदा भवेत् ॥ ८ ॥ अष्टदलंलकाग्रं योनिकुण्डस्य दग्रुतं प्रा
ग्राग्नाश्चात्रकतथा योनिरूपाः समेखला ॥ ९ ॥ चतुरस्रीकृतं क्षेत्रं दशवादि भजेद्बुधः ॥ एकमेकंय

॥ मे.नं. ॥ जेदेशामध्यउर्द्धं बनग्रजिनृ ॥ १० ॥ ज्यासूत्रपामयेदग्रेनन्यानां धामयेन्नमं ॥ ग्र ऊर्द्धं वंडानिभंकुराऽरमणीयपिदंभ
॥ १७ ॥ वेन ॥ ११ ॥ अत्रतथामदक्षस्यादेकुनन्यारराणंयवंन ॥ सौम्यदक्षिणतोयत्रपोनिपश्चिमदिशानां ॥ १२ ॥ अथग्रा
कत्रिभजेकार्यलंबाल्कस्यामुयोपिच ॥ सामरंसर्वतेत्रेषुप्रोक्तमत्रनिरंतरं ॥ १३ ॥ एकहस्तेनुहस्ताषाडुना
थाभजाभूर्ध्वोदशाईय ॥ द्विहस्तेद्वौत्रयेपंचत्रिदस्तेवार्कभूभयः ॥ १४ ॥ चतुर्हस्तेत्रयेचंडः प्रवहस्तेत्रिगो
ष्णराः ॥ ष-स्तेनवदरामाश्चतेगोत्र्याहृतिसागरा ॥ १५ ॥ अष्टहस्तेकृतागक्ष्मावेदविश्वामयोगवित वेद
तेधूनिधृग्मातिदशहस्तेभजाहमे ॥ १६ ॥ व्यासार्द्धंवतुरस्रस्यस्याष्टादशभागयुक ॥ नावत्कर्णोरकाहृत्
हृत्नकुणऽपिहोच्यते ॥ १७ ॥ इष्टस्यचतुरस्रस्यसविंशांशकस्यनां ॥ कृत्वातन्मध्यतःसूर्यभागकर्कट
केनच ॥ १८ ॥ व्यासार्द्धचतुरस्रस्याष्टादशभागयुक ॥ नावत्कर्कटकोहृत्तंहृत्तकुणऽपिहोच्यते ॥ १७ ॥ इष
ष्टचतुरस्रस्यव्यासार्द्धनपभागयुक ॥ तावत्कर्कटकेमापिकुर्याहृत्तंमनोहरं ॥ १८ ॥ नेनकर्कटमानेन
स्विन्दृषहृत्वपर्यतः ॥ कृत्वातत्रभजान्दत्वाकुणऽमेवघडस्रमत ॥ १९ ॥ इष्टस्यचतुरस्रस्यचतुर्विंशांशक ॥ राघः ॥
ल्पनां ॥ कृत्वातन्मध्यतःसूर्यभागकर्कटकेनच ॥ २० ॥ वृत्तंकुर्यात्ततसार्द्धंतिथिभागेद्वितीयकं ॥ दिग्वि ॥ १७ ॥
-नरालेवसूत्राणपष्टुपातयेत ॥ २१ ॥ तन्नोनहेंतरेखायाईशास्त्राग्नसत्रतः ॥ रेखांनयेद्वायपूर्वसूत्र
स्पमर्द्धति ॥ २२ ॥ तन्नोदक्षिणारेखायामंतहत्रस्यमर्द्धति ॥ नापालयेद्वलंतस्यादेवमष्टौवलानिच ॥ २३

17

वंशव्यासार्द्धकेनापियद्वृत्तंस्यात्तुकर्णिका॥मतःषडंशव्यासार्द्धवृत्तेनकस्तग्तिच॥२४॥व्यासषड्भागमानेनत्वा
कर्णिकाकेसराणिच॥उत्कष्षकानिखलेद्यथापद्माकृतिर्भवेत्॥२५॥पद्माकृतिंप्रकुर्वीतकण्ठेसेखलनयासह
कार्यंतथाङ्गुलाभिश्चतुरस्रसमंयथा॥२६॥अथैकचतुरस्रस्यव्यासःस्वषोडशांशभुक॥तेनैवभ्रामयेद्वृत्तंवि
न्तास्वत्रदिगष्टके॥२७॥क्रमात्पसेनऽपरिभ्रमात्स्थास्समानितिनि॥अष्टास्रंजायतेकुण्डंनछन्कराष्ट्रमेखला॥
२८॥इष्टस्यचतुरस्रस्यव्यासार्द्धस्वनतांशभुक॥नव्यासार्द्धेनवृत्तंस्यान्त्रविन्हानिपंचक॥२९॥सममभागेनदेया
त्रिनैवसूत्राणिदापयेत्॥स्याद्रूपाणिध्वजस्तोपाकुण्डंपंचास्रकंभवेत्॥३०॥इष्टस्यचतुरस्रस्यव्यासार्द्धंपंचमां
शभुक॥भ्रामयेत्तेनवृत्तंतुसमांशास्यांकनान्तनन॥३१॥स्वस्थानान्तेनानिकुण्डानिनांत्रिकेस्थानीकर्मणि॥अना
मिकाम्यकाम्येनिवियोगीनिष्कमीरिते॥३२॥आचार्यकुण्डंनवमंचतुरस्रन्तुवैदिके॥अष्टाशाज्ञोनुचत्वारिदि
क्षुकुण्डानितांत्रिके॥३३॥नवशाक्तावेकमेवंचतुरस्रंप्रकल्पयेत्॥शान्तराउपासनेवामपथ्येकंयोनिकुण्ड
कं॥३४॥अनेकदोषदंकुण्डंमानन्यूनाधिकंयदि॥तस्मात्सम्यक्परीक्ष्येदंकर्त्तव्यंशुभमिच्छता॥३५॥तन्मानाधि
केभवेद्रोगीहीनेधेनुधनक्षयः॥वक्रकुण्डेतुसंतापोमरणंछिन्नमेखले॥३६॥मेखलारहितेशोकोप्यधिके
वित्तसंक्षयः॥भार्याविनाशकंकुण्डंप्रोक्तंयोन्याविनाकृतं॥३७॥अपत्यध्वंसनंप्रोक्तंकुण्डंयत्कण्ठवर्जितं॥
अङ्गाररहितंयत्तुकुण्डंजर्जरमेखलं॥३८॥यजमानविनाशायप्रोच्चारःस्फुरितेभवेत्॥सूत्राधिकेभुहृद्वेषःसू

॥ मे तं· ॥
॥ १८ ॥

त्रहीने दरिद्रिणा ॥ ३९ ॥ अनालिभट्टरेरोगः । छिद्रे कृत्ये च वा व्यना ॥ यथोक्तकृत्यप्रस्तानादेवं ज्ञाने फलं लिदं ॥ ४० ॥ पशु-
वासना । छिद्रं वक्षिने त्र पितामः प्रः पंचमे रवलाः ॥ धर्मभेदे ज्ञातिभेदे वा वार्यं यजमानयोः ॥ ४१ ॥ पक्षांशेनाष्टपं-
शेन मे त्वलाहि नयं सतं ॥ कौलिके वाममार्गे च वैदिके नैव शास्त्रवरे ॥ ४२ ॥ एवं कृते म सत्पेन वाल्मिकस्तंज्ञा समा-
रभेन ॥ नूतने पि गृहे कार्यं यथा महत्पदवः ॥ ४३ ॥ स्मार्तं च तांत्रिकी चेति द्विविधा त्रिगणमे ॥ वाल्मिकनामा-
पुराकाष्ठिदस्तु रोक्षूश्च हावनः ॥ ४४ ॥ त्रैलोक्यं निर्मितं तेन त्रिपंचाशत्स्वदेवनाः ॥ षड्रोलक्षते ज्ञानालेनतेनिनि-
वीडिता ॥ ४५ ॥ पुनः पुनर्जिता पुष्टे मरवासीत्स्त्रजापतिः ॥ दिव्यवर्षसहस्रांते देवा शरणमागताः ॥ ४६ ॥ विलोमे-
म च पार्वत्यादैत्यं डेगापि नष्टं ॥ पुष्टकामः सोभ्यधावत्रारदे नप्रचोदितः ॥ ४७ ॥ कृतं पुष्टं ते नमसाष्टपक्ष्यामि वर्ण-
पंचकं ॥ नमो देवस्तोमदेशिक्षो विष्णुमायातिमोहितः ॥ ४८ ॥ डवावचचनेनुछोश्रीयमं श्रीपनापिति ॥ तिंडेगानष्टु-
वेगाममनोष करं कृतं ॥ ४९ ॥ सर्वसंपेनापि न पुष्टं त्वषानुजटिले नहि ॥ कृतं विष्णुलतायेन पार्वत्यष्टांगेध्यारि-
णकः ॥ ५० ॥ सत्यं त्रिवाक्यं कृतश्चेन दया आवतेसपा ॥ शिवेनापि च पार्वत्या एक एवापरो महि ॥ ५१ ॥
त्रिलवाचनदादैन्यमदाविष्णु व्यजनायन ॥ यथा नैवादितं प्रभुः सर्वज्ञाया प्रदर्शितं ॥ ५४ ॥ विलोष्ठ-
नपि तितान्द्दे दैत्यं दुःखमभाषत ॥ अवश्यमेव पं स त्यं सर्वैः कालप्रवर्तिते ॥ ५५ ॥ तथापि च प्रतिष्ठा-
र्थेयो गच्छति सजीवति ॥ परंत्वेकं तमेवं सौयेश्च महोदनं कृतं ॥ ५६ ॥ तस्य मार्गं दर्शयित्वा देवो यं विति

॥ रामः ॥
॥ १८ ॥

पास्यतां | कालेतस्मिंश्च भो देवा वागुवाचाशरीरिणी || ५७ || दैत्येंद्र कृतपाशोकं भूतेजन्यनवाधवत्ं नत्रैवतंवेतयं
याहिंचश्रोमार्थवरं प्रभो || ५८ || येवर्ण्णाः सत्यपंभोगार्थंकरिष्यंति मवंगृहं || तत्रत्वऽस्मवमृतेनानानाडुःखेनपडु
ताः ५९ || कालकर्णादिका दास्यो विनायकमुखाश्चते || सेवकाः पीडयिष्यंति इत्याज्ञा पारमेश्वरी || ६० || इ
त्याकर्ण्य वचः सोपि गतः कृत्वा महाविलं || प्रविवेश ततो देवैर्मर्त्यपाषाणैः प्रपूरितं || ६१ || अथये निर्जिता दे
वाः प्रमनऽडमर्हं कृया || तस्योर्द्ध्वं नतिपं वा शात्रिवासं चक्रुर्नयमाः || ६२ || तस्मादवप्यं नेदृत्यार्ऽवालप्रदे
छया || एवं त्वं प्रमहिर्विदेशावामदक्षिणमागतः || ६३ || पाषाणो प्रतिमायां वा वाल्मीकातैः प्रतिमानि इ
निवैदिकमेत्रैणातस्यागाहत्तदूर्जितं || ६४ || नामममंत्रेणान्वा स्वेच्छां पूर्णां कृत्वा पूरयेत || मेर्ऋं स्य कोणो गेह
स्य चतुरस्राकृतिं भुभां || ६५ || कृत्वा समतलां भूमिं विन्यस्य चां चवेदिकां || विलासगपायमोहलपाको
नत्र लिखेदुध्वः || ६६ || एकाशीतिपदं चक्रं वैदिकालत्रदेवता || मध्यकोष्ठे पुनर्ब्रह्मा दौ च लनामर्दयेन्
६७ || स्वपवत्सनदीशाने प्रागर्यमांत्रिकोष्टके || आग्नेये लिविमार्चविविवस्वेन लपात्रिपु || ६८ || इंद्रनैर्ऋ
त्यदिग्भागे मित्रं पश्चिमगात्रिषु || वायव्ये राजयक्ष्माणं तु मेनं वीश्रंतरत्रये || ६९ || वेदकोष्ठेषु चेशास्यापी
शकोणात्तदेवताः शिखी पर्जन्य आपश्चदितिः प्राङ्क्रो हयो हयो || ७० || क्रमादेतेयचदेवाः हातस्माः
सत्यमार्गतः || जयंतेंद्रौ सत्यसूर्यभृशा आग्नेयकोणके || ७१ || अंतरिक्षेतथावातः पूषासावित्रवितथ

चक्रांकं च समो देयं ततो दक्षिणपवके ॥७२॥ पूष्णक्रमाच वितथो गृहक्षतयमो तथा ॥ गंधर्वो भृंगराजश्च मृ-
गीस्थं च नऋकके ॥७३॥ ईशानितो जयन्तो पितृस्त्रेवारिकौ तथा ॥ तेनयपश्चाद्दिक्केवं च सुग्रीवः पुष्पदंतकेः ॥७४॥
वरुणासुरशोषाश्च वायवायव्यईशानतश्चहि ॥ रुद्रश्चथापयक्ष्मा च रोगनागोत्तरे पंचकु ॥७५॥ मुख्यो भल्लाट सोमोसे
वभुजगाश्चादितिस्तथा ॥ देवाएतेकोपंचचत्वारिंशद्देवाश्च पंक्तितः ॥ देवाएते त्रिपंचाशत्पूजनीयाश्च भक्तितः
॥७६॥ अथतंत्रिक्रमार्गेनुचनुवक्षिपदंतथा ॥ कोणापूर्वत्रयुगलमध्येब्रह्मणमर्चयेत ॥७७॥ चक्रकोष्ठेषुतन्त्र-
वीशासुकोष्टदिकेद्विके ॥ स्थाप्यंकेन्व विबस्वंतमित्रमयमहीधरं ॥७८॥ सावित्रः सविता शक्रः इंद्रजिद्रुद्रजयौ
अपांयवत्सकौ चैते शीशाना: कोणाद्कोष्ठयो ॥७९॥ शार्वंगुहं चार्यमाणं जंभकं पिलिपिंछकं ॥ चरं कीच विदा-
च पूतनां पूर्वकहयो ॥८०॥ ईशश्चाथ पपर्जन्योजयंतः शक्रभास्करो ॥ सत्योभृशोंतरिक्षश्च पूर्वाशाकोष्ठगाः
क्रमात ॥८१॥ अग्निपूष्णा च वितथो यमोथगृहरक्षक ॥ गंधर्वो भृंगराजश्च मृगो दक्षिणादिग्गताः ॥८२॥ निऋति-
श्च तथा दौवारिकः सुग्रीवकस्तथा ॥ वरुणः पुष्पदंतश्चासुरः शोषाश्च रोगकौ ॥८३॥ पश्चादथोत्तरे वायुर्ना-
गो मुख्यस्ततः परं ॥ सोमभल्लाटनागंस्ताताः अदितिर्दितिरुत्तरे ॥८४॥ ब्रह्मण्योनंतरक्षवर्गो दिशः पीतैविदिक्-
स्थितैः ॥ ततोदिशास्तद्दिशैविदिशः कृष्णवर्णकैः ॥८५॥ अनंतपरिधिकार्यः सुंदरंमंडलंभवेत ॥ श्रीरहिमकृष्ण-
वैः क्षौडपनडपधमुक्ते क्रमात ॥८६॥ अष्टौपरत्रातंवाह्लांतरपिंडाविमेवथा ॥ प्रत्येकंतैडुनैर्डोध्येमेत्रैस्तत्र

19

पायसैः ॥ ८७ ॥ वलिं च नैवेद्यं कुर्वीत पायसैर्व्यंजनादिभिः ॥ मसिनैर्दुग्धकदलीफलापूपादिसंयुतैः ॥ ८८ ॥ एवं सिंह
गते भानौ पूर्णायां प्रतिवत्सरं ॥ वारूपूजां स्वगेहे यो मंडपेषु समाचरेत् ॥ ८९ ॥ न वालमरणं व्याधि
भूतप्रेतादिकानि च ॥ न सर्पपीडना म्योन्यकलहाद्यशुभानि च ॥ ९० ॥ पुत्रपौत्रधनारोग्यपशुदासी
समृद्धिभाक् ॥ अरोगी विजयी स्यान्नचिरं जीवितं नरः ॥ ९१ ॥ राजवेश्मसु सर्वत्र तथा च महिषीगृ
हे ॥ सचिवामात्यसेनानीभवनेषु पुरे तथा ॥ ९२ ॥ विदध्यात्प्रतिवर्षं तु प्रोक्तसिद्धेन देशिकः ॥ नवेद
ज्ञास्तथा रूपफलैः क्लेशो न हि भवेत् ॥ ९३ ॥ भैरवक्षत्रपालानां योगिनीनां विशेषतः ॥ वामाचारेव
लिकार्यो महिषैर्वापि कुक्कुटैः ॥ ९४ ॥ स्वाराधितास्तु वामेन त्रायंते त्रिगुणमलिनाः ॥ देवता वलिमिच्छ
न्ति नद्धीनं हिंसात्मकां ॥ ९५ ॥ मद्यमांसप्रमत्तास्ते प्राज्ञैस्तेन प्रचोदिताः ॥ कदाचिद्गुभमपिच्छंति नस्पो
त्सृष्टं वामतः ॥ ९६ ॥ क्रियतेभ्यर्चने तासां पातरक्तनिकटे यतः ॥ अमं भवति वा नो वा यथाशास्त्रे
तथा कृते ॥ ९७ ॥ यावद्धमाघमासाश्री जनन्याव दत्तो लुपः ॥ अंगेन स्थितिस्तत्र नास्याद्धूजप कव
देवता ॥ ९८ ॥ मद्यमांसादिकन्यागानस्यचा निमिविवरागात ॥ दृष्टान्ते तु त्यक्तपो यः समसिद्धेत्य कृ
पातकि ॥ ९९ ॥ एवं परीक्ष्य कर्तव्यं सिद्धानां सपिसंगतिः ॥ न स्यांस गीपं च मो यमन्यसंगेन गापि
ने ॥ १०० ॥ कालरूपेणा कलिनागी नागाथा विधेः गुरः ॥ नव्यवैर्यांद्रुपो न स्पेन स्यया ह्वै विनश्यत ॥ १

॥मे·तं·॥
॥२०॥

यामवासत्रयं नश्येत्सर्वनाशात्मवामनः ॥ इतिसंविंशन्मोदेवास्य धर्मश्रेयसेभवेत् ॥२॥ वात्मशांतिविधाये
वं सदसक्षानहेमवे ॥ सप्तभिर्नवभिर्वापि दिने दीक्षादिनात्पुरा ॥३॥ वीजारोपणात्कर्मेदं कर्तव्यं सर्वकाम
दं ॥ मण्डपेनरदिग्भागे कुसंहृतनरंपरे ॥४॥ पवनेमण्डले कुर्याद्दक्षाः ग्राग्वरुण्यापनं ॥ याम्योदीच्याय
नेधामदीक्षायां संप्रकाश्यमे ॥५॥ गोमयेनोपलिप्तायां भूमौ दक्षेथ वामके ॥ सप्तैलकाण्डरेखाणवेशनेल
विजयादैवैः ॥६॥ तत्ररेखापंचकरेदीर्घाः कार्याः पंचवा ॥ वितस्त्यंतरितारुडरेखाः कार्यास्तथायता ॥७॥
चत्वारिंशत्कोष्ठकाः स्युश्चतुर्विंशतिकोष्ठकैः ॥ वायुगेतत्रवीथीस्यात्पूरयेडष्टकोष्ठकैः ॥८॥ पश्चात्कोष्ठच
तुष्कंयकुलस्थानंतदीरितं ॥ आग्नेयकोष्ठमारभ्य ईशानांतं प्रपूरयेत् ॥९॥ पीतरक्तेनकृष्णेन कृष्णजोभिःसृष्टि
मार्गतः ॥ कोष्ठद्वयंतमोवीथीरक्तेनैवप्रपूरयेत् ॥१०॥ विष्णुस्थानंतदग्रेतुतस्यैवकोष्ठचतुष्टये ॥ श्वेतंरजोभि
रापूर्यंतदग्रेपिचवीथिका ॥११॥ शाक्तंकोष्ठचतुष्कंयरुद्रस्थानंतदीरितं ॥ तत्सर्वैस्सुवेवड्गौरार्क्तैः सर्व
रेखिका ॥१२॥ विस्तारोन्नतिदैर्घ्येण हस्तमात्रास्तुपालिकाः ॥ कार्याऽमृत्काकाराश्चनसौविष्णुदेवता
॥१३॥ दूर्वाग्रपल्लवाच्छदलोपेताश्चवेष्टिताः ॥ सूत्रेणविष्णुस्थानस्यचतुःकोष्ठनिवेशयेत् ॥१४॥ वैरव्यं
पंचमध्येत्वाः काष्ठजापीडशांगुले ॥ स्थायामोच्छ्रायदैर्घ्याश्चेवृत्ताः पश्चात्त्रिवेशयेत् ॥१५॥ ब्रह्मस्था
नेपद्मवादिसत्रैः प्राग्वृष्ठपोज्झिताः ॥ शोणाः शरावाश्चत्वारो पावंगुलसमुच्छ्रिता ॥१६॥ ब्रह्मपात्रेतवि

20

॥रामः॥
॥२०॥

क्रिरेत् अशयेवैहलवेतनत ॥ ततः शैवे पंचवाद्यप्रघोषपुरस्सरं ॥२१॥ हरिद्रादेशसंस्थिश्यवह्नेराच्छादयेत्ततः
संस्थाप्य पोतभयो रुद्रं रात्रौ वापि बलिं हरेत् ॥२२॥ गृहमध्ये दिक्षु मार्गे रात्रौ सम्यक् पात्रत्रयाग्रतः ॥ नवाहं नवबलिं द
द्यान्नन्दन्दि स्वदेवतां ॥२३॥ शाल्योदनं तिलाज्याज्यसंयुक्तः प्रथमे दिने ॥ हरिद्राचूर्णसंयुक्तो भूतेभ्यो ये
बलिर्मतः ॥२४॥ एवं द्वितीये दिवसे पिष्टभ्य तिलतण्डुलैः ॥ तृतीये सक्तवो लाजा यक्षेभ्यो दधिसंयुताः ॥२५॥
नागेभ्यः सक्तवो लाजपैर्नारिकेरजलप्लुताः ॥ दद्योन्यमाक्षन्नबलिं पंचमे ब्रह्मणोमृत ॥२६॥ षष्ठे शिवाय यया
दृषयुक्तभक्तं प्रशस्यते ॥ गुडोदनं सप्तमे हि बिल्ववे विनिवेदयेत् ॥२७॥ विष्णोरेरष्टमदिने दुग्धोदनं बलि
ः स्मृतः ॥ कुशान्नं हरिद्रान्नं नवमे विष्णोरेव प्रशस्यते ॥२८॥ वाममार्गे चतुर्दिक्षु मंडलस्य बलिं चरेत् ॥ ब्रह्मस्था
ने वेतालो मेषस्य बलिः स्मृतः ॥२९॥ विष्णुस्थाने भैरवीस्यादजलस्या बलिर्मतः ॥ भैरवस्य शिवस्था
ने महिषं बलिमिष्यते ॥३०॥ गोधीमा[illegible] वमृगालत्रक्रमादमताः ॥ मत्स्यमांसं समायुक्तं भूतेभ्यो
बलिरिष्यते ॥३१॥ पितृभ्यः मांसवल्लं पक्षेभ्यः कुक्कुटामधुः ॥ भिक्षोऽन्नबलिर्नागे वाममार्गे बलिं हर
येत् ॥३२॥ एवं गतेषु नवसु दिवसेषु विलोकयेत् ॥ सम्यक्कृष्णोऽकृमोजातः किमप्येम ध्यमे चाधिके ॥३३॥
सम्यग्जातेऽकृते सिद्धिः कृमिते पि प्रमाणु यान्त ॥ कीटभूतेभ्यस्य फलं हानि सर्वनाशनं ॥३४॥ सिद्धि
प्रियं गृभिर्हीयाद्यपामांकैः स्त्रीपुत्रं भवेत् ॥ तिलैः पुत्रजन्नोत्रासो सर्षपैर्नाभिचारकाः ॥३५॥ इणलिभिः

॥ मे.तं. ॥
॥ २१ ॥

सर्वमान्यत्वमप्येदेवत्कृपाभवेत् ॥ चतुःपादास्तथाष्टकां पिथ्यावां क्षत्रमंदिरे ॥ ३६ ॥ स्वल्वैःसत्कर्मसिद्धिश्चमा
षैःशांतिररेर्भवेत् ॥ सर्वैस्समोक्ष्णैर्वामे सिद्धिमाप्नोत्यतोन्यथा ॥ ३७ ॥ वेत्रादिक्षाफलेऽङःस्वप्रतिहारत्वसिद्ध
यः ॥ ह्रीनमामरसोवंध्वमाशङ्हृनक्रमात् ॥ ३८ ॥ श्रानंदहूऊडःविष्ण्वाक्षपनिंदाइतिक्रमात् ॥ दारिडासिद्धि
त्रानेचभूभोः हृहृन्वसौख्यतः ॥ ३९ ॥ ज्ञानमेधाविनाशश्च स्वर्गाप्रेतातिवर्द्धते ॥ सम्पद्धिसिद्धिश्रेष्ठात्वेम
लमासक्षयं त्यजेत् ॥ ४० ॥ भक्तिमुक्तिप्रदःमुक्तः हस्पो मोक्षप्रदःस्मृतः ॥ वामाचारकृतांभृत्तोनमस्कृतोपि
मध्यमः ॥ ४१ ॥ क्रमादिक्षाफलेभानांसमनाचनथाविधत् समस्ताःप्रियासोख्यसौख्यमंत्रस्यसिद्धयः
४२ ॥ सिद्धिवक्तुरमंत्राणांशक्तिमंत्रस्यसिद्धयः ॥ सर्वमंत्राःप्रसिद्ध्यंतिसर्वमंत्रस्यसिद्धयः ॥ ४३ ॥ अनिधनं
राजदंडश्चवाशित्वंसर्वसिद्धये ॥ स्कृडदेवतंससिद्धिदा ॥ घेसिद्धिःप्रभावति ॥ ४४ ॥ देवमंत्रीसर्वज्ञातिःकल
हश्चमहाभयं ॥ संपडोगोजपसिद्धिःक्षोभः संतापईदृता ॥ ४५ ॥ सर्वसिद्धिफलेभानांक्रमाद्दक्षयवाम
के ॥ वनरस्वेत्वधःमानोदाधालिंगोनिर्धर्मसे ॥ ४६ ॥ निधेःफलंवृद्धिनाशःक्रमाज्ञेयाभ्रुसिद्धये ॥ अगोरि
मात्रिकाभ्रष्टाविगतोश्चशोऽःस्विताः ॥ सिध्यंतिमंत्राःसर्वपिनसिध्यंतिकदाचन ॥ ४७ ॥ सम्पद्धिर्हनसि
द्धिश्चमृत्युर्नागृहनाशने ॥ ४८ ॥ जडनारिवध्यनाशश्चसर्वदुर्गाभवेत्फलं ॥ भक्तासेज्ञानेवकृत्याभुभाभ्
नराहरे ॥ ४९ ॥ सिद्धिस्याःसर्वमंत्राणामशेवानोमहाभयं ॥ सिद्धिर्ज्ञानविंशेषेणापुत्रनाशिःप्रिवृते

21
॥ राघः ॥
॥ २१ ॥

५० ‖ क्रमात्तारफलं बुद्धिर्जडता मरणं तथा ‖ नियोगश्लीनता पुत्राधनाप्तिर्मञ्जुभीरिति ‖ ५१ ‖ विष्कुंभादिकयोगा
नां नामगत्स्य फलं भवेत् ‖ आनंदादिकयोगानां सर्वत्राविकलं फल ‖ ५२ ‖ विष्टिं विहाय करणं चरेत्सिद्धिर्
नैभवेत् ‖ शिवसिद्धिर्हि पुष्ट्यै स्थिरेष्वस्थिरता भवेत् ‖ ५३ ‖ स्वथलग्नफलं देवा धनं धान्यसमृद्धयः ‖ मस्यवा
य भवेद्धानिर्यश्चपत्स्यविनाशनं ‖ ५४ ‖ राज्यं वादे वना सिद्धिर्लोभिर्मेधाविनाशनं ‖ रत्नादिलक्ष्मीलाभश्च धं
नं धान्यञ्चासिद्धयः ‖ ५५ ‖ पूर्णासिद्धिः प्रतापश्च हानिर्वित्तान नाशनं ‖ पुत्रप्राप्तिर्मंत्रसिद्धिः पशवो विपुलं धनं
५६ ‖ सदासुखं तथा हानिर्वापि नां पिशुनः शुभः ‖ वाभिनां यवनानां च विनष्टे वसुधा शुभं ‖ ५७ ‖ त्रिषडायगता
ः पापाः शुभाः केंद्रत्रिकोणगाः ‖ रंध्रे मृत्युप्रदाः सर्वे व्यये नैःस्व्यं रिपौ चतत्फ ‖ ५८ ‖ मंत्रश्चंडवलेग्राह्योस्तथा
स्पादाधिसंभवः ‖ नांशावलानुरूपेणादेवतायाः कृपा भवेत् ‖ ५९ ‖ धर्मदोराज्यदः सिद्धिप्रदो मध्यो विना
शकृत ‖ प्रातः संगवमध्याह्नापराह्नं सायमेव च ‖ ६० ‖ चंडग्रहे नु दारिद्र्यं सौरे सर्वसमृद्धयः ‖ गुरावथ तदे
हे च सिद्धस्तत्रैव शोभते ‖ ६१ ‖ दीक्षादिनात्पूर्वदिने प्रातः कुर्यान्निवर्त्यैव समलं कुर्याद्देहं स्वगेहे पू
जनं चरेत ‖ ६२ ‖ गणेशस्य विधाने तु पुण्याहं वाचयेत्ततः ‖ नांदीमुखांस्समर्पयित्वा पंचवाद्यपुरःसरं ‖ ६३ ‖
यथोक्तकृतसंभारो गच्छेन्मंडपं प्रति ‖ आचार्यश्चात्विग्वरणसंभारो दशधा मतः ‖ ६४ ‖ श्रीपर्णीवृक्षपी
ठानि हस्तमात्राणि मानतः ‖ अंकुंगलसयुक्तायससहितानि समानि च ‖ ६५ ‖ सम्यग्विंशन्निदर्भाणां चैवाप

॥ मे तं. ॥
॥ २२ ॥

ग्रेग्रंथभूषिताः ॥ विष्टराः सर्वयन्त्रलक्षणोपरि कीर्तितं ॥ ६६ ॥ सुरत्नोत्तोदकसंपूर्णा पात्रार्थेनाग्रगल्लुकाः
शेरत्ना अर्घ्यप्रदानाय गंधपुष्पे जलान्विता ॥ ६७ ॥ सुनाग्रस्थकमण्डलुआचम्योदकपूरिताः ॥ नेपुराय म
धुपर्कार्थकांस्या दध्यादिपूरिताः ॥ ६८ ॥ महदर्घाणि वस्त्राणि मुद्रिकांगुलभूषणं ॥ मयूरपत्रछत्रा
णि सोष्णीषाणि समाहरेत् ॥ ६९ ॥ पादुकाश्चाहरेत्तत्र वर्णाभरणभूषिताः ॥ कृष्णेनस्फलमाल्यानि म
न्त्रायत्रागृहाणोपमं ॥ ७० ॥ अन्येष्वोपमधुपर्केस्य विप्रेभ्यः पूजनेस्मृते ॥ भक्त्यानहिरण्यंदद्यात्तस्यायोप
मुधक्तिमान् ॥ ७१ ॥ अन्यैर्द्विजैः समं यत्र देशिकस्य प्रपूजनं ॥ तस्मिन्नृपहेफलंस्वल्पमनाहूते
यथाक्रिमे ॥ ७२ ॥ रागेगृहग्रहंगत्वा प्रणम्य गुरुपादुकौ ॥ दत्त्वा वरासनं सम्यक्संकल्प हृदयागग
७३ ॥ उचार्यमुकपंत्रस्य गुरुरास्याद्विजोत्तम ॥ गुरुनेवेनेत्तिसंभाष्य तामहंचनमोहृतो ॥ ७४ ॥ इष्टस्का
हृणयाद्धिष्यो हृतोस्मीति नमो गुरु ॥ यथोचितं गुरोकर्मगुरुहेति वदेद्धिभुः ॥ ७५ ॥ कारवाणि निति
ध्यार्थगुरोरेवानृपानघ ॥ ब्राह्मणान्हृणयादहौवेदवेदांगपारगान् ॥ ७६ ॥ नहवमोपायसकांश्च
ऋत्विःकेनायवायदा ॥ चत्वारिकारणानि नदा चत्वारोऽत्विजःस्मृता ॥ ७७ ॥ ततः शिष्येणार्ज्जितेना
यायायाग्गग्रहंगुरु ॥ उपविश्यचतत्रारेपक्षीमारमेतत ॥ ७८ ॥ शिष्यायस्वकलसंजप्तंपुदद्यादेत
ध्यावते ॥ दत्त्वानुविशोष्पपुरतः स्थापितेहस्तमात्रके ॥ ७९ ॥ चतुरस्रेस्थाजयेत्प्रपीक्षेननतो

22

॥ राम ॥
॥ २२ ॥

गृह नदर्शयेद्दिक्षासंस्थोनत्रे देपूर्वमनः फले ॥ ८० ॥ भूमि हृदयसंतापो बंधुनाशस्तथामृतिः ॥ शोकश्चव
श्रमासौख्यं ज्ञानलाभः क्रमात्फलं ॥ ८१ ॥ अमंगलस्यानपाने प्रायश्चित्तं समाचरेत् ॥ अष्टाधि
कंसहस्रं वाशतं विंशतिरेव वा ॥ ८२ ॥ अस्त्रसंपुटितैर्मंत्रैर्बा नाम्नास्वनाम्नान्वितेनच ॥ दोषान्नजाहियं
वैपदंनामावसानगं ॥ ८३ ॥ केवलाज्जेनगुरुपायुःस्वप्नेप्येवमेवहि ॥ देनकार्थपुनर्द्दैयपुनर्दृष्टे
स्वगुर्शूतं ॥ ८४ ॥ ततीयमपिदृष्टंचेत्तथाह्योमासनुदेवता ॥ वाममार्गेसहृदपिसंग्रहस्थितो वि
नाशयेन ॥ ८५ ॥ ततःस्वप्नपरीक्षां च कुर्यात्सद्विधिनत्सापे ॥ वैदिकानां दक्षिणानां वैलिवानांव
वामिनां ॥ ८६ ॥ यज्ञाग्रमोहरमपेतिदेवम्मा हृस्यमंत्रान्जपन्नमित्रिरेमान ॥ दिवैकभ्यद्दक्षिणा
पार्श्वशायीस्वप्नंपरीक्षेतयथोपदेशं ॥ ७ ॥ भगवन्देवदेवेशशूलभृद्वृषवाहन ॥ इष्टानिष्टे
समाचक्ष्वस्वप्नेसुप्तस्यमांप्रभो ॥ ८८ ॥ एवंप्रभःकृशालीर्णोश्कभ्यपनमानसः ॥ निशांतेपश्यति
स्वप्नंशुभंवायदिवाशुभं ॥ ८९ ॥ ॐ हल्सकललोकायविलवेप्रभाविलवे ॥ विश्वायविश्वरूपायस्व
प्नाधिपतयेनमः ॥ ९० ॥ स्वप्नमानवमंत्रोयमुपवासीजितेंद्रियः ॥ दर्भशय्यागतोरात्रौस्वप्नंप
श्येद्यथातथं ॥ ९१ ॥ भस्मशायीतशयनेप्रभ्रुदेवसुधानले ॥ अर्द्धरात्रेसमुत्थायपादशौचंविधाय
व ॥ ९२ ॥ आचम्यदेवसंस्मृत्यसंपूज्यचमपेचकैः ॥ शिवदेवमयोरैक्यंभावयन्प्रजपेदिदं ॥ ९३ ॥

नमोजायाग्निनेत्रायपिंगलायमहात्मने ॥ वामायविश्वरूपायस्वप्नाधिपतयेनमः ॥ ९४ ॥ स्वप्नेकथयमेति
ष्ठंसर्वकार्यमशेषतः ॥ क्रियासिद्धिविधास्यामित्वत्प्रसादान्महेश्वर ॥ ९५ ॥ दीक्षितादीक्षितानांचयथा
स्वमतःप्रतायते ॥ ध्यात्वेनुदेवादेवंश्रुसावधानात्मनद्विधिं ॥ ९६ ॥ पार्थिवेश्वरपूजांनेरगिलक्षंजपे
न्मतं ॥ कुर्यात्तद्दशांशेनबिल्वपत्रैर्घृतप्लुतैः ॥ ९७ ॥ तर्पणंमार्जनंकृत्वाकुर्याद्ब्राह्मणभोजनं ॥ सिद्धम
स्याभवेन्मंत्रःस्वप्नप्रयोगक्रियादीपितं ॥ ९८ ॥ नारोहिलिहयेषूलेपाणयेठिडुईरितः स्वप्नमानवमंत्रो
यंवादशाक्षरईरितः ॥ ९९ ॥ स्वप्नस्कप्रथमेयामेसंवत्सरफलोभवेत ॥ षडिर्मासेर्हिपामोस्यात्रिभिर्मा
सैस्त्रियामके ॥ १०० ॥ चतुर्थेमासमात्रेणप्रातःकालेतुसत्वरं स्वप्नात्रिडाफलद्धीसत्यस्वप्नोवाचो
नचास्यथा ॥ १ ॥ विंशान्नगास्यदीर्घयत्नफलंनैवविद्यते ॥ वामाधिकाण्डवेन्त्वप्नंसाहस्रोडीनदर्व
कं ॥ २ ॥ पिङ्गाक्षेजोत्रिपीनादिरक्तक्रोधादिकंतथा ॥ ॐहाश्येनादिमिनश्यनाघ्रवलास्वनः ॥ ३
वाम्मेप्रातस्त्वंगमईपिङ्गादासक्तनेत्रयो ॥ कफात्मसेकमैपिस्वंहुदेवंदनविचित्रेभु ॥ ४ ॥ सिद्धं
वास्वगृहंदेवंप्रसत्रेवाकुमारिकां ॥ गंगागांभास्तनेभानंलिंगिनंलिंगमेश्वरं ॥ ५ ॥ वालवृवेरयंदी
पंप्रासादंकमलंनदी ॥ कुञ्जरंवृषभंमाल्यंसक्षुडंफलितद्रुमं ॥ ६ ॥ पर्वतंप्रज्वलद्वन्हिमामसांस्तु
रापवां ॥ गृहात्मात्रिविधसर्पंरत्नासायरागमिव ॥ ७ ॥ सिंहासनंविमानंचध्वजंराज्याभिषेचनं

चध्वजं राज्याभिषेचनं ॥ श्वेतचंदनवस्त्राणि शालयः कुंकुमं मधु ॥ ८ ॥ जाला सिद्धार्थकं माल्यं नवभाण्डं
पायसं ॥ शुभ्रं फलानि सिद्धान्नं दधि वारविलासिनि ॥ ९ ॥ दुग्धवाद्यानि चापेचमपूरं नकुलेभगं ॥ ब
क्रमेकं पर्वतं वृक्षं सद्वाको चेक्षमेजनं ॥ १० ॥ पूर्णकुंभं दर्पणं चामीनमाज्यं वरोचनः ॥ शावरोदनं शीतं च
शस्त्राणि च पताकिका ॥ ११ ॥ भारद्वाजं नृपानं च वेदशब्दं च गायनं ॥ कशामांगल्यगीतानि बान्धां
कुशछदः प्रिये ॥ १२ ॥ स्वप्ने दृष्टानि चैतानि सार्थकः सिद्धिमाप्नुयात् ॥ व्याधाध्यानेनालिंगुः स्वंसा
मान्यः सुखमाप्नुयात् ॥ १३ ॥ यदा कर्मेषु काम्येषु स्त्रियं स्वप्नेषु पश्यति ॥ कामयंतीं नदिसिंधुतर
राभ्र मरांच वै ॥ १४ ॥ भास्करोदयनं चैव ग्रहणं चंद्रसूर्ययोः ॥ हर्म्यप्रासादनागाश्च वृक्षशैलाग्नि
रोहणं ॥ १५ ॥ भोजनं दधिभक्तस्यापक्वमांसस्य भक्षणं ॥ कृमिविष्टानुलेपश्च रुधिरेणाभिषेचनं
१६ ॥ तांबूलभक्षणं मद्यपानं दध्यभिवेदनं ॥ प्रवाणकिरणाः स्वप्ने ; कार्यसिद्धेस्तु लक्षणं ॥ शु
क्लांबरधरा नारी कृष्णगंधानुलेपना ॥ स्रग्वस्त्रभूतिं यं स्वप्ने सा राज्ञिलक्ष्म्यपश्रिमा ॥ १८ ॥ एवंवि
रक्तया साधिःशोको हंससमानया ॥ ज्वलमाने विबुध्येत नरस्य श्रीः सर्वतोमुखी ॥ १९ ॥ नीलपाक
लहोहृत्पापीनया कीरयाविपन ॥ १९ ॥ श्वेतांबरधरा नारी श्वेतमाल्यानुलेपना ॥ स्रग्वरूहनियं स्व
प्ने नरस्य श्रीः सर्वतोमुखी ॥ २० ॥ आसने शयने यानि शरीरे वाहने गृहे ॥ ज्वलमाने विबुध्येत नरस्य श्री

सर्वतो सुखी ॥२१॥ सितेनोरगस्य दंष्ट्रेणा यत्ने दक्षिणे करे ॥ दशाहेभिभवेल्लाभो रोगी रोगाद्विमुच्यते ॥२२॥
निर्गडैर्वा दृढपाशेन बध्यतेषां शुभो भवेन्न ॥ प्रतिष्ठावर्द्धनं तस्य पुत्रपानान्तथय ॥२३॥ मृतारक्त विवरावि
घ्नां लभे विप्रो धनं परं ॥ दधिदुग्धं भवेन्नी त्रिगों धूमेश्च धनागमं ॥२४॥ सिद्धान्न विद्यागमं विद्यालाभ
सिद्धार्थकैस्तथा ॥ दधिलाभश्च वेदश्चैर्घृतलाभाश्च वेजय ॥२५॥ घृताशनाद्धनं श्रेयो जयश्च दधि
भक्षणे ॥ लिंगाद्यपज्ञेनं हस्त्यश्ववराजयो भवेन्न ॥२६॥ यज्ञमध्ये तडागादेर्जनी तमभ्युपायसं ॥ नि
क्षेपं पुष्करे गात्रे तं विद्यास्याधिपतिः ॥२७॥ देवतालिंगिनो गावः पितरो ब्राह्मणास्तथा गाः ॥ पक्वं दाते
नरं स्वप्ने तत्रये वमविप्यति ॥२८॥ अंत्रैःसंवेष्टये यस्तु ग्रामं वा नगरं तथा ॥ ग्रामेषाग्रलराज्यं स्यान्नग
रेषाधिपो भवेन्न ॥२९॥ चंद्रमार्कग्रसनं परिमार्गे तारामेव च ॥ भूम्यं बुधीनां ग्रसनं शक्राणां च वधक्रि
या ॥३०॥ जयो विवादयत्नेषु शत्रूणां च तथा जयः ॥ वृद्धामहिषीविंहीगोहस्तिन्याद्दिते हते ॥३१॥ प्रा
सादे गृहविप्रेषु देवसिद्धादिकाः शुभः ॥ स्नानेराज्याभिषेकश्च स्याच्छिरश्छेदनं च भिः ॥३२॥ तीर्थोदका
नां तरणं तथा विषमलं घृतं गोहस्तिवडवामूत्रिर्वाह्निलाभस्तथैव च ॥३३॥ परस्याभिगमनं तस्या ला
भोरादनमेव च ॥ विष्टालेपः कुंदमानीवकुललक्ष्मेरादर्शनं ॥३४॥ रणाद्भूनविमर्देषु जयो निगडवंधन
बद्धमर्त्ये मृगाणां च लाङ्घिरव्यशनं तथा ॥३५॥ शिविलाभश्चेतवस्त्रपुष्पचंदनधारणा ॥ मणिताम्र

24

वर्णादिपात्रे भोजनं कं यदा ॥ ३६ ॥ पश्येत्तदा साधकस्य ह्येयाविछिन्नपस्विना । कार्या नो ना कार्यसिद्धिरति
रेखां धमागम ॥ ३७ ॥ वध्या वमेनुषा छ्यादिलवणागारपि धनं । विड्ल्मौं वो न्यन्ननैलानिनरिला रिवसोध
धं ॥ ३८ ॥ रोगिनग्नो वंसन्यासी नक्राभ्यक्तौ रुक्षधान्यरः ॥ विमुक्तकेशपतितो छंगा सकृशरटः स्फते ॥ ३९
मार्जारश्च द्रुकार्पासौ गर्भिणी वरजश्चला ॥ मुण्डनके चक्रपाणी पकरं तर्कलिप्तके ॥ ४० ॥ वस्त्रादिकं
ष्पमाल्लनं नलापसमस्तथा ॥ अंधकुब्जोर्ध्वचनो वाधिरः त्वं जकुड्वकै ॥ ४१ ॥ वसनं च घटो रिक्तो रजकौ
मलिनांवरः ॥ एतैर्दृष्टैर्नरः कार्यस्याद्रोगी समसुमाप्नुयात ॥ ४२ ॥ अशोकं करवीरं च पाताशं वापि वृथि
त ॥ स्वप्ने पिसल्लितं दृष्ट्वा नरः शोकसमाप्नुयात ॥ ४३ ॥ रूपांतरेऽत्र वेवाच्च दक्षिणाशागतिस्तथा ॥
पंके निमज्जनं —त्रंपुत्रो भार्या विशारदे ॥ ४४ ॥ गोहस्तिद्विज विप्रादिवज्रं पहस्तं नशोभनं ॥ रक्तागंधावर्
स्त्र गो हस्तो वा दक्षिणाशुभं ॥ ४५ ॥ खरो हमाहिषा रूढा स्त्रियासासं नसनी वति ॥ धुथे वा यन्तने गेहद्वा
रं वास्य विधीयते ॥ ४६ ॥ नवोल्लिष्ट नियमास्पाजदेतस्यजी वितं ॥ वातिमूत्रं पुरीषं च सेकानजननं चु
७ ॥ अस्त्रं स्पष —पष्टः श्वस्रे तस्याथुर्दशमालिकं —यते विहृतैः हृतैः पुनपैत यतासुधैः ॥ ४८
पा खो रोगास्ताद्यते वापि तस्य मृत्युर्न संशयः ॥ महिषा हृषसारूढ स्त्रीलाभ्यक्तश्च मुंडित ॥ ४९ ॥ दक्षि
णाशा प्रस्थितो वल्लभस्य मृत्युर्न संशयः ॥ पश्यत्वा सादयन्त नं गृहेषु ज्ञाहितस्य स्यो ॥ ५० ॥ पर्वेना

॥ मेतं ॥
॥ २४ ॥

सर्वतोपृथ्वी ॥ २१ ॥ सितोरगस्य दष्टेज्ञायते दक्षिणे करे ॥ दशाहेभिभवेल्लाभो रोगी रोगाद्विमुच्यते ॥ २२
निगडैर्वा दृढपाशेन बध्यतेषां सुतो भवेत् ॥ प्रतिष्ठा वर्द्धते तस्य ऽश्वपाना स्थय ॥ २३ ॥ सुतारस्क विवरावि
घां लभेद्विप्रो धनं परं ॥ दधिदुग्धं भवेज्ञी निर्गोक्षमे ऽथ धनागमं ॥ २४ ॥ सिद्धान्नविद्यागमं विद्याज्ञाभ
सिद्धार्थके तथा ॥ दधिलाभङ्गवेद्यस्य घृतलाभाक्रवंजय ॥ २५ ॥ घृताशनाद्धतन्त्रेशो जयत्क्र दधि
भक्षणो ॥ लिंगाद्यप्यर्जनं दृष्ट्वा घवरारे जयो भवेत् ॥ २६ ॥ यस्य पद्मेन डागादेर्भेजी नमधुपायसं ॥ नि
क्षेपं पुष्करे गात्रे नं विद्यात्पृथिवीपति ॥ २७ ॥ देवमालिंगितो गाथाः पितरो ब्राह्मणागताः ॥ पक्वं दाते
नरं स्वप्ने तत्र्ये वस भविष्यति ॥ २८ ॥ अंत्रैः संवेष्ट्यते यस्य ग्रामं वा नगरं तथा ॥ यामेमागृल राज्यं स्यान्मग
रे पार्थिवो भवेत् ॥ २९ ॥ वडवाराकं गृसनं परिमार्गरामेव च ॥ भूप्यं वुधीनां गृसनं झंक्ष्माणां व वधक्रि
या ॥ ३० ॥ तयो विवादयतेषु शत्रूणां च तथा जयः ॥ वडवामहिषी सिंही गोहस्तिन्यादितेहनं ॥ ३१ ॥ प्रा
सादे गृहविप्रेष्ठ देवसिद्धादिका कुभः ॥ स्नाने राज्याभिषेकश्च स्य शिरश्छेदनं मतिः ॥ ३२ ॥ तीर्थोदका
नां तरणं तथा विषमलं घृतं गोहस्तिवडवामूत्रिवन्हिलाभमस्तथैव च ॥ ३३ ॥ परस्त्र्याभिगमनं तस्य ला
भोरादनमेव च ॥ विष्ठालेप कुंदस्यानीवकुलक्ष्मेरा दर्शनं ॥ ३४ ॥ रगाप्रनविमर्दे भुजयो निगडवंधन
बद्धुमध्ये मृगाणां च लास्थिरच्छेदनं तथा ॥ ३५ ॥ शिविलाभच्छेनवस्त्रपुष्पं चंदनधारणं ॥ मणितारमु

24

॥ राम: ॥
॥ २४ ॥

वर्णादिपात्रे भोजनं केयदा ॥ ३६ ॥ पद्मोत्पलसमाधकस्य हेयाद्रि द्विरूपश्चिना ॥ कार्यार्थेसंमाकार्यसिद्धिरति
रेखांधमागम ॥ ३७ ॥ वृक्षावमेनुवाःखादिलवग्रागारपि छत्रं ॥ विङ्क्ली बोमञ्जनैलाभितनतिलाभिवसोध
धं ॥ ३८ ॥ गोधिनगोचसंन्यासी नक्रोभ्यक्षो रुक्षधान्यः ॥ विमुक्तकेशपतितो छंगामकृशरः श्मश्रु ॥ ३९ ॥
मार्जारपुच्छं कार्पासो गर्भिणी वरजस्वला ॥ मुण्डनं चकाषायी पकरांगारकलिप्रदे ॥ ४० ॥ वस्त्रादिकं
स्य मग्न लनं नलापसमलं तथा ॥ अंधकुब्जोऽर्द्वचनो वाधिरःरवेन कुत्रुकं ॥ ४१ ॥ वसनं च घटो रिक्तो स्मर्क।
मलिनां वर ॥ स्वप्नैर्दृष्टैर्नरकार्यस्याडोगीस्नसुप्रमाप्नुयात ॥ ४२ ॥ अशोके करवीरं च पाताशं वापि वुधि
त ॥ स्वप्ने पिमलिलं दृष्ट्वा नरः शोकमवाप्नुयात ॥ ४३ ॥ रूपं नरेत्र वेवाञ्च दक्षिरागाशागतिस्तथा ॥
पंकेनिमज्जनं — नं पुत्रो भार्यो विशारदे ॥ ४४ ॥ गोरुक्तिद्विजविप्रादिवर्जलं लं नशोभनं ॥ रक्तगंधाव्र
स्त्र गौ ह्रलो वा दक्षिरामुखं ॥ ४५ ॥ खरोष्ट्रमाहिषा रूढा स्त्रियासासं न स जीवति ॥ स्वप्ने वा पतनं तेगेह द्वा
रं वा स्यविधीयते ॥ ४६ ॥ नवोत्मिष्टनियमास्याजदं तं स्यजीवितं ॥ वाति मूत्रं पुरीषं च सेकनं नन्ननं च
॥ ४७ ॥ भुजङ्गस्य च — प दृष्टः प्रश्वे नस्याणुर्दशमासिकं — श्रुने विहूनैः हूतैः पुनः वैनयमाप्नुयेः ॥ ४८ ॥
पारवारोगेस्ताग्यते वापि तस्य मृत्युर्न संशयः ॥ महिषा हुषसारूढः स्नेलाभ्यक्तः श्वमुंडितः ॥ ४९ ॥ दक्षि
रागाशाप्रस्थितो यस्तस्य मृत्युर्नसंशयः ॥ पद्मपत्रा मादयनं गृहक्ष्यशात्रिनिर्ययो ॥ ५० ॥ पर्वेता

॥ मे.तं. नां च वृक्षारामाधिकाराशुन्निर्भवेत् ॥ तानिर्यौ वस्त्रगात्राणां आधिनामिप वत्तथा ॥ ५१ ॥ हंसमार्जारं लेपो
॥ २५ ॥ गोमयेन मृदा पि वा नीरवां नदी समायाम नीरे महसने हुनं ॥ ५२ ॥ रोगी रोगाद्विमुच्येत नष्टा निःस्वकु
म्पस्य जायते ॥ पुत्राभावो मृगखगाः पोतकी सूतकी रिता ॥ ५३ ॥ पिंगला कुक्कुका पत्री कोकिला हि
वा ॥ स्त्रीमाभानो मृगखगाः श्रीकण्ठो गा मरो हतः ॥ ५४ ॥ द्विकूरः पिं पलोभासो दक्षे काकर्षभाकूरः इष्ट
ष्टे ऽशिरसो रोगनाशः साधकस्तु हृदयः ॥ ५५ ॥ विस्फुलस्य चोग्रमालाप्रोदित्वेनासात्रयोभवेत् ॥ त्रिरात्रो
पोषितो भूत्वा हविष्याशी गुरोर्हितः ॥ ५६ ॥ सक्षीरराणां घृतानानां सपिधानं शालं दहेत् ॥ पालाशीनां तु
गायत्र्याभूर्भुवः स्वाहा हविष्यकं ॥ ५७ ॥ दीपं दद्याद्विष्णुगेहे शिवगेहे हि गालये ॥ एवं दृष्ट्वा शुभं स्वप्नं
ती पायसान्नं महत्तथा ॥ ५८ ॥ गृहीत्वा तेन निरेवस्पाशस्त्वं देवं विचिंतयेत् ॥ एवं विचार्य सन्मनोगुरुः पूजां तपा
चरेत ॥ ५९ ॥ विधायावमनोनात्र सामान्यार्घ्यं विधायवा ॥ अर्घोदकेन संप्रोक्ष्य द्वारपूजां समाचरेत्
६० ॥ तन्मध्ये देहलीको विघ्नान् दिव्यानालोकनेन च ॥ अंतरिक्षगतान्वघ्नो देकेनत्ता दयैकमाम ॥ ६१ ॥ पार्ष्णि ॥ तं:
कापार्ष्णिघातान्नैलक्षित्रिमिन मापंचवत्रतः ॥ अंगलं कोचकिंचिदंशा तां वामनगनोम्य हान ॥ ६२ ॥ उत्सारिता ॥ २५ ॥
नां शिष्यानां ददत् वयं तु दाक्षिणो ॥ पादे न दक्षिणेनाथ प्रविशेत् गमनात्सवं ॥ ६३ ॥ वाममार्गस्थ वाशाकेः
वामपादपुरःसरे ॥ प्रविशेत्तां वामनोधीत्वां वनैर्स्त्यादिशि च ज्ययेन ॥ ६४ ॥ अर्घ्यं तु ना त गच्छेत यागस्थाने

25

ष्टरवं विने ॥ वीक्षणाद्यैस्ततः शुद्धिं चतुर्थ्यां समाचरेत् ॥ ६५ ॥ संवीक्ष्य मलपत्रकांतास्त्रेणा प्रोक्षयेत्ततः ॥ कुर्या
त्राडनमस्त्रेण कवचेनावसेचयेत् ॥ ६६ ॥ श्रीखण्डागरुचन्द्रेडेष्ठकृपितेस्त्रेण सप्रधा ॥ जप्रोक्षं दनसिक्तार्थ
दूर्वाभस्माक्षतान्कुसान् ॥ ६७ ॥ सलाजान्विकिरेन्मंत्री ग्रस्तून्त्रानाहि मण्डपे ॥ मांर्जयेदस्त्रमंत्रेण का मंत्री
दर्भपुञ्जिका ॥ ६८ ॥ आसमापयन वर्द्धस्य इष्टात्रेष्ठादयेज्ञनात् ॥ पुण्याहं वाचयित्वाथ विप्रान्संतोष्य यत्नत
६९ ॥ वेदिकायां लिखेत्पश्चात्सर्वतोभद्रमण्डलं ॥ ६९ ॥ प्रागग्नस्य विधिमौंचेष्टार्थं यऊडपुच्छते ॥ वृत्तिवर्ग
समाः कर्णाः कोष्ठकाष्ठनरस्तके ॥ ७० ॥ खरोर्द्धत्रिपदं कोणेष्वेतवर्णोनद्दायेत् ॥ ७१ ॥ कोणमध्यैः पंचभि
कोष्ठैः शृंखला कृष्णवर्णिका ॥ शृंखलोभयतो नीलावल्ली शंकरकोष्ठकाः ॥ ७२ ॥ शृंखलोभयतो भद्रमरतां
नवापिः पदैः ॥ कापीजिनपदाष्टौ नापी नौ ततः परिधिर्भवेत् ॥ ७३ ॥ मध्ये षड्दुर्गकोष्ठानि मार्जयेत्तत्र संति
ख्येन ॥ आद्यं मध्ये दशांशावबहिः स्यु-काथमध्यतः ॥ ७४ ॥ तन्मोहृत्तत्रयं मध्ये समं कुर्याद्यथाविधि ॥ क
र्णिका मध्यवृत्ते तद्द्वितीयेन तु केसरान् ॥ ७५ ॥ तृतीयवृत्तेन पत्राणि पत्राग्रे मध्यभागतः ॥ किंजल्काग्रं संस्था
प्य पार्श्वतः पश्चाद्दक्षिणे वेडपा ॥ ७६ ॥ तदग्रे तु त्रिभिः कोष्ठैः पादान्विकोणेषु विन्यसेत् ॥ शेषाणि पीठगात्राणि पूर
नःपाङ्क्तिचतुष्कं ॥ ७९ ॥ वीथीं कुर्यान्मार्जयित्वा चतुर्दिक्षु च मध्यतः ॥ कुर्याद्द्वाभ्यां चतुर्भिश्च कोष्ठैर्द्वारं चतुष्टये
८० ॥ कोष्ठत्रयेणा द्वैकेन प्रत्येकं द्वारपार्श्वयोः ॥ शोभामध्यं त्यतः कोष्ठैरेकेन त्रिभिरेव च ॥ ८१ ॥ उपशोभा

॥ मे॰ तं॰ ॥
॥ २९ ॥

त्मनः कोष्ठैः षड्भिः कोणानि कल्पयेत् ॥ शुक्लं तं रक्तलं कृष्णं स्याऽन्येधाया यवनालथा ॥ ८२ ॥ अंगले समसाः कार्या
ः सीमा रेखा दलानि च ॥ पीठगात्राणि चहास्त्व तु शुक्लं तेन पूरयेत् ॥ ८३ ॥ अविद्ये: पूरणीया निरक्षे सेव दलाग्र
पि ॥ कुङ्कुमभ्रवर्णेकारक्तं पूरणीयाल्लनेन तु ॥ ८४ ॥ द्वारशोभाः पीठपादाः सर्ववर्णैर्विचित्रयात् ॥ पीतं हरिद्राचू
र्णं स्यात् पीठपंचकर्णिकां ॥ ८५ ॥ उपशोभाश्च विप्रान्द्रः पीठगर्भं वकृलनः ॥ विल्वपत्रस्यचूर्णोत्थो हरितालेन
पूरयेत् ॥ ८६ ॥ संधीश्च कल्पवल्लीश्च पीतरक्तेन केसरान् ॥ वीथीवज्रकमध्ये तु कल्पवल्लीः प्रपूरयेत् ॥ ७ ॥ पत्र
मूलं फलाकारं पत्तिता हृदयंगमाः ॥ नानावर्णैरजोभिस्तां रंजयेत्कुशली गुरुः ॥ ८८ ॥ कृष्णवर्णेन कोणानि च
ह्नौ रेखात्रयं मतं ॥ शुक्लारुणाख्यकृष्णेन रजोभिर्लंघयेत्क्रमात् ॥ ८९ ॥ सर्वतंत्रेषु सिद्धं प्रोक्तं सर्वतोभद्रमण्ड
लं ॥ ८९ ॥ तस्यैव देवयोनीनां सर्वतोभद्रमंडलं ॥ ९० ॥ प्राजैथ दक्षिणेनात्र कोष्ठकानि विवर्गकाः ॥ प्राच्छदेवहरितः
न्मध्येव प्रषड्विंशन्नाभ्यं ॥ ९१ ॥ एकपक्त्याभवेत्पीठं द्वारशोभा च पूर्ववत् ॥ षड्भिः कोष्ठैः कोणानि रंजितेन
व्यं च पूर्ववत् ॥ ९२ ॥ पीठपादाः परिधयः पत्राग्रं पूर्ववन्मतं ॥ ९२ ॥ वाममार्गौ मतौ तत्र स्थानं कोष्ठै रथुक्तवर्णि
तैः ॥ ९३ ॥ चतुर्भिः पंक्तिमध्येन द्वारे वीथिकाभवा ॥ कल्पवल्लीसपद्मा प्रापत्रं पूर्ववदेव हि ॥ ९४ ॥ दिक्कुनके
तुपात्नैश्च चतुर्भिः कोष्ठकेषु रेत् ॥ विदिशासु चतुर्भिः स्युश्चतुष्का वेदसंख्यका ॥ ९५ ॥ चतुष्कपद्मवीथीनां म
ध्ये स्वस्तिकमष्टिपं ॥ जायते नवनकोष्ठे विदिशासु चतुष्कयो ॥ ९६ ॥ रजोभिः शुक्लहरिद्रारक्तनीलैः प्रपूरये

26

॥ राव: ॥
॥ २९ ॥

न ॥ स्वस्तिकामीशानश्चाग्नमूर्ध्वं ब्रह्मरिकल्पयेत् ॥ ९७ ॥ इदिनं मागं लेहेनत्र वनामं कुशोभने ॥ तन्मदेवोक्षपागेगा
मध्यद्वारं विदिक्कजं ॥ ९८ ॥ एककोष्ठचतुष्पाद्यं पंचपद्मं प्रवक्ष्याम्यते ॥ पद्मे प्राग्वाग्निनेद्वां स्वस्तिवस्त्रचतुष्क-
काः ॥ ९९ ॥ वर्णौः पूर्वादितः सिकात्रप्रीतेस्तमुरयोनिभ ॥ मध्यपत्रं पुनिर्द्वार्थवस्वे कान्तराणयान्तं ॥ १०० ॥
चतुरस्रं चतुर्बहिःकोष्ठं वेघांशि वेशयेत् ॥ अग्न्योपं।त्रिमपंक्तयो स्त्रदिक्षु कोष्ठानि मार्जयेत् ॥ १ ॥ मध्यस्थ-
चतुरक्षीति द्वारात्यान्नितु पूर्ववत् ॥ पीतश्यामध्ये न हरिद्रोभिः परिपूरयेत् ॥ २ ॥ कोणकोष्ठं विहायैकपंक्तां
तः पादलंक्तिनाः ॥ पोद्मस्यपार्श्वतः रक्तपीतचूर्णैः प्रपूरयेत् ॥ ३ ॥ आग्नेपीतः कोणकोष्ठान्यारक्तहरितासि-
तैः पूरयेदथ तत्कोष्ठविताननंदघयेद्यथा ॥ ४ ॥ श्वेतवर्णेन चत्वारि मध्ये हृत्पाति कारयेत् ॥ षड्विंशदशव्यासा-
र्द्धं ह्रस्वमाशं तु पीतः ॥ ५ ॥ तस्यांतकर्णिकाकारे सितरेखाहृते तः ॥ द्वितीयं द्विगुणव्याससूत्रकेसरसंयुतं ॥ ६
पीतरक्तश्वेतवर्णैर्दलमध्याग्र केसरं ॥ द्विसप्तत्यांशिकां श्वेतांतस्याग्रेकुकरेखिकां ॥ ७ ॥ तृतीयं नवतीयांश
तुल्यव्यासं तुवर्तुलं ॥ श्वेतमष्टदलं तत्र रक्तायंतहलांतरे ॥ ८ ॥ श्वेतं वहिः कुलवर्णे प्राग्वडेरवां सितान्तरू-
तहरिद्वंतसं लक्ष्मानपोडशाराब्दकल्पयेत् ॥ ९ ॥ इषाग्रपीतान्तराश्वेतैस्तदंत लक्ष्यथयाकृती ॥ सितपीतान्त-
राश्यामहरिताः पंचरेखिका ॥ १० ॥ कार्याः कुश्चविदाः पदस्थांतरेवेद्वदूरयेत् ॥ वज्रशक्तिदण्डखड्गपाशध्वज-
गदात्रिशूलेन ॥ ११ ॥ पूर्वेतरकमलथेशान्तांभूलचक्रांबुजाचितं ॥ वामदक्षिणयोरेतन्नाम्नेवासानाहृपं ॥ १२

वेद्याऽपरिवग्नीपाक्स्थलकुण्डोपशोभितं ॥ वेदिकायास्समासन्ने सप्राङ्मुखः संविशेद्दश ॥१३॥ बद्धपद्मासनो मौनी ऋजु-
कायो जितेन्द्रियः ॥ देशिकेन्द्रः समस्तान्युपकरणानि च ॥१४॥ दक्षिणे वामभागेनु स्थापयेत्कलशं भुपं ॥ पूग-
षितजलसंपूर्णं सपुष्पाक्षतनालकं ॥१५॥ पश्चात्पात्रं निधायाथ दीपान्प्रज्वाल्य तेषु धान ॥ आसनं पूजनं छत्रं चा-
मरं दिक्षु मंत्रवित् ॥१६॥ संकुर्यात्प्रानि सर्वाणि वक्ष्यमाणविधानतः ॥ करशुद्धिं विधायाथ कुर्यात्तालत्रयं ततः
१७ ॥ मार्ष्टिसंसेचनोपूर्व्वं दिग्बन्धं सकलं न्यसेत् ॥ देवतां हृदये न्यस्य मूलमंत्रस्य देशिकः ॥२०॥ षडंगानि न्यसेन्मंत्री
पंचांगे वा यथाविधिः ॥ यस्य मंत्रस्य पंचांगं नेत्रं तस्य विहीयते ॥२१॥ न्यागे विहीनस्य मनोरंगं मे नैव कल्पयेत्
तत्तत्तंत्रोक्तमार्गेण न्यासानस्मात्समाचरेत् ॥२२॥ शरीरे स्वस्य मंत्रज्ञो योगपीठं प्रकल्पयेत् ॥ देहाब्जके ततः ॥
पीठे ध्यायेन्मंत्रदेवतां ॥२३॥ दर्शयित्वा ततो मुद्राः स्थापयेदर्घ्यं क्रमं ॥ जलेन पूरितं दक्षे प्रोक्षणीं स्थापयेत्ततः
२४ ॥ तत्रात्स्य मत्स्य शंत्वा वुतनतडंनरतो न्यसेत् ॥ पाद्यमाचमनीयं च मधुपर्कं च मंत्रवित् ॥२५॥ ततो मूलं लो ज्ञमामं
त्रीप्रोक्षणादिः समाहितः ॥ स्नानं संपाद्य लेचास्य पूजोपकरणादिकं ॥२६॥ प्रोक्षयेदर्घ्यपुष्पाद्यैर्देशस्त्वेदे-
शिकोत्तमः ॥ योगपीठं समभ्यर्च्य न्यासमार्गेण मंत्रवित् ॥२७॥ पीठांगं च ततस्तत्र पूजयेदिष्टदेवतां ॥ देवतात्मा
ततः पंच कुर्याच्च सुमनोज्ञलानि ॥२८॥ शीर्षे हृदि तथाधारे चरणे सर्वगात्रके ॥ पूजयेद्वति तेषेताहितेष्ठुं दमा-
दिभिः ॥२९॥ सर्वोपचारैर्लब्ध्वा चेत्यं गर्वादि देवतवर्त्मना ॥ समाचर्य्योदकं सर्वं प्रोक्षणादिः समाचरेत् ॥३०॥ पद्माख्यं

येप्रोक्षणीसंमृष्टंस्पृष्ट्वासंपूर्यपूर्ववत् । उपचारैश्चंदनाद्यैर्मण्डलंपूजयेत्क्रमात् ॥ २१ ॥ पूरयेत्कर्णिकांपूर्वंशालिभिस्तंडु-
लैस्तथा । दर्भांस्तस्योपर्यग्रान्साक्षतंकूर्चकंततः ॥ २२ ॥ छिन्नमूलाःकुशादीर्घाःसप्तविंशतिसंख्यकाः । ब्रह्मग्रंथि-
युताग्रदेशेकूर्चइहाख्यते ॥ २३ ॥ यजेदाधारशक्त्यादिपीठमंत्रावसानकं । स्वर्णादिरचितंनवकलशंछिद्रवर्जितं ॥
२४ ॥ त्रिगुणात्मकसूत्रेणवेष्टितंसर्वतोवहिः । चंदनागरुकर्पूरैर्मध्येसम्यक्सुधूपितं ॥ २५ ॥ एवंजयन्तविख्यामेन
स्थापयेद्देशिकोत्तमः । नवरत्नानिनिक्षिप्यकुंभकूर्चंमणोपरि ॥ २६ ॥ दूर्वाचंदनसंयुक्तंविन्यसेद्दक्षजाविनं । पुष्य-
नीलंचवैडूर्यंविद्रुमंमौक्तिकंतथा ॥ २७ ॥ ततोमरकतंवज्रंगोमेदंपद्मरागकं । प्रोक्तानिनवरत्नानिदेशिकेंद्र-
वित्तमैः ॥ २८ ॥ स्वर्णांतक्रमतोमंत्रमानकोमनसानवत् । मूलमंत्रंजपंस्तत्रविन्यसेत्पंचमालतः ॥ २९ ॥ अश्वत्थ-
पीठाप्येदंचविन्यसेत्साधकोत्तमः । पंचाशदोषधीक्वाथैःपूरयेत्तदनंतरं ॥ ४० ॥ एकेनसहितान्यत्राष्टवर्गोषधधान्य-
नादिमाः ॥ ४० ॥ चंदनंवापिरक्ताख्यंचंदनंचागरुस्तथा ॥ ४१ ॥ कर्पूरोशीरकस्तूरीवालकंवापिकेसरं । कंकोलकंजा-
तिफलंजटामांसीमुरास्तथा ॥ ४२ ॥ ग्रंथिकंशैलजंजातीपत्रंपिप्पलविल्वकौ । पद्मिनीपलाशिविक्रंकंबलवंगकन-
रांस्तथा ॥ ४३ ॥ कट्फलंचापिगंजास्पाऽड्डंधरकाश्मरी । पद्मकाष्ठंशंखपुष्पीमयूरस्यशिखातथा ॥ ४४ ॥ प्लक्षोपि
मंथश्चतथाग्निकृष्णाकुशांगुनः । पाषाणभेदकतुलसंशंखपुष्पीवचोहितां ॥ ४५ ॥ सोमराजीदन्तीचैवपाटलीमिश्रक-
र्णिका । तुलसीशिखरीदुंडवल्लीमंगाभिधोनयः ॥ ४६ ॥ ततोपराजितानामलक्ष्मीचाभिक्रमांतजाति । दूर्वाश्रीदेवि-
कसाख्याभार्ययोभऽगुप्तकं ॥ ४७ ॥ लवंगरहितास्त्वेताःपंचाशत्तत्वैकाइति । ऽन्यद्वृक्षत्वचांकाथैर्विलभद्रस्त्व

गड्वै ॥ ४८ ॥ गंधपंकमृगमदादिकामिनैकोष्ठैर्जलैः ॥ क्वाथादिनोद्यैरपूर्यं शांतं नस्मि नूहि मोऽस्येन ॥ ४९ ॥ गंधाष्टकं नमस्य
नस्पदेवस्याथ प्रकीर्त्यते ॥ चंदनागरुकर्पूरं रोचनाकुंकुमं मदं ॥ ५० ॥ रक्तचंदनजातादि गौरामपत्रमुदाहृतं ॥ चंदनागरु
कर्पूरं चोरकुंकुमरोचना ॥ ५१ ॥ जटामांसीकपियुता शक्तेर्गंधाष्टकं विदुः ॥ जलकाश्मीरकुष्ठेलारक्तचंदनचंदनैः ॥ ५२
मालवागरुकर्पूरैः शांभवं चाष्टगंधकं ॥ ह्रीबेरं चंदनं कुष्ठं अगरुं कुंकुमं पुरं ॥ ५३ ॥ सेव्यकं वरामांसीवैल्वं नउशीरं
जलकाश्मीरकुष्ठैलारक्तचंदनचंदनैः ॥ ५४ ॥ तमालागरुकर्पूरैः सौरं गंधाष्टकं विदुः ॥ गोरोचनाककस्तूरीकर्पूरा
गरुकुंकुमैः ॥ ५५ ॥ चंदनेनमदाम्भोवदरदेनचमंत्रजं ॥ गंधाष्टकस्य संयोगान्नाम सर्वार्थदेशिकस्य च ॥ ५६ ॥ सर्वशक्तिकं
जलं कुंभे पंचदेवं विदुर्बुधाः ॥ ५६ ॥ आदौ कृशानुसंबंधी कलादशकमर्च्चयेत् ॥ ५७ ॥ धूम्रार्चिरुष्मा ज्वलिनी विस्फुलिं
गिनि ॥ सुश्रीः सुरूपा कपिला हव्यकव्यवहे उभे ॥ ५८ ॥ कलाद्वादशकं सौरं प्रजयेत्तदनंतरं ॥ तपिनी तापिनी धूम्रा
मरीचिर्ज्वालिनी रुचिः ॥ ५९ ॥ सुषुम्ना भोगदा विश्वा बोधिनी धारिणी क्षमा ॥ कलाषोडशकं चांद्रं यजत्स्वस्थाकृतात्
मा ॥ ६० ॥ अमृता मानदा पूषा तुष्टिः पुष्टी रतिर्धृतिः ॥ शशिनी चंद्रिका कांतिर्ज्योत्स्ना श्रीः प्रीतिरंगदा ॥ ६१ ॥
पूर्णा पूर्णामृता कांतिदायिन्यः स्वरजाः कलाः ॥ वेदादिभेदसंज्ञाताः कलाः पंचाशदिड्युकः ॥ ६२ ॥ सन्निधाप्य
प्रतिष्ठाप्यार्चयेत्क्रमशस्कलाः ॥ निवृत्तिः प्रतिष्ठा विद्या शांतिरिंधिका दीपिका ॥ ६३ ॥ रेचिका मोचिका परा सू
क्ष्मा सूक्ष्मामृता तथा ॥ ज्ञाना ज्ञानामृताप्यायिनी व्यापिनी व्योमरूपका ॥ ६४ ॥ अनंता सृष्टिऋद्धिः स्मृतिर्मे
धा च कांतिका ॥ लक्ष्मीर्द्युतिः स्थिरा स्थितिः सिद्धिर्जरा च पालिनि ॥ ६५ ॥ क्षांतीश्वरी रतिः कामा वरदाह्लादिनी

28

॥ पि: ॥

न्यथा । श्रीनिधिर्वा निक्षारोडीभया निडावर्तेडिका ॥ ६६ ॥ षुकोणविनीक्रियोत्कारी मनुः पीनाक्षेनारुणा । अस्तिमाचरनआ
नेनामध्येमध्येप्रपूजयेत् ॥ ६७ ॥ ऽ ॐ सर्वविधाउँति प्रनष्टिसुदशेति च । त्रियंबकं च गायत्री । विष्णुर्योनिस्तथैव च ॥ ६८
सारस्वपं च भेदोऽथ कलाम्नां पूजनेऽमुधी । कलादशकमावाह्य सम्यग्संनिधाप्य च ॥ ६९ ॥ हंसः षु विष्णुडिन्या शास्त्रावे
शं पूज्य पूजयेत् । प्राणसंस्थापनं कृत्वा कलानां पूजयेत्ततः ॥ ७० ॥ एवं जराशान्तीक्षामाशः पीनाशाश्चविधानवित्
तिह्वामाशाचापि पचेऽमृतकलाविचक्षणः ॥ ७१ ॥ अकारोकारकोप्रोक्तो मकारे विंदुनादकौ । शक्तिःशान्तो ह्यमीस
मकपभेदाःप्रकीर्तिताः ॥ ७२ ॥ अग्निमोहाविमोभेदोद्वथंगेवसमीरितो । ततअभ्यस्थपनसचूतानायत्नवानदहट
७३ ॥ वंधयेद्दिडवारुणपात्र नयास्वेघटस्यत । कल्पवृक्षविधानेवमावयेत्कलशोपरि ॥ ७४ ॥ पात्रंतत्र सुनसंपूर्णं नारि
केलफलान्वितं कल्पवृक्षफलंह्येतत्स्थापयेद्नयाधिया । ७५ ॥ पटवस्त्रयुगेनापिघटंसंवेष्टयेत्ततः । एतत्सर्वा
नेकुंभस्यस्थापितेपरिकीर्तितं ॥ ७६ ॥ अथपूर्वादिकाष्ठासुतोरणान्समीपतः । यथेष्टयामसुलानिकर्याद
पूदलानि च ॥ ७७ ॥ सहर्वईशान्तिपुंजंतु प्रतिष्ठारंसमाचरेत् ॥ सहूहुंपूर्णकलशोत्रचैतानप्रपूजयेत् ॥ ७८ ॥ प्राग्ने
वंचधरादक्षेपश्चाद्वाकपतिमुत्तरे । विप्रेशमयचाग्नेयादिक्षुकुंभान्सुविन्यसेत् ॥ ७९ ॥ अस्त्रेनैऊर्ध्वं सितद्रर्थ
कमंगलसुचरेत् । पुनःपूर्वादिकाष्ठासुकुमादिंद्रादिकान्यजेत् ॥ ८० ॥ लोकपालान्मरसुलेषुकुंभोपरिवन्ने
दया । शिवतंषुराणीकंवामनंकुमुदंतनौ ॥ ८१ ॥ पुष्पदंतंसार्वभौमंसुप्रतीकंतदयतः । मनोगुहःस्ववेशानुग

मे.तं.
२९

त्वा गन्धस्थासने विशेत् ॥ ८२ ॥ संचिन्त्य मूलमन्त्रेण मूर्त्तिं तस्मिन्नृपसत्तम । तस्यां मूर्त्तौ समावाह्य पूजयेदिष्टदेवताम् ॥ ८३
स्मृत्वा मूलमन्त्रं मन्त्री सुषुम्नाडीपथात्ततः । निर्गमय्य च चैतन्यं नासिकाग्रविनिर्गतः ॥ ८४ ॥ अंजलौ मानकायप्रेम
रुः पुष्पाञ्चितो गतः । मस्तकान्ते समुत्थाप्य तस्यामावाहयेत्ततः ॥ ८५ ॥ संस्थापनं सन्निधानं सन्निरोधं ततः पुरेत् ॥
संमुखीकरणं चापि सकलीकरणं ततः ॥ ८६ ॥ ततोऽवगुण्ठनं कार्यमस्त्रीकरणं ततः । परमीकरणं कुर्यात्क्रम
तः स्वस्वमुद्रया ॥ ८७ ॥ क्रमाद्विदध्यात्ततदुपचारान् प्रकल्पयेत् ॥ आसनादिप्रसूनान्तानुपचारान् प्रकल्प्य च ॥
८८ ॥ ततो मन्त्रविधानेन प्रोक्ताङ्गावरणान्यपि । सर्वान्ते लोकपालांस्तदस्त्राणां च पूजनं ॥ ८९ ॥ विधाय पूजामेवं
हि धूपदीपनिवेद्यकैः ॥ कृते निवेद्ये च ततो मण्डलं परितः क्रमात् ॥ ९० ॥ प्रवालाङ्कुरपात्राणि स्थापनीयानि मन्त्रिणा ।
वेदिकायां दक्षभागे कृत्वा स्थण्डिलमुत्तमं ॥ ९१ ॥ संस्थाप्य वह्निं संस्कृत्य वैश्वदेवं समारभेत् ॥ यथाविधि ततस्तत्र
गंधाद्यैर्देवतां यजेत् ॥ ९२ ॥ ततः प्रणवपूर्वाभिर्हुत्वा व्याहृतिभिः पुरा । जुहुयान्मूलमन्त्रेण पायसेन घृतेन च ॥ ९३
पंचविंशतिभिः पश्चाद्धुत्वा व्याहृतिभिः पुनः ॥ संपूज्य ताञ्चन्दनाद्यैः पीठमूर्त्तौ नियोजयेत् ॥ ९४ ॥ अग्निं विसृज्य शि
ष्टेन पायसेन बलिं हरेत् ॥ पार्षदेभ्यश्चन्दनादिपुष्पाक्षतसमन्वितं ॥ ९५ ॥ ततउत्थाप्य नैवेद्यं तत्स्थलं शोधयेत्
सुधीः ॥ पुनरर्चयेच्चोपचारैः पंचभिर्दर्शयेत्ततः ॥ ९६ ॥ दर्पणं व्यजनं छत्रं चामरं मुखवासकं ॥ सहस्रं च जपेन्मन्त्री मू
लमन्त्रं समाहितः ॥ ९७ ॥ देवतायै निवेद्याथ जपं संप्रदेत्ततः ॥ ईशानदिक्स्थितः पूर्वं स्थापितो गिरिकोत्तव

ग्पः
२९

29

९८ ॥ सुवर्णं वस्त्रसंयुक्तं करकं जलपूरितं ॥ स्वसेदन्वराजे दत्वदेवतां घोररूपिणी । ९९ ॥ पश्चिमास्यां खड्गखेटधारिणीं
सिंहसंस्थितां ॥ त्रिशूलखड्गसंपूज्यचनतोटं । नानेत्र दक्षिणं ॥ १०० ॥ धूपेदेनस्कारक्षे त्रिलोकेशाना पिनीरयेत् ॥
नालसूत्रेनोदकेनदेवाहांश्चावयंतनः ॥ १ ॥ त्वक्स्थानेस्थापयेन्तुफलंमंत्रेणानमोचयेत् ॥ उपविश्यगुरुपूर्वोत्व
गेधाछेमंत्रविन्मम: ॥ २ ॥ नमोवह्निंस्तुसंस्कृत्य चवंगोपयस्सापयेत् ॥ नवेनाज्यादिजेपात्रेस्थारितेवशरागन्ध ॥ ३
मूलागन्नाधिमंत्राथमाकुलानंशाग्निसंभवात् । तिथिप्रत्तिमानेनशरावेप्रजपन्नक्षिपेत् ॥ ४ ॥ प्रक्षालितेन
पात्रेणाथावङ्कंपिधायच ॥ हूंमंत्रेणातनोमूलमननादेशिकोत्तमः ॥ ५ ॥ पचेद्गुरुःप्रसुरवक्लावित्रेममसिधा
रयेत् ॥ मूलेनस्रुक्स्रुवसंस्थेनघृतेनाथाववनारयेत् ॥ ६ ॥ हूंमंत्रेणाह्वालंतमेकुशाग्नीर्णांविभज्यतं ॥ त्रिवाख्येकंदे
वनायेपरंवह्नौनिवेदयेत् ॥ ७ ॥ शिहृशिष्येणासहितोगुरुर्भूर्जीनमंत्रवित् ॥ प्रादेशमात्रंहस्तमेयथोक्तंदन्तधाव
नं ॥ ८ ॥ शिष्यायदद्यात्लरदानंविशोध्यक्षालितंस्त्यजेत् ॥ ८ ॥ आह्वानमंत्रवयथाविधिमितेशिखायावेधैःसुरक्षित
मंगंप्रविधायमंत्री । वेद्यांशयीतकुशासंस्तरेणारजन्यशिष्येणासार्धंमसुमागदित्तोविवाम ॥ ९ ॥ समुत्थायोष
सिप्रुतःसंध्यास्नानादिकंचरेत् ॥ गुरुःशिष्योश्चात्विजश्चगच्छेयागगृहंप्रति ॥ १० ॥ सर्वैत्रित्वावकाणेषुगुरुःसंघ
नैलितैः ॥ ऊर्ध्वःसाध्वेनमञ्जनाह्युष्टेषुरशासनस्थकं ॥ ११ ॥ ऽस्वप्नविधानप्रोक्तेवीक्ष्नेदष्टाधिकंशानं शिष्यंस्त्रातंप
वगत्वंपापयचेमंत्रविन्मम: ॥ १२ ॥ कालस्याभ्यासपानीयदिव्यहस्त्रावलोकयेत् ॥ हृतुसाणीकाचैतन्यस्य

मे.तं.
३०

स्तान्मतियोजयेत् ॥ १३ ॥ आज्ञायंलतनआधानंच हृद्धिशोधयेत्क्रमात् ॥ मेकलामत्वस्ववनारौपदमंत्रवर्णोकाः
१४ ॥ शिष्यस्यपादयोर्विन्यास्य गुल्फान्तकलाइमाः ॥ निवृत्तिश्चप्रतिष्ठाचविद्याशांतिस्तथैवच ॥ १५ ॥ शांत्यतीतेति
पंचाथशोधनक्रमउच्यते ॥ कर्तव्यंचगुरुणः शिष्यस्यज्ञानकुरोत्वकेऽनेन ॥ १६ ॥ निवेश्यंनाभौलाराग्रमध्यकाष्ठा
नपत्रंच ॥ शोधयानिहृदिसंनेनमंत्रेण्णहुङ्नोर्द्धनेन ॥ १७ ॥ नत्वाहृदिनिविलीनेनकलाध्यानंविचिंतयेत् ॥ नमोलि
गप्रदेशस्यतन्त्वान्येतानिविचिंतयेत् ॥ १८ ॥ गारोश्यानिचशेकानितत्त्वेनानिरसानयः ॥ नघथाशिपश्चौचम
दाशिवमहेश्वरौ ॥ १९ ॥ विद्येतिपंचशुद्धानिशुद्धाशुद्धानिसप्तच ॥ मायाऽविद्याकलारागःकालोनियतिरेवच
२० ॥ पुरुषश्चाप्यशुद्धानिप्रकृतिर्बुद्ध्यहंकृति ॥ मनश्चेन्द्रियदशकंतन्मात्राभूतपंचकं ॥ २१ ॥ सप्तवेस्वतत
त्वानिहाविंशत्यपितानिच ॥ जीवप्राणौमनोबुद्धिस्तन्मात्राभूतपंचकं ॥ २२ ॥ दशेन्द्रियाणिहृन्यमर्त्य
सोमायनयतस्तथा ॥ वासुदेवश्चसंकर्षणःप्रद्युम्नोऽनिरुद्धकः ॥ २३ ॥ सोऽपिभूतनमात्रामनोगर्वेन्द्रियाणि
च ॥ प्रकृतिर्बुद्धिरित्येचतत्त्वविंशतिसंमिता ॥ २४ ॥ (दशेन्द्रियाणिहृन्यग्रसर्वसोमायनयस्तथा ॥ वासुदेवश्च
संकर्षणःप्रद्युम्नोऽनिरुद्धको) ॥ दशैवशक्तिमन्त्वानिआत्मविद्याशिवाइति ॥ शिवाविद्यातथात्मेतिवाम
विद्याश्विताःपुनः ॥ २५ ॥ सर्वेतत्त्वेर्वेतिपुनःसांवहूतेनशोधयेत् ॥ तत्वाध्यायेविलीनश्चविंतयेद्भुवनाधि
नि ॥ २६ ॥ शिष्यस्यनाभौविन्यस्यानिभुवनानिचतुर्दश ॥ नातिकमेशापातालरसातलमहातलं ॥ २७ ॥ त

30
॥ एप: ॥
३०

लामलेचकमलंचामलेंवभः ॥ ध्रुवःमचर्मतृष्णापितस्मपइतिक्रमान ॥ २८ ॥ सन्त्यंचभूवृनाध्यानतोमाध्रुतृपर्वंव
न ॥ विलीनभवनाध्यानंवर्णाध्यतिविचिंतयेत ॥ २९ ॥ अकारादिक्षकारांतान्वर्णान्सचिंतयहृदि वर्णाध्यागं
विलीनक्षपदाध्यतिविचिंतयेत ॥ ३० ॥ तोमोतोप्राग्वदेवात्रललाटेचिंतयेत्ततः ॥ पदाध्यानंमूलमंत्रपदवर्णेस्व
रूपकः ॥ ३१ ॥ पदाध्यात्रोतोमादिप्राग्वदेवसमाचरेत ॥ मंत्राध्यतिविलीनेनपदाध्यानंविचिंतयेत ॥ ३२ ॥ मंत्र
णांमंत्रोमंत्रगाध्यंविचिंतयेद्विष्णुमूर्धनि ॥ तोमोतःप्राग्वदेवात्रविलीनोयंपरेशिवे ॥ ३३ ॥ अमंत्रंप्राप्यनिष्ठाये
देशमस्यादध्यशोधनंसजेन्नत्थ्याविलीनास्यानृशिवोनांभ्युगकृतस्तमः ॥ ३४ ॥ देशिकेन्ध्यतंशिष्यंहृत्पदस्था
वदिक्षया ॥ नत्वैनसंस्थितंनाम्निलिंप्त्येवचयोजयेत ॥ ३५ ॥ कुर्नेमहात्वाहतिमिलनोदेशिकस्ततः
ॐ गच्छमन्त्यास्मैनानांकुर्नेकुर्योघनेनवै ॥ ३६ ॥ ब्रह्मापरणामास्यमंत्रेणालवंकर्मादिदेवधी ॥ गुरुकादाकुर्णीर
ष्टोकेवलात्मनेमंत्रविन ॥ ३७ ॥ कुर्यात्पूर्णाहुतिमंत्रीहुत्वामूलात्ममानतः ॥ अग्निंसंपाद्याग्निस्नामं
त्रेरोकाकुम्भेकुने ॥ ३८ ॥ सर्पिषामक्षचमापूर्यपुष्पंचोपर्यधोमुखे ॥ स्रुगुपरिस्रुवंदत्वापुष्पंतत्रप्रधान
येत ॥ ३९ ॥ समोनरकरस्थांवसंपुटाप्यावशंखवत ॥ संरूतोध्यायमंत्रज्ञोनाभौतिर्यङ्डिशायवं ॥ ४० ॥
पूर्णादर्वीनिमंत्रेरामूलेनवकुसंधतः ॥ दद्यात्पूर्णाहुतीन्निन्रःसर्वकामप्रदाम्ली ॥ ४१ ॥ श्रोत्रियस्योद्ड
दिष्टमन्त्रःपूर्णाहुतिचरेत ॥ मूलेनयोषडंतेनस्वाहान्तेनतुवामगः ॥ ४२ ॥ ततोमंत्रमांसमघाम्यांनीर्थंस्ना

॥ मे·तं· ॥
॥ ३१ ॥

प्यां च पुनरस्त्रा कुर्यात्स्नानं तत्र मूलेन फलात्मेन तु वैदिकं ॥ ४३ ॥ दक्षपादं पुरस्तस्य दक्षः फलांगुष्ठमितेन ॥ ह्यक्रिगो
मे वामपादं वाममार्गीवत्सवत्तनः ॥ ४४ ॥ पुनः संपूज्य गंधाद्यैर्मूलमंत्रेण मंत्रवित् ॥ क्षणाद्भुत्वाचावायो देवमं
कल्मशेष्वसेत ॥ ४५ ॥ सांगोपांगावरणेन तत्र पूजयेद्यथाविधिः ॥ समप्रथ्या हृत्प्रितिं तांगंपूर्णीनाम यैक्रि
कां ॥ ४६ ॥ दुग्धेन परिच्छिन्नं प्रार्थयीत ततो गुरुः ॥ भो भो वह्ने महाशक्ते सर्वकामफलदायक ॥ ४७ ॥ कर्मा
न्तरेपि संप्राप्ते सान्निध्यं कुरु सांप्रतं ॥ इति मंत्रेण संप्रार्थ्य वह्निं तु वासयेदपि ॥ ४८ ॥ ततो ब्रह्माणमुद्वास्य
ब्रह्मस्थानाय प्रदापयेत ॥ द्वात्रिंशत्पलमात्रेणाविनिर्मितेन ताम्रपात्रकं ॥ ४९ ॥ तण्डुलैस्तत्समापूर्य सहिर
रापलदलिरां ॥ दद्याद्धिरण्यतत्पृष्ठे पूर्णपात्रमितीरितं ॥ ५० ॥ ततः परिस्तरान्न्यौपरिधींस्त्रिः ॥ लिपेत्तन्
न्निस्थेन्नेपिन्निकेनाल्कस्त्रिपेदेशिकसत्तमः ॥ ५१ ॥ वह्निप्राणेन मंत्रेणाह्निष्कनेत्रेति बंधनं ॥ कुण्डलिस
मादाय तत्पेन्ब्राणलमत्रिधौ ॥ ५२ ॥ शुमनोभिः प्रपूर्यास्य जलैः क्षेपयेद्गुरे ॥ मूलमंत्रोच्चारदर्वदेव
तां प्रीतये गुरुः ॥ ५३ ॥ नेत्रबंधमपास्याप वेशयेत्कुशासने ॥ ततनपाटयेद्धिष्यमंत्रामेनैगुरुत्तमः ॥
५४ ॥ स्पृष्ट्वानाभिर्वधस्त्व हास्नां ज्ञानशलाकया ॥ चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्री गुरवे नमः ॥ ५५ ॥ अंतपू
ताविधानेन संदरेज्ञानचेष्टनं ॥ शिष्योयं तस्य मंत्रस्य न्यासान् देहे परिन्यसेत् ॥ ५६ ॥ पंचोपचारैरभ्यर्च्य
कलशाच्छेष्ठदेवतां ॥ तंत्रोक्तवत्सना तत्रसकलितुं निमावरेत ॥ ५७ ॥ अथोपवेशयेच्छिष्यं मार्जितम

31

॥ राम ॥
॥ ३१ ॥

ग्नलानरे ॥ ॐ भास्वत्स्वत्सुरं दृष्ट्वा मूलं कव्यस्वशिशोगनः ॥ ५८ ॥ अथ पञ्चमिना दैत्यविद्याशीर्षं च नेः मरः ॥ भुक्तिं तं
ति यत्नान्नानं सिंचेत्कलशामृतकैः ॥ ५९ ॥ येन भुक्ता रेगात्त रस्यो नि मश्च सुधामये: ॥ ततो येरक्ष रसं भुक्ते छंद
स्त्रैनेव वर्त्तना ॥ ६० ॥ अथ शिष्यं चाभिषिंचेद्भगसंपदवाप्नये ॥ गुरुर्नाभ्यर्चितं पूर्वं करकेनाग्नपिसां
ततो येरभिषिंचेन्नरक्षायै देशिकोत्तमः ॥ जलेन शिष्टे मन्त्रशिभुं तरसा वामयेत्ततः ॥ ६२ ॥ तदेवता स्वरूपे च वि
दध्यात्मकलीकृतिः ॥ वाससी विमले रम्ये परिधायानुपागरो ॥ ६३ ॥ मावच्यनिकटे मस्य सस्यक्त स्वमन्त्रविदः
दक्षकर्णे वदेद्विद्वान् विप्रायोदकपूर्वकं ॥ ६४ ॥ अन्ये त्वल्पवदेद्देवमेव मंत्रं विचक्षणाः ॥ स्वयं स्योति मं
यो विद्यां गच्छति भावयेत्तु ॥ ६५ ॥ आगमोक्तं भावयेच्छिष्यो न सोस्याति विशेषतः ॥ अष्टोत्तरशतं शिष्यः
प्रजपेद्गुरुणोदितं ॥ ६६ ॥ अष्टाविंशतिवारं वा अष्टौ कृत्वोथवा जपेत् ॥ ततो देवात्ममंत्राणामैक्यं शिष्यो वि
भावयेत् ॥ ६७ ॥ प्राणामं गुरवे कुर्यात्साधको भक्तिमान्गुरुः ॥ साष्टांगं चाथ पंचांगः पूजाकर्मसु संयतः ॥
६८ (अष्टाविंशतिवारं वा अष्टौ कृत्वोथवा जपेत् ॥ ततो देवात्मं मंत्राणामैक्यं शिष्यो विभावयेत् ॥ ६९)
प्रणामं गुरवे कुर्यात्साधको भक्तिमान्गुरौ ॥ हस्ताभ्यां चरणाभ्यां चरणाभ्यां च जानुभ्यां वक्षसा तथा ॥ मूर्ध्ना
दृष्ट्या तथा वाचा चित्तेनाष्टांगईरितः ॥ ६८ ॥ हस्ताजानुशिरोवाक्यधीभिः पंचांगईरितः ॥ आचार्यीतां ततः
कुर्यात्सच्छिष्यो विचार्य च ॥ ७० ॥ अलंकारांश्च वासांसि दद्यादृक्षिणया आदरात् ॥ ईश्वरार्पणबुद्ध्या तु हि

॥ ने.तं. मालाविधिस्थनं हितः ॥ ७१ ॥ प्रदद्याद्गुरवे शिष्यस्स्वधनार्द्धं तदर्द्धकं ॥ दशांशं वाथ दद्याद्वित्तशाठ्यविवर्जितः ॥ ७२
॥ ३१ ॥ गोभूहिरण्यवापिनगृहक्षेत्रादिकं तथा ॥ अहोऽशक्त्या दद्य वस्त्रापि दद्याद्वित्तानुसारतः ॥ ७३ ॥ एकाशनस्मालेख्य
गृहयन्त्रेन तोषयेत् ॥ तदधीनमनागित्वं तद्धितनपरायणः ॥ ७४ ॥ तस्माद्गुरुर्मोभूषो भवेत्साधकसत्तमः
ततो नानाविधैर्भक्ष्यै लेह्यचोष्यैस्तथा परैः ॥ ७५ ॥ त्राध्यमानो जयेत्सम्यक्सदा गुरुरिदक्षिणां ॥ एवं क्रि
यामयी दीक्षा संपन्नीभिन्नधिता ॥ ७६ ॥ राज्ञां धनाढ्यवैश्यानां विप्राणां व्यवसायिनां ॥ अथ दीक्षाक्रम
ज्ञो ऽसौ भोगमुक्तिद्विपिद्धतां ॥ ७७ ॥ अथ वर्णमयी दीक्षा भावेन तत्त्वदर्शिनी ॥ पंचप्रकारात्मकांश्चैव वर्णा
नां संप्रदीपितं ॥ ७८ ॥ नाडीवहारिरस्त्रघ्रो क्रमेवाग्नि देशिकैः ॥ ततस्ततो शिशो स्वीयदेहाते देशिकस
त्तमः ॥ ७९ ॥ स्वेहरेहेषु ओं न्यस्त वर्णास्तत्स्थान संस्थितान् ॥ देशिकेंदुः स्वसामर्थ्या तत्तद्देवता लनः ॥ ८० ॥
देवतात्मा भवेच्छिष्यस्तत्क्षणे लीनत्यकः ॥ तत्तत्कशिष्यदेहस्थं परमात्म नियोजयेत् ॥ ८१ ॥ तावत्ताभिन्न
तत्स्माहम्य सेच्छिष्यशरीरके ॥ तस्मिंश्च देहकृमयतमवे तत्पंचतत्त्वं सेत् ॥ ८२ ॥ भवेच्छिष्यो देवतात्मा विशा ॥ तप: ॥
तं दाह्यकः शिवः ॥ ज्ञानदात्री मयि दीक्षा कथिता सर्वसिद्धिदा ॥ ८३ ॥ अथ वक्ष्ये कलादीक्षामणिमादि ॥ ३२ ॥
हसिद्धिदा ॥ वेदेपं च कलादीक्षा दस्येष्टत्रिकलात्मना ॥ ८४ ॥ कपंचाश कलावामे ति द्रव्यं त्रगुरोस्त
सा ॥ त्राह्याऽवेतिद्धिकश्रीविपरीतानि विपर्ययात् ॥ ८५ ॥ कलाहति हृत्रिप्रभृत्यो नानां पंचभवेदिताः ॥ शि

32

ण्याकायेभूतमयेवेधयेताःक्रमाःसुधीः ॥ ८६ ॥ पादादिजानुपर्यन्तं निवृत्तिः संस्थिता कला ॥ जान्वोःसकाशादाना
भिप्रतिष्ठाख्या कला स्थिता ॥ ८७ ॥ नाभितः कण्ठपर्यन्तं विद्याख्या संस्थिता कला ॥ कण्ठतो ह्याललाटान्तं शान्ता
ख्या संस्थिता कला ॥ ८८ ॥ भालाद्ब्रह्मरन्ध्रावधि प्रोक्ता शान्त्यतीता कला तथा ॥ संहृतिक्रमतो विद्वान्वेधयेत्स्वा
न्ततोऽध्वनः ॥ ८९ ॥ स्थानेस्वीयाज्ञपान्वेवं दीक्षा पंचकलात्मना ॥ अष्टत्रिंशत्कला दीक्षा भुक्तिंश्च सर्वंतुदेवता ॥
९० ॥ क्रमेणाकादिकावर्णा यत्र द्वादश संस्थिता ॥ विलोम्यापादिकायश्च तत्र स्थानहृदये कला ॥ ९१ ॥ भावनी
यात्मकसूर्यस्य षोडशा स्वराविवोत्तमा । यकारादिस्थलेवह्नेर्भावनीयाः कला दश ॥ ९२ ॥ ततो वर्णकला सोमव
र्णास्थाना च संस्मृतिः ॥ पुनश्च जनयेच्छिष्यं कला दीक्षाविधि स्वयं ॥ ९३ ॥ दीक्षां वेधमयीं वक्ष्ये यां लब्ध्वा सज
नेजनः ॥ तत्कालमेव संसारं जीवन्मुक्तोभिजायते ॥ ९४ ॥ मूलाधारे तु शिष्यस्य ध्यायेत्कंजं चतुर्दलं ॥ तस्य
मध्ये त्रिकोणं तत्र मध्ये चापि कुण्डलि ॥ ९५ ॥ त्रिसवृत्तं मयो देवि विद्युत्पुंजस्वरूपिणी ॥ मत्तद्वैवमयी सा
क्षाज्ज्ञानमात्रशरीरिणी ॥ ९६ ॥ अणोरणीयसी देवी चक्रषट्कप्रभेदिनी ॥ सुषुम्नावर्त्मनादिव्यां यान्तीं शिवपुरंधु
नि ॥ ९७ ॥ सोऽनवादिदलस्थार्णांस्तप सम्स्थाने समाहरेत् ॥ षड्दलेकमलेनैतु लान्तवाद्यर्णभुग्दले ॥ ९८ ॥ स्वाधिष्ठा
नेगतः संस्पृश्योजयित्वा तु वेधयेत् ॥ ९९ ॥ तदर्णांस्तान्नयेद्डादिफान्तं नाभिपंकजे ॥ १०० ॥ फान्तडान्तार्णसंयु
क्ते दिग्दले वेधयेत्स्वयं ॥ वार्णान्त्यान्योजयेदुड्डे हृदंते हृत्सरोरसे ॥ १०१ ॥ कान्तठान्तार्णपत्रान्द्वे वेधयेद्दिष्वारेत्व

मे·तं·
३३

यं ॥ वरांगस्तासाहरेदस्मिन् कालपमेव मंत्रं तथा ॥ १ ॥ कलादलमयेपमे स्वराभ्यं योस्य यत्नतः ॥ सदाशिवेथ संयोस्तनाम्बु-
मध्यमपके ॥ २ ॥ द्विदले हक्षसंयुक्ते वेधयित्वाथ देशिकः ॥ ज्ञात्वा सहैवमात्मानं नयेत्परशिवावधि ॥ ३ ॥ देशिकात्माव
शाद्विष्योदद्यात्मानस्तदक्षिणो ॥ पन्नेदवामविज्ञमः सर्वज्ञो जायते नरः ॥ ४ ॥ सदाशिवः स्वयंभूत्वा नलस्य मेवनसंशय
ः ॥ इयं ज्ञानप्रभा प्रोक्ता दीक्षा वेधात्मिकाशुभा ॥ ५ ॥ गुरुः स्वस्य गुरुं ध्यायेत्स्वहृन्मे शिवरूपिणं ॥ मूलविद्यां षडंगं वसमान
मात्तृकादिमन्त्रकं जपेत् ॥ ६ ॥ शिष्यस्य मस्तके दत्वा कृपया दक्षिणं करं ॥ पश्चादुपदिशेन्मंत्रोक्ता स्पर्शदीक्षातिलिङ्गिदा
७ ॥ सदाशिवेत्वचिद्रूपे गुरौ स्थित्वं निधापयेत् ॥ पंचात्ममस्तींजत्वात्मानं ध्यायन्स्वयं तदात्मकः ॥ ८ ॥ ज्ञातो गुरोश्च कृप-
या केवलोहं सदाशिवः ॥ इति ध्यात्वा तूपदिशेद्वाग्दीक्षा त्वियमीरितं ॥ ९ ॥ निमील्य नयने ध्यात्वा परमात्मनि देवतां ॥
न दर्शनानंददृशा वेद्याम्यां वीक्षयेद्गुरुः ॥ १० ॥ शिष्यः प्रसन्नचित्तः सन् पश्चादुपदिशेदिति ॥ मंत्रं निदृस्य सिद्धो स्यात्
दीक्षयं फलप्रदा ॥ ११ ॥ गुरोरालोकमात्रेण भावना स्पर्शनादपि ॥ सद्यः संजायते ज्ञानं सा दीक्षा शांभवी मताः
१२ ॥ भक्तिमुक्तिप्रसिद्ध्यर्थं परीक्ष्य विधिवद्गुरुः ॥ पश्चादुपदिशेन्मंत्रमन्यथा निष्फलं भवेत् ॥ १३ ॥ कृत्वापि च न वयोदशा-
ग्रहत्वात्स्वस्यायनश्यः ॥ ददतो गुरुतो ध्यापि कुलशापो भविष्यति ॥ १४ ॥ गुरुः शिष्याद्गुरुतो मतात्प्यदीक्ष्य परस्व
रं ॥ उपदेशं ददन्गुरुत्वात्प्राप्नुयात्तां पिशाचतां ॥ १५ ॥ अशास्त्रीयोपदेशं तु यो गुरुत्वाद्ददाति च ॥ भुंजीत नितरां भो
घोरान् नरकाननेकविंशतिः ॥ १६ ॥ असंप्रदायोपदेशं तु यः करोति विमूढधीः ॥ विनष्टं यांति वनमंत्राः सेकते शालि
लीवीजवत् ॥ १७ ॥ अतर्हं मंत्रविज्ञानं नास्ति कुत्र कदाचन ॥ तस्मात्परीक्ष्य वक्तव्यमन्यथा निःफलं भवेत् ॥ १८ ॥

33

॥ रामः ॥
॥ ३३ ॥

सद्विष्ठायां निमज्जायमज्ञानमुपदिश्यते । तस्मात्स्त्रीति पुत्रीति संगोक्षीरानुयथाघ्नते ॥ १९ ॥ धनेच्छाभयलाभाद्यैरयोग्यं य
दि दीक्षयेत् । देवताशापमाप्नोति कृतं चाविकृतं भवेत् ॥ २० ॥ एवं दत्वा गुरुर्दीक्षां कुर्यात्पूर्णाभिषेचनं । विनायेनाभिषेके
णा साधकः पूर्णबोधनां ॥ २१ ॥ आचार्यत्वं च नाप्नोति सन्ततिं च समीहितां ॥ तस्माद्गुरुः प्रियं शिष्यं शोधयित्वाभिषेचयेत्
२२ ॥ विरच्य विपुले चक्रं मण्डपे निमनोहरं । गौरीलोयभूतं कुम्भं स्थापयेच्चक्रमध्यतः ॥ २३ ॥ अष्टस्वेषु कलशान्रत्नवस्त्र
हेमसमन्वितान् । दलेषु विनिधाः स्थाप्या मन्त्रावाह्येष्टदेवता ॥ २४ ॥ कुम्भस्थमध्यं चातेषु सांगावरणदेवताः स्वकं
श्रुमध्यकलशमाचार्यः प्रपठेदिति ॥ २५ ॥ सांगांश्चतुरो वेदानमलेन जलेन तु । अभिषिंचेद्गुरुः शिष्यमिति दिव्या
भिषेचते ॥ २६ ॥ वेदेभ्यः सर्वमंत्राणि मंत्रेभ्यो मनवस्तथा । यतो जातास्ततः शिष्यः सर्वमन्त्रैकभाजनं ॥ २७
भवेदाचार्यतामा च कुर्यान्नामान्तरं ततः ॥ एतादृशस्य यो दीक्षां गृह्णीयान्मनुसिद्धिभाक् ॥ २८ ॥ सर्वमन्त्रप्रदाने
षु समर्थः संजायते ॥ सर्वदेवावशास्तस्य वेदपंथानुसात्विकः ॥ २९ ॥ एवमेव विधिर्लिंगमार्गस्य दक्षिणाभि
धे ॥ विशेषमत्र मोयोति तीर्थानामाहरेत्सुधीः ॥ ३० ॥ गंगायां यमुनायाश्च सरस्वत्या महोदधेः ॥ सिंधुगोदावरीरे
वाकावेरीभ्यः पच्छदकान् ॥ ३१ ॥ महेडजायाः सरयूचर्मावत्योल्पुष्करात् । महानद्या वेदिकायाः क्षिप्रावेत्र
वतीजलं ॥ ३२ ॥ कुरुक्षेत्रस्य गण्डक्याः पूर्णापामानसस्य च । घटेदत्वाजयेष्वेष्टा त्रानानेत्रगतानपि ॥ ३३ ॥ अभिषि
क्तस्तैस्तोयैः सिद्धास्तेमन्त्रवोत्स्वन । प्रयोगार्थं तथान्यस्य दानार्थमथवा मवे ॥ ३४ ॥ मध्ये तीर्थघटः स्थाप्यः

॥ मे. तं. ॥
॥ ३८ ॥

शेषास्तोयधरामताः ॥ येयआवहितादेवागन्धरा नभुरा घटे ॥ ३५ ॥ तेनेकुर्वंति सान्निध्यं मंत्ररूपाश्च नत्मृते ॥ स्वयं सि
द्धन्ति वागस्य मुक्तं नैनैवतामयेत ॥ ३६ ॥ यदर्थं नाधितो मुखं नस्य प्रमुनेसेश्वरः ॥ वाममार्गे ग्रन्थस्य इदक्षिणो
यदा भवेत ॥ ३७ ॥ शिष्यश्चनिरहंकारः सदादेवनतत्परः ॥ देवतार्थं यस्यनोतव्ययं भोजेमनोनव ॥ ३८ ॥ सएवनिष्ठो
वामः स्यादस्यो निरयभाजनं ॥ दुरितेऽः त्विशौम्यर्थि इहलोके परत्र च ॥ ३९ ॥ क्रियादीक्षाविधिं कुर्यात् अथाशास्त्रज्ञ
क्तिनः ॥ एतत्ते सम्माख्यातं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छथा ॥ ४० ॥ इतिश्रीमत्तमायामसतकालानुमते मेरुतन्त्रे शिवपुरा
णे दीक्षाप्रकाशननीयः ॥ १००९ ॥ संतत्या प्रार्थिता देवी भुक्तिभिः श्रौतकर्मभिः ॥ तदिष्टसिद्धये देवी देवं प्राहच
जितं परं ॥ १ ॥ देव्युवाच ॥ ओं नमस्ते गिरिजानन्ते पृच्छंति मुनयः शिव ॥ एतेषां संज्ञया सिद्धिं स्थिरहृतेन्वः प्रमानहि ॥ २
ईश्वर उवाच ॥ पृच्छंतु मुनयस्तावद्देवा अपि मनोगतं ॥ यावत्काल समाप्तानि तलेध्वरवद्यस्य ॥ ३ ॥ मुनय ऊचुः ॥ अ
ग्निः कः कश्च देवाश्च हूतयो श्रोतुराः कथं ॥ कस्माद्भवन्ति रुडेदाधित्वाः कस्माद्भवन्ति ॥ ४ ॥ ईश्वर उवाच ॥ तत्वगर्भं
नवनीतवत् मंत्रोपधीभुतमेभुवं ॥ भवयोदेवताः सन्ति मंत्रा एव हि देवताः ॥ ५ ॥ साधकानां फलं दातुं मंत्ररूप
धृतं ततः ॥ प्रत्यक्षरूपं तेषां तु मंत्रा एव न चेतरत् ॥ ६ ॥ संस्कृताः सात्विका मंत्राः परत्रेह वशंप्रदाः ॥ तन्मात्रिम
वेषु श्चर्मां जातरूपान संशयः ॥ ७ ॥ मंत्राश्चि वैदिका मंत्राः सुवर्णाः परिकीर्तिताः ॥ नडगं नमवामोतियेषां संसेवता
त्रः ॥ ८ ॥ दितत्वं प्राप्यते लोकाः सर्वं तेनेत्रि कालगोचरम् ॥ नक्षत्रास्युवर्णा डद्वैता ग्राम्यव त्रारधारिता ॥ ९ ॥ नाररूपा

34

॥ राम ॥
॥ ३८ ॥

स्यारकत्वात्मनवसन्तांत्रिकाअपि ॥ फलप्रदाइहामन्त्रनसधीजाभवांतरे ॥ १० ॥ किंविडानससमन्वाप्नयामवांतेषुत
स्कते ॥ भवंमिफलद्वायद्वद्वतेडुवरपिप्पला: ॥ ११ ॥ नामसा: प्राह्लमामंत्राइहलोकेमहाफला: ॥ नपरत्रयथाडा
क्षावर्द्धरवनमादप: ॥ १२ ॥ तमंत्रैर्यद्धतेवन्हौकिंहेदत्तनिपावक: ॥ प्रत्यक्षिनेतानिनघुयोयथानाक्षोत्रजेरसं ॥ १३
निर्दोषानयथामाडीवहेदत्तरसंलघु: ॥ देवयोग्योगहलघुयोऽशंवरनिमुरे: ॥ ४ ॥ सूर्यभास्त्रिभुभेष्टकलाद्यां
श्रेयोमिवर्द्धते ॥ पोषयेद्देहिकान्मंत्रानितरान्हंतिचामवत ॥ ५ ॥ तमहिभेषुसोम्यस्यनाडीवृद्धिविलासकृत ॥ त
स्यात्रिभुसितस्यापिवासिन्मामानिपुष्टिद ॥ ६ ॥ तनम्निभुश्शने: सर्वनाशायेमंत्रसंचयं ॥ चंडस्यसर्वमंत्राणां
पुष्टिकर्त्रीनिनम्निभु ॥ ७ ॥ ततःसङ्गिप्रारनाडीयत्नेमंत्रविनाशकृत ॥ तस्मात्रिभुगुरोनाडीसञ्चरमंत्रसिद्धिद
१८ ॥ राहुनाडीत्रिभुतसोतमस्यैशाचकेमरोत्रिग्रन: केतुनाडीतमद्भूतेदेवमंत्रहत ॥ १९ ॥ तिथिवासरसंयोग
न्कुतइवाद्भुतादान: खेविकौकृतलेनेत्रेप्रत्यक्षेम्मोक्षरूपके ॥ २० ॥ मारयेत्साधकंवेष्ठोहरतोभ्रतलेभ्रवं प्रत्य
क्षोप्तिःफलेदत्तेशुभमेवमहत्पग ॥ २१ ॥ वन्हेल्कस्थापनेकुर्याद्दैदिक: कल्पमागत: ॥ नांत्रिकाऽन्यसंकाशत
ष्टादशसमाचरेत ॥ २२ ॥ फलमंत्रेणसंपद्दोत्प्रोक्षयेदस्तुसंत्रत: ॥ कुश्रैःसनाडयेन्कुर्यात्समस्तुमंत्रंपठं स्त्रिधा: २३
तत: कवचमंत्रेणकुर्यात्स्कोभक्षरांमत ॥ मूलमंत्रेणावतनेकुर्याश्चांगलमानत: ॥ २४ ॥ ज्येष्ठानामिकाभ्यां
मत्तमनेत्रेणस्फोटयेत ॥ पुन: शुद्धम्हानंचपरयेद्धृदयाणुना ॥ २५ ॥ समीकुर्यात्ततोमंत्रेणसेचयेत्कवचेनवः ॥

मे॰तं॰
३५

काष्ठादिना कुट्टयेत्तमस्त्रेणाप्यथा हृदं ॥ २६ ॥ कुशैः संमार्जयेत्कुण्डं ततश्च कवचात्मना ॥ विलेपनं गोमयाद्भिर्गोमये
नैव कारयेत् ॥ २७ ॥ कवचेनाग्निसूर्येन्दुकलाः कुण्डे विचिंतयेत् ॥ त्रिसूत्रीकृतसूत्रेण वेष्टयेत्प्रतिमेखला ॥ २८ ॥ त्रिवा-
रं वर्म्ममंत्रेण कुण्डपूजां ततश्चरेत् ॥ तारस्वाभककुण्डाय न्यासं तत्तेन नमो हृति ॥ २९ ॥ एषाघ इत्याधारैश्च सकलं पूज-
नं चरेत् ॥ नाभेश्च मेखलानां च कुर्याद्देवप्रपूजनं ॥ ३० ॥ संचिंतयेत्ततो नेत्रेण न कुण्डं वज्रवद्दृढं ॥ वज्राङ्कुशं ता विरासा-
य हृन्मंत्रेण कुशैस्ततः ॥ ३१ ॥ कुण्डस्य च चतुर्दिक्षु कुर्यान्मार्गं चतुष्टयं ॥ आछिन्नाग्रैः कुशैरग्रसंमितिमैः प्राग्रभित्रि-
षु ॥ ३२ ॥ अस्त्रप्रेतादिदृष्टीनां मध्ये चान्नां समाचरेत् ॥ उच्चाटनादिमे प्रोक्ताः संस्कारा हृत्तिसंपिताः ॥ ३३ ॥ अवेदनेन
विधिना कुण्डस्योपक्षपाटवं ॥ वामहोमेनसंस्काराउच्चाह्याश्चत्वार एव च ॥ ३४ ॥ त्रिद्धा त्रिशो लिखेद्रेखाः प्रागुद-
ग्रा हृदारभ्यता ॥ स्पृनास्त्रप्राप्रुख्ताग्राणां देवाविलीशावासगा ॥ ३५ ॥ उदग्रेखाग्ररेखाणां ब्रह्मसूर्येदवः क्रमा-
त् ॥ विलिखेद्दर्भकाण्डेन वा समार्गेह्यस्य मंत्रतः ॥ ३६ ॥ त्रिकोणोपरि षट्कोणं त्रिकोणाद्भितपस्थनं ॥ विलीशावा-
सगाधीनां त्रस्त्राणां तत्र प्रपूजनं ॥ ३७ ॥ वाममार्गे लिखेद्देवाग्निकोणोपूजनं भवेत् ॥ संप्रोक्ष्य प्रणवेनाष्टयोगपी-
ठं समर्चयेत् ॥ ३८ ॥ तद्विधिं संप्रवक्ष्यामि मराकं चिंतयेन्मतो ॥ कालाग्निरुद्रं तस्योर्ध्वं हाकिपकं विचिंतयेत्
॥ ३९ ॥ तदूर्द्ध्वं चिंतयेत्कूर्मं तस्य पृष्ठे वसुंधरां ॥ तत्र द्वीपं मत्र विचिंत्य सुधासिंधुसुवेष्टितं ॥ ४० ॥ मंदारान्पारिजातां-
श्च संतानान्हरिचंदनान् ॥ कल्पवृक्षांस्तत्रैव विचिंतयेत्पूजयेदपि ॥ ४१ ॥ एतादृग्गृहे चिंत्यं रम्यं मणिमयं गृहं

राप:
३५

35

स्वर्णपीठेनन्तमध्येतस्य पादान्विधिवन्न्यसेत् ॥ ४२ ॥ धर्मार्थौ ज्ञधर्मादाद्यधर्मो ज्ञाने विरागता ॥ ऐश्वर्यमीति चांगानि पीठस्यो
क्तानि तत्र तु ॥ ४३ ॥ मध्ये तत्र स्मरेत्पद्ममानंदमयकंदकं ॥ संविन्नालं तस्य चोक्ता विकारमयकेसराः ॥ ४४ ॥ प्रकृत्यात्मक
पत्राणि पंचाशद्वर्णकर्णिका ॥ सूर्यस्येंदोःपावकस्य मंडलत्रितयं ततः ॥ ४५ ॥ ततः पूर्वादिकाष्ठासु सत्वं रजस्तमस्ततः
अंतरात्मानमन्तश्चात्मा परमात्मा ततः परे ॥ ४६ ॥ मायातत्वं तथा ज्ञानात्मा कलातत्वं प्रसिद्धितः ॥ विद्यातत्वं परंतत्वं योग
पीठमितीरितं ॥ ४७ ॥ स्वाग्राद्विग्भागदक्षिणे तन्मध्यपद्मकेसरेषु ॥ मध्ये तं पूजयेद्देवा जयां च विजयां तथा ॥ ४८ ॥ अजितान्त्या
चापराजितां नित्यां च विलासिनी ॥ दोग्ध्रीमघोरां च तथा मंगलामथ तत्र तु ॥ ४९ ॥ ह्रीं सर्वशक्तिकमलासनाय नमऽ
ह्वाने ॥ दत्वा पुष्पांजलिं कुर्यात्पूजयेद्भुवनेश्वरी ॥ ५० ॥ आवाहनादिपरमीकरणान्तैश्च पूजयेत् ॥ कामोत्संगे शिवं तत्र दे
वीमनुस्मृत्यां तथा ॥ ५० ॥ आरोग्यश्रीवश्याकृष्ट्याद्येषु पूजयेद्दिशि ॥ वैष्णवे च तथा सौरे लक्ष्मीमनुसमं स्मरेत् ॥ ५२ ॥
नारायणस्य संयोगाज्जातमग्निं विधिं न्यसेत् ॥ अरण्यां मणितो विप्राद्धोतागृहात्कुमारिका ॥ ५३ ॥ सुवासिनीब्राह्मणाद्वा
क्रमशो वा समाहरेत् ॥ पात्रान्तरेणापिहितेनाग्निपात्रादिकेष्वथ ॥ ५४ ॥ अग्निप्रणयनं कुर्याच्छरावे वाथ भाजने ॥ दद्याद
स्त्रेण पात्रेऽग्निं कवचेन पिधाय च ॥ ५५ ॥ जीर्णे शरावकापाले भिन्नपात्रे तथोल्मुके ॥ नाग्निप्रणयनं कुर्याद्व्याधिहानिभ
यावहं ॥ ५६ ॥ क्रव्यादांशं च नैर्ऋत्ये त्यजेद्दक्षिणावह्नितः ॥ देवांशं मूलमंत्रेण स्थापयेदात्मनः पुरः ॥ ५७ ॥ सम्भ्रान्तमग्निं सं
स्कारैः संस्कृत्यैवीक्षणादिभिः ॥ प्रदीप्य कलिकाकारं तेज आवाहयेत्ततः ॥ ५८ ॥ ऐकं जाठरवैं दिव्यवह्निं भौमपार्थिवस्य

सर्वज्ञाय यमस्वहि निनारा दिर्जिनवर्णकं : अमृतमंत्र प्रभाष्येव कृशानुं त्वालयेन्नमः ॥ ६४
अर्पिं प्रज्वलितं वं देज्ञानवेदं कृताञ्जनं ॥ स्रुवतो वर्णसमलंतमिंहं सर्वतो मुखं ॥ ६५ ४४

॥ मे.त्र. ॥ व स्वर्णगिं वीजकेनाथ चैतन्यं योजयेदथ ॥५८॥ ॐकारेणाभिमंत्र्याथ धेनुमुद्रामृतीकृतं ॥ संरक्ष्य वशरेणाथ कवचेनाव
॥ ३६ ॥ गुण्ठयेत् ॥५९॥ ततः संदत्त्व पुष्पाणि स्वधा मयेत्रिः प्रदक्षिणां ॥ प्रणवेन ततः स्वस्य संमुखीयकुर्यात्के ॥६१॥ देवायोन्योन्यत्रज्ञात मस
ष्यमभिमुखेऽग्निकः । शिववीजं पितिष्वात्मानि क्षिपेदात्मभक्षणि ॥ ६२॥ देवदेवो रामनं मैथुनानधियावरेत् । विस्फिंगला
नपवपवदहदह ॥६३॥ ॐ अनेन ज्वलितं मंत्रेणापातिक्षुरताशनं भक्षेनैव धमेदग्निं मुखादेशोऽथ जायतः ॥६६॥ कुशैः पला
शादिपत्रैर्नापक्षित्रेण केनचित् ॥ ततः प्रतिष्ठसेत्क्षिप्त्वा देहे मंत्रैर्विभावसोः ॥६७॥ तल्लिंगरुद्रस्य धौम्यनासाने त्रेषु वक्रमात
सवर्णगेपुति ह्यलावक्षं ते त्रिविधा त्रिका ॥६८॥ हिरण्याकनकारक्ताकृष्णाचैव नमप्रभा ॥ वहुरूपा चरक्ता च जिह्वाः
सप्तेति सात्त्विका ॥६९॥ अनलेराधिविंदुन्ताः सादियां ताक्षरान्विताः । मंत्री प्रतिष्ठसेज्जुह्वो वह्नेरंगानि वै क्रमात् ॥७०॥ 36
सहस्रार्चिः स्वस्तिपूर्णोऽभित्तिष्ठ कथस्तथा ॥ धूम्रव्यापी सप्रजिह्वो धनुर्धरः ईरिताः ॥७१॥ ततो ऽग्रदक्षिणांदेहेष्वग्निसू
तथेटकेक्रमात् ॥ मूर्धासपार्श्वकंठेषु कटिपार्श्वा सकेषु च ॥७२॥ पुरस्तादित्यमिंतासाक्रम येपदयुर्वकाः । जातवेदः
: सप्तजिह्वोह व्यवाहन नीयकः ॥७३॥ अश्वोदरजवैश्वानरावकौमारतेजसः । विश्वमुखोदेवमुखोऽग्नेर्स्मृतयो ह्यौ प्र ॥ राम ॥
कीर्तिताः ॥७४॥ प्रदक्षिणाक्रमेणैव संसिस्थवनमोऽनलेः । मेखलोपरिसंपूज्य देवंतं देवम् वनम्रयो ॥७५॥ प्रागग्रैःह ॥ ३६ ॥
दग्गैश्च कुशैः पूर्वांपरिस्तरेत् । ऊर्ध्वमेखलके न्यास मेखलाधः परिस्तरेत् ॥७६॥ द्वितीयमेखले द्वितीया पां मध्यमायां
त्रिमेखले । स्थापितैर्लेपिकानानां न वाहयमूर्मो परिस्तरेत् ॥७७॥ मालमेव खलयोर्मध्ये परिधिंस्थापनन्यस्य च रक्षेकुर्यात्

तथाविद्वान्मध्यमामेखलोपरि ॥ ७८ ॥ पलाशकाश्मरीबिल्वविकंकतसमुद्भवान् ॥ एवं हस्तोडवानार्डीन्परिधीन्बाहु
मात्रकान् ॥ ७९ ॥ प्राणानायम्य विधिवत्परिस्तीर्य कुशान्तरैः ॥ स्वगृह्योक्तविधानेन वायुदेशाद्द्विपूर्वतः ॥ ८० ॥ स्रुक्स्रु
वौ च प्रणीतां च प्रोक्षणीपात्रयुग्मकं ॥ आज्यस्थालीं च परिधीनिध्मं च कुशमुष्टयः ॥ ८१ ॥ अधोमुखानि पात्राणि होम
द्रव्यं बलिं तथा ॥ गोधूमव्याक्षतादीनि सर्वाण्यासादयेदथ ॥ ८२ ॥ तान्यभ्युक्ष्य पवित्रेण चोत्तानानि निधाय च ॥ प्रो
क्षणीपात्रयुगलं परिपूर्य शुभावुना ॥ ८३ ॥ द्व्यक्षमानपवित्रं च तदुत्पूय निधापयेत् ॥ दिश्युत्तरस्यां तस्याग्रं प्रणी
ते स्थापयेत्कुशैः ॥ ८४ ॥ ततः किंचित्प्रणीतांबु प्रोक्षण्यामाधाय तज्जलैः ॥ यज्ञसाधनसंभारं प्रोक्षयेन्मूलमंत्रतः ॥ ८५ ॥
वृणुयाद्ब्राह्मणं शान्तं देवतामंत्रदीक्षितं ॥ कुशाढ्य दक्षिणे भागे स्थापयेत्तं कुशासने ॥ ८६ ॥ अमुकामुकगोत्रोहं
अमुकामुकगोत्रिणं ॥ दीक्षांगभूते होमेस्मिन्ब्राह्मणत्वां वृणे इति ॥ ८७ ॥ वस्त्रालंकारादिकेनहृष्टं तं परिपूज
येत् ॥ कुर्यात्स्वयं वृतस्वापि लभ्यते ब्राह्मणो न चेत् ॥ ८८ ॥ कुण्डमध्ये त्वष्टकोणमभितं स्वर्णकर्णिकं ॥ नानाकेसरसंयु
क्तं चतुर्द्वारसमन्वितं ॥ ८९ ॥ चिंतयेदष्टदलकं चतुरस्रत्रयावृतं ॥ हृत्पीठं तत्र तद्देहे तत्र मण्डूककादिकान् ॥ ९० ॥
तान्नाम्नांते योगपीठं संपूज्याष्टदले पुनः ॥ प्रादक्षिण्येन मध्यांते पीतां श्वेतां तयारुणां ॥ ९१ ॥ कृष्णां धूम्रां च नी
लां च पूजयेद्विस्फुलिंगिनि ॥ तच्चिंत्य ज्वालिनीं चेति सर्वं पीठे प्रपूजयेत् ॥ ९२ ॥ सर्वशक्तिकमलासनाय द्वाद
शाक्षरः ॥ स्वमंत्रपीठपूजायां वह्नेर्मंत्रउदाहृतः ॥ ९३ ॥ ततो हुताशनं ध्यायेद्वरस्वस्तिकशक्तिभिः ॥ अभयेन च सं

मे॰तं॰ पुष्पैर्धूपैः सम्पधिरात्रितं ॥ ९४ ॥ सिंदूरवर्णां पद्मस्थां सर्वालंकारभूषितां ॥ त्रिनेत्रां च जटामौलिं सहस्राभासक्तिनां वरः ॥ ९५
३७ ध्यात्वैवं मन्त्रनानेन पूजयेदुपचारकैः ॥ वैश्वानरजातवेद इहावह लोहिताक्ष ॥ ९६ ॥ सर्वकर्माणि साधय स्वाहानेन पु
राणादिकः ॥ सम्प्रविश्य त्वक्षरेयं मन्त्रः स्वाहान्तिः पूजयेत् ॥ ९७ ॥ मनः षट्कोणमध्ये च त्रिवृत्ताध्यानं च पूजनं ॥ त्रिवृत्वा
त्मानवः सर्वाधराधयकराणस्तथा ॥ ९८ ॥ एकपांहिरसपचवर्णाधाशांतिपौष्टिकसिद्धिदा ॥ वैदूर्यवर्णाकनका प्राच्यां स्तं
भनकार्यकृत ॥ ९९ ॥ विद्वेषेन रक्तादिव्यास्त्रिभारक्ताग्निकोणगा ॥ कृष्णांजनवपपव्योमिकिर्दस्या मारणोक्षमा ॥ १००
हधूम्राप मरणाभावानरयां धनदायका ॥ ज्योतिरक्ता जपाभासोच्चाटोवाटदिशंगता ॥ १ ॥ वरुणत्र षट्कोणमध्येऽदू
र्गसंभूता ॥ अनेककार्यसंसिद्धिनाशकर्त्रीव साधका ॥ २ ॥ यथाकार्ये तथा सिद्धदृश्यनेवेक्षदिग्गता ॥ ज्वालाकृता
न्यथा सिद्धिर्विपर्ययेन विपर्ययः ॥ ३ ॥ धूम्रादीप्तिः प्रकाशा च मरीचिर्ज्वालिनी तथा ॥ करालालेलिहाने च त्रिजिह्वा वै स्वकर्म 37
णि ॥ ४ ॥ ईशप्राग्वह्निनैर्ऋत्यपश्चाद्वायव्यमध्यतः ॥ संस्थिताः लकलतिह्वावराभयवलसत्कराः ॥ ५ ॥ अग्नीशासुरवाय
व्यदेवाग्रे चापि दिक्षु च ॥ पूजयेत्षडंगानि पत्रेष्वाह्निदेवताः ॥ ६ ॥ इंद्रादीन्सायुधान्पश्चात्संपूज्याग्निंभ्यर्चयेत् ॥ ततः पश्चा राम॰
द्धोमुखौ कृत्वा स्रुक्स्रुवौ तु प्रतापयेत् ॥ ७ ॥ कुशाग्रैस्तु तथा रंध्रं मध्यमं दैर्घ्यमार्जयेत् ॥ मूलं मूले त्रिधा चैवं मार्जयित्वा ३७
प्रतापयेत् ॥ ८ ॥ धृत्वा तौ वामहस्तेन प्रोक्षयेत्प्रोक्षणीजलैः ॥ दक्षिणेन करायेता पुनः संतापयेत्तु तौ ॥ ९ ॥ कुशाग्रदक्षिणा
न्तौ वक्त्रौ स्वदक्षस्रौ कुशान्तरे ॥ संस्थाप्य स्रुक्स्रुवौ पश्चाद्धुतसंस्कारमाचरेत् ॥ १० ॥ समादाय घृतस्थाली मध्यमं

त्रेणासेचयेत् ॥ घृतं तत्र समापूर्य वीक्षणादिभिः संस्कृते ॥ ११ ॥ वायव्ये वाह्यतोंगारान् हृत्वाग्ने भुहृदावसेत् ॥ तापनं तु सव्य
दिक्षु कुशद्वयसमः क्षिपेत् ॥ १२ ॥ आज्ये प्रज्वलितं वह्नौ विस्नास्य न हृताचितं ॥ पवित्रीकरणं दर्भद्वयेनत्पवितेन तु ॥ १३ ॥
वर्मणाज्ये च वर्माग्रं प्रवह्नौ दर्भद्वयं क्षिपेत् ॥ अभिद्योतनमेतत्स्याऽथो ननमथोच्यते ॥ १४ ॥ कुशं प्रज्वलितं चाज्ये दर्शयं
स्वहृत्क्षिपेत् ॥ वह्नावुद्धृत्य स्य च घृतमंगारानग्नौ विक्षिपेत् ॥ १५ ॥ अथ संस्पर्शमंत्रतः कुर्यादुत्पवनं ततः ॥ आत्ममंत्रे
णपन्मंत्री कुशौ प्रादेशमात्रकौ ॥ १६ ॥ अंगुष्ठानामिकाभ्यां च गृहीत्वा घृतमन्त्रवेत् ॥ ततो हकुशाभ्यां तु त्वाभिप्लवे
न संप्लवेत् ॥ १७ ॥ घृतमस्मस्पार्श्वे प्रवलं च उस्काष्ठदर्भाग्नितोः ॥ उत्तमं गोघृतं प्रोक्तं मध्यमं महिषीभवं ॥ १८ ॥ अधमं
छागलीजातं निषिद्धं चैडकादिजं ॥ क्षीमे यदा परोवास्तं स्याऽवेक्ष्य व तुमनत ॥ १९ ॥ कुशद्वयं घृते स्थाप्य ततः
प्रादेशसंमिते सन्नुपित्रिकृत्यास्वाग्नौ दर्भोष्ठ क्षलो विचिंतयेत् ॥ २० ॥ पक्षो वाम इडा दक्षे पिंगला मध्य ततः
सुषुम्णा संस्मरेत्सर्वांगं ततो होमं समाचरेत् ॥ २१ ॥ दक्षभागात्स्रुवेणात्संपुगृहीत्वा यादक्षणाता ॥ दक्षनेत्रे रुनाश्यस्या
ग्नये स्वाहेति होमयेत् ॥ २२ ॥ गृहीत्वा संवामभागाद्दत्त वामे त्रिलोचने ॥ इन्द्रेण सोमाय स्वाहेति त्यागः सर्वत्र गोप
मः ॥ २३ ॥ हस्तं त्रेणागृहीतत्वं मध्यमो मध्यलोचने ॥ हुत्वेत्थगाज्ञा वो माभ्यां स्वाहेति च नतीयकं ॥ २४ ॥ दक्षभागात्तु
न स्थात्यं हस्तं त्रेणासमाहरेत् ॥ अग्निवर्के नयेस्विष्टकृते स्वाहेति होमयेत् ॥ २५ ॥ समस्ताभिर्व्याहृतिभिराज्येन जुहु
यात्ततः ॥ शुक्रयादप्रिमंत्रेणातिन्नासंहकोनमः ॥ २६ ॥ गर्भाधानादिकावन्हेः सप्तवाहावसानिकाः ॥ शुभेकर्म

णि कुर्नमाआ स्यापुंस्त्वहकैः क्रिया ॥२७॥ प्रगावं पूर्वमग्वार्यकर्मनापसमच्चरेत् संपादयापि स्वाहेति सर्वकार्य
न्त्ययं विधिः ॥२८॥ गर्भाधानं पुंसवनं सीमंतोन्नयनं चरेत् शालाग्नेवाग्नीच्यरीग र्भात्मा ग्वह्याये हुताशने ॥२९॥
जातकर्म ततः कृत्वा कालछेदं समाचरेत् सूतकं शोधयित्वाथं कुर्यान्नाम यथाविधिः ॥३०॥ तृतये पस्य देव
स्यान्निस्त्रामपूर्वकः चौलोपनयनं चैव तेम हानाम्नीजमं तथा ॥३१॥ म साव्रतं चोपविषद्रुतं गोदानमेव च ॥
समावर्तनमग्नाहेऽशाग्नेवाग्न्यपूर्वकं ॥३२॥ ततश्चवह्नेपितरो देवदेव्यादिको तथा दत्तयित्वाग्नितन्स्या तं पूत्वा
ग्नेषु घृतप्लुताः ॥३३॥ सपिधो निःक्षिपेत्संचवह्नावध्यवपूर्ववत् सबीजरसनानाभ्यो चैकैकाम्याहुतिहुतेन ॥३४॥
न नश्यांग निजुहुयाद्बन्हे स्रूत्संहकं तथाइडांदिलोकवाग्मा छाङ्गायुधा नित ततः परं ॥३५॥ मंत्रेरोंकारपूर्वैतास्वा
हांतैन विचक्षणाः त्वहावलानेजुहुयाद्घ्यापहै पित्रदेवतां ॥३६॥ चतुर्वीरंस्कंधे राशं स्यं गृहीत्वान्यल विनिःक्षि
पेत् तेनैव चतां विधावाग्नौ हुतेनि पूर्णाहुतः स्वयं ॥३७॥ चौलउंते नवग्नेत्क मनुर्ल्लपदनत त्रिसायामध्यसंद
धांमंत्रीत्वा तावलीनतो ॥३८॥ नाराच्छेदशमिर्थ्येदे पूर्वसमग्निनेः मनुनागारापन्यानहुतेन्मपूर्वं दशाहुती ॥३९॥
जुहुयाद्वचतुर्वीरं समध्ये मैवनेतनु संपदज्यदेवतापीठंवन्तौसम्यक्क्रनोगुन ॥४०॥ अग्निरूपं वर्णातत्र पूजये दिग्
देवतां आज्येनस्याध्यमनुनापंच विंशामिसंख्यके ॥४१॥ हुनेत्यंश्चाचापि मग्वेवकैकीकरणं त्विदं आत्माग्निदेव
तानां च चिंतयत्रकामान्यविन्न ॥४२॥ एकादशाद्यमूलेन हुतेदाज्येन वाहुतीः नाडीसंधानमेतद्धि प्रोक्तं देशि

फ सन्नमे ॥ ४८ ॥ अंगप्रभृत्यादत्तीनामेकैकमाहुतीहुनेत् ॥ सर्वादिदिक्षुकुर्ग्गेषु सर्व्वेष्वपि यथाविधिः ॥ ४४ ॥ गृहव
ह्निप्रतिहरेन्मांहूते ष्टुक्रवर्म्मकः ॥ सर्वत्विनश्चंदनाद्यैः संपूज्यप्रोक्तदेवतां ॥ ५० ॥ सर्वावरणसंयुक्तांमूलेनजुहुयु
स्तनः ॥ पंचविंशतिधासर्पिः संयुतेनपयोधसा ॥ ५१ ॥ स्कवेनास्यं समित्पातपात्न्यश्वाशीघंकरेत्तन ॥ नत्रदिव्य
महोत्तक्यं नीर्थेशबेराणां तथा ॥ ४७ ॥ योगविपिजुहोस्यन्तो व्यंगारिणिवमानवः मंदप्रिरामयापी वदरिड
श्चोपजायते ॥ ४८ ॥ दंष्ट्राहलिगंधपुष्पधूपपूर्वकमादरात् ॥ नक्षत्राणांसवाराणांराशीनांच पृथक्पृथक्
४९ ॥ देवतास्य पदंप्रोक्तादिवाचकंवदेन्तथा ॥ अरिष्यश्चाथसर्वैभ्योभूतेभ्यश्चनमोवदेत् ॥ ५० ॥ इत्येवकांत्रि
कोहोमविधिः प्रोक्तोमयात्वुरा ॥ प्रच्छंत्रमयूष्मेपिविस्स्यापिशरणागताः ॥ ५१ ॥ इतिश्रीमहामायामहाका
लानुमतेमेरुतंत्रे शिवप्रणीते होमविधिप्रकाशश्चतुर्थः ॥ ४ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ धनिमांसमध्यमपांच दरिड्राणा
गृहाश्रितां ॥ परदेशस्थितानांच कारागारादिवासिनां ॥ १ ॥ कार्यादौव्याप्तमानानां वद्धुक्तानां सूतकादिभिः
कार्याणवन्मभावेधावामकानां कृपानिधे ॥ २ ॥ षट्ग्रामायरहस्येन कथंनित्यक्रियाभवेत् ॥ लोकस्तम्भ
नांचापिदिनवर्यावदप्रभो ॥ ३ ॥ श्रीशिव उ० ॥ महाकालेनयप्रोक्तंयन्महामायया श्रुतं ॥ रहस्यातिरहस्यंत
त्सर्वतंत्रेषुगोपितं ॥ ४ ॥ आम्नायानांरहस्यंतदत्रक्रिकंप्रोच्यतेमया ॥ भक्तानांसुखसंपदोदेवाः साधकानांप्रति
द्धिदं ॥ ५ ॥ तत्रनित्यंत्रिधाप्रोक्तंयागत्रयविभेदतः ॥ अधिकारिविभेदेनतदपिंतद्विधंभवेत् ॥ ६ ॥ भद्रंप्रिय

मे·तं·
३९

वंगलितंनतथैवफलप्रदं। भुक्तं संपूर्णफलदं मिश्रं किंचित्फलप्रदं ७ अकृतं न प्रभवत्येवायोनगलितेसत्फलं
न च। अहंकारक्लिष्टेनैवच्यानसंज्ञानपूर्वकं ८ स्वस्थ्यविज्ञेनयमिमाकृतंनकुरुस्वच्यते। नाहंशंकेरुद्रस्त्वेन
निड्व्येणाथवाकृतं ९ रुग्णोऽपथिके नापि कारागृहगतेन वा। भक्तितो वापि न मिश्रं वा द्रूजाधिका
रतः १० शीतादिभीत्या वा विघ्नसंक्षयदित्यकार्यतः। स्वप्नादिति योगाद्गलितं तु हि तामानसे मतं ११ पा
स्वपूजादिकं यच्च एकोनेनियमेनवा। भक्त्या कृतं तु कस्मैनेनदुर्दराजसंमतं १२ पूजार्थं यद्याच वित्ता
अद्यामक्तिविनायवा। लोकभीत्या देवभीत्या यत्रदराजसमिश्रितं १३ बुनाररार्थलोकानां याविनंदे
वनामतः। इत्थंकृतंनडेशोनगतिनेनतुराजसं १४ वाममार्गसमाश्रित्य कौलेः धर्मविचार्यंच। अन्यधर्म
स्य चाद्वेषो कृते भक्तुं तु तामसं १५ कृतं यत्कामतः कर्म वैहिकं पारलौकिकं। वाममार्गसमाश्रितं तत्तु ता
मसं १६ जित्वा लोभे न यज्ञगानंपानं यत्कामतोऽरतं। अथवा मारणाद्यर्थं गलितं तत्तु तामसं १७ मुक्ति
सत्त्वे न मोक्षः स्यात्स्वर्गः स्यान्मिश्रसत्त्वतः। सिद्धिर्गलितसत्त्वात्स्याद्देवि कीचमन्युघातनात् १८ स्वर्गः स्याद्रा
ज-कृत्वा कामतः। स्यान्मिश्रराजसात्मा च। गलितादाजसान्निर्यक्योनावपि भुंभवेत् १९ सात्त्विकान्ना
मसादेव योनिं त्वं प्राप्नुयावरः। मिश्रतामसतोऽङ्के नारकी यान्यतामसात् २० कर्मपंचविधं प्रोक्त
पंचधाप्रक्तिदायकं। प्रसर्परांगुपादानमीत्याध्यायमथापुतिः २१ संसाजेनापलेपादि संस्कारादे

39

एव:
३९

वमंदिरे ॥ भक्त्यार्जनं सर्वपराणां स्याद्देवसालोक्यकारकं ॥ २२ ॥ पूजासाधनसामग्र्या—लठं भक्षसेवनं ॥ नत्वा नि
त्याऽपादाने देवमाहूपदायकं ॥ २३ ॥ पाठ पूजनपूर्वं यत्सोऽशाद्युपचारकैः ॥ पूजोंयेन्नथवा पूजां सेव्यासमीप्य
कारिका ॥ २४ ॥ नत्वा स्तुत्वा प्रयत्नेन सम्यक्कृत्वा मन्त्रार्थभावनं ॥ हृन्मंत्रजप स्तोत्रस्वाध्यायो देवसायुज्यकार
कः ॥ २५ ॥ तदेवान्यकालान्मांसस्पर्शैक्यविभावनं ॥ संयोगालिंगदेहस्य नाशकः कालयोगकृत ॥ २६
निशायाः पश्चिमे यामे स्मरेदिष्टं वदेवतं ॥ उत्थाय दक्षिणांगेन वा स पादं न्यसेद्भुवि ॥ २७ ॥ नत्वा गृहाद्
हिर्गत्वा कृत्वा= ॥ वश्यकमादरात ॥ रात्रिवासः परित्यज्य वाससी परिधाय च ॥ २८ ॥ आचम्य शुद्धदेहः
सन्देवतायोगमंदिरं ॥ मार्जयित्वोपलिप्याथ भक्तियुक्तः स्वशक्तितः ॥ २९ ॥ उपविश्य शुचौ देशे प्राङ्मुखः
प्रोक्तआसने ॥ प्राणायामत्रयं कृत्वा कृत्वान्यासविधानतः ॥ ३० ॥ निर्माल्यमपकृष्याथ दद्यात्पुष्पांजलि
न्तथा ॥ अर्घ्यपात्रे निवेश्याथ दद्याद्देवेदंतधावन ॥ ३१ ॥ मुखप्रक्षालनं कृत्वा दद्यादाचमनीयकं ॥ करास्यप्रो
क्षनायाथ दद्याद्वासो मलंभभं ॥ ३२ ॥ ततः समस्तके ध्येयं सहस्रदलपद्मके ॥ कर्पूराभं स्मरेन्नत्वा श्रीगुरुं नि
जरूपिणं ॥ ३३ ॥ सुप्रसन्नं लसद्रूपमाणिजंघ्येनवेदनं ॥ वराभययुतानसुजापुलकैर्व्याघनैः करैः ॥ ३४ ॥ सु
कंध्वेतांवरं शांतं ध्वेतपुष्पविभूषितं ॥ वामांकगतया शक्त्यालिंगितं रक्तवर्णया ॥ ३५ ॥ रक्तवस्त्राभरणा
या रक्तचंदनमालया ॥ वामे लीलाकमलया लिंगन्यादक्षिणेन च ॥ ३६ ॥ ध्यायेदंनसुखंशांतयोगिनं शि

॥ मे. नं. ॥
॥ ८० ॥

वरूपिणां ॥ मन्त्रादयमयुगलस्मनपीस्वधारयां ॥ ३७ ॥ अभिषिक्तः स्वस्य देहं एवं शिष्यो विचिंतयेत् ॥ सर्वं येऽं
वपुष्माद्यैर्वाह्यस्थैर्मानसैस्तथा ॥ ३८ ॥ नाममिलस्य संकेतसंमिद्धेर्गृहकीर्तकैः ॥ पुराण्येस्यैहृत्सज्जनाभाव
येत्स्वयं हृदि ॥ ३९ ॥ नवमकूलाधारादिब्रह्मरंध्रान्तमुद्गतं ॥ तेजोरूपामभुजपां नः सहस्ररविसन्निभं ॥ ४०
नदान्यकं मूलमंत्रं ध्यात्वा नतेजसा हृतं ॥ स्वशरीरं विचिंतयेत्तिः प्राणायामत्रयं चरेत् ॥ ४१ ॥ मूलमंत्रेण मं
त्रस्य ऋष्यादिन्यासमाचरेत् ॥ अंगन्यासान्ततो ध्यात्वा हृदि देवं विचिंतयेत् ॥ ४२ ॥ मानसैरुपचारैश्च पूज
यित्वा मंत्रं जपेत् ॥ यथाशक्त्याथ देवाय तेजः पंचसमर्पयेत् ॥ ४३ ॥ स्मृत्वा पुराण्यदेवाज्ञां श्रोकेरेपि भक्षका च
येत् ॥ शिवादिकस्थलेभागमूर्त्तं चिन्त्य वाचरेत् ॥ ४४ ॥ त्रैलोक्यचैतन्यमयादिदेवं श्रीशंकर त्वच्छरणाज्ञयैवं
प्रातः समुत्थाय तव प्रियार्थं संसारयात्रामनुवर्त्तयिष्ये ॥ ४५ ॥ संसारयात्रामनुवर्त्तमानं त्वदाज्ञया शंकर
देवदेव ॥ स्पर्द्धातिरस्कारकलिप्रमादभयानि मां माभिभवंतु नाथा ॥ ४६ ॥ इति संप्रार्थ्य देवेशमाज्ञामादा
य तत्स्वतः ॥ वार्थोयित्वा वरोच्चासमुत्कं पादं विधापयेत् ॥ ४७ ॥ समुद्रमेखले देवि पर्वतस्तनमण्डले ॥ वि
ष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादस्पर्शं क्षमस्व मे ॥ ४८ ॥ ततो गत्वा बहिर्ग्रामं नैर्ऋतीं वा दिशं व्रजेत् ॥ पदेषदेशाद्दूरं
दूरे वा यावद्धि जाभयात् ॥ ४९ ॥ अनीत्वकारागमान्नां नभवंत्या माहिलोकाच ॥ कीटनोयादिप्रहितं शौचस्थानवि
दं पठेत् ॥ ५० ॥ उत्तिष्ठंतु गता ये देवा गंधर्वायक्षराक्षसाः ॥ परत्रापनुदन्तोस्मात् स्थानं हि ताम्रचौम्यतं नाशये ॥ ५१ ॥ अनेन

५०

॥ राम ॥
॥ ८० ॥

मठं नालोकयन्सौरं तारास्य देवताः ॥ कुर्यान्मलमुत्सृज्य तत्र वाससाकं धवेश्य च ॥ ५२ ॥ खं दिशाश्च न पश्येत्तु शौचं युक्त नवारिभिः
एकां लिंगे गुदे सप्त दश वामकरे तथा ॥ ५३ ॥ उभयोः सप्त दातव्या लिस्तो प्रोक्ष्या पि मृत्तिकाः मूत्रोत्सर्गे वा सकृल्ले लिंगे पं
चैव मृत्तिका ॥ ५४ ॥ त्रिः करद्वितये चैका पादयोरथ वाचरेत् । गंधलेपक्षयकरं मनोग्ना निहरेपरं ॥ ५५ ॥ कुर्याद्द्वादशगण्डू
षान्पुरीषोत्सर्जनान्तरं ॥ मूत्रत्यागे तु चत्वारि दश आगामे त्रिस्ततः परं ॥ ५६ ॥ अर्कस्य योधखदिरकरंजककुभादिजं कनीय
ग्रसमस्थौल्यं प्रगृह्यं द्वादशांगुलं ॥ ५७ ॥ नीलीमुष्ककोमदेवायसर्वभ नपि याप्यच नमो नालि प्रियगौ येनं ओ दे
ता हि शोधने ॥ ५८ ॥ प्रक्षाल्य दंतकाष्ठं च मुखदेशे प्रयत्नजेन । वक्रं मूलाग्र नानि संक्षालये पितृच्छिद्रे न वे ॥ ५९ ॥ अथ
पूजाहोमकर्मसिद्धये स्नानमुच्यते । शंकुनाग्रापि वामेन च विस्यान्तो नमृत्तिकां ॥ ६० ॥ गृहीत्वा स्वेगोलं सिंमय्याषा
ल्ल निकेतनं । तत्रादौ जलकलं नक्षालयेद्वस्त्र वारिणा ॥ ६१ ॥ मृदं कृत्वा द्विधा तत्र एकभागो पगेततः । निधाय गो
मयं दर्भा तिलांश्चाप्यभिमंत्रिमात् ॥ ६२ ॥ मृत्तिकागोमयाभ्यां च कदंगे स्नानमाचरेत् । वहिः कृत्वा नमो ये नमत
स्नानं ततः परं ॥ ६३ ॥ विधाय वैदिकस्नानं नदं गतर्पणं तथा । ततस्तो त्रिकस्नानमध विधिरस्तोणमृत्तिकां ॥ ६४ ॥
समादाय आत्मा पित्रेगामं त्रयि न्यातरणादिकं । शिवामंत्रेण रामपहस्त्यत्रिमूलेनाभिमंत्रयेत् ॥ ६५ ॥ मूर्द्धादिपादपर्यं
तं विलिप्य भस्मना तले । आधारः सर्वभूतस्य विष्णोरतुलतेजसः ॥ ६६ ॥ तद्रूपाश्च ततो जाता ता आपः प्रणमाम्य
हं ॥ संप्रबोकरगौं डांव कृत्वा प्राणा नितधमवे ॥ ६७ ॥ निमस्य तु रोमस्य गुण्याय नाभिमात्रे जले स्थितः ॥ तांते कला

न सेकलसं माषोत्ते खादिपूर्वकं ॥ ६८ ॥ कृत्वाथ मूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं चरेत् ॥ विन्यस्य च षडङ्गानि कल्पयेत्तीर्थमग्रतः
६९ ॥ चतुरस्रे तत्समन्तात्क्रेमज्जले परिकल्पिते ॥ चक्राणोदरतीर्थानि करैः स्पष्टानि ते रवे ॥ ७० ॥ तेनमसत्येन देवेश तीर्थं दे
हि दिवाकर ॥ इति सूर्यं प्रार्थयित्वाक्रोपितं कुशमुद्रया ॥ ७१ ॥ भित्वा केमात्यलं तस्मात्तीर्थान्यावाहयेद्दिशः ॥ गंगे च यमु
ने चैव गोदावरि सरस्वति ॥ ७२ ॥ नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेस्मिन्सन्निधिं कुरु ॥ एवमुक्त्वा तु तीर्थानि तस्मिंस्तोये नियोजयेत्
७३ ॥ मूलमंत्रेणाघतीर्थशङ्कितं तच्चलमाह्वयेत् ॥ अर्कस्य मण्डलाद्ध्यात्वा तन्मंत्रेणावचूनयेत् ॥ ७४ ॥ सर्वानंदमयीमह्रो
षड्रिनं ध्रुंसामगंगं कचभां श्रक्षाम्दृढकरहृयेन दधतीपाशंसृणी यामजः ॥ अंभोजामल पूर्णहेमकलशौ पुकाक्षमा
लां च रंगंगां सिन्धुसरिद्रूपादिसहितां तथा तीर्थशङ्किं भजे ॥ ७५ ॥ क्रां ह्रीं ह्वं ह्वैं ह्वौं ह्वः इति सर्वानंदमयेपदं ॥ तीर्थशङ्कि तथा
चैरिपुमलं चत्रिगेहिनी ॥ ७६ ॥ एकविंशाक्षरः प्रोक्तस्तीर्थशक्तेर्महामनुः ॥ तज्जलं गांगमंत्रेण मंत्रयेद्दृशवारकं ॥ ७७ ॥
नारोत्तमस्तो भगवति व्रुयादंठे तत्तौ विके ॥ अंवालिके महामालिस्वेहे हिमसवस्वध ॥ ७८ ॥ अङ्गोद्भवतीर्थालवालेमायाम्भी
वीजं समुद्धरेत् ॥ शिवजटाधिरूढे वगंगे गंगे विके विद्र ॥ ७९ ॥ गंगा विज्ञेयसात्वा तानि पंचाशडिरक्षरैः ॥ ध्रुववेदपा समालो
द्याम्रतीकृत्य कुशाग्रैता ॥ ८० ॥ कवचेनावगुण्ठ्याय संरक्ष्यास्त्रेण मंत्रवित् ॥ मूलेन देवतां तत्र सांगां सावरणां तथा
८१ ॥ समावाह्य जले ध्यात्वा तन्मादहृयत्रिगीतं ॥ ध्यात्वा तीर्थं स्मरन्मूलमंत्रं स्नायाज्जले त्रिधा ॥ ८२ ॥ हृदि देवं स्मरन्प
श्चात्सिंचेत्कुंभमुद्रया ॥ त्रिभिः श्लोकैर्मूलमंत्रमारवंबीजपूर्वकैः ॥ ८३ ॥ सिसृक्षोर्विततिलंविष्णुंकुरुः जकंप्रजायते ॥

41

॥ राम: ॥
॥ ४१ ॥

मातरः सर्वभूतानां मायो देव्यः पुनां नमो ॥ ८४ ॥ अलक्ष्मीमलरूपां यां सर्वभूतेषु संस्थितां ॥ क्षालयंतु निजस्पर्शादपो देव्यः
पुनंतु मां ॥ ८५ ॥ यन्मे केशेषु दौर्भाग्यं सीमंते यच्च मूर्द्धनि ॥ ललाटकर्णयोरक्ष्णोस्तेष सं प्रन्तु वानमः ॥ ८६ ॥ ततः स्नाहांतं समूलेन
त्रिराचममममाचरेत् ॥ त्रिधा देवे च संतर्प्य तोयमध्यान्नटे व्रतेन ॥ ८७ ॥ धौतवस्त्रयुगं धृत्वा प्रक्षाल्यो हृकुरौ तथा ॥ मृत्पिंडि
ललन आचामे देवस्नानविधिः स्मृतः ॥ ८८ ॥ मंत्रस्नानं प्रकर्तव्यं शीतयोर्देशकालयोः ॥ तोयाभावे गमेऽर्जे कार्यैः त्याम्पे
चवाहुके ॥ ८९ ॥ प्रक्षाल्य पादावाचम्य प्रोक्षते नेन वारिणा ॥ स्थानेदत्त्वाहिशः प्राणमंत्रेशो ध्याप्य विशेत्तमः ॥ ९० ॥ जलेहल
नलेस्यस्य क्रमात्र्यासोंलतश्चरेत् ॥ मान्नकादींस्तथा मूलमंत्रमात्राक्षानशोधनः ॥ ९१ ॥ स्नानांते संस्पृशेत्तोयमंत्रस्ना
नमिदं वरं ॥ केवलादुदकस्नाना संस्कारपरिवर्जितात् ॥ ९२ ॥ कुंभसादिषु तीर्थेषु यस्फलं स्नानकस्पतु ॥ तेयं दशगुणांत
स्मात्मंत्रस्नानस्पनिश्चयात् ॥ ९३ ॥ ध्यानस्नानमथो वक्ष्ये ह्याभ्यामपि परंस्वयत् ॥ स्वस्थिते पुण्डरीकाक्षे मंत्रमूर्त्तिं प्रभुं स्मरे
त् ॥ ९४ ॥ तत्पादोदकजां धारां निपतंतीं स्वमूर्द्धनि । चिंतयेद्ब्रह्मरंध्रेण प्रविशंतीं स्वकां तनुं ॥ ९५ ॥ तम्भाल्लंक्षालयेन्म
वमेव देहगं तं मलं ॥ तत्क्षणाद्विरजो मंत्री जायते स्फटिकोपमः ॥ ९६ ॥ इदं स्नानवरं मंत्रस्नानाच्छतगुणां मतं ॥ ममसाय
त्मसंशुद्धः सम्बुद्धः सर्वकर्मसु ॥ ९७ ॥ अथ मानसिके स्नाने मनसा मूलमंत्रतः ॥ प्राणानायम्य कुर्वीत दृष्टतीर्थेषु भा
वनः ॥ ९८ ॥ यद्वाच्छिवात्मकैर्मंत्रैः कृत्वा तीर्थं शिवात्मकं ॥ मा[illegible]नेसंहितामंत्रैः शिवस्नानमितीरितं ॥ ९९ ॥ स्नातप्
वीः क्रियाः सर्वाः शुद्धो सिद्धिं प्रयांति च ॥ तस्मात्स्नाने तु राकुर्यात् देहेके देह शाक्तितः ॥ १०० ॥ ततस्तिलकं कुर्यात्ला

मे॰मं॰
८२

नैवांदेवनस्य च ॥ यश्च कुम्भफलं तीर्थमध्ये वा भक्तिमावतः ॥ १ ॥ ब्राह्मणस्योर्द्धपुण्ड्रं स्यात् क्षत्रियस्य त्रिपुण्ड्रकं ॥ अर्द्ध
चंद्रं वैश्यस्य शूद्राणां वर्तुलाकृति ॥ २ ॥ ऊर्द्धपुण्ड्रं मृदा कुर्यात् त्रिपुण्ड्रं वापि भस्मना ॥ केसरेण च कस्तूर्या श्रीखंडेन यथा
रुचि ॥ ३ ॥ वैष्णवस्योर्द्धपुण्ड्रं स्यात् त्रिपुण्ड्रं शिवसेविनं ॥ अर्द्धचंद्रो गणेशस्य देवीभक्तस्य वर्तुलं ॥ ४ ॥ नारायणपरो यस्तु
चंडनस्य त्रिशूलकं ॥ भाले त्रिपुर्मिवं घोसो ब्रह्मविष्णुशिवात्मकं ॥ ५ ॥ भूमिदानविभूतिः स्याद्विधिनाविहृतायदि ॥ य
था कथंचिद्विहृतनाभस्मसात्कृतमेजनं ॥ ६ ॥ शिवाग्नेर्भस्म संग्राह्य मन्त्रितेमोडवेजपा वैवाह्यमुर्व्रलविष्णुशिवात्मकं
५ ॥ भूमिदानविभूतिः स्याद्विधिनाविहृतायदि ॥ यथाकथंचिद्विहृतनाभस्मसात्कृतमेतने ॥ ६ ॥ शिवाग्नेर्भस्मसंग्राह्य
मन्त्रितेमोडवेजपा वैवाह्ये डवेवापि पक्वं च विसृगंधि च ॥ ७ ॥ कपिलायाः सकृद्धृत्वा गृहीते गगने पतनं ॥ न क्लिन्नं नापि
कठिनं न दुर्गंधि न चोषितं ॥ ८ ॥ ऊर्द्धं च परित्यज्य गृह्णीयात्पतितं यदि ॥ पिंडीकृत्य शिवाग्नौ तु निःक्षिपेन्मूलमंत्रतः
९ ॥ अपक्वमपि पक्वं च संस्थाप्य मसितं सितं ॥ आदाय भस्मसालौ घमस्थाधारे विनिःक्षिपेत ॥ १० ॥ भस्मसंग्रहणं कुर्या
द् देवे ब्राह्मिने सति ॥ उद्वासने कृते यस्मात् चाग्रु भस्म प्रजायते ॥ ११ ॥ यद्वाहितामभस्मकुर्तुः स्कन्दोनानीयतो मये ॥ वामेन पा
त्रेसंयोज्या घोरमंत्रेण निर्द्दहेत ॥ १२ ॥ तत्पुरुषेणाभिमृत्स्य ईशानेन विशोधयेत ॥ इत्थं संस्कृतं भस्म अग्निरित्यादिमंत्रतः
१३ ॥ तदुद्धाये त्रियम्बकमंत्रयोद्ध्दुलयेत्था ॥ प्रणवाद्येनकुर्याद्धृदंनैयोम्यमिरद्दांकेः ॥ १४ ॥ पंचवर्णाद्यक्षराद्येर्मालां सो
दरेन्दुच ॥ त्रिपुण्ड्रधारणं कुर्यान्मूर्द्धिनं वाक्षरेण वा ॥ १५ ॥ एभिर्मंत्रैर्नाममिर्वा येन भस्म द्विजादिभिः ॥ ब्रह्मालला

42

रा॰मः
८२

देविज्ञेयो हृदये त्र्यम्बकाह्वयं ॥ १६ ॥ नाभौ स्कंदो गले पूषा स्तनौ दक्षिणबाहुके । आदित्यो बाहुमध्ये च शशी च मणिबंधके ७
वामदेवो वामबाहौ बाहुमध्ये प्रभंजनः मणिबंधे च वसवः पृष्ठदेशे हरिः स्मृतः ॥ १७ ॥ शंभुः ककुदि संप्रोक्तः परमात्मा
शिरः स्मृतः ॥ कस्तूर्यादिकसंयुक्तं भस्मशास्त्रोक्त धारयेत् ॥ १८ ॥ अथ द्विजो मूलमंत्रेण शिवपंचाक्षरेण वा ॥ त्रिपुंड्रं का
रयेजाले ब्रह्मविष्णुशिवात्मकं ॥ २० ॥ मध्यांगुलिभिरादाय तिसृभिर्मूलमंत्रितं । अनामामध्यमांगुष्ठैरथवास्यात्त्रि
पुंड्रकं ॥ २१ ॥ विक्षेपेथ तांत्रिकीं संध्यां मूलेनाचमनत्रयं शिखां बध्वा च मूलेन प्राणायामत्रयं चरेत् ॥ २२ ॥ अंगा
नि विन्यसेद्देहे करन्यासपुरःसरं ॥ अमृतीकृत्य पुरतो जलं धेनुमुद्रया ॥ २३ ॥ अभिमंत्र्य च मूलेन सप्तवारेण तत्परं
अकारादिक्षकारांतैर्मातृकार्णैः सविंदुभिः ॥ २४ ॥ पुष्पैस्तां प्रोक्षयेन्मूर्द्धि कुशैर्मूलेन च त्रिधा । देवं ध्यात्वाथ मनसा वि
ज्ञानमण्डलसंस्थितं ॥ २५ ॥ आदाय तोयमामंत्र्य बीजैर्भूतात्मकैस्तथा । लं वं रं यं हमिति च चत्वार्येतैः सप्तधा जलं
२६ ॥ मंत्रयित्वा पुनः सप्तवारं मूलेन मंत्रयेत् ॥ तज्जलं वामहस्तेन धारयेत्तन्नकारविंदुभिः ॥ २७ ॥ दक्षहस्तेन संप्रो
क्ष्यं कंपठन्मूलमंत्रकं ॥ हस्तव्यत्यासतो वामाचारी सेवनमाचरेत् ॥ २८ ॥ नासामार्गेष्विडिहे मन्त्रेऽन्तरूपेण
नेवतु ॥ प्रविश्यांतर्गतं सर्वमलं संशोध्य निर्गतं ॥ २९ ॥ दक्षनासापुटेनैनं मत्वा दक्षिणहस्तगं । वामभागे वज्र
शिलां ध्यात्वास्त्रेण च निक्षिपेत् ॥ ३० ॥ प्रक्षाल्य हस्तावाचम्य मूलमंत्रेण मंत्रवित् । गायत्र्या चाथ मूलेन दद्या
दर्घ्यत्रयं ततः ॥ ३१ ॥ रविमण्डलसंस्थाय स्वहृद्देवाय तर्पयेत् । जलेन मूलमंत्रान्ते त्र्यम्बकं तर्पयामि च ॥ ३२ ॥

॥ म॰ तं॰ ॥
॥ ४३ ॥

उक्ता त्रिधा तर्पणीयं वामकैः कारणोत्तमं ॥ ३२ ॥ देवस्य गायत्री मन्त्रा विंशति संख्यकाः ॥ ३३ ॥ जपेद्ध्यावेत्रास्त्रीन्तु वैदिकं म
न्त्रमाश्रितः ॥ तांत्रिकाः शिवगायत्रीं जपेत्साधनितत्परे ॥ ३४ ॥ ॐ तन्महेशाय विद्महे वाग्विशुद्धाय धीमहि ॥ तन्नः शि
वः प्रचोदयान्मूलमष्टोत्तरं शतं ॥ ३५ ॥ जपित्वा चार्पयेद्देवे स्फन्तानन्ते हृद्देवता ॥ सूर्यमण्डलगो देवं विन्यसेद्धृदये
स्वके ॥ ३६ ॥ ततो गुरुं च प्रणमेदिति संध्या तु तांत्रिकी ॥ त्रिकालमेवं कर्त्तव्या संध्या लोपात्फलं नहि ॥ ३७ ॥ देवता
यदि लोपाच्चेत्तदा मूलं शतं जपेत् ॥ प्रायश्चित्ताय तां कृत्वा कुर्वीत मम यागतां ॥ ३८ ॥ वैदिकं तर्पणं कृत्वा तत
स्तांत्रिकमारभेत् ॥ प्राणायामत्रयं कृत्वा मूलेन न्यासमाचरेत् ॥ ३९ ॥ ऋष्यादित्रितयस्याथ पुरतो धेनुमुद्रया ॥
वं जपन्नमृजीकृत्य जलं तत्र सचक्रकं ॥ ४० ॥ सावरणकं देवं ध्यात्वा मूलं समुच्चरन् ॥ अमुकं तर्पयामीति प्रोक्ता
वाष्टोत्तरं शतं ॥ ४१ ॥ तदङ्गमथवा विंशदष्ट युक्तं पुरत्वावुके ॥ देवस्याम्ततृप्त्यात तीर्थतोयैः प्रतर्पयेत् ॥ ४२ ॥ त
दावरणदेवांश्च तद्वदेकैकवारकं ॥ सतर्प्य देवं स्वहृदि तीर्थस्थं विसर्जयेत् ॥ ४३ ॥ पुरंदिगीशांश्चावगात्रस्वाम
ण्डं करेद्ध्वज ॥ जलपूर्णं वजेत्योनी स्वेष्टदेवहृदिस्मरन् ॥ ४४ ॥ एकांते निर्जने पापात्मनो हं दोषवर्जिते ॥ दिशांतरंस
वींस्थ्येत यावद्वाग्नो निवेशतं ॥ ४५ ॥ प्रदक्षिणत्रयं तु वारं कृत्वा पादौ च हस्तकौ ॥ पृष्ठास्याचापवृजानुपाग्रहत्तृद्
राग्रं तरे स्थिताः ॥ ४६ ॥ गोरेवेद्वारदेशस्थैः प्रणाम्य ममसाप्रत ॥ प्रणमेदिष्टदेवं स्वं दिक्पालानपि वेतसां ॥ ४७ ॥
यस्मर्वमर्जितं पापं तद्दिने यदि नेदिवा ॥ तस्मात्तस्मापनोदार्थमेतद्वयमुदीरयेत् ॥ ४८ ॥ हे देवाज्ञाकृतं चित्तेपा

॥ रामः ॥
॥ ४३ ॥

43

पाकांनपिदंममा॥ नत्रिःसारयच्चिन्नामेपापंफट्‌फट्‌चमेनमः॥४९॥ सूर्यःसोमोयमःकालोमहाभूतानिपंच
च॥ एतेशुभाशुभस्येहकर्मणोनवसाक्षिणः॥५०॥ हुंफडितित्रिवन्नोधद्द्यापश्चेच्चपार्श्वयोः॥ एवंकृतेप्रथम
नःपापोस्मादनकर्मणि॥५१॥ यस्मादष्टनरंपापंनदूरेवावतिष्ठति॥ अनोनेपजनेस्थानेस्वंप्रपालिप्रनश्चनन
५२॥ यस्मादल्पतरंपापेनत्नाशमुपगच्छति॥ पूजनेसूर्यकषायस्यकाममपिदृष्टतोऽदेवत॥५३॥ ततःप्रक्षाल्य
पादौचहस्तौवाचस्पयत्नतः॥ दद्यादर्घ्यंदिनेशायतन्त्रकारइतोच्यते॥५४॥ गोमयेनोपलिप्तायांभूमौकृत्वात
मण्डलं॥ सिंदूरेणततःपश्चादुपविश्यतिजासने॥५५॥ प्राङ्मुखःप्रणमेदिष्टंदेवतांभक्तितत्परः॥ प्राणायाम
त्रयंकृत्वासूर्यमंत्रेणमंत्रवित्॥५६॥ ह्रांह्रींसःइतिसूर्यस्यत्र्यक्षरोमंत्रउच्यते॥ विन्यस्यचततोऽङ्गानिसुधा
त्मासूर्यमनन्यधीः॥५७॥ पद्मद्याभ्यर्चयेदादौदक्षिणेकराङ्गेर्माणिक्यमौलिमरुणांगगन्धचित्रितेवा॥ रक्तांबुजासन
मशेषगुणैकसिंधुंभानुंसमस्तजगतामधिपंभजामि॥५८॥ तत्कल्पोक्तविधानेनपूजयेदुपचारकैः॥ पुरतोमंड
लेकृत्वाजलेनचतुरस्रकं॥५९॥ विधायतत्रसाधारंसजलंताम्रपात्रकं॥ गंधपुष्पाक्षतान्दर्भान्दूर्वांसर्षप
संयुतान्॥६०॥ सतिलान्रक्तपुष्पाणिद्यवांश्चापिप्रविन्यसेत्॥ सूर्यमंत्रेणतत्पात्रंस्पृष्ट्वाचाष्टोत्तरंशतं॥६१
अभिमंत्र्यचतत्पात्रंसमुत्थायकरद्वयात्॥ मूर्ध्निसंसूर्यमंत्रेणदद्यादर्घ्यंविचक्षणः॥६२॥ ह्रांह्रींसःसपरुशादि
नक्षत्रपदमुच्चरेत्॥ ततश्चयोगकरणपरिवृत्तानेनेतिच॥६३॥ संस्मिन्नमोऽसूर्यायेदमर्घ्यंःस्वाहामन्त्रःस्मृतः॥

चतुस्त्रिंशदक्षरोयंसूर्यस्याष्टांगनिवेदने ॥ ६४ ॥ जपेन्मन्त्रोयथाशक्त्यासूर्यमंत्रमनन्यधीः ॥ तद्दशांशंहुत्वातेनसूर्यध्यायद्देशि
कसत्तमः ॥ ६५ ॥ स्कन्दपुराणस्थविसर्जेमाणत्तानंदिवाकर ॥ मण्डप्यापविधिवद्द्वारपूजांसमारभेत ॥ ६६ ॥ द्वारमध्ये
गणाध्यक्षंतन्मध्येविघ्नपंपजेत् ॥ तद्दक्षिणेमहालक्ष्मीवामेचापिसरस्वती ॥ ६७ ॥ द्वारश्रियंचतन्मध्येशाखयो
र्दक्षिणान्ययोः ॥ ऊर्ध्वभागन्नलंयावत्तंचपंचविभागके ॥ ६८ ॥ नामस्याधक्षविंदुभूक्तंनामचंडेनकं सकुचार्य
हृदंमंत्रदेवानेमानत्रप्रपूजयेत् ॥ ६९ ॥ गणपतिंक्षेत्रपालंनन्दिनश्चयमुधास्या भृकुंशंखनिधिंदक्षेवामेवसुमनी
भुतं ॥ ७० ॥ पूजयित्वाप्रविशेत्तंदक्षोदक्षवामतः ॥ मायाशक्तिंचविघ्नशक्तिंगंगांचयमुनांतथा ॥ ७१ ॥ धातारंच
विधातारंदेहल्येनमसल्लध ॥ आदौतुपश्चिमद्वारपूजांचेयंप्रकारिता ॥ ७२ ॥ तदूर्ध्वचापिमहाकालोद्वारमोदक्षवा
मयोः ॥ पूज्याविवमुदण्डारग्राम्प्यामंचपूजयेत् ॥ ७३ ॥ द्वारपालौक्रमात्तेषुगणेशवृषभावपि ॥ भृंगिरिटिस
थाल्कंदण्डमाचण्डेश्वरौतथा ॥ ७४ ॥ विष्णोर्नंदःसुनंदश्चचण्डश्चापिप्रचण्डकः ॥ बलश्चप्रबलश्चैवभद्रश्चापिसु
भद्रकाः ॥ ७५ ॥ वक्रतुण्डैकदंष्ट्रौचमहोदरगजाननौ ॥ लंबोदरश्चविकटोगणेशद्वारपालकाः ॥ ७६ ॥ त्रिपुरान्तोध
र्मवर्णाःक्रमात्पश्चिमद्वारतः ॥ देव्याःसूर्यस्ययोगिन्योप्यावेताद्वारपालकाः ॥ ७७ ॥ ब्राह्मीमाहेश्वरीचैवकौमारि
वैष्णवीतथा ॥ वाराहीचतथेन्द्राणीचामुण्डाचप्रियासहा ॥ ७८ ॥ अथवक्ष्येद्वारदेवंध्यानंमंत्रेषुगोपितं ॥ देवदा
रंद्वारंद्वारदेवाःस्वयमुग्रावेत्तियत ॥ ७९ ॥ पाशांकुशफलाम्भोजपाणिपाटलतुन्दिलं ॥ वीरंविघ्नेश्वरंवन्देगजव
क्त्रंत्रिलोचनं ॥ ८० ॥ पद्मद्वयवराभीतिनसत्पाणिचतुष्टया ॥ निर्दुःखहेमगौरांगीमहालक्ष्मीस्त्रिलोचना ॥ ८१ ॥

44

अक्षस्रक्कुड्मलकाभीतिवरहस्तां त्रिलोचनां । श्वेतपद्मासनां शुक्लां श्वेतवस्त्रां सरस्वती ॥ ८२ ॥ नमस्कारान्वराभा
सा दिव्यरत्नविभूषिता ॥ वाग्श्रीरुर्द्धपद्मस्था वराभयकरांबुजा ॥ ८३ ॥ त्रिनेत्रगजास्याः पर्शुं दान्तं वरं त्रिशूलकं
भजेश्वत्रर्षिर्विश्वात्मा मूषकोपरिसंस्थितः ॥ ८४ ॥ कपालशूले बिभ्राणां कुंभलं कृष्णविग्रहं । त्र्यक्षनीलांशुमाव
यापिक्षेत्रेशं क्षत्रविद्दिवं ॥ ८५ ॥ वज्रधारो दक्षभुजे नालिंगने भुजे दिलं । वामेशोहवरंस्फुरज्ञानि भंज्ञाहेमिष्ठिंभ
जे ॥ ८६ ॥ आलिंगनेनसुमतिललाटेपम्रचिह्नितं । पद्मत्रिधिमणिनिभं वामे नीलधारिणं ॥ ८७ ॥ वराकुशाभी
तिपाशहस्तां संसारमूलिकां । त्रिनेत्रां श्यामवर्णाभां श्यामां मायामहं भजे ॥ ८८ ॥ पाशांकुशवराभीतीर्दधा
नामरुणप्रभां । त्रिनेत्रां चित्कलां वंदे गौरीं कोवरोत्स्वरा ॥ ८९ ॥ वराभयकरां सौम्यां सोमकांतिसमप्रभां ॥
भजे गंगा महादेविवरादेवतरंगिणीं ॥ ९० ॥ वराभयकरां वंदे कालिंदीं कालविग्रहां । कृष्णकच्छपमारूढा कंठ
नीलोत्पलस्रजे ॥ ९१ ॥ कर्णारजगनां वंदेशांवे चक्रगदांबुजं । बिभ्रतां गरुडारूढां धामानं कृष्णविग्रहं ॥ ९२ ॥
रथांगं शंखारविंदं वराभयकमंडलुं ॥ हंसारूढं विभागारं वंदे त्र्यक्षं स्वयंभुवं ॥ ९३ ॥ सिंदूराभे श्यामवर्णा
रवकुठारटंकधारिणीं ॥ अश्वत्थाधो देहलिं वंदे पश्चिमायां मुरक्षिणीं ॥ ९४ ॥ पश्चिमद्वारमासाद्य तालत्रितय
पूर्वकं ॥ वामदक्षिणपादघाताः प्रयोगान्मंत्रिस्सर्वपाक्षणान ॥ ९५ ॥ पुष्पांजलिं क्षिपेत्किरेत् पाणिभ्यां तैरेवधनाः ॥ नाम
चक्रडयामपठंगसुमंत्रोपदेशिक ॥ ९६ ॥ अथ क्रममंत्रसूत्रानि पिशाचाः प्रेतयोन्यकाः ॥ येचात्र विव(

संस्थाप्ये देवता भुविसंस्थिताः ॥ ९७ ॥ अथ सर्पन्तु ते डूत्रा ये भूताभुवि संस्थिताः । ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यं
ति शिवाज्ञया ॥ ९८ ॥ श्लोकयोरेतयोश्चार्थं पठन्नाराचमुद्रया ॥ क्षिप्त्वा नाराचयत्नेन मनो विघ्नांस्तु निर्गता
न् ॥ ९९ ॥ स्ववामांगस्य संकोचान्मार्गद्वारापसारयेत् ॥ अस्त्रमंत्रमस्मरन् वामपार्ष्णिघातत्रयतश्च ॥ १०० ॥ भौमा
नुत्सादयेन्नानत्रितयेमान्तरिक्षगान् ॥ तिर्यग्दृष्ट्यवलोकेन दिव्यान्विघ्नान्निवारयेत् ॥ १ ॥ दक्षपादपुरःकृत्य
प्रविशेद्देवमंदिरं ॥ शाकल्कवामपादेन द्वारमाच्छाद्य वाससा ॥ २ ॥ पंचगव्यार्घतोयाभ्यां प्रोक्षयेन्मण्डपान्तरं
संमार्जनोपलेपाद्यैर्दर्पणोदरवत्कृतं ॥ ३ ॥ विमलं धूपदीपाद्यिपुष्पदामादिशोभितं ॥ पंचवर्णरजश्चित्रं स्था
नशुद्धिरियं मता ॥ ४ ॥ निर्माल्यमपनीयैव क्षालपुरूषं चंदनादिभिः ॥ नत्रैववास्त्वधीशाय ब्रह्मणे नमइत्यापि ॥ ५ ॥
रक्तवर्णो रक्तवर्णशक्तिकादशसंयुतं ॥ पूजाविन्यादीपनार्थं भैरवं प्रार्थयेदिति ॥ ६ ॥ अतितीक्ष्णमहाकायं
कल्पांतदहनोपम ॥ भैरवाय नमस्तुभ्यमनुज्ञां दातुमर्हसि ॥ ७ ॥ अः फडिति च मंत्रेण पूजावद्यां ततो विहीन सं
कुर्यादासनस्थानं चतुर्भिर्वीक्षणादिभिः ॥ ८ ॥ संस्कारेनत्वसंपूज्यावेशांताः पीठदेवताः ॥ आधारशक्तिमारा
भ्यासनंतत्र विन्यसेत् ॥ ९ ॥ पूजासनमथासीये वेस्त्राजिनकुशोत्तर ॥ ततोपविश्य विधिवत्स्मरेद्विघ्न
संपुट ॥ १० ॥ मेरुपृष्ठ ऋषिः प्रोक्तः सुतलं छंदईरितं ॥ पृथिवी देवता प्रोक्ता विनियोगो जिनासने ॥ ११ ॥
पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता ॥ त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनं ॥ १२ ॥ आसनस्य च तत्को
णो गणेशं च समर्च्यति ॥ दुर्गां क्षेत्रपतिं चापि वटुकादिगुरूमर्चयेत् ॥ १३ ॥ उदङ्मुखः प्राङ्मुखो वा स्वस्तिकासन

पास्थिता ॥ पद्मासनगतो वापि अनुकामामनास्थिरः ॥ १४ ॥ स्थापयेद्दक्षिणे भागे पूजाद्रव्याणि वात्मनः ॥ सुवा
सितांवुसंपूर्णां सर्वसंपत्सुशोभनं ॥ १५ ॥ प्रक्षालनाय करयोः पात्रं पृष्ठे निवेशयेत् ॥ घंटादिन्वसितान्दीप्ता
न्स्थापयेत्परितः शुभान् ॥ १६ ॥ दर्पणं चामरं छत्रं मालहृन्तंव पादुके ॥ यथायवेन्नु संस्थाप्य संकल्पं तानि वात्म
वान् ॥ १७ ॥ पुष्पं नैवेद्य गंधादीन् ह्रौं हुं फडिति मंत्रतः ॥ नाराचमुद्रया दृष्ट्या च मयान्व विलोकयेत् ॥ १८ ॥ दृष्टेवा
याम्नु विज्ञानं संस्पृष्टकपुष्पादिहूषणं ॥ अस्पृश्यस्पर्शने वापि यदन्यायार्जितेन वा ॥ १९ ॥ तथा निर्माल्यसंस्पृष्टे
कीटाघ्राणेहृतं चयत् ॥ तत्सर्वं नाशमायांति नैवेद्यान्यवलोकयन् ॥ २० ॥ मनोरपि निमंत्रेणाद्दि रवा हि पस्य
संस्पृष्टेन ॥ सत्तुस्याच्छुभदोदियो निष्फला दृमुखप्रदः ॥ २१ ॥ पतंगकीटकेशादिदाहाञ्चव्यादसंहतैः ॥ व
सामज्ञादिसंभूतैर्दूनाद्येरभयोजितं ॥ २२ ॥ अज्ञानात्कृपं तत्सर्वदोषस्पृष्टं विनश्यति ॥ सौं बीजमुद्वरं मंत्री
देवतीर्थेन संस्पृष्टेन ॥ २३ ॥ पानीयं घटमध्यस्थं दृष्ट्वा संप्यकृच साधकः ॥ वामेन पाणिना धृत्वा वामपा
र्श्वस्थितं घटं ॥ २४ ॥ पात्राममंत्रेण क्षारेण पंत्रेण संस्कुर्वीतस्त्र हौं ज्लं लं ॥ स्वसंसाद्यक्षरं विंदुचंद्रार्द्धपरियो
जितं ॥ २५ ॥ तत्पात्रतताप्रडे नेच हृदंतमात्रेमंत्रके ॥ यदत्तानादमेध्यादिसंसृष्टिरिह संस्थिता ॥ २६ ॥ यदस्य
दूषणं पात्रं तोये वा हातनत्पापवेत् ॥ जलाशयशवस्पर्शं तत्स्नानात्र संगतं ॥ २७ ॥ इत्यादिदूषणाणि प्रशपेन्नत
प्रिये देव पूजनं ॥ कृतांजलिपुटो वामदक्षिणपार्श्वयोः ॥ २८ ॥ गुरुं गणपतिं नत्वा पुरतः स्वेष्टदेवताः ॥ सु
गंधपुष्पाणपादाय वंदनां कांति मंत्रवित् ॥ २९ ॥ स्त्रौं मंत्रेण करयोरस्त्रं मंत्रेण मर्दयेत् ॥ ततुष्टो वामहस्तेन

मे.तं.
४६

समाद्धय च मलकं ॥ ३० ॥ भ्रामयेत्परितस्तारं जपन्ध्यायन्ततस्तनुं ॥ सोऽ पूर्वं प हेच्छ्लोकमिमं सम निगद्यते ॥ ३१
नस्यन्तु विलयं यान्तु ये षां हिंसन्ति हिंसकाः —— रोगमयं कृत्याणात्यनेन रिपुमलकं ॥ ३२ ॥ अनेन मंत्रेण नाएव
उड्डयेद्वा दिशि त्यजेत ॥ करशुद्धिं ततो देवेशः कुर्यात्तालत्रयेन तु ॥ ३३ ॥ हुं फट् —— मंत्रेणादिस्त्व धर्मपि मेनच
नेन संजनितं तेजो वह्निप्राकारमुड्या ॥ ३४ ॥ रक्षेदात्मविभूतेन प्राणायामत्रयं चरेत ॥ भूतशुद्धिं ततः कुर्या
न्मुकारमयस्नवे ॥ ३५ ॥ पादतो जानुपर्यन्तं चतुरस्रं सवज्रकं ॥ लंयुतं पीतवर्णं च भूस्थानं ब्रह्मदैवतं ॥ ३६ ॥ अ
धिष्ठितं निवृत्याख्यकलया स्थानमुच्यते ॥ राज्यं तेषां तु जीवात्मा मे वरूपं विचिन्तयेत ॥ ३७ ॥ जान्वोरानाभि
पर्यन्तं यान्स्थानं सितप्रभं ॥ अर्द्धचन्द्रनिभं व्वंग द्वयं तत्प्रतिष्ठितं ॥ ३८ ॥ षट्कोणं विंदुभिः षड्भिर्युक्तं वंबीजसं
युतं ष्रति — कलयाक्रंतं ध्यायेत विष्णुदेवतं ॥ ३९ ॥ नाभ्यादिकण्ठपर्यन्तमपार्क्षं रुद्रदेवतं ॥ रंबीजयुक्तं कल
यायुतं विद्याख्यायानथा ॥ ४० ॥ दीप्तिवस्वस्तिकोपेतं त्रिकोणाकारणां गतं ॥ महाडालयसंस्थानं वाह्नितत्वं
निवेदयत ॥ ४१ ॥ कंठाद्भ्रूमध्यपर्यन्तं षट्कोणाकारतां गतं ॥ षड्विंदुलांछितं हृत्तविहितं कृष्णवर्णकं ॥ ४२
४२ ॥ वायुस्थानं शान्तिकला विष्ठितं शिवदेवतः ॥ यंबीजयुक्तं सर्वेषां प्राणरूपं विचिन्तयेत ॥ ४३ ॥ भ्रूमध्या
द्ब्रह्मरन्ध्रं नभाकाशस्थानमुच्यते ॥ वृत्ताकारं स्वच्छवर्णं महानाद्युगलाङ्कितं ॥ ४४ ॥ शान्त्यतीताख्यकलया धिष्ठि
तं शिवदैवतं ॥ हं बीजयुक्तं ध्यात्वैतां देहभूतानि शिन्यसेत ॥ ४५ ॥ धर्मकंदसमुद्भूतं ज्ञानतालं सुशोभनं ॥

46

राम:
४६

कृत्वा तत्कर्णिकासंस्थं प्रदीपकलिकानिभं ॥ ४६ ॥ सुषुम्नावर्त्मना जीवं परमात्मनि योजयेत् ॥ योगयुक्तेन विधिना
सोहं मंत्रेण साधकः ॥ ४७ ॥ तत्रैव सर्वतत्वानि विलीनानि विचिंतयेत् ॥ शरीरे वामकुक्षौ तु चिंतयेत्पापपूरुषं
४९ ॥ वामकुक्षिस्थितं पापपुरुषं कज्जलप्रभं ॥ ब्रह्महत्याशिरःस्कंधं स्वर्णस्तेयभुजद्वयं ॥ ५० ॥ सुरापान
हृदायुक्तं गुरुतल्पकटिद्वयं ॥ तत्संसर्गपदद्वंद्वमंगप्रत्यंगपातकं ॥ ५१ ॥ उप-तकरोमाणं रक्तश्मश्रुविलो
चनं ॥ खड्गचर्मधरं क्रूरं रुक्षं पापं विचिंतयेत् ॥ ५२ ॥ तथा संशोषयेद्देहं पूरकादिक्रमेण वै ॥ विधाय प्राण
संरोधको यबीजेन वायुना ॥ ५३ ॥ वह्निबीजेन तेनैव दग्धा तये सकलां तनुं संजाते सकले देहे देवतोपासन
क्षमे ॥ ५४ ॥ आत्मलिंगानि तत्वानि स्वस्थानं प्रापयेत्ततः ॥ आत्मानं हृदयांभोजमानयेत्परमात्मनः ॥ ५४
हंसमंत्रेण विधिना तेजोरूपं कलेवरं ॥ देवताराधने योग्यमस्य त्रपि विभावयेत् ॥ ५५ ॥ भूतशुद्धिविहीनेन
कृता पूजाभिचारवत् ॥ विपरीतफलं दद्यादभक्त्यापूजनं यथा ॥ ५६ ॥ भूतशुद्धिं विधायेवं प्राणस्थापन
नमाचरेत् ॥ प्राणप्रतिष्ठामंत्रस्य मुनयोजेशपद्मजा ॥ ५७ ॥ छंदोस्य ऋग्यजुःसामप्राणशक्तिस्तु देवता
ऋषिं शिरसि वक्त्रेन छंदो विहृदि देवता ॥ ५८ ॥ आं बीजाय नमो गुह्ये पदे ह्रीं शक्तये नमः ॥ नाभौ नमः क्रौं
कीलाय नियोगोसुस्थितानाविति ॥ ५९ ॥ ॐ आं ह्रीं क्रों संव— सानुस्वारं तमोमुत्वं पंचतत्वं समुच्चार्य आः
वेआ हृदि न्यसेत् ॥ ६० ॥ ॐ आं ह्रीं क्रों यिं चवर्गांतं चछदादिपंचकं ॥ आत्मने ईंसमुच्चार्या शिरसे च क्रमो हि

६१ नाभिवीजानि डमादकदृवर्गैश्चोग्रकादिच घ्रोक्रान्तदान्तसनेडुंच शिखापंववषट्देन ६२ नाभिवीजा
नि एनंववागादीनि नदान्तनो ऐमक्काकं ववायेति हुंवदेनदने नरं ६३ वनुवीजं चपूर्वौक्रमो पववर्गैंचना
दइं ववनादिवनद्वन्स्या दोनेत्रा युमदंनक ६४ चनुवीजं वअंनादम्पवर्गौमन आदिच नदान्तनेत्रंरंध्रो
न्पोम्राषकदृद्रेतिसंवदेन ६५ अंगुष्ठादौ हस्तनलां नुन्यसदेवमेवहि नाम्पधश्चापि कराब्ज घोमूर्ध्नोघोथ
नदंनकं ६६ स्त्रौं हीं क्रौं क्रमन्नो न्यस्य हृन्यप्राहृदले वुच दूर्वनःक्रमन्नो वर्णौ कायांहृदंनका न ६७
लंरंहृंषंवंवयंवलंइंक्षमिति वर्गतः दिक्षुन्यसेन्नतो ध्यायेन्नाराग इक्कि हृदिस्थितां ६८ रक्ताक्षिपोना
सरागपमसंम्पापाशांकुशा विक्ष्रशरासवाराान शूलेकपालंदधतीकरा वैरक्तांत्रिनेत्रांप्रणमामिदेवी
६९ हृल्लं निधाया हृदये प्रावीजयादिकाष्टकं हसः सोहंममप्राराणवदेहस्थितानाइति ७० घ्रोऽक्रान्तथैव
चपुनर्मेमजीवइहास्थितः पुनरसङ्क्रा ममनुवदेन्नवेंडियाणिच ७१ पुनरसङ्क्रा — — नुवांप्त्रनथ्यस्
रु द्वारेन ओंत्रप्राणाप्राणा इहागत्यसुखंचिरंतन ७२ निक्षंनुवाहिनायां लम्भक्कानारं नमोजपेन वपुर्जो
तिमयंध्यायेदिति प्राणप्राणासंस्थितिः ७३ प्राणायामं त्रयं कृत्वामानं कान्या समाचरेत् प्राणायामंत्रि
धाप्रोक्ता लानवेदिक योगिका ७४ मंत्रसिद्धेः पापनाशो योगसिद्धिः फलंक्रमात् मानकास्त्वथमंत्र
स्यतालांत्रिको द्विविधोमतः ७५ मानकारव्या जयास्पा होजपांतेच कृतो यदि वर्णायन्यासादिदोषानश्रे

47

एप
८७

पान्हंति तत्क्षणा ॥ ७६ ॥ वामया पूरयेद्वायुं स्वरैः काष्ठैश्च कुंभकं ॥ रेचयेद्यदि सिद्दक्षनाड्यय मान्तकाभिधः ॥ ७७
यावद्धकान्तिपर्यंस्यासूत्मनसे वसनू कृसयेत् ॥ फलितज्ञाता पिकां गृष्ठैर्नासां धृत्वा नमंत्रिकः ॥ ७८ ॥ प्राणाया
यामलव्वयं प्रोक्तो यदस्ममनसा कृतं ॥ जपपूजादिकं तस्य दोषमेव व्ययो हृति ॥ ७९ ॥ गायत्रीं शिरसां सार्द्ध
सप्तव्याहृतिपूर्वकां प्रतिप्राणं संयुक्तां त्रिरयच्चेदिक्कोमन ॥ ८० ॥ मस्पामूलाशावदंगमंगुष्ठेन निपीड्य
ते ॥ मात्रामात्राप्रोक्तां सडियोगेभीष्टं प्रयच्छति ॥ ८१ ॥ तांनुपुदक्षिणी कुर्याद्यावत्कोलनहस्तकः ॥ नाव
त्कालमिता मात्रा त्रिमात्राससमापि चा ॥ ८२ ॥ तघन्योरविमात्रः स्याज्जिनमात्रस्तुमध्यमः ॥ श्रेष्ठस्तु द्वि
गुमात्रोयं योगत्रयसुसाधकः ॥ ८३ ॥ केवले कुंभके सिद्धे सिद्धिः स्याद्राजयोगजा ॥ दीर्घलंभ्रत्वव ह्राउ
वलीपलितनाशनं ॥ ८४ ॥ पूरके कुंभके सिद्धे क्रियायोगाख्यसिद्धयः ॥ दूर्वाकर्षणवशीकारोस्सवाधा
क्षनडवापिच ॥ ८५ ॥ पूरकेः कुंभकोरेको यदा तुल्यः प्रजायते ॥ हठयोगस्तदातिद्रो ह्यणिमाद्यष्ट
सिद्धय ॥ ८६ ॥ ईषत्फलेन प्रथमे न मध्ये मध्यपरेऽखिलं ॥ निरंतराहृजितयाप्यासात्सर्वं भवेत्फलं ॥ ८७
आषेर्गुहन्ता छिरसि वर्णान्ताछंदसोऽर्भवेः ॥ धारणा प्राच्यते विद्भे हेयत्वाच्छेवनाहृदि ॥ ८८ ॥ आगतावि
धानृत्कस्रवर्णप्रापको मत ॥ त्रिवर्गार्थत्कविज्ञानमनस्तस्यापकत्कतः ॥ ८९ ॥ छतिनिधानरिछ
यां दादिर्दनार्थको भवेत् ॥ घ्मनइछाषुदंछंदाविद्वेषा—णावर्णान ॥ ९० ॥ कीडार्थकादेर्दिवधातोः तंपू

॥ मे·तं· ॥
॥ ४८ ॥

रां देवतापदं ॥ साधकाय ददातीति देवता परिकीर्तिता ॥ ९१ ॥ रज्यमानो हृदाभ्यासं हृदये लिखितात्मकं ॥ तस्मात्तत्र
न मा कुर्यात्सुरत्वं गच्छेत संस्पृशेत् ॥ ९२ ॥ स्वात्मत्याक्रीयते स्यकविषयाहरणाय नः ॥ स्वनामामानर्तनीभ्यां नेराहु
हैः कनिष्ठकाने ॥ ९३ ॥ शिखामहोवषड्गर्भे शिखापात्रनवग्रैः ॥ यस्मात्तस्माद्वषडिति क्रीयते गलमध्यय ॥ ९४
गृहात्मार्थः कवचं धानुहं ॐ पद स्मेन गृह्यते ॥ शरीरेतस्कवचं तजेस्मात्रा मयापि तन्त ॥ ९५ ॥ यथार्थज्ञान कृ
तौ षट्पत्रे नाभ्यां पूजायते ॥ तस्माऽकं नगतो वषट् तंजेस्माछोस्कनत्स्यनं ॥ ९६ ॥ एकाक्षात्याक्रवेरादिदेव ते
ऽः नक्रवरेन ॥ स्पानंति ह्वादिकेन्यञ्जदोनुनेत्रगयात्मकं ॥ ९७ ॥ आत्मात्मेकादिरूपयस्माधकस्य विनाशये
त ॥ अविघ्नात्मानमस्त्रं तस्फटनालाभ्यो प्रपंव्यमे ॥ ९८ ॥ प्राणायामं प्रपान्कायाः कृत्वान्यासान्समाचरेत् ॥ मे
वैकविंशतिः प्रोक्ता कामनोऽभेदतोऽपि च ॥ ९९ ॥ अधिकारिविभेदेन निस्पन्देनापि केवलं ॥ देवताभेदतो वापि
नडहस्यं निरूप्यते ॥ १०० ॥ पृष्ठेदेवताविन्यासः केवलस्वरमानका ॥ यन्त्रासा ब्रह्मवर्णाघाधर्मा सिद्धं निस्क
थके ॥ १ ॥ अविर्ब्रह्मादेवतात्रमातृकारव्यासरस्वती ॥ हलोवीजानिगायत्रीछंदः शक्तिः स्वरामता ॥ २ ॥ व्यक्तिः
कीलकमुदिष्टं नियोगोऽभीष्टसिद्धये ॥ दक्षे करतले न्यस्य पृष्ठे च करभेनथा ॥ ३ ॥ अंगुष्ठादिष्वथो वामे विपर्यासे
न विन्यसेत ॥ विंडुक्षान्तक्रमं रोठस्वरान्न्यासोयपादिमः ॥ ४ ॥ अयंकान्यासनोन्यासः संहारन्यासउच्यते
पापशत्रुक्षयार्थं कर्मणाप्तादौ समाचरेत ॥ ५ ॥ सविसर्गैः स्वरैर्थल्क केवलन्यासवर्त्मना ॥ सृष्टिन्यासः पु

48

॥ शिवः ॥
॥ ४८ ॥

योगादौ कर्मणस्तस्य सिद्धये ॥ ६ ॥ वामात्करतलान्न्यस्य कनिष्ठांतं तु विन्यसेत् ॥ अष्टौ स्वरान्तकारादीन् तथा दक्षत
लादपि ॥ ७ ॥ अकाराद्यान् विंदुसर्गयुक्तान्न्यासोयमीरितः ॥ स्थिन्यास्ततो मुनिदेवादिप्राग्वत्कार्यः स्थितात्मवये ॥ ८
ककारादिणकारांतान् वर्णान् पंचदशो वशी ॥ अंगुष्ठादिकनिष्ठांतं दक्षहस्ततलस्य पर्वसु ॥ ९ ॥ न्यसेद्विंदुयुतान्सर्वान्
वामेप्येवं तु मादिकान् ॥ अंगुष्ठादिकनिष्ठांते स्वबुद्ध्यापि विन्यसेत् ॥ १० ॥ युगपन्मादिकान्पंचतूपाद्दर्गोनमोनकं
ननन्स्यानेकरदत्वा करशुद्धिकरन्त्वयं ॥ ११ ॥ अआमध्ये कवर्गः स्यादिईमध्ये चवर्गकः ॥ उऊमध्ये टवर्गस्तु एऐम
ध्ये तवर्गकः ॥ १२ ॥ ओऔमध्ये पवर्गः स्यादंअःमध्ये तु यादिकाः ॥ एभिः सविंदुकै रंगुल्यादिन्यासो हृदिदोकः ॥ १३
कर्मयो नास्याच्छादिविनियोगोस्य सिद्धये ॥ षडंगमुद्रः क्रोधादिजातपापनिकृंतयो ॥ १४ ॥ मालत्रयंचादिंवं
धंप्रकुर्यादस्यमंत्रतः ॥ ततोध्यायेद्वर्णापमंज्ञ्योतंस्त्व शिरसि स्थितं ॥ १५ ॥ कर्णिकायां नितं मंत्रं संस्मरेत्केशराष्टके
स्वरयुग्मं तथा पत्रे षष्ठस्वपि चकादिकान् ॥ १६ ॥ सप्तवर्गान्तष्टमे तु लक्षाववं विचिंतयेत् ॥ एवं चिंतयते रोगण्या
त्यमत्युर्विनश्यति ॥ १७ ॥ अथांतर्मातृकान्यासं वक्ष्ये तन्मुद्रिकारकं ॥ येन कृत्वा योगिनां चित्तपात्रकेन प्रवर्त्तते ॥ १८
मूलाधारधृतिं कृत्वा ब्रह्मग्रंथिकुण्डली ॥ स्वलस्थावकसंकाशाम्तलक्ष्यामनेनःत्वचकपिणी ॥ १९ ॥ मूलाधारं छिद्र
पद्मस्पष्टांतां विद्युदाकृतिः ॥ तयास्य षृद्विरःपद्माष्टम्नैघनलकूपिताः ॥ २० ॥ निर्गतान्मातृकावर्णान् सुषुम्नावनी
नानतु स्थापयित्वा स्थितानां न्तानेत्वाप्रविन्यसेत् ॥ २१ ॥ कंठे विशुद्धिचक्राख्ये पद्मेषोडशपत्रकं ॥ उर्द्धसं

मे·मं·
८६

स्पष्टाग्दलान्तसंस्थिताः षोडशस्वराः २२ एवं संचिन्त्य ताराादिबिंदुयुक्तं नमोन्तकं वदेन्नत्वरं च सर्वेषु वर्गेष्वप्येव
प्रकृतिः २३ हृदये नाहतं चक्रं ध्यायेद्द्वादशपत्रकं एवं पत्राग्रदलेषु आग्नन्कादीन् प्रविन्यसेत् २४ मणिपूरं त
नष्टकं चिंतयेन्नाभिमण्डले दशपत्रं तत्र डादिवर्णांस्तान्व हि चिंतयेत् २५ स्वाधिष्ठानं लिंगमूले चक्रं षड्दलमुच्य
ते चिंतयेद्वादिकांस्तत्र षड्वर्णान्नपि पूर्ववत् २६ मूलाधाराभिधं चक्रं पद्माकृति चतुर्दलं वंशषसान्तत्र चिंत्य पू
र्वांशादिदलेषु च २७ आज्ञाख्यं चक्रं भ्रूमध्ये द्विदलं कमलाकृतिं हक्षं ध्यायेदयं कार्यो मनसा केवलेन तु २८
स्वदेहे मामयाकार्यः पुष्परागसुरमूर्तिषु अनादित्वात्तत्क्रमाद्विवस्वख्यानमस्य तु २९ बहिर्न्यासमथो वक्ष्ये
श्वेतब्रह्मरंध्रके वर्णारविंदे संध्यायेन्मातृकाख्यां सरस्वतीं ३० पंचाशद्वर्णभेदैर्विहितवदनदोःपादयुक्कु
क्षिवक्षोदेशां भास्वत्कपर्दाकलितशशिकलामिंदुकुंदावदातां अक्षस्रक्कुंभचिंतालिखितवरकरां त्रीक्षणां
पद्मसंस्थामच्छाकल्पामतुच्छस्तनजघनभरां भारतीं तां नमामि ३१ ललाटमुखवृत्तेक्षिश्रवोनासासुगंडयो
रोष्ठयोर्दन्तपंक्त्योश्च मूर्ध्नि वक्त्रे न्यसेत्क्रमात् ३२ बाह्वोः संधिषु साग्रेषु कचवर्गौ न्यसेत्सुधीः टतवर्गौ पदोस्त
द्वत्पार्श्वयोः पृष्ठिदेशतः ३३ नाभौ कुक्षौ पवर्गं च हृदंसककुदंततः न्यस्य यादि चतुर्वर्णान् शादिषट्कं ततो न्य
सेत् ३४ हृदादिकरयोः पदोर्जठरे वदने तथा न्यासस्त्वयं वर्णमात्राहीनपाठप्रपूरकः ३५ क्षमारभ्य तु अका
रांतो न्यासः सृष्टेःश्रीयते यदि संहारन्यासनामा स्याद्धिंड्यासत्रीरितः ३६ वाममार्गेषु हृन्नानाशक्तिसेवनका

रुपः
८६

रिणां ॥ अंतर्गो सास्वरं विंदुन्तो मेस्मा कुंकुमधारिणां ॥ ३७ ॥ यावमंत्री न्नाम भवेद्धक्तिस्तावजोगो विधीयते वामेत्र
दाक्षिणो मार्गे देवताध्यानमुच्यते ॥ ३८ ॥ अक्षस्त्रजंहारिणायोनमुदयटंकविद्याकरैरविरंमेदधती त्रिनेत्रां
अर्द्धेंदुमौलिमरुणामरविंद्ररामां ॥ वर्णेश्वरीं प्रणमत स्तनभारनम्रां ॥ ३९ ॥ शाक्ते मंत्रोरथे प्रणौ विस
र्गन्यासमाचरेत् ॥ नमो विंदुः परेनस्मादेसौ विंदुविसर्गकौ ॥ ४० ॥ न्यासौ प्रोक्तौ यदा भुक्तं कामिनकौ
लिकस्य तु ॥ शाक्तेस्तु प्रिविना सर्गन्यासेनापि विनाद्भुतां ॥ ४१ ॥ न दासौ निरयं यान्नि यावच्चंद्रदिवा
करे ॥ इह लोके प्यवंशाः स्याद्विहीनो ब्रह्मतेजसा ॥ ४२ ॥ भोगमोक्षधिया वामे पतिमंये समुद्यताः ॥
विना मंत्रे सर्गमार्गे नेगृहीनं समुद्यताः ॥ ४३ ॥ विसर्गमातृकान्यासो भवेत्केवलमात्रवह ॥ विशेष
स्तु विसर्गान्तो वर्णोच्चारो भवेदिति ॥ ४४ ॥ विंदुसर्गयुताकारादिहं मंत्रवर्णांश्च स्थितौ न्यसेत् ॥ दवौ
क्तास्त्र वभन्याशाः षडंगं ध्यानमुच्यते ॥ ४५ ॥ सिंदूरकांतिममिताभरणां त्रिनेत्रां । विद्याक्षसूत्रमृगपो
तवराहनदधानां ॥ पार्श्वस्थितां भगवतीमपि कांचनामं ध्यायेत्कराब्जयुगतघृतकवर्णमालां ॥ ४६
न्यासाः कार्या लक्ष्व हुभिः । स्थितिसंहारसृष्टयः ॥ संहारसृष्टिस्थितयो गृहस्थस्य न्यसेत्क्रमात् ॥ ४७
वामप्रस्थस्य यतयः सृष्टिस्थितिलयक्रमात् ॥ न्यासा सारभूतंरिति प्रोक्ता । स्थितिन्यासः सविस्तरः ॥ ४८
वक्ष्ये कलामातृकाया न्यासन्तस्य क्रमविःसृतः ॥ प्रजापतिश्च गायत्री छंदः अस्यास्तु देवता ॥ ४९

पे नं. सरस्वतीमात्मनकार्त्यानियोगोभीष्टसिद्धयो ॥ नारैवङ्गंकुर्वीतह्रस्वदीर्घस्वराश्चितैः ॥ ५० ॥ हसौः पञ्चेरथांगेगु
५० रामयहरितां पुस्तकंवराभीमालांटंकंपुस्तकपालंदरममृतलसद्धेमकुंभंवहंतिं ॥ मुक्ताविद्युत्पयोदस्फटि
कमणिजपावंधुरैः पंचवक्त्रैस्त्र्यक्षैर्वक्षोजनम्रांसकलशशिनिभांशारदांतांनमामि ॥ ५१ ॥ ध्यात्वेवमार
दर्वानामकाराद्यांवमात्मनो ॥ विद्भुजोऽनकलानामाद्यानससविनो ॥ ५२ ॥ पर्वोक्तप्रकमात्रारांस्ता
सप्त्यानेष्ठविन्यसेत् ॥ निवृत्तिश्चप्रतिष्ठाचविद्याशांतिस्तथेंधिका ॥ ५३ ॥ दीपिकारेचिकाचापिमोचिकाच
पराभिधा ॥ सूक्ष्मासूक्ष्मामृताज्ञानामृताचाप्यायनीततः ॥ ५४ ॥ व्यापिनीव्योमरूपाचानंतासृष्टिस
ऋद्धिका ॥ स्मृतिर्मेधाततःकांतिर्लक्ष्मीर्द्युतिः ॥ स्थिरास्थिति ॥ ५५ ॥ सिद्धिर्जरापालिनीचक्षांतिरीश्वरिका
रतिः ॥ कामिकावरदाचाह्लादिनीप्रीतिसंयुता ॥ ५६ ॥ दीर्घांतीक्ष्णानंधारौद्रीभयानिद्रावतंद्रिका ॥ क्षु
धास्याक्रोधिनीपश्चात्क्रियोद्गारीसमस्पृका ॥ ५७ ॥ पीताश्वेतारुणापश्चादसितानंतपाचिता ॥ उल्काक
लामानकैवंस्थानेऽकारादिकेन्यसेत् ॥ ५८ ॥ नत्रपातप्रयोजानः स्वरजाःस्युःसदाशिवात् ॥ अक्षमालां
पुस्तकंचपाशंचापिकपालकं ॥ ५९ ॥ हस्तैर्दधंन्य.श्वेताभाःश्वेतांवरविभूषणाः ॥ अकाराद्युत्सगोजाता
ःकचवर्गकलादशः ॥ ६० ॥ पीताअक्षस्रजंपद्ममभयंचवरकपालं ॥ हस्तैर्दधत्योध्येयाःपीतगंधानुले
पनाः ॥ ६१ ॥ बिंदोर्नकारपर्यंजाताःटफवर्गकलादश ॥ श्यामाअभयपाशंत्वारिवरहस्ताःसमीरिताः ॥ ६२

ताप:
५०

मकाराड्ङजो ज्ञानाः पयवर्गकलो नव ॥ दारवंडनिभास्तस्मै रमयं भूलमेव च ॥ ६३ ॥ कपालं च वरं ध्येयादध
न्यइस्मिसाधकैः ॥ षकारादिकथेवानामीच्छयाद्धिडनोभवत् ॥ ६४ ॥ अमयं हरिणां टकं च वरं वकरपद्मवैः
दधं न्योरभ्रवर्णाश्च ध्येयान्यासे कलान्यके ॥ ६५ ॥ केशवादिमातृकायाः साध्यनारायणाप्रतिः अमता
द्यानगायत्रीछिदो लक्ष्मी हरिः ऋषिः ॥ ६६ ॥ द्विनकैः शक्तिश्रीकामैः षडङ्गानि समाचरेत् ॥ शंखचक्रगदा
पपकुंभादर्शाञ्च संस्मके ॥ ६७ ॥ विप्रं नमे घ च मला वर्णं लक्ष्मी हरिभिर्जे ॥ इन्क यमुप्रियां केभूति वस्त्रा
ः सम्मिनानथा ॥ ६८ ॥ एवं ध्यात्वा यसेद्ध क्लिश्रीकामपूर्विकाक्षरं ॥ नारादिहृदयांतोश्च केशवाद्याश्चश
कयः ॥ ६९ ॥ ध्यांतान नमो नाडन्चार्याः न्यानेऽकारादिकेन्यसेत् ॥ कलामात्रान्नुशाज्ञानां निन्यो यो विन्नुसेवि
ना ॥ ७० ॥ केशवः कीर्त्तिसंयुक्तः कांतिनारायणान्विता ॥ माधवस्कष्टिसंयुक्तो गोविंदः पुष्टिसंयुतः ॥ ७१
विष्णुर्धृतिसंयुक्तः शांतियुङ्मधुसूदनः ॥ त्रिविक्रमः क्रियायुक्तो वामनो दययान्वितः ॥ ७२ ॥ श्रीधरो मे
धयायुक्तो हृषीकेशश्च हर्षया ॥ पद्मनाभयुताश्रद्धा लज्जा दामोदरान्विता ॥ ७३ ॥ वासुदेवश्च लक्ष्मीयुक्तक
र्षणासरस्वती ॥ प्रद्युम्नः प्रीतिसंयुक्तो निरुद्धो रतिसंयुतः ॥ ७४ ॥ चक्रीजगजयीदुर्गाशांर्ङ्गीनिप्रभयान्वितः ॥
खङ्गीनसत्यायुक्तः शंखीचण्डीसमन्वितः ॥ ७५ ॥ हलीवाणीसमायुक्तो मुशली च विलासिनी ॥ शूली च वि

॥ मे तं ॥
॥ ५१ ॥

जयायुक्तः पाशी विजयाविना ॥ ७६ ॥ अंकुशी विरजायुक्तो मुकुंदो विनदायुतः ॥ नंदजः सुनदायुक्तो नंदी
स्मृत्यासमन्वितः ॥ ७७ ॥ नरो ऋद्ध्या नरकजित्समृद्ध्या शुद्धियुक हरिः ॥ कृष्णो बुद्ध्या भुक्त्या युक्तो नित्यु
क्तो मतियुक सात्वतः स्मृतः ॥ ७८ ॥ शौरिः क्षमेश्शूररदले जनार्दन उमान्वितः ॥ भूधरः क्लेदिनीयुक्तो विश्वमू
र्त्तिर्गायत्रं क्लु दईरिन ॥ ७९ ॥ सर्वज्ञाद्विजाः वसुदायुतषोत्तमो ॥ बलीनपरयायुक्तो बलानुजपरायणो ॥ ८० ॥
वालसूक्ष्मेवृषघ्नस्कसंध्यायुकपरयावृष ॥ हंसः प्रभासमायुक्तो वराहो निशयाविनः ॥ ८३ ॥ विमलो मे
धयायुक्तो नरो देवो विद्योगः सर्वसिद्धये ॥ हलोवीजानि गुह्येन्यपादयोः स्वरस्थान्कायः ॥ ८४ ॥ ह्रस्वदीर्घान
रे कृत्वा प्राग्वद्गौनृसोरय ॥ षड्दीर्घसंयुतान् कृत्वा षडंगादिन्यसेन्नमो ॥ ८५ ॥ वंधूककांचननिभंरुचि
राक्षमालांपाशांकुशौ च वरदं निजवाहुदण्डे ॥ विभ्राणमिंदुसकलाधरं त्रिनेत्रं अर्द्धांगिकेशमनिशं
वृषराज्यपावि ॥ ८६ ॥ ह्सौं नमानकामुक्ता देवां नेवं शं मुद्धरेत ॥ ऽँ न ऽँ नो वन छक्षिन मों तों मा न्तकाल
॥ ७ ॥ त्वग्रसृङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्राणपस्तनवदेन ॥ शक्तिक्रोधं तथान्यानं ऽँ न्यादिदशास्त्रपि ॥ ८६
श्री कण्ठपूर्णोदर्या चानंतो विरजयाविनः ॥ सूक्ष्मेशः शाल्मलीयुक्तो लोलाक्षीयुक्त्रिमूर्त्तियुक ॥ ७
अमरेशो वर्तुलाक्ष्या वाघीशो दीर्घघोणया ॥ वारभूतिर्दीर्घमुख्या तिथीशो गोमुख्यायुतः ॥ ८७ ॥ क्रोधेश
श्चमहाकाल्या चण्डेशेन सरस्वति ॥ पंचान्तकः सर्वसिद्धि गौर्यायुक्त प्रकीर्तिताः ॥ ८१ ॥ शिवोत्तमेशो हि

॥ राघः ॥
॥ ५१ ॥

51

स्यो भुक्रः स्त्रैलोक्यविग्रया ॥ एकमेवोरुद्रशाक्या कर्मेशश्या दृशा क्लिभुक्र ॥ ९४ ॥ एकनेत्रो भूतिमात्रा भुक्रो थव
नुरानन्नः ॥ लंबोदर्या भुनः स्रोकास्त्वजेशो डाकिनी भुन ॥ ९५ ॥ पर्वेशो नागरी भुक्रः सोमेशः खेचरी भुनः ॥ मी
नेशः शंखिनी भुक्रो मेघेशा लज्जिनी भुनः ॥ ९६ ॥ नांगली शस्त्रमेजयर्णादाल केशेन रूपिणी ॥ वीरिशा पात्व दुंना
री शो हुमा कानः भुनर्भुनः ॥ काकोदर्या मथाषाढी भूतमाभुक्रईरिन ॥ ९७ ॥ दण्डीशो भद्रकाली भुगर्भी शो
यो गिनी भुनः ॥ मीनेशः शंखिनी भुक्रो मेखेशा लज्जिनी भुन ॥ ९८ ॥ लोहितः कालरात्र्या वशिखीशः कर्दिनी
भुनः ॥ छगलण्डः कपर्दिन्या छिरण्डेशश्च वज्रया ॥ ९९ ॥ मतोकान्तो जयाभुक्रो वालीशः सुमुखी भुनः ॥ भुजं
गोरेवनी भुक्रो पिनाकीमाधवी भुन ॥ ४०० ॥ खड्गीशो वाराही भुक्रो बकेशो वायवी भुनः ॥ श्वेतोरक्षो वधारि
रापाभगुः सरुजया भुन ॥ १ ॥ नकुलीशश्च लक्ष्मी भुक्र शिवेशो व्यापिनी भुनः ॥ संवर्तको महामाया भुक्रः ए
नाल्कमानका ॥ २ ॥ श्रीकण्ठाद्या एईशानाः समस्ता मेघप्रयोजयेत् ॥ सर्वे हृदा मस्तारक्ताः शूलकपाल
का ॥ ३ ॥ शाक्रयो हडपीदक्ताः सिंदूरारुणविग्रहाः ॥ रक्तोत्पलकपालाभ्यामलंकृतकरांबुजाः ॥ ४ ॥ येनोप
स्याप्रयतो विद्या दशांस्याधिकारता ॥ भुवनेशी बीजं पूर्वं मातृकान्यस्य से सुराः ॥ ५ ॥ ऋषिः शक्तिर्गायत्री
छंदः स्याच्चानुकामपी ॥ भुवनेशी देवमार्थयोगः स्वेष्टसिद्धये ॥ ६ ॥ हृल्लेखां दीर्घान्तरगतैः षड्दीर्घस्वयुतैः
प्राग्वद्धृदैः षडंगं स्यादंगुष्ठादिन्येव च ॥ ७ ॥ उद्यत्कोटिदिवाकरप्रतिभटां हुंकारो रूपीनमम नीव ह्नार्ह इकि

रीटहाररसनोसंजीरसंशोभितां ॥ विश्राराणांकरपंचकेजंघवटीपाशांकुशौपुस्तकंदिश्यान्नोजगदीश्वरि
त्रिनयनापमेनिषस्मामुत्वं ॥ ८ ॥ लज्जाबीजेपूर्वमुक्त्वामान्तकान्यासएवहि ॥ भुवनेशीमान्तवाराणांन्यासो
केयंत्रसाधने ॥ ९ ॥ श्रीबीजपूर्वकःकार्योलक्ष्मीकामैर्गृहिस्थितैः ॥ ऋषिर्भृगुश्चगायत्रीछंदोमान्तस्वरू
पिणी ॥ १० ॥ लक्ष्मीरुक्तदेवताप्रोक्ताहरल्लानेशरोकृत ॥ न्यासायंत्रषडंगादेःश्रीबीजपूर्वकं ॥ ११ ॥
विद्युद्दामसमप्रभांहिमगिरिप्रख्यैश्चतुर्भिर्गजैःशुराड्डादराड्डसमुद्धृतामृतघटैरासिच्यमानांश्रियं ॥
विभ्राणांकरपंचकेजंपवटीपद्मद्वयंपुस्तकंभास्वड्डन्नसमुज्ज्वलांकुवलयंनोध्यायेजगद्व्यापिनीं ॥ १२ ॥
कामनामात्रसिद्ध्यर्थंकामबीजादिपूर्वकं ॥ कुर्यात्तुमान्तकान्यासंमुनिःसंमोहनोमतः ॥ १३ ॥ गायत्री
छंदउदितंदेवतामान्तकामपा ॥ संमोहनीनामदेवीपूर्वयुक्ताषडंगकं ॥ १४ ॥ बालार्ककोटिरुचिरा
स्फटिकाक्षमालांकोदण्डमिक्षुजनितंस्मरपंचवर्णान् ॥ विद्यावहलकमलेदधतींत्रिनेत्रांध्यायेत्समस्त
जननीनववंडहृत्फ्री ॥ १५ ॥ शक्तिश्रीकामबीजादिमान्तकान्यासमीनराणां ॥ शत्रुन्नाशमंत्रदोषानरूपंत्रिव
वर्णवर्णना ॥ १६ ॥ महासंमोहनऋषिर्गायत्रीछंदईरितं ॥ संमोहनीनामदेवीन्यासःप्राग्वाहकासमः ॥ १७
ध्यायेयमपक्षवल्लयेक्षुशरान्पाशांकुशौपद्मद्वयंकुड्वाशरान्नवपुस्तकंच ॥ आबिभ्रतीनिजभुजैररुणांकुचोत्रां
संमोहनीत्रिनयनांनवचंडचूडां ॥ १८ ॥ सर्वविश्वतिरासाद्यमवश्यंमामयान्वरेत् ॥ गणेशमान्तकाथा

52

सन्मुनिगणकऋषिमः॥ १९॥ निचृद्गायत्रिकाछंदोदेवः शक्तिर्विनायकः॥ ममस्यादीर्घषट्यान्यंगं कृत्वाध्यायेद्गजाननं
२०॥ शूलांकुशवराभीतिपाणिरक्ताब्जहस्तया॥ प्रिययालिंगितंरक्तंत्रिनेत्रंगणपंभजे॥ २१॥ एवंध्यात्वान्यसेल्ली
यबीजपूर्वाक्षरान्वितं॥ विघ्नेशोह्रीसमायुक्तोविघ्नराजःश्रियायुतः॥ २२॥ विनायकःपुष्टियुक्तःशांतियुक्तःशिवो
त्तमः॥ विघ्नकृत्स्वस्तिसंयुक्तोविघ्नहर्त्तासरस्वती॥ २३॥ गणराश्चस्वाहयायुक्तःएकदंतश्चमेधया॥ द्विदंतःकां
तिसंयुक्तोगजवक्त्रेणकामिनी॥ २४॥ निरंजनोमोहिनीयुक्तःकपर्दोनदीयुतः॥ दीर्घजिह्वःपार्वतीयुक्ज्वालि
न्यासंकुकर्णकः॥ २५॥ वृषध्वजोनंदयायुक्सुयशागणनायकः॥ गजेंद्रकामरूपिण्यासूर्पकर्णस्तथोम
या॥ २६॥ त्रिलोचनस्तेजोवत्यालंबोदरश्चसत्यया॥ महानंदश्चविघ्नेश्याचतुर्मूर्त्तिःसुरूपया॥ २७॥ सदा
शिवःकामदायुगामोमदजिह्वया॥ दुर्मुखोभूतिसंयुक्तःसुमुखोभौतिकायुतः॥ २८॥ प्रमोदसितयायु
क्तःएकपादोरमायुतः॥ द्विजिह्वोमहिषीयुक्तःशूरस्यापिभुजंगिनी॥ २९॥ वीरोविकर्णयायुक्तःषण्मु
खोभ्रुकुटीयुतः॥ वरदोलज्जयावामदेवःस्याद्दीर्घघोणया॥ ३०॥ धनुर्द्धरावक्रतुंडोद्विरदोयामिनीयुतः॥
सेनानीरात्रिसंयुक्तःकामान्धाग्रामणीयुतः॥ ३१॥ मत्तःशशिप्रभायुक्तोविमत्तोलोललोचना॥ म
त्तवाहनचंचलेजटीदीप्तिसमन्वितः॥ ३२॥ मुंडीसुभगयायुक्तःखड्गीदुर्भगयातथा॥ वरेण्यश्चशिवा
युक्तोभगीयुग्वृषकेतनः॥ ३३॥ भक्ष्यप्रियोभगिन्यानुगणेशोभोगिनीयुतः॥ मेघनादःसुभगयाव्यापी

स्यान्कालरात्रियुक ॥ ३४ ॥ गणेश्वरः कालिकेनिशो ज्ञाविप्रेशमातृका ॥ न्वगादियोगेयादीनो पूर्ववन्परिकी
र्तितः ॥ ३५ ॥ प्रपंचयागस्यासौथवक्ष्यतेभुक्तिमुक्तिदः ॥ महागणेशमंत्रेण कारणायामत्रयेचरेत् ॥ ३६ ॥ ऋ
षिः प्रपंचयागस्य गणकं छंद ईरितं ॥ गायत्री तु निवृत्तदेवो महागणपतिः स्मृतः ॥ ३७ ॥ शीर्षादिषु न्यसे
न्मोश्चगेदी जं वापिग्रहके ॥ स्वाहाशक्तिपादयोगो मीहे मिह्वये ॥ ३८ ॥ ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं मितिपूर्वमहीर्घ
युक्तं गं ॥ उक्तार्थक्रयां दंगानि तथां गुहणादिषु न्यसेत् ॥ ३९ ॥ तालत्रयेन थाखेरा क्रन्त्वादिग्वंधसाचरेत् ॥ नर्ज
संगृह्य हादेनदशादिक्षु थविं न्यसेत् ॥ ४० ॥ हस्ती डाननमिंदुपूज्य महणं छायं त्रिनेत्रे रसाद्गाश्लिष्टं प्रिय
यासपद्मकरयास्वांकस्थया संततं ॥ वीजापूरगदाधनुत्रिशिरवयुक्चक्राब्जपाशोत्पलब्रीह्यग्रस्वविषाण
रत्नकलशान्हस्तैर्वहंतं भजे ॥ ४१ ॥ महागणपतेमंत्रं मह्वारं जपेन्नरः ॥ गणपिन्वेकाक्षरेणी जं गणको
ष्यमुनिर्मतः ॥ ४२ ॥ देवो [illegible] प्रेष्ठ्यरं छंदो निवृद्गणयत्रिनायकं ॥ प्रपंचाराख्यस्य यागस्यांग ना सिद्धि
हेतवे ॥ ४३ ॥ वज्रश्चन्द्रादिदासं ख्यत पार्थविनियोजनं ॥ अथषडीर्घयुक्तेन कुर्यादंगत्रिगेन तु ॥ ४४ ॥
दंतपाशांकुशवरकराम्यक्षं चतुर्भिर्ले ॥ सिंदूराभं च ड मो ॥ लिंस वेभूषे गलन्मदे ॥ ४५ ॥ एककवारं जपेप
श्चात्कुरणान्तो ने निवेदिकं ॥ गणेशमालामंत्रस्य मुनिर्गणकः स्मृतः ॥ ४६ ॥ छंदोऽस्मिन्नं गणापति
देवतापरिकीर्तिता ॥ ह्रीं क्रों नागेन मः सर्वहे मेविद्याधिपेन मः ॥ ४७ ॥ सर्वार्थसिद्धिदाये निसर्वदुःख

53

न्यसेत्रिच । नमो मनाय महोहि भगवान्वादयेत्रिव ॥४८॥ संभयेत्रिठयेद्धीं गं गां नमो वह्निगेहिनी । क्रौं ह्रीमित्यपंचवर्ण
वाशहर्णो मंत्र उच्यते ॥४९॥ जयेदिदं चतुर्वारं मन्त्रादिसतिनोन्यसेत् । न्यासमपूर्वं त्रिवारं तु मातृकां ध्यानपूर्वि
कां ॥५०॥ स्वरादिसप्तवर्गैस्तु ग्रहान्सप्त विन्यसेत् । मुखे वा हो: पादयोश्च जठरे हृदये क्रमात् ॥५१॥ तारो माया
च हंसश्च सोहं स्वाहेति वेदनः ॥ एपंचयागमंत्रोयं महर्णर्गाः सप्तदिरितः ॥५२॥ एपंचयागमंत्रस्य पुनिब्रह्मास
मीरितः ॥ परमात्मा समाख्यातो गायत्री छंदमुच्यते ॥५३॥ महः परं समाख्यातं देवताविमयात्मकं ॥ व्रयं
नेवेधितं त्रिस्त्यंसर्वव्यापिनिरंजनं ॥५४॥ विलोमगैः पंचपदैः एपंचमन्त्रसंस्थितैः । ह्रस्वदीर्घान्तमध्यकदिवर्गैः
पूर्वसमन्वितैः ॥५५॥ तारमायादिकैरस्त्रैः प्रक्रैः श्रीर्हराक्षरैः ॥ षडंगानि प्रकुर्वीत जातिप्रक्रान्ति देशिकः ॥५६
वेदादिपंचमनुभिः परिवीयमानं मानैरगम्यमतिशुं जगदेकमूलं ॥ सच्चिन्मयमलगमनन्तश्वरमच्युतं तत्तेजः पंचम
न्तनसां ३ हूपां तुराश्रि ॥५७॥ वेदादिमाययायोरं तेक्षकाराग्रास्त्रविंदुकान् ॥ एथङ्गवार्थं हंसः सोहंस्वाहेतिवदन्
हृदि ॥५८॥ विभावयेदिमान्वर्णान्नाल्मवह्नो जुहोम्यहं ॥ एवं तु त्वाश्रकारां नमकारां ग्रमनपुनहुंनेन ॥५९॥ विस
र्गान्ताम्भवकारान्तं विन्यसेन्मातृकास्थले ॥ एवं प्रपंचयागाख्यो मातृकान्यास ईरितः ॥६०॥ एकविंशतनीयो
गपीठस्थं न्यासमाचरेत् ॥ तत्पूर्वं मूलं च तत्तत्स्वेष्टमंत्रस्य संचरेत् ॥६१॥ प्राणायामत्रयं कृत्वा मूलमंत्रे
ण साधक । विन्यसेत्र छषिछंदोदैवतानि यथाविधि ॥६२॥ करांगन्यासमुख्यांस्तान्न्यासान्न्यासमाचरेत्

ततत्कल्पोदितान्न्यपश्चात्तन्मुद्राः प्रदर्शयेत् ॥ ६३ ॥ आगमोक्तेन मार्गेण न्यासान्नित्यं करोति यः । देवताभावमाप्नो-
ति मंत्रसिद्धिः प्रजायते ॥ ६४ ॥ योन्यासकवचच्छन्नो मंत्रं जपति यः प्रिये । दृष्ट्वा विघ्नाः पलायन्ते सिंहं दृष्ट्वा यथा
गजाः ॥ ६५ ॥ अकृत्वा न्यासजालं यो मूढात्मा कुरुते जपं । विघ्नैः संबाध्यते नूनं व्याघ्रैर्मृगशिशुर्यथा ॥ ६६ ॥
न्यासानां प्रचुरत्वेन फलानामपि भूरिता । उक्त्या सोमहिन्यास्पत्वधिकं कामनश्चरेत् ॥ ६७ ॥ ॐ ह्रीं मितिम-
वीजाभ्यां मुद्रयावं धनस्पते । दर्शयेत्सलमंत्रेण ल्सं वीजेनसंस्पजेत् ॥ ६८ ॥ ध्यानं कुर्यात्तमोमेत्रीमतत्क-
ल्पोक्तवर्त्मना । तदपि द्विविधं प्रोक्तं सगुणं निर्गुणं तथा ॥ ६९ ॥ आत्मनो हृदयांभोजे कर्णिकाकेसरोत्व-
ले प्रफुल्ले सोमसूर्याग्निमण्डले तु विराजिते ॥ ७० ॥ स्वीयेष्टदेवतां तत्र यजेदागमवोधिना । सर्वंयहृद-
नेनच्छिसगुणांध्यानमुत्तमं ॥ ७१ ॥ यत्ली । वज्रस्वरागोरैकांसो हंस्या यिनिवेदना । तदेवनिर्गुणं ध्यानमपिनि-
वृत्तविदो विदुः ॥ ७२ ॥ अथांतर्यजनं वक्ष्ये यथावदवधारय । वामनाडीसमाकृष्य किंचिदाकुंचयेद्गुदं ॥
७३ ॥ रेचयेत्सममार्गेण जिह्वांलालुगतां चरेत् । शक्तिवपदयोज्ज किंचिदाकुंचयेदधः ॥ ७४ ॥ कृत्वैवं तय-
जेत्पी उन्मासमार्गेण मंत्रवित् । तस्मिन्पीठे स्थितामिष्टदेवतां मूर्तिविग्रहां ॥ ७५ ॥ ध्यानायतेद्वं दनाद्ये-
र्मीतरखेर्भोजनानंतकेः ॥ भोजनावसरे त्वन्नवैवेद्यं देवं समाचरेत् ॥ ७६ ॥ मूलाधारे स्मरेत्कुण्डं कुण्डे त्वग्नि-
समुज्वलं ॥ आत्मानं तराज्यपरमज्ञानान्नघनुरस्य के ॥ ७७ ॥ धर्माधर्मान्हविर्नेत्व मूलमंत्रपुरःसर ॥ अहं

54

जुहोमिस्वाहेसिद्धस्येकंगुरुयान्नतः॥ ७८॥ अहंताऽस्वत्वपैशून्यकामक्रोधादिकंहविः॥ मनएवस्रुवःप्रोक्तःसुषुम्ना
स्रुगुदीरिता॥ ७९॥ तदंतेतन्मयोभूत्वाजपेद्धोमान्तरंशतं॥ मूलेनसर्वसंपन्नंदेवतायैनिवेदयेत्॥ ८०॥ ततःपु
राम्नायगुरुंपूजांचक्रंसमुद्धरेत्॥ सुवर्णारचितेपीठेभूपालावशवर्तिनः॥ ८१॥ रजतेनकृतंयंत्रमायुरारोग्यका
मदं॥ ताम्रेणारचितेयंत्रेसर्वैश्वर्यप्रदंमतं॥ ८२॥ यंत्रेतुस्फाटिकेस्वच्छंमनोभिलषितप्रदं माणिक्यरचितेयंत्रं
राज्यदंभुक्तिमुक्तिदं॥ ८३॥ कृतंमरकतेयंत्रंसर्वशत्रुविनाशनं॥ लोहत्रयोद्भवंयंत्रंसर्वसिद्धिकरंमतं॥ ८४॥
श्रीखण्डेशान्तिदंज्ञेयंपौष्टिकंरक्तचंदने॥ श्रीपर्णीपीठमुद्दिष्टंपूजार्थंधनराज्यदं॥ ८५॥ वैदूमेवकुलाबुपन
भूर्जपत्रेचनृपःप्रभुः॥ गारुडीभवपाषाणोभुक्तिर्मुक्तिरहूरतः॥ ८६॥ भूमौसिंदूररजसारचितंसर्वकामदं
सीसकांस्यादिसुकृतेसंपत्तिंसंततिंहरेत्॥ ८७॥ फलकायांपरेभिन्नौस्थापयेच्चकलावन॥ स्थापितंय
दिमोहेननाशयेत्तद्धनंकुलं॥ ८८॥ अग्निरेखातविस्तारंप्राग्प्रस्थादक्षिणोत्तरं॥ पलप्रमाणकंतंयमर्चा
पीठंमनोहरं॥ ८९॥ पवाकौर्वृप्रकुर्वीतस्वच्छरस्वांसमंततः॥ तस्मिन्पीठेतुनिर्माणंपूजाचक्रस्यकारयेत्
९०॥ माणिक्यादिकपीठंतुमानस्तुमंतुदोषकृत॥ श्रीपर्णीचंदनादीनामधिकचेत्रदोषकृत्॥ ९१॥ ल
ग्नेशुभग्रहोपेतेनकुलगनशालिनि॥ प्रतिष्ठांकारयेदेषांस्वर्क्षतिथ्यादिकेक्षणे॥ क्षौद्राज्यदुग्धैःप्रथमं
नालिकेराम्भसाततः॥ अभिषिच्याथतोयेनकपिलेनाक्षरैषधैः॥ ९२॥ आवाह्याभ्यर्चनंतत्रगेचक्रंसं

॥पे.तं॥
॥५५॥

स्याच्च पूजयेत॥ गंधपुष्पैर्नैवेद्यधूपैर्दीपैर्नैवेद्यदर्पणैः॥९४॥ त्रैरात्रं पूजयेद्देवीं त्रिसंध्यं च तथा निशि॥ मका
रैः पंचभिर्युक्तं चरेद्युर्वामिनोर्चनं॥९५॥ निशायां शक्तिपूजां च वह्नीयां गंच कौलिका॥ एवं दिनत्रयं कृत्वा
नमो नित्यक्रमेभजेत॥९६॥ एवं देवीप्रतिष्ठायां क्रमः सान्निध्यकारकः॥ स्त्रीशूद्राणां वापितो च कौलिका
नामयं विधिः॥९७॥ महापापं न कुर्वीत पिपशुपदे दमागतः॥ अग्निः शुचिव्रततमः शुचिर्विप्रः श्रुतीरि
तो॥९८॥ अज्ञानेनेश्चलगुभिः संध्यावन्दनं नाशिने॥ यानकैलेमतिप्यं तेन स्मात्रे पशवः स्मृता॥९९
वामे नोपासितं यत्रं तेषां दृष्टिपथं गतं॥ न देवताक्षोभकरा विक्षिप्तः साधको भवेत॥५००॥ दक्षिणोपासितं यंत्रं स्व
र्यापि समनेजसे॥ पापिनां दृष्टिदहनपुल्लकानां यथा रवि॥१॥ यथा जुमिर्दिनकरोदये सर्वं विरीक्ष्यते॥ दक्षसंस्था
पितं यंत्रं तथा पुराणासुमनो मतं॥२॥ सर्वेषामेव भूतानां तुल्य दुःखसुखात्मभौ॥ वामदक्षिणाहस्तौ च न ह्यागौ दिवोक
सा॥३॥ प्राधान्यं तु परं स्त्रीणां वामांगं दक्षिणं नके॥ पुंसां तथैव माज्ञेपि कार्याकार्यविभेदतः॥४॥ काण्डाश्चगोल
काज्ञातिविख्याताः कर्मविख्याता॥ असंस्कृतास्वयेविप्रास्तेव्रात्याः परिकीर्तिताः॥५॥ ब्राह्मणापहानिकृतेषां म
द्यमांसं च मैथुनं॥ अत्रास्वल्पपापहाम मार्गप्रवृत्ते संस्कसेविते॥६॥ कौलेन चाथ वामेन सिद्धांतीयेन वा पुनः॥ सिद्धे
संजायते स्वेषां नरकायैव केवलं॥७॥ आदौ वेदोदितैर्मंत्रैर्विप्रोऽभ्युत्थारणं चरेत॥ आगतिर्मितयं चाराणां मूर्तिनां च
विशेषतः॥ ८॥ अग्निः सप्तिवीं जापितिसर्वा साग्रेऽध्यते॥ प्रतिष्ठिता पृछंदउक्तं देवताग्निः प्रकीर्तितः॥९॥

55

॥पृः॥
॥५५॥

अभिशादेनराहितं समूलमेनद्धलं पठेत् ॥ अभिषिंचेत्कुद्रनोयेस्मनः संपूर्णास्त्रकेके ॥ १० ॥ अभ्यर्षिंचेत्तनाहस्त्या ऽस्त्रजा
रराग्मिदंस्थनं । क्षालयेज्जानुजं यंत्रपादाद्याज्ञेन निस्मृशः ॥ ११ ॥ पिष्टान्तकाष्ठैः काष्ठस्थमप्यापादैः केवलं जलान
एवं प्रक्षालितं यंत्रं मराग्ये चंदनादिना ॥ १२ ॥ पुरतः स्थापयेत्पीठे दशाङ्गुल्यां जलितः ततः ॥ मूलमंत्रेणाथवापि व
स्यादेवाग्रतस्तु रेत् ॥ १३ ॥ बृजेनवेष्टयेत्तस्याक्षि कोणांचंदनांभसा ॥ नद्यहिश्चतुरस्रं चवि दिक्षान्मन्तमुद्रया ॥ १४
संपूज्यगंधैर्देवार्घ्यमराय्लायनमोरामना ॥ अंगानिचतुरस्यादिकोणेषु पुरतस्तथा ॥ १५ ॥ दिक्षुवाग्रतसमध्य
र्व्यं शंखाधारं प्रतिन्यसेत् ॥ आधारेणाविनाप्रंशोनतथ्यं निचमानरः ॥ १६ ॥ तस्माद्धि षिवसाधारं त्रिपदं वा
चतुष्पदं ॥ पञ्चा भंवात्रिकोणं वायोस्याप्यं धातुजं ततः ॥ १७ ॥ मूलांते वामुकाधारपात्रं संस्थापयामिच
उक्त्वा शंखादिकाधारं मराग्लेस्थापयेत्तथा ॥ १८ ॥ परं वर्मप्रदेत्युक्त्वा वदेद्दशकलात्मने ॥ इति कन्दर्पराग्
लं वदेव नाम च कीर्तयेत् ॥ १९ ॥ ततोर्घपात्रधाराय नमः प्रोक्त्वा प्रपूजयेत् ॥ वह्नेर्दशकलाः पूज्यास्तत्र प्रो
क्ताः प्रदक्षिणं ॥ २० ॥ अस्त्रमंत्रेण चततः कनकादिविनिर्मितं ॥ अर्घ्यादिपात्रमथवा शंखमस्त्रेणतज्जलेः
२१ ॥ प्रक्षाल्यामुकदेवार्घ पात्रं प्रतिष्ठापयामि एवमुक्त्वा तदाधारे संस्थाप्यैवं वदेत्पुनः ॥ २२ अर्घप्र
दद्याद्दशेति कलात्मने त्वदेवतः ॥ सूर्यमंडलमुवार्घ्य इत्ये देवस्यनाममनु ॥ २३ ॥ अर्घपात्राय वततमोम
नुनानेतपूजयेत् ॥ तत्पात्रमथ तत्रैव भावयेद्रुलिमण्डलं ॥ २४ ॥ पद्मोगानत्र्चांगानिदत्तयेत्पूर्ववत्ततः
कलाद्वादश सूर्यस्य प्रोक्ताः पात्रेषु दक्षिणं ॥ २५ ॥ ततः सुधामयैः स्तोयैर्मूलांते मानृकां पठन् ॥ विलोमां प्र

॥मे.त.॥
॥५६॥

रयेत्प्रास्निन्रपूजकोमृतनामुना ॥२६॥ ॐ संकामप्रदेन्दुकलाषोडशान्तिकलात्मने नमः एवंदशार्णोयंमंत्रःशंखप्रपू
रणे ॥२७॥ गंधपुष्पाक्षतयवकुशाग्रतिलसर्षपान् ॥ दूर्वाइत्यर्घपात्रस्यप्रोक्तोऽर्घ्याष्टकंबुधैः ॥२८॥ तत्तोयं
गंधपुष्पाद्यैःपूजयित्वासमर्चयेत् ॥ कलाषोडशकंचाऽपिपश्चात्सर्वकलाश्च वा ॥२९॥ प्राणप्रतिष्ठांकुर्वीतपू
जांते साधकसत्तमः ॥ आवहतीर्थसमावाह्यमूलमंत्रेणतत्त्ववित् ॥३०॥ संयोज्यनेत्रमंत्रेणपुष्पंसंस्पृश्यचावगुं
ठनात् ॥ प्रदर्श्यगालिनीमुद्रांमुद्रयाधेनुसंज्ञया ॥३१॥ अमृतीकृत्यविधिवत्सुधाबीजेनसाधकः ॥ ध्यात्वेष्टदेव
तांतत्रसकलीकरणांचरेत् ॥३२॥ अंगन्यासेनचास्त्रेणकलयेद्वादिशोदश ॥ नेत्रमंत्रेणसंवीक्ष्यमुद्रया
शंखसंज्ञया ॥३३॥ अवगुण्ठनतोरक्षांमुद्रयायोनिरूपया ॥ गंधपुष्पादिभिस्तत्रपूजयेदिष्टदेवतां ॥३४॥
षडंगानिचतत्पूज्यमंत्रयेन्मूलमंत्रतः ॥ अष्टकृत्वस्ततश्चार्घ्यंछादयेन्मत्स्यमुद्रया ॥३५॥ तच्छंखस्थंजलं
किंचित्कुंभतोयेविनिःक्षिपेत् ॥ अर्घ्यस्थोत्तरदिग्भागेपाद्यमाचमनीयकं ॥३६॥ मधुपर्कंचसंस्थाप्यत्रि
कोणेचयथाक्रमं ॥ एकैकपात्रंमूलेनत्वष्टकृत्वोऽभिमंत्रयेत् ॥३७॥ मधुपर्कंसमक्षौद्रंदधिनचेन्न
लभ्यते ॥ दधिऽभावऽक्षौद्रेघृतप्रतिनिधिर्हि ॥३८॥ पारमंत्रस्पदंदेवामधुसंज्ञंतदुच्यते ॥ तदर्प्यते
येनकर्मेतत्प्रोक्तंमधुपर्ककं ॥३९॥ कांस्यस्यवाथरूप्यस्यशोवेश्चंतद्वितरौ ॥ सताशांशोवामधुपार्केस्फा
टिकंग्रहणायके ॥४०॥ दक्षिणेऽप्रोक्षिणीपात्रमादायाद्भिःप्रपूरयेत् ॥ किंचिदर्घ्यंतुसंन्यस्यप्रोक्षणींसम्प्र
योजयेत् ॥४१॥ पुनराचमनीयार्घ्यंपात्रंसंस्थापयेत्ततः ॥ पाद्यंश्यामाकदूर्वाब्जविष्णुक्रांताभिरुच्यते ॥

56

॥राम:॥
॥५६॥

४२ ॥ जातीलवंगकंकोलैर्मनसाचमनीयकं ॥ उशीरपुष्पयवश्री । ह्रिवरुमूलन्तमालकं ॥ ४३ ॥ दापयेत्प्रोक्षणीपा
त्रेभसितं पुराचेतसः ॥ उक्तामिरं डिविह्रिं त्रेपुनराचमनीयकं ॥ ४४ ॥ ऽर्घ्याभावे प्रदातव्याः क्षालितानामपु
लाः शुभाः ॥ अथार्घादिकपात्राणां फलं वक्ष्ये शुभाशुभं ॥ ४५ ॥ सर्वकामप्रदं स्वर्णं रौप्यमायुःसुतप्रद
सौभाग्यं ताम्रपात्रेण धर्मवृद्धिश्च मृन्मये ॥ ४६ ॥ नालिकेरे देवतुष्टिः पुष्टिस्काचसंभवं ॥ लक्ष्मी
प्राप्तिर्बिल्वपात्रे त्वालरापत्रलहृक्षजे ॥ ४७ ॥ मारणोच्चाटने लोहं स्तंभः पाषाणजे भवेत् ॥ कैवल्याराधने
काष्ठे वा यममार्गे उतांविके ॥ ४८ ॥ रत्नादीनां तु पात्राणि शुभरेखांकितानि च ॥ अर्घ्यं नैवेद्यपूजार्थ
बलिहोमेषु कल्पयेत् ॥ ४९ ॥ पात्राणामादरः कार्यः पात्राणापे वीत्तमगतिः ॥ बलिहोमक्रियार्घ्ये हि वि
नापात्रेण न सिद्ध्यति ॥ ५० ॥ षट्त्रिंशदंगुलं पात्रमुत्तमं परिकीर्तितं ॥ मध्यमं त्रिभागोनं कनिष्ठं द्वादशांगुलं
५१ ॥ वर्त्तुलं विहीनं तु न पात्रं कारयेत्क्वचित् ॥ नाभीविवरतूपाणि पुष्याकाहृतिनिच ॥ ५२ ॥ शंख
नीलोपलाभानि पात्राणि परिकल्पयेत् ॥ श्वेतादीस्यसितान्तानि विप्रादीनां क्रमेण च ॥ ५३ ॥ सेवये
त्प्रोक्षणीपात्रं तोयैर्मूलाणुमुच्चरन् ॥ आत्मासनं यागवस्तुनि पूजाऽर्घ्याणि मंडलं ॥ ५४ ॥ दर्शयेद्धेनुमु
द्राचऽर्घ्यशुद्धिर्यंत्रपूजा ॥ योगपीठन्यासदेवाः तत्तत्स्थाने प्रपूजयेत् ॥ ५५ ॥ मणिपीठं भावयेत्ततः
पूज्याऽस्य देवता ॥ आत्मानं देवतारूपं ध्यायन्मूलेन पंचतु ॥ ५६ ॥ पुष्पस्यांजलयो देवा मानसे के हृदये
दे ॥ पादयोः सर्वगात्रे च पूजयेद्वंदनादिभिः ॥ ५७ ॥ स्वतुभिस्तपवारैश्च ततो नैवेद्यं निवेदयेत् ॥ गत्वपदिष्ट

॥ मे. तं. ॥
॥ ५७ ॥

विधिनाशेषमन्यत्समापयेत् ॥५८॥ प्रोक्षणाद्भिः प्रयुंजीत सर्वमेतत्समाहितः ॥ ततस्त्वाभ्यंतरं कार्यमग्निकार्यं
बुद्धीमता ॥५९॥ मूलाधारे चतुष्कोणमग्निकुंडं विचिंतयेत् ॥ तत्राग्निं कुण्डलीरूपं ध्यायन्मूलं समुच्चरेत्
हु ॥ धर्माधर्महविर्दीप्ते आत्माग्नौ मनसा स्रुचा ॥ सुषुम्नावर्त्मना नित्यमक्षवृत्तिर्जुहोम्यहं ॥६१॥ पुण्यं जुहो-
मि स्वाहेति मन्त्रो कांते प्रोच्चरेत्पुनः ॥ पुनर्मूले पुनश्चोक्तः पुनः पापं जुहोमि वै ॥६२॥ हुत्वा कुम्भे च संकल्पो वि-
कल्पो धर्म एव च ॥ हुत्वा पृथक् स्वाहांतं न पुनः श्लोकपिंडं पठेत् ॥६३॥ प्रकाशामर्शहस्ताभ्यामवलंब्योन्म-
नी स्रुवं ॥ धर्माधर्मकलास्नेहं पूर्णं वह्नौ जुहोम्यहं ॥६४॥ स्वाहांतेनाहुतिं दत्वा प्राणायामनिरोधतः ॥
निरस्तनिखिलोपाधिमात्मानं चिन्मयं स्मरेत् ॥६५॥ प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादिन्यासमाचरेत्
कृत्वा षडंगन्यासं च मंत्रमष्टोत्तरं शतं ॥६६॥ जपित्वा देवतायै तं दर्पयेद्धर्मतोयतः ॥ पूजाचक्रं स-
मभ्युत्स्य वहिर्यागं ततश्चरेत् ॥६७॥ पूजापीठं विनिर्माय पूजयेत्पीठदेवता ॥ गणपं क्षेत्रदं च पूज्या
महागणपतिं स्थापक ॥६८॥ पूजयेदनलादीनि देवतान्याधम्मसप्र च ॥ मंडूकश्चापि तस्योर्द्ध्वं रुद्रः
कालानलाननः ॥६९॥ मूलप्रकृतिमाधारशक्तिं शक्तिं कूर्ममनंतकं ॥ वाराहं तस्य दंष्ट्राग्रे पृथिवीम-
र्चयेत्पुनः ॥७०॥ तस्याः सुधार्णवं तस्मिन् द्वीपे वनवरं तत्र ज ॥ स्वर्णद्वीपं च तन्मध्ये नंदनं वनं ॥
७१॥ तन्मध्ये कल्पवृक्षांश्च तन्मध्ये रत्नभूमिकां ॥ स्वर्णप्राकारमध्यां तन्मध्ये रत्नमंडपं ॥७२॥ तस्यां-
तः स्वर्णवेदीं च रत्नसिंहासनं पुनः ॥ वेदीमध्ये भावयित्वा पूजयेद्वस्त्रादिना ॥७३॥ पूजाचक्राधारपा

57

॥ उप: ॥
॥ ७ ॥

ठसिंहासनमपि निस्मरेत् तत्पादेषु यजेत्सम्यगाग्नेयादिदिशि वांतकं १४ धर्मं वृषतनुं रक्तं ज्ञानं कृष्णं च सिंहवत् वैराग्यं भू
तवत्पीतमैश्वर्यं कृष्णहस्तिवत् १५ अधर्मादींश्चित्रवर्णान् पीठस्याधः समर्चयेत् मायाविद्ये च तन्मध्ये नंतं तत्सा
कूर्मं यजेत् १६ तस्यमूर्ध्नि यजेत्पद्मं अष्टप्रकृतिपत्रकं आनंदकंदकं संवित्रालं विकारकेसरं १७ कर्णिकां
मानकारूपां तत्पत्रेषु क्रमाद्यजेत् सिद्धीरष्टौ क्रमाद्याक्र अणिमाद्यप्रकामना १८ लघिमेशित्वमहिमो
वशित्वप्राप्तिगौरवे अधोधः कार्णिकायाश्च सोमसूर्यलथानल १९ गणांस्त्वादिकांस्तत्र तद्दक्षिवर्यं
यजेत् ब्रह्मविष्णुमहेशांश्च ततो दिक्षु च मध्यतः २० ज्ञानमायाकलाविद्यापरपूर्वं च तत्त्वकं केसरेषु त
था मध्ये पूर्वादिषु यथाक्रमं २१ ततस्तं ज्ञोक्तपीठस्य नवशक्तीः प्रपूजयेत् पीठमंत्रेण गंधाद्यैः पीठमध्ये त
तोऽर्चयेत् २२ चतुर्थीनमसायुक्तैः स्वैः स्वैरेव तु नामभिः मध्ये पुष्पांजलिं दद्यात् पीठमंत्रेण साधकः २३ मूल
मंत्रं समुच्चार्य पुष्पांजलिं पीठे नाम च मूर्त्तिं च कल्पयामीति मूर्त्तिं मध्ये विनिःक्षिपेत् २४ पुनर्मूलं समुच्चार्य
देवतामततः परं मूर्त्तिं वदद्यपामीतिना पुष्पैस्ता समर्चयेत् २५ अथेष्टदेवताप्रीत्यै यजेदायतनान्य
पि ईशोत्रे नेशजं शिवाद्याविष्णुजेन सा २६ रवावीशो शजानीभादेवां शिशित्रभाक्वराः गणोशे तेश
भादेव्यो मृत्युर्ध्वां ईशादिकोणतः २७ एकपीठे पृथक्पूजां विना यंत्रं करोति यः तंत्रेण पूजये यंत्रं स देवशा
पमाप्नुयात् २८ आवाह्य देवतामेवामर्चयेद्वा यदेवताः अन्ययंत्रे तु पूजा ता देवताशापकारिणी २९
पूजनं च ह्यमूर्तिनामेकपीठे भवेद्यदि पृथक् च वंदनं पुष्पाणि धूपदीपादिकं ततः ३० खण्डिते स्फुटिते दग्धे
भ्रष्टे माने विवर्जिते व्यंगोऽनलेपक्षाप्यदृष्टे पतिते दुष्टभूमिषु ३१ अन्यमंत्रार्चिते चैव पतितस्पर्शदूषिते दश

॥ पेतं· ॥
॥ ५८ ॥

स्वेनेष्टुनो कार्यः सन्निधानं दिवौकसः ॥ ८२ ॥ गरोशास्तूर्यविष्विशादेवीनां पूजनं त्वमान ॥ दशास्थानानि देवानां पूजनार्थं कल्पितानि च ॥ ८३ ॥ सान्निध्यं सर्वदेवानां मवस्पमंत्रतो भवेत् ॥ मंत्रमुर्जीवरप्रोक्तः प्रतिमाथं शरीरवत् ॥ ८४ ॥ मिद्रायामपि सामन्यो विना मंत्रं फलेन हि ॥ शिवलिंगे गरौ यंत्रे शालिग्रामे घटेरवौ ॥ ८५ ॥ स्थण्डिलेग्नौ मूर्द्धि हृदि ध्यानेष्वेतेषु पूजयेत् ॥ भूमा वेवकृतापूजा पुत्रापुष्कलाह्यिनि ॥ ८६ ॥ दशांगलप्रमाणाणावा निथ्यंगुलमितापि वा ॥ स्वभ्यर्च्या प्रतिमा वि ष्टो गृहे भगृहमेविधिभि ॥ ८७ ॥ पंचसूत्रसपाष्क्ते शिवलिंसमर्चयेत् ॥ गृहस्थानां भुक्तिमुक्तिधनारोग्यप्रदंनुतत ॥ ८८ ॥ लिंगमस्तकविस्तारो यावत्तावत्तदीर्घता ॥ लिंगस्य लिंगशालकपात्रलहर्षालथेवच ॥ ८९ ॥ लिंगपाटस्य पंचानां समनायं चतुष्त्रिका ॥ शालिग्रामसमुत्पत्तिं भगवनु परमाद्भुतां ॥ ९० ॥ गांग्याकाः श्रांकपालम्भभवंनु मम देवता ॥ सर्वे पुत्राः भुवेदानुजनानापिनितिमृताः ॥ १ ॥ तस्यामृतमसाकृह्णाव्रलविष्णुमहेश्वराः ॥ वरदानं सपुष्कराष्यप्रेसाम्व स्पष्टवतां ॥ २ ॥ अशक्तास्तवरंदानं तदाशप्रालयाक्रुधा ॥ प्रमातां ममपुरा कृतयस्मान्तु तेःपुनः ॥ ३ ॥ कोट्योनिंप्रपठेथाः कुशाखेरुहपंथ्वतो ॥ अविवार्यवयं शमात्वयायत्नपतोद्भवे ॥ ४ ॥ तेनकर्मविपाके नजराक्रमान दीक्षवा ॥ अस्मोत्वशापंक्रान्ते त्वंमहानखोनाहलो भवन ॥ ५ ॥ एकंपिताः भुराःलो वब्रसाताने त्वमितिष्ठ ॥ व्रस्त्वाहि महाशापादन्योन्यपतितानक्रुधा ॥ ६ ॥ इति देववचः श्रुत्वा ब्रह्मा शंकरमब्रवीत् ॥ शिवःप्रोवाच यथा नारअहंसंसारकारक ॥ ७ ॥ त्वंतष्टिकर्त्ता विष्णुःपालको बुद्धिमन्नरः ॥ सप्रष्टव्योयथासोत्वे सुभयोः संभवेदिति ॥ ८ ॥ इति माहेश्वरं श्रुत्वा वचनं विष्णुरब्रवीत् ॥ शिवःप्रोवाच यथा नारअहंसंसारकारकः ॥ ७ ॥ त्वंसृष्टिकर्त्ता विष्णुश्च पालको बुद्धिमन्नरः ॥ सप्रष्टो

58

॥ राम: ॥
॥ ५८ ॥

यथा सोख्यमुभयोः संभवेदिति ॥ ८ ॥ इति माहेश्वरं श्रुत्वा वचनं विष्णुरब्रवीत ॥ श्रणु त्वं च महादेव भगाद्देवि गजा
नन ॥ ९ ॥ मत्कृतोत्र शरीरोग्रा स्नाने गौशापतोत्र तु ॥ भविष्यन्न मया मांसं कल्पियामि कलेवरं ॥ १० ॥ शिलां भवि
ष्यति यदा तन्मे रोमजाः संभवाः ॥ पाषाणानां नगीनाः कीटा वज्रास्याः प्रभविष्यथ ॥ ११ ॥ अद्येव गण्डकी पुण्या
गंगातुल्या महानदी ॥ सर्वे देवर्षिनिकरा भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी ॥ १२ ॥ भव.चास्यां तु पाषाणा ये नदं नगीनाः सु
रा ॥ पार्थिवां शं विनासर्वे वज्रकीटा भवन्तिति ॥ १३ ॥ अतो नैव तु गण्डक्या पुत्रत्वं भवतामपि ॥ भविष्य
ति न संदेहं नश्वचिह्नं न देवतो ध्रुवं ॥ १४ ॥ वितापयेच्च यियक्षोति सापशांता ॥ नयेत्तत्र नन्दनखेचरक्षस्यापि
पूजनात ॥ १५ ॥ संतो योजायते नेपाणगण्डक्यां इमा च नाशय ॥ इति विष्णुवचः श्रुत्वा ब्रह्मा वचनमब्रवीत
॥ १६ ॥ कीदृक् पूज्याः शिला विष्णो किं चिह्नाः कस्य वल्लभा ॥ किं फलं वाधिकारी कः केन मार्गेण तद्वद
॥ १७ ॥ इति ब्रह्मवचः श्रुत्वा विष्णुर्वचनमब्रवीत ॥ त्वीयवर्णा शिला पूज्या ब्राह्मणैः सुखप्रये
॥ १८ ॥ स्निग्धा शिला मंत्रसिद्धिः स्त्रक्ष्माः सिद्धिकरोति हि ॥ मेचका कीर्तिदा धौम्रा गारवमायशोहरा
॥ १९ ॥ पाण्डुरा पापदृशा मनीयति नापापधीकरा ॥ पीता पुत्रफलं दद्यात् दलवर्णा सुतान् हरेत ॥ २० ॥
नीला संदिशते लक्ष्मीं धूम्रा भाहरते मतिं ॥ रोगप्रदा रक्तवर्णा सिंहलाभामता क्वति ॥ २१ ॥ दारिद्र्यकारिणी व
क्रा समा सर्वार्थस्याधिका ॥ स्थूला निर्हंति वैवायुः सूक्ष्मा स्वल्पमतिं हरेत ॥ २२ ॥ पूजाफले लांछित न
यानिःफलं लांछनं विना ॥ कपिला छिन्नवैकल्पं नेत्ररोगं च कर्बुरा ॥ २३ ॥ भग्ना भंगकरीतेया बहुचक्रा
प यानता ॥ लक्षणानां नरहीना चैदेकचक्रा वियोगता ॥ २४ ॥ बृहन्मुखी कलत्रघ्नी बृहच्चक्रा सुतान् रह

॥ मे·नं· ॥
॥ ५९ ॥

संलग्नचक्रात्वसु विवद्धचक्रा महागदं ॥ २५ ॥ भग्नचक्रा मुदारिद्र्यं सर्वनाशं त्वधोमुखी ॥ ऊर्ध्वादिके
व्यालमुखी विषमा विविधापरं ॥ २६ ॥ विकृतावर्णनापिश्च विज्ञातान्कृन्तने बहूर्वेशछेदो गृहस्था-
नां नारसिंहाड्जायते ॥ २७ ॥ रेखावर्णं तु दुःखदात्री । यथा सूक्ष्मा तथा सुखं ॥ यथा च क्षरा तथा लक्ष्मी
मोक्षौ पेदानतेः भ्रमण ॥ २८ ॥ लक्ष्मीनृसिंहः स विज्ञेयो यत्र पद्मं सचक्रके ॥ केवला च वनमालावान्गृहस्थानाम-
भीष्टदः ॥ २९ ॥ वासुदेवः स विज्ञेयो यो द्वारे चक्रयुग्मकं ॥ निरंतरं समं चापि स्पष्टो नः पापनाशनः ॥ ३०
संकर्षणः स विज्ञेयः वाकाश्या च्चक्रयुग्मकं ॥ संलग्ने पूर्वभागस्थं महड्कः सशोभनः ॥ ३१ ॥ प्रद्युम्नः स्
क्ष्मचक्रः स्याच्छिद्रं दीर्घं विचित्रितं ॥ सुषिरांतर्वर्तुछिद्रे पीनं इष्टप्रदायकं ॥ ३२ ॥ अनिरुद्धस्तु नीला-
भो वर्तुलस्तथातिशोभनः ॥ सेवाद्वये तनद्यारिवृष्टपद्मेन लांछितं ॥ ३३ ॥ केशवः स तु विज्ञेयः एकं वा
द्वयमेव वा ॥ शृंगापश्चात्तु चक्रं स्याद्गजः कोणः सभाग्यकृत ॥ ३४ ॥ नारायणः श्यामवर्णो
नाभौ चक्रं तथोन्नतं ॥ दीर्घरेखासमायुक्तं दक्षिणो सुषिरं पृथु ॥ ३५ ॥ हरित्पाशिला सा
स्याद्यस्याः कुंकुमरवं भवेत् ॥ हरिवद्दृश्यते द्वारं भुक्तिमुक्तिप्रदा तु सा ॥ ३६ ॥ परमेष्ठी
सः विज्ञेयः पद्मचक्रापिनमुयः ॥ विल्वाकृतिश्चाभ्रस्नाभः पृष्ठे च सुषिरं महत् ॥
३७ ॥ विष्णुसुहृल्लवर्णः स्यान्मध्यले चक्रे सुशोभनः ॥ द्वारोपरि तथा रेखा दृश्यते म(

॥ राम· ॥
॥ ५९ ॥

59

ध्यदेशगं ॥ ३८ ॥ नरसिंहस्तु कपिला पृथुचक्रो बृहन्मुखः ॥ त्रयो वा पंच वा तत्र बिंदवो गह्वरगो नसन ॥ ३९ ॥ कपिलो नर
सिंहस्तु गण्डलाक्षाग्निभो भवेत् ॥ स्थूलचक्रद्वयं मध्ये द्वारे रेखा सुशोभना ॥ ४० ॥ मस्तानसिंहो विज्ञेयः पूर्वोक्तं लक्षणोपेत
रेखाश्च केसराकारा मुखं दीर्घं भयानकं ॥ ४१ ॥ लक्ष्मीनृसिंहो विज्ञेयश्चनुश्चक्रस्त्रिबिंदुकः ॥ पूर्वोक्तलक्षणोपेतो व
नमालाविराजितः ॥ ४२ ॥ वाराहोसौ शक्तिलिंगे चक्रे च विषमे तथा ॥ इंद्रनीलनिभः स्थूलस्त्रिरेखालांछितो भवेत्
४३ ॥ पृथ्वीवाराहस्त्रीलाया वराहाकृतिः शिला ॥ आभुग्ना चक्ररेखे कानन राज्यप्रदायिका ॥ ४४ ॥ मत्स्याख्या सा
शिला ज्ञेया बिंदुत्रयविभूषिता ॥ कांश्याभा वा स्वर्णनिभा दीर्घा साभुक्तिमुक्तिदा ॥ ४५ ॥ कूर्माख्या तु शिला एवैव
र्तुला चोन्नता भवेत् ॥ हरितं वर्णमाधत्ते कौस्तुभेनैव चिह्निता ॥ ४६ ॥ शिला कूर्मः स विज्ञेयः कूर्माकारस्तयो भ
वेत ॥ चक्रांकितास्तथा दृष्टा पूजिता सा पदप्रदा ॥ ४७ ॥ हयग्रीवोङ्कुशाकारो रेखा चक्रसमीपगा ॥ बहुविंदुस
मायुक्तं पद्मं नीरदनीलकं ॥ ४८ ॥ ज्ञेयः सौम्यहयग्रीवो हयग्रीवासमा शिला ॥ दीर्घचांरेखयाप्यंकुशाकारेखा वा ना
दर्शी भवेत् ॥ ४९ ॥ हयशीर्षः स विज्ञेयो मुखं यस्य हयाकृति ॥ पद्माकृतिर्भवेद्वापि साक्षमालं शिरस्तथा ॥ ५० ॥ वैकु
ण्ठस्तिलवर्णाभश्चक्रमेकं तथाध्वजे ॥ द्वारोपरि तथा रेखा पद्माकारा सुशोभना ॥ ५१ ॥ श्रीधरस्तु तथा देव चिह्नि
तो वनमालया ॥ कदंबकुसुमाकारो रेखापंचकभूषितः ॥ ५२ ॥ वामनः स तु विज्ञेयो योऽतिह्रस्वश्च वर्तुलः ॥ अ
तसीकुसुमप्रख्यो बिंदुनोपरि शोभितः ॥ ५३ ॥ दधिवामननामा तु दूर्वाभश्चक्रसंयुतः ॥ मताद्युतिरतिह्रस्वः

॥ मे.तं ॥
॥ ६० ॥

सुपिक्षक्षेमदायकः ॥ ५४ ॥ सुदर्शनस्तथा देवः श्यामवर्णो महाद्युतिः ॥ वामपार्श्वे गदा चक्रे रेखैकैव तु दक्षिणा ॥
५५ ॥ सहस्रार्जुननामासौ नानारेखामयो भवेत् ॥ चक्राकारा यत्र पंक्तेः स्मृन्हृड्व्यदायक ॥ ५६ ॥ स्थूलतद
मोदरो यत्र मध्ये चक्रं प्रतिष्ठितं ॥ दूर्वाभं हारिलं कीर्णः पीताम्बरो धनप्रद ॥ ५७ ॥ राधादामोदरो ज्ञेयद्रु दीर्घ
श्चक्रमाश्रितं ॥ नातिदीर्घं सुवर्णं मध्ये लंबारेखा सभोगदः ॥ ५८ ॥ दामोदरः सविज्ञेयो यश्चक्रद्वयलांछितं सू
क्ष्मं भवेच्च विवरं पूजितः सुखदः सदा ॥ ५९ ॥ अनंतो बहुवर्णः स्यान्नागभोगेन चिह्नितः ॥ अनेकचक्रसंमिश्र
सर्वकामफलप्रदः ॥ ६० ॥ पुरुषोत्तमनामासौ यस्य दिक्षु विदिक्षु च ॥ कुंडलास्यास्यानि दृश्यंते पुरुषार्थफल
प्रदः ॥ ६१ ॥ योगेश्वरः सविज्ञेयो लिंगं यस्य शिरोगतं ॥ ब्रह्महत्यादि पापानां नाशको योगसिद्धिदः ॥ ६२ ॥ पद्म
नाभस्तथा रक्तः पंकजछत्रसंयुतः ॥ तलस्या पूजिते नित्यं दरिद्रस्त्री धरो भवेत् ॥ ६३ ॥ रक्तश्यामो हिरण्य
स्पष्टेऽभः स्फटिकोपमः ॥ अथवा नायमे नानाखर्गरेखाभिरन्वितः ॥ ६४ ॥ गरुडः सविज्ञेयो मत्स्येप
क्षद्वयान्वितः ॥ सुदीर्घा दृश्यते रेखास सर्पविषनाशक ॥ ६५ ॥ जनार्दनः सविज्ञेयः केवलातिस्फुटानिव
यस्योदरे तु वत्ताश्चक्राणि पिनन्नप्रिकृत ॥ ६६ ॥ लक्ष्मीनारायणो ज्ञेयो वनमालांकितोदरः ॥ स्थूलश्च वा
रश्चतुश्चक्रो भुक्तिमुक्तिप्रदायकः ॥ ६७ ॥ हृषीकेशः सविज्ञेयो योऽर्द्धचंद्राकृतिर्भवेत् ॥ नमस्पर्शेन लभे
त्स्वर्गं विषपांशुसमो हि तात ॥ ६८ ॥ लक्ष्मीनरहरिर्ज्ञेयः कृष्णवर्णः सबिंदुकः ॥ वामपार्श्वे समे चक्रे रह

60
॥ रामः ॥
॥ ६० ॥

ष्वापीष्टदायकः ॥ ६९ ॥ त्रिविक्रमस्तु विज्ञेयः श्यामवर्णो महाद्युतिः ॥ वामपार्श्वे चक्रयुग्ममेकारेखान्तु दक्षिणे ॥ ७०
कृष्णो ज्ञेयः शिला कृष्णा सचक्रा वापि चक्रिका । प्रदक्षिणावर्त्तकृष्णो भेदा इमे प्रोक्ता अत्रैवावाहयेद्धरिं ॥ विसर्जये
त्तु पूजान्ते प्रतिष्ठां नात्र कारयेत् ॥ ७३ ॥ शालिग्रामास्वरूपाः पूज्याः स्वयम्भुद्धिन्नयंनति । असमानैव पूज्येते एकः पुन्य
तमो मतः ॥ ७४ ॥ शिलां द्वादशयोनिस्थं भक्त्या संपूजयेन्नरः ॥ दिने दिने शर्म्मवृद्धिः पापनाशश्च जायते ॥ ७५ ॥ शालग्रा
मशतं यस्तु पञ्चाशत्संपूजयेन्नरः ॥ ज्ञानं दिनात्रियस्तेन कृष्णकामः स सिद्ध्यति ॥ ७६ ॥ शालग्रामा ममस्वरूपाः भ्र
ण्यन्ते पानुलक्षणाः ॥ यस्सेवनाद्भवेदिष्टपितृलोके परत्र च ॥ ७७ ॥ शिलनाभः सविज्ञेयः सालंकाकारनागमाः
स्वयंभुलिंगाकृतिमान्सर्वसिद्धिविधायकः ॥ ७८ ॥ त्रियंवकः सविज्ञेयो येविंडुत्रयभूषितः ॥ भूलाकारान्तथा
रेखा गलपुंस्त्वप्रदायकः ॥ ७९ ॥ धूर्जटिः सतु विज्ञेयो यत्र रेखा जटासमाः ॥ निश्रोयत्र वृद्धरूपे तेसोर्चितो ज्ञान
दायकः ॥ ८० ॥ शंभुस्तपाण्डुरो ज्ञेयो विंडुः कृष्णस्तु मस्तके ॥ विल्वपत्रमालातेजस्वी पूजितः स्त्रीवशंकरः ॥ ८१
ईश्वरः सतु विज्ञेयो रेखोविंडुस्तु मस्तके ॥ एकचक्रो हि चक्रोताभ्यंनरेषुभागो वरः ॥ ८२ ॥ मृत्युंजयः सवि
ज्ञेयः स्वल्पमृत्युविनाशकः ॥ अधश्चक्रं नहर्दुं वध्वे तारेखा त्रिशूलमानं ॥ ८३ ॥ चंडेश्वरनामा मासार्द्धचं
डाकृतिस्तके ॥ मध्ये चक्रद्वयं तस्य सेवनाद्रोगनाशनं ॥ ८४ ॥ रुद्रः स एव विज्ञेयः कपिलो मूर्द्धिलक्षितः
चक्रमध्ये भवेद्रेखा मारयेद्विषसंनति ॥ ८५ ॥ शालग्रामान्तथो वक्ष्ये शाक्तिकीटसमुद्भवान् । येषां पूजनतो
देवी भवानी सुप्रसीदति ॥ ८६ ॥ श्रीविद्यासामले चक्रमूर्द्धे चक्रं प्रदृश्यते ॥ वाह्ये घंटांकितो मध्ये शांतिस्वरूपा

माक्षिले हृदा ॥ ८७ ॥ महाकालीनु माहेयायां त्रिविह्नसमन्विता ॥ सूक्ष्मास्थूला विपिद्दा च वाममार्गेण पूजयेत् ॥ ८८ ॥
वाराहीं नु वराहास्य चिन्हितांनः सटान्विता ॥ स्नापिता वन्निरक्तैः मामदर्थभक्षयेत्तलं ॥ ८९ ॥ द्विद्विडाद्याः सर्वशिला
त्रिकोणोनां किताश्वपा । यद्युधा कृत्तिश्चो हुंनां देवीं तत्र निर्दिशेत् ॥ ९० ॥ देवीशिला सचक्रा या दक्षमार्गेण
नां यजेत् ॥ सार्चिता वाममार्गेण लोकद्वयशुभावहा ॥ ९१ ॥ या चक्ररहिता देवी शिलानीवामतोर्चयेत् ॥ स
र्वाः कार्यो न विप्राणां नगवांक्षोभकृढवेत् ॥ ९२ ॥ सौरीश्च शिला उर्द्धमैव प्रायः कलियुगे सुराः ॥ स्फाटिकाश्मावे
ला नु धर्मप्रकाशिमुंचति ॥ ९३ ॥ मूलेत्वोर्द्धस्थितेवर्ण्विसा विषिका प्रवर्तणं ॥ कूर्मनेत्रापथोपिष्याक्रुनोस्यांकु
ष्टकारकः ॥ ९४ ॥ गणेशः सर्वाविद्धेयो यः स्वच्छताङ्कितो भवेत् ॥ अराडाकारशिलावापि गजाननसमापि
वा ॥ ९५ ॥ यस्यामध्ये महत्चक्रं स्वस्थचक्रांच युद्दिशि ॥ साशिलानस्यदिकास्यसेव्या नष्टिशिराज्यदा ॥ ९६ ॥
अर्द्धचंद्राकृतिर्यत्र हस्यनेशाकलढयं ॥ साम्बंडशिला ज्ञेय उक्ता भोमशिला यता ॥ ९७ ॥ वारणाकारेणचिह्ने
नज्ञेया बुधशिला सुराः ॥ दीर्घा वज्ररेखाणयुक्ता गारुडिशिलामता ॥ ९८ ॥ पंचकोणानुभक्रस्य वा या काणश्रि
नेर्मता ॥ स्वरूपां वाराञ्जराहेन्मान्कोनोम्मष्ठजनरूपिणी ॥ ९९ ॥ प्राप्ते कलियुगे घोरे वामाचारविधिक्रिते भ
क्ष्याभक्ष्यविचारादिरहितेस्मिन्हसंकुले ॥ १०० ॥ कामक्रोधादिषिर्व्याप्ते जनेह्रीमिश्रीतेर्जितं ॥ काशिष्यः का
र्मत्रः कजपः कवसिद्धयः ॥ १ ॥ अथुनाहं कलौ येनेत्य जेद्विष्णुशिलामहीं ॥ नदर्शजान्दृशीनोयंतदर्शोद
ननाशिला ॥ २ ॥ जपएव कलौ श्रेयान्नहाणालिग्राम्यां चैतं तथा ॥ सूर्याघदानं समये दानं दिपवतः परं ॥ ३

61

आवाहनादिकं कुर्यान्मूर्त्यादौ नवधा क्रमात् ॥ आदावावाहनं कार्यं त्रिर्जप्त्वा मूलमंत्रकं ॥ ४ ॥ स्वलोकान्मूलरूपे-
णा देवता आगत्य मूर्त्तिषु ॥ स्थितं एवं भावयित्वा सुमुद्रावर्त्तनासुधी ॥ ५ ॥ स्थापनीयं ततः स्वस्थानान्नासिका-
रंध्रनिर्गतं ॥ करे पुष्पांजलौ स्थाप्य तां दद्याद्देवमूर्द्धनि ॥ ६ ॥ देवस्य तेजसन्मूर्त्तौ आवाहिन्याख्यमुद्रया । स्था-
पयेद्धृदयन्मूलमेतदावाहनं मतं ॥ ७ ॥ ततः संस्थापनं कुर्यादिहातिष्ठेति ष्ठ च । मूलान्ते देवतानाम तस्यान्ते च
पठेदिति ॥ ८ ॥ आस्थापनीयमुद्रां च दर्शयित्वा विभावयेत् । जातः स्थिरो देव इति पश्चात्संप्रार्थयेदिति ॥ ९
देवेश भक्तिसुलभ सर्वावरणसंयुत ॥ यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावत्त्वं सुस्थिरो भव ॥ १० ॥ एवं संप्रार्थ्य देवे-
शं निधापनमाचरेत् । मूलमंत्रं समुच्चार्य्य सन्निध्यं तां च देवतां ॥ ११ ॥ इह त्वं संनिधेहीति तत्काले स्वस्वस-
न्निधौ ॥ स्थितं देवं तोषयेच्च सन्निधापनमुद्रया ॥ १२ ॥ सन्निरोधं ततः कुर्यान्मूलमुच्चार्य देवतां । संरुध्यं तां
समुच्चार्य्य सन्निरुद्धो भवेति च ॥ १३ ॥ हि सद्गरे कृपापूर्णां भक्तिभावनिरोधितां । प्रतिमायां स्थिरीजातां दे-
वतापिति चिंतयेत् ॥ १४ ॥ संमुखीकरणं कुर्यान्मूलमुच्चार्य देवतां । संमुख्यं तां च देवस्य पश्चात्संमुखो भव इत्य-
पि ॥ १५ ॥ ध्यायेत्संमुखं देवं सुप्रसन्नाननाम्बुजं ॥ संमुखीकरणीमुद्रां दर्शयेदिति तन्मतं ॥ १६ ॥ ततो-
वगुण्ठनं कुर्यान्मूलमुच्चार्य देवतां । संरुध्यं तामवगुण्ठितो भवेति प्रदर्शयेत् ॥ १७ ॥ अवगुण्ठनमुद्रां च दर्श-
येद्विं तथेदिति । मन्त्रासंमोहितं देवं विस्मयोत्फुल्ललोचनं ॥ १८ ॥ सकलीकरणं चैतद्देवस्य तस्यादिषु

षडंगमंत्रान्विन्यस्य मूलमुच्चार्य देवतां ॥ १९ ॥ संबुध्यंतां च सकली कृतो भव वदेत्ततः ॥ ध्यायेदंगिनि देवेषु प्रतिष्ठा
अंगदेवताः ॥ २० ॥ यस्माडित्स्वभावानां यदधिष्ठं प्रयोजनं ॥ अंगानामंगिनालाद्धि सकलीकरणाद्भवेत् ॥ २१
अमृतीकरणं वक्ष्ये पीठसंस्थाप्य देवतां ॥ वध्वा सप्यार्थ्यं तु मुद्रां देवमूर्द्धि प्रवर्षणां ॥ २२ ॥ जायते चामृतस्थे
ति ध्यायत्तद्धोदके तच ॥ त्रिसिंचेन्मूलमंत्रेण दीपिनी मंत्रतस्त्रिधा ॥ २३ ॥ अकारादिक्षकारांतमातृकाभिर्वि
धापुनः ॥ वाग्भवं वदयुग्मं च वाग्वादिनि च वाग्भवं ॥ २४ ॥ ऐं क्लिन्ने क्लेदिनि क्लेदय महाक्षोभमपि स्यपि ॥ कुरुयुग्मं
कामबीजं सौः मोक्षं कुरु युग्मकं ॥ २५ ॥ प्रासादश्च परा प्रासादः सप्रविंशादक्षरः ॥ दीपनी मनुराख्यातो देवते ओ
पिष्टद्धिकृतं ॥ २६ ॥ मूलसंबोधमांते च देवतामृतीकृतः ॥ भवेति च वदेदित्यमृतीकरणं स्मृतं ॥ २७ ॥ पर
मीकरणं वक्ष्ये महामुद्रां च बंधयेत् ॥ उच्चार्य मूलदेवं च पूर्वं च स्वरमामृषी ॥ २८ ॥ कृतो भवेति च प्रोक्ता
ध्यायेद्देवस्य मस्तके ॥ परमामृतनहृष्टिं च देवस्य हृदयं स्पृशन् ॥ २९ ॥ कुर्यात्प्राणप्रतिष्ठां च समयस्थानेव देत
या ॥ देवतानामहोत्संतु सर्वतस्मात्तदेवहि ॥ ३० ॥ तत्र देवतकल्पोक्तान्मोमुद्राः प्रदर्शयेत् ॥ मुद्रां च रूप
लाभायां देहवार्ताणवात्मनः ॥ ३१ ॥ या अर्घ्यं यं स्वयं स्नेतमुद्राणाः द्राक्रयो मताः ॥ मोदयंति ग्रहादिभ्यः
पादौ घ्रं द्रावयंति च ॥ ३२ ॥ मोदनं द्रावणं यस्मादतो मुद्राः प्रकीर्तिताः ॥ ततः संपूजयेद्देवं ह्यात्मालभ्योपचा
रकैः ॥ ३३ ॥ तत्राद्यैः पदजंतं कार्यः षोडशैरुपचारकैः ॥ आसनं स्वागतं चार्घ्यं पाद्यमाचमनीयकं ॥ ३४ ॥ मधुप
र्काप्याचमनं स्नानं वासमलंकृतिः ॥ गंधपुष्पाणि धूपश्च दीपनैवेद्यवंदना ॥ ३५ ॥ प्रयोजयेद्दर्शनायासुप

62

चारांस्तु षोडश॥ दशोपचारमथाप्यां स्मागृह्यस्योर्विधीयते ॥ ३६ ॥ अर्घ्यं पात्रं तथाचामो मधुपर्कस्तथा च मः॥ गंधाद
योनिवेद्यांताडपचारा दशस्मृता ॥ ३७ ॥ गंधादयो निवेद्यांता पूजा पंचोपचारिका॥ अग्रहस्त्वे गृह्यस्योर्वा कर्तव्या
कार्यं तत्परैः॥ ३८ ॥ आदौ कुर्याद्वैदिकस्तु वेदमंत्रेण पूजनं॥ ततश्च तांत्रिकैर्मंत्रैर्वा मीमूलमन्त्रेन तत्र तः॥ ३९ ॥ ऊं हं हं
हं इदमिदमिदं गृहाण ठद्वयं॥ योऽयं सर्वोपचारेषु मंत्रः पंचादशाक्षरः॥ ४० ॥ पठेद्वा वैदिकं स्तोत्रं तेन मंत्रेण वैदिकं
ः॥ सर्वत्र वह्निजायायाः स्थाने शूद्रो नमः पठेत ॥ ४१ ॥ देवस्य वामभागे तु दद्यान्मूलेन वासनं॥ पौष्पं दारुमयं वा
स्त्रं चार्मकौशं वस्त्रजं ॥ ४२ ॥ पौष्पं तु पुष्पादिरचितं कुशसूत्रादिसंयुतं॥ नानावर्णं तु गंधैश्च कोमलं सर्वकाम
दं॥ ४३ ॥ यान्ययानि निर्मितानि पुष्पाणि युक्तानि तैः कृतं॥ केवलैरासनं हंति साधकस्य मनोरथात्॥ ४४ ॥ यत्त
दारुसंभूतं तत्वैल्वं वा चंदनोद्भवं॥ गांभार्यां वा शिंशपो वा श्रीपर्णीविनिर्मितं प्रदं॥ ४५ ॥ सकाष्ठकक्षीरवृक्षतं तार
सारविवर्जितं॥ चैत्यश्मशानसंभूतं वर्जयेत्तु विभीतकं॥ ४६ ॥ रोमजं वाल्कलं कौशजातं कार्पाससंभवं॥ वा
स्त्रं चतुर्विधं श्रेष्ठं पूर्वं पूर्वं समुदाहृतं॥ ४७ ॥ सिंहव्याघ्रतरक्षूणां मृगाणां महिषस्य च॥ गजानां मानुषाणां च कृ
ष्णसारस्य चर्मणां॥ ४८ ॥ आसनं निर्मितं श्रेष्ठं निषिद्धं खरकुक्कुरं॥ शृगालस्य वृकस्यापि गोः शशस्य कपे
स्तथा॥ ४९ ॥ कुशः काशः शरो गुंथो यवो दूर्वाश्च वल्वजाः॥ गोकेशमुंजौ कुंदरश्च पूर्वाभावे परः परः॥ ५० ॥ योग
पीठस्य सदृशामेतेषामासनं स्मृतं॥ पूर्वं पूर्वं श्रेष्ठतमं कौशं दशविधं स्मृतं॥ ५१ ॥ स्वर्णताम्रजसद्वंगानां

नुपरंपरं ॥ हीनेनिषिद्धेलोहंचकांस्यंसीसंचपित्तलं ॥ ५२ ॥ सांगंसावरणांदेवपूजार्थमिहचागतं । इतिध्यात्वात
मूलांतेस्वागतंपरिकीर्तयेत् ॥ ५३ ॥ ततोर्घ्यंमूर्ध्निदद्याद्वैकालोस्यत्रिविधोमतः । स्वागतायनतथाचापांस्नात
मासनमायव ॥ ५४ ॥ पूजांतेगंधकामायदेवाचार्घ्यंप्रदापयेत् ॥ अर्घ्यद्रव्ययुतैस्तोयैरुपचारमंत्रंपठन्
५५ ॥ स्नागतेस्नानकालेचनैवेद्योपक्रमेपिच । त्रिविधःपाद्यकालःस्यात्पाद्यंस्यात्पादधावने ॥ ५६ ॥ सुगंध
मृत्तिकाभिर्वागंधपिष्टान्तकैरपि ॥ सम्यक्क्षालनपूर्वंतुशीतैर्वोष्णजलैर्भवेत् ॥ ५७ ॥ पाद्येचमधुपर्केचस्ना
नेवस्त्रोपवीतयोः ॥ भोजनेचाचमन्युक्तंतोयैःशोधप्रकीर्तितः ॥ ५८ ॥ क्षौद्रंकृत्वाकांस्यपात्रेदद्याद्देवमुखां
बुजे ॥ दिवसेदधिसंयुक्तमुपचारमंत्रंपठन् ॥ ५९ ॥ जातीफललवंगैलाचंडकंकोलपूर्णयुक् ॥ पुनराचमनी
यार्थंतोयंदेवमुखेर्पयेत् ॥ ६० ॥ सुगंधतैलैरभ्यज्यसुगंधामलकादिभिः । उद्वर्तनंविधायाथस्नापयेदुष्ण
वारिणा ॥ ६१ ॥ गंधोदकैश्चमूलेनयथाशक्त्याभिषेचयेत् ॥ क्षीरदध्याज्यमधुभिःखण्डेनचपृथक्पृथक् ॥ ६२
नारिकेरोदकेनापितथातालफलांबुना ॥ गंधद्रव्यैश्चकुसुमैस्तथागंधोदकेनच ॥ ६३ ॥ सेक्षवेनोदकेना
पिसमकर्पूरादिगंधिना ॥ कदलीपनसाम्रोत्थरसेनापिसुगंधिना ॥ ६४ ॥ शतंसहस्रमयुतंशक्त्यावाप्यभि
षेचयेत् ॥ शांखेसंपूर्यतेनैवस्नापयेत्समनस्यधीः ॥ ६५ ॥ सर्वेषांप्रीतिदःशांखोनसूर्यस्यकदाचन । पंचामृ
तैस्तीर्थतोयैरभिषिक्तःशिवोमुदे ॥ ६६ ॥ लभतेनान्यशांखोदैस्ततःशुद्धोदकेनच । स्नानंपुरुषसूक्तेनका

यंमूलेनवामिमि ॥ ६७ ॥ विस्नवेवगलामुख्यै पीतकौशेयमंवरं ॥ शिवायचसरस्वत्यैपार्श्वनाथायशुक्लकं ॥
६८ ॥ रक्तंशृङ्गारकेविघ्नानांभौमसोमनयोरपि ॥ कृष्णंभैरवकाल्यादेराद्यादेर्नीलमंवरं ॥ ६९ ॥ अछिद्रंमलसी
नंचसदशंयन्नधारितं ॥ कार्पासजंवाकौशेयंशंचकंवाविशिष्यते ॥ ७० ॥ तैलादिदूषितंनाडोगःसछिद्राद्रु
त्यजनाभवेत ॥ परकीयाञ्चदारिद्र्यंजीर्णादायुःक्षयोभवेत ॥ ७१ ॥ दग्धाछिषड्वेह्रस्पंदत्तेगात्रावलंविते
स्त्रीविच्छिन्नास्फोटकादिमलिनान्कांनिर्हानता ॥ ७२ ॥ उत्तकेशेपुत्रनाशश्चाधौतेदीनताभवेत ॥ मिथ्याभि
शापोभवतिश्लेष्मजादिदूषिते ॥ ७३ ॥ यज्ञोपवीतंदत्वाथभूषणानिसमर्पयेत ॥ ॐ तंतमोतंतन्नामम
न्त्रजनादौप्रयोजयेत ॥ ७४ ॥ नानिनानाविधानिस्युर्मुकुटादिप्रभेदतः ॥ स्त्रीपुंप्रभेदतश्चापिविविधेया
निविवक्षणैः ॥ ७५ ॥ चूर्णीघृष्टंधूमसारःसंमर्दःप्राणिसंभवः ॥ गंधःपंचविधोज्ञेयोमोददःस्वर्गवासि
नां ॥ ७६ ॥ प्रशस्तगंधयुक्तानांयत्रचूर्णानियानिच ॥ तानिगंधाख्यानिस्युश्चूर्णाख्यःप्रथमःस्मृतः ॥ ७७ ॥
घृष्टोमलयजोगंधःसरलोदेवदारुच ॥ कृष्णागरुःकलंवश्चद्वितीयोयंप्रकीर्तितः ॥ ७८ ॥ शालपत्रीरसेम
ग्गावंदनागरुकादिकात ॥ पिठीयंत्रतःकाचकूर्यानिस्रवलनीयकः ॥ ७९ ॥ कृष्णागरुश्चंदनदेवदा
रुकालीयकंवालकमंडमूलं ॥ शिलारसःकुंदरकोकिलाश्चसेवंतिकार्केतनगाहलीना ॥ ८० ॥ मृत्क
र्पटैःसंभवनकाचकूष्मांदलागुरवेमडुयलोहसूत्रैः ॥ निष्कासितोधूमरसेषुतस्यसौगंधिकैःकांवक

दोरकेण ॥ ८१ ॥ महामोदनामा सुखमोदकारी तथा भूतयक्षोरगानंदकारी ॥ ऽग्रारोचकच्छर्दिझंकापहारी
ललाटेस्थितो दृष्टिदोषापहारी ॥ ८२ ॥ यथाभागमनेकेन सुधागंगं घनारिभिः ॥ मर्दिताःसर्वतुर्थस्कसंम
ईश्वरिकीर्त्यते ॥ ८३ ॥ कस्तूरिकाया भागौ द्वौ द्वौ भागौ मृगलकस्य च ॥ नखदेलाजटामांसी त्वक्कुष्ठं च शिला
रसः ॥ ८५ ॥ चतुर्भागं वालकं च घनमष्टांतयानत्वी ॥ सुगंधकोकिलालोहवाणोराजं च वा तथा ॥ ८५
अष्टौ भागाः केसरस्य मृगयाभ्याश्च षोडश ॥ कृत्वा तु तच्च काश्मीरं कालीयमथ बोध्ययः ॥ ८६ ॥ भागाः
सेवंति कार्कस्य चंदनेन विमर्द्द्येत् । कामोदनामा संमर्हो देवतानां राजतो व कृत ॥ ८७ ॥ कस्तूरिका वो तुम
दः प्राणिनां तनितिर्यते । पंचमो यः सुगंधस्कदेवदानवतोषकृत ॥ ८८ ॥ पुष्पं पंचविधं प्रोक्तं परं चापरमे
कव ॥ उत्तमं मध्यमं हीनं तत्र षोवक्ष्यामि लक्षणं ॥ ८९ ॥ परं सुवर्णपुष्पं स्यात्तत्र यद्योगजमेव हि ॥ अत्याग
पूर्वकं देयमर्चनार्हं पुनर्भवेत् ॥ ९० ॥ अपरं राजतं पुष्पं ताम्रजं च प्रकीर्तितं । सहायोग्यं वेदमपि त्रिवर्ष
चैकवर्षके ॥ ९१ ॥ तुलसी केतकी पद्मं करवीरं च मालती । पंचैतान्युत्तमान्याहुर्मध्यमानि तथा दश ।
९२ ॥ मल्लिकाकुंदमंदारनगराजेन किंभकाः । पारिजातमशोकं च बिल्वं चंपकमेव च ॥ ९३ ॥ एतच्छित्रं सु
वर्णं च सुगंधं हीनमुच्यते । न तन्त्रे विधानेषु विहितानि समर्पयेत् ॥ ९४ ॥ नार्पयेद्दूषितं पत्रमंकोरकं फल
मिभक्षितं । अंगलग्नं समाघ्रातं म्लानं पर्युषितं तथा ॥ ९५ ॥ उग्रगंधमगंधं च कृमिकेशादिदूषितं अशुद्ध

64

पात्रघ्राणं गवा सोभिः कल्पितात्मभिः ॥ ९६ ॥ आनीतं तन्निषिद्धं स्यात्त्व्यान्हतानुतन्तस्तथा ॥ पत्रं वा यदि वा पुष्पं
फलं नेष्टमधोमुखं ॥ ९७ ॥ दुःखदं जन्समाख्यातं यथोत्पन्नं तथार्पणं ॥ विकचपद्मजात्सकौसुमं विकृतकुसुमभूष
णां ॥ ९८ ॥ अधोमुखार्पणं नैव पुष्पाञ्जलिविधौ तु तत् ॥ न पर्युषितदोषोऽस्ति जलसी बिल्वचंपके ॥ ९९ ॥ जलजेव
कुलेऽगस्त्ये मालाकारगृहेषु च ॥ केतकीकुन्दजैर्नैवं नवर्ययाक्षतैर्हरिं ॥ १०० ॥ नहूदेयायजेऽदुर्गां बिल्वपत्रैर्दि
नाकरे ॥ लेशोदत्तं तुलस्या च हृंतहीं नैव समर्चयेत् ॥ १ ॥ देवीवाम्मकमंदारावादित्ये नगारं तथा ॥ गणेशाय च
सूर्याय रक्तपुष्पमतिप्रियं ॥ २ ॥ पुष्पाभावे प्रवालैर्वा तदभावे चकोरकैः ॥ तदभावे फलैः पत्रैस्तदभावे म
राक्षरैः ॥ ३ ॥ कदलं दाडिमं कोलं जंबूर्विचामलाघकं ॥ मातुलुंगं च जंबीरं पनसं श्रेष्ठमुच्यते ॥ ४ ॥ अथप
ञ्चोपचारांस्तु कुर्यादावरणार्चने मंत्रं संपुटितैर्वर्णैर्मातृकायाः सविंदकैः ॥ ५ ॥ क्रमेणागंधपुष्पाद्यैर्दे
वस्यांगे समर्चयेत् लयोगत्वेनमान्तरांस्थानोगेभुततः परं ॥ ६ ॥ प्रथमावरणं पूज्यं तदन्ते देवतां यजेत्
पुनरावरणं चेष्टदेवतामर्चयेत्तथा ॥ ७ ॥ एवं समर्च्य सर्वोस्ताः यथोक्ता हृति देवताः ॥ केसरेषु त्रिको
णादौ हृदयादीनि पूजयेत् ॥ ८ ॥ नेत्रमग्रे दिशास्वस्त्रं ध्यातव्याश्चांगदेवताः ॥ तुषारस्फटिकश्यामनील
कृष्णारुणार्चिषः ॥ ९ ॥ वरदाभयधारिण्यः प्रधाननतनवस्त्रियः ॥ अग्नीशासुरवायव्यमध्यदिक्षु क्रमान्न
स्थिता ॥ १० ॥ देवस्य पुरतः प्राचीत्येयावरणपूजने ॥ तदादि परिवाराणां प्रादक्षिण्येन पूजनं ॥ ११ ॥ अंगमंत्रा
स्तु पूजायामोंनमोन्ताङ्गैस्तथा ॥ स्वाहांता अथ देवस्याभिमुखे ताः समास्थिता ॥ १२ ॥ ततो यजेल्लोकपा

लास्वस्वदिक्षु व्यवस्थितान् ॥ आयुधानि तदग्रे च तेषां ध्यानमथोच्यते ॥ १३ ॥ इंद्रं सुराधिपं पीतमैरावतगतं विभुं ॥ सह
स्रनेत्रं द्विभुजं पीतं वज्रधरं भजे ॥ १४ ॥ अग्निं तेजोधिपं रक्तं छागेन शक्तिकरप्रभं ॥ सुभूषणां मेषवाहं वंदे रक्तांगलो
चनं ॥ १५ ॥ यमं प्रेताधिपं कृष्णं महिषोपरिसंस्थितं ॥ कालदण्डधरं क्रूरं वृतं दूतैर्भयानकैः ॥ १६ ॥ रक्षोधिपं च नि
र्ऋतिं निशाचरसमास्थितं कृष्णाभं खड्गहस्तं च पिंगलं इप श्वकर्त्तकं ॥ १७ ॥ मकरे संस्थितं विद्युत्रिभं पाशकरांबुजं
शुभ्राभं कुंडिलं वन्दे वरुणं यादसां पतिं ॥ १८ ॥ वायुं प्राणाधिपं धूम्रं रक्तांकुशकरांबरं ॥ वाजपृष्ठसमारूढं धावंतं वेग
तो भजे ॥ १९ ॥ यक्षपतिं कुवेरं च भव्यं लाभं स्वर्णगदाधरं ॥ नरसिंहासनारूढं मेदुलं चित्रिणीयुतं ॥ २० ॥ विद्याधिपं नीलकण्ठ
लंधरं वृषभवाहनं ॥ त्रिनेत्रं भालचंद्रं च जटाजूटधरं सितं ॥ २१ ॥ गोरं नागाधिपं मूर्द्धि फणामण्डलभूषितं पीनो
त्तुंगवक्षसं अनंतं विश्वपं भजेत् ॥ २२ ॥ लोकाधिपं विधातारं रक्तं पद्मकरं प्रभुं ॥ हंसारूढं वेदपाठकवंनत
महं भजे ॥ २३ ॥ पुनमूलं सफवार्घ्यसंगाद्यैस्परोनिव ॥ गाणाथे नामदेव्याश्चवन्थ्यं नमस्कारयेत् ॥ २४ ॥ नमस्
सर्व्वयेऽहं च पुष्पाद्यैः साधकस्त्रिधा ॥ धूपपात्रं ततो नेत्रे गक्षालये धूजयेत्ततः ॥ २५ ॥ हस्तेन नाथवाह्रेण
घंटां संपूज्य वादयेत् ॥ धूपं दहेदगुरोश्चापि सिद्धः प्रोक्तश्च गुग्गुलः ॥ २६ ॥ सर्जदेवाम्रहेश्चापि निर्यासो देवदारुज
: शिलोः कृत्वा गन्धः शीतं भास्करस्य प्रियं मतः ॥ २७ ॥ कुराक्षे ईशांगं वृक्ष्यापि शैलेयं मलयोद्भवं ॥ नखं कुष्ठं सर्ज
रसम्मेके कांशां प्रकल्पयेत् ॥ २८ ॥ शिलारसागरुजटामांसी भागद्वयं मतं ॥ वाप्याक्षिकं सिता चाष्टौ धूपोयं श्रा

65

क्षिमोहनः ॥ २९ ॥ ह्रीमकी सर्जरसपुरमांस्यःकृभागिका । लाक्षा त्रिभागा चत्वारो भागाः शैलजमुस्तयोः ॥ ३० ॥ पंचभागं
नखं प्रोक्तं षडांगं कृष्णमुच्यते । द्वादशांशो गुडो कैशाठि प्रविष्णु दशांगकः ॥ ३१ ॥ मधुमुस्ताघृतं गंधो गुग्गुल्वगरुशैलं
जं सरलं सिल्हसिद्धार्थौ झोषदेवदशांगकः ॥ ३२ ॥ वामतस्कनथाधूपमग्रे वा न तु दक्षिणे । न धूपं विन्यसेद्धूपो नासने
न घटे तथा ॥ ३३ ॥ यथा तथाधारगतं कृत्वा तं विनिवेदयेत् । मेदोमज्जायुमांनेष्टा विलवेह्नलसंभव ॥ ३४ ॥ पूत्रायि
स्मात्स्वमंत्रेण घण्टां तन्त्रादर्वकं । दीपं दशानुशिभवेनाना वायपुरःसर ॥ ३५ ॥ तारो जगद्ध्वनिपदं मंत्रमानो त्रिरो
हिनी । एकादशाक्षरो मंत्रो घण्टापाः सर्वसिद्धिदः ॥ ३६ ॥ आवाहने र्घ्ये धूपं च पुष्पे नैवेद्यदीपयोः ॥ घण्टानादं प्रकु
र्वीत विशेषाद्धूपदीपयोः ॥ ३७ ॥ पूजाकालं विनान्यत्र कुर्याद्दस्याः प्रवादनं । तानयाव वि नादत्रा कारयेत्सिद्धि
मालसः ॥ ३८ ॥ गोसर्पिषा वा तैलेन वर्त्या वलघुगर्भया । उच्चैः प्रदर्शयेद्दीपं नचमेदाहिनाक्कचित ॥ ३९ ॥ न
मिश्रीकृत्य दद्यात्तु दीपस्नेहान् घृतादिकान् । कृत्वापि मिश्रीकृतं स्नेहं तामिस्रं नरकं व्रजेत् ॥ ४० ॥ पारावतस्यमा
कारं भ्रामयेद्धूपप्रदर्शयेत् । देवस्य सर्वावयवान् श्लोकमेवं ततः पठेत् ॥ ४१ ॥ सुपकाशो महादीपः सर्वत्र तिमि
रापहः । स वाह्याभ्यंतरे ज्योतिर्दीपोयं प्रतिगृह्यतां ॥ ४२ ॥ दक्षिणे सार्पपं दीपं तिलतैलस्य वामतः । सिता
वर्तिर्दक्षिणास्योरक्ता वर्तिश्च वामतः ॥ ४३ ॥ वृक्षे पुदीपो दातव्यो न तु भूमौ कदाचनः । कृत्वा तु पृथिवीता
पं दीपभष्मन्तु तेन नरः ॥ ४४ ॥ सतात्रतापं नरकं प्राप्नोत्येव ह्यतं समाः । नैव निर्वापयेद्दीपं लक्ष्मीनाशकरो यतः

४५ ॥ पाद्यपाद्यमनीयं च दत्वा नैवेद्यमर्थयेत् ॥ निधाय स्वर्णजे पात्रे साधारं न च मण्डले ॥ ४६ ॥ संस्थाप्य चतुरस्रे वसं
स्कुर्याच्छास्त्रमार्गतः ॥ अस्त्रमंत्रेण संप्रोक्ष्य चक्रमुद्राभिरक्षितं ॥ ४७ ॥ स्पर्शदृष्ट्यादिदोषांश्च वायुबीजेन शोषयेत् ॥ स्व
शरदक्षकराग्रेण वह्निबीजेन निर्दहेत् ॥ ४८ ॥ वंबीजेनामृतीकृत्य मूलमंत्रेण तत्पुनः ॥ स्पृशेत्कराभ्यां विविवदष्ट
धा वाभिमंत्रयेत् ॥ ४९ ॥ धेनुमुद्रां प्रदर्श्याथ गंधपुष्पैः समर्चयेत् ॥ देवमभ्यर्च्य कुर्याच्च पुष्पांजलिमनन्यधीः ॥ ५०
हेमपात्रस्थितं दिव्यं परमान्नं सुसंस्कृतं ॥ पंचधा षड्रसोपेतं गृहाण मम सिद्धये ॥ ५१ ॥ मूलमंत्रं समुच्चार्य त्वा
हां न जलमर्पयेत् ॥ कराप्पा संस्पृशन्पात्रं नैवेद्येन पोवदेत् ॥ ५२ ॥ देवस्य दक्षिणे हस्ते जलं दत्वा वदेदिदं
अमृतोपस्तरणमसि स्वाहेति भवाक्षरः ॥ ५३ ॥ दर्शये वामहस्तेन विकंचोत्पलसन्निभां ॥ दर्शयित्वा ग्रासमु
द्रां पंच प्राणाहुतीश्चरेत् ॥ ५४ ॥ कनिष्ठानामिकांगुष्ठयोगः प्राणस्य मुद्रिका ॥ तयाप्यासंगृह्य त्वा प्राणाय
स्वाहेति संवदेत् ॥ ५५ ॥ तर्जनीमध्यमांगुष्ठयोगेनापानकं वदेत् ॥ ॐ तं त्वासनमथ च व्यानाय च ततो वदेत् ॥
५६ ॥ स्वाहाथ मध्यमानामांगुष्ठयोगेन निर्वपेत् ॥ हित्वा कनिष्ठां सर्वाभिरुदानायाग्निगेहिनी ॥ ५७ ॥ सर्वा
भिस्तु समानाय स्वाहेति ग्रासमाचयेत् ॥ ततः स्वर्णादिजे पात्रे सुशोयं चेउपडपा ॥ ५८ ॥ अमृतीकृत्य
देवाय देयं मंत्रमिमं पठेत् ॥ नमस्ते देवदेवेश सर्वतृप्तिकरं वरं ॥ ५९ ॥ स्रस्मानिवदितं भद्रे प्रकृतिस्थं
सुशीतलं ॥ परमानंदसंपूर्णं गृहाण जलमुत्तमं ॥ ६० ॥ ॐ स्रैं वं देवतावामे जलपात्रं निवेशयेत् त्रिभि

66

वरौं:प्रदानयं देवार्थपाकभोजने ॥ ६१ ॥ घृतपक्वं इन्धसिक्तं साधितं केवलाग्निनां । युक्तं वैश्वदेवपंक्ते
नन कुण्डस्य प्रशस्यते ॥ ६२ ॥ मनःपुष्पांजलिं दद्याद दक्षमंत्रेण वर्धनं । दिशां कृत्वा जवनिकां देवस्य परि
तो मस्येत ॥ ६३ ॥ अमृतात्मकं नैवेद्यं नमइमुद्धरेत्ततः । धेनुमुद्रां प्रदर्श्याथ भजानां देवतांस्मरेत ॥ ६४ ॥
अष्टोत्तरं शतं जप्त्वा मूलमंत्रं ददेज्जले । नैवेद्यानंत्यावपनं दत्वा होमं विधिं चरेत ॥ ६५ ॥ पूर्ववत्संस्कृ
तेवह्नौ देवमावाह्य मंत्रवित ॥ संपूज्य मूलमंत्रेणा पंचविंशतिमाहुति ॥ ६६ ॥ हुनेदाज्येन हविषा ति
लैर्वा घाद्यैः शुभैः ॥ नारिकेलैः सितपिष्टैर्वा केवलैर्वाथ पुष्पकैः ॥ ६७ ॥ अंगावरणदेवानामेकैकामाहुतिं
हुनेत ॥ उद्वास्य देवं वह्निं च पूजास्थाने ततः ततः ॥ ६८ ॥ उपविश्यासने मंत्री दद्याद्भूतबलिं ततः । ईशा
नेमण्डलं कृत्वा साधारं तत्र निःक्षिपेत ॥ ६९ ॥ अन्नं व्यंजनं ततो पात्रं पात्रपुष्पादिपूरितं ॥ तत्र भूतानि
संपूज्य ततस्तेभ्यो बलिं हरेत ॥ ७० ॥ ये रौद्रा रौद्रकर्माणो रौद्रस्थाननिवासिनः ॥ योगिन्यो प्युग्ररूपाश्च
गणानामाधिपाश्च ये ॥ ७१ ॥ भूचराः खेचराश्चैव ये निघ्नंस्थं न दिक्षराः ॥ सर्वे ते प्रीतमनसो भूताग्रहृं
त्विमं बलिं ॥ ७२ ॥ वामहस्तेन तत्पात्रे जलधारां समर्पयेत ॥ पुष्पांजलिं समादाय भूतानि प्रार्थयेद्
दिति ॥ ७३ ॥ भूतानि यानि ह्यवसंति भूतले बलिं गृहीत्वा विधिवत्प्रयुक्तं ॥ संतोषमासाद्य तु जंतु मवैस
मंत्र नान्यत्र न मोमनेभ्यः ॥ ७४ ॥ दत्वा पुष्पांजलिं नीत्वा विहिरं तु यथासुखं ॥ ॥ भूतानी।

जिवनारावमुड्याविलूनेत्रनः ॥७५॥ देवनप्रमितिश्यान्नानैवेद्यंशानसारकं ॥ सं। विंन्यरसोछिन्यागेपात्रंन
त्रण्यापयेन्मन ॥७६॥ गोमयाडिम्लदस्त्रेरानैवेद्यस्थानशोधन ॥ देवोछिष्टंगृहीत्वानुनिर्माल्यभोजिनेन
मः ॥७७॥ इत्येशान्यांविनिक्षिप्यहस्तंप्रसालयेत्ततः ॥ पुनराचमनंदद्यात्करोद्वर्त्तनमेवच ॥७८॥ मुद्र
माचमनंदत्वासुगंधैर्गंधयत्करौ ॥ ततोदद्याच्चतांबूलं विल्लवे द्वादशाङ्गके ॥७९॥ खदिरैलालवंगै
डचूर्णपराणंतमालकं ॥ जातीकोशदलत्वग्भिःकस्तूरीकेसरैर्युत ॥८०॥ पूगीफलमथाप्रोक्तंदशां
गभास्करस्यत ॥ मृगनाभिनमाल्याम्पांही। नेविघ्नेभ्वरस्यत ॥८१॥ पंचागंचर्णखदिरंयुरांपूगीफलेड
कं ॥ एलंदेव्यातातिकोशयुतंतच्चमहेशितुः ॥८२॥ ततस्तुमुकुटादीनिदद्याद्भूषांणकानिच ॥ दर्शयेच्चतथा
दर्शकल्पंयेछत्रचामरे ॥८३॥ शिरस्यारोप्यदेवस्यदूर्वासतपवित्रकं ॥ आरात्रिकंततःकुर्याद्दर्पकामार्थ
सिद्धये ॥८४॥ सौवर्णोरात्तनेकांगंवलोकनेत्रमनोहरं ॥ कुंकुमेनलिखेत्सम्यग्पट्टपर्वसुशोभनं ॥८५॥ महादीपं
कर्णिकायांवसुपत्रेष्टदीपकान् ॥ यवगोधूमपरिचितान्द्गकेरापडुंधसंयुतान् ॥८६॥ वलयांश्चितशोभाभि
:प्रोभितानंघृतपूरितान् ॥ अभिमंत्र्यततोमंत्रीरत्नेभ्चर्यानवात्तनं ॥८७॥ श्रीं ह्रीं क्लीं क्रूं मयोपाघरश्च
श्रीं ह्रीं पिलिंगमान ॥ रत्नेभ्चर्याःसंप्रदिष्टस्ततोमूलेनशयुजेत ॥८८॥ ततनत्यात्रमुद्धृपमसमकांतपूत:
तः ॥ नवशरस्त्रामपयेववधस्क्रमुंडांश्चदर्शयेत ॥८९॥ देवंप्रणम्यचततःप्राणायामपंचरेत ॥ मूलमंत्रेणाथच

र्वस्यासान्सर्वान्समाचरेत्॥ ९०॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु नन्दद्वैत्रिशते तु वा। अष्टोत्तरं शतं वापि जपेन्मूलमनोर्दिनः
९१॥ समाप्ते तु जपे माला निदध्यान्मस्तकोपरि। अर्घ्यपात्रजलं हस्तेन गृहीत्वेदं पठेन्मनुः॥ ९२॥ गुह्यातिगुह्य
गोप्ता त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं॥ सिद्धिर्भवतु मे देव त्वत्प्रसादाज्जगत्पते॥ ९३॥ देवस्य दक्षिणे हस्ते तोयं द
त्त्वा समर्पयेत्॥ जपं च जपमालाञ्च स्थाप्या रहसि वेष्टितः॥ ९४॥ ततस्तवान्स्तुतिभिर्घण्टावादनपू
र्वकं॥ ब्राह्मणा वेदमन्त्राद्यैः क्षत्रियः संहितादिभिः॥ ९५॥ पौराणिकोक्तैर्वैश्यस्तु शूद्रस्तु प्राकृतादिभिः
वापि तद्रूपवासान्ते कुर्यान्मध्ये च तर्पणं॥ ९६॥ तेषां मतिस्तोहमाल्कनि स्पेतर्पणासेवने॥ कौलिकैः श्रा
द्धसहितैस्तदुच्छिष्टं तु सेवयेत्॥ ९७॥ मोहाद्वा कामतः शूद्रः श्रौतां संहितां यदि॥ पठन्नरकमाप्नोति
पितापि सहपापकृत्॥ ९८॥ यः शूद्रो बुद्धिपूर्वं तु ब्राह्मणं वाच्छादयेद्द्विजः॥ वदन्तौ डौउः रविनौ त्वौ स्पिनर्भ
वेत्पत्रनारकौ॥ ९९॥ अधिकारे मत्याणां ल्कःपतस्य मदनोपि वा॥ शूद्रस्त्रीणां यां हृदे सनि वंशश्चनिर्द्व
न॥ १००॥ अज्ञानाच्छूद्रतो वेदः श्रावितो वा द्विजन्मना॥ आज्ञापत्रं त्रयं कृत्वा तौ होभ्रुज्ञोम विध्वतः
ततोर्घ्यं पात्रमादाय मूलमुच्चार्य मन्त्रवित्॥ साधु वासाधु वा कर्म यद्यच्चरितं मया॥ २॥ तत्सर्वं भ
गवन्देव गृहाणाराधनं परं॥ इत्यर्घ्योदकपुष्पाञ्जल्या किंचिद्देवस्य दक्षिणे॥ ३॥ करे समर्पयेद्विद्वान्
हृन्नस्माराधनं ततः॥ कृत्वा प्रणामं देवेशं श्लोकैरेभिः क्षमापयेत्॥ ४॥ यदन्नं मभ्रि मात्रेणायतं पुष्पफ

लंकृतं ॥ निवेदितं च नैवेद्यं तत्कृतागातकं मया ॥ ५ ॥ आवाहनं न जानामि न जानामि विसर्जनं ॥ पूजां चैव न जाना
मि त्वं गतिः परमेश्वरं ॥ ६ ॥ कर्मणा मनसा वाचा त्वत्तो नान्या गतिर्मम ॥ अन्तश्चारेण भूतानां द्रष्टा त्वं परमेश्वरः
॥ ७ ॥ नाथ योनिसहस्रेषु यासु यासु व्रजाम्यहं ॥ तासु तासु रसदा भक्तिरत्वयास्तु सदा त्वयि ॥ ८ ॥ देवो दाता च
भोक्ता च देवः सर्वमिदं जगत् ॥ देवो जयति सर्वत्र यो देवः सोहमेव हि ॥ ९ ॥ नद्यो दर्पपात्रतोयेन कुर्याद्दाराधनार्थ
तां ॥ साधु वा साधु वा कर्म यद्यदाचरितं मया ॥ १० ॥ तत्सर्वं भगवन् देव गृहाणाराधनं परं ॥ ब्रह्मार्पणस्य मन्त्र
ताकुर्याद्ब्रह्मार्पणं ततः ॥ ११ ॥ तारादतः पूर्वमिति प्राणबुद्धीति संवदेत् ॥ देहधर्माधिकारोते जाग्रत्स्वप्नसु
षुप्त्यव ॥ १२ ॥ स्थानसूक्ता मनसा वाचा कर्मणाभ्यां नहस्तकः ॥ यद्धद्भ्यादरेणोति शिश्नाय च स्मृतं उक्तं ॥
१३ ॥ उक्तं यत्त्वकृतं तत्तु सर्वं ब्रह्मार्पणं भव ॥ स्वाहेति च मंत्रोयेब दूर्वाऽर्णः समीरितः ॥ १४ ॥ उद्वासयेत्ततो दे
वं परिवारगणैः सह ॥ इति ब्ध्वांजलिं दत्वा प्रणम्य परिभावयेत् ॥ १५ ॥ देवस्यांगे विलीनं तऽस्थितं हृदवि
शेषकः ॥ तेजोरूपशिवं ध्यात्वा क्ष्मसर्वोतिभुनःभुनः ॥ १६ ॥ क्षमाप्यारोपयेत्त्वी यहृदं भोजेतु देवतां ॥ गच्छ
गच्छ परस्थानं स्वस्थानं परमेश्वर ॥ १७ ॥ यत्र ब्रह्मादयो देवा न विदुः परमं पदं ॥ विसर्ज्यानेन मंत्रेण ततः
पूरकवायुना ॥ १८ ॥ आवाहयेन्मंत्रेणानेन ध्यात्वात्मनो हृदि ॥ तिष्ठ तिष्ठ परस्थाने स्वस्थाने परमेश्वरः ॥ १९
यत्र ब्रह्मादयः सर्वे सुरास्तिष्ठंति मे हृदि ॥ इति संस्थाप्य संपूज्य स्तान्याऽनं तन्मयं स्मरेत् ॥ २० ॥ ईशान्यां मण्डलं कृ

68

र्यां द्वारपमविवर्जितं ॥ निर्माल्यभोक्तुः पूजार्थं पंचायतनपूजनं ॥ २१ ॥ कर्तव्यानि तु पंचैव ईशादामध्यमेर्चयेत् ॥
लंबोदरो गणेशस्य तेजश्चण्डो विवस्वतः ॥ २२ ॥ विष्वक्सेनो हरेः प्रोक्तश्चण्डेश्वरी महेशितुः ॥ चण्डेश्वरो भवान्याश्च
मंत्रोहं तादृशं चरेत् ॥ २३ ॥ लेह्यचोष्यान्नपानादि निर्माल्यं स्रग्विलेपनं ॥ निर्माल्यभोजिने तुभ्यं दत्तमित्थीशिवाज्ञ
या ॥ २४ ॥ इति नैवेद्यशेषं तु दत्वा तत्त्वा विसर्जयेत् ॥ अथ ह्रीं ह्रूं सर्वबीजेल्क स्वाहेति नाम तु नामतः ॥ २५ ॥ मंत्रेणाभ्यास्करा
चामछिद्रार्थं निवेदयेत् ॥ नमो विवस्वते तुभ्यं भास्वते विष्णुतेजसे ॥ २६ ॥ जगत्सवित्रे शुचये सवित्रे कर्मदायिने
नमः कृतांजलिश्चित्तं स्थिरीकृत्य पठेदिति ॥ २७ ॥ यत्तछिद्रं पछिद्रं यछिद्रं पूजने मम सर्वं तदछिद्रमस्तु भा
स्करस्य प्रसादतः ॥ २८ ॥ अर्घ्यं तोयेन च ततो गंधं पूजावशेषितं ॥ आलोक्य किंचिन्मूलेन मंत्रयेदष्टधा पुनः
२९ ॥ प्रोक्षयेत्तेन तोयेन स्वात्मानं मूलमंत्रतः ॥ निर्माल्यं मस्तके धार्यं मूलमंत्रेण मंत्रिणा ॥ ३० ॥ प्राश्यपादोद
कं पश्चान्नैवेद्यं विभजेत्ततः ॥ तद्भक्तेभ्यः स्वयं भुक्त्वा तन्मयो विहरेत्सुखं ॥ ३१ ॥ शैवस्त्वेव निर्माल्यप्रसादस्याधि
कारवान् ॥ अन्यो निरयमाप्नोति न दोषः पंचसंगमे ॥ ३२ ॥ स्वयंभूलिंगतीर्थं वा प्रमादे वापि भक्तितः ॥ अशैवा वा
थवा शैवा स्वं ते पापनाशितः ॥ ३३ ॥ भूतसंस्थापितं लिंगं पूजयेद्यानमेन वा ॥ तत्सर्वं विधि प्रासादादिमृन्निर
यमाप्नुयात् ॥ ३४ ॥ अयं पूजाविधिर्मुख्यो युष्मभ्यं संप्रकाशितः ॥ अथाल्पं संप्रवक्ष्यामि यं विना दुःखमाप्नुयात्
३५ ॥ प्रातरुत्थाय गुर्वादिस्मृत्वाशौचं समाचरेत् ॥ स्नानं संध्यां तर्पणं च वैदिकं तांत्रिकं तथा ॥ ३६ ॥ आगत्य च

गृहे पश्चात्प्राणायामत्रयं चरेत् ॥ कुर्याद्वमानकान्न्यासं तथाद्दृदृषिदैवतं ॥ ३७ ॥ तन्मंत्रस्य करांगाख्यन्यासं कृत्वा
र्घसंस्थितं ॥ मंत्रस्नाने देवतायाः पूजापंचोपचारिका ॥ ३८ ॥ चंदनोनेत्वा क्वनीनां पुष्पैरेव प्रपूजनं ॥ वैश्वदेवोत्तरं
तत्रत स्नात्रातुनिपंचकं ॥ ३९ ॥ मूले नहोमयेत्न स्नाज्ञपश्चात्पुनरशनं ॥ वैदिकाकाग्रवल्यंते पूजा चोद्दिष्टभो
जिनां ॥ ४० ॥ ततः संप्रार्थये देवं सांयं संध्यां समाचरेत् ॥ देवागारे दीपदानं प्रोक्तं संक्षेपमाह्निकं ॥ ४१ ॥ अथाप
दाह्निकं वक्ष्ये तत्स्थानदशके भवेत् ॥ मार्गेप्रवासे दुर्गे वनान्तप्राप्तौ मनोभये ॥ ४२ ॥ कारागृहेऽशुभे स्थाने नापि
व्याघ्रादिजे भये ॥ परचक्रागमे कुर्याच्छौचाद्यं च यथा तथा ॥ ४३ ॥ मंत्रस्नानादिकं किंचित्कृत्वा मानसपूजनं ॥
मनसा हृदयस्थं तं ध्यात्वा योगाख्यपीठकं ॥ ४४ ॥ तत्रैव पृथिवीमध्ये पूजां देवस्य चाचरेत् ॥ यथा पूर्वा विधिः
पूजा बहिर्देशे विधीयते ॥ ४५ ॥ तथा हृद्यपि कर्त्तव्याः सर्वालाप्रतिपत्तयः ॥ मनसा जपहोमश्च एतत्क्षिपदिवा
ह्निकं ॥ ४६ ॥ अथातो रात्रिकं वक्ष्ये नित्यं चोक्ताधिकस्य तत् ॥ यदि लंघनपर्यंतो व्याधिरात्मनि दृश्यते ॥ ४७ ॥
तदा पूजा न कर्त्तव्या स्थण्डिले प्रतिमासु च ॥ तत्स्नानं देवकाष्ठ्वा कुर्याद्धोमं यथापि वा ॥ ४८ ॥ रविमण्डलमा
लोक्य प्रतिमापथवा पुनः ॥ मूलमंत्रं समुच्चार्य दत्वा पुष्पं साक्षात्तत्पूजनेन ॥ ४९ ॥ प्रांतो व्याधिपरिस्पृष्टैर्न
स्याच्चेन्निष्ठैश्रुतः ॥ निजसामयकेवीपि स्वकर्त्तव्यं समापयेत् ॥ ५० ॥ तन्निवृत्तिः ततः स्नात्वा पूजयित्वाग्नि
देवताः ॥ गुर्वन्द्रविप्रांस्तर्पयेद्वा वाचमेतदुदारयेत् ॥ ५१ ॥ एतावत्कालविच्छिन्नपूजापुण्यप्रसादनः ॥

नद्दोषोस्तीति संप्रार्थ्य पुनः पूर्ववदाचरेत् ॥ ५२ ॥ यस्तु रोगवशाद्दोषो जातस्तत्क्षालनं चरेत् ॥ जपेन चाथ दानेन हो-
मेन ध्यानतोपि वा ॥ ५३ ॥ अथ सूतकिनो नित्यं वैदिकं तु स्मृतीरितं ॥ कृत्वा तांत्रिकपूजादि मनसैव समाचरेत्
५४ ॥ कामानार्थप्रयोगश्चेत्तदा पूर्ववदाचरेत् ॥ स्वमगेहं परित्यज्य वा पान्थारेन सूतके ॥ ५५ ॥ स्वहो दिव्याहतानपू-
र्वं कुलतो धर्मप्रागतं ॥ यः पालयेत्तमधर्मं देवतानुसमाप्यते ॥ ५६ ॥ गुरूपदिष्टं दुःकर्मभक्त्यावाप्नेकोति
यः ॥ शास्त्रमन्त्वं देवतत्त्वं नोवेत्ति स तु गुरुत्यकः ॥ ५७ ॥ ज्ञानत्वाश्चेन्नभजते गुरोर्थी तत्र जायते ॥ स्कन्दश्यामर्दितः
प्रेतलस्याद्धर्मं विवारयेत् ॥ ५८ ॥ संत्रसेन च चेद्दुग्म धूपपात्रादिसाधनं ॥ पूजोदकेन कर्त्तव्यात्तोयं चेत्रे ववि-
द्यते ॥ ५९ ॥ तदा संपूजयेद्देवं भावनाकुसुमादिभिः ॥ भाक्तिः श्रद्धा भावना च पूजानां तीव्रउच्यते ॥ ६० ॥ जडा-
नामाह्निकं वक्ष्ये तथा संक्षेपकर्मणि ॥ रत्नमाद्युपधर्मादिचतुष्कपरगोपुजं ॥ ६१ ॥ मूलमन्त्रेण षडंगा-
त्रिनेत्रैषा पूजा विधीयते ॥ सर्वेषामपि वस्तूनामलाभे भावनेवरि ॥ ६२ ॥ निर्मलेनोदकेनैव पूजयेत् । तिष्ठ-
रमानवः ॥ सामान्यतस्त्रिधा पूजा चोत्तमा मध्यमाधमा ॥ ६३ ॥ अधिकारित्वपित्राभ्यां भिद्यते ज्ञातधापु-
नः ॥ वागोपकरणोक्लृप्तैः क्रिययापाणोत्तमा मता ॥ ६४ ॥ यथालब्धैर्विनिष्पाद्याऽव्यैः पूजानुमध्यमा ॥ पत्रपु-
ष्पांबुनिष्पाद्या पूजा चाधमसंज्ञका ॥ ६५ ॥ विहिताखिलवेदोक्तैर्मन्त्रैर्लक्षिभिरकल्मषैः ॥ क्रियमाणानुया
पूजा सा नित्यकामा विमुक्तिदा ॥ ६६ ॥ राजर्षिभिस्तपोनिष्ठैर्भगवत्तत्त्ववेदिभिः ॥ या पूजा क्रियते सम्यग्रा-
जसी सात्वपुदा ॥ ६७ ॥ स्त्रीबालवृद्धमूर्खाद्यैर्भक्तैरक्षकऽपातसैः ॥ या पूजा क्रियते नित्यं तामसी सा प्रकीर्त्ति-

॥ मे॰तं॰ ॥
॥ ७० ॥

ना ॥ ६८ ॥ अशक्ये स्वल्पकामानां सिद्ध्यर्थं पूजनं हितं ॥ निष्कामानां गृहस्थानां हितं गेहे तु पूजनं ॥ ६९ ॥ कदा
चिदपि न स्यात्स्यो वेदमार्गो द्विजोत्तम ॥ वेदस्थानानां विप्रत्वं देवत्वं वापि दुर्लभम् ॥ ७० ॥ वेदः कर्तुं न नोशका
स्तंत्राणि तु युगे युगे ॥ कल्पेष्वानंभवे वैविंप्रैर्यंत्रात्राकीर्तितानि तु ॥ ७१ ॥ कलिना दोरिता विप्रास्तंत्रेत्र पथ
गामिनः ॥ कामलोभादिभिर्ग्रस्ता त्रासरणो न विदुः । नितां ॥ ७२ ॥ तत्काले तु भविष्यंति क्षीणा पुरुषपाथुरार
वे ॥ पतिष्यंती नि विज्ञाय न वै वैदिकमंत्रजेन ॥ ७३ ॥ उल्लासैरैहिकं सौख्यं पठनै । विंछुगोपनं ॥ अथा
ये ये हृता ग्रंथाख्याख्यायासे द्विजन्मनां ॥ ७४ ॥ यमुद्दिश्य कृतं तंत्रं तस्य न त्रमहृत्तना ॥ पेक्षतंत्रेतु य
प्रोक्तं तत्त्वज्ञैरंतास्तथा भवेत् ॥ ७५ ॥ इति देवाः समाख्यातो युष्मत्प्रश्नविनिर्णयः ॥ एवं विचार्य कृतं
कर्म न दुःखाय प्रवर्तते ॥ ७६ ॥ इति मत्तमायामहाकालातमते मेरुतंत्रे शिवप्रणीते आह्निकप्रका
शः पंचमः ॥ ५ ॥ २१३३ ॥ मेरौ शिवप्रणीते स्मिन्मेरुग्रणप्रकटीकृते मेरुभूते च तंत्राणां कस्मात्कृत्यवि
निर्णयः ॥ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ पुरश्चरणशब्दस्य ह्यर्थं च विधिं तथा ॥ वैदिका
ः सर्वमंत्राः न सिध्यंति च यं विना ॥ १ ॥ श्रीशिव उवाच ॥ रहस्यं सर्वतंत्राणां कथयामि तवाग्रतः ॥ कल्प
र्थं सर्वतंत्रेषु यत्सारं न चागोपितं ॥ २ ॥ धर्मार्थकाममोक्षाणां साधकां मंत्र उच्यते ॥ नास्ति द्रव्येषु प्रावर्यं
मेतत्स्वकार्मितं ॥ ३ ॥ पुरश्चरणकर्माख्यं वेदादौ शांवरांतके मंत्रे यंत्रे तथा वश्ये तत्स्वकारारवीष्यते

70

॥ रामः ॥
॥ ७० ॥

11

४ ॥ जापो होमस्तर्पणं च मार्जनं विप्रभोजनं । पंचांगकर्मरूपेन दारुःकं वनमत्रनः ॥ ५ ॥ चतुरंगास्तथा त्र्यंगा द्वं
गा एकाकिनोपि च ॥ मंत्रा । सिद्धं न्निवं देभुन थातंत्रे पिशाचवरे ॥ ६ ॥ केचिन्न षडंगामात्राः स्युस्तदंगानाजपा
दिनि ॥ अघमर्षणं सूर्यार्घं जलपान् प्रणाममस्तैः ॥ ७ ॥ देवां वैयापंचमिश्रनैरेवं स्युर्दशांगकाः ॥ इतीवागात्र
थावोलिकर्मनथ्वक्रपूजनात् ॥ ८ ॥ ध्वजलिंगसमायोगन्नपाच्चवलिदानसः ॥ महावलिप्रदामाच्चपवंत्वे
कादशांगकाः ॥ ९ ॥ षोडशांगाः कौलिकानां वामकानां द्विकोन्निमाः ॥ अप्रमर्येस्परिसेनानो द्वादशांगा ह्यघो
रिणां ॥ १० ॥ सर्वपापसयं कुर्यादथवा सिद्धिवेधकृत् ॥ यावत्प्राप्थं तस्य नाशं कृत्वा कुर्यात्सुरक्षति ॥ ११ ॥
यथा प्रोक्तेन मार्गेण तत्स्यात्सिद्धिरदूरतः ॥ सर्वपापक्षयस्तत्र भवेद्वैदिककर्मणां ॥ १२ ॥ तांत्रिकानां कौलि
कानां वाणिनां नाधिकारता ॥ तस्मिन्कर्मणि तेषां तु नाधिकारोस्ति वैदिके ॥ १३ ॥ प्रकशात्वाधा।यि।भिः
कार्यागणा ह्यमोथनद्विधिः ॥ स्नातः कृतक्रियः पत्त्वासहितो दर्भसंस्तरः ॥ १४ ॥ प्राणायामस्य संकल्प पू
जयित्वा गणेश्वरं ॥ स्वगृह्योक्तविधानेन संस्थाप्याग्निं च रक्षयेत् ॥ १५ ॥ आज्यं विलाप्य तदुक्तं द्विराधारसे
ननः ॥ अग्ने नयेति सूक्तेन षडृचेन तु तेन्नतः ॥ १६ ॥ अस्मिं मंत्रे भवेत्स्यागो अग्नये इदं न मम ॥ इत्यथोनात्रवो
वक्ष्ये नात्र शास्त्राविपर्ययः ॥ १७ ॥ अग्ने नय सुपथा राये अस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ॥ युयोध्य
स्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नम उक्तिं विधेम ॥ १८ ॥ प्रकर्मकाय भानवे भारं ध्येहं कं मतिकाग्नये सुपूजन

यो दैवानामिमानवाजानवष्ठं नर्विश्वानि विषनानि गानि ॥१९॥ अछा गिरो मं न थो देवयं नीरा अग्ने ये निडविराणि
मिडपमाराणः ॥ सुसंदृशं सुप्रतीकं स्ववं हव्यवाहनं रतिंमानुषाणां ॥२०॥ अग्ने त्वमस्माद्युध्योध्यमीवा अन
ग्निता अभ्यमत्व कृष्टीः ॥ पुनरस्मभ्यं सुविताय देवक्षां विश्वेभिरजरेभिर्यजत्र ॥२१॥ अग्ने त्वं पारया नव्यो
अस्मान्स्वस्तिभिरति दुर्गाणि विश्वा पूश्च पृथ्वी बहुला न उर्वी भवा तोकाय तनयाय शंयो ॥२२॥ प्रकारयोम
ननाव व्यमानां देवहूतिं यथ देवयन्तः ॥ दक्षिणावाड्वाजिनी प्राच्येति हविर्भरन्त्यग्नये घृताची ॥२३॥
याजुकाष्टादशार्धेन त्वोष्टपेणानन्तोक्रमेत ॥ अगर्वीजाय पुरुषाय नमयोनि वन्धजो न ॥२४॥ अवैह्व वो वेल
वस्कन्नाराय रमायं तनमम ॥ देवदेवि त्रियं सुरुजा नदिहानि निगद्यते ॥२५॥ सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः स
हस्रपात् ॥ स भूमिं विश्वतो वृत्वा अंत्यतिष्ठद्दशांगुलं ॥२६॥ पुरुष एवेदं सर्वं यद्भूतं यच्च भव्यं ॥ उतामृत
त्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ॥२७॥ एतावानस्य महिमातो ज्यायांश्च पूरुषः ॥ पादोऽस्य विश्वा भूतानि
त्रिपादस्यामृतं दिवि ॥२८॥ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः पादोऽस्येहाभवत्पुनः ॥ ततो विश्वं व्यक्रामत्साशनानश
शने अभि ॥२९॥ तस्माद्विराडजायत विराजो अधिपूरुषः ॥ स जातो अत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः ॥३०॥
यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत ॥ वसन्तो अस्यासीदाज्यं ग्रीष्म इध्मः शरद्धविः ॥३१॥ सप्तास्यासन्प
रिधयः त्रिः सप्त समिधः कृताः ॥ देवा यद्यज्ञं तन्वाना अबध्नन्पुरुषं पशुं ॥३२॥ तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्पुरुषं जा

तमग्रतः ॥ तेन देवा अजयंत साध्या ऋषयश्च ये ॥ ३३ ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः संभृतं पृषदाज्यं ॥ पशूंस्तांश्च
क्रे वायव्यानारण्यान्ग्राम्यांश्च ये ॥ ३४ ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे ॥ छंदांसि जज्ञिरे तस्मा
द्यजुस्तस्मादजायत ॥ ३५ ॥ तस्मादश्वा अजायंत ये के चोभयादतः ॥ गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाता अजा
वयः ॥ ३६ ॥ यत्पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन् ॥ मुखं किमस्य कौ बाहू का ऊरू पादा उच्येते ॥ ३७ ॥ ब्राह्म
णोस्य मुखमासीद्बाहू राजन्यः कृतः ॥ ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्यां शूद्रो अजायत ॥ ३८ ॥ चंद्रमा मनसो जा
तश्चक्षोः सूर्यो अजायत ॥ मुखादिंद्रश्चाग्निश्च प्राणाद्वायुरजायत ॥ ३९ ॥ नाभ्या आसीदंतरिक्षं ॐ
शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत ॥ पद्भ्यां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकांअकल्पयन् ॥ ४० ॥ वेदाहमेतं पुरुषं महांतं
आसीदंतरिक्षं ॐ शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत ॥ पद्भ्यां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकांअकल्पयन् ॥ आदित्यवर्णं
तमसस्परस्तात् ॥ सर्वाणि रूपाणि विचित्य धीरो नामानि कृत्वाभिवदन्यदास्ते ॥ ४१ ॥ धाता पुरस्ताद्यमुदा
जहार शक्रः प्रविद्वान्प्रदिशश्चतस्रः ॥ तमेवं विद्वानमृत इह भवति नान्यः पंथा अयनाय विद्यते ॥ ४२ ॥ य
ज्ञेन यज्ञमयजंत देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ॥ ते ह नाकं महिमानः सचंत यत्र पूर्वे साध्याः संति दे
वाः ॥ ४३ ॥ अग्ने संवे निस्वक्केन वा गिर्णान्युचक्केन च ॥ उते तत्र त्रिष्टुभा गो अग्ने ये नमसे त्रिव ॥ ४४ ॥ त्र्यैं
चं गायत्रमर्पणांगः पंचपंचधन्यो ॥ पिश्रावहं राग्भ्यां मिमितिसप्तमाहः मपो लथा ॥ ४५ ॥ वायुष्टूर्प्प

भ्यामिति नवमे दशमे न रात्रा॥ अश्विभ्यां च मरुद्भ्यश्च द्वादशैकादशे भवेत्॥४६॥ विश्वेभ्यो देवेभ्य इति त्रयोदशाच्चतुर्द-
श॥ अथ मन्त्रे हव्यवाहाग्नये च तिथिसंख्यके॥४७॥ अथ मन्त्रे षोडशे स्यात्त्रातः सप्तदशे भवेत्॥ वैश्वानराख्याग्नये
च नन्थैकाह्रादशेपि च॥४८॥ द्यावापृथिवीभ्यामिति विंशत्येकोनविंशयोः॥ द्वेषयोरग्नये वै निर्ऋ च स्नाः अथ सं-
प्रतं॥४९॥ अग्नेर्मन्त्वे प्रथमस्य प्रचेतसो यं पांचजन्यं बहवः समिंधते॥ विश्वस्यां विशि प्रविशिवांसमीमहे स नो
मुंचत्वंहसः॥५०॥ यस्येदं प्राणन्निमिषद्यदेजति यस्य जातं जनमानं च केवलं॥ स्तौम्यग्निं नाथितो जोहवीमि स
नो मुंचत्वंहसः॥५१॥ इंद्रस्य मन्त्वे प्रथमस्य प्रचेतसो वृत्रघ्नः स्तोमा उप मामुपागुः॥ यो दाशुषः सुकृतो हवमुप
गंता स नो मुंचत्वंहसः॥५२॥ यः संग्रामं नयति सं वशी युधे यः पुष्टानि संसृजति त्रयाणि॥ स्तौमीन्द्रं नाथि-
तो जोहवीमि स नो मुंचत्वंहसः॥५३॥ मन्त्वे वां मित्रावरुणा तानप्यविज्ञं सत्यौ जनमाहं हम्या यं नुदेथे रायाजातं म-
रथं यां नडग्राना नो मुंचतमागमसः॥५५॥ वायोः सवितुर्विदथानि मन्महे यावात्मन्वद्विभृतो यौ च रक्षतः॥
यौ विश्वस्य परिभू बभूवतुस्तौ नो मुंचतमागमसः॥५६॥ उप श्रेष्ठा न आशिषो देवयोर्धर्मे अस्थिरन्॥ स्तौमि वा-
युं सवितारं नाथितो जोहवीमि तौ नो मुंचतमागमसः॥५७॥ रथीतमौ रथीनामह्व ऊतये शुभंगमिष्ठौ सुयमेभि-
रश्वैः॥ ययोर्वां देवौ देवेष्वनिशितमोजस्तौ नो मुंचमागमसः॥५८॥ यदयातं वहतुं सूर्यायास्त्रिचक्रेण संसदमिच्छमा-
नौ॥ स्तौमि देवावश्विनौ देवेष्वनिशितमोजस्तौ नो मुंचतमागमसः॥५९॥ मरुतां मन्त्वे अधि नो ब्रुवंतु प्रेमां वाजं
विश्वामवंतु विश्वे॥ आशून्हुवे सुयमानूतये ते नो मुंचंत्वेनसः॥६०॥ तिग्ममायुधं वीडितं सहस्वद्दिव्यंश

हृदमन्नाद्भुजिह्व ॥ सोऽसि देवाम्पत्नो नाथितो जोहवीमि तेनो मुंचत्स्वेनमः ॥ ६१ ॥ देवानां मध्ये अधिनो ब्रुवंत प्रेमांवा
चं विश्वा भवनानि विश्वे ॥ स्राभृनुवेमस्यमान नयेनेन स्रेमुंचत्वेनमः ॥ ६२ ॥ यदिदं माभिद्रोचं निपो रुषे येता देवेन
सोऽसि विश्वानदेवानन्नाथितो जोहवीमि तेनोमुंचत्वेनमः ॥ ६३ ॥ अग्नो घावुपमित्रिर्यज्ञ देवेभुमन्यतां ॥ अग्निश्च
हव्यवाहनो भवतां दाभुषेमय ॥ ६४ ॥ स्राविदनसमनेत्वं मस्यासेइं चनकृधि ॥ कत्वेदक्षायनोहिताः पुरा आ
योषितारिष ॥ ६५ ॥ वैश्वानरोनतुत्या प्रयातुपरावतः ॥ स्रग्निनक्षो नवाहसा ॥ ६६ ॥ पृष्ठोदिविपृष्ठोअग्निपृथि
व्यां पृष्टो विश्वा स्रोषधीराविवेश । वैश्वानरःसहसापृष्ठो स्रग्निःसनोदेवासरिषःपातुनक्तं ॥ ६७ ॥ येउ प्रथे
नामममिनेमिरेजो भियेंप्रतिष्ठेअभवन्नांवसूनां ॥ सोऽसि द्यावापृथिव्याधिनाथितो जोहवीमि तेनोमुंचतम
हंस ॥ ६८ ॥ उर्वी रोदसीवरिवः कृणोतंक्षेत्रस्यपत्नी अधिनो ब्रूयातां ॥ सोऽसि द्यावापृथिवी नाथितो जोह
वीमितेनोमुंचतमंहस ॥ ६९ ॥ यत्तेवयं पुरुषात्रायविष्ठा विदांसश्चकृमाकच्चनागः ॥ कृधी स्वस्मां ॐ आदि
तेरनागास्योनां हि शिश्रियो विश्वगतये ॥ ७० ॥ यथा हतद्वदसवको गौर्यचिन्पादिषितामममंचतायजत्राः ॥
एवा त्वमस्मन्मुंचा व्यंहः प्रातार्यग्ने प्रतरान्नआयुः ॥ ७१ ॥ यावामिंडावहृगो निवनुर्याजककैलनः इ
डावस्रागाम्पोमि निस्मागः सर्वत्रता यथा ॥ ७२ ॥ यावामिंडावहृगाय तआन तूलयेमम ॐ हसोमुंचतं
७३ ॥ यावामिंडोवहृगासहस्पो नतूलयेमम ॐ हसोमुंचतं ॥ ७४ ॥ यावामिंडावहृगाक्षस्यानतूलयेमम

ॐ ह्रसोमं स्वनं ॥ ७५ ॥ यावापिण्डावन्तरागा नेजस्यान्ननूत्समेमम ॐ ह्रसो मुं स्वनं ॥ ७६ ॥ यो वा पिंडावन्तरां लिन्नमो
ह्या लिश्वुह्रो मये न ॥ इं डावन्तगा म्यापिलित्सा ग स्र्वत्र ना यथा ॥ ७७ ॥ यो वा पिंडावन्तरागा व — न्ता मलं वा ये ने
ना वयजे ॥ ७८ ॥ या वा पिंडावन्तरागा द्विपान्नुप भ्रजुन्ता पलं वा मे ने ना वयजे ॥ ७९ ॥ यो वा पिंडावन्तरागा व नुष्या
न्नुन्ता मा लं वा मे ने ना वयजे ॥ ८० ॥ यो वा पिंडावन्तरागो गोष्ठन्ता म लं वा मे ने ना वयजे ॥ ८१ ॥ यो वा पिंडावन्तरागा
ग्रहेषुन्ता मलं वा मे ने ना वयजे ॥ ८२ ॥ यो वा पिंडावन्तरागा वस्तुन्ता मलं वा मे ने ना वयजे ॥ ८३ ॥ यो वा पिंडाव
न्तरागा चोपधिषुन्ता मलं वा मे ने ना वयजे ॥ ८४ ॥ यो वा पिंडावन्तरागा वनस्पतिषुन्ता मलं वा मे ने ना वयजे
८५ ॥ यावमाना नु वा को यः व्योन्नः सप्रदशार्वकः ॥ त्रिबद्धिका वैष्लन्ना ध्रा श्राक्षि वा क्या त्रशाक्षिकैः ॥ ८६
पावमांनिम्यो नमम स्यागो वा च्य न्तव्हाक्षिकैः ॥ पावमान्ये र्हो थौं हो वेः पवमानाय ला यथा ॥ ८७ ॥ पव
मानः पुवर्जेनः — पवित्रेण विवर्धेणिः यः पोनास पुनानुमा ॥ ८८ ॥ द्वितीया पित्रियाकास्या देवत्र
नेभ्यो मह् व्यपूः ॥ विश्वेभ्यश्च न्तयायुभ्यो नमम स्यागईरिनः ॥ ८९ ॥ पुनंतु मा देवजनाः पुनंतु मनवो धिया
पुनंतु विश्वा आयवः ॥ ९० ॥ तृतीया वन्तर्गकाश्रु न्तये जातवेदसे ॥ इदं न मम इत्युक्त्वा त्यागः साक्षर पुकाश्रु
ते ॥ ९१ ॥ जातवेदः पवित्रवत्पवित्रेण पुनीहि मा ॥ शुक्रेण देव दीद्यत् अग्ने क्रत्वा क्रतूँ ॐ रनु ॥ ९२ ॥ चतुर्थी
तृत्रिवाक्या श्रागान्तये न मम मे न्तिव । त्रिवाकां पंचमी त्यागः सवित्रे ने उभ्रे यथा ॥ ९३ ॥ यत्ते पवित्रमर्चिषि

73

॥ रुम: ॥
॥ ७३ ॥

14

Nepal Sanskrit University, Balmiki Campus, Kathmandu

अग्नेविततमंतराब्रह्मतेनपुनीमहे ॥९४॥ उभाभ्यांदेवसवितःपवित्रेणसवेनच इदंब्रह्मपुनीमहे ॥९५॥ अवाष
ष्ठीवनर्वीक्यास्यागश्चास्यानिहूयते ॥ वैश्वदेव्यैदेव्यैइतिनमभमेतिवसायथा ॥९६॥ वैश्वदेवीपुनतीदेव्यागा
त ॥ यस्यैवह्व्यस्तन्वोवीतपृष्ठाः तयामदंतःसधमाद्येषुवयꣳस्यामपतयोरयीणां ॥९७॥ वैश्वानरायवा
तायइषिरायमयोभुवे ॥ द्यावापृथिवीभ्यांवेनिस्नम्रम्यांस्यागइष्यते ॥९८॥ वैश्वानरोरश्मिभिर्मापुनातुः
प्राणेनेषिरोमयोभूः ॥ द्यावापृथिवीपयसापयोभिः ऋतावरीयज्ञियेमापुनीतां ॥९९॥ सप्तमीनुचत्वर्वी
क्यात्रिवाक्याताष्टमीमता ॥ सवित्रग्नयेनमममस्यागोष्ठुभ्यांवसायथा ॥१००॥ बृहद्भिःसवितस्तृभिःव
र्षिष्ठैर्देवमन्मभिः अग्नेदक्षैःपुनीहिमा ॥१॥ अतःपरंवनर्वीक्यादिक्याथब्रह्मणोन्यजेत ॥ नवमणोपाव
पानीभ्योदक्षण्यादिभुतायथा ॥२॥ येनदेवाअपुनतयेनापोदिव्यंकशः ॥ तेनदिव्येनब्रह्मणाइदंब्रह्मपु
नीमहे ॥३॥ यःपावमानीरध्येत्यृषिभिःसंभृतꣳरसं ॥ सर्वꣳसपूसपूतमश्नातिस्वदितंमातरिश्व
ना ॥४॥ पावमानीर्योअध्येति ॥ ऋषिभिस्संभृतꣳरसं ॥ तस्मैसरस्वतीदुहेक्षीरंसर्पिर्मधूदकं ॥५
पावमानीःस्वस्त्ययनीःसुदुघाहिपयस्वतीः ऋषिभिःसंभृतोरसः ॥ ब्राह्मणेष्वमृतꣳहितं ॥६॥ पाव
मानीर्दिशंतुनः ॥ इमंलोकमथोअमुं कामान्समर्धयंतुनः देवीर्देवैस्समाभृता ॥७॥ पावमानीःस्व
स्त्ययनीःसुदुघाहिघृतश्चुत ऋषिभिःसंभृतोरसः ब्राह्मणेष्वमृतꣳहितं ॥८॥ येनदेवाःपवित्रेण

॥मे·नं·॥
॥७४॥

आत्मानं पुनते सदा ॥ तेन सहस्रधारेण पावमान्यः पुनंतु मा ॥९॥ पावमान्यान्नक्षोडश्पा विप्रो वः ओत्रियस्तु ॥
प्राजापत्याय पवित्राय वेत्ति षोडशी ऋतु ॥१०॥ प्राजापत्यं पवित्रं शतोद्याम ॐ हिरण्मयं ॥ तेन ब्रह्मविदो व
यं ॥ पूतं ब्रह्म पुनीमहे ॥११॥ सुनीत्यासहितेन्द्राय स्वस्त्यासहितसोमाय ॥ समीच्यासहितायेति वरुणाय ततो
वदेत् ॥१२॥ प्रमृणाभिः सहिताय यमाय राज्ञेडीयेत ॥ ऊर्जयंत्या संहिताय जातवेदस इत्यपि ॥१३॥ नमस्येति
वदेत्सप्तदश्पास्या गेथवैनरैः ॥ मार्जनं कृतमेनामिस्त्रैः स्नानं जातं ह्वीजले ॥१४॥ इंद्रः सुनीती सह मा पुनातु
सोमः स्वस्त्या वरुणः समीच्या ॥ यमोराजा प्रमृणाभिः पुनातु मा ॥ जातवेदा मूर्जयंत्या पुनांतु ॥१५॥ यद्देवादे
वहेडनं गिरिशन्त्वर्वनतो मयेत ॥ न्यागः प्रथमनस्मत्र आदित्ये ष्वश्रुतय्था ॥१६॥ यद्देवादेवहेडनं देवासश्च
कृमा वयं ॥ आदित्यासस्मान्मुंचत ऋतस्यर्तेनमोमुत ॥१७॥ अग्नये गार्हपत्याय हिद्वितीये थ ततीयके ॥ द्या
वापृथिवीभ्यां सरस्वत्यै चेति अन्तेयथा ॥१८॥ देवाजीवनकाम्याय द्वाचानृतमूदिम ॥ अग्निर्मा तस्मादेन
सो गार्हपत्यः प्रमुंचतु दुरितायानि चक्रम करोतु मामनेनसं ॥१९॥ ऋतेन द्यावापृथिवी ऋतेन त्वं सरस्व
ती ॥ कृतान्माः मुंचती हसोयदन्यकृतमारिम ॥२०॥ जातवेदसे नमश्च तुर्थे त्वथ पंचमे ॥ अग्नये गार्हपत्या
यस्याग्निर्हे च यंयथा ॥२१॥ सजातसंसाडुतवाजामिवंसात् ॥ ज्यायसःशंसादुतवाकनीयसः अना
ज्ञातदेवकृतं यदेनस्तस्मात्त्वमस्माज्जातवेदोमुमुग्धि ॥२२॥ यद्वाचायन्मनसा बाहुभ्यामूरुभ्यामष्ठीव

74

॥राम:॥
॥७४॥

74

ग्राँ शिश्नै र्यदन्नं चकृमा वयं ॥ अग्निर्मा तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुंचतु दुरितायानि चकृम करोतु मामनेहसं ।
२३ ॥ रात्र्युभ्यस्नेभ्यो परेभ्यः षड्भ्यो गोदुहसप्तमे ॥ अग्नये गार्हपत्याय नवमे वाग्नये वदेत ॥ २४ ॥ यद्धस्ताभ्यां
चकर किल्बिषाण्यक्षाणां वग्नुमुपजिघ्नमानाः ॥ दूरेपश्या च राष्ट्रभृच्च तान्यप्सरसावनुदत्तामृणानि
२५ ॥ अदीव्यन्नृणं यदहं चकार यद्वादास्यन्संजगारा जनेभ्यः ॥ अग्निर्मा तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुंचतु दुरि
तायानि चकृम करोतु मामनेहसं ॥ २६ ॥ यन्मयि माता गर्भे सति एनश्चकार यत्पिता ॥ अग्निर्मा तस्माद
नसो गार्हपत्यः प्रमुंचतु दुरितायानि चकृम करोतु मामनेहसं ॥ २६ ॥ यन्मयि माता गर्भे सति एनश्च
कारयत्पिता ॥ अग्निर्मा तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुंचतु दुरितायानि चकृम करोतु मामनेहसं ॥ २७
यदापिपेष मातरं पुत्रः प्रमुदितो धयन् ॥ अहिंसितौ पितरौ मया तत्तदग्ने अनृणो भवामि ॥ २८ ॥ अ
ग्नये गार्हपत्याय दशमे कादशी वदेत ॥ द्वादशोन्वग्नये थाग्ने-येगार्हपत्याय च ॥ २९ ॥ यदन्तरिक्षं पृथि
वीमुत द्यां यन्मातरं पितरं वा जिहिंसिम ॥ अग्निर्मा तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुंचतु दुरितायानि च
कृम करोतु मामनेहसं ॥ ३० ॥ यदाशसा निशसा पराशसा यदेनश्चकृमा नूतनं यत्पुराणं
अग्निर्मा तस्मादेनसो गार्हपत्यः प्रमुंचतु दुरितायानि चकृम करोतु मामनेहसं ॥ ३१ ॥ अतिक्रामामि दु
रितं यदेनो जहामि रिप्रं परमे सधस्थे यत्र सन्ति सुकृतो नापि दुष्कृतस्तमारोहामि सुकृतान्नु लोकं ॥ ३२ ॥

॥ मे १८· ॥
॥ ७५ ॥

क्षि ने देवा अमर्त्यैर्नेने न देव ॥ त्रिमरुण्वं मनुष्येभुमाम जेन नोमायद्विकं लिदा नझो ॥ अग्नेर्यातस्मादेन्न मोगार्ह
पत्य प्रभुं चनु उरितायाति नु कूमकरो नुमापनोतर ॥ ३३ ॥ चनु ईङ्गोग्निमे त्वञ्जो वरुणायनतोद्वयोः ॥ अक्षा
दशे वो नविष्ठे ॥ वग्निवरुणा म्पायिमि ॥ २४ ॥ दिवि ना ना अप्सुजाता याना ना उँबधीभ्यः ॥ स्व थो वा अग्नि
जा माय मन्ना नथं थे नभं धनी ॥ २५ ॥ यद्दापो नक्तं दुरितं चराम यच्चादिवा नूतन मथ पुराणं ॥ हिराप वर्गा
त्तनउ सुवीतन ॥ ३६ ॥ इमं मे वरुणा श्रुधी हवमद्या च मृडय ॥ त्वाम वस्युरा चके ॥ ३७ ॥ तत्वा या मि ब्रह्मणा
वंदमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः ॥ अहेडमानो वरुणे ह्वीध्युरुश ँ स मा न आयुः प्रमोषीः ॥ ३८
त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो अवयासिसीष्ठा ॥ यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषा
ँसि प्रमुमुग्ध्यस्मत् ॥ ३९ ॥ स त्वन्नो अग्ने वमो भवोति नेदिष्ठो अस्या उषसो व्युष्टौ ॥ अव यक्ष्वाणो व
रुणां रराणो देहि मृडीकं सुहवो न एधि ॥ ४० ॥ अग्नये अयसे विंशोस्वकं वैश्वानरं नरः ॥ अग्ने ये वै
श्वानरा रा पृ वैत्वा गोय मीरिते ॥ ४१ ॥ त्वमग्ने अयस्यया संत्वमनसा हितः ॥ अयासन् हव्यमूहिषे या नो
धेहि भेषज ँ ॥ ४२ ॥ वैश्वानरो नऊतया प्रयातु परावतः ॥ अग्निरुक्थेन वाहसा ॥ ४३ ॥ ऋतावान
वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पति ॥ अजस्रं घर्ममीमहे ॥ ४४ ॥ वैश्वानरस्य दंसनाभ्यो बृहदरिणा देवः
स्वयशस्य पावकिः ॥ उभा पितरा महयन्नजायताग्निर्द्यावापृथिवी भूरिरेतसा ॥ ४५ ॥ पृष्ठो दिवि पृष्ठो

75

रा प:
७५

आपिपथिव्योपृष्टोविश्वाऽउषधीराविवेश॥ वैश्वानरःसहसापृष्टोअग्निःसनोदिवासरिषःपातुनक्तं ४६
जातोयदग्नभुवनाव्यख्यःपशुनगोपाईयंपरिज्मावैश्वानरेब्रुह्मसहसापृष्टोअग्निःसनोदिवासरिषः
पातुनक्तं॥४६ जातोरोविंदमातुंयूयंपातःस्वस्तिभिःसदानः॥४७॥ त्वमग्नेशोचिषाशोशुचानआरोद
सीअहराजायमानः॥ त्वंदेवांअभिशस्तेरमुंचोवैश्वानरजातवेदोमहित्वा॥४८॥ अस्माकमग्नेमघवत्सु
धारयामामिक्षत्रमजरंसुवीर्यं वयंजयेमशतिनंसहस्रिणंवैश्वानरवाजमग्नेतवोतिभि॥४९॥ वैश्वा
नरस्यसुमतौस्यामराजाहिकंभुवनानामभिश्री॥ इतोजातोविश्वमिदंविचष्टेवैश्वानरोयततेसूर्या
य॥५०॥ ततस्विष्टकृतंहुत्वापरिधीन्पर्यग्रहेव॥ पूर्णंकलशमादायनैर्ऋत्यांतुचतुष्पथे॥ पादपु
सालतंहुत्वाधाम्वमप्घाश्रुखतदा॥ पत्नीभिःसहवीक्ष्येनछायांतत्रनिरूभाशुभं॥५२॥ सिंहेमेम
सुप्पांजेमेत्रवाकेंचजयेत्ततः॥ सुमित्रानआपओषधयःसंत्वितिनिःक्षिपेत्॥५३॥ भूम्यांकिंचिज्जलेप
श्चाउतिद्धेकलशशान्तितः॥ दुर्मित्रास्तस्मैभूयासःपृष्ठतःकलशंक्षिपेत्॥५४॥ वरुणामस्यदिशिद्वे
ष्योभवेत्तत्रैवतिःक्षिपेत्॥ पश्चादपउपस्पृश्यस्वगृहंप्रविशेद्विज॥५५॥ त्रिसंध्यमेवमन्त्रारंकुर्यादू
पनिरीक्षयेत्॥ यस्तपश्येत्त्रीयमध्येछायामछायांनदाभवेत्॥५६॥ यजमानःसूपत्नोयमस्यथाप
नराचरेत्॥ ततआशीर्वचोगृह्यब्राह्मणान्भोजयेत्ततः॥५७॥ यावत्कर्मप्रकुर्वीततावन्मौनेनसमा

चरेत् सकृद्देवसमभ्यर्च्या याज्ञविध्यं ब्रह्मवर्चभाक् ॥ ५८ ॥ जितेंद्रियो भूमिशायी दूर्वज स्मार्त्तिनो दशान् । मंत्र
सिद्धे विप्र कर्म्मकर्त्ता भवति नान्यथा ॥ ५९ ॥ अज्ञानाद्वा प्रमादाद्वा बालस्मन्त्याग्निं श्रयन्त हृतं । पालकत्तस्य
नाशार्थं कुष्माण्डीभिर्होमयेत् ॥ ६० ॥ वैदिके वस्त्वनिक्रान्ता पितरो ज्ञानदोषतः । पतित्वा कौलिके मा
र्गे या विद्यादिभिर्निंदितः ॥ ६१ ॥ मनसाउपतन्नश्चेन्न स्यालकानि हृन्नवे । लोकद्वयप्रतिष्ठार्थं सोपि प्र
समाचरेत् ॥ ६२ ॥ स्वर्णादीपं सुरापाने गोवधे ब्रह्मघातने । गुरुतल्पगमे वर्षं व्रतमेतत्समाचरेत् ॥ ६३
वीर्यै वभ्रूणहत्यायमयोनौ वीर्यसिंचने । विश्वासघातने स्यासहस्रगोत्वयनं चरेत् ॥ ६४ ॥ उष्ठप्रतिग्र
हे घोरे ग्रहरोगे चंद्रसूर्ययोः । जलेग्री घातये दानं गृहीत्वाश्ननुपेककं ॥ ६५ ॥ कर्मसाक्ष्यपवाद्धविकहस्तो
हलकरग्रहे । देवाविप्राधिकारे वाप्य दमेपक्षमाहरेत् ॥ ६६ ॥ संस्कारे भोजने वैश्वदेवामपनेयप्रघातने

76

देवार्घ्यं गणाग्ने चत्रि संध्यालोपने त्वहं ॥ ६७ ॥ केशश्मश्रुनयापायित्वा स्नात्वापुत्पोजलोशये आ
स्यभागानं तं स्वे कुष्माण्डीभिर्होमयेत् ॥ ६८ ॥ मासिर्म्मीवजयेत्रिस्वंपवित्राणि च शक्तितः । ब्राह्म
णोऽशुपायी स्यात् क्षत्रियाश्चययाग्लले व ॥ ६९ ॥ अपिष्टपं भक्षयेदैःस्पोष्यदाशक्तो भवेत्तदा । ओदनं
सक्तवो धाना घृतं वापि समाश्रयेत् ॥ ७० ॥ एतद्दिनेन भोक्तव्यं ब्रह्मचर्यादि पूर्ववत् । होमस्त्वगो
घृतेनैव तदभावे तु पायसं ॥ ७१ ॥ अथ माकाग्निकालत्रयदेवादेयहेऽन्नं । देवेभ्यश्चादिभ्योप्यश्च

स्योगस्तग्रस्मीरित ॥ ७२ ॥ विश्वेभ्यो देवेभ्य इति द्वितीयायाश्च सोच्यते । प्रागव्याप्यागात्तृतीयायाश्च मभित्रा स्ता
वकथ्यते ॥ ७३ ॥ देवाजीवनकाम्याय ह्यावान्तनमूदिम । तस्मात्र इहमं वन विश्वेदेवाःसजोषसः ॥ ७४ ॥ अ
तेन द्यावापृथिवी अस्मे तेनत्व ॐ सरस्वती ॥ क्रतोत्रः पाहि तनसो यत्किंचानृतमूदिम ॥ ७५ ॥ इंद्राग्नीमित्राव
रुणसोमधातृबृहस्पति – स्योगश्चतुर्थ्यायाअधुनासाभ्यगच्यते ॥ ७६ ॥ इंद्राग्नीमित्रावरुणौ सोमोधा
तृबृहस्पति ॥ तेनोमुंचन्त्वेनसो यदन्यकृतमारिम ॥ ७७ ॥ सजातशंसादिति तु पूर्वोक्ता पंचमी मता यद्वा
चा यन्मनसा षष्ठी पूर्वमुदीरिता ॥ ७८ ॥ ज्योतिषेतममन्त्वागः सप्तम्यासाचकथ्यते । अन्वयेन समस्तागस
थाष्टम्याश्च सोच्यते ॥ ७९ ॥ येन त्रितो अर्णवान्निर्बभूव येन सूर्यं तमसो निर्मुमोच येनेंद्रो विश्वा अजहादरा
तीस्तेनाहं ज्योतिषा ज्योतिरानशान आक्षि ॥ ८० ॥ यत्कुसीदमप्रतीतं मयेह येन यमस्य विधिना चराणि
एतत्तदग्ने अनृणो भवामि जीवन्नेव प्रति तत्ते दधामि ॥ ८१ ॥ यन्मयि मातेति पूर्वप्रोक्ता सा नवमा इति
यदापिपेष मातरं प्राक्प्रोक्ता दशमा इति ॥ ८२ ॥ यदन्तरिक्षं पृथिवीं प्राक्प्रोक्तैकादशा इतिः यदाशसा नि
शःसेति प्रोक्ता त्रयोदशा इति ॥ ८३ ॥ तदग्निर्मालनाल्निम्ब एवं पंचदशा इति । यदयोवक्त्रमिति पूर्वोक्ता
षोडशी भवेत ॥ ८४ ॥ अज्ञो हिरण्यवर्णाभ्यमस्यां त्यागो विधीयते । इमं मे वरुणोस्मादियं चर्वः पूर्वमीरि
ता ॥ ८५ ॥ सप्त्यागास्ते नैकविंशादनुक्रमतः समीरिताः ॥ इंद्राग्निभ्यां वरुणा विंशोत्यागः सोऽत्रगथोच्यते ८६

॥ मेरु ॥
॥ ७७ ॥

यददीव्यंनृणामहं वभूवादित्सुन्वा संजगरजनेभ्यः ॥ अग्निर्मा तस्मादिंद्रश्च संविदानौ प्रमुंचतं ॐ ॥ ७ ॥ उग्रं पश्याराष्
प्रस्थामपश्चेरोभ्या । मिदं वदेन ॥ स्मागेक्ष विजयो । विडोय हस्ताभ्यामिनीरिता ॥ ८८ ॥ आग्वस्मागच्छतु । विड्डो वरुणाय
तमोहयो ॥ इमं मे वरुणोस्यादिपुनः श्राग्वछनहयं ॥ ८९ ॥ उग्रं पश्ये राष्ट्रभृत । किल्विषाणि यदक्षवृत्तमनुदत्तमेत
त ॥ नेत्रऋणान् ऋणव इत्समानो यमस्य लोके अधिरज्जुरायः ॥ ९० ॥ अवते हेडो वरुण नमोभिरवयज्ञेभिरीमहे ह
विर्भिः क्षयंन्नस्माभ्यमसुरप्रचेतोराजन्नेनांसि शिश्रथः कृत्वानि ॥ ९१ ॥ उदुत्तमं वरुणा पाशमस्मदवाधमं वि
मध्यमं श्रथाय ॥ अथा वयमादित्य व्रते तवानागसो अदितये स्याम ॥ ९२ ॥ एकत्रिंशे संकुसुको विकुसुकै
चमित्रार्थे ॥ विश्वेभ्यो देवेभ्यो गउ ऋः सा ग्मवापो स्वपने धुना ॥ ९३ ॥ संकुसुको विकुसुको निर्ऋथो यश्चनिस्वनः
तेयेस्मद्यक्ष्ममनागसो दूराद्दूरमचीचतं ॥ ९४ ॥ ततो द्वयोरस्मयेत्वद्दे स्यागतदग्निमे ॥ आयुष्मानेग्नयेत्स्यागः
पंचत्रिंशत्तमे मन्त्र ॥ ९५ ॥ निर्यक्ष्ममचीचते कृत्यां निर्ऋतिं च ॥ तेन योस्मत्समृच्छातेतमस्मैप्रसुवामसि
९६ ॥ दुःस्वप्नं साजग्रद्दुःस्वप्नं माभ्यां यशो नातृ घारो नच ॥ तेनास्यो स्यमस मृछातै नमस्मैप्रसुवामसि ॥ ९७ ॥ संव
र्चसा पयसा सं तनूभिरगन्महि मनसा सं शिवेन ॥ त्वष्टा नो अत्र विदधातु रायो नु मार्ष्टु तन्वो यद्विलि
ष्टं ॥ ९८ ॥ आयुष्टे विश्वतो दधदयमग्निर्वरेण्यः पुनस्ते प्राण आयाति परायक्ष्मं सुवामि ते ॥ ९९ ॥ आयुर्दा
याग्नयेत्स्यागः अवङ्गिशोथनदग्निमे ॥ अग्नये वरुणायादित्येभ्यो विश्वेभ्यो देवेभ्यश्च ॥ १०० ॥ आयुर्दा अग्ने हविषा

77

॥ गणः ॥
॥ ७७ ॥

१८

जुषाणोघृतप्रतीकोघृतयोनिर्दीधि॥ घृतंपीत्वामधुचारुगव्यंपितेवपुत्रमभिरक्षतादिमं॥ १॥ इममग्नआयु
षेवर्चसेकृधितिग्ममोजोवरुणसंशिशाधि॥ मातेवास्मा अदितेशर्मयच्छविश्वेदेवाजरदष्टिर्यथासत्
२॥ अग्नयेपवमानायस्वागोष्ठिंशतानिभु तस्माहूयोजातवेदसेअग्नयेस्वागच्छन्ते॥ ३॥ अग्नआयूं
षिपवसआसुवोर्जमिषंचनः आरेबाधस्वदुच्छुनां॥ ४॥ अग्नेर्जातान्प्रणुदानःसपत्नान्प्रत्यजातान्जात
वेदोनुदस्व॥ अस्मेदीदिहिसुमनाअहेडंतवशर्मन्स्यामत्रिवरूथउद्भौ॥ ७॥ सहसाजातान्प्रणुदानःसपत्नान्प्र
त्यजातान्जातवेदोनुदस्व॥ अधिनोब्रूहिसुमनस्यमानोवयंस्यामप्रणुदानःसपत्नान्॥ ८॥ अग्नयेहृत्रघ्रा
येनिंत्रिचत्वारिंशकेतनः॥ अग्नयेइतितस्मानुउपसेतिस्रुचेभेतेन॥ ९॥ अग्नेयोनोभितोजनोवृकोवारोजिघां
सति॥ तांस्त्वंवृत्रहंजहिवस्वस्मभ्यमाभर॥ १०॥ अग्नेयोनोभिदासतिसमानोयश्चनिष्ट्यः॥ तंवयंस
मिधंकृत्वातुभ्यमग्नेपिदध्मसि॥ ११॥ योनःशपादशपतोयश्चनःशपतःशपात उपाश्चतस्मैनिम्रुक्तसर्वं
पापंसमूहतां॥ १२॥ षडुन्त्वारिंशकेत्यागोदेवेभ्यश्चतदग्निमे॥ जातवेदसेयचेल ततहृत्यागोग्नयेभवेत
१३॥ योनःसपत्नोयोरणोमर्त्तोभिदासतिदेवा॥ इध्मस्येवप्रक्षायतोमातस्याछेषिकिंचन॥ १४॥ योमा
द्वेष्टिजातवेदोयंचाहंद्वेष्मियश्चमां॥ सर्वांस्तानग्नेसंदहयांश्चाहंद्वेष्मियेचमां॥ १५॥ योअस्मभ्यमराती
याद्यश्चनोद्वेषतेजनः॥ निंदाद्योअस्मान्दिप्साच्चसर्वांस्तान्मष्मषाकुरु॥ १६॥ श्रोत्रियाब्रह्मस्येनघडन

॥ मे.मं. ॥
॥ ७८ ॥

नपंचांशत्रमे । नदग्नियेपिचनथांनिमे वैश्वानरायच १७ । सꣳशितंमेब्रह्मसꣳशितंवीर्य्यां२ वलं । सꣳशितं
क्षत्रंजिष्णुर्यस्याहमस्मिपुरोहितः १८ । उदेषांबाहूअतिरमुद्वर्च्चोउदोवलं । क्षिणोमिब्रह्मणामित्रानुन्नयामि
स्वां२अहं १९ । पुनर्म्मनः पुनरायुर्म्मआगात्पुनश्चक्षुः पुनः श्रोत्रम्मआगात् । पुनः प्राणः पुनरात्मा । मआगात
पुनश्चित्तंपुनराधीतंमआगात । वैश्वानरोमेदब्धस्तनूपाअववाधतां दुरितानिविश्वा २० । एवंकृत्वानत
निष्ठेन्मभिस्याशिर्दब्धस्वः । अग्नेर्दक्षिणानीवद्भिर्वीतद्वादशार्वभिः २१ । वैश्वानरायप्रतिवेदया
मोयदीनृणाꣳ संगरोदेवतासु । सएतान्पाशान्प्रमुंचन्प्रवेदसनोमुंचातुरहितादवद्यात् २२ । वै
श्वानरः पवमोत्रः पवित्रैर्यत्संगरमभिधावाम्याशां । अवाज्जानन्मनसायाचमानोयदत्रैनोअवतन्नु
वामि २३ । समींयेलुभगेदिवि विदृनोनामसूर्यके । घेहाम्द्दनत्ययद्धनामेनद्धद्धकयोचनं २४ । विजि
हीर्षलाकान्कृधिवंधात्मुंचासिवद्धकं । योनेरिवप्रच्युतोगर्भसर्वान्पथोअनुष्व २५ । सप्रजानन्प्रति
गृह्णीतविद्वान्प्रजापतिः प्रथमजाऋतस्य । अस्माभिर्द्दत्तंजरसः परस्तादच्छिन्नंतंतुमनुसंचरेम
२६ । ततंतंतुमन्वेकेअनुसंचरंतियेषांदत्तंपित्र्यमायनवत् । अवंध्येकेददतः प्रयच्छादातुंचेच्छक्नवाꣳ
सस्वर्गएषां २७ । आरभेथामनुसꣳरभेथाꣳ समानंपंथामवथोघृतेन । यद्वांपूर्तंपरिविष्टंयद
ग्नौतस्मैगोत्रायेहजायापतीसꣳरभेथां २८ । यदंतरिक्षंपृथिवीमुतद्यांयन्मातरंपितरंवाजिहि
ꣳसिम । अग्निर्मातस्मादेनसोगार्हपत्यउन्नोनेषदुरितायानिचकृमः २९ । भूमिर्मातादितिर्नोजनित्रं

॥ राम. ॥
॥ ७८ ॥

78

१९

भ्रातांतरिक्षमाभिशंसस्वनः ॥ द्यौर्मे पिता पित्र्याच्छंभवासि जामिमित्वा मा विविक्षि लोकात् ॥ ३० ॥ यत्र सुहार्दः
सुकृतो मदंते विहाय रोगं तन्वा रऽस्वायां ॥ अश्लोणांगैरह्रुताः स्वर्गे तत्र पश्येम पितरं च पुत्रे ॥ ३१ ॥ यदन्नम
द्म्यनृतेन देवा दास्यन्नदास्यन्नुत वा करिष्यन् ॥ यद्देवानां चक्षुष्यागो आस्ति यदेव किंच प्रतिजग्राहमग्निर्मा
तस्मादनृणं कृणोतु ॥ ३२ ॥ यदन्नमद्मि बहुधा विरूपं वासो हिरण्यमुत गामजामविं ॥ यद्देवानां चक्षुष्यागो
अस्ति यद्देवा किंच प्रतिजग्राहमग्निर्मा तस्मादनृणं कृणोतु ॥ ३३ ॥ एवमग्निमुपस्थाय प्पकरस्थो सतिधंडुने
न ॥ वक्ष्यमाणेन मंत्रेण गोवेध्या नरायच ॥ ३४ ॥ यन्मया मनसा वाचा कृतमेनः कदाचन ॥ सर्वस्मात्तस्मा
न्मेलितो सोम्मिलत्वंहि वेत्थ वथा तथ्यं त्वाहा ॥ ३५ ॥ जयादितोमध्वततः कुर्यादेत त्रिरूपितं इदंज
न्मकृतानां प्रायश्चित्तं निवारकं ॥ ३६ ॥ इदमुक्तं हि जातीनां भूडा शा मधवो व्यते ॥ मार्गशीर्षसि
ताहम्यां कृतनित्यक्रियः शुचिः ॥ ३७ ॥ एकभक्तं हविष्येण नवम्यां नक्तमाचरेत् ॥ अयाचितं दशम्या
च एकादश्यामुपोषणं ॥ ३८ ॥ द्वादश्यां चपतं कृत्वा पूजयेद्विष्णुदेवता ॥ नमो नारायणायेति स्विष्ट
वीं नादिकमतं ॥ ३९ ॥ अष्टाक्षरं ग्रहस्थवाद्रहस्तं त्वानपमाचरेत् ॥ अष्टलक्षं द्विजो हविष्टभोजी तत्सेवनेर
तः ॥ ४० ॥ आमध्याह्नं जपं कुर्याद्भूशायी ब्रह्मचर्यकृत् ॥ निष्पापो जायते पूर्णो जपेनोयेष्मनश्चरेत् ॥
४१ निष्पापश्चित्तं वस्येत्र तथा दूर्वाक्षतो मयो ॥ होमाघारं भादिवसे निर्वर्त्योम्लपं इदं ॥ ४२ ॥ अनये कु

द्धकलशं स्थापयेन्निर्भयस्थले ॥ तस्मिंस्तीर्थादिजं तोयं निःक्षिपेत्कलशोन्नितं ॥ ४३ ॥ भृंगलद्वीपजं सूत्रं का-
चपात्रे निधापयेत् । यत्र पात्रं द्वयोस्तत्र कुर्याद्धरिहरार्चनं ॥ ४४ ॥ परिक्षादिवसे पूजां कृत्वा तत्प्रार्थयेत्ततः । आ-
योनारायणः साक्षादक्षसत्वं प्रतिष्ठितं ॥ ४५ ॥ तेन सत्येन मत्पापज्ञानं सत्येन पात्रनम् । ईरितो यं प्रार्थयित्वा
दद्यात्पुष्पांजलिं ततः ॥ ४६ ॥ पश्येत्स्वस्य शरीरस्य छायां तोये तथा रसे । यथा रसे तथा तोये दृष्टा चेत्पातकं धुतं ॥
७) ॥ स्नानानां तोये यदा छाया तदा पापं गतं नहि ॥ प्रायश्चित्तं पुनः कुर्याद्यावच्छायानि निर्मला ॥ ४८ ॥ नष्टपापो
भवेद्देवं गुप्तेश्वरगणसिद्धिभाक् ॥ यः कश्चिद्वैदिको मंत्रे जपश्चेद्दशवाक्षरं ॥ ४९ ॥ एकजन्मकृतं पापं नाशयेत्ता-
ममंत्रकः ॥ विलोर्धमगणोक्षस्वरवेत्तवनदंडकं ॥ ५० ॥ हंति पापं नात्रिजन्म न दंडं प्राकृतोदलं ॥ अपभ्रं-
शस्तदंडं चेत्स्येतन्मत्रक्रैगोपितं ॥ ५१ ॥ जपस्थानानि वक्ष्यामि कृत्रिमाकृत्रिमाणि च । एतानि सर्वतंत्रेषु दे-
वतानां पृथक्पृथक् ॥ ५२ ॥ महागणपतिक्षेत्रं मायूरं नर्मदातटं । पता[illegible]पशानं मायूरं गणेशमनुसिद्धि-
दं ॥ ५३ ॥ प्रभासे चक्रतक्षेत्रं पुष्करं श्रीपर्वतं । यमुनायास्तटं काशीत्येतेशामनुसिद्धिदं ॥ ५४ ॥ अयोध्या
मथुरा माया काशी बदरिकाश्रमः ॥ गया च गंगाब्धितीरं द्वारका विष्णुसिद्धिदा ॥ ५५ ॥ केदारश्च्यंबकं काशी
कोन्यवन्यो वनानि च ॥ गंगातीरे वैद्यनाथं रामेशः शिवसिद्धिकृत ॥ ५६ ॥ ज्वालामुखी प्रयागं च कामिनी
मातृकापदे ॥ सरस्वत्यास्तथा तीरं शाक्तिमंत्रस्य सिद्धिकृत ॥ ५७ ॥ तीरं च कमले भ्रमर्यो मेकलो पक्षपर्वतः

अंगवंगकलिंगाश्चक्षुद्रदैवनसिद्धिदाः ॥ ५८ ॥ कालरूपं च नेपाले हिंगुलाविंध्यवासिनि ॥ आलंधरेपूर्णागिरिवोमसा
गेरा सिद्धिदाः ॥ ५९ ॥ नटं यक्ष्माकराणां च वर्कदालिश्च वर्कवाटिका ॥ विंदुमांकलितोग्रामे गणेशस्थानिवत्स्वभा ॥
६० ॥ पद्माकरसरपराणकरवीरार्कवाटिकाः ॥ गोधूमदूर्वाक्षेत्राणि शिलाभानुमतःप्रियाः ॥ ६१ ॥ तुलस्याश्वत्थ
धात्र्यक्षुशालिग्रामादिसन्निधौ ॥ गोष्ठश्रोत्रियगुप्तामे हरेखंद्वेदिकांतिके ॥ ६२ ॥ पश्चिमाभिमुखे लिंगे वंदि
वर्ज्ये शिवालये ॥ शिवमोक्षोवटस्थारानसंभमे विपिने हूदे ॥ ६३ ॥ कदलिचूनचंवेलिसेवंतीवर्वरीवने ॥ ग्रंथर
थ्यानन दीतीरे शक्तेः प्रीतिष्ठ निर्जने ॥ ६४ ॥ पल्वलारात्रिंवकोलशाखोटमधुकाकुले ॥ वल्मीकेध्वंकनगोंच
मोदंतेक्षुद्रदेवताः ॥ ६५ ॥ पितृगेहेश्मशानेचत्रिपथेववनुष्पथे भूम्पालयेशिवाकर्णाभविनुष्वं तिवाप
काः ॥ ६६ ॥ गृहेगोष्ठेतथोद्यानेवनेपर्वतमस्तके ॥ नद्यांनत्संगमेदेवालयेस्पाद्वैदिकोधिकः ॥ ६७ ॥ यस्मिन्
देशे नगोहृन्यानापिब्रह्मवधो भवेत् ॥ नभ्रावयंतिभूडांश्चसिद्धिस्तत्रवैदिकि ॥ ६८ ॥ म्लेच्छायावेणिनोदू
नौ राजानः सविवादयः ॥ पुवस्पश्चनवर्ततेतत्रसिद्धिरहृतः ॥ ६९ ॥ जीर्णदेवालयोद्यानगृहवृक्षतरोवव
नदीकूलाडिकल्टेषुभूच्छिद्रादिषुतोवसेत् ॥ ७० ॥ एवंविचार्यमतिमान्कुर्याद्भूमिपरिग्रहं ॥ पृथ्वीवराहंसंपू
ज्यपुतस्पवलेनच ॥ ७१ ॥ ब्रूयादस्मकमंत्रस्यपुरश्चरणसिद्धये ॥ मयेयंगृह्यतेभूमिर्मंत्रोयासिद्धतामिति
७२ ॥ स्वग्रोघोडंवराश्वत्थप्लक्षान्यनरवृक्षजान् ॥ विलत्सिप्रमितान्वृक्षान्गृह्णीयात्कीलकान्^अष्टौनिखा

श

नयेदष्टदिशास्वीशानपूर्वयो॥ मध्ये निखन्यात्त्ववमम ॐ कुम्भान्तथाप्यधः॥ ७४॥ पश्चान्नैर्ऋंस्ययोर्मध्ये न
स्तुमंत्रेणाभिकीलयेत्॥ ध्वजां तथास्तुमंत्रेणात्रेष्टस्वव प्रपूजयेत्॥ क्षेत्रे चाकिलिते मंत्री निर्विघ्नैः परिभूयते
दिक्पालेभ्यो माषभक्तबलिं दिक्षु प्रकल्पयेत्॥ ७६॥ क्षेत्रमध्ये क्षेत्रपालं पूजयेच्च गणोश्वरं॥ तृतीयावा
स्तुपुरुषं तेभ्यो दद्याद्बलित्रयं॥ ७७॥ क्षेत्रमध्यं समाश्रित्य कूर्मचक्रं विचारयेत्॥ कूर्मचक्रमविज्ञाने र्महा
न विघ्नोभिजायते॥ ७८॥ परदेशग्रामगृहभेदात्कूर्मस्त्रिविधः॥ वृत्तद्वयं प्रकुर्वीत नवकोष्ठकभेदितं
७९॥ कवर्गाद्याः सप्तलेख्याः पूर्वाशादिषु लक्षकौ॥ ईशानादि विलिखेन्मध्यवृत्ते कोष्ठे द्वयं द्वयं॥ ८०॥ स्व
राणां पञ्चमोन्ते स्वं श्रीबीजं मध्यकोष्ठके॥ प्राग्रावेःपा कूर्मस्य सर्वदैव प्रजायते॥ ८१॥ देशनामादिमो
वर्गो यस्यां दिशि व्यवस्थितः॥ देशकूर्ममुखे तस्यां दिशि स्याद्ग्रामकूर्मकः॥ ८२॥ अवेद्वयं तु विज्ञेयं स्व
राद्यं जननतस्तथा॥ गृहकूर्मस्य वदनं यद्दिग्द्वारं गृहं भवेत्॥ ८३॥ अपवस्य पार्श्वयोः पाणिकुक्षिपादौ तत
स्ततः॥ पुच्छमेकमथो मध्ये पृष्ठमेवं षडंगतान्॥ ८४॥ महारिष्टे जीवनाशो वैरस्याद्धननाशनं॥ किंचिद्दै
वे सुखलाभत्वं तद्दिक्ष नी निगद्यते॥ ८५॥ अगोञठोलपोडुफोयधोजद्वोइहोडतो॥ फधौभरौयसौश्चे
तिमहारी परिकीर्तितौ॥ ८६॥ उछौ ओद्वयषौ नदन् जटौ वृखौ वुधौ रलौ॥ वैरं तु पंचमे वर्गे नान्किंचित्क
द्वयोर्भवेत्॥ ८७॥ वर्गयोर्यवपाश्चापि नयोश्शयोरपि॥ एकवर्गपराशीनिः स्ववर्गो द्विगुणां कुरु॥ ८८॥

80

स्थानवर्गयुतं तत्र महाभिन्नं प्रयुज्यते ॥ स्थानवर्गो द्विराणितः स्ववर्गो घोष्ट झेषितः ॥ ८९ ॥ स्थानायउभयोः कार्यं
मंत्रं यस्य शोधक यावत्स्थितं सोर्थदः स्यात्साधकोर्थप्रदो भवत् ॥ ९० ॥ भवेत्सर्वार्थसिद्धिः स्यात्कारयोरल्प
सिद्धयः ॥ कदौ न किंचिदास्वन्तं पादयोः पुष्पगोमृत्ति ॥ ९१ ॥ कुरुक्षेत्रे प्रयागे च गंगासागरसंगमे ॥ महाका
लेच काश्यां च कूर्मस्थाने नत्रविं नयेत् ॥ ९२ ॥ क्षेत्रसाधकमंत्राणामेकमेवाथमक्षरं ॥ यदि स्यात्सकृदेवमं
त्रः सर्वसिद्धिफलप्रदः ॥ ९३ ॥ अमृतो वृषभः शैलराजो वा भुक्तिरेव च ॥ अर्थकृद्बुद्धिकृत्पूर्वका हृादौ वलि
नार्चयेत् ॥ ९४ ॥ पद्मयोनिमहाशंखछायास्वं चापि मध्यमे ॥ कूर्मपृष्ठे ट्टकृत्वा गृहस्थो जपमाचरेत्
९५ ॥ अथ मालां प्रवक्ष्यामि द्विविधा सा स्थिराचर ॥ स्थिरानुस्थिरश्चित्तानां चं चलां चलचेतसां ॥ ९६ ॥ अ
कारादिक्षकारांतैर्बिन्दुमन्मानकाक्षरैः ॥ अनुलोमविलोमस्थैः कृप्तया वर्णमालया ॥ ९७ ॥ प्रत्येकवर्णा
ग्रन्थे तान् प्राप्नुः सर्वसिद्धिदा ॥ अथवा या अपि किं वास्ये प्रोक्तं य स्थिरमालिका ॥ ९८ ॥ अकारादिक्षका
रान्ता प्रोक्तेयं त्वक्षमालिका ॥ जपेचाष्टोत्तरशतेनपुनवर्गाणियोजनं ॥ ९९ ॥ चराधकथ्यते मालाभिचारेति
थिसंख्यकैः ॥ मुक्त्यर्थं पंचविंशत्याभसंख्यैः सर्वदा जपेत् ॥ १०० ॥ त्रिंशद्भिर्धर्मवृद्धिः स्यात्तनुपंचाशता कि
तं ॥ शतानामांतथा ह्मा विशतात्सकलासिद्धयः ॥ १ ॥ सममलत्रिशोरुद्राक्षा मणयो वनदामताः गजः
स्वाप्तिकरः शंखो भोगकृत्स्फटिकोमतः ॥ २ ॥ पुत्रप्रदा पुत्रजीवाः पद्माक्षाः पुष्टिवर्द्धनाः ॥ विद्रुमोत्थाव

ऽपकरा पौष्टिका पुष्टिदा मता ॥ ३ ॥ पापापहाः कुशमयाः स्वर्णजाः कामदायकाः ॥ कामदृ।छिस्तारजा नैर्डिंडाक्षै
ः स्याक्रूरं पदं ॥ ४ ॥ श्रीविद्यार्थं हरिद्रायास्तव्वाः पुरुषवश्यकृत ॥ ज्वरहृत्तीन्तुलाक्षायाडवरूप्यपित्त दृष्टिकृत
५ ॥ अर्कस्पोत्था रनेकार्यार्थ्याः फलैर्गौनसावने ॥ गजदंतस्यमर्थार्थं मोहने नामत्रजाप्यता ॥ ६ ॥ मारणे त्वायसी
प्रोक्ता धनार्थं श्वेतपद्मजा ॥ विद्योतारे चंदनोत्था शांतिकृद्धेनकाद्रुजा ॥ ७ ॥ रक्तचंदनवीजोत्था यक्षिण्या
दिकसाधने ॥ पद्मकाष्ठोद्भवा तुष्ट्यै देवदारुज्ञवैर्विद्रुक ॥ ८ ॥ कृष्णकाष्ठसमुद्भूतैर्मालामसंकर्मसिद्धिनि
भूतलेमेत्रिपवनातानतनलंभेद्गापीमवा ॥ ९ ॥ महानिवेतडाकिन्याभूनिवैः लभंतहजो ॥ इंद्रवृक्षाद्रा
संमोभिवारेवानरस्थिन ॥ १० ॥ अक्षास्थितोवस्यतिछिद्राद्भूतानस्पदेवताः ॥ नराम्नाराक्षसावश्या
वीरावश्या हयास्थिभिः ॥ ११ ॥ रासभास्थ्याक्ष्यऽसिद्धिर्मोस्यनानुगतास्थिभिः ॥ पुत्रिकामकूमणिजामा
लाशावरसिद्धिदा ॥ १२ ॥ कुशग्रंथ्या जपे द्विप्रः सुवर्णमणिभिस्तथा ॥ पुत्रजीवैर्जपेद्वैश्यः पद्माक्षैः सर्व
एवहि ॥ १३ ॥ रुद्राक्षस्फटिकेंद्राक्षमध्ये किंचित्तु दापयेत ॥ मध्ये हत्वा जपं कुर्वन्कामपोक्षोविनाशयेत ॥ ॥ राम ः ॥
१४ ॥ चतुर्थांशोत्तयोम्मालां गणनाथस्य मंत्रकैः ॥ मध्या हेर्कस्पसप्तप्त्यांरवेवानस्य मंत्रकैः ॥ १५ ॥ ॥ ८१ ॥
द्वादश्यां वेक्ष्मवी ॥ मालाप्रोक्ता विष्णुमेत्रतः ॥ त्रयोदश्यां तु संख्यायां तत्मंत्रैः शिवमालिकां ॥ १६ ॥ अष्ट
म्यां बा चतुर्दश्यां नवम्यां भूमिनंदने ॥ शाक्तोनापापि कर्तव्याजनाराजोयथाविधि ॥ १७ ॥ ग्रंथिनापदक्ष

81

त्रेरादेव्याः प्रीत्येन मालिका ॥ कार्पासे वैलवी माला प्रसूत्रे रथापि वा ॥ १८ ॥ दुर्गाप्रियै वल्कलैर्वा शैवी कार्पासस्र
त्रजा ॥ ब्रापशः सर्वदेवानां सूत्रोत्पत्तिविधिं भ्रमात् ॥ १९ ॥ सूत्रं द्विजेन्द्रपुरापस्त्रीनिर्मितं ग्रंथिवर्जितं ॥ त्रिगुणं त्रिगु
णीकृत्य ग्रासं प्रक्षाल्य यत्नतः ॥ २० ॥ एकवक्त्रैर्द्विवक्त्रैश्च चतुर्वक्त्रैश्च पंचभिः ॥ षड्वक्त्रैर्वाथ कर्तव्या मिथो मिश्रां
श्च वर्जयेत् ॥ २१ ॥ मुखं मुखेन संयोज्य पुच्छं पुच्छेन योजयेत् ॥ रुद्राक्षस्योन्नतं प्रोक्तं मुखं पुच्छं तु निम्नकं ॥ २२ ॥
धात्रीफलोपमः श्रेष्ठो मध्यमो बदरसन्निभः ॥ अधमश्चणकाभः स्यान्नतो हीनो विपत्तिकृत ॥ २३ ॥ एको मेरुस्त
त्र देयः सर्वेभ्यः स्थौल्यवृत्तयः ॥ आद्यं स्थूलं ततस्तस्मात्सूक्ष्मं सूक्ष्मतरं ततः ॥ २४ ॥ सर्पाकारां प्रकुर्वीत ब्रह्मग्रंथि
मतिं प्रति ॥ अथवा ग्रंथिरहितं दृढरज्जुसमन्वितं ॥ २५ ॥ त्रिरावृत्त्याथ मध्येन वार्द्धावृत्त्यान्तदेशः ॥ ग्रंथिः प्रद
क्षिणावर्तः स ब्रह्मग्रंथिरुच्यते ॥ २६ ॥ एवं भक्तं विधायाद्यो साधको ग्रथयेत्स्वयं ॥ कृतनित्यक्रियः शुद्धः
उक्तेष्वृक्षेषु तद्दिने ॥ २७ ॥ विनारुक्रमवर्णाभद्रुद्रस्ववर्णा द्विजादिनः ॥ एतेष्वलाभतः श्रेष्ठो जपमालाक्रमे
भृशं ॥ २८ ॥ अलाभे तु द्विजातीनामपि वा स्वस्वजातयः ॥ कलौ तु दुर्लभा विप्रा यथा विप्रा विधर्मगाः ॥ २९ ॥
अतिस्थूलोऽतिसूक्ष्मश्च स्फुटितो भंगुरो लघुः ॥ भिन्नः पुराष्टो जीर्णो रुद्राक्षो न शुभः स्मृतः ॥ ३० ॥ अन्योन्य
घर्षणाद्देव जपहानिर्भवेद्ध्रुवं ॥ मध्ये मेरोर्ग्रथयः कार्याः नात्र मुक्तादि विन्यसेत् ॥ ३१ ॥ एकवक्त्रः शिवस्स्य
मालां तु जपतो हरेत् ॥ ब्रह्महत्यादिपापानि तथा राज्यादिकेष्टदा ॥ ३२ ॥ उमाशंकसामाख्यो द्विमुखोयं

व्यपोहति। गोहत्यादिकपापानि गार्हस्थ्याश्रमसौख्यदः॥ ३३॥ त्रिमुखस्त्वग्निरूपः स्यात्स्त्रीहत्यादिकपापहा
धर्मार्थकामाः सिध्यन्ति धारणात्तज्जपादपि॥ ३४॥ चतुर्मुखो भवेद्ब्रह्मा नरहत्यादिनाशकः॥ स्फुरंति सक
लाविद्याः वाक्सिद्धिश्चापि जायते॥ ३५॥ पंचवक्त्रः शिवः साक्षात्सर्वपापहरः स्मृतः॥ शैवगाणेशशाक्ता
नांऽनंतं सिद्धिस्स्यात्तज्जपात्॥ ३६॥ कार्तिकेयश्च षड्वक्त्रः मगलितव्रतपापहा॥ विधिनादक्षिणेगहे धारणा
त्स्मरेत्सदा॥ ३७॥ सप्तवक्त्रो महानागोऽनंतो नाम पाथतज्जपात्॥ अनेनाः सिद्धयः सर्पविषभीश्च न जाय
ते॥ ३८॥ अष्टवक्त्रो गणेशः स्यात्सर्वविघ्नविदारकः॥ नश्यंति तज्जपात्सर्वे कामक्रोधादिशत्रवः॥ ३९॥ नव
वक्त्रो भैरवस्याद्याममार्गस्यदेवताः॥ जपादेव प्रसीदंति वामबाहोस्थितोघहा॥ ४०॥ जनार्दनो दशमुखो
नपात्रइवंति धारणात्॥ पिशाचग्रहवेताल ब्रह्मराक्षसपन्नगाः॥ ४१॥ एकादशमुखः साक्षाद्रुद्रएवा
स्यद्धारणात्॥ जपाच्चहयमेधादियज्ञानां फलभाग्भवेत्॥ ४२॥ द्वादशास्यो भास्करः स्यात्तज्जपाद्धारणा
त्तथा॥ तेजस्वी वक्तृतापि च गोमेधफलभाग्भवेत्॥ ४३॥ त्रयोदशमुखः साक्षाद्विश्वेदेवात्मकः स्मृतः॥
श्राद्धकाले हूतो दद्यात्पितृणामक्षयां गतिं॥ ४४॥ चतुर्दशमुखे जन्मं तदानंत्याय जायते॥ पूज्जाते देव
मनुजैरक्षयां लभते गतिं॥ ४५॥ अथ मालाकृतिं वक्ष्ये क्षालयेत्पंचगव्यकैः॥ उष्णं कौचनवर्णीयाः
स्विन्नायाश्चैव गोमयं॥ ४६॥ गोमूत्रं ताम्रवर्णीयानीलायाश्च भवेदपि॥ घृतं तु कृष्णवर्णायाऽवंपंचाम्हते

पिब ॥ ४७ ॥ गवां वर्णास्कमुलभासे त्रिदेशेषकृत्रस्थितं ॥ तत्र वर्णातिभागेन पंचगव्यं विचाहरेत् ॥ ४८ ॥ वर्णा-
लाभे न दोषोऽस्ति मात्राहीनं तु वर्जयेत् ॥ गोसकृद्द्विगुणं मूत्रं सर्पिर्दद्याच्चतुर्गुणं ॥ ४९ ॥ क्षीरमष्टगुणं प्रोक्तं
पंचगव्ये तथा दधि ॥ गायत्र्यादाय गोमूत्रं गंधद्वारेति गोमयं ॥ ५० ॥ आप्यायस्वेति च क्षीरं दधिक्रावा-
णो दधि ॥ तेजोऽसि शुक्रमित्याज्यं देवस्य त्वा कुशोदकं ॥ ५१ ॥ क्षालयेत्पंचगव्योद्यैः सद्योजातेति मंत्रतः ॥
चंदनागरुगंधाद्यैर्वामदेवेन घर्षयेत् ॥ ५२ ॥ धूपयेदप्यघोरेण कृष्णागरुसगुग्गुलैः ॥ तत्पुरुषाख्यमं-
त्रेणालेपयेच्चंदनादिभिः ॥ ५३ ॥ ईशानः सर्वमिति च प्रत्येकं मंत्रयेद्बुधः ॥ तेनैव मंत्रयेत्स्थेनमघोरेण वा
मंत्रयेत् ॥ ५४ ॥ अक्षमालासंस्कारं वक्ष्येऽश्वत्थस्य पत्रकैः ॥ पद्माकारेण नवभिः स्थापितैस्तत्र विन्यसेत्
५२ ॥ मणीन् सूत्रं च गंधोदैः क्षालयित्वाथ मंत्रयेत् ॥ ॐ ह्रीं पूर्वं मातृकार्णैः क्रमादेकैकशो मणीन् ॥ ५५ ॥
सूत्रं च तत्र विन्यस्य पूजयित्वा हुनेत्ततः ॥ तिलाज्यैः केवलाज्यैर्वा सद्योजातादिभिः पृथक् ॥ ५६ ॥ पंचमं-
त्रैः शतं वाष्टावष्टाविंशतिरेव वा । होमाभावे जपः प्रोक्तः प्रोक्षयेन्मालिकां ततः ॥ ५७ ॥ गोपुच्छसदृ-
शीं कार्या एकाग्रा वा समेरुका । आवाहनादिमुद्राणां मध्यके दर्शयेत्ततः ॥ ५८ ॥ सद्योजातादिभि-
र्मंत्रैः पूर्ववत्क्षालनादिकं । कौशिकादौ विशेषोऽयं सुरयामणितर्पणात् ॥ ५९ ॥ शिरोमालां तु षड्विंश-
द्द्वात्रिंशत्कंठमालिका । कूर्परे षोडश प्रोक्ता द्वात्रिंशत्तु शिखाबंधयो ॥ ६० ॥ अष्टोत्तरशतैर्युक्तमुपवीतं

मे·तं·
प४

विधीयते ॥ तदर्द्धंप्रसोमालांशिखायामेकमुच्यते ॥ ६१ ॥ कर्णयोश्चापिसंदद्याद्धाररराक्षमईरितः ॥ संख्याही
नंनकर्तव्यमाधिकंनैवदूष्यति ॥ ६२ ॥ रुद्राक्षाधारयेन्नेवंदेहान्तेसशिवोभवेत् ॥ वकुलत्वलभतेपुण्यंभाग्यवानि
हजायते ॥ ६३ ॥ स्नानेदानेजपेहोमेवैश्वदेवेसुरार्चने ॥ प्रायश्चित्तेतथाश्राद्धेदीक्षाकालेविशेषतः ॥ ६४ ॥ रुद्रा
क्षधारीभूत्वाचयत्किंचित्कर्मवैदिकं ॥ योविप्रःसततंकुर्यात्तत्कर्मसफलंभवेत् ॥ ६५ ॥ कण्ठेशिरसिहृ
स्तेचकर्णयोरुपवीतके ॥ रुद्राक्षधारणाद्देवहरोभवतिमानवः ॥ ६६ ॥ खादन्मांसंपिबन्मद्यंसंगच्छन्नन्त्य
जातिषु ॥ सद्योभवतिपूतात्मारुद्राक्षंमूर्द्धिधारयन् ॥ ६७ ॥ दिवानुपृष्यंतियेदेवाःपशवस्तेनुवैदिकाः नान्
पानयंतियेकौलेतेवांशास्तात्ववयंयमः ॥ ६८ ॥ तेषांसंरक्षणार्थायशम्भोरुद्राक्षतोभवि ॥ रुद्राक्षाःसर्वदेवा
नांमंत्रासिद्धिविधायकाः ॥ ६९ ॥ रुद्राक्षकण्ठमासिन्यभ्जनकोम्रियतेयादि ॥ सोपिरुद्रत्वमाप्नोतिकिंपुन
र्मानवादयः ॥ ७० ॥ उच्छिष्टोवाधिकर्मस्थोयुक्तोवासर्वपातकैः ॥ मुच्यतेसर्वपापेभ्योनरोरुद्राक्षधारणा
त् ॥ ७१ ॥ रुद्राक्षमालिकांकण्ठेधारयन्भक्तिवर्जितः ॥ पापकर्मापियोनित्यंरुद्रलोकेमहीयते ॥ ७२ ॥ अरुद्रा
क्षधरोभूत्वायत्किंचित्कर्मवैदिकं ॥ कुर्याद्विप्रस्तपोमोहान्नासावाप्नोतितत्फलं ॥ ७३ ॥ पूजार्थंवाद्विथा
मर्थेमालासंस्कारउच्यते ॥ गगोदकस्पर्यविस्वीशऽर्गीसंपूजयभक्तितः ॥ ७४ ॥ मालामपामथतांमालांस्नौवी
जेनापिमंत्रितांअष्टोत्तरशतंपंचगव्येनाम्पापयेच्चहं ॥ ७५ ॥ चतुर्थंतुसमुद्धृत्यशालग्रेदद्यामंत्रतः ॥ हवं

ताप:
८३

83

त्रेणग्रंथयित्वास्थ्यो तिलेनांनिधापयेत् ॥ ७६ ॥ ततस्तन्तोत्थनांमालांस्थापयेद्धेमपात्रके ॥ पंचामृतेनसंस्था
प्यशीतलेनजलेनच ॥ ७७ ॥ चंदनेनसुगंधेनकस्तूरीकुंकुमादिभिः ॥ अभिषेकंततःकुर्यात्तन्मंत्रेणसाधक
७८ ॥ नवग्रहास्तान्पूजयित्वा दिक्पालांश्चापिपूजयेत् ॥ तिलेनघृतयुक्तेनशान्तितोहोमयेत्ततः ॥ ७९ ॥ स्वर्णंद
क्षिणांदद्याद्गुरवेमतिसंख्यकान् ॥ स्वमंत्रजापिनोविप्रान्भोजयेद्वाथवैदिकान् ॥ ८० ॥ अभावेस्वर्णपा
त्रस्यताम्रमश्वत्थपत्रकं ॥ मालासंस्कारइत्युक्तोजपःस्यात्सिद्धिदायकः ॥ ८१ ॥ वीकमादिकमालानां
कोलिकानांचवापिनां ॥ सिद्ध्येवक्ष्यामिसंस्कारंसर्वतंत्रेषुगोपितं ॥ ८२ ॥ शिल्पिनंपूजयेदादौवस्त्रगंधानु
लेपनैः ॥ संदृढंकारयेन्मालामंत्रपूतांपिवत्सधु ॥ ८३ ॥ पंचाशन्मातृभिःकार्याअत्रसन्यामगोक्षिपेत् ॥
तिशामेकांसमुद्धृत्यकारणैःक्षालयेत्ततः ॥ ८४ ॥ भृङ्गोदैर्मूलमंत्रेणाभिषिंचेद्विजयारसैः ॥ प्रक्षाल्याक्षपयेत्स
थ्यान्त्रोनयेद्दिव्यसूत्रके ॥ ८५ ॥ सूत्रंत्वेकजपेनीलंकृष्णंमारणकर्मणि ॥ मोहनेहरितंलंभेधूम्राभंद्धिविना
लभं ॥ ८६ ॥ शांतौपुष्टौसितंद्वेषेरक्तंमुक्त्वाद्नेभवेत् ॥ वश्येपीतंकषायंतुविक्षेपकरणोपमं ॥ ८७ ॥ चक्रपू
जांततःकुर्यात्साष्टोत्तरसहस्रकं ॥ हुनेत्सघपलाज्यांचमूलमंत्रेणसाधकः ॥ ८८ ॥ ततोबलिंयथान्यायंम
हिषादेःप्रदापयेत् ॥ शक्तीश्चसाधकांश्चापिभोजयेन्मातिसंख्यकान् ॥ ८९ ॥ एवंसंसाधितांमालांपश्
तेनप्रदर्शयेत् । येनमंत्रेणयामालाहृतोनंतुजपेत्तया ॥ ९० ॥ अन्यमंत्रजपाच्छापोदेवतायाःप्रजाय

यत्ने ॥ दृढं सूत्रं नियुंजीत जपेच्च घटितैर्यथा ॥ ९१ ॥ जीर्णे सूत्रे पुनः सूत्रं ग्रंथयित्वा शतं जपेत् ॥ तर्जन्या न स्पृशे
त्सूत्रं कंपयेन्नैव धूनयेत् ॥ ९२ ॥ न स्पृशेद्वामहस्तेन करभ्रष्टां न कारयेत् ॥ अक्षाणां चालने गछृश्चास्यमक्षेन
संस्पृशेत् ॥ ९३ ॥ जपकाले सदा विद्वान् मेरुं नैव विलंघयेत् ॥ परिवर्तनकाले तु संघट्टं नैव कारयेत् ॥ ९४ ॥ क
त्निः तटरवटाशुके दोलमांने चलनातिः ॥ वलिते चैव विक्षेपः स्फटिकेत्ताद्विसंभवः ॥ ९५ ॥ हस्तच्युते महावि
घ्नः सूत्रछेदे विनाशनं ॥ अथ वांगुलिमालाभिर्जपं कुर्यात्रड्यते ॥ ९६ ॥ अनामामध्यमारभ्य कनिष्ठानुक्रमे
ण तु ॥ मध्यमामूलपर्यंतं करमाला प्रकीर्तिता ॥ ९७ ॥ मध्यमानामिकामध्यपर्वयुग्मं प्रकल्पयेत् ॥ मेरुं
वानामिकामूलात्कनिष्ठानुक्रमेण च ॥ ९८ ॥ तर्जन्यग्रादितो मध्यमूलांतं दशसंख्यका ॥ अथवा कल्पये
न्मेरुं मध्यामध्यादिपर्वकं ॥ ९९ ॥ अनामामध्यपर्वान्तु तर्जनीमूलकावधि ॥ दशसंख्याजपे प्रोक्ता तथा यंत्रि
तिधोमतः ॥ १०० ॥ तत्रादौ त्रिविधः प्रोक्तः पर्वाख्यो यंत्रपो मया ॥ अंगुल्याख्यो जपः प्रोक्तो नमने नोत्रमेत
च ॥ १ ॥ कनिष्ठिकानत्यांगुष्ठा तथ्येवं दशकं भवेत् ॥ अंगुलिगमरेखाभिर्जपारेखाजपो भवेत् ॥ २ ॥ अंगुली
नं वियुंजीत जपकाले कदाचन ॥ अंगुलिनां वियोगे नाछिद्रे प्रश्रवते जपः ॥ ३ ॥ नो लंघयेच्च गणनां किंचि
त्संकोचयेत्तले ॥ न दर्शयेत्करं नो चेत्फलं गृह्णंति राक्षसाः ॥ ४ ॥ त्यजेद्धिंशातिकर्माणि सिद्धिविघ्नकराणि
च ॥ कुर्याद्धिंशाभिकर्माणि जपासिद्धिकराणि च ॥ ५ ॥ लोभं क्रोधं च मात्सर्यं कामं द्वेषं च ताडनं ॥ दंभमुचा
टनाम्पांमप्रियभाष्यं वचनं तथा ॥ ६ ॥ गीतं वाद्यं मधुछायां विभीतककरंजयो ॥ मासं प्रतिग्रहं मात्स्यं

84

तां दूलं पापिभाषणां ॥ ७ ॥ एतानि वर्जयेद्विद्वान् कर्त्तव्यान्यथ मे शृणु । मनो निरोधो मंत्रार्थे विंतनं नित्यकर्म च ८ । नैपि
त्तिकं शौचमौनेनेपरमं मार्जनं दमः ॥ भूमिशय्या त्रिषवणास्नानं प्रात्यहिकार्चनं ॥ ९ ॥ नित्यदानं गुरोः पादपूजातारनि
यंत्रणा ॥ स्नानं च पंचगव्येन पवित्रकरधारणं ॥ १० ॥ त्रिसंध्यावंदनं पंचयज्ञात्सपराकं चनः । यथोक्तव्रतधरणं
प्रायश्चित्तमथोच्यते ॥ ११ ॥ सकृदुच्चरितेशके पुराणं समुदीरयेत् । प्रोक्तोशुमरङ्गाद्येपि प्राणायामं सकृच्चरेत् १२
वदुष्टतापेवावश्यं स्पर्शे गानिन्नतोजपेत् । सुतेष्वेवं तथास्पृश्यास्थानां स्पर्शनेपि च ॥ १३ ॥ पौनस्पागेजपेल्लं
त्रं वैष्णवं वाप्यरेहरिं । पतितो त्यजसंदष्टे तेजोवं मंत्रिशिक्षयेत् ॥ १४ ॥ सूर्याग्निश्चंडपाः खेटासुनयोभानितारकाः
विद्वान्द्दोषोक्तोल्लराश्चेतितेजोहीनाः परेपरे ॥ १५ ॥ भुतेधो वायुगमने पतितादिकभाषणे । स्वस्वाजपेत्तथाच
मपप्राणायामं षडंगके ॥ १६ ॥ कृत्वा पश्चाज्जपेन्मंत्रं भार्यां विह्वृतुमुच्चरेत् । मार्जारं कुक्कुटं कौवेश्वानं गर्द्धभं तत्वं
कपि ॥ १७ ॥ हष्ट्वा च स्पृष्ट्वा चरेत्कर्म स्पृष्ट्वा स्नानं विधीयते । देवादसत्यभाषिवे स्मरन्डंपौरुषं जपेत् ॥ १८ ॥ वदुवाद्वे
कवत्रो वायुक्तवेशो गलाद्वृतः । उष्णीषी कंचुकी नग्नः शिरसि प्रावृतोऽपि वा ॥ १९ ॥ विनाद्याकुलचित्तो वा क्रु
द्धोश्रांतः क्षुधान्वितः । उपानत्कृष्ठपादो वा यानशय्यागतस्तथा ॥ २० ॥ छायानो वाऽधौतपादः पश्चाद्वादक्षिणा
मुखः । स्नानषष्ठोर्द्ध्ववस्त्रश्च तथा द्विगुणवस्त्रकः ॥ २१ ॥ स्युतवस्त्रोस्फुतवस्त्रः स्निग्धवस्त्रो द्विकच्छकः । वह्निः कंकच्छोत
त्तरीयो विकच्छश्चैककच्छकः ॥ २२ ॥ कोपीनीप्रौढपादश्च तथा सीवितवस्त्रवान् । जपास्कृतः प्रपादाद्येऽप्रक्षसेहि

॥ मे.रु. ॥
॥ ८५ ॥

नेफलं ॥ २३ ॥ तत्कारणांपरित्यज्यतज्जपंपुनराचरेत् ॥ स्वभार्यायांप्रमादेनसङ्गलिप्तश्चेन्नदोषभाक् ॥ २४ ॥ स्नात्वार्द्रवासासो
नेदशाङ्कंभमिंतजलं ॥ श्रोत्रियस्यगृहेदद्यात्परनार्यासहस्रकं ॥ २५ ॥ जपःस्यादक्षरावृत्तिःसत्रेधापरिकीर्तितः ॥ हीनो
वाग्जाःकामिकल्लपध्यःश्रेष्ठस्कमानसः ॥ यदुच्चनीचस्वरितैःशब्दैःस्पष्टपदाक्षरैः ॥ मंत्रउच्चार्यतेवाचा हीनोसो
वाचिकःस्मृतः ॥ २७ ॥ शनैरुच्चार्यमंत्रमीषदोष्ठौप्रचालयेत् ॥ किंचिच्छ्रवणयोग्यश्चकपिकःसतुमध्यमः ॥ २८ ॥
बुद्ध्यापदाक्षरश्रेण्यायथास्थानेषुचोच्चरेत् ॥ अर्थस्मरणपूर्वंतमभ्यसेन्मानसंजपः ॥ २९ ॥ अध,मक्रवाचिकः
स्यात्कायिकःसर्वसिद्धिकृत् ॥ मानसःसाधयेन्मोक्षंतत्तोयःक्षुद्रकर्मकृत् ॥ ३० ॥ जपेनदेवतानित्यंस्तूयमा
नाप्रसीदति ॥ जपात्सिद्धिर्जपात्सिद्धिर्जपात्सिद्धिर्नदूरतः ॥ ३१ ॥ यथाधनेनसंतुष्टोजायतेक्षात्वकःप्र
भुः ॥ तथैवबलिदानेनपूजयाक्षुद्रदेवता ॥ ३२ ॥ यथामन्त्रगणोवैश्योजायतेगुणवान्प्रभुः तथाहंत्वव
विद्यार्कोजपादेवफलप्रदः ॥ ३३ ॥ आसनंतुद्विधाप्रोक्तंनित्यकाम्यकभेदतः ॥ कुशाजिनांवरैर्युक्तंव
तुरंगलमुद्धृतः ॥ ३४ ॥ चतुरस्रंद्विहस्तंचविस्तारंमृदुनिर्मलं ॥ दद्यादेवासनंनित्यंजपसिद्धिविधायकं ॥
३५ ॥ अथकाम्यानिवक्ष्यन्तेनानासिद्धौमृगाजिनं ॥ सर्वसिद्धौव्याघ्रचर्मत्वाविकंरोगनाशकं ॥ ३६ ॥ कौशे
यंपौष्टिकंप्रोक्तंवेत्रजंश्रीविवर्द्धनं ॥ श्वेतेतुकंबलेधर्मसिद्धिरक्तेर्थसिद्धयः ॥ ३७ ॥ पीतेकाम्योद्विजास्ये
षांपोक्षदःकृष्णकंबलं ॥ दुःस्वप्नकारंजिनःस्त्रीनीलरंगोनशोभनः ॥ ३८ ॥ त्यजेत्रिविक्रमप्राप्रोअतिविद्धे

85
॥ रापः ॥
॥ ८५ ॥

२६

पुसंविशेन । निषिद्धान्यथ वक्ष्यन्ते शोकः स्याद्दारुकासने ॥ ३९ ॥ वंशासने दरिद्रः स्याद्वस्त्रे स्थानविनाशने पाषाणे च न तथो
त्थाने ज्वरः स्यान्मृन्मयासने ॥ ४० ॥ छिन्नासने भवेत्पीडा पत्त्रवे वित्तविभ्रमः ॥ तृणासने भवेत्पीडा निषिद्धं त्विष्टिकाम
तं ॥ ४१ ॥ चित्तक्षोभो गृहस्थस्य कृष्णसाराजिने भवेत् । वटुर्वनाथसन्यासी स्नातकः सिद्धिमाप्नुयात् ॥ ४२ ॥ शुभे मुहु
र्त्ते नक्षत्रे तिथौ लग्ना त्वा यथाविधि । विप्रान्संतर्प्य यत्नेन भोजनाच्छादनादिभिः ॥ ४३ ॥ भूवित्तवस्त्रभूषाद्यैः संतो
ष्य गुरुमात्मनः । आरभेत जपं पश्चातप्तृतापुरःसरं ॥ ४४ ॥ तपस्थाने नतः कुर्यात्त्रिकोणं वर्त्तुलं वहिः । तद्वहि
श्चतुरस्रं च तत्र क्षेत्रे समर्चयेत् ॥ ४५ ॥ इहागच्छेत्यादिवाक्यैस्त्रिकोणाद्यन्ततः पुनः ॥ मन्त्रोदकादिसंपूर्णं वलि
पात्रं निधापयेत् ॥ ४६ ॥ वापि सिर्महिषो देयः कौलिकैर्वर्करस्तथा ॥ अविः सिद्धं निमिलत्त्रतिवेघो मत्तनापुना
४७ ॥ एह्येहि विडषीन्मुस्कापुरभंजनपुग्मकं ॥ मर्नयद्वितयं यश्चाद्धिप्रावि प्रमहे शिव ॥ ४८ ॥ भैरवक्षेत्रपालेति
वलिं गृह्णद्वयं स्वाहा ॥ त्रिचत्वारिंशदर्णोयं क्षेत्रपालवलेर्मनुः ॥ ४९ ॥ तस्मै सपरिवाराय वलिं दद्यान्न भक्षयेत्
प्रारभेत पुरश्चर्यां दीक्षोक्तदिवसे शुभे ॥ ५० ॥ प्रणम्यादौ गुरुं विप्रान् गणेशं परिपूज्य च ॥ पुण्याहवाचनं कृत्वा
कुशहस्तो वदेदिति ॥ ५१ ॥ सूर्यः सोमो यमः कालः संध्ये भूतान्यहः क्षपा । पवनो दिक्पतिर्भूमिराकाशं खेच
रामराः ॥ ५२ ॥ ब्राह्मं शासनमाधाय कल्पध्वमिह सन्निधिं ॥ पडित्वेत्थं ताम्रपात्रे कृत्वा कुशतिलाक्षतान् ॥ ५३
उदङ्मुखस्ततः संकल्पं कुर्यात्संवत्सरादिकान् । कामनोमात्रवर्णं च तत्र विंशतिसंख्यकान् ॥ ५४ ॥ संवत्सरायने
मासः पक्षः पवांगमेव च ॥ नवग्रहस्थितिं घस्रभागमुहूर्त्तकं त्विति ॥ ५५ ॥ स्वदेशं भेदं तत्तु स्मारकामनास

हिमारुणदेहं ॥ क्षीपेभुके त्वराद्युक्ते भुके वर्षे वनी हुंतिं ॥ ५६ ॥ अमुके चामुककक्षेत्रे गोत्रप्रवरमुच्चरेत् ॥ स्वनामसजातिकाम्यां वंधु
जाद्युपंचवर्गं च ॥ ५७ ॥ ततो दासोथामुकस्य मंत्रस्यास्ति द्विकामुकः ॥ करिष्येहं पुरश्चर्यामि. संख्योजाययाम्विकां
५८ ॥ अद्यारभ्यं दिनेरे मेरसातिप्रातिकावधेः ॥ करिष्य इति संकल्पं पतसेव प्रकल्पयेत् ॥ ५९ ॥ वदेवाचापि लाषे च कु
मेराया चोपपादयेत् ॥ ततोंगरापतिं दुर्गां मातृनैत्वा वपूजनं ॥ ६० ॥ कृत्वा स्वमूलमंत्रेण प्राणायामत्रयं चरेत् ॥ कृत्वा
ऋष्यादिविन्यासमंगन्यासं तथैव च ॥ ६१ ॥ ध्यायेत्तु हृदये देवपात्रे संस्थाप्य मालिकां ॥ अर्घ्योदकेन संप्रोक्ष्य नत
लां प्रार्थयेदिति ॥ ६२ ॥ ॐ मां माले महामाये सर्वशक्तिस्वरूपिणि ॥ वतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव
६३ ॥ पूजयित्वा ततो मालां गृहीत्वा दक्षिणे करे ॥ बीजं गणपतेः दूर्वं मुच्चार्य तदनंतरं ॥ ६४ ॥ अविघ्नं कुरु माले त्वां
गृह्णीयात्तदनंतरं ॥ हस्ते च दक्षिणे तो पश्चाच्चिंतयेन्मनसा शिवं ॥ ६५ ॥ चिंतयेच्च गुरुं मूर्ध्नि यथावर्णादिकं भवेत्
मंत्रध्यायेत्करारूढमध्येपीनवशौहिराप्य ये ॥ ६६ ॥ महामायां च हृदये ध्यात्वा नं गुरुपादयोः ॥ आत्मानं चक्रे ततः
पश्चात्कुर्यान्मंत्रस्य चासनं ॥ ६७ ॥ देव्याश्चाप्येकतानीत्वात्तु भूमात्मनाततः ॥ तच्च स्वरूपमेकं मत्वा चक्रं प्र
जिलंघयेत् ॥ ६८ ॥ षट्चक्रेपि महामायां स्पर्शोध्यात्वा प्रयत्नतः ॥ तंवयेन्मूलमंत्रेणावादिषोडशचक्रकं ॥ ६९
॥ आदिषोडशचक्रस्था साधकानंददायिनी ॥ चिंतयन्साधको देवीं जपकर्म समारभेत् ॥ ७० ॥ ध्रुवोहृपसिता
डीनांत्रयाणांग्रांतडुच्यते ॥ तत्रांते त्रिपथस्थाने षट्कोणांच नरांगुलं ॥ ७१ ॥ रसांच कुलयोगं होराता च क्रपिनीरि
तं कालोच्चयातांनांत्रयाणामपि नाडीनां हृदयेचैकतां भवेत् ॥ तत्स्थाने षोडशारं स्यात्सप्तांगुलप्रमाणतः

डीनांवेष्टनं विद्यात्तेन तासां ॥ ७२ ॥ सुषुम्नेडापिंगलानां षट्कोणांत स्वडंगुलं ॥ तत्स्वद्दक्रमिति प्रोक्तं भक्तं कंठस्थमध्यगं ॥ ७३

७४ ॥ तत्पीतमुक्तयोगानामादिशोऽङ्गवक्त्रगं ॥ ध्येयानामथ मंत्राणां विनितस्य जपस्य च ॥ ७५ ॥ यस्मादार्थज्ञ हृदयं तस्मा
दाद्गीति गद्यते ॥ तत्र प्रणवउत्पन्नः पूर्वपादितलतः स्मृ ॥ ७६ ॥ निःसेतु कं यथा तोयं क्षरणान्निम्नं प्रसर्पति ॥ मंत्रस्तथै
व निःसेतुः क्षरणात्क्षरति यज्वनां ॥ ७७ ॥ तस्मात्सर्वत्र मंत्रेषु चतुर्वर्णा द्विजातयः ॥ पार्श्वयोः सेतुमादाय जपकर्मस
मारभेत ॥ ७८ ॥ मंत्राणां प्रणवः सेतुर्द्विजानां परिकीर्तितः ॥ चतुर्दशस्वरो न्येषां चंद्रानुस्वारसंयुतः ॥ ७९ ॥ एवं विवि
त्य मध्याया मध्यभागे तु मालिकां ॥ अष्टोत्तरशतैर्नीमालामंगुष्ठाग्रेण चालयेत् ॥ ८० ॥ पूर्वं मंत्रं जपन्नयत्नस्पृ
ष्टोदपरं मतिं ॥ अंगुष्ठे न भवेत्तस्यान्निःफलः स जपः सदा ॥ ८१ ॥ मालां त्व हृदयासन्नां धृत्वा दक्षिणपाणिनां ॥
देवीं विचिंतयन् जप्यं कुर्याद्वामेन न स्पृशेत् ॥ ८२ ॥ एकचित्तः प्रशांतात्मा ह्यक्षसूत्रकरः शुचिः ॥ भुग्नग्रीवोन्नतः शा
न्तः काकूर्मीलनवर्जितः ॥ ८३ ॥ सविसर्गसमाप्तं च सबिंदुसाक्षरं स्फुटं ॥ न द्रुतं नापि विश्रान्तं क्रमान्मंत्रं जपेत्सु
धीः ॥ ८४ ॥ जपोत्तिष्ठोत्तरं ज्ञात्वा तत्स्त्वा शिरसि धारयेत् ॥ मालां मंत्रं ॐ ह्रीं सिद्ध्यैं नमः संप्रार्थयेदिति ॥ ८५ ॥ त्वं माले
सर्वदेवानां प्रीतिदा शुभदा मम ॥ शिवं कुरुष्व मे भद्रे यशो वीर्यं च वर्द्धय ॥ ८६ ॥ ग्रहणोस्थापने पूजा यां प्रोक्तो मा
लिकामनुः ॥ पंचाक्षरात्मको देवं त्वेहं संप्रार्थयेदिति ॥ ८७ ॥ गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपं ॥ सिद्धि
र्भवतु मे देव त्वत्प्रसादाज्जगत्पते ॥ ८८ ॥ मूलमंत्रं समुच्चार्य देवहस्ते निवेदयेत् ॥ तं जपं चार्घ्यतोयेन मध्यान्हसम
येत्तिदं ॥ ८९ ॥ तदूर्द्ध्वं पूर्ववत्स्नात्वा विशेषार्घविधानवित् ॥ न्यासावसानमखिलं कर्म कुर्यात्प्रोदितं ॥ ९० ॥
पूजाग्निहोमपर्यंतं तन्ततश्च जपमारभेत् ॥ यावद्दिनावसानेन भूयः स्नात्वा ततो द्विजः ॥ ९१ ॥ उपास्य पूर्ववत्संध्या

देवं सं पूजयेत्पुनः ॥ विसर्ज्य भोजनं कुर्यात्स्वनतेनारकोदये ॥ ९२ ॥ सकंदफलमूलाढ्यौ सडिक्षाद्यौ हविष्यमकु पयोव्र
तीभवेद्धेष्ट स्नेषां लक्षणमुच्यते ॥ ९३ ॥ आमकूरं त्रमूले पिशाडानकंकसेनकं ॥ रक्तहसीद्धांत्वमधुलालूकंश्वेत्कम
च्यते ॥ ९४ ॥ डाक्षा प्रजं कूपनसं कपित्थं खर्जूरिका दाडिमनालिकेरं पनसबकं क्षीरिणि चारनिंडुकंकर्कधुधात्रामध्य
वेत्पवित्रं ॥ ९५ ॥ ड्रानमूलं त्र्वोमूलं विमलेपं वपीनटा ॥ अकवाकुः कुचा कुष्ठमूले पाविश्वकारकं ॥ ९६ ॥ वेदिका
शानपुष्का नोग्धवीनां श्री मनांसमनां ॥ सन्कुलस्यानज्ञाना नांभिक्षीद्धौ वाग्रतमन्नानां ॥ ९७ ॥ वनमूलफलं क्षीरदधि
भिक्षान्नसक्थकवः ॥ एतन्त्स प्रविंधं भिक्षालब्धं भक्ष्यं व्रतस्थितैः ॥ ९८ ॥ ह्यापाणिनवंचाद्वानच्छेनात्विन्नादिमोडवाः
नाड्लाः षष्टिकानां चाराश्च त्रिविधनाड्ला ॥ ९९ ॥ मङ्गायवालिला कृष्णाः कलाया त्रिपुटा अपि ॥ कामवेश्च
मकुष्ठाश्रयावनालः कुशांडिका ॥ ५०० ॥ कालकंभ्राकवाल्लकंकरं व्रीहिनमोचिका ॥ वक्रवर्तिवक्रमर्दपलं
कः शानपूषिका ॥ १ ॥ मूलं हेपं नजंभ्चेनंरातकंमाषेंतृतिलं ॥ मरगालंमुङ्गालिघोटांशानमूली विदारिका ॥ २
सर्वेपिगालगोर्ध्वप्रोवाराहिचकसेनकं ॥ आमलकाः कंवुकश्चकेतूटोपागावाकको ॥ ३ ॥ साकुडसेक्षवंगावोद
धाजपं गोजमाहिषं ॥ दुग्धं ससारंमधुरं फलं पत्रमल्पबीजकं ॥ ४ ॥ पनसाम्रामलं चिंत्राविफालिनगडेक्षवं । ६
विष्कंभेषजं सर्वं हिमापीनाम्नरापलं ॥ ५ ॥ भेकूंगवांडम्बमुजं मध्यमंसुरभीभवं ॥ अधर्मपाहिपंचास्यद्रुतमथा
नां त्रिविध्यते ॥ ६ ॥ स्पजत्रिविकमाहारं मधामोमोज्ञाम्नतश्चयत ॥ त्रिविद्धं देशकुलतः प्रशस्तं सोधमः स्मृत
७ ॥ त्रिविद्धान्यथकथ्यंते वंचाशाम्नपिमानित स्वेनपक्वामसूराश्च कोद्रवाश्चराका त्रिधा ॥ ८ ॥ माषाश्च

87

भूमि लवणं पत्रजातेरसो नरं ॥ शोडक्षारं वचपलांगजेनंकास्यभांजनं ॥ ९ ॥ पांसेवखिवलवणमार्द्रकीं चारनालकं
श्रत्रपर्युषितं तैलं मांसूलक्षोडधान्यकं ॥ १० ॥ पटोलंच्चापिहृंमाकपूलकं चकलिंजकं ॥ दग्धान्नंचद्विपक्वंचगणा
न्नं चविहूटकं ॥ ११ ॥ उपोदिकां च लशुनां पलाण्डुफालितंगृडं ॥ गुरीमलावुं कुष्माण्डं गोजिव्हांचगाडं विडं ॥ १२
छत्राकं भृडरवजंरीमधूकंनालजं फलं ॥ सूर्दकंकूटपादंच वश्नांकुरकविर्मिटं ॥ १३ ॥ राजकोशातपाश्रं वव
ध्याकर्कोटकीपितं ॥ देशविशेषभ्रष्टानवर्णाश्रमविभेदतः ॥ १४ ॥ तिलतैलंमंत्रपूतंपावनंदेवदुर्लभं मर्द
यित्वा गृहस्थेन स्नानं कार्यं हि सर्वदा ॥ १५ ॥ द्विजैश्च भोजनं कार्यं उपलीयाभिधार्यं च ॥ पावयेद्द्वादिकैर्मंत्रैः प्रो
क्षणादिककर्मणा ॥ १६ ॥ पुनर्मूलेन मंत्रं भुंजीयाद्धृद्यगणना ॥ मूलाभिमंत्रितंतोयं पिबेन्भोजनतः पिवेत्
१७ ॥ पलाशपत्रे भुंजीयात् मध्यपत्रविवर्जिते ॥ तदभावे कदल्यां वा मधूकेसर्जके पि च ॥ १८ ॥ भुक्त्वाशाचम्य त
शायनेसभृहे वसुधातले ॥ कृत्वा नामस्मरणं शौर्यसंदर्भ पुण्यनेभ्यवो ॥ १९ ॥ मंत्रितेन मूलमंत्रेण त्रिनको
धो जितेंद्रियः ॥ अभीष्टदेवतां ध्यायन् ब्राह्मणिरक्तोत्रिद्दिस्वपेत् ॥ २० ॥ ब्राह्मे मुहूर्ते समुत्थाय पादशौचं वि
धायच ॥ आचम्य देवं संस्मृत्य शौचं संप्रत्यपूर्ववत् ॥ २१ ॥ जपं कुर्याद्यथाशक्तिरर्पयेच्च तथेश्वरे ॥ स्वबे
नंतलक्ष्यहृदंस्वपृष्ठेतगरदैवदेत् ॥ २२ ॥ जपश्चायं वनस्थानं प्रोक्तो यं ब्रह्मचारिणां देशाद्युपद्रवशासाग्त
रयाचेमुसमापतं ॥ २३ ॥ कर्तव्यं वेदयं कालः प्रोक्तो ह्यावश्यके पि च ॥ सामध्यान्हं जपः श्रेष्ठो मध्यमः प्रहरत्रयं
२४ ॥ सार्द्धयामत्रये हीनो ऽवश्यके प्रोक्तलक्षणः ॥ पंचधात्रविधिः प्रोक्तो जपसंपूर्णकारकः ॥ २५ ॥ आ.घ.

कल्पः प्रतिदिनं मासमध्याह्ने जपं चरेत् । तद्दशांशेन कल्पोक्तद्रव्यैर्होमं प्रकल्पयेत् ॥ २६ ॥ तर्पणं मार्जनं कृत्वा तथा ब्राह्म
णभोजनं । तत्तद्दशांशतश्चायं प्रथमः कल्प ईरितः ॥ २७ ॥ अयं द्वितीयः कल्पस्तु लक्षमेकं जपं चरेत् । होमादिकं तस्य
कृत्वाग्रिमं लक्षे समारभेत् ॥ २८ ॥ अयं तृतीयः कल्पस्तु संपूर्णं जपमाचरेत् । दत्तौ होमे तर्पणादि पूर्ववेवाचरे
दिति ॥ २९ ॥ चतुर्थस्तु तथा कल्पो दरिद्रे द्विजराजो जपः । होमाद्यभावे कर्त्तव्यस्त्वादितिप्रोक्तपादिके ॥ ३० ॥ पंच
मस्तु तथा कल्पो यस्य देवस्य यत्प्रियं । तद्देव द्विजराणां कार्यं शीघ्रं देवततुष्टये ॥ ३१ ॥ जपप्रियाः सर्वदेव्यो वामपा
र्जवलिप्रियाः पानप्रियास्तु सिद्धांते कौलिके तु रातिप्रियाः ॥ ३२ ॥ होमप्रियो महादेवो भास्करस्तर्पणप्रियः
मार्जनं तु गणेशस्य विष्णोर्ब्राह्मणभोजनं ॥ ३३ ॥ प्रायश्चित्तं तु न कृतं तदा भ्रष्टो भवेद्द्विजः । पुरश्चर्या चतुष्कोणा
णिमाद्यैः क्षत्रिकादिका ॥ ३४ ॥ अथ वान्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते । ग्रहे सोमार्कस्य वेदीवीभुविः पर्वण्युपोषि
तः ॥ तद्ग्रासमुद्गामिसां नाभिमात्रे जलेस्थितः ॥ ३५ ॥ स्पर्शाद्विमुक्तिपर्यंतं जपेन्मंत्रं समाहितः । तावत्काल
त्रपि स्थित्यर्थं ततो होमादिकं चरेत् ॥ ३६ ॥ ब्राह्मणान्भोजयेत्पश्चात्पुरश्चर्या समं स्थिरं । प्रायश्चित्तप्रयोगस्य
प्रत्यवायस्य नाशनि ॥ ३७ ॥ येषां जपेच होमेव संख्या तंत्रेषु नोदिता । तत्रेयं पुरश्चर्या सर्वतंत्रेषु गोपि
ता ॥ ३८ ॥ वाममार्गीयमंत्राणामेवमेवान्यदुच्यते । कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत्कृष्णचतुर्दशी ॥ ३९ ॥ देवं
ध्यात्वा जपेन्मंत्रं सप्तशतानां वतुष्टये । दशांशं होमयेत्पश्चात्तर्पयेद्वाभिषेचये ॥ ४० ॥ असिद्धमन्त्राः क्रूरो देवाः सि
द्धो सिद्धिर्न जायते । तदोपायं प्रकुर्वीत यत्नात्प्रथमतोच्यते ॥ ४१ ॥ अनुलोमविलोमेन विंदुसम्पान्तकाक्षरैः

88

जपेत्संपुटितं मंत्रं प्रत्यहं शतसंख्यया ॥ ४२ ॥ एकमासं ततो होमादिकान्सिंहो भवेत्ततः । पुरश्चर्याक्रमाद्विलेपादिकं चैव समा
चरेत ॥ ४३ ॥ एवं वैदिकमंत्रस्यापि सिद्धये त्रिरसार्णका ॥ वर्णादेयाविंडयुक्ताः क्रमतस्थोक्रमेण च ॥ ४४ ॥ ह्रस्वदीर्घप्लुतैर्भे
दैरइउऋ द्विधामता ॥ ह्रस्वप्लुतौ लृ द्विविधो एवोपि द्विविधामताः ॥ ४५ ॥ दीर्घप्लुताभिभेदेन त्वनुस्वारो विसर्गकः ॥
चत्रविंशतिराख्याताः स्वराएवं यमैः सह ॥ ४६ ॥ चत्वारः कादिकावर्णा जिह्वामूलिययुक्तकः ॥ एवं कवर्गो दशधा
वायाः पंचदशस्मृताः ॥ ४७ ॥ उपध्मानीयसंयुक्तपकालेन तत्र च ॥ पाद्यष्टाविंतिसं प्रोक्ता यजुर्वेदेतु मात्रका ॥ ४८
तंश्लोहावधिकौ अक्षशतोधिकोघवलीस्मृतः ॥ जपन्नाष्टोत्तरशतं प्रत्यहं मासमात्रकं ॥ ४९ ॥ अनध्यायान्वर्जयित्वाच
त्वारिंशादितं तथा ॥ होमादिसकलं प्राग्वत्रित्यमेवप्रकल्पयेत ॥ ५० ॥ क्रूरदेवतमंत्रं तु भूतालिप्यापुटीकृतं ॥ क्रमोक्त
माछला हृत्रिंकुर्यात्सिद्धिरूमासतः ॥ ५१ ॥ अघोरयरवालश्चांतिमादिद्विचतुर्थकं ॥ तृतीयं तत्क्रमेणैव वर्गाणा
मक्षरं पठेत् ॥ ५२ ॥ उक्तमंत्रयंत तथैव । द्विचत्वारिंशदक्षरैः ॥ अनुष्टुदेवतेजप्यल्लक्षोत्तरसहस्रकं ॥ ५३ ॥ त्रिकोणं गं
धपुष्पाद्यैर्निशीथे पंचमैः पुनः ॥ परापासंकौलिकाद्यैश्चैर्दर्विताम्रप्रसीदति ॥ ५४ ॥ अयोग्यगणतो लक्ष्यावार्या
दिस्थानमाश्रिताः ॥ उद्दिश्य त्वा पुरश्चर्याकर्तृंचेद्धकानेन हि ॥ ५५ ॥ राज्ञो भाग्यमनो वापिपुत्रकुमारस्य वायथा
सिद्धिर्भवेत्तथा वक्ष्ये वर्णौषधिपुरस्क्रियां ॥ ५६ ॥ सम्मधासापरितेयावर्णमासैस्तु सिद्धिद ॥ मंत्रवर्णौषधी
काष्ठैर्वर्ये कुटिकाभुभाः ॥ ५७ ॥ वर्णक्रमेणतताः प्रोत्याअनुलोमविलोमतः ॥ स्थूलादिकाश्च लघ्वंताः कर्त
व्यामणयो यथा ॥ ५८ ॥ सर्वकृत्याकृतिर्मालाभवेत्त्रिंशेतयाजपेत ॥ मालायां मणिसंख्याकं प्रथमो यंत्रपः ॥

स्मृतः ॥ ५९ ॥ सर्वेसमानामरायः प्रोक्ताः स्वर्णसूत्रके ॥ काष्ठधात्रीकाष्ठमाला नित्यमेषो द्वितीयकः ॥ ६० ॥ तथैव राजते
सूत्रे प्रोक्ताः परिपूजयेत् ॥ तदेव कस्यमार्गेणा पुक्रमो यं तृतीयकः ॥ ६१ ॥ वारौंषधीनां क्वायेन नित्यस्नानं चतुर्थकं
वर्णौषधिरजोलिप्ता क्रोघते तन पंचमः ॥ ६२ ॥ तच्चूर्णोद्वर्तनं कुर्याद्देषषष्ठः प्रकीर्तितः ॥ तद्भस्मधारणं नित्यं कुर्या
द्दिदिनुसप्तमः ॥ ६३ ॥ ब्रह्मद्वेषाक्रूरद्वेषास्त्रीद्वेषाचैवजायते ॥ शापतो वा कीलितत्वान्मंत्रो पापाद्धकं भवेत् ॥ ६४
संपाताप्लावनं डाकोबाधनं च वशीकृति ॥ पीडनं पोषशोषो च दहनं ताक्ति योच्यते ॥ ६५ ॥ भूर्जपत्रे समानीय प
द्ममष्टदलं लिखेत् ॥ अष्टागंधेन देवस्याग्रे चनाभ्वं दलेन वा ॥ ६६ ॥ साधकस्य तु नामार्णौर्मंत्रसंदर्भितं लिखेत्
यावद्द्वयोः समाप्तिः स्यात्तस्य वाग्रं तयोर्लिखेत् ॥ ६७ ॥ ताराद्विकं साधकस्य नामाधाष्टदलेषु तु ॥ ह्रों ह्रों लेख्यो
स्वरैनच्चसप्पन्था पत्रधात्मकं ॥ ६८ ॥ तत्संवेष्ट्य मया सम्यग्वेष्टये द्वालशादिकः ॥ भूक्रादिवर्णायापश्चाछि
वघकेन च वेष्टयेत् ॥ ६९ ॥ क्षिपेत्त्रिमधुरेस्न तुमम तापयेल्लघुभाजने ॥ क्षीरपूर्णे नवे कुंभे तत्क्षिपेल्लघुभाजनं ॥ ७०
अग्निसंस्थापनं कृत्वा सन्निधौ तस्य तं घटं ॥ संस्थापयेत्त्रिमधुरैर्पूलमंत्रेणातीमयेत् ॥ ७१ ॥ अष्टाधिकसहस्रं
तु संपातं कलशे क्षिपेत् ॥ होमं समाप्य तं कुंभं निक्षिपेज्जलाशये ॥ ७२ ॥ स्वगुरुं वासरागाध्यात्रैर्लोषयेद्द
क्षिणादिभिः संपाताप्लावनं चैव तज्जं सिद्धिर्नवडवेत् ॥ ७३ ॥ डावर्णौ तु तदा कुर्यान्नमस्कार इहोच्यते ॥ वंधीजेन तं
थयित्वा भूर्जपत्रे लिखेन्मन्त्रं ॥ ७४ ॥ डशार रोचनाभ्यां वा शिलाकर्पूरकुंकुमैः ॥ क्षीरास्यमध्यतोप्यानां मध्ये तं लिखितं क्षि
पेत् ॥ ७५ ॥ पूजनाद्रजपाद्धोमाडाकिनः फलदो भवेत् ॥ डाकिनोपि न सिद्ध्येद्बोधनं तस्य कारयेत् ॥ ७६ ॥ वाग्भवे

नवधीजेन संपुटी कृत्य तं जपेत् । एवं कुर्वन्भवेत्सिद्धो नो चेत्कुर्याद्दशाकृतिं ॥ ७७ ॥ कचंदनं मलादानं हरिद्रा मदनीशिला । एतैःक्कालिलिखितो मंत्रो भूर्जपत्रे सुशोभने ॥ ७८ ॥ काष्ठे ह्युत्तमो भवेद्दष्टो नो चेत्कुर्यान्न पीडनं । अनुदात्तस्वरेणाद्यरेणाद्यमुदात्तेन द्वितीयकं ॥ ७९ ॥ तृतीयमनुदात्तेन पठेद्धैर्यसमन्वितः । एवं पदानि सर्वाणि पठेन्मंत्रस्य साधकः ॥ ८० ॥ अनुदात्तपदोच्चारे देवं ध्यायेदधःस्थितं । ऊर्द्ध्वस्थितमनुदात्ते स्वोच्चारे ह्याधिसहस्रके ॥ ८१ ॥ जपेन्मंत्रं ततो भूर्जे भानुदुग्धेन लेखयेत् । मंत्रं तमाक्रमेद्वामपादेनाथ वसो मयेन ॥ ८२ ॥ अष्टोत्तरशतं मंत्रः पीडितः स प्रसीदति ॥ न सिद्धश्चेत्तदा पोष्यः प्रोच्यते तेन क्रियाधुना ॥ ८३ ॥ सोवीजपुटीतं मंत्रं विलिखेद्भूर्जपत्रके । रोचनाकुंकुमाभ्यां च धारयेद्दधिदुग्धयोः ॥ ८४ ॥ इदं पोषणमित्युक्तं दोषशोषणमुच्यते । यत्तस्य भस्मना लिखेद्वायुबीजविदर्भितं ॥ ८५ ॥ भूर्जपत्रे लिखेन्मंत्रं तत्कण्ठे धारयेदिति । एतच्छोषणमित्युक्तं दहनं प्रोच्यतेऽधुना ॥ ८६ ॥ पृथक्पृथक्कमंत्राणां चतुर्दिक्षु समाहृतान् ॥ रंबीजेन पलाशस्य बीजतैलेन संलिखेत् ॥ ८७ ॥ भूर्जपत्रेऽथ ततुर्यं कण्ठे दाहक्रियाविति ॥ अथ शाबरमंत्राणां पुरश्चरणमुच्यते ॥ ८८ ॥ कामरूपाख्यदेशेऽनु कामाक्षा यत्र देवता ॥ कामशैलोऽस्ति यत्रासौ कामपीठं तदुच्यते ॥ ८९ ॥ तत्र संलेख्य मंत्रं हि वशोपरि यथाक्रमं । गुरुरणा वाच्यनीयः सः स्वयं पश्चात्पठेन्मनुः ॥ ९० ॥ गुरोरभावे तत्स्थेव मूलेशैलस्य पर्वणि । लिखित्वापुपठेन्मंत्रं कामपीठगृहमंततः ॥ ९१ ॥ अथ वा योगिनीशैले दक्षिणाख्यां दिशि ध्रुवं । योगाका यत्र देवी सा लिखित्वापुप

॥ मे॰तं॰ ॥
॥ ९० ॥

ठेमनुः ॥ ९२ ॥ ज्वालामुखीसमीपे वा हिंगलाजसमीपतः ॥ लिखित्वा प्रपठेन्मंत्रं नान्यथैव प्रसिध्यति ॥ ९३ ॥ पुष्पितः
स्त्रीसमीपे हि कामपीठे मनोर्ग्रहः ॥ अथवा सर्वदेशेषु मंत्रग्रहणमुच्यते ॥ ९४ ॥ तालपत्रे मंत्रं लिख्य पूर्णकुंभे नि
धापयेत् ॥ भाक्तां तु गृहं ध्यात्वा वाचयेत्रिर्गुरुर्विः ॥ ९५ ॥ अथ तांत्रिकमंत्राणां दीक्षां भ्रणग्रहं विना ॥ शुक्लपक्षे
त्रयोदश्यां चेऽनारावलाच्चिते ॥ ९६ ॥ गत्वा चदक्षिणामूर्त्तेः सन्निधौ पूजयेद्व्रते ॥ कलशस्थापनं कृत्वा तदये
स्योपरि क्षिपेत् ॥ ९७ ॥ तालपत्रे मंत्रं लेख्य मंत्रदेवं च पूजयेत् ॥ देवो गुरुरिति ध्यात्वा मंत्रमर्णं तु वाचयेत् ॥ ९८
अष्टोत्तरशतं चैतन्मंत्रग्रहणमुच्यते ॥ एतन्मंत्रं समाप्यान्ते गोप्यं मातृपरिजारवत् ॥ ९९ ॥ गीतालोभादयो दो
षा मत्स्याऽद्धि जने मनः ॥ अतः शास्त्रे ग्रहं कृत्वा दक्षिणामूर्त्तितो मनुः ॥ १०० ॥ एवं सिद्धमनो देवा मोक्ष
मार्गनिरोधकाः ॥ तपःक्षयकराश्चैव जायंतेऽनेकसिद्धयः ॥ १ ॥ स्वल्पसिद्धौ निमग्नश्चेत्रजायंते तामसाद
यः ॥ अणिमादिषु मग्नश्चेन्मोक्षवार्ताऽतिदुर्लभा ॥ २ ॥ अल्पतपक्षणानात्रश्चेन्मध्यमे वाऽतिगर्वतः ॥ सिद्धिवा
रामहं तस्य विघ्नं रक्षणमुच्यते ॥ ३ ॥ स्वप्ने वाऽक्षिसमक्षं वा आश्चर्यमतिहर्षदं ॥ अकस्माद्यदि जायेत तत्र त्वा
तत्स्यं गुरोर्विना ॥ ४ ॥ प्रकाशनीयं न क्वापि परे हि कि सिद्धिसिद्धता ॥ प्रकाशयति यो मोहात्सौक्युक्ता मंत्रजं पु
रवं ॥ ५ ॥ निकटस्थोऽभवन्नास्वल्पसिद्धयो यांति दूरतः ॥ अविर्भवंति दुःखानि शोकाश्च विविधा अपि ॥ ६ ॥ अ
ल्पाशनं स्वल्पनिद्रा सदाचित्तप्रसन्नता ॥ प्रकाशाश्च कशरीरं च वाक्यं सत्यं प्रजायते ॥ ७ ॥ मंत्राराधनसंकल्प

90

॥ रामः ॥
॥ ९० ॥

३१

प्रथमवत्सरत्रयं ॥ जायन्ते बहवो विघ्ना नियमस्यागहेतवः ॥ ७ ॥ नोद्वेगं साधको याति कर्मणा मनसा यदि ॥ ततो वर्षत्र
याद्दृढ्रतान्नष्टमहीभृतः ॥ ८ ॥ प्रार्थयन्ते नृपो येन मानिनो गार्विता अपि ॥ प्रसादः क्रियतां नाथ ममोद्धराकार
रां ॥ १० ॥ प्रज्वलंतं प्रपश्यन्ति निजसाविभवेनच ॥ श्रुतने प्रतिशार्दूल निष्ठुरं वक्रमक्षमाः ॥ ११ ॥ नवमाद्वत्सरा
दूर्ध्वं स्वयं सिद्ध्यन्ति मंत्रराट् ॥ वाञ्छितोरथसंसिद्धो दाताभोक्ताअयाचकः ॥ १२ ॥ अथ वक्ष्ये दरिद्रस्य मंत्रसिद्धि
र्यथासंभवेत् ॥ होमकर्मण्यशक्तस्य विप्रस्य द्विगुणो जपः ॥ १३ ॥ इतरेषां तु वर्णानां त्रिगुणादिर्विधीयते ॥ होम
द्विगुणाजप्येनैव संपूर्णांतपराभवेत् ॥ १४ ॥ अशक्ते मार्जने प्रोक्तस्तर्पणाद्द्विगुणो जपः ॥ प्रत्याम्नायो त्रलभो
ज्ये न कुत्रापि मयाश्रुतः ॥ १५ ॥ सर्वथा भोजयेद्विप्रान् कृतसांगत्वसिद्धये ॥ विप्राराधनमात्रेण व्यंगं सां
गं प्रजायते ॥ १६ ॥ यानि यान्यपि कर्म्माणि ईयन्ते द्विजभोजनैः ॥ निरर्थकानि तानि स्युर्वीजानूषरगानि
च ॥ १७ ॥ गुरुंसंतोषयेत्सम्यक्शक्तो हिरण्यवादिभिः ॥ गुरौ तुष्टे हि संतुष्टा मंत्राः सिद्ध्यन्ति मंत्रिणः ॥ १८ ॥ यदृच्छया
श्रुते मंत्रश्छद्मनापि छलेन वा ॥ परिरितं वा गाथावानजा — पनर्थं कृतं ॥ १९ ॥ पुस्तके लिखितान्मंत्राना
लोक्य प्रजपंति ये ॥ ब्रह्महत्यासमं तेषां पातकं परिकीर्तितं ॥ २० ॥ अनेककोटिमंत्राणां चित्तमाकुल
नाकरि ॥ मंत्रंगुरुमुखात्प्राप्यमेकंस्यात्सर्वसिद्धिदं ॥ २१ ॥ कुलप्राप्तकुलाचारी मानितः सर्वसाधकैः
सिद्धिलक्षणासंपन्नः प्राणिमात्रस्य यः समः ॥ २२ ॥ मित्रं तज्ज्ञात्वा यस्य सर्वमार्गप्रदर्शकः ॥ स एव गु

न कार्यो वान्यो वा मे कदाचन ॥ २३ ॥ इहलोके परत्रापि कोलः पतति चान्यथा ॥ सिद्धेरभावे दक्षेन पापहानिः प्रजा
यते ॥ २४ ॥ सेवनान्मचतुष्कस्य वामे नु निरयाः पुनः ॥ इत्थं प्रोक्ता परश्चर्या किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ६२५ ॥ इति श्री
महापापापहाकालानुमते मेरुतन्त्रे शिवप्रणीते परश्चर्याप्रकाशः षष्ठः ॥ ६ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ अस्मिन्घोरे
कलियुगेस्वल्पसिद्धानिदर्शिताः ॥ भविष्यन्ति जनास्तेषां स्थिरा सिद्धिः कथं भवेत् ॥ १ ॥ अग्रे ईशादिवृद्धिश्च वंशं दे
वकृपा तथा ॥ मोक्षः कथं साधकस्य तथा वद कृपानिधे ॥ २ ॥ ईश्वर उ० ॥ अहंकारपरित्यागात्काम्यकर्मविव
र्जनात् ॥ स्वधर्माचरणात्सर्वमनायासेन जायते ॥ ३ ॥ एतत्कर्ममहाकष्टं त्रिविधं तु परित्यजेत् ॥ विहितं क
र्म कुर्वीत सिद्धिः स्यात्तत्रपौत्रिकी ॥ ४ ॥ तत्रादौ कथयिष्यामि निषिद्धानि शिवे शृणु ॥ देवस्थाने गुरुस्थाने श्म
शाने च चतुष्पथे ॥ ५ ॥ पादुकासनशिष्टान्नं मैथुनानि विवर्जयेत् ॥ प्रमत्तां पतितां कन्यां गुप्तिं नोपाति
तम्नर्नां ॥ ६ ॥ विरूपां वा मुक्तकेशीं कामानीं च न निंदयेत् ॥ कस्यायोनिं पश्येज्जीऊं दिग्वस्त्रां तु कल्पनां ॥ ७
नालोकयेत्परद्रव्यं परदारांश्च वर्जयेत् ॥ छायां गोगुरुदेवाग्निकोशपुस्तकसंभवं ॥ ८ ॥ नैव प्रसारयेत्पादौ
न चैनानि विलंघयेत् ॥ आलस्यमदसंमोहशाठ्यपैशुन्यविग्रहान् ॥ ९ ॥ असूयामात्मसंमानं परनिंदा
च वर्जयेत् ॥ लिंगिनं व्रतिनं विप्रं देववेदांगसंहिताः ॥ १० ॥ पुराणागमशास्त्राणि कन्यांश्चापि न हव
येत् ॥ भगप्रशस्तमस्यान्तं हामवल्लीफलमूलवलं ॥ शूर्पसंमार्जनीं दरां ध्वजं वै हृयं पाडवं ॥ कलहं वा मदं छ

त्रं दर्पणांश्च घण्टां तथा ॥ १२ ॥ भोगयोग्यानि चान्यानि यागद्रव्याणि यानि च ॥ मण्डपस्थानेषु वास्तूनि यानि वा देवतालये
१३ ॥ दिव्योज्ञानि पदार्थानि भूतानि विद्यानि यानि वै ॥ लंघयेज्ज्ञानतो नैतानि न चैतानि पदास्पृशेत ॥ १४ ॥ यागोच्छिलो
कविद्विष्टाग्रायस्त्वेरपि सर्पिणी ॥ परहिंसात्मिका याच न तामव नरे क्वचित ॥ १५ ॥ प्रतिग्रहं नरस्त्रियादलम
भोगविधिस्सया ॥ देवतातिथिपूजार्थं यन्त्रतोप्यर्जयेद्धनं ॥ १६ ॥ विभीतककरंजोत्थां कान्तु छिक्वा यां न संश्रयेत ॥
स्तंभदीपमनुष्याणामन्येषां प्राणिनां तथा ॥ १७ ॥ नखाग्रकेशनिर्धूतमस्नानवस्त्रपटोदकं ॥ स्नानस्पर्शोत्सनेह
रं खररथ्याजरजस्तथा ॥ १८ ॥ विगत्वानं च तिर्यांस्तं नाद्यान्नेव वलंघयेत ॥ नयाप्रगाहयेत्सर्वंदधा क्वाशिवदोषि
ते ॥ १९ ॥ न लंघयेद्गुरोराज्ञामुत्तरं न वदेत्तथा ॥ अप्रियं च तथा काले कामक्रोधौ विशेषतः ॥ २० ॥ नाग्रछत्रमुखो
क्त्वा कुर्याद्गुरोरग्रे कदाचन ॥ अद्वैतं देवपूजां च गुरोरग्रे परित्यजेत ॥ २१ ॥ पादुकायोगपट्टादिगुरुचिह्नानि सादरं ॥
न लंघयेत्स्पृशेन्नैव न तन्मस्तकं न धारयेत ॥ २२ ॥ पर्यंकशयनं तस्य छत्रपादपदप्रसर्पणं ॥ अंगभंगं वलितोत्वल
कुर्याद्गुरुसन्निधौ ॥ २३ ॥ छायां न लंघयेत्तस्य गच्छेत्तत्पुरतो गुरोः ॥ न कुर्वीत गुरोरग्रे पृथ्भावं शिष्यसंग्रहं ॥ २४ ॥
अहंकारं न कुर्वीत न नोल्वारां धारयेद्बुधः ॥ गुरोः सन्निधौ नैव स्वगतं प्रणामेद्बुधः ॥ २५ ॥ नमस्कारान्य वोध्रकं
गुरुर्दृष्ट्या निवारयेत ॥ नतियोगे गुरोर्दृशा शुभ्रदन्नैव भाषयेत ॥ २६ ॥ श्रीनाथदेवस्वामीति बोधने भाष
णो वदेत ॥ आज्ञायामपि देवेशो शपथं गुरुसन्निधौ ॥ २७ ॥ न कुर्याच्छिवमंत्रं वा गुरुमादेनक्रियेत चेत ॥ तदर्थं
निर्वहेद्यत्नाद्दत्ते पूजाजपादिनि ॥ २८ ॥ प्रतिवीहज्जकार्यस्य यदर्थं शपथः कृतः ॥ प्रायश्चित्तं समतः कुर्या

म्मूला त्वस्य सप्तकं ॥ ३१ ॥ लोकोद्वेगकरी यावन्मावमर्मनिकृन्तनी ॥ — सुद्वेगकरी थाच नांगिरे नैव भाषयेत् ३२
रस्यमप्युत्त्वलमपि मनसोपि समीप्सितं ॥ लोकविद्वेषणं वेषं नर स्त्री या न्कदाचन ॥ प्रयोक्तव्यः स्वयं मं
त्रो महापद्यपि साधकैः ॥ ३३ ॥ गन्डं भूतना देवभयान्नाथेन वापुनेः ॥ कृपया परया कुर्यादनाथेषु स्वसंत
दि ॥ ३४ ॥ यत्रयत्रपरीवादो मात्सर्यो कुयते गुरोः ॥ तत्रतत्र नवक्तव्यं पृथापान्तं स्मरन् हृदि ॥ ३५ ॥ विशोः
श्चिवस्यश्रास्तस्य वेदस्यार्कणगोश्चयोः ॥ भवान्या वायत्रनिंदा न त्किंस्यान्नैव सेनन ॥ ३६ ॥ कर्मणां मनसा
वाचा न हिंसेत् स्वर्हारकान् ॥ सद्धीः स्त्रियो नैनो कार्यं शापानुग्रहकर्माणि ॥ ३७ ॥ न तेन मंत्रो वक्तव्यो मुद्रा वा
समयाः ॥ अपि सिद्धमंत्रस्य कर्तव्यं त्रिविधं पारिकीर्तितं ॥ ३८ ॥ नित्यं नैमित्तिकं काम्यं मंत्रादौ नित्यमु
च्यते ॥ देवं गुरुं गुरुस्थानं क्षेत्रं क्षेत्राधिदेवता ॥ ३९ ॥ सिद्धानां सिद्धाधिवासांश्च श्रीपूर्वं समुद्धारयेत् ॥ धा
रयेदार्जवं सत्यं सोशी स्वं समवतां हानि ॥ ४० ॥ शान्तिं दयामवस्थां च दिव्यां शान्तिं च सर्वदा ॥ गमनागम
ने कुर्यात्स्वगात्रस्य गुरुपादुके ॥ ४१ ॥ पश्चात्पादेन निर्गच्छेत् स्वगात्रस्य च गुरोर्गृहात् ॥ मलमूत्रादिरहितः के
शश्मश्रुविलंघनात् ॥ ४२ ॥ सोमसूर्यानरस्त्रीचगवाश्वत्थादिमध्यगं ॥ भावयेद्देवमात्मानं विष्णुरूपं वि प्रहारी
रगां ॥ ४३ ॥ मन्येत मा नापि नरो विच्छेदं न कुर्यात् प्रियानिशि ॥ त्रयो विश्वाभ्रयो वि ष्णु रात्मा हेयं च विष्णुव
त ॥ ४४ ॥ स्वानज्ञानेन यत्कर्म सर्वं सर्वस्य गोपयेत् ॥ मंत्राणां प्रतिष्ठाकर्तव्यां सततं मंत्रसिद्धये ॥ ४५

92

गुरोर्वा महत्त्वं या हृद्देशस्वरूपके त्विति ॥ अर्थो पूर्वगुरोर्नामदेवनाम मनःपरं ॥ ४६ ॥ पादशब्दसमेतोयं नतमूर्ध्नाञ्जलीकृत
जसं तं च वदेत्तामान्तिर्थ्यगिं वहरं मम ॥ ४७ ॥ नित्ये नैमित्तिके काम्ये सापेक्षं पूर्वपूर्वतः ॥ अन्यथा भवनं देवी करोत्याप
रंपरां ॥ ४८ ॥ भुक्त्यहं क्रियते पूजा सा तु नित्या प्रकीर्तिता ॥ नैमित्तिकापि नक्षत्रा पर्व तत्त्वा परादिने ॥ ४९ ॥ अ
भावे वा कदाचित्सा नित्यने नैमित्तिकात्वियं ॥ अष्टाने नैमित्तिका पूजा प्रोक्ता विंशतिभेदिका ॥ ५० ॥ पर्वाणि च म
हाघातान्यमीपातः सवेधृतिः ॥ मन्वादयो युगाद्याश्च विशंगदेवताभवे ॥ ५१ ॥ पुष्पाश्चापि विवाराश्च त्रियन्ताणां
स्वक्रियकं ॥ जन्मार्हश्चापि दिव्यायाः दिवसं नवरात्रके ॥ ५२ ॥ ग्रहणं नाम्नस्थपूजाया आवश्यकदिनं भुवि ॥
विशेषावश्यकता यस्मिन् पूजां भवति निष्फला ॥ ५३ ॥ देशिकागमने चैव वीरस्वजनदर्शने ॥ चंद्रसूर्यौ धराशौ च लाभे
ह्येमे वृजोत्सवे ॥ ५४ ॥ पीठे पीठगमे पुण्यतीर्थदेवतदर्शने ॥ रोगे ह्य पन्तु दोषेषु दुःसंगे ऽनैमित्तके ॥ ५५ ॥ यथा
कालं यथाश्रद्धा यथाकालं यथोचितं ॥ यथाबलं यथादेशं तथा पूजां समाचरेत् ॥ ५६ ॥ नैमित्तिकाश्च नेकानाः
प्रातर्मध्याह्नसंगवाः ॥ प्रदोषरात्रिविप्रेशार विविसोऽशाक्रिता ॥ ५७ ॥ दमनेनर्चयो देवं वर्षमस्येन पूजये
त् ॥ तस्य वर्षकृतं पूजाफलं नश्यति कामरात् ॥ ५८ ॥ चैत्रादयस्तु ये मासाः प्रशस्ताः पूर्वपूर्वतः ॥ अष्टमीनव
मीपोर्णमास्याश्च चतुर्दशी ॥ ५९ ॥ एतन्मध्येन कस्याश्चिद्वादिने सुप्रदोषके ॥ कृतनित्यक्रियः शुद्धो भक्तः
सामाधिकैर्जनैः ॥ ६० ॥ दमनस्य समीपे तु गत्वा सन्नुपाविशेत् ॥ प्राणायामत्रयं कृत्वा ऋष्यादीन् विन्यसे
त्ततः ॥ ६१ ॥ कामनस्य समुद्भूतः रतिवाष्पजलोद्भवः ॥ ऋषिगंधर्वदेवादिमोहनाय नमोस्तु ते ॥ ६२ ॥ सांवत्सरि

॥ मे.तं ॥
॥ ९३ ॥

कृपूजायाः परिपूर्णात्वासिद्धये ॥ दमनत्वं समायाहि क्षमस्व वनमोस्तु ते ॥ ६३ ॥ शिवप्रसादसंभूत अत्र सन्निहितो भव
शिवकार्यं समुद्दिश्य नेतव्योसि शिवाज्ञया ॥ ६४ ॥ एवं दमनमामंत्र्य कामदेवं तथाराते ॥ क्लीं तिं च पूजयेत्तत्र तत्र
मंत्रेण साधकः ॥ ६५ ॥ तारः क्लीं कामदेवाय नमश्चेति नवाक्षरः ॥ श्रीं श्रीं श्रों क्रो फिति फ्रो क्ष्मा स्मो हत्वा ८ वर्णकः
६६ ॥ रतिस्थाने ङीति पददयमप्यष्टवर्णंका ॥ नमः स्वगृहमागच्छ द्वितीयदिवसेप्युत ॥ ६७ ॥ कृत्वा नित्यक्रियं स्वे
ष्टे ऐं क्रों दमनमाव्रजेत् ॥ उत्थाप्य छेदयेत्तच्च पूजस्थात्वमंत्रतः ॥ ६८ ॥ गृहमानीय यत्नो येन मंत्रेणाऽत्रेन सेच
येत् ॥ ॐ अघोरे ऐं वउं च घोरेह्रीं मिति कीर्तयेत् ॥ ६९ ॥ घोरघोरतरे श्रीं वसर्वेभ्यः सर्वसर्वेभ्यः ॥ नमस्तेऽस्तुरूपे
भ्यः ह्रीं श्रीं मिति मनुः स्मृतः ॥ ७० ॥ वनात्रिंशदक्षरात्मा दमनं तं निधापयेत् ॥ पूजास्थाने च पीठादौ नवांशांस
स्पकारयेत् ॥ ७१ ॥ कृत्वा चाष्टदलं पद्मं तत्र भागान् प्रविन्यसेत् ॥ चंदनागरुकर्पूरकुंकुमैस्तैर्वयेत्तमान् ॥ ७२
स्त्रानं देशा बीजवर्णौ बिंदुमद्भिर्नमोन्तकः ॥ पथकल्प्यामृतह्रीं जंसहक्षमलवरयीं ॥ ७३ ॥ ॐ नमो इति मध्ये वो
धस्रं मंत्रेण रक्षयेत् ॥ त्रिशूलखड्गं वध्वाथ भ्रामयेद्दमनोपरि ॥ ७४ ॥ अस्त्रमंत्रेण पश्चान्नवस्त्रेणाछादयेत्
तं ॥ रहसि स्थापयेदेनत्तं प्राक्क्षपाधिवासनं ॥ ७५ ॥ द्वितीयेह्नि नतः स्नात्वा नित्यकृत्यं समाप्य च ॥ पुण्याहवा
चनं कृत्वा दमनं तं समानयेत् ॥ ७६ ॥ पूजास्थाने प्रकुर्वीत सर्वतोभद्रमंडलं ॥ तस्य हृदिक्षु संस्थाप्याघ
टाः स्वर्णादिनिर्मिताः ॥ ७७ ॥ मध्येथवा कुंभमेकमष्टशंखः स्थापयेत्ततः ॥ ततस्त्वासनपूजादियोगपीठं तमर्चये

93

॥ दम: ॥
॥ ९३ ॥

त ॥ ७८ ॥ तस्य दक्षिणदिग्भागे सिंदूरेणाष्टपत्रकं ॥ पद्मं कुर्याद्वृत्तयुग्मवेष्टितं भूपुरेण च ॥ ७९ ॥ पंचवर्णरजोभि
श्च कर्णिकामामशोककं ॥ लिखित्वा प्रार्थयित्वा तं पूजयेच्चंदनादिभिः ॥ ८० ॥ अशोकाय नमस्तुभ्यं काम
स्त्रीशोकनाशकः ॥ शोकार्तिं हर मे नित्यमानंदं जनयस्व मे ॥ ८१ ॥ तस्य दक्षिणतस्त्वाष्टकमण्डले पूजये
त्पुनः ॥ वराखड्गधरं कालं पंचवर्णैर्विचित्रितं ॥ ८२ ॥ उग्रादिप्रलयांतो यः कालरूपो महाबलः ॥ कलयत्यखि
लं विश्वं यस्तस्मै कालात्मने नमः ॥ ८३ ॥ अशोकस्य तु सोधस्तात्त्रिकोणमण्डले शुभे ॥ मातृकादिस्थानान्न्यासांतं
पीठपूजां समाचरेत् ॥ ८४ ॥ तद्बाह्येऽष्टदले प्रोक्ताः शक्त्यष्टकसमर्चनं ॥ सौभाग्यो च तथा हर्षो दर्पो चापि धृ
तिं रतिं ॥ ८५ ॥ प्रीतिं च संगमां निर्वाणां स्वां मध्ये तु कार्मुकां ॥ आवाह्य कामदेवं च तद्गायत्र्या तदनंतरं ॥ ८६ ॥
कामदेवाय विद्महे पुष्पबाणाय धीमहि ॥ तन्नोऽनंगः प्रचोदयात् ॥ ८७ ॥ कृत्वा प्राणप्रतिष्ठां तु ततो मुद्राः
प्रदर्शयेत् ॥ पाशांकुशधनुर्बाणाभिधा ध्यायेत्ततः परं ॥ ८८ ॥ रक्तांबरं रक्तवर्णं रक्तगंधानुलेपनं ॥ रक्तमाल्यं च
तरुणं वामदक्षिणयोर्युतं ॥ ८९ ॥ रत्याप्रीत्येक्षुकोदण्डपुष्पबाणमवःकरो ॥ ऊर्ध्वे पाशांकुशौ प्रसंदधबौक्तं
च मतुत्रयं ॥ ९० ॥ रक्तवस्त्रपरिधानां सर्वाभरणभूषितां ॥ पद्मद्वयकरां गौरवर्णां ध्यायेद्रतिं शुभां ॥ ९१ ॥
श्यामवर्णां रक्तवस्त्रां सर्वाभरणभूषितां ॥ नावृताम्यां भजे प्रीतिं घटपुष्पलसत्करां ॥ ९२ ॥ अत्रैतु कामदेव
स्य वसनं परिदापयेत् ॥ सुधाकुंभं वामहस्ते दक्षिणे कुसुमाकरं ॥ ९३ ॥ कदंबवनमध्यस्थं रक्तमाल्यां भ्रका

ध्यायेद्वसंतं गौरांगं सुरूपं लोकमोहनं ॥ ९४ ॥ वसंतसेनाय हृदयं नमः सप्ताक्षरो ऽयं ॥ पूजाद्यर्थं ततो ग्रीशरक्षोवा
यव्यमध्यमः ॥ ९५ ॥ चतुर्दिक्षु च वह्नीशंशु गनेगस्य वीतकं ॥ पठित्वा हृदयादीनि षडंगानि प्रपूजयेत् ॥ ९६ ॥ नद
ग्राक्ष्वदले देवमुखतनस्थ पुदक्षिणं ॥ कामं भस्मशरीरं कामंगं मन्मथमेव च ॥ ९७ ॥ वसंतस्य सखायं च स्मरमिक्षु
धनुर्द्धरं ॥ पुष्पवाणं न्दग्रे तलो देशा नायुधानि च ॥ ९८ ॥ ततस्तु कामगायत्र्या यथाशक्त्या जपं चरेत् ॥ वसंतं का
मदेवं च भक्तो काम्यं प्रार्थयेदिति ॥ ९९ ॥ वसंतायन गुल्मभ्यं वृक्षगुल्मलताप्रिया ॥ सहस्रपुतसेवाऽकामपहू
पनमोस्तुते ॥ १०० ॥ नमोस्तु पुष्पवाणाय जगदानंदकारिणे ॥ मन्मथाय जगन्नेत्रे रतिप्रीतिप्रियाय च ॥ १
कामदेव पुराण्याथ मूलन्यासं समाचरेत् ॥ आवाहयेत्स्वयं कुंभे देवं सांगं च पूजयेत् ॥ २ ॥ आवाहितो सि दे
वेश सद्यः काले मयाविभो ॥ कर्तव्यंतु यथालाभं पूर्णं पं चंत्वदाज्ञया ॥ ३ ॥ इति सावरणं देवं दमनैः पूजयेत्
नः ॥ धूपदीपादिकं दत्वाग्नि त्वहोमं समाचरेत् ॥ ४ ॥ इत्येवं देवकल्पोक्तैर्मन्त्रैस्त्रिगुणोजपात् ॥ पूजाशेषे
समाप्याथ प्रार्थयेद्देवतामिति ॥ ५ ॥ सर्वरूप जगन्नाथ वांछितार्थफलप्रद ॥ हृत्स्थान्पूरय मे देव कामा
न्कामेश्वरेश्वरः ॥ ६ ॥ एवं संप्रार्थ्य देवेशं विसृज्य च गुरुं ततः ॥ इत्थं संतोषयेद्विप्रान्भोजयेदिति तद्दिनेः ॥ ७
पवित्रनाम नागायवरो दनलक्षं भुना ॥ पवित्रारोपणायैतन्न कृतं तत्फलेन वः ॥ ८ ॥ कुर्यात्सिथुनमं
क्रांते रवला संक्रम माणावधि ॥ आषाढ्ङनमो मासः श्रावणो मध्यमो भवेत् ॥ ९ ॥ हीनो भाद्रपदः पक्षः श्वेतः
सर्वमध्यमोसितः ॥ अष्टम्यां च चतुर्थ्यां च चतुर्दश्यां पवित्रकं ॥ १० ॥ नवम्यामपि कर्तव्यं कृतानिष्ट पयाः

मं॥ सौवर्णराजतं तान्त्रं क्षौमं कार्पाससंभवं॥११॥ पट्टेनं तु गृहस्थानां वनस्थानां तु वल्कलं। पट्टजान्ते सौगतानां
भ्रूडाणां सौमपी छ्यते॥१२॥ वहूनां दर्भसंजातं वैश्यानां तु शणोद्भवं॥ पुंजजान्तं व्रतस्थानां आविकं समरैषि
राणां॥१३॥ सरक्तं नवसूत्राणां मष्टोत्तरशुभैःस्तरैः॥ पवित्रं परमं प्रोक्तं तदर्द्धं मध्यमं स्मृतं॥१४॥ कनिष्ठं सप्तवि
शन्या तावदंगुलदीर्घकं॥ पूजावरतो देवानां तुल्यादिर्वयेद्बुधः॥१५॥ षट्त्रिंशद्ग्रंथयः श्रेष्ठ चतुर्विंशत्युम
ध्यमे॥ द्वादशैव कनिष्ठेस्युरथान्यद्वपवित्रकं॥१६॥ पूजास्थानस्य विस्तारे दैर्घ्यं पाने पवित्रकैः॥ अष्टोत्तर
शतैर्युक्तना वत्स्यैश्च ग्रंथिभिः॥१७॥ वितानवञ्जित्रिवध्रीयान्पूजास्थानोर्द्धं तलकं तत॥ स्कंधाद्वनाभिपर्यं
तं दशग्रंथिसमन्वितं॥१८॥ कर्मेशानां च शिष्याणां पवित्रं तदुदाहृतं॥ अन्येषां त्विष्टयाकुर्योत्तंतु ग्रंथि
भूतानि च॥१९॥ ग्रंथीनां वेष्टनं श्रेष्ठं षट्त्रिंशद्विस्थितंतुभिः॥ चतुर्विंशतिभिर्मध्यमधमं भानुभिः स्मृतं॥२०
ग्रंथयो वर्ममंत्रेण कर्त्तव्याः प्राग्दिने तत॥ रात्रौ धामपिकैः सार्द्धं पवित्राणि समानयेत॥२१॥ पूजास्था
नेपसिंदूरंकुंकुमारक्तचंदनैः॥ कस्तुरिविधुलाक्षाभिर्गैरिकाद्यैर्विचित्रयेत॥२२॥ ग्रंथिस्थानेषु संस्था
प्य पीठे तत्र च तंतुषु। देवता नवकं पूज्य ओंकारश्चेद्रमास्तथा॥२३॥ वन्हिर्ब्रह्मानागगुहरविष्णुः पिमदा
शिवः॥ सर्वदेवाश्चाभिपूज्याः शिरोमंत्रेणमंत्रयेत॥२४॥ अभ्युक्षयेच्च हृन्मंत्रेणास्त्रमंत्रेणरोधयेत॥ ते
षा दशग्रंथिषु च संपूज्या दशशक्तयः॥२५॥ क्रिया च पौरुषी वीरा गायत्री चापराजिता॥ विजया च

जयाभक्तिः सदाशिवा मनोन्मनी ॥ २६ ॥ पवित्रे सुमनतः पूज्यं मूलमंत्रं षडंगकं ॥ घटे सुनिक्षिपेत्तानि गंधपुष्प
युतानि च ॥ २७ ॥ सर्वौषधीं पंचरत्न युतानि छादयेत्सुनः ॥ वस्त्रयुग्मेन नीलेन चवज्रमुक्ताफलं तथा ॥ २८ ॥
पद्मरागं मरकतं सर्वौषधीगणान्वयं ॥ रजनीद्वयसिद्धार्थकुष्ठंमुस्ताप्रियंगवः ॥ २९ ॥ लामकशैलफलिनी
मुरामांसी च लोध्रकं ॥ वेधयेत्तु वितानाद्यं पवित्रं च महत्तथा ॥ ३० ॥ कृत्वा न्यासादिकं तत्र प्राग्वत्सकलीप्र
कल्पयेत् ॥ कुंभे देवं समावाह्य यजेदावरणैः सह ॥ ३१ ॥ देवाय मूलमंत्रेण पवित्रस्य समर्पणं ॥ देवतेभ्यः
पवित्राणि दत्वा होमं समाचरेत् ॥ ३२ ॥ मूलेन वनयेदग्नौ पवित्रं पूजयेत्ततः ॥ संतोष्य च गुरुं पश्चाद्दक्षि
णाद्यैः पवित्रकं ॥ ३३ ॥ दत्वा तस्मै स्विष्टकृतं हुत्वा पूर्णाहुतिं चरेत् ॥ गुरोरनुज्ञया कुर्यात्स्वयं पवित्रधारणं
३४ ॥ दत्वा सामयिकेभ्यश्च ब्राह्मणान्भोजयेत्ततः ॥ तेभ्यो दत्वा पवित्राणि दीनान्यर्थांश्च तर्पयेत् ॥ ३५
दत्वा च भूयसीं पश्चात्स्वयं भुंजीत वाग्यतः ॥ अनित्यं ह्यत्र संप्रोक्तः पवित्रारोपणो विधिः ॥ ३६ ॥ काम्यक
र्माणि वक्ष्यामि तत्रादौ शांतिरुच्यते ॥ शांतिर्नाम मनुष्याणां रोगकृत्वादिनाशनं ॥ ३७ ॥ षोढा विभज्याहो
रात्रं पंचमेंशे तु शांतिकं ॥ हेमंते च षट्कर्त्तव्यं नासाधश्चलते यथा ॥ ३८ ॥ वायुर्जलदतो यतस्तेन तस्मिन्न शां
तिकमाचरेत् । श्वेतवर्णेन निर्माय चतुरस्रं तु मंडलं ॥ ३९ ॥ पूजयेच्च जलं वा देवं बीजेनात्र शांतिके ॥ उत्त
राभिमुखो भूत्वा शांतिकं तु समाचरेत् ४० ॥ शांतिकादौ रतिः पूज्या पद्मसंज्ञं प्रदर्शयेत् । बध्वा पद्मासनं

स्येयेनमोनःशान्तिकेमतः॥४१॥शान्तौकुशासनंग्राह्यंहोमयेन्मृगमुद्रया॥मुक्ताकत्रिसूत्रिकांयत्रहूयतेमाप्नुगी
भवेत्॥४२॥त्रिपूजराज्ञपूर्वांमुद्रांत्रिकंस्यात्रिजन्मसु॥अथवश्यंप्रवक्ष्यामिव्वोपनिकरांगुतम॥४३॥देवर
क्षोराजलोकसर्पस्त्रीहयहस्तिनां॥अथमेंद्रोवश्यकर्मवसंतेचप्रसिध्यति॥४४॥नासोद्भुवहतेवायुराग्नितन्व
चहेत्तदा॥वश्यंकुर्यात्त्रिकोणेतुरंगीजेनाग्निपूजनं॥४५॥रक्तवर्णोनतिर्मीयवश्यंपूर्वंमुखश्चरेत॥वा[illegible]ीमंपू
जयेद्वश्येपाशाङ्कुशमुद्रांप्रदर्शयेत॥४६॥स्वस्तिकासनमारुह्यस्वाहांतंमंत्रमुच्चरेत॥छागलेचर्मवश्येस्यात्होमये
न्मृगमुद्रया॥४७॥रक्तद्रव्येस्तुहोमोध्यानमारक्तकंमतं॥मृगांस्यचित्रामित्रर्क्षेविशाखोकृतिकाम्गु॥४८
अथस्तंभंप्रवक्ष्यामिनडयोगनिवारणं॥गजराजोरगव्याघ्रादिकोपनिवारणे॥४९॥शिशिरेस्तंभनंप्रो
क्तंषष्ठ्यांशोतुदिनस्यनत॥अग्नेरपांचसैन्यस्यकुद्रव्यविषदस्युसां॥५०॥नर्यणार्थेमेषरक्तपीतस्थितंततोय
मावहेत॥जानुभ्यामवनींगत्वास्तंभनस्यक्रियाचरेत॥५१॥जारचोरमुजोस्तंभोधर्मःप्रेतादिक्षेसां॥ना
सादराडेनस्तंलक्ष्मोगाग्नुक्ष्मैड्रुदयोभवेत॥५२॥स्तंभकर्मतदाकुर्यात्तंबीजेनवसुंधरां॥अष्टवक्त्रशुतेपीतमाल्य
लेनांसमर्चयेत॥५३॥प्राङ्मुखस्तंभनंकुर्यात्डस्यांतंत्रंचपूजयेत॥विकटासनगोदेवोगदामुद्रांप्रदर्शयेत
५४॥स्तंभनेचषडंतश्चहोमेमंत्रप्रकीर्तितः॥गजचर्मासनंस्तंभेमृगीमुद्रांतुहोतथा॥५५॥पीतद्रव्येश्चात्रहोम
पीतद्रव्यादिहूकचयं॥स्तंभनेभरणीविशाखारोहिणीचोत्तरात्रयं॥५६॥अथविद्वेषणंवक्ष्येप्रीतिनाशःसत्र
द्वयो॥ग्रीष्मेविद्वेषणांघस्रषष्ठांशेतुद्वितीयके॥५७॥नासाग्रांपांमध्यगेवायोत्वोदयेद्वेषणमतं॥वर्नेते

क्षमवर्णेन मरालेखं समर्चयेत ॥५८॥ देवीजे नाथ विद्वेषे बंनैऋत्यापि मूलं चरेत ॥ दूर्वाक्षमावनिद्वेषे मजानपद्म
लाभवेत ॥५९॥ होमे मंत्रः फडंतोत्र विद्वेषउलूककासने ॥ विद्वेषे जांबुकं चर्मलोमासनमथापि वा ॥६०॥ धू
म्रतर्नौच्छिलेनथं माहृत्यस्त्रादिसाधकः ॥ आर्द्रवस्त्र धृयं मूलं जपेद्वा विद्वेषरोगमता ॥६१॥ उच्चाटने पथोव
क्ष्येन दशीशां प्रवालनं ॥ जाचुंदुत्राटने शास्त्रे विषवृक्षांकुरो दिनस्य च ॥६२॥ निर्यगाने समीरेन वा भवेदति नत्र
न ॥ शात्रोरुच्चाटनं कुर्यात् धीमीजे नत्रमर्चयेत ॥६३॥ मक्षोरुणपाड्लेवायोः कृलंबङ्गिंडलांछिनं ॥ मगचर्माम
नं तत्र शायं न्यास्ये च कर्मणि ॥६४॥ डुर्गीमंदजनयेत्कुंडाम शनीनाम दर्शयेत ॥ वन्नासनं समाहूतः फट् स्फ
डुमौमन ॥६५॥ धूमधूचाटने ध्यानं कृत्व डौलथाडुनेन ॥ उच्चाटने क्षिप्रमेन्नुवरभेषु प्रशस्यते ॥६६॥ मार
णं प्रारात्तनं शत्रूणां मारिनं तनत ॥ मारणोवर्तये हिंसानन्योश्चापि लुधार्मिकान ॥६७॥ स्त्रीवालयति
रिक्तेभ्यान वैरेषुयोजयेत ॥ स्वरोपनोवा लोकानां रक्षार्थं वा नदाचरेत ॥६८॥ ननुलोभाद्यावापि कुर्या
न्मंत्री नुमारणं ॥ प्रायश्चित्तं च कर्तव्यं देवि नहो वदाम्यये ॥६९॥ अन्यथा तं प्रजपेन्मंत्रं जुहुयाज्ञावदेवहि ॥
सघनेपायमेः कृष्णतिलैवांघ नसंभृतेः ॥७०॥ स्वात्मरक्षाप्रकर्तव्या कर्मकाले सदा बुधैः । अन्हस्थ
नर्थस्वांशाशः शारआरणा कर्मणि ॥७१॥ वस्पवन्मारणे कार्यं पलाशंवह्निमंडले । दक्षिणाभिमुखः कुर्या
द्द्रकालिं समर्चयेत ॥७२॥ दर्शयेत कृष्णडांच विशेष्ठजासनेकृनेन । कुंकारांतेनमंत्रेणामहिषंवाथ

96

लोहजं ॥७३॥ आसनं भूकरीपृष्ठं करसंकोचनो भवेत् ॥ ध्याने कुर्यान्कृष्णवर्णां कृष्णेऽष्टम्यां पूजनं ॥७४॥ उग्रती-
क्ष्णोभुषिस्थे पुरश्चैव डबलादिके ॥ शत्रोश्चैन दलाभावे चैकपादोपरि स्थितः ॥७५॥ उष्णोदके समाविष्टे तर्प-
णार्थं तु मारणे ॥ त्रिकूटं कुर्यान्मारणं वा भूमौ पादं निवेशयेत् ॥७६॥ वामपादे निविष्टः संश्चरेत्तत्र तु तर्पणं
प्रकीर्णान्यथ वक्ष्ये तेह पिचारांश्च तत्र च ॥७७॥ दक्षिणाभिमुखः कुर्यान्मेषीचर्माणि संस्थितः ॥ लोहासनग-
तो वापि सूकर्या पृडया हुनेत् ॥७८॥ धनसिद्धिकरं कर्म पश्चिमाभिमुखश्चरेत् ॥ गोस्वचिश्रापित्रेषु देवध्यानं
तु राजसं ॥७९॥ गोचर्मणासनं मोहे स्त्वासनं तं मंत्रमुच्चरेत् ॥ हरिद्रापिष्टितं तोयं तर्पणार्थं प्रयोजयेत् ॥८०॥
त्वामी चरो हेमानीत्र श्रेष्ठा चापि दूरगोसनं ॥ अथ सर्वाणि कर्माणि गोरोऽम्भेन प्रसाधयेत् ॥८१॥ नानाविधे-
षु कार्येषु व्याघ्रचर्मसमीरितं ॥ सर्वरत्नविभाकारं ध्यायेत्त्रिशूलमानसं ॥८२॥ पीयूषवर्षसंयुक्तं पूर्णाचं-
द्रसमप्रभं ॥ ध्यायेद्देवं विधं वापि सर्वकार्यप्रसाधने ॥८३॥ आयुःकरं तु सर्वत्र देवं ध्यायेतु राजसं ॥ अपमृत्यु-
जये प्रोक्ते पूर्वाचैवोत्तरात्रयं ॥८४॥ वषड्नोहोममंत्रो ध्यायेऽञ्जलदेवतं ॥ आकर्षणं च वन्हिकोणासंपुटे
स्मसमाचरेत् ॥८५॥ वश्योक्तमखिलं ज्ञेयमाकर्षे कार्यसिद्धये ॥ सर्वज्ञानप्रसिद्ध्यर्थं ईशानाभिमुखो भ-
वेत् ॥८६॥ सर्वविज्ञानकार्येषु पृष्ठेन केवलमासनं ॥ पुष्पादिसाधने मंत्रो वौषट्पल्लवसंयुतः ॥८७॥ ऐंसी
स्यान्नर्जनीमुद्रामुद्रा होमे तु पौष्टिके यथोक्तं देवताध्यानं कुर्यान्मौष्टिककर्मणि ॥८८॥ सर्वत्र भयनाश-

यवषडं नोऽङ्कुशो मन्त्रः॥ मन्त्राशो वसमाप्त ऊंध्याने वैरिमये भवेत॥८९॥ मंत्रमंजन कार्ये तु वषडं नोऽङ्कुशो मंत्रः॥ स्वाहान्ते
तु फडंन्तः स्याद्धोमे ध्यानं तु नामसं॥९०॥ सोध्यायो दस्युरेः कुर्याज्जपं च ननत्वर्पाति॥ कल्यां माप्निलमं तु हेध्या
ये हृष्वं च नामसे॥९१॥ अथ वक्ष्याणि काम्यादौ संपूज्या मान्त्र देवता॥ नित्यं समर्चये द्विप्रं वारेशो च तिथी
श्वरं॥९२॥ नक्षत्रेशं ततः पूज्यान्त्रं अन्यकर्माधि देवताः॥ नतोर्चयेदिहृदेवं नमो होमं समाचरेत॥९३॥ अमाद्वा
रेश्वरो सूर्यश्शिवो सोमो विकेतथा॥ ग्रहांगारौ हविल्स च चतुर्वेक्रं वृहस्पती॥९४॥ अर्के जोशनि कालो च
सूर्याद्यो द्रष्ट नाम च॥ ब्रह्मा विधाता विष्णुश्च यमः श्री नकरो गत॥९५॥ इंद्रश्च वसवो नागा धर्मः शिवदिवा
करौ॥ कंदर्पश्च कलिर्विश्वे देवाश्च पितरस्तथा॥९६॥ अश्विनौ च यमो वान्हि र्ब्रह्मा चंद्रः शिवो दितिः॥ गुरुः स
र्पाश्च पितरो भगो र्यम दिवाकरौ॥९७॥ त्वष्टा वायुरथेंद्राग्नी ह्योपित्रश्च सुरेश्वरः॥ निर्ऋतिश्च जलं विश्वे
देवाश्चापि विधि र्हरि॥९८॥ वसवो वरुणो जैकपादो हिर्बुध्न पूषकौ॥ नक्षत्रेशाइमेश्याभिजित्का अष्टौ
चविंशति॥९९॥ पूर्णा वादि चतुर्थ्यं तानमसार्व समपिन्निना॥ एतेषां नाममंत्रात्मकया स्याः पूजादिसाधने॥१००
सिद्धमंत्रः प्रकुर्वीत काम्य कर्माणि नान्यथा॥ क्रूराणि विपरीतानि भूत्वा निरयमाप्नुयात॥१॥ गुरुभक्तिः
शुचिः स्नातः काम्यकर्मविधान वित॥ आत्मनश्च परस्यापि काम्यकर्माणि चाचरेत॥२॥ षट्कर्माणि परार्थे
च कुर्यान्मंत्रवित्तमं॥ एतेषामेव कुर्वीत नान्येषां तु कदाचन॥३॥ राज्ञो वा राजपुत्रस्य धनाढ्यस्य नरस्य वा

आस्तिकस्यानिभक्तस्य न्यायार्जितधनस्य च ॥ ४ ॥ कृतज्ञस्य वदान्यस्य गुरुदेवार्चकस्य च ॥ सुशीलस्य सुभक्तस्य कार्यं कुर्याच्च देशिकः ॥ ५ ॥ राजाकारयिता यो वा साधकं प्राणिपस्य च । वृण्याच कर्मकर्तारं दीक्षोक्तविधिना ततः ॥ ६ ॥ साधकः प्रयतो भूयात्सम्यक्संतोषवान्शुचिः । जितेन्द्रियो जितक्रोधो मानक्षोभविवर्जितः ॥ ७ ॥ त्रिस्यनैमित्रिकरतः कुर्यात्काम्यान्यनेकधा ॥ क्रूरकर्म यथोक्तं तु कृत्वाप्यंगं समाचरेत् ॥ ८ ॥ स्नात्वा पावरतां सांगां पूजयेदिष्टदेवतां ॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु रक्षार्थं प्रजपेत्ततं ॥ ९ ॥ मां रक्ष रक्षेत्युक्त्वा च नत्वा देवं सम्पूजतेन ॥ अन्यैः सुहृद्भिः सामिन्धैरात्मरक्षां तु कारयेत् ॥ १० ॥ मृत्युंजयादिभिर्मंत्रैः सूर्यलेवार्घ्यदानकैः ॥ जपहोमार्चनाद्यैश्च ब्राह्मणाराधनादिभिः ॥ ११ ॥ प्रयोगकरणं सम्यग्गुरुतः शास्त्रतस्तथा ॥ ज्ञात्वा प्रयोगान्कुर्वीत नान्यथा दुःखमाप्नुयात् ॥ १२ ॥ ततः कारयिता राजा तोषयेत्साधकं धनैः ॥ प्राणिपत्य गुरुश्चा विध्यास्यानुहिमांस्तथा ॥ १३ ॥ सिद्धमंत्रस्य सिद्ध्यन्ति षट्कर्माणि न संशयः ॥ नैवसिद्धं यस्य सिद्धस्य देवताशापमाप्नुयात् ॥ १४ ॥ काम्यप्रयोगकरणं परयोगेन विद्यते । प्रयोगसिद्धिरेवैषां फलमन्यन्न विद्यते ॥ १५ ॥ होमं तर्पणं मंत्राद्यैर्नानाध्यानविशेषकैः । आत्मनश्च परस्यापि षट्कर्माणि समाचरेत् ॥ १६ ॥ एकलक्षं जपेन्मंत्री ध्यानविन्यासयोगतः । प्रयोगदोषशांत्यर्थं आत्मरक्षार्थमेव च ॥ १७ ॥ नचेत्तत्फलमाप्नोति देवताशापमाप्नुयात् । शक्तिप्रभाधूमवतां ह्याभिगंधाशिवोक्तानि ॥ १८ ॥ दूतवेश्यादिकं ज्ञात्वा कथयीत शुभाशुभं ॥ मंत्रतत्वानुसंधाने देहावेरूपादिलक्षणं ॥ १९ ॥ गुरुभक्तिः सदा कार्या कर्मकाले विशेषतः

ऐहिकामुष्मिकानां च गुरुदेवपरायणां ॥ २० ॥ मारणोच्चाटनादीनि क्रूराणां काममार्गिणां ॥ क्षुद्रदेवाः साधयंति सि
द्धं तुं मनेक्षमा ॥ २१ ॥ परनिष्ठापराणां तु वामीनां परनाशनः । यावद्देहं तावद्देवत्वं निष्ठाधनादिकं ॥
२२ ॥ दक्षिणानां त्वानकुर्वन्निकदाचिदपि ऽहृतं ॥ अधिकारादिलोभार्थं कदाचिदाचरंति ते ॥ २३ ॥ तेषां प
नौर्वं शुद्धिः परलोकप्रणाशनः ॥ ये कुलद्वयसंभ्रष्टाः कल्पोक्तेनैव संस्कृताः ॥ २४ ॥ तेचैवत्रिपतितावा
मेया सर्वं किमतः परं ॥ इयं प्रोक्ता नराचर्या किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ २५ ॥ इति श्रीमत्तन्मायामत्त
कालानुमते पेतन्त्रे शिवप्रणीते निरिद्धिष्टिरीकरणप्रकाशः सप्तमः ॥ ८५० ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ मुद्राणां
लक्षणं ब्रूहि याश्चान्या वामदक्षिणे ॥ सर्वदेवप्रिया याश्च पूजासाफल्यदायकाः ॥ १ ॥ शिव उवा
च ॥ वक्ष्येथमाम पूर्वाणि मुद्राणां लक्षणानि तु ॥ नित्यं यः कुरुते सर्वा देवाः स्युस्तस्य सौख्यदाः ॥ २
अंकुशाख्या भवेन्मुद्रा पद्धेनामाकनिष्ठयोः ॥ अंगुष्ठतर्जनी वक्रा सरला चापि मध्यमा ॥ ३ ॥ साकुं
भमुद्रा हस्ताभ्यां सावकाशो निबध्यते यत्रैकमुष्टिरंगुष्ठो दक्षो वामं समाश्रितः ॥ ४ ॥ वह्निप्राका
रमुद्रा तु त्रिशूलाग्रा तु भौ करौ ॥ व्यस्तलावामिलो व हे तपेदत्ता हृयापि च ॥ ५ ॥ अंगुलिस्पाससमु
द्रास्यात्पंचांगुल्यः स्पर्शनक्रमात् ॥ अंगुष्ठेन च तन्मन्स्कमर्जन्यांगुष्ठमेव च ॥ ६ ॥ हृदयाख्यो भवे
न्मुद्रांगुष्ठवर्जं प्रसारिताः ॥ चतस्रोंगुलयो म्लाहृदयेनप्यपंगनः ॥ ७ ॥ शिरोमुद्रानुशात्तेयात

98

लेपारो: प्रसारितं ॥ वनस्योंगुलयश्चापि प्रसार्य शिरसा धृता ॥ ८ ॥ शिखामुद्रानमस्कारे यामुष्टिं वाग्र ष्टपल्लवं ॥ वद्धाते
नशिखावद्धा। शिखामंत्रेण साधकैः ॥ ९ ॥ कवचाख्यात्वियंमुद्राऽयंगुल्यः कृतमालिका ॥ स्कंधादानाभिपर्यं
तंपाणोत्क्रप्रक्रमाऽवेत ॥ १० ॥ त्रिनेत्रमुद्राख्याता त्रेयं तर्जनी दक्षनेत्रगा ॥ भाले मध्या त्वनामा तु वामेऽप्य
क्षिदिवौकसां ॥ ११ ॥ द्विनेत्रमुद्राख्याता त्रेयं तर्जनी दक्षनेत्रगा ॥ मध्यमा वामनेत्रे च सूर्यविम्बादिभेदको ॥ १२ ॥
अस्त्रमुद्रा समाख्याता सर्वारिष्टनिवारिणी ॥ अंगुष्ठतर्जनीभ्यां तु हस्तयोरभिघातकृत् ॥ १३ ॥ नित्ये नैमि
त्तिकेष्वेताः अंगवक्त्रस्य मुद्रिकाः ॥ अथ काम्ये प्रवक्ष्यामि मुद्राणां तु लक्षणं ॥ १४ ॥ हृन्मुद्रास्यादियं
काम्ये तथा शैवागमेषु च ॥ कृतमुष्टिपदे हस्ते कृत्वांगुष्ठौ हृदि न्यसेत् ॥ १५ ॥ शिरोमुद्रा तलाग्रे
कृतमुष्टिपुटे करौ ॥ कुर्याद्द्वंद्व प्रसन्नाग्रे तर्जन्योऽंगुष्ठवाहृत ॥ १६ ॥ शिखामुद्रा करौ युक्तौ कृतमु
ष्टिपुटाकृती ॥ ज्येष्ठे त्वधः प्रसन्नाग्रे कनिष्ठे तूर्द्धतः स्थिते ॥ १७ ॥ कवचाख्या प्रसन्नाग्रा वंगुष्ठौ च त्रि
कोणवत् ॥ तर्जन्यो नां नयेन्मूर्द्धि मुखे पार्श्वे करे हृदि ॥ १८ ॥ नेत्रमुद्रा नु सरला मध्या तर्जन्यनामिके
धनुषाभे संप्रसन्नाग्रावंगुष्ठककनिष्ठिके ॥ १९ ॥ अस्त्रमुद्रा करं बद्ध्वा स्फोटश्चापि तदुत्तरं ॥ तर्जन्याश
द्वयेनाभ्यां ज्येष्ठाग्रव्रातिन्नाप्रया ॥ २० ॥ गालिनि तु कनिष्ठांगुष्ठौ मुनाथितरेतरं ॥ करयोस्तर्जनी म
ऽनामाभ्रमाऽनवक्रिता ॥ २१ ॥ धेनुमुद्रा कनिष्ठानामिके चान्योन्य हस्तयोः ॥ तर्जनी मध्यमे चापि द

अस्त्रं धेनुं दर्शयेत ॥२२॥ शंखमुद्रा तु वामात्वमंगृष्ठं दक्षमुष्टिगं ॥ वामांगुल्यपुदक्षांगुष्ठस्य योजे तु जायते ॥२३
योनिमुद्रान्योन्यकरकनिष्ठानर्जनियुतिः ॥ व्यस्तनन्त्रलग्नः शेषांगुल्या च गृह्य भाषिते ॥२३॥ मत्स्यमुद्रा चोपु
रवं तु वामहस्तं तदूर्द्धतः ॥ तादृशं दक्षिणं तस्यां पृष्ठको चालयेदिति ॥ २४ ॥ आवाहनी तु मुद्रा स्यात्कराभ्यां
मंजलीं चरेत ॥ अनामयोर्मूलपर्वस्पं गृष्ठोतिः क्षिपेत्तदा ॥ २५ ॥ स्थापनि सा तु मुद्रा स्यात्सा चावाहनमुद्रिका
न्यधोमुखी कृता सा चेत्तदा वै संस्थापनसमा ॥ २६ ॥ संमुखीकरणी मुद्रा सा हेयामुष्टियुग्मके ॥ उत्तानं स्थाप
तेयस्यामंगुष्ठद्वयमुन्नतकं ॥ २७ ॥ सकलीकरणी मुद्रा सा प्रोक्तायः षडंगके ॥ देवानां क्रीयते न्यासो हृदंगाना
मंगिनैका कृता ॥ २८ ॥ अवगुण्ठनमुद्रा तु दीर्घाधोमुखतर्जनी । मुष्टिबद्धस्य सव्यस्य हस्तस्य धामयेत्ततो
२९ ॥ महामुद्रा समुद्दिष्टा परमीकरणो त्वियं ॥ अन्योन्यग्रथितांगुष्ठा प्रसारितकरांगुलि ॥ ३० ॥ सन्निधाप
नमुद्रा स्याद्योगो मुष्टिद्वयस्य तु ॥ सम्प्रकुरभयोर्जोत्रलग्नांगुष्ठावुच्छ्रितौ यदि ॥ ३१ ॥ संरोधनीति सा मुद्रा मुष्ठा
रंतःप्रवेशितौ ॥ द्वावंगुष्ठौ मुष्टियोगोविच्छिडम्बेडवेशादि ॥ ३२ ॥ दंतमुद्रा गतोशस्य वक्त्रभाद दक्षहस्तजा ॥ उ
त्तानोर्द्धमुखी मध्या सरला वद्धमुष्टिका ॥ ३३ ॥ पाशास्त्र्यान्तु वामस्य तर्जन्यां दक्षतर्जनि ॥ क्षिप्त्वावधामु
ष्टियुगं तर्जन्यंगुष्ठयोर्यदि ॥ ३४ ॥ विघ्नमुद्रा दीर्घरूपा मध्यमा चोमुखा यदा ॥ तर्जनी मध्यमा संस्था निर्गतां
गुष्ठमुद्रिका ॥ ३५ ॥ परशोमुष्टिमवेमुद्रा तिर्यकूर्सयोऽपचांगुली ॥ प्रसृतास्ये युताहमतलेह समतलान्वितं

११

३६ ॥ लङ्काख्या भवेन्मुद्रा कुर्द्धस्यं दक्षिणांकरं ॥ अंगुष्ठो विरला न स्यान्निम्नं करतले तथा ॥ ३७ ॥ वीजपूराह्वया वाममुष्टा
वृत्तानके सति ॥ देवाद्या षट्कोणस्थां कृष्णमुद्रा च सप्तमी ॥ ३८ ॥ वराख्याधान्मुद्रा स्यादतिसन्निहिताङ्गुलिं ॥ उत्तानं
दक्षिणां हस्तं कृत्वाधो नामयेच्छनैः ॥ ३९ ॥ अभयस्यानुमुद्रैषा कथिता वामपद्मदा ॥ पराङ्मुखं वामहस्तं उद्धिताङ्गुलि
कं यदा ॥ ४० ॥ खड्गमुद्राङ्गुष्ठवद्धानामिका सकनिष्ठिका ॥ दक्षहस्तस्य मुद्रा च तर्जनी मिलने युते ॥ ४१ ॥ चर्ममुद्रा वा
महस्तं तिर्यक् कृत्वा प्रसार्य च ॥ आकुंचितगतिक्रियादियं शार्ङ्गिप्रिया मता ॥ ४२ ॥ धनुर्मुद्रा वाममध्याग्रे तर्जन्यग्र
योजितं ॥ वामस्कंधे कनिष्ठाग्रे दक्षांगुष्ठेन पीडनं ॥ ४३ ॥ मुशलाख्यो भवेन्मुद्रा वामस्योपरि दक्षिणां हस्तयोर्मुष्टि
युगलं कुर्यात्सा विघ्ननाशिनि ॥ ४४ ॥ दुर्गामुद्रा तु करयोर्मुष्टिं कृत्वा त्रियोजयेत् ॥ वामस्योपरि दक्षं च शिरसि स्था
पयेदिति ॥ ४५ ॥ वाममुद्रा दक्षमुष्टेस्तर्जन्या दीर्घया भवेत् ॥ अष्टौ वराद्याः पाशश्च कुशः शङ्खो देशस्थिता : ४६
चक्रमुद्रा करतले विपरीते विधाय च ॥ अंगुष्ठौ रचयेच्चैव कनिष्ठानामिकान्तरे ॥ ४७ ॥ गदानुसरतो हस्तावन्यान्य
न्यथितांगुलि ॥ अंगुष्ठौ मध्यमे भूयः संलग्ने सप्रसारिते ॥ ४८ ॥ पद्ममुद्रा करतले त्वंगुष्ठौ मीलितौ यदा ॥ हस्तौ तु
संमुखौ कुर्यात्संहतावुन्नतांगुलि ॥ ४९ ॥ वेणुमुद्रा वामदक्षकनिष्ठांगुष्ठयोगतः ॥ वामांगुष्ठो धरेशेषा वक्रा
श्चोर्द्धं कनिष्ठिका ॥ ५० ॥ श्रीवत्सा मध्यमानामेंगुष्ठवद्धौ करौ युतौ ॥ कनिष्ठयो मूलगते तर्जन्यौ भवतो यदि ॥ ५१
कौस्तुभा मध्यमानामांगुष्ठाकुर्द्धमुखा युता ॥ कनिष्ठातर्जनीग्रंथिस्थाप्येतिर्यङ्मुखौ करौ ॥ ५२ ॥ वनमालाह्व
यामुद्रा तर्जन्यंगुष्ठनिष्ठया ॥ करद्वयेन मालावत्कण्ठादाकराठपादकं ॥ ५३ ॥ ज्ञानमुद्रा हृदिन्यस्तौ तर्जन्यंगुष्ठ

|| मे·तं ||
|| १०० ||

कौस्तुभो || वामहस्तो भुजं वामजानुमूर्द्ध्नि विन्यसेत ||५४|| बिल्वाख्या दक्षिणांगुष्ठं वेष्टितं वाममुष्टिनं || अन्योन्य
हस्तांगुलयो निविष्टाः स्थापयेद्धृदि ||५५|| मुद्रा गरुडस्य हस्तकौ विपरितौ यथितेकनिष्ठिके || तर्जन्यपि स
युग्मापि थपदनुत्पाद्य भयांगुली भ्रमरौ ||५६|| नृसिंहमुद्रा त्विबुकाधरौ तु जान्वोर्मध्ये थकरौ कलम्बो ||
चेत्कंपते मा जम्भत्वात्प्यजिह्वा संलेलिहाना नयने त्रिभीमे ||५७|| कुशनातरेः सर्वांगं स्पृष्टे दर्घोभ्भावा
ः अंगुष्ठाभ्यां च करयोराक्रमेत कनिष्ठिके ||५८|| वाराही दक्षमुष्टानं सुदृढं वामं नहर्द्धतः || अंगुल्यग्राणि सं
योज्या धरणीं संनामयेद्दिति ||५९|| हयग्रीवा दक्षमहस्तस्यांगुल्यस्य धो मुखो || तद्वाम मध्यमया मध्यं नाम
येदन्ति साभवेत ||६०|| कामाख्या संपुटो हस्तौ मध्यमापृष्ठगे यदा || तर्जन्यौ मध्यमासंमध्यमंगुष्ठयुगलं तथ
दि ||६१|| त्रैलोक्यमोहनि मुद्रा मूर्द्धि अंगुष्ठकनिष्ठिके || चक्राग्रांश्च धनु वीणापर मध्ये हरेरिमाः ||६२|| बिंब
मुद्रा करौ प्रसतिभौ श्लिष्टे च मध्यमे || अंगुल्यौ धारयेत्साक्षिनं पयाग्रे संप्रदर्शयेत ||६३|| सौरमुद्रा वाम
हस्त मध्यमाङ्गुष्ठो न्यासं तर्द्धतः || कमलाकृति मुद्रा स्यादुभे मौ भास्करप्रिये ||६४|| लिंगमुद्रा दक्षिणांगुष्ठं वा
मांगुष्ठेन चेष्टयेत् || वामांगुल्यो दक्षिणाभिर्वेष्टयेत्स्याच्छिवप्रिया ||६५|| योनिर्मुद्रा तर्जनिभ्यां कनिष्ठे स
म्यग्वद्धे मध्यमानां पि वेव || संश्लिष्टे तु तर्जन्यौ पृष्ठभागेनामिकाभ्यां मर्दितेवेन्नदये ||६६|| त्रिशूलाख्या
भवेन्मुद्रांगुष्ठेन कनिष्ठिकां || बध्वा प्रसारयेच्छेषमंगुलीनां त्रयेत् तदा ||६७|| मालामुद्रा गुष्ठतर्जन्यग्र

100

|| राम: ||
|| १०० ||

६१

पयेद्दृढं ॥ प्रसारयेदंगुलीनां त्रयं जपमुद्रासिद्धये ॥ ६८ ॥ वरमुद्रा दक्षहस्तं प्रसार्याधोमुखं कृतं । तदा भवेदकस्माद्वेला
दृष्टा धनदायिका ॥ ६९ ॥ अभयाख्या भवेन्मुद्रा वामहस्ते प्रसारिते । ऊर्द्धकृते भये दृष्टा स्वप्नादौ भयनाशिनी ॥ ७०
मृगमुद्रा तर्जनी च कनिष्ठा चोच्छ्रिताग्रका । अनामिकांगुष्ठमध्याग्राणि तिर्यग्गुतानि च ॥ ७१ ॥ खट्वांगमुद्रा सङ्गुका
।शिवस्यातिप्रिया भवेत् । पंचांगुल्यो दक्षिणाष्ठे मीलिता ऊर्द्धमुच्छ्रिता ॥ ७२ ॥ कपालिनी भवेन्मुद्रा वामांके
वामहस्तकं । स्थापयित्वा पात्रवत्कुर्यात्सा भैरवप्रिया ॥ ७३ ॥ डमरुः शिथिलां मुष्टिं कृत्वा मध्यां समुन्नतां ।
प्रचालयेत्कर्णपार्श्वे दर्शिताः भूलिनो मता ॥ ७४ ॥ आसनाख्योपरमुद्रा सूपविष्टैः सुखासने । स्वस्वजा
नुस्थितौ हस्तौ कलिकाभावधोमुखौ ॥ ७५ ॥ कुशलाख्या भवेन्मुद्रा करावुत्तानितौ यदि । अंजलितो फला
कारौ स्वस्वदिग्भागसंस्थितौ ॥ ७६ ॥ स्वागताख्या भवेन्मुद्रा विनम्यं तरगो करौ । उत्तानावूर्द्धदेशस्थाल
भौ नम्रस्तथा प्रमानत ॥ ७७ ॥ अर्घ्यमुद्रा तु सा ज्ञेया दत्तौ निष्ठिडगुवच । अंजलिस्त्यपदावद्धांगुष्ठौ कर्णौव
दाश्रितौ ॥ ७८ ॥ पाद्यमुद्रा ह्यर्घ्यमुद्रासमा यंत विशेषकः । अंगुष्ठतर्जनीयोग कर्त्तव्यो हस्तयोर्द्वयो ॥ ७९
मुद्राचमनसंज्ञा मुनिश्लेकरतले युना । हीनाकनिष्ठया निसोगुष्ठाग्रं तर्जनीयुतं ॥ ८० ॥ मधुपर्कस्य मुद्रा स्या
दियं चाधोमुखा यदि ॥ अनामिकांगुष्ठयोश्चैदग्रयोगः प्रजायते ॥ ८१ ॥ स्नानमुद्रा दक्षहस्तमुष्टिः स्याद्वेद
धोमुखी । कनिष्ठया विमुक्ता चेत्स्यान्नैवं तत्फलप्रदा ॥ ८२ ॥ वस्त्रमुद्रा दक्षहस्तं कृत्वोत्तानं तव मध्यमां । अंग

ष्ठेनस्पृशेद्देवादानेवस्त्रस्यधारणे॥८३॥आभूषणस्यमुद्रातुकीर्तिताचेयमेवच॥अंगुष्ठमध्यमायोगःकर्तव्यइ
तिशिष्यते॥८४॥उपवीतस्यमुद्रास्यात्कनिष्ठांगुष्ठयोगतः॥उपवीतस्यकरणादिकेमगलितधारणे॥८६॥पुष्पा
ख्यातुभवेन्मुद्राहस्तंचाधोमुखंकुरु॥ततःस्पृशेत्तथांगुष्ठाग्रंसंयोज्येतिपूजने॥८७॥धूपमुद्रातुदेवादिधूपनेसं
प्रकीर्तिता॥अंगुष्ठाग्रेणतर्जन्यास्पृशेदग्रेचपूर्ववत्॥८८॥दीपमुद्राप्रोच्यतेथदीपेसर्वप्रियंकरि॥ज्ये
ष्ठाग्रेणस्पृशेदग्रंमध्यमायाश्चपूर्ववत्॥८९॥नैवेद्यमुद्रादेवानांपूर्ववत्परिकीर्तिता॥विशेषोनामि
काग्रेतुज्येष्ठाग्रेणतुयोजयेत्॥९०॥ग्रासमुद्रासव्यहस्तेप्रफुल्लकमलाकृतिं॥दर्शयेत्वंचवापूनामुचं
नेयंचपुडिका॥९१॥प्राणमुद्रामथोवक्ष्येभोजनादौप्रदर्शयेत्॥कनिष्ठानामिकेसम्यंगुष्ठाग्रेणयो
जयेत्॥९२॥मुद्रायानस्यविज्ञेयातर्जनीमध्यमयोयुतौ॥एतदर्शनतःवायुरोधाद्रोगीविमुच्यते॥९३
व्यानमुद्रातुसाज्ञेयामध्यमानामिकेयुगे॥समस्तदेहगोवायुर्दृष्ट्वानासंप्रसीदति॥९५॥समानगा
योमुद्रास्याद्यदापंचांगुलीयुतिः॥प्राणादिचतुर्थ्यंतानमोंतानाममंत्रकाः॥९६॥सप्तजिह्वाख्यमुद्रा
तुप्रसन्नांगुलिकौकरौ॥कनिष्ठांगुष्ठयुगलंमणिबंधौचसंयुतौ॥९७॥मुद्राभूजवलेप्रोक्तासर्वांगु
लिसमागमा॥अंतश्चमुष्टिरेहस्तेकाकतुंडनिभेमुखे॥९८॥नाराचाग्रेवामहस्तपृष्ठेदक्षंसमानयेत्
शनैःशनैश्चसरलेतर्जन्यौवंधिताःपराः॥९९॥संहाराख्याधोमुखौवामहस्तोदक्षोर्ध्वासोग्रथितांगुलःएव

पर्यस्तौ चेद्द्वौ करौ स्यात्त्रिसर्गवल्यादीनां देवतानुग्रहकर्त्री ॥ ९०१ ॥ अशनिर्नाम सा मुद्राङ्गुष्ठस्या वामतर्जनी ॥ अधोवक्त्रा
परा तत्र संयुक्तादिविनाशिनी ॥ १ ॥ कालकर्णी भवेन्मुष्टेरङ्गुष्ठवृत्तनौ यदा ॥ पार्श्वयोश्चापि संलग्नौ तावेवाभिमुखौ
तदा ॥ २ ॥ मुद्राविषयसंज्ञा स्याद्धिसप्यावेशकारिणी ॥ दक्षिणानिविडामुष्टिनांलिकार्पिततर्जनी ॥ ३ ॥ नादमु
द्रा तर्जन्याङ्गुष्ठावङ्गुष्ठकोयदि ॥ निवद्धौ यतिनां सेयाव्रत्साभिव्यक्तिकारिणी ॥ ४ ॥ विन्दुमुद्राङ्गुलिभिश्चेन्मु
द्रावद्धानमुष्टिकां ॥ तर्जन्यङ्गुष्ठसंयोगः पूर्णाकर्मणि योजयेत ॥ ५ ॥ प्रार्थनाख्या भवेन्मुद्रा हस्तौ कुर्याद्धृदि
सके ॥ प्रसृताङ्गुलिकौ हस्तौ मिथः श्लिष्टौ च संमुखौ ॥ ६ ॥ लक्ष्मीमुद्रा परा ह्येषा सर्वसंपत्प्रदायिनी ॥ हस्तौ समं
भुग्नौ कृत्वा प्रसृताङ्गुलिकौ तथा ॥ ७ ॥ अत्राव्यमुद्रिका हस्तौ नाभिदेशे प्रसार्य च ॥ अधोमुखौ नयेत्स्कंधे त
र्जनीभ्यां तथा नदा ॥ ८ ॥ दंष्ट्रामुद्रा चक्रमुद्रा पादौ कृत्वा प्रपीडयेत ॥ मध्यमे तर्जनीभ्यां तु सर्वपातकनाशि
नी ॥ ९ ॥ भवेत्सलकमुद्रा तु दक्षहस्तः प्रसारितः ॥ नाभ्यग्रे चांतरिक्षे वस्थापि तश्च निरीक्षितः ॥ १० ॥ गजकर्णी
ख्यमुद्रा तु हस्तयोः पृष्ठमेलनं ॥ कृत्वा चोर्द्धमुखौ हस्तग्रेथिरंगुष्ठयोर्भवेत ॥ ११ ॥ वह्नस्यालनमुद्रा तु कनिष्ठा
वामतर्जनी ॥ मध्यमानामयोरग्रे भूतं हृष्टे तत्तद्वयं ॥ १२ ॥ वापीमुद्रा दक्षमध्यानामयोरर्द्ध वामतर्जनः ॥ ज्येष्ठाक
निष्ठा दक्षस्यात्तयोरर्द्धतवामजे ॥ १३ ॥ शाकलख्या भवेन्मुद्रा तर्जनिभ्यां सनापिके ॥ अन्योन्यं मध्यमयोः पृष्ठा
न्मध्योपरि निपीडिते ॥ १४ ॥ गायत्र्यास्त्वथ वक्ष्यन्ते चतुर्विंशतिमुद्रिका ॥ जपादौ दर्शयेत्तासां देवतास्तु तथा फलं १५

पृष्ठवंसे हस्तौ तलावश्यानांकुंचितांगुली ॥ मुक्तादिनी तत्र शक्तिः साधकानंददायिनी ॥ १६ ॥ संपुटं पंचकोशाभो क-
रावस्योन्यसंहतौ ॥ तस्य शक्तिर्नित्यविख्याता विश्वस्यापि प्रियंकरी ॥ १७ ॥ विन्वतं संहतौ हस्तावृत्तानाचायतौगुली
हृदयानामतच्छक्तिः सर्वेषां हृदयंगमा ॥ १८ ॥ विलीरौ संहतौ पाणी पि योजितौ गलिहयं शक्तिस्तु विमला
तस्याः प्रभावादत्रछोभवेत ॥ १९ ॥ द्विगुणौ कोहलयोस्क संपुटं सक्रयोर्द्वयोः ॥ कनिष्ठयोरेव योगः शक्तिः
स्तस्याः सदाशिवा ॥ २० ॥ त्रिपुटौ रव्यौ हस्तयुग्मं संसक्तं नामिकाद्वयं ॥ संयुतं श्रोत्रमंगुल्यो भिन्ना शक्तिः प्रभा-
वती ॥ २१ ॥ चतुर्मुखौ हस्तानयुग्मं संसक्तमध्यमा युतिः ॥ शेषांगुल्यस्तु संभिन्ना लोना शक्तिः प्रकीर्तिता ॥ २२
पुटापंचमुखौ तत्र तर्जन्योर्यत्र संयुतिः ॥ अपरांगुलयोपि भिन्ना शक्तिः शांतिश्शांतिकृत ॥ २३ ॥ भवेत्स्वषण्मु-
खपुंडासास्यं पूर्णांगुलियोजनं ॥ कनिष्ठाद्विनयं हित्वा शक्तिरीशा प्रकीर्तिता ॥ २४ ॥ अधोमुखं नाम मुद्रा
मुद्रे हस्तौ अधोमुखौ ॥ आकुंचितायो संयुक्तो शक्तिरस्याः सरस्वती ॥ २५ ॥ व्यापिकांजलिकं नाम मुद्रा हस्तौ
तु नादृशौ ॥ विशेषोत्र तु वा नामो विश्वरूपात्र देवता ॥ २६ ॥ शकटं नाम मुद्रा सा व्यत्यस्तांगुलिकौ करौ ॥ अ-
धोमुखौ च ऊर्ध्वपृष्ठौ विशालाक्षी शक्तिरत्र तु ॥ २७ ॥ यमपाशं तु ऊर्ध्वपृष्ठौ करयोर्ग्रथितौ यदा ॥ तर्जन्यो तत्र तला-
गौ वामो लेपात्र देवता ॥ २८ ॥ ग्रथितं नाम मुद्रा सौ न्यसेषिलग्नाश्चांगुलयो यदि ॥ उत्तानौ चौच्छ्रितांगुष्ठ वाशा-
शक्तिस्समीरिता ॥ २९ ॥ सन्मुखो मुखवत्पुटानसंवृतौ ग्रथितांगुलि करौ ॥ दक्षिणाधो मुखौ वाम उर्ध्वं मुखार्थ्यं भवेत

102

३०॥ विलंवे नाम सा पुजाचौ क्षानो त्तनकोटिकौ ॥ यस्या करौ तु विमला तस्याः शक्तिः प्रकीर्तिता ॥३१॥ श्रीष्टके तु
यदा मुष्टी भवतोन्योन्य संपुते । उक्ता नौ तु करौ तत्र शक्तिः प्रोक्ता तमोमयी ॥३२॥ मत्स्यपल्कसंपुटौ भवतो युक्ताना
मकनिष्ठिकौ ॥ कुंडसंयुक्तवक्त्राग्राः शेषाः शक्तिर्हिरण्मयी ॥३३॥ कूर्मा त्वधोमुखो हस्ता मध्यमा हृदसे तापृष्ठके
समाक्रांता तस्य शक्तिः सूक्ष्मा सूक्ष्मार्थसाधिका ॥३४॥ वाराही दक्षिणास्योर्द्ध वामपुता नकंकरं ॥ स्थापयि
त्वा घोणवंतत्रामध्ये हि दिव्ययोनिका ॥३५॥ सिंहाक्रांते नाम भुजशंखलौ वेदायतांगुली ॥ दंष्ट्रौष्ठवक्त्रायोगतः हृद् शक्तिरस्या
नयावहा ॥३६॥ महाक्रांते तु नाम भुज प्राग्वदाकं विनायकौ ॥ करौ कर्णास्थितौ शक्तिः प्रोक्ता पद्मालयाभि
धा ॥३७॥ मुद्रां किंचिदूर्द्धे तु ताततयो वामतर्जनी धृत्वा दक्षिणहस्तेन पद्माशोभाग्यदेवता ॥३८॥ पद्मवाप्याम
वेन्मुद्रा स्याद्गल्पः पंचवीक्षताः ॥ देवाग्रे दर्शयेच्छक्तिगणदारूपानि कीर्तिते ॥३९॥ नत्वा तु दर्शयेन्मुद्रां महाजन
समागमे ॥ मुद्रांति देवतास्तस्य विफलं तु कृतं भवेत् ॥४०॥ यथा कालस्याभिनयं दृष्ट्वा हृष्यंति मानवाः ॥ त
थाभक्तकृता मुद्रा दृष्ट्वा हृष्यंति देवता ॥४१॥ उत्तराम्नायसंप्रोक्ता देवा कृष्यंति वै चमैः । मुत्रःपदार्थ
एकश्चोत्साधकनइपांति च ॥४२॥ पश्चिमाम्नायदेवानां मुद्राणां तं कृता कृतं ॥ मचतु हृपमिच्छंति तं विना
हि शापंति च ॥४३॥ पूर्वाम्नायोक्त देवानां तत्सांसं च कृता कृतं ॥ आवरणकमंत्रपंचतंविना पुजापांति ते
४४॥ उर्द्धाम्नायोक्त देवानां नैमत्स्याश्च कृताकृतानः ॥ आवरणंकं मद्यं चावेनातं प्रइायंति ते ॥४५॥ दक्षि
णाम्नायदेवानां त्रिविद्यं मद्यं च हृदयं ॥ मेनैकेन विनाते पित्ताइ पांति हि साधनं ॥४६॥ तस्यां मुद्राः शिक्ष

णीयाः संप्रदायानुसारतः ॥ सर्वत्रमोदं लभते भुजा विनात्र संशयः ॥ ९७ ॥ इतिते सर्वमाख्यातं सर्वतंत्रेषु गोपितं ॥ मुडारांपरमं तन्त्रं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ९८ ॥ इतिश्रीमहामायामहाकालज्ञमतेमेरुतंत्रे शिवप्रणीते भुडालसांप्रकाशोष्टमः ॥ १००० ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ प्रयोगाम्बरतो केनपरार्थानेहतो व्येभाक ॥ सिद्धिर्थी च कलौ शिव्योधनार्थी नरेव च ॥ १ ॥ पूजनार्थे नलभ्यादेवा शिवपार्थे तथा मतः ॥ तस्मादैहिकीसिद्धिः पारकीयी कथं भवेत ॥ २ ॥ तस्मात्कश्चिडमायः स्मात्सुरश्चर्यादिकं विना ॥ परत्रेह च सिद्धिः स्याद्दिना निंदंवदस्वनन्द ॥ ३ ॥ ईश्वर उवाच ॥ आयांति गच्छति भुवने सर्वे त्वं ये सर्वतंत्रभिः ॥ तेमदेशक्रमात्तथा आगमपाठ्काः प्रकीर्तिता ॥ ४ ॥ कलेसहस्रच्छितवर्षेसार्द्धे देवाधदागतं ॥ सर्वदेवगणौ स्वकं तदानृपशिवीतलं ॥ ५ ॥ वेदो नारायणाः साक्षात्संस्थास्यन्त्वयुनावधि ॥ आगमेस्मिन्देशे सोप्यगम्यो भविष्यति ॥ ६ ॥ उद्धारायच साधूनां महाकालान्तया मया ॥ कथितं चिरजीवी स्यात् पार्थिवंपलिंगपूजनं ॥ ७ ॥ तद्विधिं संप्रवक्ष्यामि देवाः श्रावेनु सादरं ॥ इहलोके परत्रापि सिद्धिः करतले स्थितिः ॥ ८ ॥ तत्र पार्थिवलिंगानां पूजने स्थाद्दये विधिः स्नात्वा नित्यविधायादौ गच्छेत्कुद्रांभवं सुधीः ॥ ९ ॥ स्थानानि केत्स्थिता याम्यत्साम्मा सर्वार्थसिद्धिदा ॥ श्मशाने गर्भेऽश्वत्थमूलेनदीकूले च निर्जने ॥ १० ॥ पर्वताग्रेष्वतीर्थे च गोष्ठे वा न लसीवने । वराधसात्तत्र मूर्तिंमें त्रयेत्साधयेदपि ॥ ११ ॥ म्होदधिध्येन म इति मंत्रः प्रोक्तः षडक्षरः ॥ अनेन पूजयेत्वागध

103

रणीं प्रार्थयेदिति ॥१२॥ सर्वाधारधरानन्ते हि पार्थिमां मृत्तिकामिमां ॥ गृहीत्वापि प्रसन्ना त्वं लिंगार्थे भव मे सदा ॥१३॥
ततो मृदमुपादाय सक्तिं शर्करां चरेत् ॥ पात्रे निदध्यात्संशुद्धे प्रयत्नेन पूजनाय मे ॥१४॥ सहितेन सकृतो वाथ सूर्याक्षा
देवतो नराधिप ॥ गृहीत्वा यान्सु प्रपूजाया स्तथा गृहगणेशयोः ॥१५॥ मृत्तिकाहरणे नाम्ना हराय नम इत्यथ ॥ नाम्ना महे
श्वरायेति नमः संघट्टने भवेत् ॥१६॥ नाम्नाऽनंतः शूलपाणिर्नमः प्रस्थापनं चरेत् ॥ वहनाद्यावाहनादिते पीठे ॐ पि
नाकधृषे नमः ॥१७॥ स्थापयेदिति मंत्रेण पश्चात्काक्षतलोर्छिते ॥ कामनाभेदतस्तत्र त्रिर्वाप्यायेदने कथा
१८ ॥ ॐ पशुपतये नमः स्नापयेदिति मंत्रतः ॐ शिवाय नम इति पूजयेत्पंचोपचारकैः ॥१९॥ ॐ महादेवाय न
मो नमः मंत्रेणेति विसर्जयेत् ॥ ह्रीं गं ग्लौं गणपतये ग्लौं गं ह्रीं वभवाक्षरः ॥२०॥ ऐं हुं क्षें क्लीं कुमाराय नमो नमः
स्वाहद्वाक्षरैः ॥ इमान्मनून्गृहीत्वाथ जपेदष्टसहस्रकं ॥२१॥ दत्वा धूपं हृदि ध्यात्वा गृहंतं अंजलिद्वये
त्वथार्चनेऽष्टभे घस्त्रे प्रारभेत्त्वृष्टिसिद्धये ॥२२॥ कृतनित्यक्रियः शुद्धः प्रदायार्घ्यं विवस्वते ॥ मृदमादाय
तोयं च वं बीजेनाभिमंत्रयेत् ॥२३॥ आलिंप्यापि राद्ये त्वष्टमाना पात्रे निधापयेत् ॥ ततः कालमनुस्म
त्यकामनामपि हृत्क्रमां ॥२४॥ लिंगानि पार्थिवानीह पूजयेत्सुकामसंख्यया ॥ संकल्प्यैवं मृदः पिण्डादस
यात्स्पोमद्गुधीः ॥२५॥ गणेश्वरस्य मंत्रेण कुर्याद्वाल गणेश्वरं ॥ फलाभयलसत्पाणिं तुंडिलं चोद्धताम्ये
तं ॥२६॥ निर्माय स्थापयेत्पीठे ततो विघ्नः समाचरेत् ॥ न्यासं हृद्यादिविधिवत्तंपटीकरणान्वितं ॥२७॥

अविप्राणां भ्रमणस्यासंगोप्यं पार्थिवपूजने ॥ अस्य श्री पार्थिवाख्यस्य विद्याविंनामसरोर्मंत्रो ॥२८॥ निगुणात्मकं
कर्त्ता ब्रह्मा निगदितो भुवि ॥ देवमास्यात्स्कापड्गायत्री छंद इरितं ॥२९॥ ॐ ह्रौं वीं जं ह्रीं वंश जिनेमः कील
कमुच्यते ॥ अभीप्सितार्थसिद्ध्यर्थे विनियोगोऽस्ति पूजने ॥३०॥ ॐ ह्रीं ह्रीं श्रीं विजपूर्वां ल्न्यासेमंत्रान प्रवि
न्यसेत ॥ ध्रिगस्येति पदं वा तेन सौगादि समुच्चरेत ॥३१॥ सर्वज्ञाय प्रथमतः सर्वत्र प्राप चोत्तरां ॥ नित्यमनु
प्तशक्तये सर्वज्ञानशक्तये च ॥३२॥ नित्यानंदशक्तये चाः नन्तशक्तिशिवाय च ॥ कृत्वान्यांगलिविन्यासं हि
स्वलङ्घ्यादि भु ॥३३॥ केवलः ओत्रियालत्रमघोजाते तमप्तिकां ॥ नदीस्त्वावामदेवे नतलंदः चाविम
दयेत ॥३४॥ लिंगे कुर्यादघोरेणाच्येत्रस्तुतषेराच ॥ संज्ञाप्यतुड स्फन्नेनेईशानेनविसर्जयेत ॥३५॥
स्यादौ कृत्वागणेशानं पीठमध्ये निवेशयेत ॥ पश्चात्लिंगानि कुर्वीत यथेष्टानि समानि च ॥३६॥ अंगुष्ठ
मानादधिकं विनस्यवधिसुंदरं ॥ पार्थिवं रचयेत्लिंगं न न्यूनं नाधिकं क्वचित ॥३७॥ मधुजं क्षफलाकांक्ष
र्वकायसमृद्धिदं ॥ अतिवृष्टानदारिघं शिविपिठरोगसंभवः ॥३८॥ मानाधिके वियोगः स्यात्तत्स्यो सिद्धि
र्न जायते ॥ द्विवंगे शुभवेन्नस्य विपोनो तथा वं भवेत ॥३९॥ अवशिष्टमृदा कुर्यात्कुपात्रं तस्य मंत्रतः
स्थापयेत्लिंगपंक्त्या तेन मंत्रेणार्चयेत्ततः ॥३॥ तं सद्योजातादिपूर्वैलिनाममंत्रैर्वैदिकं ॥ अर्चयेत्पार्थि
वेलिंगं यथोक्तफलभाप्भवेत ॥४०॥ नारो ह्रौं ह्रीं ॐ सदृतिपंचवीजादिकैस्तते: । नंत्रिकोनाममत्रैल

फलार्थी शिवमर्चयेत् ॥४१॥ प्रासादवीजपूर्वैर्ल्लैर्वा मपार्गीसमर्चयेत् ॥ पराप्रासादवीजाद्यैः पूजयेन्मौलिक
म्कृतैः ॥४२॥ आवाहनस्थसमयैर्ईदृशं शिवमागमे लिंगप्रतिष्ठितं ध्यायेत्कामनाभेदलक्षनं ॥४३॥ सर्वत्रा
नाविधं ध्यानं योगिभिः कामदं पूजयेत् ॥ तत्र ध्यानमिदं ज्ञेयं नोक्तं गाधत्रनत्रच ॥४४॥ अथात्मानं शिवा
त्मानं पंचास्यं चिंतयेद्बुधः ॥ त्रिलोचनं चतुर्वाहुं सर्वाभरणभूषितं ॥४५॥ नीलग्रीवं शशांकांकं शुद्धस्फ
टिकसन्निभं ॥ नागयज्ञोपवीतं च व्याघ्रचर्मोत्तरीयकं ॥४६॥ कमण्डलुधरं देवं चाक्षमालान्वितं प्रभुं
वरदाभयहस्तं च नमज्जननरप्रदं ॥४७॥ वृषपृष्ठसमारूढमुमादेहार्द्धधारिणं ॥ उर्द्धं कपिलजटं शिवा
मुद्योतज्जुरिरां ॥४८॥ अमृतेनाप्लुतं दिव्यं दिव्यभोगसमन्वितं ॥ दिग्देवतासमायुक्तं सुरासुरनमस्कृतं
४९॥ नित्यं च शाश्वतं ध्रुवं ब्रह्मवरमक्षरमव्ययं ॥ एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक्ततो यजनमाचरेत् ॥५०॥ आरा
धितो मनुष्यैस्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः ॥ आराधयामि भक्त्या त्वां मां गृहाण सुरेश्वर ॥५१॥ स्वामिन्सर्व
जगन्नाथ यावत्पूजावसानकं ॥ तावत्त्वं प्रीतिभावेन लिंगेस्मिन्सन्निधो भवेत् ॥५२॥ एकैकं पूजये
ल्लिंगमेकैकं चाविसर्जयेत् ॥ अन्ते पूज्यः कार्त्तिकेयः पूजेयं विस्तरा नाम ना ॥५३॥ एकादशानामेकत्र
पूजनान्मध्यमा भवेत् ॥ सर्वेषामेव लिंगानां त्वरितेकत्रपूजनात् ॥५४॥ प्रत्येकमाचरेद्ध्यानं गंधं
पुष्पं पृथक्पृथक् ॥ धूपदीपान्नैवेद्यां वा यथांशेन निवेदयेत् ॥५५॥ प्रागादिवामावर्त्तेन दिक्ष्वष्टे

परिपूजयेत्॥ शर्वं भवं रुद्रमुग्रं भीमं पशुपतिं तथा ॥५६॥ महादेवम–शानं क्रमाक्षित्यादिमूर्त्तिकान्॥ सि
त्यप्रेजोनिलाकाशयजमानिंदुभास्करा॥५७॥ क्षित्यादयस्तुः शर्वाद्या स्नानंदुडादिकान्यजेत॥ धूपदीप
निवेद्यानि नमस्कारप्रदक्षिणान्॥५८॥ नमो जपं प्रकुर्वीत ॐ ह्रौं ह्रीं ह्रूं सउच्चरेत॥ ॐनमपश्च शिवोऽनःप्र
सत्रपदमुच्चरेत॥५९॥ पारिजातमाय त्वोरेनित्यएकविंशतिवर्णकं॥ पूजोने ह्रौं त्ररस्मजपेन्मंत्रमनन्यधी
६०॥ विल्वं वा विल्वपत्रं वा ह्यमाक्षं सलिलं कुनेन॥ एकादशाहुतिः पश्चात्त्रणपेदगुवाक्षिनो॥६१॥ प्र
णवादिचतुर्थ्यंते देवनमोन्विते॥ षड्युक्तं च यत्राममपत्नीउ-मोनमोंतिकां॥ पुनश्च तर्पणं
कार्यं नाहृङ्गीरेवनामभिः॥ द्वितीयोनेस्तर्पयापि विल्वपत्रजलाक्षतैः॥६३॥ भवः शर्वस्तथेशान
स्तूर्यः पशुपतिर्मतः॥ रुद्रोग्रभीममहत्नस्तुष्टोत्रे परिकीर्त्तिता॥६४॥ दंपतिभोजयेत्रिस्वपार्वति
शमनीं वया॥ शैवं वा भोजयेदेकमभावे वेदवित्तमं॥६५॥ एवमर्चयतः पुंसः पार्थिवलिंगपूज
मं॥ मासमात्रे राजसिद्धिः स्यान्नात्र कार्या विचारणा॥६६॥ अकृत्वा पार्थिवोलिंगे यो न्य देवं प्रपू
जयेत॥ वृथा भवति सा पूजा स्नानदानादिकाः क्रिया॥ काम्यकर्पाण्ययं कार्यो विविभ्रंगणविशेष
कं॥ नष्टलोऽडवविद्भेनविद्यार्थीनुसहस्रकं॥६७॥ द्वयोः पूजनमेकत्र मासमात्रं करोति चेन्

अवश्यं लभते विद्यां ध्यानमस्य निरूप्यते ॥ ६९ ॥ अनेनैव विधानेन पूजयेन्नवनीतजं । भवेद्धियाचसंप
त्तिश्चतुर्दिक्षु यशस्तथा ॥ ७० ॥ इत्थं वै नागरे लिंगे पूजितं बुद्धिवृद्धिकृत । एवं कृष्णागरो लिंगे पूजितं धा
रणाप्रदं ॥ ७१ ॥ वराकोऽवपिष्टस्य ज्ञागलिंगं तु बुद्धिकृत । प्रावृष्ठी हिमयं लिंगं कृत्वा हत्यापामवलाङ्कि
रे ॥ ७२ ॥ विद्याकामैस्थितनीयः परथं हरिसांवरं । ज्ञानमुद्रां दधद्धस्तैर्वैटपलमपार्थिवं ॥ ७३ ॥ यो चंये मन्त्रस्य हं
पंचशतान्येकं पृथक्पृथक ॥ पार्थिवानि तु लिंगानि पामाछः सर्वतोमुखी ॥ ७४ ॥ दक्षांकसंगजपतिप
स्वेष्वाम्हशनारदक्षदोर्लौवामोत्स्यांनगपतितनयांकेगृहत्वापरेण ॥ इष्टाभीतिपरकांपुगोधारयंत्रिंडु
कांतिरम्यादस्यांत्रिभुवननमो नीलकाण्ठत्रिनेत्र ॥ ७५ ॥ पुंसोर्विरुद्धयोः संधौ कुर्याद्युगन संख्यया ॥
नदीस्मीरद्भवानीनमुदानान्निचपूजयेत ॥ ७६ ॥ नत्रश्रेयो हरिहरः शांठपप्राप्तिभूलभ्यते । इडनीलहार
चेंडतिभोग्यक्षमायुजवान ॥ ७७ ॥ देवंग्योरवितेधार्थमर्द्धनारीश्वरः स्मृतः ॥ श्रीपूरपूर्णकलशंदधन्या
ङ्गां कुर्वादवपि ॥ ७८ ॥ पुत्रार्थी सार्द्धमासं कुर्यान्नागुलपिष्टजं । पार्थिवान्यथवा कुर्यादर्द्धलक्षमिता
नितु ॥ ७९ ॥ दक्षांकस्थमितिध्यानं पूजनं च पृथकपृथक । दधिभक्तेन नैवेद्यं पैष्टे मत्रयथेच्छया ॥ ८० ॥
स्माटकीपिष्टसंभूतं कांतार्थी ज्ञानपंचकं । पृथकहृदयं हृदयं पूज्यं ध्यानमत्र निरूप्यते ॥ ८१ ॥ कर्पूरगौ
रं करुणावतारं संसारसारं भुजगेंद्रहारं । सदारमंतं हृदयारविंदे भवं भवानीसहितं नमामि ॥ ८२ ॥

मारणार्थे समुद्भ्रान्ते लिंगे केशास्थिसंभवं ॥ अथवा लोहलिंगानि मृत्पुजान्यथवापि तु ॥ ८३ ॥ सहस्रमपिकुद्दाल
स्फलिंगान्युच्चाटने चरेत ॥ स्पज्ञानमृत्तिकाशाल्मलिद्वेषे वुलमाचरेत ॥ ८४ ॥ पूजयेत्कार्यवशतो लक्षाणि विं
सत्सहस्रतः ॥ उच्चाटे मारणे द्वेषे ध्यानतः पुनरीदृशः ॥ ८५ ॥ कालीहत्या वुजालेन्चः भूलको न हि क्षयः ॥ पुरा
पातालमन्त्राठोरावविज्ञासिता विनः ॥ ८६ ॥ विना ज्ञानेन मोक्षे तु नराणां यदि जायते ॥ तदा नु कोटि
लिंगानि पूजयेद्ध्यानमुच्यते ॥ ८७ ॥ यो योगमाया पहने च पुंसां तानि विधत्ते विलगक्तिनिष्ठे ॥ तं विश्व
नाथं कलिकिल्विषघ्नं ध्यायेच्छिवालिंगितहृद्देहे ॥ ८८ ॥ भोगार्थी लक्षमेकं तु कुर्यात्सुष्वमयानि तु
दिव्या भोगानवाप्नोति ध्यानमत्र निरूप्यते ॥ ८९ ॥ वंदे महेशं सुरासिद्धसेवितं वाल्मदुपारापगतं प्र
सन्नं ॥ पर्यंकगं शैलसुतासमेतं देवांगनागीतसुनृत्यहृष्टं ॥ ९० ॥ त्रिविप्रकाशीगमसाप्यलोकद्वय
लिंगाच्चया ॥ लिंगान्यपूजनसंख्यानि धात्रीफलभवानि तु ॥ ९१ ॥ सहस्रमात्रंपि तस्मायो लिंगानि प्रपूज
येत ॥ पथेप्सांलभते भूमिंत्रिसंख्यमेकमेव वा ॥ ९२ ॥ सहस्रात्रितये रूपकामो गोरोचनोद्भवं ॥ ताव
त्संख्यं कांतिकामः काश्मीरीसंभवं यजेत ॥ ९३ ॥ मधुपुष्पोद्भवं लिंगं वसंते शाननमर्चयेत ॥ प्रत्यहं जाय
ते कामी स्त्रीप्रियो ध्यानमत्र तु ॥ ९४ ॥ ध्यायेन्नित्यं महेशं रजतागिरिनिभं चारुचंद्रावतंसं रत्नाकल्पो
ज्वलांगं परशुमृगवराभीतिहस्तं प्रसन्नं ॥ पद्मासीनं समंतात्स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृत्तिं वसानं विश्वा

106

यं विश्ववंद्यं निखिलभयहरं पंचवक्त्रं त्रिनेत्रं ॥ ९५ ॥ तीर्थार्थी द्विसहस्रं तु सप्त लिंगानि पूजयेत् । पृथक्पृथग्वि
ल्वदलैस्तत्र ध्यानपूर्वीयंत्रे ॥ ९६ ॥ विजितमदनदर्पं सर्पराजोपवीती धवलवृषभगामी यापिनीनाथयूडो
विधिहरिनतपाद्यैः पूजितः पूजनीयो दिशतु गिरिसुतायावल्लभो नो विभूतिं ॥ ९७ ॥ यक्षकर्दमतो लिंगं सहस्रं
प्राप्तिर्यद्धनं ॥ सहस्रं पंचकं कुर्यात्कुंडजं प्राप्तिहृदये ॥ ९८ ॥ लक्षं तु गुडलिंगानां पूजनात्स्वार्थियोगी भवेत् ॥ श्री
सहस्रं पूजयित्वा भर्तुः प्रियतरा भवेत् ॥ ९९ ॥ नवनीतस्य लिंगानि संपूज्येष्टमवाप्नुयात् ॥ भस्मना गोमय
स्यापि वालुकायास्तथा फले ॥ १०० ॥ त्रिसहस्रं सुहृत्कामी मासि मासि समर्चयेत् ॥ वर्षैकेनिश्चलभतां ज
गन्मित्रः संजायते ॥ १ ॥ ब्रह्मण्यस्त्वष्टशतं मासमात्रं समर्चयेत् ॥ सहस्रांस्तु पठनाद्देवगुरुतोप्याधिको भवे
त् ॥ २ ॥ प्राप्तगोमयलिंगानि त्रिसंध्यं यस्तु पि पूजयेत् ॥ वृहती बिल्वयोः पत्रैर्नैवेद्यं गुडमर्पयेत् ॥ ३ ॥ एवं मा
सत्रयं कुर्वन्नन्त्ये लभते धनं ॥ एकादशैव लिंगानि गोमयस्योत्थानि योजयेत् ॥ ४ ॥ प्रातर्मध्याह्नयोः सा
यं निशीथे प्रतिवासरं ॥ सम्पर्वाः संपदो यायात्त्वे राम्यासान्नैव मावरेत् ॥ ५ ॥ यत्र कुत्रापि मोक्षार्थं योगानां
वाथ भुक्तिनां ॥ इभूपानामष्टशतं त्रिपक्षं नित्यमर्चयेत् ॥ ६ ॥ यो यज्ञेत्विचुमंदोत्थैः पत्रैर्गोमयजं शिवं
कुंड्रमहेश्वरं ध्याय यस्य पराजयते रिपून् ॥ ७ ॥ हरिद्रापिष्टजं लिंगं सहस्रं यः प्रपूजयेत् ॥ स्तंभयेत्स सहस्राणां
पंचकेन महीपतिं ॥ ८ ॥ नित्यं पंचशतं कुर्यान्मासात्त्रिगडमोचनं ॥ उगंतिर्बुद्धिकामस्तु कुर्यात्पंचसहस्रकं ॥ ९

कारागृहादिमुक्त्यर्थं अयुतं कारयेत्सुधीः ॥ महारागानुनिवद्धस्तु वरापसाम्पो क्षमाप्नुयात् ॥१०॥ पूजयायुतलिंगा
नी महारोगान्भयं हरेत् । पुत्रार्थं गापंचशतं पूजयेच्चत्रिपक्षकं ॥११॥ शतद्वयं पुत्रहेतोर्योषा समेकं समर्चये
त् ॥ तस्य घोरभयं नास्ति मृत्युर्नायाति देहतः ॥१२॥ डाकिन्यादिभये सम्प्रसहस्रं वाथ निस्यहम ॥ शापात्पापे संपंच
शतकं योर्चयेत्सततं दंतक ॥१३॥ सहस्रपंचकं मासि योर्चयेद्वर्षपंचकं । पूर्वजन्मस्यपातकापि दारिद्र्यात्स विमु
च्यते ॥१४॥ एकादशदयजे त्रिसंज्ञा लिपिष्टमयानि यः । लिंगानि मासमात्रेण सकलपववयं दहेत् ॥१५
षः कृष्णैश्च तिलैः सम्यक्लिंगं कृत्वार्चयेन्नरः । वर्षत्रयं तस्य सर्वपापनाशः प्रजायते ॥१६॥ शिशिरेम
वेपुष्पोत्थं लिंगं योर्चयिवेन्नरः । निपापस्यात्रिवर्षेण पूजयेत्स्फाटिकं यदि ॥१७॥ कालवैधव्ययोगस्य
नाशार्थमयुतत्रयं ॥ लिंगानामभजेन्नैव कश्यकासं ननि लभेत ॥१८॥ यस्त्वेकादशलिंगानि रजतेनोथा
निपूजयेत् । पुत्रार्हं तं सर्वगुणान्नाम्यं तेस मुपस्थिताः ॥१९॥ लिंगास्त्वयुतसंख्यानि तिलपिष्टमयाणि
र्चयेत् ॥ पुत्रार्थं याकडसंख्यैव धीनगामपतिर्भवेत् ॥२०॥ ब्रह्महत्यापरिहारार्थं सौवर्णं लिंगमर्चयेत्
त्रिसंध्यं न ऋभोजी वरुडसूक्तपरायणः ॥२१॥ लघुनोऽष्टलिंगानि योभक्त्या पृथक् पृथक् । पूज
येत्तस्य सौभाग्यं नित्यं तस्यापि वर्द्धते ॥२२॥ यस्मात्त्वस्पृशिवं कृत्वा क्रमेकं पूजयेत् । शतमेकं
पुत्रहेतः स्त्रत्रं से त्वे भवेद्वहु ॥२३॥ अयुतं शर्करालिंगं वर्षकालेथवा पुनः । धत्तूरकुसुमोत्थानि लिंगान्ये

107

सप:
१०७

४८

कादशीं चयेत् ॥२४॥ यवमिश्रोद्भवं लिंगं वा कुर्याल्लवणाक्षया । कृत्वा चार्चनेल्लिंगानि वशीकुर्याज्जगत्त्रयं ॥२५
पथकशलत्रयं वल्कगोमयोत्थानि पूजयेत् ॥ पाण्डुरोगविनाशः स्यात्स्वरकासादमतागदाः ॥२६॥ फलं न जायते
दृष्टाद्यदिकस्यापि कर्मसाः ॥ फललिंगानि पूज्यानि तेन चार्चनसंख्यया ॥२७॥ दूर्वया वा गुडूच्या वा चार्चनेल्लिंगा
नि योर्चयेत् ॥ तस्याल्पमृत्युनाशः स्यात्तथा नीवारपिष्टजात् ॥२८॥ इन्द्रनीलस्य यो लिंगं मासमेकं प्रपूजयेत्
अथवाशास्त्रनेलिंगं तस्यासिद्धिं ति पौष्टिकं ॥२९॥ स्फाटिकस्य तु यल्लिंगं सर्वयोगेश्वरं उच्यते ॥ लक्षं तु पूजनात्त
स्य वरुत्वामित्वमाप्नुयात् ॥३०॥ पितृणां तृप्तिमोक्षार्थं मथवापि तु पूजयेत् । रजतस्य तदा लिंगमयुतं परिपूज
येत् ॥ ३१ ॥ अयुतं स्वर्णलिंगस्य पूजनं प्रकरोति यः ॥ स स्वलोकमाप्नोति नंकल्पं नात्र संशयः ॥३२॥ नागस्य वा
त्रयो राज्ञः कामः कांसस्य कीर्तये ॥ देहसौगंध्यमन्वा भाययगंधकोत्थं सदार्चयेत् ॥३३॥ अगरोद्भवराजंका
ष्ठजातमेकं तु निर्भर्त्तेः ॥ स सम्यपूजयेद्युसत्वरास्त्रनिमुच्यते ॥३४॥ कर्पूरजं तानि कामोगार्थं गोधूम
पिष्टजं ॥ मुद्गपिष्टसमुद्भूतं लिंगं पूज्यं त्रयं द्विजे ॥३५॥ कस्तूरीसंभवं लिंगं सहस्रं गंधकामुकः ॥ माषपि
ष्टमयं लिंगं नित्यमिष्टान्नसिद्धिदं ॥३६॥ यवधान्यमयं लिंगं यमलोकनिवारणं ॥ प्रियंगुपिष्टजं लिंगं
प्रियदं सर्वदेहिनां ॥३७॥ यः करोति तिलैः श्वेतैः स्वेतद्वीपमहीपतिः । यस्य यद्वाञ्छितं तस्य लिंगं कृत्वा
तदाप्नुयात् ॥३८॥ ग्रीष्मे च माघिकाद्युत्पे संभवाति सहस्रकः । अयुतानि पूजयेद्यालस्यष्ठादित्यतामह

पि॥३९॥ नीलोत्पलमयं लिंगं कृत्वा शारदि मानवः॥ यस्य कस्यापि कार्यस्य सिद्धिं प्राप्नोत्यसंशयं॥४०॥ हेमं
ते जातिकुसुमैर्लिंगं कृत्वा मनोहरं॥ भक्त्या सम्पूज्य मतिमान् शिवेन सह मोदते॥४१॥ कोमलेषु तु लिं
गेषु पार्थिवं श्रेष्ठमुच्यते॥ कठिनेषु तु पाषाणं पाषाणात्स्फाटिकं परं॥४२॥ स्फाटिकात्पद्मरागं च काश्मी
रं पद्मरागतः॥ काश्मीरान्मुक्ता गोमेथं इंद्रनीलोद्भवं ततः॥४३॥ इंद्रनीलाद्गोमेदं गोमेदाद्विद्रुमोद्भवं
वैद्रुमान्मौक्तिकं श्रेष्ठं तस्माद्धैमं राजतं॥४४॥ हैरण्यं रजताच्छ्रेष्ठं हैरण्यात्पारदं वरं॥ रीकान्तारदं श्रेष्ठं
बाणलिंगं ततः परं॥४५॥ नर्मदाजलमध्यस्थं बाणलिंगमिति स्मृतं॥ बाणासुरार्चितं लिंगं बाणलिंग
मिति स्मृतं॥४६॥ बाणलिंगे स्वयंभूते चंडको नाहतेप्सिते॥ चंडाय गणशाने कार्यं शंभोर्नैवेद्यभक्षणं
तं॥४७॥ ग्राह्याग्राह्यविभागोयं बाणलिंगे न विद्यते॥ तदर्पितं जलं वान्नं ग्राह्यं प्रासादवत्तथा॥४८॥ त्रि
वनाभमयं लिंगं सदा पूज्यं महर्षिभिः॥ यत्नतस्सर्वलिंगेभ्यस्त्वधिकं पूज्यतमं मतं॥४९॥ चतुरंगुलमु
च्छ्रायं रम्यं वेदिकया युतं॥ उत्तमं लिंगमाख्यातं पंचसूत्रैः सुसाधितं॥५०॥ तदर्द्धं मध्यमं प्रोक्तं तदर्द्ध
मवरं स्मृतं॥ तस्मान्न्यूनं पूजनीयं न कदापि न तत्फलं॥५१॥ रुद्राक्षं शिवलिंगं च स्थूलं स्थूलं प्रशस्य
ते॥ शालग्रामो नार्मदश्च सूक्ष्मात्सूक्ष्मो विशिष्यते॥५२॥ ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः शूद्रो वाप्यनुलोमजः
पूजयेत्सततं लिंगं तन्त्रमंत्रेण सादरं॥५३॥ विप्राणां वैदिकेनैव मंत्रेणाराधनं वरं॥ तंत्रोक्तदीक्षितानां च

२०८

नेत्रो क्षेत्रविधानतः ॥ ५४ ॥ स्नानमाराधने शंभो नैव वैदिककर्म्मणा ॥ दधीचिगोतमादीनां शापनिर्दग्धचेतसां ॥ ५५
नजायते तथा श्रद्धा पूजा वैदिककर्म्मणि ॥ यो वैदिकमनादृत्य स्मार्त्तं कर्म तथैव वा ॥ ५६ ॥ अन्यत्तपाचरन्मर्त्योन
स कर्मफलं लभेत ॥ बहवः सिद्धिमेष्यंति कलौ पार्थिवलिंगतः ॥ ५७ ॥ कृते रत्नमयं लिंगं त्रेतायां हेमसंभवं ॥ द्वा
परे पारदं श्रेष्ठं पार्थिवं तु विधारयेत ॥ यथा कथंचिद्विधिना रमणीयं प्रकल्पयेत ॥ ६० ॥ द्विखण्डं तु प्रकुर्वीत
नैव पूजाफलं लभेत ॥ रत्नहेमवराल्लमपि च स्फटिकसंभवं ॥ ६१ ॥ एकखण्डप्रभवे लिंगमपि नरेकोयथावरं ॥
कुर्यान्नदेकखण्डे तु द्विखण्डे तु स्थिरं स्मृतं ॥ ६२ ॥ विप्राणां मृत्तिका श्वेता क्षत्रियाणां तथारुणाः ॥ विशां पी
ता वभ्रू शूद्राणां कृष्णा वा लभ्यते यथा ॥ ६३ ॥ भवाय भवनाशाय महादेवाय धीमहि ॥ उग्राय चोग्रनाशाय
शर्वाय शशिमौलिने ॥ ६४ ॥ विलोमानि पूजनार्थं मंत्रोयं परिकीर्तितः ॥ ततः पूजासमाप्तो तु दद्यात्पुष्पांज
लित्रयं ॥ ६५ ॥ जपः पंचाक्षरस्यापि कुर्याद्धोमन्तथानं ॥ वक्ष्यमाणास्तुतिं पश्चात्पठेद्देवस्य तुष्टये ॥ ६६ ॥
नमोंकारस्वरूपाय नमोक्षरवपुर्धृते ॥ नमो नादात्मने तुभ्यं नमो बिंदुकलात्मने ॥ ६७ ॥ अलिंगलिंगरूपा
यरूपातीताय वै नमः ॥ त्वं माता सर्वलोकानां त्वमेव जगतः पिता ॥ ६८ ॥ त्वं भ्राता त्वं सुहृन्मित्रं त्वं प्रियशि
वरूपधृक ॥ त्वं गुरुस्त्वं गतिः साक्षी त्वं पिता त्वं पितामहः ॥ ६९ ॥ नमस्ते भगवान्रुद्र भास्करामिततेजसे ॥ न
मो भवाय देवाय धर्मरूपाहिताय च ॥ ७० ॥ शिवाय क्षितिपालाय सदा सुरभिदे नमः ॥ पशूनां पतये चैव
पावकामिततेजसे ॥ ७१ ॥ भीमाय व्योमरूपाय शब्दमात्राय ते नमः । महादेवाय सोमाय हिदा सुरभिद्रे

अश्वमेधायुतमश्नुते ॥ ७२ ॥ उद्यापयजमानाय नमस्ते कर्मयोगिने पार्थिवस्यैव लिंगस्य यथा पूजनं कृतं ॥ ७३ ॥ अतो न
भगवान्रुद्रो वांछितार्थं प्रयच्छतु ॥ इति स्तुत्वा नमस्कृत्वा प्रतिमां तु विसर्जयेत ॥ ७४ ॥ अथैकादशलिंगानां विधान
मभिधीयते ॥ एकलिंगं प्रतिदिनं षोडशैरुपचारकैः ॥ ७५ ॥ पूजयेत् डिंडिमालीपुष्पैर्घृतं नैवेद्यमर्पयेत ॥ एवं शतदि
नैः सर्वकामाणां मुक्तिः प्रजायते ॥ ७६ ॥ लिंगद्वयं प्रतिदिनं षोडशैरुपचारकैः ॥ पुष्पाणि मल्लिकायाः कनैवेद्यार्थं गु
डःस्मृतः ॥ ७७ ॥ दिनानां त्रिशतं कुर्यादपुत्रः पुत्रमाप्नुयात ॥ दिनं प्रति त्रयं कृत्वा षोडशैरुपचारकैः ॥ ७८ ॥ कांजपु
ष्पैः कर्पूरं नैवेद्यं संप्रदर्शयेत् दिनानां पंचशतकं कृत्वा भवति शोभना ॥ ७९ ॥ चतुष्टयं प्रतिदिनं षोडशैरुपचा
रकैः ॥ कुसुंभपुष्पं कदली फलं नैवेद्यमेव च ॥ ८० ॥ दिनानां सप्तशतकं कृत्वा धनमवाप्नुयात ॥ पंचपंचप्रतिदिनं षो
डशैरुपचारकैः ॥ ८१ ॥ पूजयेच्च घृतं नैवेद्यं पुष्पाणि चंपकस्य तु ॥ दिनं पंचशतं कृत्वा विवाहो जायते ध्रुवं ॥ ८२ ॥ षट्
षट् स्वकुलपुष्पैश्च नैवेद्यं सोदकमेव तु ॥ सहस्रतः कलतान्मुक्तिर्दिनानां स्याच्छतत्रयात ॥ ८३ ॥ सप्तप्रतिदिनं पुष्पैः
शतपत्राः प्रपूजयेत दध्योदनं च नैवेद्यं दिनपंचशतेर्जपेत ॥ ८४ ॥ उछिष्टंयत्नततिनत्रिर्थवादेवतानामपि अष्ट
प्रतिदिनं बिल्वपत्रैर्यजनं समर्चयेत ॥ ८५ ॥ नैवेद्यं मत्रलड्डुकाउपचाराःश्च षोडश ॥ शतत्रयदिनं कृत्वा मत्ताविद्यागमो भवेत ॥ ८६ ॥ नवप्रतिदिनं क्षिप्रमिवेद्यं पंच मासकं ॥ चंपकपुष्पैः पूजाध्यायाद्दोगमुक्तो धनी भवेत ॥ ८७
दशप्रतिदिनं वर्षमेकं कंचन पुष्पकैः ॥ नैवेद्यार्थं मधुपायः सुहृदं देशागमो भवेत ॥ ८८ ॥ एकादशप्रतिदिनं

109

नैवेद्यं पंचखाद्यकं । पुष्पाणि करवीरस्याकोचनं नरजनादिकं ॥ ८९ ॥ भक्ष्यफलप्रवालादि यदि स्वशक्त्यानुयाजनं तु ॥ उद्या
पनविधिं वक्ष्ये समाप्तौ नक्तमाचरेत ॥ ९० ॥ लिंगार्चनं च संपूर्णं संज्ञाने च मनोरथे ॥ कुर्याल्लिंगं तु सौवर्णं गौरीं च ता
म्रमथापि वा ॥ ९१ ॥ वित्तशाठ्यं न कुर्वीत न त्रपाल्येन निर्धिने ॥ महाशैवाच्च ये योगी यमाद्रीक्षे मध्यजर्दशी ॥ ९२
द्वयोर्योगे शैवयोग एकाग्निं लक्ष दिनं शिवं ॥ महायोगे न तत्फलं वस्त्रं शिवयोगके ॥ ९३ ॥ यथोक्तं शिवयोगेन
फलं प्राप्नोति मानवः ॥ उपोष्य प्रथमेव त्रिसंपूज्य परमेश्वरं ॥ ९४ ॥ आचार्यं ब्राह्मणांश्चापि होपार्य तूर्ण
यानतः ॥ गणेशं मंडिकां पूज्य शिवसंस्थाप्य पूजयं च ॥ ९५ ॥ प्राणाग्नि त्रिहृत्पूर्वं तु वह्निस्थोपनमाचरेत ॥
आचार्यं ऋत्विजश्चापि वरये दक्षिणादिना ॥ ९६ ॥ यत्नस्थापाकं यजेल्लिंगं तन्मिनं ते समाचरेत ॥ आज्यः का
मोघमैलत्रयधनार्थं चान्यपायसैः ॥ ९७ ॥ तिलस्यापाघ्यं चरेद्धोमं एकाडिंत्रं पदार्थयेत ॥ रात्रौ जागरणं
कुर्यान्नित्यवाद्यपुरःसरः ॥ ९८ ॥ नयेणं मार्त्तंडं कुर्यात्ततो ब्राह्मणभोजनं ॥ वटुकानां कुमारीणां गणो
शां विकृत्य हृदये ॥ ९९ ॥ पुनर्लिंगं पूजयित्वा दद्यान्न कृरवे व्रतः ॥ वस्त्रालंकरणाद्यैश्च पूजयन्नेतनन्नैवयेत ॥ २००
दक्षिणां भूयसीं दत्वा बन्धुभिः सह भोजनं ॥ पश्चात्कुर्यादिति प्रोक्तं लिंगस्योद्यापने परं ॥ १ ॥ विधिः प्रोक्तः
ःपार्थिवानां सर्वकामप्रपूरक ॥ उद्यापनेन सहितः किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ २ ॥ इति श्रीमहामायामहा
कालमतेमेरुतंत्रे शिवप्रणीते पार्थिवपूजाविधिप्रकाशो नवमः ॥ १२२५ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ कविदक्ष
कविद्याम क कविज्ञो रेवशांभवं ॥ दुर्गाप्रायं कविदक्ष कल्पं संपश्चिमं कविन ॥ १ अथवआम्नायके वाधिगा

साधन्यं च वैलवं ॥ पारसीकं क्वचिद्बौद्धपाखण्डं च क्वचित् क्वचित् ॥२॥ क्वचित्त्रिदैवं तन्मार्गं वेदान्तं वैदिकं क्वचित् ॥ धी
पधर्मास्त्वगाद्यधर्माः कुलधर्मास्तु क्वचित् क्वचित् ॥३॥ देशधर्मास्तु कालधर्मास्तु जातिधर्मास्तु क्वचित् क्वचित् ॥ नत
नस्करणलोपीः क्वचित्त्रिंदेसितपुन ॥४॥ तन्त्रोत्तममपि देतं च प्रसन्नं च श्रेत्तुरोयपि ॥ नदानन्तममयबृहितिः
संदेहात्मुनीतकृत ॥५॥ श्रीशिवउ॰ ॥ अतोऽकालस्य माहात्म्यं तत्रेतं त्रेत्वया पुनः ॥ बृहन्नेतत्तदाधिकंमाहं
कारब्रवीमितत ॥६॥ वेलेयसात्विकीकाविज्ञातकालस्य मःवया ॥ उपकाराय सर्वेषां पृष्ठं तन्त्वं ब्रवीमि
तत ॥७॥ यथावेदेतथालोकेयथाकालःप्रजायते ॥ यथाब्रह्माण्डमेलोयं। लेत्वतेयत्र मध्य – ८ – – –
सत्येतत्रचपमितंकियदंतरं ॥ तथान्तरेणकालेनवेदेतरशास्त्रतः ॥९॥ स्वतंत्रपञ्चदेवेशिभद्रतन्त्वेसनातन
यथावान्तरःमंकोनरेक्षण्यप्रवर्तते ॥१०॥ सतिन्योपिपनेन्करोन्तकदापितुर्भूर्भवते ॥ महाप्रलयकालस्य
तथावेदप्रवृत्तिःस्मृतः ॥११॥ कृतेर्द्दशसहस्राणियदावर्षाणियान्तिच ॥ वेदोनाशयशःसाक्षात्कालावयव
तेनुपि ॥१२॥ नश्यन्तेनदादेवी।त्रेयःकालःसमागतः ॥ वार्त्तभाष्यातपदंदीशाकाश्योत्पत्तिनश्वरः ॥१३॥
वेदमित्रातिशास्त्राणितथाज्ञानंनुदेवताः ॥ यस्यशास्त्रस्यलोकेस्मिंस्त्रचारोयावदस्तिहि ॥१४॥ तावज्जन्म
गिरांसोत्वंवेदमार्गेपुकुर्द्दितः ॥ तस्मात्तन्मार्गकर्तारःशिष्यास्तस्यप्रदापितः ॥ नानानयंतित्वेमार्गे
यतस्तावन्मुत्त्वंभवेत ॥ तथाज्ञानंयथाषड्रिड्रिशैःपरिज्ञायते ॥१६॥ तथाषडंगैर्वेदार्थज्ञानंभवतिहि

110

ष्ठितं ॥ कर्मेन्द्रियाणि च यथा नराणां पंच मितानि स्युः ॥ १७ ॥ न हन्काल महेश्या स्यपंच त्राणाम यो दिताः दुर्लीलायस
मुद्दिष्टं वाचिकं कर्म तस्य मत ॥ १८ ॥ तत्र प्रमाणा वेदाश्च लदेशाश्च नयस्तथा ॥ तदंगा विपुराणानि यच्याद्या
श्च देवता ॥ १९ ॥ ब्रह्मवीर्यं तथा क्षेत्रं संस्कारा ब्रह्मसंभवा ॥ ब्राह्मणाठराणां ब्रह्मविद्यापि ब्राह्मणो पठेत
२० ॥ यस्यावरणवयं यस्य वाचमयो बुधा वदंति (य कश्चित्तत्क्षणे) नेवागन्धमवधावति ॥ २१ ॥ द्विहीने
लक्षणो देवी स्याचारा ब्राह्मणो भवेत ॥ लक्षणात्त्रयहीनो यस्तत्र मार्गे रामिष्यति ॥ २२ ॥ चतुर्लक्षणहीना
नानामार्गाः स्युकौलिकादय ॥ र तत्र क्षणमित्रेन यथा देशं यथाकुलं ॥ २३ ॥ यथा जातिर्यथाकालं क
र्मो धर्मसंग्रह ॥ । मिथ्यासंभाषणां लेयं सर्वमार्गेषु गर्हितं ॥ २४ ॥ यत्किंचिज्जन्मयत्कर्म तज्जपो तत्तपः
क्रिया ॥ जीववधः स स्यवन्नास सर्वशास्त्रे प्रनिंदितं ॥ २५ ॥ अहिंसां परमो धर्मस्स च वाक्कायकर्मभि ॥ द्रोय
स्यतवाचारो न जानाति सोपिमूकवान् ॥ २६ ॥ परसंतापकं मंत्रं विद्यावं यस्य चेतसि ॥ सपुष्कलोपि
जानीहि जीववधमो न संशय ॥ २७ ॥ बहिरिंद्रियज्ञानवतो मदृष्टिमवति मैथुनाना ॥ यत्नं तत्र न साध्येन्न जीव
वधः क्रमकोपिहि ॥ २८ ॥ देवाः परजनं मिच्छंति तस्माद्द्वाप्रतिग्रहात् ॥ भुकवयोत्रातिपाही जीववधः
सएवहि ॥ २९ ॥ शोचं प्रकुर्वन्नोनित्यं विष्टाबुद्धि कलेवरे ॥ देहाभिनो गलितो जीववधः सएवहि ॥ २० ॥
यथेच्छालाभसंतुष्टः लोभित्रो नवनिंदति ॥ नमस्मुखेन हृष्टः स्वे कर्मनाशात्प्रमुच्यते ॥ ३१ ॥ हित्वा विष

यसौख्यपरमपरमाप्ति निर्जने ॥ नाफलं कामये किंचिज्जीवन्मुक्तः स एव हि ॥ ३२ ॥ यावद्देहस्य निर्वाहस्तावत्काल
परिक्षिपेत् ॥ देहाभ्यासतः सर्वैर्योनयेन्न तु मोक्षमात्मनः ॥ ३३ ॥ कोहं किं इदमनेकत्वं कोस्य तानि बन्धवेनसि ॥ इ
ति संभावयन्नित्यं महाकालेन लयं व्रजेत ॥ ३४ ॥ एतेनैव सुगमोपायान्नात्र चित्तस्थिरं भवेत् कामक्रोधादिसंतप्र
महामायाविमोहितं ॥ ३५ ॥ दुर्जितेयादुर्निवारा महाकालस्य तेहिनी ॥ तदशाराधनात्मानुप्रसन्ना वैविमुंच
ति ॥ ३६ ॥ सुबुद्धिभिः प्रियैः पुत्रैर्यथा मातानुप्रार्थ्यते ॥ तथा प्रार्थ्यतेवेयं जीवन्मुक्तः प्रजायते ॥ ३७ ॥ हूनवं
धार्थसन्नयायोगन पानेच मैथुनैः ॥ तेनैव देवि यं ब्रह्मास्वयं प्रत्यलः प्रभवेन्न ॥ ३८ ॥ वापि केः कोलिकेलक्ष्मा
दत्तानैश्वर्यं हविनाः ॥ समपले रथवा ज्ञाने वक्ष्यते यं न चेतसि ॥ ३९ ॥ वंधायं वधनैः स्वस्य ज्ञोरयहं धमानिव
: भावये च महाकालं जीवन्मुक्तः सदा भवेत ॥ ४० ॥ बंधमोक्षप्रकारस्तु नेत्रे स कलितामया ॥ यज्ज्ञाना
द्रुतपार्गेरातैर्वद्रैयंकुण्डलरा ॥ ४१ ॥ कुलरोऽथ सर्वेनोवापि ज्ञानाभ्यासात्तु पुत्रकान् ॥ स्वधर्मसंप्राप्तिस्तु रुप
यत्रसंगात्कनैस्तना ॥ ४२ ॥ तस्माद्धर्मप्रवक्ष्यामि वापि नामधिकारिणां ॥ ये वोभागोपि मोक्षोपि भवेद्धो
षां वदुर्गान्ते ॥ ४३ ॥ सर्वइयमेव सकलस्याः शिष्या वामधिकारिणः ॥ गुरोर्मतमठेनैन शिष्योपि जायते
भुवं ॥ ४४ ॥ मोहेन कायलोपेन शिष्याम नधिकारिणो यो दद्यान्स दरिद्रः स्याद्विष्य स्याद्ब्रःताभ्राजनं ॥
४५ ॥ पूर्वोक्तलक्षणोपेतं यश्चिन्नविप्रेप्रइइयते ॥ तस्मै चोपनयिनः किंचिद्गुरुस्तां ताग तः ॥ ४६ ॥ सुधि

111

णातेन मे गानः सम्यक्त्वप्रकर्मणा ॥ इहलोके परत्रापि कथं लप्स्याम्यहं सुखं ॥ ४७ ॥ अथ च यः परद्रव्ये परस्त्रीपुत्रवत्स
कः । परापवादे यो फक्को नित्यमित्थं निवारयेत् ४८ ॥ तस्यैव ब्राह्मणस्यात्रया मेशादधिकारता ॥ अत्रालग्नास्यके
चिन्तां सम्यग्धरतां वयं ॥ ४९ ॥ कथं लभामहे मोक्षमिति चिन्तापरायणा ॥ पूर्वोक्तलक्षणोत्कृष्टाः कालेविशिष्याः प्र
कीर्त्तिता ॥ ५० ॥ पंचलक्षणसंयुक्तो ब्राह्मणः कालएव स । अहंब्रह्मास्मि नथा विभुत्वदाता वशवर्त्तिनः ॥ ५१ ॥ सर्वेष्ट
मपर्यप्राप्तः पुनष्ठानोभिजायते ॥ चतुर्लक्षणसंयुक्तो विप्रो ज्ञेयस्तु मध्यम ॥ ५२ ॥ नाल्पांदचोभाग्यवशात्त्रि
कः कोपि सेवते ॥ सद्यः फलति चाशस्य क्रियया चाचरस्य तु ॥ ५३ ॥ लक्षणत्रययुक्तो यो नस्या वैदिकतांत्रिके ॥ य
थोक्ताचरणादेव फलदस्तेन वामकः ॥ ५४ ॥ लक्षणद्वयसंयुक्तो लभ्यात्रामश्च दक्षिणः ॥ समस्तत्वफलोस्यातां
न कदाचन वैदिकः ॥ ५५ ॥ एकलक्षणसंयुक्तो वामस्तस्य फलप्रदः ॥ शूद्रादियवनांतानां सिद्धिर्वामपथे
छिता ॥ ५६ ॥ वाममार्गस्थितो विप्रस्तत्क्षणान्न स्पृशेत्क्वचित् ॥ तत्स्पर्शे दैलवं विप्रं प्रणमेत्तत्र वैदिकं ॥ ५७
हीनविप्रक्षक्रियाद्या वाममार्गेरता अपि ॥ न दुर्मता द्रुते विद्वो प्रजातिः किल्विषा तथा ॥ ५८ ॥ तस्यैव
प्रकटं धर्मं कौलिकांतं च गापितं ॥ इहलोके परत्रापि यं कृत्वा सुखमाप्नुयात् ॥ ५९ ॥ ब्राह्मणापंत्वस्य विप्रत्वस
स्यान्नात्वा समा । दिशेत । वाममार्गेन तथा कौले तत्रापि न विलंघयेत् ॥ ६० ॥ स्वागिवर्णाश्रमाचारे न कुर्याऽः
प्रतिपदं । परस्त्रीवंचनकांपंच वेदशास्त्रादिनिंदनं ॥ ६१ ॥ अतिग्रहं वेश्यायांच वचनं गृहविप्रयो ॥ संगःस
वौन्नना स्याऽयोगप्राप्ति हैतुकं विना ॥ ६२ ॥ संसर्गस्य विवेकश्च निश्चलनयनद्वयोः यस्य नास्ति तरः शोधः कथ

॥ मे त ॥ वामे सुखं भवेत् ॥ ६३ ॥ सांसारिकसुखासक्तं ब्रह्मज्ञोस्मि निवादिनं ॥ कर्मब्रह्मोभयभ्रष्टं तं त्यजेदन्त्यजं यथा ॥
॥ ११२ ॥ ६४ ॥ मध्यमां संमुखाकान्तं मन्त्याः स्त्रीणां धवालया ॥ ऋतेकाय त्रजा येन तत्र वा योगनिग्रहः ॥ ६५ ॥ स्त्रियन्
न्तु दक्षिणो मार्गोग्न्यं पुष्पफलादिकं ॥ सप्ताग्निनरकं घोरं विधाया त्रायते भूमि ॥ ६६ ॥ विनायलिंपलयो
निवि साप्र जापुराचिते न ॥ द्वितीय हाविना न्यत्र स्त्रीणां वाम्यपि नारकी ॥ ६७ ॥ भवद्वासमयाचार कुलवं
मं वरेद्यदि ॥ यत्नः स्त्रीवाङ्गि व्यञ्जयोनिनां भवेत्स्वयं ॥ ६८ ॥ वाममार्गमजानन्यो धिकारी मोक्षमिच्छति ॥
पारावारमपारं स तान्तुम्पां तर्तुमिच्छति ॥ ६९ ॥ सर्वकर्मविहीनायेवर्णाश्रमविवर्जिताः ॥ कौले वा वाम
मार्गे वे भक्तिश्च त्योपि मानवाः ॥ ७० ॥ निर्दन्त्वं बांधवाः सर्वेस्य जंतुस्त्रीशूनादयः ॥ जनात्तस्तंजुमां ६ ध्वाराज्ञा
नोदराद्येनु वा ॥ ७१ ॥ रोगादारिद्र्यदुःखो वा स्त्रीपीडितो पापनिग्रहं ॥ लक्ष्मीतिष्ठत्वा यान्तु मुंचापि पथं
त्विमे ॥ ७२ ॥ एवं यस्य दृढा भक्तिः सर्वा मालिङ्गि पापं तु यान् ॥ नाये ला भानृवत्कोधा त्रद्वेषात्रवमस्तान ॥
७३ ॥ न कामान्न भयाद्वापि मार्गमाप्रं वरित्यजेत् ॥ प्रत्यहं नार्चयेद्देवीं धीमार्गस्थिते विप्रमाप्नुयात् ॥ ॥ तः ॥
७४ ॥ शक्ति मय्य संपत्ति देह निर्बन्धकल्पक ॥ कलत्र जार नो यस्य सोयं कौलो नचेत्तरः ॥ ७५ ॥ परोक्षतो न ॥ ११२ ॥
जानीत कांचकीनम विष्यामि ॥ यद्वा प्रत्यक्षफलदं तं देवीं न मदर्शत ॥ ७६ ॥ गुरूपदेशारहिता महांतहति
केवलं : कोहं यंति जनान्कोचित्त्वयं पूर्वं विमोहिता ॥ ७७ ॥ येयं मद्यं फलं वो यं समालोकाप्रियानु

112

त्वं || इत्येवं वरारोहे कृपामया प्रवर्द्दनिका || ७८ || मद्यपानेन मनुजो यदि सिद्धिं लभेत वै || मद्यपानगुनाः सर्वे
किं सिद्धिं न भवंतु भो || ७९ || मांसभक्षणमात्रेण यदि पुण्यगतिर्भवेत् || क्रव्यादानां तदा मोक्षो गांसादस्य
ला भुंजते || ८० || स्त्रीसंभोगेभोन देवि यदि मोक्षोपि जायते || सदा सर्वेपि मुक्ताः स्युः कल्पजन्म भविष्यति
८१ || कुलाराध्यारागमनाद्यगकार्णीवलवनात् || भजगावारणा [illegible] न मद्यकपकुलवर्जनेन || ८२ || तथा
पानं तु देवेशि सुरापानं पिस्तोच्यते || जलतापानकं हेयं वै तादि पुनितपितं || ८४ || अनाद्यं यमनालोका
मतइपवाष्पपेयकं || मद्यमांसं पञ्चूनां तु कौलिकानां महत्फलं || ८५ || अमेध्यानि द्विजातीनां मद्या
न्येकादशैव हि || द्वादशं तु सुरा मद्यं सर्वेषां उत्तमं स्मृतं || ८६ || तस्मात्कुलरागारात्रमोवेइपञ्चनसुतं पि
बेत् सुरादर्शनमात्रेण कुर्यान्[illegible] यावलोकनं || ८६ || तस्य संसर्गमात्रेण ब्राह्मणायाममत्वयं चरेत् || स्नानानु
ध्यां भवेत्मानं नाध्यायमुपवसेद्दहः || ८७ || दुष्टेनाभोक्तेणा ज्ञेनु मद्यस्य स्पर्शने विधिः || सुरापानेकामकृतेज्व
लतीनां पुंठेङयेत || ८८ || सुरोत्तरयापि सिद्ध्यं वमडुद्धिं समवाप्नुयात् || अविधानेन यो हंत्यादात्मार्थं प्रा
णिनः प्रिये || ८९ || निवसेन्नरके घोरे दिनानि पशुरोमभिः || सुपितानि दुराचारो तिर्यग्योनिषु जायते
९० || अनमतागविभक्ताचानेहृतांकयविक्रयी || सस्कर्ता चोपभोक्ता च हतादिनाष्टौ च तेसमाः || ९१
घ्नन्तेष्मकयतो हंतिरवादिनास्यैपभोगतः || घातको वधबंधाद्यैरित्येकस्त्रिविधो मतः || ९२ || नराणां गम्य विधा

नेमच्छेदयन्त्रकदाचन ॥ विधिवज्ञो द्विजो वापि हन्ता पापैर्न लिप्यते ॥ ९३ ॥ सर्वेभ्यः कौलिकः श्रेष्ठ ऊर्द्धाम्नायी व
वा सगः ॥ अधिकारी भक्तियुक्तो यश्च सद्गुरुसेवकः ॥ ९४ ॥ सत्यवकौलिको वंशाइन्नरे मधपाम्मना ॥ स्मरणं की
र्तनं तस्य दर्शनं वंदनं तथा ॥ ९५ ॥ संभाषणाच्च कुरुते राजसूयाधिकं फलं ॥ स यत्र वसते देवि तत्र श्रीविजयो भ
वेत् ॥ ९६ ॥ अनामयं सुवृष्टिश्च तुष्टिपुष्टिं निरूपद्रवं ॥ इच्छेशं च पुराणमेव सो वर्णितः सहस्रशः ॥ ९७ ॥ पूर्वाम्नायः
सृष्टिरूपः स्थितिरूपो दक्षिणः ॥ संहारश्चोत्तमाम्नायऽन्तरेऽनुग्रहो भवेत् ॥ ९८ ॥ मंत्रयोगविदः सर्वे भक्ति
योगस्तु दक्षिणः ॥ पश्चिमं कर्मयोगं तु ज्ञानयोगं तथोत्तरं ॥ ९९ ॥ मानुकाम्यास संस्थान लाभे कौलिकव
र्मनि ॥ प्रपंचयोगिनामासां व्यासं कुर्वीनऽच्यते ॥ १०० ॥ श्रीपुष्पं चैद्भपमाये कमला नलधी तथा ॥ गिरि
विस्तुवस्त्रमेचपन्नंप प्रधारिणी ॥ १ ॥ समुद्र वनयापीठं क्षेत्रयुक्तो कमानका ॥ वनकमलकासिपोड्
दिशाथ चोमल तथा ॥ २ ॥ नागहेतुरस्मान श्रीपर्वत्राच न्वरकौ तथा नारायणप्रियोड्डिको न्वेदन्तमिद्धिलाभि
का ॥ ३ ॥ श्रीगजश्च महालक्ष्मी जगयुराजलाम्बिका सराष्ट्रनेपालो इडोश्चयुग्माति म्बहीजाम्पथा ॥ ४ ॥ आर्या
नवोड्डिमा वचराडाफावकलालिका ॥ काह्यदुर्गन्निमेषा व्याघ्रिवोर्धसोपपार्णिका ॥ ५ ॥ ज्ञविकाघाटिके
चैव मडुर्नश्च मर्नापुन ॥ ईश्वरिपुहरश्चैव ज्ञो भवीदिवसाचिन ॥ ६ ॥ ईशानोत्तापिसंधान्वपार्वतिरात्रि
संयुता सर्वमंगलया युक्ता भित्तिरम्यततः परं ॥ ७ ॥ दक्षिणे स्थानकावाराहैमवस्मायुतेन्यसेन ॥ नसत्र

त्वमहामायायुक्तयोगेश्वनेत्रनः ॥ ८ ॥ मारैश्वर्याव करत्रांतगमापमास्थच ॥ षडाशीमासंयुक्ताः नवीशीराशिसंयु
ता ॥ ९ ॥ अर्थेन परमैश्वर्यौ कालीचायनसंयुताः ॥ कात्यायनी वसुरथुकगौरी युगसमन्विता ॥ १० ॥ भवानी प्रलयो
वाप्ययाहि स्थाने छ विन्यसेत ॥ पंचभूतानुतात्रासी पंचतन्मात्रसंयुता ॥ ११ ॥ वागीश्वरीतन्मो वाणि पंचकर्म
ड्रियान्विता ॥ सन्तानेडियसानि त्रिस्राणि राजचसरस्वती ॥ १२ ॥ गायत्रीगणयुक्ता वा कृद्दानकरणान्विता ॥
स्रवस्त्रीश्च कशारदाचधानुयुक्ता चमारनी ॥ १३ ॥ दोषयुक्ता प्रियाचेति मापके विधुपान्यसेत ॥ त्रिनारमूलवि
धाने मानकाक्षरत्नःपरं ॥ १४ ॥ वदेसंवनपायेप्रियेतमइति क्रमात ॥ प्रपंचादिभिरापोह्यवर्णव्याप्तिं नियोजये
त ॥ १५ ॥ मानकान्यासस्रडोक्तस्थानेषु नदनेनरः ॥ त्रितालमूलसकलप्रपंचस्यान्वरूपेण ॥ १६ ॥ आर्याप्रावादे
व्याचनमोन्ता व्यापकं न्यसेत ॥ प्रपंचन्याससंवैस्पाडुवता न्यासडच्यते ॥ १७ ॥ त्रितारमूलमंत्राणेविभागेना
क्षराणि च ॥ सानुस्वाराणि वो वार्यं यत्नवादिकनुन्नमन ॥ १८ ॥ नोकनिलयज्ञानेत्रिकोटीगृह्यपदस्वदेन ॥
योनिमूलदेव्या स्तनामाथाधारशक्तिंच ॥ १९ ॥ देव्यैनमइतिप्रोक्ताप्रोक्तोगेष्वप्रविन्यसेत ॥ ऋक्षराणाविं
भागस्तस्त्रकारादित्रयंत्रय ॥ २० ॥ अइउऋभुक्तन्स्थानेः स्थानष्ठगमेहृदयेहृदयं ॥ कादिकाः सप्तवर्गाश्चलक्ष
वाप्रिवन्दश ॥ २१ ॥ अथनाम्ना त्रिलोकानां मतलेवितलेतथा ॥ सुतलायत्वेमहातलं तलातलरसातले
२२ ॥ पातालेभूर्भुवःस्वश्चमहर्जनतपस्तथा ॥ सत्यंचैवयथागृह्यादिस्थानेयत्रयदुच्यते ॥ २३ ॥ गृह्यांतरं
हितीयेथवानित्यहोमचिंत्यकंः ॥ महागृह्यं स्वतंत्रंच परमगृह्येमयंततः ॥ २४ ॥ इच्छाचयोगिनीस्थानेरहस्यं

तानमग्रतः ॥ रहस्यं च क्रियामुक्ताथाष्टमेवि निगुह्यते ॥ २५ ॥ रहस्यं डाकिनि वाथ महारहस्य हाकिनि ॥ महा
गुप्तं काकिनी च गुप्ततरा च शाकिनी ॥ २६ ॥ गुप्तश्री हाकिनि पश्चान्मतागुप्तं च याकिनि ॥ अथांगानि क्रमा
त्पादौ गुल्फौ जघे च जानुनी ॥ २७ ॥ गुह्यं च मूलाधारं स्वाधिष्ठानं नाभिकं ॥ हृत्वा-नासाभालानि ब्रम
रंध्रपि निक्रमात् ॥ २८ ॥ त्रिनारमूल मंत्रेन चतुर्दशभुवं वदेत् ॥ नाभिपायैवराचायै देव्यै हृद्यापकं न्यसेत
२९ ॥ मूर्त्तिन्यासं प्रवक्ष्यामि मस्तकादौ पुराचत्रय ॥ मूलमंत्रमनुचार्यन्यासं कुर्यात्तदुच्यते ॥ ३० ॥ चतुर्थीमम
लाय मस्तकान्तस्थो श्रीगोवर्द्धनविन्यसेत् ॥ पुराणानादौ त्रिपाद्यां नेमस्तककेशवाक्षये ॥ ३१ ॥ मुखेनारायणो वेदक्ष
स्कंधे च पार्श्वे ॥ ईशान्या वह्निनो वामे गोविंदश्चाग्रयाविन ॥ ३२ ॥ विष्णुर्द्धनयनादक्षपार्श्वे च मधुसूद
न ॥ क्रमद्विश्रवा मपार्श्वे ह्रदक्षकर्णत्रिविक्रम ॥ ३३ ॥ रुपिशीपुग्वामकर्णे जप्रायुक्तवामनः ॥ दक्षे
णश्रीधरेन्द्र च तथा वामोरुसंस्थितो ॥ ३३ ॥ एकमासा हृषीकेशो रक्षजानुनि संस्थितो ॥ एकारिणीप
द्मनाभौ वामे चापार्वती भवेत् ॥ ३४ ॥ दामोदरोथ दक्षायां जंघायां वासुदेवयुक् ॥ संकर्षणानाथं वामायां
जंघायां मंत्रनेत्रिपा ॥ ३५ ॥ संकर्षणायुमा दक्षपादे प्रद्युम्नसंयुता ॥ अम्बिमाला वामपादे त्वनिरु
द्धोऽधराधम ॥ ३६ ॥ एते षोडश विन्यासाः सानुस्वारकपूर्वक ॥ विष्णुरूपविनानां तन्न्यासो यं परिकी
र्तितं ॥ ३७ ॥ शोढन्यासे दक्षपादे करभ्रामयेत् मतो ॥ वामे उगवलाशावो गात्मोदि फलप्रदा ॥ ३८

रुद्रयुक्ता दक्षपार्श्वे वामे पशुपतिः स्मृतः ॥ घराधिपश्च धरायुक्ता दक्षबाहौ तथोग्रकः ॥ ४० ॥ ऊर्णानंदश्चितो वामे बाहो चं
डधराश्रितः ॥ महादेवोथ कण्ठे तु भीमं छंदोमवीयुतः ॥ ४१ ॥ मुखेषु विन्यसेद्देवान् प्राणादिषु च पंचसु ॥ ईशानश्च जगा
न्त्याजन्युतघोन्नलभारा ॥ ४२ ॥ अघोरोज्ञानमन्नादावनतमष्टंकधरायुतः ॥ वामदेवो यथा सद्योजातस्तष्टंकरउम्परीं ॥ ४३
वृत्तास्योथ भवेन्न्यासः पादेषु स्या च पक्षिणी ॥ प्रजापतीरं जिनी वज्रे घयोरथ मारुत्तो ॥ ४४ ॥ वेधा लक्ष्म्यो चोत्तमु
गे परमेष्ठी च वक्त्रिणी ॥ गुह्येपि नामतः प्रोक्तस्तथा त्वङ्गिभुधारिणी ॥ ४५ ॥ नाभिदेशे विधाता च षडाधारस्तथा त
था हृदये विन्यसेत् द्विहिरेविः सर्वनायिका ॥ ४६ ॥ तथैव विन्यसेत् कण्ठे स्रष्टारं हसितामसां ॥ ललाटे ललिताय
स्ये तथैव चतुराननं ॥ ४७ ॥ क्षसांहिरण्यगर्भं च ब्रह्मरंध्रेषु विन्यसेत् ॥ त्रिमात्रपूलमंत्रांते श्री। त्रिमूर्त्यंतिकां वदेत्
४८ ॥ आर्यापरां वा देवो च तत्सत्ता व्यापकं न्यसेत् ॥ मूर्त्तिन्न्यासं विधायेत्थं मंत्रन्यासमथाचरेत् ॥ ४९ ॥ एवं न्यासवि
विधिं कृत्वा कुर्याद् घण्टाजपादिकं ॥ मूलत्रितत्तनाडेषु सवामीत्ते वं वाध्यते ॥ ५० ॥ वक्ष्येथ कामाचारांगं जपाधारा
रस्य लक्षणं ॥ न्यायाधारेण धिमाश्रेशो नवचतुष्पंक्तिमातर ॥ ५१ ॥ वनः पदेचत्रिपदं चतुष्पदं वेतुले तथा ॥ प्रोविदी
नामवर्णानां च रूपादत्तपादके ॥ ५२ ॥ नालिकेरत्वर्णीनारे काचभूलिङ्गिलोडवं ॥ शंखसद्दाः कूर्मौस्यंकपालाला
बुम्न्न्मय ॥ ५३ ॥ उत्तमं मध्यमं हीनं विप्रादीनां प्रकीर्त्तितं ॥ नातिस्थूलं नातिसूक्ष्मं छिद्रं भिन्नं विवर्जयेत् ॥ ५४ ॥ ताम्र
कांस्यादिभिर्लौहैः पात्रैर्नैव तु ॥ सर्वसिद्धिः सुवर्णैस्यादुत्तमं सारपात्रजं ॥ ५५ ॥ शान्तिः शिलायां लभ्यं कमये

॥ मे.नं. ॥
॥ ११५ ॥

नालिखेरजे वइपाद्ये कर्मजे तामेभुक्तिमुक्तिप्रदायनी ॥ ५६ ॥ प्रापहृक्षत्रं पात्रं नृपापघ्नं स्मृतं हृग्निकृतं ॥ कपाले
वीरसंलिप्तिरलावौ योगासिद्धये ॥ ५७ ॥ अंभसां द्वादशप्रस्थे चतुःप्रस्थं च तण्डुलाः ॥ प्रस्थार्द्धं तण्डुलं पक्का तावमां
त्रोत्म दं कुरान ॥ ५८ ॥ शीतादिरहिते स्थाने दिवसद्वयमास्पतन ॥ पश्चाद्वोलमारोप्यतं बालसहस्रं पचेत ॥
५९ ॥ पादप्रल्पेन तारुतोञ्छन मामानां कुरान्क्षिपेत ॥ पुनर्दिनद्वयं स्थाप्य पुनरेवं प्रकल्पयेत ॥ ६० ॥ अर्कनस्पस
मादाय तण्डुलेषु विनिक्षिपेत ॥ पुनरेवं त्रिधा कुर्यात्तण्डुली सा परा स्मृता ॥ ६१ ॥ अश्वमेवमवेभ्यो मःसो
मयागफलप्रदः ॥ हत्नीयागो भवेद्यागः सोमपानेन तत्समं ॥ ६२ ॥ यागत्रिःसोमयज्ञेन कौलिकाना
मतेन मा ॥ भोगःस्वर्गःशुभवन्निविनाकष्टेन वासितां ॥ ६३ ॥ एवं तु पंचविंशोत्सादेवसोपदृमिस्मृतः ॥
यवतण्डुलयोगेन द्राक्षिसोमो निगद्यते ॥ ६४ ॥ चित्रकहिनगोधूमास्सम्यक्किरातेन संभृताः ॥ स्यात्पिताद्रा
दशाहं च वाहराप्तो परिणाहिता ॥ ६५ ॥ तस्य हं सर्वसंतृप्त्या योगिनीमदवर्द्धनं ॥ पीतं चक्रपरं सोमेवात्र
पेयफलप्रदं ॥ ६६ ॥ इदमेव त्रिधा युक्तं दलं मद्यं च मा भितं ॥ अग्निर्भवेत्तस्य पानादग्निहोत्रफलं लभे
त ॥ ६७ ॥ अग्निर्यदा सप्तवारं वा हुताशीयं व्रजःकृतः ॥ वाडवानलनामासौ महापातकनाशनः ॥ ६८ ॥ दश
प्रस्थं गुडः प्रोक्तं लावद्धबुलजान्त्वचा ॥ जेवत्या धातकीपुष्पेन दद्यं नालिकेरजं ॥ ६९ ॥ क्रममेवं तदर्द्धस्या
त्रतर्द्ध्वहरीतकि ॥ नावद्विभातकं प्रोक्तं च तथा शोकद्रव्यं ॥ ७० ॥ नावद्ध चित्रकं तस्या कुडो द्वादश भागिकं

115

॥ तन्त्र: ॥
॥ ११५ ॥

करेणाआमयेत्सम्यगनुलोमविलोमतः ॥ ७१ ॥ अष्टौभरशनाहूस्यात्त्रिसंख्यंधृतिवासरं ॥ द्वादशाहेतपाकस्या
द्वारुणीयंत्रगंचयेत् ॥ ७२ ॥ रम्भागौडीत्रिविख्यातामहामदकरीमता ॥ शिवेननिर्मितापूर्वंविश्वयेपीमाध्व
भैरवे ॥ ७३ ॥ द्विगुणंमकरंदस्यवारिसंयोजयेद्गुडे ॥ षोडशाहेत्रपाकःस्याच्छेषमन्यत्पुरोक्तवत् ॥ ७४ ॥ सर्वदे
वप्रियाचेयंवशीकरणमद्भुतं देवानांशक्तयोवश्यास्मान्नृपीणांतुकाकथा ॥ ७५ ॥ हरीतकीचित्रकंचम
शावेधातकीतथा ॥ मधूकपुष्पक्षौद्रंचभागैकमभिवर्द्धितं ॥ ७६ ॥ अशीतिगुडसंमिश्रंशेषमन्यत्पुरोक्तवत् ॥
इदंमनोहरंद्रव्यंयोगिनीयामनुत्तमं ॥ ७७ ॥ मधाभावप्रवक्ष्यामिविंडमध्वाधिकंपुरा माहिषेदधिसंज्ञाच
तुर्दशगुणासुरा ॥ ७८ ॥ मोचाफलस्यपक्वस्यमर्दितस्यरसस्तथा ॥ ग्राह्योदधिचतुर्थांशस्तंसमर्द्यघटेक्षिपे
त् ॥ ८० ॥ चत्वारिंशदिनान्यत्रमंकपंकजसंकुले ॥ निधायोद्धृत्यकिरणैःसौरैःसम्यग्विशोषयेत् ॥ ८१ ॥
यदानुकठिनीभावलताकुर्याद्दृशीशुभां ॥ तंजाम्भांतलसंपूर्णेसौपात्रेसंनिधापयेत् ॥ ८२ ॥ इदंगुणातो
प्यधिकंब्राह्मणानांप्रशस्यते ॥ गौडीमाध्वीतथापैष्टी त्रिविधानसुरास्मृता ॥ ८२ ॥ शूद्राणांप्रविना
चेयंवेशाक्षत्रियवैश्ययोः ॥ ब्रह्मानंदसुधापैस्तुविप्रैःपानंतुकौलिकैः ॥ ८३ ॥ नचोन्मादकरीतेषांलुरे
येबुद्धिवर्द्धिनी ॥ ब्राह्मणस्यपुराकामद्यवासनाप्रभवेद्यदि ॥ ८४ ॥ वराङ्गालवद्बहिःकार्योतस्सोशामी
त्कौलिकः ॥ वासितःकौलिकानांचप्रत्वेसिद्ध्यन्तिदेवता ॥ ८५ ॥ स्वयंत्रिनेत्रतनुर्द्धधसत्ववंशोहरेरपि

देवतायस्यतुवैसाक्षाद्वरदात्वालप्ववस्य: ॥ ८५ ॥ सर्वसिद्धिकरा पैष्टी गौडी भोगप्रदायिनी ॥ माध्वी मुक्तिकरी ते
याजक्षीराज्यप्रदायका ॥ ८६ ॥ विद्याप्रदैक्षवी ताला त्वार्जूरी रिपुनाशनी ॥ नानज्ञानं भनेद्राला पनसा त्वो
ग्भमप्रदा ॥ ८८ ॥ नालिकेरोद्भवा श्रीदा शिंवता रोगनाशिनी ॥ मधूकसाहानकरी वैरेयापापनाशिनी ॥
८९ ॥ यस्मात्नंदंकृत्तिकरं साम्मोदं च मनोहरं ॥ मद्यं न तु भ्रमं देवा देवता प्रीतिकारकं ॥ ९० ॥ मद्यं पात्रं च विभिन्न
याम ष्वंगां धे विभिन्नयेत ॥ संमर्द्दवटिका: प्राग्वजले देयमन्नो वयेत ॥ ९१ ॥ खर्जूरबीजं बिल्ब वा जाति पत्रं
फलं तथा ॥ अकारकरमोवन्ननागेश्वरत्वक्सवल्कलं ॥ ९२ ॥ मद्यं तु भागहृक्षां द्रामर्दयित्वा वटीकृतं ॥ अ
यविंडं चाहणं पाभिधानो देवता प्रिय: ॥ ९३ ॥ तदुमिश्रेणा तक्रेण तथा च मधुभाजिना ॥ सौवीरेणाथवा
कुर्यादेतन्तु कर्मचलोपयेत् ॥ ९४ ॥ प्रमादाद्यदि लुप्येत देवताज्ञा प्रमामुयात् ॥ विजयावाडवैर्वाथा भावेतर्प
रामाचरेत ॥ ९५ ॥ तथाहि फेनसात्स्यस्यतं विना कुसताष्भवेत ॥ तथाकौलिकयासानां मंत्रदेवाभमान्तु
॥ ९६ ॥ विना मत्स्येन मांसेन साधकं पीडयेत्प्रियाहि ॥ नाम्पामत्राच्छसंभोगं मंत्रा वो छिन्नितं विना ॥ ९७ ॥ नि:फ
लास्ववजायंते भ्रमयेत्तिन्न साधकं ॥ तस्मात्मत्रिनो वामेषु डाअपि विचारत: ॥ ९८ ॥ मांसेन तिल विधेमो
स्त्वक्षजलवरीडवं ॥ यथासंभवमेद्येकं तर्पणायप्रयोजयेत ॥ ९९ ॥ हस्यामंत्रेणा चानेन हरिपिमंमप
र्जं तथा ॥ गंधपुष्पाक्षतै: पूजा चास्यथानरकं व्रजेत ॥ १०० ॥ शिवात्कृतमिदं पिंडमनन्यचिह्नो वंजागत:

116

उक्तुष्मश्च पशोस्त्वं हि नाशिवस्त्वं शिवोऽसि ॥१॥ ब्रह्मास्थान्सलिले विष्णुर्गंधे रुद्रश्च तद्भवौ । परमात्मा तदानंदे तस्मा-
त्सेव्यपि देविप्रिये ॥२॥ मांसाभावे जलं भृणामाईकं नागरं त्रवा ॥ पलाण्डुं वाथ वटुकान्मात्स्यराशीं डाणिवा ॥२
मत्स्यमांसविहीनेन मद्येनापि च तर्पयेत् ॥ न कुर्यान्मोमसमत्स्याभ्यां विना द्रव्येण पूजनं ॥४॥ पिष्टेनेति लपात्रं
तु तिलार्द्रमपि पिंडना ॥ सकृत्तर्पणमात्रेण वामो मांयत्नं फलं ॥५॥ निःशंको निर्भयो वीरो निर्लज्जो निःकुतू-
हल ॥ त्रिणां नवेदशाह्मार्थो वरदां वाग्हणी पिवेत् ॥६॥ मंत्रसंस्कारसंशुद्धः सुरापानेन तायते ॥ नराणां देव-
नापापी वीर्यथापुत्रेनविभावनं ॥७॥ तास्मिंस्रोतः कौलिकैः पेयं सर्वक्षत्रेरणागमे ॥ वैद्रपेर्गोत्सं भत्तेनेयं भ्रूरेरंस्य-
स्वकर्मणि ॥८॥ देवान्पितृन्समभ्यर्च्य शक्तिशास्त्रोक्तवर्त्मना ॥ गृहस्थस्तु पिबन्मद्यं वेदन्यासेन दोषभाक्
९॥ ब्रह्मक्ष्यानस्य स्वेयार्थे देवभाग्नाप्रिहेतवे ॥ सेवेत मधुमांसानि तृष्णया चेत्स पातकी ॥१०॥ मत्स्यमांसासवा-
दीनां पदार्थानां निषेधनात् ॥ यागे कार्यं विनास्पवत्रम मद्यपानकी भवेत् ॥११॥ यथा क्रतुषु विप्राणां सो-
मपानं न दुष्यते ॥ मद्यपानं च कौलानां पूजायां तेन विग्रहैः ॥१२॥ श्रोत्रियः कुलशास्त्रेभ्यः सम्यग्विज्ञायवा-
सत्तां ॥ पंचमद्रव्यनिषेवेत चान्यथापतितो भवेत् ॥१३॥ स्वावृत्तिगृहपंक्तिं च वटुकादीन तर्पयः वीरोप्येवं
वृथापानाद्देवमाइशापमाप्नुयात् ॥१४॥ दक्षयज्ञे यदा देवी त्वया त्यक्तं कलेवरं ॥ अहं महोन्मादनकेवेभ्रमा-
प्रपद्वेष्टुमुद्यतः ॥१५॥ तदा वापे मर्गवेदार्थं यत्र यत्राभवत्तत् ॥ तत्र तत्र तु हाकेशान्कांति निर्वीजिनी जले ॥१६

एवं पर्यटतो वर्षप्रस्वेदो मे महानभूत् ॥ नहिं उपानहि दग्धा चरणौ यं भविष्यति ॥ १७ ॥ तदाहं प्रार्थनांगे विष्णुं चरणौ रक्ष
णाय च ॥ तदा चर्मपुभिर्वा रौम्यदंगानि समाद्दिशत ॥ १८ ॥ चतुरशीतिवेलानि कृत्वा सोपानयड्डवि । वातेन
वीजितश्चाहं पीतो घर्मो विलसत्सदा ॥ १९ ॥ विष्णुश्च प्रकरी भूयपादयोः पतितो मम ॥ उत्थाप्य च परिष्ठकृलव
रो कण्ठ विस्मितः ॥ २० ॥ तावद्ब्रह्मादिका देवा नारदाद्या महर्षयः ॥ मोऽद्भुतं ब्रह्मदाताक्यं विष्णुः प्रोवाच पार्वति
२१ ॥ तानदो विस्महेशत्वं कथं मोहमुपागतः ॥ तस्याः शरीरेण सह प्रविष्टुं हव्यवाहने ॥ २२ ॥ अनुगच्छ सति
नारी तद्रूपां सोऽवगच्छति ॥ इति शास्त्रमतादस्य कथं देवं विमोहितः ॥ २३ ॥ एवं वदति देवेशे ब्रह्मणा तां ह
रिं तथा ॥ श्लोचालंकारवाक्येन्द्रैस्तुष्टुव विधिना सह ॥ २४ ॥ आगाम्यां तु तदा प्रोक्तं याचयद्वैवरद्विजाः ।
तदानैर्ब्रह्मणोनक्तं ज्ञानोयं धर्मविप्लवः ॥ २५ ॥ दक्षयज्ञाग्निनोः शोवा ब्राह्मणापांडुशिनाद्विजाः यत्नाग
नाम्थसर्वेपि शोवे शप्ता द्विजातय ॥ २६ ॥ विष्णुना कर्मितेरंगैः समुत्थे दंधरानले ॥ मृद्धले स्थले शव स्य
र्शो ब्रह्मकर्मविवर्जिता ॥ २७ ॥ तस्मात्ब्राह्मणाः श्रुत्युद्धिं विप्राणां चापि भूतशो ॥ ब्रह्मवाक्यस्य सत्वं यथाभ
वतिनन्तुरं ॥ २८ ॥ ततोध्यात्वा मया प्रोक्तं लयमं कृष्ण विष्णुना ॥ यत्र वे दक्रिया ह्यु स्तानत्रतंत्रे प्रवर्ति
ता ॥ २९ ॥ ये विप्राः शापनिर्दग्धाः ब्रह्मकर्मविवर्जिताः ॥ तेषां तु कलधर्मोयमुक्तिमुक्तोत्कमाधत ॥ ३०
ये विप्राः पीठसंजाताः शापनिर्दग्धविप्रजाः ॥ तेषां कलेर्विकारेयं पार्गस्थास्य प्रजायते ॥ ३१ ॥ म.कलेए

वपूजयन्त्यात्कौलोनीयं पथ उच्यते ॥ वाममार्गरतो न्यूनस्तेषां योऽस्त्रवैष्णवो ॥ २२ ॥ यज्ञपानौनयालत्राधिका
रः समुदाहृतः ॥ लिङ्गोनीयस्मतो न्यूनस्तत्रभूडाधिकारतः ॥ २३ ॥ ये पारंपर्यमहात्म्याः कौलधर्मे विशंति ते ॥ निः
न्यासः संततिहीनाश्च रोगिणो नात्र संशयः ॥ २४ ॥ कौलज्ञाने ह्यलिप्सो यस्तु दुर्वंभोग्यपि द्रुति ॥ समस्तापात
की देवी सर्वकर्मवहिष्कृत ॥ २५ ॥ समयाचारहीनस्य सेवेरहस्येद्दैरात्मनः ॥ नत्रिद्रव्यः कुलधर्मज्ञस्त्रसंसर्गेन का
रयेत ॥ २६ ॥ यः शास्त्रविधिमुत्सृज्य वर्तते कामचारतः ॥ समसिद्धिमाप्नोति परत्र च परां गति ॥ २७ ॥ कुल
द्रव्याणि सेवंते येऽन्यदर्शनवासिताः ॥ तदंगरोमसंख्यातं भूत्वयोनिषु जायते ॥ २८ ॥ यदप्यकालिता
न्माचरन्किंचिदपि वेत्ति चेन ॥ तथापि तं न पश्चार्थी न धर्मेन च सन्क्रियां ॥ ३९ ॥ नदैवं नगृह्णीमभ्रक्विगो
यदि कौलिके ॥ केवलं त्रिपयासक्तः पतत्येव न संशयः ॥ ४० ॥ लिंगत्रयविशेषज्ञः षडाधारविभेदकः
पीठस्थानानि चागत्य महापद्मवनं व्रजेत ॥ ४१ ॥ आमूलाधारमाब्रह्मरंध्रं गत्वा पुनः पुनः ॥ चिच्चंद्रकु
ण्डलीशक्तिमुद्रयामृतानुभवोदय ॥ ४२ ॥ व्योमपंकजनिस्यंदसुधापानरतो भवेत ॥ मधुपानमिदं प्रोक्त
मितरे मद्यपायिनः ॥ ४३ ॥ पुण्यापुण्यपशुं हत्वा ज्ञानखड्गेन योगवित ॥ परे लयं नयेच्चित्तं पलाशी सनि
गद्यते ॥ ४४ ॥ मनसावेंद्रियगणं संयम्यात्मनि योजयेत ॥ मत्स्याशी स जनः प्रोक्तः शेषा धीवरहनय ४५
अप्रबुद्धा पशोः शक्तिः प्रबुद्धा कौलिकस्य च । शक्तिं तां सेवयेद्यस्तु स भवेच्छक्तिसेवक ॥ ४६ ॥ इत्येवं पंच

७ऽराणां गृहं नन्वेमयो दिनं॥ तान्नागृहगतो मस्तगपःसेवे नसमश्चते॥ ४७॥ अथ पूजाप्रकारान्कथ्यते वा
पि ऽर्च्यमः॥ आत्मस्थानमण्डप्यदेवशुद्धिं प्रकल्पयेत्॥ ४८॥ स्नानं संध्या भूतशुद्धिः प्राणायामः प्रतिष्ठि
तिः॥ प्राणांश्च मातृकान्यासादिकैः स्थानात्मशोधनं॥ ४९॥ संमार्जनानुलेपाद्यैर्दर्पणोदरवत्कृतं॥ वि
तानधूपदीपाद्यैः स्थानशुद्धिरियं मता॥ ५०॥ ग्रथित्वा मातृकावर्णैर्मूलमंत्राक्षराणि च॥ क्रमोत्क्रम
स्थितं हृत्स्थं मंत्रशुद्धिरियं मता॥ ५१॥ पूजाद्रव्याणि संप्रोक्ष्य मूलास्त्रेण विधानवित्॥ दर्शयेद्धेनुमुद्रां
च द्रव्यशुद्धिरियं मता॥ ५२॥ पीठे देवं प्रतिष्ठाप्य सकलीकृत्य प्रोक्षयेत्॥ अर्घोदकेन मूलेन त्रिर्द्वि
पर्तं। पुष्पदर्शयेत्॥ ५३॥ देवशुद्धिं विधायेत्थं पश्चात्पूजनमारभेत्॥ सा पूजा सफला ज्ञेयान्यथा निः
फला भवेत्॥ ५४॥ मालिनेन विना पूजा विफला परिकीर्तिता॥ तस्मान्मालां न पाणिभ्यां विधिवत्तत्र
पूजयेत्॥ ५५॥ अलिराजमंडलाकारं विन्यस्याप्य व्यवस्थितं॥ त्रैलोक्यमपि नंयेत मतालं न सदा
ऽशिवं॥ ५६॥ उग्रावं वज्रादिस्थानान्मध्यपंचवर्जितं॥ नागलंधराग्रा इंवंऽप्यणं वृगांगिरिर्मतः॥ ५७॥
सुभ्रवर्णं मंडलं पश्चादाधारं स्थापयेत्क्रमात्॥ शंखं मध्ये योगपूजावलिपात्राणि पंच च॥ ५८॥
च दक्षिणे दिवामानं स्थाप्याप्य व्योमसव्येन च॥ संपूर्य मंत्रपूतेन कुलेश्वरि विधानवित्॥ ५९॥
तत्र माषप्रमाणं तु मत्स्यमांसं च निःक्षिपेत्। तच्छेः सर्वपात्रेषु हृदंगं धेर्गंधवर्जितैः। हेतुभिः पर

118

पात्रस्थे तर्पणं गानिष्फलं भवेत ॥ स्वादिष्टं च पदोन्मिश्रं ईश्वे रस्पर्शनसन्निधेः ॥ ६१ ॥ मनोहरैश्च देवीनां तर्पणं सफलं भवे
त ॥ असंस्कृता सुरा पापा कलहव्याधिदुःखदा ॥ ६२ ॥ आयुःश्रीकीर्तिसौभाग्यधर्मविद्याविनाशिनि ॥ तस्मा
त्संस्कृत्य विधिवत्कुलद्रव्यं ननो वेयेत ॥ ६३ ॥ सुसंस्कृता सुरा रोगदुःखदारिद्र्यहारिणी ॥ आयुःश्रीकीर्तिसौ
भाग्यधर्मविद्याविवर्द्धिनी ॥ तस्मात्संस्कृत्य विधिवत्कुलद्रव्यं ननोर्वेयेत ॥ ६४ ॥ अन्यपा नरकं यांति दाताभो
क्तान संशयः ॥ विनाद्रव्याधिवासेन तस्मरेत्त्रजपे तथा ॥ ६५ ॥ येस्मरंति मतास्मृतास्तेषां दुःखं पदे पदे ॥ ना
सुतेन विना मंत्रं विना मंत्रेण नासवं ॥ ६६ ॥ वीक्षणास्पर्शनध्यानमंत्रपूजाविशोधनैः ॥ द्रव्यं तर्पणाया
ग्यस्याद्देवतानां प्रीतिकारकं ॥ ६७ ॥ आवाहयेदग्निसूर्यचंद्राणां षोडशका ॥ चतुर्नवत्रिसंख्याश्च कलाआ
वाह्य परस्परं ॥ ६८ ॥ तत्रैव देवतां ध्यायन्श्लोकार्थं प्रविचारयेत ॥ श्लोकानेतान्पठेत्पश्चाद्दीपस्यमन्नेशी
मन्त ॥ ६९ ॥ अखंडैकरसानंदकरेपरसुधात्मनि ॥ स्वच्छंदस्फुरणाकारे निधेह्यमृतरूपिणी ॥ ७० ॥ अकु
लस्थामृताकारशुद्धज्ञानकरेपरे ॥ अमृतत्वंनिधेह्यस्मिन्वस्तुनिक्लिन्नरूपिणि ॥ ७१ ॥ तद्रूपिणीकरस्य
ईकृत्वा ह्येतत्स्वरूपिणी ॥ भूत्वामृतापराकारमयि चित्स्फुरणं कुरु ॥ ७२ ॥ ऐं प्लूं ड्रौं जूं सः इत्युक्त्वा अमृ
ते अमृतोद्भवे ॥ अमृतेश्वरी अमृतवर्षिणीनिपदं वदेत ॥ ७३ ॥ अमृतं स्रावययुगं स्वाहांतो द्रव्यशुद्धये ॥
अमृतेशीमनुः प्रोक्तः पंचविंशाद्विरक्षरैः ॥ ७४ ॥ त्रिधामिमंत्रस्य प्राणसूर्दीपनीमंत्रनत्रिधा ॥ संमृष्य पूर्वं तपा

॥ मे.तं. ॥
॥ ११९ ॥

त्रंन पूजयेद्देवमुडया ॥ ७५ ॥ ब्रह्माराद्यरुद्राद्यसंभूतमहेश्वरसंमतं ॥ आपूरितं महामुद्रं पीठपूजासमावहे ॥ ७६ ॥ ऋद्धऽ
घोरामंत्रेनापि गंधपुष्पाक्षतैरपि ॥ न्यासो क्रमसर्वपंचैश्च स्वात्मानं स्नापयेत्तथा ॥ ७७ ॥ मूर्द्धिश्रीगुरुपादुकांचपूःनाधा
रेन पादुकां ॥ दिक्षो घेन पूजयेद्दद्यौ आदि नाथः सदाशिवः ॥ ७८ ॥ ईश्वरोनडविष्णुव ब्रह्मा पश्चाद्गुतान्विते ॥ भवं
तिं द्वादशानन्तः सिद्धो यश्चात्तं पूजयेत ॥ ७९ ॥ सनकाद्याश्च चत्वारः सुजातश्चात्र पूजितः ॥ सनत्कुमारो व्यास
श्च वामदेवः अकलस्तथा ॥ ८० ॥ दत्तात्रेयो रैवतको द्वादशैस्तथा मानवाः ॥ नर्वयेस्वन्त्रसिंहं महेशाभाक्त
रेतथा ॥ ८१ ॥ महेड्रं माधवं विष्णुं नामां नग प्रयोजयेत् ॥ महाशिवं वसिष्ठौ हेमानवी घेसदाशिवं ॥ ८२ ॥
शिवं तु परमं दिव्यं पीठपूजां ततश्चरेत् ॥ ततः आवाहयेद्देवी मंत्राभ्यां पूजयेत्तथा ॥ ८३ ॥ महाप्रवतां तस्यैका
ररागांतं तविग्रहे ॥ सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्वरि ॥ ८४ ॥ देवेशि भक्तिसुलभे सर्वावरणसंयुते ॥ यावत्त्वां
पूजया - हं तावत्त्वं सुस्थिरा भव ॥ ८५ ॥ ध्यानावाहनडांप्रदर्पार्थ गंधपुष्पाक्षतादिभिः ॥ विसृजपस्याप्रमेय
स्य त्रिर्गुणात्मा शरीरिणः ॥ ८६ ॥ साधकानां हितार्थाय ब्रह्मणो रूपकल्पना ॥ लिंगस्थाणिलवत्सुफ
फलकेमूर्द्धिमराइले ॥ ८७ ॥ मूर्तौ कुष्ठे व हृदये पूजा दशसु कीर्तिता ॥ ब्रह्मरूपं तु पिंगं कृत्वा कर्मकांडरता
जना ॥ ८८ ॥ गवात्मवीगतं क्षीरं स्रवेत्स्तनमुखाद्यथा ॥ तथा सर्वगतो देवः प्रतिमादौ विराजते ॥ ८९ ॥ आ
भिरूप्याद्यं शिवस्य पूजायाश्च विशेषतः ॥ साधकस्य स्वविश्वासात्सान्निध्यं देवता भवेन् ॥ ९० ॥ गर्वास

119

॥ तम. ॥
॥ ११९ ॥

र्व शरीरस्थं न करोत्यात्मशोषणं । शुक्रमरश्चिते दत्तं पुनस्तान्नवयोषयेत् ॥ ९१ ॥ सकलीकृत्य तन्त्रप्राणान्मदा । या
नीडियाणीव ॥ प्रतिष्ठाप्यार्चयेद्देवान्ब्रह्मयथाविः फलं मतं ॥ ९२ ॥ मंत्रहीनं क्रियाहीनं तंत्रहीनं । तं च यत्कृतं वेन ॥ रक्षः
साधयन्ते सर्वहीनसंगं यथा तथा ॥ ९३ ॥ देवस्य मंत्ररूपस्य पंत्रस्याग्निमज्ञानतां ॥ कुमार्चनादिवं सर्वैवार्थं
भवति ज्ञानभवि ॥ ९४ ॥ वामे कौले यंत्रपीठे मूर्तिस्थाने च दक्षिणे ॥ वैदिके नृत्तबंजाने पूजिते फलदायक ॥ ९६
अनादि वैदिकं यस्मान्नसंभूतं त्र देवता ॥ तन्यन्त्वान्नभ्र रत्वान्तु नादृक्षां त्रिकपूजनं ॥ ९७ ॥ कामक्रोधादिदो
षोत्थ सर्वदुःखनियंत्रणान् ॥ यंत्रमिथ्याकुरेत्तस्मिन्देवलक्ष्यनिर्दूजितं ॥ ९८ ॥ दक्षिणावर्तनोत्तेत्स्थं यंत्रं द
क्षिणापूजने ॥ वामक्रमेण कौलादौ यथा मेत्तत्रकाशितं ॥ ९९ ॥ षोडशोपचारैत्क सांगं सावरणं यजेत् ॥
महासौभाग्यदेहिना सर्वोपचारं धूपध्वाक्षतादिभिः ॥ १०० ॥ प्रणवादिनमोन्ते न मन्त्रेणाद्यां समर्चयेत् ॥ अथागमो
क्तमार्गेण तर्पयेदलिविंदुभिः ॥ १ ॥ अंगुष्ठानामिकाभ्यां तत्त्वैतैः शंकमाक्षिपन् ॥ अपात्रस्थं दमष्टौ च तर्प
येद्देवतां गुरु ॥ २ ॥ सकृन्तर्पणपात्रस्थं तन्त्रामूलं च पादुकां ॥ ततः शक्तिमन्त्रस्य तर्पयेद्देवतां ॥ २ ॥
क्षेत्रेश भैरवस्थाने चंडिकायास्तथाम्बिका ॥ तस्मात्ताभ्यां तर्पणीयं यतस्तत्तत्रयोः प्रिये ॥ ४ ॥ अंगुष्ठमध्यमा
भ्यां च वटुकर्मणि तर्पयेत् ॥ तर्जन्यंगुष्ठयोगेन तर्पयेदभिचारके ॥ ५ ॥ कनिष्ठांगुष्ठयोगेन स्तंभकर्मणि त
र्पयेत् ॥ एवं संतर्प्य देवाग्रे गुरुपंक्तिं प्रपूजयेत् ॥ ६ ॥ करणाभ्यां त्रिशूलं डमरुं खड्गं कपालं च दधतीं त्रिनेत्रां

स्यापहृता कुसुमान्येपवसनां । कृपापूर्णापांगीमन्हृतानयनावर्धरकचामुपेतं । सिद्धौघैर्ध्येयं जनति गणपंकिंकृतमति
७ ॥ एवं संपूज्य धूपं च दीपं नैवेद्यमेव च । आमसंवपिष्टानि नैवेद्यानि विविधानि च ८ । कदल्यादिफलान्येवं तांबू
लं च समर्पयेत् । स्त्रवज्रपमादेवामांके कुर्याद्धृदकपूजनं ॥ ९ ॥ मार्गेत्स्मिन्स्वर्वटुकोमुष्यः सुराद्यंतेननिर्मितं । विना
नेन न गृह्णंति देवास्तस्मात्तदद्वितं ॥ १० ॥ अपूज्यवटुकंयस्तु मोहादेवं प्रपूजयेत् । तस्य पूजाफलंनास्ति वटुकश्च प्रकु
प्यति ॥ ११ ॥ सगणांपूजयेत्तस्मात् कुंवपुष्पासवार्चितैः । तत्रमंत्रैर्विधानेन देवताप्रीतिमाप्नुयात् ॥ १२ ॥ ततो बलिं
क्षेत्रपेभ्यो दद्याद्वटुमंत्रं शृणु ॥ तारत्रयं नमो देवीपुत्रोऽस्का वटुकेति च ॥ १३ ॥ नाथेति कपिलजटाभारभासुर
पिंगलत्रिनेत्राग्निज्वालामुखवटुकेदं पूजाबलिंमदेता ॥ १४ ॥ ग्लूं ग्लौं हूं फट् स्वाहाष्टत्रिंशदार्णकः ॥ मंत्रमे
वमनुच्चार्यततश्लोकंपठेदिदं ॥ १५ ॥ बलिदानेन संतुष्टो वटुकः सर्वसिद्धिदः । शांतिं करोतु मे नित्यं भूतवेतालसे
वितः ॥ १६ ॥ तारत्रयं सर्वपूर्वभ्यस्संतानिवदकमान । योगिनीभूतभूताधिपतीनय चडाकिनी ॥ १७ ॥ शाकि
नी त्रैलोक्यव्यापिनी मांपूजांबलिं गृह्ण ॥ ग्लूं ग्लौं हूं फट् तथा स्वाहा एकपंचाशदक्षरः ॥ १८ ॥ याकाचिद्योगिनी
रौद्रा सौम्या घोरतरापरा । खेचरी भूचरी व्योमचारी प्रीतास्तु मे सदा ॥ १९ ॥ तारत्रयं वदेत्सर्वभूतेभ्यः सर्वेप
वच ॥ पश्चाद्भूतपतिभ्यो हृदुकः सप्तदशाक्षरः ॥ २० ॥ भूता ये विविधाकाराः दिव्या भौमांतरिक्षगाः । पातालत
लसंस्थाश्च शिवयोगेन भाविताः ॥ २१ ॥ ध्रुवाद्याः सत्यसंधाश्च इंद्राद्याश्च व्यवस्थिताः । तर्प्यंतिप्रीतिमतसो

120

भूतानां ग्रहणंत्विमं वलिं ॥ २२ ॥ नारत्रयं नथेह्येहि देवीपुत्र वटुकवा । योच्छिष्टहारिरो हुं हुं हुं हुं वारद्वयं वदेत ॥ २३ ॥ क्षेत्रपालेति
सर्वेति विघ्नान्नाशय युग्मकं ॥ सर्वोपचारसहितामिमां पूज्यं वलिं वदेत ॥ २४ ॥ ह्लां ह्लीं हूं फट् स्वाहा चतुःष
ष्ट्याक्षरो मनुः ॥ क्षेत्रपालस्य संप्रोक्तः सर्वसिद्धिप्रदायकः ॥ २५ ॥ योस्मिन्क्षेत्रे निवासी च क्षेत्रपालस्य किंकरः
प्रीतोयं वलिदानेन सर्वरक्षां करोतु मे ॥ २६ ॥ ॐकारत्रितयं क्रें श्री म्हौं ह्रां ह्रीं वदेत्ततः ॥ हुं फुं गांनभैरवाधिक्षि
त्रायाक्षो वदेदिति ॥ २७ ॥ आनंदहृदयाभीष्टसिद्धये वत्सरद्वयं ॥ क्षेत्रपाल महाक्षेत्र मातृपुत्र पदं वदेत ॥ २८
कुलपुत्र सिद्धिपुत्र स्थानाधिप नयेत्ततः ॥ मेघनाद प्रचंडोग्र कपालि भीमभीषण ॥ २९ ॥ सर्वविघ्नाधिपते
च इमां पूजां वलिं ह्लां ॥ ह्लां कुरु कुरु सुर सुर स्वर्गाय स्वर्गाय ॥ ३० ॥ ज्वलप्रज्वलयुग्मे च सर्वविघ्नान्विनाशय
नाशय श्री क्षां क्षें क्षेत्रपालाय वौषट् हूं मिति ॥ ३१ ॥ द्विचत्वारिंशदधिकशतकाक्षरको मनुः ॥ श्रेष्ठस्य क्षेत्रपाल
स्य महाप्रीतिकरः स्मृतः ॥ ३२ ॥ नारात्रयं वदेत्पश्चाद्वटुकक्षेत्रपालच । राजराजेश्वर इमां पूजां वलिमतः परं ॥
३३ ॥ ह्लां युग्मं द्विठांतो रौरौर हृयाविंशतिभिः स्मृतः ॥ अनेन वलिदानेन वटुवर्गसमन्वितः ॥ ३४ ॥ राजराजेश्व
रो देवो मे प्रसीदतु सर्वदा ॥ वटुकाय वलिं पश्चाद्दत्वा रे योगिनि वलिं ॥ ३५ ॥ सर्वेभूतवलिं दद्यात्क्षेत्रपालाय
दक्षिणो । राजराजेश्वरं मध्ये पूजयित्वा हरेद्वलिं ॥ ३६ ॥ अंगुष्ठानामिकाभ्यां तु राजराजेश्वरस्य च । वटुकादी
न् समस्तेवं कुशलदीपाग्र दर्शयेत ॥ ३७ ॥ इत्थमन्यक्रमपिष्टस्यं न कुर्याद्वेदांगलोत्र ते । दीपान्डमनका

कारांत्रिकोणगानतिशोभनात् ॥ ४० ॥ कर्पास्थग्राहिता कार्पानवसप्रापपंचमा ॥ अंतस्तेजोवहिस्तेजएकीकृत्यामित
प्रभात् ॥ ४१ ॥ त्रिधादेव्यैपरिभ्राम्यकुलदीपंनिवेदयेत् ॥ समस्तचक्रचक्रेशीयुतंदेविनवात्मिके ॥ ४२ ॥ आरात्रिक
मिदंदेविगृहाणममसिद्धये ॥ कुलदीपान्प्रदर्श्याथशक्तिपूजांसमाचरेत् ॥ ४३ ॥ अदीक्षितस्त्रियःकुर्यात्स
यःसंस्कारमतन्द्रितः ॥ मंत्रदीक्षाविधानतःपूज्यो भवतिनान्यथा ॥ ४४ ॥ तस्मात्कुलस्त्रियांशक्तिंगंधपुष्पाक्षता
दिभिः ॥ अभ्यर्च्यदेवताबुद्ध्याभोगपात्रंनिवेदयेत् ॥ ४५ ॥ तदेतेकन्यकाश्चापिविप्रपदाद्यमनोहराः ॥ संप्रस्यदे
वताबुद्ध्यादद्यात्पात्रंपृथक्पृथक् ॥ ४६ ॥ अनिवेद्यजयःशक्तौकुलद्रव्यंनिषेवते ॥ रजनंनिष्फलंतस्यदेव
ताश्चप्रसीदति ॥ ४७ ॥ चाण्डालीचर्मकारीचमातंगीपुक्कशीतथा ॥ श्वपचीखट्टकीचैवकैवर्तीविश्वयो
निका ॥ ४८ ॥ कुलाष्टकमिदंप्रोक्तमकुलाष्टकमुच्यते ॥ कन्दुकीशौण्डिकीचापिशस्त्रजीवीचरंजिकी ॥ ४९
गायकीरजकीशिल्पीकौशिकीचतथाष्टमी ॥ मंत्रतंत्रसमायुक्ताःसर्वथावारपालिका ॥ ५० ॥ कुमारी
वाप्रौढस्थावायोगपुष्पधरापिवा ॥ दूताकालेष्वतःप्राप्तामापूज्यासहमायुवैः ॥ ५१ ॥ उक्ताजात्यवाना
भावेचतुर्वर्गार्थिनायजेत् ॥ अरूपानतहाशीशांतानकुलागमदिनाभवि ॥ ५२ ॥ शंकाढ्यानाभक्तियुक्तामूढा
न्योपयोगिनी ॥ अलोलुपावशीलावक्लिन्नास्याप्रियवादिनी ॥ ५३ ॥ एतद्देवनमभण्डकाद्यविनाकौलि
कप्रिया ॥ विमत्सराविशेषज्ञादेवताराधनोन्मुखा ॥ ५४ ॥ मनोहरामदचाराशक्तिरेषाशुभलक्षणा ॥ उक्तेया

कर्कशास्यश्चा कुत्सिता कुन्तदूषिता ॥ ५५ ॥ उग्राचारापराधो नाभी नाम्कुत्ता नरालसा । निजासक्तानि दुर्गंधाढ्या । रोगि
व्याधिपीडिता ॥ ५६ ॥ दुर्गंधाढ्या: स्त्रिया रूपौ हृष्टौ च्चनारहस्यभिन्न ॥ कर्कशा कुत्सिता लुब्धा निर्लज्जा कलहप्रि
या ॥ ५७ ॥ विरूपो त्यागं गाढष्ठा पण्डं धाविहस्तानना ॥ ईदृशी पेत्रण्ठ क्त्रो वाङ्मा ऋं योगे विवर्जयेत ॥ ५८ ॥ त
नोर्तनादिकं सर्वमंत्रोदकपुर:सरं ॥ इत:पूर्वादिमनूनां मंत्रादक्षौ समर्पयेत ॥ ५९ ॥ शेषं दक्षिणावत्कुर्या
न उच्छिष्टादिकं तथा ॥ शेषिका मंत्रतो देयं शेषिकायै समकुथ्यते ॥ ६० ॥ ऐं हृ उच्छिष्टचाण्डालिनि सुमौ तं जिय
देवदेव ॥ सर्वदष्टां करिप्वा हा चैकविंशतिवर्णक: ॥ ६१ ॥ मंत्रेणानेन निर्माल्यं शेषिकायै समर्पयेत ॥
देवीमुच्छिष्टमातंगीमायेत्स्रोकैकमोहिनी ॥ ५२ ॥ वीणावाद्यविनोदगीतनिरतां नीलांशुकोल्लासिनीं । वि
बोष्ठीं नवयावकाङ्कचरणामाकर्णकेशांकुशां ॥ हृद्यांगी सितशंखकुण्डलधरां मन्मारिकां भूषितां मात
गीप्रणतोस्मि शुभ्लिप्रमपुरवीं देवीं भकरपास्तां ॥ ६३ ॥ तत: श्रीगुरुरूपाय लोक्षान्यरशिवाय च । काम्यां
पात्रमुद्धत्यसद्भिनीयं समर्पयेत ॥ ६४ ॥ पंसंप्रदाय यं युक्तैर्वीरैश्च सह पूजयेत । ग्रस्तोस्यं वंदनं कृत्वा पि
वेत्तत दत्तं त्रया ॥ ६५ ॥ सेझेनोद्धत्यपात्रं तन्मुद्रां कृत्वा यमन्वत: ॥ यथा विधिद्वितीये नरह्नां पञ्चमंत्रमुच्चर
न ॥ ६६ ॥ इदं पवित्रममृतं पिवामि भक्ष्मेषजं । पशुपाशसमुछेदकारणं भैरवोदितं ॥ ६७ ॥ विलग्नत्वा तत्र
सारत्वाक्रस्पात दमयेत्तत: ॥ तन्नयत्वाद्वभावानां भावाच्चां तरितारसे ॥ ६८ ॥ स्वात्वात तं स्थितिकाशायमु

रसत्वेन पाययेत् ॥ तस्मादिमां सुरां देवीं पूराणिहंतां पिवाम्यहं ॥ ६९ ॥ मंत्रेणानेन भो देवा[illegible]मंत्रेण मंत्रवित् ॥ अना
कुलमनाः कुर्यात् मधुपानं शनैः शनैः ॥ ७० ॥ पिशितं मापमात्रं तु मध्यं चुलकर्मलितें ॥ स्त्रीकार्यमादौ गुरुणा शि
ष्येभ्यः शोषदो भवेत् ॥ ७१ ॥ आदाय गुरुणा दत्तं सद्वितीयां सवे पिवेत् ॥ स्त्री गुरु ज्येष्ठ पूज्यानां पुरतश्चोपवि
ष्टपव ॥ ७२ ॥ न कदाचित् पिवेन्मद्यं निर्मंत्रं न पिवेत्तथा ॥ विनामंत्रं पिवन्मद्यं स सुरापोति गद्यते ॥ ७३ ॥ स्वात्म
मूलत्रिकोणमध्ये कोटिसूर्यसमप्रभम् ॥ कुण्डलिन्याकृति विहृषे हुतेऽस्मिंस्त्वमत्रकं ॥ ७४ ॥ अनेन पात्रभरित
मिदं तत्परमामृतं ॥ पराहंतामये वह्नौ जुहोमि शिवरूपत ॥ ७५ ॥ गुरुंदेवं तमंत्राणामेकांसंचिंतयेद्विपा
यावङ्गास्पर्यंतमप्पदंशैः पिवन्मधु ॥ ७६ ॥ भोजनांते विषं मद्यं मध्यांते भोजनं विषं ॥ अभ्यन्तं द्विजामीया
घदत्रगुरयासहा ॥ ७७ ॥ वर्वरोन चलनयंमम्हं कथितं सदा ॥ ववेरोन विनापानं केवलं विषभक्षणं ॥ ७८
पातेन त्रिविशंप्रोक्तं दिव्यवीरपशुक्रमैः ॥ दिव्यंदेव्यग्रतः पानं वीरंमद्वासते कृतं ॥ ७९ ॥ विछृष्यापशवस्मी
तंपशुपातसिमीरितं ॥ दिव्यंभुक्तो महदेवीरंतिरयायपशोस्तथा ॥ ८० ॥ एतत्त्रिभुवने देवाः शेषमार्गेषु
हृजये ॥ दृष्टिर्मात मवाक्कायै यावन्न चलति भ्रमः ॥ ८१ ॥ तावत्पानं प्रकुर्वीत पशुपानमतः परं ॥ वक्ष्येथ
कौलिकाचारं लोकद्वयफलप्रदं ॥ ८२ ॥ पात्रमेलापकं कर्म प्रोच्यते सर्वकारक ॥ तत्रातातनयितामि
त्रं पात्रमेलापकादृते ॥ ८३ ॥ अदीक्षितैरनाचारैर्मंत्रहीनैरदेवतैः ॥ दूषकैः समयभ्रष्टैः पुष्पेच व्रतवारिभिः

८४ ॥ स्त्रीविट्शूद्रनृशंसैश्च भक्तिहीनैर्दुरात्मभिः ॥ अनाभिज्ञैरन्यपानैः पश्वाद्यैः क्रूरकर्मभिः ॥ ८५ ॥ पदवाक्यप्रमाणा-
ज्ञैः भ्रान्तिस्वन्त्वर्थवेदिभिः ॥ कुलोपदेशहीनैश्चैवमेव व्रतकारिभिः ॥ ८६ ॥ वैस्वनेजोमुखैः पात्रमेलननैव
कारयेत् ॥ स्वस्वजातिसमैः शान्तैः परस्परानुरूपैः ॥ ८७ ॥ ज्ञात्वोपदेशकुशलैः कुलमार्गप्रवर्तकैः ॥
सुप्रियैः सुशीलैर्दृढस्पैः सुन्दरैर्मृदुवादिभिः ॥ ८८ ॥ कुलमार्गनिरतैश्च विद्यावद्भिः स्वरूपकैः ॥ प्रयोगसि-
द्धैर्दक्षैर्भोग्यवद्भिश्च कामुकैः ॥ ८९ ॥ प्रसन्नमनो राजमान्यैर्मौलिनैर्दिव्यामनः ॥ कुर्यात्पात्रस्य मे-
लापं सोख्यवृद्धिर्यो भवेत् ॥ ९० ॥ एकपात्रे न कुर्वीत यदि साक्षात्कुलेश्वरः ॥ मन्त्राः पराङ्मुखा यान्ति विघ्ना-
श्चैव पदे पदे ॥ ९१ ॥ न दद्याद्देवपापि स्वपात्रस्थितहेतुकं ॥ यदि दद्याच्च मोहेन देवताशापमाप्नुयात्
९२ ॥ आसने भोजने पात्रमन्यच्च शयनादिकं ॥ अनभिज्ञैरन्यैश्च संकरं नैव कारयेत् ॥ ९३ ॥ सौम्यो भेदेन
वा कुर्यात्कौलिकैः पात्रमेलनं ॥ पूर्वदक्षिणयोरेकमुदक्पश्चिमयोस्तथा ॥ ९४ ॥ योगिभिर्योगिनी-
भिश्च प्रदत्तं परपात्रकं ॥ समन्त्रपादुकामूलमन्त्रं जप्त्वा पिबेन्नरः ॥ ९५ ॥ कुविधिद्ध्या प्राप्तमपि पा-
त्रं न भक्षितं ॥ आदाय पूर्ववज्ज्ञात्वा पिबेत्तच्चापि संस्मरन् ॥ ९६ ॥ यत्र शक्तिपुत्राणां स्वगृह ज्येष्ठकनिष्ठयो-
स्वज्येष्ठस्यापि चोच्छिष्टं वा देत्रा स्वल्पकाहिचित् ॥ ९७ ॥ ज्येष्ठैः कनीयसे योज्यं न भुन ग्राहियेत नः ॥ श-
क्त्योच्छिष्टं पिबेन्नाद्यं वीरोच्छिष्टं च वर्वेरां ॥ ९८ ॥ आत्मोच्छिष्टं न दातव्यं परकीयं न भक्षयेत् ॥ उच्छिष्टभक्ष

॥ मे॰ तं॰ ॥
॥ १२३ ॥

येनस्त्रीरागं नाप्यो मोऽभीष्टमर्पयेत ॥ ३९ ॥ स्वल्पमल्पापकस्यापि स्थापयेदेकमाग्ले । पात्रं ततोर्चयेद्देवीं धूपपाद्या-
दिसमाचरेत ॥ ४० ॥ उध्याप्पान्योन्यपात्रेव दद्यादन्यो यहत्मयोः द्वयोरेकं स्मरन्नृपयपि त्रिपात्रस्य मेलनं
१ ॥ चक्रपूजां प्रवक्ष्यामि सर्वतंत्रेषु गोपितां । यभा दृष्टसिद्धिदा मातःपरं किंचन विद्यते ॥ २ ॥ सर्वेषामेव
देवानां प्रियपा प्रोक्ते क्षिप्रप्रदा ॥ विधिदिक्रैरपि कर्तव्याभीष्टसिद्धये पुरोहितैः ॥ ३ ॥ कुल्वान्नकौलिकं देविपरां
: स्मृत्सम्भनोरथाः । लक्ष्मीकोत्ताखरं हत्वारोषान्न उग्निरं पचौ ॥ ४ ॥ पानमन्ननदा विप्रेर्पयेदुत्तमनातुसा
ब्रह्मणा विष्णुना वापि मया विप्रेष्टमिछना ॥ ५ ॥ तदा कुब्जा महालक्ष्मीर्भूपावंत्त ऽहिंता भवत ॥ निःश्री-
कं सकलं जातं मृत्युर्षरि वहेइपते ॥ ६ ॥ धर्मो न वलते क्वापि न च तृप्यन्ति देवताः । स्वधं वषड्हतं जातं ब्रह्मा-
णां शरणांगताः ॥ ७ ॥ ब्रह्मापि तत्र निःश्रीको दरिड्रइव दृश्यते । भोक्तवंन लभते देवि वेनिःश्रीकता कृतः
८ ॥ तदा विष्णुकृतं स्तोत्रं ब्रह्मणा वो मितं प्रिये । ब्रह्मस्वं तेजो महत् दिन्निविष्णुस्रलीप्य वस्थितः ॥ ९ ॥ युष्मस्य
क्षावरोधे नहसिता श्री: शिवेन वा । तेनेयं कुपिताज्ञाता न स्याद्दतारकानलं ॥ १० ॥ सर्वे स्त्रियाश्चिताग्नि
प्राः सा च क्रेवतना स्थिता ॥ तस्माद्विष्णुः शिवो हं वद्दर्यं शक्रपुरोगमाः ॥ ११ ॥ नागाश्चापि नराः सिद्धाः दि-
क्पालाय क्षराक्षसाः ॥ आराधयं तु तेदेवीं लक्ष्मीं तु वमहास्रवे ॥ १२ ॥ ततः संमीलिताः सर्वे गताः श्रीशैल
पर्वतं । किंचिद्वोतां श्रियो दृष्ट्वा च तुताराधनं ततः ॥ १३ ॥ वैदिकैस्तांत्रिकैर्मार्गैर्नानास्तोत्रैः प्रतुष्टुवुः ॥ २

123

॥ राम: ॥
॥ १२३ ॥

वेवर्धक्या हृष्टं प्रत्यक्षाभ्यां र्थं जायत ॥१४॥ अपश्यच्च स्वरूपा दृष्ट्वा सहसा संवाकोपब्रवीत । किंमर्थं हसितं विप्रैर्देवे
भ्यां कालितेकृतः ॥१५॥ उपासनायुतः कस्माद्दुर्दशायाः कृताधुना ॥ ततः सानुमयाप्रोक्ता सर्वे विप्रैस्त्वयानतं
१६॥ तस्मात्मर्थ्यं न जानंति हसंति त्वां च कर्मठाः । एतद्दुःखं मयात्रास्यं कृतं हृदयतापिनी ॥१७॥ प्रभावस्त
तव ज्ञातः सर्वे विप्रैः पुराखरे । अतः परं पूसी देशे लोकयात्रां च निर्वह ॥१८॥ इतिश्रुत्वा मम सचलितदाप्रोक्त
श्रियाकिला ॥ इयं पुरा मे भगिनी तत्रधातं तत्पूजनं ॥१९॥ ये करिष्यंति देवस्य सदेवामोदयिष्यति याव
त्तया पुपं चोयं इच्छा भवति मां विना ॥२०॥ समर्मलाष्ट तथा पूजाम्य अर्कपूजां विना वृथा । इहलोके भा
गवांछा देवमान्तं परत्र चेत ॥२१॥ अपेक्षितं तदा कार्यं मंत्रजैश्चार्कपूजनं । सर्वदेवप्रियं गोप्यं तद्विधिं
कथयाम्यथ ॥२२॥ समयश्चार्कपूजाया आह धापरि किर्त्तितः । सहसोम्यतिने कार्ये कार्यं वा पूर्णे तं गते
२३॥ देवतोम्मात्सदिवसे कौलिकापागमे पिवा । उमामहेश्वरयोर्मे योगो वा शक्तिसंगमे ॥२४॥ इति एतेकाल
दिने च अर्कपूजा तिरूषंदा ॥ प्रदोषे वा मिति तिथि वा निशीथे वाष्टमी भवता ॥२५॥ अरण्यांचेडवेशोमगुमासाहे
श्चरा भिवः ॥ भौमे मोहप्रथमेवदुर्दशयापां योगो यं शक्तिसंगमः ॥२६॥ प्राप्ति वस्तुलिते पक्षेत्रयोदस्यादिप
चच ॥ बलिराज्यमिदं प्रोक्तं यपोर्च्छ कौडनायन ॥२७॥ तत्काममधिश्चिपिस्तातु सोमवारे त्रयोदशी । पूर्वलि
रदिवसे सा चादेवीम मध्यच्चीकामना ॥२८॥ कृत्वा संकल्पयेच्चार्कपूजां दद्याद्धलिंयथो । तद्विधिम

प्रवक्ष्यामि वानकल्पं प्रकल्पयेत् ॥ २९ ॥ वलिस्तु त्रिविधो ज्ञेयस्तांत्रिकः स्मार्त एव च वैदिकश्चेति तत्रादौ तां
त्रिकोऽष्टविधाः स्मृताः ॥ ३० ॥ नरश्च माहिषः कोलः छागो विः सारसस्तथा ॥ कपोतः कुक्कुटश्चेति सामान्यापूर्व
दूर्ववत् ॥ ३१ ॥ श्रेष्ठा नरककलौ देवि मत्स्या पाठीनरोवलि ॥ कर्तव्यः साधकेंद्रेण सच्चारोगी वसुंदरः ॥ ३२ ॥ धा
नवद्धः कृष्णपक्षे क्षत्रादिरक्तलो सजः ॥ मृत्स्नाकृष्टो नोवापि ह्णदेवनैः स्वयमागतः ॥ ३३ ॥ वर्षैर्षराकामस
पवायथेच्छाचारपालितः ॥ सम्भवेद्बलियोग्यस्तु नान्यश्चौरादिकाहृतः ॥ ३४ ॥ महिषः पंचमाहर्द्दशा
वत्सावत्सोऽडवः ॥ यामजो पि मसा रूरोनि रक्तांडैकवर्णकः ॥ ३५ ॥ आरूढक्षश्चोर्द्धपुंगोदः । षंपठश्च सोमस
लः ॥ अभारवाहकोर्मा । नो वलियोग्यः परोनसत ॥ ३६ ॥ वनस्थः श्वेतवर्णोयो वनरक्षपालितः ॥ महाश्व
रोमा पल्लश्च सूकरो योग्य उच्यते ॥ ३७ ॥ दुर्द्धंत्रिवर्षोन्मप्रार्वाकमाणिर्हि । नस्कमांसलः ॥ एकवर्णो देव
नाया वर्णा रूपोगदो झितः ॥ ३८ ॥ सोऽडः सर्वेगो यूषेष्वांगं धि मानोच्छ्वादिभिः ॥ विगंधी कृष्णवलवेयो
ऽयः सर्वोत्तम स्वर्य ॥ ३९ ॥ सर्वेषामेव वर्णानां देवतानां तथैव च ॥ ऋषिकाराः प्रीतिदश्चयत्तेभ्यो
षो विशिष्यते ॥ ४० ॥ मेषः सर्वांगस्व जसंस्कृतहि । नोपिकत्रचित ॥ स्यगोरास्त्रहि । नः कृष्णोगौ वालो बहु
नद्राप्यते ॥ ४१ ॥ वर्णंबयोर्द्धचः स्वैपालिनो वलवत्तरः ॥ मांसभारान्नयोऽडानेन क्षमः सारसोवरः ॥ ४२
नीलकंठच्छविः काष्ठकपोतः पृष्टकंधरः ॥ वर्षार्द्धरस्वेष्टावस्त्वर्थयोग्य उच्यते ॥ ४३ ॥ सर्वेषामग्र

नोरोऽपि यः प्राप्नुवं स्वर्गलोकं॥ मांसलं लम्बकं वर्णो वामाप्रचुरो गिशिष्यते ॥४४॥ नाले द्विजौ नेहं न वो गिरेयाम
हिषस्तथा॥ शूकरः सोऽपि नाहन्यान् कुक्कुटश्चाव योविले॥ ४५॥ कुष्माण्ड नालिकेरं चा श्रीफलं चेक्षमे
वच॥ वस्त्रसंवेष्टितं कृत्वा छेदयेच्छुरिकादिभिः॥ ४६॥ एवं स्यात्त्रौ वलिः प्रोक्तो धर्मशास्त्रानुगामिनां॥
पूर्वपूर्वो नापि चोक्तो विशिष्टो देवमोपकः॥ ४७॥ पशुपत्राधिकाभक्तिले नतुष्यन्ति देवता॥ निय
मेध्व यमेध्वय मेधकः सकालो मृतनिर्मांसमतः॥ ४८॥ वैदिकं तु वलिं दद्यादेतदन्तं विचित्रमाधवत॥ स
रोवनमत्निक्रूर दैवते वटकाचितं॥ ४९॥ वलिं स पूज्य विधिवद्धूपपुष्पाक्षतादिभिः॥ नारेक निशुगं
यज्ञेश्वरी लोहपदं वदेत॥ ५०॥ दराग्येनमइस्येन मंत्रः षोडशवर्णकः॥ अष्टौ स्त्रइशानं नप्रानमडथा
यसाधकः॥ ५१॥ देवीरूपं पशुं ध्यात्वा तोयं तस्मिन्विनिक्षिपेत॥ मंत्रितं मूलमंत्रेण सपुष्पाक्ष
तचन्दनं॥ ५२॥ पदा सञ्चालयेत्पात्रं ऋहै। नसन्नदेइमाः॥ यावत्सञ्चालयेत्पात्रं पञ्चमावत्रतःपने॥ ५३
उत्तराभिमुखो भूत्वा वलिं पूर्वमुखं तथा॥ निरीक्ष्य साधकः पश्चादिदं मंत्रमुदीरयेत॥ ५४॥ पशुस्त्वं
वलिरूपेण मम भाग्यादुपस्थितं॥ प्रणमामि ततः सर्वरूपिणं वलिरूपिणं॥ ५५॥ चण्डिकाप्रीति
दानेन दातुरापद्विनाशनं॥ चामुण्डावलिरूपाय वलेतुभ्यं नमोस्तुते॥ ५६॥ यज्ञार्थे वलयः सृष्टाः स्व
यमेव स्वयंभुवा॥ अतस्त्वां घातयाम्यद्य तस्माद्यज्ञे वधोऽवधः॥ ५७॥ ऐं ह्रीं श्रीं इति मंत्रेणानेन वलि

मन्त्ररूपिणां । चिंतयित्वा न्यसेन्मूर्ध्नि कुंभके नास्य मस्तके ॥ ५८ ॥ एवमात्वं वशिकाया: सुरलोकप्रसाधकः ॥ ह्रां ह्रीं
खक्रें इति मंत्रेणानेन कुंभं परिपूजयेत् ॥ ५९ ॥ मां कुं फडिति मंत्रेण जपः संछेदयेत्कलिं ॥ एकेनैव प्रहारेण छित्वा
देवनतुष्टये ॥ ६० ॥ प्रहारे पतिते शत्रुः क्रियते पञ्चता यदि ॥ वर्षस्याभ्यंतरे वश्यो राज्यनाशः प्रजायते ॥ ६१ ॥
एवं दत्वा बलिं सम्यक् छिन्नस्य हृत्स्थं विधाय च ॥ तृतीये प्रहरे रात्रौ मानवां भोज्यार्थमिति मंत्रवत् ॥ ६२ ॥ अमुकाः प्रीतये दे
मामम मनोरथसिद्धये ॥ चक्रपूजोत्सवार्थं त्वं भो मयोपमंत्रितोऽसि ॥ ६३ ॥ अष्टाधिका इति मंत्राणां स्त्रियां
सूनामक्तनन्तूने ॥ श्री।म्पथ्वप्रहवा स्त्ना अधिकास्ते नु हातिदा: ॥ ६४ ॥ सर्वे कौलव्रतस्थाश्च प्राग्दक्षाप्राय
वर्जिताः ॥ भवंति दीक्षानिरता सिद्धो स्याच्चक्रपूजने ॥ ६५ ॥ तस्माद्रात्रौ तु संपूज्य देवं स्वयमतंद्रितं ॥ कलश
द्विधाप्रोक्ता कुलज्ञो विशांपति ॥ ६६ ॥ त्रयोदश्यां रात्रौ तु तं अष्टोत्तरसहस्रकं ॥ जपेदिति शिवः वड्येत्तु
केचित्प्रंतथापरं ॥ ६७ ॥ विशेषेण तु कर्तव्यं कार्यं वा इति पूर्वकं ॥ शांतिगौरीश्वरो ह्येतो ग्रहाणांमेव
स्यच ॥ ६८ ॥ ततो वह्निं बलिं दद्यादिमं मंत्रमुदीरयन् ॥ ॐ नमश्चत्रिकार्याय हुरुकक्षेत्रपालक ॥ ६९ ॥ एह्येहि प्रा
वमृतांगमुखप्रमंग बलिं तथा ॥ भक्ष्ययुग्मं ठक्क विघ्नकरान् सर्वभयप्रदायकं ॥ ७० ॥ हूं फट् स्वाहा स प्रव नुर्वशो मं
त्रः प्रकीर्तितः ॥ दिनत्रयं कृत्वा सिद्धं संसाधय वक्रं प्रदर्शयेत् ॥ ७१ ॥ अर्घ्यं चक्रं स्वविधायान प्रशेष्या चये
घो ॥ मद्यदर्शनं नरदेवी मामा ह्याव नमाचरेत् ॥ ७२ ॥ नाना विधानि मांसानि त्येकाम मस्य जातयः ॥

125

चतुर्विधानि भक्ष्याणि उपदेशात्पदेशका ॥ ७३ ॥ एतैः सम्यक्प्रजपित्वा भोगं सावरणो मुरी ॥ इक्षुयष्टिस्तथा वीराः पक्वाः पुष्पाक्षतादिभिः ॥ ७४ ॥ पूजागृहाऽन्तरं तन्निकोणोपगतां नरे ॥ उच्छिष्टभैरवं तत्र गंधपुष्पादिभिर्यजेत् ॥ ७५ ॥ उच्छिष्टदोषो भविता चक्रपूजाप्रसक्तत्वे ॥ तद्दोषपरिहारार्थं भैरवं पूजयेत्स्वयं ॥ ७६ ॥ तारत्रयं ततोच्छिष्टभैरवे हृद्द्वयं तथा ॥ बलिं गृह्ण युगं हुं फट् स्वाहा द्वात्रिंशदक्षरः ॥ ७७ ॥ अनेन बलिदानेन तुष्टोन्नस्य पुष्कलायेन ॥ पूजागारं समागत्य पूर्वमेव क्रमस्थितान ॥ ७८ ॥ गुरुपात्रं समादाय मद्यामृतप्रपूर्णं करे ॥ परिषिंचेत्सामयिकानि त्रिंशो विलंबं पठेत ॥ ७९ ॥ जयंति देव्यो हरपादपंकजं प्रसन्नगात्मन मोक्षदायकं ॥ अनंतसिद्धांतसमस्तबोधकं नमामि माष्टाष्टकयोगिनीगणां ॥ ८० ॥ योगिनीचक्रमध्यस्थे मातनमरारलवेष्टितं ॥ नमामि शिरसा नाथं भैरवं भैरवीप्रियं ॥ ८१ ॥ अनादिघोरसंसारध्वांतविध्वंसकारिणो ॥ नमः श्रीमत्स्येशाय कुलौघविधिविधायिने ॥ ८२ ॥ आपदोऽरिनिरोगाः समयाचारलंघनात् ॥ ये सर्वे ते व्यपोहंतु दिव्यचक्रस्य मेलनात् ॥ ८३ ॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं कीर्तिर्लाभः सुखं जयः ॥ कान्तिर्मनोरथस्वात्मरूपान्तु सर्वाश्च देवता ॥ ८४ ॥ संपूजकानां प्रतिपालकानां यतींद्रयोगींद्रतपोधनानां ॥ विश्वस्य राष्ट्रस्य पुरस्य राज्ञः करोतु शांतिं भगवान्कुलेशः ॥ ८५ ॥ नंदंतु साधककुलादपि दर्शिकायेम छूघनाश्चवनुनामहात्वमाये ॥ नंदंतु सर्वकुलकौलरताः परायेत्व स्येविशेषपदभेदकसां

॥ मे॰तं॰ ॥
॥ १२६ ॥

मगाये ॥ ८७ ॥ नंदंतु सिद्धगुरवस्मदनुक्रमौघाद्ये ज्ञाननजाः समयिनो वटुकाः कुमार्यः । षट्योगिनीप्रवरवीरकुलैः
प्रह्वानानंदंतु भूपिपतिगो द्विजसाधुलोकाः ॥ ८८ ॥ नंदंतु नीतिनिपुणा निरवद्यनिष्ठा निर्मत्सरा निरुपमा निरुप
डवाश्च ॥ नित्यं निरंजननरता गुरवो निरंताः ज्ञानोपज्ञानमननसोहंतज्ञोकज्ञांकाः ॥ ८९ ॥ नंदंतु योगनिरताः कुल
योगयुक्ता आचार्यसामयिकसाधकपुत्रकाश्च ॥ गार्वोह्विता युवतयो यमतयः कुमार्यो धर्मैभवतुतिरताग्रु
भक्तियुक्ताः ॥ ९० ॥ नंदंतु साधककुलान्यणिमाद्यतिष्ठाः शापाः पनंतु समये द्विषयोगिनीनां ॥ साइशांभवीक्र
रतुकापि समाध्यवस्था यस्यां गरीष्ठरतपं कत्समेव तथ्यं ॥ ९१ ॥ पाश्वक्रक्रमभूपिकावसनयो नाडीभियाः सं
स्थितायाः कामदुमरोमकूपनिरयायाः संस्थितायाधातुषु ॥ उच्छ्रूसोपि मनस्तरंगतिलयानि व्याससंसाश्च पा
तांदेयोरिपुकसभक्षरापरास्वयं तकोलार्चिताः ॥ ९२ ॥ यादिवाः कुलसंभवाः क्षितिगतायादेवतास्सायगा
यत्रिस्थंप्रथितप्रपाः क्षितिगतायामातरः स्वाश्रयाः ॥ यामोपायपनमणुलास्वनमयायाः सर्वगाः सर्वदा
सर्वाः कुलमार्गपालनपराः शांतिप्रयच्छंतु मे ॥ ९३ ॥ उडुंदुरलाख्युकेचादिविनिगगनतलेभूतलेतिस्तलेवापाता
लवानलेवानलेतिलपवनयोर्यत्रकुत्रस्थितावा ॥ क्षेत्रे पीठोपपीठादिषु च कृतपदा धूपदीपालिमांसैः श्री
तादेव्यः सदा नः कुलगलितविधिस्थापांतवीरेंद्रवंद्याः ॥ ९४ ॥ ब्रह्माद्याः शिवदुर्गागणपवटुकगणा भैरवाः क्षेत्रपा
लावेतालाहुडादिस्पग्रहवसुमनयः सिद्धयोगाद्यकाद्याः ॥ भूतागंधर्वविद्याधरगणपितरः किन्नरायक्षना

126

॥ गण: ॥
॥ १२६ ॥

गा योगीशाश्चारणां ॥ क्षिप्रस्वमुनिमुराश्चक्रगाः पांतु सर्वे ॥ ९५ ॥ दिस्थ्याविलदेवनागजमुखाः क्षेत्राधिपाभैर
वाः योगिन्योवटुकाश्चयक्षपितरो भूताः पिशाचाग्रहाः ॥ अन्ये भूचरदिक्चराश्च खेचरा वेतालकाश्चेटकास्त
प्ताः सुः कुलपुत्रकस्य पिवंतः पानं मदीयं वरं ॥ ९६ ॥ सत्वं चैकुन्दक्षपितरोवेदागमायोगिनीप्रीतिश्चस्याद्दे
वनायदि भवेद्देवः प्रमाराणां हि चेत ॥ शाक्तेयं यदि दर्शनं भवति चेत्तत्राप्यमोघास्तिवेत्सत्यं चापि वकौलिका
श्च यदि चेत्स्यान्मे जयः सर्वदा ॥ ९७ ॥ तत्त्वंनुसाधकाः सर्वे सम्प्रज्ञासगणाधिपाः ॥ योगिन्यः क्षेत्रपालाश्च सम्प्रदे
हे व्यवस्थिताः ॥ ९८ ॥ शिवाद्यवनिपर्यंतं ब्रह्मादिस्तंभसंयुतं ॥ कालानलादिशिवांतं च जगद्यद्वेतनत्यता ॥ ९९
पठित्वो सर्वनाथपात्रं समुद्धास्य गुरूत्तमः ॥ दद्यात्क्षिष्यायकेभ्यश्च योगिनीभ्यः पृथक् पृथक् ॥ १०० ॥ पात्रांतथै
व वीरेभ्यश्चेतरेभ्यः स्वयं पिवेत ॥ स्त्रीणामन्यतमस्थानं पुंसामन्यतमं पृथक ॥ १ ॥ अथवापिधुनं कृत्वा कुमा
त्मसु प्रवेशयेत ॥ पद्माकारेणा वामस्य कचक्राकारेणा वापुनः ॥ २ ॥ शिवशक्तिधिया सर्वान्श्चक्रमध्ये सम
चयेत ॥ तत्र मध्येषु वीरेषु कार्याकार्यं न विद्यते ॥ ३ ॥ तत्र पद्मसंकुतं कर्म शुभं वा यदि वाशुभं । तत्सर्वं देवताप्री
त्यै जायते नात्र संशय ॥ ४ ॥ तत्स्तोत्र जप फलं तज्जाम्ममाक्षिर सिद्धा यते । विक्रियादज्जनं प्रोक्तं छुद्दितं भैर
वो वदति ॥ ५ ॥ मुक्तिः स्यात्छक्तिसंयोगस्तोत्रं तत्कालभावनं । स्पासो वयवतसंस्पर्शो भोजवं हचन क्रिया ॥
६ ॥ ध्यानं तुर्वाः सतां प्रोक्तं नायतं वंदनं भवेत । तउत्थास कृतानां च याश्चे क्षासा चरा क्रिया ७ ॥ कार्यका

॥ मे·नं ॥
॥ १२७ ॥

थविचारंतुयःकुरोतिसपातकी ॥ एतच्चक्रगतावीराः विज्ञेयाः परयोगिनः ॥ ८ ॥ येनाभुवंति मनुजाः साक्षाडैरव
रूपता समोदकोपशमनं पवनोज्ञानवर्जितं ॥ ९ ॥ वेराक्षीराणि दिवाघ्रं च कविता स्वनादिके ॥ रोदनं भावशोवान
समुत्थानं विजृम्भणं ॥ १० ॥ एमतं ॥ विक्रियादेवीयोगइत्यभिधीयते ॥ विकृतिं मनसो हित्वा यदोल्लासः प्रवर्त
ते ॥ ११ ॥ तदातु देवताभावं भजंते योगिपुंगवाः ॥ कौलिकास्ते स्वावेशाद्योवा निदर्शितमूर्छ्वीः ॥ १२ ॥ नावात्रायं
त्यसंदेहाद्योगिन्यो नात्र संशयः ॥ यद्यद्भिमदावेशादनुमं कौलिकोत्तमः ॥ १३ ॥ तत्र उवत्सासंदिग्ध्वं भुभं वाय
दिवाभुमे ॥ मारीतमोभगावति मद्यमांसविहारिणी ॥ रतिप्रिये चक्रदेवि वद कौलिकवल्लभे ॥ १४ ॥ सत्वंमनो
गतं मद्ये सुःका मद्यं पलाचितं ॥ १५ ॥ प्रदद्यात्कौलिके भ्यप्पत्नत्मनाः प्रवुवंतिते ॥ तत्र कश्चिदकौलश्चे त्रमा
स्फुरति भारति ॥ १६ ॥ नतिदेत्र हमेकुर्व्ये चक्रेमधुमदाकुलात् ॥ एतच्चक्रगतं वार्त्तां वहिर्नैव प्रकाशयेत
१७ ॥ तेभ्यो द्रोहं न कुर्वीत नाहितं च समाचरेत ॥ भक्त्या संरक्षयेन्नात्र वैगो मयेत्रु प्रयत्नतः ॥ १८ ॥ चक्रेमदाकु
लां दृष्ट्वा चिंतये देवताधिया ॥ मोदनेवं दते भक्त्या स गच्छेद्योगिनीपदं ॥ १९ ॥ प्रवृत्ते भैरवी चक्रे सर्वे वर्णा द्वि
जातयः ॥ निवृत्ते भैरवीचक्रे सर्वेवर्णाः पृथक्पृथक् ॥ २० ॥ मद्यकुंभसहस्रैश्च मांसभारशतैरपि ॥ न तुष्यति म
हामाया भगलिंगामृतिं विना ॥ २३ ॥ कामुकोनास्त्रियं गच्छेदनिच्छंतिमवीक्षिताः ॥ मद्यः संस्कारसंभूतां विहितां ना
भुते स्त्रियं ॥ २४ ॥ सहस्रं चक्रपूजानां नारात्रौ छिन्नपोभवेत ॥ पंचाशद्भिश्च पूजाभिर्निशीगोदशाभिर्भवेत ॥ २५ ॥

× स्त्रियो यपुरुषः पाशभ्रात्ता लोवाद्विजोत्तमः ॥ चक्रमध्ये तभेदोत्ति सर्वे देवस्वरूपाः स्मृताः ॥ २१ ॥ चक्रमध्यगताः सर्वे पुरुषाः
शिवरूपिणः ॥ स्त्रियः सर्वाश्च पार्वत्यस्तस्माद्भेदं नकारयेत् ॥ २२ ॥

127

॥ रुप: ॥
॥ १२७ ॥

यस्य चक्रस्य पूजायां रता सवलनिर्वाणमः ।। अयं सार्वभौमोसौ वर्वमध्ये भविष्यति ।। २६ ।। यथेप्सितं प्रियाग्ने पंचधा
पूजनं चरेत् ।। समभिः स्याद्धनप्राप्तिश्चक्रपूजाविधिक्षिस्वये ।। २७ ।। भगिनी वा सुता भार्या यो दद्यात्कुलयोगिने ।। मधु
मज्ञाज्ञाय चक्रे वान्यचक्रे वापराधभाक्तनुः ।। २९ ।। उत्तमां नित्यपूजास्यान्मध्यमं पर्वपूजनं ।। मासपूजाधमा प्रो
क्ता सामान्यासा हूर्द्धं पशुर्भवेत् ।। ३० ।। मासेथ गात्रिसासे गाषायापासि वत्सरेपि वा ।। श्रीगुरुं पूजयेद्भक्त्या वा प्रोत
त्सीष्णनादिकान् ।। ३१ ।। तदभावेन कुलीनं न द्विष्यं वान्ययोगिनं ।। संतोषयेत्कुलद्रव्यैश्चक्रपूजापुरःसरं ।। रा
रोगे ग्रहापत्सु दोषे भूतः संगोऽर्तिमित्रके ।। पूजयेद्योगिनीवृंदं देविविघ्नादिशांतये ।। ३२ ।। वक्ष्येथ नगरत्रस्य विधिं
सर्वेष्टदायकं ।। आश्विनस्य सिते पक्षे प्रिपदेकवार्षिकौ ।। ३३ ।। द्विवर्षा च द्विहीनीयायामेव समगे प्रवर्धयेत्
नवम्यां नववर्षा च सुरूपा गदवर्जिता ।। ३४ ।। भद्रा वाला च ललिता मालिनी च वसुंधरा ।। सरस्वती रमा गौरी
दुर्गा च नवकन्यार्चिता ।। ३५ ।। प्रातर्नित्यं समुत्थाय कन्या देवतावासमाप्य च ।। अभ्यंगस्नानपुष्टान्नांपूजासदनमा
नयेत् ।। ३६ ।। देवतासन्निधौ वालासुपविष्टप समर्चयेत् ।। गंधपुष्पाक्षतैर्धूपदीपैश्च कुलदीपकैः ।। ३७ ।। भक्ष्य
भोज्यान्नपानाद्यैः क्षीराज्यमधुपायसकैः ।। कदलीनालिकेरादिफलैस्तां परितोषयेत् ।। ३८ ।। सशक्तिकः स्वयं
देवीयोगेनोत्रा ससंपूजं ।। यथाशक्ति जपेदेकोत्तरवद्यास्वकं मनुं ।। ३९ ।। वालामलेहूतां पश्चाद्विंतयेत्वेष्टदेवतां
नतलां देवताबुद्ध्या नमस्कृत्य विसर्जयेत् ।। ४० ।। त्रिताराद्येनमोन्ते श्रीदेवतापदपश्चिमे ।। नामभिः सचतुर्थ्यन्तैः पूजयेत्ता

पृथक्पृथक् ॥ ४१ ॥ वटुकं पंचवर्षं च नववर्षं गणेश्वरः ॥ कुमारं दंतेन तथा दीच गंधाद्यैः परिपूजयेत् ॥ ४२ ॥ नवगात्र
कृतां पूजां नमो देव्यै समर्पयेत् ॥ तांबूलं दक्षिणां दत्वा कुमारीं तां विसर्जयेत् ॥ ४३ ॥ एवं नवकुमारीणां पूजने
प्रतिवत्सरं ॥ यः करोति लक्ष्मीवान्समोदेवो भवेत्सुत ॥ ४४ ॥ अथवा यौवनारूढां प्रमदां तनुसुंदरीं ॥ भक्तोत्ता
ः पूजयेदज्ञानवमानत्र मंत्रवित् ॥ ४५ ॥ हत्वैषांमंगनां रक्तां महोछुष्मां करालिकां ॥ इच्छां ज्ञानां क्रियां दुर्गां व
टुकं च गणेश्वरी ॥ ४६ ॥ पूर्ववत्स्वर्णमध्याद्यैः पदार्थैः परितोषयेत् ॥ सर्वैश्वर्यसमृद्धा सा स भवेद्दानवयोः प्रियः
॥ ४७ ॥ पंचवर्षेतुमारेदेकां तामारूढयौवनां ॥ सर्वलक्षणसंपन्नामवकू-- लां मनोहरां ॥ ४८ ॥ कुलाकुलां
गतां वापितृमंत्राहूयपुष्पिरीं ॥ अभ्यंगस्नानभद्रांगीमासने चोपवेशयेत् ॥ ४९ ॥ गंधपुष्पवस्त्राकारैरलंकृ
त्य विधानतः ॥ आत्मानं गंधपुष्पाद्यैरलंकुर्यात्तु साधकः ॥ ५० ॥ आवाह्य देवतां तस्यां न्यासजेन्यासक्रमेराच ॥
कृत्वा क्रमार्चनं धूपदीपांश्च कुलदीपकान् ॥ ५१ ॥ प्रदद्यात् देवतावुद्धा पदार्थैः षड्रसान्वितैः ॥ मांसादिपक्ष्य
भोज्याद्यैस्तोषयेद्दतिभक्तितः ॥ ५२ ॥ ओष्ठं तेतोष्ठासमसहितां तां पश्यन्जपिल्लतु यौवनोल्लासमहितः स्वयं ध्यात
तत्परः ॥ ५३ ॥ निर्विकारेणा चित्तेन त्यक्त्वान्यरसभावकं जपाधिक्यं समर्प्याथ तया सह निशां नयेत् ॥ ५४ ॥ कृत्वा त्रिप्र
णवारेण वस्त्रस्नानपरिमुच्यते ॥ दरिद्रस्य च नाशः स्यात्स्वं च निर्धनतावरे ॥ ५५ ॥ संततिश्चाक्षतानत्सोसंपतिप्रेण
सम्प्रमिः ॥ नवभिर्नवारैः स्याद्देवसायुज्यमात्सुयात् ॥ ५६ ॥ वक्ष्ये पुष्पसर्वकामानां साधकं तं पिपुलानां वनं ॥ संहितानीवि

128

षवन्यां वा यनेवा नक्ष मा चरेत् ॥ ५७ ॥ गौरी शिवो रमा विष्णू वाराही नरसिंहाननो ॥ शर्वीन्द्री रौहिणी चंडोग्राहाग्री वज्रधार
वी ॥ ५८ ॥ भद्रकाली वीरभद्रो भैरवी भैरवावपि । मिथुनानि न वा पश्येद्दुर्गे शक्रे नैव वर्त्मना ॥ ५९ ॥ त्रिनाराधिनयां
ते नतनृ वाभ्यविद्यानवितन ॥ गंधपुष्पादिभिः पूज्य मद्याद्यैः परितोषयेत् ॥ ६० ॥ प्रौढांतोल्लाससंयुक्तानि कुर्वीत
मिथुनानि च एवं कृत्वे न संदेहः स्पृष्टाः स्युर्न च देवताः ॥ ६१ ॥ वर्षे वर्षे तु यः कुर्यान्न स दुःखमवाप्नुयात् ॥ पुत्रार्थी
पंचवारं तु वनार्थं प्रतिमासकं ॥ ६२ ॥ अयने विषुवे चैव कारागृहविमुक्तये ॥ नपुंसकत्वपेज्ञाथ मद्यवारं य
माचरेत् ॥ ६३ ॥ अथ कौलिकमार्गाणां पापनाशाय वक्ष्यते ॥ पापनाशेसुवोस्यनितिसद्दर्षेपक्षपूजनं ॥ ६४
माघशुक्लप्रतिपदि दिवा चाहारवर्जितः ॥ स्नात्वा शुक्लांबरधरः सायं संध्यामुपास्य च ॥ ६५ ॥ यौवनोल्लाससहित
श्चंडरूपां देवतां स्मरेत् ॥ एवं शुक्ले च तं कृत्वा रात्रिपापैः प्रमुच्यते ॥ ६६ ॥ शुक्लपक्षार्चनं यद्वत्तद्वत्पक्षे सितेतरे
यः करोति विधानेन सर्वान्कामानवाप्नुते ॥ ६८ ॥ अथ वैशाखमासस्य शुक्लप्रतिपदीश्वरी ॥ ब्राह्मे मुहूर्ते चो
पाय स्नानसंध्यामुपास्य च ॥ ७० ॥ मनोज्ञे रहसि स्थाने पूर्वाशाभिमुखः स्थितः ॥ आत्मानं पुष्पगंधाद्यैरलं
कृत्य च वर्णयेत् ॥ ७१ ॥ संध्यायामुद्गते सूर्ये मरालस्त्विष्टदेवतां ॥ ध्यात्वा सावरणां सर्वैरुपचारैः प्रपूजय
त् ॥ ७२ ॥ चक्रे पूजां ततः कृत्वा कुलद्रव्यं प्रदर्शयेत् ॥ शिवाय पशुरूपाय मत्स्यमांसादिभक्ष्यकं ॥ ७२ ॥ देशेति
वेद्य तद्वक्षपिवेद्धन्मायतः स्वयं ॥ यौवनोल्लाससहिता निर्विकल्पेन चेतसा ॥ ७३ ॥ ध्यायन्नन्त्युले देवी

मध्ये त्वरसहस्रके ॥ जप्त्वा समर्पयेत्तां पूजां देवमाप्नुसम्भवेत् ॥ ७४ ॥ एवं भक्त्या प्रतिपदं समारभ्य दिने दिने ॥ कु
र्याज्जपार्चनं हुत्वा चतुर्दश्यां वशि स्थिरः ॥ ७५ ॥ अमावास्यादिने पूजास्याविषम कौलिकाः ॥ युग्मीभूतास्तदा यत्र
कृतं पापं व्यपोहति ॥ ७६ ॥ एवं मध्याह्नवेलायां समर्चयित्वा प्रतापवान् ॥ सायाह्ने तु समभ्यर्च्य कौलिको याति
दिगन्तरं ॥ ७७ ॥ संध्ययोरर्चयेद्यस्तु तस्य श्रीः सर्वतोमुखी ॥ पूजयेद्यस्त्रिसंध्यासु योगिन्यस्तस्य वश्यगाः ॥ ७८ ॥ श्रीक
राठादीनि पंचाशन्मितेषु निसमर्चयेत् ॥ पूर्वोक्तेन विधानेन वित्तलोभविवर्जितः ॥ ७९ ॥ प्रोत्तानोत्तानसंयुक्तानि
मिथुनान्यत्र कारयेत् ॥ संतुष्टा यत्र यच्छन्ति साधकायेप्सितं फलं ॥ ८० ॥ केशवादिगणेशादिकामपीठादिका
नि च ॥ श्रीकराठादिवदभ्यर्च्य तत्तल्लोके महीयते ॥ ८१ ॥ एवं भूमिदिग्जलगिरिग्रामसर्वत्रालयाः ॥ सहस्रकोटि
योगिन्यस्तास्तावतो भैरवा अपि ॥ ८२ ॥ नियुक्ताः सर्व एवैते कुलसंरक्षणाय च ॥ दिवसेषु विशेषेषु सर्वेषु दिनपा
नमाः ॥ ८३ ॥ साधकानेच्छयास्यैते स्वसंपूजाबलक्षयाः ॥ सदन्तिनाशं विघ्नं निपुलीदं निहि दूजिताः ॥ ८४
गुरुभक्तान्सदाचारान्गमधर्मानवंति हि ॥ भक्तिहीनान्दुराचारान्नाशयंति पशुकाशकान् ॥ ८५ ॥ अथ वक्ष्ये
कुलाचारमार्गेशास्त्रार्थनिर्णयं ॥ कौलिकानां कुले जातो न्यपेक्षो यदि न दीक्षितः ॥ ८६ ॥ कनिष्ठो दीक्षितस्तज्ज्ये
स्पात्सं कुर्यात्कुलपूजनं ॥ पूजांते शेषमादाय स्वेष्टनत्वा निवेदयेत् ॥ ८७ ॥ तस्याद्धिष्टं तु तल्लिया न्कनिष्ठ
ते निर्णयः ॥ पूजामध्ये गुरौ ज्येष्ठे पूजयेद्वापि समागते ॥ ८८ ॥ नत्वा प्रयान्निष्ठितिं शेषमाचरेत्तदनुज्ञया ॥ निस्यार्थ

नं दिवा कुर्याद्रात्रौ नैमितिकार्चनं ॥ ८९ ॥ काम्यार्चने प्रोक्तकाले वहवो यत्र संगताः ॥ न त्वात्मस्वगृहं तत्र स्वस्थमा
र्गेशानर्चयेत ॥ ९० ॥ विना स्वनं विना स्नानं गन्धपुष्पाक्षतान्विना ॥ विनामद्यं विनामांसं कुलपूजां न कारये
त ॥ ९१ ॥ न कुर्यात्स्वल्पभुक्त्या विना मंत्रेण पूजनं ॥ शक्त्या विना तथा पात्रं एकहस्ते न नार्चयेत ॥ ९२ ॥ श्रीच
क्रमेकोनो कुर्यादेकपात्रेण नार्चयेत ॥ न पिवेदेकहस्तेन चक्रे निष्ठीवनं न च ॥ ९३ ॥ प्रारम्भे प्रविशेच्चक्रं वि
निर्गच्छेत्प्रणम्य च ॥ श्रीचक्रे नासनं नैतिष्ठेन्न च वीरासनेन कचित ॥ ९४ ॥ श्रीचक्रदर्शनं नृणां नेत्रयोः पापनाश
नं ॥ न तत्रालिंगयेद्दूतीं दंदंकौलिककाम्यापि युग्मकं ॥ ९५ ॥ खलाचारात्सदाचारात् श्रेष्ठकस्थानदृशि कौलिका
न् ॥ शिवगौरीधिया सर्वा भावयेत्तावमानयेत ॥ ९६ ॥ कुलाचार्यगृहं गत्वा भक्त्या पापविशुद्धये ॥ याच
येदमनं वाचं न दद्यात्वेजलं पिवेत ॥ ९७ ॥ कुलाचार्येणाचेच्छक्त्या दत्तपात्रं तु भक्तितः ॥ नमस्कृत्य प्रणम्य पिया
दन्यथा नरकं व्रजेत ॥ ९८ ॥ उल्लीपीकंचुकीन्यस्तो सूक्ष्मकेशश्मश्रुकवान् ॥ अस्नातो नातिभक्तश्च विवा
दी च पराङ्मुखः ॥ ९९ ॥ नेदं यस्य कुले जातं यश्च संस्कारमाप्नुद्द्विजः ॥ वेदाध्यायी कुलद्रव्यसेवनात्रिर्द्धनो
भवेत ॥ १०० ॥ योगाम्नायनिष्ठीवाम्नायभाग्यपरिभ्रमात् ॥ रुद्रनाले न पानाच्च देवताशापमाप्नुयात ॥ १
एकासने निविष्टा ये भुंजाना ताश्च एकभाजने ॥ एकपात्रे पिवंतो वै ते यान्ति नरकं सदा ॥ २ ॥ पिविवंत्कुलद्रव्य
मेकग्रामस्थितेन गुरो ॥ न कुलं तेन च तन्तुत्रे स्वस्मिं कुलदेशिके ॥ ३ ॥ विनानुज्ञां स पापात्मा रौरवे निरयं

॥ मे. तं. ॥
॥ १३० ॥

व्रतेन॥ उच्छिष्टोन्मत्तशीलश्च चक्रे कुलद्रव्यं तथाग्रहं॥ ४॥ वह्निः प्रक्षाल्य च करौ कुलद्रव्याणि दापयेत्॥ मद्यभाराणं सम्
ऊत्पन पात्रं परिपूरयेत्॥ ५॥ भोगपात्रं सुराकुंभं निक्षिपेन्न कदाचन॥ चक्रमध्ये भ्रविष्ठिपाकरापाक्षालनादिकं
॥ ६॥ यः करोति हि मूढात्मा स भवेदापदां पदं॥ निष्ठीवनं मलं मूत्रमपोवायुविसर्जनं॥ ७॥ श्रीचक्रमध्ये यः कु
र्यात्स भवेद्योगिनीपशुः॥ चक्रमध्ये घटे पित्रेपात्रे वा नवलिने तथा॥ ८॥ दीपनाशे एकपीठानकान्येचक्रप
जनं॥ परिहासं प्रलापं च विडंवं वहुभाषणं॥ ९॥ ओदासीन्यं भयं क्रोधं च चक्रमध्ये विवर्जयेत्॥ पात्रहस्तं
श्चक्रमध्ये न स्पृसेद्दूर्णपात्रकं॥ १०॥ चिरं न स्थापयेद्धस्ते नालपेत्पात्रपाणिकः॥ पादाभ्यां न स्पृशेत्पात्रं
न च पिधानं कदाचन॥ ११॥ नैकहस्तेन दातव्यं न विंडपातयेदवः॥ पात्रं न चालयेत्स्थानात्राक्रमडावर्जितं पि
वेत्॥ १२॥ सशब्दं न पिवेन्मद्यं न कुर्यात्पात्रसंकरं॥ पात्रस्पर्शं शवं मद्यपतनं शंके तु रिक्तकं॥ १३॥ नान्यो
न्येन ताडयेत्पात्रे न पात्रान्ताडयेद्दवः॥ साधारतो द्धरेत्पात्रमनाधारेन निक्षिपेत्॥ १४॥ रिक्तं पात्रं न कुर्वीत न
पात्रलंघयेत्तथा॥ प्रक्षाल्य गोपयेत्पात्रं न मज्जेत्। विषमीक्षयेत्॥ १५॥ पठेद्धर्मशास्त्रस्य पडलस्यैतिवि
वरां॥ श्रोनकर्मपापाचरणं श्रोत्रियाणां चलं गतिः॥ १६॥ कामार्थीचुर्यशीलाभोगानसोत्पादिनाह
के॥ श्री चक्रस्थं कुलद्रव्यं दद्याद्यो वाकुलेजनो॥ १७॥ रिपुराणापि न कर्तव्योवाग्मादश्चक्रमध्यतः॥ पितृपात
सम्पेपृपेतेनोक्षेपरूपसहेन॥ १८॥ श्रीगुरुं कुलशास्त्राणि पूज्यप्योनातिपातिवा॥ यक्षार्थाद्रव्यकंवि

॥ एप: ॥
॥ १३० ॥

130

घातप्रणाम्यपरिकीर्त्तयेत् ॥ १९ ॥ पारंपर्यागमोम्नायमंत्राचारादिकं तथा । सर्वं गुरुकुलाल्लब्धं सफलं स्यान्न चा
न्यथा ॥ २० ॥ श्रीशास्त्रं पूजयेन्नित्यं पशुगेहे न निक्षिपेत् स्वदारावन्निषेवेत कुलशास्त्राणि तांत्रिकः ॥ २१ ॥ पशु
शास्त्राणि सर्वाणि वर्जयेत्परदारवत् ॥ सत्कारार्थं द्विजमित्रान्व्यपसवर्णाद्वैदिकान् ॥ २२ ॥ मंत्रान्पठे
त्संप्रदायान्तैः स्यादत्र व्यवस्थितिः ॥ धर्मशास्त्रविनिर्णोय आचारः स च कौलिकः ॥ २३ ॥ चक्रे नाकारयेदे
नादेवा स्त्राज्ञाः प्रपूजयेत् ॥ गमनं नैव कुर्वीत कृत्वा निरयमाप्नुयात् ॥ २४ ॥ मातरं गुरुपत्नीं च भगिनीं भागि
नीं सुतां । भ्रातृजायां वीरभार्यां कुमारीं व्रतधारिणीं ॥ २५ ॥ व्यंगांगीं विकृतांगीं च श्कध्यां प्रीतां समं हृतां
स्नुषां सकृत्कामगमां वृद्धां नैव मनोहरां ॥ २६ ॥ मनोहरायां वनाभ्यां सवेषां समहासिनीं । रक्तां जनयनां स्वपा
मां वर्जयेत्कौलिकांगनां ॥ २७ ॥ अकस्मात्तन्न सेवेत न बलेन कुलयोगिनीं । चक्रमध्येऽथ यं स्कंधो वा स्वतः
प्रार्थनीयमेत् ॥ २८ ॥ आममांससुराकुंभं मत्तेभं सिद्धदर्शने । सहकारमशोकं च क्रीडालुब्धाः कुमारिका ॥
२९ ॥ एकवृक्षं श्मशानं च वसंतं योषितामपि । नारीं च रक्तवसनां दृष्ट्वा वंदेत भक्तितः ॥ ३० ॥ गुरुं राज्ञीं च
तज्ज्येष्ठकनिष्ठकुलदेशिकान् । कुलदर्शनशास्त्राणि कुलद्रव्याणि कौलिकान् ॥ ३१ ॥ प्रेरकान्सूचकांश्चा
पि श्रावकान्दर्शकांस्तथा । शिक्षकान्बोधकान्योगियोगिनीः सिद्धरूपकान् ॥ ३२ ॥ कन्याः कुमारिका
नग्नाउन्मत्तानपि योषितः । न निंदेन्न जुगुप्सेन्न रुषेन्नावमानयेत् ॥ ३३ ॥ नाप्रियं तानतं ब्रूयात्कथा
पि कुलयोगिनः । कुरूपेत्यतिवृद्धेति न वदेत्कुलयोषितं ॥ ३४ ॥ परीक्षयेन्नभक्तानां वीराणां वहुनाकृतं

नपश्येत्स्त्रिनग्नां नक्रोडमत्तांप्रकटस्तनीं ॥३५॥ नदिवालेहयेन्नारीं नयोनिंनतिरीक्षयेत ॥ स्त्रियंशतापराधां
वापुष्पेणापिनताडयेत ॥३६॥ दोषान्नगणयेत्स्त्रीणांगुणानेवप्रकाशयेत ॥ तिष्ठंतिकुलयोगिन्याः कुल
वृक्षेषुसर्वदा ॥३७॥ नत्पत्रेषुनभोक्तव्यमर्कपत्रेविशेषतः ॥ नस्वपेत्कुलवृक्षाधोनयोपडवमाचरेत ॥ इष्ट
दृष्ट्वाभक्त्याननमस्कुर्यात्छिदयेन्नकदाचन ॥ श्लेष्मानककरंजा–निवाप्युस्थकदेवकाः ॥३९॥ विल्वोवटोदुं
वरोचविंशावेतिदशाख्यनाः ॥ प्रायश्चित्तंभगो.पानंसन्यासंव्रतधारणां ॥४०॥ तीर्थयात्रादिगमनंकौले
यत्नाद्विवर्जयेत ॥ एकाक्षरप्रदातारंयोगुरुंत्ववमन्यते ॥४१॥ श्वयोनिशतंगत्वाचाण्डालत्वमवाप्नु
यात ॥ एकस्पृहन्ननात्स्नेमचहन्तांचेहभागिनः ॥४२॥ अंतःकौलंबहिःशैवंजनमध्येतुवैष्णवं ॥ कौल
तुयोगोपयेद्देवीनारिकेलफलाम्बुवत ॥४३॥ एतंप्रकाशयेद्योमास्मंत्रपत्रेनगोपयेत ॥ अप्रकाशप्र
काशाभ्यांक्षीयन्तेसंपदायुषः ॥४४॥ सदाचारपरिभ्रष्टःकुलाचारंसमाश्रयेत ॥ कुलाचारपरिभ्रष्टोरौ
रवंनरकंव्रजेत ॥४५॥ वामाचारंनकथयेत्कुलीनायसकृत ॥ आचारात्पतितंशिष्यंपातकीसगुरुर्भवे
त ॥४६॥ इष्टःकश्चित्कौलिकस्यमहोपद्रवमाश्रितः ॥ तस्योपद्रवहारायकुर्यादिष्टादृष्टजनं ॥४७॥
एकस्मिन्दिवसेवाद्वित्रिवाषोडशाहकं ॥ दिनाइंवाचनवपञ्चदिनंकार्यगुरुत्वतः ॥४८॥ कारयेद्वास्व
यंकुर्याद्द्विजशाठ्यविवर्जितः ॥ तत्रोपोष्यविभुञ्ज्यालाकृत्वान्यासान्पुरोदितान ॥४९॥ प्रहलेत्जीवलो
केशुदिनात्सप्तमातरः ॥ ब्राह्मीमाहेश्वरीचैवकौमारीवैष्णवीतथा ॥५०॥ वाराहींचनयेंद्राणीवा

प्राप्यमहर्गीरसा ॥ असितांगोरुरुश्चैवक्रोधोन्मत्तकपालिनं ॥ ५१ ॥ भीषणश्चासिथेसंहारंस्यतेष्टौ भैरवामता
आवाहयित्पिथुनेश्चेमात्र पंचमैः पूर्ववद्यजेत् ॥ ५२ ॥ भोढंनोल्लासपर्यंतं कार्यसिद्धान्यसंशयं ॥ कुलंचैवदेवतो
षायपुरश्चर्या हिहिष्यते ॥ ५३ ॥ कुलागमस्त्वयंमार्गोगुहरासे प्रकाशितः ॥ सम्प्रदाचारितश्चैतस्मादुक्तिम
क्तोः प्रसाधनं ॥ ५४ ॥ विष्णोपिगुरुणाशक्तोपिनभक्तश्चेन्नसंशयेते ॥ ज्ञेच्छोपिगुरुणाहीनोपिभक्तिमान्शिष्य
उच्यते ॥ ५५ ॥ गुरुभक्तिविहीनस्यतपो विद्याव्रतंकुलं ॥ व्यर्थसर्वंशवस्येवनानालंकारभूषणं ॥ ५६
गुरौमनुष्यबुद्धिश्चमंत्रेचाक्षरशेमुषी ॥ प्रतिमासुशिलाबुद्धिंकुर्वाणोनरकंव्रजेत् ॥ ५७ ॥ गुरोर्हितंतु
कर्तव्यंवाङ्मनःकायकर्मभिः ॥ अहिताचरणां शिष्योविष्ठायांजायतेकृमिः ॥ ५८ ॥ गुरुत्यागाद्भवे
न्मृत्युर्मंत्रत्यागाद्दरिद्रता ॥ गुरुमंत्रपरित्यागीरौरवंनरकंव्रजेत् ॥ ५९ ॥ गुरुरूपंनषेवावद्माशिवंचिंतये
द्धृदि ॥ तेनमंत्राडिनोवापिप्रसादंमितिसंस्मरेत् ॥ ६० ॥ भोग्ययोग्यानिवस्तूनिगुरवेसर्वमर्पयेत् ॥ तच्छे
षमितिसंचिंत्यपाह्यंनस्यात्रपास्पदा ॥ ६१ ॥ आदादानंतथादानंवस्तूनांक्रयविक्रयं ॥ नकुर्यागुरुभिः
साद्धंनोढहस्मत्कुलोद्भवां ॥ ६२ ॥ स्वशास्त्रोक्तंरहस्यार्थंनवदेद्यस्यकस्यचित् ॥ यदिब्रूयात्ससम
याच्चुतस्यभसंशयः ॥ ६३ ॥ सर्वस्वमपियोदद्याद्गुरोर्भक्तिविवर्जितः ॥ शिष्योनफलमाप्नोतिभक्ति
रेवहिकारणं ॥ ६४ ॥ यस्मिन्देशेगुरोरस्तिपश्यल्लागर्वचेतन ॥ अवश्यंयदिवांछाम्यादत्तमस्पा

नेत तथा ॥ ६५ ॥ अन्यस्त्वं हि गुरोर्द्रव्यमदत्तं स्वीकरोति यः । निरश्चो पैति मापन्नः कृम्यादेः सन्न भक्ष्यते ॥ ६६ ॥ आ
त्तापं गोर्थहरणं गुरोर प्रियवर्जितं ॥ एतद्दोषापि दं भ्राड्य्यं कुर्यात्स्नपानकौ ॥ ६७ ॥ एतत्पित्रग्रहदासदा
स्पादीनात्राव मानयेत् ॥ नत्रिं दे दं न्यासमयान्वे दशा सुगंमादिकारं ॥ ६८ ॥ पादुकामासनं वस्त्रं वाहनं वा
मशानादिकं ॥ दृष्ट्वा गुरोर्नमस्कुर्यात्रात्मभोगाय कामयेत् ॥ ६९ ॥ सदसद्वा गुरोर्न्यायान्न कार्यं मविज्ञं कया
निग्रहे नुग्रहे वापि गुरुः सर्वस्य कारणं ॥ ७० ॥ निर्गतं यत्र कौ विक्रान्तवंशाद्व्रं नडुच्यते ॥ गुरु कार्य्यं स्वयं
शक्तो नापरं प्रेषयेत्कचित् ॥ ७१ ॥ वहुकृत्यपरैः कृत्यैः स्वाहितो व्याति भक्तिमान् ॥ निष्ठत्वा गुरुच्चपरत्
स्व भुंजन्ता छ्न्स्थपत्नयेत् ॥ ७२ ॥ गर्वो तामेवकुर्वीत न तत्कृते नां न्नरात्मना ॥ अभिमानोत्न कर्त्तव्यो तां ति वि
द्यावनादिभि ॥ ७३ ॥ एतत्स्यापं स्सम वाप्नोति गुर्वग्रे न तु भाषणात् ॥ गोत्रालेशाव धं कृत्वा तत्पापमवा
प्नुयात् ॥ ७४ ॥ गुरोः सिंहासनं देयं स्वेष्टानामप्यन्नपासनं ॥ विध्यासनं कल्पितव्यानापि तरेषां समासनं ॥
७५ ॥ जगति विद्याधनाद्योवा दूरं दृष्ट्वा गुरुं मुदा ॥ दण्डप्रणामं कृत्वैकं त्रि·प्रदक्षिणमाचरेत् ॥ ७६ ॥ गुरु
नकृत्य योगेनवं दे नत्रस्य कं गुरुं ॥ न नोवं देत्कृतसोपि नतः शिष्यः प्रवादयेत् ॥ ७७ ॥ गुरौ· प्रणाममन्त्रित
येऽप्येष्टानामेकमेव च ॥ दण्डपानां मंजलि सहदन्येषां वाहुवंदनं ॥ ७८ ॥ देवानगुरुकुलाचार्यान्दृता
नदृष्ट्वा लपोध्यनात ॥ विद्याधिकान्स्वकर्मस्थानभो त्रियान्प्रणमेत्सदा ॥ ७९ ॥ स्त्री द्विश्च गुरुदेशप्रं च

132

पाषाणे पतितं शापं ॥ विकल्पितां कृतं प्रं वनाश्रेमस्थं तमेवत्र च ॥८०॥ अग्निवेश्मगृहं मुंक्षे यत्स्वेकग्रामसंस्थितः ॥ तेन मु
क्तमपरेषां स्यात्स्मृतो जायेत भूकरः ॥८१॥ एकग्रामस्थितः शिष्यास्त्रिसंध्यं प्रणमेत्गुरुं ॥ क्रोशमात्रस्थि
तो भक्त्या गुरुं प्रतिदिनं नमेत् ॥८२॥ अर्द्धयोजनतः शिष्यः प्रणमेत् पंचपर्वसु ॥ एकयोजनमारभ्य योज
न द्वादशावधि ॥८३॥ दूरदेशस्थितः शिष्यो भक्त्यानत्तं निमिगतिः ॥ तत्र योजनसंख्यानमासेषु प्रणमे
द्गुरुं ॥८४॥ अतिदूरस्थितः शिष्यो यदेच्छा त्वा तदा व्रजेत् ॥ रिक्तहस्तो न पश्येत राजानं देवतां गुरुं ॥८५॥
फलपुष्पाम्बरादीनि यथाशक्ति समर्चयेत ॥ गुरवं यो नार्चयेद्विप्रो त्रस्तराक्षसतो व्रजेत् ॥८६॥ गुरु
शक्तिश्च तस्य तोष्ये ह्यानागरोः समः ॥ स्वाम्नव चकर्णी यास्तपुत्रव कुलपालिका ॥८७॥ त्वचि विद्यानुकूल
तपोवर्णाराध्यप्रकाशके ॥ वर्णाश्रमपरित्यागतपोधर्माराध्यप्रकाशक ॥८८॥ षट्कर्मसुप्रसिद्धो योद्धाता
भो ज्ञाचकः ॥ स एव कौलिकाचार्यस्वस्य कुलविडंवक ॥८९॥ त्रिपाद्य पदं तथा रूपं रूपातीतं निरंजनं ॥ य
स्तमसम्यग्विजानाति सम्यगुरुः स्मृतो परेत्परं ॥९०॥ पाशस्तंभवेधदीक्षा पंचगुरुरागमेव च ॥ त्रिविधं यो वि
जानाति स गुरुः कथितः प्रिये ॥९१॥ पशुपाशपशूनां च रहस्यार्थं विधानवित् ॥ योजयत्यानितेहे
सद्गुरुः परिकीर्तितः ॥९२॥ घृणा शंका भयं लज्जा जुगुप्सा चेति पंचमी ॥ कुलं शीलं तथा जातिरष्टौ पा
शाः प्रकीर्तिता ॥९३॥ पशुबद्धः पशुः प्रोक्तः पाशमुक्तो महेश्वरः ॥ तस्मात्पाशहरो यो त्र स गुरुर्नान्यथा स्व

॥ पे०नं० ॥
॥ १३३ ॥

उमने ॥ ९३ ॥ मूलादिब्रह्मरंध्रान्ते सर्वांभोजदलेष्वपि ॥ जीवचारफलं वेत्ति स गुरुर्नापरः प्रिये ॥ ९४ ॥ संसार
भयभीतस्य शिष्यस्य गुरुन्नादरात ॥ ब्रह्मोपवासनियमैर्नियंतास्य गुरुर्मतः ॥ ९५ ॥ यः शरीरान्तसामर्थ्यं
स्वशिष्याय ददाति हि ॥ क्रियापासादिरहितं स गुरुर्दुर्लभः कलौ ॥ ९६ ॥ गुरोर्यस्यैव संपर्कात्परानंदो
भिजायते ॥ गुरुत्वमेव वृणुयान्नापरं मतिमान्नरः ॥ ९७ ॥ शंकया भक्षितं सर्वं त्रैलोक्यं सचराचरं ॥ साशं
का भक्षिता येन स गुरुर्दुर्लभः क्षितौ ॥ ९८ ॥ मधुलुब्धो यथा भृंगः पुष्पात्पुष्पान्तरं व्रजेत ॥ ज्ञानलुब्धस्त
था शिष्यो गुरोर्गुर्वन्तरं व्रजेत ॥ ९९ ॥ गुरुः शिष्याधिकारार्थं विरक्तोपि शिवाज्ञया ॥ किंचित्कालं गुरौ स्थि
त्वा पश्चाच्छिष्ये समर्पयेत ॥ १०० ॥ संप्रदायस्य विच्छित्तिं कौलं कुर्यान्न कुत्रचित ॥ यावच्च संप्रदायोस्ति
तावत्सा योगिनीपद ॥ १ ॥ गुरुशिष्यावुभौ मोहादपरीक्ष्य परस्पर ॥ उपदेशं ददद्गृह्णन्प्राप्नुयातां
पिशाचतां ॥ २ ॥ असंस्कृत्योपदेशं यः करोति हि मूढधीः ॥ विप्रस्येव जलं मंत्रे सेकन्ते गालिबीजव
त ॥ ३ ॥ धनेच्छाभयलोभाद्यैर्यो गंध्यदिदीक्षयेत ॥ देवताशापमाप्नोति कृतं च विफलं भवेत ॥ ४ ॥ कुल
द्रव्यैः समभ्यर्च्य कुलचक्रं विधानतः ॥ शिष्याय दर्शयेत्सम्यग्दीक्षा कौलिकी मता ॥ ५ ॥ सिद्धद्र
व्यं प्रपूर्णं पंचव्योमामृताचितं ॥ अभिषिंचेत्स्वयं शिष्यं गुरुरेषा तोयमीरिता ॥ ६ ॥ सजीवमि
नयुक्तेन ऋरयापूरितेन वा ॥ पंचामृतैः समं पूर्णाङ्गेन कलशेन वा ॥ ७ ॥ अभिषेकं ततः कुर्या कु

॥ ताप ॥
॥ १३३ ॥

133

लहस्तान्वयन्नत्वैः ॥ अयं पूर्णाभिषेकोऽत्र कुलमार्गप्रवर्त्तिनः ॥ ८ ॥ पूर्णाभिषेकहीनाश्च म्रियन्ते यदि कौ
लिकाः ॥ प्राप्नुवन्ति पिशाचत्वं यावदाहूतसंप्लवं ॥ ९ ॥ उपपातकलक्षाणि महापातककोटयः । क्ष
णाद्दहति दीक्षेयं विधिना गुरुणा कृता ॥ १० ॥ रसेन्द्रेण यथा विद्धमयः सौवर्णतां व्रजेत् ॥ दीक्षा
विद्धा तथा ह्यात्मा शिवत्वं लभते ध्रुवं ॥ ११ ॥ दीक्षाग्निदग्धकर्मासौ मायाविच्छिन्नबन्धनः ॥ गतः परांता
नकाष्ठोनिर्विगाः सशिवो भवेत् ॥ १२ ॥ गतेभृङ्गस्य भृङ्गत्वं गता विप्रस्य विप्रता ॥ दीक्षासंस्कारसं
पन्ने जातिभेदो न विद्यते ॥ १३ ॥ दार्वङ्गपतो हमडत्र जाति लिंगं प्रतिष्ठितं ॥ यथा व्यक्ते महादेव तथा
वर्णात्मक दिक्षिता ॥ १४ ॥ संस्पेजो दिक्षितः पूर्वे हिनः पश्चाच्च दीक्षितः ॥ तदाप्यको लजः प्रोक्तः
कुलशास्त्रविनिश्चये ॥ १५ ॥ गुरुशक्तिसमानाच यो भवेत्पूर्वदीक्षितः ॥ गुरुवन्ते न ते पूज्या नाववसा
न्याः कदाचन ॥ १६ ॥ कौलिके वाममार्गे च वैव दीक्षा फलप्रदा ॥ अन्यामानादक्षिणामार्गे स्तथा
नुपतितो भवेत् ॥ १७ ॥ दीक्षा पूर्वं गुरोः सिद्धं पारंपर्यक्रमागतं । योगपीठेक्षपत्वक्षान्नवसि
ध्यान्यसंज्ञयः ॥ १८ ॥ नाममात्रं जपन्मंत्रं मूललिप्यनुसंपुटं ॥ क्रमोक्रमात्सहस्रं तु तस्य सिद्धो
भवेन्मनुः ॥ १९ ॥ मातृकां पुटितं येन मंत्रं यावत्काक्षरसंपुटैः ॥ अनुलोमविलोमेन पञ्चाशद्वारसिद्धय
ते मनुः ॥ २० ॥ त्रितत्त्वासम्पुटं वर्णं मातृकाक्षरपूर्वकं । क्रमोक्रमात् लक्षजपान्मासमात्रात्सिद्धो भवेन्म

ने ॥ २१ ॥ पानकाजपमात्रेण मंत्राणां कोटिकोटयः ॥ जपितास्युर्नसंदेहस्तत्वं सर्वत्र दुर्लभं ॥ २२ ॥ जानन्नकुलकमादौ
म्पादं नैव च मन्नस्मनकं ॥ पुरश्चरणतो यस्य स मंत्रो नैव सिध्यति ॥ २३ ॥ यस्मात् जपान् पूर्णो गः कुरुते धर्मसंचयं अ
त्र दानैः फलं चाईकं नैष्यामि न संशयः ॥ २४ ॥ सगंधपुष्पाभरणा वस्त्रादिभिरलंकृतः ॥ तस्य हस्तगता सि
द्धिर्नान्यथा जपकोटिभिः ॥ २५ ॥ नात्रेष्ठां नहूतप्राणा स्नद्विरुत्तम मारायणा ॥ तत्पदार्थान्यं धानं कुर्वन् मंत्र
ज्ञाने अर्पतः ॥ २६ ॥ जपा कुंतः पुनर्ध्यायेन्मात्रा कुंतः पुनर्जपेत् ॥ जपध्यानादियुक्तस्याक्षिप्रं मंत्रः प्रसिध्य
न्ति ॥ २७ ॥ अथ मंत्री प्रयोगार्थं शुद्धहृत्प्रियमाश्रितः ॥ आप्रासादपरां मंत्रं तत्त्वलक्षमितं जपेत् ॥ २८ ॥ मधुरत्र
यसंयुक्तैः सघृतैः शालितंदुलैः ॥ दशांशं जुहुयात्स्वश्चालंकृते हव्यवाहने ॥ २९ ॥ गंधपुष्पाक्षताकल्प
धनवस्त्रादिभिस्तथा ॥ भक्ष्यभोज्यान्नपानाद्यैः कृतइष्टैर्मनोहरैः ॥ ३० ॥ तोषयेद्योगिनीचक्रं यथावि
भवविस्तरं ॥ एवं न्यासजपध्यानसहोमार्चनतर्पणो ॥ ३१ ॥ कृत्वा प्रयोगान् कुर्वीत ते सिद्धा स्युर्न संशयः ॥ प्र
योगांते चक्रपूजां विधिनैव समाचरेत ॥ ३२ ॥ एकलक्षं जपेन्मंत्रं ध्यानन्याससमन्वितं ॥ प्रयोगाद्दोषशां
न्त्यर्थमादावन्नार्थमेव वा ॥ ३३ ॥ स्वरवर्णप्रदद्भित्व विंदुचेतन्यमस्तकं ॥ कुर्व्वेद्दीर्घप्लुतादींश्च ज्ञात्वा वाक
र्णानि साधयेत ॥ ३४ ॥ मूलेन प्रासादवीजं नंतरणादिस्वसत्रिभं ॥ उत्तमांगे परावीजं वंडाय जनमप्रक्रमं ॥ ३५
परस्परकरस्पर्शी हलिनानंदनिर्भरैः ॥ मूलादिब्रह्मरंध्रांतमनवछित्रदीपिभिः ॥ ३६ ॥ पराम्नतरसासे

134

कैः निष्कमापादमस्तकं ॥ आत्मानं भावयन्नित्यं सप्तयोगेर्न बाधते ॥ ३७ ॥ अथ लोकोपकाराय वक्ष्ये ध्यानजपादिकं
स्वस्य रोगादिके जाते शांतिर्येनाभिजायते ॥ ३८ ॥ स्थित्वा पद्मासने ध्यायेत्कृतवंदनपूर्वकं ॥ मस्तकस्थितसंपूर्ण
चंद्रमण्डलमध्यगं ॥ ३९ ॥ श्रीप्रासादपराबीजं षोडशस्वरसंयुतं ॥ शुद्धस्फटिककर्पूरकुंदेंदुधवलप्रभं ॥ ४० ॥
सचंद्रबीजसंज्ञानसुधाप्लावितविग्रहं ॥ आत्मानं भावयेद्देवं परस्यात्मानमेव वा ॥ ४१ ॥ श्रीप्रासादपरामंत्रम
ष्टोत्तरसहस्रकं ॥ नरतो त्रासमासाद्धि नोपमात्युलं प्रजपेत्सदा ॥ ४२ ॥ अपमृत्युपहारोगजरामरणजं भयं ॥ ग्रहापस्मारवे
तालभूतोन्मादादिसंभवं ॥ ४३ ॥ जराधिव्याधिरहितः पुत्रपौत्रादिसंयुतः ॥ जीवेद्वर्षशतं साग्रं दृजितः सर्वपातके
४४ ॥ ज्वरोन्मादादिरोगेषु जपेच्छिरसि चिंतयन् ॥ शूले वा नेत्ररोगेषु तत्तत्स्थाने विचिंतयेत् ॥ ४५ ॥ पूर्ववन्नामसहारो
गे सर्वांगव्यापि मां स्मरेत् ॥ तत्क्षणाच्छांतिमाप्नोति सर्वरोगान्न संशयः ॥ ४६ ॥ दशेंद्रियेषु यो ध्यायेल्लभेदिंद्रियसौ
ष्ठवं ॥ सदा संचिंतयेन्मूर्ध्निं स भवेदजरामरः ॥ ४७ ॥ षडाधारेषु षड्दीर्घयुतं बीजं विचिंतयेत् ॥ षडाधारस्थदेवीभिः
पूज्यते नात्र संशयः ॥ ४८ ॥ हृत्पद्मकर्णिकामध्ये सूर्यमण्डलसंस्थितं ॥ पराप्रासादबीजं तत्र तरुणादित्यसन्नि
भं ॥ ४९ ॥ जपाबंधूकसिंदूरपद्मरागप्रभोज्ज्वलं ॥ पंचविंशतिभिः स्पर्शाक्षरैः संवीतमंततः ॥ ५० ॥ तत्प्रभापटलच्छा
यारक्तीकृतजगत्त्रयं ॥ आत्मानं संस्मरेदित्थं यो वमात्मा स संयुतः ॥ ५१ ॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु मगात्युलं प्रजपेत्सदा ॥ देव
दानवगंधर्वसिद्धचारणगुह्यकान् ॥ ५२ ॥ विद्याधरान्मुनीन्यक्षान्नागानप्सरसस्त्रिय ॥ चिंतव्याघ्रोरगादी

॥ मे.तं. ॥
॥ १३५ ॥

नन्मात्रऽहमगानपि ॥ ५३ ॥ वशीकरोत्यसं देहः । किंपुनर्मानवादिकान ॥ महदैश्वर्यमाप्नोति स्वर्गभोगादिकं तथा ॥
५४ ॥ यस्य मूर्द्धि स्मरन् जप्यान्मवश्यो जायते विराट ॥ मूलाधारसरोजातं वान्हिमाण्डलमध्यगं ॥ ५५ ॥ पराप्रासादवीतंतं
न्कल्पाग्निसदृशं स्मरेत ॥ प्रातिलोमेन्कसंवीतं दशापिर्व्यापकाक्षरैः ॥ ५६ ॥ स्वयं कालानलसमः सर्वभूतभयंक
रः ॥ दक्षिणाशाभ्यमिमुखोयोवनोत्तासम संयुतः ॥ ५७ ॥ मंत्रंतमयुतं जप्याद्दष्टोत्तरसहस्रकं ॥ अनिष्टकारिणः
क्रूरन्नृथा विद्वेषकारिणः ॥ ५८ ॥ भूतोग्रग्रहवेतालपिशाचान्ब्रह्मराक्षसान ॥ नद्धन्हिमध्यपतितान्त्रिदग्धां
श्चिंतयेत ॥ ५९ ॥ क्षणेन नाशमायांति शलभाइव सर्वतः ॥ यस्य मूर्द्धि स्मरेद्बीजं स मृत्युपविगच्छति ॥ ६० ॥ खदिर
श्चेनमंदारामृतामानसपिद्धैः पनसोडंवराश्वत्थप्लक्षापामार्गजेथवा ॥ ६१ ॥ नंद्यावर्त्तसितांभोजहयारिकाथ
मैथवा एकेनवाईक्षोकोक्षैः तिलतादुलसंयुते ॥ ६२ ॥ मधुरत्रययुक्तैर्वा भक्ष्यैर्वापायसैरपि ॥ स्वहस्तादयुतं
नेचयथाकार्यं तथाचरेत ॥ ६३ ॥ पर्वोक्तस्य जपाम्यानतिद्वयेमान्विकस्यत ॥ शांतिकपौष्टिकसंधानयकारश्च मा
न्विकं ॥ ६४ ॥ कदंवाशोकवकुलपत्राम्रमधुकजैः ॥ चंपकद्वयपालाशपाटलश्रीकपित्थजैः ॥ ६५ ॥ मालतीमल्लि
काजातीवंधूकार्कणापंकजैः ॥ कल्हाराग्गामंदारतालीकुंदजपादिभिः ॥ ६६ ॥ सुनालिकेरकदलीद्राक्षेक्षाकृष्णके
रपि ॥ वंध्याऽगस्यकपूरगोधनाकुंकुमादिभिः ॥ ६७ ॥ पुष्पैरन्यैः शुभद्रव्यैः शमीपत्रफलांकुर ॥ एवं कृष्णोकर्इ सर्वे
ष्वथवा द्रोण्यंतराजसे ॥ ६८ ॥ कुर्यात्कार्यस्य गहनः सहस्राद्युतानकं ॥ संभोवद्रुपमीः नंवकोनकेरात्रसंमतं

135

॥ त्स्यः ॥
॥ १३५ ॥

६९ ॥ निंबकाष्ठकरोन्मत्तकर्कटीविषदाडिमैः ॥ कृतजैः कृत्यवर्गोत्थअग्निकाष्ठैर्वृक्षकैः ॥ ७० ॥ गृहधूमश्चिताङ्गारवि
षोपविषसंयुतैः ॥ उन्मत्तरससंपिष्टैश्चिताभस्म्याचितैस्तथा ॥ ७१ ॥ साध्यपादरजोमिश्रशत्रोः प्रतिकृतिश्चरेत्
यद्वा नतान्नतक्षेत्रवृक्षकाष्ठभवामपि ॥ ७२ ॥ सम्यक्प्रतिष्ठितप्राणां काष्ठस्योपरि लंबयेत् ॥ खनेच्छत्रुप्रति
मामंत्रीकृत्य स्थापयेद्यथाविधिः ॥ ७३ ॥ मलिमसेन मनसा सुग्रहस्थिरमर्षणाः ॥ चित्रान्नलेपितनूत्
नकाष्ठसमेधिते ॥ ७४ ॥ जुहुयान्मासमेकं कर्मसिद्धिस्तत्र नसंशयः ॥ मारणोच्चाटनद्वेषस्तापसंस्थापनविशाच
न ॥ ७५ ॥ राजानं वशमाहोमेन स्त्रीणामाकर्षणंभवेत् ॥ आत्मरक्षां पुरस्कृत्वा पश्चात्कर्माणि साधयेत् ॥ ७६ ॥
लिखेत्त्रिकोणं बध्नाणामष्टारं च महीपुरं ॥ मूलमंत्रं लिखेन्मध्ये साध्यनामसमन्वितं ॥ ७७ ॥ षडङ्गानि च षट्के
राणोष्टौ स्वरान्केसरेषु च ॥ वर्गानष्टपत्रेषु भूगेहे चतुःकोणेषु मंत्रकं ॥ ७८ ॥ पंचवर्णरजोभिश्च लिखेद्दृष्टिम
नोहरं ॥ एकत्रिबद्धसूत्रचतुः कलशान्स्थापयेत्क्रमात् ॥ ७९ ॥ मध्यादिचतुरस्रांतं द्वाविंशतिघटान्क्रमा
त् ॥ अथ वाष्टादशदशासप्तवाचतुरैककं ॥ ८० ॥ अस्थिरत्नं शिलांतेन स्वर्णं मांसं रुधिरं जलं ॥ चर्मवस्त्रं शिवोकू
र्चं नारिकेरफलं शिरः ॥ ८१ ॥ मंत्रप्राणान्समायुक्तां यजेत्कलशदेवताः ॥ सावित्रिमूर्तिरंशादिमातरो भैर
वाश्चिताः ॥ ८२ ॥ विदिक्षु गुरुविघ्नेशदुर्गाक्षेत्रपतीनपि ॥ कलशेषु समभ्यर्च्य विक्षिपन्मंत्रवित्तमः ॥ ८३
अभिषिंचेत्प्रियं शिष्यं सर्वपापप्रशांतये ॥ आयुःश्रीकांतिसौभाग्यं विद्यारोग्यादिकं भवेत् ॥ ८४

राजाभिषिक्तो लभते चान्तः सागराम्बरां महीं। अकिंचनोपि षण्मासान्महदैश्वर्यमाप्नुयात् ॥ ८५ ॥ वंध्याभिषिक्ता लभते पुत्रं सर्वगुणान्वितं ॥ भूतापस्मृरोगौघा विनश्यन्ति न संशयः ॥ ८६ ॥ त्रिलोहे वापि भूर्जे वा लिखित्वा यन्त्रमुत्तमं ॥ विधृतं बाहुना देवी। सर्वरक्षाकरं भवेत् ॥ ८७ ॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं विद्यालाभं यशो जयं ॥ यद्यत्कामयते सोभीष्टं सर्वमाप्नोत्यसंशयं ॥ ८८ ॥ अकुलं शिव इत्युक्तं कुलं शक्तिः प्रकीर्तिता ॥ कुलाकुलानुसंधाने निपुणाः कौलिकः प्रिये ॥ ८९ ॥ आदित्वात्सर्वमार्गाणां मनोत्वात्सप्रवर्तनात् ॥ यज्ञादिसर्वहेतुत्वादाम्नाय इति कीर्तितं ॥ ९० ॥ इति कौलिकमार्गस्य स्वरूपं चोयं प्रदर्शितः ॥ इंद्रियाणामहृष्ट्वान्वाम्कामलोभादिसंभवात् ॥ ९१ ॥ प्रायः कलौ कौलिकोयं पंथा नरकहेतवे ॥ धर्मनाशः कौलिकेन रमेनार्थविनाशने ॥ ९२ ॥ कामनाशः फिरंगेण मोक्षनाशो जनेष्वया ॥ भविष्यंति कलौ देवादंभपापगृहे ॥ ९३ ॥ पुरुषेण विना किंचित्स्त्रीकृत्या क्रियते न हि ॥ तथा शक्तिं विना देवि फलं दातुं क्षमा न हि ॥ ९४ ॥ विना शक्तिं फलं देवो दातुं नैव क्षमा ह्यतः ॥ तस्मात्तु शक्तिसंपागं कृत्वा मंत्रप्रसाधयेत् ॥ ९५ ॥ कौलिके वाममार्गे च पुमान्देवो न सिध्यति ॥ आत्मानं तु शिवं ध्याये देवतां शक्तिरूपिणीं ॥ ९६ ॥ ओंऽस्येच मकारैश्च सपुष्टीनानस्पदेवता ॥ दक्षमार्गे मानवृद्धिः श्रीवृद्धिः कौलिके पथि ॥ ९७ ॥ यस्य ज्ञानात्कृतनरा तस्य तुष्टा नदेवता ॥ एतद्रहस्यमाख्यातं गोप्यं मातरि जारवत् ॥ ९८ ॥ अन्यद्रहस्यं वक्ष्ये सर्वतंत्रेषु गोपितं ॥ यथा दघादेवनैवमंत्रं तत्त्ववीर्यस्य हं ॥ ९९ ॥ वामाम्नायपठिता

रविद्धि वर्गादिवाचकान् ॥ युक्तान्स्वरचतुष्केण योजयेत्तत्र संख्यकान् ॥ १० ॥ पूर्वदेवतसंकेतोपपायं समुदीरि
तः ॥ अनाद्याश्चात्र वर्णाग्रस्वाश्चौ कयुग्मौ तथा ॥ १ ॥ अकास्मादक्षिणाग्राये च्चैव नापाद्यर्णाविवर्जिताः ॥ द्वौ द्वौ वे कपु
न द्वौ च वर्गौ संकेतवाचकौ ॥ २ ॥ श्राग्रायक्रमतो वर्णामात्रादिक्रमतस्तथा ॥ अचः स्वरात्क्रमेणापश्चि
मोत्तरदेवयोः ॥ ३ ॥ चतुराश्रायसंकेता हर्णौ वर्णौ कयोजनां ॥ ङढौ मात्रायेषु कर्तव्यौ वैदिकेत्तन किंचन ॥ ४ ॥
येन क्रमेण यद्देशो ये ये वर्णाः प्रकीर्तिताः ॥ तेन क्रमेण तेष्वाद्या वर्णा एकादिसंख्यकाः ॥ ५ ॥ मंत्रवर्णक
संयोगः स्वरनाद्यांकतसंयुताः ॥ तत्स्थमूलं यदा यांति तदाप्स्वं स्वः प्रजायते ॥ ६ ॥ मूलाभावे देवताया नामां
कान्योजयेत्सुतः ॥ आद्यमूलं नैति यदा पीडनामांकयोजने ॥ ७ ॥ पुनर्मूलं नैति यदा तदाद्यप्रोत्तता
यते ॥ गुरोरपि गृहीतेऽष्टौ त्तमंतो नाशको भवेत् ॥ ८ ॥ यस्योत्तरं प्राग्परं मूलाक समकोष्ठकान् । लिखित्वे
कादिकानकांल्लिखेत्तथा क्रमान्नान्यथा ॥ ९ ॥ सर्वतः समसंख्याकान्युक्तिरत्रोच्यते । विषमे प्रथमोत्
थ्यापद्युष्वेत पांतिमे ॥ १० ॥ अश्वगत्या द्वितीयः स्यात्संत्रिगत्या ततः परे । आदिगंते लिखित्वा पश्चादश्वग
त्यैव पूर्ववत् ॥ ११ ॥ मंत्रिगत्याथं ततोऽध्वेत्वप्यागमंश्चरेत् । पुनर्मंत्रिगतिं कुर्यात्त्राव्यदश्वगतिं पुनः ॥ १२ ॥
एवं पुनः पुनः कार्यं गृहदर्शितवर्त्मना ॥ अंकानां जायते पूर्तिः सर्वतः समता तथा ॥ १३ ॥ एवं विषमपं
क्ताराणामुद्धृतः परिकीर्तितः । ईडेशावाणाव देउवसुदिक्षिपिभास्कराः ॥ १४ ॥ विश्वेत्रयः षट् सप्त द्विषोड

शांकमितान्त्क्रमात् ॥ चतुर्शीवर्गकोष्ठेषु लिखेदंकान्समाहिते ॥ १५ ॥ एतत्त्रचतुष्क प्राप्यमारे इशानं त्रिमंन्यसे
न्तऽपांतिमे नथाग्निण्यां नैर्ऋत्यां पृथमं न्यसेत् ॥ १६ ॥ वायव्यां नु द्विनीयं स्यात्ततः संख्या यथा भवेत् ॥ प्रत्यां
तथैव संधार्य्यः काष्टापामं विकें ककाः ॥ १७ ॥ तु स्वस्तिस्पर्द्धिनः स्थाप्यास्तन्मध्ये श्रिष्टांतथा दिशः ॥ एवंत
समर्पयेत्तारणां परिपूर्त्तिः प्रकीर्त्तितः ॥ १८ ॥ मात्र्यभाततकयंत्राणामघवालेख्ययेक्रमं ॥ तु ज्ञायते विना
चार्यं यथादित्यं विनाशिते ॥ १९ ॥ आदित्यसरेम्रात्वा प्राकर्यौदयतस्ततः ॥ सूर्योदये न दद्याणि दत्वा
नत्वा गृहं विशेत् ॥ २० ॥ स्वलो नीवं तु अक्षतमशावं नैवप्रयोजयेत् ॥ सप्तदूर्व्वा लिखेद्यंत्रं भूर्जे वा तालपत्रक
२१ ॥ तत्र देवां हुणो क्षनदले वा मरुड केतिखेत् ॥ आदौ गणेशसंपूज्य मततः खेटांश्च दिकपतीन् ॥ २२ ॥ एकांते
वलिखेद्यत्रं तद्दिने मौनमाचरेत् ॥ तपश्चेप्रां दिने द्वव्वंप्र लचारी हविष्यभुक ॥ २३ ॥ पत्रो धि विलिखेद्यंत्रं
न्तऽदक्कृष्षयच्छ्यं ॥ इं नस्वाघ्वं नलेदक्षेठ द्वयं विलिखेद्दिति ॥ २४ ॥ कौसुंभे पीतवसनेरक्ते कृष्णे सिते तथा
नीले प्रादेशमात्रे तु प्राणा वा न्यायदेवते ॥ २५ ॥ यंत्रे सुवहुपयेत्तत्रस्थितः कुडवसंमितः ॥ तिलतैलं पहिष्या ज्यमम
नस्थाः खाखसं तथा ॥ २६ ॥ गोघृतं चठमाचे तिपूर्वादिक्रूपकल्पयेत् ॥ अक्षतै विलिखे वज्जमिपपमसुंद
लं तथा ॥ २७ ॥ कर्णिकायामनतोचविर्णुगणपयजेत् ॥ इष्टदेवं तथामध्ये क्षेत्रपालं च दक्षिणे ॥ २८ ॥ अ
ष्टौ दिग्गीशानपत्रेषुप्रजयित्वा विसर्जयेत् ॥ ततः पश्चात्कर्णिकायां स्थापयेद्दीपिकां शुभां ॥ २९ ॥ ततदीपं

137

पुत्रिद्वाप्यत्वालयेमूलजयेमत॥ सावधानःस्वचैतन्यलाम्नांयापरदिक्शिराः॥२०॥ तास्मिन्नन्तनित्रिख्यापःश्राम्भुपादेव
नागराः॥ तस्मेत्रयनरूपेरादेवनासंश्रयछत्रि॥२१॥ तद्रूपंचगरोह्वीयेनजानीयोश्रमानयेत॥ मध्यपापादि
नीयकेनत्नीयेवकुपातकी॥२२॥ नत्नीयर्केमध्यगरोगोतिःपापःप्राप्नुयान्नरं॥ मध्यपापञ्चनर्थेनपंचमेवकुपा
तकी॥२३॥ पंचमेराक्षसोपापोमध्यःषष्ठेसपापकः॥ अत्रयपमेवप्राप्नोतिमंत्रंसप्तमभास्करे॥२४॥ तत्द
ल्पनमंप्रोक्तंसर्वतंत्रेभगोपितं॥ छायापिण्डदानंस्वधर्मेनतत्परायच॥२५॥ विप्राय्यापिनदानंस्वधर्म
स्यागितेपुरा॥ लोभात्वामायःप्रदद्यात्सलोकद्वपनश्यतः॥२६॥ अथगुह्यतमंवक्ष्येरहस्यंपीठसंभवं॥ यं
ज्ञात्वासाधकाःसर्वेसिद्धिंयान्तिनचान्यथा॥२७॥ पीठानिचैकपंचाशन्मेचाम्नायस्थदेवताः॥ तत्रतिष्ठन्ति
योदेवास्तुयास्त्रिंशत्निनानिच॥२८॥ उपपीठानियेप्रोक्ताःषष्ठाम्नायेनुदेवताः॥ तेतेषांस्थानमुद्दिष्टंतत्राथरुद्र
योद्भुतः॥२९॥ तेगपानोयत्रजातस्तत्रातिष्ठन्तिवैदिकाः॥ तथादक्षिणामार्गश्चसिद्धयेस्तत्रवामकः॥४०॥
अकारःकामरूपाख्यमादिपीठंतदुच्यते॥ यस्मिन्पीठेमयादेवीकुलमार्गःप्रवर्त्तितः॥४१॥ तत्रतेपति
तायोतिलोहृष्टानात्रियंकृतं। कुलशास्त्रंतुकौलानांज्ञानांभक्तिदायकं॥४२॥ पंचमानांकुतसिद्धिर
मानांनैवजायते। तथुक्ताछादिमार्द्धानांसिद्धिकालोवगम्यतां॥४३॥ श्रीविद्यालक्ष्मूलंनमातिमाति
क्षरेदृजः। कुलसिद्धस्यलोपेनरजःसंभः प्रजायते॥४४॥ अप्योपपीठद्वितयममामंतवमूलगान॥

वंगात्वं लोमतो जातं सिद्धिःशावरचेटकी ॥४५॥ आकारः काशिकापीठं त्वद्वृदा भेदतो गतं । कुलये पिनकाशो
म्य य स्रोक्के तन्त्रानोत्तरे ॥४६॥ नपापं यत्रगुप्तांपतदेहत्यागात्परंपदं । दयपेवफलं तत्र मुक्तिःस्यादुर्मक
र्मतः ॥४७॥ पातनाभैरवी पापानत्रपीठंपदेयदे । नपाम्नशक्या तेमानं तत्रेतेन तकुंभतः ॥४८॥ निःसृतं धा
रयोर्थ्यंसमिश्चवनराणपवत । कारूपाव हिर्यो जनैकं देवभूपिरिनिस्मृता ॥४९॥ तत्रवाराधिनामे
त्रा सन्त्कालं फलदायका । यथाख्यातं वन्नादिक्षु तत्राश्रापत्थदेवता ॥५०॥ निकुंतिदेवालसिद्धिः
पुरश्चरणपात्रतः । गंगायाः परपारेयः काशीभागः पवित्रितः ॥५१॥ वाराणशापेतत्तत्ता तगर्दभक्षेत्र
मद्भुते । तत्कालं तत्र संसिद्धिलता श्रायप्यजायते ॥५२॥ उपपीठमसेलीरेसारता धस्कद्दसिराः । तत्रद
सिराणमार्गस्य मंत्राः सिद्धिप्रदायकाः ॥५३॥ वकराख्याः सौम्यभागे सारनाथस्तथोत्तरः । तत्रोपपीठंता
मस्यमार्गस्यातीव सिद्धिकृत ॥५४॥ नेपालं तु इकारः स्यात्कुदं तत्रतु पार्वति । तस्माद्वामस्यमार्गस्य मूल
स्थानं तदुच्यते ॥५५॥ जंबूद्वीपे वाइशाब्धक्षामितामेरवोभैरवास्तथा । शर्मा नंचसतस्येद्वे पीठानां वशात
त्रयं ॥५६॥ चतुर्दशःस्पशानाति तत्रसत्रिहितानिव । दक्षमार्गे सिद्धिदानि पीठस्थेनतनगव ॥५७॥ सि
द्धेर्वैदिकर्मनाराणां तत्रपीठचतुष्टये । तत्फलं यत्रपतितं तेजानं तदुपपीठकं ॥५८॥ नेपालान्नूर्व्वदेशेन
त्किरातैः स्पवेष्टितं । त्रिंशत्तत्तत्र महस्त्राणि देवयोनीनिसंस्थिताः ॥५९॥ इकातायनम् स्यतिमूलातंस्था

138

स्योरड्वर्द्धनं ॥ पवित्रो नामनेत्रस्ते महत्पीठं तदुच्यते ॥ ६० ॥ यस्य कस्यापि मंत्रस्य तत्र स्मृत्वा जपन्नरः ॥ विद्यानां पा
रदर्शी स्यात्तत्वज्ञानी भवेत्तथा ॥ ६१ ॥ वेदिका वा कौलिका वा स्यात्सर्वा वा दक्षमार्गतः ॥ सुनाम्नो तत्र देवेशि सिद्धा
यष्ठिज्ञकराणि च ॥ ६२ ॥ यथा कुमारि तीर्थानि सद्यः प्रत्ययदान्यपि । करिष्यास्यत्र गुप्तानि कलौ म्रेद
तूनानि च ॥ ६३ ॥ उकारस्य समस्यन्ति स्थानं काश्मीरमीरितम् । कर्णाति पवित्रनामवनस्या पीठेन तन्मंत्र
वत् ॥ उकारस्य समस्यन्ति स्थानं तस्याख्यातकं कन्नृवं ॥ तत्र तेवा पकर्णासु पवित्रो नीवशो भवे ॥ ६४ ॥ गंगाय
मुनयोर्मध्ये नदन्तर्वेदिसंज्ञकं ॥ तन्सोमपानां देवानां निवासायोपकल्पितं ॥ ६५ ॥ तत्र ब्रह्मादयो दे
वाः स्वस्वतीर्थानि चक्रिरे ॥ तत्र वैदिकमंत्राणां सिद्धिर्देवाः पदेपदे ॥ ६६ ॥ तस्य देवि मलाज्ञातं यमु
नानरमास्थितं ॥ इंडपुप्यं नामलोके प्रसिद्धमुतत्र ब्रह्मादयो देवाः स्वस्वतीर्थानि चक्रिरे ॥ तत्र वैदिक
मंत्राणां सिद्धिर्देवाः पदेपदे ॥ ६६ ॥ तस्य देवि मलाज्ञातं यमुनानरमास्थितं ॥ इंडपुप्यं नाम लोके
प्रसिद्धमुपपीठकं ॥ ६७ ॥ ब्रह्मराणि स्मृतावेदस्य पीठस्य प्रभावतः ॥ भवत्वेध्यास्ततोजातं तीर्थं तिग
मवोचकं ॥ ६८ ॥ तत्र कालीतपस्तेपे परिणोष्ठे प्रिये च मां । पंचमे सडुदकं मध्वपादितिवरेक्षया ॥ ६९
मातुस्तत्र वरं प्राप्य महाकालाज्जगत्तदा । पंचमे प्रेरयामास सिद्धिं च प्रकटं ददौ ॥ ७१ ॥ ऋकारो भूरुणा
गिरौ पवित्रा तत्र नासिका । अतो गोपस्य संसिद्धिस्तत्रणां प्रजायते ॥ ७१ ॥ ऋकारस्य समस्यन्ति पुण्या

तस्माद्दुर्दावलः वामस्तनो निपतितस्तेतच्चे नेत्रवत्यभं ॥ ७२ ॥ शङ्खिनस्तत्रां विकानामप्रवापायाचारप्रिया
लता ॥ पुरश्चर्यां यदैकापि भोगकालेषु जायते ॥ ७३ ॥ तत्र प्रत्यक्षतां याति मंत्राधिष्ठानदेवता ॥ तस्मि
न्पीठे भवेन्मुक्तिः सहस्रभगसंगमात् ॥ ७४ ॥ दिव्यस्त्रीलां तु मत्स्थानमव मारस्य पार्वति ॥ प्रतिनाम
हृमीशानानयादेव्यासयासह ॥ ७५ ॥ निर्वाह ये भमक्षेत्रे ब्रह्मचर्यं तु यः पुमान् ॥ द्वादशाब्दं तु स स्मर्ता
स एव वै कौमविद्यति ॥ ७६ ॥ वौड्रेपि पर्वलि तस्तत्र त्रिदिनो नेकवत्सरे ॥ निर्वाहस्तत्र वामस्य दक्षे विद्याभ
वंति हि ॥ ७७ ॥ नकारस्य समुत्पत्तिर्यत्र वासात्त केश्वरः ॥ दक्षगण्डो निपतितस्तत्पीठं महदद्भुतं ॥ ७८ ॥ व
नदायास्तगयक्षाय क्षिप्तापाधनदादिकः ॥ वसंति तत्र जपतस्ते वांतिसिद्धिः प्रजायते ॥ ७९ ॥ नकारस्य
समुत्पत्तिरेकाम्रे तु पुरा भवत् ॥ नगवोनेगलितास्तत्र तप्रं विद्याधरैर्वृतः ॥ ८० ॥ विद्यार्थिनां तु तत्पीठं
सिद्धविद्याविधायकं ॥ स्रश्रुतं बुध्याते ग्रंथं तत्र मारस्च नाजपान ॥ ८१ ॥ एकारजन्मत्रिस्रोत्रे पतिता
त्रिवली तव ॥ त्रिधा ते वसतं तानतक्रकपश्चाद्दक्षिणोपलन ॥ ८२ ॥ नीलिनास्य पपीठनिमृहस्थलत्रापि
ज्ञाति ॥ द्विजश्चते वरोव गोमनवः पुत्रकास्थिताः ॥ ८३ ॥ ऐकारो भूत्कामकोटे नाभिस्तत्र तुते पतन
तत्र सर्वेपि सिद्ध्यंति काममंत्रा न संशयः ॥ ८४ ॥ कामिनीत्वां समाराध्य प्राह्निकौलीरसेगतां ॥ षोड
शस्त्रीसहस्राणां भोगे सामर्थ्यमाप्नुवान् ॥ ८५ ॥ चतुर्दिक्षु पपीठनिर्मेत्रे तांतानि पार्वती ॥ स्थानमध्य

मां तत्रये मंत्राः स्त्रीपुंसंगिका ॥ ८६ ॥ सर्व्वे ते तत्र सिद्ध्यंति तत्र दाक्षायदेवता ॥ तिष्ठंत दर्शनेनापि त्रये दिक्षुंम
नोरमां ॥ ८७ ॥ आकारो भूरुहे कैलाशे हिमाचलनगोदरे ॥ अंगुल्यः पतितास्तत्र पर्व्वशो लिंगतां गताः ॥ ८८ ॥
करमालिकपानत्रय यत्र मंत्रं जपेद्विजः ॥ पुरश्चरणमात्रेण तुष्टा भवति देवता ॥ ८९ ॥ ओंकारस्त्वल्पमुत्व
निर्भगपीठे भवत्सुरा ॥ तत्र ते पतिता देवा नासिका पीठमुत्तमं ॥ ९० ॥ सप्तमस्वैदिका मंत्राः कल्पोक्ता शुद्धमू
र्तयः ॥ तत्र तिष्ठंति सेवातस्तत्र सिद्धा भवंति हि ॥ ९१ ॥ अत्र केदारसंभूतो दक्षं करतलं तव ॥ पतितं तत्र पी
ठेतु सिद्धयः करसंस्थिताः ॥ ९२ ॥ तस्य दक्षे च वा पर्याटमगात्याश्रमसंज्ञितं ॥ केकेरां पतितं तत्र सर्व्वसिद्धि
विधायक ॥ ९३ ॥ तस्य थास्तु डिकापातो जातास्ते पीठमुत्तमं ॥ इंद्राक्षी नाम यत्र त्व सिंहेशो पालितापु
९४ ॥ तस्य पृष्ठद्धवलातीरेव लयात्तितवांविको ॥ पतितास्तु द्वे ते तत्र एत एतेश्वरी तिच ॥ ९५ ॥ वामपश्चाठे
रात्तत्रापि सिद्धिस्त्वर्गं प्रजायते ॥ तपादेवतु पक्षिणास्तत्रस्तु दूहिंगोचरा ॥ ९६ ॥ अः कारो भूरुहे इद्रपे प
तितो वामगुह्यक ॥ तत्र सर्व्वेपि मंत्राः सिद्ध्यंस्यत्र न संशयः ॥ ९७ ॥ श्रीपीठेतु ककारो भूत्स्तलकं पति
तं तव ॥ प्रायस्तत्र कुपापातांडलंभगमतं कली ॥ ९८ ॥ सप्तमन्त्राः शाक्तयो यत्र भूमंति निद्धिते क्रिया ॥
अष्टमत्रं तवावतिं विधर्मभक्षयंति च ॥ ९९ ॥ कर्णाभरणातो जाता स्मपपीठं तदूर्व्वतः ॥ व्राह्मी तत्रास्थि
ताशक्तिर्व्वलविघ्नापकाशिका ॥ १०० ॥ कर्णोद्धर्भरणाद्वक्तिकोणो भूदपपीठकं ॥ माहेश्वरी तत्रश

॥ मे·तं· ॥
॥ १४० ॥

क्रिर्षु रेवंत्युष्टिकरीमता ॥१॥ पत्रवल्यास्कनदक्षे पतितालेनदायवन ॥ उपपीठं तत्र शक्तिः कौमारीजयका
रिणी ॥१॥ काष्ठमालानुनेत्रस्यापतिता चोपपीठकं ॥ वैश्रव्यधिष्ठितं ज्ञातं इडज्ञा नेइडज्ञालनुसिद्धि
दं ॥३॥ नासाकुम्भकानुनस्यच्यान्यतिता चोपपीठकं ॥ वाराह्यधिष्ठितं ज्ञानं शत्रुमर्दनकारकं ॥४॥ प
ल्लकापरस्तांकायौ पतितं द्रूपपीठको ॥ इंडारागाधिष्ठितं ज्ञानं तं डास्यपददायक ॥५॥ अंगुलिकाचो
त्तरस्यां पतिता लुप्तपीठकं ॥ चामुण्डाधिष्ठितं ज्ञानं स्कंडदेवनसिद्धिदं ॥६॥ वेतापाभरणान्लेभूर्दाशा
स्या उपपीठकं ॥ अधिष्ठिमेतं हालस्म्या सूक्ष्मां नत्र सिद्धयः ॥७॥ त्वकारोभूतस्मोंकारे क्षेत्रे चाम्र
कारके ॥ त्वद्वादुपतता त्पीठं नर्मदाधिष्ठितं भवेत ॥८॥ नत्रस्य वैर्ष्णनि वरैः प्रणवोपासकैः कृतं ॥ मह
नपस्सनोना ना जीवश्रु ज्ञामहर्षयः ॥९॥ नडनरेचोपपीठकं त्रुर्कापनतादपून ॥ ज्योतिष्यस्यागतिवा
मामोज्योतिर्मैत्रप्रकाशक ॥१०॥ नस्त्राच्चांशोराभडस्यर्भारंनें गं विलेपनं ॥ पतितं चोपपीठं नवा
रीणां डलकारकां ॥११॥ जलंधरं गकारस्य स्थानं तत्र स्तनं तव ॥ दक्षो निपतितस्तत्र जातं पीठमसद्दु
तं ॥१२॥ विख्यातं ज्ञानपानत्र वह्निनाम्च नपः कृतं ॥ सदेवभ्रतनों प्रप्र·स्थित लाम्योपपीठकं ॥१३॥
ज्वाला नाभ्रदीप्ति विख्यातं सबह्निर्देव नाभगं ॥ पृथ्व्यां याऽव्या सभुरस्थर रागं संख्या पा ॥१४॥ तत्र
लोमः स्फूर्त्ता व्योमेत्रसिद्धिः प्रजायते ॥ सांक्षे रागानतेत्रैव प्राप्तं सिद्धष्टकसंपुटः ॥१५॥ मालवंत घ्का

140

॥ राम: ॥
॥ १४० ॥

रापवामध्ये कुंभोत्रसंस्थितं । उपास्तितं तु गंधर्वैर्नगन्ना नवसंस्थितं ॥ १६ ॥ कलांतकेङ्कारोभूत्क्षमातिपति
मानवः ॥ द्वेपाच्यात्मनमन्तुनां प्रयोगात्तत्र सिद्धिदा ॥ १७ ॥ कोट्टकेरचकारोभूद्वामकक्षाप्रतिष्ठिता ॥
त्तत्स्थानराक्षसैस्तत्र सिद्धिर्देवनपाभिधा ॥ १८ ॥ छकारस्य समुत्पत्तिर्गोकर्णोपरि किर्त्तिता ॥ जठरे
पतितं तत्र नेच पीठेम्मराइना ॥ १९ ॥ मारतेश्वरसेनानो जकारस्तत्रने वलि ॥ अथ मापतिनापीठ
शिवमंत्रप्रकाशकं ॥ २० ॥ अट्टहासं झकाररापट्कामं तत्र पराबलिः ॥ पतिता नद्गुरो झल्यमत्र
सिद्धिकरंमतं ॥ २१ ॥ विरजं तु त्रकारस्य स्थानं तत्र त्रिजिमावलिः ॥ सपल्लविसमंत्राणां तत्र सि
द्धिरद्भुतः ॥ २२ ॥ हस्पोस्पर्शोरानुग्रहेव लिपालक्ष तत्र ते ॥ मदधल्ला ष्कड घरततपतिता चेपि
पिटके ॥ २३ ॥ नघंटिकाभिधं प्रोक्तं ईडजालं प्रसिद्धमि ॥ उपवेदार्थनिष्पंनिमवेडाजम्हेकला
महापीठे धकारोभूत्प्रितंवः पतिमस्तवा ॥ जातिश्चैश्चै द्विजे स्नगस्त्र शरीरं समर्पितं ॥ २५ ॥ आम्रातजनोत
रंस्तेस्कवेदमार्गप्रलंपकाः ॥ अघोराख्याकलोमर्गा च्याहिनादेहसोरव्यदं ॥ २६ ॥ ङकारोभूत्कोलज
घंनेपालितं तवः ॥ मम लाघवदेवानां तत्र सिद्धिरद्भुतः ॥ २७ ॥ एलापुरे टकारोभूद्दक्षोनः पतितल्लका
वाला ठामस्तपीठ मजस्वत्स्पारा भक्त सिद्धिदं ॥ २८ ॥ कालेश्वरेत्मकारोभूद्वामोनपाति तल्लवा ॥ मस्तुज
याष्वकर्णमंत्राराणा सिद्धिर्तितत्रतु ॥ २९ ॥ जयंती तलकारस्य स्थानं जानुर्निपातितं ॥ तत्र दक्षो जपो

स्मिन्स्थेद्रुत वैदो न संशयः ॥ ३० ॥ उज्जयिन्यां थकारो भूः ऊर्द्धमोज्ञातव्य तत्रते ॥ सिद्धेः कवरमंत्राणां भवंतीति नि
गद्यते ॥ ३१ ॥ नस्योस्यातिस्कयोगिन्यो तत्रजंघाति पातिता ॥ कौलिकावामकामंत्रास्तत्र सिद्ध्यंति ते नरे ॥ ३२
धकारो भूः क्षिरिकायो वा मजंघा सतत्रते ॥ तत्र वै नालिकामंत्रा सिद्धियांति वशा वरा ॥ ३३ ॥ हस्तिनापुरउ
स्यन्निर्नकारस्य प्राकिर्तिता ॥ दक्षस्येपतितस्तत्र गुल्फो नूपुरसेवत ॥ ३४ ॥ उपपीठं तु तज्ज्ञानं पतत्यानंत
पुरर्गावे ॥ पीठोयपीठयोस्तत्र मंत्राः सिद्ध्यंति भास्करः ॥ ३५ ॥ उड्डीशाख्ये पकारस्य पीठं तत्र तु वामकः
गुल्फोतिपातितस्तत्र कूर्मं साधकसिद्धिदं ॥ ३६ ॥ उड्डीशाख्ये मता तंत्र सिद्धिभवति तत्र तु ॥ नूपुरं पतितं
यत्र डामरं चोपपीठकं ॥ ३७ ॥ प्रयागं तु फकारस्य स्थाने देहेरसोत्रत ॥ यत्रैव पतितस्तत्र हृद्यन्ते श्वितम
न्त्रिका ॥ ३८ ॥ गंगायमुनयामध्ये पारावारे तथैव च ॥ एवं स्थाने भुजे सव्ये तिपतिता तिद्धिजोतमे ॥ ३९
ह्रुमातिताति भूम्यं तत्र पीठाति नत्रिरे ॥ गंगायाः प्राक्कुच गताह्युपपीठमहाद्भुतं ॥ ४० ॥ उमरेस्यालक
चामराह्युपपीठं महाद्भुतं ॥ गंगायमुनयोर्मध्ये रातराते भैरवीश्वयं ॥ ४१ ॥ यमुनादक्षिणे कूलेभुवनेशा
समाश्रिता ॥ प्रयागोत्तमतीर्थराजः पीठराजश्च कथ्यते ॥ ४२ ॥ षष्ठीराल्क वकारस्य स्थानं पार्श्विस्तत्रते
दक्षिणाः पातितो देवि पादुका सिद्धिरत्र तु ॥ ४३ ॥ मायापुरे वामपार्श्विः पतितो पद्धलं ततत ॥ देवदानव
गंधर्वा मायाः सिद्ध्यंति तत्र तु ॥ ४४ ॥ मलयाद्रौ मकारो भूः पीठेस्तकतत्र नयनंतत ॥ एकांवरादितोद्भ्रानांत

(141)

त्रसिद्धिस्यात्संनुत्तमा ॥ ४५ ॥ श्रीशैले तु यकारोभूत्तत्र पीठं तु गोविके ॥ सर्वे मंत्रास्तत्र सिद्धा वैष्णवाश्च विशेषतः ॥
४६ ॥ रमण्यां तु हिमागस्य मेरुनाम्न कश्रृंगके ॥ त्वमेदः पतितं सिद्धे स्वर्णाकर्षणभैरवः ॥ ४७ ॥ लकार
स्य सह्यन्ति गिरिपीठे तु पार्वते ॥ जिह्वाग्रपतितं मंत्र जपाद्वागसिद्धो निश्चयं ॥ ४८ ॥ मार्तेडस्क वकारस्य स्था
ने मज्जापतनं भव ॥ सर्वेषांतुंहि मंत्राणां सिद्धिस्तत्र न संशय ॥ ४९ ॥ वामनं तु शकारस्य स्थाने ते गुह्यतो भव
त जपात्तत्र तु भ्राम्यन्तं मे त्रिपुरा ध्रुवं सिद्धि ॥ ५० ॥ हिरण्यपुर संभूत. पकारो वाममो भवत ॥ अंगुष्ठादेवत
पीठं वाममार्गेषि को भवेत ॥ ५१ ॥ पीठे चापि महालक्ष्म्या। सकारोभूद्गुविलंच ॥ शरीरात्पतितात्तत्र
सर्वसिद्धिः प्रजायते ॥ ५२ ॥ हकारश्चोड्डियाने भूद्धमनातत्रतेपतत ॥ हग्मोचराख्ययात्रेस्य सिद्धयल
त्र संस्थिता ॥ ५३ ॥ छायापीठे लकारोभूद्दृष्टाछायामयातव ॥ सर्वाविपन्नुलब्धा सुछाया पीठमनलु
तत ॥ ५४ ॥ छत्रपीठसमुत्पत्रः क्षकारः केशपाशक ॥ यत्रतेपतितो देवी तत्र सिद्धिरदूरत ॥ ५५ ॥ एतद्दे
वि मया प्रोक्तं रहस्यं पीठसंभव ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि रहस्यं परमाद्भुतं ॥ ५६ ॥ कलौ लुब्धास्तु गुरवः
शिष्या सिद्धाभिलाषिणः ॥ तस्मात्र सिद्धिः कुत्रापि नाश एव दिने दिने ॥ ५७ ॥ वक्ष्यामि सिद्धये तस्मा
त्सर्वतंत्रेषु गोपितं ॥ शुभकाय सुशिष्याय देयं नान्यत्र कुत्रचित ॥ ५८ ॥ तार माया रमा काम वीजं सर्वं
तु नामकं ॥ विप्राद्येश्चतुर्थ्यंतं नमोंते प्रजपेदिति ॥ ५९ ॥ विप्राद्यद्वाकृत्यमेतदेकस्तेनचतोषये

॥ मे॰ तं॰
॥ १४२ ॥

येन ॥ सिद्धोयं मंत्र उद्दिष्टो गोप्यो मातरि जारवत् ॥ ६० ॥ षडंगन्यासआद्येन बीजेन रचयेत्सुधीः ॥ षड्दीर्घाद्ये
न मात्राणां न्यासमादौ समाचरेत ॥ ६१ ॥ गजानने देवयोनौ गतौ शस्तान्यासकाः ॥ शाक्ते केवलमा
त्राणां श्रीकण्ठाद्याः दिवादिषु ॥ ६२ ॥ केशवाद्या विष्णुसूर्यग्रहादेः परिकीर्तिताः ॥ पीठन्यासस्तु सर्वत्र कर्त
व्यो देहशुद्धये ॥ ६३ ॥ पूजादिकं न प्राचन्या सुस्थैर्यान्नथैव हि ॥ षट्कर्माणि तु न स्तोत्रे भक्तः स्तोत्रे न चायं
भवेत ॥ ६४ ॥ नापश्यन्ति तथा शत्रुं त्वस्यान्ते देवतां स्मरेत ॥ सर्वे प्रयोगाः सिध्यंति योक्षमंमेलनयेत्तरः ॥
६५ ॥ नैव धर्मः स्वस्मान्याज्यः पोष्यवर्गं प्रपूजयेत ॥ अप्रियं नैव कुर्वीत मातरं पितरं तथा ॥ ६६ ॥ देववत्सर्व
यं देन उरस्यं सप्रकाशितं ॥ नेत्रपदः सदा दुःखी मंत्रग्राही । वर्जितं ॥ ६७ ॥ भविष्यन्ति कलौ प्रायो । वि
वेकाकृतशिष्ययोः ॥ तान्नाशाद्गुरुं कुर्यान्न दाम्भवेमवाप्नुयात ॥ ६८ ॥ इति दीक्षाविधिः प्रोक्तः कुला
चारसमन्वितः ॥ अर्थवादं विना देवि किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ६९ ॥ इति श्रीमहामायामहाकालानु
मते मेरुतंत्रे शिवप्रणीते पुरश्चर्याकौलिकाचारप्रकाशो दशमः ॥ ॥ मेरौ शिवप्रणीतेस्मिन्नेकदा
प्रकाशके ॥ मनुमंत्रे च मंत्राणां पुरश्चर्यादिनिर्णयः ॥ ४३३५ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीदेव्युवाच
महादेव महाघोरे कलौ के के च वैदिकाः ॥ स्थास्यन्ति मनवः कुत्र कल्पाः के च फलप्रदाः ॥ १ ॥ कियच्च
वैदिकं कर्म ब्रह्मन्याय प्रकल्पते ॥ शाखाः स्थास्यन्ति काः काश्च उपशाखास्तथा च काः ॥ २ ॥ श्रीईश्वरउ॰

142

॥ एपः ॥
॥ १४२ ॥

वैदिकेकर्मणि कलौ नराणांधीः सुदुर्लभा ॥ यथानीचेजलयांति कलौनीचे तथामनः ॥ ३ ॥ तेनाशाना कलौ
देविवाप्येकोलेक्रमादराः ॥ अनत्वज्ञा विनश्यंति मेनमानुष्यवर्जिता ॥ ४ ॥ केचिन्नवभक्तियोगेनउपदि
ष्टाप्रमसकैः ॥ लुब्धैरपिचपुष्पकाजायंतेयवनाधिपाः ॥ ५ ॥ कलेर्देशसहस्रेषु विष्णुस्थक्षितिमध्य
मं ॥ देशांशदेवोभगवान् विंध्येहिमवति क्वचित ॥ ६ ॥ यावत्सूर्याःकलेःसंधिस्तावत्स्थास्यस्यतःपरं
स्त्रीराज्येचापरांतेचमंगलेकेरलेपिच ॥ ७ ॥ सर्वेसप्तशतंमंत्राश्चनुवेदेषुसंस्थिताः ॥ स्थास्यंतिपृथि
वीमध्येयावत्सूर्याःकलिसंधिस्तावत्स्थास्यस्यतःपरं स्त्रीराज्येचापरांतेचभंगलेकेरलेपिच ॥ ७ ॥ स
र्वेसप्तशतंमंत्राश्चनुवेदेषुसंस्थिताः ॥ स्थास्यंतिपृथिवीमध्येयावत्सू र्भवेत ॥ ८ ॥ संध्यांशेनुकलेःव
र्वेत्रिंशत्संत्राध्यविष्णिताः ॥ तदाकल्किस्वरूपस्यविष्णोर्जन्मभविष्यति ॥ ९ ॥ येसिद्ध्यंतिकलौदेवि
तत्साधनमहंब्रुवे ॥ स्वल्पाल्पायाभ्यसनस्यादौव्रतान्यस्यानिषोडश ॥ १० ॥ केशश्मश्रुनवापयित्वाभ्य
धिर्णवीतथाचरेत ॥ अथवापूर्वविधिनात्रिष्यायसमभ्यसेत ॥ ११ ॥ नानध्यायाप्रदोषेनुवेदा
शोत्सापुरःसरं ॥ भुविविप्यालेनथैकांतेनश्रीगुर्विछ्यापठेत ॥ १२ ॥ त्र्यहंप्रतिस्त्र्यहंसायंत्र्यहमयाद
याचितं ॥ त्र्यहंपरंचनाश्नी।यातप्राजापत्यव्रतंत्विदं ॥ १३ ॥ एकैकंग्रासमश्नी।यात्र्यहाणित्रीणि
पूर्ववत ॥ त्र्यहंचोपवसेदंत्यमतिकृच्छ्रव्रतंत्विदं ॥ १४ ॥ गोमूत्रंगोमयंक्षीरदधिसर्पिःकुशोद

कं एकरात्रोपवासश्च कृच्छ्रसान्तपनं व्रतं ॥१५॥ अहं त्र्यहं तु गोमूत्रादिकं सेवेत्र्यं त्र्यहं तु परः ॥ उपवासस्तदाज्ञेयं महासां
तपनं व्रतं ॥१६॥ स्नानसंध्याद्युपासीनस्त्र्यहं विधिपूर्वकं ॥ उपवासस्त्र्यहं प्राग्हि भुक्त्वा सांतपनव्रतः ॥१७॥ प्रतित्र्य
हं पिबेदुष्णान् जलक्षीरघृतानिलान् ॥ समाहितः सकृत्स्नायी तप्तकृच्छ्रव्रतं विदुः ॥१८॥ एकैकं ग्रासमश्नीयात्रीणि क्र
मेणापोनभोजनं ॥ अन्ते विवर्द्धयेत्पिपीलिकं चांद्रायणाव्रतं ॥१९॥ पलप्रमाणमात्रं तु ग्रासं शुक्ले विवर्द्धये
त् ॥ कृष्णे कृत्ये व्रतं चांद्रायणं स्याद्यवमध्यमं ॥२०॥ चतुरः प्रातरश्नीयाद्विप्रः पिण्डान् कृताह्निक ॥ चतुरोस्त
मितेसूर्ये शिशुचांद्रायणाव्रतं ॥२१॥ अष्टावष्टौ समश्नीयात्पिण्डान्मध्यगते रवौ ॥ नियतात्मा हविष्याशी यति
चांद्रायणाव्रतं ॥२२॥ स्नानसंध्यादिकं कृत्वा द्वादशाहमभोजनं ॥ स्थितस्त्विन्द्रियोऽप्रमत्तश्च पराकाख्यमिदं व्रतं
॥२३॥ पिण्याकपंडतक्रांबुसक्तूपोषणकं क्रमात् ॥ षड्भिर्दिनैः सौम्यकृच्छ्रनामकं व्रतमुच्यते ॥२४॥ एषोत्रिरात्रम
भ्यासादेकैकस्य यथाविधिः ॥ तुलापुरुषइत्येन कृते पंचदशाहिकं ॥२५॥ त्रीं त्रीं कृपिण्डान् समश्नीयान्नियतात्मा
दृढव्रतः ॥ हविष्यान्नस्य वै मासमृषिचांद्रायणं व्रतं ॥२६॥ सदासप्तदिनं वेदत्रिचेयोग्यसततः पिबेत षडेका
दायभुक्तश्री। ततोसौम्यायनमिदं व्रतं ॥२७॥ पर्णोदुंबरराजीवबिल्वपत्रकुशोदकैः ॥ प्रत्येकं प्रत्यहं पीतैः पर्णकृच्छ्
व्रतं विदुः ॥२८॥ ग्रासैर्नित्यैस्तु भैक्षाल्लाग्यभ्यवरोहतः ॥ भिक्षाशी वा हविष्याशी भुंजन्सोत्तंसमाप्तितः ॥२९॥
प्रतिलोमानुपूर्व्यांवाँ। यवनानतो द्रव्यकौलिकाख्य ॥ आचारहीनाकृष्णडांश्च द्विष्टानेवपठेद्रुति ॥३०॥ यत्रोक्तमर्थंव्र

143

हरेपादप्रक्षालनादिकं ॥ कृत्वासन्नेसमाविश्य नानवेदं लघु द्रवेत् ॥ २१ ॥ निंदां कनिंन कस्यापि कुर्यादद्वजपाषरां
नारीं रूपवतीं दृष्ट्वा ध्यायेद्विष्णुं सनातनं ॥ २२ ॥ हरिसौ पठनादौ च तस्यान्नेपि लघुं द्रवेत् ॥ साष्टांगं तु नमस्कारं मा
रंभे नेतरौश्चरेत् ॥ २३ ॥ भागपामेव कुर्वींच कृतोज्ञानं समरातनी । प्रथमाशिरा गौनतत्वाद्नूजनी योगमागधिपा ॥
२४ ॥ छान्दथकुर्यं प्रहरे हृजयिष्वाविसर्जयेत् ॥ सत्त्वेनी । नो ब पि. वागगो शंपुनरागनता ॥ २५ ॥ पमवके श्चिता
चेति धात्वाचामेव चतुर्थके ॥ पुनः पठेदनध्याय लदपाठं न कारयेत् ॥ २६ ॥ साईयम्मेप्राविहल चेल्ल प्रपंप्या
निंभारती । निकटे कार्तिके यस्य गान्तं तस्मा समपूजयेत् ॥ २७ ॥ सात्वेम्माउतन्कंदं नत्प्रपा वाह्नधारणां ॥ ह्रीव
रात्रौ पुनर्यर्कत्वा त्वग्गनानां पुनः पठेत् ॥ २८ ॥ त्रयोदश्यां त्रिस्पृशीई रात्रिः स्पष्टा नदाजुगी: ॥ के भालपति
नत्यंनी । पुदेष ब्रह्मकारिणी ॥ ३९ ॥ हिठस्पगांव नार्थं नुतस्मान्नत्र पठेत्तहि ॥ हठा स्वटंनिन द्विषाद्वथाल्वषु
पगछुनि ॥ ४० ॥ स्राप्तिदप्रदोषसमये नुस्रस्पाध्यानन्तत्पर: । प्राणायामथवा मौनी । ज्पद्वाद्वाक्रस्प लिद्व
नि ॥ ४१ ॥ संध्यालोयं न कुर्वीत कदाचिद्दपि कुत्रचित् । प्रातः संध्यां सनक्षत्रां मध्यमां कर्पालायपुच्यते ॥ ४२ ॥ मुहूर्त
पंचका ह्नर्द्विंश सर्वास्य पायथा । ग्रासक्तो मितितः कालः श्रेष्ठःज्ञो घुत्लपा तथा ॥ ४३ ॥ संध्याकालाय
पुराम्पत्तोपेनाडी त्रयांतरे ॥ प्रायश्चित्तं त्वेकमर्थमधिकं संपुदीयते ॥ ४४ ॥ परसंध्याकालतो वीगाते
कालेन ततोधिके । अष्टोत्तरशतं तत्र गायत्र्याजपइष्यते ॥ ४५ ॥ सत्ताह्न द्वगदप्ने वा वानीका वह्वपकर्मणि

प्राणायामत्रयं कृत्वा गायत्र्यष्टोत्तरं शतं ॥४६॥ परात्रपोज्ञनेचेयमविशेषेति श्रुतिस्मृता ॥ ॥ अथर्वण्यापि मंत्रे
शी गायत्री वेदमातरे ॥४७॥ ययानुसगुणां ब्रह्म गीयते प्रतिपाद्यते ॥ निर्गुणं यां विनाम्याक्षैर्न कस्यापि प्रज्ञा
यते ॥४८॥ महापापात्स्वरूपं यस्य तृकालः स्वयं जपेत ॥ यस्याभावादहं नैव च जातः कालश्चवापरः ॥४९॥ गायत्र्या
ऋनिरात्मात्रो विश्वापि गोत्रिमापत्तः ॥ गायत्री छंद इत्युक्तं देवता सविता स्मृतः ॥५०॥ व्याहृतीः सप्त पूर्वाद्या
हृन्नुत्वां सोरूयुग्मके ॥ जठरे च क्रमात्तस्थे स्नासो च प्रथमः स्मृतः ॥५१॥ पादाङ्गुल्यादि संधौ च संधौ स्याद्गुल्फ
पादयोः गुल्फजान्वो स्मृतः ॥५०॥ व्याहृती. सप्तपूर्वाद्या हृत्पद्मं सो नयुग्मके ॥ जठरे वक्रमात्रस्थे स्नासोये प्रथमः
स्मृतः ॥५१॥ पादांगुल्यादिसंधौ च संधौ स्याद्गुल्फपादयोः ॥ गुल्फजान्वो तथा संधौ तयाजानूरुसंधिषु ॥५२
लिंगनाभौ च हृदये कण्ठे वामे भले क्रमात ॥ कण्ठतालीमूलं संधौ मणिं वर्धे च कर्परे ॥५३॥ भुज मूल स्व वेनामि
कायं चापि कपोलयोः ॥ नेत्रे कर्णभ्रू शिरसि चूडाधा वामकर्णके ॥५४॥ दक्षकर्णे प्रदेश मस्तके च वर्णान्क्रमा
न्न्यसेत ॥ गायत्र्यास्त्र्यक्षरस्यासौ द्वितीयः संध्याकीर्तितः ॥५५॥ पादान्तिद श गायत्र्याः शिरो ऋषयः हृन्नुवे काण्ट
हृत्त्वा शिखहि ख्रज्ञा चोरं घ्रोरथ न्यसेन ॥५६॥ शिरोदेशे तु गायत्र्याः शिरोन्यासस्मृतो यकः ॥ हृदये ब्रह्मणोऽप्रो
ॐ विश्ववे शिरईरितं ॥५७॥ शिखान्तऽयक वषभिर्भरापस्मीरितं ॥ तत्रं सदा शिखायो ॐ मखं सर्वीलनेम
तं ॥५८॥ अथ षडंगन्यासान्स्तनुरर्थपरिकीर्तितः ॥ यज्ञान्तक टनाभौ च हृदये कंठ भाल को ॥५९॥ क्रमाद्वा
हृदयाद्यथाः परब्रह्मे निशीर्षकं कवचं नेत्र हृत्यास्त्रस्यो यं पंचमः परिकीर्तितः ॥६०॥ न्यसविन्नुर्हृदया यवरे

1 4 4

॥ राम: ॥
॥ १४४ ॥

राधेभारसेनतथा॥ भर्गो देवस्य चक्षित्वा धीमहि क्रिवर्चस्यतं॥ ६१॥ धीयो यो भोने त्रभुर्कें अभ्रुं झोषेरा कीर्त्तितं॥ अयंस्थान
न्यषड्ः स्थास्वडे नेपापहारका॥ ६२॥ प्राणायामत्रयं कृत्वा न्यासं ध्यानं समाचरेत॥ मुक्ताविद्रुमहेमनीलधवलछा
येर्मुखैस्त्रीक्षणैर्युक्तामिंदुनिबद्धरत्नमुकुटं तत्वार्थवर्णात्मिकां॥ गायत्रीं वरदाभयांकुशकशावभ्रं कपालं
गुणं शंखं चक्रमथारविंदयुगलं हस्तैर्वहंतीं भजेत॥ ६३॥ ततस्तु प्रजपेद्देवीं दशावरणसंयुतां॥ आदौ संप्रजपेद्दे
वेशीं कोणांये प्रजपेन्नतः॥ ६४॥ त्रिकोणस्याग्निकोणात्प्रादक्षिण्येन देवता॥ ब्राह्मी माहेश्वरीचैरुद्री॥ मिति
प्रथमावृत्ति॥ ६५॥ तस्याग्रतस्त्वष्टदिक्षु क्रमादष्टौ प्रपूजयेत॥ आदित्यमूषां चरीवं प्रज्ञां भानुं तथा प्रभा॥
६६॥ भास्करं चापि संध्या च द्वितीयावरणं त्विदं॥ त्वनोर्च्चयेदष्टदलकेसरेष्टगवक्के॥ ६७॥ गायत्र्याष्टदलतीयो
कें दलमध्येषु ज्ञेदिमाः॥ प्रल्हादिनी प्रभां नित्यां विश्वंभरछिलासिनी॥ ६८॥ प्रभावती जयशांता चतुर्थावरणं त्वि
ततो यत्रे द्वलाग्रेषु कांतिं दुर्गां सरस्वतीं॥ ६९॥ वीं त्वेरूपां विशालांश्चईशानीं व्यापिनीं क्रमात॥ विमलांश्चप्रोक्त
मिदं पंचमावृत्तिप्रजनं॥ ७०॥ तदग्निमेत्वष्टदलेषु नान्याकशाकय॥ तमोपहारिणीं सूक्ष्मां विश्वयोनि
जयावहे॥ ७१॥ पद्मालयां परांशोभां पद्मरूपां तु षष्टकं॥ भवेदावरणां च ग्रे ब्राह्म्याद्याः सप्तमातर॥ ७२॥ अष्ट
मान्वठणा प्रोक्ता सप्तमावरणं त्विदं। रविः सितः कुजो राहुः शनिश्चंडां बुधो गुरुः॥ ७३॥ अष्टमावरणं चैतद्व
नराले दिगष्टके। दिक्पालान्नवमे प्रोक्ता लदशमाणि च दिग्गिते॥ ७४॥ एवं संप्रजयेद्देविं तस्यामुद्राः प्रदर्शयेत।

॥ मे·तं· ॥
॥ १४५ ॥

व्याहृत्रियसंयुक्तां गायत्रीं सर्वदा जपेत ॥ ७५ ॥ चतुर्विंशतिलक्षाणि पुरश्चरणमुच्यते ॥ सीतोदकतिलान्दूर्वाः क्षीरोदन-
तसिद्धान् ॥ ७६ ॥ पयश्चक्तहस्त्रितयं तु हुत्वा नेत्रसिद्धये तर्पणादि ततः कृत्वा गुरुं संतोष्य यत्नतः ॥ ७७ ॥ प्रयोगा-
नाथ रे हि हान्दवतापुः सरो ॥ न च संत्वसहस्राणि मंत्रपूतं हुत्वा तिलैः ॥ ७८ ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तो दीर्घमा-
युः सविंदति ॥ आयुर्घृतान्यहविषा केवलेनाथ सर्पिषा ॥ ७९ ॥ दूर्वात्रिकैस्तिलैर्मंत्री जुहुयात्रिसहस्रकं ॥ प्रतिड-
व्यमयी मा सपङ्कं तस्येत्युक्ते द्विजः ॥ ८० ॥ अरुणा वेदिमध्ये कोरयुतं नियतेंद्रियः ॥ ब्रह्मवृक्षे प्रजुहुयात्स्वस्तलेनैव
स्तवृक्षजे ॥ ८१ ॥ जपेत्सप्रकृत्तगायत्रीं तुर्यपादेन संयुतां ॥ परोरजसेसावदोमिति तुर्यः प्रकीर्तितः ॥ ८२ ॥ वि-
मलोऽस्य ऋषिश्छंदो गायत्रं देवतात्मना ॥ परमात्मा प्रथमतः पुनर्न्यासमथाचरेत् ॥ ८३ ॥ सप्तव्याहृतिगा-
यत्र्याः प्रालोपं षर्दवं चरेत ॥ ब्रह्मा न्यसेत्तु हृदयं शिरो विष्णुर्न्यसेत्तथा ॥ ८४ ॥ शिखां रुद्रो न्यसेच्चैमि कवचेश्व-
रान्यसेत् ॥ सदाशिवो न्यसेन्नेत्रमस्त्रं सर्वात्मनेऽथवा ॥ ८५ ॥ नातः परतरो मंत्रो नातः परतरं तपः ॥ न गायत्र्याः परा विद्या-
दिकाः सर्वापदपहा ॥ ८६ ॥ अथ गोप्यं प्रवक्ष्यामि गायत्र्यं पानरिज्यारवत ॥ सर्वेषां वेदमंत्राणां तापवा अस्ति द्वि-
वाचक ॥ ८७ ॥ लोमपायकृतमघा यमालिकापद्धायच ॥ स्रग्वीयग्रहदेह सोऽस्माशापमकार्ययात् ॥ ८८
येषां वैदिकमंत्राणां जनन कर्पलूवितं नानादिपादसहितानां गायत्र्याः पुजपेत्सूत्र ॥ ८९ ॥ मुक्तेष्ठमतां
लिद्धाः स्युमहद्भ्यो लक्षमंत्रकारिणे ॥ पञ्चपादेन संयुक्तां तं जिमेत्र नुनाशकारी ॥ ९० ॥ अवहष्टतायते सिद्धिगोप्य

145

॥ राम: ॥
॥ १४५ ॥

श्री नेत्रसाक्षिणे ॥ इति संक्षेपतः प्रोक्तो गायत्र्या गोपितो विधिः ॥ ९१ ॥ पद्ममष्टदलं लेख्य हुंकारं कार्णिकार्पितं
द्वौ द्वौ स्वरौ दिग्विदिक्षु प्रतिपत्रे समः लिखेत् ॥ ९२ ॥ किंजल्केषु न दग्नेनुगार्यस्या राशौ स्त्रिज्ञा स्त्रिज्ञा ॥ तद्बहिर्हेत्रयुगलां
नरालेनु समा लिखेत् ॥ ९३ ॥ ककाराद्यांस्थान्तं मायोन्स्याग्नि रसोमनेत्रग ॥ वषद्वः सुवाम्बिजिरियंत्र सर्वाद्धौ
लिखेदिदं ॥ ९४ ॥ मृत्योर्भयं न सर्वेषां सर्वदा सर्वकर्मसु ॥ नस्थितं जिननेत्रदेवादिमोक्षान्तं साधयेन्नान ॥ ९५
तदर्थं संप्रवक्ष्यामि मंत्रमृत्युंजयाभिधं ॥ उपासनान्नरस्यान्तस्पद्धं शस्याउथ्थ रोगपाक ॥ ९६ ॥ त्र्यंवकं यजा
महे सुगंधिं पुष्टिवर्द्धनं ॥ उर्वारुकमिव वंधनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् ॥ ९७ ॥ वसिष्ठोस्य मुनिश्छंदोत्र
ष्टुप् देवता त्र्यंवकः ॥ त्रिवर्णैर्वसुगो पंचत्रिभिर्वर्णैः षडंगकं ॥ ९८ ॥ पूर्वपश्चिमयाम्योदक्केषु नदनेतुरं
दु रोगलास्येषु पुनर्नाभिहृत्पृष्ठकक्षिषु ॥ ९९ ॥ लिंगे पायौ तथा चोर्वोर्दृलयोश्चोरमध्ययोः ॥ जान्वोर्मनो
जानुहृद्युग्मयोस्तनयोस्तथा ॥ १०० ॥ पार्श्वयोः पादयोः पाण्योर्नसोः शीर्षे च विन्यसेत् ॥ एकैकं मंत्रवर्णांश्च
न्यासोयं तु द्वितीयकः ॥ १ ॥ पदान्येकादश न्यस्येच्छिरो भ्रूयुगलादिषु । वक्त्रे गलाद्भगे मूर्ध्नि हृदये कंठदेशतः
२ ॥ उरोजानुपादेषु न्यासमेवं समाचरेत् ॥ एवं न्यासत्रयं कुर्यात्प्राणायामपूर्वकं ॥ ३ ॥ हस्ताभ्यां कल
शद्वयामृतरसैराप्लावयंतं शिरो द्वाभ्यां तौ दधतं मृगाक्षवलये द्वाभ्यां वहंतं परं । अंकन्यस्तकरद्वयामृ
तघटं कैलासकांतं शिवं स्वच्छांभोजगतं नवेंदुमुकुटं देवं त्रिनेत्रं भजे ॥ ४ पंचाक्षरादिते पीठे पूजयेद्वृषभध्व

गं ॥ मूर्त्तिमूलेनलं संकल्प्य वक्षमाणेन वर्म्मणा ॥५॥ पूर्व्वमंगानि संपूज्य पश्चान्मूर्त्तिं प्रपूजयेत् ॥ पूर्व्वादिविदिशा दक्षि
णपन्ने ईशानाय सूर्यमूर्त्तये ६ ॥ महादेवाय सोमे त्रिमूर्त्तये नेमसमुच्चरेत् ॥ भवाय क्षितिमूर्त्तये सर्व्वाय जलं
मूर्त्तये ॥ ७ ॥ रुद्राय वह्निमूर्त्तये उग्राय वायुमूर्त्तये ॥ भीमायाकाशमूर्त्तये पशुपतेनये समुच्चरेत् ॥ ८ ॥
यजमानमूर्त्तयेति दत्वा येभ्य नमो यजेत् ॥ रमा राका प्रभा ज्योत्स्ना पूर्णा चापूरणी सुधा ॥९॥ तृतीयाव
रणे चैताश्चतुर्थावरणे त्विमाः ॥ विप्रा विश्वा विप्रतो ह्यसा रासंख्या ह्री वान्तिशा ॥१०॥ आर्था प्रज्ञा प्रभा
मेधा शान्तिः कान्तिर्धृतिर्मतिः ॥ पंचमावरणे चैताः षष्ठावरणगा अथ ॥११॥ धरोत्साचावनी ए प्रमा शांता
मोघा जया मला ॥ सप्तमे लोकपालांश्च तदस्त्राणि तथाष्टमे ॥१२॥ जपेल्लक्षमिमं प्रोक्तमेवं ध्याय
न्नजितेन्द्रियः ॥ जुहुयाद्दशांशमिध्मैरयुतं घृतसंयुते ॥१३॥ बिल्वं पलाशं खदिरं वटं च तिलसर्षपैः पाय
सं दधि दूर्वाश्च तथैकेन समस्तकं ॥१४॥ तर्पयित्वाभिषिञ्च्याथ चक्रासनगतो वयि कृतं ॥ एवं कृते प्रयो
गार्हो जायतेयं महामनुः ॥१५॥ अयुतं जुहुयाद्बिल्वं सर्पिषाक्तैः सपदे सुधीः ॥ जुहुयाद्ब्रह्मवृक्षस
मिद्भिर्वै लभेज्जयम् ॥१६॥ खादिरैरयुतं हुत्वा कांतिपुष्टिमवाप्नुयात् ॥ समिद्भिर्वटवृक्षस्य जुहुया
दयुतार्थवि ॥१७॥ धनधान्यसमृद्धः स्याद्दधिक्षीरे रोगनाशकः ॥ तिलैस्त्वंत्वया हुत्वा सर्व्वपापैः प्र
मुच्यते ॥१८॥ सिद्धार्थैरयुतं हुत्वा शत्रून्विजयते नृपः ॥ अनेनैव विधानेन नृपे संपूराकालजः

L46

Nepal Sanskrit University, Balmiki Campus, Kathmandu

१९ ॥ पायसेन हुतो मोरक्षार्थी । कीर्त्तिकामि दः ॥ गोदुग्धेन वश्यकामेन्दुः स्नात्वा कृत्यां विनाशयेत् ॥ २० ॥ अयमेव व्रतो ।
होमः शान्तिश्री संपदावहः ॥ दधिहुतेन मेधा दंकर्याद्विद्वेषिरागो विथ ॥ २१ ॥ अयं हं तु कृत्या मंत्री । दूर्वाप छोत्रं
शान्तं ॥ कामयाग्नि त्रिविलान् जित्वा दीर्घमायुरवाप्नुयात ॥ २२ ॥ जुहुयाज्जन्मदिवसे पायसान्नेषु नान्विते ॥
ः इक्षुत्रं त्रिदिनौ लक्ष्मीमारोग्यमतुलं यशः ॥ २३ ॥ गव्याज्यपयसाक्ताभिर्दूर्वाभिर्जुहुयाद्दश ॥ सविंशति
शतं सम्यक्त्वजन्मदिवसे सुधीः ॥ २४ ॥ कामयेः सकलैर्भोगैर्जीवेद्वर्षशतं वत्ति ॥ कश्मरी । सपिधः स
र्पिः पयोत्र त्रिशतं पृथक् ॥ २५ ॥ जुहुयाद्धुतशेषाणां नेते भोजयेत्स द्विजान्वितं ॥ शीलायेह्नेन धान्यपायेरान्न
नोद्दमादतः ॥ २६ ॥ अनामयमवाप्नोति दीर्घमायुः श्रियासह ॥ मधुनेन पयो व्रतेन हुत्वा पर्वणि
पर्वणि ॥ २७ ॥ राजश्रियमवाप्नोति आपाताम्रात्मसंशयः ॥ लाजैर्विष्णुहैर्जुहुयात्कन्यार्थे मासत्रयं ॥ मय
२८ ॥ क्षीरद्रुमसमिद्धोमाद्भुतसंख्यान्न संशयेत ॥ स्नात्वा सतसंप्रजपेदादित्याभिमुखोऽर्भव ॥ २९ ॥
ग्राघिव्याधिविनिर्मुक्तो दीर्घमायुरवाप्नुयात् ॥ अनेन मनुना सर्वे साधयेदिष्टनामतः ॥ ३० ॥ अथ
दारिद्र्यनाशाय वक्ष्ये मंत्रं धनेश्वितः ॥ मेधातिथिस्मृषिः प्रोक्तोच्छंदो गायत्रमीरितं ॥ ३१ ॥ नंगाम्पाम क
रस्थानो देवता मद्मसम्पत्तिः । यथाकथंचिद्विन्यासे ऋत्वाग्रे विन्यस्त हृदकं ॥ ३२ ॥ देवताप्रीतये कार्यं
पापाक्षिवेत्रनरो जपः । पुरश्चरणमेतस्यास्त्व इच्छा विक्रमोजनं ॥ ३३ ॥ कम्भागतोकंन पार्थिकर्केवि

॥ मे·तं·
॥ १४७

त्रिशाली प्रियं ॥ निधीश्वरं कमलवर्णां वंदे गोवर्द्धनायकं ॥ ३५ ॥ सदसान्मानिमठुनं प्रियपिंउस्पकाक्ष्यां सतिं मेधा
मयाचिषं ॥ ३५ ॥ चत्वारिंशन्नस्वेयो घ्नति मांसंज येत्वरः ॥ ममभाग्याग्रिक क्रुधीनस्पदाद्यिनाशनं ॥ ३६
सर्वार्थसाधकं वक्ष्ये संग्रामविजयप्रदं ॥ जलेधरवधायाहं यन्मराधिष्ठान्ग घातन ॥ ३७ ॥ तालवेदसेम
नवा मसोमप्रराशीय मोनिदत्तानि वेदः सनः परिषदतिऽर्गा गिरिविध्याना छेवसिंधुंडी नाग्निः ॥ ३८
त्रिष्टुप्छंदोऽगतिर्भ्याप्य मऽ। विः कश्यपो मुनिः ॥ दिवनानाजानवेदाग्निः षडंगानि समाचरेत् ॥ ३९ ॥ नवाग
षट्सप्रनागस्य प्रभिर्मंत्रवर्णांकैः ॥ संगुष्ठयोर्गुल्फयोश्च जंघयोर्जानुनोस्तथा ॥ ४० ॥ ऊर्वोः कपोलिंगना
भ्यो हृदये स्तनयोस्तथा ॥ पार्श्वयोश्च तथा पृष्ठे स्कंधयोरंतरं तयो ॥ ४१ ॥ बाह्वोश्चैव पवाहोश्च द्वयोः कू
परयोरपि ॥ प्रकोष्ठद्वितये चापि मणिबंधद्वये तथा ॥ ४२ ॥ करेवनलयोरास्ये नसोरक्ष्णोश्च कर्णयोः ॥
ललाटे चैव मस्तिष्के मूर्द्धनीति हिती यकः ॥ ४३ ॥ शिखायां चललाटे चैनिक्ष्योः कर्णयोस्तथा ॥ ओष्ठे स्वरेव
जिह्वायां कण्ठेवा होस्तथा हृदि ॥ ४४ ॥ कक्षौ कटौ वगहे च ऊर्वोर्जान्वोश्च जंघयोः ॥ पादयोश्च पदन्यासः
श्रीक्रोटं व्यानउच्यते ॥ ४५ ॥ विद्युद्दामसमप्रभाप्रगणपतिं स्कंधस्थितांभीषणां कन्याभिः करवालखि
कलसेद्बलाभिरासेविनां ॥ हस्तैश्चक्रदलासिविटवविशिखेपाशांकुशौ तर्जनीं ॥ बिभ्राणामनलात्मिका
शशाधरांदुर्गां त्रिनेत्रांभजेत् ॥ ४६ ॥ कत्वाकसर्वनोमडं पूर्वोक्तं मात्र्लंभ्भः ॥ तत्कर्णिकायां मध्यागां

147

॥ ताप: ॥
॥ १४७ ॥

मण्डुकाद्यान्तमर्चयेत ॥ ४७ ॥ पूर्वोक्तात्परतं त्वान्तं केसरे भुवनत्रयम ॥ जयां च विजयांपजंभड्कालीं च पूर्वतः
४८ ॥ भुभ्रढीं द्रुर्भवीं ब्मां घुभ्रढीं सितभ्रढीं तथा ॥ मध्येऽर्गीं यजेत्सच्छ्वा दालनं वितसंञ्चनः ॥ ४९ ॥ नारभ
क्तों कज्ञानवेदं छुाय च मस्तानम ॥ सिं स्नायकुंफः हवेति मंत्रः सप्तदशाक्षरः ॥ ५० ॥ स्वर्णसूत्रेन संकल्प्य
मायामावाह्य पूजयेत ॥ केस्सरेषु षडंगानि पत्र्वेनौ ष्वदलेषु नः ॥ ५१ ॥ जानमवेदनं समप्रति ह्यन्ननीयोतं
स्य वाहनः ॥ नेत्रोक्तो दरं वैश्वानरं कोमारनेज्ञसं ॥ ५२ ॥ विलुमत्वं देवं मध्ये पीठ को ह्मच्चं तुष्टये ॥ धाला
ने जलात्मानं वह्न्यात्मानं पिशाचकं ॥ ५३ ॥ निहृतिश्च प्रतिष्ठा च विद्यां शान्तिश्च कोणगाः ॥ पूजयावाहे
न नोवीथि च गुर्क्ते पूजयदिमा ॥ ५४ ॥ एकादशाद्रितिदिहे नत्रप्राग्दिशि कल्पयेत ॥ वागली तपनी विद
गर्भा दहनरूपिणी ॥ ५५ ॥ सिंदूराभ्याभ्रां भक्त्या नमो गगनचारिणीं ॥ वागीश्वरीमवत्वं तालेलो मुरूपाम
नोज्ञवं ॥ ५६ ॥ ज्ञाघदक्षेमरुद्रेगारिनिमात्रीज्ञकोपनम ॥ यशोरतिचनायाग्निकान्तिस्यादपपती
५७ ॥ सूक्ष्मा कान्तिश्रीत्कान्तरमीचाग्निरूपया ॥ वेदपानावदग्नत्रिया यथाश्चात्रिरूपयते ॥ ५८ ॥
भुपाग्निस्मानादिनी चपरात्रिमिमर्दिनी ॥ पष्ठ्या त्वादतृप्तिनि निगम्याऽगमायत्तंत्रत्तः परः ॥ ५९ ॥ निवे
धारिशालाक्षासोम्याशायोतिरूप्यते ॥ भ्यालोहवानादिनी चवेदनावहिरभिंती ॥ ६० ॥ सिंस्वा
लाचधस्त्राचऽविक्षहारिंद्यका ॥ नामप्रत्राम्पकेदेशानिरसपक्रोतिनदहि ॥ ६१ ॥ लोकपालांस्तद

स्वाग्निपूजां ज्ञात्वा समापयेत् ॥ मंत्रवर्णान्सहस्वाग्निजायेर्होमं पृथक्पृथक् ॥६२॥ वेदवेदाङ्गसंख्याकं सिद्ध्यर्थं चि-
त्रकैः ॥ मूलैश्च समपिधापिण्डवटोदुम्बरपोषितैः ॥६३॥ अर्कजक्षोऽवैश्यापि घृतेन हविषान्वितैः ॥ सर्वघृतान्नै-
र्जुहुयात्तिलैश्चाज्ये क्रमाद्भिः ॥६४॥ ततः संतर्पयेत्तिलैः कृत्वा चात्माभिषेचनं ॥ सकाराद्यधरादेवीं लोपयेत्तु-
नमात्मनः ॥६५॥ इत्थं जपादिभिः सिद्धे मंत्रे त्रिसाधको नृपः ॥ आत्रेयात्वाग्निकारी स्यात्तद्विधामनुदीर्यते
६६ ॥ आत्रेयात्वपि निप्रोक्तं विलोमपठितो मनुः ॥ पूर्वोक्तारवमस्याणाः षडङ्गानि विलोमतः ॥ ६७ ॥ पूर्वो-
क्तमपरेष्वेकैर्वर्णैर्वर्णान्स्यात्समस्थेन च ॥ तथैव चवदस्यासो जपः पूजा च पूर्ववत् ॥६८॥ पंचाशद्येवपक्के नवहू-
ताग्न्युत्सपिद्धये ॥ चतः सहस्रं चतामंच स्यारिंशाचक्रहूयं ॥६९॥ होमयेद्दृत्नपञ्चवछ्रकृपः प्रतिलोमतः ॥
सर्वत्र देशिकः कुर्यात्क्रायश्चाद्विरुतां जपं ॥७०॥ क्रूरकर्मणि कुर्वीत प्रतिलोमविधानतः ॥ शांतिकेपौष्टिके
कृषिकर्मेऽनुलोमतः ॥७१॥ स्याद्यः पंचाक्षरः पादो ज्ञेयो ज्ञानेन्द्रियात्मकः ॥ द्वितीयः पंचवर्णाख्यः स्मृतः क-
र्मेन्द्रियात्मकः ॥७२॥ तृतीयस्तनीयः पंचार्णाः सर्वभूतमयः स्मृतः ॥ स्यात्तुर्यः सप्ताक्षरः पादश्चान्तःकरणानुरूपकः ॥
७३ ॥ दशवर्णः पंचमः पाद आत्मरूपः षडक्षरः ॥ तो वर्णादिः षडर्णोस्याः पञ्चकोशोकमयो मतः ॥७४॥ सो पूर्वः पंच-
वर्णोस्य शकादिमयईरितः ॥ निवर्णा पञ्चमो ज्ञेयः पंचाराणि वचनादिकः ॥७५॥ एवंतत्वसमायोगात्स्यात्पञ्चक-
ल्मिहरिता ॥ तत्स्यादाक्षरोत्पन्ना सारायावहिदेवता ॥७६॥ प्रधानमूर्तिप्रतिमाः स्वस्ववर्णादिनः प्रभाः
प्रज्वलन्केशावदनार्धांघ्रिदेहाभया वृता ॥७७॥ देवताद्दृतियोत्पन्नाद्दुर्दृश्यर्ह्हरिताः ॥ देवताप्रसूतयाद्देत्या

1 48

तिर्यं वक्त्राः प्रकीर्तिताः ॥ ७८ ॥ धातृनृपाक्षरोस्वत्राउभयाननशोभिताः ॥ दुर्भिक्षाडूर्द्धवदनौः कोशोप्यालिर्यंगा
नना ॥ ७९ ॥ एताः सर्वाः स्वभावाख्या वाइडियार्थोंडताः स्त्रिय ॥ अथ स्थिर्यंतु त्वोपेताइं ईक्षा वर्णिदेवता ॥ ८० ॥ आभि
भुत्वेः स्मृता ॥ वोध्येपराश्रुत्वोत्स्वकर्माणि ॥ आप्योसंख्याः सम्पत्स्त्रा देवतान्वितानना ॥ ८१ ॥ याप्यो मंत्री
दस्ते छत्रोगत्वं सारिणिकाननां ॥ अस्तं मनुष्यनक्षत्रे प्रारम्भे नविवक्षता ॥ ८२ ॥ आसुरे च प्रयुञ्जीत देवतासु च
संहरेत ॥ उपक्रमेननदासुरिक्षा स्वस्तं विसर्जयेत ॥ ८३ ॥ अडावाहरणं कुर्यात्रया विसर्जनं मनुजपं ॥ उपक्रमो
योमकारेशाम्नि तारेविसर्जतं ॥ ८४ ॥ प्रतिसेहरणं वारेयुरो . शुक्रसावाभवेत ॥ स्थिरेषु राशिषारंभश्चरेभुम्या
द्विसर्जितं ॥ ८५ ॥ अस्तं संहारणं कुर्यादुभयेषु विचक्षणः ॥ कृष्णपक्षे नले तान्त्रं विसर्जेच्छिन्नापुनः ॥ ८६ ॥
शुक्लपक्षे क्रमादस्तु पुनराल्पनिसंहरेत ॥ भानुनामोक्षसंतारै कुर्याक्षयेसुधी ॥ ८७ ॥ पश्चिमाभिमुखो भूत्वा
सर्वकर्माणि साधयेत ॥ नक्षत्रहृक्षराकलानसांख्याकोन्कर्मसंवुमानन ॥ ८८ ॥ नतनमेक्राक्षेरोपेनामंत्री मंत्र
गोलं त्वायया ॥ नुस्यादेवित्रेवक्त्रोमारये ड्रिप्रमालनः ॥ ८९ ॥ कृत्वा छमीसमारभ्य यावत्कृत्स्न चतुर्दश्री ॥ वन्ह
रविवहृक्षास्मृतहोत्याम्मपिद्दतान ॥ ९० ॥ रात्रीमैलेनसंलिप्याद्पथक्तस्मसताक्षकं ॥ नुस्यात्संपत्तोग्न
त्वारिक्षुयं मधुरं व्रजेत ॥ ९१ ॥ सप्रात्तं प्रश्नुडयात्सिद्धार्थंत्तेहसंवुमे ॥ आर्द्रवस्त्रौ विधिकालेमासिस्वैपेन
नामना ॥ ९२ ॥ निमहारे स्वरेणाली . प्रलयान्ति समेन स ॥ नात्रपत्रे समग्नि त्येशात्रुतामययथाविधि . ॥ ९३

॥ पे.नं.
॥ १४९

आग्नेयास्त्रेण मंवे छकरात् मध्ये निरुत्पतन्त॥ परिवेष्टुं नेक्रुद्धेन त्राकाशतः समायते॥ ९४॥ तदा दायस्सिपेन्नोथे
श्रीन लेम्बवशोभवत्॥ सापडेत्वसि तेहिंग विबजीरकलोत्तिते॥ ९५॥ कथितेपुत्रलीला साध्यनक्षत्रमनन्तनिर्धि
नां॥ अधोवक्त्रां विनिक्षिप्य यच्छ विबन्न तत्वपा॥ ९६॥ मद्धिरत्वाडनं कुर्यात् जपत्रस्तेविलोमतः॥ सम्पात्साम्भर
णं यान्ति ज्वरं विमोहितः॥ ९७॥ आदित्यरथनागेन्द्र ग्रसिप्तिं मद्धिपात्तनं॥ तत्तन्ते लेन लिप्तांगं दन्थंभाग
मेहि विधिः॥ ९८॥ अधोमुखं निजारिपुं ध्यात्वा त्वक्रुधितवात्तता॥ तथैवेडन मात्रो क्लशत्रुमं स्युस्त्रियो भवेत॥ ९९
विध्यामांमुहस्तं शूलं ध्यायेत् कालघनप्रभां॥ कार्पासवाजे लिं वा ल्पपत्रै मेवी घमनुजैः॥ २००॥ दुर्ग्गा विद्वेष
ये छन्ना मेंगलानेनदेहिकः॥ विद्यां प्रांतर्जनीं शूलं ध्यात्वा दुर्ग्गाभयंकरीं॥ १॥ महिषाघ तसंसिक्तैः पत्र
वै र्व्विब्रू क्षजैः॥ दुत्वारिपोः क्षणात्सेनाम्मुक्काल्ये निमंत्रविन॥ २॥ ध्यात्वा देवीं पुराप्रोक्तां वज्जभिस्मीवानि
ते॥ अजा तद्धिरसंसिक्तै र्दुत्या हि वस्तत्रयं॥ ३॥ रिपोस्सुच्चाटनं कुर्यात् क्षेमा यानात्रसंज्ञयः॥ त्रिशूलकां
दुर्ग्गांस्वत्नं नीप्रलवाक्तिगन॥ ४॥ ध्यात्वा मर्व्वयनेत्नोक्ते र्व्वींगे धूस्तूरसंभवैः॥ हित्वा विमोहयेत्सकस्त्वे
ब्रीसमसर्व्वदे॥ ५॥ कालांजनसन्निभां दुर्ग्गां शूलखड्गकरां स्मरेत॥ नक्षत्रवृक्षसंभूतैर्लाक्षक्तिः संयुतैः॥ ६
समिद्भिः पुत्रहुत्या क्लत्वा मारसे नवैरिणां॥ सिंहस्थं पुधावन्तीं ध्यायमानं रिपुं प्रति॥ ७॥ ज्ञात्वा कार्यकनि
र्वंक्षानव वृत्तिकालाभागाकुलान्॥ सञ्चिनी संस्मरेत् दुर्ग्गां तर्पयेडसवारिणा॥ ८॥ भागविंबसमालोक्यारि

149

॥ राम:॥
॥ १४९॥

पो स्तवाद्रेनं भवेन् ॥ अग्निदुर्गां समावोवा हिंगदारुस्मां विषिं नयेत् ॥ ९ ॥ विषु दामलमाकानापो महि पीघ्रनसं स्रुते ॥ उला
केजुडयान्त्रिं वृविभीन कमापिद्धरे ॥ १० ॥ कीडवेरपञ्चाप्यसे नायाः लोभनंभवेत ॥ आत पाशां कुशास्त्रां मानिड
गी मत्स्यरेन ॥ ११ ॥ लोरोगैः समंत्रुरैः साध्य हृक्षकाष्ठे षितैनले ॥ जुहुयात्रिशिमद्या हाल्पत्र विद्रुहाये वपान ॥ १२
पाशां कुशावतरं क्तां विश्वदुर्गां विषिं नयेत ॥ फालिनी कुसमैः कटुतैश्च स्वर्णाभः सर्षपैर्वृते ॥ १३ ॥ जुहुयात्त्रिशि
यो मंत्री न स्य विश्वे वशो नयेत ॥ शास्त्रे दुग्धिमा देवी विगलत्यरकामतो ॥ १४ ॥ पाशांकुशावरंत्वान्या लिंगुड
गीं समपिद्धरैः ॥ विनसे मैधुरा सिक्तैर्जुहुयाद्दृष्टिसिद्धये ॥ १५ जपाकुसुमसंकाशामग्नि दुर्गां विषिं नयेत
कुने पुलागुनत्स्यामधुरत्त्रयवृकोपा ॥ १६ ॥ आकर्षं ह्यांछिनाप्माध्यानमंत्रविप्रान्त्रसंशयः ॥ अग्निदुर्गोप म
त्याशाबडेनात्रिछवीरिता ॥ १७ ॥ दुर्वांगोनाथगारणाधागानि दुर्गालमीरिता ॥ निभ्राया राप सरं नामावि
श्वदुर्गालमीरिता ॥ १८ ॥ सिद्धाघास्मावकारांतालिंधुदुर्गानि गाघते ॥ स्यं तास्मा आदिकाले नाम त्रिदुर्गा
यि डर्वधा ॥ १९ ॥ भगतो स्यौडिलं कृत्वा सुगंधि कुसुमादिभिः ॥ देवीम भ्युर्च्य येत्रिसंध्यां ग्रजै नैवेवर्जिता
२० ॥ आहरे जान्त्रिभुवलिं वहनाम सर्व सिद्धिदं ॥ कृत्या रोग भयडोहभूतानि नाशयेदयं ॥ २१ ॥ यथा वत्रि
साराध्य गंधैः पुष्पैर्मनोहरैः ॥ स्थितानस्याग्रतो मंत्री जपमंत्रमनन्यधीः ॥ २२ ॥ जपोयं सर्वसिद्धो स्यान्ना
त्र कार्या विचारणा ॥ लवणो मधुरासिक्तैर्जुहुयात्स्वफशिमा मृतेः ॥ २३ ॥ मंत्रार्णा संख्यया मंत्री ॥ रिपुमाल

वशंनयेत् ॥ शालीपुष्पाल्पसंशोध्यभः ज्ञानकुर्वीतनतान्दुलान् २४ जपित्वापंचगव्येनसंस्कृतेनतथाहृतेवंप
चेत्तपचंत्रमधवनायेपत्तनःसुधीः ॥ २५ ॥ अर्चयित्वाविज्ञादधीर्देवीमध्योयथापुरा ॥ गुरुपात्रहतागान्येनमान्येनाष्टस
हस्रकं ॥ २६ ॥ पात्रेसमापनंकुर्वतसाध्यंतत्राश्रयेद्गुरुः ॥ शिष्टंतनिरवनेद्वारिसंनापंद्यांगगानरे ॥ २७ ॥ कन्यारो
गाविनश्यंतिसद्भूतग्रहापयैः ॥ परेतस्याह्निनाकन्यापुनस्त्वानेवभक्षयेत् ॥ २८ ॥ व्रीहिभिर्हविषाक्षीरैरथयो
वृक्षसमिद्वरैः ॥ अष्टैर्मधुत्रयोपेतैरैतैर्दशाशानंपृथक् ॥ २९ ॥ गुरुपात्रंपदांम्बुभिः साधकोमवनिक्रंवं ॥ भा
स्करेमेषराशिस्थेमंत्रानाग्गरोदिते ॥ ३० ॥ तंघ्रासागरगापिम्यांसंततंपुष्कलोभसि ॥ उद्धन्यातापसिकतासं
शोध्यपरिशोधयेत् ॥ ३१ ॥ अस्यतांपंचगव्येनसंस्कृतेहव्यवाहने ॥ अर्जयेत्मनुनासिद्धोदर्वीत्रवनतस्थया ॥ ३२
सिंहमेषधनःस्थेर्केकृष्णपक्षेष्टमीतिथौ ॥ विशाखाकृत्तिकाश्लेषानरमघास्वथा ॥ ३३ ॥ रोहिण्यापंभव
रोवारेमंदवाक्पतिदेवते ॥ विस्तयान्येषुकुर्वीतसिकताश्यापनंसुधीः ॥ ३४ ॥ गृहत्यामादिराहूनांरक्षार्थासि
कताभ्रमाः ॥ पुष्याष्टकघटेमानामध्यादिष्वरिक्षिताः ॥ ३५ ॥ नवसप्तक्षिपेन्नत्रास्मेषुसंदजयेक्रमात् ॥ मध्या
दिदेवीपश्चातािकपालानागनिदेशिक ॥ ३६ ॥ चक्रशंखंसमसिखेटवाणांश्चापंत्रिशूलकं ॥ कपालंतत्रमंत्रे
णासंपूज्यांतवलिहरेत् ॥ ३७ ॥ नक्षत्रग्रहराशीनांलोकेशानांवलिहरेत् ॥ विहितायत्रसेयंवर्द्धतेतत्रसंपदः ॥ ३८
स्कंदग्रहमहारोगचौरभूतमहीसपा ॥ अग्नजयेलयंयांतिविधिनानात्रसंशयः ॥ ३९ ॥ सिकतानांविधुज्ञानांकु

इत्ताभ्यां पिष्टांडशा। पंचगव्ययुतं पात्रे द्वाद्दक्षेत्राणि र्पितं ॥४०॥ निक्षिप्य विधिनाथ तत्राप्यापये तत्र संपदः द्विजे
दिने प्रवर्द्धते कालं दृष्ट्वा दिभिः स्तदा ॥४१॥ महत्स्नानादिवितयं निकृत्या डोत्स महोत्सवः ॥ चतुर्गव्याद्यमतां कुर्या
न्न्यापतं विधिना मुना ॥४२॥ गोमूत्रं प्रस्थमात्रं स्यात् गोमयं अर्धसंदर्द्धकं ॥ आज्यान्स प्रगृतां क्षीरं गोमूत्रा
त्रिगुणां दधि ॥४३॥ गोमूत्रेणापि संमर्पिः सर्वेषामसमुच्यते ॥ गावःस्युः कपिलाश्वेत हिमवृष्णाहरा प्रभाः ॥४४
अभावेण दिनाः सर्वाः सर्वनाकपिलोद्भवं ॥ एकोनपंचाश कोष्ठे फलके व्रजेशान्वितः ॥४५॥ वितायकोणा
को ष्ठानि मध्यकोष्ठे लिखेच्चतुर्दश ॥ तदधः कोष्ठमारभ्य प्रादक्षिण्येन संलिखेत् ॥४६॥ देवी तत्र समावाह्य पूज
ये दुपचारकैः ॥ कृत्वा होमसुसंपातं निखनेत्तद्यथापुरा ॥४७॥ दशाद्दलिं यथापूर्वं तस्य पूर्वां दिनं फल ॥ न
व कोष्ठा स्विनं लोप्यं चतुरस्रं सुशोभनं ॥४८॥ साध्यनामाक्षितां त्वांप्यायां मध्यकोष्ठे तु संलिखेत् ॥ तदधः
कोष्ठमारभ्य प्रादक्षिण्येन संलिखेत् ॥४९॥ मूलमंत्रस्य पूर्वोक्तान्हौं पादोश्च तद्वहि ॥ वृत्तद्वयं तनाले
तु पानकार्णौ प्रवेष्टयेत् ॥५०॥ तद्वहिश्चतुरस्रस्य द्वाराणां यंत्रमङ्गनं ॥ सर्वभूतासयहंभीकौ नाम्युः प्रदेभमं
५१ ॥ स्वाग्नेयान्त्रस्य ज्ञानानि विविसर्गादानकर्मणि ॥ यः प्रमाद्गृहणां शिखा स्वप्याधीनं तत्र गन्नय ॥५२॥ अति
र्गा पत्र वक्ष्यं यदि नाम त्रिमिनीयेत ॥ प्रतिलोममिमं यंत्रं कृत्वा तस्तुपरि वक्ष्यते ॥५३॥ अनिडगाणि शिराविष्यानावेव श्रि
श्रुंडरि नात्वयि ॥ जातवेदसेसुनवाम सोमममरातीयतो निदहाति वेदः ॥ ततः परिषत ॥ ५४ ॥ॐ नमस्यामलु

पूर्वोक्तवर्णसंख्याभिरितिनः ॥ क्रमेणानेनवर्णानां पदानां मासषट्पके ॥५५॥ ध्यानंचैवप्रवक्ष्येऽहं कृत्वासुस्थिरितो
मनः। स्वास्थादिकं तथाध्यानं प्रतिष्ठं दष्टपूर्ववत ॥५६॥ पुरश्चर्यादिकं सर्वं प्रयोगानुकीर्तयाम्यहं। यामविंशतिगते श
त्रुपक्षे वक्ष्ये विषाहतं ॥५७॥ कृत्वाऽग्निपात्रस्थं कराद्स्थापावकसुधीः। कृत्वाधारे क्षिपेत्तत्रःस्फुरत्कालपा
वके ॥५८॥ दिनत्रयात्तराक्रान्तो रिपुः प्राणान्विमुंचति। दिनात्सोरा प्रविष्टान्तं ज्योतिर्ज्ञानगतं रिपुं ॥५९॥
पंचवाणसमिद्धेन दक्षिणाचविग्रहं। ध्यायन्मंत्रं जपेत्तत्रःसप्तवेद सवत्सरः ॥६०॥ मणिपूरगतं शत्रुम
ग्निनादीप्रविग्रहं। ध्यायन्दिनात्प्रजपेल्लक्षमष्टवर्णमंत्रजेन ॥६१॥ अनाहतानाहतःशत्रुर्निर्दग्धोमंत्रदक्षि
णा ॥ पाशेनवद्धाशीघ्रराणी यमेयमाकिंकरैः ॥६२॥ विशुद्धस्थानगोवैरी दिनवारोनपीडितः। अधोमुखः
स्फटमन्तर्भीपराभूःस्यादिनत्रयात ॥६३॥ आज्ञायाम्निहतशत्रुर्देहेजाताग्निनाद्विपा। पुत्रमित्रकलत्रादीन्प
स्त्वपवानुयात ॥६४॥ नाभिमात्रेजले स्थित्वाध्यायन्नतिवादिने ज्ञितुः। वैरिणादग्धसर्वांगं मंत्रसप्तोत्तरंश
तं ॥६५॥ जपेल्लप्रदिनाद्वीयमलोकं सगच्छति ॥ आरवारं समारभ्य सप्ताहं व्रजपेन्मनुं ॥६६॥ सूर्योदयं
समारभ्य यावदस्तमयोभवेत ॥ सन्निपातज्वरातिष्टो यमग्रासो भवेदरिः ॥६७॥ स्थित्वाऽङ्गारीलयेमैत्री
त्रिरात्रं वर्जितासनः ॥ दिनवारोनषिद्धांगं वैरिणां प्रविचिंतयेत ॥६८॥ जपेन्मनुमिमंशत्रुर्ज्वरिस्तोमरणंव्र
जेत ॥ स्पष्ट्वाङ्गोर्तं जपन्मंत्रमजस्त्रं त्रिदिनं जपेत ॥६९॥ कृत्वापीठेमंति जरिस्तेदताश्येरापपीडितं ज्वरेणा

151

मट्टनात्रिहोता यत्ने सौम्यमातिथि ॥ ७० ॥ रविमत्ताद्गुलगे शत्रुं दष्टं नष्ट थपत्रगे ॥ विषाग्निदग्ध सर्वांगे ध्यायत्रुले
न वासिना ॥ ७१ ॥ नर्पयेद्दिनवारेण तस्मादसौ यमवश्यभ ॥ रविबिंबादाशनपाज्ज्वालया गलविग्रहं ॥ ७२ ॥ रिपुं
ध्यात्वा जपेन्मंत्रं सप्तयामित्रियमातिकं ॥ ग्रहयामात्कविंवस्त्रे विद्रुमं त्रममये: शरैः ॥ ७३ ॥ प्रतिपद्यान्तिरे शत्रुं जपे
दष्टनमस्तुहित ॥ रिपुं नयति शीघ्रं प्रेता यमदूतो यमालयं ॥ ७४ ॥ प्रलयानलसंकाशां कालरात्रिपिवापटे
शूलपाशधरां घोरां सिंहस्कंधनिषेदुकीं ॥ ७५ ॥ सविन्दुर्मंत्रसंलां न स्थोंस्थानेत्रत्रयोर्द्वयोः ॥ विस्फुलिंगैर्निर्द
हन्तीं रिपुमाकुलविग्रहं ॥ ७६ ॥ स्पष्टदंष्ट्रांबरांतस्थ ड्रकरीभीषणाननां ॥ तर्जयंतीं भित्रे शत्रुं तर्जन्यानीस
रूपया ॥ ७७ ॥ दष्ट्वामयूखजालेन घोनयंतीं दिगंतरं ॥ शूलेन वैरिराणे वक्षोदारयंतीं भयंकरः ॥ ७८ ॥ जपेद्रि
त्रयं नैर्धीमान्मारये द्रिपुमात्मनः ॥ सप्तमंत्रकुलेनास्याः सःप्रलया प्रिसमप्रभः ॥ ७९ ॥ रक्तवस्त्रधरां कृष्णां रक्तने
त्रेत्रयाहृनां ॥ सिंहाधिरूढां धावनीं धावमानां रिपुं प्रति ॥ ८० ॥ खड्गेनमाच्छिरः कृत्वा क्षणात्तो यमस्यैले
गतः ॥ ध्यात्वाद्युगां जपेन्मंत्रं विदिक्षु वर्जितोशन ॥ ८१ ॥ अनेनैव विधानेन रिपुर्मृत्युप्रियो भवेत् ॥ कर्पा
सैनानि कुर्वीत दिवसेत्तुराष्ट्रे प्राप्रे ॥ ८२ ॥ तस्मादिनाद्गृपिन्दुकं मयरातस्य मुच्यते ॥ पश्चिमा पूरवेन्नि
गमस्यालजीवं सहितं परः ॥ ८४ ॥ निचोय तस्यैशिरसि कुग्ड्यं कृत्वात्रिकोणकं ॥ तस्मिन्स मर्पितेवक्त्रीय
यावद्देशिकोत्तमः ॥ ८५ ॥ पत्रिकोणाण्समं त्रायाणीं साध्यनाममसम्पादिनाद ॥ जरक्तेन संलिकान्तकारक

॥ मेत. ॥
॥ १५२ ॥

रसपिहराव ॥ ७५ ॥ सहस्रं जुहुयाद्देवीः स्नात्वा सपिन्नमाज्ञ्ले ॥ प्रलयाग्निसमपां घोरां द्वात्रिशद्भुजाशोभितां ॥ ७६
उग्रदाष्ट्रवलं दीप्तां च त्र्यंवेनीतिहस्मलके ॥ महादंष्ट्री महाभीमां चलत्केशांनदमुखीं ॥ ७७ ॥ रक्ताङ्गां सर्वदप्रा
र्गिमीगुत्रिलोचनां ॥ अनेन विधिना शत्रुर्मृत्युज्वरतिपीडितः ॥ ७८ ॥ विमुञ्चति निजं देहं पुत्रमित्रादिभिः स
ह ॥ दुर्द्दमस्थलां भसोमंत्री लंवाधि न्वाप्रतं गमं ॥ ७९ ॥ भानुविंवानलां दुर्गां सहस्रादित्यसन्निभां ॥ सहस्रपाणि
चरणां सहस्राक्षिशिरोमुखीं ॥ ८० ॥ सहस्रनागाबद्धाङ्गीं त्रासयंतीं जगत्रयं ॥ ध्यायन्मंत्रेन सर्पास्येनर्पये
डस्मचारिणां ॥ ८१ ॥ संयतः कालपाशेन वैरी मुञ्चेत्स्वजीवितं ॥ ध्यानेकायनप्रत्यों नदंतीं नरसिंहवत्
८२ ॥ घोरसिंहासनासीनां महाभीघोरदर्शनां ॥ भूलक्षांतारिहीनां ध्यायन्नजपन्मंत्रमनन्यधीः ॥ ८३ ॥ तर्पये
दुग्धतोयेन सर्पपयेच्चक्रे दिनत्रयं ॥ यमस्य भवनं गच्छेद्दशान्तेनात्र संशयः ॥ ८४ ॥ स्मश्रवृक्षे प्रतिकृति
प्रतिष्ठितं स्वस्थगतां डलोदके विनिक्षिप्य विधानेविधिनानतः ॥ ८५ ॥ अर्कतूलसंकाशां विकृतिटक
धारिणीं ॥ नयनत्रयसंगच्छद्विस्फुलिंगगणाकुला ॥ ८६ ॥ सिंहस्थां तर्पयेन्मूर्ध्वां त्रैलोक्यभयदायिनी
ववृक्षजातिकां ध्यायन्प्रजपेदयुतं मनुं ॥ ८७ ॥ विधानेनामुना शत्रुं पंचत्वोमत्वतिमत्यगा ॥ प्रकल्प्य दुर्गायने
त्रिकोणां कुण्डमुत्तमं ॥ ८८ ॥ तत्र संज्वालेद्वह्निं महिषीशकृता कृता उज्वलीसजरक्ताक्षोप्रतिष्ठितं
समीरणां ॥ ८९ ॥ छित्वा छित्वा प्रजुहुयादजास्फाच्चितं निशि ॥ ध्यात्वा च दुर्गां प्रलयंती महिषासुरस्थलां

152

॥ गु: ॥
॥ १५२ ॥

नरे ॥२०॥ शूलेन महिषस्थां गं भिंदिनी घोरदर्शनां । अट्टहासैरनेकैश्च भीषितां नमे विनो ॥१॥ सर्वदा प्रानलसंका
शांश्चमनेत्रत्रया । चितं ॥ संदष्टाधरसंभिन्नां दंष्ट्राभीमभ्रुतांवुजां ॥२॥ त्वक्फ्रावेष्टकेषुकाभिः कन्यकाभिः समा
कुला ॥ अनेन विधिना शत्रुः प्रयाति यमसन्निधिं ॥३॥ दिनाग्रमेव कथितं रात्रौ क्रन्यान्नमुच्यते ॥ आवाराड
मनां देवीं कुण्डलीसर्पनूपुरां ॥४॥ नावुलसंस्त्रपार्गेरागनां व्यालबद्धलंनतन । मृत्वेन शत्रुमापादयति हृत्रां
स्वगर्हं प्रति ॥५॥ ज्वलन्कालानलोद्दीप्तां विविंत्यप्रजपेन्मनुं ॥ स म्रियते वीमरैः शत्रुर्मृत्युपामोतिपोहि
न ॥६॥ श्मशाने गारवारे चित्यन्तो मर्थंपत्नौ हलोलितं ॥ सिद्धार्थं कुर्डजं मंत्रं तु या लक्षमात्रतः ॥७॥ कृष्णा
मकृत्वा तया दग्धौ पुर्यमग्नुरंक्रजेन ॥ चतुर्दश्यां महां रात्रौ विनास्थी नम्रमात्रकः ॥८॥ प्राणेनेलविलि
प्राप्ति विनाशोन्नुरुया नतः ॥ अनेन विधिना शत्रुर्मृत्युमेव्यति कातरः ॥९॥ धान्यस्पनवषंतगौमाणिकितां
स्यां विनिर्पितां ॥ प्रतिमां बाणाग्नेलाक्षां कृतप्राणां हत्वेत्रिशिं ॥१०॥ छित्वा छित्वा जलेनमसारहिं । क्षिय
नैरिपुः ॥ श्मशाने वा लकोष्ठामाक्षान्तं नियतं जपेत् ॥११॥ विकिरेन्माल्सडगादौ कृत्वा सम्यक्कथितंन
लं ॥ नर्द्दीयंपीनमवित्रिशत्रिस्तानेसकलाज्जगान ॥१२॥ कृष्णांगारचतुर्दश्यां प्रजप्तो प्रेतभस्मभिः ॥ महि
पास्येनतुलितैस्तमंत्राक्षरसंख्यया ॥१३॥ निर्मायगुटिकां तेनाः सम्यक्कृत्य प्रसमीरणाः । चितिकाष्ठेऽपि
नेवह्नौ जुहुयाद्दुष्टमानसः ॥१४॥ चतुर्द्दशीत्र्यपादवाकराशत्रुर्मृत्युवशोभवेत । श्मशानभस्म सिद्धार्थान पंचग

क्रोविनि: क्षिपेत् ॥१५॥ महिषेसंस्परेदेवीं ज्वालात्रिसहश्रप्रभां ॥ भर्जयेत्सजपन्मंत्रं विषकाष्ठैश्चितेनले ॥१६
डुर्गागारे प्रजुहुयादनेनाथजनयस्त्रावित् ॥ पुनरादायतनऽस्थमेनायावैरिणः क्षिपेत् ॥१७॥ स्नात्मेनावहुस्थामि
त्रो ज्वररोगाभिमोहिता ॥ आयुधानिपरित्यज्य युद्धकाले पलायते ॥१८॥ गेहग्रामादिषु क्षिप्तं कुर्यादुच्चाट
नं क्षणात् ॥ समप्रजारेषु कालिके दुर्गावैदुम्पसुशर्करा ॥१९॥ समप्रमाहेडदिग्वर्जन्त्री स्वाप्रजपन्मंत्रं ॥ माहिषीपं
चगमेन भर्जयेन्नायथा पुरा ॥२०॥ भूयो जपित्वा विकिरेत् कृत्याम पुरेः छिमाः ॥ संदेशोतद्दपति क्षिप्रं दध्य
मंत्रम कामिना ॥२१॥ ब्रह्मदाडीमं केटिकां करकोशांतिकां त्रयं ॥ भौमवारस्य कालिके गृहीत्वा प्रजपेन्म
त्रं ॥२२॥ चतुर्दश्यां रिपोर्गेहे निखनेत्स्त्रजपेन्मत्रं ॥ सार्द्धपुत्रकलत्राद्यैर्नशादेयां यमेरिपोः ॥२३॥ एकैकं
वा खनेन्मंत्री मासलाभस्य कंभवेत् ॥ पहिंडुपद्भं पुत्रमस्थानि खनेद्दोद्दतन्निर्चितं ॥२४॥ स्मशानं प्रजपेद
स्त्रहस्राष्टसंख्यां निशार्द्धतः ॥ शत्रुनामपदं माषकर्णं श्मशाने निखनेद्दिशः ॥२५॥ पुरा - स्वरिपुःशीघ्रं सकु
टुंवः सबांधवः ॥ कपालशकला मंत्री कृत्वा ग्राक्षरमंत्वाकारं ॥२६॥ स्मशानं प्रजपेदस्त्रं ग्रामाद्याप
नपर्वकं ॥ कृष्णांगारचतुर्दश्यां स्मशाने विषवृक्षके ॥२७॥ गोहुयादन्तरक्रोशात्कृत्स्नाम्प्रत्यालयाह
त ॥ रिपुर्भस्मवद्रंगच्छेन्मसा ज्वरविमोहितः ॥२८॥ स्मशाने नरमपूर्णांकलशे निक्षिपेद्दिहिं ॥ कपालेनपि
धायैनं छादयेत्कृष्णवाससा ॥२९॥ पूजयेत्कृष्णपुष्पाद्यैः स्मशानमध्यतं जपेत ॥ भौमवारे निशामध्ये काल
स्करसमेविते ॥३०॥ स्मशानवनेजुहुयात्कटुयमपूर्वं रिपोः ॥ साध्यानक्षत्रवृक्षेण कृत्वाकुंभप्रयोगेन ॥

153

३१ ॥ महिषैः पंचगव्यैर्मं विडालमंत्रान्निक्षिपेत् ॥ तपस्नादिकं सर्वं यथा पूर्वं समाहितः ॥ ३२ ॥ कारस्करो षितेव
क्तो हुत्वा मेरौ लमेषिते ॥ अष्टुतं वाणा मैलेन हुत्वा मैलेनं घटे पुनः ॥ ३३ ॥ ग्रामस्य केसकुद्रत्वनये ममस्मृत
स्वधी ॥ जुहुयाद्विधिनानेन त्रिदिनैः स्त्रायते रिपुः ॥ ३४ ॥ सुंदरं महिषीवत्समेकवर्णमपोषितं ॥ पाययेत्
माहिषीसर्पिः प्रसुप्तं मंत्रेणाभिमंत्रितं ॥ ३५ ॥ कर्हिरावहसवीगांस्थापितप्राणामंत्रता ॥ कारस्करैः षितेव
क्तौ त्रगा मैलेन मंत्रविन् ॥ ३६ ॥ होमं कृत्वा युतं वत्सं तुरुष्याद्यनमानसः ॥ एकेन दिवसेनारिर्गच्छेद्यमपुरं ध्रु
धीः ॥ ३७ ॥ त्रिकोणकुण्डे निहिते वह्नौ मंत्रेणार्कादिपिते ॥ स्थापितं गंधपुष्पाद्यैरपुतं जुहुयात्क्रमात् ॥ ३८ ॥ राजीभ
त्वानकतिलमैलैः सप्तदिनं ततः ॥ प्रज्वलितसमयप्राप्तं महिषीकृत्वापिमानि लो ॥ ३९ ॥ अर्चितो गंधपुष्पा
द्यैः स्पृशन्कचैवतमाजपेत् ॥ मृतकापोनिवर्यतं धियावत्सप्तमन्तः स्मरन् ॥ ४० ॥ श्माकृष्णहस्तेपतितं
जुहुयाद्दीपितेऽनले ॥ एवं कृते सपुत्रत्वात् कृत्याद्यी प्राकृता हता न ॥ ४१ ॥ भक्षयेद्दिवि नकृत्य मोष्वरोगपिर
क्षितं ॥ पुनरथो विदास्येपाककर्मरमपिकांक्षिणी ॥ ४२ ॥ एवं विधानि कर्माणि यः कुर्यान्मंत्रवित्तमः ॥
स जपेदात्मरक्षार्थं मंत्रानन्यंजयादिकान् ॥ ४३ ॥ अथ त्रिशक्तिमंत्रस्य साधनार्थं प्रकथ्यते ॥ जपं मन्
त्र्याहृती । नोहोमं तर्पणमेव च ॥ ४४ ॥ ॐकारपूर्वकाजप्यश्च तस्तोपुनसंख्यया ॥ सहस्रं जुहुयाद्दद्ये
त्तर्पणादिनमस्थैरेत् ॥ ४५ ॥ एवं कृते सर्वदेवाराधनस्यात्समर्पणं ॥ विनानेनात्रिशक्तेस्तु मंत्रसिद्धि

र्नेजायते ॥ ४८ ॥ ओं भूरग्नये च पृथिव्यै च महते च स्वाहा ॥ ४९ ॥ ओं भुवो वायवे चान्तरिक्षाय च महते च स्वाहा
ना ॥ ओं स्वरादित्याय दिवे च महते च स्वाहा ॥ ४९ ॥ ओं भूर्भुवः स्वश्चन्द्रमसे च नक्षत्रेभ्यश्च दिग्भ्यश्च महते
च स्वाहा ॥ ५० ॥ वक्ष्यमाणा फलावाप्तिः सामान्यानुसहव्रतः ॥ देशकालानुरूपेण श्रेष्ठत्व व्रतहोमतः
५१ ॥ यथामनोरथस्ताद्वल्लक्षहोमात्प्रजायते ॥ अयनमेतानहस्येनेनशीघ्रहोमतः ॥ ५२ ॥ ओंकारस
सिद्धिल्क सर्वकर्मसमर्थनं ॥ पश्वादिकामो जुहुयाद्घृतं वाप्यथवा दधि ॥ ५३ ॥ समस्तोत्पातशान्त्यर्थं
अपामार्गस्य तंडुलान् ॥ अर्कस्य समिधो हुत्वा यथेष्टं कनकं लभेत् ॥ ५४ ॥ जात्याः कलिकायुग्मं ग्रथ
यित्वा घृतान्वितं ॥ हुनेदयुतसंख्याकं सौभाग्यं सदा लभेत् ॥ ५५ ॥ कन्याकामस्तु जुहुयात्तिलतण्डुलसर्
पिः ॥ अपामार्गस्य समिधो जुहुयाद्भूमिकामकः ॥ ५६ ॥ वशीकर्तुं तु समिधो यासाशाखोटयोर्हुतेन
श्राद्धः कामरूढदूर्वाभिः पुष्टेश्चायुतनकामुकः ॥ ५७ ॥ समिधो व्याविघातस्पनाविरोगाविविषाञ्च ॥ सर्पा
स्पजुहुयान्मंत्री ह्यभिचारः प्रसिद्ध्यति ॥ ५८ ॥ जातानांपत्रमरणं भोः सर्वत्रकोपनं ॥ मरकंशान्तत्रै
ने स्मर्वर्त्रा हि विदारान् ॥ ५९ ॥ पुष्पनन्द्यावर्तसि र्पासस्य कृतिर्भवेत् ॥ उलूककाकपक्षाभ्यां हो
मो विद्वेषकारकः ॥ ६० ॥ चंडग्रहेन्द्रकापेनाघ्रत होमसमिधकं ॥ संपातमथघृतं संस्थाप्यं च वर्जनेनैव
वांनेनैव लोकायेन ॥ ६१ ॥ मंत्रयित्वा जलं पीत्वा मेधावी जायते नरः ॥ पञ्चहे मासमात्रं तु पिथितवास्

र्व्वसंशयः ॥ ६२ ॥ अयुतं प्रजपेत् त्रिसंध्यं गृणिते लभते सुतं ॥ यादिछन्मंवस्नानन्नह्रोमंसपावयेत् ॥ ६३ ॥ अयुतं घ
नसंभृङ्क्तं नस्य प्राप्तिः प्रजायते ॥ होमायोपंलयम्लप्त्रवाप्ति छिसाधने ॥ ६४ ॥ अपवित्रिशक्तिमंत्रस्य
साधनं कथयाम्यहं ॥ ब्रह्मविष्णुशिवाः सिद्धोय त्रभाव द्रविसतथा ॥ ६५ ॥ गायत्री छन्दपात्रेय महेत्रे
यांवकंप्रवः ॥ एतत्त्रयं त्रिशक्त्यात्मो मंत्र प्रोक्तं ज्ञानाक्षरः ॥ ६६ ॥ उक्ता सुयाणां पुनय छंदांस्यपि च
नानि च ॥ अंगो वर्णदशाप्य पूर्णेजी स्वदेवता ॥ ६७ ॥ विश्वेसद्वे स तथा कल्पा वा कल्पा तिथि सिद्धंते:
मेत्रवरौं: खंड गाग्निप्राप्ता मांश्रु समाचरेत ॥ ६८ ॥ सम्यपानव जिंतेक्षत्रिगिरापा छं जगन्कारगा
स्थास्थापाव रजो गमपुनि वरेख्यानं नि नेड्वे ड्रिय: ॥ सुकर्माद्यु मर्यंश्च ताक्षर वभल्पागरा त्पकं सतनंति
स्यानं दग्ररा ग लयपर सरंव दाम हे न जहु ॥ ६९ ॥ सोरेपाटय हे त्रत्र घडो पुथ्वा वा हृति: ॥ गायत्री श
क्तिसि: पश्चा सूजये दाहृत्रित्र ये ॥ ७० ॥ पंचमावरणं कार्यं वीवी नपंच नत्रन ॥ वन्नश्चन्वारिशसंख्या
ज्ञांगना स्याकुश क्रयः ॥ ७१ ॥ आग्नेयाखोदिना: पूजा खेलादिक च नष्टय ॥ आहुतीनां तु संपज्जं
मन्स्व जयो न्नाः शक्तिसि ॥ ७२ ॥ दिकपालोश्च ते दष्ठाणि दशमे का दशा हृते ॥ लसुंजा पेद्वतेसारिभ
न्नाड्ये स पर्ययेत्रत ॥ ७३ ॥ एवं सिद्धे मनो मंत्री भवेद्भास्कर सन्निभं ॥ सुधातलोऽन्वे. ठठपौ ज हुंया
स्मीर संयुते ॥ ७४ ॥ दीर्घमायुरवाप्नोति नित्य विद्याधि विर्जत: ॥ ददासिद्धं तसिक्ता सिसदेव

॥मेरु॥
॥१५५॥

फलमाप्नुयान्नरः ॥७५॥ मधुरत्रयसंयुक्तैर्जुहुयाद्दूर्वाणां वुजैः ॥ महालक्ष्मीसदाप्रोतिवाद्भिमतिर्विधान
वित् ॥७६॥ रक्तोत्पजैस्त्रिमध्वक्तैर्जुहुयात्सर्वसंपदे ॥ श्रीवृक्षजैः प्रजुहुयाद्भोगावसनिर्भवेत् ॥७७॥
सहस्रं तु जुहुयात्त्रिसंध्यं पायसेन तिलैः शुभैः ॥ भानुसंख्यान्द्विजांस्त्रिसंध्यं भोजयेन्मधुरत्रिभिः ॥७८॥ स
र्वपापविनिर्मुक्तः सर्वरोगविवर्जितः ॥ कुष्माडोत्पलहालवीरजिताद्याः ह्यसजीवते ॥७९॥ प्रातःस्ना
नरतो मंत्री जपेन्नित्यं शतं शतं ॥ भानुमालोकयन्सम्यक्मनसीवैद्धरदोहन ॥८०॥ नित्यमष्टोत्तरश
तं निःश्रेयसफलाप्तये ॥ गायत्र्याद्येन पिन्वान सर्वपापविमुक्तये ॥८१॥ सर्वशत्रुविनाशाय त्रिष्टुभा घ
जपेदिमं ॥ स्वैवकस्यं जपेदायुरारोग्यवृद्धये ॥८२॥ अथान्तरितनडस्य विधानमभिधीयते ॥ नवेदेना
गमेवेदक्सत्रमन्तरिनासिद्धिदः ॥८३॥ ध्यानडोऽश्वोयो मप्लुपओवर्धाभयो नडो विधावग्ना विवे
ज्ञानस्यैरुडायनमोऽस्तु ॥८४॥ पृथ्वंरागमतिः प्रोक्तछंदोनुष्टुवदाहृतं ॥ दिवनान्तरितो नडाप
डंगानित्र्यसेनक्रमात् ॥८५॥ प्रतन्यासरूपवांगपंचत्रिंशन्नडगोः ॥ वर्णाहृदादिषुन्यस्य गुह्य
दोध्यानमाचरेत् ॥८६॥ चतुर्भुजं त्रिनेत्रं च शुद्धस्फटिकसंनिभं ॥ अमृतेन च संपूर्णौ कलशौ हस्त
यो ॥८७॥ हस्तद्वयेन योगमुद्र नमुडांपिरासनं ॥ सर्वकामफलज्ञानशोकरकनाशानिधिं ॥८८॥
उग्रकर्मणि पुण्डगतिवलस्यावकलोचनं ॥ द्विभुजं नागहस्तं च शूलपाशिनदायरं ॥८९॥ अथवश्यायमे

155

॥राम॥
॥१५५॥

कवारं हविष्यान्नस्य भोजनं ॥ ब्रह्मचर्य्यसमन्ववारी पुरश्चर्याविधौ चरेत् ॥ ९० ॥ नक्षमेकं जपेन्मंत्रं होमे का-
लमिश्रोदनं ॥ नवत्यां मार्जनं विप्रभोजने मंत्रसिद्धये ॥ ९१ ॥ पजापार्थिवलिंगस्य प्राग्वत्रिंस्पे समाच-
रेत् ॥ एवं बलिं च मनोमैत्री प्रयोगार्हकरं महेति ॥ ९२ ॥ अथ पुनर्दयहोमेन पालितं द्विलत्रिगुणने ॥ श्रीउ-
वरैरत्र कामसिद्धिजः कामलक्ष्मादिरे ॥ ९३ ॥ अपामार्गसमिद्धोमाद्भूतबाधा विनश्यति ॥ रहूवोधा
विनाशाय त्रयोदश्यां — सन्निधौ ॥ ९४ ॥ लवणं चित्रदध्यान्नलाक्षा ग्रावो विसंभवा ॥ हूयेने समि-
धः शुष्काः स्वाहांतेमंत्रमुच्चारन् ॥ ९५ ॥ दशापेचादुर्नी दुर्ल्वान गर्छ गच्छे त्सुदीरयेत् ॥ यावद्रामवति
दद्यान्मुद्रया हालसंमिते ॥ ९६ ॥ एवं कृतेन तन्नस्थानमेनं वासमेचति ॥ कटुयाद्दूनपुष्पाणि सहस्रेण
मोद्य मामुयान ॥ ९७ ॥ लाजाहोमेन कन्यार्थी कन्यां प्राप्नोति रूपिणी ॥ लाजमध्वा मधुसंयुक्ताभ्ये
नपुष्पाणि वाप्नुन ॥ ९८ ॥ हूयंते हरिते देशो नस्य विश्ये यशी भवेत् ॥ वा मां गमत्रतं कार्यं द्याव इपेत्तरक्तद
शिरां ॥ ९९ ॥ स्वारिसैन्यपुङ्गं त्वर्थं तिलानाज्येन संहतान् होमेप्याने तसंख्या प्प कुंभमेकजला त्रि
तं ॥ ४०० ॥ स्थापयित्वा द्वृसाहस्त्रेशाखाः कुंभे वि निक्षिपेत् ॥ नाभिषेककथ्वतैलिखां शालां प्रक्ष्यपद
शिरां ॥ १ ॥ गृहत्यामादिशां त्वर्थं राजस्थाप्यं व मान्वरेत् ॥ वालपूजाप्रकर्तव्या चतुःषष्ठिपदे शुभे
२ ॥ ईशानायबलिः कार्यो भूजानां पनयेत्तथा ॥ एवं कृते पशूनां च प्रजानां शांतिमाप्नुयात् ॥ ३ ॥ अड

॥ मे.तं. ॥
॥ १५६ ॥

न्येषु च सर्वेषु । निशायां ग्रामवास्यन ॥ उपविश्य जपेद् दुःखे -- रिनं च रुधिःमस ॥ ४ ॥ होमः पालाशसमिधैः क
र्त्तव्यो घृतसंयुतैः ॥ ईशानाय बलिः कार्यस्तस्यां दिशि नदद्भुतं ॥ ५ ॥ नमो दिशांपतये नेत्र पशूनांपतये न
थाः ॥ ब्रह्मकामो जपेल्लक्षं तिलहोमो घृताचितः ॥ ६ ॥ बलिः पूजा च कर्त्तव्या शिवस्य चतुरास्य च ॥
यस्य कस्यापि कार्यस्य दशांशेनैव योग्यता यदि ॥ ७ ॥ तदा लक्षार्द्धतो लक्षपर्य्यन्तं त्व दिने जपेत् सर्वान्
कामानवाप्नोति नित्वरित्तस्य प्रसादतः ॥ ८ ॥ श्री । कामः शांतिकामो वा जपेल्लक्षमतंद्रितः ॥ श्री । कामो वि
ल्वसमिधैः शांतिकामः शमीपयैः ॥ ९ ॥ जुहुयाद् दश्यसंमिश्रैस्तर्पणे मार्जने तथा ॥ एवं सर्वेषु का
र्येषु होमकार्यस्तथा यवैः ॥ १० ॥ जुहुयात्तु लक्षमेकं तु पुत्रार्थी पायसेन तु ॥ विद्यार्थी श्री । फलैस्तद
दायुःकामस्तु दूर्वया ॥ ११ ॥ तिलैरथाज्यसंमिश्रैस्तेजःकामो घृतेन या ॥ श्री । हि त्रिभिः पुष्टिकाम
स्तु तुष्टिकामस्तनै यवैः ॥ १२ ॥ पायसं सर्वकामेषु हेमलक्षं शर्कराचितं ॥ महाकान्त्या त्रयाणां नित्या
ब्रज्वरविनाशने ॥ १३ ॥ सर्वरोगविनाशाय सूर्यस्याभिमुखे जपेत् ॥ सहस्रमयुतं लक्षं रोगाणां तारतमा
तः ॥ १४ ॥ जपान्ते तु षडङ्गानां न्यासं चापि परा हृदयं ॥ पंच त्रि पंच तत्र्डेषु च तुर्ठं शौः षडंगक ॥ १५ ॥ पाद
योर्जं घयोर्जान्वो कुर्वोर्ग हृद्ये च मेदुके ॥ कमात्मापो तटेहृदिकाठे पार्श्वे पयसि ॥ १६ ॥ नेत्रयोश्च भ्रुवो
र्मध्ये ललाटे मूर्द्धि विन्यसेत् ॥ प्रदानिबोड्शमतो रिति न्वरितं तडियं ॥ १७ ॥ अन्योवि धानं वा तरापा

॥ रामः ॥
॥ १५६ ॥

-156

यथावदभिधीयते ॥ अस्या उपासको यत्र तत्र दुःखैर्न जायते ॥ १८ ॥ ऋवां मुन्यासु क्षितिभुक्षियं तोष्य स्पास्पा
शावरुणो मुखे चनेत्र ॥ अंवोचन्वानानास्त्र दिज्ञेनप स्यान्यं पानरचलिभिः सदान ॥ १९ ॥ ऋषिर्वसिष्ठोनु
ष्टुछंदोवरुणो देवता ॥ अह्नाग षड्गुनगढ दूरौरग कःपनं ॥ २० ॥ पादाग्रयोस्तथा पादांगुलिमूलद्वये पि
च ॥ गुल्फयोश्च तथा जान्वोरुर्वोश्च गुदलिंगयोः ॥ २१ ॥ मूलाधारे तथा नाभौ कुक्षौ पृष्ठे तथा हृदि ॥
वक्षोजे वगले हृत्सांग्रीवायांरंगलिमूलयोः ॥ २२ ॥ मणिबंधयुगे चैव करपृष्ठद्विनये तथा ॥ बाहुमूलद्वये चा
स्ये कपोलयुगले नसो ॥ २३ ॥ नेत्रयोः कर्णयोर्मध्ये भ्रुवो भाले च मूर्द्धनि ॥ सर्वांगे वक्रमां न्यस्य:
त्रास्त्रां त्न्यासमाचरेत ॥ २४ ॥ चंडपुभं पंकजषत्रिचसणि पाशांकुशाभौ ॥ तिवाम्बुदकान्ते ॥ मुक्ताविभू
षा विनसर्पगात्रं ध्याय स्त्रसत्रे वरुणं त्रिभूत्ये ॥ २५ ॥ धर्मादिकल्पिते पीठे देववरुणंसम्य गर्चयेत ॥
कन्याग फूजनं शेषवाह्नकिं तक्षकं पुनः ॥ २६ ॥ कर्कोटकं च पद्मं च महापद्मं ततः परं ॥ शंखपालं च
कुलिकं लित्रादी नागधानि च ॥ २७ ॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं पायसेन दशांशतः ॥ सर्पिः सिक्तेन जुहुया
त् तर्पणादि ततश्चरेत ॥ २८ ॥ ऋगाम्यंभो जपेन्मंत्रं पुष्पहंसाष्ट केशगं ॥ जपेमानेन लभते महतीम
व्ययेश्रियं ॥ २९ ॥ सितेक्षुशकलैर्मंत्री जुहुयात्पचनसंयुतैः ॥ चतुर्दिनं दशशतं अगाध्रुको मताभि
ये ॥ ३० ॥ समिद्भिर्वेतसोत्थाभिश्च राज्याभिर्दिनत्रयात्जुहुयाद्दृष्टिमाविद्धोमेवाभिउत्तिनैंडयः ॥

॥ मे.तं. ॥
॥ १५७ ॥

अनेनाविधिनामंत्रिसूर्येशानाभिषगाने ॥ चतुःशतंघृतंयुतंपापसंजुड्याद्वशी ॥ ३२ ॥ अगानाशायसं
पन्नेयइपारोग्याभिवृद्धये ॥ भगवारेह्नोहोमःपायसेनससर्पिषा ॥ ३३ ॥ महतीसंपदंकुर्यात्राशये
त्सकलापदं ॥ शालिभिर्घृतसंयुक्तैःशारिंनुरितंमृत्युं ॥ ३४ ॥ आरंचतुःशतंकुर्यात्संभयेत्वरंसेनिका
त ॥ सायंज्ञस्यपृष्टोवान्हेमाराध्यंप्रजपेत्ततं ॥ ३५ ॥ चतुःसतंविमुक्त्यतनपुष्पासर्वेनपडवाः ॥ मंत्रीपु
ष्पयजुतोम्भनानर्पयेद्धिमलेजितले ॥ ३६ ॥ सर्वोपडवनाशायंसमलाभ्युदयाजये ॥ वरुमाक्लिपिहो
केनमंत्राणामनसाधक ॥ ३७ ॥ सावधेत्तकल्पान्कामान्जपहोमादितत्परः ॥ स्त्रयुतंप्रजपन्वहो
पुच्यतेनम्रसंशय ॥ ३८ ॥ त्रिवृताश्चोजपनेनछिपाशःसप्रपद्यते ॥ अहोरात्रस्थितश्चैवमपनक्षत्रस्याद्धि
वेष्टित ॥ ३९ ॥ अथःपाशोःस्फुरंत्वस्यदासपाशाविशेषतः ॥ अवेदिकायतोदेयंतत्रिकायकदम्बत
४० ॥ वक्ष्येत्रुत्रपत्रेमंत्रंव्यासमुत्यादिवर्जितं ॥ दत्ताहोनंतये—वनपत्रहीनःपुजायते ॥ ४१ ॥ अत्रपते
त्रप्पदेनेछतनमीवमभ्युक्षिरा ॥ पतनारंनारिवहूर्जनोधेहिछिपदेचतमदे ॥ ४२ ॥ आनेतजुहयाद
त्रंनित्यमछोत्ररशातं ॥ अपाघजायतेवात्रंयकुतंसवृवषेत ॥ ४३ ॥ सर्वोपद्रवसंयुक्तकृवारेद्धि
प्यापयेत्रमः ॥ जक्षमेकंकृतंदत्तंयावज्जन्माक्षयंभवेत् ॥ ४४ ॥ नर्दात्रसवरोगान्वास्यात्लिपाका
विधानत ॥ अग्निंयोपसमाधायोदद्वयःसमिधोयुता ॥ ४५ ॥ जुहुयात्नम्पत्रस्रेत्रेयाम्पात्वोर्जाहयो

157

॥ राप ॥
॥ १५७ ॥

स्वया ॥ भवं स्मद्दृष्टा यपि वा । किमाश्चर्यं सुवर्षं रां ॥ १६ ॥ अथो लवणा सं त्रस्य विधानमभिधीयते ॥ परिद्वि
ष्ट वदन्ते न घाजुक्काक्क गथर्वराो ॥ ४७ ॥ लवराा भमिति नि स्त्राो लिटगो मिहृदयं नव ॥ लवराास्य पृथिवी
मानाः लवरााास्य वरुणापि ना ॥ ४८ ॥ लवराो हृयमारोा नु कुर्मो निडाकुमो रति ॥ लवराा दहति पच
ति लवरां छिदति । भिंदति ॥ ४९ ॥ अघ वास्य दहगात्रााणि दहमां संदहत्व च ॥ दहत्वग स्थिमज्जामिअ
स्थिभ्यो मजिकादह ॥ ५० ॥ यदि वसतियो जनशानेन दी ग्रामा वा आमा नरे ॥ सद्द्वानयमे शीघ्रमग्ने
ले परास्यतेन सा ॥ ५१ ॥ नगरे लोहप्राकारे कक्ष सर्प शतार्गले ॥ त्रैवदहमापान लवणामेव
पुरस्कृता ॥ ५२ ॥ यामे रात्रि शान्त विद्यस्य वूलायेरोपितमस्य च ॥ सा मे रात्रिर्महारात्रिः क्षा नैरात्रिर्म
हानिशा ॥ ५३ ॥ अंगिरा मुनि राख्यात छंदो नुष्टुप् स्मृतं ॥ भ्रान्ति रात्रि पुनर्दुर्गा भद्रकाली च देवता ॥
५४ ॥ पंचविंशं च वेदेषु ब्रक्षरैः श्रियोमंत्रजैः ॥ षडंगानि प्रकुर्वीत से मंत्रः कथ्यते धुना ॥ ५५ ॥ नारांविद्
ढयं पश्चा । गाङ्गालिन दनेनर ॥ महंत्यदाघोंत्रां जुया दसुकमेषदेतनः ॥ ५६ ॥ वशमानयट्ठंठं च नु
विंशाक्षरो मनु ॥ भ्रूमध्यादिक चतुष्कस्य ध्यानं कुर्यान्नतत्परः ॥ ५७ ॥ नवकुंकुमसमत्रिभं त्रिनेत्रं न चिताक
स्य शान तजाज्ञिवाम्हि ॥ स्कयशक्ति वराभयात्रिदोर्भिर्दधानं कमरोनहोतिवरां ॥ ५८ ॥ कालावृकाम
षलि पिंडस्कंधो ह्मावलि शोंपिवरावां ॥ कपालपाशांकुशाम्बुलहस्तांगी । लांवसांयासवर्गीन

नाम्नि ॥ ५८ ॥ कालीं कृत्वा मारिशां त्वभूतलक्ष्मा प्रहस्मां नह्यो उकूडो ॥ भीमां त्रिनेत्रां जिनशात्रुठगोडुंगीम्योडुंगीत्रिभं
गदक्षां ॥ ६० ॥ टंकं कपालं डमरुं त्रिशूलं संबिभ्रती चंडकलावतंसां ॥ पिंगोर्द्धकेशीं सितभीमदंष्ट्रां भूपाद्दिभू-
त्यै ममभऽ कालीं ॥ ६१ ॥ अकांवकं जपेन्मस्यगयुतं मदशांशान्ः ॥ हविषा घृतमिश्रेण जुहुयादर्चिते नले
६२ ॥ एवं कृतपुरश्चर्यः प्रयोगकुशलो भवेत् ॥ अग्निपामवमीमध्ये ये वऽपाकर्षणकर्मताः ॥ ६३ ॥ स्योड
गीभऽकालिमंत्रीमारणकर्मणि ॥ जानप्रमाणोसलिलेस्थित्वा निशिजपेन्मनुं ॥ ६४ ॥ अनेनवांछितैःसाध्य
किंकरोजायतेक्षणात् ॥ नाभिमात्रे जलेस्थित्वा जपेन्मंत्रंमनन्यधीः ॥ ६५ ॥ अष्टोत्तरसहस्रं यस्यस्य साध्यो
वशोभवेत् ॥ अकावकं जपेन्मंत्रीकाठमात्रां भसिस्थितः ॥ ६६ ॥ समामि दिवसैर्भूपान्वशायेद्दिविनासु
ना ॥ विलिख्यातालपत्रेतंसाध्यनामविदर्भितं ॥ ६७ ॥ निक्षिप्यार्क्षीरसंमिश्रे जलेतन्क्काथयेन्निशि ॥
वश्योभवतिसाध्योयनात्रकार्याविचारणा ॥ ६८ ॥ तालपत्रेलिखित्वैवंभऽकालीगृहे खनेत् ॥ वश्यायसर्वजं
तूनांप्रयोगोयम्रुदाहृतः ॥ ६९ ॥ तालपत्रे समालिख्य मंत्रं साध्यविदर्भितां ॥ तापयेत्क्वादिरेवंह्नौमासं वश्यो
भवेन्नरः ॥ ७० ॥ त्रिकोणांकुण्डमायायसम्यकदशाङ्गोक्तलक्षणां ॥ तस्मिन्होमं प्रकुर्वीत संस्कृते हव्यवाहने
७१ ॥ प्रक्षाल्यगव्यऽग्धेनसंशोध्यनलवणांसुधीः ॥ सुवर्णितंप्रजुहुयात्क्ष प्राहादशयेज्जगत् ॥ ७२ ॥ दधिमध्वाज्य
संमिश्रैर्जुहुयात्सेधवलथा ॥ वशयेद्दखिलान्देवान्विशेषितपार्थिवान् ॥ ७३ ॥ बिल्वफलवणांप्रस्यविभ

ऽं पंचधा पृथक् ॥ एकैकसंज्ञं जुहुयात् हुत्वा पंचाहपादरान् ॥ १४ ॥ यस्य नाम्ना स वश्यः स्यादनेन विधिनाचिरेण ॥
भृष्ठं लवणमादाय जुहुयात्सप्तरात्रिकं ॥ १५ ॥ कृत्वं पंचाशदाहुत्या वश्यं यच्छति वांछितं ॥ नित्यंभुक्तं नलोणान्नकृ
त्वा शाकेन वशं नयेत् ॥ १६ ॥ मधुरत्रयसंयुक्तैः लवणैः साधुचूर्णितैः ॥ नृरूपा वशयेन्नारी नरान्नरपतीनपि
१७ ॥ मंत्रं कृत्वाद्वितीयादि प्रजपेषावदहेगमी ॥ पुत्तलीः पंच कुर्वीत सांगोपांगाः सपाः शुभाः ॥ १८ ॥ एकासाध्य
दुमेराग्न्यादन्यापिष्टमयी मता ॥ चक्रिहस्समृदन्यास्यादन्यानुसिकतामयी ॥ १९ ॥ लवणं पोतसंभूतं परि
शोधितं ॥ ऊर्ध्वं प्रोक्षयेत्क्षीरदध्याज्यमधुभिः क्रमात् ॥ २० ॥ गुडाज्यमधुभिः सम्यक्त्रिभिस्तेनामुना ततः ॥
कुर्वीत पुत्तलीस्तासां सर्वांगयवशोभितं ॥ २१ ॥ प्राणमंत्रकृतं यंत्रमासां हृदि विनिक्षिपेत् ॥ श्वासप्राणान्
प्रतिष्ठाप्य पूजयेत्कुसुमादिभिः ॥ २२ ॥ पश्चात्कृष्णाष्टमीरात्रौ याममात्रे गते सति ॥ विधाय मातृकान्यासं मं
त्रस्य समनंतरं ॥ २३ ॥ त्रिदिमंत्रसमुद्भूतान् वर्णविंशतिसंख्यकान् ॥ नारायणाच्चेन्न्यसेद्वर्णान्स्थानेषु सुसमा
हितः ॥ २४ ॥ मूर्ध्नि भाले दृशोः श्रुत्योर्नासास्ये चिबुके च ॥ कण्ठे हस्तत्रये पृष्ठे कुक्षौ नाभौ कटिद्वये ॥ २५ ॥
मेढ्रपायौ प्रविन्यस्य स्पहोष्टवर्णांश्च जुहुयां ॥ ऊरुद्वये जानुयुग्मे जंघायुग्मे पदद्वये ॥ २६ ॥ एवं विन्यस्य सर्वांगा
रकमात्मा जलेपतं ॥ रक्तावस्त्रधरः शुद्धः पुत्तलीं तां नराकृतां ॥ २७ ॥ अधोमुखीं खनेत्कुंडे पिष्टजामासनाद
धः ॥ मृन्मयीं प्रतिमां पादे देहोस्यास्ये तथा न्यसेत् ॥ २८ ॥ मूर्ध्नि पिष्टमयीं श्वोत्रिकुणाद्स्योर्ई पुलेवयेत् ॥ लवणो

नकुलापष्ठान्युत्तलींशम्य शाक्तजपेत् ॥८८॥ आकर्षं वकं यथान्यायमहोत्तरसहस्रकं ॥ संहृत्याचिरि मंत्राणां न
पुनन्यस्य लनोन्यसेत् ॥९०॥ अंगष्ठसंविष्ठपदं जंघाजानुकपायुष्ठ । लिंगदेशे पुनर्नाभौ जठरे हृदयां बु
जे ॥९१॥ स्तनद्वये कंवगायां विवुके वदने ततः ॥ घ्राणयोः कर्णयोरक्ष्णोरोत्थलाटे मूर्द्धनि न्यसेत् ॥९२॥ अ
स्त्रिणा दायसंदोप्यसाध्यानक्षत्रदाकभिः ॥ नामिवल्प्यचर्य मंत्रोक्तदेवतां तु प्रपाजको ॥९३॥ कुशीनराजी
भष्याडिर्दत्वार्घ्यं पुराणमेन्नधीः ॥ मंत्रैरेतैः प्रयोगादावने संयतमानसः ॥९४॥ त्वंमन्ने नापित्र प्रतिशायां
हव्यवाहनः ॥ हविषा मंत्रपूतेन तत्प्रोभव मया सह ॥९५॥ जातवेदो महादेवनप्रजोवृतद्रुम स्वा
हापते क्लिन्नमक्षलवरां दहशत्रु हन ॥९६॥ ईशाशार्व रिशाकोशिग्रसंभ्रमं त्वयाजगत् ॥ महादेविनय्रमृ
षं वरदे कामदाभव ॥९७॥ नमो मापिमहादेवि महादेवाससुव्रते ॥ त्रियामे पुरुषं हन्यावशमानयदे
वि मे ॥९८॥ दुर्गे स्वर्गादिरहिते दुर्गसंसैन्नार्गले ॥ चक्रशंखवरे देवि दुष्टशत्रुभयंकरि ॥९९॥ नमस्ते दह
शत्रुमेव शमानय चण्डिके ॥ शाकंभरि महादेवि शरणं मे भवानघे ॥१००॥ भद्रकालि भवापीह भद्र
सिद्धिप्रदायिनि ॥ सपत्नाल्लेहन हन दहशोषय मापय ॥१॥ भूला निशान्ते वज्राद्यैर्न्नकृत्सोन्नकृत्यमार
य ॥ महादेवि महाकालि रक्षास्मानक्षराल्लिके ॥२॥ सांधं संस्थापयन्निति प्रिययुत्तलीसमधानतः ॥ अ
कां वकं समुच्चार्य्य जुहुयादेघिमेनले ॥३॥ प्रथमो दक्षिणः पादस्तन्कारान्तदनंतरं ॥ हिरण्नीयमा
त्वा तं वामहस्तमन्तःपरं ॥४॥ मध्याह्नः द्वितीय च मः स्यादक्षिणः षष्ठ ईरितः ॥ सप्तमो वामपादः स्यादिति

भागक्रमः स्मृतः ॥ ५ ॥ सप्रसप्रविभागो वा प्रोक्ते छेभु यथाविधि ॥ कृत्स्नैवमर्चयित्वाग्निं पूर्णामेदापुव ततः ॥ ६ ॥
यजमानो वनैर्धान्यैः प्रीणयेत्कुलमात्मनः ॥ अनेन विधिना मंत्री वशयेन्नृसुरासुरान् ॥ ७ ॥ किं पुनर्मनुजाध-
पान्मान्यान्नृपपोषितः ॥ मारणे पूर्वसंप्रोक्तपुत्तलीं चतुष्टयं ॥ ८ ॥ निवेशयेद्यथापूर्वं साधकः कुंडे वि-
धानवित् ॥ अपरं वक्ष्यमारणे न विधानेन पुत्तल्ययेन् ॥ ९ ॥ वराटपारावतविट्तिलसर्षपरारामठैः ॥ उमा
हूलाग्निंवसित्राथ्या साध्यनामांघ्रिरेणुभिः ॥ १० ॥ महिषीमूत्रसंपिष्टैः पूर्वोक्तफलवराणि चितै ॥ विधाय पुत्त-
ली सम्यक्प्राणस्थापनमाचरेत् ॥ ११ ॥ जपपूजादिकं सर्वं कुर्यात्प्रागुक्तवर्त्मना ॥ ततः पूर्वोदिते कुंडे
रात्रौ प्रज्वालितेनले ॥ १२ ॥ दुर्गां वा चंडकालीं वा समाराध्य यथाविधि ॥ धारयन्निशितं शस्त्रं सव्यहस्तेन
साधकः ॥ १३ ॥ वामपादसमारभ्य दक्षिणांघ्रवसानकं ॥ छित्वा छित्वा प्रजुहुयान्निराहारो जितेंद्रियः
१४ ॥ कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत्कृष्णचतुर्दशी ॥ अनेनैव विधानेन होमं कुर्याद्विचक्षणः ॥ १५ ॥ त्रिम
प्राल्वयोगेन मारयेद्रिपुमात्मनः ॥ नक्षत्रवृक्षाकारस्करामलक्यावुडुंबरः ॥ जंबूश्चखदिरः कृष्णलीवंशापिप्प-
लनागराः ॥ रोहिणाश्वपलाशश्च नक्षावटहिंतालवः ॥ १६ ॥ पार्थो वैकंकतस्तथा पिवकुलः शारलः क-
मान ॥ सर्जवंजुलपनसा अर्कः शमिकदंबकौ ॥ १८ ॥ निंबश्चाम्रो मधूकश्च लोरामंत्रविधिस्थिते
षश्चविज्वरात्रं संध्या सहस्त्रजपपूर्वकां ॥ १९ ॥ कथितेन तस्य वक्ष्यामि सिद्धये सुगमामच ॥ नंछदे

॥ मे.नं. ॥
॥ १६० ॥

देवन पार्थिवानन्या सादिकेविना ॥ २० ॥ न पादस्पृष्टस्ह्यानयासो लिखिरद्रतः ॥ अवपन्नंनीरवदनदिव औषधव ग:प
रि ॥ २१ ॥ येनीवमघ्नका मेहैन सरिष्यान्तिपुरतः ॥ सर्वौषध्ययुते दुल्वामिष्टान्नं लभन्ते सदा ॥ २२ ॥ भाराग्रगारम
वम्लूनि चानथांझेन होमयेत ॥ भवंति मानि पूर्णानि वर्षमध्येन संशयः ॥ २३ ॥ त्रिवारमेवं यः कुर्यादंक्षपाणि
नेनस्पर्च ॥ शमाहिं सीमंधुवादिहोमधुजाति ष्यमधुवक्ष्यामिमधुवादिष्यामि ॥ पधुमतीदिवेभ्योवाव
मुघासं पृथ्वीषेलापो मनुष्येभ्यस्त्वा देवाअवंतु शोभायेपितरोनुमदंतु ॥ २४ ॥ मताभिचाराजेवाधाव
शांते वापचारकैः ॥ उन्ने नन्तुस्यादास्पंसरु स्वंतस्पर्शांतये ॥ २५ ॥ नमोऽस्तु सर्पेभ्यो येके च पृथिवीमनु
येअंतरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ॥ २६ ॥ सर्पच्छा नेनन्तुस्यादनेन घृतपायसं ॥ मामसमेकेसरहव
नुस्वर्गामनस्पाते नमः ॥ २७ ॥ याइषवो यातुधानानां ये वा वनस्पतीं ॥ रनु ॥ येषामप्सु सदा कृतं तेभ्यः स
र्पेभ्यो नमः ॥ २८ ॥ विलं प्रविष्टं सर्पं नदृष्ट्वा नैवहोमयेत ॥ भ्रान्त्या हुनिसहस्रं नतेनवद्दोषं नलभेत ॥
२९ ॥ कृणुपपाजप्रसितिंनतपृथ्वीं याहिराजेवामवां ॐ रभेन नपृथ्वोपनुपस्तनीं दूणानोस्ता सिवि
घ्नरक्षसमापिष्टैः ॥ ३० ॥ प्रास्यं जिरंकनवपिमांतिस्यंयः प्रजपेत्सुधीः ॥ त्रिसंध्यंनस्यारिकृतंदुःखंपतत्रिवे
रितिः ॥ ३१ ॥ उदस्तेतिष्ठप्रत्यातनुष्व न्योमेत्रां ॐ ओषनगतिग्महेते ॥ योनोऽरातिं ॐ समधिवानचकेनीवा
नेवक्ष्यानसंतनुषं ॥ ३२ ॥ विषोपराजितारकंकाष्ठकानन्तुस्यादियोः ॥ यदेलाद्दन्तुनामास्यग्राममना

२६०

॥ रामः ॥
॥ १९ ॥

शः प्रजायते ॥३३॥ रुद्रस्य क्रोधनाशार्थमस्तुतं प्रजपेत्समं ॥ इत्येतास्ते स तसेंत सर्वपापान्प्रवंड्री कृतौ ॥३४॥ का
ण्डात्काण्डात्प्ररोहंती पुरुषः पुरुषः परि । एवा नो दूर्वे प्रतनु सहस्रेण शतेन च ॥३५॥ या शतेन प्रतनोषि
सहस्रेण विरोहसि ॥ तस्यास्ते देवी इष्टके विधेम हविषा वयं ॥३६॥ आर्द्रां दूर्वाप्रवालानामयुतं जुहुया
द्वशी ॥ ग्राममध्ये सरकं हत्वा द्विपगणोनपरः स्थितं ॥३७॥ त्रिगणो राष्ट्रगं हत्वा स्नाप्य हारोगांश्च बकुलान् ॥ ना
नादेशोऽडवं हत्वा स्वरकं लक्षहोमतः ॥३८॥ मधुमान्नो वनस्पतिर्मधुमाꣳ अस्तु सूर्यः ॥ माध्वीर्गावो भ
वंतु नः ॥३९॥ उदुंबरस्य समिधो वनकामनया हुनेत् ॥ आज्येनाक्ता अयुतं ततः प्रयुताद्विमुक्तितः ॥४०
आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनां ॥ संक्रंदनानिमिष एकवीरः शतꣳ
सेना अजयत्साकमिंद्रः ॥४१॥ संक्रंदनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना ॥ तदिं
द्रेण जयत तत्सहध्वं युधो नर इषुहस्तेन वृष्णा ॥४२॥ स इषुहस्तैः स निषंगिभिर्वशी सꣳस्रष्टा स युध इं
द्रो गणेन । सꣳसृष्टजित्सोमपा बाहुशर्ध्यूर्ध्वधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥४३॥ बृहस्पते परि दीया रथेन र
क्षोहामित्राꣳ अपबाधमानः । प्रभंजन्सेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माकमेध्यविता रथानां ॥४४॥
गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयंतमज्म प्रमृणंतमोजसा । इमꣳ सजाता अनुवीरयध्वमिंद्रꣳ सखाया
अनु सꣳरभध्वं ॥४५॥ बलविज्ञाय स्थविरः प्रवीरः सहस्वान्वाजी सहमान उग्रः ॥ अभिवीरो अभिसत्वा स

होजा जैत्रमिंद्ररथमातिष्ठ गोविद ॥४६॥ अभि गोत्राणि सहसा गाहमानो दयो वीरः शतमन्युरिंद्रः ऽश्च्याव
नः पृतनाषाडयुध्यास्माकꣳ सेना अवतु प्रयुत्सु ॥४७॥ इंद्र आसां नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर एतु
सोमः । देवसेनानामभिभंजतीनां जयंतीनां मरुतो यंत्वग्रे ॥४८॥ इंद्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ आदित्या
नां मरुताꣳ शर्द्ध उग्रं ॥ महामनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयतामुदस्थात ॥४९॥ अस्माक
मिंद्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयंतु ॥ अस्माकं वीरा उत्तरे भवंत्वस्मानु देवा अवता हवेषु ॥५०
उद्धर्षय मघवन्नायुधान्युत्सत्वनां मामकानां मनाꣳसि ॥ उद्वृत्रहन्वाजिनामुऽथानां जयता
मेतु घोष ॥५१॥ उपप्रेत जयता नरः स्थिरा वः सन्तु वाऽयः ॥ इंद्रो नस्तत्र वृत्रहत्तविश्वाता शर्म यछतु ॥५२
ष्मनेन चात्रवाके नक्षात्मानं वा युधान्यपि ॥ क्षामिमंत्र्य रशो यायाद्विजयो जायते ध्रुवं ॥५३॥ चोरक्षा
घ्नवपरिबाधिं सर्पं च राक्षसं ॥ ऋत्वानस्मिं स्थले चिंत्यो तु वा को मनसा द्विजैः ॥५४॥ तस्यानेकु
शलं गछेदथ वा मंत्रमेव हि जानन् ॥ अक्षनानवाथ धूलीं वा क्षिपेत्तु स्या भवं निते ॥५५॥ सप्तते अग्ने
सापिधः सप्त जिह्वाः सप्त ऋषयः सप्त धाम प्रियाणि सप्त होत्राः सप्तधा त्वा यजंति सप्त यो
नीरापृणस्वा घृतेन ॥५६॥ सहस्रनष्ठलक्षाणि समनेनच घृताहुतीः । कृत्वा भवति तेजस्वीऽकृते दश
तसंख्यया ॥५७॥ औदुंबर्यस्तु समिधो घृताक्ताः कनकं लभेत । सप्तनोत्तकर्षियं तद्वरापासाम्यं

॥ राम: ॥
॥ १६१ ॥

161

नोऽक्षवं ॥ ५८ ॥ समन्तो भुवनस्यान्तेयस्यान्तउपरिग्रहाद्ध्रुवं ॥ उतव्रततरास्मै क्षत्राय याति हि शार्मयथा ॥ ५९ ॥ भुवनस्य
स्या इदामिति स्यागोत्रजुहुयाद्घृतं ॥ सहस्राष्टकमेतेन वाम्सदोबाल्यमुच्यते ॥ ६० ॥ नात्स्यमत्स्यगृहेतनाम्निभि
तो हि गोनजायते ॥ नाप्नोति सूतिकापीडां भयं नैकाकिनो भवेत् ॥ ६१ ॥ मयूरमांसदू ॐ । जियवसमासके
जेमिषं चनः ॥ आरेवाधस्तद्भुंनां ॥ ६२ ॥ अनेनाज्यं सहस्रं तु जुहुयाच्छाशांके ग्रहे व्रजेत ॥ तेनोपं च च्यंते सम्यक
प्रीति सर्वं गमित्रवत् ॥ ६३ ॥ हिरण्यपाणिस्तयेसविनारमुपह्वये ॥ सचेतादेवतापदं ॥ ६४ ॥ अनेना
पुनसंख्याकाभोऽइंवर्षस्तथा कंजाः ॥ रसाम्यवर्णासिद्ध्यर्थं घृताक्ताः समिधो हुमेत ॥ ६५ ॥ नाना
रमिडू मविनारमि ड ॐ हवेहवे सुहव ॐ धूरमिडा ॥ हुवेनु शकं पुरुहूतमिंद्र ॐ स्वस्तिनो मघवाधात्वि
ड ॥ ६६ ॥ मर्त्ये भूतमानरंध्रसुव नानाम नस्य पत्नीमवसेहुवेम ॥ स्यात्तः स्नुजलनयोविजाबात्रे सोते
पुमान्निर्धनमे ॥ ६७ ॥ एनोमंत्रो जपत्रावमुत्राराथैं तु नेनरेन ॥ योनमद्योवाथनो काम्याजपेत्त्रो
तिमक्राणि ॥ ६८ ॥ गणानां त्वा गणपति ॐ हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमं ॥ ज्येष्ठराजं ब्रह्मणां
ब्रह्मणस्पतनआम्नः शृण्वन्नूतिभिः सीदसादनं ॥ ६९ ॥ अनेन जुहुयान्मंत्री यवान्धान्यंतिलां
स्तथा ॥ अपामार्गस्य लापिषओऽइंवर्षस्तथैव च ॥ ७० ॥ पृथक्पृथक् सहस्राणं लक्षावधि तथा न
पा ॥ धनं विवर्द्धते चाथ होमं कुर्याच्चतुःपथे ॥ ७१ ॥ पिचुमंदेध्मवैः पत्रैः सहस्रैकं वशीकृतौ ॥ व

॥ मे·तं ॥
॥ १६२ ॥

न्मीकस्पमृदालिंगं कृत्वा संस्थापयेत्ततः ॥ ७२ ॥ षडंकरोमि : शृगाक वामदेवायडं पररूपे माक्ष मिर्यजत्रा:
रम्थिरैरमी :स्तुष्टुं वांसस्तनूभिर्व्यरोमदेवहितंयदायु: ॥ ७३ ॥ इमां नु प्रजप लक्षं हृयं व विकल्पे ङ्रिय:
परो नियः सर्प्मेव निवराठन्यावृ विमुच्यते ॥ ७४ ॥ आभिन्त्वा गिर्वणो गिर इमा भवंतु विश्वतः ॥ वृद्ध
युमनु वृद्धयो जुष्टा भवंतु जुष्टय: ॥ ७५ ॥ कराठमात्रोदके स्थित्वा चालोरात्रमतं ड्रितः ॥ जपेदनामृ
चं हुत्थिर्मबेन्कालं विनापिच ॥ ७६ ॥ कयानश्चित्र आभूवदूती सदावृधः सखा कयाशचिष्ठया वृता ॥ ७७
माषौदनं तिलान्नं वा माषुर्नौ वा चंडःपथो: ॥ भूम्यालये चैकलक्षं हुतेस्त्रगां ह्निचरेत ॥ ७८ ॥
नदान्विक्रांगदेनाम्बरानाविधाधरोददेत ॥ दिव्यस्त्रुवर्णारा ह्रिंच नदाम्बिध्यानसंवदेत ॥ ७९ ॥ मा
(षौदनं तिलान्नं वा माकुर्नौ वा चंपु : पथे: भूम्यालये चैकलक्षं हुनेस्त्रगां ह्निचरेत ७९
यज्जाग्रतो दूरमुदैति देवं तदसुप्तस्य तथैवेति ॥ दूरंगमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिव संकल्प
मस्तु ॥ ८० ॥ येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वंति विदथेषु धीराः ॥ यदपूर्वं यक्षमंतः प्रजानां
तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु ॥ ८१ ॥ यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्ज्योतिरंतरमृतं प्रजासु ॥ यस्मान्न ऋ
ते किंचन कर्म क्रियते तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु ॥ ८२ ॥ येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत्परिगृहीतममृ
तेन सर्वं ॥ येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु ॥ ८३ ॥ यस्मिन्नृचः साम यजूंषि

162

॥ गणः ॥
॥ १६२ ॥

यस्मिन्नतिष्ठिता रथनाभाविवारा॥ यस्मिंश्चित्तं सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु॥ ८४॥ सुषार-
थिरश्वानिव यन्मनुष्यान्नेनीयतेऽभीशुभिर्वाजिन इव॥ हृत्प्रतिष्ठं यदजिरं यविष्ठं तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु॥ ८५
अयुतं ब्रजपेदेनं शिवरात्र्यर्थं प्रजायते॥ अथ वा सोमदिवसे पार्थिवं लिंगमुत्तमं॥ ८६॥ नित्यकर्मोत्तरं कुर्याद्दि-
ष्टोत्तरशतं करात्॥ क्रीडी कृत्यामक्षमाणां चैवंस्था पः स्थानवत्तु हृद्ये॥ ८७ संकल्पं मनसा कृत्वा पार्थिवलि-
गमर्चयेत्॥ पूजनान्ते जपेत्सर्वं पाठमेकं कृत्वाक्षराण्यसेत्॥ ८८॥ प्रथमप्रहरे पूर्वभागे लिंगस्य मूर्द्धनि॥ द्विती-
यादिप्रहरके दक्षिणायां समभिन्यसेत्॥ ८९॥ एतन्मध्ये भवेन्नैवं डाक्विष्टं कार्यं सपद्यपति॥ यदा तस्यां तदा सा-
यं कृत्यं कृत्वा च भक्षयेत्॥ ९०॥ त्रयंत्रयं चतुर्दिक्षु नराकुलानां। स्थितं वयन॥ अष्टोत्तरसहस्रेण जप्यान्नाम-
यः पुनः॥ ९१॥ अवश्यमेव भवति स्वगः सम्पोत वान्यथा॥ भूतं वा वर्तमानं वा भविष्यमपि दृश्यते॥ ९२॥
त्वन्नो अग्ने वरुणस्य विद्वान्देवस्य हेडो अवयासिसीष्ठाः॥ यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषांसि प्रमुमु-
ग्ध्यस्मत्॥ ९३॥ सहस्रादिलक्षान्तमनया जुहुयाद्घृतं॥ पुत्रार्थिनः सुपुत्राः स्युः पशवश्च नदर्थिनः॥ ९४
अथ सर्वोत्तमं वक्ष्ये श्रीसूक्तं सविधानकं॥ कलौ दरिद्रनाशाय नान्यथा किं तु सांतनभा॥ ९५॥ हिरण्य-
वर्णां हरिणीं सुवर्णरजतस्रजां॥ चन्द्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह॥ ९६॥ तां म आवह जातवे-
दो लक्ष्मीमनपगामिनीं॥ यस्यां हिरण्यं विन्देयं गामश्वं पुरुषानहं॥ ९७॥ अश्वपूर्वां रथमध्यां हस्ति-

॥ मे॰ सं॰

नादप्रमोदिनीं ॥ श्रियं देवीमुपह्वये श्रीर्मा देवी जुषतां ॥ १८ ॥ कांसोस्मितां हिरण्यप्राकारामार्द्रां ज्वलंतीं तृप्तां तर्प
नीं ॥ पद्माष्ठितां पद्मवर्णां तामिहोपह्वये श्रियं ॥ १९ ॥ चंद्रां प्रभासां यशसा ज्वलंतीं श्रियं लोके देवजुष्टामुदारां
तां पद्मनेमिं शरणं प्रपद्ये अलक्ष्मीर्मे नश्यतां त्वां वृणोमि ॥ २० ॥ आदित्यवर्णे तपसोधिजातो वनस्पति
स्तव वृक्षोथ बिल्वः ॥ तस्य फलानि तपसा नुदंतु मायाअंतरायाश्च बाह्या अलक्ष्मीः ॥ १ ॥ उपैतु मां देवसखः
कीर्तिश्च मणिना सह ॥ प्रादुर्भूतोस्मि राष्ट्रेस्मिन् कीर्तिमृद्धिं ददातु मे ॥ २ ॥ क्षुत्पिपासामलां ज्येष्ठामलक्ष्मी
नाशयाम्यहं ॥ अभूतिमसमृद्धिं च सर्वां निर्णुद मे गृहात् ॥ ३ ॥ गंधद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीं ॥ ई
श्वरीं सर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियं ॥ ४ ॥ मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यमशीमहि ॥ पशूनां रूपमन्न
स्य मयि श्रीः श्रयतां यशः ॥ ५ ॥ कर्दमेन प्रजाभूता मयि संभव कर्दम ॥ श्रियं वासय मे कुले मातरं पद्ममा
लिनीं ॥ ६ ॥ आपः सृजंतु स्निग्धानि चिक्लीत वस मे गृहे ॥ नि च देवीं मातरं श्रियं वासय मे कुले ॥ ७ ॥ आर्द्रां पु
ष्करिणीं पुष्टिं सुवर्णां हेममालिनीं ॥ सूर्यां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो मम आवह ॥ ८ ॥ आर्द्रां पुष्करिणीं
यष्टिं पिंगलां पद्ममालिनीं ॥ चंद्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो मम आवह ॥ ९ ॥ तां म आवह जातवेदो
लक्ष्मीमनपगामिनीं ॥ यस्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्योश्वान्विंदेयं पुरुषानहं ॥ १० ॥ हिरण्यवर्णां
विश्वस्याम्भवो लक्ष्मी जातवेदो मम आवह ॥ ९ ॥ तां म आवह जातवेदो लक्ष्मीमनपगामिनीं ॥ य

163

॥ राम: ॥
॥ १६३ ॥

स्यां हिरण्यं प्रभूतं गावो दास्यो श्वा।विंदेयं पुरुषामहे॥१०॥ हिरण्यवर्णा भिन्नस्यास्या ऋषवो लक्ष्मी नृतिर्म
न॥ चन्द्रशानां शोभमाना मानंदः कर्दमस्तथा॥११॥ विक्लीतलक्ष्मी ननयायुश्च स्नातोपुनयो मनः॥ हि
रण्यादिभिस्मरणां व छंदोनुष्टुप्दाहृतं॥१२॥ कांसोस्मितं वौ हूहनी वंडाप्रादिस्य वर्णयो॥ त्रिष्टुप्छंद
उपैनमां देवा यक्ष श्रवामपि॥१३॥ छंदोनुष्टुप्समाख्यातं मांस्यआवहृदुस्वच॥ प्रस्तारपा[illegible]दि
ष्टा देवमेश्री।विभावरि॥१४॥ व्यंजनानि नवीजानि स्वराशंकुयदीरिता॥ विदेवः कीलकंप्रोक्त मंत्र
ष्टा दिषडंगकं॥१५॥ हिरण्यावर्नुथा नेत्रा स्तभी यार ननप्रभ॥ हिरण्यमक्क हिरण्याक्षा नथा हिर
ण्यवर्णिका॥१६॥ एताभिडंनमेतानि प्रकुर्यादग कन्यने॥ पूर्वोक्षिकर्णनासास्य गलदोहृत्
नाभिष॥१७॥ उप्रमापूरस्थ ज्ञान घा जंपन्नुस्यसेदवः॥ व्यासद्वयपिदद्वेकुर्यात् ध्यानं ननन श्चरे
त॥१८॥ अरुणोनलिनसंख्या न ड जपुंज ठर्णा कर कमल धृते हाभं। नित्रुन्यां वुजा वा यति म
करविचित्रां नहक्मालना लेभवेनुन्नवनमा नामनतं श्री। प्रियेन॥१९॥ चक्त्रोर्ना यप्रमालि व्यप
रुन्पोस्मश्रीगदेवना॥ आग्नेयकोणानःषड्नकार्तोहृदलैश्चिया॥२०॥ यप्रालतंवप्रवर्णपप्र
पमलोवना॥ नर्धयंनोच नाभिश्चन्वलनीतरनेनर॥२॥ स्वर्णप्राकारलंताम्व हृडादिनायुधानिव
मनुपकर्णाभितं कौं च वप्तालंकारचेदनं॥३॥ ध्याध्यक्त्रपंदोपभांत्स्पंप्रोत बासनमिति क्रमात्॥२१॥

॥ मे·तं·॥
॥ १६४ ॥

स्नाति मंत्रवित्कुर्यात् एकां चदशकेन च ॥ ततश्च फलमां कुलेदन्वानी राजयच्छितं ॥ २४ ॥ ततश्चुतो मयेदासमेभि
ःपंचदशर्त्तेभिः ॥ दत्वादेव्यैवा च सत्तं नाम्नआवर्त्तमंत्रतः २५ उद्वासयेत्त हृदये कृतांजलिपुटः पठेत् ॥ श्रीम
क्रं तिस्यपरजयेपुरश्चरणामुच्यते ॥ २६ ॥ परि विंवे त्रिशोभितं स्रकैस्मैः स्नानकर्माणि ॥ आदिमाभिषु तोजप्पा
ग्ध्रोवज्ञावद्वानपयेत ॥ २७ ॥ अक्रोधातिथिनारभ्य यावदेकादशी भवेत ॥ नावद्वादशसाहस्रंजपे । त्रिकालामा
त्रमः ॥ २८ ॥ ब्रह्मचर्यरतः शुद्धवस्तुदंनादिकः सुधीः ॥ पपैस्त्रिमधुरोपेतैर्द्धनाक्केनपयोधसा ॥ २९ ॥ अ।समपि
ड्डिः सर्पिषा चपुष्पकं त्रिशतं हुतेन ॥ द्वादश्यां द्वादशैवाथ द्विजांश्चापि भोजयेत ॥ ३० ॥ मेनतासिद्धो भवेन्मंत्रो
नात्र कार्या विचारणा ॥ ॐदपं सारकमुदमालतीपपकेतकैः ॥ ३१ ॥ नंद्यावर्त्तहयेजाती कल्हारैश्चंपकेत
पारक्कौस्त्वलादिपुष्पाणि लक्ष्मीप्राप्त्यात्रि प्रियाणि हि ॥ ३२ ॥ त्रिवारमर्चनं मंत्री कुर्याच्चयथाविधि ॥ पाप्यामं
यः करोत्येवं स स्यात्लक्ष्मीपतिः स्वयं ॥ ३३ ॥ विकसत्पात्रएवातेनवनीतं प्रतिमासेन ॥ मध्येसकेसरेपत्रे
सप्पकपत्रांतरालके ॥ ३४ ॥ सुसमिद्धेनलेनत्वसमुद्धृत्य तु नेसुधीः ॥ स्त्रप्यव्यांघ्रोन्नरशानेजपच्छ्रयंकाम
रे ॥ ३५ ॥ चत्वारिंशाडिरस्पस्पामहालक्ष्मीरचंचला ॥ तरीयं चांब्वजुहुयात्नैनेकादशहुतीः ॥ ३६ ॥ एवं कुर्वत
एवास्य वशगा मा नस्पा महेश्वरा ॥ यदिच्छेद्दरदादेवीं स्थिरां नित्यं कुले स्थिता ॥ ३७ ॥ सप्तचित्तः प्रयतो भूत्वा जुहु
याद्दश्य मन्त्रहे ॥ श्रियः पंचदशर्चेन गव्यौ कामः सततंजपेत ॥ ३८ ॥ आवाहयेत्तु प्रियप्रैपंचाभिः कनकैर्यवा

164

॥ ल्प: ॥
॥ १६४ ॥

का ॥ उपतारान्नपद्महैर्हुत्वान्नमक्ष्यान्नपयोदधि ॥ ३९ ॥ स्याज्जा पाकं च शालीनां पयसा संप्रकल्पयेत् ॥ चांद्रायणां
कृत्वा स्नात्वा प्रपद्य प्रयतः श्रिय ॥ ४० ॥ सर्वौषधीभिः फलाद्यैः स्नानाद्यैः पावनैरपि ॥ उपैतु मां देवसख इति म
होभिषेचनं ॥ ४१ ॥ मनसः कामइत्येषा पशुकामाभिषेचनी ॥ कर्दमेनेति च स्नायात्प्रजाकामः शुचिव्रतः
४२ ॥ अश्वपूर्वामिति स्नायाद्राज्यकामः समाहितः ॥ रोहिते चर्मणि स्नायाद्ब्राह्मणस्तु यथाविधि ॥ ४३
राजाच्चर्मणि वैयाघ्रे क्षत्रियस्त्वथ रौरवे ॥ वस्तचर्मणि वैश्यस्य होमः कार्यस्त्वनंतरं ॥ ४४ ॥ चंद्रांपिन्ति
प मान्ति जुहुयात्सर्पिषा द्विजः ॥ आदित्यवर्णेत्यनया विल्वहोमो विधीयते ॥ ४५ ॥ विल्वपात्रैर्वा
श्रिः स्यात्स्थालीश्च जुहुयाद्द्विजः ॥ दशसाहस्रिको होमः श्रीकामः प्रथमो विधिः ॥ ४६ ॥ हुत्वान्नप्रयसंस
म्यगनंतामविंदते श्रियं ॥ अयुतं शतहुत्वा तु हुत्वा भक्तानि सर्पिषा ॥ ४७ ॥ अनंतामव्यवच्छिन्नां शाश्वता
विंदते श्रियं ॥ अशक्तो जपमेवोक्तो दशसाहस्रिको वरः ॥ ४८ ॥ जपेत्प्रयुतं सम्यगनंतां विंदते श्रियं ॥ अ
युतं शतहुत्वा तु हुत्वा भक्तानि सर्पिषा ॥ ४७ ॥ अनंतामव्यवच्छिन्नां शाश्वतां विंदते श्रियं ॥ अशक्तो जप
मेवोक्तो दशसाहस्रिको वरः ॥ ४८ ॥ जपेत्प्रयुतं सम्यगनंतां विंदते श्रियं ॥ अयुतं दशहुत्वा तु जप्त्वा
श्रियमाप्नुते ॥ ४९ ॥ अपक्वेव जुहुयात्त्रिसंपक्वान्ययुतशांपिषा ॥ इह श्रियं तु परमो क्षिलासक्वादि
पेन्निवेः ॥ ५० ॥ विल्वाशी विल्वतिलपोजुहुद्विल्वानि सर्पिषा ॥ एकविंशतिरात्रेण पद्मां सिद्धिनियच्छ

॥ मे॰त॰ ॥
॥१६५॥

ति ॥५१॥ येनयेन च कामेन जुहोति प्रयतः श्रिये ॥ पमान्यथापि वित्यानिस सकामः समृद्ध्यति ॥५२॥ न जातकृपाणो
र्थाय श्रियमावाहयेत्क्वचित् न यत्किं चन कामेन लोभः कार्यः कथं चन ॥५३॥ मतद्भाप्रार्थ्यमानेन राज्य
कामेन वा पुनः ॥ वधः परं प्रार्थयिता यत्नाद्गुरुः श्रियं जपेत ॥५४॥ प्रधमन्तनं पराणां नैव संतर्प्याः श्राकृप
न्विमा ॥ प्रणवाद्या हृदंताश्च श्रीर्लक्ष्मी वेदेप तथा ॥५५॥ विष्णुपत्नी च वसुरूपा स्पाद्धिरण्मयी ॥ पद्ममा
लिन्यथा तथ्या प्रोक्ताउ जननत्वना ॥५६॥ सुवर्णाप्रत्रा तत्वर्णा प्राकारा पद्म मालिनी ॥ पद्मतल्पा प्रिया
पुष्पालंकारा पद्मवासिनी ॥५७॥ इंडाविश्वप्रियैश्वर्यौ भुक्तिश्चापि प्रभुक्तिप्रक ॥ विभूर्वृद्धिः समृद्धिश्च
तुष्टिः पुष्टिर्द्धनाधनः ॥५८॥ भुवनेशी च भुक्तश्च भोगिनी भोगदा तथा ॥ धात्री विधात्री ह्यत्रिंशाख्य कथ्यः
समुद्दीरिताः ॥५९॥ प्रणवादिचतुर्थ्यंतैर्मंत्रसापिममन्विते ॥ बलिर्नमस्यमन्त्येनैतेनाम्यर्थि बलिमाहरे
त ॥६०॥ पूजांते पुनरेवं कुर्यात्त्रियमोस्यति गह्यते ॥ श्रयांलक्ष्मीद्रुश्यापायानहापोसहनान्यथा ॥६१॥ म
त्रितो न भवेन्नान्नकस्मिता त्र नभक्षयेन ॥ गोरापंचकविल्वनिपद्मंजागलं घयेत ॥६२॥ सतदेवीप्रिं
उवत्सीर्श्री देवीविष्णुवल्लभां ॥ कंसांजंवदणालं च धारयेत्समृद्धिं सर्वदा ॥६३॥ स्फोनापवृथिविभवान्न
रात्रिवेश्मि यत्नतः शर्मसप्रथः ॥६४॥ इयां मन्त्रं प्रतिदिनं स्नात्वा विप्रः शुचिर्जपेत ॥ विंदते महतीं भू
तिम सपत्नाम कराठकां ॥६५॥ न द्विषेत् परमं पदं सदा पत्संति मत्सरः ॥ देवीं च वक्ष्यते तमं ॥६६॥ मंत्रासि

165

॥ राम: ॥
॥१६५॥

गोपरात्मा ग्यादोषा स्कप्रनिवेधका ॥ इपां अंचजनेज स्यानिषां नाशः प्रजायते ॥ ६७ ॥ आकृल्येन रजप्रावर्तेपानो
निवेशयत्वमृतं मर्त्यं च ॥ हिरण्मये न स विता रथेना देवो याति भुवनानि पश्यन ॥ ६८ ॥ अनया पोर्द्धये ल्लयं त्रि
संध्यं विजितेंद्रियः ॥ जपेदष्टोत्तरशतं संपूर्णायुर्गदोज्झितः ॥ ६९ ॥ अष्टोत्तरशतं जप्त्वाध्याय त्रिशिदिवौक
सः ॥ अश्नौ हुत्वं न पादार्ध्ये दीर्घमायुरवाप्नुयात ॥ ७० ॥ सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः ॥ भवेभ
वे नाति भवे भजस्व मां भवोद्भवाय नमः ॥ ७१ ॥ वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः ॥ का
लाय नमो कलविकरणाय नमः ॥ बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः
७३ ॥ अघोरेभ्योथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः ॥ सर्वेभ्यः सर्वसर्वेभ्यो नमस्तेअस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥ ७३ ॥ तत्पुरुषाय
विद्महे महादेवाय धीमहि तन्नो रुद्रः प्रचोदयात ॥ ७४ ॥ ईशानः सर्वविद्यानामीश्वर सर्वभूतानां ब्रह्म
धिपतिर्ब्रह्मणोधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदाशिवो ॥ ७५ ॥ मन्मुजप्यानारुताः षट्प्यो तपेद्दिने
दिने ॥ सनारीनरगोशान्तिं ह्येकरात्राप्नुयात्सदा ॥ ७६ ॥ एतेनैव मन्त्रेण तज्जुह्यादाज्यमेव च हं ॥ वह्नं चवकः
ल्पयेद्दौ ऽम्भः स्वर्थपवपर्वसु ॥ ७७ ॥ उदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः ॥ दृशे विश्वाय सूर्यं ॥ ७८ ॥ त्रिसंध्या
मनयाम त्र्यमुपतिष्ठे दिने दिने ॥ हृद्रोगनाशनं हि नस्पर मारोग्यवर्द्धनं ॥ ७९ ॥ त्वं सोमापितृभिः संविदानो
ऽद्यावापृथिवी अततन्थ ॥ यते महे प्रतिनञ्जोज्जुषस्व हानएधि। द्विपदे चतुष्पदे ॥ ८० ॥ उपनिषत्समि सा

॥ मे. नं. ॥ णि कौसिपानि नवंनवं ॥ अनयायो स्मवासो मे त्रिधातुः लयं व्रजेन ॥ ८१ ॥ उष्ठं नयुपनि छेन पौर्णमास्यां समाहितः ॥ ना
॥ १६९ ॥ मां स्थापितस हिंदेवं ऽस्यै निघलोक मां ॥ ८२ ॥ विष्णो रराटमसि विष्णोः पृष्ठमसि विष्णोः श्नप्त्रेस्थो विष्णोः स्यूरसि
विष्णो ध्रुवमसि वैष्णवमसि विष्णवे त्वा ॥ ८५ ॥ इडा विभूनम स्तुमस्य एना पिक त्रिपितरः ॥ सवि स्तागिः अवि
भूत्वा उपतिष्ठे दिने दिने ॥ ८६ ॥ वर्षं वृद्धि धनं पुत्रान्मा गोर्णं ब्रह्मवर्चसं ॥ प्राप्नोति च परं स्थानं स्योनीरूपं सना
तनं ॥ ७ ॥ कृणुष्व पाजः ॥ तव भ्रमास आशुया पतन्त्यनु स्पृश धृषता शोशुचानः ॥ तपूंष्यग्ने जुह्वा पतंगा
न संदितो विसृज विष्वगुल्काः ॥ ८८ ॥ प्रति स्पशो विसृज तूर्णितमो भवा पायुर्विशो अस्या अदब्धः ॥ यो नो दू
रे अघशंसो यो अन्त्यग्ने माकिष्टे व्यथिरा दधर्षीत ॥ ८९ ॥ उदग्ने तिष्ठ० ॥ ऊर्द्ध्वो भव प्रति विध्याध्यस्मदावि 166
ष्कृणुष्व दैव्यान्यग्ने ॥ अव स्थिरा तनुहि यातुजूनां जामिमजामिं प्रमृणीहि शत्रून् ॥ ९० ॥ स ते जानाति सुम
तिं यविष्ठ य ईवते ब्रह्मणे गातुमैरत् ॥ विश्वान्यस्मै सुदिनानि रायो द्युम्नान्यर्यो वि दुरो अभि द्यौत ॥ ९१
सेदग्ने अस्तु सुभगः सुदानुर्यस्त्वा नित्येन हविषा य उक्थैः ॥ पिप्रीषति स्व आयुषि दुरोणे विश्वेदस्मै सुदि ॥ रामः ॥
ना सासदिष्टिः ॥ ९२ ॥ अर्चामि ते सुमतिं घोष्यर्वाक् सं ते वावाता जरतामियं गीः ॥ स्वश्वास्त्वा सुरथा मर्ज ॥ १६८ ॥
येमास्मे क्षत्राणि धारयेरनु द्यून् ॥ ९३ ॥ इह त्वा भूर्या चरेदुप त्मन्दोषावस्तर्दीदिवांसमनु द्यून् ॥ क्रीडन्तस्त्वा सुमनसः सपेमा
भि द्युम्ना तस्थिवांसो जनानां ॥ ९४ ॥ यस्त्वा स्वश्वः सुहिरण्यो अग्न उपयाति वसुमता रथेन

न ॥ तस्य त्राता भवसि तस्य सखा यस्त आतिथ्यमानुषग्जुजोषत् ॥९५॥ महो रुजामि बंधुता वचोभिस्तन्मा पितु
र्गोतमादन्वियाय ॥ त्वं नो अस्य वचसश्चिकिद्धि होतर्यविष्ठ सुक्रतो दमूनाः ॥९६॥ अस्वप्नजस्तरणयः सुशेवा अतं
द्रासोऽवृका अश्रमिष्ठाः ॥ ते पायवः सध्र्यंचो निषद्याग्ने तव नः पांत्वमूर ॥९७॥ ये पायवो मामतेयं ते अ
ग्ने पश्यंतो अंधं दुरितादरक्षन् ॥ ररक्ष तान्सुकृतो विश्ववेदा दिप्संत इद्रिपवो नाह देभुः ॥९८॥ त्वया वयं स
धन्यस्त्वोतास्तव प्रणीत्यश्याम वाजान् ॥ उभा शंसा सूदय सत्यतातेऽनुष्ठुया कृणुह्यह्रयाण ॥९९॥ अया
ते अग्ने समिधा विधेम प्रति स्तोमं शस्यमानं गृभाय ॥ दहाशसो रक्षसः पाह्यस्मान्द्रुहो निदो मित्रम
हो अवद्यात् ॥१००॥ रक्षोहणं वाजिनमाजिघर्मि मित्रं प्रथिष्ठमुप यामि शर्म ॥ शिशानो अग्निः क्रतुभिः
समिद्धः स नो दिवा स रिषः पातु नक्तं ॥१॥ विज्योतिषा बृहता भात्यग्निराविर्विश्वानि कृणुते महित्वा ॥
प्रादेवीर्मायाः सहते दुरेवाः शिशीते शृंगे रक्षसे विनिक्षे ॥२॥ उत स्वानासो दिवि षंत्वग्नेस्तिग्मायुधा रक्षसे
हंतवा उ ॥ मदे चिदस्य प्ररुजंति भामा न वरंते परिबाधो अदेवीः ॥३॥ एतत्सूक्तं जपेद्विप्रो यदा स्याद्दस्यु
भिर्हतः अरातीनां हरेत्प्राणान् नृशंसांस्येपि च नाशयेत् ॥४॥ क्षेत्रस्य पतिना वयं हितेनेव जयामसि ॥ मं
गोश्वं पोषयित्वा स नः ॥५॥ इमां क्षेत्रपतेः प्रत्यहं यो जपेच्छुचिः । ईक्षेत सूर्यं हि यो नित्यं विंदते क्षेत्र
मुत्तमं ॥६॥ एतस्य पुनः सूक्तस्य विधिं तंत्रेषु गोपितं ॥ अनुष्टुभस्य सूक्तस्य त्रिष्टुं अंतस्य देवता ॥७॥ प्रसर्पं

॥ पै.नं ॥
॥ १६७ ॥

योनगक्षीजे ऋषिनारायणः ॥ ततः स्नात्वा यथोक्तविधिना प्राङ्मुखशुद्धमानसः ॥ ८ ॥ प्रथमं विन्यसेद्वामे द्वितीयं
दक्षिणे करे ॥ तृतीयां वामपादे तु चतुर्थीं दक्षिणे न्यसेत ॥ ९ ॥ वामजानौ पंचमं च षष्ठं दक्षिणजानुनि ॥
सप्तमी वामकट्यां च अष्टमीं दक्षिणे कटये ॥ १० ॥ नवमीं नाभिदेशे तु दशमीं हृदये न्यसेत ॥ एकादशीं कण्ठदे-
शे द्वादशीं वामबाहुके ॥ ११ ॥ त्रयोदशीं दक्षभुजे मुखदेशे चतुर्दशीं ॥ अक्ष्णोः पंचदशीं चैव षोडशीं मूर्ध्नि वि-
न्यसेत ॥ १२ ॥ एवं न्यासविधिं कृत्वा पश्चाद्ध्यानं समारभेत ॥ आत्मनो हृदये सूर्यमण्डले प्रतिमां सुच
१३ ॥ पद्मे चैव हरेः स्वरूपगर्जितं योगपतो ध्याते ॥ आपो ह्यायतनं तस्मात्तस्मात्तासु सदा हरिः ॥ १४ ॥ अग्नौ
क्रियावतां विष्णुर्योगिनां हृदये हरिः ॥ पाषाणानां हरिः सूर्ये स्थण्डिले भावितात्मनां ॥ १५ ॥ प्रतिमास्व-
ल्पबुद्धीनां षट्प्रकाराश्च ताः स्मृताः ॥ अकृत्रिमाः कृत्रिमाश्च अचलाश्च चलाश्चिताः ॥ १६ ॥ निर्जीवाश्च
सजीवाश्च नानावस्थाविलक्षणां ॥ अकृत्रिमाश्च द्विविधा शालिग्रामो निपावनः ॥ १७ ॥ तदभावे द्वार-
काश्चक्रं नद्युपावनं ॥ कृत्रिमा दशधा प्रोक्ताः शैलाः स्यात्पूर्वपर्वत ॥ १८ ॥ लोहताम्रमेषिनायाद्यात्व
र्णजा रूपजापि वा ॥ ताम्रजापित्तलीजाता स्फाटिकी शंकशीतल ॥ १९ ॥ काष्ठजा मृत्तिकाजाता
चित्ररूपे लिखकृपाल ॥ अचलाः क्षेत्ररूपाश्च हरिर्बन्धं यथा गया ॥ २० ॥ देवताभिः कृता यास्तु प्रतिष्ठय
स्ताश्चलाचला ॥ तत्र त्याज्यो वैकटेश· पादुगोदयस्तु ते ॥ २१ ॥ सजीवा च प्रालयस्था या को निर्जीवः

॥ पं: ॥
॥ १६७ ॥

L67

पिप्पलः स्मृतः पंचम्यासंप्रकुर्यात् रुद्रदेहे देवताश्च ॥२२॥ गायत्र्योंकारसंयोगः प्रजपेद्द्विजमध्ये । आ
ठद्ययावाहयेद्देवमवतानुकृष्णनामतः ॥२३॥ द्वितीयस्यासनं दद्यात्पाद्यं दद्यात्तृतीयया ॥ अर्घ्यं चतुर्थ्या दातव्यं
पंचम्याचमनीयकं ॥२४॥ षष्ठ्या स्नानं प्रकुर्वीत सप्तम्या वस्त्रमेव च यज्ञोपवीतमष्टम्या नवम्या चानुले
पनं २५ पुष्पं दशम्या दातव्यमेकादश्या तु धूपकं ॥ द्वादश्या दीपकं दद्यात्त्रयोदश्या निवेदनं ॥२६॥ च
तुर्दश्या नमस्कारं पंचदश्या प्रदक्षिणां ॥ स्नानं वस्त्रं च नैवेद्यं दद्यादाचमनीयकं ॥२७॥ दक्षिणां च यथाशः
क्त्या षोडश्यां तु प्रदापयेत् ॥ ततः प्रदक्षिणां कृत्वा जपं कुर्यात्समाहितः ॥२८॥ यथाशक्ति जपित्वा तु सू
क्तं त्वेति निवेदयेत् ॥ देवाय दक्षिणे पार्श्वे कुर्यात्स्थंडिलमेव च ॥२९॥ कारयेत्प्रथमेनैव द्वितीयेन तु
प्रोक्षणं ॥ तृतीयेनापि मादध्याच्चतुर्थेन समिंधनं ॥३०॥ पंचमेत्राज्यश्रयणं चशिश्वज्ञायणं तथा । षं
ष्ठेनैवाग्निमध्येन कल्पयेत्पात्रमासनं ॥३१॥ चिंतयेद्देवदेवेशं कालानलसमप्रभं ॥ ततोगं वं चतुर्भुजं
वधूपदीपं निवेदनं ॥३२॥ अनुज्ञाप्य ततः कुर्यात्समम्यादि यथाक्रमं ॥ समिधस्तावतिः दूर्वाजरुपा
दधिघारिता ॥३३॥ ततो घृतेन जुहुयाच्चतस्रावततंतुभिः ॥ एवं हुत्वा ततश्चैव तत्तताप्य यथाक्रमं ३४
अग्नेर्भगावतनलास्यसमीपस्तोत्रपूर्वकेन । जितं ते पुंडरीकाक्ष नमस्ते विश्वभावन ॥३५॥ नमस्तेस्तु
हृषीकेश महापुरुषपूर्वज । देवानां दानवानां च सामान्यमधिदैवतं ॥३६॥ सर्वदा चरणद्वंद्वं व्रजा

पिशाचोनघ ॥ एकस्त्वमसि लोकस्य स्रष्टा संहारकस्तथा ॥ ३७ ॥ अध्यक्षश्चानुमन्ता च गुणानां पालस्पाहृतः ॥ सं
सारसागरं घोरमनन्तं क्लेशभाजनं ॥ ३८ ॥ त्वमेव शरणं प्राप्य निस्तरन्ति मनीषिणः ॥ न ते रूपं न वाकारो नायुधा
नि न चास्पदं ॥ ३९ ॥ तथापि पुरुषाकारो भक्तानां त्वं प्रकाशसे ॥ न चकिंविन्यतेऽसंते न पुत्रक्षेपि कस्यचित ४०
न च किंचिदसाध्यं ते न च साध्योऽसि कस्यचित ॥ कार्याणां कारणं पूर्वं वचसां वाच्यमुत्तमं ॥ ४१ ॥ योगिनां प
रमा सिद्धिः परमं मे पदं विदुः ॥ अहं भ्रान्तोऽस्मि देवेश संसारेऽस्मिन्महाभय ॥ ४२ ॥ त्राहि मां पुण्डरीकाक्ष त
ज्ञानेन परमं पदं ॥ काले ह्यपि च सर्वं बुद्धिक्षमवीक्षुचाच्युत ॥ ४३ ॥ शरीरे च गतश्वासि वशे नैव मे मृडयं ॥ त
स्मादेकमनादन्त्र मेऽञ्चां नरेष्वपि ॥ ४४ ॥ विज्ञानं यदिदं प्राप्य यदिदं ध्यानमर्जितं ॥ जन्मान्तरेऽपि मे देव
मा भूदस्य परिक्षयः ॥ ४५ ॥ दुर्गतावपि जातायां त्वद्गतो मे मनोरथः ॥ यदि नाशं न विन्देत तावतास्मि कृती
सदा ॥ ४६ ॥ कामये विष्णुपादौ तु सर्वजन्मसु केवलं ॥ पुत्रबस्य दरे स्तकं स्वर्गं वान्यत्र शांकरं ॥ ४७ ॥ आत्म
ज्ञानमिदं प्राप्य योगज्ञानामिदं परं ॥ एवं स्तुत्वा हृष्टवाहं ततः पश्चाद्विसर्जयेत ॥ ४८ ॥ अनेनैव नतिः
पापो नाशयते मनुजाय सदा ॥ छागनहाल्वा पारदेनृत पुयोगगतां रमेन्नदा ॥ ४९ ॥ शुक्लपक्षेऽष्टमे वरे शुभन
क्षत्रे शुभे वरे ॥ दंपत्योरुपवासः स्यान्नेकादश्यां सुपालयेत ॥ ५० ॥ द्वादश्यां पुत्रकामाय वत्सं कुर्वीत
वैष्णवं ॥ अस्मिन् षोडशभिः सम्यगर्चयित्वा जनार्दनं ॥ ५१ ॥ चरुं पुनः पञ्चभक्तेन प्रापयेत्पुत्रकामया

168

प्राशुयाद्दैलवं पुत्रं पवित्रान्नेन निक्षिपेत् ॥५२॥ द्वादशः द्वादशीः सम्यक् पयसा निर्वपेच्चरुं ॥ यो जुहोति समस्तं त्वं सपात्रि विष्णोः प
रं पदं ॥५३॥ मार्गशीर्षादिमासेषु क्रमान्नामान्यथो केशवः ॥ नारायणो माधवश्च गोविंदो विष्णुरेव च ॥५४॥ मधुसूदनस्
न्ता स्त्रिविक्रमो वामनस्तथा ॥ श्रीधरश्च हृषीकेशः पद्मनाभो दामोदरः ॥५५॥ एतन्निपत्वाज्ञपेक्षकेशान् अष्टाधि
कं ततः ॥ होमं च पूर्ववत्कुर्यात् सर्वकामानवाप्नुयात् ॥५६॥ अपुत्रा लभते पुत्रान्याचकन्या प्रसूर्भवेत् ॥ नत्वा यथा
सुपुत्रः स्यात्सप्तपायेवदीप्तहं ॥५७॥ सपिंडोऽश्वत्थवृक्षस्य पुष्पं वै कुर्याद्धनं ॥ अष्टाधिकं च शतं सुपवित्रेण
कृत्वा शतं ॥५८॥ पुनर्विष्णुं पूजयित्वा घृतहोमं समाचरेत् ॥ अष्टोत्तरशतं कुर्यान्न्यस्य वैवाग्यतः शुचिः ॥५९॥ सं
पातान्तस्थाप्य पवित्रा मन्त्रार्थ्याः प्राशनाय च ॥ दद्यान्मासाच पतिं पिष्टं समस्कृत्य च भक्षयेत् ॥६०॥ नवपंच द्विजा
न्सम्पूज्य घृताशीसं विशेत्क्षपां ॥ पारंसमाप्य व्रतमेतावश्यं गर्भवती भवेत् ॥६१॥ आराधये निवसेन्नित्यं त्रिकालं स्नान
माचरेत् ॥ जपेदष्टोत्तरशतं सूक्तमेतत्त्रिकालकं ॥६२॥ मासमेकं फलाहारो मासं मद्भिश्व तर्पयेत् ॥ आदित्यमुपति
ष्ठेतनन्सूक्तेनानेन नित्यशः ॥६३॥ स्नात्वा कृत्वा द्वादशांतं त्रिभिर्विधैर्जपेद्दिनं ॥ तदन्तकालमन्नाभुक्तो दशवर्षाणि नन्दभा
क् ॥६४॥ साक्षात्पश्यति सं देवं नारायणमनामयं ॥ अथ वक्ष्ये च हस्थानां जीवत्पुत्रोत्सुतां च न ॥६५॥ यश्च त्वध
र्मं निरतो स्याद् हृतः शुचिव्रतः ॥ अर्द्धरात्रे स्यकृतिः डः पुष्टो भूत्वा चवाग्यतः ॥६६॥ लंप्रमुप्रेषु लोकेषु योगं कुंजीत
योगवित् ॥ कृत्वा स्वनं समे देशे निर्जने शक्वर्जिते ॥६७॥ सव्यं पादं दक्षिणस्य जानु विक्षेपयेत्ततः ॥ सं हस्तं दक्षि

॥ पे॰ मं॰ ॥
॥ १६९ ॥

गास्तानानु विघ्नेव वयेत्सततः ॥ संहृत्य दक्षिणे पादं सर्वेतानु नियच्छति ॥ ६८ ॥ ब्रह्मांजलिकरः स्वस्थायोगं संमीलितेक्षणः
स्वोपि सुस्थात्महृदये चिंतयेदविशंकितः ॥ ६९ ॥ तत्रात्मानं समादध्या सिद्धियारोमवत्तथा ॥ न विकुर्वीत किं चान्य
न्न पश्येत्सूक्ष्मयात्रव ॥ ७० ॥ प्राणानायम्य वायोर्नोहृदिनास्थिंनयेद्बुधः ॥ उद्धृत्यप्यत्रधोनाभिं गमयित्वा समंतात
दा ॥ ७१ ॥ उद्घमेद्वेवमपस्सकृत्रमनायोगमुं नयेत् ॥ एवं हि युक्तसोप्यत्र पश्येत्र ज्योतिर्यात्रव ॥ ७२ ॥ ततो नयेन्मर्थ
त्रैश्वे गोहृदयाद्धृद्धमेवतु ॥ सपानप्रवाल्पं वनामिकां नयेन्नेत्रवो ॥ ७३ ॥ भ्रुवोर्मध्ये परं स्थानं नवेनन वारयेत्स्थितं
तत्त्वादेशेधायार्थमूर्द्धं नागमने जनः ॥ ७४ ॥ उद्विसेवयथा कालं नाभिवोर्द्धवमेत्स्रुतः ॥ एतत्स्वरूपं प्राणायामकं ब्र
ह्मराः परमात्मनः ॥ ७५ ॥ एवं युक्तोमहात्मान मात्मानं प्रतिपद्यते ॥ यथैवं युक्तमीशुक्तोयदिवापापकृत्तमः ॥ ७६
उपलभ्य परं ब्रह्म गतिं तां न्याय्य पठेन भुवि ॥ सर्वपापानवद्धुह्यदेनत्स्वयतो जपेत ॥ ७ ॥ अपि जिह्वाग्रनादेवमग
द्धेत्वरमां गतिं ॥ धारणानयद्ध्रकवायांधर्मरागातेनतिस्पशः ॥ ७८ ॥ न स्वेष विषयास्थाप्य धारयन्न कथंचन ॥
वहूनतुःखज्ञानीयात्न प्रध्यंसेधारणाक्रमके ॥ ७९ ॥ धार्मिकाणां कृतं युद्धं योगयुक्तोपि जायते ॥ मूर्द्धुं ब्रह्म तपो
विंदेद्यत्यपश्यपुभावतः ॥ ८० ॥ नदन्मूर्द्धपदं योगिनिक्षत्रयथस्त्रयेन योगी योगी चरं प्राप्य निर्द्वंद्वं परमात्मरः
८१ ॥ सर्वत्रैवात्मनात्मानं पश्येद्विपरायणः ॥ नयत्वैवमरामानः पवित्रमिदमुत्तमं ॥ ८२ ॥ अपि पातकसंयुक्ता
कालेन चक्रनीभवेत ॥ ततः परायणां निन्धंसत्स्वधामगमत्स्यक ॥ ८३ ॥ जपंते ज्ञाप्यंवं विप्रः कालेन सुकृतीभवेत ॥

॥ राम: ॥
॥ १६९ ॥

येनयेनचकामेनजपंनित्यमात्मनेसदा॥८४॥ सस्रकामःसमृद्धश्चश्रद्धधानस्यकुर्वतः॥ होमंवाप्यथवाजप्यंसुपवि
त्रमनुत्तमं॥८५॥ ऊनमेयेनकामेननतत्सिद्धिमभिवारयेत॥ तानगम्यंपरंलक्ष्यंभाव्यंसर्वमवाप्नुते॥८६॥ वा
मन्वंतरपत्लेनब्रह्मास्येतिसनातने॥ सहस्रशीर्षाप्रकेनमसर्वकामफलप्रदं॥८७॥ वेदगर्भशरीरेतासर्वेनाराय
णाःस्मृताः॥ ब्रह्मांडउनडपर्जन्यास्वालक्षेप्विंमुद्रवस्थिताः॥८८॥ स्वयम्भुवेनडद्वंजगन्नावतंनगपं॥ अनाद्या
दयमानोपिभक्तिंनपरितायथेन॥८९॥ भगवान्कर्णोभगवान्न्यायनेपुरुषोत्तम॥ स्नार्थेनस्यदेवस्यवस्यान्
स्वयमुपाजिंनान॥९०॥ स्वारापकविधानेनतिर्वयेत्स्वस्यस्वंकां॥ नारायणायत्वोरे।मिमंत्रांतेगुरुपाद्रवि
९१॥ आमनस्नानतत्रवक्षकदिक्षेसोतर्दराणिस॥ सप्ताहनस्तरंत्वनंत्रेनैकेनतिर्वयेत॥९२॥ यावंतोवाफिशकांते
नावंमोहासमापयेत॥ सतत्वस्येष्पिनानांचकामनालभतेफलं॥९३॥ पुरुषाप्तुःसमापुक्तःसिक्तोवाकिंचरे
न्यर्हं॥ स्नानानिकोटिशःसंतिपदमेतत्प्रियं॥९४॥ ध्येयःसदासवितृमंडलमध्यवर्तीनारायणःसरसि
जासनसंनिविष्टः॥ केयूरवान्मकरकुंडलवान्किरीटीहारीहिरण्मयवपुर्धृतशंखचक्रः॥९५॥ एतन्नयःपठ
तिकेवलमेवमंत्रंनारायणस्यवरमाववमिवंधबुधौ॥ पाठेनचास्यपरमेशतनामनस्यस्थानंजगामरामवर्षि
नमितिविष्णोः॥९६॥ हरिपात्रोजलेपुष्पंस्मात्नेनहृदयेसरि॥ यतंनिजुरयोनिस्येजाप्येनारविमंडले॥९७॥ य
त्रोपमप्तनेकिंचिन्नवंधायेन्नतसेवतु॥ संपश्यतेप्रसादात्देवदेवस्यचक्रिणः॥९८॥ पवित्रेशुभपुण्येऽप्यथ

॥ मे॰ नं॰ ॥
॥ १७० ॥

फलेष्वनोयेरक्तोनलक्षं श्वमदेवमन्त्र॥ भक्षैकलम्बपुनःपेषुरतोष्कैः किमर्थो क्रियतेनयत्नतः॥ ४८॥ इत्येवमुक्तः
पुनरप्यपिगिरशोरणीविपिदेविमुक्तामुनीशः॥ पृष्टैः कमार्गं प्रतिबोधनायपरंनकष्टेन्नचकामनार्थ॥ ४९॥ याश्चौ
षधीः सोमराज्ञीः प्रविष्टाः पृथिवीमनु॥ तासांत्वमस्युत्तमायप्रयोजीवानवेधुना॥ १॥ सुवचनंनीरवदंतिवंश्चौ
षधयः परियंती वनस्थवामहेतमविद्याम्मिपुरुषः॥ २॥ यान्वेदमुपपत्तांवनियाश्च तवंपरागताः॥ ३ हसंगत्यताः
सर्वानभ्यस्मेसंधत्रप्रेषतं॥ ३॥ यावोतिष्ठक्तुवतिनायस्येवाहंवेनापिव॥ द्विपत्त्वनुष्पदस्माहमर्व मत्स्यनानं
४॥ औषधयासंवदंतेसोमेनसहराजा॥ यस्मैकरोतिब्राह्मणस्तंराजन्पारयामसि॥ ५॥ पंचवंशः संतत्रिर्यषधाम्ना
मात्रेवनित्यसः॥ वैधस्त्वमन्नरूतमस्मादन्यः स्तस्य यनंभवेत॥ ६॥ इत्वाशारदिवेनऽमोषधीष्वयतेनथा॥ नमा
मपानत्रायंतेनथाजीरांतिपंवच॥ ७॥ क्रियांनमग्रराग्रेरासमप्रकाश्यः समाहित॥ प्रपठेतोषधीर्विप्रः स्तक
मेनत्तपाकृद॥ ८॥ द्विवट्सेवादिहायद्यामितिविज्ञापयेन्नाः॥ स्वसेत्रेवनतांवेष्टाविंदनेद्विषदोषधाः ९
हतस्यनेअतियदर्थोअहोपुमर्द्विभानिकृतमलनेषु॥ यदीदध्यच्छवसकानपुजानतदम्मात्कुरुवीरांधोहितिचित्रं
१०॥ हृष्टिकामोपनासारः प्रपठेतहृतस्यनितं पायसेनौवहारेराजतेमेनचमदाचितः॥ ११॥ यथ्याद्दिमांक्षवं
विप्रोहृष्टिकामः प्रयोजयेत॥ पर्जन्येचनमस्कृत्वा हृष्टिं हृदनिश्चोभनां॥ १२॥ कलौधर्मस्यरक्षार्थंक्ष व
एताः कृचित्कचित॥ विप्रेविप्रेदेशदेशेस्याम्यं त्वस्पानचक्षिनौ॥ १३॥ एतन्नत्वपिदंशोकं सर्वतंत्रेषुगो

॥ राम ॥
॥ १७० ॥

170

अतः परं देवदेवेशः । किं वक्तव्यं मऽव्यते ॥१४॥ इति श्रीमहामायायामलकालतारमते मेसंते शिवप्रणीते कलिमं स्थितमं
विधिमंत्रकथनप्रकाशस्यैकादशः ॥११॥ श्रीविष्णुरुवाच ॥ देवदेव महादेव भक्तानुग्रहकारक ॥ कालरुद्र महि
लोकानां प्रत्यपायान्ति यंपरा ॥१॥ आवयोः केन शिष्कराम्मंत्राः सूक्ष्मातिनठद ॥ येन प्रसिध्य प्रसिध्यत्तेशोने
वचनेवच ॥२॥ श्रीशिवउवाच ॥ विलोगोप्यं त्वयापृष्टं नवाखं नांत्रिकेछिने ॥ नेवमे नामसंरूपं न्वयापृष्टं न
स्तान्तिके ॥३॥ भोगमोक्षैकनिलयं चतुर्वेदोत्तमोत्तमं ॥ पंचवक्त्रोत्रैभ्यरं नमेज्ञानी । शिशान्स्ऽडिय ॥४॥ छंदोऽन्यन्
रुभार्दाति अघोरस्य ऋतिस्मके ॥ सहस्राणि ललाटे चक्षुर्वा मध्येत्र रुत्तक ॥५॥ या ते रुद्र शिवा तनूरघोरापा
पकाशिनी ॥ तयानस्तन्वाशंतमयागिरिशंताभिचाकशी । ॥६॥ अस्मिन्महत्यर्णवेऽन्तरिक्षेभवाऽअधि ते
षां ॐ सहस्रयोजनेऽववन्वानितन्मसि ॥७॥ सहस्राणि सहस्रशो येरुद्राअधिभूम्यां ॥ तेषां ॐ सहस्रयोजने
ऽवधन्वानितन्मसि ॥८॥ रू ॐ सः शुचिषद्वसुरंतरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् ॥ नृषद्वरसदृत
सद्व्योमसदब्जागोजाऋतजाअद्रिजाऋतंबृहत् ॥९॥ त्र्यंबकं नेत्रयोस्तु नमः श्वभ्यायकर्णयो ॥ मानस्तो
केनासिकायाम वनस्य मुखेऽस्यसेन ॥१०॥ नमः श्वभ्यायचव्याधायच ॥११॥ मानस्तोके तनये मानआयु
षिमानोगोषुमानोऽश्वेषुरीरिष ॥ मानोवीरान्रुद्रभामितोवधीर्हविष्मन्तः सदमित्त्वा हवामहे ॥१२॥ अव
तत्यधनुस्त्वं ॐ सहस्राक्षशतेषुधे ॥ निशीर्यशल्यानांमुखाशिवोनःसुमनाभव ॥१३॥ नीलग्रीवाहृदयंमस्ये

त्के मान्कं तेपकराण यो: ॥ नमस्ते अस्तु पाने हेत्यंवा हौपुकोष्टयो ॥ १४ ॥ नीलग्रीवाः शितिकंठासर्वांअधक्ष
माचराः ॥ तेषां ॐ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥ १५ ॥ नीलग्रीवा शितिकंठा दिवं रुद्रा उपश्रिताः ॥ तेषां
ॐ सहस्रयोजनेव धन्वानि तन्मसि ॥ १६ ॥ नमस्त आयुधायानातताय धृष्णवे ॥ उभाभ्यामुत ते नमो बाहु
भ्यां तव धन्वने ॥ १७ ॥ या ते हेतिर्मीढुष्टम हस्ते बभूव ते धनुः । तयास्मान्विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परि भुज ॥ १८
परिते। धर्ण्वनो हेतिरस्मान्वृणक्तु

श्रीदेव्युवाच ॥ असिद्धगुरुणा दत्तो मंत्रः शिष्याय वा गुरुः ॥ सिद्धो मंत्रो नरो देव नेव सिद्धोऽथवाऽनघः १ मित्राम्ना
योपदाशिष्यस्य छित्वाम्नाय देवतां ॥ नेव नेतत्र देवेशा कीदृक सिद्धिस्तु नन्दद ॥ २ ॥ श्रीईश्वरउ॰ गुरुदक्षिणा
म्नायी सर्वाम्नायेषु दीक्षितः ॥ तुर्द्धाम्नायी तथा स्वेषु दर्वाम्नायी परेषु च ॥ ३ ॥ दयोत्क पश्चिमाम्नायी उत्तरः ।
स्ववरे भवेत् । अवरेनैव कुत्रापि गुरुत्वं पारलौकिकं ॥ ४ ॥ दक्षिणोपासकः काल दुर्द्धः साधुत्वमाप्नुयात् ।
देवतापास्तथा पूर्वः सायुज्यं लभते परः ॥ सामीप्यं चोत्तरो लोकमधोगस्यैहिकं फलं । लोभत्यागश्चो ।
पकारो हा धामार्गपूर्दर्कहृत ५ ॥ मंत्रोत्तरे च संसिद्धो गुरुर्मंत्रं प्रयच्छति ॥ यथोक्ताचरणात्तस्य सि
द्धिः शिष्यस्य जायते ॥ ७ ॥ कृपावशात् सिद्धमंत्रं ददाति च यदा गुरुः ॥ विनाजपं विनाध्यानं सिद्धयस्तत्का
रे स्थिताः ॥ ८ ॥ असिद्धगुरुणा दत्तो मंत्रस्या च विग्रहः ॥ तत्रादौ साधयेद्विप्र राजमंत्रं ततः पुनः ॥ तिःपाव
स्यपुरश्चर्याबला सिद्धो भवनूत्तमः ॥ तत्राम्नायविभेदेन सर्वतंत्रेषु गोपितं । एकवीरात्मकं वक्ष्ये वि
प्रमंत्रं तु सिद्धिदं । तत्रादौ वैदिकानां तु गकारं केवलो मतः ॥ दक्षिणानां विदुर्ज्ञो ह्रिविदुः पूर्वमार्गि
णां । एतद्द्वयं युतः पश्चाद् ऊर्ध्वाम्नाये त्रिगोमिति । स्त्रोमुत्तरे गोमितिं च पाताला म्नायईरितं । गणपोस्य
मुनिश्छन्दो निवृद्गायत्री प्रोक्तो देवता ॥ गणजयायायाग हालक्षे एकदंष्ट्राय हुंफट् । सर्वलक्षणनेतस्य : शिवा
प्रोक्तायवर्मकं । गजवक्त्राय वनमस्तथवा प्रपूर्दयिते । महादशमवाण्याय हुंफट् नदेवेदिके । षडंगंदीर्घयुक्तेनबीजेन

॥ मे·तं· ॥
॥ ७२ ॥

नांत्रिकोणस्था समाचरेत् ॥ रक्तांवरां रक्तवर्णां रक्तगंधानुलेपनं ॥ रक्तपुष्पैः पूज्यमानं त्रिशूलं षड्गौ । त्रिने त्रिनेत्रं
वामनं त्रिविधबीजपूरं चधनुस्तथा ॥ वामदक्षोर्द्ध्वयोः पाशांकुशौ चक्रवरं त्वधः ॥ पश्चात्तनंसर्पभूषं ध्यायेद्विघ्नवि
नायकं ॥ आपरापोदिक्रन्ने पीठेरवयेत्कुंकुमादिना ॥ वज्रद्वीरपुतंकुर्याद्वारत्नत्रयं शुभं ॥ तन्मध्ये अष्टदले का
र्ये यजापीठं गणेशितुः ॥ तत्रपूर्वोक्तविधिना मायराड्कार्द्दा रव्रपजयेत् ॥ पृथिव्यां ते सकृडोत्र चिंतयेत्षट्क
रमान्यकः ॥ रत्नद्वीपादिपरम्न्वार्चयेत् अष्टदलाम्बुके ॥ आग्नेय्येत्कर्णिकायां देवपत्रे भक्तक्रमात् ॥ नंद्राव
न्तालिनी नंदा भोगदा कामरूपिणी ॥ उग्रा तेजोवती सत्या नवमी विघ्ननाशिनी ॥ अथाग्र मध्यांतमेताः
स्युस्तिष्यपराः पीठमंत्रकः ॥ गं सर्वशक्तिकमलासनायनमः इत्ययं ॥ पूर्वादिषु चतुर्दिक्षु यजेत्पीठं गणा
धिपं ॥ गणेशानं गौरवर्णं रक्तं चगणनायकं ॥ गणक्रीडं नीलवर्णं केसरेभजतोयजेत् ॥ अग्नीशासुरवाय
व्यमध्ये चाग्रदिक्षु च ॥ मंत्रस्यास्य जङ्गाभिधानव्याश्चांनदेवताः ॥ तुषारस्फटिकस्यामनं । तच्छत्सा
रुणान्त्विषः ॥ वरदाभयधारिणः प्रधानतनवःस्त्रियः ॥ वक्रतुण्डैकदंष्ट्रौ च महोदरगजाननौ ॥ लंबोदरात्म
विकटौ विघ्नराट्धूम्रवर्णको ॥ पूर्वादिषु दलेष्वर्च्या ब्राह्म्याद्या अष्टदलाग्रतः ॥ ध्यानं तासां प्रवक्ष्याम्यभिज्ञाः स
व्यक्रमेण तु ॥ ब्राह्मी स्वर्णसमाभा या मृगचर्मविभूषिता ॥ अक्षमालाभयं दांकुंडिकं दधतीकरैः ॥ त्रिशिखं
चाभयं हलिंडमरुं च कपालकं ॥ विभ्राणां चंडगौरांगीं महेशीं ध्यायेदुमां ॥ गणांत्वद्वांकरंडंअंकसं दधतीकरैः
इंड्गोपारुणां ध्यायेत्कौमारीं कनकाभया ॥ अरिंदांवे कपालाभिधातं वकरपंकजैः ॥ विभ्राणां वैष्णवीं ध्या

॥ गण: ॥
॥ ७२

172

येन्द्रीतमे घस्मयप्रभां ॥ नो नराङ्कुशवज्रां कपिष्प्रष्प्रकरां शुभां ॥ इंद्राणीं भावयेन्मंत्री। नीलवर्णां धूम्रवर्णां ॥ शूलं
चमुशालं दोर्भिर्दधानां तलकृतेकौ ॥ वाराहीं भावयेद्धुक्लिमंजनाचलसन्निभां ॥ धारयंतीं शूलं खड्गं कपालं
न शिरः करैः ॥ चामुण्डां शोणवर्णां च मुण्डमालायुतां स्मरेत् ॥ स्वर्णाभामक्षमालां च वीणां पुस्तकपालके ॥ प
द्मं च दधतीं हस्तैर्महालक्ष्मीं स्मरेत्सुधीः ॥ चतुरस्रत्रयं तस्या वीथ्यां वहिस्समर्चयेत् ॥ दिक्पालांश्च तदस्त्रा
णि च जाविग्रहरस्पतः ॥ एवं पूजयेद्देवं गणेशं विघ्ननाशनं ॥ अतिरिक्तादपि संप्राप्तो मंत्रो सोपि सिद्धिदो भवेत्
लक्षमेकं मनुं जप्त्वा जुहुयात्तद्दशांशतः ॥ मोदकैः पृथुकैर्लाजैः सक्तुभिश्चेक्षुपर्वभिः ॥ नारिकेलैस्तिलैर्मेचि
होमं कुर्यात्पृथक्पृथक् ॥ सहस्रमेकं द्विशतं पंचाशत्प्रतिमं तथा ॥ दलैस्त्रिमधुराक्तैः स्याद्धोमः कार्यो पृथक्
पृथक् ॥ दौर्धात्रेन घनाद्वेन होमो भीष्टफलप्रदः ॥ लक्ष्मीकामो नारिकेलैश्चतुर्थ्यां जुहुयात्ततः ॥ तिलताता
चिनैः सक्तु नारिकेलैश्चतुःशतं ॥ सितपक्षादिमारभ्य पूर्णास्तं च हुनेत्क्रमात् ॥ चतुर्थ्यन्तं ततः सर्वे प्राणिनो
वशगा नराः ॥ तिलैस्तण्डुलसंयुक्तैर्होमः श्री। वश्यकीर्त्तिदः ॥ स्वाद्वन्नपूपैर्लाजैर्हुनेत्सप्तदिनावधिः ॥ कन्या
र्थी लभते कन्यां वरं कान्तं वरार्थिनी ॥ दधिसंसिक्तलवणैः जुहुयाच्चतुर्दिनं ॥ निग्रहोथिप्सां वसंवादो भवेद्
दृष्टं तथेप्सितं ॥ गोरवंताद्यं वं साध्यं याथं ग्रासाध्यमेव च ॥ कार्यं ज्ञात्वा हि। मतेत्वां कल्पयेच्च सहस्रतः ॥
कोटिं नमेवं विद्धि। यं यत्रासंख्यातमोदिता ॥ सितार्कद्रुमसमूलेन कुर्वं दत्तसदाक्षिभिः ॥ गतेंडत्रौतिते निशानद

न केनापि देवेशि नां ॥ विधाय विपुलं संपूज्य तेस्वेच्छा प्रजपेन्मन्त्रं ॥ उपोषितः अग्निकुंडं ग्रहरोत्तेसम्भूद्रेन ॥ द्विजोणां
स्ववशान्ददोसमरे विजयीभवेत् ॥ रोचनासमदाज्येन लेपनात्प्राप्नुयात्ततः ॥ तिलकं सर्वराजानो लोकाःस्ववश-
गाः सदा ॥ मदनीतेनवे साध्यनामाग्निरेखान्तलोमगं ॥ विलोमं विधृवीजं च ~ द्वे मेध्या पिता मलं ॥ अष्टोत्त-
रशतं जप्त्वा तु ध्वीतमक्षयेत्तदा ॥ सप्ताहाद्वशगाः साध्य-साधकस्याम वै ध्रुवं ॥ गणेशं तर्पयेत्तोयैः प्राप्त-
त्कार्यं वहोनतु ॥ मातुलादिष्ठ पाप्नोति मंत्रोयं पुरगादिकः ॥ समाप्तिनोपि पद्जायो हृदंतः परिकीर्तितः ॥
वक्ष्ये च दक्षिणाम्नाये लक्ष्मीगणपतिं शृणु ॥ गजलक्ष्म्या समायुक्तमयं योगोतिदुर्लभः ॥ श्रीं गं सौम्याय चो-
च्चार्य महागणपतिं तथा ॥ ङेन्तमुक्त्वा वरवरदेत्यथा सर्वजनं वदेत् ॥ मे वशमानय ततो द्विठान्ते कोनत्रिंशदक्षरः
अन्तर्यामी ऋषिश्छन्दो गायत्री निचृदुच्यते ॥ देवो लक्ष्मीगणेशोऽस्याख्याबीजहृदयेन तु ॥ षड्दीर्घयुक्तेनांगा-
नि न्यासादिकानि कारयेत् ॥ हेमाभं पीतवसनं चक्राङ्कितगदाभयान् ॥ दक्षोर्द्धकरमारभ्य दक्षिणाधःक-
राब्धिः दधं तं भूरुह्यामरादि बद्धो परिस्थितं ॥ वामांकाविष्ट लक्ष्म्याश्लिष्टदक्षभुजेन च ॥ प्रागग्रे-
दूजयेत्पीठे तीजादिन वशक्तिके ॥ अष्टपत्राम्बुजं द्वेकर्णिकाकेशरोज्वले ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तचतुर-
स्रयान्विते ॥ मूलेन मूर्तिं संकल्प्य तस्यामावाह्य पूजयेत् ॥ प्रथमावृतिरंगैःस्याद्वक्रतुण्डादिभिःप-
रा ॥ अणिमा महिमाश्चैव लघिमा गरिमा तथा ॥ ईशित्वं च वशित्वं च प्राकाम्यं प्राप्तिरन्ततः ॥ चतुर्थी मात-

१७३

विश्वाद्ये लोकेशानायुधानि च ॥ लक्षं जपोऽनेद्विल्वसमिधो मधुरप्लुता ॥ तर्पणादि ततः कृत्वा काम्यकर्माणि
साधयेत् ॥ हुनेद्वसुः सहस्राणि श्रीफलैर्मधुरान्वितैः ॥ महालक्ष्मीकरो होमः पुत्रमित्रकलत्रदः ॥ अष्टमीषे
नसेनर्ष्वी च चत्वारिंशद्वनुः शतं ॥ चत्वारिंशदिनां मंत्री वांछितां लभते श्रियं ॥ माराघोयं मनुराड्दीनः प्रोक्तो
द्वाविंशदक्षरः ॥ न्यासध्यानादिकं प्राग्वत्पूजाभेदोऽत्र गद्यते ॥ आदावंगानि च ततो बलाका विमला तथा
कमला वनमाली च विभीषिका च मालिका ॥ वशंकरी वसुमाला पार्श्वयोः शंखपद्मकौ ॥ लोकेशाश्च त
दस्त्राणि पूजैवं काम्यमुच्यते ॥ ऊरुमात्रे जले स्थित्वा ध्यात्वा सवितृमण्डले देवं त्रिलक्षं जपतो धनवृद्धिः
प्रजायते ॥ बिल्वमूलं समास्थाय मावत्सरं फलं हितत ॥ अशोककाष्ठैर्ज्वलिते वह्नावाज्याक्ततण्डुलैः
होमतो वशयेद्विश्वं कर्मकाष्ठैश्चापि च खादिराग्नौ नरपतिं लक्ष्मीपायसहोमतः ॥ ॥ श्रीमित्येकाक्षरः
प्रोक्तो मनुर्भृच्छंदोत्रि वृच्यते ॥ मगर्भत्रि देवतात्र लक्ष्मीः सर्वप्रदा मता ॥ षड्दीर्घभाजा बीजेन षडंगानि स
माचरेत् पद्मारूढां स्वर्णाभां सपद्मार्धकरद्वयां ॥ भक्तो दक्षेणाभयदां वामेन वरदायिनीं ॥ हिमाचल
निभैर्नागैः भाग्यागामृतकुंभकैः ॥ चतुर्भिः सिंच्यमानां च क्षौमवस्त्रां किरीटिनीं । धर्मादिकल्पिते पी
ठेऽम्भोजराजे दलाष्टके । रमामायावाह्नगंधाद्यैः कर्णिकायां यजेत्ततः ॥ विभूतिरुन्नतिश्चैव हृष्टिः कीर्त्ति
श्च सन्नतिः ॥ व्युष्टिरुत्कृष्टिरृद्धिश्च क्रमात्पत्रादिगाष्टके । मध्ये सिंहासनं पूज्य सर्वशक्तिमयं तथा

यी। गायत्र्यां स्तनं दद्यात् मूलैर्मूलेन कल्पयेत्॥ षडंगानि च संपूज्य ततोऽष्टदलेषु च पूजयेत्॥ चतुर्दिक्षु च देव्यग्रात् वासुदेवं संक
र्षणं प्रद्युम्नं चानिरुद्धं च विदिशासु ततः क्रमात्॥ दमकं सलिलं चैव गुग्गुलुं च काटिकं॥ देवी दक्षिणतो हस्ताग्रे शंखं
त्वं निधिमर्चयेत्॥ वामे दक्षनिधिं पूज्य स्यद्धिर्नायेष्टदले तथा बलाकीं विमलां कीं च कमलां वनमालिकां॥
विभीषिकां मालिकां च शंकरीं वसुमालिकां लोकपालानायुधानि प्रोक्तमेन द्विधोर्चनं जपेद्भास्करलक्ष
च तत्सहस्रं हुनेत् ततः॥ पद्मैस्त्रियाउ—पुष्पैस्तिलैर्वा श्रीफलैरपि त्रिमधुराक्तैश्च तर्पणादिततत्परेण एवं
सिद्धमनुर्मंत्री साधयेत् त्रिजगद्वांछितं॥ वक्षोजदघ्ने पयसि निष्ठ्यार्कगतां श्रियं संकल्प्य मनुमेतं वै जपेल्लक्षत्रया
वधि॥ सोचिरेणो ह- दारिद्र्यात् रिपुच्यते॥ मधुसूदनगेहस्थो बिल्वाधःपविष्टवत् त्रिलक्षं प्रजपेन्मंत्री वल्लाढ्यं
द्विजार्थदः॥ आधिकं वसुसंप्राप्तं लभते नान्यथा चिरात्॥ प्रशोकाश्मशिते वन्हौ मधुने मधनैर्लाजालैर्हुनेत्
मंत्री। त्रिभुवनं सर्वं वशयत्येव नान्यथा॥ रक्तादिरैः कमलैः सप्ताकर्षधिनि यथाविधिः॥ तण्डुलैर्दधिगाढयुक्तै
र्हुत्वा मंत्रविन्नरः॥ तेन राजकुलं वश्यं धनधान्यार्थवान् भवेत्॥ अर्कवन्हौ जुहेन्मंत्री मधुखंडैः शालितण्डुलैः॥ त्रि
युतं राज्यलक्ष्मी सराजपुत्रो भवेद्ध्रुवं॥ त्रिःस्वादुयुक्तैर्नलिनैर्लक्षमेकं हुनेत्सुधीः॥ अलक्ष्मीं प्रहिनोमसौ लक्ष्मी
मायाति निश्चितं॥ धनधान्यादिसंपत्त्या शोभते मित्रबांधवैः॥ ब्राह्मणस्य गृहे बिल्वं समारोप्य च वर्द्धयेत्॥ श्री
सूक्तं च पठेत्तेन नन्यत्रैव हुत्वा ततः॥ त्रिःस्वादुयुक्तैः कुसुमैः फलैश्चापि समिद्वरैः॥ स्कंधमेदेन समस्तनरानमूले

174

ध्यापि सं हरेत् । बिल्वपिष्ट हविष्याशी मण्डलात्साकृत्यं रमा ॥ प्रत्यक्षायभवेतस्य कथमत्री । कुलेभवेत् ॥ वक्ष्ये यद्दा-
ङ्किगरापमंत्रं ह्रीं श्रीमतन्श्रद्धा अक्षरोयं विराट्छन्दो मुनिर्भार्गव इरित ॥ देवताङ्गाङ्किगरापदङ्गाक्षिमपा चरेत्
षड्दीर्घयुक्तयाकारेण्यानन्तो ध्यायेत्कृत्वानन्तं ॥ १०० ॥ दक्षोर्ध्वे वाङ्कुशं वामे पाशं वामे त्वधःकरे । बीजपूरं त्वदन्तं तु द-
क्षिणे स्वर्णवर्णकं पङ्कजे मोदकान् विभक्तकर्णयोर्दीर्घं वामके ॥ एवं संपूजयेत्पीठे तीव्रादिनवशक्तिके । अंग-
पत्रावृते देवं वज्ररहस्त्रयावृते । पृथमांगावृतिः प्रोक्ता द्वितीया चापि मातराभि ॥ तृतीया लोकपालैस्याद्वज्रा-
द्यैश्च चतुर्थ्यापि । लक्षमेकं जपेन्मंत्रं हविष्याशी जितेन्द्रियः ॥ तद्दशांशं प्रजुहुयादपूपैर्घृतसंयुतैः ॥ एवं सिद्ध-
मनुर्मंत्री काम्यकर्माणि साधयेत् ॥ शुक्लपक्षे चतुर्थ्यां वपूजयित्वा विनायक ॥ अपूपैर्गुडसंमिश्रैः पक्वै-
श्च घृतसप्लुतैः ॥ मध्वाक्तैर्नीरकैश्चैव सेवतेन विपिश्चिते । देवस्य सन्निधौ मंत्री जुहुयात्रिसहस्रकं । राज्यप्रथम-
यीकाराज्ञी मस्याहाडवतिष्मवं ॥ वश्यार्थी मधुतोमेन राजानं वशमानयेत् । कन्यार्थी जुहुयाल्लाजैर्लवणा मधु-
रमंत्रतः ॥ समस्तं भोजयेत्कन्या मण्डकाज्ञा वर्षं लभेत् ॥ कर्षमात्रेण वा चूर्णं पलमात्रं च गोघृते । चूर्णं गृहेथ
वाल्लावीग्रहणे वापि मंत्रयेत् ॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु समधा विभजेत्ततः ॥ एकं भागं गृहेथ्वां । पादेवताध्यान-
पूर्वकं ॥ शेषां आगान्हिनी यादिदि नैवैकैकशः पिबेत् ॥ ध्यानपूर्वं देवतायाः प्रातः प्रातस्तथा भवेत् ॥ बु-
द्धा बुधेन सहस्रः कविरेव ग्रसगासमः । कविता चकवित्वेन हीनाप्रतिवादिते । वंध्यापुत्रं लभेद्दिवसेरज-

पित्वा विनायकं ॥ मेकार्द्धपादमानेन हरिद्रां सैंधववचं ॥ गोमूत्रकुंडेष पिष्टं सहस्त्रमभिमंत्रितं ॥ वंध्याकन्यामक्षठ
भोऽस्यै भौं तपित्वाव त्कमात ॥ गुरवे दक्षिणां दत्वा पिवेन्नारी नदोषधं ॥ ततः सालभते पुत्रांस वं लक्षणसंयुत ॥
आयुष्यं मेधुरूपं च बुद्धिमंतं चिरायुतं ॥ नाराणोयं च नुवर्णगायत्रं छंद उच्यते ॥ सर्वं वचुष डंगानि हेमाभो हेमद
सूत्रधार ॥ वृत तनु मुदित श्रुवान वाङ्माद्धि लोचन ॥ दक्षोर्द्ध हस्ते पाशं वामोर्ध्वे वामे चाक्षसूत्रकं ॥ दक्षिणाधो पि अं
दंतमर्द्धं वामे तथा मालिनीं ॥ पुकरेणान विभ्राणामोदकं हेमपूरकां ॥ ज्ञानक्रियुतं विश्ववंद्यं गणेशं चिंतयाम्य
हं ॥ प्राग्वत्सूत्रासमदिक्षाजपोलक्षत्रयं समः ॥ घृतांक्तैश्च तिलैर्मैः मंत्रपरागादि नतश्चरेत ॥ आज्यात्रेर्जुहुयात्रि
संमंत्रवा स्वस्वाउवेन ॥ पायसान्नेन चहतां त्रि यस्या मंत्रि मानवः ॥ गं क्षिप्रप्रसादनाय हुंदं तोयं दशाक्षरः
ऋषिर्गणक आख्यातं छंदः प्रोक्तं विराडिति ॥ देवतास्य कथितः क्षिप्रप्रसादनविनायकः ॥ षद्दीर्घभा
नाबीजेन कुर्यादंगक्रियां मनो ॥ ध्यायेत्सर्वत्वायुधानां वामोर्द्धादि प्रदक्षिणं ॥ पाशांकुशौ कल्पलतां स्वदंता
ग्रं च दधत्करैः ॥ बीजपूरं पुष्करेण त्रिनेत्रोरक्तवर्णवान ॥ हारोज्वलं पूर्णाचंद्र मौलिरक्ता फणिभूषणः ॥ पूर्वो
क्तं प्रजयेत्पीठे नवशक्तिसमन्विते ॥ मूर्त्तिं मूलेन संकल्प तस्यां विघ्नेश्वरं यजेत ॥ प्रथमावृत्तिरंगैः स्या
द्वितीया वाष्टभिर्गणैः ॥ विघ्नो विनायकः शूरो वीरश्च वरदस्तथा ॥ इभवक्त्रश्चैकदंतो लंबोदर इति क्रमात
मातृपूजा दलाग्रेष्वाग्रो लोकेशास्त्वायुधान्वितः ॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं त्रिभागं हुनेत्तिलैर्हवेन ॥ पूर्वोक्तिक्रियाष्टवे

॥ गण॰ ॥
॥ ७५ ॥

1715

श्वनपंरागादिनमश्चरेत ॥ शार्कराघ्नयुक्तेनहविषानरुयात्सुधीः ॥ लक्ष्मीवामकेवलाज्येनहोमोलोकवशीकर
ःघनाङ्कांतेप्रजुहुयात्लक्ष्मीवान्साधकोभवेत ॥ चत्वारिंशद्दिनंमंत्रीमारिकेलैर्जुहुतः ॥ सर्वसंपंचापकं
चकुण्डरंवोद्धिसार्थकृत ॥ सलाजकैःसक्तुभिश्चपृथुकैर्वाद्विजाप्रये ॥ होमेभवेदष्टसिद्धिर्दध्येविसमधुप्लुतैः
हुतैस्तनश्चवश्यायेडाकिनीसमदाअपि ॥ वशगश्चातिशत्योवजःवातमतोडिनः ॥ प्रातःप्रोक्तक्रमालिते
र्विघ्नशापेनमलके ॥ तर्पयेच्छ्रीमवाप्नोतिश्चभवेतस्वप्नसंज्ञाय ॥ दूर्वादिनंगोशानमायांनेरविविंवतः
सोपानेवाकमध्यपुष्पचिंतयित्वातर्पयेत ॥ स्वक्षरोक्तप्रयोगांश्चकुर्यादत्रापिसाधकः ॥ ॐगंनमश्चत
र्वैधाहेरंवश्चमन्त्रमंतः ॥ मुनिर्गणकआम्नायोगायत्रीछंदईरितं ॥ पंचवक्त्रोस्यहेरंवोदेवतासिंहवाहनः
षडीर्घवीजयुक्तेनषडंगविधिरीरितः ॥ मुक्ताविद्युद्घटश्यामकाश्मीरसन्निभैर्मुखैः ॥ गजवक्त्रंचबिभ्राणो
ज्योत्किरीटीचसिंहगः ॥ अंकुशंचत्रिशूलंचमुद्गरंचकपालकं ॥ खड्गंदंतमभयंचापिवरंमोदकमेवच ॥ परशु
चाक्षमालांचदधानःकामिकजे ॥ कोटिसूर्यप्रतीकाशंध्यायेद्धेरंवमव्ययं ॥ पञ्चमस्त्वद्दलेहृत्वाचतरश्चया
वृत ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तेमंत्रादावासतंयजेत ॥ ॐह्रूंचमतोसिंहायगांहेरंवमुच्चरेत ॥ आसनायनम
श्चैतिविधोक्तसप्तदशाक्षरः ॥ मूलेनचासनंदद्यादेतेनैवप्रपूजयेत ॥ अंवमुखेवर्वार्जिनकुर्यान्मूर्तिप्रकल्प
ने ॥ आदावंगानिसंपूज्यततोकपालानयजेत्सुधीः ॥ तेषामष्टाग्निनवाह्येहेरंवार्चनमीरितं ॥ लक्षत्रयंजपि
त्वांतेविल्वैर्हुत्वादशांशतः ॥ मधुरत्रयसंयुक्तैलपरागादिसमाचरेत ॥ एवंसिद्धमनुर्मंत्रीप्रयोगानाच

रेन्नतः॥ चतुर्दश्यष्टमी वा षष्ठ्येकैकं तु कुर्याद्बुधः॥ अपूपैः कृशरैश्चापि मोदकैरष्टसिद्धये॥ दूर्वांकैर्गुड्याड्येः
पर्वस्वपि च मंत्रवित् यद्यदिच्छति तत्सर्वं साधकस्तेन साधयेत्॥ क्षिप्रप्रसादनेशोक्ता स्वयोगास्तत्रचाम्ब
रेन॥ ॥कारो ववडुवेहृद्य प्रोक्तः सप्ताक्षरो मनुः॥ पुणमावांनेष्टवर्णोयं शक्तिबीजादिकोऽपि वा॥ ऋषिर
ग्निः समाख्यातो गायत्री छंद उच्यते॥ सुब्रह्मण्योस्य मंत्रस्य देवताभुवनायकः॥ दीर्घभाजा तापिनीबी
जेन षडंगानि समाचरेत॥ रक्तांबरस्रक्वरांगरक्तगंधानुलेपनं रक्तपुष्पैः पूज्यमानं पक्कपानकतारि
रां॥ कुक्कुटं च तथा शक्तिं कमलं चाभयं तथा॥ हस्तैर्दधानं चंडास्यं नानाभरणभूषितं॥ रिपुक्षयकरं वंदे
सुब्रह्मण्यं गणाधिपं॥ वह्निनेवृत्तितेवाटिवश्वाख्ये पूजयेद्धिभुं॥ केसरेषु षडंगानि पूर्वाशाद्यष्टके ततः
जयेत्तश्चाग्निनेत्रस्थ कर्णिकापत्र एव च॥ तथा भूतपतिः सेनानीर्गुहो रेमभूलकः॥ विशालाक्षश्च सं
प्रोक्ताः शक्तिभूलकराइमे॥ दलाग्रेषु यथापूर्वादि यजेदेताननंतरं॥ देवसेनापतिं शक्तिविघ्नं कुक्कु
टमेव च॥ मेषामयूरं वलं च द्वीपं लोकेश्वरांस्ततः॥ तदस्त्राणि च संपूज्य सुब्रह्मण्यार्चने त्विदं॥ लक्ष
मेकं जपेन्मंत्रं सर्पिषावयसांधम॥ स्रुतं जुहुयान्मंत्री तर्पयेद्द्विजपुंगवान्॥ एवं सिद्धमनो मंत्री
कुर्यात्कामान्यथेप्सितान्॥ षष्ठ्यादिने समगुरैर्भक्ष्यरागाद्यैः प्रतोषयेत् देवदेवाधिपान्सम्यगर्चयेद्ध
लचारिताः॥ सुब्रह्मण्यमतोः सम्यग्पालियेष्वकुर्वते॥ ते हि कामानुष्मिकान्भोगांल्लभते नात्र संशयः

ॐ हूं गं ग्लौं हरिद्रां गं ग्रोऽस्का गहशा पनयेवदेत॥ वरवरदस्तुस्का सर्वजनपदं वदेत॥ हृदयं स्तंभयद्वंद्वं स्वाहा द्वात्रिंशदर्ण
कः॥ ऋषिर्मदन आख्यातः छंदोऽनुष्टुप्पशीरितं॥ हरिद्रागणपो देवः षडंगानि समाचरेत॥ षड्दीर्घयुक्तवीजेन
वा कृत॥ षड्दीर्घयुक्तवीजेन षिशांऽस्वीनां प्रकीर्तितः॥ विधिनायेन मंत्रोयं रत्यनेन तं नदहं क्रवे॥ वन्यर्थीदिवसे
षु प्रेऽष्ठपक्षस्य मंत्रवित॥ प्रद्या हरिद्रामानीय कन्यपापेषितां भओ॥ सर्वांगे नांसमालिप्य स्ना याकृ कृत
लेस्मन॥ मन्त्रा पारमयोवेनषमत्रैर्नांतराम्मना॥ प्रत्ययशृहपादवुमर्वयिन्वाविधानतः॥ स्वर्णाजुलि
यस्तांछेभूच गोश्चभृभावरैः॥ पूर्वोक्तविधिना तस्मादधीपीतमसे त्रिपं॥ सुगंधैः कुमनोभिस्सयजेदे
वविधायकं॥ पीतांवरं पीनवंगोपीत गंधानुलेपनै॥ पीतपुष्पैः पूजयमानमतिष्ठिंतासनस्थितं॥ पी
तमूर्धं त्रिनेत्रं च चतुर्भुजं चवराभयं॥ कोदंडांकुशहस्तं पाशांपयेऽंवकरैर्दधन॥ एकोनिंपतिमुद्राज्ञे
दंगमानदिक्षांकुरैः॥ वेदलक्षंजपिस्वाच हरिद्राचूर्णयोपि स्थितैः॥ दशांशं तत्वतुत्ते कुंस्वा ब्राह्मणान्नपि
भोजयेन॥ सागरमरुसक्षं जप्पदशांशं हयवाहने॥ सर्पिर्गुडवृतैः समाप्ताडापूषैर्गुडपायसैः॥ हरिद्रा
गणपं ताव वर्पयेडक्षि मत्परः॥ कुमारीभोजयेत्तावतु सुवासिनीरपि ववव॥ अपै। हफकलकामोति
नात्रकार्या विचारणा॥ राजोकन्यामवाप्नोति कन्यापि लभते वरं॥ वंध्या नारीरजःस्नाता प्रजपित्वा
गणाधिपं॥ पलवृपा रागोमत्र पिष्टाविंधुक्त्वा निशा॥ समरवमंत्रैयेन्कन्यावढ्याः॥ संभोज्य मोदकैः

पीत्वा मदोषवं पुत्रं लभते गणनायकं ॥ वाणीस्तंभं रिपुस्तंभं कुर्यान्मंत्रस्य पालितः ॥ जलवाग्निचोरभीतिं तस्य पुष्पखोनविरो
धयेत् ॥ एते ह्येगणपाः प्रोक्ता दक्षिणाम्नायगो वराः ॥ ॥ इति श्रीम० त० से० दक्षिणाम्नायगणपतिमंत्रप्र
काशः षोडश ॥ ऊर्द्ध्वाम्नाये प्रवक्ष्यामि गणेशान् सिद्धिदायकान् ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदे तत्र महागणपतिं मनुं ॥ तार श्री
बीजं हृल्लेखा कामोऽथ बीजमेव च ॥ गणेशबीजं गणपतये वरवरदेति च सर्वजनं मे वशमानयाग्निवधूरिति ॥ अ
ष्टाविंशतिवर्णोऽयं गणकोऽस्य मुनिर्मतः ॥ निवृद्गायत्रिकाच्छन्दो महागणपतिः सुरः ॥ गं बीजं ह्रीं शक्तिः स्याद्दी
र्घषट्कयुतेन गः ॥ नाराबीजषड्ढेन छथ मुक्ते न कारयेत् ॥ षडंगानि मनोरस्याज्ञानि भुक्तान्यथा चरेत् ॥ अथवा
नारयुर्वैरादीर्घषट्कयुतेन वा ॥ स्वबीजेनांगुलिन्यासं षडंगान्यथवा चरेत् वर्णाष्टाविंशतिर्यैस्याद्गणपत्या
दयो मनोः ॥ ब्रह्मरंध्रे श्रोत्रयोश्च नेत्रयोश्च नसोपुटे ॥ मूले दक्षभुजस्यादौ मध्ये च मणिबंधके ॥ अंगुलीमूले
ग्रे च वामस्वाह्रादपोद्वयोः ॥ चिस्यसेवत्रिमान वर्णान्न्यस्तनश्चानाहनेग्निमं ॥ मणिदूरे स्वाधिष्ठाने मूलाधारे नद
त्रिमाहृ ॥ मारशी बस्त्रदेशी वह हि-ह्रीं ह्रोंग्दे न्यसेत् ॥ पादयोर्जो हृदि पुनन्यसेद्बीजमेव च ॥ अथ शिष्टैर्मंत्र
वर्णैः शरीरे व्यापकं न्यसेत् ॥ एवं न्यासविधिं कृत्वा हृदि देवं विचिंतयेत् ॥ इक्षुदेवनलधौद्वीपे नवरत्नमये
शुभे नक्षत्रंगलवन्नायैः धौते मही जले ॥ नानोद्यानसंपन्नं गंधवाह निषेविते ॥ कल्पपादपसंशोभिभूता
ते समंतं कृते ॥ नानाकुसुमसंकीर्णे नानापक्षिविराजिते ॥ अनेकफलसंकीर्णे चचितेचापरोगणैः उद्यन्ता
नानपञ्चोनिश्वंऽज्योत्स्नासमाकुले ॥ किलसन्धप्रवालोघकुट्टिमाङ्गणभूतले ॥ कल्पपादपपुष्पाढ्यषट्पदाव

177

नपंत्रतले। पारिजाततंकल्पतरुं तस्य मध्ये विचिंतयेत्॥ युगपदृतुषट्केन सेवितं पुष्पशोभितं॥ नवरत्नमयं तस्याध
स्तात्सिंहासनं स्मरेत्॥ २०१॥ तन्मध्ये लिखि- द्वेवनवारं तस्य मध्यतः॥ कर्णिकायां गणेशं च नंतमं एवं च महा
गुरुं॥ नानारत्नविभूषाढ्यमेकदंतं गजाननं॥ चक्राब्जपाशकमलव्री। ह्यग्रास्त्रिर्दंतकं॥ बीजपूरं गदा
पं शूलं तल्लेक्षुमाद्दधत्। पद्मोध्वकरया शक्त्या वामाश्लिष्टं दरादरप्रभं॥ स्वर्हेतुमौलिं प्रक्षं वद्दा प्रमानेक्षुपाक
रं॥ भक्तरोद्धनरत्नौघमयकुंभसुवेत्ममात्॥ माणिक्याभं बालार्द। चंडं तं धारयाम्यहं॥ सर्वतः स्रावकस्या
ग्रेस्वदानजललोलुपान्॥ पञ्चदानकर्णानालेर्वीवारयंतं मुहुर्मुहुः॥ अपरामरासंसेव्यमदुत्तं भकुटोज्वलं
ठक्करंगजमुखं नानाभरणाभूषितं॥ इति ध्यात्वा गणपतिं यजेत्सर्वोपचारकैः॥ धर्मादिहृत्पद्मपूर्णिके तीव्रा
दिनवशक्तिके॥ पञ्चतायं त्रेगणेशस्य मानकात्प मस्यत्॥ चतुर्वारं समावज्जंच त्ररावृतयावृतं॥ तत्कर्णि
कायां बहीणां तदंतश्च त्रिकोणकं॥ देवस्याग्रेत्रिकोणाग्र व्वहिर्मत्रैर्यजेत्क्रमात्॥ लक्ष्मीनारायणायेति
- - - स्वाहा॥ ॐ श्रीं पूर्वांहृदंतकः॥ मंत्रस्तेनयजेतं वक्ष्यायेद्दिक्षणतले स्थितं॥ पश्चिमकालं स्थीशांतेच
ऋं वरो हरि॥ ॐ ह्रीं गौरीहराभ्यां वहृदन्तोनवर्णकः॥ देवस्य दक्षिणेतो वक्ष्यायेवं पुष्पजये॥ संरक्ष्यीश्री
चवटावला नुवर्णतनाज प्रभौ॥ पाशांकुशधरादेवी। टंक शूलधरो हरः॥ तारः श्रीरतिकामाभ्यां हृदंतोयं
नवाक्षरः॥ पश्चिमे चिप्पलायवस्मानिरतिकामौ समर्चयेत् उत्पलं वह्णालिपद्धिचा वद्धचभसंवृती॥ ॐ तौं
मही वराभ्यां हाहृदंतोयं दशाक्षरः उत्तरे वः प्रियंगो लक्ष्महाकालौ यजेन्नतः॥ अंकश्री। ह्यग्र कगदा व कालेक्षुन

पे.क.
७८

सद्रुजौ ।। ॐ गं लक्ष्मीमनकाप्यां हृदं नोयेदशाक्षरः । देवस्याग्रे त्रिकोणाग्रे लक्ष्मीपुगां नकं यजेत । षट्कोणे भुवने
श्वेत्रं ॐ घं पूर्वां हृदं नकः म्प्रामो दपिछिसहित मगृकोणे समर्चयेत ।। सप्तद्रा भतमप्यर्चे श्रयो दवत्रिको
णानः ।। सुपुत्वं कांति संयुक्त मीशकोणे समर्चयेत ।। इर्षठं चंदनावस्थायजे दन्नाकोणामं । विप्रमद
ऽवाभूक कोणे नैशाचरं यजेत ।। वायव्ये विप्रकर्नीरं डा विरापासहितं यजेत । पाशोकुशधरा विघ्नाशक्ता
ध्यायेदृदाः ।। रक्तारक्तां वराले पभूषणा मदविह्वलाः ।। षट्कोणा स्पवहिर्देवं दक्षिणेन समर्चयेत ।
वसुधाराश्चितं शंखनिधिं वामेर्चयेत्तथा । वसुमत्यायुतं पद्मनिधिं त्वा नघुद्यजे । नत्राघोपोक्तिका
र्या स्पो मणिका भक्षधारया । वर्षं त्रो धनसंपत्ति लोकमीमेघवत्सदा । केसरे ष्वंग पूजा स्या ध्रा स्या
द्या यत्रमध्यगा । वत्र रस्त्रेलोकपालांस्तदस्त्राणि च पूर्ववत ।। षडाननं संयुक्तयितं देवं समर्चये
त ।। एकादशायुतं जपात्स हस्रोत्र रमादराद ।। दशांशं जुहुयाद दग्धे रेकाक्ष रोदिनैः ।। तर्पयित्वाद
शांश नवापि चिकोणानापतः । वालशानृपोनयमप्यकचहूते भूरिदक्षिणां । दत्वाप्रणम्यभि
घिवकृत्संमतो छयवम्रन ।। काम्पक्तं मां णिकवीं तल्लिंग येपुत्रं वाम्यथा ।। रक्तपद्मनैर्गरापंपज
यित्वा भूतं जपेत । सहस्रा छकमप्यान्नर्जुहुयात्कदवीरजेः ।। मदशांश होनकुल्लुमैर्मधुरत्नय संयुतैः
राजानदाहरि भूत्वा साप्का म्यमंत्रि सेवकं एवं पतान पुष्पैश्च मधुरत्नय संयुतैः । कृत्वा सर्वोतिथि प्रा
: प्नुर्ध्वशाल स्पनसंशयः ।। जितेंद्रियो मंत्रि पाणिघृतमे कंचहोमयेत ।। कांति शोभाति विपुलां च

178

।।पं:।।
।।७८।।

रकालानसंशिनी। एवं मासत्रतं धार्यं कृत्वानं नेपूजायते ॥ अष्टोत्तरसहस्रंतु जुह्वा होमं समाचरेत् । लवणा
त्पातुरी पिश्च शोधयित्वा स्वमस्मन्ने ॥ करेण्हीत्वा सघृतेन तु नारी वमाडयेत् ॥ भवेदामरणां तस्या दा
सीनोप्पाशिकेवशा ॥ शिवालये लक्षमितं जावाहोमो दशांशतः ॥ पायसेन त्रिमधुरंयुतेन लभते स
दा ॥ स्त्रपांश्च विधिवत्स्त्रेत्री। भोगं मोक्षमवाप्नुयात् ॥ अष्टोत्तरसहस्रंतु हुनेज्जाती। प्रसूनकैः ॥ मेधां
वेदार्थकरणोबुद्धिस्कोमोतिलाभकः ॥ अयुतं त्रितयं पलाऽने दूर्वात्रयोराजवा ॥ तस्याहृत्य मृत्युरोगाद्या
नश्यन्त्यायुश्च वर्द्धते ॥ समायजोपत्रं हुत्वा पीनपुष्पैर्घृताचितैः ॥ सर्लभयं द्वरितेभ्यांसमपस्थ गज
योधकां ॥ धारालिभवबाकलंभ कुर्यादत्र न संशयः ॥ विभीतकसमिद्भिश्च होमयेदयुतं त्रयं ॥ उच्चा
टयेद्वैरिसंघान्ग्रामं देशं पुरादिकं ॥ अष्टोत्तरसहस्रंतु होमयेद्विधिनानघ ॥ ६० ॥ अपामार्गस्य मापि
वश्यम्पस्पु: प्रमदा वशा ॥ यावज्जीवशरीरेण मनसा वचनेनच ॥ ६१ ॥ अष्टोत्तरसहस्रंतु सपिडि
कल्पवृतः ॥ हुत्वा राज्ञां स्वस्य हस्तावश्याज विनच धनेनच ॥ ६२ ॥ त्रिवपत्रेभूसंज्ञित्वप माष्यनामात्रिंम
द्रयो। एकस्यवाभ्यस्केन महिषस्यापरस्यतु ॥ कटुतैलयुते विंशत्सहस्रं होमं समाचरेत् ॥ मंत्रांते प्रवदे
देनदमकेवापकेतच ॥ द्विबयोत्रिपुनः स्वाहा चेकोते होमसमाचरेत् । तयोर्जायते वैरं मित्रयोर्जी
वनाशकं ॥ अष्टाङ्गुलं मनष्पास्थिकीलं शवशिरोनहं । सर्वे स्पवंत्रयेदष्टोत्तरनचसहस्रकं ॥ ६३ । ५६

र्कुलिके राशौ शत्रौ द्वारि वृपूजयेत्‌ ॥ स प्राप्नोति सौभवति निश्चयेन यथापिति ॥ ६७ ॥ नागपुष्पविवरद्वारि तस्य
मेकं मंत्रं जपेत्‌ ॥ तस्याग्रतः समायाति नागकन्या सुविह्वला ॥ ६८ ॥ निर्जला पीनगकांक्षिता पुष्पच्छन्निरसा
यनं ॥ नानामणिवरत्नानि यद्यदिष्टं तदा भवेत्‌ ॥ ६९ ॥ लक्षमेकं गिरेः पूर्वे जपेन्मंत्री दृढव्रतः ॥ कूपारा
विद्धिं लभते चा घंशीयां पुरा पुरे ॥ ७० ॥ घनसारं चलं ज्ञात्वा नंभक्तां वगिरिकर्णिको ॥ नेद्यावर्तं मधः पु
ष्पं चिल्वपिन्चासुपर्षयेत्‌ ॥ ७१ ॥ कृत्वा नागटिकां विंशत्सहस्रमपि मंत्रयेत्‌ ॥ नेत्रे तया वोलयित्वा नि
धानं पश्यति ध्रुवं ॥ ७२ ॥ ॐ ह्रीं क्ष्रं रक्षांतं जप्त्वा पीडाकां नेत्ररोगितां ॥ विष्णुक्रांतस्य हरेत्सर्वां पीडां नास्त्र
संशय ॥ ७३ ॥ एवं संप्रदितं कृत्वा हत्याकाडित्रणादिकान्‌ ॥ त्रिदिनात्कुडरोगाश्च तथा वा नाम्रयान
पि ॥ ७४ ॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्री पादुकासिद्धिमाप्नुयात्‌ ॥ व्रजेच्चितिमितमध्यानं योजनानां शतत्रयेत्‌ ॥
७५ ॥ गृध्रपत्रदेशे व रक्त वगोमयेनोपलेपिते ॥ स्नात्वा मंत्री नवं कुंभं चंदनाद्यैश्च वर्चितं ॥ ७६ ॥ सुगंध
तोयैः संपूर्य्य शरावेन पिधाय चैव ॥ कपिलाज्येन संदत्तां दीपं न्युसेत्‌ घटोपरि ॥ ७८ ॥ पूजयेत्पु
चोरेस्तं कुमारं वा कुमारिकां ॥ तत्रोपविश्य तं स्पृष्ट्वा जपेदष्टोत्तरं शतं ॥ ७९ ॥ तदा तु कथयेत्सर्वं द्वापदृ
ष्टान्तवालकं ॥ भूतं च वर्तमानं च भविष्यं नात्र संशय ॥ ८० ॥ ध्यात्वा मत्तगणाधिपं मयनादिव संनिधौ
जपेत्कृतोशः कथयेत्स्वप्ने वृश्यजभावयं ॥ ८१ ॥ एकाग्रो जलमध्यस्थो जपेन्मंत्रं तदा भवेत्‌ आक

घाताव्यसं तिडि साधो स्वपक्षपातिनां ॥७२॥ यस्य श्री ध्वस्तनलेन स्वालक्ष्मेकेवटापिधा । यस्त्रिरात्रं समा
गम्य धनाघा कुत्र्य यद्धनि ॥७३॥ उपोष्य रात्रौ विविक्तात्याकामा यसद्वयं ॥ पूजयित्वा गणेशं च स्व
दूरमंत्रायुतं जपेत ॥७४॥ पश्चात्कृत्वा तु नैवेद्यं गृहीयात्कर्णमात्रके ॥ कपिलाज्येत्रिदिने स्नातः सप्र
पि दिवसे कवि ॥७५॥ स्ववरूपमेवभवतिपारदस्याक्रियं भवेत् ॥ कर्पदेशे धूपयेदाहेरसपक्कोत्रकंडात ॥७६॥
कषं मापत्र जासेदिनमेकं च मर्दयेत् ॥ कुमारिकाकाशवस्पोलदारैप्यसमोभवेत् ॥७७॥ एतस्य
चाहूमांडूं तु भद्रं त्वं नियोजयेत् ॥ भुक्त्वा दशांशं भागं पुत्वाईकनककेत्वव ॥७८॥ कज्जलाभं मर्द
नीयं वार्पासा कन्यका ऽवे ॥ दिनैकं मार्जालेनमहियिन्वारनालके ॥७९॥ स्थापयेत्कुटिकां कुचांन
जोगच्छेद्धिकालये । लक्ष्मेकं जपेन्मंत्रं सिद्धासां जायते तदा ॥८०॥ नागत्वेधारयेन्मंत्री राजोजेयोपि
जायते ॥ सुरवध्याः सर्वभूतानां शस्त्रैर्नैव वध्यांश्च ते ॥८१॥ नदह्यते ह्रीयते च विषैः सर्पादिसंभवैः ॥
नक्षमाभावाह्नहृद्वदेह आकाशे लभते गतिं ॥८२॥ नदृश्छायस्तथा दृश्ये जलगोपि प्रजायते ॥ यस्मि
नगेहे स्थि नामा नक्षत्रलक्ष्मा : स्थिराभवेत् ॥८३॥ लोकानां दृष्टिवंधं च साकुर्यात्साधकेच्छया ॥ अप्र
दाद्रि चतुर्जाते गृहीयात्धूपमाकरे ॥८४॥ वत्सराष्टक त्रिलोहं च ताप्यं समाच्छिमर्दयेत् ॥ ब्रह्म
दाकज्ञाली नाल्पस्पान्न दायगुटिकी कृत ॥८५॥ गणेशं पूजयित्वास्य गृहीयाद्गुटिकां करोति । दृष्ट्वा वि

विंशत्यकरेगृह्णीयान्मन्त्रंजपन् ॥ ९६ ॥ वक्रेशिखायांवकरेकण्ठेवाधारयेत्तुतां ॥ तस्याःपृष्ठगात्रायांत्रिसौवर्णयाग्रो
रगादयः ॥ ९७ ॥ साधकस्यसमीपेतुनविघ्नैरपिभूपते ॥ राजानोवश्यतांयान्तिसुंदरीणामतिप्रियः ॥ ९८ ॥ धत्तूरोरोठ
नाशंखपुष्पीश्वेतापराजिता ॥ सहदेवीब्रह्मदण्डीसिंहक्रान्तापुनःनवं ॥ ९९ ॥ संपिष्यामलकेकपुष्पार्थेगुटिकां
विधिनाचरेत ॥ कर्पाद्वादशतारस्वजदगन्धतिलकेकृतं ॥ २०० ॥ जनानांसायवश्येवोहोगरोगस्वरुपभावतः ॥ दी
र्घंगुराद्यमताग्राग्राशुष्काकेपेषयेत्तुतां ॥ १ ॥ तच्चूर्णेनकरोलिङ्गंशाक्षिकेचतुरस्रकं ॥ पंचत्रस्वाठमोऽमो
गतेष्पःपरिदर्शयेत ॥ २ ॥ विडवंशिसदामायारोरावनसमाअपि ॥ गजाग्रःशिकामथ्येडजागाजवनेनदा ॥ ३
सप्पक्रुवारयेछलांदंगजनिवंधिनीं ॥ चतुरस्रांविशालांचदलवरणसंयुतां ॥ ४ ॥ कुर्यात्तत्रमण्डलीसप्प
कवत्रस्वांलमुत्रतां ॥ तस्याःपूरदिग्भागेकुण्डंकुर्याद्यथोदितं ॥ ५ ॥ पताग्लंसर्वतोभद्रंकृत्वातत्रपूजये
त ॥ नानोपचारैर्गणेशंचविष्णोपनमाचरेत ॥ ६ ॥ त्रितिकुतेकमाकारंष्रीं।मायाकामदीजके ॥ लोगंप्यांगग
पतेयेछदेनापिचहोमयेत ॥ ७ ॥ वरवादेशिततःपादेनापिचहोमयेत ॥ सर्वजनंमेवशमानयस्वाहेस
तेनच ॥ ८ ॥ समाविंशत्याकुजयोऽनुवेदेवंचगोघृतैः ॥ ततःसमष्टिमंत्रेणत्रिशत्यातेनहोमयेत ॥ ९ ॥ भूर्भुवः
स्वरग्निंजातवेद- ततश्चमूलमंत्रेणगुरुणाचतगाकुर्णां ॥ मूलालनालमल्लेनजपेन्मंत्रांणां
संख्यया ॥ ११ ॥ आज्येनैवततश्चाभूडकैःपोडविलोंल्लिमैः ॥ वेदप्रानस्येवेदनांसंख्ययापुष्पहंतथा ॥ १२
वहुर्संभोजयेद्विप्रान्सदाशीषिविवाईजनः ॥ गुरवेदक्षिणांदद्यात्स्वंचाशाद्निसोथवा ॥ १३ ॥ तन्मूलंनद

शांशो वा दत्वा सं मोक्षम ऋणे ॥ चतुर्थी पितृमासं च ऋणाच्छान्ति सिद्धि पुत्रांश्चिरकालान्नसंविन्दी ॥ एवमाश्वयुजं नं कुर्य्ये
विघ्नघ्नः ॥ १४ ॥ अंगमात्र दिगीशानां नत्वग्रै: सर्पिषा स्नेत ॥ लक्ष्मीनारायणौ गौरीहरौ कामपत्न्यौ तथा रति: ॥ १५ ॥ प
र्धौ वराह विनितृ पितृमानं चतुष्कं ॥ लिखामो दैन पासङ्भूमौ दो कोति संभृतं ॥ १६ ॥ भूमुष्मो थोडू व
स्यपुष्पो कामदनावली ॥ मदनडवयाभक्तो विघ्नौ घोडविरागयनः ॥ १७ ॥ विघ्नकर्त्रे निघद्यो कागराशा
श्वति विधयं । शंरव पञ्चमं वाक्लनलक्षीजेनामहनथा ॥ १८ ॥ एवहोमं समाप्याथ नैवेद्यं स पाचये ॥ पुनस्य
र्चति घ्नं शांसांगं मावरणां नन ॥ १९ ॥ निजे हरि सपृ हा स्यहिवरेव यथाशुन ॥ ततो दिने दैवदेवे: कारिणानि
पतं निरि ॥ २० ॥ विनायकप्रभावेन कलभा: करिणा लथा ॥ करिणीनां समक्ष श्वपान्यंत्र हवदयथा ॥ २१
पोक्तकुडे प्रोक्तहूपं गणेशं ससणं वेयेत ॥ नवरवन्निं सपाधाय लक्षमेकं पथा हुनेत ॥ २२ ॥ पयोघृतमाध्यासु
क्त नपुष्पै: शर्करया च सिंज ॥ क्रोडो राषदथ गे कैक डब्बेराणान्नवणा हुम: ॥ २३ ॥ वेनाल संज्ञाण्टिकाकुणुमध्या
स्रयानिव ॥ स्कणिमापहृसिर्ध । नां प्राप्य नानायको भवेत ॥ २४ ॥ ब्राह्मे काले समुथाय पक्षिणां डेचपर्व
णि ॥ कपिलाया: पप्रपत्रेणा प्रयं प्रतिगृहेव ॥ २५ ॥ अग्नुतं मंत्रसंजपं प्रतिलोनं चारिवारयेत । माप्रकोडा
हिशो दीक्षा चकार्यां विचारणा ॥ २६ ॥ जानीं वनरं प्रंति जिह्वाप्रचणेह सपोजिनी । क्रिविडिकर्णीं कोमथारी
न्वषि लावथुषो मतं ॥ २७ ॥ वामिकाधुणायोष्ठा गृहीं सम्यग्विधाय च । स्पष्टा संप्रजपेन्मंत्रं शविकाम
स्तकं ॥ २८ ॥ गजेकोणपुमाणां चयव मानन रेहये । सर्वं बाधं त्वं गणनायाभक्षितं वस्यकारकं ॥ २९ ॥ जितैं

॥ पे.नं. ॥
॥ १८१ ॥

ड्रियो नपेसं त्रमहोनरसहस्रकं ॥ दशांशं वह्नेत्याजाहृत्यारिकुसुमाविना ॥ ३० ॥ प्राप्नुयान्न कलां कस्मात्मयथध्याये
दिनायकं ॥ गंधादिनाभ्यर्च्यनं वसमत्रलक्षमितं जपेत् ॥ ३१ ॥ त्रिगन्धमुख्यनेक स्यादथविन्वस्यपुष्पकं ॥ नगं दे
वदलं चाष्टि यं च गुरु वंदने ॥ ३२ ॥ नागकेसरमेवातिमधुनाभावयेत्समं ॥ नटिं कुन्वाव मंस्पस्पसरं त्यं लाभकंजं
पेत् ॥ ३३ ॥ मवेत्साविद्युरिकानदूयाजोगनाशनं ॥ एतस्य धूपात्रिः स्वोपि वतिस्या लोकवल्लभः ॥ ३४ ॥ सुमगाउर्ध
गाल्तीस्याकुमारीलदरं नमेत् ॥ जलाशये लक्षजपाद्वृष्टिः सप्रात्मोपवेत् ॥ ३५ ॥ अथास्यलक्षहोमस्य योगंका
मुकं भज ॥ कृतेम्हो पयसा गोधृतगांधेमधुनाकुनेन ॥ ३६ ॥ घृतेन लक्ष्म्यैपक्ष सेकृतेढुर्करयादिजः ॥ दग्धाल
र्वद्वये होमो लेत्रैरत्रमसम्बुथे ॥ ३७ ॥ लाजामिर्यशसे होमोधनार्थं तिलमाहुले ॥ कौसुम्भैः कारवीरैश्च वशा
र्थं होममाचरेत् ॥ ३८ ॥ पयोक्लवशायेदूपकुरुलैश्चापिनद्वयं ॥ केरवैलमंत्रिणाश्चपुतस्यापंचपिष्टजं ॥ ३९
कृत्वाकृतेदवूवस्पावटाक्षक्षाडुंवरात् ॥ कस्मादपि ष्टहान्वा वसमपि धोहोममाचरेत् ॥ ४० ॥ विप्राधानवराये
द्वर्णास्त्वोरगहोमात्स्वर्णयां ॥ वेतसेभूयसीवृष्टिर्मनागागपतिलिपि ॥ ४१ ॥ वर्णामस्पप्रवस्यापिकर्णाश्चुकमेंगा
संस्मरेत् ॥ पीनतजंघनरां स्वपेश्रमपयचानेस्मरेत् ॥ ४२ ॥ मारणे कृत्वपा कृपाकृदैर्वो हिकेवले ॥ कृषिदिदांघन
प्राप्तेअनुकं चसंस्मरेत् ॥ ४३ ॥ गणेशानर्पणां वक्ष्ये सर्वकामफलप्रदं ॥ त्रिवेदांकेलपंचपक्रंवक्ष्यतेभुना
४४ ॥ एकांतेविजनेरम्ये सर्वोपद्रववर्जिते ॥ कृतस्नानादिको मंत्री दर्भवस्यासंस्थितः ॥ ४५ ॥ तडागमध्येसं
विप्रपुष्पितंनविनीतलं ॥ तस्यामध्येमसापसंमनसागदि स्वपमत्रिभं ॥ ४६ ॥ सम्भवत्रनंभुगंधाएंरमाणां यंमनो

॥ ला: ॥
॥ १८१ ॥

181

१०

हृदंम्॥ मध्ये विकसितं ध्यायेच्चैत्रीपद्मौक्तमंत्रवत्॥ ४७॥ भूद्वारं त्रितयसोपानपंक्त्यामंत्रविमानतान्॥ विनिर्गत्याथ महा
पकर्णिकामध्यसंस्थितं॥ ४८॥ इति ध्यात्वा सावरणां महागणपतिं ततः॥ प्रवरैर्गंधकुसुमैः धूपश्चावरणां पत्रेत
४९॥ निधाय पुष्करस्थे ते सावकेंडस्वमूर्द्धनि॥ वर्षतेर मंत्रधाराभिर्ध्यात्वा देवस्वमूर्द्धनि॥ ५०॥ चंडचंदनका
श्मीरकस्तूरीलोलितैर्जलैः॥ तर्पयेत्सारयाभक्त्या देवदेवं प्रसन्नधीः॥ ५१॥ यथोदितस्य नाम्नांते तर्पयामि
ति संवदेत्॥ तर्पणस्य विधिश्चायं श्रौत वैदिकतर्पणं॥ ५२॥ तर्पणं तास्यतदंते तु स्वाहांतं वैदिकईरयेत्॥ इतराला
नमोयुक्ता द्वामावीरीद्वयं वदेत्॥ ५३॥ मूलमंत्रं समुच्चार्य महागणपतिं ततः॥ देवस्य मूर्द्धि पृथमं तव
वारं पुनस्तर्पयेत्॥ ५४॥ पुनश्च कृष्णं तु वीरं तेयं सर्वत्र तर्पणं॥ एकं वर्णं समुच्चार्य्य मूलमंत्रस्य तर्पयेत्॥ ५५॥
पुनः संपूर्णां मूलेन चतुर्वारं च तर्पणं॥ एवं षट्पंचसंख्याकं चतुष्कं तर्पणं भवेत्॥ ५६॥ पुनर्मूलेन संप्यौत
त्रोपुष्पाभिस्तर्पयेत्॥ तत्र वा पंचयोगात्स्यादेकमहि नापिति॥ ५७॥ प्रत्येकं तर्पयामीति पुनर्मूलेन तर्पये
त्॥ स्वप्रकाशक्रमप्युकं तर्पयामि नमो वदेत्॥ ५८॥ पुनर्मूलं भवेद्देवं चतुष्कं तत्पतर्पणं॥ एवं गह्रापात्रां
न्वसज्ञायानां तदंताः॥ ५९॥ तर्पणान्मूलमंत्रेण चतुष्काजितसंख्यका॥ वसुंधराशंखनिधेभां दीपप्रनिधे
स्तथा॥ ६०॥ भवेद्वसुमती ताभ्यां मध्यमूलेन वांछया॥ तर्पणं प्याह्वमूलेन पुनश्चापि प्रतर्पयेत्॥ ६१॥ एवं
मन्मथचतुष्कैर्वि दवदक्लैनैर्मितं॥ ६१॥ तर्पणस्य विधिश्चैवं चिंतांत्रिकाणां तयद्दिनं॥ आदौ मूलेन संतर्प्य

मंत्रवर्णौश्च तर्पयेत् ॥ ६२ ॥ भूभूभ्मभू कभूवं वपव दिग्दि नयवववदेनत ॥ अमुकाम्मने वषवदेदमुकायन मालिंति ॥ ६५
नमो मुक तर्पयामि स्वाहेति कथितो मनुः ॥ विघ्नभूमारमायायाश्च ह्रीं क्लीं वसुधां वर्गं ॥ ६६ ॥ एकदंष्ट्रो गणेशस्य
षड्विंशत्यक्षरं वदेत् ॥ मंत्रफले वश्यक्रियाश्च प्राणाविंगणकालका: ॥ ६७ ॥ वक्रमाप्रिश्च रक्तवर्ण विद्या च त्रैलोक्य
कं ॥ मतत्मानइ येषौ कान्तेषां नामाति व व्यपतं ॥ ६८ ॥ बीजपूरं गदां चेक्षुकार्मुकं च त्रिशूलकं ॥ वक्राब्जपाशोत्प
लानि कलमाग्रविषाणयुक् ॥ ६९ ॥ अगस्त्यां रक्तकलशाग्निमाप्युववितिरीय: ॥ एवं द्वाविंशसंख्याकं तर्प
णासं प्रजायते ॥ ७० ॥ षड्विंशांते चतुर्थ्यंतं तत्त्वाम लेपतुरेत ॥ पठित्वा सकलं मन्त्रमठकं गणपं वदेत् ॥ ७१
तर्पयाम्यग्निजायां तो मंत्रो मूलांतरांतर: ॥ विघ्नाविनायको वीर:शूरो वरदस्तथा वं ॥ ७२ ॥ इभवक्त्रश्चैकदंतो
लंबोदरगणस्तथा ॥ क्षिप्रप्रसादनश्चैव महागणपतिस्तथा ॥ ७३ ॥ एवं -श चतुष्का: सुवर्णनोध्यातितं
र्पयेत् ॥ युग्मबीजं वदेद्दौ गणेशस्य तर्पणं ॥ ७४ ॥ प्राग्वत्तत्पुष्पमाभाज्य मूले नांतरितानि च ॥ श्रीं ह्रीं क्लीं
ग्लौं पिदंतेषां कमा बीजचतुष्कं ॥ ७५ ॥ एवं षोडशसंख्यानि चतुष्कानि भवंत्युत ॥ श्री गणेशबीजपूर्वान्त
र्पयेत् त्रिविनायकान् ॥ ७६ ॥ संतर्पयेद्वीरगणेश न पुन: क्लीं बीजपूर्वकान् ॥ मूले नांतरितांश्चैवं चतुष्कानि
न संख्यका: ॥ ७७ ॥ तर्पयेच्च विधानज्ञो मूलमंत्रांतरांतरा ॥ ओं गं वसुंधराइं वे तर्पणीयो व पूर्ववत् ॥ ७८
अग्नांदौ श्रीमुमानं तेत्रीजयो विपरीतता ॥ सौं गं वषट्मनीप चतिध्योबीजे ततर्पणे ॥ ७९ ॥ एवमष्टौ तर्पणा

१८२

त्रिकाले मांसे पुनस्तर्पयेत् ॥ भवं त्रिवेदवेदाद्धिमं रक्ष ता तर्पणाक्रमः ॥ ८० ॥ मूलमंत्रं चतुर्वीरं पूर्वं संतर्पयेन्नरः । त्वर्वीजा
द्यं चार्तिनाशिनी युग्मा स्येवं पुनस्तर्पयेत् ॥ ८१ ॥ गणाधिपानां ततः षट्कं विधिवद्युग्मं पुनस्तर्पयेत् ॥ मध्ये मध्ये मूलमंत्रं चतुर्वारमिति
क्रमात् ॥ ८२ ॥ भवेद्दृष्टोत्तरशतं लपुनस्तर्पणमीरितं ॥ सहस्रगणपतिं पुच्छिं च चत्वारि मिथुनानि च ॥ ८३ ॥ षडशोराशि
षिधुगमे व मे नेत्रयोदश ॥ अलत्थसा त्रिवेनानि गोनरमूलतर्पणं ॥ ८४ ॥ क्रमेणैव द्विशतं चाष्टाधिकं माघे तपो
स्तथा ॥ मूलेन दारहिशं तं जायते जोऽशाधिको ॥ ८५ ॥ तर्पणांमध्यमंचैव त्रिसहस्रा पतेर्मतां ॥ अथवा पदवंदकर्पू
रादैर्मूलेन तर्पणं ॥ ८६ ॥ ततश्च मूलमंत्रस्य एकैकेनाक्षरेण च मूलमंत्रस्यांतरेण कुर्यादेवं चतुश्चतु ॥ ८७ ॥ गजा
स्थितेन तत्र तत्त्वं न ज्ञायते च ततः परं ॥ पुनर्मध्येप कारेण तर्पयेदिति ज्ञायते ॥ ८८ ॥ महागणपतेः द्वात्रिंतर्पणं तत्रि
वेदकं कामनो गडव्यसे दैस्तर्पणं वक्ष्यतेधुना ॥ ८९ ॥ पुष्करेण तर्पयेदेवं मोक्षार्थं पुष्टकामि ॥ लक्ष्मीकाम तथा
ऽपेर्मूर्द्धि तर्प्पा गजाननां ॥ ९० ॥ पुष्पुदेशे मधुनाकामार्थं तर्पयेद्विभं ॥ शाकधेनार्थं वश्यार्थं तेत्रयोर्मधुना
नुतन ॥ ९१ ॥ घृतेन गात्र वश्याय देवं पुष्टेपुनस्तर्पयेत् ॥ तैलेन वोर्वाखस्कार्यं गणेशः प्रीयतामिति ॥ ९२ ॥ नां भावेर
ाज्ञैलेन राज्ञा वश्याय तर्पणं ॥ गीतं वित्तवृद्धौ कृष्वेन पयोभि स्तर्पयेत्सुधं ॥ ९३ ॥ क्षीरेणादध्ना मधुनानुणे तन्मत्रतु
द्विकृत ॥ रत्वयः पूजयेत्सप्पणारोहं ममवत्सर्भ ॥ ९४ ॥ क्रमप्रुत्कि श्रुम्भ क्रिंश्च ज्ञायते नात्र संशयः ॥ अनेनैव गुह
डेरादिवो दासो विशालितः ॥ ९५ ॥ कल्पयित्वावेदस्वाहां स्मार्तेकलियुगप्रियं ॥ श्रावीताच्चमहावीनादक्षा
श्रायदेवता ॥ ९६ ॥ नडुपासनतो लोके स्वाहावर्मी विजहितः ॥ प्रसादस्तालहक्षप्यं वाहनपा कोमसनं फलं ॥ ९

॥ पे·न· ॥
॥ १८३ ॥

मुधा नरस्य भूमिष्ठं हरीकृत्य कसेनकं ॥ दिवोदासोपलोकेस्म दृष्ट्वा त्वरितकौतुकं ॥ ९८ ॥ अंतप्रचारितो धर्मो
वामानः कौलिकादिकः ॥ राजधर्मं प्रजाभ्यं के प्रजापापं च भूपतिं ॥ ९९ ॥ तस्मात्त केन भूयोसौ काशीतःप्रे
षितो दिवं ॥ मयापवकाइपां च सन्तिः कृत्वा पुत्र प्रसादतः ॥ ३०० ॥ प्रियेदेवापयादेवा गणा पेन नियोजिता
काशीप्रवेशका पार्थं ते ते सं तो विना परैः ॥ १ ॥ नचवा नागते देवै वौम मार्गे रात्र पराणे । यान्वितेनत्व
याद न्नं ते ते ब प्रतिपादितं ॥ २ ॥ तन्मार्गं निरतावीराजायं ते क्षत्रिपादया । त्रियो भवंति योगिन्यो विघ्रे
रत्नरापि वर्जयेत् ॥ ३ ॥ दिवोदासस्य राज्यांते प्राप्ते कलियुगे च ते: उपद्रुता वेदमार्गा निरता द्विजन्मा
नवः ॥ ४ ॥ दुर्जना नातो तु ते धर्मा स्याति मा वलस पाश्रिताः ॥ तत्रापि तेर मिद्रुस्य धर्मलापापं मयते ॥ ५ ॥ न
दत्तैः सम्यु तस्य स्वर्ग्य वकुसि वैदिकैस्तवे: ॥ तेषां मध्यास्म सद्भूतं मम लिंगं सुखोचितं ॥ ६ ॥ न ह्रिलोका
तु ते वागिः स्वाङ्गो गं पुराणा गगः ॥ देवदेव स्वइक्रस्य मार्गं स्याचं व्यतिक्रमं ॥ ७ ॥ क्रियते वैदिके मर्त्यैः स
दुहाराघ्रुष्पुयताः ॥ गंगा जलाद ष्प षिके याव तं कारणं त्विदं ॥ ८ ॥ कंदमूल फलादिष्ठः पवित्रं त्वाडपो
पकृत एतन्मांसे वये द ण्डडा रार्थं द्विजन्मनां ॥ ९ ॥ नानार्थसमुद्भूतान्नानेकाविविसंभृता । भोग
मोक्षप्रदा यस्मा एतेभ्यो दानयुग्यताः ॥ १० ॥ संसारस्य न्नपारस्य सारं सारंगलोचनाः । अंहं योगया त्व
या देव विष्णुमा हृदये कृता ॥ ११ ॥ उत्संगो न्न लराग्वापि देवेंद्रेण निजायते । वयं कार्तिकालाच्छ
एतेभ्यो दानयुग्यता ॥ १२ ॥ ब्रापासंभ्र षड्त्रैश्चब्रह्मतीर्थं देव निर्मिताः ॥ बन्नगंधाः ष — साधु नपुंस

183

॥ राम: ॥
॥ १८३ ॥

73

ना॥१३॥ नदेतत्रेवमर्हंति द्रष्टुमेष शक्तो यथा ॥ स्वर्गापात्रस्य परममन्त्रं हित्वा नृणां हितः ॥१४॥ नदा मया दर्प
पादरसार्थं गदितं वचः ॥ भक्तानां तु महाघोरां ताः सर्वप्राणिकृपालव ॥१५॥ अस्मिन्नपापे कलौ लोका ननेः
पाः कौलिके पथि ॥ यूकालिक्षादियोनीनां दशलक्षकः प्रजायते ॥१६॥ कीटयोनिषु तेषां तु दशके चौं
डरादिकाः ॥ दशके चोंडराक्षीनां विडालादिप्रजायते ॥१७॥ तेषां तु दशके पक्षी कश्चिदेकं प्रजायते ॥ त
पक्षे दशके कश्चिन्मृगाजादिप्रजायते ॥१८॥ तेषां दशकमध्ये तु महिषो वा वृषो भवेत् ॥ तेषां तु दश
के कश्चित्खरो वा करवो भवेत् ॥१९॥ भवेत् दशके कश्चिद्धयादीनां वजातिषु ॥ तेषां तु दशके कश्चि
त्वरो वा कुंजरो भवेत् ॥२०॥ आपूर्वं यस्य कालेन भावयंतु हृदाश्विदं ॥ तेषामपि मनुष्याणां मध्यादेक
: प्रजायते ॥२१॥ कश्चिद्धर्मपरम्लेच्छःपापकीर्तिप्रतिभाषते ॥ तेषां दशकमध्ये तु कश्चिच्छूद्रः प्रजायते
२२॥ तेषां तु दशके कश्चिद्वृषली भोपवेशनः ॥ दशमेकं तस्य कश्चित्तु द्विजत्वं प्राप्नुयान्नरः ॥२३॥ द्विजा
नां दशके कश्चिद्विप्रो भवति कष्टतः ॥ तेषां तु दशके कश्चित्कर्मनिष्ठः प्रजायते ॥२४॥ कर्मिणां दश
मे कश्चिद्वेदाचारशीलवान् तेषां तु दशके कश्चिद्योगी भवति पालक ॥२५॥ योगिनां दशमे क
श्चिदेको ज्ञानी प्रजायते ॥ ज्ञानिनां दशमे कश्चिन्मुमुक्षो भवति मानवा ॥२६॥ एवं मोक्षः सुदुःसाध्य
संसारो यत्निरस्थितः ॥ सर्वएव हि प्रकाश्यप्रवृत्ताः कौलिके मतः ॥२७॥ ब्रह्ममार्गविनाशमनु

रामेव भविष्यति एवं प्रजाः । नाविरानन्दं नं पदमोहिता ॥ २८ ॥ वयं सुकामयं सुकाअन्योन्यं वापिजप्तनु : पु
नः प्रमुदिताः सर्वे वचनं वेदं प्रब्रुवन् ॥ २९ ॥ अहो पश्य जना पूर्वं निरयं परमं गता ॥ वरं यात्वयता स्माभ्य
स्वर्गराज्यं भवौ नरे ॥ ३० ॥ ननु प्रमुदिते वीरे र्यानि नो यं वरप्रदा ॥ अयं यः स प्रयातालाच्चिंतान्कृपी प्रदश्च
अस्माकं तत्र रमतां मन स्वंव्याधिवारितं ॥ इति श्रुत्वा तु देवाः सा हंकारेन गर्वव ॥ ३२ ॥ ब्रह्मविष्णुमहे
शादिशक्तिसूर्यादिदिवोकसां ॥ नाथा तस्मात्विनायपश्यं पश्य मिः किं न यास्यन्ते ॥ ३३ ॥ सत्यं भवतु तत्वात्र
पश्य पिर्याश्विनेनयत ॥ वीरा यमं दिरां रामां सुडां मत्स्यां न्यपलानिव ॥ ३४ ॥ अहो देवस्यं ठयं भोगमोक्षदाः
कालिकाजलाः ॥ भोगे न मुक्तिरस्माकं साम्यक्रायम्भिर्जते ॥ ३५ ॥ भगे लिंगसमादाय जुत्वेसमवाप्य
ते ॥ ते नार्थिनो नराभ्यायं मुक्तोभवेत्तिनतक्षरागात् ॥ ३६ ॥ जठराग्नौ हयते यदं नेकामोदसम्हतं ॥ पलतं
तेनतु इष्टंवेदनराद्याविमुच्यते ॥ ३७ ॥ यदेव हदयं गच्छेत्सुधा नो प्याधिका परा ॥ तदेव सकलक्लेशाना
शायां निविमुच्यते ॥ ३८ ॥ यदेवगं धोमुडायानासिकस्यो प्रधावति ॥ तेन तृप्तो नराच्यायं मुक्तिमेधामिधा
वनि ॥ ३९ ॥ श्रमप नानो नयः साराश्च फलः परिकिर्तितः ॥ तडोगादमृत नवंचे नास्तिकं वै दिके पथि ॥ ४०
अहो भ्रातं नुपश्य नेत्रसारस्पिदेवच ॥ पंडितो वापि मूर्खो वा दीक्षितो ना प्यदीक्षितः ॥ ४१ ॥ मुडाहान
समो भुःकाय इंपमोक्षमवामुयात् ॥ मुडायाकरणां नैवदिक्षा(गी)यं कदाचन ॥ ४२ ॥ चामुडोश्यामहा

184

॥ मे॰ ॥
॥ १८४ ॥

13

देव्यो भैरवाश्चापि महाबला ॥ पूजाभिरेव नष्यंति न च ध्यादिकपूजनैः ॥ ४३ ॥ मतादत्तो न तोयं कं येन पूजाहकेसकृत ॥
लयन्त्यदमवाप्नोति नरत्र ब्रह्मा न शंकरः ॥ ४४ ॥ अवश्यमेव मुक्तिः स्यात्कलहस्तेभगदर्शनात ॥ पुरा कौलिकमार्गस्य
निंदा वै विष्णुना कृता ॥ ४५ ॥ तस्मान्न कवशाज्ञा मोमन्योद्दशरथात्मजः ॥ यत्नेन निंदिता शक्तिस्तस्मीनारक्षसा
हृता ॥ ४६ ॥ दुःखं वस मत्रप्राप्तं वियोगश्चान्तकालिकः ॥ शरीरं वै त्यपि वलश्चाप्तन्नित कृतेन यः ॥ ४७ ॥ न दा गोप
कले जातः सदा शक्तिनिंदकः ॥ शरीराद्धं न वलभित्रिन्य मासवलेवकः ॥ ४८ ॥ फौडशाद्वीपस्त्राणां ताम्नेलोभ
गदर्शनात ॥ मोक्षाधिकारी पशवः भावनेन छिन्नवव ॥ ४९ ॥ विना मद्यं विना मांसं विना मीनान्न विनारतं ॥
विना मुद्रा मन्त्रसंभवेनाम्नी छ सावनं ॥ ५० ॥ एवं मुक्तेषु वीरेषु मतयः संस्मिनत्रता ॥ अंत्र प्रकृत्यहृदयाः शां
तिपूर्वं व चोज्झिताः ॥ ५१ ॥ वयं न पशवो विप्रा अत्र शाराणावलोकिना ॥ स्वयं सिंहाः सिंहवत्सु मदमां सत्रिषवका
५२ ॥ पश्चमांत्र यथा न सिंहः शार्दूलेनैव जायते ॥ अत्रैन च तथात्मा कं न मांस भक्षितं क्षमा ॥ ५३ ॥ सिंहानां तु य
था भक्ष्यमांसं नात्रं कदाचन ॥ तथैव वीरसिंहानां भक्ष्यमांसादिकं किल ॥ ५४ ॥ इति श्रुत्वा वचस्तेषां प्रोचु
स्तेषां प्रोचुस्ते च महेश्वरं ॥ तां मेव यति सिद्धिं मिपशवो विप्ररूपिणः ॥ ५५ ॥ तस्मात्त्वं पशुपतिस्त्वं च नैपाले व
स्थिरो भव ॥ इत्युक्त्वा ते पुनः पीत्वा वासवावडु विवशाः सुः ॥ ५६ ॥ नदत्तानांशा विर्धैः स्तोत्रे द्विजैः स्तनोविनी हृतं
नदानेभ्यो मयाप्रोक्तं वीर्यतां वीर्यतां सिति ॥ ५७ ॥ उक्तं नैश्च पूतदेव कथं मुक्तिः कलौ भवेत ॥ केनात्मा कं भ

॥ मे.तं. ॥
॥ १८५ ॥

वेदेष्वयं धर्मं वदन्तः प्रभो ॥५८॥ इति ते कोववः ज्ञात्वा मया तत्त्वं निरूपितं ॥ ज्ञानविज्ञानमोक्षोत्रज्ञानधर्माहतेनहि
५९ ॥ तस्माद्द्विजाः प्रकर्तव्यं वेदोक्तं कर्म नित्यशः ॥ यथा पिष्टेन वडिशामं नर्गं प्रतिपादयन्ते ॥६०॥ मत्स्यानां ग्रहणा
र्थं तमलहन्तेत्र निषेवतां ॥ कश्चिन्मर्त्यो देवयोगात्कर्मणो ज्ञानविघ्नते ॥६१॥ तदास्य जायते न प्रिजीवनव
मवेद्यथा ॥ तथैव वाममार्गे च हतानतिर्दग्धकल्मषाः ॥६२॥ भवंति मुक्ता नात्येन तस्मात्तं परिवर्जयेत ॥ वेदा
मार्गतिरता देवताध्यानतत्पराः ॥६३॥ अहानिनो भ्रियंते वै हाहारूपाश्च भैरवाः ॥ जायंते पश्चवानामानो
नी। वदेहं ठिहंमिवे ॥६४॥ गृहंनित्यागतपाना दिलो काव्यर्थकरंठरु किंविन्नस्य समस्तं च वदंति गतकालि
क ॥६५॥ केचिद्देव्यं वर्त्तमाने केचिद्धितयमेव वै ॥ त्रितयं वापि केचिच्च स्वस्वपुरापात्तु मानवः ॥६६॥ स्वधर्म
मेव हंसं निशुद्धं मन्त्रेव पानयेत ॥ अस्मिन्कलियुगे घोरे यथा शास्त्राकारो प्रिय ॥६७॥ सेवनं वेदमार्गस्य क
लोन एव तन्निर्वाहि ॥ यमन्तो केन निरयो — पातालतेनैव च ॥६८॥ यज्ञालरांतं कलौ सम एव निरयः स्म
तः ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि जगतो ह्नेनाहताश्रये ॥६९॥ मन्त्रकार्यार्थ दिवोदासनिवास्सार्थं च देवता ॥ या अ
नीता त्वायाक्र सम पार्वती पि वल्लभा ॥७०॥ गरोप्हाहाससता त्वया मोदत्वा पिपुनस्थितः ॥ दिगोदासस्य भव
ने सर्वेषां हृदयेस्थितः ॥७१॥ तस्य मंत्रान्प्रवक्ष्यामि लोकद्वयफलप्रदान ॥ आदौ श्रींबीजरूपोस्य मंत्रस्यैकाक्ष
रो मतः ॥७२॥ संमोहनो महाविष्णुर्द्धो गायत्रं देवतास्मरः ॥ षड्दीर्घभाजा बीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत ॥७३॥ एकांव

॥ राम: ॥
॥ १८५ ॥

185

रं रक्तवर्णरक्तगंधानुलेपनं ॥ नारत्नौघमकुटंभूषणोर्भूषितंशुभं ॥ ७४ ॥ पाशांकुशौ विभ्रुच्छायंपुष्पवाणानदधत्करैः ॥
उपविष्टं रक्तपद्मे कामदेवं विभावयेत् ॥ ७५ ॥ पद्ममष्टदले कृत्वा मध्यनंगंसमर्चयेत् कर्णिकायांच षट्पत्रे कोणे
ष्वंगानि पूजयेत् ॥ ७६ ॥ देवाग्रतस्तु मध्ये तु मर्चयेत्केशरेषु च । मोहिनीं क्षोभिणी चैव त्रासिनीं स्तंभिनीं ततः ॥ आ
कर्षिणीं द्राविणीं आह्लादिनीं । क्लिन्नां च क्लेदिनीं ॥ ततोदले स्थिताः पूज्याः कामादनंगरूपिका ॥ ७७ ॥ अनंगमदना
नंगमन्मथाकुसुमाह्वया ॥ अनंगकुसुमानराह्वनंगाशिशिरापिच ॥ ७८ ॥ अनंगशिशिरानंगमेखलानंगादिपिका
सर्वाध्येयाः पद्महस्ताः सालंकाराश्च नग्नहि ॥ ७९ ॥ पत्रे षोडशपत्राग्रेष्वाग्रतः परिपूजयेत् भुवनीविद्युल्लं
माठस्थोत्स्नाउभ्रुमंदस्कान्ता ॥ ८० ॥ सुरनायकाणी लोकाली लावण्योदामिनी तथा ॥ कमलदलाक्षा चंडलेखा लोलकीव
मदनाह्वया ॥ ८१ ॥ योनिर्भीयावनीचैति न ह्यपः संमिमानता ॥ कल्हारहस्ताः कामार्त्ताः पत्राग्रेपश्चिमादिको
८२ ॥ कामस्य पूजयद्विजो कंमोहं विनाशय विभ्रमो ॥ मदनानुरागपत्रपौचवसुवानं चंदनं तथा ॥ ८३ ॥ कुन्दपुष्पं रति
प्रियं गौश्चं नागपन्नसूत्रकं ॥ हेमन्तशिशिरं वापि मदनं पुष्पशायका ॥ ८४ ॥ पद्महस्तौ पिनपूजितो राः शोभा ह्रीम
कमानसा ॥ इक्षुचापाश्च तबाह्ये ह्रपत्रदले चयेत् ॥ ८५ ॥ परमन्नारमा ग्रेष्वंभकोमिय लतः परं ॥
अर्पांगोभ्रुविलासश्च हास्यौ रोरतिप्रियः ॥ ८६ ॥ मूलहस्य च कोणेषु च ततः पूजयेदिमाः । माधवावासो सा
लवी वऊरिशाक्षामदो कुटा ॥ ८७ ॥ स्वेतवामारसब्जलाः रूपामामूर्षितविग्रहाः ॥ इंद्रादींश्च ततो बाह्ये वज्रादी

स्वपिस्तूजयेत् ॥ ८८ ॥ एवमाराधयेद्यस्तु गंधपुष्पादिभिः स्मरं सौभाग्यमतुलं कामान्महालक्ष्मीश्च विंदति ॥ ८९ ॥ पुर
श्चरणमेतस्य लक्षद्वादशवोच्यते ॥ तद्दशांशं त्रिमधुक्तैः । किंशुकप्रसवैर्हुनेत् ॥ ९१ ॥ तर्पणं मार्जनं कृत्वा ब्राह्मणा
नपि भोजयेत् ॥ मनोप्यर्थं गुरुं विप्रैः पुराण्यपरितोषयेत् ॥ ९२ ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगानाचरेत्ततः ॥ अशो
ककुसुमैः स्वाद्वत्रययुक्तैस्त्रिदिनं हुनेत् ॥ ९३ ॥ अष्टाविकं सहस्रं यः सर्वेषां स प्रियो भवेत् ॥ गोघृतेन समं पान
मधोत्तरशतं हुनेत् ॥ ९३ ॥ सम्यक्तं पूजितेनैतौ मंत्रेणानेन मंत्रवित् ॥ संपातसर्पिषानेन नारीं त्वां भोजयेत्प्रि
यां ॥ ९४ ॥ आज्ञानुवर्तिसा तस्य भवेज्जन्मांतरेपि च ॥ दध्यक्तलाजहोमेन प्रत्यहं मण्डलावधि ॥ ९५ ॥ वांछितां
लभते मंत्री कंन्यां सापि प्रियं पतिं ॥ मालामंत्रं प्रवक्ष्यामि कामदेवस्य सिद्धिदं ॥ ९६ ॥ हृदयं कामदेवाय स
र्वजनप्रियाय च सर्वजनसंमोहनाय ज्वलद्विनर्थवदेत् ॥ ९७ ॥ प्रज्वल सर्वजनस्य हृदयं मम कीर्तयेत् ॥ व
शं कुरु २ स्वाहा ॥ मंत्रो नागछमाक्षरः ॥ ९८ ॥ षड्दीर्घयुक्क्लींबीजैः षडुंग विधिरीतितः ॥ ध्यादौकरांगुलिष्वेता
न्बाणान्कामस्य विन्यसेत् ॥ ९९ ॥ डामाद्या डाकिनीदेवी डीमाद्यां क्षोभिणीमपि ॥ क्लीं वशीकरणीं स्वस्वे
र्लुं क्लीं माद्यां महेश्वरीं ॥ १०० ॥ स्राकर्षिणीं च सः पूर्वां संमोहिनीं स्मादिकां ॥ काममन्मथकन्दर्पमकरध्व
जसंज्ञकाः ॥ १ ॥ मीनकेतुरिमेप्याद्याः पंचबाणेषुगलीकृत् ॥ चत्वारिंशन्मंत्रवर्णान् नकारादिस्थलेन्यसेत् ॥ २
मानकायानामिकांतेद्वंगे ख्यपथततः परान् । जठरे हृदये कण्ठवक्त्रे नसिवपंवच ॥ ३ ॥ नाभिद्वर्णांत्र यंदिबंध्या

पकन्येन देहके ॥ पुनः संपूर्णो मत्रनाख्यापकं पुनरावरेन ॥ ४ ॥ नंतन्व्यमानकादीनां हृन्न्यासं समाचरेत ॥ कामदी
नषुपुटिनी मात्राभुन्का च युग्मकं ॥ ५ ॥ ध्येनं नमः सम्युक्तार्थमानकांगेषु विन्यसेन ॥ इति पूक्ते न्यसेत्कामंका
मदं प्रीतिसंयुतं ॥ ६ ॥ कांतं च कामिनीयुक्तं कांतिमंतं वमोहिनी ॥ कामांगं कमलायुक्तं कामचारं विहासिनी
७ ॥ कामियुक्ताकल्पलतां इपामत्तो कामुकाचितां ॥ मुविलिनां स्वमेत्कामवर्द्धनेनसम निन्तां ॥ ८ ॥ रमयुक्ता
विशालाक्षीरमणं लोलिलालितकां ॥ दिणं वरांरतीनाथं रामं चापिरतिप्रियां ॥ ९ ॥ रात्रिनाथकुञ्जिकांवर
माकांतं च कांतया ॥ नित्यपारममाराणं च कस्पास्पावनिशाकरं ॥ १० ॥ नंरकं भोगिनीयुक्तं नंदनं कामद
पुनं ॥ कुलीनं च मोनंदिनीं वनदंयंनं कुलापिनी ॥ ११ ॥ पंववाराां वमरविंदसत्वकांतिप्रियां ॥ पुष्पधन्वा
वराक्षी च पुष्पवाचमस्रावन्नं ॥ १२ ॥ श्रामरातो नलिनीयुक्तो भ्रमरातीय निनीपुनः ॥ पत्रधो मदनायुक्तो मामं
गच्छापिमालय ॥ १३ ॥ श्रांतश्चमुग्धयायुक्तो भ्रामकोरसव्यापुनः ॥ भृंगश्च भ्रमयायुक्तो भ्रांतचारल्कलो
लसा ॥ १४ ॥ भ्रमावरश्च बलयायुक्तो हृत्कोदीर्घजिहृया ॥ रतिप्रियां मोदकं च मीनाक्षी लोलमेवच ॥ १५
मोहवर्द्धनश्चंगितापो मदनं पाटनीं तथा ॥ मन्मथं मदनां चापि मालां मार्तंगमिवच ॥ १६ ॥ भंपनायक
हं सिलोगायकं विष्वलोचिनी ॥ गीतिहेंत्राणादानंदनंनंकेरमगोमपि ॥ १७ ॥ रविलकं कांतिसंयुक्तं पु
मनंकलकंठिकां ॥ मन्नंहृकोदरीयुक्तं मेघश्यामाविलासिनीं ॥ १८ ॥ सर्वोन्नमाभुतं लोभवर्द्धनं सम

॥ मे.तं. ॥
॥ १८७ ॥

चिंतयेत॥ गन्धस्रजादिकंदत्वाकल्पपीठेसमर्चयेत॥१९॥ प्रयोगाश्चापिकर्त्तव्याः कृष्णगोपालसंभवाः। त्रयो
दश्यांशुक्लपक्षेसोमवारेसहस्रकं॥२०॥ अष्टोत्तरंचनांरुलंगन्धपुष्पैर्नयक्षिपेत॥ पुत्रवन्त्वमकामोनिसन्युत्रं
डावयेन्निश्चयं॥२१॥ अथकामस्यगायत्रीप्रोच्यतेपूजनादिकं॥ यस्याजपमेकाक्षरवन्नुतिर्वान्त्यापनोम
नः॥२२॥ कामदेवायविद्महेपुष्पवाणायधीमहि॥ तन्नोनंगःप्रचोदयात॥२३॥ पंचविंशत्सहस्राणिजपोस्य
परिकीर्त्तितः॥ सर्वान्कामानवाप्नोतिपरत्रापिचसद्गति॥२४॥ प्रथमंतुगणोयेनदिवोदासस्यपत्तने॥ मंत्रःपुरे
प्रेषितोयंनारीणांहृदयंगमः॥२५॥ आगत्यचततोधर्मराजोहृदयमाविशत॥ मंदधर्मःसोपितातनृपदाका
रूपांविकामितः॥२६॥ तस्मात्क्रोधादन्येनकामोमन्त्रोपिनामरः॥ विघ्नकामसमयोयस्मात्तस्मात्कामःप
नांगति॥२७॥ अंतःपुरेगतेकामेदिवोदासस्यतेजसा॥ दंपत्यसमागोनागायसन्तापापंसुप्तन॥२८॥ नदात्वा
त्वामसुकालंमहापापांचशाश्वतीं॥ नदानयोःप्रभावेनहृष्टवानपरमंमनः॥२९॥ तस्मिन्समुद्भवत्का
विहारीणीब्रह्मवादिनी॥ नामवचनपंक्तयोवर्षमात्रविसर्ज्जि॥३०॥ मतिकर्णीनटेतस्यनिह्नुवःस
मुपस्थिता॥ तदाप्योनःकापिकयामसौसिद्धिविनायक॥३१॥ सिद्धयःसम्प्राप्यतानारूपधा
भवत॥ तीर्थदेवादिकाःसर्वासुगालयाथामनन्त॥३२॥ समंत्रःकेवलंकालवाचकोमोक्षदायकः॥ यस्त्र
स्माद्दिवोदासोगणोयेनप्रपंचितः॥३३॥ तस्मात्त्रपंचमंत्रीयंतंत्रेषुप्रकटीकृतः॥ उद्धार्थंसर्वविप्राणां

॥ राम ॥
॥ १८७ ॥

187

णाय श्रेयोऽस्तु मयोदिता ॥ ३४ ॥ सर्वेऽपि मंत्रा भो देवा देव साधुत्वकारकाः ॥ अपंचपंचमंत्रस्य कालसाधुत्वकारकः
३५ ॥ तस्य वर्णान्तर्गताः पंचमंत्रा येऽन्यो मया कृताः ॥ पंचाप्रायस्य विषयस्य मंत्रं कथयाम्यथ ॥ ३६ ॥ प्रसका-
लस्ययोवार्श्री स्वभादे प्राणा वो मनुः ॥ नो मस्तामा पा वा वी हृद्वेत्वापरिकीर्तिता ॥ ३७ ॥ बीजवर्णाः स्मृति-
द्यक्षरोऽयं नतीयकः ॥ जीवकर्मच्छेदकरं ज्ञानयज्ञोऽब्रवीत् बुधः ॥ ३८ ॥ स एव सोऽहमिति च वर्णो मंत्रस्तु
नर्थकः ॥ यस्मात्र पंचवक्त्रतो देवनंदिप्रकाश्यः ॥ ३९ ॥ सत्वाता व्यक्षरो मंत्रः पंचमः परिकीर्तितः ॥ एव
महाक्षरश्चायं मंत्रराजो निरूपितः ॥ ४० ॥ यतो ब्रह्मा पुपंचादिः स एवास्य मतिः स्मृतः ॥ पायं नंत्राय
ते यस्मात्त्रायते छेददुरितं ॥ ४१ ॥ यस्मादतिशयः कोपि नेत्रसांतेन विद्यते ॥ परंपदेन यस्त्रोक्तं परं ज्यो-
तिश्च देवता ॥ ४२ ॥ आदौ तु मातृकान्यासः केवलं प्रथमः स्मृतः ॥ सबिंदुमातृकान्यासो द्वितीयः परि-
कीर्तितः ॥ ४३ ॥ कलादिमातृकान्यासस्तृतीयः परिकीर्तितः ॥ केशवादिकमातृणां चतुर्थो न्यास उ-
च्यते ॥ ४४ ॥ श्रीकण्ठादिकमातृणां पंचमो न्यास उच्यते ॥ मायाबीजादिकः षष्ठो मातृकान्यास उ-
च्यते ॥ ४५ ॥ श्रीबीजादिकमातृणां सप्तमो न्यास ईरितः ॥ मातृकाकामबीजाद्या न्यासस्साष्टमो मतः
४६ ॥ नवमो ह्रींरमाकामबीजपूर्वोऽक्षमातृका ॥ पुपे च मंत्रवर्णानां मातृणां दशमः स्मृतः ॥ [illegible]
[illegible] ॥ व्यापकन्यासकालस्य न ध्यानं न च पूजनं ॥ लक्षाण्णकं[illegible]नो रस्य पुरश्चरणमुच्यते ॥ ४८

॥ मे.तं ॥
॥ १८८ ॥

उग्रनारायणेतिक्रूरे ऽर्थं पापादित्तसाध्यकः ॥ अनेनपुटितोज–वर्णा लक्षमितो यदि ॥ ४९ ॥ आगत्य देवमंत्रदेव
स्तज्जायते साध्यकिंकरः ॥ महाकालप्रभावेन स्वर्गं मानीयतां भवेत् ॥ ५० ॥ सविंधस्थावरपक्षपिपातो
-- मेवका ॥ मिनलिद्धार्थं स्पृहविर्होमडव्याहृकेमतं ॥ ५१ ॥ होमार्थमोत्तये द्विप्रारमिद्धपंत्रः सदा
पवेत् ॥ सिद्धं निसर्वकर्माणि प्रयोगः कथ्यते धुना ॥ ५२ ॥ दशायुतं विधानेन नदर्हेमथ वा पुनः ॥ कार्यसौ
वानमरिणा हुनेडव्याहृकेनव ॥ ५३ ॥ वारणान्तुगुरु व्याधिसर्पराक्षसदेवत्रं त ॥ चतुः शांतं तदर्द्धं यानर्द्ध
वा हुनेन्तथा ॥ ५४ ॥ स्फडरोगे भुजाते भूननदोषानुसारतः ॥ रविसांवसहस्राणि हुनेडव्याहृकेवयः ॥
५५ ॥ एतद्विगुणानस्थायवनुगुणंमसएव सा ॥ मूलावेशप्रहावेशानूर्ध्वादौ स्वविनाशायेन ॥ ५६ ॥ सहस्रो
क्तं तु क्रमहित्वाजपपूजादि कृन्तयः ॥ चार्यवाकोलिकेमार्गेशस्यनेभैरवादिभिः ॥ ५७ ॥ स्वस्तिप्रंशो भवेत्
स्पहोमडव्याहृकेनव ॥ सहस्रसंख्यहोमेनतत्पो भवति तत्क्षणात् ॥ ५८ ॥ प्रत्येकं द्विसहस्रं गोरुनेडव्या
हृकेन तु ॥ स्वथस्याकं स्वतिभ्रंशो मदो वशतामयेत ॥ ५९ ॥ डव्याहृके त्रिमधुक्रं दुनेतस्यतु भागपतः
देवेडस्य महालक्ष्मीस्तत्वव्यानतन्नेनरादं ॥ ६० ॥ लक्षंलक्षार्द्धकेवापि त्रिमधुक्तन्तयोरुनेत ॥ डव्याहृके
त्रिवर्गीवांत स्पलोकत्रयवशाम ॥ ६१ ॥ वश्यादिसाधनेत्रोक्तं डतं डव्याहृकेन यत्न ॥ हुनेद्धव्यादि
कं हेमेहामीयात्कावंगौरवान ॥ ६२ ॥ अष्टैस्तिलैर्लक्षलक्षं योहोमेकुर्याद्यथाविधिः ॥ महापापानितस्याशुप्र

॥ तप ॥
॥ १८८ ॥

188

न यं यां यां तिना यथा ॥ ६३ ॥ तस्यं कमलतो मेन मतालक्ष्याः प्रजायते ॥ हाशि वापुष्टि दोसो मो घमतो मोपड़ा स्करा ॥ ६४
मालती पुष्पतो मो धि सर्व वश्यप्रदो भवेत् ॥ माषडलवणां कृत्वा तथा वश्यं प्रसाधयेत् ॥ ६५ ॥ अथ शान्ति समुद्भूतां म
रालान्तु चूर्णयेत ॥ मधुरत्रय संयुक्तं न रूर्णौ नैव साधक ॥ ६६ ॥ साधयन्निष्कृतिं कुर्यात्तस्य कर्मद ज्वनां स्वहा.
त ॥ आरात्स्थापन मंत्रेन जपेत्साष्टशतं मम ॥ विभस्य जुहुयान्मंत्री तान्यासमन्नपनो त्रिहि ॥ सप्तरात्रं पुष्कर्वीणांगोचरं
वा त्रियमेव वा ॥ ६८ ॥ वशीकरोति नृदितिमिनात्र कार्या विचारणा ॥ माषडलवणास्त्या पिष्ट्वा नुल्याफलपा दहम ॥ ६९
पत्तों च धि विपक्केन पंचगव्येन पूरिते ॥ तस्यां संस्थापिते धस्ताद्वह्निं कुर्यात् प्रदीपयेत् ॥ ७० ॥ प्रात नर्धू नेत न मस्त्रिं ध
दाम्नो जुहुयाद् घृतं ॥ अष्टोत्तरशतं मंत्री भस्मिर्न्नं पत्रिवे च यत ॥ ७१ ॥ तावन्मं खं वसं तप्त्वाग्नौ हीयामर्व लिडिदम्
भक्ष रात्राकृत्र ले पातुन्ति लक क्रिय या तथा ॥ ७२ ॥ मलकेशाररात्रात्नयः सर्वे नश्यं सुपड़काः ॥ भूतप्रेतपिशाचादि विष
रोगादि नाशनम् ॥ ७३ ॥ सर्व वश्यकरं पुंसां ज्वरसौभाग्यजय प्रदम् ॥ सप्तम संख्यके सोमे नदर्नीगतवेधुवः ॥ ७४
पत्रे पलाशकं वा पिदद्या द्वेन्मोषरस्य तु ॥ कलापहृक्षाय यथा देवालमंत्रेषां छिन्नेफल म ॥ ७५ ॥ एवं मिक्षपुष्प चाक्ष
मंत्रेण गण वनेत्सथा ॥ नस्त्रिधौ समाजस्य रातकी यामहाजना ॥ ७६ ॥ स एव सर्वज्ञातुग्रो शांव कामद जगतीं गतः
विना विप्राण्कर्वेजनमलं त्र मागेंपुषार्नि नाः ॥ ७७ ॥ सकारपंचके नैव नार्त्तसर्वत्र पूजितम् ॥ शनैः शनैः समपवत्र प
थि स्वांक श्विदीत यः ॥ ७८ ॥ प्रपंच मंत्र मातृत्स्या डा जाप्विधांत मानस ॥ पश्चात्राक स्मितैर्यैः षडदेवरतां जगा

७९ ॥ प्रपंचकस्यसेकानोवर्मपश्यंतितेनहि ॥ श्रीमुद्वंतिद्गुतेसिद्धिंगतोशास्त्रप्रभावतः ॥ ८० ॥ अतोसाक्षात्परब्रह्मअतोपर
गुरुस्त्वयम् ॥ अस्तोपि।सिद्धिनाथोयंसर्वविद्याविशारदः ॥ ८१ ॥ पथिन्याचगुरोवेदानस्यडाम्पाकृपालुना ॥ देशितः
कौलिकःपंथाभुक्तिमुक्तिप्रदायकः ॥ ८२ ॥ इतितद्गांवचःश्रुत्वाजगुर्विप्राश्चतंप्रति ॥ सतेषांमध्यस्मातिपंकृ
त्वागुह्यावचागमम् ॥ ८३ ॥ अतोविप्राजीवहिंसाप्रधानेयतुकर्मसु नकर्तव्यंगुरुप्रोक्तोयतोयागःप्रपंचकः ॥ ८४
तपश्चापितकर्मव्यमात्यास्ऽःत्वीयतोभवेत ॥ तांत्रिकंकर्मकर्तव्यंवैदिकंनकदाचन ॥ ८५ ॥ वैदिकाःपशवःप्रो
क्तानीचमुख्याल्पमांगिकाः ॥ कुर्वत्याप्यंतरंकर्मतस्वमेतद्विवार्यताम् ॥ ८६ ॥ यदीयतेपाप्यतेतद्वेदशास्त्रादि
संमतम् ॥ ऽःतेंयदात्मनोदत्वाकथंसोत्वंप्रतप्यते ॥ ८७ ॥ यदुप्यतेलभ्यतेतदुःखश्रुत्वाकथंमृत्युम्मुखेवी
क्षेतसंसारंधंमहात्मोत्वंद्विजोत्तम ॥ ८८ ॥ तस्मात्कौलेसमाराध्यलोकद्वयसुखप्रदम् ॥ श्रुत्वाभवंगुरोविप्रा
स्तस्मात्तांवेदकर्मतत ॥ ८९ ॥ आत्मानिवकुर्वाणानिप्राणाग्निहोत्रामिकुर्वताम् ॥ काविदृष्टानत्रसिद्धिःप्रत्यसंप
ऽपनापिदम् ॥ ९० ॥ प्राणाग्निहोत्रंतन्नोक्तंकर्मषट्कप्रकाशकम् ॥ स्वस्वामदग्निहोत्रंत्वचर्यतांद्वपनापिदं ॥ ९१ ॥
इतितद्वचनंश्रुत्वासर्वस्त्यादिमोहिताः ॥ स्पःकात्विलंवेदमार्गंप्रतिष्ठावामकौलयो ॥ ९२ ॥ प्राणाग्निहो
त्रंचक्ष्यापिगाणोह्येतप्रदर्शितम् ॥ ज्ञानिनांचांगतासिद्धिरतेषांपतनंध्रुवम् ॥ ९३ ॥ उपविष्टःप्रसन्नात्माप्रा
गुरोस्थिरमानसः ॥ अतिमन्त्रासतेश्चायप्रासतमग्नंभवेत ॥ ९४ ॥ श्रीकृपात्मकंविश्वमूलाधारंत्रिको

189

णाकम ॥ मायाबीजं च तन्मध्ये चिंतनीयं गुणात्मकम ॥ ४१ ॥ हकारांतर्वीनेस्योतिः शानपाकरसान्निभम ॥ तास्विके
न हकारेणावेष्टितं तत्र चिंतयेत ॥ ४६ ॥ सहकारो राजसेन ईकारेणासमान्वित ॥ तामसेन तु रेफेण तामसमाक्रांतं तु तद
यम ॥ ४७ ॥ मूलाधार इति ख्यातं चापं चकुण्डानि तनत्र ॥ मध्ये प्राच्यां प्रतीच्यां च कौवेर्यां दक्षिणे तथा ॥ ४८ ॥ सर्वं
दाज्यलदश्नीनि मानि कुण्डानि भावयेत ॥ मध्यादि पूर्वतस्तत्र ज्ञेयाः पंचाम्नयोऽपी ॥ ४९ ॥ आवसथ्यश्च सभ्य
श्च गार्हपत्यो हुताशनः ॥ तथा वाहवनीयाग्निरन्वाहार्यश्च पंचम ॥ ५० ॥ प्रभालालितलिना दंष्ट्रतानरूपात्रिंज
नान ॥ द्वादशोन्तःस्थितेनास्मै षोकस्यादिस्याद्विचिंतयेत ॥ १ ॥ मातृकार्णान्नात्यतूपान्वस्यासान्तत्रहोमयेत
स्वंनं हं लं वषसिति रुद्धवर्णाल्लपंचव ॥ २ ॥ ध्येया मरकतप्रख्याः शाक्त्यादि फान्तकारका ॥ हांवलंरं पंचपं वध्येया
गोमेदसन्निभा ॥ ३ ॥ सैंहिकेयस्य पंचैते संपामविजयप्रदा ॥ मंभंवंफं पमिति वर्णाः पंच शनेर्मता ॥ ४ ॥ नील
रत्नसमाध्येयामंत्रसिद्धिप्रदायका ॥ नंधंदंथं मपिमिति चध्येया विद्रुमसन्निभा ॥ ५ ॥ भौमस्यैते समूतकलि
राजन्वारेण सिद्धिदा ॥ णं ढं डं ठं टं मिथ्येते वर्णाः शुक्रस्य कीर्तिता ॥ ६ ॥ चिंतनीया वज्रनिभा याम्याकार्ये शु
भंकरा ॥ ञं झं जं छं चमिति च पुष्परागसमप्रभ ॥ ७ ॥ गुरोरेते विज्ञाताद्दिकार्यादिषु शोभनाः ॥ ङं घं गं खं क
मिति चध्येया वैदूर्यसन्निभा ॥ ८ ॥ केतोरेते ज्ञाता इकराध्येया मनीषिभिः ॥ अः अं औ औं ऐं एं ॡं लं लव को
क्तिकसन्निभा ॥ ९ ॥ चंद्रस्यैते सर्वकार्यं सिद्धेध्येयाः सदाबुधैः ॥ ॠं ऋं ऊं उं ईं इं अं आं चैते केसंभवा

॥ मे.तं. ॥ १० ॥ वर्णाऽऽरकसेकाशाराजकार्यकराइमे ॥ एवंध्यात्वा सत्वेवर्णान् तन्मोहेमं समाचरेत् ॥ ११ ॥ क्षं ङं मं नं णं वं नं ङ
॥ १९० ॥ चं पं ङ चावलघ्यके ॥ लं वं मं धं ट्वं दं घं अं लं डं सप्यकराक्के ॥ १२ ॥ हं लं वं दं ङं वं नं गं औं म्रं ईं वं हुनेत्रन ॥ अग्न्यावाहव
ऽिया त्वं सं रं फं थं ननश्चठम् ॥ १३ ॥ छं वं मो अं वईकारमन्याहायेंहुनेसुधीः ॥ बं यं पं नं टं वं वं कं एं अं मां गाई
पत्यके ॥ १४ ॥ क्षकाराद्यान्कारांतान्पञ्चाशद्वर्णान्क्रमाद्धुनेत् ॥ नारंभाद्यां ततं वर्णं हंसः सोहं ततः परम् ॥ १५
न्याहेसुः काम्पो ऋकरोहुनेदेकैकमक्षरम् ॥ अकारादिपरब्रह्मनपीक्ष्येयोनतं हुनेत् ॥ १६ ॥ एवं हुत्वा दशवता
नेसर्वेशाम्नादिकं हुनेत् ॥ आकर्षणाभिषेकाणेहं बीजेनशुनक्तिनः ॥ १७ ॥ स्पर्शादिकान्वायुगुणान् यं बी-
जेनेन्द्रकाणके ॥ सर्वेन्द्रूपाणि जुहुयाद्रं बीजेन च पश्चिमे ॥ १८ ॥ वं बीजेन रसास्त्वान्हुनेत्कोणेनथोत्तरे ॥ लं
बीजेन हुनेत् सर्वान् गंधान्दक्षिणकोणके ॥ १९ ॥ प्रज्वलानलसंकाशज्वलदग्निशिखात्रिशम् ॥ होपंकुर्वीनकोणे
पुमानकाररीसंयुते ॥ २० ॥ नित्यपूर्णपरानंदविद्रूपाकारविततने ॥ अवमक्तादिकं होममप्रपांतंत्र पूर्व
वत् ॥ २१ ॥ पंचाशत्तत्त्वेयाकृत्वा स्वप्नेनावयथाविधि ॥ जीवन्मुक्तोभवेन्मंत्री चिरंजीवी चजायते ॥
२२ ॥ तेन सा सूर्यकल्पी सोकनीहर्त्ता च शंभवम् ॥ अन्यहं विधिनानेन भोजनं कुरुते यदि ॥ २३ ॥ गार्हपत्या ॥ एप: ॥
दिकोणे पुरुमाकन्यांक्र होमयेत् ॥ अथर्वपरिशिष्टोक्तैर्मंत्रैरेतैश्च पंचभिः ॥ २४ ॥ गार्हपत्योपारांहि ॥ १९० ॥
रायेवार्णः अन्वयः पावकाः ॥ अग्निं विहत्या स्वानपूपचर्यो दुर्गाछं जुत्वाहा ॥ २५ ॥ अकाहार्ये स्पानेग

190

गतचयःपावकाग्निम। विहृत्यात्मानमुपचर्योर्ध्वां धलिर्यया छंनु स्वाहा॥१६॥ आहवनीये स्थाने जलवाणिः प्रच
यःपावका॥ अग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्य तिर्यगूर्ध्वं धलिर्यंग छंनु स्वाहा॥१७॥ सभ्य उदाने कुलवाणिः प्रचयः
पावकाग्निं॥ विहृत्यात्मानमुपचर्याग्रे गछंनु स्वाहा॥१८॥ आवसथ्ये समाने भुभुवाणिः प्रचयःपावका
ःअग्निं विहृत्यात्मानमुपचर्य तिर्यगूर्ध्वं धलिर्यं कललं गछंनु स्वाहा॥१९॥ एवं होमं विधायाथ पंचमेतद्दि
रयेत एवं भावनया सर्वमर्घ्यं।पाडस्मतेमत॥२०॥ ततो वैश्वानरो भूत्वा जुहोम्यन्नं चतुर्विधम्। पंचाम्यग्ने
विधाने नोर्ध्वाधलिर्यक्तगछतु॥२१॥ स्वाहांतोयं चतुस्त्रिंशद्वर्णो मंत्र उदाहृतः॥ पूर्णाहोमं विधायाथ
समस्तूनां त्रेनमंत्रवितन॥२२॥ अमृतेत्यादिमंत्रेण पीत्वान्नतुलकोदकम्॥ आचम्य विधिना पश्चात्कुह्व
मतमाचरेत॥२३॥ मूलाधारं समारभ्य द्वादशांतावधि स्मरेत॥ नीवात्मानं जगछायं नित्यमेकमनन्य
यं॥२४॥ प्रकृतिस्थं भंज्ञांतमाद्येन रहितं परम्॥ हवनीयेन कुंडेन द्रुतेनापि समर्पितम्॥२५॥ ए
वं पलमुधारूपं पंचाशद्वर्णसिंचितम्॥ मत्वा हविर्हुतं मंत्री सत्वलत्पंचवह्निकम्॥२६॥ प्राणमायं
चकुर्वीतागौं मंत्री। प्राणाग्निहोत्रकम्॥ गर्भस्थितिभयं कोऽपि न विंदति कदाचन॥२७॥ अथतत्वं प्रवक्ष्या
मि कौलिको द्वारहेतुकम्। याकाङ्क्षिता मम मार्गेण माध्यते देवतानुगा॥२८॥ मपंचकेन मानमासा
धकस्येष्टदायिनी॥ नाधिकारः क्व विप्राणां मपंचकनिषेवणे॥२९॥ अज्ञानाल्लोहतो वापिड्गुरोवा

प्रसंगतः ॥ सर्पं च कस्य संगाच्छ्रैतानो निरयमश्नुते ॥ ४० ॥ तदुद्धाराय वक्ष्यामि युक्तिं प्राणाग्निहोत्रकम् ॥ मानसस्थम
स्नरो चित्तं कृत्वं पंक्तिमकुल्यके ॥ ४१ ॥ अग्नित्रयो देवता या कृत्वं तत्कुर्यात्ते त्विति ॥ मेथुने व्यस्य दर्भंतु हृत्सिरू
पं वि चिन्तयेत् ॥ ४२ ॥ दक्षिणाग्निस्मृते तेजो भावयस्तं भवेन्नतम् ॥ एवमानन्त्रिपर्यंतं वा तायामेषु नेचरेत
४३ ॥ प्रातस्त्यापनोनीत्वा धुजापातः प्रजायते ॥ तनत्ररति तं पापं देवता च प्रसीदति ॥ ४४ ॥ एवं कृतो कृतेषु
डांफूलं मंत्रेण साधकं ॥ देवतानेन तुष्टा स्यात्त्रपापै रभिभूयते ॥ ४५ ॥ सयमन्त्रं कृते न तु कुर्याद्देवताम्ब
रवे ॥ न चोन्मादमघागंधो न पापं धर्मस्य वक्षः ॥ ४६ ॥ मध्यमेन तु कृते स्वस्याध्यायश्च वडवानलम् ॥ स्वमन्त
सोऽव्ययः साधकश्चैव भुक्तिमुक्तिपदं व्रजेत् ॥ ४७ ॥ इत्थं ते कथिता विद्या वाममार्गे प्रवर्तिता ॥ नानामंत्रैः कु
नाशिष्या हातन्त्ररां भुक्तिदे ॥ ४८ ॥ शक्तित्रयात्मका वाग्वादिन्या प्रकीर्तिते ॥ प्राणांवं वे दग्धमंत्र वाग्वादिनी
पदं वदेत् ॥ ४९ ॥ ह्रीं श्रीं क्लिं त्रैं क्रों दिनी त्रि मसप्लक्षे मं वदे कुरु ॥ सौः प्रोक्ता मोक्षप्रवार्य कुरुद्धप्रणावं वदेत
५० ॥ वाग्वादिन्या मनुः प्रोक्त एकोनत्रिंशदक्षरः ॥ नवविश्वनागौर्वैर्गौ जांपते स्वयम्भूत्रयं ॥ ५१ ॥ ब्रह्मादीनां
त्रयाणां तु वाग्देवास्तत्र देवताः ॥ उत्पत्तिस्थितिनाशानां कादिकालाः पृथक्पृथक् ॥ ५२ ॥ नास्य पूजा न
च ध्यानं न छेदो न च किंचन ॥ गणेशस्य प्रसादेन वर्णालक्षजपाद्भुतम् ॥ ५३ ॥ वाक्सिद्धिं समवाप्नोति का
व्यं स्यादिकं हृदि ॥ चिंतयित्वा तथा मंत्ररत्नराड्जप्त्वा वदेत्स्फुट ॥ ५४ ॥ तदा सामानसीस्त्या शापानुग्र
हवादिनी ॥ प्रोता दस्य स्थिरा सिद्धिर्हःक्रौं स्थिति भावयात ॥ ५५ ॥ तन्तः प्रोक्ता गणेशेन त्रिपुरस्यानुभैर

191

वीं ॥ वदवदवाग्वादिनी ऐं पित्येकोनवाक्षरः ॥ ५६ ॥ क्लिन्ने क्लेदिनि इम्भु क्षामहाभोगं वदे कुरु ॥ एकादशार्णो मंत्रो
यद्वितीयः परिकीर्त्तितः ॥ ५७ ॥ नारं मोक्षं कुरु ह्रीं वन्नतीयो यष्ठ ३ रौंकः ॥ त्रयाणामपि गतः प्रोक्तः षड्विंशत्यक्ष
रो मनुः ॥ ५८ ॥ गणेशस्य प्रसादेन वामाचारेण सिद्धि कृत ॥ भैरवी देवता चात्र वर्णलक्षं जपाद्भवेत् ॥ ५९ ॥ न
च पूजादिकं न्यासो मपंचकनिषेवणम् ॥ केवलं सिद्धये प्रोक्तं सर्वमंत्रेषु गोपितम् ॥ ६० ॥ ज्ञानंयैर्गनमा
र्गेण सिद्धात्मेनात्र संशयः ॥ एताभ्यामेव मंत्राभ्यां वहवः कौलिकाः कृता ॥ ६१ ॥ अथ वक्ष्ये विप्र गोप्यां देवी
त्रिपुरभैरवी ॥ कौलिके वाममार्गे च सिद्धांमेडुमसिद्धिदं ॥ ६२ ॥ हकारं वसकारं च रेफमैकारसंयुतम् ॥ ना
दविंदुसमायुक्तं वाग्भवं कूटमुच्यते ॥ ६३ ॥ हकारं वसकारं च ककारं च तथा लरौ ॥ नादविंदुसमायुक्ते ईका
रे योजयेन्नदा ॥ ६४ ॥ पंचवर्णात्मकं कूटं कामराजाभिधं मतम् ॥ हकारं वसकारं च रेफमौकारसंयुतम् ॥
६५ ॥ विसर्गान्तं ततीयंतु कूटं वर्णत्रयात्मकं ॥ तृतीयबीजं विवाणं स्त्रीणां भुजं नवर्गभुक ॥ ६६ ॥ आदौ म
कारं पश्चात् हः स्त्रीभिः कूटत्रये पि च ॥ पठ्वी। यस्त्रथानामां देयो मंत्रः सुसिद्धये ॥ ६७ ॥ पंक्तिश्छंदोमुनिः
प्रोक्तो दक्षिणामूर्त्ति संज्ञकः ॥ देववंदितपादाब्जा देवी त्रिपुरभैरवी ॥ ६८ ॥ आपादान्नाभितस्त्वाद्यमाना
भिहृदयान्परम ॥ आब्रह्मरन्ध्रान्तं वाद्यमेवं बीजत्रयं न्यसेत् ॥ ६९ ॥ आद्यं सव्ये पां दक्षे तृतीयमुभयोन्य
सेत् ॥ ऐं हृन क्लीं च शिरः प्रोक्तं सौरनेत्रशिखामना ॥ ७० ॥ ऐवर्मक्लीं वनवंत्या सौरस्त्रं परिकीर्तितम् ॥ ऊर्ध्वा
धारो हृदि मस्येमनोः कूटत्रयेषु तः ॥ ७१ ॥ कुर्वीत देहस्त्रां हं त्रिभिर्वीजैलडध्यते ॥ मणिबंधे करतलेका

गेत्वक्रमान्न्यसेत् ॥ ७२ ॥ आदौ कक्षे ततो वामे कक्षा कूर्परपाणिषु ॥ ततदक्षे च वामे च पादयोश्च तथा न्यसेत् ॥ ७३
पादांते हृदये लिंगे संहारक्रमतो न्यसेत् ॥ अथ सृष्टिक्रमेणैव वीजानामेषु विन्यसेत् ॥ ७४ ॥ आदौ वामे ततो दक्ष
कर्णयोश्चुवुके ततः ॥ शंखयोश्च भ्रुवोश्चैव नेत्रयोश्च तथा नसि ॥ ७५ ॥ वाहुद्वये च हृदये कूर्परादित्रये कटौ ॥ जा
नुनोर्व्यंजने चापि पादयोर्मलनिर्गमे ॥ ७६ ॥ पार्श्वद्वये च हृदये स्तनयुग्मे गले तथा ॥ ततो यामलको न्यासः
डौं क्षौं वीजद्वयेन तु ॥ ७७ ॥ लिंगे रन्ध्रे नमः शिखाद्यवीजेन विन्यसेत् ॥ प्रोक्ते नमश्च हृदये मध्यवीजेन विन्यसेत्
७८ ॥ मनोभवाये हृदयं भ्रुवोर्मध्ये ततीयकम् ॥ सौः क्लींस्ये पिति वीजैश्च स्थानेष्वेषु प्रविन्यसेत् ॥ ७९ ॥ कामने ड्रीं
चयोगे ड्रीं विद्ध्योनिक्रमादिमाः ॥ विलोमवीजैर्विन्यस्य पूर्विन्यासमथाचरेत् ॥ ८० ॥ क्लों मीशानरू
पाय ततो मनोभवाय च ॥ नम इत्यंमतः प्रोक्ता मूर्द्धिशानं न्यसेद्ध्रुवः ॥ ८१ ॥ क्रुं तत्पुरुषरूपाय मकरध्वजका
मने ॥ नमः प्रोक्ता न्यसेद्वक्रे हृदये तु ततो न्यसेत् ॥ ८२ ॥ हूं अघोररूपाय कंदर्पस्यात्मने नमः ॥ हीं वामदेवरू
पाय मन्मथस्यात्मने नमः ॥ ८३ ॥ एतत्पुरैत्र विन्यस्य पादयोश्च तथा न्यसेत् ॥ ह्रं सद्योजातनाम्ने कामदेवाय न
म इत्यपि ॥ ८४ ॥ उं ह्रं प्राग्दक्षिणोदीच्यपश्चिमेषु स्वेष्टिमान् ॥ प्रविन्यसेत्ततः पंचवाणानंगेषु विन्यसेत्
८५ ॥ द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः इति पंचवाणाः प्रकीर्तिताः ॥ अंगुष्ठादिकनिष्ठांतमंगुलीषु क्रमान्न्यसेत् ॥ ८६ ॥ क्षोभ
णद्रावणाकर्षवश्योन्मादाश्च नामतः ॥ ललाटभ्रूमध्यभागमुखवकारांतकण्ठके ॥ ८७ ॥ हृन्नाभिलिंगेष्विय
स्थानेष्वेता अष्टौ नइरूपयः ॥ शुभ्रगात्राभगात्र स्थानतनीयाससविशी ॥ ८८ ॥ चतुर्थीनुपराहेया पंचमीमग

१६२

मालिनी ॥ अनंगानंगकुसुमा प्रोक्ता चानंगमेखला ॥ ८८ ॥ अनंगमदनाः सर्वां मदविभ्रममंथराः ॥ यथाः कुसुमचमना
हरिन्कंचुकिकाः प्रभाः ॥ ९० ॥ वाक्कामतूंभुतस्त्रीमतृताः पंचेदिता लक्ष्मी ॥ न्यासे कुर्याद्भूषणाख्ये ततः स्तननिरा
ग्रन्ते ॥ ९१ ॥ न्यसेच्छिरसि भाले भ्रूकर्णाक्षियुगले नसि ॥ गण्डयो रोष्ठयोर्दन्तपंक्त्योरालेन्त्वरान ॥ ९२ ॥ चिबुके
छगले कण्ठे पार्श्वयोः स्तनयुग्मके ॥ दोर्मूलयोः कूर्परयोः पाणयोस्त्वङ्गुष्ठदेशतः ॥ ९३ ॥ नाभौ गुह्ये च वंश्चोर्वोर्जा
नुनोर्जंघयोस्तथा ॥ स्फिजोः पद्मलयोपश्चाच्चरणांगुष्ठयो द्वयो ॥ ९४ ॥ गेहे येच तथा कांच्यां हृदये दक्षक
रण्डले ॥ वामकुण्डलके मूर्द्धि वलये पानके तथा ॥ ९५ ॥ हृदयस्था स्तनाभ्यो जकर्णिका मध्यमे स्थिता पृ ॥ ज
पाकुसुमसंकाशामहार्णवरभूषणाम् ॥ ९६ ॥ स्मितसौधमस्तमौ संत्रितेत्रां चंडज्ञेधरां ॥ विश्वसौन्दर्य
सर्वस्वत्रसासागरत्रूपिणीम् ॥ ९७ ॥ ब्रह्मा त्रिनेत्रराडेवाहिवाख्येर्ध्यात्तु सप्तिनैः ॥ मातिरुतां गीमस्तादेवीं सकां
जपवटीं वराम् ॥ ९८ ॥ पुस्तकालंकृतकाभ्वरदाभयधारिणीं ॥ आनंदमधुरां देवीं मदाघूर्णितलोचनां ॥
९९ ॥ रक्तांगरागसद्धूपां ध्याये त्रिपुरभैरवीं ॥ पूजायंत्रं प्रवक्ष्यामि भैरवीबालयोर्द्वयो ॥ १० ॥ नवयोन्यात्मकं
कुर्यान्माण्डलं गुरुमार्गतः ॥ हकारे च सकारं च रेफसौकारसंयुतं ॥ १ ॥ सौ बिंदुद्वयसंयुतं वाग्भेति कोणेमध्यमेप
सेत ॥ योन्यष्टके कामबीजं वह्निर्वृद्धलं लिखेत् ॥ २ ॥ केसरेषु स्वरांल्लिख्य अष्टाकष्टदले भुवं ॥ पत्रवर्णात्प
यान् वर्णान्अक्षौ चेष्टिवेक्रमात ॥ ३ ॥ ग्रंथयः प्रणवाद्यान्तु दलाग्नां कारयेतक्रमात ॥ दलाग्रे त्रिभू
लान्तिवहिर्भूपुरमालिखेत ॥ ४ ॥ मूलाग्रेष्वलिखे द्वह्निरभिक्रमात्त्रिं ॥ स्त्रीश्च पूर्ववत ॥ तत्रगृहा रुद्ध ऊलाभ्यपि

स्त्रठं नूडटराणां तथा ॥५॥ यद्धोत्र फर्दोश्चापि समर्पांत्वपां तथा ॥ हृत्रद्वयं च मद्दा हेवानि कार्यो चमानका
६ ॥ चमरस्त्रत्र यं कुर्यान्न द्वा हे देव मर्चयेत् ॥ यंत्रमध्ये देव पूष्णास्ना दक्षिणापेनपूजयेत ॥७॥ वादशो नाआघर्वाप्पां
एकस्पांदिशित्रयम् ॥ वामा ज्येष्ठा तथा रौद्री अविकेद्धानतः परम् ॥८॥ नानाक्रियाकृत्रिकाम्चविंदीदेवा
विषप्त्रिका ॥ डस्मराम्व तथानंदाध्यानमपामां निरूप्यते ॥९॥ मुक्ताफलामलमणिस्फुरछत्रंशाशिप्रभम् ॥ गंगा
तरंगधवलं चामरद्वयमद्भिजे ॥१०॥ नवरत्नस्फुरद्दीदानां दूलस्पकरराड्कम् ॥ मल्लिकामालतीजातीशतप
त्राघदमपि ॥११॥ पत्नीरत्नमयं भा राइ तथालंकारपूरितं ॥ पेरीं वध्यजनहंहं नवरत्नविचित्रितम् ॥१२॥ नी
लकरारुम्पपिष्टैश्च तथोरविराजितम् ॥ कर्पूरमृगनाभ्याद्यं कर्पूरक्षोभसंभृतम् ॥१३॥ चषकं स्वर्णारचितक
नीहाररराजितं ॥ कल्लोलस्पशताकां चकरांडचंडपूरितम् ॥१४॥ दृष्टा नाः परमेशान्यः शक्तयः पीठसंस्थि
ताः पूर्वादिपरितः सर्वाः सर्वाभरणभूषिताः ॥१५॥ संपूज्य मध्ये देवेशी प्रेतसिंहासने यजेत ॥ रक्तयोनिभू
निस्फारदीप्तिमत्सकलाव्ययम् ॥१६॥ पूर्वप्रेतासनंसाक्षान्मोक्षदायी न संशयः ॥ रुमोः सदाशिवस्ताप्रे
तपद्मासनायच ॥१७॥ हृदंतः षोडशार्णाख्ये मंत्रः स्यान्पीठपूजने ॥ सिंहासनगतं पूज्य चक्रे व्योकुलमंद
री ॥१८॥ ध्यात्वा हृनागायत्र्या श्वदर्शयित्वा पुदर्शयेन ॥ वरमुडांवाभया त्वां ध्याये त्रिपुरभैरवीं ॥१९॥ हृदयस्था
नतांभोजकर्णिकामध्यसंस्थितां ॥ जपाकुसुमसंकाशामरुणांवाम्भवेरां ॥२०॥ स्मितंसौधमस्तामो
तांधितित्रांचंडहोतरम् ॥ विश्वसो दर्पसर्वस्वज्ञ समागररूपिणी ॥ त्र्यक्षा त्वनेत्रम्डेशाद्धिवाच्ये मेगाड

मंत्रकैः ॥ माणिक्यागौ महादेवी मुक्ताजपवटीवराम् ॥ २१ ॥ पुस्तकालं क्रमकरां वरदाभयधारिणीं ॥ आनंदस
वरीं देवीं मदाघूर्णितलोचनं ॥ २३ ॥ रक्तांगरागवस्त्रभगांच्छ्या येत्रिपुरभैरवीम् ॥ षडाविंशतिसंख्याकाल
नोदेव्यै प्रदर्शयेत् ॥ २४ ॥ वराभये पुस्तकाक्षमालाम्बांकुशपाशकौ ॥ चापवाणौ कपालं च कमलं चा
पुष्पं तथा ॥ २५ ॥ कपालारब्धा वामहस्तेन नलं कुर्यात्कपालवत् ॥ आवाहनाद्याश्चादौ स्पृश्चतस्रो नैवप
वच ॥ २६ ॥ दर्शनियाद्योनिमुद्रा तासां लक्षणमुच्यते ॥ योनिमुद्राहृदिक्षिप्रात्रैलोक्यक्षोभिणी भवेत् ॥
२७ ॥ त्रैलोक्यद्राविणी चास्यै त्रैलोक्याकर्षिणी ध्रुवो ॥ त्रैलोक्यवशकृन्मुद्रा तेनस्यादंकुशं परं ॥ २८ ॥ ततः
षडंगावरणं पीठस्य परितोर्चयेत् ॥ श्रीशाम्भरवायवामपश्चे चितिदिक्षु च क्रमात् ॥ २९ ॥ अग्नेकोणर
ति पश्चात्प्रीतिं नैरृत्यकोणके ॥ मनोभवां दक्षकोणे ततो वारुण्यां समर्चयेत् ॥ ३० ॥ द्राद्रावपाणदक्षैक
मश्रेकामांश्च वाणावत ॥ तत्र संपूजयेदेताः पूर्वादिक्रमतो यजेत् ॥ ३१ ॥ अनंगकुसुमाद्याश्च द्वितीयं
त्रंगमेखला ॥ तृतीयानंगमदनाश्चेत्तंगमदनातुरा ॥ ३२ ॥ सुभगाद्यं च मीदेव्यो भगाद्येधगमर्पिता ॥
भगमाला तु सर्वत्र देवपृष्ठे तु पूर्वदिक ॥ ३३ ॥ अष्टयोनिभ्रमस्याधावाह्ये चाष्टदले द्वयम् ॥ ब्राह्मी
मुक्ते वामिगंतान्डमाहेश्वरीयुतम् ॥ ३४ ॥ चांडकौमारी कामके कोधं स्याद्वैष्णवीयुतम् ॥ वाराह्या
वतथोन्मत्तं माहेंद्यान्वकपालिनम् ॥ ३५ ॥ चामुण्डाया भीषणो महालक्ष्मी संहारसंयुता ॥ दीर्घस्वाष्ट

कंविंडुभंके नामहदात्रिनम् ॥ ३७ ॥ क्रमान्मूष्टसकीनां पूजनेहोमसन्तर्पणाः ॥ नन्दकैरवमंत्रेणस्वाहान्ताः सर्विंडकाः
५ ॥ कामरूपंचमलयं ततः कोल्लगिरिः स्मृतः ॥ कुलांतकं चचौहारे जालंधरमतः परम् ॥ ३८ ॥ उड्डियानं देवकोटि
पीठाष्टकमुदाहृतम् ॥ यांथिस्थानेषु संपूज्य पश्चिमादिक्रमेणतु ॥ ३९ ॥ हेतुकं भैरवं त्वाद्यं द्वितीयं त्रिपुरांतक
म् ॥ वेतालमग्निजिह्वं च कालांतिककपालिनौ ॥ ४० ॥ एकपादं भीमरूपं च नोवाहेनभपुरे ॥ पूजयेल्लोकपा
लांश्च दुर्द्धर्षः क्रमतो यजेत् ॥ ४१ ॥ ब्रह्माणीं चैव विष्णुं वाथा चैये पश्चिमादितः ॥ चांपूर्वौवडुकोदेवोह
दयानन्दोगणाक्षरः ॥ ४२ ॥ यों योगिनीभ्यो नमो धों क्षां क्षेत्रपतये नमः ॥ गां गणपतये नमो वायव्यादिविदिक्षु
च ॥ ४३ ॥ वसवोद्वादशादित्यास्तडाभूतगरागोविलः ॥ नित्यहोमविधिं कृत्वा बलिदानं चरेत्ततः ॥ ४४ ॥ ईशाना
दिककोणेषु मातृलानां चतुष्टयम् ॥ पादौ त्रिकोणांत हाहो हुनं च च नरायकम् ॥ ४५ ॥ एवं मंत्रैः समभ्य
र्च्य वडुकादीं स्ततः परम् ॥ वलिमंत्रैश्च वलयो देया मंत्रानुवदाम्यथ ॥ ४६ ॥ एहोहि देविपुत्रांन वडुकांते
व नाथव ॥ कपिलां नेजटाभाररम्भासुरां नेत्रितेजःचे ॥ ४७ ॥ ज्वालामुखे ते निसर्वाते विघ्नान्नाशय नाशय ॥ सर्वो
पचारसहितं वलिं गृह्णहृदयं वदेत् ॥ ४८ ॥ पंचपंचाशदर्णोयं स्यात्तु तो वडुकस्य च ॥ पात्रांतरेणगृहीयात्सु
वेस्थापितपात्रतः ॥ ४९ ॥ योगीयं गृहीत्वा च याघामंतुष्णोनामाभ्यां विसर्जयेद्वलिं ॥ यां योगिनीभ्यः स्वाहा सर्वव
र्णा योगिनीपदम् ॥ ५० ॥ हुंफट्स्वाहेति च स्वर्णो योगिनीनां वलेर्मनुः ॥ वामांगुष्ठानामिकाभ्यां मध्य
याप्यर्वं च वलिम् ॥ ५१ ॥ षडंगीयुकं क्षं प्रोक्ता स्थान क्षेत्रेत्रिपालच ॥ कूपदीपादि सहितं वलिं गृहस्ताद्वयेव

194

॥ राम: ॥
॥ १९४ ॥

त्र ॥ ५२ ॥ अन्त्रेरक्तनवोर्णांयं क्षेत्रपालवतेर्मतः ॥ अंगुष्ठतर्जनीभ्यां वा तर्जनीमात्रकयापि वा ॥ ५३ ॥ गां गीं गूं गणप
तये वरवरद सर्वच ॥ जनमे वशमानेनिय वलिं गृह्ण संवदेत ॥ ५४ ॥ स्वाहान्तं नरकत्रिंशद्वमनीवर्णाः प्रको
र्त्तिता ॥ वामांगुष्ठामध्यमाभ्यां प्रोक्षोयेवामिमन्त्रजेत ॥ ५५ ॥ निर्माल्यभोजिनी वास्या देवी त्रिपुरचंडिका ॥
तजपेत्रिंशता मूलं साधककल्पकदावन ॥ ५६ ॥ सप्तमपदायं संपुटाकुरोत्वे ध्यामरंभुवीः ॥ प्रजपेत्सिद्ध
ये सूर्यलक्षं मंत्रं दृढव्रतः ॥ ५७ ॥ तत्सहस्रं प्रजुहुयात्पलाशकुसुमैर्नवैः ॥ त्रिस्वाद्वक्तैरथवादिकुसुमैरर्च्य
वा कुर्वेत ॥ ५८ ॥ रक्तांवरः पीनमनामौक्तिकाभरणोद्धतः ॥ चंदनागुरुकर्पूरकृतगात्रानुलेपन ॥ ५९
ब्रह्मचर्यरतः शांतो विहृन्तः परपठुरा ॥ सर्वभूतसमो मोनी कुमारीपूजको भवेत् ॥ ६० ॥ अथैतस्या
एकवीजप्रयोगो वक्ष्यतेधुना ॥ नवकुंदनिभा देवी मुक्ताजालविभूषिता ॥ ६१ ॥ पुस्तकाभयविद्याक्ष
मालाराजत्करांबुजा ॥ एनस्याः पूर्वमंत्रबीजे लक्षजपनिसंयतः ॥ ६२ ॥ कविताजायतेतस्य नानाछन्दो
र्थशोभना ॥ अथ द्वितीयवीजस्य ध्यानादिकमिदं स्मृतम् ॥ ६३ ॥ रक्तांबररतोभूषाले विलसत्पाणिप
ढगान पाशं च वीजपूरं च वाराणतं कुशमेव च ॥ ६४ ॥ कपालं च धरश्चैति षडुत्रै देवतां भजे ॥ रक्तैरलंकृ
तां पुष्पैर्मदघूर्णितलोचनाम् ॥ ६५ ॥ हेलाविलाससंपन्नां नवयौवनसुंदरीं ॥ देवीं ध्यात्वा जपेत्मं
त्रंयो वीजं मध्यमं वशी ॥ ६६ ॥ त्रैलोक्यं क्षोभयेदाशु भुजराव ल्लि छि भागमो ॥ अथ तृतीयवीजस्य

॥ मे·मं ॥
॥ १९५ ॥

ष्वेध्यानादिकं त्वथ ॥६७॥ अक्षमालां सुधाकुंभं भठडापुस्तकधारिणीम् ॥ नवकुंदेंड संकाशां राजन्मौक्ति
कभूषणां ॥६८॥ शक्तिसद्भिमयं ध्यात्वा बीजं सारस्वतं वशी ॥ यो जपे जायते तस्य कविता भुवि संपदा
६९ ॥ पालाशपुष्पैस्त्रिखाडशुजैर्हो योपुतत्वयम् ॥ कुर्यात्तस्य स्ववनीतलक्ष्मीसौभाग्यानां गृहं हि सः ॥७०॥
जातिकरंजसप्तच्छदयेडवसमिद्वरैः ॥ बिल्वपुष्पैस्त्रिखाडशुनैर्होमं समाचरेत् ॥७१॥ परनारीनृपाणां
चरंजनमवनिकृत्स्नम् ॥ मालती वकुलोत्पलैर्दलैश्च दनवारिणा ॥७२॥ त्रिकोणे कुंडे क्रमाज्जप्य कविन्व
मपि जायते ॥ अनुलोमविलोमेन मध्यस्थसाध्यकमंयुक ॥७३॥ मंत्रं प्रजप्य होतव्यं लोणात्रिकया
ततः ॥ नरनारीनृपांश्चैव वशयेन्नात्र संशयः ॥७४॥ त्रिखाडशुशिल्वफलैर्होमो मर्त्यानुरंजनः साधक
स्यसम्पद्भिश्च कमलायाप्नवेदपि ॥७५॥ त्रिखाडशुग्रहचीमितैर्होमोयं ज्वरनाशनः ॥ गुप्तरूपा स्थिता
काश्यपमेवं त्रिपुरभैरवी ॥७६॥ अथ संपत्प्रदां वक्ष्ये देवीं त्रिपुरभैरवीं ॥ आहृतां गणनाथेन कौलि
काचारपूजिताम् ॥७७॥ हकारं च सकारं च वकारं च फरौ तथा ॥ एकारस्वरसंयुक्तं बिंदुनादविभू
षितम् ॥७८॥ पंचवर्णात्मकं कूटं प्रथमं परिकीर्तितम् ॥ द्वितीयबीजमैंकारं ह्सौः स्यात्तृतीयकं ॥७९
एवं मंत्रः समाख्यातो द्विरावृत्या षडंगकम् ॥ प्राग्वदध्यांश्चरेन्मासात्लक्ष्मीनमसप्पात्तिरूप्यते ॥८०
उद्यत्सूर्यसहस्राभां वंद्यूढां त्रिलोचनाम् ॥ नानालंकारसुभगां सर्वैर्वैरतिदुःखत्रिनीं ॥८१॥ स्ववदुधि

195

॥ रा·पः ॥
॥ १९५ ॥

भराढ्यां कलितां रक्तवाससां। डमरुं च त्रिशूलं च खड्गं खेटकमेव च ॥ ८२ ॥ पिनाकञ्च शरान्पाशानंकुशं पुस्तकं त-
था ॥ अक्षमालोद्वहद्दोर्भिः शवसिंहासनस्थिताम् ॥ ८३ ॥ एवं ध्यात्वा यजेत्पीठे प्रथमं पीठमंत्रतः ॥ अघोरे ह्रैं ह्रौं
च घोरे स्मिायां घोरतयेनरे ॥ ८४ ॥ श्री सर्वविद्येभ्यो नमस्ते त्रिपदं वदेत् । हस्रूं पेम्फो हुं श्री वदेवागीपीठमं-
त्रकः ॥ ८५ ॥ ततः पूज्या स्मरपीठस्य शक्तयः पूर्वदेशतः ॥ वामा ज्येष्ठा च रौद्री च काली च कलं न· सर्वं लोचनां
८६ ॥ कालाघो ववलाघा च जपे द्विवटि शीतन ॥ वलप्रमथिनी चैव सर्वभूतदमनी तथा ॥ ७ ॥ द्वादशे
ताः क्रमादेवोमनी चमनोन्मनी ॥ पूजा पीठस्य मध्ये तु पश्चाद्दलानि पूजयेत् ॥ ८८ ॥ रत्नादित्रयमध्य-
स्थितां तथा रंगादिकान् यजेत् ॥ ब्राह्म्यादि पूर्वं संपूज्य वसुपत्रेषु मातृकाः ॥ ८९ ॥ भूर्विंबे लोकपालांश्च
मायुधान् परमेश्वरी ॥ अस्य मंत्रं प्रयोगार्थं त्रिपुराभैरवी समाम् ॥ ९० ॥ चैतन्यभैरवी मंत्रस्याक्षरः कथ्य-
ते शृणु ॥ सहा वैकारसंयुक्तो प्रथमं बीजमीरितम् ॥ ९१ ॥ सकलह्रीं समायोगात् द्वितीयं बीजमु-
च्यते ॥ सहराश्रौ समायुक्ता विसर्गान्तान्तीयकं ॥ ९२ ॥ उद्यद्भानुसहस्राभां नानालंकारभूषितां ॥
मुकुटे ईन्दुलसच्चंद्ररेखां रक्तांबरान्वितां ॥ ९३ ॥ पाशांकुशधरां नित्यां वामहस्ते कपालिनीं ॥ वरदाभयदो-
भाषां पीनोन्नतघनस्तनीम् ॥ ९४ ॥ एवं ध्यात्वा यजेद्देवीं पूर्ववत्सिंहासनस्थितां ॥ द्विरावृत्या षडंगानि
न्यसेत्सर्वांगरक्षणात् ॥ ९५ ॥ त्रिकोणं चैव षट्कोणं वसुपत्रं ततः परं ॥ चतुरस्रं चतुर्द्वारमेवं मण्डलमा-
लिखेत् ॥ ९६ ॥ प्रथमावरणं चात्र षडंगैः परिकल्पयेत् । रत्यादिकास्ततः पूज्या त्रिकोणाग्रे वसन्तकं

वामे कामं विधुं दक्षे यजेद्धाराणांश्च पूर्ववत् । डाकिनीं राकिनीं चैव लाकिनीं काकिनीं तथा ॥ ९८ ॥ साकिनीं हा
किनीं चापि पश्चिमादिक्रमाद्यजेत् ॥ अनंगकुसुमाद्याश्च वसुपत्रेषु पूर्ववत् ॥ ९९ ॥ पभ्ल्लारसांत्यौ वज्र
कपेघाह्वपेषु पुनः ॥ अपांगभ्रूविलासौ च भावतापैश्च पूजयेत् ॥ १०० ॥ पुरश्चर्यादिकं प्राग्वत्प्रयोगा
आपि साधयेत् ॥ नटदेवच यंत्रादि रोगनाशादिकं तथा ॥ १ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि भुवनेश्वाये
रविद्यम् ॥ हसाठेकालेंकुशौ प्रथमं वीजमीरितम् ॥ २ ॥ हसकलाह्रीं समेमाद्वितीयवीजमुच्यते ॥ ह
सावोकारसंभुकौ विसर्गांतं तृतीयकम् ॥ ३ ॥ बदृ। धीचित्तपध्येनवीजानो ॐ षडंगकम् ॥ जपाकुसु
मसंकाशां दाडिमीकुसुमप्रभाम् ॥ चंद्ररेखाजटाजूटां त्रिनेत्रां रक्तवाससां ॥ नानालंकारसुभगां
पीनोन्नतघनस्तनीं ॥ ४ ॥ पाशांकुशवराभीतिदधानां च शिवांश्रये ॥ चैतन्यभैरवीं वन्त्या घटत्रो
कणि साधनम् ॥ ५ ॥ षडंगावरणां चात्र पूर्ववत्स्थापितो यजेत् । रत्नपीठः प्रजयेद्देवीं त्रिकोणे तदनं
तरम् ॥ ६ ॥ व्रतविभुमहेशाद्यास्तत्र पूज्या वहिः पुनः । डाकिन्याद्याव सुदले षड्दले साकिनी सु
षो ॥ ७ ॥ अनंगकुसुमाद्याश्च ब्राह्म्यादिभूगलेततः । भूविंवे लोकपालांश्च वज्रकाद्यांश्च पूज
येत् ॥ ८ ॥ चतुष्षष्टियोगिनीभ्यो हृदंतेयं दशाक्षरः । अष्टपत्रेषु भूविंवे त्वेकोभ्वारेणा पूजयेत्
९ । अष्टादश महाकोटियोगिनीभ्यो नमोंचयेत् । जपादिकप्रयोगांश्च हृतं यानि प्राग्वदेमाहे

196

१०॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि भैरवीं कमलेश्वरीं॥ हंसस्थाने सहेमांक्तासर्वमंत्रादिपूर्ववत्॥११॥ सृष्टा तान्ता
नन्तः शक्त्या जुहितां गे भवं त्रदा॥ स्पर्शस्य पावामसार्गे गजभं। स्यानुमन्त्रने॥१२॥ यमोलक्ष्यं तथा दुःखं
कलौ व्योमिंग पिष्यति॥ भगाहं भवदेवे भृग्रस्पक्षेयं भविष्यति॥१३॥ अवर्णाश्चापि वर्णाश्च प
विष्यंति वरप्रदाः॥ स्पर्शामपंचके पूजां कृत्वा येन पतन्त्यरा॥१४॥ स्वस्थानीरे १ ऋर्यां नवका
लंपूली दति॥ भवमेशी भैरवीं न कृत्वा रूपान्तरं सम॥१५॥ कार्यार्थं वहवः शिष्याः कौलिका वापि
नकृता॥ नस्याख्यानाश्च पूर्वमादिप्राचदक्षिणापागत॥१६॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि हंसराद्यांवभै
रवीं। पृ॥ भव नेश्वरभैरव्या वी। जादौ हंसरान्त वदेत्॥१७॥ त्रयाणाम पिवीं। जानां पृथग्मवंजनास्य
कान्त॥ हसरादाान दानियाप्रागवसूजादिकं मतम्॥१८॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सिद्धां कौलेशभैर
वीं। न॥ आद्ये नेत्री जयोरेफ हहिताहसरादिका॥१९॥ कौलेश्वरीं पवे द्विधा कौलिका नो मुसिद्धिद॥ सं
संपत्प्रदाभैरवी। वल्लवध्यानजपादिकं॥२०॥ कुर्वती पापिहशं कर्मदिवोदासस्य नेजसा। नश्यका ल
त्रलंस्थानं नदा देवेन दुंदिराः॥२१॥ जयदुर्गा सपा हृता भक्तानां जयदायिनी॥ दुर्गा त्रायस्थो दे
वलं वक्ष्यामि समासतः॥२२॥ दुर्गे दुर्गे रक्ष पदे पूर्णगादिनवाक्षरः। एकादशार्णः त्वारां तोमं
त्रमुग्रमर्दाय कम्॥२३॥ नारदो मुनिराख्यातो विराट् छंदः उदाहृतः। जयदुर्गा देवतास्यो दुःकि फ

ङ्क्तिफलप्रदा ॥ २४ ॥ नाराद्यैः पंचमंत्रस्य पदैः सर्व्वैराधा मता ॥ ज्ञानिवृन्दैरंगक्लृप्तिः छन्दपदैः स्तैः षडं
गकम् ॥ २५ ॥ अष्टपत्रांबुजद्वंद्वं चतुरस्त्रत्रयावृतम् ॥ गुरुद्धारसमायुक्तं कुंकुमादिभिरुद्धरेत् ॥ २६ ॥
कुर्यात्सपीठपूजायां नवशक्तिसमर्च्चनम् ॥ प्रभामायाजयाचैव सुखमा च विशुद्धिका ॥ २७ ॥ ना
दिनी सुप्रभा चापि विजया सिद्धिदा तथा ॥ एकवह्निशरल्लीवह्नीनेरडिः प्रपूजयेत् ॥ २८ ॥ नारोव
ज्रनखदंष्ट्रायुधाय महासिंहाय हुंफट् नमः सिद्धमनुः पीठं वानेन पूजयेत् ॥ २९ ॥ आसनं तुना
नेन दद्यान्मूलेन कल्पयेत् ॥ मूर्त्तिमावाह्य तस्यान्तः पूजयेच्चंदनादिना ॥ ३० ॥ क्रमाद्धाहृद्ययोगैश्च
जयादिभिः प्रभादिभिः ॥ देवायुधैर्दिगीशैश्च हेतिभिर्ध्यानमुच्यते ॥ ३१ ॥ मेघाभा चंद्रमुकुटा सिं
हस्थां निस्वरांकरैः ॥ चक्रं खड्गं चर्म्मदरं यथायोग्यं भजेर्द्दवत् ॥ ३२ ॥ जया च विजया कांतिः श्रीनिश्रा
पिप्रभावता ॥ आद्यामेधाक्षान्तिश्चेतिनामायाक्षरपूर्व्विका ॥ ३३ ॥ अरिंदरो गदाः खड्गः पाशांकुश
शरान्दधत् ॥ इत्यायुधानि प्रोक्तानि लक्षाराणां पंचकेव्रजेत् ॥ ३४ ॥ दशांशं जुहुयात्तस्मै तर्प्पणादि
नतश्चरेत् ॥ ततः सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगाचापरेत्सुधी ॥ ३५ ॥ इमं मनुं जपेद्भूयः प्रविशेच्छत्रुसंगर
म् ॥ अप्रदोषेण रिपुं हत्वा नात्र कार्या विचारणा ॥ ३६ ॥ विवादे व्यवहारादौ जपेद्विजयदो भवेत् ॥
अनयाविद्यया स्मातशाल्वानि च हन्त्यपि ॥ ३७ ॥ संजप्ता त्रिवसंग्रामे सर्व्वविजयदा त्रिनु एतस्या

197

गवता देवादिवोदासमभवन्मक्षमा ॥३८॥ योभ्रात्कोर्थमनीनादिवोदासस्य भूभुजः ॥ वनदुर्गा स्थिता
गंगापारेतस्याममनभ्रमः ॥३९॥ उन्निद्रपुरुषी स्पृस्का । किं चापि पिभयं वदेत् ॥ सोमसुपेत्रि कीचार्यप
श्चाह्नयाक्षित्रं तथा ॥४०॥ यदि शक्तन शक्तं यानत्स्ये भगवति त्रिच ॥ शमयाम्रिव थश्च तिमंत्रोनग
णाणं क ॥४१॥ त्वकार्यं लोध यिन्ते येगणा नायेन्द्री । लिस्मा ॥ र नात्रपेव निःकलांतदालि द्विःप्र
जायते ॥४२॥ ॐ हूं । ऊं ठुं नहुंच प्रथमंबी । जपेचकम ॥ मंत्रादो यो जपेदं नेडूंठा । सोपि त्रिजाप्यत
॥४३॥ त्रिःकाला जायते विद्या सा च कामांसु । सिद्धिदा ॥ आरात्पकोसु । त्रिःपोक्तो हनुहुपद्ये दइरि
तम् ॥४४॥ वनदुर्गांदेवतास्य सर्वकृत्रगि नाहिनी ॥ अन्वच्छ छाद वि ई कारामे त्रा तेः स्यात् स्वदुग
कम् ॥४५॥ दक्षपादांगुलिमूले गुल्फे जानुनि वोनके ॥ वामपादांगुलिमूले गुल्फे जानुनि चोन
कं ॥४६॥ गुदे मूले तथा मूलाधारे च जठरे तथा । पार्श्वयुग्मे हृदि कुच द्वंद्वे कण्ठे वसं विधिः ॥४७॥ क
रयोर्वदने नासापुटयुग्मकर्णयुग्मके ॥ स्वमध्ये मूर्द्धनि मने । वर्गास्तु स्वे यथा विधि ॥४८॥ विधृति
पात्रिनेगा च स्त्र तरीयं कत्रे स्थितम् ॥ वक्रं दरवराभितिहस्तेपुदधति भ्रमा ॥४९॥ स्थागौर्गौ इत्वा
त्रिवदेनोइराहिमौलिवन स्थिता । पुमत्रपुष्प धूपांगी पार्श्वौ इामगजागतकाद ॥५०॥ इति
ध्यात्वा यजेद्देवी पठित्पूर्वादि दितेतन । पर्वमगाणि पत्रणास्वितन भार्यादिके यजेत् ॥५१॥ व

कार्यस्तानि पानं च लोके ज्ञानप्रधानि च ॥ आर्या दुर्गा च भद्रा च भद्रकाल्यम्बिका तथा ॥ ५२ ॥ क्षेम्या च वेदगर्भा च क्षेमंक
री चाष्टमी मता ॥ चक्रशंखासिखेटेषुचापशूलकरोटिकाः ॥ ५३ ॥ वेदलक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं हुनेत्तिलैः ॥ श्री
त्याम्पतिलदुग्धाक्तैर्दुर्गायं चिंत्य चामले ॥ ५४ ॥ नर्वरां माजंनं कुलाग्रालसारा धुनेन तथा ॥ धनधान्यादिभिः स
म्पक्रोषाधित्यानि जेगृहे ॥ ५५ ॥ राजं सिद्ध मनुमंत्री । वांछितार्थान्प्रसाधयेत ॥ दुर्गा प्रयोगभेदेन चिंतयेद्रनवा
सिनीम ॥ ५६ ॥ ध्यायो द्विधेश्य पलां गीहयारेसूडंति स्थिताः ॥ चक्रशंखासिवाणाञ्च दर्धतीवर्मठेटके ॥ ५७
वापं वरदं च नीहस्ते: सुप्रसन्ना नतां ॥ प्रत्यहं प्रजपेन्मंत्री त्वरेक्षार्थज्ञानं सदा ॥ ५८ ॥ सहस्रं च नदंते व प्रयोगाक
नुसहस्रि ॥ यथाऽदिश्य चपठेत्सहस्रं वापुनं जपेत ॥ ५९ ॥ अभिरात्रिपतेन न दसाध्यमपि साधकः ॥ प्रातः स्ना
यी स्थाल पूर्वं स्थारदे वीमसनन्यधी ॥ ६० ॥ त्रिसंध्यं सहस्रं प्रजपे मंत्रं साधकसत्तमः ॥ ज्वररत्नपेणसा प्रांश्च दोषा
प्रशमयेत्सुधीः ॥ ६१ ॥ हुनेदारगाघकतिलैराजिकापिश्च वा तुलेन ॥ अपामार्गसमिद्भिर्वा नाशयेत्सकलान्र
गदान ॥ ६२ ॥ अपस्मारादिकान्सर्वान्नात्र कार्या विचारणा ॥ न्यग्रोधोत्थसमिद्भिश्च शृंगापि हुनेत्सुधीः ॥ ६३
सुवर्णं सर्वसंपत्ये सर्वापन्मुक्तयेपि च ॥ ग्रहादिशांत्ये च तथा त्वपि चारादिशांतये ॥ ६४ ॥ अर्कं हृक्षस मुद्गैर्गो
धूयावसमिद्भिर्वा ॥ अरण्यारविवारं च सहस्रं प्रत्यहं सुधीः ॥ ६५ ॥ दशाहमेवं वांछितार्थसिद्धिर्भवति नान्यथा ॥ स्य
हं वालयप्ररात्रं वाचे ध्रो:सारत्नेपुडवेः ॥ ६६ ॥ एकैकदशकलं मंत्री हुनेद्वांछितसिद्धये ॥ त्रिशद्ध्रराचसितार्णोश्च
विधाप्यन्ह्यापाडुवा ॥ ६७ ॥ कटुतैलैः सहस्रं वाहुपुनेल्लदनंतरं ॥ संपातनैलेनदशा तत्स्माप्य स्थापयिद्विः ॥ ६८

पूर्ववत्स्रुजपेन्मंत्रं नान्यशानतथप्रपातिः॥ शुक्लाचारश्च धीरश्च शुचीसंयतमानसः॥ ६८॥ यदि नापरसेनायामध्ये
गच्छेद्यदि शत्रवन। साध्यनाम्ने दिशः सर्वाः संभ्रान्ताविस्मासदा॥ ६९॥ रक्तमालान्धपुतनभूषणो गंध्याने कृतेनापि
वस्त्रालंकरणोश्चापि निर्भयो जपदद्यिनम्॥ ७०॥ अष्टाधिकशतेनाथ संजप्तेशवमध्य च॥ निक्षिपेद्यस्य शि
रसि लिखे विद्विषो भवेन्नृतेः॥ ७१॥ देशाद्देशान्तरं चैव काकवद्भ्रमते सदा॥ कारस्करद्रुमोत्थैश्च पत्रे वापि लिखा
त्रिमेः॥ ७२॥ सहस्रं जुहुयात्पादरजोभिः सह वैरिणाः॥ उच्चाटोऽथ भवेत्तस्य यो विषवृक्षसमुद्भवैः॥ ७३॥ पुष्पैर्जु
ह्वेत्सहस्रं वसेनां स्वस्थं भयेद्ध्रुवं॥ नावडिम्बस्यपत्रेऽशु मंत्री सेनां निवर्तयेत्॥ ७५॥ विषवृक्षसमुद्भूतां श
त्रोः प्रतिकृतिं शुभाम्॥ कृत्वा प्रतिष्ठितप्राणां खराश्वराडी कृत्वा निशि॥ ७६॥ कृष्णपक्षचतुर्दश्यां काको
लूकवसायुतैः॥ होमाद्रिपुर्नाशमेति क्षिप्रमन्नसपिवां तथा॥ ७७॥ होमात्र्णो रिपुर्नूनं भवत्येव सहत्रकः॥
वैरिणाः प्रतिमां कृत्वा स्वस्म्यक्तां स्थापितो नलां॥ ७८॥ विषत्रिकटुकालिप्तां सम्यगृह्ये जले क्षिपेत्॥ प्रजपे
च्च मंत्रं सद्योज्वराक्रान्तो भवेद्रिपुः॥ ७९॥ दुग्धाभिषेकतः शान्तिर्भवत्यस्य न संशयः॥ प्रतिमां विषवृक्षोत्थां
निक्षिपेद्रसवारिणि॥ ८०॥ दुग्धाभ्यक्तारिपोः सद्यः पूर्ववत्कुंतिरीरिता॥ स्वर्यविंववदाक्रान्तो ज्वलनत्रेतिकाधया
म॥ ८१॥ ध्यात्वा ताष्टतं प्रजप्याथ मारयेद्रिपुसंचयं॥ म्यासिद्धेटकाराकेस्था कृष्णसावनवासिनी॥ ८२॥ संस्थना
मेत्रजापेन शमयेच्छत्रुसंचयम्। हृदयेत्वकरांसिं तस्य नापां च कासत्रिभाम्॥ ८३॥ कारस्करमपि धाप्युतं प्र

गुड्यान्बुधौ॥ रोगिणः करिणः सर्वे जायन्ते ह्यविरामतः॥ ८४॥ विषवृक्षोऽस्थितो मैः यत्रैरभिनाशं प्रयान्ति वा॥ नवृक्ष
सुमनोपिः स्याऽच्चाटः करिणां क्रमम्॥ ८५॥ राजवृक्षस्तापिञ्छो माऽडेगान इयं तिंदान्तिनाम॥ विषवृक्षप्रसूते
श्चत्रिमधूक्षैरिमधुजः॥ ८६॥ वशीभवेत्तथाऽशीघ्रं पत्रैरादि त्व – स्थिते॥ त्रिस्वाड ग्रन्थैः करिणो ह्यतिमता
प्रवं तिव॥ ८७॥ स्वर्भंगः पंचगव्येन लोके रक्षाकरः परः॥ करिणामङ्गजा प्रोयप्रोक्तस्तत्रविऽर्जवे॥ ८८॥ स
पिप्पिलानित्य कटुराजिकापंचगव्यकैः॥ हविर्लाङ्गुलकैर्घृतेव प्रस्थेकंच सहस्रकः॥ ८९॥ गुडपादिमसं
घानां वृद्धिर्भवति नान्यथा॥ महानं व्रतवृक्षं च छित्वा निर्गंधपंचधा॥ ९०॥ दिक्षुमेरो वपं वाथ ह्या
प्रधानि त्रिकटुत्रयेन॥ सप्त कद्दि त्वविदेशांवो नन्दकष्ठ क्रशार्जकैः॥ ९१॥ को मोदकिन्नमे गोनि प्राग
मायुधपंचकमृत्तिः क्षिप्य पंचगव्येन जपेत्संवसहस्रकम्॥ ९१॥ नाव ज्ञास्येन गुड्यान्नपानं नत्रपान
येन॥ मूयच्च पूर्वं लिमंत्रैर्हरित्रिजैः प्रभैः॥ नगरग्रामदेशानां कायरक्षे च मी हशी॥ ९५॥ यत्रे यं क्रियते
रक्षा सकलाम्नत्रं वर्द्धते॥ धनधान्यसमृद्धिः स्याऽडि पुत्रो रभयं न च॥ ९६॥ चप्रेर्न पवेशीकुर्यान्तन्त्री
सुन्दलैरपि॥ त्रालराम्नकुङ्कुमैर्दैर्द्धत्वा कल्हारैर्विशसेवच॥ ९७॥ जूडान्त्वणा तसे मेणा ग्रामं जानीष्व सत्त
कैः॥ वृक्षशांवेगतांभोजस्तंभं विनयेत्कुमम॥ ९८॥ रविविवेसकुंदं च मत्स्यमत्स्यस्लिंगकम्॥ प्रजपेन्द्र
पञ्चकपा भगवन्मदयोरथा॥ ९९॥ सर्वसिद्धिकरः प्रोक्तः प्रकारो यं समंत्रिभिः॥ साध्यनामाक्षरैः सम्य

×संख्याके जपेकुर्याद्धिवक्षरा॥ ९३॥ विदध्याद्वपंचगव्यप्रपूरितान्॥ सघोदिने प्रामुधानितिः सिपेऽनलं समय॥ ९०
कुर्यात्कांतिनंतानोव ×५

श्विदर्भेनमस्तेलिखेत ॥ ८० ॥ यंत्रेननः कुलालस्यकरलग्नांघ्रह्लिख ॥ तथाकृत्वायाभृतिपानस्यहृदिचलिख्यलेत ॥
१ ॥ संस्थाप्यस्थाभिमुख्येनचप्रार्द्रंप्रजपेत्सतम् ॥ संध्यात्रयेशतंचाष्टाधिकंवत्सरोभवेन्नृसः ॥ २ ॥ श्रीं ह्रीं न् कुत्वेदष्ट
शतंप्रत्यहंवत्सरादूर्ध्वेन ॥ श्रीर्हिमात्रगोपयोभिश्चपशुप्राप्नुवनिश्रवं ॥ ३ ॥ घटेनतोयानंत्रिंगाःस्यात्कांचना
भिर्महीयसी ॥ दध्नाचसर्वसिद्धिःस्याद्दन्त्रैरन्नसमृद्धिभुक ॥ ४ ॥ मधुहोमेनरत्नानांनिधिर्भवतिनान्यथा ॥ दूर्वाहोमे
नदीर्घायुर्मंत्रीभवतिनिश्चितम् ॥ ५ ॥ भ्रेमगंत्राःसमामीयकुडवःपूपिताःशुभाः ॥ एतन्मंत्रमनुजप्तालाविकिरे
छत्रैसैन्यकैः ॥ ६ ॥ स्वयंमंत्रीस्वतन्त्रःसत्रेनासौवैरिणामपू ॥ ज्वरादिकेमंतरोगैःपीडितानामन्यानांविर
मृ ॥ ७ ॥ सेनाधिपतिमुख्यानांपरस्परविरोधनः ॥ एवंहृत्पद्ववैर्नानाविधैर्नाशंप्रयांतिच ॥ ८ ॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामिबीजरूपंमसतमतम् ॥ हुं इत्येकाक्षरोमंत्रःसर्वमंत्रोत्तमोत्तमः ॥ ९ ॥ ऋषिःकाश्यपउदिष्टोगाय
त्रीछंदईरितम् ॥ देवतातुभवेदुर्गाषडंगानांविधिस्तथा ॥ १० ॥ षदीर्घाभाजाबीजेनविसर्गरागान्वितेनच ॥ हू
वांश्यामांत्रिनेत्रांचकमलेष्टदलेस्थितां ॥ ११ ॥ भूलंवांगांटहृवक्रेह्रांतांखेदंत्रासमन्वितम् ॥ कपालकानिवद
क्षावःकृपेणादधतींस्मरेत ॥ १२ ॥ चतुर्लक्षंजपेमंत्रंदशांशंजुहुयात्तिलैः ॥ पूजादिकंप्रयोगादिचनवदुर्गासम
स्मन्नमः ॥ १३ ॥ पियेमयायोपकारायगणेशेनसमाधितम् ॥ लक्ष्मीमंत्राःकालिकायांमर्थदंकमलास्तवच्यस्तम् ॥ १४
नमःकमलवासिन्यैत्यात्ताचेतिदशाक्षराः ॥ सप्याघाद्दक्षकविताःकमलाःसम्हरिकाः ॥ १५ ॥ देवीचपास्मि
विरुपशीभ्वरदामता ॥ तथाकमलरूपाचइनमोंतस्पष्टविरुयमेत ॥ १६ ॥ यंवांगेभुवनाराध्यानमस्यानिल्प

ने ॥ नडिन्कां सिंप सभुगवरदाभयमन्करामू ॥ १७ ॥ शारिप्यासामुवनं भासयंनीं लरीनगाम ॥ कांवीमकमेंनीरमु ॥ पकाहै
नविरांश्चये ॥ १८ ॥ आदावगानिनवा हिठलाक्वा यहङ्क्रय: ॥ नवा हिलोकपालाश्चनदन्नानि नमोवहि: ॥ १९ ॥ प्छे
मप्य वयं त्वस्थीभवेत्साक्षाद्गाभिप ॥ पंक्तिलक्षं जपेन्मंत्रं हविष्याशी जितेन्द्रियः ॥ २० ॥ नदशांसं सर सिजै: त्रिस्वा
दुमौ ईने मुधी: ॥ नद्यांसभ्डगामिमांकराढदप्रेजलो ॥ स्थितः ॥ २१ ॥ लक्षत्रयं जपेन्मंत्री भवेदर्थाचिमोनरः ॥
नंद्यावर्ते प्रमून्नैश्च गुरुयाऽन्नराकभं ॥ २२ ॥ रमासंपूजयला हस्यं नावछिल्वेर्मधुमुतै: ॥ फलैईने स्योरी मा
स्यां पंचम्यां वा सितां गुजे: ॥ २३ ॥ भृकवारे छपुष्पैर्वी मासं यो नरूयासुधी: ॥ संवत्सराद्वं पूर्णं लभते नात्र सं
शयः ॥ २४ ॥ किं वहूक्तेन भजतो मनुमेनं जितेन्द्रिय ॥ सर्वा छिनार्थ नभ्येव मुधान्य सम्प्ढिप्रक ॥ २५ ॥ अथ वक्ष्ये
गरतोङ्गेन कारमी राज्यप्रयेमम ॥ श्रांवादिव्यस्य रक्षो दिगृभागे लक्ष्मीसुवासिना ॥ २६ ॥ साम्राज्यलक्ष्मी विरूपो
नागनरान्त्यप्रदायिनी ॥ लक्ष्मी विनायकलत्र प्रसिद्धो सोगनानन: ॥ २७ ॥ दक्षिणेने वमार्गे राजन्स्या: सिद्धि
नेवा मना ॥ सकारं च हकारं च कलरावर्णपंचकम्‌ ॥ २८ ॥ इकारस्वरसंयुक्तं पृथक्‌ संकप्पेचयने ॥ हवींजेन हि
तीयं स्यात्सोत्सोयेत्यस्सरो मनु ॥ २९ ॥ ऋषिर्हरिश्च गायत्र्याछंदो लक्ष्मीकमोहिनी ॥ साम्राज्यप्रदा देवतो काक
ट्वीजं प्रकीर्तितम्‌ ॥ ३० ॥ शक्तिः श्रीं वं बडंगानि विषडिकीर्धे: समाचरेत ॥ अनलाप्रष्वसंकाशां रत्नभूषणभूषि
ताम ॥ ३१ ॥ हां वेचक्रगदापद्मशार्ङ्गे वाभधरां करै: ॥ वाद्गि: करांप्यादेवेशी वरदाभयहोमिनी ॥ २ ॥ पूजांयन्त्र
त्रिकोणस्याद्दलपत्रं चभूपुरम्‌ ॥ मध्ये प्रपूजयेद्देवीं पडंगानि तनोपनेत्र ॥ ३ ॥ त्रिकोणकोणे गायत्री सावित्री

200

चमरस्वनी॥ ईशकोणा क्रमेणैव ब्राह्म्याद्याश्च देवताष्टके॥ २४॥ एकोनाशीरक्रमेणैव वभूपुरे मतृनामका॥ अष्टाष्टकम
ष्टकोटीयोगिनीभ्यो नमस्त्विति॥ २५॥ मंत्रेण पूजयेत्सम्यग्ध्वजादीनायुधानपि॥ पुनर्देवीं समभ्यर्च्य गंधपुष्पाक्ष
तादिभिः॥ २६॥ वटुकक्षेत्रपालेभ्यो योगिनीभ्यो बलिं हरेत्॥ एवमष्टभुजां ध्यात्वा त्रिलक्षं प्रजपेत्सुधीः॥ २७॥ तद्दशां
शो वपयेल्लक्ष हुनेन्मन्त्रस्य सिद्धये॥ एवमाराधयेल्लक्ष्मीं साम्राज्यसंस्पादलंशयम॥ ३८॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि
नित्याक्लिन्नामनुं परम्॥ भवारोगौसोपुरेमायानित्याक्लिन्ने मदद्रवे॥ ३९॥ स्वाहांतोस्य मुनिर्ब्रह्मा छंदस्त्रिष्टुब्देव
ता॥ नित्याक्लिन्नाह्वी बीजं स्वाहा शक्तिः समीरिता॥ ४०॥ क्लिन्ने त्रिकीलकं प्रोक्तं हृदाद्येन समीरितम्॥ द्वाभ्यां द्वा
भ्यां तृझेणाणि कुर्यादंगानि साधकः॥ ४१॥ हृदये इन्दुये कर्णौ हृद्ये नासाहृयेन्वचि॥ लिंगे तु ह्ये पादयोश्च मंत्रा
र्णान्क्रमशो न्यसेत्॥ ४२॥ अरुणामरुणाकल्पामरुणांशुकधारिणीम्॥ अरुणस्त्रग्विलेपां तां चारुस्मेरमुखांबु
जाम्॥ ४३॥ नेत्रत्रयोल्लसद्वक्त्रां भाले घर्मांबुमौक्तिकैः॥ विराजमानां मुकुटे लसदर्धेन्दुशेखराम्॥ ४४॥ चतु
र्भिर्बाहुभिः पाशमंकुशं पानपात्रकम्॥ अभयं बिभ्रतीं पद्ममध्यासीनां मदालसाम्॥ ४५॥ ध्यात्वैवं प्रजपे
त्रिलक्षं प्राग्जुहुयात्किंशुकपीठके॥ त्रिकोणमाद्यं तस्यान्तः षट्कोणं वाह्यतो लिखेत्॥ ४६॥ पद्ममष्टदलं वाह्ये भू
पुरेण च वेष्टितम्॥ तत्र मध्ये यजेद्देवीं गंधादिभिरनुत्तमैः॥ ४७॥ कर्णिकायोनिमध्यस्थं देशवायीशवन्हिषु
नैर्ऋत्यांपरतो दिक्षु यजेदंगानि षट्क्रमात्॥ ४८॥ क्षोभिणीं मोहिनीं लोलां त्रिषु कोणेषु पूजयेत्॥ नित्यां नि
रंजनां क्लिन्नां क्लेदिनीं मदनातुरा॥ ४९॥ मदद्रवां द्राविणीं च इषिरागा वाष्टपत्रगां॥ मदाविलां मंगला च मन्मथा

नांमनस्विनी ॥५०॥ मोहमोदमानमयीमायामंदापिनावनी । धारयार्भेषु कोणेषु दिक्षु नादशपूजयेत ॥५१॥ देव्याग्र
द्वारके वामपार्श्वमारभ्य पूजयेत् लोकेशानपि तद्बाह्येत् दश्वाणिनतो वहि ॥५२॥ ध्यात्वैवं प्रजपेत्लक्षमनुमेनं
दशांशतः । मधुकपुष्पैः स्वाद्वक्तैर्जुहुयाद्धविषाथवा ॥५३॥ तद्दशांशं कल्पयित्वा जलैः कर्पूरवासितैः आ
त्मानमभिषिंच्याथवा स्तराणाभोजयेत्ततः ॥५४॥ विप्रभूपांवाणैश्च संतोष्य गुरुमात्मनः । सिद्धमंत्रः प्रकुर्वी
त प्रयोगान्मंत्रवित्तमः ॥५५॥ ततो विशाप्रयोगार्हो नित्यार्चानिरतस्तथा ॥ सहस्रजापी नऽक्तः कुर्याऽक्तंनचा
यथा ॥५६॥ मधुरक्तैस्त्रिमधुक्तैर्होमात्लक्ष्मीमवाप्नुयात् । तथैवकैरवैरक्तैरातश्चस्वेवशं नयेत ॥५७॥ समान
रूपवत्सायाः कृष्णाया गोः पयःघृतैः । मल्लिकायालतीजाती शतपत्रैर्दुनैर्भवेत ॥५८॥ स्वर्णाभिः संपदश
त्रोर्नेपादीनां कृधोपिका । श्रावण्याक्तैः करवीरोत्थैः प्रसूनैरस्तोर्हुत ॥५९॥ रक्तावराणि वाणिस्यमूतमस्येव
शं नयेत । भूपावाहनवाणिज्यसिद्धयः स्युः स्ववांछितः ॥६०॥ लवणैः सर्षपैर्गोरैरिन्धरैर्वा यहोमतः ॥ ततैलाक्तै
र्निशामध्येस्थानयेद्वांछितां वधूं ॥६१॥ तैलाक्तैर्जुहुयान्कृष्णदष्ट्रपैर्निशोत्तरा । मासाद्दरानिल्लीबातिज्व
रेणापरितापयते ॥६२॥ अशुहूरयमांस्यक्तैस्तद्वाजैर्निशिहोमतः ॥ उमाः शरीरे स्युई: साध्याश्च विचिकित्सकैः
॥६३॥ तैरेवदलितांगांगस्त्रिपुर्णतियमालयम ॥ तथानतैलपसिक्तैर्वीजैरंकोलजैरपि ॥६४॥ मरीचैः सर्षपा
द्यक्तैर्निशिहोमानुमानसः । वांछितां वनितां कामज्वरार्तामानयेत्कवम् ॥६५॥ मरीचैः सर्षपोपेतैः क्षत्रप्रा
तं रुतैर्निशिः । धनधान्यकुलैर्नित्यं ऽप्राप्यामानयेद्वशम ॥६६॥ अश्वत्थैर्जुहुयात्रिस्यंशातमष्टोत्तरं वा ॥

209

ने नात्र पुराणं भवने भोक्ता च भवति ध्रुवम् ॥ ६७ ॥ शालीभिराज्ययुक्ताभिर्हेमाद्रेर्लीनकाशुयान ॥ साध्यर्क्षे ह्यस्तसंभूतापिष्ट-
पादरजः कृतात्मन् ॥ ६८ ॥ राजीमरीचलोणोत्थां पुत्रलीं कुर्यात्त्रिशिः ॥ प्रपदाभ्यां च जंघाभ्यां जानुभ्यामूरुगुह्मनः ॥ ६९ ॥ नाभे-
र्वलाटहृदयास्फलेनाकाणकण्ठकस्तथा ॥ शिरसश्च सुतीक्ष्णेन छित्वा शस्त्रेण वै क्रमात् ॥ ७० ॥ एवं द्वादशधा होमाद्वरनारी
नराधिपाः । वश्या भवंति सप्ताहात्वरा नीश्वाप्य वांछया ॥ ७१ ॥ प्रयांति निधनं वाप्य वांछया नान्ययोगतः । पिष्टेन गुड
युक्तेन मरीचैर्जीरकैर्युतम् ॥ ७२ ॥ कृत्वा पुत्तलिकां साध्यनाम युक्तामयो हृदि ॥ स नामतो मम संपादन घ्नेसंपाव्यतां
युतः ॥ ७३ ॥ स्पृशन्निजकराग्रेण सहमंत्रं प्रजपेन्मनः ॥ सम्पर्च्य न छ नाम्नैन भक्षयेन्न द्विया जपन् ॥ ७४ ॥ नरनारीनृपा-
श्चस्य वश्याः स्युर्मर्त्यराणावधि ॥ मेरेव पिष्टैंहं तंतं कृत्वा नमस्यनालथा ॥ ७५ ॥ साध्यनाम स्फुटं कृत्वा प्राणवं तं षा-
च्यभक्षरान्न ॥ वश्या स्याल्लिवसरं भूयः स्वनामा मार्णं चिन्तेलथा ॥ ७६ ॥ कृत्वा विपाच्च पवादं लक्ष वशयैर्नैव दर्थकम् ॥
नारिकेरफलैर्भोभिर्मिलर्थरागाद्धतिनावशाः ॥ ७७ ॥ कर्पूरवासितैर्नीरैर्मनुष्या वशयेत्स्थिताः ॥ तर्पणाद्भवराणां भोभि-
र्जलैः सर्वत्र किंकराः ॥ ७८ ॥ तथाल वयायुक्तेन तोयेन वर्तिनावशाः ॥ भद्रेन वारिराणा मासं तदर्द्धं सप्रवारकम्
७९ ॥ तर्पयेद्यस्य नाम्नैव नत्यचलस्यादृशोनिशम् ॥ केतकैर्वासितैर्नीरैर्युतैः केलफलोदकैः ॥ ८० ॥ तर्पणाद्भवति
नावश्यादयः प्रायाताश्रि धनम् ॥ तमेकवासितैर्नीरैर्येस्तर्पयाद्भूमिपावशाः ॥ ८१ ॥ चंपकैर्वासितजलैस्तर्पणात्स-
र्वरंजनम् ॥ पाटलीशतपत्राभ्यां वासितैस्तर्पणाज्जले ॥ ८२ ॥ सर्वलोकचमत्कारकारी भवति मंत्रवशः ॥ कस्तूरी-
वासितैर्भोभिस्तर्पणात्सर्वसिद्धिकृत् ॥ ८३ ॥ कुंकुमश्चंदनंमोरभं वासितानां भ. प्रतर्पणात् । कांक्षितार्थसमंसिद्धिमाप्नुला

कुर्मतेजकृतं वपुः ॥ ८४ ॥ सक्तुपिष्टजलै राज्यं धनधान्यादिभिः श्रियम्। गुडपिष्टजलै राज्ञो तर्पणाद्विघ्ननाशनम् ॥ ८५ ॥ चिंचाफ
लरसोपेतैर्जलैर्दुःखाय तर्पयेत्। इक्षोदकैः समारीचैस्तर्पयेद्वैरिमृत्यवे ॥ ८६ ॥ केवलोष्णोदकैस्सम्यनीव्रज्वरसमुद्भवः
निंबपत्ररसोपेतैरंबुभिस्तर्पणाद्द्विषाम् ॥ ८७ ॥ जायतेऽन्योन्यवैरस्यं येनतेनाशु मा भुवः ॥ तथैवाज्यपयमानितेलस्त
र्पणाद्धेतुर्विराणोभ्युदयम् ॥ ८८ ॥ अतिसारादिभिर्दोषैरौदरैः क्लेशमाप्नुयुः ॥ वनितानवनीतस्याडवकोऽपि जयारि
ना ॥ ८९ ॥ जायते साधको नित्यं कंदर्पाधिकसुंदरः ॥ सर्वत्रिस्यास्त्रियंभाव्या देवीश्री। विषयासमा ॥ ९० ॥ अथातः सं
प्रवक्ष्यामि नित्यक्लिन्नामनुं परम्। ॐ ह्रीं ऐं मिनिर्वा जागतिनित्यक्लिन्नेमदद्रवे ॥ ९१ ॥ ऐं ह्रीं। स्वाहेति वर्णाढ्यो
मंत्रोयं वांछितार्थदः। ऋषिः सम्मोहनश्छंदो विराडकं वदेवता ॥ ९२ ॥ नित्यक्लिन्नाभिधा देवी चतुर्वर्गफलप्रदः
विनावाग्भववीजं तु हि द्विपुम्भेभवार्णकेः ॥ ९३ ॥ समस्तेनांगषट्कं स्यान्नित्यक्लिन्नाप्यरेतनः ॥ सुधासमुद्रमध्ये
तु पश्यद्वीपे स्मरेद्बुधः ॥ ९४ ॥ तेजोमयं तत्र वनं नानाकल्पद्रुमान्वितम् ॥ भृंगालिमंजुनादेन मंदवातेन सेवितम्
॥ ९५ ॥ मनोज्ञनगपुष्पाढ्यैर्युक्तमागतिकामाद्युपम् ॥ रत्नसिंहासनं तस्य मध्ये रागत्रिकोणकम् ॥ ९६ ॥ तन्मध्ये
हृद्दले देवीमुपविष्टां च संस्मरेत् ॥ शीतांशुचूडामरुणां पद्मकांतिं करैर्दधत् ॥ ९७ ॥ पाशांकुशौ कल्पवल्लीकपा
लं दोर्युगेन च। वादयंतीं कलावीरांगच्छक्षांतित्यांस्पराच्छहम् ॥ ९८ ॥ इति ध्यात्वा यजेन्नित्यां चतुःशक्तियुतं सुधी
ः सयोनिकार्णिकं पद्ममष्टपत्रविराजितम् ॥ ९९ ॥ क्षोंडाविरापेचवामायेहुडक्रोशानकेयजेत् ॥ ईस्पादाल्हाद

202

कारिणे जपेत्काये हृद्गताशान्ते ॥ ९०१ ॥ हुं क्षो मिणे च गौरी च नमः पश्चिमकोणके । स्हैं हशक्रौं हस्रौं स्कायन्ते सृष्ट
त्रिकोणके ॥ १ ॥ ह्रीं सर्वशक्तिकमलासनाय हृदयान्तन ॥ पूजयेत्त्रयोदशारोर्णे देव्याश्चासनमुत्तमम् ॥ २ ॥ ति
त्मक्तित्रांनत्र यजेद्रक्तरूपमणो न वर्मणा ॥ केसरेषु गणपजास्यास्य न्त्रे छिन्नाः प्रपूजयेत ॥ ३ ॥ इतिस्मार्ई पुभक्ष व
मंगलाव नचारिणी ॥ ॐ हुं पूर्वासंज्ञभगा ऐन्द्र वान्वापिडभीगा ॥ ४ ॥ मनोन्मनी च उं पूर्वाओ पूर्वा नडरूपिणी ॥ व
गष्पंनहद संनेननाममंत्रेण पूजयेत ॥ ५ ॥ वत्सकावादनपशहस्योर कामतोहरा ॥ मदनमंथगामिन्य स्तुवेश्या
श्यानम्भूषणाः ॥ ६ ॥ सर्वज्जनाग्रं कामस्य वीजं विंदुरूपया त्रिनम ॥ उच्चार्य डें हृदं नोश्या नागादि पूजयेत्कुमान
७ ॥ पंचपत्रेषु देव्यग्रप्रादक्षिणेन नेयथा ॥ अनंगनाशमस्परोमन्मथ धारूपः कामश्च मारकः ॥ ८ ॥ पंचपुष्पेषु पा
शाह्वसांकुशेक्षुचर्भतः ॥ दलाग्रभागेमूलाग्रपुत्राः शक्तिः ॥ सम्पार्श्वे संस्थिता ॥ ९ ॥ भूपापुत्राः स्मरेवकंकम
लाः भागु पूजयेत ॥ ततो वाह्ये दशदले देव्याग्रादि प्रदक्षिणम् ॥ १० ॥ मातंगान्यस्वरहीनं च ककारं विंदुभूषितं
रुकें कपूर्वमुच्चार्य डें हृदं नेवनामच ॥ ११ ॥ अयं तु पूजामंत्रः स्यात्तासां नामान्यतःक्रमात् ॥ रतिश्च वि
रतिः प्रीतिविंधूतिर्निष्यमतिस्तथा ॥ १२ ॥ दुर्मेतिहृतिविंद्यूतिभ्यस्ताहिश्चापि विनिहिका ॥ स्मरराजगताभूप
पार्वतीराह्नलाक्षिताननाः ॥ १३ ॥ लोकपालांस्ततो वाह्ये तदस्त्राणि ततो वहिः ॥ वहिलक्षंजपेन्मंत्रं तद्दशांश
हुते नमः ॥ १४ ॥ घृते न तर्पणं चैव कृत्वा संतोष्य देशिकम् । धनधान्यादिभिः सम्यक्प्रयोगानाचरेत्ततः
१५ ॥ सर्वमंत्रोदितान्यस्य कपूर्वोक्तविधिना सुधीः । एवं यः पूजयेद्देव्यागतिस्तक्तित्रांतरोत्तमम् ॥ १६ ॥

प्राप्नोतिमहतीलक्ष्मींयाच्यन्तेप्रमदाजनैः ॥ षडाम्नायेरियंसेव्यापारंपर्य्यंविनायच ॥ १७ ॥ अथातोस्याःप्रवक्ष्यामि
द्वादशार्णोमहामन्त्र ॥ ऐंक्रोंबीजेनसंपुवार्य्यनित्यक्लिन्नेमदद्रवे ॥ स्वाहांतोयंमन्त्रःप्रोक्तोभुक्तिःसंमोहनोमतः ॥ छं
दोनिचृत्समाख्यातंनित्यक्लिन्नाचदेवता ॥ १९ ॥ वाग्भवेनषडंगानिकृत्वादेवींविचिन्तयेत ॥ रक्तांबरांरक्तवासार
क्तगंधानुलेपनाम् ॥ २० ॥ कमलेचसृणिंपाशंकपालेविभ्रतीकरैः ॥ मदाकलितसर्वांगांत्रिनेत्रांशशिशेखरां ॥
२१ ॥ शाक्तेपीठेयजेद्देवींप्रोक्तांगानिपुरायजेत ॥ सर्वोकाश्चनमोवाग्हशक्तीरिस्यादिकायजेत ॥ २२ ॥ अनगानी
लकमलकपालाद्यकरांबुजाः ॥ शक्तिचक्रादिकामूर्वाद्येवज्रादींश्चततोवहिः ॥ २३ ॥ अथवक्ष्येमहाकालीसम
लजनमोहिनी ॥ स्वानीतांयांगणोढेनवाममार्गप्रचर्यारतासिमं ॥ २४ ॥ त्वरितंवामभागेतायस्याःसिद्धिःप्र
जायते ॥ दिवोदासोद्याटकरोडगीयाउमरेस्थितां ॥ २५ ॥ ॐ क्ष्लेंक्ष्लेंक्रैंक्रैंचपश्चात्स्वराणकवचंवदेत ॥ अभुंत्वा
हाशक्तिवर्णोमंत्रःकाम्याउदीरितः ॥ २६ ॥ तस्यासोनचयुक्त्यादिनात्रकाचिद्विचारणा ॥ यथेष्टंगोनपाने
नमैथुनेनप्रसीदति ॥ २७ ॥ कृष्णतोयेनसंपूर्णेकुंभेयेवाच्यकालिकां ॥ ब्राह्म्यादिमिश्रहूर्तौ। मिथुंकांभ
नयापूजयेत ॥ २८ ॥ पंचवक्त्रांमहारौद्रींप्रतिवक्त्रेत्रिलोचनां ॥ शक्तिशूलधनुर्वाणखेटखड्गवराभयान् ॥
२९ ॥ दक्षादक्षभजेद्देवींविप्राणांभोगभूमिनां ॥ ध्यात्वैवसिद्धकंसाध्यंलावयेमनसिस्थितं ॥ ३० ॥ ब्रा
ह्मीमाहेश्वरीचैवकौमारीवैष्णवीतथा ॥ वाराहीचतथैंद्राणीचामुंडाचंडिकाष्टमी ॥ ३१ ॥ प्राग्नेईशानप
र्यंतकुंभकुक्षिस्थिताइमाः ॥ कार्त्तिकेयाननीदेवीमहाकालीभयापहा ॥ ३२ ॥ वर्णलक्षंजपेन्मंत्रंघृताक्तैःकौलि

203

।मि भिर्द्दनेन ॥ नर्पणादिनतः कृत्वा सिद्धो मंत्रः प्रजायते ॥ ३३ ॥ नमो चारणासंरक्षोरन्त्वा प्रज्वलितेनले ॥ गुह्यकाद्वेरितां गु
ह्यो देवी मंत्रं जपन् यथा ॥ ३४ ॥ समिधः पितृवनेदस्य विभीतका चितिकाष्ठजाः ॥ हरं विषेण त्रिकांस्व काष्ठेनान्च वलं
हितं च ॥ ३५ ॥ रिपुं ध्यात्वा हुनेत्स प्रदिनं इत्यो मृत्युर्भवेत् ॥ तंहहक्षमस्मशानाग्नि विभीतांगारतो मतः ॥ ३६ ॥ समस्ता
ताद्वेरितां संनिकालिकामंत्रयोगतः ॥ उच्चाटनमपराह्ने च संध्यायां मरणं तथा ॥ ३७ ॥ दक्षिणास्यो दिशि स्थित्वा ध्या
त्वा देवं दक्षिणां गुरुं ॥ एवमेव भवेद्धोमस्तत्तत्कर्मसु सिध्यति ॥ ३८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि महत्तागणप्रसेवितां
महाकृत्यां यया नार्यः पातिव्रत्यच्युताः कृता ॥ ३९ ॥ नानाविधाश्चमत्कारा नारीभ्यश्च प्रदर्शिताः ॥ पतिव्रत्या
दूंखिता नाम्नाः पापराशीमंसानभूत ॥ ४० ॥ स्त्रीभूकृत्याभुजा ताभुगार्हस्थे भंगुरे स्मति । एतन्मायां समाकाद्यन्ह
स्याः सुरविनो भवन् ॥ ४१ ॥ तां कृत्यां संप्रवक्ष्यामि गुरुस्थाश्रमनाशिनीं ॥ ह्रीं महायोगिनि प्रोक्ता गौरि गुह्यकाभ
वे शिव ॥ ४२ ॥ नमर्यंकारिकं चेति मंत्रो यं षोडशाक्षरः ॥ अंगिराश्च मुनिर्देवी गायत्री छंदईरितम् ॥ ४३ ॥ सिंहास्था
भूतभयकृत्महाकृत्यात्र देवता ॥ कमाद्वैकैकमर्द्दृ । षंप्रजं हुंकारमुच्चरेत् ॥ ४४ ॥ महायोगिनि गौरीति फट्
मो नंतहृच्चनम् ॥ एवं फडंतं भुवनभयंकरि शिरो मतम् ॥ ४५ ॥ पुनरेव त्रिरावृत्या षडंगानि समाचरेत् ॥ सिंहास
नां कृष्णपृथ्वी लंवमानपयोधरां ॥ ४६ ॥ दंष्ट्राकरालवदनां त्रिनेत्रां सर्वथोज्वलाम् ॥ कृष्णकंचुकसंवीतां
विद्युत्माणिसमप्रभां ॥ ४७ ॥ त्रिशूलं चक्रं चषकखड्गकरपंकजां ॥ लोलिहानमहाजिह्वां विद्युत्प्रेक्षणभी
षणाम् ॥ ४८ ॥ ध्यात्वा कृत्यां विधानेन पूजयेत् मंत्रवित्तमः ॥ नाघलाधैरवयीनरक्तपुष्पैश्च वेश्यके ॥ ४९ ॥ कृत्या

मारणा हृन्मे घुमांसं रक्ता राज्ञनायकैः ॥ हृत्पां वपदनां सर्वं कुन्याकुलादिनीं तथा ॥५०॥ भीषणां श्रीमन्तिं देव्या अष्टाद
रभ्य पूजयेत् ॥ प्रतिष्ठां च तथा विधानं तत्रापि नृचक्रदले ॥५१॥ सर्वस्याङ्गां करालामष्टप्रवर्णां वराहं ता ॥ हिमगां सो
म्यवदनां पाशांकुशधरां शिवाम् ॥५२॥ दक्षिणोभारिकंपामेलेवजित्वामधोमुखी ॥ कृष्णवर्णां रक्तकेशां स्के
माल्यानुलेपनाम् ॥५३॥ चतुर्भुजां सिंहनादज्वलचूलकपालिनीं ॥ खड्गहस्तां शिरोमालां शवांभरणभूषिताम् ॥
५४॥ पश्चिमे वाह्मणी नाम स्वर्णवर्णां तत्समुद्भवी ॥ शुक्लां मालिकां सुप्रदंष्ट्रामभयसंस्पदा ॥५५॥ उत्तरे भीषिकां ना
मच्चतुर्वक्त्रां भयंकरीम् ॥ एवं जपित्वा जपेन्मंत्रं नित्यमष्टोत्तरं शतम् ॥५६॥ लोकेशाद्यादिकं बाह्ये त्रियोगोस्थापक
ष्ठाने ॥ कालं विदित्वा तु निमां मारे चाप्यधोमुखीम् ॥५७॥ तस्याधो मेखलायुक्तं त्रिकोणं वह्निकुण्डकम् ॥ चेद
गौरं विधायाग्निं परिस्तीर्य शरैस्ततः ॥५८॥ विभीतकपलाशाच्च कल्पयेद्युग्ममारणाम् ॥ राजस्यार्त्रं व तैलाक्तैः
काकोलूककोथपिच्छकैः ॥५९॥ दारयेन्नंशो च यैन्न मारयेत्स्वपि धायच ॥ क्षुद्रोच्चाटने चैव मन्त्रयान्तु रूपाद्भवः ॥
६०॥ होमान्ते विधिवत्कुर्यान्मारणाद्यैरेश्च सत्रिधा ॥ योमेकाष्ठयुहोवाति हरस्थश्मान्तिकेपि वा ॥६१॥ पिठकव्या
ममरूपस्थं सैव मुक्तानि वेदयेत् ॥ संरक्ष्याग्निं विधानेन नवरात्रिं स्थापयेत् ॥६२॥ सनालिप्तानि तेनांशसाखद
स्यारिपोर्मृतिः ॥ अर्कक्षीरेणामारिचपिष्टासिद्धार्थमेव च ॥६३॥ जलेसंतो घ मंत्रे रागरिपुंस्थान्त्वा निरुद्धकं ॥ सु
प्तावरेन्मार्गयोगपादेनाक्रम्य चेडिकं ॥६४॥ वज्रमूलमिति ध्यात्वा डिम्भस्योपरि क्षिपेत् ॥ नवरात्रांतरं शत्रुम्रि
यतेनात्रसंशयः ॥६५॥ हरसिद्धविजावल्कौ तैलसिक्तैर्विभीतकैः ॥ जुहुतोप्यिन्ते शत्रुः स्वत्यमौशान सोद्भिनद ॥६६

रिपोः प्रतिकृतिं कृत्वा सगर्भस्यैफलकेमले ॥ अर्कक्षीरेणामरिचं वापि स्नानमेवंलेपयेत् ॥ ६७ ॥ फट्कारं हृदये कृत्वा
।शिवं निर्माय कूपके ॥ क्षिपेत्कृत्वाचतुर्दश्यां जप्त्वामंत्रं सहस्रशः ॥ ६८ ॥ सद्यो वशगतं स्त्रं कृत्वा तस्यामेवच्चरक्ष
सा ॥ मंत्रजप्तगविधानेन नमेदये। छिवमुडया ॥ ६९ ॥ बाम्यासगम्यियते शत्रुसंध्ययोनमयोरपि ॥ वाप्यासमु
द्धृतं पंत्रं भक्तं वै प्रांतकं तथा ॥ ७० ॥ गृहित्वा विलिखेन्मंत्री कृत्वा सर्पास्यशोणितैः ॥ नाममध्येरिपोस्तेवा
भ्रुवीजं नियोजयेत् ॥ ७१ ॥ निखनेन्नस्यगेहे तु काकवद्भ्रमतेऽक्रवम् ॥ वालोद्भूतैः भ्रष्टकपत्रैः काष्ठैःश्मशानिपातितैः
ः ७२ ॥ उष्णाग्निनाशवांगारैः शत्रोरुच्चाटनेभवेत् ॥ दूर्वागडूचीगव्येन सर्पिषा तिलतण्डुलैः ॥ ७३ ॥ अंते सपि
ङिः पालाशैः शांतिकुर्याद्विचक्षणः ॥ लक्ष्मीर्विल्वफलैः पत्रैर्नंद्यावर्तैः श्रियं तथा ॥ ७४ ॥ रक्तपुष्पैरपामार्ग
रिंगालैश्वसुमडकैः ॥ मधुत्रयं संमिश्रैरेभिः कुर्याद्वश्यकम् ॥ ७५ ॥ शांतिं कृत्वा विधानेन कृत्यामंत्रं पि
दं जपेत् ॥ महाव्याधिप्रशमनं नित्यमष्टाधिकं शतम् ॥ ७६ ॥ जपेदेकाग्रचित्तस्तु लोकवश्यकरं परम् ॥ मन
सा चिंतयेत्कृत्यां गजारूपां वियकृमाम् ॥ ७७ ॥ तस्य वश्यं भवेत्क्षिप्रं पश्चात्सूतां नथा भवेत् ॥ चौरव्याघ्र
मृगादीनां सलिलादिभयापहं ॥ ७८ ॥ सप्ताभिमंत्रितं तोयं पीत्वा मंत्रं समाहितः ॥ मेधावी च भवेद्वाग्मी
तावज्जप्ताभिषेकतः ॥ ७९ ॥ सप्ताभिमंत्रितं कृत्वा विषमप्यमृतं भवेत् ॥ पक्षं मासं त्रिमासं वा षण्मासं व
त्सरं तु वा ॥ ८० ॥ स्वयं कृतेन मंत्रेण सर्वापाङ्गतिमाप्नुयात् ॥ अथ वक्ष्ये महाशांतिं सर्वोपद्रवनाशिनीं ॥ ८१
वाममार्गस्य संगोप्त्री समस्तसुरतुष्टिदाम् ॥ वाममार्गोद्भवं पापं हरेत्सर्वापद्विवर्जये त ॥ ८२ ॥ अकालमृत्युम

॥ मे.तं.॥
॥ २०५ ॥

थनं सदा विजयवर्द्धनम् ॥ आयुष्यं पावनं पुष्टिलक्ष्मीसौभाग्यवश्यकृत ॥ ८३ ॥ पुत्रदं पौत्रदं चैव फलस्यामलनाश
नम् ॥ महाव्याधिप्रशमनं सर्वपापविनाशनम् ॥ ८४ ॥ योगिनीभूतवेतालाः प्रेतकूष्माण्डपन्नगाः ॥ तत्र स्थाप्येन
त्रिपुं त्रिडाकिन्याद्या विशेषतः ॥ ८५ ॥ कन्यामध्ये चयेद्दत्वे यथाविधिपुरस्सरम् ॥ षोडशारं लिखेत्स्य पंयोनिपु
ष्कमविंडकम् ॥ ८६ ॥ तन्मध्ये षट्दलं लिख्य ककारादिन्यसेत्क्रमात् ॥ तन्मध्ये रसकोणं तु लिखेन्मूलमन्त्रं स्मरन्
॥ ८७ ॥ चंडविंवं लिखेत्स्य प्रतस्योर्द्ध्वे तमालिखेत् ॥ तस्य मध्ये न्यसेत्कुंभं वस्त्रैर्नवविभूषितम् ॥ ८८ ॥ कुंभमध्ये
न्यसेल्लक्ष्मीं सर्वलक्षणसंयुतां ॥ पूजयेच्च यथान्यायं पायसं तत्र वेदयेत् ॥ ८९ ॥ लोकेशान्तं यजेद्देवीं तद
ग्रेहोमसमाचरेत् ॥ कुर्यादाज्यसंसिक्तापकामागंतिलसर्पिषा ॥ ९० ॥ दूर्वाभ्रादिद्रव्यैः प्रत्येकं तु शता
ष्टकम् ॥ काष्ठे वा स्थंडिले वापि होमकर्म समाचरेत् ॥ ९१ ॥ तस्य दक्षिणपार्श्वे तु पूजयेद्गणनायकम्
म् ॥ ९२ ॥ स्वपुत्रं मूलमंत्रं तत्तः लक्ष्मीध्याये यथाविधि ॥ कुंभमध्ये न्यसेद्देवीं दक्षिणेन्तु भिय स्मरेत् ॥ ९३ ॥ वा
मपार्श्वे यजेद्देवीं हृल्लेखां परमेश्वरीं ॥ तस्यैव वामपार्श्वे तु चेटव्याधिविनाशने लक्षैत्रं क्षाताम्नायोपय
पानेसहस्रकम् ॥ ९४ ॥ उत्कंडकेकोटिभिर्नवलावण्यनरेशनम् ॥ ब्रह्माण्डे हेतुसम्भवत्तु तत्त्वत्यागमेन तथा ॥ ९५
महात्म्ययाद्धर्मनाना पंचलक्षपितं जयेत् ॥ महाव्याधिप्रशमने नावज्ञा स्वामिषेकतः ॥ ९६ ॥ एवं यः कुरुते
मर्त्यः सपुण्यं गतिमाप्नुयात् ॥ वामे वा कौलिके मार्गे कपालेगं न विद्धति ॥ ९७ ॥ तेनादौ साधये मंत्रपि
दंपरिमलाढ्यम् । पापनाशकरो यस्मात्तत्र भीतिनिवारकः ॥ ९८ ॥ उत्तरोषाः शिष्यदोषाधर्मत्यागोऽडवा

॥ रापः ॥
॥ २०५ ॥

205

ञ्चये ॥ ते सर्वे नाशनं यांति मनुदेवादिकास्तथा ॥ ९८ ॥ दक्षिणाचारनिष्ठोपि डःखेनाशायलेवयेत शङ्कल्पःफलि
नाशुजमालं नवकोटिशः ॥ १०० ॥ सौवीरं कांजिकं मद्यं स्वस्त्री शक्तिः स्वकीर्त्तिता ॥ द्वं नाकशाकं मत्स्यार्थं वा मा
दधिकलिं हि वे ॥ १ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि विघ्नं त्रैलोक्यमोहनम् ॥ प्रपंचविते प्रपंचेपि शक्तिभिः वेष्टितं तथा
२ ॥ दिवोदासस्य नपसाशाङ्के मार्गे तनौविह्रान् ॥ ततसंमोहनो नामके परस्परपश्चिमे ॥ ३ ॥ गणेशोप्युमद
नेनसे पूर्णांमोहितं पुरा ॥ तस्य मंत्रं प्रवक्ष्यामि सौख्याख्यायेन लिख्यते ॥ ४ ॥ वक्रतुण्डैकदंष्ट्राय क्लीं ह्रीं श्रीं गं
वदेनतः ॥ गणपतिवरवरद मदं ते सर्वजनं वदेन ॥ ५ ॥ सेवशुभमानयतात्मा त्रयं त्रिंशाल्लिपिमंत्रः ॥ प्रतिसाग
राकः श्रीशोगायत्री छंदः हरिनम ॥ ६ ॥ त्रैलोक्यमोहनं विप्रा देवता परिकीर्तितः ॥ रुद्रेभुपंचवेदर्तुनेत्रव
र्णैर्मतोःक्रमात् ॥ ७ ॥ षडंगविधिर्नदिष्टाध्यानपूजादिकं भवेत् ॥ महागणेशवत्सर्वं प्रयोगादिकमा
चरेत् ॥ ८ ॥ इति श्रीमत्त० मे० उच्छिष्टाख्यगणपतिमंत्रप्रकाशः समप्तः ॥ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पू
र्वाम्नाये गणेश्वराः ॥ हस्तेवोहरिद्रागणं च गणपतिवरदयम् ॥ १ ॥ दक्षांसं सर्वलोकं मे वशमानय ठद्वय
खड्गिंश त्यक्षरो मंत्रः श्रीं क्लीं यं प्रत्ययोत्र द ॥ २ ॥ प्रतिनिर्गोणक आरव्यातं छंदो गायत्रमुच्यते ॥ देवतागविरि
विघ्नेशो हरिद्र फलप्रद ॥ ३ ॥ वेदवेदेषु पंचाग्निः शरलोचनसंख्यकैः ॥ विभक्तैर्मूलमंत्राणैः षडंगानि
समाचरेत् ॥ ४ ॥ पाशांकुशौ तिविधेयानि जानिशुक्ला निमंत्रिणा ॥ सिंहासनं त्रिनयनं वामोर्द्धपाशधारिणं
म् ॥ ५ ॥ दक्षोर्द्ध चांकुशं दक्षमले मद्य कपालकम् ॥ ध्यायेत्त्रिवामहस्तेन कलयंतकं ॥ ६ ॥ खड्गमोति

हस्तिमुखं दक्षिणेन करेणाच ॥ ६ ॥ आलिंगितं सर्वांगं स्पृशं त्वा वामपाणिना ॥ ७ ॥ लिंगाग्रं तु गणेशस्पृदुर्द्वयोःक
रयोर्द्वयोः ॥ दर्शनात्सापप्रयुग्ममेवगणपतिं भजेत् ॥ ८ ॥ यजेत्पीठपुराप्रोक्तेनच शाक्तिसमन्वितं ॥ मूलमंत्रेणा
क्रम्यायां पूर्णावावाह्यपूजयेत् ॥ ९ ॥ मिथुनानियजेदादावामोदर्द्यान्तादिगीश्वरान् ॥ अंगानिपूजयेत्सथास्था
नंस्थापितनःसुधीः ॥ १० ॥ अर्चयेल्लोकपालांश्च तदस्त्राणि ततोवहिः ॥ षडावरणसंयुक्तं विरिविघ्नेश्वरं यजे
त ॥ ११ ॥ अथमंत्रान्तरं वक्ष्ये विरिविघ्नेश्वरस्य तु ॥ वरद्वयेदकारंच तथालोकपदंस्युतेन ॥ १२ ॥ एकोनविंशत्य
र्णायं मंत्रः स्मृतोगणसिद्धिदः ॥ षड्भिःपदैःषडंगानि शेषंपूर्ववदर्चनं ॥ १३ ॥ अथमंत्रान्तरंवक्ष्ये पंनीनांसुफलप्रद
म ॥ गं ग्लौं ग्लां ह्रीं रमानाम पूर्वकं षडक्षरात्मकम् ॥ १४ ॥ एवंद्वात्रिंशदर्णोयं छंदोनुष्टुप्कीर्तितम ॥ एकोनविं
शत्यर्णास्यनिवृछंदउदाहृतम् ॥ १५ ॥ न्यासःषड्भिर्द्विशदर्णान्तएकैकबीजपूर्वकः ॥ अस्यध्यानंप्रवक्ष्यामि
सर्द्धकर्द्धक्षेश्वरम् ॥ १६ ॥ वीजपूरं गदां चापं चक्रं पालोच दक्षिणे ॥ वामे पंपाशवाणाग्रदन्तान्ताघ
कुंभकं ॥ १७ ॥ पद्महृत्यकरापुष्टीसंकल्प्यामसताग्रप्रभाभम् ॥ आलिंगयन्तमहृणांनवन्नदकपालकम् ॥ १८ ॥ त्रि
नेत्रंपीतवसनं इष्टस्थापितमद्भुतम् ॥ किरीटिनं कुण्डलिनं ध्यायेदेवं गजाननम् ॥ १९ ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि
ब्रह्मराणासमुपासितम् ॥ कास्पाब्रह्मेशानोम्पछंविरिघ्नगणनायकम् ॥ २० ॥ ह्रीं श्रिरिं श्रियदं प्रोक्ताङेंतं
गणपतिंततः ॥ प्राग्वद्धरवरेण्यादिद्विशत्यक्षरोमनुः ॥ २१ ॥ वेदपंचेषुपंचेषुछ्वर्णैस्तकषडंगकं ॥ ध्यान
पूजनादिकंप्राग्वच्छिद्रोषादस्यसाधकः ॥ २२ ॥ सांगान्स्वार्थान्सहृत्कुल्यागवेदानपठतियान्तिक ॥ सचयमेवप्रज्ञा

येन कर्त्तीर्न्नी यथाविधि ॥ २३ ॥ वेदलक्षमिता प्रोक्ता सर्वेषां तु पुरा क्रिया । मधुरत्रयसंयुक्तैः पूर्वोक्तैरष्टभिर्द्रु-
मैन ॥ २४ ॥ एवं साधितमंत्रस्य प्रयोगान् कर्तुमर्हति ॥ विकचोत्पलहोमेन वशयेत्सकलं जगत् ॥ २५ ॥ तिल-
तण्डुलहोमेन श्रियमाप्नोत्यति दिनाम् ॥ मोदकानाज्यसंयुक्तान् हुत्वा क्षिप्रमाप्नुयात् ॥ २६ ॥ मधुरत्रय-
होमेन राजानं वशमानयेत् । अभीष्टसाधनो तैस्तैर्भक्ष्यभोज्यादिभिः कृतैः ॥ २७ ॥ सप्तशक्तिगणो ह्यस्य त्र्य-
क्षरो मंत्र उच्यते । हुं ग्रीं ह्रीं । पिनिछंदो विराड्गणेड उच्यते ॥ २८ ॥ मुनिर्दैवः शक्तिगणेशोस्य मंत्रस्य कीर्त्तितः ।
षड्दीर्घभाजा बीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत् ॥ २९ ॥ गजेंद्रवदनं साक्षाच्चनर्वाक्रसुचामरम् ॥ हेमवर्णं त्रिनेत्रं च
पाशांकुशधरं विभुं ॥ ३० ॥ स्वदंतं दक्षिणे हस्ते बीजपूरं तु वामके ॥ पुष्करे मोदकांश्चैव धारयंतमनुस्मरेत्
॥ ३१ ॥ पूर्वोक्ते पूजयेत्पीठे तीव्रादिनवशक्तिके ॥ अष्टपत्रांबुजे बाह्ये देवं चतुरस्रत्रयावृते ॥ ३२ ॥ प्रथमा-
गात्रिहृत्रिः प्रोक्ता द्वितीया मातृभिर्मता ॥ तृतीया लोकपालैः स्यात्तद्वज्राद्यैश्च चतुर्थिका ॥ ३३ ॥ लक्षमेकं
जपेन्मंत्रं हविष्याशी जितेंद्रियः ॥ तद्दशांशं प्रजुहुयाद् पूपैर्घृतसंयुते ॥ ३४ ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री । काम्य-
कर्माणि साधयेत् । शुक्लपक्षे चतुर्थ्यां तु पूजयित्वा विनायकम् ॥ ३५ ॥ अपूपैर्गुडसंमिश्रैः पक्वान्नैश्च घृ-
तप्लुतैः । मरीचैर्नारिकेश्चैव खंडवेन विमिश्रितैः ॥ ३६ ॥ देवस्याग्रे त्रिधो मंत्री जुहुयात्त्रिसहस्रकम् । गणप-
घसमीकाणि सम्प्राताऽजरति क्रवम् ॥ ३७ ॥ वरपार्थिवगुहोमेन राजानं वशमानयेत् । कन्यार्थी जुहुया-
ल्लाजैर्लत्रामधुर मंत्रवतः ॥ ३८ ॥ एकांकन्यामथोवे प्रभोजयेत्वभक्तेवधम् ॥ वंडमर्थयेद्ग्रहेशा प्रेपलंग

पितापतनम्॥ ३९॥ कर्षमात्रं वचाचूर्णं मिश्रीकृत्वा पिबेत्रयेन॥ पिबेत्त्रियतनोभूत्वा देवताध्यानतत्
त्परः॥ ४०॥ यावज्जीवं भवेत्तावत्त्राग्रीयाकिमपीनसः॥ सप्तमासात्तज्ञायतेश्री समपरोवाक्यतिर्यक
४१॥ वंध्यार्तस्नानदिवसे पूजयित्वा विनायकम्॥ निष्कार्द्धपादमात्रेन हरिद्रोसेवंवंवचाम्॥ ४२
गोमूत्रं कुडवे पिष्टं सहस्रमभिमंत्रितम्॥ वध्यः कन्याभक्ष्यभोज्यै भोजयित्वा च तत्क्षणात्॥ ४३॥ गुरवे
दक्षिणां दत्त्वा पिबेत्तारीनदोषवम्॥ ततः सा लभते पुत्रं सर्वलक्षणसंयुतम्॥ ४४॥ अथास्यपेदंव
क्ष्यामि नारायणऋषिर्गकः॥ अभिषेको निगदितश्छंदो गायत्रमुच्यते॥ ४५॥ देवताइन्द्राणापः
सर्वासिद्धिःकरःपरम्॥ दूर्वावत्रषडंगानिध्यानमस्य निरूप्यते॥ ४६॥ हेमा - हेमवर्णं वत्रिनेत्रंतुउ
संभजे॥ पाशाक्षसूत्रदशानां धारयंतं तथांकुशम्॥ ४७॥ पुष्करेणादधंतं च मोदकं हेमभूषणं॥
मध्याह्नादित्यसंकाशं चारुशक्त्या समन्वितम्॥ ४८॥ ततः दूर्वादिने पीठे देवतावाह्य पूजयेत
पूर्वमात्रैत्रिरंगैस्या दलपंके ततः परम्॥ ४९॥ पमवायुदले वक्रतुण्डाद्यं दलाग्रतः॥ मातृका
पूजयेद्वाह्ये भूपुरे लोकपालकम्॥ ५०॥ आयुधं निवनद्वाहेणाव छेषं समापयेन॥ नक्षत्रयंजपे
न्मंत्रं दशांशसमाहिंन॥ ५१॥ तनुयाद्घनसे पुष्के त्रिलैमंत्र हिडनमः॥ तर्पणादिततः कुर्यादेव
सिद्धो भवेन्मनुः॥ ५२॥ काम्यकर्म ततः कुर्याद्देशिको यतमानसः॥ आस्यात्रे जंतुयगानित्यं मन्त्रवान्दवे
त्सगडवेन॥ ५३॥ पायसाज्यसमनुनीलिज्यमाणि त्रिमानव॥ रंभापुष्पालभेत्कन्यातेनयोभजतेनर

५४॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि भेदमस्याकपर्दकम्। हूं गं हूं वमन्ताद्यो ङेऽन्तं गणपतिं ततः॥ स्वाहान्तोऽस्य
मवै छन्दो गायत्री पूर्विक निचृत॥ ऋषिर्गणक आख्यातो देवः शक्तिविनायक॥ ५६॥ एकैकेनैकेन चैकेन स
प्तभिर्हितयेन च॥ सकलेन च मंत्रार्णैरंगक्लृप्तिरितोदिता॥ ५७॥ मुक्तावर्णां चंडतां पालनेत्रं वदक्षि
णोंगे॥ गुडं वरेव प्रममणिं दधानो वामडंर्द्धके॥ ५८॥ रत्नकुंभमलतन्वी न प्रियायोनिं प्रममयद॥ नाग
वक्त्रं मालिमयं मुकुटं धारयन्तं प्रभुं॥ ५९॥ एवं संचिन्त्य विधिवत्साधकः सर्वसिद्धये॥ यजेन्मवोंदि
ते पीठे विरिविप्रेशवन्मेना॥ ६०॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रमयुतं जुहुयात्ततः॥ अपूपैर्घृतसंयुक्तैर्विधिवत्स, जि
ते नले॥ ६१॥ तर्पणं मार्जनं कृत्वा ब्राह्मणान्भोजयेत्ततः॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्विधिवच्चरेत्।
इक्षुदण्डैः हुतो होमो राज्यलक्ष्मीप्रयच्छति॥ कदलैर्नालिकेरैश्च हुतो यो लोकवशंकरः॥ ६३॥ सलिलैः
पद्मकैर्होमो राजानं वशमानयेत्॥ सक्तुभिश्च हुतो होमो ब्राह्मणान्वशीकर॥ ६४॥ सर्पिषान्न
जुहुयात्तस्य कद्धनधान्यादिसंपदे॥ पूर्वोक्तध्यापिकर्तव्याः प्रयोगा साधकैरित॥ ६५॥ अथान्यसंप्रव
क्ष्यामि मंत्रं शक्तिगणाधिपम्॥ ॐ ह्रीं गं ह्रीं वशमानय स्वाहा भवार्णिकः॥ ६६॥ पूर्वोदितामृष्याद्या
मंत्रार्णैरंगकल्पनम्॥ एकत्रिद्वित्रियुग्मेश्च मंत्रार्णैस्सकलेन च॥ ६७॥ बंधूकाभं त्रिनेत्रं च नाग्न्यंश
शिशेखरं॥ भोगिलोलं गणामर्त्या वरेक्षून्हलपंकजं॥ ६८॥ दधानं प्रिययामृदुमध्यमं चालिंगितं तथा
रक्तामलांगयालिंग पद्महस्तं भावयेत्सुधी॥ ६९॥ पूर्वोक्तपीठे पूर्वोक्तपूजा कार्या मालिपिणा। लक्ष्म

यंजपेन्मंत्रमपत्येल्लदशाशतः॥७०॥घृतमुनेल्लजुहुयात्पायसंपरागादिनतश्चरेत्।ततोनिजगृहंप्राप्याचाधनधान्यै
र्थनोभयेत्॥७१॥ततःकामप्रयोगात्सुनत्कर्ष्योत्कारुडमाधयेत्।स्वाऽत्रयान्नुनापूर्वेहींमोराज्यवशंक
र॥७२॥नालिकेरफलेहींमोरातःश्रीवृद्धिदःपदम्॥त्रिकाऽसंपुनेल्लौंगोहींमःकांतावशंकर॥७३॥शक्ति
विनागराग्रोशोनशक्तिश्चापिनतंविना।तस्माद्बुधैःसाधनीयःसर्वथाशक्तिसंगमः॥७४॥तस्मादादौप्र
वक्ष्यामिशक्तिश्रीभुवनेश्वरी॥ह्रींनित्यैकाक्षरींजंतस्यामंत्रःप्रकीर्तिता॥७५॥ऋषिःशक्तिर्वसि
ष्ठस्यपंक्तिश्छंदोस्यकथ्यते।गायत्रीदेवतायोवसविद्यावीकलापरा॥७६॥हकारस्तुभवेद्वीजमि
कारःशक्तिरुच्यते॥रिफस्तुकीलकंप्रोक्तंनियोगोखिलसिद्धये॥७७॥षड्दीर्घयुक्तबीजेनषडंगानि
समाचरेत्॥संहारमातृकांन्यस्यसृष्टिमातृकांविन्यसेत्ततः॥७८॥देव्येकंनापादतायमेत्र्यासोथव
क्ष्यते॥मस्तकेह्रौंहृत्वेवायेमुखेहुंगणनामत॥७९॥हुंरंध्रहृदयेस्थाप्याप्यगुह्येह्रींवकरालिका॥
हुंपादयोर्न्यसेत्कुष्मापंचवक्त्रेषुविन्यसेत्॥८०॥हुह्रींदक्षांसपूर्वाशाप्रत्यक्तंस्योभुवक्रमात्॥
कांठेन्यसेच्चगायत्रीसावित्रीवामगेकवे॥८१॥सरस्वतीदक्षकुचेद्वलाणीवामसगेसके॥हसिवि
कुग्रहेह्रांचदक्षिणांसप्रविन्यसेत्॥८२॥ब्रह्माणींविन्यसेज्जानेगायत्र्यासहितसुधीः॥विघ्नकपो
लदशोनुस्का।दिक्षासंयुतंन्यसेत्॥८३॥महेशांवामगाणेर्वक्ताणीभार्यायुतंन्यसेत्॥वामेधनपतिंयु
क्तंश्रियायाकृत्यायुकेन्यसेत्॥८४॥स्मररत्यायुतंवक्त्रेगणांयुत्स्याप्युतंन्यसेत्॥दक्षश्रोत्रापकेमैत्रीलि

208

॥राघः॥
॥२१८॥

धीशक्तियुक्तोसासेत् ॥ ८५ ॥ अथ कपोलान्तरयोर्मूलवक्त्रे न्यसेन्नत ॥ गलमूले कुचयुगे वामांसे हृदिदक्षिणे ॥ ८६
अंशपार्श्वयुगे चैनान्न्यसेन्मन्त्री समाहितः ॥ शिष्टमातृन्यसेज्जाले अंशे पार्श्वे तथोदले । ७ ॥ पार्श्वे वोशे वमं
त्रहस्तथापलगरेहृदि ॥ व्यापयेन्मूलमन्त्रेणानन्तु देवीं नतः स्मरेत् ॥ ८८ ॥ उद्यद्दिनकृच्चिरांशीतांशुकलितं
शोत्वरां ॥ पद्मासनां त्रिनेत्रां च पाशांकुशवराभये ॥ ८९ ॥ अलंकृतमनश्चतुर्वर्गमुंदस्मितान्नालसन्मुखे ॥ कुचभार
विनम्रां गगलमादेवीं हृदि संस्मरेत् ॥ ९० ॥ आदौ कृत्वाष्टबीजानि बाह्ये षोडशदलं भुजं ॥ तद्बाह्ये चोडशदलं
चतुरस्रत्रयं बहिः ॥ ९१ ॥ ठद्वारसमोपेतं मण्डलं प्रोक्तमुत्तमम् ॥ मन्त्रपीठं यजेत्सर्वं नवशक्तिशमान्वि
तम् ॥ ९२ ॥ जयाच विजया चैवाजिता चापराजिता ॥ नित्या विलासिनी । दोग्ध्री ह्यघोरा मंगला नव
९३ ॥ एता संशक्तयः पूज्याः केशरे भुवनमध्यके । दद्यात्मूलेनासनेनमूर्तिं नैवकल्पयेत् ॥ ९४ ॥ देवीमा
या हृदयेन सम्मंगावरणसंयुतं ॥ पाशांकुशवराभीतिधारश्मूलनिभाश्चताः ॥ ९५ ॥ स्तनैकोयसम्भव
र्णाविविधाभरणोज्वला ॥ मध्येतयात्र्योदकप्यस्पकल्याणपुंकमनतस्तथा ॥ ९६ ॥ आत्रि–मुरवायव्य
कोणे छत्रह्रदारिकाः ॥ यजेदग्नं तथा शास्त्रकोणाग्नेपिथुनानिच ॥ ९७ ॥ शायश्रीमनरागाभासामनगागा
कल्पभूषिताः ॥ चतुर्भं विकरैदाद्याकान्तिकामक्षिमालिका ॥ ९८ ॥ अभिमितिविषप्रतिविघ्नमितदम्ल
रांवुरनोयजेत् ॥ सा विचित्रहस्तकमलेरारिशंखगदांबुजे ॥ ९९ ॥ विभ्राणां पीनवसनान्वितस्फुरांगदविभू
षिताः ॥ किरीटिहारकरमनान्दरैरुपशीमितं ॥ १०० ॥ नाहरूपमयेविष्णुरक्षकोणग्रकेयजेत् ॥ अभां

॥ मे·सं· ॥
॥ २०९ ॥

श्रिनेत्रामसमां संभूय वन्दितां श्रियै ॥१॥ टंकाक्षस्रक्त्रयपद्मरपुस्तकवरभूलाभ॥ सरोजनीं यजेद्वायौ कोणे वै शंखनादि
हाम्॥२॥ लक्ष्मीं त्रियोगसंस्थां च दक्षेनालिंगवाहुना॥ पतिं वामेन कमलं वरदं च पयोदरम्॥३॥ पीनेरत्नघटं र
ककरं जे विभ्रतीं यजेत्॥ आग्नेये रमणीं कम्पां रात्रिं सव्येन पाणिना॥४॥ आलिंगन्त्यपरेण सपत्येन दधतीं पद्म
रेन॥ वेक्षकाम्यं तारा ग्रणमणिवपकरं जले॥५॥ ईशान्यां पूजयेत्सम्पत्तिं पुरां जं त्रियाविनम्र॥ द्युतिपा
शधरं कान्तां वरां गम्भकुरंभगलि॥६॥ माधवी पूर्णा कपालाढ्यं त्रिपुरां जं दिने वरां॥ पुष्करे विमल्लऽम्बमकरं वृषकध
रिणाम्॥७॥ सिंदूरसदृशाकारां मन्दविभ्रमां॥ पुनरक्तोत्पलाभय्यपाशिना नद्भुजद्वयां॥८॥ आश्लि
ष्टकांतां मंगलां पुष्टिमच्चे दिने वरां॥ कर्णिकायां निधी पूज्य घर्क्कोरास्यात्यपार्श्वयोः॥९॥ आयात्वनंग
कुसुमावलेनंगकुसुमार्तुरा॥ अनंगमदनानंगमेखलाय्यवनंपालिनी॥१०॥ षष्ठी गगनवेगाख्या छशिरेखा च स
प्तमी॥ कातेगगनरेखेति पत्रेषु परितः स्थिताः॥११॥ वामांकुशधराभीतिकराः रक्ताः पुष्पविताः॥ ततः षोडश
पत्रेषु कमलाविकरान्तुमा॥१२॥ सरस्वती श्रीर्गौरी बालक्ष्मीश्च स्तोमन्त्रिदीर्तिः॥ छायामेधामतिः कान्तिः
र्णीः षोडशाशक्तयः॥१३॥ खड्गखेटकधारिण्यः श्यामाः पूज्याः स्वदक्षिणात्॥ ग्राम्या प्राप्त इतिः स्वरूपाः पत्रसंधि
पुदिक्कुमान॥१४॥ पत्रप्राहृतिः समभ्यर्च्याः शक्तयः परिचारिकाः॥ अनंगरूपानंगादिमदनामदनातुराः॥
१५॥ नयान्भुवनवेगाख्याद्श्रेष्ठवनपालिका॥ अष्टौ च सर्वशिशिरानदश्चेनंगवेदना॥१६॥ अनंगमेखला चेति
तत्त्रालिगुचिंत्या ध्यातान्॥ रक्तास्कोतल्लाकल्पारक्तां नायनलोचना॥१७॥ रक्तोत्पलकरा वामे दक्षिणाकमत

॥ राम: ॥
॥ २०९ ॥

209

ल्लिंगं॥ चषकं तालवृंतं च समं शूलं छत्रं चामरे॥ ५न्॥ दर्पणं वांकुशं पुष्पं बिभ्राणा दक्षिणे करे॥ वज्रादीन्यपि तद्धस्ते पूजं
यं वीजमोनमा॥१९॥ कार्यादिव्याहृते विघ्ने वज्राधिरपि वीजमा॥ह॥ वैराग्यैस्सदंगेश्च लोकपाले स्वयुधे॥२०॥म
ध्याह्नावरणेः पूजांगलोके शान्तदस्युकैः॥ प्राप्नोति कनिष्ठां गलोकपालाप्यंसा प्रवासके॥२१॥ अनन्यपतिका
पूजा अंगेनैकेन कीर्तिता॥ पूजालोपेन कर्त्तव्या भवनस्याः कदाचन॥२२॥ संध्यालोपे यथा पापं पूजालोपे तथा
भवेत्॥ सम्राह पूजालोपेरण्याप पतन्ति दारुणाः॥२३॥ अर्के तु दक्षिणामानी रवौ पूजां तु लोपयेत्॥ सप्तभक्ताभान
वो वानिः पूजा अंत्यजो हि सः॥२४॥ द्वात्रिंशल्लक्षमानेन जपेन्मंत्रं समाहितः॥ न दशांशं तु नैवेद्यं क्षेत्रसिद्धाउसंपुते
२५॥ तर्पणादितनः कुर्याच्चंचीशाख्योक्तवर्त्मना॥ अथवा त्वन्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते॥२६॥ एकलिंगे शि
वागारे दक्षिणामूर्तिसमाश्रिताः॥ वटपत्रासनो भस्मशायी च कृशविग्रहः॥२७॥ कृष्णाष्टमीसमारभ्य यावत्
कृष्णचतुर्दशी॥ नित्यमिष्ठाशी वशाक्ति जपेन्मंत्रं सततं स्वर्कै॥२८॥ दधिसौडघ नाम्नका व्याघातमपि धोरुनेन
न्नतः साग्रसहस्रं च ध्याये लिंबे भैरी मृष्माम्॥२९॥ ततः सिद्धो भवेन्मंत्रो नात्र कार्या विचारणा॥ अष्टत्योडुं वटह्ल
क्ष स्नात्वोदवमपि वलस्तथा॥३०॥ तिलसर्षपडङ्ध्माज्यं ड्व्या पायसापि नातिरिच॥ प्रतिडव्यं तु होमश्च म्पं नांदनृ१०
म॥३१॥ एवं सिद्धमनुर्मन्त्री सर्वकामान्प्रसाधयेत्॥ नित्यं सौभाग्यदं पंच विंशज्जप्रा मिर्विवनं॥३२॥ मेधावी च
भवेद्वाग्मी नाव तत्प्रा अपातनत्॥ नित्यकर्मेण्यस्यसंजप्ते वाक्सिद्धिकविताकरम्॥३३॥ तर्जप्रसमं जनं वश्यं कर्दरा
त न्यपि श्रियमम्॥ सा स्वप्नमात्ररात्रौ तैये वश्याय तिलकक्रिया॥३४॥ जानन्मात्रेजलेस्थित्वा निशीथलोपकालिनेक्षमा

जपेल्लक्षत्रयं नग्नो विद्यामाकर्षयेत्स्त्रियं ॥ ३५ ॥ लाजैः कन्यामवाप्नोति तिलैरारोग्यमश्नुते ॥ अहिमास्थितेमेननग्लु
लैश्च तथा भवेत् ॥ ३६ ॥ ब्राह्मीरसप्लुतांल्लाजान्वचयाच समन्वितान् ॥ त्रिसहस्रेणाभिमंत्र्य मासमेकं तु भक्षयेत्
॥ ३७ ॥ वृहस्पतिसमो मंत्री सर्वविद्याधिपो भवेत् ॥ श्रेष्ठप्लक्षसमिधः षोडशकाहुत्वा द्विजानसौ ॥ ३८ ॥ वशयेन्नृपतो
मेनराज्ञांल्लवणं स्त्रियस्तथा ॥ कुमुदैराजपत्नीश्च वल्लवृक्षप्रसूनकैः ॥ ३९ ॥ तण्डुलानां पिष्टकृतां प्रतिमां षोड
संभुनाम ॥ कृतप्राणप्रतिष्ठां तां संजप्याभिमंत्रितां तु ना ॥ ४० ॥ भक्षयेन्नामर्कवारे ततः कुर्याद्वशं नरम् ॥ राजान
प्रमदां वापि यं यं वांछत्यतन्मयम् ॥ ४१ ॥ फलके भूतिना ह्यग्निं समसाध्यं विलिखेत्सुधीः ॥ गर्भिण्यापि दर्शयेदाशु
सा सुखप्रसवा भवेत् ॥ ४२ ॥ अभिषेकविधानं तु वक्ष्यते वांछितार्थदं ॥ मण्डपे मण्डलं कुर्याद्देवीपीठाचितं शु
भम् ॥ ४३ ॥ यथावत्पीठमभ्यर्च्य कलशान्विन्यसेत्सुधीः ॥ कर्णिकायां दलाग्रेषु त्वष्टौ रोप्य तु नाग्रतान ॥ ४४ ॥
मातृकाश्च विन्यस्येत्तैकवापि मंत्रवित् ॥ मध्यनावाद घोषेणाच्छन्नं नास्थापयेत्सुधीः ॥ ४५ ॥ पूर्वोक्तैःपक्वा
रैः काजिजेल्लपूर्णैश्च मंत्रवित् ॥ घटेष्वेषु च संपूज्य मानतो दिकया सुधीः ॥ ४६ ॥ यदि स्युः पंचकलशा मध्यादिषु
यजेत्क्रमात् ॥ हते कोणाः पंचसुधीरपि विंचेन्नडनायम ॥ ४७ ॥ प्रथमं घृतकुंभेन कषायेन ततः परम् ॥ तैलेन च
कषायेन मधुना च ततः परम् ॥ ४८ ॥ द्विजं वृक्षत्वचः क्वाथैरभिषिंचेत्ततः सुधीः ॥ वारकुंभजलैः पश्चादंतरा सेक
माचरेत् ॥ ४९ ॥ वकुरम्मपदक्षालाल्लवमनान्यपि मंत्रवित् ॥ एकैककलशास्नानान्तरं पुनरेव हि ॥ ५० ॥ कारये
त्रेतनीरितान्येवं शाक्तोतो भवेत् ॥ ब्राह्मणान्भोजयेन्नानाविधैर्भक्ष्यैश्चभोज्यचेत ॥ ५१ ॥ प्राप्नोति महतीं लक्ष्मीं स

210

वेदाविजयी भवेत्॥ पलाशाश्वत्थबिल्वानां फलं ग्राह्यं पलार्द्धकं॥ ५२॥ अग्निमंथप्लक्षसेव्यनाम्नाकार्यं विदुर्बुधाः
प्रमाणिरिणीकाश्मरिकारोहिणीनां न दर्द्धकम्॥ ५३॥ उदुंवरी पाटलीडुरकभागाः प्रकीर्तिताः॥ एतत्स्कंधोपक्वेनैव पू
रयेत्कलशं ततः॥ ५४॥ अस्त्रगाप्रलिप्तं वर्द्धं च सेकादौ योयुतन्तमः॥ इंदिरावानामपद्ये श्रूहरितस्मिन्नसारविः॥ ५५
कमलाकिंकरी तस्य तेहृष्टा विविधामया॥ वरंपनिवर्द्धते तत्रयत धान्याकुलक्ष्ये नम॥ ५६॥ सवेदेवानमस्
स्येकुर्वंति फाणितम्बुतं नदेहांति च नस्त्रुता सपत्रा पोत्रसंयुता॥ ५७॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पिश्यक्षरस्येत्प्र
तमपद॥ ऐं ह्रीं श्रीं मिति पूर्वोक्ताप्रत्याहाराश्चात्र कीर्तिताः॥ ५८॥ द्यायाद्येन च मध्येन दीर्घषड्गानि मेव च॥ अंते
स्यादिषडंगानि दीशष स्यासां श्च पूर्ववत्॥ ५९॥ बंधूकाभांत्रिनयनां वसद्दैकृतशोभिताम्॥ रत्नपात्रं वामहस्ते द
क्षेपद्मं रक्तोत्पलं॥ ६०॥ जपेद्द्वादशलक्षं च कुर्यात्तद्दशांशतः॥ त्रिस्वाद्युक्तैर्बिल्वैस्तर्पयेत्तादितलश्चरेत्॥ ६१
ततः प्रयोगान्कुर्वीत मंत्री स्विष्टफलाप्रदे॥ वृक्षवृक्षप्रसूनैश्च होमो लक्ष्मीप्रदो मतः॥ ६२॥ वल्लराजमधुत्रा
सीसर्पिः पालान्कबिल्वभाक॥ गोरसर्षपयुग्लोमात्होमात्तवश्यो भ्रियम्॥ ६३॥ नरं नरपतिं वापि वशयेन्नात्र सं
शयः॥ आरग्वधोत्थैः कुसुमैः संमिश्रैश्च दशांशमा॥ ६४॥ दुकूलयुक्तैराकामैरण्यलक्ष्मीं च विंदति॥ तिलैर्लं
डुलसंमिश्रैर्होमान्पूर्वोदितं फलम्॥ ६५॥ पूर्वोदितान्प्रयोगांश्च कुर्यांदत्रापि साधक॥ एवमाराधितो मंत्री भु
क्तिमुक्तिप्रदायक॥ ६६॥ अथान्यत्त्र्यक्षरं वक्ष्ये दुर्लभं वांछितप्रदम्॥ ऐं ह्रीं ह्रें मिति प्रत्याहारा ज्ञेयाः पूर्वोदिता

लथा॥६७॥आद्यंनवपुटितेनैवदीर्घयुक्प्रथमेवच॥नामभिर्जातिषडंगानिविदध्यान्नेत्रविग्रहः॥६८॥एकाक्षरो
दितन्यासान्कुर्यान्मंत्रीसमाहितः॥मेघद्युतिंत्रिनयनांपीनावक्षोजनामितां॥६९॥पद्मंरत्नंचपात्रंचअभ
यंचवरंतथा॥हस्तैर्दधानांरत्नाढ्यसंस्थांवशद्रिशोषणां॥७०॥कुमारतारसमाकुंभांभावयेद्भुवनेश्वरीं॥एका
क्षरोदितेपीठेपूजयेद्भुवनेश्वरीं॥७१॥पर्वोक्तान्पूर्ववत्कृत्वाहृल्लेखाद्याश्चमंत्रिराट्॥ततःपूजयेत्कोणाग्रकेपर्व
वन्हिपुनानिच॥७२॥किंजल्केषुषडंगानिपूजयेच्चदलेषुता॥ब्राह्म्याद्यानिजनाथांकथिताःप्येतन्मात
स्राः॥७३॥असितांगोरुरुश्चंडःक्रोधोन्मत्तौकपालश्च॥भीषणश्चैवसंहारःप्रोक्ताश्चभैरवाइमे॥७४॥शू
लंकपालंखड्गंचक्षुड्डंडुमिमेवच॥बिभ्राणापाणिभिर्दैत्यान्शुभाभीमविग्रहाः॥७५॥स्वर्णश्यामावकके
शाश्चपूजाश्चपूजाकालेचमंत्रिराट्॥दीर्घाद्याघामातरःपूज्याहृल्लेखाद्याभैरवास्तथा॥७६॥नवाहिस्वरपत्रेषु
करालाद्याःप्रोदिताः॥पूज्याहृन्तेगरूपाद्यालोकेशाहेतिभिःसह॥७७॥मनुंजपेत्तत्वलक्षंब्रैल्पहुक्षप्रसू
नकैः॥त्रिमध्वक्तैराजवृक्षप्रसूनैर्वादशांशतः॥७८॥जुहुयान्नर्पराद्दीनिकुर्यान्मंत्रस्यसिद्धये॥एवमुक्तविधा
नेनयोभजेद्भुवनेश्वरीं॥७९॥पदविद्वलयोषाःस्वरान्नृस्थवशायेसुधीः॥एकाक्षरोदितान्सर्वान्प्रयोगान्ता
चरेत्तथा॥८०॥अथान्यत्संप्रवक्ष्यामिशूस्यांयंत्रादिसिद्धिकृत॥ओंह्रींक्रोंमिनिवहरोंत्रन्यापेकाक्षरो
दितम॥८१॥कल्पयेन्माययांगानिध्यानमत्रनिरूप्यते॥अंकुशांकुशपाशाभीतिवरांश्चदधतीकरैः॥८२॥कम

॥ तं. ॥
॥२११॥

211

लक्ष्यां प्रोद्य दर्ककां त्रिंहृदि विभावयेत् ॥ दूर्वा दिने यजेन्नीदेहस्थो लोगा यथापुरा ॥ ८३ ॥ किंजल्केषु षडंगानि ब्राह्म्या
द्या दलमध्यगः ॥ ततः शक्रादयो बाह्ये हेतयोऽर्च्याश्च तद्बहिः ॥ ८४ ॥ एवं यः पूजयेद्भक्त्या स भवेच्छकुबेरवत् ॥ अत्रो
क्ताः सर्वलोकाभवे पुत्रस्यापि मंत्रिताः ॥ ८५ ॥ मन्त्रेण पेत्रन्तु लक्षं जुहुयात्तत्र मन्त्रके ॥ त्रिस्वाद्वक्तदुग्धवृक्षसमिद्धि
ः प्रोक्तमेतद्यया ॥ ८६ ॥ उद्दैस्तिलैः पयोभक्तैः सर्पिरादिननश्वरेत् ॥ अष्टोत्तरं वा लक्षं वृष्ट्याचारपिवत् ॥
८७ ॥ होमे वृक्षाः समाख्याताः प्रत्येकं षट्सहस्रकं ॥ तेषां यस्मादगमेऽच्चतुर्विंशतितत्त्वका ॥ ८८ ॥ मत्स्या
सूर्यंसहस्रारेणाधिष्ठितमंदिरे ॥ रजन्यांति·पुष्टिः पंचप्रदीपशतसंकुलं ॥ ८९ ॥ त्रिलोकान्तेसर्वजनैरेतन्मंत्रप्र
सादतः ॥ लवणं त्रिमधुसिद्धार्थैर्जन्यां सधनमुत्तमे ॥ ९० ॥ जुहुयाच्चेद्वरान्नानं राजपत्नीं वशं नयेत् ॥ अ
न्नहोमेषु मंत्रज्ञः समन्नान्नो भवेत् ॥ ९१ ॥ विकचत्पद्महोमेन लक्ष्मीरेनं न संत्यजेत् ॥ चम्पकोत्पलपुष्पै
श्च होमः स्यात्कविताप्रदः ॥ ९२ ॥ तिलहोमेनामयानां नाशो मंत्रिराट् भवेत् ॥ आयुःकामो घृतेनैव जुहुया
न्मंत्रविन्नरः ॥ ९३ ॥ दूर्वादिनान्प्रयोगांश्च कुर्यादत्रापि मंत्रवित् ॥ अस्मिन्सिद्धे मनो मंत्री भुक्तिमुक्तिम
वाप्नुयात् ॥ ९४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वक्रतुण्डमतः परं ॥ जंबुकेश्वरपश्चात्तु कारिकायां समास्थितः
॥ ९५ ॥ वक्रतुंडाय हुं चेति प्रोक्तो मंत्रः षडक्षरः ॥ ह्रस्वनकवचं ह्रीभिर्जप्तं सर्वाभिष्टदम् ॥ ९६ ॥ भार्गवो
मुनिराख्यातः छन्दोऽनुष्टुबुदाहृतम् ॥ देवता वक्रतुण्डोऽस्य पुरा पुरान महस्कृतः ॥ ९७ ॥ विधाय मूलमंत्रेणाक
रशुद्धिं जितेन्द्रियः ॥ षड्भिर्मंत्रगतैर्वर्णैः षडंगानि प्रकल्पयेत् ॥ ९८ ॥ भ्रूमध्ये कण्ठहृदयनाभ्यंघ्रिव्यापके तथा

॥ मे॰ तं ॥
॥ २१२ ॥

षडक्षरात्परतोऽर्धस्याच्छैवं गायत्र्यात्मकं ततः ॥ ९९ ॥ उद्यद्दिनेश्वररुचिं पाशांकुशवराभयान् । हस्तैर्दधानं स्मेरास्यम
नरां चिंतयेद्धृदि ॥ २०० ॥ पूर्वोक्ते पूजयेत्पीठे देवं वक्रतुंडगणेश्वरम् ॥ अष्टपत्राब्जदंष्ट्रचक्रवीरयुतेन च ॥ १ ॥ वा
रमंत्रयेत्तथ वोढेन्नं चक्रपालिरवेन ॥ मध्ये देवं समभ्यर्च्य पुष्पाद्यैरुपचारकैः ॥ २ ॥ आदावंगानि संपूज्य यथा
स्थानं विशालधीः ॥ पूर्वादिदलमूलेषु शक्तिरष्टौ क्रमाद्यजेत् ॥ ३ ॥ विद्यात्मा विश्वधात्री च भोगदा विघ्नघाति
नी ॥ निधिप्रदा च पापघ्नी तथा पुण्यापाशशिप्रभा ॥ ४ ॥ दलेषु च यजेत्तद्वदणिमाद्याः पुरोदिताः ॥ द्वितीये पुर
ले तद्वद्वक्रतुंडादिकान्यजेत् ॥ ५ ॥ ततस्तु लोकपालांस्तदस्त्राणि च पूजयेत् ॥ प्राग्वत्तत्र विधौ कृत्वे समभ्य
र्च्य वक्रतुंडं चैनं चिंतिति ॥ ६ ॥ वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं जुहुयात्तद्दशांशतः ॥ अष्टद्रव्यैः पुराप्रोक्तैर्मधुराक्तैर्यथा
विधिः ॥ ७ ॥ एवं सिद्धमनो मंत्री । काम्यकर्माणि साधयेत् ॥ तर्पयेत्सर्वमर्गेशा वक्रतुंडगणेश्वरं ॥ ८ ॥ वत
रग्रं हस्तमात्रं कुर्यात्सदृशं ततः ॥ आदधीत समथित्वाग्नीमनूचानगृहाद्धरेत् ॥ ९ ॥ प्राणायामत्रयं कृत्वा
मंत्री कर्म समाचरेत् ॥ ततः पूर्वोक्तवत्कृत्वा मंत्रन्यासं षडंगकं ॥ १० ॥ गंधपुष्पादिकैरग्निं संपूज्य स्थापये
त्ततः ॥ कृशानुमध्ये तत्रार्थनागयज्ञोपवीतिने ॥ ११ ॥ लंबोदरं भास्वरं तमेकदंतं त्रिलोचनम् ॥ पद्मासनस
मारूढं चतुर्बाहुं त्रिलोचनम् ॥ १२ ॥ किरीटहारकेयूरांगदालंकारभूषितं ॥ एवं संचिंत्य मनसा समावाह्य गा
णेश्वरम् ॥ १३ ॥ गंधादिभिः समभ्यर्च्य जलेनाग्निं प्रसिंच्य च । षडर्णेन द्विजं तेन जुहुयाच्च घृताहुती । ॥ १४
अष्टाविंकं सहस्रं च ततः । सिद्धो भवेन्मनुः ॥ सहस्राष्टं चतुर्थीषु पक्षयोरुभयोर्यजेत ॥ १५ ॥ शतं हुनेदपू

॥ ताप॰ ॥
॥ २१२ ॥

212

पैश्चवल्लराज्यमतेधनम् ॥ मध्याह्नकालेत्रिसंध्यंहिनदर्पणेपूजयेन्मनुं ॥ १६ ॥ सहस्रंत्रिशतंवाथशतंवाहोमतंसुधी ॥
श्रीवृद्धिरोगविमस्तीलक्ष्मीप्राप्तोस्ययन्त्रत ॥ १७ ॥ प्रसवत्रनालसमनलमकालिरल्पाज्ञिनातथा ॥ चापवेमुच्यता
च्चापिस्वप्नेद्विरदर्शदेनं ॥ १८ ॥ एनात्रिमंत्रसिद्धेर्हिविन्नाभ्युक्तात्रिमंत्रिभिः ॥ पूर्वोक्तेसिद्धेदनेनत्रिमासेत्रि
ज्ञातंकुनेन ॥ १९ ॥ मत्तानिधीमांभवनंभवेद्धिश्रवणोपरः ॥ गुडाक्तैःपृथुकैर्नालिकेरैर्मारिचसंयुतैः ॥ २०
श्रोसहस्रंजुहुयान्मंत्रीविभवान्भवेत् ॥ शुभशालिमयैश्चूर्णैर्मरीचाद्यैःससैमवै ॥ २१ ॥ मजीरकैर्वकु
गुडैःशुभैरेतिघृतप्लुतैः ॥ अपूपैर्जुहुयान्मंत्रीगणेशस्यवमत्रिधौ ॥ २२ ॥ सहस्रमात्रसलभेमरसंगाम
विराड्मा ॥ साध्यनामाराणिपुटितंमनाजुहुयात्सुधी ॥ २३ ॥ अपामार्गस्यपिडिवापक्वैःपनसजैःफलैः ॥
सहस्रंकदलैर्वाथनांनारीवशानयेत् ॥ २४ ॥ लाजाभिर्जुहुयादष्टोसहस्रंकन्यकाप्तये ॥ सहस्रपापाकृवि
मांभ्रनेक्षीराद्गुनीरपि ॥ २५ ॥ सहस्रंरोगशांत्यर्थमंत्रशास्त्रविशारदः ॥ सर्वार्द्धतीनंजुहुयाल्लक्षंमत्स्यज
योभवेत् ॥ २६ ॥ ब्रह्मवृक्षोद्भवमपिधोमधुरत्रयलोलिता ॥ सहस्रंजुहुयान्मंत्रीमासाच्छत्रंजयेद्ध्रुवम् ॥
२७ ॥ विभीतकोथसमिधांसहस्रंसाष्टकंनिशि ॥ लोहिताक्तश्मशानाग्नौजुहुयान्मारयेद्रिपुं ॥ २८ ॥ भू
मौशत्रुस्वरूपंचविलिख्यास्योदरेनलं ॥ प्रज्वाल्यसिद्धार्थवरैःसहस्रंजुहुयात्सुधी ॥ २९ ॥ तंमारयेत्सप्रदि
नात्राकार्याविचारणा ॥ कालमेघसमानाभंगणेशंनिजभूपय ॥ ३० ॥ रिपुंरुद्धीनावडवंघटेवन्हिसमते

॥ मे.म. ॥
॥ २१८ ॥

त्के प्रक्षिपेत् गंगायां विधिवत् स्नात्वा जपेन्मनुं ॥ ३१ ॥ सहस्रं त्रिदिने नारी शत्रुमुच्चाटयेद् ध्रुवम् ॥ समुद्रगां नदीं प्राप्य प्रहृष्टो नो-
जलिना जलं ॥ ३२ ॥ सहस्रं हुत्वाभिमंत्र्य परिषिंचे स्वमूर्द्धनि ॥ स्नाने नविधिना मंत्री पापौघं नाशयेद् ध्रुवम् ॥ ३३ ॥ शनैश्च-
रदिने अश्वत्थमालम्ब्य त्रिसहस्रकं ॥ जपन्मंत्रं गणाध्यायन् दोषान् ग्रहभवान् हरेत् ॥ ३५ ॥ वेतसोत्थसमिद्धोमः सहस्र-
वृष्टिमाप्नुयात् ॥ धान्यार्थी जुहुयाद्धान्यैः स्वार्थ्यं लभते ध्रुवं ॥ ३६ ॥ कमलैः स्वर्णं लभेद्दीपितोऽग्नौ वसुप्रदो मनुः ॥ लेखा-
मिकांक्षी पललैर्गंडप्रक्षेईने मूर्धा ॥ ३८ ॥ नमश्चैव पिचा गणापं हृदि संसेव्य चवां ॥ निष्काशं ईपनायो नमं वि-
धेंनानि त्रिक्षिपेत् ॥ ३९ ॥ पुरस्तु त्रिनगो यस्त्रैसहस्रेणाभिमंत्रयेत् ॥ जालाममसुत्तानदिने विधृत्वा भुक्त्वा वासमा-
३८ ॥ पाययेत् सा वध्या मूर्तेः ग्रावमारामुतं ॥ उपोष्य सोमग्रहणे गोभास्करग्रहणेथवा ॥ २८ ॥ कपिलायाः पयः प्लवं-
वपात्रे पलाद्दकं ॥ पनस्य ह्रस्वसंज्ञ मंत्र सप्तविंशतिः ॥ ४० ॥ स्वकाष्यमेधां महतीं कवितां लभते ध्रुवं ॥ गोव-
र्ममात्रे मूत्रे श्मशुव लिप्यां अकाभूतं ॥ ४१ ॥ कृत्वा स्नाप्यापयेत् अमर्च्चितं च दनादिभिः ॥ कुमारं वा कुमारीं वा दीप-
स्यागे निधाय च ॥ ४२ ॥ जपेन्मंत्रं प्रवरं सहस्राष्टकम् ॥ ततः पृष्टा कुमारी वा कुमारो वा प्रवदति तिनम ॥ ४३ ॥
मनोगतं हि सकलं भविष्यं भूतमेव च ॥ वदेत् सानेऽमनोरस्य प्रसादान्नात्र संशय ॥ ४४ ॥ मंत्रोद्धारमथो वक्ष्ये वक्र-
तुंडगणेशितुः ॥ मे पोत्कायतथाग्रहा ते मंत्रः प्रोक्तः षडक्षरः ॥ ४५ ॥ भार्गवो मुनिरस्याग्नो त्रिष्टुप् छंद ईरितम्
वक्रतुंडगणेशोस्य देवता देववंदिता ॥ ४६ ॥ मंत्रवर्णैः षडंगानि षड्भिः कुर्याद्यथा पुरा ॥ ध्यानपूजादिकं सर्व
मंत्री पूर्ववदाचरेत् ॥ ४७ ॥ अथान्यमंत्रं वक्ष्यामि मंत्रं द्वात्रिंशदर्णकं ॥ रायस्पोषस्य दयिता निधिदो रत्नधिम

॥ गण: ॥
॥ २१८ ॥

218

न ॥ ४८ ॥ रक्षोहणो वो वलगहनो थाघः षडक्षरः ॥ आप्यादिकं पुराप्रोक्तं ध्यानपूजादिपूर्ववत् ॥ ४९ ॥ जपेदर्कसहस्रा
णि तु रूपान्तदशांशतः ॥ हविषा घृतसिक्तेन ननदं ते लोषयेद्गुरुं ॥ ५० ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री साधयेदिष्टमात्मनः
: षडक्षरोक्तमंत्रोपि सर्वकाम्यं समाचरेत् ॥ ५१ ॥ अथान्यभेदं वक्ष्यामि षड्वर्णाक्षरसंमितं ॥ रायस्पोषस्य द
यितारिति धिदीरन्नघ्नानुमान् ॥ ५२ ॥ रक्षोहणो वलगहनो वक्रतुण्डाय हूं मिति ॥ शायकेंद्रेभिरष्टाभिश्चतु
र्भिः पंचवर्णाक्षरैः ॥ ५३ ॥ मंत्रार्णैः स्युः षडंगानि मूलमाया पूर्ववल्लनाः ॥ प्राग्वत्प्रयोगानिखिला विशेषोण मनुस्व
यम् ॥ ५४ ॥ अथ वक्ष्ये वक्रतुण्डगायत्रीं गणपप्रियाम् ॥ पठेत्त्रिसंध्यानं काम्ये तु पांते ध्यानं जपेत् ॥ ५५ ॥ त
त्पुरुषाय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमहि ॥ तन्नोदंति प्रचोदयात् ॥ ५६ ॥ आद्यंतयोर्जपेदेनां सर्वमंत्रप्रसिद्धये
अष्टोत्तरशतं नित्यं प्रजपेद्गणकृद्वरः ॥ ५७ ॥ अष्टाविंशतिसंख्याकां गणेशोनुदिनं जपेत् ॥ जपाद्यंते थाप्र
संख्याममन्त्रजापी स्तुति ध्ये ॥ ५८ ॥ इति श्री म० म० शिवप्रणीते पूर्वाम्नाये गणपतिमंत्रप्रकाशे षोडशः
अथातः संप्रवक्ष्यामि पृथ्वीमात्राय सिद्धिदाम् ॥ नानाश्चर्यकरां काशीसंस्थितान् गणनायकान् ॥ १ ॥ म
हागणपतेरीशात्कृष्णानुःष्टु विनायकात् ॥ एकैकान्ते गृहात्वानुयोगितां चेदिकामपि ॥ २ ॥ त्वर्गीभूमिंस
मामाघपावदंतगृहं समं ॥ अष्टावरणकोरष्टौ संस्थिताः सिद्धिनायकाः ॥ ३ ॥ तत्राष्टौ काशिकाकालेश
गंभूमौ समास्थिताः ॥ योजनैकं वहिः काश्याः कीर्तितः परिविस्कसः ॥ ४ ॥ ॐ विघ्नाय नमः ओं त्रों मंत्रप्र
वषडक्षरक्षिप्रप्रसादनसमह्वानां साधनं स्मृतम् ॥ ५ ॥ विदश्चनं जपेन्मंत्रं तेमध्वघृतपायसैः ॥ प्रयो

गाक्षिप्रववात्क्षिप्रमेववसिद्धयः ॥ ६ ॥ गजाननायोगिनीत्रयोगिनीरूपधारिणी ॥ नामाप्रर्थ्यः सविंशल्लक्षामडे
नेवहत्मजः ॥ ७ ॥ शिवाचेषस्यगादिनानल्किद्धिकथयाम्यथ ॥ ॐ शिवेशिवपर्त्नीनिशांशिवेत्वकरेमिच ॥ ८ ॥ पंक
फलंदहीत्रिमनोजवपिदंवदेन् ॥ वारणायादेहिदेहितुभ्यंनमः इतिरितं ॥ ९ ॥ षड्विंशदक्षरोमंत्रोध्यानमस्याति
रूप्पने ॥ उग्रजानुमहत्संभाकमलासनप्रजितां ॥ १० ॥ हस्तैर्मोहंमयंपाशंदधानांभ्रमनेशिवां ॥ जपत्रिंश
न्महस्राणिशानपश्रीवनांतरे ॥ ११ ॥ कोटुंभकुसुमैर्होमस्सर्पणादिननश्वरेन ॥ एवंसिद्धमनुर्मंत्रीचेटिकांनां
प्रसाधयेन् ॥ १२ ॥ श्रावणेमासिवाहृम्यों कृष्णपक्षेनिशांतरे ॥ पूजयित्वाजपेन्मंत्रंदानादानभ्रगोनेच ॥ १३
भीवयनित्वपूनानि -- चेटकमानसः ॥ नदानेकलुरेर्युक्ताप्रत्यक्षास्याशिवांभजेत् ॥ १४ ॥ तुष्टाफलंदद्यात्येके
नेनासौसाधकोनमः ॥ दूरंयानिक्षरोमैवमनःपवनवेगवान् ॥ १५ ॥ अदृश्यःसर्वलोकानामपिराजगृहांत
रे ॥ एवंविघ्नगणेशेनमोहितावहवीजनाः ॥ १६ ॥ विनायकायहृदयांवीजाद्योद्वर्णकः ॥ वर्णलक्षंपुरश्चर्या
गणेशानांप्रकीर्तिता ॥ १७ ॥ सर्वासांयोगिनीनांतुवीजाद्याहृदंतिकाः ॥ नानामंत्राःस्मृतामंत्रावर्णायु
तपुरक्रिया ॥ १८ ॥ गणेशस्यप्रभावेनसिद्धिःस्यात्स्यारलौकिकी ॥ योगिन्याःसेवनाद्लनविशेरपिभूमते
१९ ॥ चेटिकाप्रोक्तफलदासर्वत्रैषविनिश्चयः ॥ लिंगस्थायोगिनीचात्रनटिकावेषधारिणी ॥ २० ॥ अथइफा
मात्वेटिकाख्यामत्रंविंशनिवर्णकं ॥ प्रयेनिवर्णाहितयात्वतालनलवासिनि ॥ २१ ॥ इफामलेश्रीलिङ्गमिति
देहिस्वाहेतिविंतयेत् ॥ नालीवलांबरेस्वेच्छाकरानालीमनोरमा ॥ २२ ॥ श्मालिभिःसहितानीभितिंकारिणीइफा

मलोंभजे ॥ जपेदयुतसंख्याकं शांतात्मानालवानने ॥ २२ ॥ तद्दशांशेन जुहुयान्नालीफलखण्डकैः ॥ कर्पूरक्षोद
युक्तैश्च पूर्णाज्ञेत्रिःप्रदक्षिणां ॥ २४ ॥ कुर्यान्नालीवनं नवाप्ते तन्मध्येवनानरो ॥ ज्येष्ठायां तथे प्रात्रोसहस्रद्वि
तयंमनुम् ॥ २५ ॥ अर्द्धरात्रे वरेरुहोमं पूर्णनालफलेन च ॥ हंशमासुसनआयाति प्रकाशो नीव जायते ॥ २६ ॥
तन्मध्येन महादेवी इषामावोऽरुवाविकी ॥ ॥ लांभुक परीधानाकम्नरी वेदनप्रिया ॥ २७ ॥ तां नमस्कृत्य वि
न्वेशीवछाभववननने ॥ इन्मुक्ता मंत्रिरोवछासादत्ति वरत्रयम् ॥ २८ ॥ परमानन्दविज्ञानं विधांचाति
मनोरमां ॥ सोदर्यचक्ररूपस्य जगतीमोहनक्षमम् ॥ २९ ॥ जवीरायनमश्चेति प्रोक्तो मंत्रः षडक्षरः ॥ योगि
नी ।वाम्स्यनश्रात्स्याद्वेमतःसानपश्चिनी ॥ ३० ॥ तस्याश्चैदी ।नुवालोमप्तकोत त्रिंशदक्षरम् ॥ ॐ पंचवाबि
कीमुक्तावालेवकनमाधुरि ॥ ३१ ॥ ममदेहि हृयांतेन कटुरांकुरुयुग्मकं ॥ भवनेशी हृयंचेति ध्यानमस्या
त्रिरूप्यते ॥ ३२ ॥ गोरोचनाचर्चितांगीं हेमगौरांकुशान्विताम् ॥ वंडावनेसांत ।निमवच नांकेश्मुंदरा ॥ ३३ ॥
उद्भसत्तामभवने हेमवृक्षशताकुले ॥ गोमयेन समालिप्य भूम्यागेहस्य भूमिकां ॥ ३४ ॥ चंदनेन समा
लिप्य तन्कश्या कुंकुमेन तु ॥ तत्र दूर्वादले सूत्र्यवालांलक्षं जपेत्ततः ॥ ३५ ॥ धनूरकुसुमैर्होमेलस्त्रिवि
समाचरेत् ॥ तच्छान्तेः पूजनं कार्यकौहायवसनीजयेत ॥ ३६ ॥ काषायवसनो नग्नो वाथ सिद्धमंत्रः स
माचरेत् ॥ धनूरनैत्तेनाभ्यंगंपोरोमाप्यो विधूदये ॥ ३७ ॥ पुष्पस्यपोडशस्य न कृष्णेन त्वाग्ने ओवाला
मनुंजपेत ॥ तन्नोरात्रिप्रातनभागे दूरतः पांचवाबिकी ॥ ३८ ॥ दृष्टेनैसाहृद्दशाकृत्वा धावनन्मत्रिषोमने

न॥ सापि मोदं प्रहृष्टा हि चुचुम्बाथ नन्दनं मम॥३९॥ न तु वंचनान्नस्पर्शाज्जिह्वारसस्यं दोहिनी भवेत॥ नखार्नं याया
त्रिमोहं राजराः पापि लोनन॥४०॥ व्याघ्रादिपथ शार्नीनां मोहने मदयो भवेत्॥ भुवां नस्फस मालो
कासवें भ्रुहृं त्रिजं नव॥४१॥ गं भूरायनेनमश्चुं त्रिमंत्रः प्रोक्तः षडक्षरः॥ योगिनीकाकनराद्यस्फ्रु
राक्षा चेटिकेरिना॥४२॥ विशालाक्षि राजाने त्रिलक्ष्मी देहि युगं वदेत्॥ दारिद्र्यं हारय द्वेधा ह्रीं स्फ्रुं तं भ्रुं
कलत्रकम॥४३॥ वन्हेर्मंत्रो यमाख्यातो नागनेत्रापि नाक्षरः॥ नारिंग नालिकेराणां वनेवाथ नदी
तटे॥४४॥ अथवा छिन्नरेरम्ये नाहत्व न विभूषिते॥ अथवा कमलामोदभूषिते सुसरित्तटे॥४५
लक्षमेकं जपित्वा तु होमं कुर्याद्दशांशतः॥ नालिकेरैर्जनः। सिद्धमंत्रो मंत्री यथा चरेत॥४६॥ मा
ध्वते मापि चाप्सप्सो ह्रुप पक्षे निशाविधौ॥ स हृमांस जपेन्मंत्रं वेतनाकं न पारायं॥४७॥ साव
कं नेभ्यां जयं त्रिनभेनव्यं नदकवि च॥ वामस्तनास जातांश्च त्रिवेतेयां निहरन॥४८॥ सनर्जपेस
मारद्वेपुनः कान्यायशी स्वयं॥ आयाति शव मुराद्रा निववचयं स्तनि भी। परागा॥४९॥ वामस्तनंघास
जा। सिंचेन नः सापि प्रयाति च॥ पुनर्जपेस पारद्धे भैरवी याति भी। परागा॥५०॥ गजमराइ वर्वयं नीव
मर्नी शोणितं भति॥ नयासमं तस्माद्यां त्रिभी। परागा भैरवा तथा॥५१॥ ह्रीं राम्पा हृस्य पालस्था मा
सिं वेहरवांश्च ताल॥ नमः स्वहस्त ना पां नेनालिकेरशांनं न्नेन॥५२॥ नदादेवी समागत्य नालिकेरंप्र

215

यच्छामि ॥ नान्निरा स्थिते सुगह्वरे पंजायते नगतं डिरा ॥ ५१ ॥ गसुंक्काभवदे-नं वरदात्वा विनायकप ॥ ५२ दं
नोऽहड वर्ति यं मेत्र प्रों क्रो त्वयो । गिनी ॥ ५३ ॥ ब्रह्मश्री वाभिधा प्रोक्ता यो सा शैलेश्वरी । रूपधारिणी ॥ येप प्या
हरिनालाक्षी लक्ष्मी सप्र दशाक्षर ॥ ५५ ॥ नारं ह्रीं हरिनालाक्षि वदे इनि कलो ततः ॥ दे[illegible] ॥ हि सया
ध्यानमस्याति रूप्यते ॥ ५६ ॥ जपाड्यसह स्त्रो ये यों न मा ना म हेश्वरि ॥ ध्याये ना हरिनालाक्षीं सिद्धि
दीक्षां वि न चर्तो ॥ ५७ ॥ मगप्रवेशसंजाते द्वितीय वरातो भ्रवम् ॥ आतिमे दिवमेरात्रौ वनेकदलिनि
जंले ॥ ५८ ॥ दिवासरोवरे सा त्वा हरिनालं शखेव्य केः ॥ लापथि त्वा पुथ मनोज पेदभुतं मंत्वया ॥ ५९
घृतकर्पूर काश्मीरं को सुभे र्हम पाचरेत ॥ दूर्वा क पीत्का स्थिते हरिनालरसम्पना ॥ ६० ॥ तमोदेवीं स
मापातिलस्तिना हरिनालिका ॥ नानावाक्यं मोहयनी साधकं तान विश्वसित ॥ ६१ ॥ ततः प्रभात समये
मूलमंत्र प्रभावतः ॥ भगिनी प्रत्यां करनि कलो साधकाय प्रयच्छति ॥ ६२ ॥ वशीभूता रतिकला गृहीत्वाम
त्रिसांध्य वं ॥ स्वे वरं कुर्वती सद्यो न ये देशो विचिंतयेत ॥ ६३ ॥ यक्षराणी भूतवेताल पैशाचान त्रिभैरवान ॥ आ
नयति स रातो नैव मंत्रिरांव इपमादरात ॥ ६४ ॥ यक्ष किंनर गंधर्वा विद्याधर पुरे नयेत ॥ आनये चपुतभू
मौ नानावस्तु प्रदर्शयत ॥ ६५ ॥ गसुंक्का चे भवे कायहं दंनो यं गतास्वरम् ॥ योगिन्यस्य हयक्षीवा भवे
न्मासो पवासिनी ॥ ६६ ॥ सुप्या सकुराड नी चेति मंत्रो विश्वापि नाक्षर ॥ ॐ कु[illegible]नि नागवाहने फू फूं वाह्वे
मेहिति ॥ ६७ ॥ सप्तना गसमाकृल मानात्रस्फूटलोचना ॥ दीप्यंति मे धकारिव फून्कारा हहनमपहे ॥ ६८

।।मे·तं·।।
।।२१६।।

एकलिंगीमहादेवायत्रस्याच्छिन्नकामने ।। तत्रेदं भुलयेन्मंत्रं लक्षहोमं समाचरेत् ।। ६९ ।। विल्वमूलेन मं-
त्रस्यतदालिद्धिपुजापति ।। राज्ञो शिववनुर्दश्पारकां ते शिवमे दिशे ।। ७० ।। जपेल्लहस्त्रितयं हुनेतस्य
दशांसतः ।। विल्वमूलेन होमांते कुलोतामममहाफलं ।। ७१ ।। विलीनीवदनोलंघोदध्पने पुत्राविंशति
फलानि त्रमार्थमागोसोपुरान्निहनि मंत्रिणा ।। ७२ ।। पुरस्यातस्यनिर्भीन्यायास्यामवक्यं नेन मंत्रिणा ।। फु-
कारणां सहस्राणि फलाभिः कुरुते धवं ।। ७३ ।। तस्य वक्त्राद्धनेज्वालानिस्सरंतिपुनः पुनः ।। तथावि-
प्राणिवहुधार्मात्पिनं ढवीनिव ।। ७४ ।। पललानि ततो धूमः पक्षिराश्चापिशाविनः ।। एवं विधंम-
हेत्पातं दृष्ट्वा विध्वसिनेवचेत ।। ७५ ।। तदासा हृष्पमे दैवीतत्राणगाफणा सत्विना ।। नातं त्वालक्ष्मिभि-
र्द्दैवी मोबर्द्धेत्सादराभिव ।। ७६ ।। अपूतं नीलकपितं तेन स्यादजरामरः ।। निधीन्यदप निभूयिष्या
न्वोरणीसत्त्वाप्रजायते ।। ७७ ।। गणेकदंतऽंमंच हृदयांतीगजाक्षरम् ।। वाराहियोगितिजानाखेषा
ष्ठूकरचारिणी ।। ७८ ।। पुराण्यदेवस्यचेरांतुवरदामधुवालिनी ।। जयोदशपांक्षरोमंत्रप्रातिवोमम
धुवालिनि ।। ७९ ।। कामदेवा निचोवार्यःश्रीलाहामंत्रहरित ।। न्रयमानानुकामेनविधुनीन्वर्णापं- ।।राम:।।
कजं ।। ८० ।। ध्यायेत्रवरमादेवीप्रगार्क्षा ब्रह्मसोव्वदां ।। मधुदक्षतलेस्थित्वा जपेल्लक्षमितं मनुं ।।२१६।।
८१ ।। वासंती कुसुमेर्होमो मधुछत्रेरथापिवा ।। कर्पूरागुरुसंमिश्रेः कुर्यादयुतसंख्यया ।। ८२ ।। मधु-
मालितिलाज्यप्पामेकांते निर्जनं जपेत ।। मधुवृक्षतले नीरेगीदावरीविशेषतः ।। ८३ ।। होमः

216

प्राग्वत्स हस्तं व्याज्ञपैन वस हस्तको ॥ मधुनामानदायक्षोत्वाला लामालो निर्भा बरा ॥ ८४ ॥ माहिवेशा विष
रोनदक्षहस्तेन संपिवेत ॥ रक्तं च वाम हस्तेन सुरा पिव निर्भा बरा ॥ ८५ ॥ निस्वयेव स वृक्षो हिलनाहिष्टा
दिग्लंकारं ॥ उस्याद्य च यं मारोहि भा व्यदे हि निभावने ॥ ८६ ॥ सं लपे न्साध के ऽस्य पिथ्या त्रा सन न मे पं
नमेत्कं प्रदानवं मं गिरा सकरो ऽव ॥ ८७ ॥ ननन्सा स्मिगने यक्षे दे वी वृक्षन ते नदा ॥ प्रसक्षां जाय
ते न स्पे द शा स्पौ स्पं च कार्मुकं ॥ ८८ ॥ वितन्ति मात्रनि नस्पात्स वे मो हन कारकं ॥ ध नं देहं त्रय छं नि न
स्पे काम वि मोहिता ॥ ८९ ॥ गेव लं वीदरं ऽ नहृदयां नो ह्र वर्गाकं ॥ यो गिनी शर भा स्पा स्य माला का
शीव पूर्धरा ॥ ९० ॥ चेरानुमंथरा प्रोज्जामं गोजितपि नाक्षरं ॥ ॐ मथरे वरदे पश्चादिक्ष क्षितिनिवासि
नी ॥ ९१ ॥ मये हृव दयान्मव भुघे मं वह्निगे हिनी ॥ करे वहन्ति को दशा ये क्ष वं लील लोचना ॥ ९२ ॥ जपा
कुसुम शोराङ्गी मम विजेत्स मंथर ॥ इक्षु का शीतनां महिंग्रऽ पाकस्या ले हि पन ॥ ९३ ॥ रसपंत्रेम
मा पेनुरर्चे यि वाभ्रमं त्रिलो ॥ लक्ष मात्रं पुरश्चर्या इक्षा खण्डे ऽन्व होमयेत ॥ ९४ ॥ मत्लारं वा ष्टी
त्रौन ज्ञमः सोमे शानं दये ॥ नदशांशं कुर्लेदिक्ष खण्डेरा यानि मंथरा ॥ ९५ ॥ ददानि मधुमार्गे हिदि
व्यमाध्वीक पिश्चितम ॥ नत्पूजये त्रिसंध्यो हि नन्नुलान्य प्रयाचयेत ॥ ९६ ॥ भाव यास्य हृ पायाय्या न्ह
ज्ञानेयन्मनोगतम ॥ मूलेन च व तं मानं च म विष्ण त्रा ग संशयः ॥ ९७ ॥ यदा यदा निसंकष्टं जायते मं
त्रिणोऽशव ॥ नदा न दानुनोदे वि मधु पाने प्रपूजयेत ॥ ९८ ॥ संकष्टं हरते नूर्णा ऽग्रहा दौ प्रपूजयेत

रसत्रयसमायोगेन भूमिपूजो विशेषतः ॥९९॥ कुंकुमैश्चापि सिंदूरैरक्तचंदनचन्दनैः ॥ मध्यंदिने जपा
पुष्पकरवीरप्रसूनकैः ॥१००॥ यावदालोहितं वह्नना वडिः परिपूजयेत् ॥ मित्वायं ते जपः कार्यः
शुभं भवति निश्चितं ॥१॥ वक्ष्येऽथ काशिकाप्रान्ते स्थितान् हौं विनायकान् ॥ नमो भगवते पूर्वं ङेन्तं चा
मचोद्धरेत् ॥ स्वष्टा नाम पिमंत्रो यमेघा सिद्धिविनायकः ॥ उलूको योगिनी मंत्रनापिना रूपधारिणी ॥
२॥ चेयमस्यस्पासमा रव्या नाअरिमा पाघट्सिद्धयः ॥ साधको यां सिद्धि पिद्धेकघुक्रायपपदेवदेत् ॥ ४
मंत्रमध्ये वर्णलक्षणं पेक्षो मादिके चरेत् ॥ मन्त्रागरायवत्सर्वं ननमामि सिद्धिमाप्नुयात् ॥५॥ काश्या
मोग्नेय दिग्भागं विज्ञेयो कविनायकः ॥ योगिनी च शिवारावा मूर्तिका रूपधारिणी ॥६॥ हंसगा
यास्य चेटी स्यान्मंत्रोस्या द्वादशाक्षरः ॥ ॐ ह्रं सगेवो धमिनि वाकणींवीजे स्त्रिवल्लभा ॥७॥ शतंच
डसमस्योक्ता वडार्द्धहन शेखरां ॥ धरदाभयहस्तां च समसवेत् सगाशिवा ॥८॥ सहस्राणां च पंचा
शद्भिरेश्वराणां स्पनुं ॥ स्त्रयुता ईन नीराममः पयाक्षेण न्यसंयुते ॥९॥ जपो होमश्च कर्तव्यः पयप्र
क्रसरान्वितैः ॥ हिरनपकशापुप्राणान्नाशकाल निथौ ध्रुवं ॥१०॥ सेव्यमारभ्य प्रयत्नेनेष्ठ हरिजनयाव
धि ॥ चर्यया पंचहोमपमाक्षं छवरवत्वेष्णकं ॥११॥ ननोहंसासमभाह टाशतचंडसमसभा ॥ मादेवि
मंत्रितोन म्रैपवसा तांप्रयच्छति ॥१२॥ नक्यात्ना जपतो मंत्रिं जाय ने शान्त्रपारगः ॥ अज्ञाताक्षरव

गौपिनायमेसद्गृहस्पति ॥ १३ ॥ दुर्गयामध्यापितः कास्यपं याम्ये दुर्गविनायकः ॥ मयूरी योगिनी नैऋत्ये लोकानामौषधप्रदा ॥ १४ ॥ ॐ
ह्रीं डुं भ्रूं क्लां दुर्गायै हृदयाय नमो त्ववर्गीकः ॥ ऋषिः प्रोक्तो नारदाख्यो गायत्रीछन्द ईरितम् ॥ १५ ॥ दुर्गा देवी यथा दुर्गं बधायं बेविनो
गणाः ॥ पुरा त्वं पूर्वं पुरा पर्यं दाधं यदृष्टमम विनो ॥ १६ ॥ कमादां हं सपोभां बां दुर्गायै चेति मध्यगः ॥ पल्लवाद्याः षडंगान्यपि
ति मंत्राः प्रकीर्तिताः ॥ १७ ॥ सिंहासनं नमरकनं ग्रन्थिं वज्राङ्कं हेरवे ॥ शंखचक्रं वाणं धनुर्दधतीं श्रीक्षराणां भजे ॥ १८ ॥
अष्टपत्रांबुजद्वन्द्वचतुरस्त्रत्रयान्वितं ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तं कुंकुमादिभिरुद्धरेत् ॥ १९ ॥ कुर्यात्तत्पीठपूजायां नवशक्तिस्म
मन्वितम् ॥ प्रभा समाजया सूक्ष्मा विशुद्धानंदिनी तथा ॥ २० ॥ सुप्रभा विजया पूर्वं दत्वा सर्वार्थसिद्धिदाः ॥ एवं वह्निगरःको
वह्नीनेरक्षिः प्रपूजयेत् ॥ २१ ॥ ॐ वज्रनखदंष्ट्रायुधाय शाकं महतापदम् ॥ सिंहाय हुं फट् हृदयपूर्वं विंशतिवर्णकं ॥ २२ ॥
सिंहमंत्रः समाख्यातो येन सिंहं प्रपूजयेत् ॥ मूर्तिमावाह्य तस्यां तु पूजयेद्वंदनादिभिः ॥ २३ ॥ प्रथमावृत्तिरंगैः स्याद्दि
तीयाष्टप्रभादिभिः ॥ सतिंदुर्गामायशं यजयादीनां च नामभिः ॥ २४ ॥ ॐ नैर्नमो नैलर्नीयावरतोपरि कीर्तितम् ॥ जयाच
विजया कीर्तिः प्रीतिश्चापि प्रभा मता ॥ २५ ॥ श्रद्धा मेधा धृतिश्चापि चतुर्थ्यावरणं क्रमात् ॥ शंखचक्रंगदां खड्गपाशां
कुशांशरांधनुः ॥ २६ ॥ वायवीपिदधये लोकपालानस्त्राणि च क्रमात् ॥ जितेंद्रियो हविष्याशी वसुलक्षं जपेन्मनुं ॥ २७ ॥
तस्य दशांशतिलैः स्वाद्वाल्लोलिनैर्वापपायोधसा ॥ जुहुयाद्देथितेवह्नौ तर्पयेदिननश्वरेत् ॥ २८ ॥ एवं सिद्धे मनौ मंत्री प्रयोगा
नाचरेत्सुधीः ॥ यथोक्तेन विधानेन नवकुंभामतोरमान् ॥ पंचवासस्समायुक्तान्नवस्थानेषु विन्यसेत् ॥ मंत्री दुर्गां यजेत्प
श्चात्त्वस्यत्रजयादिकाः ॥ ३० ॥ वंदनाद्यैः समभ्यर्च्य कलशैश्चेत्यमंत्रवित् ॥ अभिषिंचेत्प्रियं साध्यं जयं वा क्षितिपं बुधः
३१ ॥ विजयश्रीसमायुक्तो राजा भवति नान्यथा ॥ भूमात पश्यारवेनगलपिशाचाद्यैर्विमुच्यते ॥ ३२ ॥ वंध्यावललनापुत्रं

॥ मे. तं. ॥ विनीतेष्टाप्रयाच्छुभं ॥ आमयान्मुच्यते मन्त्री दीर्घायुश्च न संशयः ॥ ३३ ॥ अनेनैव विधानेन नानानामनुरंजनं ॥ ऽगीमतं
॥ २१८ ॥ चपतन्नां वस्त्राण्याघनाशनं ॥ ३४ ॥ काश्या नैर्ऋत्यभागे च हेयश्चत्रविनायकः ॥ वेश्या हानिकरो वाम्ययोगिनीव
क्लिनानना ॥ ३५ ॥ हंसीनाम्नी चाप्यचेटी नव्योः साधनमुच्यते ॥ नागोहं लोलसर्वबोधदे हि भगवंत्रपाचकः ॥ ३६ ॥ स्वा
हांतनलिथिवर्णो यं मंत्रोप्मानमथोच्यते ॥ सुधाकरसमस्तोन्मांभकशोभितमन्तरा ॥ ३७ ॥ वापेत संदधानो च
पीनोन्नतपयोधरा ॥ एकांते च नदीतीरे जपेन्मत्रं चतुस्त्रयं ॥ ३८ ॥ मूलकन्दैः सहोशीरैर्दशांशं होममाचरेत् ॥ एवं
सिद्धप्रयोगस्तु नदीतीरे च कानने ॥ ३९ ॥ गहने बिल्ववृक्षाणामेकान्तेऽप्यथवा सुधीः ॥ तुंगभद्रानदेरम्ये यत्र ल
क्ष्मीश्वरः शिवः ॥ ४० ॥ तत्र स्नात्वा नदीतीरे हमायां च दिनं जपेत् ॥ भानोर्वारे निशि रुनेत्रा स्वदेवीनदयजेत
४१ ॥ नत्वा स्नात्वा प्रार्थयीत निर्भयो नग्नवर्जितः ॥ ददाति मंत्रिणो शीघ्रं स्फाटिकाक्षं मनोहरां ॥ ४२ ॥ नासिक्र
पश्य निधूनं चपाविष्वं वर्द्धमानकं ॥ तथा च स्वपरस्थापि सर्वं होतानयते नरः ॥ ४३ ॥ काश्यां पश्चिमदिग्भा
गे सदे हलि विनायकः ॥ योगिनी वष्टवकास्यवणिक्कर्मप्रकुर्वति ॥ ४४ ॥ विचित्रानाम चेड्याप्येवेप्रविंश
तिवर्णिका ॥ विचित्रे विजने वेलां वलं देहीति पदं वदेत् ॥ ४५ ॥ वाग्रुः पूरयभुग्मं चण्डं घोहेमुदितो मनुः ॥ अष्टं ॥ ताप. ॥
पुजपेन्नीरे सरसमन्दशांशतः ॥ ४६ ॥ कमलाक्षैर्मधोक्तो मातनः कार्यं समाचरेत् ॥ विनाभ्यस्य प्रवेधोन चन् ॥ २१८ ॥
दं रूपं निशां तरेः ॥ ४७ ॥ सरसीरे जपेन्मंत्रं समस्तां रात्रिमंततः ॥ ततो देवी समायाति विचित्रवसनां वलं
४८ ॥ ददाति तः पत्र पित्वा रात्रौ संस्थापयेद्गृहे ॥ मन्त्रं पूर्ववनेव स्त्रो राजमंदिरेरपि ॥ ४९ ॥ काश्यां वायव्य

218

कोशी यमदंष्ट्राख्यो विनायक॥ योगिनी कोटराक्ष्या ख्या चेटी ख्या हि विधिपूर्वका ॥५०॥ विधिपूर्वकं समभ्यर्च्य चार्चनं तत
स्वरेन तथा॥ डांक्षी चाहेति निथ्य रौमंत्रो स्याध्या नमुच्यते ॥५१॥ स्वच्छन्नो येथ्य समं पूर्णा वा मेवंनेक माण्यलं॥
स्वर्णकुण्डलदीप्ताष्यगण्डं तां विधिपूर्वकं ॥५२॥ जपेत्प्रक्षपितं मंत्रं नदानीरे मनोरमे॥ होमये च्च त्रिमधुरैः
प्रयोगं तं न श्राचरेत ॥५३॥ कृत्वा नीरे महानीर्थे वा पंचनदे शुभे॥ माघमासे हि नीफायां कृष्णपक्षे निशां
तरे ॥५५॥ कृत्वा नग्नो कृष्णभूलं तंन निक्षिपेत कुलांतरे॥ कृत्वा सायंतनं कर्मकं कृष्णभूलं पूजयेत्ततः॥ तत्र देवीं प्रसं
त्री कृष्णभूलं तं न विशिष्टं॥ तत्र च व्यासनो योगीशी मवाधा मुपेक्ष्य हि ॥५६॥ जपेत्स्वं च सहस्रं तु देवता विधिपूर्वकं
पंचवक्त्रां त्रिनेत्रां च पद्मपेद हस्तकां शिवा ॥५७॥ ततः सादेवतानस्मै दत्तानि च कमंडलं॥ जलपूर्णा ततस्तस्य तले
नासेचयेद्द्वियं ॥५८॥ सनरालक्ष्मणादेवस प्रजन्मसमुण्डवं॥ जातिं वदनितन्त्र कालं तनत्कर्मकरोति च ॥५९॥
काश्यपासुजनरभागेन्द्र पाशपाणि विनायकः॥ योगिनः स्वस्या भवेत्कृष्णा व्यालग्रासस्वरूपतः ॥६०॥ यदा तस्म
हिषं हन्त्या यातिं त्वं विष्णुवामिति॥ वदन्तस्तावेपाशोते माहिषेणविनिपातितः ॥६१॥ तस्मान्महिषमर्दिन्या
मंत्रं वक्ष्ये समासतः॥ महिषमर्दिनीमुख्यः कात्याहांतो षडक्षरो मनुः ॥६२॥ मार्कंडेयो मुनिश्छंदो गायत्रं दे
वतामतो॥ सुरासुरनतादेवी प्रोक्ता महिषमर्दिनी ॥६३॥ महिषमर्दिनी हुं फट् हृदयं परिकीर्तितम्॥ महि
षारेशाधि हुं फट् शिरोंगं समुद्दितं नमः ॥६४॥ महिषं हे ह्यय छं हं हुं फडंतः शिखा मनुः॥ महिषं हन्त्र्युग्रमांते दे
वी हुं फट् नेत्र छदे ॥६५॥ महिषांते मर्दिनी हुं फडं तं शास्त्रमीरितं। मंत्रैरेतैर्जातियुक्तैः पंचांगानि प्रकल्पयेत्

गन्धोत्पलधरां त्र्यंचमालितिलिप्तकराङ्गुलीं। निष्ठुंनीमाहिषेशीर्बेनौ पिभासविलोचनां ॥६७॥ चक्रं शंखं कपालं च वामां
शूलं तर्जनीं ॥ कार्मुकं खेटकं हस्तैर्बिभ्रतीं शशिशेखरां ॥६८॥ अष्टदशशोभाढ्यां सर्वाभरणभूषितां ॥ पीतां वा
ध्यायेद्देवीं पीनोत्तुङ्गकुचद्वयां ॥६९॥ ततः पूर्वादितेपीठेयजेन्महिषमर्दिनीं ॥ प्रथमा ह्रातिरंगः स्यात् दुर्गाद्यामेः पो
रिता ॥७०॥ स्वाग्र्यादि प्राग्दक्षिणेनदुर्गांनदुर्गा च वरवर्णिनी ॥ आर्या कनकप्रभाख्याता कृत्तिकाभयप्रदा ॥७१॥
कृत्वा सुरूपा आं ईं डुंदी घाँ दिम्बरपूर्विका ॥ लीं वीप्सरहितं वात्रयाणां दीर्घस्वराह्वकं ॥७२॥ यरादिकं प्रथमतः
सबिंदुवर्णमुच्चरेत् ॥ ततो देव्या एवं प्रोक्तानतीयावरणे यजेत ॥७३॥ चतुर्थी लोकपाले स्यात् पंचमी च तदायु
धैः ॥ प्रजपेद्दशलक्षं च तत्सहस्रं तिलैर्हुनेत ॥७४॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्नाचरेत्ततः ॥ तिलहोमाद्वशीकारो नृणां
भवेध्रुवं ॥७५॥ आपद्यान्मुच्यते मर्त्यः सद्यः सर्षपहोमतः ॥ पद्महोमात्तथा राज्ञः संग्रामे विजयो भवेत ॥७६॥ दूर्वाहो
मेन मर्त्यानां रोगशान्तिर्भवेध्रुवम् ॥ ब्रह्मवृक्षोत्थकुसुमैस्त्वैर्भवेद्वृष्टिमुत्तमां ॥७७॥ धान्यहोमेन धान्यानि काकप
क्षकृतेन च ॥ विद्वेषो जायते लोके पुत्रस्य सुहृदोरपि ॥७८॥ शत्रुर्गच्छति पंचत्वं सप्तत्वे मरिचहोमतः ॥ एवं यो भजते
देवीं दुर्गां महिषमर्दिनीं ॥७९॥ स नाशयेक्ष्माडभूतचौरादीन्दर्शनादपि ॥ उपासिनां पाशपाणिर्नितिकण्ठहूत
सिद्धिदः ॥८०॥ काश्यपीमीशानदिग्भागे ज्ञेयस्त्वेवं विनायकः ॥ दासीरूपं समास्थाय स्थिता विकटलोचना ॥८१
योगिनी। जयदुर्गी च सिद्धिदा तत्र संस्थिता ॥ तारो दुर्गेद्वयं प्रोक्तारक्षिणी स्यत्रिगिहिनी ॥८२॥ दशाक्षरो मनुः प्रो
क्तो भजतामिष्टसिद्धिदः ॥ नारदर्षिर्विराट्छंदो जयदुर्गा च देवता ॥८३॥ ताराद्यैः पंचमंत्रस्य पदैः सर्वेणसंयु

ना ॥ नानिग्रहैरगम्याप्तिः काम्यकर्मापवर्गदौ स्मृते ॥ ८४ ॥ दुर्गे च हृदयं प्रोक्तं दुर्गमे शिर ईरितम् ॥ दुर्गायै स्वाहा शिखा वर्म भूतर
क्षिणि कीर्त्तिना ॥ ८५ ॥ नारा दुर्गोद्धितयं रक्षिणापक्षिप्रकीर्त्तितं ॥ नारा दिव्यमले दुर्गे रक्षिणापस्त्रमुदीरितं ॥ ८६ ॥ मेघश्यामां
ण्णो किरीटाढ्यां त्रिनेत्रां सिंहवाहनां ॥ चक्रं दरं खड्गशूलौ भुजाग्रैर्दधतीं भजे ॥ ८७ ॥ दौर्गपाठं प्रजपे देवी मुक्तमार्गोत्तमं
त्र विन ॥ प्रजपेन्नं वलक्षं चन दशांशांऽहुनेघृतैः ॥ ८८ ॥ तर्पणादि ततः कुर्यात्ततः सिद्धो भवेन्नरः ॥ ततः सिद्धमनु
मंत्री प्रयोगानां चरेत्सुधीः ॥ ८९ ॥ इमं मंत्रं जपेद्भूयः प्रविशेच्छत्रुसंगरं ॥ अशेषरागद्रिपुं रुस्या त्रात्र कार्यो विचारणा
९० ॥ विवादे व्यवहारादौ जयो विजयदो भवेत् ॥ अनया विद्यया साध्य पताकाध्वजडिंडिमि ॥ शंगशंखादिके सर्वे
यानं सनां च सेनपं ॥ संजप्तं तत्र संग्रामे सप्तविजयं कुरु भवेत् ॥ ९२ ॥ अथ धात्याः प्रोच्यन्ते भेदोपप्ल घोरिष्ठ
लेपनेन ॥ आरात्तान्नयतेनारान्नमः प्रोक्ता च पूर्ववत् ॥ ९३ ॥ द्वादशांगो भवेन्मंत्रः संग्रामविजयप्रदः ॥ प्रस्था
रूं पूर्ववत्प्रोक्तं ध्यानपूजादिकं तथा ॥ ९४ ॥ अनेन च समं मलेन मंत्रेणांगानि विन्यस्य क्रमात् ॥ काशीप्रान्तास्थि
ताएलकीर्त्तिनागारनायका ॥ ९५ ॥ देहलीसंस्तगणपतिकटेश्वेतज्ञो डशा ॥ विनायकास्ते कारुपां नवेदमा
गं प्रवर्त्तकाः ॥ ९६ ॥ तांत्रिकाणां तत्र सिद्धिर्वापिनांव्र। विशेषतः ॥ वेदल्वनादिस्वष्यागंतुन्तं सिद्धिः प्रजाय
ते ॥ ९७ ॥ शुभकविप्रकर्त्ता च भक्तानामभयप्रदः ॥ पापविनाशनो विश्वहर्त्ता कामसार्गप्रवर्त्तकः ॥ ९८ ॥ तपो
वनपरित्राताराम। नारक्षाकरस्तथा ॥ प्रायः कर्त्तारोगहर्त्ता निधिदाता द्विजप्रियः ॥ ९९ ॥ नृसिंहो विश्वरक्षा
कृत्तगणनाथो गणप्रियः ॥ दुर्गद्वेति नामानि त्रिसन्ध्याद्यादिकानि च ॥ १०० ॥ हृदं नानित्विजगणानिमंत्रा

र्गायुधसंस्थया ॥ सामान्यस्मारिणी सिद्धिरवश्यं स्यान्न संशयः ॥ १ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि ये विघ्नांनसं।स्थिताः। सीप
विनायकाख्यास्तेषां मंत्रस्तेषां निरूप्यते ॥ २ ॥ धराबीजं समुच्चार्य स्वबीजं तं समुच्चरेत्। ङेंतं नाम ततः प्रोक्तं हृदयांतो म
नुः स्मृतः ॥ ३ ॥ अष्टविघ्नक्रमे पूर्वदिशि लंबोदरविनायकः। लंबोदरी। योगिनी तथा श्रीरूपलक्ष्मीप्रकीर्तिताः ॥ ४ ॥ तत्रैव शू
लिनी। दुर्गा तस्याः साधनमुच्यते ॥ ज्वलद्वयं शूलिनि। तिवदेद्दुष्टग्रहं ततः ॥ ५ ॥ हुं फट् स्वाहेति मंत्रोयं तिथिवर्णाः
प्रकीर्तितः ॥ मुनिर्दीर्घतमाश्छंदः ककुप्छंच देवता ॥ ६ ॥ शूलिन्याख्या महादुर्गा सर्वारिष्टविनाशिनी। दुर्गे
स्याद्धृदयं शीर्षं शरं देविंध्यवासिनि ॥ ७ ॥ शिखा वर्मासुरानेत्र दमस्येनेतनोवदन भुजकल्पियेपदं पश्चात्त्रासय
द्वयमीरितं ॥ ८ ॥ अस्त्रं च देव सिद्धांते वदेत्त्रिपुरजित्ते। नं दिव्यं नेत्रक्षयुग्मं ममत्वयोगीश्वरीति च ॥ ९ ॥ शू
लिनी। तिपदाद्यास्तु वर्मास्त्रांताः समीरिताः॥ पंचांगमंत्राद्दिशाद्येवं न्यसेच्च मंत्रिणा ॥ १० ॥ रक्षाकृद्ध
दोषप्रसंगकर्तृभिर्विक्लवं ॥ एवं न्यासशरीरा सो ध्यायेद्दुर्गांमरेतेनां ॥ ११ ॥ गदां दरमसिं खेटं वाणांश्चापं च
खेटकं ॥ करालिकां पाशधनुर्दधिन्येष्टं विभ्रतीं ॥ १२ ॥ मेघाभां सिंहमकुटां हसंतीं चतस्रभिः ॥ कन्य
काभिः परिवृतां स्वस्त्रांभूषराभूषितां ॥ १३ ॥ एवं ध्यात्वा पुनर्मालामन्त्राख्यातारकवीतसाधकः। पंचाशद
वृत्तिस्यात्सात्तत्स्यरसी ग्रामविनश्यति ॥ १४ ॥ दुर्गापीठे भाग्रोक्ते ध्यात्वा देवीं प्रपूजयेत्। वक्ष्यमाणेन विधि
ना पुरांगारि विप्रपूजयेत् ॥ १५ ॥ दुर्गा घामसिद्धैनी यास्या दशधाष्ठेः परामता। दुर्गा च वरदा विंध्यवासिन्य
सुरमर्दिनी ॥ १६ ॥ ओं स्वाहा युद्धप्रिया देवा सिद्धाद्या पूजिता पिच। नंदिन्या सममष्टौ योगेश्वर्यास्तिगदिताश्च

229

ना ॥१७॥ शंखं चक्रं खड्गदेशरांश्चापं त्रिशूलकं ॥ पाशं देवाग्रनश्चे नानदद जयेच्च प्रदक्षिणां ॥१८॥ दिशाधिनाथैर्वं स्वा
ग्रैः पंचावरणा पूजनम् ॥ वर्णा लक्षं जपेन्मंत्रं जुहुयात्त दशांशतः ॥१९॥ आज्येन मात्स्येहविषा तर्पणान्दि तनश्च
रेत ॥ आराध्य विप्रांश्च विधिवद्भक्त्याभ्यर्च्य ततो गुरुम् ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगास्त्रि जनौ छितान् ॥ विदधी
त विधाने नगणो राज्ञा पुरःसरं ॥२१॥ मूलाधारोद्भवसंयुक्ताम प्रास्वं भूलिनी तथा ॥ विचिंत्य प्रजपेन्मंत्रं ग्रस्ति
स्य छु विधानतः ॥२२॥ नमामि रूपक्षणां सर्व वदेत्स्पष्टा हि नइपति मंत्रा हृन्मानदानी च भूतसंघः पलाय
ते ॥२३॥ स्मृत्वा त्वं रोगिणां मध्ये भूलिनी त्वायुधैर्युतां ॥ अपनोदिडवं स्पाञ्ज्वरा स्त्र वशविग्रहाः ॥२४॥ निशि
ते शायके देवी मावाहो क्वचभूलिनी ॥ क्षेमंकरी पूजयित्वा मनुमेनं जपे सुधी ॥२५॥ पराद्युधानि गृह्णाति
से नानि श्रेष्ठि ता भवेत् ॥ निलयुक्तः सर्वयेष्ठवैरिनाम मुर्सयुते ॥२६॥ लक्ष प्रजुहुया छनुग सपा विष्टविग्र
हः ॥ यमाति थ्यमुपायामि नात्र कार्याविचारणा ॥२७॥ त्रिमाडकुक्तिलैर ष्ट सहस्रं प्रत्यहं हुनेत् ॥ शक्तिरस्मा
प्रतिहता वत्सरा भ्रारभ्य वेदतां ॥२८॥ घृतेनाष्टशतं मंत्री जुहुयाद्वांछितं लभेत ॥ वत्सराक्ष्या गर्भयाच मधुरत्रे
यमुक्तया ॥२९॥ सम्यग होमं रशतं जुहुयाद्दीप्सितं लभेत ॥ छुरिकाखड्गनखराः संजप्ताभवनामुना ॥३०॥
संपात घृतलिप्ताश्च संग्रामे हंतशात्रुकःय ॥ स्त्रहिता त्रर शतं मंत्रं गोलिकां गोमयस्य च ॥३१॥ जुहुयान्नमपदिवसे रि
पौहे लोलभादराग ॥ श्वम्कष्टभूम्यां नारिक्षे गृहीत्वा गोमयं भुवम् ॥३२॥ त्रिसहस्राभिमंत्रजप्तं पि यासो हरि
संत्रमेन ॥ तस्य संस्तंभने च क्षम भवेन्नैवात्र संशयः ॥३३॥ सेनाकुत्रोभितिवानं च सेनास्तंभं करोत्यलं ॥ गामंवान

गरं ग छ्वन्से स्परेदं षिकां सुधीः ॥ ३४ ॥ पार्न्नीयात्र करां चैव त्रसत्रां प्रजपेत्सतं ॥ नपैपिन्वा प्रविष्टालं प्राप्नुयांपि छ्योत्र
नं ॥ ३५ ॥ सप्ताश्वत्थस्य वर्गीणा प्राप्तयात्रात्र संशयः ॥ सार्कवृक्षव्यालि ऽविश्व त्रिसहस्र कापि नकवर ॥ ३६ ॥ मूष्पाऽवि
सारु मायान्नु दिश्च च साधकः ॥ एवं स्पेवहिने वडूपा लथाम्ब प्रसविदुरैः ॥ ३७ ॥ प्रसत्रे नाश्च त्रिमैः एवं कप्रोपि
वाकुनेन ॥ तुगां चरत्योदिता सर्वान्स्व योगात्ता वयेत्सुधीः ॥ ३८ ॥ अथ वक्ष्ये कटदंन गोणेशं कटलि हिदं ॥ योगिस
प्यत्वलतिस्त्वानन्तं कीकूपधारिणी ॥ ३९ ॥ रुद्रुर्गोंपति कटे साधकार्थाय दायिनी ॥ नागेन्द्रमो भगवतिस्वा
ना मालिनि संवदेन ॥ ४० ॥ रुद्र गरापरि हूनेत्वा तं ते हिनत्वाक्षरः ॥ त्रिवत्रः पंववक्त्राक्षिपि ते मंत्रा गोंकेः ॥
कपान ॥ ४१ ॥ पवांगानि मनोरस्य जातिपुत्राणि कल्पयेत ॥ स्त्र मधूलिनि ऽगविमुवंतस्याः प्रकीर्तितं ॥ ४२ ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि देवेशालकटकं ॥ छदंष्टायोगिनि त्वाम्य नानासं गानिकोविदा ॥ ४३ ॥ विंधाग्रे चेटि
काचाप्यन स्याः साधनप्रदाने ॥ ॐ विधात्रिनीरक्षीरविधायिनि वि ॐ वदेन ॥ वाहानन्निथि व गांयं
नपोतक्षमि मे सममः ॥ ४४ ॥ धात्री नन शरीरस्थांवि धात्रीं कमलासनां ॥ विशाललोचनां वंदे नीरक्षीरवि
धायिनीं ॥ ४५ ॥ नदीतीरे मुनउक्ताने धात्रीवृक्षो मनोरमे ॥ सफलमनपे भूमौ नुकार्तिकां पूर्णिमा तिथौ ॥ ४६
सोमवारे तदा मंत्रो निशायां त्रिजनं जपेत ॥ हो मो धात्री फलैः कार्यलनन्नत्र ननो क्रवं ॥ ४७ ॥ जायते उमपत्
शकः प्रमत्रापली निशा भन ॥ समंत्रपठनान्मंत्री नीरक्षीरं विदिह ॥ ४८ ॥ इमं मंकिल संमन्त्रासंपठे मोग मनम ॥ नि
रोपितं नतनोर्नीरं जायते क्षीरमादरात ॥ ४९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कुप्यारण्यखेविनायकं ॥ वालरूपतिश्चास्य योगि

221

गीवारणाननां ॥ ४९ ॥ विद्युद्वादनकावेशांकुन्याकाश्यपांसरारति ॥ चैतन्नवेन मे यात्सी नक्ष:साधनमुच्यते ॥ ५० ॥ नांच
वैन नैयात्मी रर्पसे शिनइत्यपि ॥ नागदेवी स्मृता मथोक्ता चोतानोष्टादशाक्षर: ॥ ५२ ॥ नानाकमलमर्पादिवेष्टि
ताविक्षिप्तवासिनी ॥ ध्यायापि वैनतैयाक्षी विषदोषहरोशिवां ॥ ५३ ॥ वन:मर्त्ता सहस्राणि पुरश्चरणमपरयत् ॥ आवणो
मासि नागानां पंचम्या प्रकीर्त्तिता ॥ ५४ ॥ नस्यांनपेत्मतामंत्री राजौ वल्मीक भूमिषु ॥ स्रवन्ते चैनतयाक्षी तोमः स्या
न्मानुलंगकै: ॥ ५५ ॥ ततः सागारुडी विद्या प्रसन्नास्तं प्रयच्छति ॥ सर्वाकर्षणशास्त्रिं च समस्तविषनाशनं ॥ ५६ ॥
ष्ठाप्युडि नायकं वक्ष्ये त्रनारक्षं। यो गिनी भुवनं ॥ मन्मनेकाशिकां सानुवीणावादनतत्परां ॥ ५७ ॥ करालानामचे
नसप्तचेटी नन्नाधनंबुदे ॥ कंकरी जलदेवी तिजलप्रत्ययप्रदा ॥ ५८ ॥ वंधं सप्रदशाराणीयं जपेद्वात्सहस्रकं
अवृष्टिकाले तत्रौहि रवौ नद्यां जले स्थिते ॥ ५९ ॥ कण्ठमात्रे भुनं चैकं ध्यायन्देवीं समाहित: ॥ कंकरी वारुणां
पाशो विभ्रमी जलरूपिणी ॥ ६० ॥ विद्युच्छन्नस्य रूपाभा घोरगर्जनभीषणा ॥ प्रभाते वृष्टिरायाति सा छिवं वद
शावधि: ॥ ६१ ॥ अथ वक्ष्ये गणेशानं विघ्नानं विकट्टतुं ॥ योगिनीकेकारेश्यमप्रदं गवाप्येद्वारप ॥ ६२ ॥ वा
न्वादिनी वा सशाक्ति मंत्रा यस्यातिरूप्यते ॥ वदन्युग्मं वाग्वादिनी स्वाहेति चदशाक्षर: ॥ ऋषि:कण्ठो विराट्
छंदो देवता चलरत्वनी। मानकौक्त विधानेन मंत्री कुर्यात्खडंगकम् ॥ ६४ ॥ केशोत्रयो ईशानालिकयोगस्थे
नवेष्टये ॥ गदेव विमसेदृशांस्ते नो वागीश्वरी। यजेत ॥ ६५ ॥ सितपद्मगतांभोजां ले ख्वैनी भलकंदधम् ॥
नद्माद्व कुचभारेण वागदेवी षडङ्गिकाम् ॥ ६६ ॥ ॐ ह्रीं वर्णां ब्राह्मचौक्ता मरस्थिता समना यवच ॥ नमः पंचदशा

॥ मे.तं. ॥
॥ २२२ ॥

रोगीयं मासमत्रस्य मनमर्मतः ॥१७॥ अंगानि पूजयेद्दासौ स्वरद्वंद्वैर्नमोंतयेत् । वर्गाष्टकेन ततो यक्षमनतो होपशक
यस्त्रिमाः ॥१८॥ योगासनस्थश्च विमलात्मा नाकृष्टिः स्वनिलस्थश्च । मेधावृतासनः पूष्पायानकोष्ठदिशी
स्वराः ॥१९॥ नदाद्युधानि पूजयानि युगदो यथाक्रमं । दशलक्षं जपेदंते मिमधुक्षौ अर्थकैः रवे ॥२०॥ जुहुया
त् दशांशेन पद्मैर्वा अथ तिलैर्युतैः । तर्पणं मार्जनं कृत्वा ब्राह्मणान् भोजयेत्ततः ॥ एवं सिद्धे मनौ मंत्री ब्रह्म
चर्यव्रतेस्थितः । जपहोमरतो नित्यं चिंतयेद्देवतां धिया ॥२१॥ अचिराद्देवसंभवेत् कवीनामग्रणीर्ध्रुवम्
स्यामामचिनाधिमं मंत्रं दिनादौ प्रयतं जपेत् ॥२२॥ लभतेनात्र संदेहो वाक्सिद्धिमतुलां नरः ॥ ब्रह्महृक्षर
माहृष्ममनोपि॰लोनिह्रीं ॥२३॥ मधुत्रयसंयुक्तैर्हुत्वा साधकः स्वयं । अचिराद्वाक्सिद्धिलाभेन क
वीनामग्रणीर्भवेत् ॥२४॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि राजपुत्रं गणोत्तमं । योगिन्यास्यहृहन्मुद्रा नालवादन
तत्परः ॥२५॥ मानकालिद्धिदक्षा यंत्रस्थानं तापयेच्चरते । यस्यास्मरणमात्रेण मंत्राश्चयति सिद्धिमुत्कीर्त्य ॥२६॥
गायत्री वा मानकाचामार्गिमासनरो भवेत् । मन्मनागममंगणाद्दासानाः सप्तकंसशयः ॥२७॥ अकारा
दिक्षकारांतवर्णावयवदेवता । वदंति मानकांदेवीं यया सर्वमिदं ततं ॥२८॥ ब्रह्माद्यनिशगायत्री छंदो
देवी च मानका । हलो बीजानि च स्वरः शक्तिकाशक्तयः कीलकं भवेत् ॥२९॥ व्यक्तिःस्यात्सात्त्विकी वाच्यो न्
तैः स्वरसंगमः । त्रुतिरूक्ता मानकान्यासाः सर्वे प्रत्यक्षभवंति च ॥३०॥ अधकंकुरभाक्षवर्णटिकावरपुलकधारिणी
पंचाशद्वर्णरूपाङ्गी चंडाट्टहासिनशिखरा ॥३१॥ अक्षांकुरदेहाद्यिं तापपद्मासनान्वितां । प्रकाशत्ज्ञमूर

222

॥ मे.तं. ॥
॥ २२२ ॥

डुग्धोभ्यहे मान सरस्वर्ना ।। ८३ ।। लिखेन्मृगादिजैः पट्टे रोचनाकुंकुमादिभिः ।। अष्टपत्रं भवं पद्मं पुरत्रितयायुतं ।। ८४
कर्णिकायां न्यसेद्बीजं केसरेषु द्वयं द्वयं ।। कचटादिकवर्गांश्च लिखेदष्टसु पत्रके ।। ८५ ।। कमलस्याग्रतो दिक्षु वंबी
जेंदुं विदिक्षु च ।। पूजापीठमिदं प्रोक्तं मादावंगानि संयजेत् ।। ८६ ।। सरद्वंद्वं ततो वर्गान्केसरेषु यजेदिमाः ।। मेघा
प्रज्ञां प्रभां विद्याधीधृतिस्मृतिबुद्धयः ।। ८७ ।। विद्येश्वरीमध्यमांते पूज्याः पीठनतः परं ।। वर्णाष्टकेष्विमाः पूज्या
स्याचिनी पालिनी तथा ।। ८८ ।। पावनी क्लेदिनी चापि धारिणी मालिनी तथा ।। हंसिनी शंखिनी पद्मस्याग्रे च पी
मातरः परं ।। ८९ ।। वीथ्यां लोकेश्वरानग्रे वीथ्यामस्त्राणि पूजयेत् ।। अत्र कुर्यान्न्यासलक्षं जपेत्तद्वच्च मंत्रवि
९० ।। तद्दशांशेन जुहुयान्मधुरत्रयलोडितैः ।। तिलैः शुद्धैस्तर्पणादि कृत्वा सिद्धो भवेन्मनुः ।। ९१ ।। तत्त्वैरपंचभूवे
श्वादिभिः कनकरजतताम्रांशकैर्मित्रमक्तैः संस्थ कृत्वा त्रिवेरामीष्टच कर्मस्थ जपेद्धोमये द्रव्यमाज्यं ।। व
स्वभ्राशं च संपातनुतिनतः विषाचाभिषिंचेद्घटेनां देवीमभ्यर्च्य धारयेद्ग्रहादिशमनं संगरेस्याज्जया ।। ९२
म्नायं चिवेदिनादोषस्तु वाजप्रसेनया ।। वन्ध्या जायते सम्यक्त्व मूकोपि कवित्वभाक् ।। ९३ ।। ब्रह्मस्त्रीरमे
नव च पापयसापवये घटं ।। अष्टुतं जप्रमतयाभक्षितं कविताप्रदम् ।। ९४ ।। वाणीर्घाधिकथसुफलाकुंभ
जन्यासलह्वं च नां प्रक्षिंचेत् ।। कर्निश्चलक्ष्मीः कविता तयाभुभवद्धवैध्या लभते सुतायां ।। ९५ ।। अथप्रव
श्येपुष्पं गणेशं गुरु प्रियासंगविलकर्मविता ।। स्याद्योगिनी तस्य शुभंकरी च चेटी नदा ।। यामुपतत्तेजपोत्का ।।
९६ ।। स्वाकुस्पाणोमनलाः स्वभकारिपरे तिच देवते मम मम हूं देहि देहि भ्रं भ्रं श्रीं ह्रीं ह्वीं त्वाभा ।। ९७ ।। कलाकलायं

परिपालयेन्नी विभावयन्नी विषयानन्ते काम ॥ नारीनरेंजन विमोहयन्नी । साम्मान मे समनुधभंकरथौ ॥ ४८ ॥ नष्टाल
क्षंवरक्षैर्ययश्चिक्रुभुप्रेर्तमयैक्लिह्रमत्रः कुलायांभाडपञ्चां हयपिपुगहने वा विशेफालिसंघे ॥ यामेनीरिच
नघातिह्रिजपमभुनंन दृशां शेनहोमं कुर्यात्स्नानत्कनीराजयत्रिसुरवरासाधकेंडननोसौ ॥ ४९ ॥ नानाभेगक
रः कामयंपंप्रार्थयतेनृनं ॥ च्चयंददातिसादेवीतुष्टा विजांवरांदिके ॥ ५० ॥ अथातः संप्रवक्ष्यापिवग्राहाशा
लक्ष्यम्पिनाः ॥ स्राहृनोवक्रमुग्यछाष्टौरीशक्तिसमन्विताः ॥ १ ॥ ॐ तंनन्त्रामहंचेत्तिनेषां मंत्रः प्रकीर्तितः ॥
वक्रनाग्रा विधि पूर्वेषुक्तो इनांस एव हि ॥ २ ॥ कपालतल्लाभुमानां परीक्षा हंचयोगिनी ॥ शतनादवास्य
चेटीनमंत्रो द्वादशाक्षरः ॥ ३ ॥ ह्रांनदियोगिनी । तिदेहिदेहिवदेजनः ॥ ह्रांह्रूं स्वाहेतिमंत्रोयं ध्यानसम्पातिह
प्यते ॥ ४ ॥ वी । रागनेत्रीरुक्रस्त्रूलांनत्रादचलक्रमुलां ॥ कसुमवयनांनक्षांजनभारेणयोगिनी ॥ ५ ॥ नदीनी
रे वाम्ववने जपेमंत्रं दशांयुनं ॥ स्नायपत्रैः सम्मूलैश्च हुनेक्लिहाम मवेसम ॥ ६ ॥ श्रमयांध्याठरोमामिताशी
हुरेनदीनटे ॥ नदीपूरानवायत्रगजमम नतोधिकः ॥ ७ ॥ नवगाचोमनुदिव्यानचेदष्टसहस्रकं ॥ प्राग्वद्धुते
दष्ट्रशांततः शव्यानभरातेनिच ॥ ८ ॥ वीराबेलम्दंगातांकिवरीणांचभयद्राः ॥ इत्यादयः शतमादायंन
न्तेविधीयताः ॥ ९ ॥ ततः सायंविनी । रूपा भत्यक्षामंतिराणेभवेत । ददातियोगसिद्धं सा दशीये कुण्डलीपथ
१० ॥ ज्ञानज्ञानुभवोमंत्री योगीह्रमंगावजायते । वाक्सिद्धिश्चभवेदस्य ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥ ११ ॥ अथातः संप्रव
क्ष्यामिचेकदंनरविधुयं । योगिनी । तस्यरक्षाक्षयांचवादरनामदा ॥ १२ ॥ नेत्रस्याचेदिकामचेदाम्याणों

पत्रश्चऊं ॥ नेत्ररम्यो अंजनश्चदे हिमुग्धं त्रिविंवदेन ॥१३॥ दर्शयन्ति नयं प्रोक्तापटलं पदक्षरेन ॥ हूं ॥ कृष्णगंपेच त्वा
हे त्रिकथि मी मन्त्र ॥१४॥ उरम्बरगामि नम्या अभूतगि तयं भवेत ॥ घनाक्षरयत्ने हंसी देवताम्बवमेनत ॥१५
कानने करवीराल्मांतात्रो वैशाखमासे न ॥ चन्द्रसपां जपे देवीं नेत्ररम्यां शतत्रयं ॥१६॥ भौमगुवासरः प्रो
क्तो प्रथवा पक्षकृवासरः ॥ घनाक्षरयत्ने होमं तनंः कुर्यान्छतत्रयं ॥१७॥ ददाति मंत्रिणोत स्मै त्वा ततने नेत्रको
वको ॥ विधि भूपि गतेव स्मृ कृदेवां गतं तथा ॥१८॥ स्त्रालोकयति मंत्री तत्स घो भवति भूपतिः ॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामि कपिलिहं छिन्नातनं ॥१९॥ एवं त्रिवदनं तस्य योगिनी तु भक्तिम्यता ॥ एवं त्वा चिटकी तस्य
पंकजाक्षी प्रकीर्तिता ॥ ॐ पकजाक्षी अमृत फलं देहि मुग्धं तथा ॥२०॥ स्वांत्वा हामि घवर्णाय जपः स्व
स्तौ स्वरत्न क म ॥ होमः पलाशपुष्पैः स्यादस्माव चमस्मिहरे ॥२१॥ संजीवयंतीवमदं जीत भ नेत्रगतिगुद
रा ॥ पंकजाक्षी कार्यकरी नानालेकारशोभिता ॥२२॥ वसंत कालगंगायां तटे त्रुत न संवतं ॥ कलाहृस्यां
चैत्रमासे भौमेषु कैथवा तिथि ॥२३॥ सरस्वत्रितयं जप्त्वा पात्राशेर्होमस्मा चरेत ॥ ततो देवी प्रसाया
त्रि ददाति फलमुन्नमं ॥२४॥ जरामरणरहितं तं न कालं भक्षिते क्वचित् ॥ फलैरन्यैः काम्यान्प्रोति सद्गुरु
प्रार्थनेपुनः ॥२५॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पंचास्यं च गजाननं ॥ हृषेम्पयोगिनी प्रोक्ता गालपिनगी
वति ॥२६॥ पयोदिता चिटिकाख्य एकत्रिंशाक्षरोमनुः ॥ नारं पयोदिनी ॥ स्वाका जलधारा वरे तथा ॥२७॥
भुक्तिहास्य चाउ हं ह्म यच्छित यंठ ह्रीं ॥ स्त्रीवाह तमस्य नजापेद्दंत सहस्रकं ॥२८॥ सरस्वतीरेजपः

कार्यो कृते स्नघनपायसैः ॥ वषनीनलविंहृद्धमेघमालामनोरमा ॥ २८ ॥ इष्टमांवरपरीधाना माच्चितेलक्ष्मि
पयोदिनी । आवर्णोवकुलाहृष्यां रोहिणी अक्षसंभवा ॥ २९ ॥ मौमोहृहृत्पत्तिकीयष्यकोवामनेत्रवामन ॥ रात्रौ
स्नानविधिकृत्वासरसीरे मनोरमे ॥ ३० ॥ सुपुष्पे प्रजपेन्मंत्रं पायसे हैं मया चरेत् ॥ सहस्रैके नमो देवी सारभा
त्ताववयोदिनी ॥ ३१ ॥ ददातिकरकंचैकं मंत्रिरोनोबमागतः ॥ स्त्रुप्रिदाहृष्यनांशुक्वेलाकृताकरकाय
दा ॥ ३२ ॥ नदाहृष्टिः पतेन्नत्रनस्काछुङ्गमयेद्विसः ॥ स्त्रहृष्टावपिकर्नसंध्यास्वादेवीभुवेजाले ॥ ३३ ॥ अथातः
सप्रवक्ष्यामिहेरंवगणनायकं ॥ चत्वारादिककर्नेक्वायोगीस्वस्पकपोतिका ॥ ३४ ॥ हंसवाणी ॰ ॥ शाक्ति
मंत्राघस्यात्रिस्यते ॥ ॐ ह्रीं ऐं ह्रीं ॐ तथा स्वास्वरस्वस्येनमल्लिति ॥ ३५ ॥ ऋषिः शक्तिश्चदेवादिगायत्री छंद
हरितं ॥ हंसवाणी ॰ ॥ देवीदेवतापरिकीर्तिता ॥ ३६ ॥ विधान्नमीयवीजेनषडंगन्यासमाचरेत ॥ शुभ्रप्राये
भुवोर्मध्ये रंध्रगतांनवकेनथा ॥ ३७ ॥ मंत्राक्षराणि विन्यस्यविनयदिष्टदेवता ॥ हंसपक्ष्मप्रपमस्याकां
स्याकर्पूरसन्निभाम ॥ ३८ ॥ चंडातनार्थदत्तासांचडाईकनहीत्वेरां ॥ पुलकंचकरेपाशांजपमालाचघा
घटं ॥ ३९ ॥ इतिध्यात्वायजेत्पीठे मामकोयाः पुलोदिन ॥ वर्णान्त्रेनासनंदत्त्वा मूर्तिमूलेन कल्पयेत ॥
४० ॥ नत्वामावाह्यतां देवीं सूर्वयेफुं वणष्ठके ॥ पार्श्वयोर्वीणपकेपञ्जिसंस्कृतप्राकनेउभे ॥ ४१ ॥ नतें
गातिचनछकोर्मानलोकेष्वरानपि ॥ नदत्त्वाणितनतौवाह्ये देवीत्रिनंपूपदजयेत ॥ ४२ ॥ भुक्तामेवाङ्क
तिः शक्तिः पंचमीस्याम्नित्रीरितां ॥ वाणीशीभुमतिः स्वहिरष्टोनष्ठजयोमता ॥ ४३ ॥ कर्णिकाधिकलक्षंत

जपेन्मंत्रं समाहितः॥ नमस्कृत्यं प्रजुहुयान्मिनाद्यैर्नागचंपकैः॥४४॥ तर्पणादिनमः कुर्यात्साधको वियतंव्रतः॥
इमं मंत्रं यो भजते पातकैर्न्न स्पृश्यते चिरात॥४५॥ लक्ष्मी यशः कांतिशुभः कवित्वस्याप्तयो भवेत्॥ कुर्यान्नर्वाण
वादिनामर्थयोगानत्र मंत्रविन्॥४६॥ अथ मंत्रांतरं वक्ष्ये एतस्याः षोडशार्णकं॥ ऐंकारं पूर्वमुच्चार्य नमो भग
वति नित्य च॥४७॥ वदद्वयं च वाग्देवी स्वाहांतो मंत्र ईरितः॥ पूर्वमंत्रोदितान्यत्र मन्त्राद्याः सप्रकीर्तिताः॥ पदैर्मं
त्रस्य षड्भिः स्यात्षडंगानि च नान्तिमम्॥ ॐ देहभासितव्योमां श्वेतमाल्यानुलेपनां॥४८॥ वर्णमालान्वि
यां व्याख्यामुद्रांबुजकमेव च॥ सुधाकुंभं हस्तैर्दधतीं श्वेतपद्मगां॥५०॥ अक्षांचंडांईमालां च पीनो
न्नतपयोधरां॥ ध्यात्वा पूजाप्रयोगादि विशेषात्राभिधीयते॥५१॥ अष्टलक्षं जपेन्मंत्रं हविष्याशी जिते
न्द्रियः॥ यथाविधि जपांते च तद्दशांशं जुहोति तिलैः॥५२॥ आज्यप्लुतैस्तर्पणादि सर्वं पूर्ववदाचरेत॥ अष्टो
सुखेप्रत्यहं य एतन्मंत्रं जलपित॥५३॥ संवत्सरात्स वै विद्वान्नात्र कार्या विचारणा॥ स्नानकाले मंत्रजप्तैस्तो
यैः सिंचेत्स्वमूर्द्धनि॥५४॥ अब्धतोयैस्तर्पयेन्मासे धीमान्भवेद्ध्रुवं॥ एतन्मंत्राभिसंजप्तं पयो गंधादिकं सु
धीः॥५५॥ शिरसा धारयेत्तेन सभापूज्यः स जायते॥ वादेव विजयो नित्यं भवेन्नास्त्यत्र संशयः॥५६॥ अत्र मं
त्रांतरं चास्या वक्ष्यतेऽत्र दशवर्णकं॥ एतन्मंत्राभिसंजप्तं पयो गंधादिकं सुधीः॥५५॥ शिरसा धारयेत्तेन सभा
पूज्यः स जायते॥ वादे च विजयो नित्यं भवेन्नास्त्यत्र संशयः॥५६॥ अन्यमंत्रांतरं वास्या वक्ष्यते दशवर्णकं
ऐं वाचस्पते अमृते प्लुव प्लुः इति कीर्तितः॥५७॥ दशाक्षरवदस्यान्यं चांगं तु मंत्रोपदेः॥ पंचमं स्तोत्रपत्रभूगा

॥ मे·तं ॥
॥ २२५ ॥

क्षमालाभसकाश्चिव ॥ ५८ ॥ करैर्दधानां वरदं इभकुंतं त्रिक्षणां सितां ॥ नानाभरणितेजसा वज्रां स्तनभारनतां भजे
५९ ॥ एतेनैव मानकापीठे दशार्णोक्तेन वर्त्मना ॥ प्रयोगादि प्रकुर्वीत पूर्ववद्दशारावितं ॥ ६० ॥ अथातः सं
प्रवक्ष्यामि विघ्नराजं विनायकं ॥ योगिनीपाशहन्तारं सर्वशत्रुनिवारिणं ॥ ६१ ॥ सरस्वती हृक्लिरस्य
अरात्री चेटी त्रयाह्विना ॥ वां नं स्वाहेति मंत्रोऽस्या विघ्नानां परिकीर्तितः ॥ ६२ ॥ गणकन स्वोमि निवृत्समच्छः ऋ
त्रियै: परमायकैः ॥ सांगं स्वौम्नि वेदपानां ऐं क्लीं स्वांमं त्रिजगन्मनां ॥ ६४ ॥ आद्यादिकं दशार्णोक्तं देवीं ध्यायेत्सर
स्वतीं ॥ छिन्नवर्तिनमूलेन षडंगं जातिसंयुतं ॥ ६५ ॥ कराब्जाभ्यां विधापाथ ध्यायेद्देवीं सरस्वतीं ॥ प्रकाशरस
प्रभाकांतं चंद्रार्द्धकृतशेखरां ॥ ६५ ॥ रत्नकुंभकरां व्यमुडामक्षमालां च पुस्तकं ॥ पीनोत्तुंगकुचां नत्रांश्चैनां ब्र
ह्माणीं सरावति ॥ ६६ ॥ पुराप्रोक्ते मानकायाः पीठे देवीं समर्चयेत ॥ यथापूर्वं प्रत्यहं यः सम्यग्वेदाज्यतिल्वं ॥ ६७
वर्णलक्षं जपेन्मंत्री हविष्याशी जितेन्द्रियः ॥ आज्याक्तहविषा वह्नौ नदशांशं हुनेत्ततः ॥ ६८ ॥ तर्पणादि ततः
कुर्यात्सायुज्यविधिवित्ततः ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्कर्तुमर्हति ॥ ६९ ॥ वनगोरोलसंभृतस्तु समनोभिर्हुने
त् ॥ वाचां भ्रान्तिप्रतिमां सिद्धिं प्राप्नोत्यसंशयं ॥ एतन्मंत्रं जपेन्मंत्री गीर्भावायां जायमान्यान् ॥ ७२ ॥ वर्णान्छे
तांस्तथाष्टाक्षरपुरःसरपत्रलेखं मे हिरातत्मनेकृत्वा ॥ ७० ॥ कुर्वेदनीदकेष्वा कैर्जा निशुष्कैः सितांशुजैः ॥ मेधा
वर्णाड्वैः कुष्ठसंज्ञानैः कुसुमैर्हुनेत ॥ ७१ ॥ अविरादन्नलां वाचः सिद्धिं × नायुता ॥ अहोसुष्ठेवयःका
देसमेधावां छिन्नां लभेत ॥ ७२ ॥ पाशवीसप्तमध्याच पार्थिवाचेति चेटिका ॥ ॐ पाशवी निवगनिनन्ञ्श

225

॥ गमः ॥
॥ २२५ ॥

वन्नाश्रवि ॥ ७४ ॥ इत्रीःपादतलेभयाद्धिं क्लीं श्रीं ॐ वंचरंवदेन ॥ स्फ्रौं वोहेति त्रिंशदर्णो मंत्रो ध्यानं निरूप्यते ॥ ७५
पाशांकुशवराभीतिवर्णाभीनगंधानुलेपनं ॥ त्रिनाससनांबानपुष्पांविविचित्रांपारदुर्वी भजेत ॥ ७६ ॥ अयुतंत्रिनयं
जहणाकुसुंभकुसुमैर्हुनेत ॥ एवं कृत्वा पुरश्चर्यां कृष्णाग्न्याधानमाचरेत ॥ ७७ ॥ तलतरादौ प्रतिपदिणक्रवारे
जपेत्रिशि ॥ अयुतंतद्दशांशेनकुसुंभकुसुमैर्हुनेत ॥ ७८ ॥ प्रसन्ना जायते देवी वस्त्रमेकं ददाति च ॥ वैरिणां
देशनो वश्यं गतिसंभः प्रजायते ॥ ७९ ॥ कार्त्तिके कृष्णषष्ठ्यां तु वूतवृक्षतलस्थितः ॥ जप्त्वा शतं तलपु
त्रैः समसुगंधयागमनुदैवे ॥ ८० ॥ तैलयुक्तैर्भवेद्धोमः प्रथमध्या प्रसीदति ॥ ददाति पीठं तत्रस्थो हृष्टो
रामाक्तमोहयेन्ना ॥ ८१ ॥ वरहंसिपंचभूनानितनसीटंतेन रोगति ॥ पश्चमध्येमानर्वाहाजितिपीठंच
देहिशु ॥ ८२ ॥ नताः प्रमोहय व गा यवी यगति पुवरेत ॥ देहिश्चर्मकूकू ह्यथवेदरामाक्षरोमनु ॥ ८३
र्घ्मनगजगतां देवी स्थूलांगी कनकप्रिया ॥ कार्त्तिके पाग्रहावेलां प्रथमध्यांभजाम्यहं ॥ ८४ ॥ ॐ पार्थि
वेच पृथिवी जलचारिणी वायुमा ॥ मनोलितिवमानतांकृतयुग्पंच वधये ॥ ८५ ॥ स्वाहेकोन त्रिंश
दर्णेर्पार्थिवायामनुस्मृतिः ॥ नदीतीरे द्वाष्टि काले चतुर्दश्यां निशांतरे ॥ ८६ ॥ कूलं खनित्वा हृ हरंक
र्नैव्युगलप्रकं ॥ जपः साङ्गयुतं होमः कदली खराजकेसलत ॥ ८७ ॥ पृथिवी जलसंचारशालिनी ॥ का
युष्मालिनी ॥ प्रजा मिपार्थिवी देवी स्मा हरांपकप्रदायिनी ॥ ८८ ॥ उल्लाददाति साहस्राङ्के पृथिव्यां न
रवारिणी ॥ जगमरणारादिस्तंमानारिस्थेव सर्वगा ॥ ८९ ॥ वेनायकम्रुप्रवरोदराङ्हलस्पर्कोगि

॥ मे·तं· ॥
॥ २२६ ॥

नी ॥ रक्तमोक्षस्त्वरूपालोचने ॥ कंकालिकामनाः ॥ ८७ ॥ एकं कालिमहाकालिके लिकलाप्य उच्चरेत् ॥ स्वाहां तं लिखिवि व
र्गो वंलक्ष्मप्येणपायमनाः ॥ ८९ ॥ इते नन्त्य सहस्रैकं कंकालाद्दामवेत् ॥ ईक्लिं नंय साधक त्येन दे कं ना प्रयच्छ
ति ॥ ९२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि गणेशामोदकप्रियं ॥ पूर्वाण्ड्ये योगिनी चाष्टचेटिकापंचवाशिनी ॥ ९३ ॥ ॐ वं
कवाशिनी पंकजा वशिवनदेवते ॥ केसरेदेहि लि द्विंच क्रुद्धिः कामबीजकं ॥ ९४ ॥ रमाबीजं वह्निजाया चैक
त्रिंशाक्षरो मनुः ॥ वेशाखेपप्रसरलिखेल्पोदेजनवर्जिते ॥ ९५ ॥ सप्रागं जपेन्मंत्रं दिवसे लक्षसंख्यका होम
मयुत्र पूर्वं मदेण्यामध्यां नंतिम्रूप्यते ॥ ९६ ॥ पंकवाशिनी द्विवेद्विगहू निस्त्रोरवकनथपनां दुजलालेमानवे
मपवलस्मादेवी पुष्पं हं कमलकाचनसंख्या ॥ ९७ ॥ नगदेवीसमागत्यागिजगद्दशाकाके ॥ ददाति केस
रं चैकं पुष्पोकच्चेदिगंधमन ॥ ९८ ॥ घवपि न्यात्यतिलकेकन्नेस्यादादविलं गगन ॥ वद्भ्यं तजगिस्त्रियोधूपाः प
तिन्नादेव नाअपि ॥ ९९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पूर्वादिस्थानविनायकान् ॥ पताका स्थानमाहत्य स्थिमानय
यदेहला ॥ ४०० ॥ प्रथमोमनवश्रेष्ठं वांसवीजहृदयादिकं ॥ वक्रतुंडं नंभ ठेत्रापयोगिनी वक्रतुंके मा ॥ १ ॥ चिह्नं
वान वक्रूर्यान यागेजानसरस्वती ॥ अस्य श्रीकल्पन मंत्रः प्रोक्तः एकादशाक्षरः ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं हस्त्रा वर्णाश्चिसे
कात विंडस्तुनाः ॥ पुनह्रीं मोसरस्वत्यै हृदयांतो मनुर्मतः ॥ ३ ॥ अविघ्ना नस्या स्वजपहं सवा गौच्छरीलपं ॥ प्रयो
गाथ्र्यापेक्षितं तिपूर्वोक्ताः सर्वेऽपि हि ॥ ४ ॥ वरानना चेटिकास्यानस्याः साधन मुच्यते ॥ वरानने पदंप्रोक्तं वा
मलोवनर स्यचि ॥ ५ ॥ पर स्या पालिनी प्रोक्ता मालिनी द्विनयंतनः ॥ धूंधुंधी वह्निजायां तो मनुः षड्विंशदर्णकः ॥ ६

226

॥ राम: ॥
॥ २२६ ॥

सौंद यो मम मंदो ह्स्मारभूता । पिवापरां ॥ विवाद्देनां ल्पिगं देवी संभजे नां वरानना ॥७॥ रक्षा द्वारे कुजे ह्स्तल स प्रग्यां त
भ्विजं वेन ॥ सह स्त्रित्रिनयं तैमः शं ठेंश्चापि कपर्दिके ॥८॥ ततः स्त्री कृपिणी दद्यात्कपर्दकं वरानना ॥ कपर्दस्था
पयेत्तत्र कणादीनां कुभ्भूलके ॥९॥ त्रिदिनावधिनञ्जन्यं विकीर्ने तैवहीयते ॥ ततो धान्यां तरेस्य ब्वं शुद्धिलत्रा
विज्ञायते ॥१०॥ सिंदूरागुरुगणाध्यक्षो वेणुडी वास्पयोगिनी ॥ दधिक्षाविह्वलकरी सप्रकोटीश्वरी मता ॥११
शासिश्वेटी विघ्नश्रेष्ठानयोः साधनमुच्यते ॥ कः सस्कावणिके चसः कः स प्राक्षरो मत ॥१२॥ अर्थि ब्रह्मा
बगायत्री छंदः प्रोक्तं च देवता ॥ सप्रकोटीश्वरी देवी वागैश्वर्यफलप्रदा ॥१३॥ बद्दं घंघ ह्रूकारे रावडुंगमं
प्रकीर्त्तिते ॥ अस्य पूजादिकं सर्वंत्रिपुरावत्र कल्पयेत ॥१४॥ विघ्नस्मैश्चा मत्रं वक्ष्ये विघ्नश्रेष्ठे विघ्नहृत ॥ मानंद
रयकर्त्तोनित्ताटकं देहि भुग्मकं ॥१५॥ यं सप्तं वह्नि जायांतः स प्राविंशाक्षरो मत ॥ चित्रायां लामकारे च यद्वा
चंडयस्तो भवेत ॥१६॥ यावद्विघ्नविमोक्षं स्यात्तावस्मंत्रं जपेज्जले ॥ नददेवी । तिनौ टकं दद्यात्स्व स्वअशते म्पितं ॥
१७ ॥ पूर्णो चेडप्रभावं नदमापूर्णां करोति च ॥ साधकोलीक मारस्य ध्यानमस्यापि निरूप्यते ॥१८॥ चंडमरायुल
संस्थांनां विघ्नकृष्टां विघ्नकृतां ॥ कामरावागतानां कांक्षायापि विद्विवत्सभा ॥१९॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि
दुपिताः संगतानतं ॥ कार्यं हंत्री योगिनी तपुत्रदारूपधारिणी ॥२०॥ कुपिताः स्वस्य शक्तिः सा बालास्या वामतो
चतमा ॥ प्रत्येत्वेटी । लपालो नानयोः साधनमुच्यते ॥२१॥ ऐं क्लीं सौरिति बालाया त्र्यक्षरो मंत्र उच्यते ॥ ऋषि
सादक्षिणामूर्त्तिः पंक्तिछंदोस्य देवता ॥२२॥ बालाबीजं वाग्भवं स्यात्तार्तीयं शक्तिरुच्यते ॥ कीलकं कामराजः

स्याद्धितत्रस्मात्षडंगकं ॥२३॥ यथात्रिपुरभैरव्यास्तान्यासाः पुरोदिताः ॥ एतद्। जेतव्ये सर्वकर्तव्यालक्ष्मसाधुये
२४॥ अप्मयंपुस्तकं मालोगर्वं वदश्वनीकरे ॥ अनराम मनरामा पुष्पोरक्तवन्याद्धिजेशकां ॥२५॥ पंचौष्ठां त्वंवकायाः
पूजनं सकलं तथा ॥ ज्ञेयं। त्रिपुरभैरव्याक्षरायास्तथा समम् ॥२६॥ जपो लक्षत्रयं होमद्स्याघं तद्ददेवि हि
क्रमात् पूजनं नित्यं कार्य्या। सिद्ध्यर्थं कथ्यते ॥२७॥ मालती जाति कामवल्ली कुसुमैर्मधु। विमिश्रितैः ॥ घृतपूर्णैर्हुनेद्दे
वि। वाणीशत्वं प्रजायते ॥२८॥ पूकस्यापि त्रिमूटत्वेज्ञि लाहूपरवनास्यथा ॥ जपापुष्पैस्ताम्रयुतैरकंसीरैस
र्पाविधिः ॥२९॥ हवमान्याहये मंत्री। लोकत्रयनिगासिर्नी ॥ कस्तूरीकुंकुमैर्हूतां हवनात्कामद्भवेत ॥३०॥ चंप
कैः पाटलैर्होमान्नरेन्द्रश्रियमाप्नुयात् ॥ गुग्गुलागुरुकर्पूरचंदनानां च होमतः ॥३१॥ रुद्रनामोंऽदेवानां पुरं प्रीवश
मानयेत् ॥ लाक्षाहोमात्तथेडाज्यं पक्काम्रमधुहोमतः ॥३२॥ उपसर्गनिवृत्तिः स्यात्कन्यारहवनाद्बुनं ॥ दुग्धं नागधृतं
दध्यामद्धारोग्यं घृतेन तु ॥३३॥ समद्विजीयते क्षीरमधुभ्यां मृत्युनाशनं ॥ दधिमाक्षिकयोगेन सौभाग्यं धन
माप्नुयात् ॥३४॥ कल्हारहवनाड्जाग्यं मधुरत्रयरक्तभुक ॥ छागमांसं हुनेत्सर्वं यत्राहृ वशं नयेत् ॥३५॥ वैरिसं
मः सिताहोमात्त्यानाक्षीरपयोदधिः ॥ उसंतदत्साम्रम्योष्ठरोगाराणां वा विनाशनम् ॥३६॥ कमलैरष्टौ हैम
: सम्पत्कसंपत्रिदायकः ॥ रक्तोत्पलैर्नृगाठरूपं लक्ष्मीर्भाग्यं सितोत्पलैः ॥७॥ दाडिमं मातुलुंगं च नारंगं सकलं
क्रमात् ॥ कुष्मांडं होमयेद्विप्राधिकावश्यान्नसंशय ॥३८॥ खर्जूरीफललक्षस्य होमात्सर्वेनृपावश्याः ॥ द्राक्षा
लक्षात्सिद्धयोलें कदलीफलहोमतः ॥३९॥ लक्षाद्विशान्तिराज्ञानो वश्याः लक्षंन होमयेत् ॥ नारिकेनाग्निलक्षंचेद्

नानि नपवडवेन ॥ ८० ॥ पक्काम्रलक्षहोमेन सं पूर्णा धरणी वशा ॥ पनसस्य फलैर्लक्षं होमाद्वश्याः संनेम्नपाः ॥ ८१ ॥ जम्बु
लस्य च होमेन सर्वदुःखानि नाशयेत् ॥ वश्याः सर्वे नितान्त्याभ्यां चंदनेन तु शात्रवः ॥ ८२ ॥ रक्तचंदनहोमेन वश्याः स्युः पु
रुषाः स्त्रियः ॥ खर्जूरस्य तु होमेन वाग्वश्यं जायते नृणां ॥ ८३ ॥ कस्तूरीहोमतो भूपा मंत्रिणः परिचारकाः ॥ तिलतण्डु
लहोमेन शांतिर्भवति मंदिरे ॥ ८४ ॥ शर्करा घृतहोमेन सर्वकार्याणि साधयेत् ॥ घृतपायसहोमेन धान्यसिद्धिर्भवे
द्ध्रुवं ॥ ८५ ॥ नन्नदत्रस्य होमेन नन्नत्रसिद्धिः प्रजायते ॥ सोपस्करैश्च वटकैस्तूपसर्गान्विनाशयेत् ॥ ८६ ॥ चंपककु
सुमैर्होमात्सर्वसन्मानवशानयेत् ॥ तपादुष्टं जगद्वश्यं गारापुष्पैश्च होमतः ॥ ८७ ॥ वकुलस्य तु नेपुष्पैः सौभा
ग्यं जायते महत् ॥ दशांगधूपहोमात्तु सौभाग्यं सकलं भवेत् ॥ ८८ ॥ जंबूफलैः स्त्रियो वश्याः कूष्माण्डैर्दैत्यकाय
का ॥ श्रीफलैरतुलां लक्ष्मीमिक्षुदण्डैः सुखं भवेत् ॥ ८९ ॥ इक्षोरसाज्यकर्पूरनालिकेरफलेन च ॥ केवलाद्घृतहो
मेन वरदाः सर्वशत्रवः ॥ ९० ॥ वामायाः संगमात्पूर्वं प्रजपेद्वामलोचनां ॥ शतमात्रं पौरीमास्यां विज्ञापादिव्य
संगमे ॥ ९१ ॥ मधुपुलत्वादेवी स्पष्ट्वाप लभं ददाति सा ॥ अपि कांताशतानां संगे नासौ स्खलति मानव ॥ ९२ ॥ रतिदे
वी रतिप्रीतिकामकान्ति मनोरमां ॥ मम कामप्रदां सद्यः संभजे वामलोचनां ॥ ९३ ॥ ईं ह्लीं भैं रं सप्रचार्य वक्रमा वा
मलोचने ॥ वीर्यस्तंभयबुद्धिः प्रोक्तानात्माक्रतु चोच्यते ॥ ९४ ॥ पंचविंशति वर्णो यं मन्त्राणां मंत्र ईरितः ॥ मदनाधो
लक्षजपात्सिद्धा वामलोचना ॥ ९५ ॥ प्राक्प्रोक्तोयत्नविघ्नेशो नाप्रासिद्धप्रमादतः ॥ कालीच योगिनीनान
स्य शाक्ति - - शाभैरवी ॥ ९६ ॥ चित्रारूपी चेटिका वास्य पुरैव सति योगिनि ॥ ह्रैं ह्रुं च सम्प्रचार्यति न्यक्षि, ब्रेपद
वदेत ॥ ९७ ॥ मदद्रवे च स्वाहा ओंकारेण समन्विता ॥ एकादशाक्षरो मंत्रो ह्यासनध्यानादिकं तथा ॥ ९८ ॥ चेतनी भै

रवीनत्वं विहितोयं नपूजने ॥ अयकोणकमेरोगतिस्थांक्षित्रांमदडवो ॥ ५९ ॥ षडंगावरणं पश्चादस्य सर्वं यथो
क्तवत् ॥ नत्वं चैनस्य भैरव्याः प्रयोगाद्यं प्रकीर्तितं ॥ ६० ॥ चित्राक्ष्याः साधनं वक्ष्ये नदेकां नेनदानये ॥ षट्कोण
मण्डलं कृत्वा तोयपूर्णं न घटान्यसेत् ॥ ६१ ॥ कोणषट्के तु पुरतः पूर्वकोणादि तु पूजयेत् ॥ इंडं विधिं यमकंप
विष्णुमीशं क्रमेण तु ॥ ६२ ॥ स्वस्वयायां तथा ॥ यायामारंभो स्य प्रकीर्तितः ॥ महं दुर्गासनं कृत्वा मध्ये तु पूजये
मन्तुं ॥ ६३ ॥ नित्यं इत्यत्रयं होमांहिइ — — फलैर्भवेत् ॥ कर्पादेवं प्रस्य हंतु मनीयात्वा पुष्पं पुनः ॥ ६४ ॥ सोमेना
गिरा वा पियदाउ कंभवेनदा ॥ पुनः कालाल्पः कार्या घृत देवी वदेस्फुपं ॥ ६५ ॥ एवं कुंभेषुयद्भं स्था
पनीयं त्वयानुनत ॥ स्तोत्र सीदेनित्रुगलेश्च । चोतात्रिद्विवर्णक ॥ ६६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चिन्तामणि विना
यकं ॥ योगिनी लक्ष्मणा तास्य नाम्नास्तु विश्वापिनी ॥ ६७ ॥ पद्मं टं भैरवी इ क्लि श्रित्र कराठस्य चेटिका ॥ हंसकान्त
रकारांश्च डकारैकारसंयुतान् ॥ विंडयुक्तं कृ कूपो मनुर ॥ स्याः प्रकीर्तितः ॥ सबस्य दाभैरवीवत्सर्वं स्याग्नादि
कं मनः ॥ ७१ ॥ समस्तं चिंतितं न दद्याद्विप्रभार विनाशिनी ॥ मना विनायकः कादूर्पस्यापिनात्वनयाभ्रा ॥ ७२ ॥
अथातः साधनं वक्ष्ये चित्रकाख्या समासतः ॥ चैत्रशुक्लचतुर्दश्यां वसंते निशि संजपे ॥ ७३ ॥ सहस्रं त्रितयं हो
मो मधूकं कुसुमैर्हुतेन ॥ त्रिं शान्तस्वं सा देवी ददाद्यावुमंत्रिणः ॥ ७४ ॥ काकिनी चर्मसत्वं नमो हनं जगता
मपि ॥ स्वपिषवक्षमगा दानामुरगानां च मोहनं ॥ ७५ ॥ चूर्णं कारयेत् संसामावीणा नाद निनादिनी ॥ भुक्ता
वा शिवायस्या ऽकंचुकधारिणी ॥ ७६ ॥ चित्रकंठी चित्रनादखोरं देहि भुगं तथा ॥ श्री शं स्वातेनिमंत्रोपं

228

मंत्राणां परिकीर्त्तितः ॥ ७७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि दंततत्त्वं विनायकं ॥ वस्यादयायोगिनी। च चित्ररेखा च रूपिणी ॥ ७८
पंचवाणेश्वरी इक्किञ्चि ममम्याम्च चेटिका ॥ द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं स इत्येषां वाणेश्वर्या मनुर्मतः ॥ ७९ ॥ ऋषिः कामकला
पंक्ती छंदो वाणेश्वरी सुरी ॥ एकाक्षरेण सर्वेषु मनो वर्णैः षडंगके ॥ ८० ॥ प्रयोगाद्यं सर्वमस्यास्त्रिपुरावत्प्रकी-
र्त्तितं ॥ ८० ॥ यावद्दत्तिरे मंत्रि तदिव्यभोगानपि क्षवम् ॥ मंत्रमस्य देवि [illegible] रक्तवस्त्रापि रक्तवर्त्तः पुष्पके। दशाऽधा-
रिणी ॥ सालंकरां च मृत्युर्याभां वाणेशी सुंदरी भजे ॥ ८१ ॥ त्रिपुरेशी वपूजाना सामोहयेत्सकलं जगत् । पंचलक्षं जपे हो-
मो वषट्ककुमुमेर्मनः ॥ ८२ ॥ ४ कमलेचिह्नगम्य प्रसीदच ॥ ८५ ॥ श्री मातामिषि वर्णांपं ध्यायेत्कर्णोत्कर्णकान
जेन ॥ कृत्ले वाम्ब्रतकुंभं चसालंकारां मनोहरा ॥ ८६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पिच्छिलं विनायकं ॥ सिद्धिप्र-
दं रात्रु सानां गर्दल त्रा स्पयोगिनी ॥ ८७ ॥ प्रनीहराकमंकरी चेटी चाप्यपि त्रिलोचना ॥ नारीरुप्यामि धा मंत्र
स्त्रयो विंशति वर्णकः ॥ ८८ ॥ आदौ तारं ततो नारी ततः कमलवासिनी । त्वनारी मोहय ठं ठं क्लीं स्वाहा ध्यानमथ व्रुवे
८९ ॥ नग्नां कल्याणमूर्त्तिं च पीनरूपां प्रतिष्ठितां वने । पद्मानां प्रार्थितां शंभु विष्णु ब्रह्मादिकैः सुरैः ॥ ९० ॥ मार्गक्राप
चतुर्दश्यां भौमे रात्रो सरस्वये । त्रिमहावने जपेत्पश्चाद्वारं मैथुनमाचरेत् ॥ ९१ ॥ चिंतिता त्रिभवे द्रष्टा प्राणोपि
वनैरपि ॥ यदा चेवाभवे सुरारणां नारीरम्यां तदा जपेत् ॥ ९२ ॥ उदराद्रुपराग्य हेरंबस्य प्रवक्ष्ये समासतः ॥ योगिनी
शाटलास्यरूपतः सा वशंकरा ॥ ९३ ॥ तिविग्नां तांवेटिका स्यामंत्रो स्यात्लिपि वर्णकः ॥ वदेत्तारं तितिविप्रो-
त्वे त्रिविदेहि ध्यायं रमा ॥ ९४ ॥ स्त्रीं चाहेति च मंत्रोयं ध्यायेद्देवी त्रिमालिनी । रसायनतिधिप्री तां भवलक्ष्मीमति

धिप्रदं ॥ ४५ ॥ आषाढकृष्णप्रम प्रभृत्यौ चतुर्थ्यां समस्माहितः ॥ जपेल्लक्षप्रमाणं मंत्रं पलाशान्नतु सर्पिषौ ॥ ४६ ॥ पलाशपू
लैरन्यं न कोमलैर्होमं समाचरेत् ॥ ततो देवी त्रिविधां मायं त्रिकोणे संस्थिता गता ॥ ४७ ॥ ददाति त्रिविधे मे कहितैर्लोको
पिण्डर्लंभम् ॥ एतां मासस्य कृष्णेरीनां द्वात्रिंशच्च सहस्रकं ॥ ४८ ॥ निर्जने ववटाधस्ताद्वागरणं शास्त्रमीरितं ॥ जपः
कार्यस्तदा सिद्धिः स्यात्पिता गरोत्थरम् ॥ ४९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नगरावरणा। त्थितानाद ॥ स्थलदं नाटिका
त्रयोदशं गणेशान्न योगिनीभिस्तनार ॥ ५० ॥ शक्तिपिश्चंटिका पिश्चुभजां गंधी जपर्वकं ॥ नवीनेवपठेत्रामडे:नं
भगवत्वेपद ॥ १ ॥ हृदयांतलथाष्टाङ्ग मंत्रोयं परिकीर्तितः । पंचवारोत्थरी। वास्य शक्तिस्तंत्रउच्यते ॥ २
ह्रीं क्लीं ऐं ब्लूं पितिप्रोक्ता सौ मंत्रः पंचवर्णकः ॥ ऋषिः संमोहनं छंदो गायत्रं देवता मता ॥ ३ ॥ कामेशी च
वडंगानि पृथग्वर्णैः लतो । विन्ते ॥ रक्तां रक्तं हूकूलां गले पत्रारक्तभूषणां ॥ ४ ॥ पाशांकुशशरांश्चाला मक्षमाला
सभयं धनुः ॥ प्रलकं च वरं हस्ते विभ्राणां वशकारिणीं ॥ ५ ॥ पंचकाम्ये:परिवृतामस्याः प्रजादिकं भवेत ॥
वारोत्थरी समं तं तु वारा कासौ न घार्चयेत ॥ ६ ॥ उदन्दक्षिणायोर्देव्या स्थूलकृत्रीन्नियोगिनी ॥ अंजनातं
लिद्धिकरी तष्वेषा स्वचटिका ॥ ७ ॥ नारं च तष्वेषेव च भानि निस्त्री पदं वदेत् ॥ स्त्रीं ह्रीं स्वाहा विभ्रगाणौं मंत्रो
घ्नांतं त्रिहूप्यते ॥ ८ ॥ मांसवचतविरंसघत्र्श्चवर्ययंतीअर्भ। घरां ॥ प्रेतानाम तां मता देवी । तष्वेषा भजाम्यहं ॥ ९ ॥ ज
पेल्लक्षत्रितयं कृत्वा ष्यमतानिशि । होमं चवा न्नदंतेन दशांशं नवृतेन्निये ॥ १० ॥ ददातिमंत्रिणोस्वांई मं
। स्थितेन नसावकः ॥ भूतप्रेतपिशाचादीन्नवैतत्येदशायेदपि ॥ ११ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कालेप्रियंगजान

229

न॥ योगिस्पस्पृहनं कंशी ग्रती सिद्धिकरा मता॥ १२॥ त्रिवाणो शीघ्रक्लिरस्याः क्लीं ऐं सौंश्च मनुर्मत॥ द्विरावृत्त्याषडं
गानि पंचवाणान् प्रविन्यसेत॥ १३॥ पंचकामांश्च विन्यस्य मूलेन व्यापकं चरेत॥ उद्यत्सूर्यसहस्राभां पाशा
क्यवरभूषणां॥ १४॥ स्फुरद्रत्नकुकुमाढ्यां नानालंकारभूषितां॥ इक्षुकोदण्डबाणांश्च ह्यक्षमालां च पु
स्तकं॥ १५॥ दधतीं चिंतयेत्सम्यक्षडंगानि प्रपूजयेत॥ पंचवाणान्ततः पश्चात्स्मरादिदिक्षु नयं ततः॥ १६॥
कामाष्टकं ततो भैरवाष्टकं चापि मातरः॥ पीठाष्टकं च लोकेशान्मध्ये देवीं समर्चयेत॥ १७॥ पार्श्व
ररा हृत्यादिकाष्टकमेतथा त्विलं॥ एतस्यास्त्रिपुरेशी वश्चेटिकास्य तिमा दिनी॥ १८॥ नित्यादिनी
चण्डिकां देहि मे वह्निगेहिनी॥ द्वादशार्णो मतध्यानंतु देवेशी त्रिलोचनां॥ १९॥ खेचरी मां चंचला
क्षीं महानादं भजाम्यहं॥ अमायां च नरः सायं नग्नां ध्यायाद्द्विशोधनः॥ २०॥ ह्लायां निशि कर्णय
स्तनीरे गायत्रे जपः॥ कस्तूरी कमले होमो दशांशं तत्र देवता॥ २१॥ मत्स्यशृङ्खखण्डकृते भीतिदं ध्यानत
त्पर: न विमे तियदा मंत्री तदा देवी प्रसीदति॥ २२॥ ददाति घटिकामेकां सिद्धिं च मनोहरां॥ नामाद
यभवे मंत्री त्रिलोकीगमनक्षमः॥ २३॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वज्रदंतं मनाननं॥ सर्पास्त्रायोगिनी
चास्येयानवादक्रियाकरी॥ २४॥ एककामेश्वरी शक्तिः कामबीजं मनुर्मतं॥ कामिनीसंपातनवक्त्रे
गायत्री देवता मता॥ २५॥ एककामेश्वरी बीजं कः शक्तिर्विंड उच्यते॥ ततः कीलकं षडंगानि वदु
र्णान्विन्यसेन्मूलतः॥ २६॥ पूर्वोक्तपंचवाणांश्च स्वस्थाने समाचरेत॥ तपाकुसुमसंकाशां वज्रवीणि

धरास्परेत ॥२७॥ नानालंकारसुभगां मोहयंती जगत्रयं ॥ त्रिकोणांवाह्यपत्रंच नमो भूविंवमालिखेत ॥२८॥ मोहिनी
क्षोभिणी चैव वाङ्गिनी स्तंभिनी तथा ॥ आकर्षिणी ड्राविणी च तथैवाल्हादिनी तथा ॥२९॥ क्लिन्ना च क्लेदिनी
चार्ध्यां ततः सिंहासनं यजेत ॥ ततो देवीं समावाह्य पंचपुजा वदर्शयेत ॥३०॥ ब्रगीशाम्बुरगायत्र्या मपप्रदिश्चं
गपूजनं त्रिपुरेश्वपानसनो वाणान् चंपेच्च दलाष्टके ॥३१॥ अनंगपदपूर्वाः स्युः रूपिणी मदना ततः ॥ मन्मथाकु
सुमा वेगिनी च दग्धमदनातुरा ॥३२॥ शिशिरामेखला तद्वद् पिकाङ्कुशा समीरिताः ॥ दिग्गीच्छरास्ततः पूज्या जपेद
र्कसहस्रकं ॥३३॥ इत्येतद्धूककुसुमेस्वपरागादि ततश्चरेत ॥ काम्यप्रयोगा विधेयास्त्रिपुरेशा यथा तथा ॥३४
॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चैकविंशति संख्यकान् ॥ गणेशान्राजतंत्रस्थाः सवज्रान्योगिनीयुतान् ॥३५॥ वी
जपकं गणेशस्य ढें तंत्र त्रांम्ब नोचरेत ॥ नमोंता मनवस्तेषां क्रमान्नामानि वच्म्यहं ॥३६॥ अग्रे एष्टे दिनं उन्नदि--
तं शाखो विनायकः ॥ ज्येष्ठ विनायकश्चैव तथा गजविनायकः ॥३७॥ विनायककालसेना गणेशाख्योवि
नायकः ॥ अथान्तः समाहृत्य शिवानन्दराजविनायकान् ॥३८॥ मणिकर्णीविनायकाख्यपञ्चसन्धेगणेशविना
यकाः ॥ तथा सिद्धिगणेशश्च यक्षविघ्नेशएवच ॥३९॥ गजकर्णश्चित्रघंटः स्थानंगलविनायकः ॥ विनाय
कश्च पिंगादिरथवानेदकारणं ॥४०॥ व्याघ्रपाल्यमागणेशा येनैवक्ष्यं ते मयाधुना ॥ मोदकसुकवेडर्बिवंगणा
नायकं ॥४१॥ विनायकोत्तानपूर्वो द्वारविघ्नेश एव च ॥ अविमुक्तेशनिकटे च विमुक्तविनायकः ॥४२॥ योगि
न्युश्च क्रमात्तेषां कीर्तिते वेत्रवाहना ॥ देहलीकावतारोऽथ गणेशी वौद्धानना ॥४३॥ व्यालोल्यावक्रत्रिच्छासा

230

ष्योमैकचरणार्द्धदका॥ नायनी दृष्टिपूर्वा च शोषिणी कोटरी तथा॥४४॥ विद्युन्माभा स्थूलनाशा मार्जारी कदम्बन
ना॥ कामाख्या हाहा सा चवला कामा निद्रा पदा॥४५॥ मूकाख्या वेति योगिन्यो स्पो नं नाम नमोन्तकं॥ सर्वबीज्य
हं भवेन्मन्त्रो यथा नामार्थकारक॥४६॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि शक्तिमेघां सुसिद्धिदां॥ विद्योतांगाज्ञमातं
गी सद्यः प्रत्ययकारिणी॥४७॥ ऐं ह्रीं श्रीं मोंनमः प्रोक्ता भगवती पदं वदेत॥ श्रीमातंगिदेवतन्तूरि सर्वज
नेनि च॥४८॥ मनोहरी सर्वसुखदराज्ञि सर्वमुखरंजिनि च॥ रंजिनी सर्वराज्ञेति वशंकरी वदेततः॥४९॥ सर्वस्त्रीपु
रुषशब्दान्ते वशंकरी पदं वदेत॥ सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्वपदं ततः॥५०॥ सत्त्ववशंकरि सर्वलोकमुत्का
मुकं वदेत॥ मे वशमानय स्वाहेत्यष्टाशीत्यक्षरो मनुः॥५१॥ एवं विंशद्विभ्व त्तु निधूनि विष्णुकरैर्निमैः॥
ॐ त्रमोमुख मंत्रार्णैः ऐं ह्रीं श्रीं बीजपूर्वकैः॥५२॥ षडंगन्यासमुदितः पदन्यासं ब्रवीम्यहं॥ शिरोललाटभ्रूम
ध्यनालुकाण्ठ नराणे गले॥५३॥ हृदये नाह मेवा स्वोजठरे नाभिमण्डले॥ स्वाधिष्ठाने च जने च पादयोर्दक्षि
णाग्रयोः॥५४॥ मूलाधारे गुदे न्यस्येत्पदाप्ययणदशक्रमात॥ एकं वर्गं वमुबद्ध नगा हृदशादिमन्त्रैः॥५५
वेदस्यांडुक्षितिरेत्रैः वर्णे मंत्रपदानि तु॥ ऐं ह्रीं श्रीं राजमातंगेशैनमस्तु ज्ञान्यसेततः॥५६॥ मूलाधारेषुनर्बी
जत्रयं श्रोत्रे पदं वदेत॥ मातंगनमः इत्युक्त्वा हृदये विन्यसेत्मनः॥५७॥ बीजत्रयं मनोभवाये मातंगेन
मा वदेत॥ मूर्मध्ये विन्यसेन्पश्चा देवीन्यासं समाचरेत॥५८॥ शिरोवदनहृद्गुह्यपादेषु क्रमतो न्यसेत॥ हृ
त्रिकोणं गगनाभं रक्तां न ननञ्चापि करालिकां॥५९॥ महोत्कुन्त्रोछेनामादि वर्णा बीजपुरःसरां॥ मातंगीं तां प्रवि

मस्यवाग्गाशक्तिस्तथान्यसेत् ॥ ६० ॥ मूर्द्धपादास्यगुह्येषु हृदये द्राविणीं क्रमात् । शोषिणीं बंधिनीं मोहनीं चैवा
कर्षिणीं तथा ॥ ६१ ॥ मातंगपंतां स्वबीजाद्यां नमः कामाख्यकेन्यसेत् । वीतत्रपाद्यं मातंगीपदांतं मन्मथंमु
खे ॥ ६२ ॥ मकरध्वजं वा मांसेमदनं वामपार्श्वके । वामकक्षां पुष्पधन्वा नाभौ वक्रमपाश्रया ॥ ६३ ॥ कंद
र्पं दक्षकक्षायां दक्षपार्श्वे मनोभवेत् । रतिप्रियां वृदक्षांशे इति प्रक्रिन्यास उच्यते ॥ ६४ ॥ मातंगपंताआनं
गाद्याः स्थाने ष्वेषु विन्यसेत् । कुसुमा मेखला प्रोक्ता मदना मदनातुरा ॥ ६५ ॥ मन्मथो देविनागेसभवा
त्रवनपालिनी । शशिरेखा ततः कुर्यात्न्यासं लक्ष्म्यादिकं यथा ॥ ६६ ॥ ऽमातंगीनमोनाश्च लक्ष्मी चापिस
रस्वती । रतिं प्रीतिं कीर्तिं शान्त्यौ पुष्टिं तुष्टिं क्रमेण वा ॥ ६७ ॥ ॐ कमध्ये प्रमलके चैव सप्तितांगादिभैरवा
॥ मातंगपंतावन्यसेत्पश्चात्मातंगपंतावृमाअपि ॥ ७० ॥ × मूलाधारे तथा मूले मणिपूरे तथा हृदि ।
कंठे भ्रुवोर्मूर्ध्नि शिरस्याथ वविन्यसेत् ॥ ६८ ॥ ब्राह्म्याद्याः पूर्ववद्दिक्षु मातंगीपदपश्चिमाः । मूला
धारे स्वधिष्ठाने तां भो हृदि गले भ्रुवो ॥ ६९ ॥ × आधारे विन्यसेद्वामां ज्येष्ठां लिंगस्थमूलके । नाभौ रौद्रीं त
थाशांति हृदये चंद्रिकां गले ॥ ७१ ॥ वागीश्वरीं चक्रमध्ये क्रियां शक्तिं च बिंदुके । लक्ष्मीकलापदेम
द्विरेखिकायां तथान्यसेत् ॥ ७२ ॥ अर्द्धेंदावथ मोहिनीं न्यसन्नादे च प्रथमां न्यसेत् । आविनीं चापि नादांते त
थोन्मन्यां तडित्प्रभां ॥ ७३ ॥ विषुवक्रे च विद्युत्क्लिं ब्रव मगारुलके न्यसेत् । साधकः सुंदरानंदो नागवृद्धिं
द्विवेन्यसेत् ॥ ७४ ॥ ऐं ह्रीं श्रीं पूर्विकाद्यष्टताऽमातंगीनमोंऽतका । चतस्रः शक्तयो न्यस्या मातंगी हिलिपि

231

न्यसेत ॥ ७५ ॥ ललाटे महामातंगी महालक्ष्मी तथा हृदि ॥ सिद्धलक्ष्मीं तथा मूले मूलाधारे प्रविन्यसेत् ॥ ७६ ॥ मूलमं
त्रं पुनस्तेन सर्वांगव्यापकं चरेत् ॥ एवं न्यस्तशरीरोसौ चिंतयेन्मंत्रदेवतां ॥ ७७ ॥ अमृतोदधिमध्यस्थे रत्नद्वीपे
मनोहरे ॥ स्वर्णप्राकारसंवीते मण्डपे रत्ननिर्मिते ॥ ७८ ॥ कदंबविपिनकद्वारे कल्पवृक्षोपशोभिते ॥ वेदिमध्ये
सुवास्मीरौ रत्नजिंतासनेप्रभे ॥ ७९ ॥ अष्टपत्रे महापद्मे केसराढ्यं सकर्णिकं ॥ तन्मध्ये तु त्रिकोणं स्याद्वृपत्रं
ततो वहिः ॥ ८० ॥ पुनः षोडशपत्रं स्यात्तद्बाह्ये स्याच्चतुर्दलं ॥ वेदास्रंसचतुर्द्वारं मण्डले प्रोक्तमुत्तमं ॥ ८१ ॥ तन्म
मध्ये सुखासीनां श्यामवर्णां शुचिस्मितां ॥ कदंबमालाभरणां पूजितां च सुरासुरैः ॥ ८२ ॥ धृतं बालकसंभु
क्तां चंद्रलेखावतंसिका ॥ ललाटे तिलकोपेतां ईषद्धसिताननां ॥ ८३ ॥ किंचित्स्वेदांबुमधुललाटफल
कोज्ज्वलां ॥ वलीतरंगमध्यानां रोमराजिविराजितां ॥ ८४ ॥ सर्वाभरणसंयुक्तां मुक्ताहारविभूषितां ॥ नाना
मणिगणोद्भूतकटिसूत्रैरलंकृतां ॥ ८५ ॥ वलयै रत्नखचितैः केयूरैर्मणिभूषितैः ॥ भूषितां द्विभुजां वा
लां सदा पूर्णितलोचनां ॥ ८६ ॥ आपीनमण्डलाभोगसवृत्तपयोधरां ॥ प्रलंबकर्णाभरणां कर्णोत्पल
विराजितां ॥ ८७ ॥ तमालनीलां तरुणीमंबुमध्यांसलतांगिनीं ॥ चतुःषष्टिकलारूपां पार्श्वस्थशुकसारिकां
८८ ॥ कोटिबालार्कसंकाशां जपाकुसुमसन्निभां ॥ एवं वा पीनवर्णां वा ध्यायेन्मातंगिनीं यजेत् ॥ ८९ ॥ वमोदि
रूपेपरवोरूपपीठेर्च्या ॥ शक्तयो नव ॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं बीजपूर्वाद्वै मातंगीतन्मोंतक ॥ ९० ॥ विभूतिरुन्नतिः
कांतिः कीर्तिः सृष्टिश्च सन्नतिः ॥ व्युष्टिरुत्कृष्टिऋद्धिश्च मातंगपानवशक्तयः ॥ ९१ ॥ वाग्राया कमलासर्व

शक्त्यंते कमलापदं । स्नापयन्मद्यमुक्ता मातंगपाः पीठमर्चयेत् ॥ ९२ ॥ देव्यामूर्त्तिं च मूलेन कल्पयित्वा यथाविधि ॥ त-
स्यामावाहयेद्देवीमर्चयेत्तदनंतरं ॥ ९३ ॥ पाशांकुशवराभीतिर्विह्वचर्मवृतःसरान् । मोद्गली दोर्गणाग्रव्याप्त-
त्रिभुजः प्रकीर्तिता ॥ ९४ ॥ त्रिकोणे पूर्वरक्षो दक्षकोणे इत्यादिकायजेन । कशांकुशकराश्चैताप्रथमास्मास्थ
सांजलिः ॥ ९५ ॥ ब्रंन्यासरोक्षकोदारंडपंचवाणलसत्कराः ॥ त्रिकोणाकारदलयोरंतरालेनपूजयेत् ॥ ९६
मध्ये दिक्षु क्रमात्त्वंचहृत्तेत्यादिकशक्तयः ॥ एताभूतावप्ययेच्छा शिवहंस्योभूतसत्त्रिभाः ॥ ९७ ॥ कण्यीशरक्षः
पवनकोणे ध्वये दिशासु च । यजेदंगानि मंत्रज्ञः पंचवर्णान्मनोर्चयेत् ॥ ९८ ॥ दिक्ष्वग्रेक्रमतो मुकाद्यर्णां
विलुमहीरकान् । शुमलाक्षराभाभुक्ता चतुर्वर्णाणावरं तथा ॥ ९९ ॥ दलेषु पूजयेद्दशदंतं गकुसुमादिकाः
गुणान्सराप्ययेद्दा निधारयंत्येनराप्रभाः ॥ १०० ॥ अग्रे दलानां संपूज्या लक्ष्म्याद्याष्टाभ्यश्चताः ॥ लक्ष्मी
हैमवर्णाभापद्मकराकौसुभकांचना ॥ १ ॥ सरस्वती शरत्रिभा चित्रुडांबुजकंकरे ॥ रतिःश्चेतापुष्पवाणो
सुहस्ता वामलोचना ॥ २ ॥ धनुर्वाणकरा प्रीतिर्मेचकाभा सितांवरा ॥ कीर्तिः कुंदसमाप्यपद्मविल्लुडाकरशांति-
ना ॥ ३ ॥ विल्लुडाभयपुकशांतिर्यातनितसितलोचना । वराभयकरा पुष्टिः पीतांगा कुंकुमप्रभा ॥ ४ ॥ तुष्टिर्व-
राभयकरा पुस्तत्रयवपंकजा छित्वीयेष्टदलेपूज्या मस्मथयाम दोद्धताः ॥ ५ ॥ परआकृष्टवापस्याः पृष्टतः
सत्रिदशत्रकाः ॥ पत्रसंस्था यथा नरः स्मूलदेश्चाष्टभैरवाः ॥ ६ ॥ कपालश्चूलडमरुवेतालाखक्रपाणयः ॥ दार्ढस्व-
राघाव्राहस्याघा तु स्वाघ्रभैरवीरपि ॥ ७ ॥ तनःवोडशपत्रस्थावामाद्याः स्याममिष्टदा ॥ आदद्रीरक्तदा

232

पंचबाणानंचननः परे ॥ ८ ॥ नागवल्लीदलं चैव तथा मरंतं नकोशकम् ॥ वासो माल्यं तथा पात्रगापाभराणां शुकसारिके ॥ ९
चामरं रंक कलशं नालवृन्तं प्रदीपकं ॥ विधाय तावाप दलेष्व देव्याः शाग्गान्यपात्मशः ॥ १० ॥ रक्तवर्णाः सुविमला
भावयमर्चयेदिशः ॥ वादयेन्नः सदाबीराणा चतुःपत्रेतनोच्चयेत् ॥ ११ ॥ मातंग्या या लाक्षुचा याः पाशांकुशवाभ
ये ॥ स्रलंकृतभुजा रक्ता द्वितीया चैंड सावित्रिभा ॥ १२ ॥ श्रीमिते टकंपूलाद्वङ्गाद् हलमथापरा ॥ कशांकुशमौ
ज्ञासिपुंजेन्चविभ्रमं ॥ १३ ॥ स्रहराया लिमारे मरन्नपात्रे वराभये ॥ दक्षनाशपाम वर्गाव्या तथा मंत्रिः त्रपे
१४ ॥ स्नग्निलिर्क्के भिवायव्यहंड कौसिभ संयजेत् ॥ गणेश दुर्गा वटुक क्षेत्रपालांश्च तद्बहिः ॥ १५ ॥ वज्रामिलो
कपालांश्च दस्राणि च तद्बहिः ॥ प्रजपेदयुतं मंत्री मंत्रं पथ्या दशांशतः ॥ १६ ॥ त्रिवाडयुक्षेर्गुड्या हंधक
कुसुमैर्वशी ॥ तर्पयेत्तां मार्जने कृत्वा त्राह्मणाराधनं तथा ॥ १७ ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री साधयेन्निजं वांछितं
भाग्यार्थी जुहुयाज्जाती मल्लिकाना रंगकेशरैः ॥ १८ ॥ श्रीफलैश्चापि तस्यैते सैमाड्याज्जप्रियं लभंतरा
जातपत्रः पंकजैः ॥ स्वो श्रियमाप्नोत्यनिंदिमा ॥ १९ ॥ लक्ष्मीं बुद्धैं तस्य लैश्च वशयेन्नकलं जगत् ॥ जपार्व
धूकवकुलैर्बिल्वं वृक्षसमुद्भवैः ॥ ५० ॥ शुममापिश्चजुहुयाद्धरपायेवनुमंत्रवित् ॥ मधुनाच्च हुनेन्मंत्री स्वर्ण
सिद्धिर्भवत्यलं ॥ ५१ ॥ त्रिकोणकुंडतैःस्वमघ्नेहीन सोऽपि हरेः ॥ जुहुयाद्दुष्टिकामः कटुर्वी ॥ भिर्ज्वरं तरेन
२२ ॥ कदंबकुसुमैर्हुत्वा वशयेत्सर्वदा जनान् ॥ श्वापदः कामः सहृजुहुयाद्दूर्वां भिर्न्नात्र मसंशयः ॥ २३ ॥ अतं प्रत्
हुयामंत्री चात्रबाहनात्मायते विजान् ॥ शालिमाबुलहेम्नेनधनाकुलम्होमभवेत् ॥ २४ ॥ होमद्रव्यं न यस्त्रं केविधा

॥ मे॰तं ॥
॥ २३३ ॥

पु

दुर्कं तु नरवेन ॥ नंद्यावर्त्तप्रसूनैः स्यात्कोपो वा क्षितिछिदः परः ॥ २५ ॥ नित्यं वस्त्रं तु होमात्तु कमलैर्वा छितां लभेत ॥
कुन्तैः किंशुकपुष्पैर्यः स्यपवेत्तेजसां निधिः ॥ २६ ॥ चंदनागुरुकर्पूररोचनाकुंकुमैरपि ॥ होमात्र विश्वं सकलं
वशयेन्नात्र संशयः ॥ २७ ॥ ब्रह्माभिजप्तैरेतैस्तु तिलकं जनमोहनं ॥ सिंहवीरस्य पूजानि होमयेद्दंवपुष्पे
ये ॥ २८ ॥ उग्रगंधस्य तैलेन संमिश्रैस्तु वरो हुनेत ॥ अचिराच्छत्रुसंघं स नाशयेन्नात्र संशयः ॥ २९ ॥ सं व्याप्ति
तनिशापिश्चैस्त्वं वरोः लंभयेडिपद्व ॥ पादिपश्चैरत्रिरसैः फलैः पुष्पैः सुगंधिभिः ॥ ३० ॥ होमाद्वांछितमा
प्नोति नात्र कार्या विचारणा ॥ अथ मंत्रान्तरं वक्ष्ये मानं स्यात्रनिवसृपदं ॥ ऐं क्लीं सौः ऐं सप्तचार्यं ह्रुं ॥ श्री
नार सप्तचरेत ॥ नमो भगवती स्यादिवनुर्विंशति वर्णकान ॥ ३१ ॥ उच्चरेत्सर्वमंत्रस्यार ॥ जितिक्लीं नतो वदेत ॥
त्रयं श्री ॥ वीजसप्तचार्यं सर्वराजादिकाचदेत ॥ ३२ ॥ पूर्वमंत्रस्य वर्णाश्च चत्वारिंशत्प्रमाणतथा ॥ वशंकरिप
दंष्ट्रोत्कटा प्रासं स्यात्सप्तकादिकान ॥ ३४ ॥ एकादशार्णान्प्रवदेत श्रीं ह्रीं ऐं सौः नमो वदेत ॥ ऐं चेति प्रत
शान्मंत्रे वर्णाः प्रकीर्तिताः ॥ ३५ ॥ सर्पमंत्रस्त्रिभुवनवशीकारकरः परः ॥ आचार्यात्तु गुरोः प्राप्यो महाप
रापतये जपेत ॥ ३६ ॥ दुःप्राप्यो हि नवप्राप्यैश्च मुनीन्द्रैः सेवितः ॥ वांछितिनरणां कल्पपादपः परिकी
र्तितः ॥ ३७ ॥ अथाष्टाघाः पूर्वसप्तदिन्या मंत्रमथान्यं प्रवंतिहि ॥ ततः सप्तमातृकान्यस्य देवतामावसिद्धये
३८ ॥ पंचवाराणां त्रिभुवनलयोर्मकरध्वजं ॥ पश्चमे कं त्रदशार्णौ सौवाष्पवंडे त्रसप्तरेत ॥ ३९ ॥ मकरध्वनीपि
स्येन नह्यं नमोन्तः प्रकीर्तिता ॥ शिवाग्निं तल्लाटे भ्रूमध्ये नेत्रयुग्मके ॥ ४० ॥ श्रोत्रयोः प्राणयोर्वक्त्रे गाढ

233

॥ राघः ॥
॥ २३३ ॥

यो: कुकुदिक्रमात् ॥ अंसयोरुरसि स्पर्से न्यसनयो हृदयांबुजे ॥ ४२ ॥ नाभिमण्डलके गुह्ये मूलाधारे पदांगुलिहि । अयो
विंशतिसंख्यानि त्रिस्त्र्येक द्विचनलथा ॥ ४३ ॥ षड्‌छस प्रकेकैव डाष्टदश पङ्क्तिभिः ॥ वस्वष्टव द्विचं डाक्षिति
द्वित्रित्रिक्रमान्न्यसेत् ॥ ४४ ॥ एकोनविंशतिन्यस्का मात्रा राणि नादिनः क्रमात् ॥ पदैः षडिः पडंगानि ऐं ह्रीं श्री
पूर्वकेश्वरेन ॥ ४५ ॥ कामशक्तिं दिराबीजा सुक्त्कानि च शिखामनो ॥ षदीर्घयुक्तकामेन षडंगं वा प्रकल्प
येन ॥ ४६ ॥ डाविरापाद्याः पुनः पंचकुक्षौ पार्श्वद्वये हृदि ॥ मणिपुरे स्थले दन्त्रवाल्पा द्याश्चात्र विन्यसेत
७ ॥ दक्षपादांगुलीमूले गुल्फसंधौ च जानुनि ॥ दक्षोरुमूले वामोरुमूले जानुनि गुल्फके ॥ ४८ ॥ वामपा
दांगुलीमूले नभोल क्ष्म्यादिकान्यसेत् ॥ वामे दोर्मूलके मध्येसंधौ च मणिबंधके ॥ ४९ ॥ वामहस्तांगु
लीमूले दक्षहस्तांगुलीनपे ॥ मणिबंधे मध्यसंधौ दक्षदोर्मूलके क्रमात् ॥ ५० ॥ मस्तके च भ्रुवोर्मध्ये ने
त्रयोः श्रोत्रयोर्गुदे । नासापुगमेष्ठरवेगराडद्वंद्वे जिह्वागदंशके ॥ ५१ ॥ मूलाधारेस्वाधिष्ठाने नालोवासा
दिकान्यसेत् । लक्ष्म्यादिकण्ठे न्यस्या आसितांगादि भैरवा ॥ ५२ ॥ मानंगपादि वत्र स्कंच हृदि नाभौ
शिरोगुदे ॥ गणेशडुर्गावटुकक्षेत्रपालांस्तनौ न्यसेत ॥ ५३ ॥ कण्ठमध्यान्यकाठेषु मूलेन व्यापकेश्वरेन
सरस्वती महालक्ष्मी निविपुगमे प्रविन्यसेत् ॥ ५४ ॥ आनते च भ्रुवोर्मध्ये दक्षपादे नथेतरे ॥ एवं न्यासं नत
मंत्री ध्यायेदेवी मनन्यधी ॥ ५५ ॥ आनन्दस्पलसुडेनरत्नद्वीपे महावने । पंचानां कल्पवृक्षाणां मण्डपे
मणिसंयुते ॥ ५६ ॥ मणिसिंहासनस्योर्ध्वं षपविष्टं विचिंतयेत् । सखुपातेतम्रदिनांपूर्णामानतनिरी

श्वगां ॥ ५७ ॥ संस्थितहृदनां नीपवृक्षांगं फिरवेगिकां ॥ वीणां नमस्करां रक्तवस्त्रां विवावरां भुभां ॥ ५८ ॥ क
ल्हारीमिलकांचंडमुकुटाकृत्रतंलपां ॥ हंसवपक्षित्रिमध्यमध्यांसमध्येवकछदर्वां ॥ ५९ ॥ वलयांगदहा
रादिभेर्नीररसता वि जां ॥ स्मस्मैर्भक्तां ग्नोवयंनी पार्श्वसंस्थकलावकां ॥ ६० ॥ स्वर्गौक्षे च भुभं पीठयंत्रं
चैतत्र कल्पयेत् ॥ त्रिकोणं पंचकोणं वाप्याष्टपत्रं कलाछदं ॥ ६१ ॥ अष्टपत्रे वेददलं चतुरस्रं मनोरमं
चतुर्द्वारसमायुक्तं सर्वदृष्टिमनोहरम् ॥ ६२ ॥ अत्रावाह्य यजेद्देवीं मंत्री शृंगारवेषगां ॥ मूलेन मूर्त्ति
मं कल्प्य कृत्वार्घ्यस्थापनादिकं ॥ ६४ ॥ मातंगीपीठमभ्यर्च्य कृत्वा मूलेन कल्पनं ॥ ततः पुष्पांपवा
रांतरे लयांगासमप्पगच्छयेत् ॥ ६५ ॥ त्रिकोणमध्ये मरेषु प्राग्वत्षडंगानि प्रपूजयेत् ॥ त्रिकोणोभरस्माघा
: पंचांस्त्रैंडाविशारीमुरवा ॥ ६६ ॥ ब्राह्म्याद्यान्ताष्टपत्रे तु लक्ष्म्याद्यान्द्वदलाग्रके ॥ वा माद्याःषोडशदले
भैरवान्यजेत् ॥ ६७ ॥ मातंग्याद्याश्चतः पत्रे चतुरस्रे त्रिकोणतः ॥ गणेशादिचतुष्कं च चतुर्द्वारेषु
वार्चयेत् ॥ ६७ ॥ सरस्वत्यादिकास्तासप्तोर्ज्ञां आग्नेयादिनैर्ऋतस्तु ॥ तदस्त्राणि च तत्र वा होमास्त्र पूर्व
जपेन्मनुं ॥ ६८ ॥ पुनरभ्यर्च्य योगपर्कंसमिष्टान्नैश्च पायसैः ॥ सद्गंधैश्च निवेद्याथ देवीं नत्वा ततो बलिं ॥ ६९ ॥
दद्यादुक्तेन मंत्रेण तत्रेनेष्टं लभते चिरात् ॥ नमो भगवतीमुस्काका मातंगेच्छरितत्वरम् ॥ ७१ ॥ इमं बलि
ग्रहंतु ग्रगं स्महांततः सिद्धवर्णक ॥ नमो देव्याउभरतोवायव्याद्वीशकोणकं ॥ ७१ ॥ पंक्तिक्रमेण षेड्सौंश्रींग
त्र्येत्वमतूच्चरेत् ॥ पारमेष्ठी गुरुश्छन्दपरमा चार्यंतु मः ॥ अदितिश्छंदस्त्वेनमग्नुभ्यो नमउच्चरेत् ॥ ७२ ॥

सर्वत्रपंचप्यानेछ्रक

234

गलाविगीतमसंत्र चयिवेतीतंत्सुरेवेत च डाकिनीवार्णिनीभ्यां वसाविभ्यां परिवारितां ॥ १०० ॥ आधारशक्तिमारशक्तिंमार
भ्य परतत्वांतहृजिते ॥ पीठे जयाख्या विजयाजिता चापिपराजिता ॥ १ ॥ नित्या विलासिनी दोघ्री दार्णयारा च मंगला
दिक्षु मध्ये च सम्पूज्या नव पीठस्य शक्तयः ॥ २ ॥ सर्वबुद्धिप्रदे वर्णनीये सर्वपदं नमः । सिद्धिप्रदे डाकिनीये प्रणवं च
नवैव वदेत् ॥ ३ ॥ सोमचत्रियेतवैरोहितं नमो क्रः प्रणवादिकः ॥ पीठमन्त्रो वेदवन्हिवर्णः पीठार्चनं समः ॥ ४ ॥ त्रिकोणे रस
कोणे वा ष्टदलं भूपुरं नमः ॥ वाह्यावरणमारभ्य पूजयेत्प्रतिलोमतः ॥ ५ ॥ भूपुरे च ह्यभागे च वज्रादीनि प्रपू
जयेत् ॥ तदन्तः द्वारपालादीन्द्वारेषु द्वारयास्यसेत् ॥ ६ ॥ करालि विकरालं यातिकालं महाकालकं ॥ एकलिंगं यायोगि
नी च डाकिनी भैरवी तथा ॥ ७ ॥ महाभैरवकेनाक्षी घसिनागी संहारिणी ॥ षट्कोणेषु षडंगानि त्रिकोणे छिन्नम
स्तकां ॥ ८ ॥ डाकिनिवर्णिनीं सार वाभ्यां तस्या पार्श्वयोर्यजेत ॥ एवं पूजा प्रकर्तव्या जपहोमश्चतुष्टयं ॥ ९ ॥ या
साहैं । विल्वजैर्वापि कुन्द्या कुसुमैः फलैः ॥ तर्पणादि ततः कुर्याद्देवीं सिद्धो भवेन्नरः ॥ १० ॥ श्रीपुष्पैर्लभते ल
क्ष्मी तत्फलैः सर्वसमीहितं ॥ वाक्सिद्धिं मालतीपुष्पैश्चंपकै रेवतानुतं ॥ ११ ॥ हलाकृच्छागमासं यातरु
यास्त्र स्वहं इतं ॥ मासमेकं तु वशगाः सर्वभूः सर्वपार्थिवाः ॥ १२ ॥ इत्यादि कुसुमैर्वै तैः समं त्वं तुसानि च
रागजालं पराभूय सप्तजीवेद्धृतं समाः ॥ १३ ॥ रक्तैस्तैस्तैस्त्वथा हुत्वा वशाय स्त्रीरागो नृपान् ॥ फलैर्हुत्वा
सुपात्वध्वीसु ऽस्वरपलाशजैः ॥ १४ ॥ गोमांसं मांसलोमैकविनां पापसाधस्य ॥ वंधूककुसुमैर्भोग

॥ मेरु· ॥
२३५ ॥

कर्णिकारैः समाहितं ॥ १५ ॥ तिलतण्डुलहोमेन वशयात्रिखिलान्नरान् ॥ नारीरजोभिराक्तैर्हि शृंगैर्मांसैः समीहितं
१६ ॥ संयतेन्माहिषैर्मांसैः पंकजैः सहितैरपि ॥ छिन्नाभ्यौ परमस्यक्तैर्गुड्यादारिमस्वेत्ते ॥ १७ ॥ उन्मत्तकाष्ठदीप्ते
ग्नौ नरफलं वायसच्छदैः ॥ धूत्तिवमनपक्षारसमरवैरिसंक्षये ॥ १८ ॥ विजयं लभते मंत्री ध्यायं देविजपन्मनुं ॥ अ
शोकपुञ्जोलिनां ध्याये दुग्धाटनीरवर्जी ॥ १९ ॥ रक्तावश्यपतौ पुष्पं लभते कनकप्रभां ॥ शिलिन्दध्यावतिंमस्यो सि
द्धयमादिराद्धितां ॥ २० ॥ गोपतियः प्रयोगेषु प्रोच्यते सर्वसिद्धिदः ॥ भूमाहे हुसपक्षस्वमध्यरात्रमनापदे
॥ २१ ॥ स्नात्वा रक्ताम्बरधरो रक्तमाल्यानुलेपनः ॥ आनियप्रजये त्रारी छन्नमस्ताम्बरूपिणी ॥ २२ ॥ सुंदरीयौवना
क्रांतांतर पंचकगापिति ॥ सम्मितांभुक्तकवरी भूषादानप्रतोषितां ॥ २३ ॥ विवक्तां प्रजपित्वैनां मद्युतं प्रज
येन्मनुं ॥ वलिं दत्वा निशां नीत्वा संप्रच्छ धनतोषितां ॥ २४ ॥ भोजयेद्विविधैरन्नैर्ब्राह्मणान्देवताधिया ॥ एवमेव
विधिना लक्ष्मीं पुत्रान्सौख्यारा: सुते ॥ २५ ॥ नारी माभूच्छिरंधर्मे पिष्टमन्यद्वरा ग्रयात् ॥ न संशस्त्रौ प्रतेकार्य
विद्याकामेन मंत्रिणा ॥ २६ ॥ मनोरथे प्रवास्येणुगच्छन्तो प्रजयेन्मनुं ॥ किं बहूक्तेन विद्याया ग्रस्याविज्ञानमा
त्रत ॥ २७ ॥ शास्त्रेणतेपापनाशः सर्वसौख्यलभेध्रुवं ॥ उवस्थ्यापशव्यायायामुपविष्टोजपेच्छनैः ॥ २७
परापासाप्यं मरेमंत्री कवित्यजजपेत्कवि ॥ शिवेनाक्ति लिनाविद्यान उक्तोत्तनयुच्यते ॥ २८ ॥ मायोना
स्वदं मंत्री जयोदगुल्यरं शतं ॥ मंत्रस्यादौ नथौवां तेसवेत्मिसिद्धिप्रदोत्मसा ॥ ३० ॥ एवं सन्तां विधिगोप्यः
तिद्धिकामानमंत्रिणा ॥ उदितानि त्रमलेवंवामपमार्गेनिलिद्धिदा ॥ ३१ ॥ अथ वक्ष्ये षोडशार्णांचतुर्यै

235

॥ रापः ॥
२३५

दंपञ्चत्रमम् ॥ ओं ह्रीं हूं सें वज्रवैलोचनियेह्रीं वह्निप्रिया ॥ ३२ ॥ दत्ते नस्यति तिथ्यर्णो लक्ष्मीबीजादिकध्वने । लज्जाबीजादिके
वश्यं हुमाद्ये मायमासनं ॥ ३३ ॥ वागीशाद्ये तु मोक्षः स्याच्चत्वारः प्रणवादिका ॥ भवन्ति षोडशार्णाश्च चतुर्थे स्वरभुस्वेरि
ता ॥ ३४ ॥ उपास्याश्चतुराम्नायेष्विति ब्रह्मासमिरितः ॥ न्यासपूजादिकं प्राग्वत् किंचित्काम्यमितो ब्रुवे ॥ ३५ ॥ गुरवे दक्षि
णा दद्याद्वस्त्राणि विविधानि च ॥ धर्मार्थकाममोक्षाणां गुरवेव समाश्रयेत् ॥ ३६ ॥ साधितो येमप्रमंत्रः सर्वसि
द्धिप्रदायकः ॥ दशस्वहोमतासिद्धिः ॥ किंपुनः कृत्यकाक्रिया ॥ ३७ ॥ भुक्तौ मुक्तौ च संमौ च श्वेतपुष्पं विनिर्दि
शेत् ॥ श्याकृष्णौ च परागीकारे रक्तमेव विनिर्दिशेत् ॥ ३८ ॥ स्तंभने मोहने चैव पीतपुष्पं विनिर्दिशेत् ॥ काम्यकर्म
णि से च त्वध्यानस्मात्स्वप्पवर्णकं ॥ ३९ ॥ जाग्रद्रूपानडनिष्टनुनां नामेष्टमेविका ॥ सदाकालं जपेन्मंत्रमाप्त
स्यन्नविश्रमे ॥ ४० ॥ लिखित्वा स्वकरे मंत्रं पुष्टिवंधं समाचरेत् ॥ स्तंभयस्याग्रताग्रापि या वश्यं पुष्टिं न मुञ्चति ॥
४१ ॥ लिखित्वा स्वकरे मंत्रमामुरं संस्पृशञ्जपेत् ॥ विषआने हठाप्राणान्मुक्तरोगमुक्तो भवेत् ॥ ४२ ॥ अथा
तः संप्रवक्ष्यामि विश्ववर्णमहामनुं ॥ वज्रवैलोचनीयहुं ह्रीं हूं स्वाहाक्रवादिक ॥ ४३ ॥ न्यासपूजादिकं प्रा
ग्वत्कौचित्काम्यमुदीर्यते ॥ भुक्तेन ध्यानमात्रेण मंत्रमेतज्जपेद्बुध ॥ ४४ ॥ महोरगगणैर्दष्टमनमुत्थापयेन्न
र ॥ वक्रेणवनमायोनिसर्वभूतलवासिने ॥ ४५ ॥ पीतेन स्तंभयेत्सर्वं नौकावाजिगवादिकं ॥ लिखित्वा स्वक
रे मंत्रया वश्यपुष्टिं न मुंचति ॥ ४६ ॥ कृष्णेन ध्यानमात्रेण रिपुमुच्चाटयेन्नरः ॥ मारयेदप्यपलेन कृष्णध्यानात्र

संशयः ॥४७॥ तर्पणं च प्रकुर्वीत पयसोपापसेन च ॥ घृतेन मधुना वापि सुरया तत्र साधक ॥४८॥ ब्राह्मणाः क्षत्रिया
वैश्याः शूद्राश्च नियथाक्रमे ॥ तर्पणास्य विधानेन सहवाप्ति सिद्धिः प्रवर्तते ॥४९॥ तन्मोहेय प्रकुर्वीत सपिंडिः कुष्ठ
पैलथा ॥ श्रीफलानां फलानां च तथैवाइवरस्य च ॥५०॥ सर्वसिद्धिप्रदो होमो विधानव्यः पुण्यत्ततः (क्षत्रियावै
श्यः शूद्राश्च नियथाक्रमे ॥ तर्पणास्याविधानेन सहवाप्ति । सिद्धिः प्रवर्तते ॥ ह्रानमप्सोन्तरे कृत्वानुइया तर्पणोत्तरं ॥
५१ ॥ पुष्पहोमविधिं वक्ष्ये सर्वकामफलप्रदं ॥ त्रिस्वपक्षोन्तरद्वात्रेमासपञ्चकं समाचरेत ॥५२॥ अथवा लक्षमा
त्रकुर्यात्सिद्धिमक्रवं ॥ अस्पयुक्तः सपिपेच्छ होमं तं प्रस्वह्नं गति ॥५३॥ श्वेतार्कमारकुसुमैर्जीवयेत्काल
दक्षितं ॥ मधूकनितलपुष्पोत्सुभवेत्सपतिरंद्गुना ॥५४॥ कर्णिकारैश्च सतिलैः सहस्रैः सुंदरी लभेत ॥ साज्यैर्व
धूककुसुमैरञ्जनैः सुभगो भवेत ॥५५॥ वंधूकपुष्प सतिलं मंडले । मित्रताप्तिते ॥ रक्तं च दत्तरक्ताञ्च मारपु
ष्पैर्नृपावशा ॥५६॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि तारामंत्रान्कथित्वदान ॥ सप्पगुरुप्रवोक्षासामान्यायामाचारेसा
साधितान ॥५७॥ यथाहृष्टवराणां ह्याभोमंत्रस्या त्रप्रजायते ॥ ज्येष्ठपुत्राय दातव्यः नान्येमंत्राः कदाचन ॥५८॥
यमन्त्रो वाममार्गेणा तु मासं तत्तु त्ते । शितः ॥ स्वपुत्राय प्रदातव्या नशिष्याणां कदाचन ॥५९॥ माविप्रः स्व
कुलिहित्वा दक्षिणाञ्च पुयच्छति ॥ वाममार्गोपासनं तत्तो द्वौ लोकद्वयावुगौ ॥ ६० ॥ ॐ आपात्री हूंफट् इति
पंचवर्णो मनुर्मतः ॥ अनिरिक्षो ध्यसंतोस्य हृहतिद्धं दइरितं ॥६१॥ तारादेवी ह्रींतवी जं हूंदाक्लिश्चा स्पकीर्त्ति

ता ॥ षट्दीर्घभाक्कुलज्ञया त्रवडंग विधिरीरित ॥ ६२ ॥ न्यासमष्टकंनतः कुर्यान्नारायासर्वसिद्धिदं ॥ तत्राद्यो प्रथमान्या
सः श्रीकाल्यादिः पुरोदित ॥ ६३ ॥ मातृकाक्षरसंचार्य ह्रींत्रींहुं पूर्वकं वदेत् ॥ श्रीकाल्यादिसंपत्नीकं नमोत्र मा
न काम्यले ॥ ६४ ॥ विन्यसेत्त चतुर्थ्यन्ते न्यासो यं प्रथमः स्मृतः ॥ न्यासत्रिन्यासे ह्रीयमारो देवीमेवंविधां स्मरेत ॥ ६५
श्चापीठस्थमासीनां नीलकोटिंत्रिलोचनां ॥ अर्द्धेंदुशेखरां नानाभूषणाढ्यां चतुर्भुजा ॥ ६६ ॥ द्वितीये तु गुरुन्न्या
सं कुर्यात्रां ममनुस्मरन् ॥ त्रीविजपूर्वकं कथ्यायं गुरुन्यासः समीरित ॥ ६७ ॥ स्वरादिके रविलेत्तदिवर्गपूर्वकं ॥ सो
मश्चो मे भ्रुवार्थस्याकवर्गाद्यं चमंगले ॥ ६८ ॥ रक्तनेत्रत्रये न्यस्य चवर्गाद्यं च वक्ष्यति ॥ कुर्धंस्पाममन्यसेत्तोटव
र्गाद्यं गले गुरुं ॥ ६९ ॥ तवर्गाद्यं श्चे तवर्णां घटिकायां तु भार्गवे ॥ नीलवर्णां पवर्गाद्यं नाभिदेशे ह्रदनैश्वरं ॥ ७० ॥ यव
र्गाद्यं धूम्रवर्णाभा त्वाराहुं न्यसेन्मुखे ॥ वक्षाद्यं धूम्रवर्णाभं केतुं नाभौ तु न्यसेत् ॥ ७१ ॥ न्यासं तृतीये वक्ष्या
मि वीजत्रितयपूर्वकं ॥ समाप्तवर्णान्मुच्चार्य प्रागिडापंच मस्तके ॥ ७२ ॥ नमोसिसंभक्षराराय क्रान्ता गेष्या मत्र
ये नमः ॥ दक्षिणाय मायनमः कवर्गाद्यं ललाटकं ॥ ७३ ॥ कवर्गाद्यं नैऋंती त्रिस्त्रायनमो गुले ॥ टवर्गाद्यं
गले पश्चाद्वरुणाय नस्याहिताति ॥ ७४ ॥ न्यसेद्धृति तवर्गाद्यं वायवी वायवे नमः ॥ पवर्गाद्यं मुदमाय नमो दक्षि
णे करे ॥ ७५ ॥ वामहस्ते पवर्गादीशानिरुडायहृद्भवेत ॥ शवर्गाद्यूर्ध्वकामाय नमो नाभौ तु विन्यसेत ॥ ७६ ॥ हुं
ले क्षाद्यपदिषौ हृन्यादयारि त्रिन्यसेत ॥ शिवशक्तिभिधो न्यासश्चतुर्थः कथ्यते धुना ॥ ७७ ॥ ह्रींत्रींहुं पूर्वे

मे.तं. ॥
२३७ ॥

कूः॥ कायेंद्रियाग्रहलःपरं ॥ ब्रह्माणीं डाकिनीयुक्तं वादिसांतार्णपूर्वकं ॥ मूलाधारप्रविन्यसेच्चतुर्दलसमन्वितं ॥७९॥ श्री
विष्णुशाकिनीयुक्तं वादिलांतार्णपूर्वकं ॥ स्वाधिष्ठानाभिधे चक्रे लिंगस्थे षड्दले न्यसेत् ॥ रुद्रं लाकिनियुक्तं डादि
फान्तार्णपूर्वकं ॥८०॥ चक्रे दशदले न्यसेन्नाभिस्थे मणिपूरके ॥ ईश्वरं कादिठान्तार्णपूर्वकं काकिनीयुतं ॥८१॥ वि
न्यसेद्द्वादशदले हृदयस्थेऽनाहते ॥ सदाशिवं शाकिनीं च षोडशस्वरपूर्वकं ॥८२॥ कण्ठस्थे षोडशदले विशुद्धाख्ये प्र
विन्यसेत् ॥ आज्ञाचक्रे परां शिवं डाकिनीसंयुतं न्यसेत् ॥८३॥ वक्षार्णपूर्वं भ्रूमध्यसंस्थिते त्रिमनाठक्ष्ये थपंचमं
मासं समस्तारिष्टनाशनं ॥८४॥ अंआं कवर्गं ह्रीं श्रीं हूं सारायै नमऽ उच्चरेत् ॥ विन्यसेद्दुस्तरे पथे ऽथवापि चवर्गकं ॥८५॥
ह्रीं श्रीं हूं नमऽ उग्रायै ललाटे चापि विन्यसेत् ॥ उंऊं टवर्गं ह्रीं श्रीं हूं महोग्रायै नमो वदेत् ॥८६॥ विन्यसेच्च भ्रुवोर्मध्ये क
राठे ऋॠं कवर्गकं ॥ ह्रीं श्रीं हूं घापिवायै नमो ऌंस कल्लेष्वपि ॥८७॥ ऌं ॡं पवर्गं ह्रीं श्रीं हूं नमः कात्यै हृदि न्यसेत् ॥
एऐं पवर्गं ह्रीं श्रीं हूं सरस्वत्यै च नाभिगां ॥८८॥ ओं औं वर्गं ह्रीं श्रीं हूं छिन्नायै च लिंगके ॥ अंअः ह्रुं शोवं ह्रीं श्रीं हूं चामुण्डायै
नमो न्यसेत् ॥८९॥ मूलाधारन्यसेत् पश्चात्पीठन्यासं समाचरेत् ॥ आधारकामरूपाख्यवीजं हं स्वार्णपूर्वकं
॥९०॥ हृदि जालंधरं पीठं ह्रीं पूर्वं प्रविन्यसेत् ॥ ललाटे पूर्णगिर्याख्यं कवर्गाद्यं न्यसेत्सुधीः ॥९१॥ उड्डियान
चवर्गाद्यं केशसीधौ प्रविन्यसेत् ॥ अंवाराणसीपीठं टवर्गाद्यं समाहितः ॥९२॥ तवर्गपूर्वं कान्यस्येद्वं
तांनयमहया ॥ पवर्गपूर्वकं मायापुरीपीठं भ्रुवि न्यसेत् ॥९३॥ कंठे जगन्नाथपुरीपीठं यवर्गाद्यं प्रविन्यसेत् ॥ नाभौ

237

रा.घ.:
२३७

३

चयो ष्मापीठं कुशवर्गांश्च प्रविन्यसेत् ॥ ९४ ॥ कलौ कांसीपुरीकंठे दद्यामेनु प्रविन्यसेत् ॥ पीठन्यासस्तु तत्रायाप्रोक्तो भी-
ष्टप्रदायकः ॥ ९५ ॥ महाप्रलयपानीयेलसछुंसो कूर्जे स्थितां ॥ कनत्वकुं नीलपद्मं कपालं दधती करैः ॥ ९६ ॥ सर्पेकां-
वी सर्पणारोसर्प कंकणकुंडलां ॥ सर्वकेयूरमंजीरांनीलामारक्तलोचनां ॥ ९७ ॥ पींगोग्रैकजटां प्रक्षांष्माघ्रत्वस-
रिधापिनीं ॥ दंष्ट्राकरालवदनां ललज्जिह्वां स्मितानना ॥ ९८ ॥ नरास्थिपट्टवधनी सा त्रेक्षोभ्यं मूर्ध्नी धरं ॥ स्थापयेनीत
दाधारणायेच्छवहृदासनी ॥ ९९ ॥ नानाप्रकारापूजास्यास्तत्रे मन्त्रे प्रकाशिता ॥ पयालिछिरवरूपेस्यान्त्यापूजात्रत्रि-
गद्यते ॥ १०० ॥ संस्कारा वैदिका यस्य न स्यो विद्यानसिद्ध्यति ॥ तो भाह्रा मोर्न्नो दशाकुंडीयाथ दिवैदिका ॥ १ ॥ उभयो-
कुलनासस्यादरिद्राजन्मजन्मनि ॥ इकेन्नवैभवानमंत्रैत्रस्लाविलुमहेश्वरै ॥ २ ॥ साधिता वाममार्गेणदेव्यानां
विभवाय च ॥ जनयित्वा राधशादीत्यानयित्वासुरेश्वरं ॥ ३ ॥ स्वधिकमं स्थापयित्वाहाकोदेवपत्तिः कृतः ॥ उ-
त्कर्षकारिणीनस्याद्वाममार्गेणसाधिता ॥ ४ ॥ कृत्वानुमांत्रिकन्यानेपूजार्थ जलमाहरेत् ॥ तालंवमोदकेकुंफ-
ट्सप्तार्गीयंजलग्रहे ॥ ५ ॥ उपानत्पादुकेन्यस्त्वाभ्रूस्पकोजलमाहरेत् ॥ स्पर्शनास्पस्यकुर्वीत नमोदस्पनकंवत
६ ॥ तत्रो स्मृहैस्वमागम्यास्तु स्यानेस्यापययेत्जलं ॥ ॐ ह्रीं स्वाहेति मंत्रेणपादप्रक्षालनंचदेत् ॥ ७ ॥ त्रिधा वा वाममंत्रं
पश्चादनेन मनुनाचरेत् ॥ तारंमायाभ्रुविभृत्वाधर्मसपर्वंपदंवदेत् ॥ ८ ॥ पायोनिशाप्पाइार्पोनविकल्पातपतं
पिवं ॥ पञ्चोर्हं निचषड्विशत्वर्गा आचमनेतमनमंत्रे ॥ ९ ॥ ततः कुर्याछितोवेधमंत्रेणानेन ॐ माति ॥ धरिवजि

॥ मेतं ॥
॥२३॥

शिशिखरिशिच सर्ववशंकरि ॥१०॥ शिहुंफट् वह्निजाया तत्रयोविंशति वर्णकः ॥ भूमिशुद्धिं नवार्णेन ततः कुर्वीत साधकः
११ ॥ ॐ रक्ष रक्ष हुंफट्स्वाहा मंत्रो नवाक्षरः ॥ त्रयोदशार्णमंत्रेण विघ्नानुत्सारयेत् ततः ॥ १२ ॥ ॐ सर्वविघ्नानुत्सारय हुं फट्
वह्निगेहिनी ॥ त्रयोदशार्णको मंत्रः पार्ष्णिघातेन विघ्नहा ॥ १३ ॥ अथात्र संप्रवक्ष्यामि भूतशुद्धिं विशेषतः ॥ हूंबीजं तन्मे
पापपुरुषं त्रिमंत्राभ्यो हि चिंतयेत् ॥ १४ ॥ तदूर्ध्वं नाभिनादं हृद हेत्साधं त्वपापमता ॥ त्रीं वौं जेन भूतवर्णामं चिंतयेद्दिमंत्रवि-
त् ॥ १५ ॥ वचमेन तदूर्ध्वेन पापमस्म क्षिपेद्बुधि ॥ हूं बीजमिदं कुदामंत्रालक्षायेद्वभालतः ॥ १६ ॥ तदूर्ध्वभुवयापे हंसंचये-
द्देवमातृभिः ॥ अनया भूतशुद्ध्या देवी मात्स्यस्वरूपकारः ॥ १७ ॥ ततस्तु देवताः पूजार्थं मंत्रयेत्स्वाहा पीठकं वै ॥ पवि-
त्रवज्रभूमे हुं स्वाहा मंत्रोऽयं षडक्षरः ॥ १८ ॥ द्वादशार्णेन मंत्रेण भूमौ कुर्याच्च मंडलं ॥ आधारे देवि वज्ररेखे हुं स्वाहा प्रण-
वादिकः ॥ १९ ॥ चतुर्दशार्णमंत्रेणाकृष्य मातृभुशोधयेत् ॥ यथागतानाभिषेकेत्तिः सर्वाग्निमे पदं वदेत् ॥ २० ॥ तारादिहुंफ-
ट्स्वाहांतो नामतत्त्वो मनुः क्षोमनुवर्णकः ॥ ततः संशोधयेद्विघ्नं चोर्णेन तु साधकः ॥ २१ ॥ ॐ आं ह्रीं वा हि गणी पंचार्णो विघ्नना-
शोधने ॥ अथार्घ्यस्थापनार्थं तत्र स्वधोक्ता मार्जयेत् ॥ २२ ॥ भूमिं पूर्वोक्तमंत्रेण गंधलेपनमंडलं ॥ कुर्याद्धृतं त्रिकोणं
च चतुरस्रं तस्य वाह्यतः ॥ २३ ॥ कुर्यात्तत्राधारशक्तिं कूर्मी शांखं च संयजेत् ॥ आधारं स्थापयेत्तत्र ॐ ह्रीं फडिति मंत्रतः ॥
२४ ॥ आधारदक्षये त्र्ययं वा हि मंडलाय च वा ॥ नमोऽन्तेन नवार्णेन नमो नरकपालकं ॥ २५ ॥ हुंफट्मंत्रेणास्त्रेकांस्य स्थीवी-
जेन विवेशयेत् ॥ ततोऽर्घ्ये त्रकपाले जपेन्मंत्रं चतुष्टयं ॥ २६ ॥ कालिकपालायनमो ह्रां ह्रीं हूं पूर्वकं वदेत् ॥ एका-
दशाक्षरा मंत्राः एतेन पूजादिमासता ॥ २७ ॥ ॐ त्रीं त्रीं तारिणी स्वाहा कपालाय नमो त्तिक ॥ द्वादशार्णेन मधे कपा-

२३८

राम:
२३८

४

लावाद्वितीयका ॥ २८ ॥ ह्रांह्रींहुंप्रोच्यानीलीकपालायनमइत्यदं । एकादशार्णोनेनोक्तोकपालार्चातृतीयका ॥ २९ ॥ मायाद्वांहुंत्वर्गक
पालायसर्वापदंवन ॥ अमोघारायसर्वायनश्चासर्वाभवायव ॥ ३० ॥ सर्वंज्ञिदिमयायेतिसर्वासुरवधीतिव । ब्राह्मण्याययनप्राय
सुराभाजनायेतिच ॥ ३१ ॥ देवीकपालायनमश्चतुर्थोमंत्रइरितः ॥ षट्पंचाशल्लकवर्णोयंकपालस्यप्रपूजने ॥ ३२ ॥ ततस्तस्मिन्क
पालेतुसंपूजयेर्कमंडले ॥ ॐसूर्यमंडलायेतिनमोन्तोयंनवाक्षरः ॥ ३३ ॥ स्वपंचमालेलपूजायांतत्कपालेथतुमंत्र ॥ मूलमंत्रेप
ठतातिसुधाश्रुरेक्षिपेत् ॥ ३४ ॥ गंधपुष्पाक्षतानग्निःपात्रेत्रिखंडाख्यांप्रदर्शयेत् । मुंडांसान्तकरौब्रह्मायेत्हौंकारयेत्ततो
३५ ॥ सुनामासर्वातंहृत्वातर्जन्योकुटिलाकृतिः ॥ कनिष्ठिकेनिजस्थानेत्रिखंडाख्यानकर्मणि ॥ ३६ ॥ ततस्तस्यांसुरापात्रंपूज
येच्छ्रकमंडले ॥ एकादशार्णेनततःहृदयेनाययेन्तत्रयेत् ॥ ३७ ॥ ह्रींश्रींह्रौंॐसम्बवार्यह्रीमंहुंफट्स्वाहेरितः ॥ सोऽहमितिका
वीजादिमंत्रएकादशाक्षरः ॥ ३८ ॥ ह्रांवीजततस्तोमहंकिंचिच्छुरव्याइतिक्षिपेत् ॥ ह्रांतदुडापातिदुडांशांतनायायदर्श
येत ॥ ३९ ॥ ततस्तूतापूष्टकोशांध्यात्वादेवीविचिंतयेत् ॥ पर्वोक्तापूजयित्वेनांमूलेनाथ्यप्रतर्पयेत् ॥ ४० ॥ ततोतिमध्यमाना
माकनिष्ठाभिर्महेश्वरी ॥ सांगुष्ठाभिश्चतुर्वारंमहाशंखस्थितेजले ॥ ४१ ॥ पंचाक्षरामूनापश्चात्तर्पयेदानंदभैरव ॥ ताराह्रौंह
सोतनइतिपंचार्णोरविवेमत ॥ ४२ ॥ ततस्तेनार्घ्यतायेनप्रोक्षेत्पूजनसाधनं ॥ योनिमुद्रांप्रदर्श्याथपुरतापेडवतारिणी
४३ ॥ ततस्तांपूजयेत्पीठेपंचषट्कोणकर्णिके ॥ घाराहताह्नेपीठमारावर्च्यसशक्तिकं ॥ ४४ ॥ स्रोसरचतितृष्णाकायोगपीठ
त्मनेनमः ॥ चतुर्दशाक्षरोगाप्रोक्तः पीठस्यपूजने ॥ ४५ ॥ मध्यप्रज्ञाप्रभाविद्यावीहृतिस्मृतिवृद्धयः ॥ विद्येश्वरीतिसंप्रो
क्ताःपीठस्यनवशक्तयः ॥ ४६ ॥ महीशहेचन्द्रदिक्षुकोणेशरंवसुकंतथा ॥ क्षेत्रपालंयोगिनिश्चधातात्मानस्यपूजयेत्

७॥ पाशांकुशौ त्रिशूलं च कपालं दधती करे॥ अलंकारश्चयोपेतं गणेशं प्रोक्तमर्चयेत्॥ ४८॥ कपालशूलेन साध्यं
दधानं सर्पभूषणं॥ च्छपृथवेष्टितं चार्घ्यं वटुकं दक्षिणे चयेत्॥ ४९॥ डमरुं लि त्रिशूलं च कपालं दधत करैः॥
क्षेत्रपदिगंवरं क्रूरं क्षेत्रपं पश्चिमं यजेत्॥ ५०॥ डमरुं पाश त्रिशिखे च कपाले दधती करैः॥ अन्त्रमाल्यारक्तवर्णा यो
गिनि मुक्तं संयजेत्॥ ५१॥ ततः संपूजयेद्देवमासनस्तकैश्चोभ्य संततिं॥ पुनिद्वादशवर्णोम मन्त्रनामतिगद्यते
५२॥ अक्षोभ्य वज्रपुष्पं प्रतिक्षानलवत्प्रभा॥ अथ संपूजयेत्कोणगवह्नदेव्याः षडंगकं॥ ५३॥ ततश्चाष्टदलं
दिक्षु यजेद्देवीं लोचनामितो॥ पद्मनाभेशं रत्नपाटूरं दूर्वां दोसमर्चयेत्॥ ५४॥ अग्नेयादिकपत्रेषु लामकीमाम
कीं तथा॥ पाण्डूपातालकां पापि भूष्टं हवाचार्चयेत्॥ ५५॥ प्रागादिषु क्रमेणैव यमांतकपद्मांतकौ॥ विघ्नांत
कं नरो नेचवक्ष्यते समकार्चने॥ ५६॥ आदौ प्रणवमुच्चार्य नामबीजं समुच्चरेत्॥ संबुध्यंतं च तन्नाम वज्रपु
ष्पं प्रतीच्छ स्वा॥ ५७॥ स्वाहांतो मंत्रराख्यातो द्वादशानामयं क्रमं॥ शक्रादिभ्यो पि वज्रादीन्पूजयेत्तदनंतरं॥ ५८॥
ततश्च मिश्रपूजांतं चनंदेव्यैव विसर्जयेत्॥ मणांध्रुती न पिछ्रितमङ्डापिंडभवेयथा॥ ५९॥ तृप्तिः स्वतन्त्रस्यानं
तत्रमंत्रो निगद्यते॥ ओं एकजटे नीलसरस्वति निमन्त्राश्च॥ ६०॥ नारदे विरखरवे सकलासर्वभूतपिशाचरा
क्षसान्ग्रस ग्रस मम मतारं छिंद छिंदय॥ ६१॥ श्रीं हुं फट् दूर्वां न्तु जायां तत्सारमायादिका मन्त्रथा॥ अवंहिपंच
शाक्षर्णः पूजेवं दूर्गाता निधार्य॥ ६२॥ एतं कुर्वन्नृपक्षस्य मत्येकं दधि मद्य पि॥ मधुमांसं च तांबूलं जपेत्स्रव

गुह्यं ॥ ६३ ॥ दशांशं जुहुयाऽज्यापयैः क्षीराप्लुतैस्तिलैः ॥ स्रुवो मुंडे परयित्वा जपस्थाने जपेद्वरेत् ॥ ६४ ॥ मारीपश्य
न्स्यशाना छिन्नमस्तानि शिवालिदेदेत् ॥ नकार्याः शुभ्रयां द्वेषो पलाशाः परिपूजयेत् ॥ ६५ ॥ जपेन कालतिपमानास्थि
गोसर्वदा जपेत् ॥ श्मशाने भूम्यसद्मे देवारण्यतिर्जने ॥ ६६ ॥ पर्वते च नमध्येवा रागवमानस्य मंत्रवित् ॥ समरेश
शूनिहतं यद्वा षोण्मासिकं शिशुं ॥ ६७ ॥ विद्यां संसाधयेच्छीघ्रं सपिधिनैवं प्रसिध्यति ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री ऽयोगात्कर्तु
मर्हति ॥ ६८ ॥ जातमात्रस्य बालस्य दिवसत्रितयादधः ॥ जिह्वायां विलिखेन्मंत्रं मधुस्वर्णाभ्यांशलाकया ॥ ६९ ॥
सुवर्णकृतया यद्वा मनःशीधवलदूर्वया ॥ ततहंमद्देवालासौ जायते कविताध्रुवं ॥ ७० ॥ सूर्यग्रहे भवेत्काष्ठ
पृथुक्षसरावरे ॥ नरं तं जलमध्ये तु स्नापनीयतत्पेत्वनः ॥ ७१ ॥ दंतहृंत्वा ततः कुर्याल्लखनीं द्वादशांगुलां ॥ म
धुतैलसुरामिश्रं विलिखेत्पत्रिनीदले ॥ ७२ ॥ मूलमंत्रं मातृकार्णैः सम्पुटं च प्रवेष्टयेत् ॥ निखायपतदलंकु
डे वनुरस्थेसमेरवलं ॥ ७३ ॥ सप्ताप्पयावकं मंत्रकुसंस्थलाभूनातत ॥ गोऽन्यमदिराक्षं तुरक्षं पमसहस्रकं
७४ ॥ फानीते नेनममनुनापूर्वं ऽक्षैवलिंहरेत् ॥ वत्संपसंनताप चैपन्नावतीपद्त्यपि ॥ ७५ ॥ न्वातांततः प्रणवादि
श्चमंत्रोयं षोडशाक्षरः ॥ ततानिशीथे विवस्त्रिंदृशांक्रमनुनाहरम ॥ ७६ ॥ एवकृतपडिताभामजेयः कवि
राड्भवेत् ॥ मिवासोभारतीलक्ष्मीजनमारेजनक्षम ॥ ७७ ॥ गोरेचनामततैवमनुनाकृशतंजपेत् ॥ ललाटे
तिलकं कृत्वायं पश्यत्सवदासवरं ॥ ७८ ॥ श्मशानांगारमाहृत्य इशा वैर्णाभीमवासरे ॥ कृत्वा वैरिशसंवेश्म

सिवकुरंकेनेनुभि ॥ ७९ ॥ शताभिजप्तं सूत्रेण निक्षिपेद्वैरिवेश्मनि । उच्चाटयति सप्ताहात्सकुटुंबं न संशयः ॥ ८० ॥ क्षा
रं यथा निशामध्ये लिखित्वा पौरुषास्थिनि ॥ शनिवारे निशीथिन्यां सहस्रमभिमंत्रयेत् ॥ ८१ ॥ तस्मिन्मशानभवने मं
राऽलाकुंराकेभवेत् ॥ क्षेत्रे क्षिप्तं सप्त होमैर्जनवद्धं नरगालये ॥ ८२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि देवानां वचसिद्धयेत् ॥
ज्ञालयणो पासितां नारावल्पादिर्थिनपासितां ॥ ८३ ॥ ॐ श्रीं ह्रीं हुं सप्तचार्थ ह्रीं हुं फट् नगवर्णकः ॥ अतिर्वृत्ताचगाप
गी हुं दन्तारा च देवता ॥ ८४ ॥ न्यासं तु पूर्ववत्कुर्याद्ध्यानमस्या निगद्यते ॥ श्वेतां वरांश्च डकोतिं चंडायंके नशो
वरां ॥ ८५ ॥ कर्त्तरीं च कपालं च करभ्यां दधतीं भजे ॥ नानालंकारशोभाढ्यां वीक्षणां पद्मसंस्थितां ॥ ८६ ॥ तयेपूजा
दिकं सर्वमस्याः पूर्ववदाचरेत् ॥ मधुयुक्तारमात्रेन होमाद्विद्यासिद्धिर्भवेत् ॥ ८७ ॥ रक्तां वश्ये चशलां वमार्णे भ
नेमारशोऽसितां ॥ उच्चाटने धूम्रवर्णांशां तां ध्येतां स्मरेदिमां ॥ ८८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि तारकस्य षडक्षरं ॥ ब
लणोपासितां नारं ब्रह्मादशाराणं तु ऽत्लेभे ॥ ८९ ॥ वावंलज्जोरमां कामं हसरां ॐ स्वराचितां ॥ विसर्गाढ्यां पंच
मं तु क्लमेन ऽथीरितं ॥ ९० ॥ हुं डुग्रतारे हुं फट् मंत्रः प्रोक्तो जपादिकं ॥ सर्वं पूर्ववदेवस्य कलौ प्रत्यक्षकारिणी
९१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि ब्रह्मणा समुपासितां ॥ हिरण्यकशिपा दानां चरं समार्गालंचितां ॥ ९२ ॥ प्रणवं
कवचं मायां श्रीं प्रायु टंच पंचमं ॥ हुं फडंतः सर्वमस्य न्यासाद्यं पूर्ववद्भवेत् ॥ ९३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि ह
रिणापर्गुपासिता ॥ वोढुमार्गप्रधारार्थं सिद्धिर्महादशाक्षरा ॥ ९४ ॥ उपासिता ब्रह्मणा यातस्या कूटेप

240

पद्यतं । सौरभ्ज्ञासाधिता विद्या ह्लादशार्णा निबुद्धिदा ॥ ९५ ॥ यत्प्रभावाद्दिवादास्मः कारापाडच्चाटिनं पुरा । तस्मात्तुष्वेव
वह्नेयं न्यासध्यानवपादिकं ॥ ९६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि समार्णां नामसंविन्तं ॥ ह्रक्लीं प्रभृति नाशार्थं तेन मन्त्रः स
दा फलता ॥ ९७ ॥ प्रसोपासितस्सप्तार्णां मध्ये कूटं तु यं वमें ॥ तत्र ह्नौ सोमसत्रचान्त्का वलरामेणासेविता ॥ ९८ ॥ शत्रु
क्षय करां चैवेतत्थावाक्ति द्विकारिणी ॥ ध्यानपूजादिकं प्राग्वत्तद्योगादिकमेव च ॥ ९९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि
नारायणासुसेवितं पंचार्णां यत्प्रभावेन दैत्यानां करतं हुतं ॥ १०० ॥ श्रीं हूं फट् क्लीं वाग्भवं च पंचार्णां सर्वसिद्धि
दा । अस्सां त्रयाणां तुष्टाति विष्णुः प्राग्वत्तापादिकं ॥ १ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मयायासमुपासिता ॥ दशावरावणां
दिभ्यः सुविद्यानवाक्षरी ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं ॐ ह्रीं हुं फट् त्रिभुवने शोहं च पूर्ववत ॥ ज्ञेयं न्यासादिकं सर्वं प्रयोगादि च पूर्ववत्
वत् ॥ ३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चास्याश्चवाक्षरं मनुं ॥ तलेध नवधा थं तु मयापि इन्द्रकृतं पुरा ॥ ४ ॥ श्रीं हूं मायां
हुं फट् इति मनुः पंचाक्षरा मतः ॥ मयापि चतुरो वेजं प्रादक्षकार्गेण साकुरा ॥ ५ ॥ देवो शेषु च विप्रे पुनस्तथा धर्मपरे
भूत्वा । यमानां त्रियमानां च तत्र स्थानान्न देवता ॥ ६ ॥ वाममार्गोराधिता सु कार्यसाधयितुं क्षमा ॥ दक्षिणारा
धितादेवारणासा हार्य्यकारका ॥ ७ ॥ तेजो निधीनिष्कम्मा तपंति ब्रह्मणाद्वयः । क्षत्रियाणां क्षपार्थं तु मयाऽरा
माय चार्पिता ॥ ८ ॥ पंचाम्नते गुरा स्थाने मांसस्थाने च रणं ॥ मत्स्यस्थाने खण्डं च यो धर्मपञ्चमारतं ॥ ९ ॥ अन्यत्र
मूर्वीवदेवस्थाजुण नेन प्रकाशितं ॥ लक्षस्थसंसमैवेन लोक दयपरिक्षयात् ॥ १० ॥ अस्याः पूजादिकं प्राग्व

द्विशो षोडशभिरूपितः ॥ नामायाः सकृदोपि द्विगिरन्नेभ्रांतता भवेत् ॥ ११ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मतङ्गतारामन्त्रं कुल
सिद्धिमार्गं द्वयेमापि वर्णावर्णाधिकारता ॥ १२ ॥ श्रीं ह्रीं स्त्रूं हुं नमस्तारायै महापदं प्रचरेत् ॥ तारायै सकलेन्दुकाऽस्व
त्रनाशय द्वये ॥ १३ ॥ नरद्वयं वान्हिजायाद्वात्रिंशपराणो मन्त्रमेतः ॥ न्यास पूजा जपाद्यं तु प्राग्वत्सर्वं समाचरेत् ॥ १४
अथातः संप्रवक्ष्यामि देवि दक्षिणकालिका ॥ क्रीं क्रीं क्रीं हुं समुचार्य्य हूंतह्रांद्वयमुच्चरेत् ॥ १५ ॥ दक्षिणेकालिके
पश्चात्स्मृतवीजानि संवदेत् ॥ क्रमेणैतान्यग्निरहितानि मंत्रा द्वात्रिंशवर्णकं ॥ १६ ॥ भैरवास्यमुनिः प्रोक्तस्त्रिष्टुप्छन्द उदा
हृतं ॥ देवता कालिका देवी क्रं हूं वीजं ह्रीं च शक्तिका ॥ १७ ॥ दीर्घषट्कयुजा वीजेन इविंदुभ्यांगनेत्रघ षडंगानि न्यसेन्मंत्री
त्रिसेकुल्ययथाविधि ॥ १८ ॥ पंचाशल्लिपिभिर्म्मातृकारोर्द्धं हृदन्यं च भुजद्वयं ॥ दशाभिर्दशाभिः कुर्याहृथाजेप्वाद्वयेक्रमात् ॥
१९ ॥ पृष्ठत्रे च मूलेन पंचभिः पंचभिः शरैः ॥ समस्तभिव्यापिमंत्राणो व्यापकं च समस्त

241

यसंख्या यावती स्यात्तथं संख्याव नावती ॥२९॥ तत्कर्णारसुनायाञ्च सघोन मुर्ध्नि षग्रतः नयनत्रस्या पने चैव विषभूताविना
नाशने ॥३०॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि शिवदूतीमनुं परं ॥ मायां वह्निशिवदूत्यैऽन्त स्वाहान्तोयं मनुर्मतः ॥३१॥ ऋषिरत्राप्य
गायत्री छंदः स्याद्देवता शिवा ॥ ह्रींबीजं च नमः शक्तिः शिवदूत्यै च कीलकं ॥३२॥ षड्दीर्घयुक्तषडंगानि विधिरीरितः
नेत्रे नैव पुटितैरस्यै मंत्रार्णैर्विन्यसेत्ततो ॥३३॥ गोत्रनासाकपालासिनाभिपृक्कमतः सुधीः ॥ षट्स्वन्तसिविसस्व
स्थापकं विजयाच्चरेत् ॥३४॥ निदाघकालमध्याह्नदिवाकरसमप्रभं ॥ नवरत्नकिरीटं च त्रीक्षणां मकराकरां
३५॥ नानाभरणसंभिन्नदेहकांतिविराजितां ॥ शुचिस्मितामष्टभुजां स्वरूपमानां महर्विभि ॥३६॥ पाशंखेटं
गदां रत्नचषकं वाममवाकृति ॥ दक्षिणोरंकुशं खड्गं कुठारं कमलं तथा ॥३७॥ दधानां साधकालीहृदन्नाये म
समर्चितां ॥ ध्यात्वैवं प्रजयेद्देवी दूतीं दुरितनाशिनीं ॥३८॥ दलद्वयं वहिःकुर्यात्खनालं कृष्णकं त्रिकोण
स्यात्त्रकोणादिप्रादक्षिण्येन तद्विहि ॥३९॥ इच्छाज्ञानक्रियाशक्तिस्त्रिषुकोणेषु पूजयेत् । तद्वाह्ये कोणषट्के
तु ध्यायन्तः पूजयेदिमाः ॥४०॥ सिद्धावाणी हरसिद्धा गौरिविप्रहवर्जा तथा ॥ मातामनान्मनी चेति नित्ये वहिष्टापि
षट्दले ॥४१॥ डाकिन्याद्यास्तदग्रेतु यजेदष्टदलांवुजे ॥ शिवदूतीसमाकारवर्णभूषसमन्विताः ॥४२॥ उग्र
खी कुंदराला साराप्रमनाचसरस्वति ॥ समयासवंगासिद्धास्तद्वाह्ये ष्टदलेयजेत् ॥४३॥ वागीशावरदा
यिश्वा विनदा विघ्नकारिणी । वीरा विघ्नहरा विघ्ना तद्येभूपुरे यजेत् ॥४४॥ द्वारस्य दक्षिणे भागे समारस्य

प्रदक्षिणां । विह्वलाकर्षिणी तो लाभिन्या प्रदमभगालिनी ॥४५॥ प्रमोदकौतुकापूरणा लोके शाश्वातिमवहिं । लक्षं जपे
न्मयोन्नेमघनाक्षे सवतीमयेन् वंदंनेगे भूपुरेस्से त्रेन ॥४४॥ तारस्य दक्षिणे स्यागं समारभ्य प्रदक्षिणां । विह्वलोकर्षि
णी ला ॥४६॥ नर्वयेड विसालिले राम्भान भ भिषेचयेन् । त्रालगाने नभोजयेये न्वगपिगरुं यन्त्रेन नोबपेन् ॥
७॥ बलायेद्दविनाहोमाकृगलैर्मधुपिष्टिभिः । नालिकेरफलोपैर्नेग डेलक्ष्मीमवाप्नुयात् ॥४८॥ तथा घालिकैः फल
रैस्सीरकैरत्नगोत्पलैः ॥ त्रिमधुक्तैश्चपंकैश्च ब्रकनैर्वकुलोद्भवैः ॥४९॥ मधुकजैः पुष्करैश्च कुमैः कं स्यामवाप्नुयात् ॥
पुन्नागजैः कुन्दैर्वह्मारपाजैः रिष्टिमवाप्नुयात् ॥५०॥ महिषैर्मदिजाजैः रजागव्यश्च गास्तथा । सर्वाप्नोतिकुमैरा
ज्यैरन्नातिसाधकः ॥५१॥ शालिपिष्टमयीं कृत्वा मूर्त्तिं वसितागुमां । हृदेशे स्वस्वसाध्याख्यांयद्धे त्रेनोज्जया
त्रिक्रि ॥५२॥ तां मंत्री वादिवाराग्नौ विद्यान्न भोग भक्षयेत ॥ सप्तरात्रप्रयोगेन नरो नारी न पोथवा ॥५३॥ दासवद्व
समायाति चित्रप्राणान्तिकार्ययेन ॥ रूपारिपुष्पैरन्हतोः सितैर्वा जुहुयात्तथा ॥५४॥ त्रिसप्तरात्रावहनी सर्वान्से
निश्रियन्नरः ॥ छागमांसैस्त्रिमधुक्तै हो मात्स्य राज्यमवाप्नुयात् ॥५५॥ कीराक्षैः सप्सहस्रं दन्तोभव माप्नोति सर्वाड
नान् ॥ पमाकैर्जुहुयात्लक्ष्मीमवाप्नोति विभिदिने ॥५६॥ सप्तस्याय तारागीयं मोहनी विश्वरंजिनि । श्री करिरिधि
वहनी स्वाप्नोक्ताः सर्वसमिद्धिदा ॥५७॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि त्रिवर्णान् त्रिकंठकी । रुद्रवेकाः इतिमन्त्रौस्यादे
मादिन्वरि नासमं ॥५८॥ षडंगं तृष्णिकाखैश्न्यानमस्या विनष्य ने । पादाद्दनाभिपर्यंत समसग्गाभि

नोगतं ॥ ५९ ॥ नीलागला हृत्सरं भ्रष्वे नांचचतुरामनां । हस्तेभुजं स्वजे वदी पोवं डार्धशे वरां ॥ ६० ॥ अ वंये त्वरितापी
ठप्रयागाद्य तथैव च । वगांलकं जपेदेते दशांशेन घृतेन तु ॥ ६१ ॥ आत्मानं देवतारूपे ध्यात्वा कृत्वा करहृदये
ष्कूलभुजागतत्रस्तेहृहेसं पुजयेत्सुधे ॥ ६२ ॥ आराग्रतापमुख्येन नरामेत्रप्रभावत ॥ ततः वरतता विशायहृतिर्वी
पराक्षमा ॥ ६३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि विद्यावश्यत्रिकराष्ट्की । स्वेसीक्षेस्वरांमंत्रोपेनिशिलंत्वरिमामसं ॥
६४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कौमार्याविधिमुत्तमं । कौकौमार्य्यतमइतिषउर्णोमञ्जुइरितः ॥ ६५ ॥ छति व्रंसा
चगायत्रीछंदकौमारिकाभवेत् ॥ देवताकौमिदंवीजंकौमार्य्यशक्तिरुच्यते ॥ ६६ ॥ मंत्रवर्णैषडंगानि हृदिध्या
य देवता ॥ शाखक्षग्रगराभीतिकरांवंधककसंनिभा ॥ ६७ ॥ मयूरध्वतिनीरक्तवस्त्रांमोडंवराप्यिता ॥ हरिल्कंड
किकांरम्यानानालंकारभूषितां ॥ ६८ ॥ अरावंगात्रिवाभ्यच्यंपंचकोणेयजेत्तुत ॥ अरुल्यांडोपदीसीमांता
रांमरात्रौप्रीमपि ॥ ६९ ॥ ब्राह्म्यादिकानष्टदलादिकातिन्सापधानिनि ॥ तथोपजाभवेदस्याः कुमार्यामव
नान्यतः ॥ ७० ॥ कुमार्य्यभावेस्वदेशेपूजयंतुसमिरिता ॥ लक्षमटकेजपेः प्रोक्तः पंचवाराष्ठेस्तथाहुतेन ॥
७१ ॥ मधुरत्रयसंयुक्तैः । सिद्धमंत्रस्तदाभवेत् । तर्पणंमार्गतेकृत्वा कुमारीणां चभोजनं ॥ ७२ ॥ अथमोदनकंव
स्पेदेवाविभागंवकारणं ॥ पाककियाप्रकर्तव्यावनुर्भस्यसमन्विता ॥ ७३ ॥ भार्य्यापालाधकेनत्यपाविद्र
स्पादिवकृयः ॥ अपुसूनापः पंचकाहूयंसकुमारिको ॥ ७४ ॥ अलंकृताः पविद्मासासकयंद्ः तोपवेशय

नवाक्षे विप्रयस्थाने मन्त्रमेव च केस्य च ॥७५॥ तासं पूज्य महत्यास्तं यो वित्तं नत्वा वानयेत ॥७६॥ स्वस्ति ध्रिगणमात्रेन मध्या
स्येराणि मातदधि ॥ ऊर्ध्वं वनिःक्षिपेत्तत्र नैवेद्यं तत्र निःक्षिपेत् । कुमारिकादलेनगं पाययेत्पुनि तत्त्वतः ॥७७॥ मथयेत्पुनि
पल्लवं देवायेज्ञः प्रजायते । देवा वेशे जायमानस्तु गेधो जानिमाहत ॥७८॥ सर्वमनागते वाक्ति देवतास्तु प्रसीदति ॥
सिध्यन्ति सर्वकार्याणि मोटकान्नाश्नेन च ॥७९॥ न चैव विधिधा दत्तु पंचाशाद्वि शुतात्तथा । अष्टी स्याग तत्रयस्या
निर्विशस्यात्तं भवते धनं ॥७९॥ अष्टाततरत्ना मेनाभिलाष केन तन्मेलयेत् । कौमारिकाचेष्टदेवं कुमार्यां इरिता विधि
८०॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि देवि त्सगीमंत्रमद्भुतं । अकचटतपयशा देवस्वामम्रइरितः ॥८१॥ अष्टाक्षरो भवेत्श्री
त्सनारदोच्छु दुर्गाते । छंदस्तु देवी त्सदीदेवी न्यासः पूर्वावत्पूर्ववत ॥८२॥ मूलमंत्रो क्षरैः कुर्यात्त्रिमि त्रिपिरम्भक्र
मात ॥ एकैवं वजंयस्थ आद्यंतत्रिषडत्र कमाद ॥८३॥ जननमूलमंत्रस्य कुप हे तपोदरे । मा ह्रोग्ते पाद-
न्यजं घयोजघ नेक्रमात ॥८४॥ विन्यसेदक्षरैः । पञ्चा वौकारं च तथा स्मरेत् । शोणाक्षप्रतीकांशां क्रमम्
धेनलं विनि ॥८५॥ समस्तकां चवनसंभूत कुणलोज्ज्वलशालिनि । स्वर्णरत्नसमुत्रक्रकीरीटमस्तधारिणी ॥८६
कुमपंकलोस्त्री मंत्रो त्रिभि श्चारु विभूषितां ॥ वेधूकं दंतवसनां ह्रिरीषपुष्पनासिकां ॥८७॥ कंबुग्रीवां विशा
लाक्षं सूर्यकोटिसमप्रभां । चतुर्भुजां विवस्त्रां पीनात्त्रकपयोधरां ॥८८॥ दक्षिणाभ्यां कराभ्यां तु वरं कवज
पमालिको । विभ्रती वामहस्ताभ्यां मभयं च वरं तथा ॥८९॥ ध्यात्वा एवं तारा का मार्त्ये प्रत्येनमुपालिकां

243

गोत्रेणारत्नसंचयसम्पगात्वयसंस्थितां ॥ ८० ॥ किं पिष्ठभीतिवचनं व्याहरंतं शुभुमुंडः पंचाननं पुरः संस्थिति
ष्टं नीत्वे गहने ॥ ८१ ॥ इद्राणी चंडिकाख्या ता आत्रमः फडितिमस्तके ॥ स्वकीये सुमनो दद्यात्तान्मेवं विचिंत्य च
८२ ॥ पंचाननमराडलस्थं मध्ये वरापं प्रपूजयेत् ॥ आवाहनं ततः कुर्यात् नाथ आङ्गिरसा सह ॥ ८३ ॥ महामायायै च
गुह्यचण्डिकायै धीमहि ॥ तन्नो देवी प्रचोदयात् ॥ ८४ ॥ ततस्तु मूलमंत्रेण गंधपुष्पं सधूपकं ॥ दीपादिकं च
दद्यात्तु मोदकं पायसं तथा ॥ ८५ ॥ पुष्पांजलित्रयं दद्यान्मूलमंत्रेणाराधनं ॥ एवं संसुत्य मध्ये तु मंत्रेणांगा
निपूजयेत् ॥ ८६ ॥ शैलपुत्री च घंटां सुदर्शनमेव च ॥ कालरात्रि च दिक्पत्रेषु तच्चैव चंदनादिभिः ॥ ८७ ॥ चंडि
कामथ कुष्मांडां तथा कात्यायनीं शुभां ॥ महागौरी चाग्निकोणे नैर्ऋत्यादिषु पूजयेत् ॥ ८८ ॥ ततः संपूज्य
त्रैलोक्येशां सदसुगाणि च मंत्रवित् ॥ महामायां नमामीति मूलमंत्रेण वाहृक्षा ॥ ८९ ॥ पूजयेत्पद्ममध्ये तु
स्वमनोजीलैभिस्तथा ॥ अष्टभिश्च महामाया नमामि मिचमंत्रतः ॥ ९० ॥ देव्यै समर्प्य धूपादि सर्वप्रा
र्थक्षमापयेत् ॥ लक्षद्वयं भवेदस्य पुरश्चरणकर्मठ ॥ १ ॥ दशांशहोममाज्येन कर्तव्यं तर्पणादिकं ॥ अभ
क्तिर्नेम महामायां पूजयेत्कदाचन ॥ २ ॥ अवश्यं तु स्मरेन्मंत्रं यानि भक्तिसुतो भवेत् ॥ दंभरक्षे सभुतन्त्रेल्प
रणं नच विघ्नते ॥ ३ ॥ दुःखाग्रे त्रैजलजो नक्रोधादिक्षाडकर्माणि ॥ धूमाङ्गार मेथुनेवस्तूनकेन्हतकेवमो
४ ॥ जलौकां च तथा सर्पं हस्तीन्द्रनागमेव च ॥ कामाज्ञानेकृतास्पर्शैर्महत्पिहत्पिनरिवस्मरं ॥ ५ ॥

अक्षेयेग्रन्तविआरणांक्षीरवीर्य्यञ्चनौ तथा ॥ आवर्षमानमहसो पाप्मा संवग्रराम्नतौ ॥ ६ ॥ भार्यापुत्रौ त्रिमासेव
मासमेकेन राजति ॥ वन्तरे नमन्ता पायां भृविना स्पंनलिद्विदा ॥ ७ ॥ ॐ नमा त्रेमहापायायेमरवेस्रवर्णक ॥ भ्रा
गन्मुन्यादिकेवास्यपूजाजपमुखे तथा ॥ ८ ॥ ॐ नमो न्नचवैस्वव्यैमन्त्रः ओं क्रः षडक्षरः ॥ मंत्रा गौरस्त्रवां
गतिशेषपूर्ववदाचरेत ॥ ९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि खांगेन्दुर्गांमहामते ॥ नमम्लेश्रुगुअभयेन्नन्नर्ठअत्रितव
देत ॥ १० ॥ अपि तेपदमुवार्थं नदशे चापराजिते ॥ ततश्च सिद्धपठिते साधकः पदमुद्धरेत ॥ ११ ॥ सिद्धस्य
ते महाविद्येश्र नेकांडेउमेश्रवे ॥ अनेधत्रिषष्ठा वित्रिगायत्री जातवेदसि ॥ १२ ॥ मानस्तोके सरस्वतिरमणि
रामणीत्रिच ॥ धरात्रिधारणीचेति सोदामिनितथादिति ॥ १३ ॥ दितितिविभवेयेतिगौरिणांधारिसंवदेत
मांतजिह्वस्यपारणादेसस्यवादित्रिसम्वदेत ॥ १४ ॥ द्रवस्यवादितिकालितिकपालितिकरालव ॥ नेत्रेसद्यामा
नरितिततः स्थलगतं वदेत ॥ १५ ॥ अंतरिक्षगतं चेति जलगतं चेद्रेसुनः ॥ वापदांतेरक्षयुग्मं सर्वभूतमपद
वदेत ॥ १६ ॥ सर्वोपद्रवेभ्यस्ताहा मोराद्यं नो महत्स्मृतः ॥ षट्त्रिंशोत्तरदन्त्राख्यो मोगाथा छंदः प्रकीर्तितं ॥ १७ ॥ अ
घोररौद्री देवी राधुतेजपद्दरितः ॥ ध्यात्वा पूजादिकं सर्वं विफलस्य मृत्युनिष्फलं ते ॥ १८ ॥ यस्याः प्रसादयत्नेपु
णगभो स्वायत्तेयदि ॥ स्त्रीयत्नेबालकोयस्याः काकवंध्या च या भवेत ॥ १९ ॥ भूर्जपत्रे लिखित्वां विद्यां लिखि
त्वा धारयेद्यदि ॥ रणे दोषे नैलिप्यते कुंभगापुत्रिणीभवेत ॥ २० ॥ पुमान्धारयेद्यस्तु साधीष्टफलमाप्नुयात रसोरुज

2 4 4

काले शुभे संग्रामे शत्रुसंकटे ॥२१॥ अग्निचौरभयं घोरं नित्यं न स्पृजपो भवेत् ॥ सर्प्पंवदारयं स्पेक्षा समरे कोड्वारिणी ॥२२॥
उल्मभूताक्षिरोगाणां क्षिप्रं नाशयते तथा ॥ शिरोरोगज्वराणांच नाशनं सर्वदेहिनां ॥२३॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि त्रै
लोक्यं विजयाभिधं ॥ वैलवी वेदवेदांग्रिवर्णा साधकसिद्धिदं ॥२४॥ एकाहिकद्व्याहिकत्र्याहितिकचातुर्थिके
त्रिच ॥ नासिकद्वैमासिके त्रिवान्नपैतिके त्रिच ॥२५॥ श्रैष्मिकंसांनिपातिकसततसन्तरसंवदेत् ॥ विषमज्वरदृतनस
त्रदोषान्हरहृदयं ॥२६॥ कालिसरयुगंगोरिधमयुग्मंवदेत्ततः ॥ विछेशालेन्नथानालेमालेतड्पवहृदयं ॥२७॥ विघ्ने
नाशयपापंचहरदुःखमनिस्वपि ॥ विभाशिनिपदंब्रूयात्ततनथकमालाशनि ॥२८॥ रजनिसंक्षोभेद्रुतुभिनादेमातम
हृस्वपि ॥ वेगेल्लोविनिनिवक्रिणिवजिणिगादिनीनिव ॥२९॥ ननथ्वभूलिनिवदेदपदृनुविनाशिनि ॥ विभ्भेभ्वरिद्व
द्विषिनिवदेजाविन्निकेशाव ॥३०॥ दपिनेनःपभ्रुपनिमदुःखनिपदंवदेत् ॥ डरंनाविमर्द्दनीनिदुनुभिनादेसंवदेत्
॥३१॥ दमस्तुक्षाशवरीभिकिरनीनिपदवदेत् ॥ मानंगिपुगावेस्त ह्रीं हुं क्षौंस्युगं तथा ॥३२॥ यपांद्विषंत्रिपुत्वंक्षंप
रोक्षवनिनान्वदेत् ॥ सर्व्वान्हतनयुगंप्रोक्तंदमयुग्मपवहृदयं ॥३३॥ मर्दयद्विनयंवाचिमापयहृदयमेकव ॥ छिशोम
योन्मादयाद्विद्रकागणी निवसर्वंवदेत् ॥३४॥ माहेश्वरिनिवाराहिवैमायकिऐंद्रिंच ॥ आग्नेयीनिचचामुडेवा
रुणिवायव्येतथा ॥३५॥ रक्षेद्युग्मंप्रचराडेनिरुंजापेड्भागिनिच ॥ जपेवविजयेशान्निस्वलिपुहिपृतिनि
च ॥३६॥ विवर्धनिकामांकुशेकामदुघपरंवदेत् ॥ सर्वकामफलेस्तुक्लाप्रदेसर्वपदंवदेत् ॥३७॥ भूलभुमां

प्रियं वेत्ति कुरुद्वं द्वाग्निवल्लभा ॥ ध्यान पूजादिकं प्राप्य मुरज्ञ्यां युगहयं ॥ ३८ ॥ आग्वद्वामः फलं वास्य साधकः सात्विको
भवेत् ॥ मानयंत्रि चभूषा याः शापानुग्रहराक्षन ॥ ३९ ॥ सेतस्याचापि सप्रभ्यासवे न्कीर्त्यां समचित्त ॥ दर्शना
देवनस्यत्ति भूताधामैरवाअपि ॥ ४० ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वैह्लविमपराजितां ॥ तारकानाकपिशापदं अ
वेशि विनसा वदन् ॥ ४१ ॥ ज्वालामालिनि रमशि रामशि धरशी नि च ॥ धारशि नपनी मुस्कानापि निमदोत्मा
दिनि ॥ ४२ ॥ शोषिणी निपदं स्तंभन नः संमा[illegible]नीनि च ॥ नथानी लयमाकेन्चमहानीलमहाप्रिये ॥ ४३ ॥ मस्त
त्रेपि महानवराडे महारोडेमहेति च ॥ वज्रिणी नितथा दिव्यराश्मिनाहृविसंवदेत् ॥ ४४ ॥ यमयंटा किलि किलिचि
नामानि पदं वदेत् ॥ सुरभिसुरो स्तम्भे चसरस्व निपदं नत ॥ ४५ ॥ सर्व कामदुघेप्रोक्तं यथाममनीषितं ॥ कार्य
तस्मेसि स्पत्ति नि स्वाहांतायमनुर्मत ॥ ४६ ॥ षट् द्वादशार्णोमन्त्रादिकाव स्मोरव्यं प्रदेमनु ॥ जपेद्वर्णशतं
होमादिकपूर्ववदाचरेत् ॥ ४७ ॥ अथसिद्धिस्याक्षिनिदेवी प्रवक्ष्यामि थवैह्लवीं ॥ नाराचावन्हिजायान्त्याः द थ
क्रूणपट्टदेत् ॥ निस्तो व्याहृत पञ्चतोकस्यार्थस्वारान्च सानिकं ॥ पदस्थागतेपापंतन्नैव प्रतिगच्छत् ॥
४८ ॥ ॐ वलेअवलेमहावलेअत्र सिद्धसाधिनि ॥ स्वाहांतः पञ्चाशवर्णो लक्षमेकं जपः स्मृतः ॥ ५० ॥ तृतीयाख्या
हृतिश्चात्रस्वरितिपरीकिर्तिता ॥ होमपूजादिकं प्राग्वध्यानसिध्यति देवता ॥ ५१ ॥ स्वाहामेमन्त्रखरोडेमुडेनेह
महास्वके ॥ वसुवेदसहस्राणि वा चदानानितत्रनु ॥ ५२ ॥ देवकत्याण्डिनेडक्षेत्रदासादेवनाचरात् ॥ प्राकूर्म

245

॥ रामः ॥
॥ २४५ ॥

प्रतिवद्धापि वैरस्य वीजाम न नश्यसा ॥५३॥ साधकस्य मनाभीष्टकामं यच्छति सर्वदा ॥ इयं देवी मया पूर्वं तालिना वइपका
मयया ॥५४॥ उपासिता न दाक्षेना लिनावणा ॥ त्रयं त्रिंशत्कोटिदेवा नापि कालत्रिनानया ॥५५॥ बलात्कारेण
कामस्य वशीकृत्य पापुनः ॥ चेटीव सम दधीनात कृता कान्तानुनाद्दशी ॥५६॥ यस्य कस्यापि देवस्य ते मडध्यं
विते कावं ॥ मन्त्रेणानेन गुरुयानन्यकर्म प्रसिध्यति ॥५७॥ इयं ते मप्रिया देवी भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी ॥ मार
णोच्चाटणो द्वेषे न प्रयोज्या कदाचन ॥५८॥ अथ वालांलिखाम्य वक्ष्ये वाराङ्गी शत्रुघातिनी ॥ ऐं ल्हौं ठठठ मिश्रि
रुं स्वाहा तां मन्त्रे क्षरामत ॥५९॥ छंदोनुष्टुप्कपिलो मुनिर्वामालिका मता ॥ वारा ह्रा त्र बडं गानि कमादि प्रडंभू
भूमि ॥६०॥ ध्यात्वा ध्यायेन्मनो देवी विमुक्ता सांकराङ्कजैः ॥ दधाना चांकुशं पाशं मुक्ररं शक्तिमेव च ॥६१॥ विमुक्त
सत्रिनेत्रां च नाशयं तीनथारिपून ॥ अंगपञ्चदिशाधीशाञ्च धानि स्या हृष्टित्रयं ॥६२॥ वसुलक्षं जपेत्त्वा
माबिल्वपत्रैर्दयारिकैः ॥ धात्रीफलैर्भृंगराजैः कुंडोभ्रापि दशांशतः ॥६३॥ होमः कार्यं स्पष्टं दिक्रपाक्राम्त
शाभोज्जतं ॥ एवं सिद्धमनुर्मन्त्री प्रयोगान्कर्तुमर्हति ॥६४॥ अंकशे नारिमर्दिनी यवद्धा पाशेन तं हठं ॥ मु
कृष्टेन धृतीं मूर्ध्नि तां स्मरन्त्र त्रुतं जपेत ॥६५॥ वन्यो यत्नैः प्रकुर्याद्दयुतं भस्मना तत्क्षिपेत् ॥ वापीकूपत
डागादौ तत्स्थानीयस्य पानतः ॥६६॥ अभ्यैते रिपवल्लस्य वाद्विषं निपरम्परं ॥ स्यात्तं तु कृत्यागावामाछति
नात्र कार्या विचारणा ॥६७॥ अथास्याः संप्रवक्ष्यामि मालामन्त्रं सुसिद्धिदं ॥ ॐ ऐं ह्लौं ऐं नमः श्रीकालन

नोभगवती निच ॥ ६८ ॥ वामांलिवाराहि युगं वराहमुखि वामयं ॥ ह्रौं ऐं अंधे अंधिनी नि नमा रुंधे व रुंधिनि ॥ ६९
ममा जंभे जंभिनी नि नमा मोहे व मोहिनि ॥ नमो स्तंभे स्तंभिनि नि नम ऐं ग्लौं व गाम्यवे ॥ ७० ॥ सर्वदुष्टप्रदुष्टा
नां सर्वे सर्प्व गाग्वदेव ॥ चित्तचक्षुर्मुखं गति जिह्वास्तंभं कुरु द्वयं ॥ ७१ ॥ शीघ्रं वश्यं कुरु कुरु ऐं ग्लौं ऐं ठश्च
तुष्ठयं । हुं फट् स्वाहान्ति मन्त्रोयं वेदलडाक्षरः स्मृतः ॥ ७२ ॥ मुनिःशिवोस्य जगती छंदो वालानिका पुरी
वाराह्यस्य षडंगानि वार्तालि हृदयं स्मृतं ॥ ७३ ॥ वाराहि निशिरः प्रोक्तं शिखा वाराहमुख्यपि । अंधे अंधि
निवप्रोक्तं रुंधे रुंधिनि नेत्रकं ॥ ७४ ॥ जंभे जंभिनि स्त्रयं स्यान्नमो ध्यायेत्सुदेवतां ॥ रक्ताभकारींकायां तु श
वासमान्वितां ॥ ७५ ॥ मुण्डमालालसत्कण्ठीं नीलासां दधतीं करे । अभयं मुशलं चापि हलं चापि वरं
तथा ॥ ७६ ॥ वराहास्यं तुंगकुचां त्रिनेत्रां महतीं वरां ॥ अपेस्कोनुमहत्स्वाणि वंधूककुसुमे सिते: ॥
७७ ॥ कुपेत्म मधुरैः पूजा न पादिनवशक्तिके । पीठ तरां मध्येरीप्यनामेप्रजेद्यदामु । णि ॥ ७८ ॥ लिखे
द्गोरोचनात्रि चंदनागरुकुंकुमैः ॥ योनिपंचाष्टकोणाष्टपत्रशतपत्रकं ॥ ७९ ॥ सहस्रदल
भूविंबसंवीतं द्वारशोभितं । कैलासाचलमध्यस्थं पीठमेतद्विचिंतयेत् ॥ ८० ॥ तत्रावाह्य यजेद्देवी
मुपचारैर्मनोहरैः ॥ त्रिकोणमध्ये देवेशी षडंगान्यपि तत्र तु ॥ ८१ ॥ वार्तास्वर्च्चा च वाराहीस्वप्रणाग
हमुख्येपि । छिंछिनी रुंधिनिं चापि जंभिनी तथा ॥ ८२ ॥ स्तंभिनि पंचकोणेषु पूजयेदष्टकोणके ॥

246

शाकिन्याद्याः पार्श्वयोस्तंभिनीक्रोधिनीमपि ॥ ८३ ॥ मूर्द्धालेप्यकसत्वाद्याकपालफलभृन्वरा ॥ षट्कोणा
ग्रेयजेवेडोछंदंतस्यागुतोत्रमं ॥ ८४ ॥ मूलेमागेचटमरु कपालंदधतंकरै ॥ इन्दुनीललिभंमन्त्रजटाभा
रविराजितं ॥ ८५ ॥ अष्टपत्रेनुवार्नालीमखंदेवाष्टकंयजेत् ॥ शतपत्रेनुसंपूज्या रुद्रार्कवसवाब्धिनो ॥
८६ ॥ त्रिरैकैकोष्टपत्रेनुजंभीनीस्तंभिनिर्युता ॥ शतकोणाग्रतः सिंहः पूज्योमहिषसंभृत ॥ ८७ ॥ सत्स्वपत्रे
वाराहिपूजयेच्चसहस्रशः ॥ क्रोंवाराहेनमइतिपूजामंत्रः षडक्षरः ॥ ८८ ॥ मूर्द्धारदेशेनुवटुकंक्षेत्रप
लकं ॥ योगिनीगणनाथंचतत्समस्तैः प्रपूज्ययेत् ॥ ८९ ॥ वंवटुकायहृदयंसप्राणोवाडकामतः ॥ क्षंक्षेत्र
पालायमस्मात्प्राणैः क्षेत्रयपूजने ॥ ९० ॥ यांयोगिनिभ्योहृदयंसप्राणोयंतदर्चने ॥ गंगणापतयमस्मो
ष्टवर्णोयंगणेशिनु ॥ ९१ ॥ दिक्पालानायुधैर्युक्तान्स्विक्षुसंपूजयेत्ततः ॥ पूजान्तेवटुकादिभ्योवलिमंत्रै
र्वलिंहरेत् ॥ ९२ ॥ एह्येहिदेवीपुत्रेतिवटुकेतिचनाथच ॥ कपिलजटाभारेतिभासुरेतिवदेत्ततः ॥ ९३
त्रिनेत्रज्वालामुखितिसर्वविघ्नान्नमोवदेत् ॥ नाशयद्वितयंसर्वोपचारसहितंवलिं ॥ ९४ ॥ गृह्णयुग्मते
ततस्तारापंचपंचाक्षरामनुः ॥ वटुकस्यवलिंदद्यान्नेनश्रद्धयान्वितः ॥ ९५ ॥ हुंस्थोतक्षेत्रपालेशस
र्वकामंचपूरय ॥ स्वाहान्तः षट्दशोर्णभुक्रुशादिः स्त्रिछिनिकार्णिका ॥ ९६ ॥ क्षेत्रपालवलेमंत्रोगणेशस्य
पकथ्यते ॥ गांगींगूंगंमितिप्रोच्चाडेन्तंगणपतिंतथा ॥ ९७ ॥ वरवरदसर्वेतिजनमेवशमानय ॥

॥ मे.तं. ॥
॥ २४७ ॥

सर्वोपचारसहितं वलिं गन्धयुगं तथा ॥ ८८ ॥ स्वाहांतः ख्यातिवर्णोयं वलिमन्त्रेउकाहृतः । एवं तेभ्यो वलिं दत्वा
स्वच्छमुद्रां प्रदर्शयेत् ॥ ८९ ॥ अंगुष्ठं तर्जनीयुक्तं दर्शयेद्वटुकवलौ । अंगुष्ठानामिकावामे क्षेत्रपालवलौ मते
९० किंचित्कीकृतामध्यागतानाथवलौ स्मृता । अनामामध्यमांगुष्ठा योगिनीनां वलौ धृता ॥ १ ॥ योगिनी
नां वलिर्मन्त्रः पूर्वरंते पठेदिदं । या योगिनिभ्यः स्वाहेनिकंकार्णा स्त्र्यधराण्यियं ॥ २ ॥ ऊर्ध्वब्रह्माण्डतो
वादिविगगानतले भूतले निष्कले वा पाताले वानले वा सलिलपवनयो यत्र कुत्रस्थिता वा । क्षेत्रेपीठो
पपीठादिषु चक्रगाधूपदीपादिके नप्रीता देव्यः सदा नः शुभभवति विधिनांपां तुरीतुरेन्दुयाः ॥ ३ ॥ एवं संपू
ज्य संन्यूपनत्वा स्वत्र उपसंहरेत् । सिद्धमन्त्रः प्रकुर्वीत प्रयोगाद्विनभाषितान् ॥ ४ ॥ हरिद्रयाश्च दत्तेनता
क्ष्ययागृह्णापि च । पुरेणारिविद्वेषोमांसेन्द्रं हुयादिष्टसिद्धये ॥ ५ ॥ हरिद्रामालया कुर्यात्जपस्तंभनकर्मणि
स्फाटिकैः पमवीजेरुद्राक्षैः शुभकर्मणि ॥ ६ ॥ स्वर्णादिपात्रे सुरया वधूकुक्कुमं मेलितेले । वाप्रि
तर्पयेत्सर्वकामसंपूजयेत्त्वर ॥ ७ ॥ चतुःशतप्रमापि छेजुहुयात्संमनेच्छया । यलाजचूर्णतिलैः
कुर्यात्तद्रसमेवास्य जायते ॥ ८ ॥ पिष्टं मनोहरं तंतु पूजयेत्तर्पयेदपि । सपत्नसदनं सांगमेमस्मे विनि
वेदयेत् । कुंभेत्रोपैत्रिविधा यामं जुहुयात्सर्पलाघुतं । एकविंशतिदाशीशुलाजैः रक्तसमन्वितैः ॥ १० ॥
एवं कृते वैरिहृत् भक्षते योगिनीगणो । एवं वानांलिकायां तु साधनं पाममार्गतः ॥ ११ ॥ अथातः सं

॥ राम: ॥
॥ २४७ ॥

247

१३

प्रवक्ष्यामि वाराही स्वप्नसंहितां ॥ ॐ ह्रीं नमश्च वाराहि अघोरे स्वप्नं विसर्गठक ॥ १२ ॥ ठंठं यं वन्हिजायांतामंत्रः पंचदशाक्ष
रः ॥ ईश्वरास्याकृतिः प्रोक्तो जगती छंद ईरितं ॥ १३ ॥ देवतास्य प्रकाराहि बीजं तारः प्रकीर्त्तिता ॥ ठद्वेत्वाशक्तिहृदि
ष्टा ठद्वयं कीलकं मतं ॥ १४ ॥ द्विपंचनेत्रदस्याक्षियुग्मार्णौश्चागकंमतो ॥ पादमाद्यांव्यंजनेकवाको केठंगेडद्वय
स्था ॥ १५ ॥ नेत्रयोः कर्णयोर्नासाहृदये मंत्रार्णकान्यसेत ॥ नमोध्यायेद्घनश्यामां त्रिनेत्रां भुजेतलनी ॥ १६ ॥ को
लास्यां चतुर्भुजां चदंष्ट्राछत्रवसुंधरां ॥ खड्गांकुशौ दक्षिणयो वामयोश्चर्मपाशकौ ॥ १७ ॥ अश्वारूढां वको
लास्यां नानालंकारभूषितां ॥ त्रिकोणे तां समाराध्य षट्कोणे च न देवता ॥ १९ ॥ षोडशारे यवद्धन्की वद्दप
मारणाद्य षोडश । उच्चाटनीणी वशोभिणी शोषिणीश्वरि ॥ १८ ॥ तारणी मारणीणी च भीषणी भीषणीश्च
री ॥ २१ ॥ एताः पूजयाश्चतुर्थ्यंताः प्रणवाद्या नमोन्विताः ॥ यजेदष्टदले पद्मे मातृ भैरवसंयुता ॥ २२ ॥ लोकपा
लान्दशदलद्वितदेहेतिसंयुतान् ॥ लक्षं जपेदशांशेन नीलपद्मैस्तिलैर्हुनेत् ॥ २३ ॥ एवं सिद्धमंत्री काम्यक
र्माणि साधयेत् ॥ तर्पयेन्नालिकेरोत्थैर्जलस्तीर्थोद्भवैरपि ॥ २४ ॥ आनयेत्तरुणीं चर्मान्मर्वकापार्थतिह
ये ॥ कृष्णपक्षाष्टमीह्यस्वेभूजाहे वा कृतव्रतः ॥ २५ ॥ वटुः पथात्रदीकूलहुयान्कोशालवेश्मनः ॥ हृदमा
नीं यवकूररसैः संयुक्तमात्मया ॥ २६ ॥ रक्षेयेमुन तीरस्थां साध्यां सुस्थापमार्च्चितां ॥ ततः प्रेतां वरयंत्रे
नकाकानामजालिखेत ॥ २७ ॥ चितागारस्य जायाम्भि षट्कोणाम्भूप्राच्चितां ॥ तदकमंत्रमालिख्य वेष्टये

म नुना मुना ॥ २५ ॥ साक्ष मुद्रा यद्ग्रं ज्ञो वधं छिन्नयं ननः ॥ पारयाह्नि मयं चार्यभी ववछयनंनन ॥ २८ ॥ नाङ्गाये छिन्नवं श्री
छिरः कं मयधु म्य कं ॥ मसोद्गावर्णिनंप श्रीक्रुत सर्वाभिमार्गका ॥ २७ ॥ नवमृतानंशकांतसे पादयश्रु गंननः ॥
सर्वकुतयुगं म्यात्राश्रुत्रिस ग्राक्षरो मग ॥ २९ ॥ श्रनने वेह्नि नं यं वं क्रु नदेवी प्रतिष्ठिते ॥ पुमन्या हृदि वि म्यख्वय जे
ज्ञो पुक्र मार्गिन ॥ ३२ ॥ नदप्रेष्ठ ज पे म्य वे रा वा वे को न मा छिन ॥ सहत्वं सा एकं भूयः पूजये तीं समाहितः ॥ ३३
एवं कृते नरा योरद्ग्रानोरा नवत्वभा ॥ सिंहा गजा घगाः क रामवे पुर्णगागा क्रवं ॥ ३८ ॥ चिन्नधा त्यासितं
कार्यं ज्ञपान विज्ञ ने प्रति ॥ यथा भावी यथा देवी स्य प्रेवद स्मिं मंत्रि रो ॥ ३५ ॥ अथातस्सं प्रवक्ष्यामि इडाली
नहुरास्यका ॥ इडनाणेवेन मद्र मिसेत्रः घ्रो क्रः पड्क्षर ॥ ४० ॥ गृह मुतिष्ठ गायत्री छंदो देवीडवत्वभा ॥ इ
वीजं इाक्ति हिंडुा नमः कीलकमुच्यते ॥ ४१ ॥ वजोपाइावर्मीनिह लाङ्पामावरां वरा ॥ चतुर्दश गपाकल्प
छायासे त्या हिरागवसा ॥ ४२ ॥ कोणेष क्रोष्णेगपूजा मवा ह्येहृदलधजेत् ॥ वगलां छिन्नमलां च वमा
तंदक्षिणा कालिकां ॥ ४३ ॥ धूमावती भद्रकालि महाकालि प्रतिक्रियां ॥ मनसाद्वैलनवा ह्येतो केशा
नपधानपि ॥ ४४ ॥ लक्षजप्तं जपे न्यत्रं मातलिकुमयेदेनेत् ॥ त्रिमधु क्रमा वदे वशास्यार्थं रामहूप
सै ॥ ४५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या मि तंमति वगलामुखी ॥ नारंमायास प्रचा यथ व दे च वगलामुखी ॥ ४६
नदग्रेसर्वेड इग नां मनो वाचं मुखं पदं ॥ स्तंभयं स्निपादि जिह्वां कीलय मितनः परं ॥ ४७ ॥ कुविनाहय

248

गुह्येनाशाय ह्रीं ऽ स्तात्ताघाङ्गं हृदर्पकं ॥ आराधयामि निलिङ्गपृष्ठे दक्षवगलाङ्गुली ॥ ४९ ॥ देवीवीजं गहृद्वेखेचास्या
त्ताशाक्तिः समारिता ॥ विनियोगो ऽस्य विख्यातः पुरुषार्थचतुष्टये ॥ ५० ॥ हृद्वेख्या हृदयं प्रोक्तं शिरश्च वगलाङ्ग
वि ॥ शिखा तु सर्वं ऽ हा नो नमो वाचं मुखं पदं ॥ ५१ ॥ स्तंभचेति च वर्णोक्तं नित्यं कालनेत्रकं ॥ बुद्धिं विनाश
य प्रं स्वाहा ऽङ्गन्यास इरितः ॥ ५२ ॥ मूर्ध्नि नाले भ्रुवोर्मध्ये नेत्रया · न्तो त्रयो नैस्का । गंड ह्रय तथा चाक्षि श्रवणास्य
चिबुके ऽपि च ॥ ५४ ॥ नाले च दक्षहस्ते मूले तन्मध्ये ऽमलिवेधके ॥ संगुलीनां तथा मूले तन्माग्रे चैव मे वहिः ॥ स्पसैवा
मनुजादे च दक्षस्तु मूलके नमः ॥ दक्षजानु नितम्बे चाग्रे ऽपि मूल प वा गुनं ॥ ५६ ॥ गंभीनां च मतान्वंशो न
प्रकीर्त्तनं सन्निभां ॥ चतुर्भुजां त्रिनयनां कमलासनसंस्थिता ॥ ५७ ॥ मुकुटं दक्षिणे पाशं वामे जिह्वां च वज
के पीतांवरधरां सान्द्रवृत्तपीनपयोधरां ॥ ५८ ॥ हेमकुण्डलभूषांगीं पीतचन्द्रार्धशेखरां ॥ पीतभूषणभूषाङ्गीं स्वर्ण
सिंहासनस्थितां ॥ ५९ ॥ एवं ध्यात्वा च देवेशीं शत्रुस्तम्भनकारिणी । भूमदेशे समीरापपुष्पाम्मो दक्षभूमि
ते ॥ ६० ॥ गोमयेनापसंलिप्ते मातृये त्वा समन्वये नृ । सौवर्णे वाथ रौप्ये वा येन ले वा थ भूर्जके ॥ ६१ ॥ कर्पू
रागुरुकस्तूरीकाश्मीरकुंकुमैरपि । लिखेद्यन्त्रं प्रयत्नेन लेखन्या हेममानया ॥ ६२ ॥ मध्ये योनिं समालिख्य त
त्वाहे पुष्टदलकं ॥ तद्वाहे ऽष्टदलं पद्मं तद्वाह्ये षोडशच्छदं ॥ ६३ ॥ चतुरस्रं त्रयं वाह्ये चतुर्द्वारोपशोभितं । यन्त्र
नोक्तं देवतायाः पीठं वापीठ शक्तय ॥ ६४ ॥ तत्र मायादिनं पीठं ज्ञेयं नायव शक्तय । तद्दीजे नय ऽसेवीठ

यक्षपायासृजनायका ॥ ९५ ॥ नवात्मावाग्यययजेद्देवीं सुपीनस्तनपवारकैः ॥ यजेद्देवान्निऋट्कोणे पूर्वेवारादिक्रमात् ॥
९६ ॥ गणेशं वटुकं चापि योगिनीः क्षेत्रपालकं ॥ ईशानादिनिऋत्यन्तं गन्धपुष्पैः समर्चयेत् ॥ ९७ ॥ वगलापूर्व
पत्रेषु तं पिवित्रिच नतः परं ॥ जरिणी मोहिनी वल्या अचला चचला तथा ॥ ९८ ॥ ऽर्धका कल्पधाधीरा कल्पना काल
कर्षिणी ॥ प्राणिका मंदमना भागाख्या वेदयागिका ॥ ९९ ॥ एताः षोडशपत्रेषु गंधपुष्पाक्षतैर्यजेत ॥ षोडशस्व
रसंयुक्ता संपूदयात्कलागम ॥ ०० ॥ यजेद्व्रपत्रमध्ये तु कल्पितेनाष्टपत्रके ॥ ब्राह्म्याद्यष्टौ तु पूर्वादौ गंधनाक्षधम
युता ॥ ०१ ॥ लोकेशीश्च बलानि पूजयेद्वाहनं तथा ॥ योनिमध्ये पूजदेवीं किंचं जतीभिर्र्चयेत् ॥ ०२ ॥ धूपदी
पसनैवेद्यं गंधमाल्यपुष्पदीपकैः ॥ भीराज्यविधिना सम्यक् जपसंख्यां निवेदयेत् ॥ ०३ ॥ पविता रोपणं कार्यं द
मनेनच पूजयेत् ॥ देवं च विविधियान्नं तु पुष्पेषु कुकरणोक्तं ॥ ०४ ॥ हरिद्रा ग्रथिता माला पीतांवरधरः स्वयं
पीतासनः स्मरेत्पीतं मधुरं जपमाचरेत् ॥ ०५ ॥ दशांशेन कृताहोमः पीतद्रव्यैः प्रतर्पयेत् ॥ सर्वपीतोपचा
रेणाम्मत्रः सिध्यति मंत्रिणाः ॥ ०६ ॥ साधकस्ताम्रपद्मचार्थं सभयेत्ति ततः परं गतिस्तंभकरी विद्या अरि
कं मम कारिणी ॥ ०७ ॥ मध्यपत्रां वशाद्यादी स्वेवमान्तवपत्रगात् ॥ सभये त्वमतां विद्यामनत्यस्यत्यन्तमंश्र
य ॥ ०८ ॥ एकांतो त्रिजने रम्ये पुण्ये देशे थवागृहे ॥ कुंडमत्र क्षराणां कृत्वा मेखलात्रय शोभितं ॥ ०९ ॥ योनिर्दि
नास्थिमात्रा तु क्ष्वेकम्भीरापत्रमाधयेत् ॥ तथा कर्षमात्रा कामसुलाराणि मधुराचितं ॥ १० ॥ निम्बपत्रैर्न्ने
लवकं विष्ठेषराकरे परं ॥ हरिताल हरिद्रां च लवणेनैव संयुतं ॥ ११ ॥ शोभते मतामयेदेवी पत्रां चवगति

249

॥ गप: ॥
॥ २४९ ॥

14

मन्त्रिं । भ्रामयेथ्वापि येलेनमाहिष्यनधिरेण च ॥ ८२ ॥ रिपूणां मारणार्थं नृइपणानां गोऽनन्त्रिशि । तृधूणोम्यपि
फाकानीगरध्नमधुनेनवै ॥ ८३ ॥ पञ्जेणाऽयादेविइत्रास्स्वारमायवे ॥ दूर्वाकाम्मनावलीवरऽण्युनृरंगल
८४ । नाजात्रिमधुभक्ताश्वसर्वरोगोपशांतयं लक्षमेकं जपेदेवि जलसंवार्शं दूटब्रता ॥ ८५ । पर्वताग्रेस मरार
रापेसिद्धशैवालयरस्थे । संगमेचमतानद्योर्गिरायामपिसाधयः ॥ ८६ ॥ श्वेतवस्त्रतराग्रस्मूलं तपाऽकांचैवका
रयेत । श्रूलंकृकस्पशागोसारलिनावहरिऽथा ॥ ८७ ॥ अनया विद्यया वापि लक्षैकेनचमनिभा ञानयो
जनमात्रनुसमग्रछिचिंतितनपथि ॥ ८८ ॥ रसेमनःशिरानालंमाक्षिकेलासमयश्विनः ॥ पिष्टाशिमंस्थलस
केसवीगेलपनेकृतो ॥ ८९ ॥ सर्वदृपकारंकं नस्यात्यो केवमहदजुत । स कवर्गायाः सुरलेर्धारोमेक्षी
रस्माहरेन ॥ ९० ॥ शर्करामधुयुजं त्रिशाने मंत्रितप्रिय । यापविस्वानुस्तरत विषं स्थावरजंगमं ॥ ९१ ॥ दा
रिद्रामोचविधेन लक्षमेकंजपेसपः दशांशेनक्रमीहोमपभिऽज्यैः पृथक् पृथक् ॥ ९२ ॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामि वामवागेनि सिद्धिदं ॥ इंद्रापाः परमाशक्तिः छिन्नमस्तांमहेश्वरि ॥ ९३ ॥ प्रणवंचर
मां लज्जाबीजं द्वं द्व च वाग्भयं । वज्रवैरोचनियेहूं ह्रीं फट् स्वाहा यतनाक्षरः ॥ ९४ ॥ भैरवास्य षड्निः श्रो
क्तः संक्राद्वछंदद्व हास्त । छिन्नमस्तास्वदेवीशामभागोंसमसिद्धिया । ९५ । ओं वज्राय हृदयातमो
भुवनावमस्तकं । ॐ वज्रायशिखायैपोमासपाशायनउछंद । ९६ । ॐ मेकुशायनेअंस्पादञ्जोप्र

ध्यायन्त ॥ ॐ हुं नवाशीति त्रमहाः सर्वस्तुःपुत्रवादिका ॥ ९७ ॥ याता ताः सर्वमन्त्रैवै नेनलोध्याने समाचरेत ॥
भा न्यत्व रात्नमध्य ॥ स्थां विपरीतराग्निजौ ॥ ९८ ॥ रत्निकामौ समासनं विकीर्णा सकलानल को ॥ वामेकरे
त्रिजशिरास्थि त्रं संदधतीयुत ॥ ९९ ॥

250

श्रीदेव्युवाच ॥ भगवन्देवदेवेश प्रागणेशस्य नदाक्रमः ॥ सूर्यस्याप्यमहामंत्रोः कथं सिद्धिप्रदायकाः ॥ १ ॥ अतः
परं सर्वदेवपुरस्कार्यो दिवाकरः ॥ सूरितनयचकमंत्राः केनाम्नायेषु कीर्तिताः ॥ २ ॥ ईश्वर उवाच ॥ एकए
वास्य चाम्नाया दक्षिणाः परिकीर्तिते यथायं येवनं विष्णुं सममेव करैः स्फुरेत ॥ ३ ॥ उपासना तथैतस्य
स्वधर्माचारपूर्विका ॥ चतुर्युगेषु पुण्यक्षो देवायं सर्वसंमतः ॥ ४ ॥ सर्वेषामेव देवानां मत्र भूताजगत्य
ति ॥ तस्य मंत्रान्प्रवक्ष्यामि सावधाना सवाचिके ॥ ५ ॥ ॐ घृणिः सूर्य्यं आदित्यो मंत्रश्चाष्टाक्षरो म
न्त्रः ॥ देवभोगोमुनिः छंदो गायत्रं देवतारवि ॥ ६ ॥ तेजाज्वलामामारिउं फट् स्वाहेति च दशाक्षरः हृन्म
न्त्रः सत्यपूर्वोयं ब्रह्मपूर्वः शिरोमत्र ॥ ७ ॥ विष्णुपूर्वः शिखामंत्रो धर्मोभूतऽऽपूर्वकः । अग्निपूर्वं शिवं मे
स्त्रं सर्ववदादिक ॥ ८ ॥ विधायेवं षडंगानि सूर्यन्तस्यैव यथाक्रमं । मस्तकाननहृद्गुह्यपाददेशे
षु देशिक ॥ ९ ॥ पंचतत्त्वैः सत्यादित्यो रविभानूच भास्करः । सूर्य्यस्तत्त्वमंत्रार्णांस्त्रागवाद्यान्यसेद्बुधः
१० ॥ शीर्षादाकण्ठहृत्कुक्षिनाभिलिंगांघ्रिषु क्रमात् । ध्यायेत्सनत्कुरालितं क्रमात्कमलेषु पंकजं ॥ ११
भुजः पद्मं चाभयं च वरं करपुरे भूषणं । त्रिनेत्रं रक्तवर्णाभ्यं स्मरेद्गोकमलस्थितं ॥ १२ ॥ मण्डुकाद्येयोग
पीठांतपीठे वार्यपडंगि ॥ धर्मान्तांस्थले तत्र यजेत्कोणे चतुष्टये ॥ १३ ॥ ईशानात्सधपर्य्यंतं सप्राग
ष्पभूतकं । विमलं च तथा स्यादि परमपुरतमेव च ॥ १४ ॥ तदात्येष्टदले कृत्वा दलमूलेषु धा

॥ मे.तं. ॥
॥ २५१ ॥

चयेत ॥ दर्व्वादिषु तथा मध्ये दीप्तां सूक्ष्मां जयां तथा ॥ १५ ॥ भद्रां विभूतिं विमलाममोघां विद्युतां तथा । सर्वतो
मुखिकाञ्चैं नालग्रीव रां सुभूषिता ॥ १६ ॥ आसां वीजानि रां रिं रें रैं रों रौं क्रमेण च ॥ रथ्वतिनवपीठोर्द्ध
द्वै सविभुतिवात्मने ॥ १७ ॥ सौराय योगपीठाय हृदंताद्यप्रणवमसः ॥ स्वनपीठं संप्रज्य खखोल्कापाश्रि
गेहिनी ॥ १८ ॥ मूर्त्तिं च कल्पयामीति प्रोक्ता मूर्त्तिं प्रकल्पयेत ॥ तस्यामावाहयेद्देवं सूर्य्यं सम्प्र
सकल्पयेत ॥ १९ ॥ तत्राष्टदले कृत्वादिग्दलेषु यजेदिमाः ॥ आदित्यं चैव रविं भानुं भास्करं पुरापंच
यं ॥ २० ॐ ईमेषाननवीजानि विदिक्पत्रेयजेदिमाः ॥ उषा प्रभां संध्यां प्राज्ञस्यादीप्रदलान्तेन ॥ २१ ॥ सूर्य्यस्या
ग्रेरुणः पूज्या विष्णुः पूर्वाग्रतस्तथा ॥ तवाह्ये भूपुरे पूज्याल्लोकपालान्सदण्डकं ॥ २२ ॥ तदग्राग्निवत
हाय्यास्करार्वनमिरितं ॥ अष्टत्तक्षेत्रपित्वालेउहाहकसंसिद्धरे: ॥ २३ ॥ जुहुयात्तत्सहस्राणि ऽध्याके
: साधकोत्तम ॥ तर्पयेत्कुद्रसलिले श्रुड्रहोदनवासिते: ॥ २४ ॥ स्वाभिषेकेन ततः कृत्वा प्रालणानभोजये
त्तथा ॥ एवं सिद्धेमनो मन्त्री प्रयोगान्कर्त्तुमर्हति ॥ २५ ॥ रक्तांवरधरो रक्तांगधमाल्यानुलेपनः ॥ घृतर
शीरसमायुक्तमुभक्तौ शालेतिन्ति ॥ २६ ॥ भिक्षोनारस्तथा वीत्तसंगः संतोषवान्सदा ॥ मंत्रमावर्त्तये
न्नित्यमापाधनयदायशः ॥ २७ ॥ रथमध्ये स्थितं भास्वंतमपधनस्मै निवेदयेत ॥ पुजयंरविवारेवानादि
धानसुदीयत्ते ॥ २८ ॥ पुनर्मंडलमालिख्य यंत्रेभीठं यथाविधि ॥ ततसंस्थापयेत्पीठे पंकजेत्राप्रसकृ

251

॥ स्म: ॥
॥ २५१ ॥

वं ॥ २९ ॥ रम्ये पुष्पजलग्रा ह्रिमूलमन्त्रं समुच्चरेत् ॥ गन्धोदकेन संपूर्य प्रक्षिपेत्तत्र कुंकुमं ॥ ३० ॥ रोचनां गजिकां रक्त
चंदनं वंशतंडुलान् ॥ श्यामाक्षतं तंडुलान् शालीकवजपामवान् ॥ ३१ ॥ संस्थाप्य देवतान्यैकां भास्करं मांगमव
येन ॥ उपचारैस्ततो नमस्थिधाय जपन्मत्रं ॥ ३२ ॥ सम्यगष्टोत्तरशतं धूपपुष्पादिभिर्यजेत् ॥ उद्धृत्यामलकं
पात्रं जानुस्पृष्टमहीतलः ॥ ३३ ॥ दस्थि निधायमो देयेनं सांगं सायवदसं स्मरेत् ॥ तन्मोज वेन्मूलमन्त्रं क्षिपा
दद्याच्च भानवे ॥ ३४ ॥ अर्घ्यप्रसन्नचेताः सद्यश्च कुपनां मलि ॥ पुत्रमित्रमनधीनां सयशावजन्तिजेः करैः
३५ ॥ स्वर्णोदकं समादाय जपेदष्टोत्तरशतं ॥ ततः कुलस्त्रीपगवां प्रयच्छेदिष्टमाननं ॥ ३६ ॥ अनेन तु प्रयोगे
ण भवेद्वसुपूर्णितन्न गणमं ॥ वृद्धिपुत्रकलत्राणां तेजो वीर्यं धनं यशः ॥ ३७ ॥ तन्मन्त्रसरिन्नाम्भोभिः सम्प्रधा
नालिसेचनं ॥ पापांधकारदारिद्र्यनाशनं श्रीकरं परं ॥ ३८ ॥ स्थंडिले स्थाप्य कुंभं तं तीर्थोदकसपूरितं
हिरण्यदलगंधादि तत्र निक्षिप्य पूजयेत् ॥ ३९ ॥ देवं सपरिवारं तु प्रागुक्तविधिना ततः ॥ स्थण्डिलोग्निम्
आधाय कपिलापयसा चरुं ॥ ४० ॥ पक्वा च तेन कुंतांतु समन्तं सहसारिमे त्रिरूपो जवाल्यमहति ततः सहद्र
हुत्वा संपातं गुरुपात्रे तु कारयेत् ॥ ४१ ॥ कैतन्नान्नं प्रतिपन्नां पर्वं हि सम्पुपोषितां ॥ अष्टमे दिवसे तां तु स
हस्त्रमभिमंत्रिते ॥ ४२ ॥ अभिषिंचेत्कुंभजलैर्दद्यात्तु लक्षेतु मंत्रवित् ॥ सहताद्र मंत्रिमस्तो प्रसंपाकान्नं न
नोमिच्छि ॥ ४३ ॥ सर्वाधिकार्थ्यं यदि हमिति ध्यात्वा सर्वासम संभागमाचरेत्तेन मुत्रं योगगाधानं भवे

न ॥५४॥ अथ मंत्राक्षरं वक्ष्ये दिनेशस्य षडक्षरं ॥ हं खं खखोल्काय वाथ खखोल्काया त्रिगेहिनी ॥५५॥ ऋषिर्ब्रह्मा
च गायत्रं छन्दः सवितृदेव ॥ सूक्ष्मरूपापात्रिवह्नि मत्रेरा हृदयं स्मृतं ॥५६॥ सूक्ष्मकारापात्रिवहूरितिमंत्रे
राशीर्षकं ॥ सूक्ष्मकालाय स्याद्रेतिकवचं च सनेत्रकं ॥५७॥ सूक्ष्मकायहूं फडिति शस्त्रं पंचागमीरितं ॥ मं
त्रवर्णैः षडंगं स्याध्यानमस्योच्यतेधुना ॥५८॥ रक्तपद्महृदयंस्थौ विप्राणावरदाभये ॥ बंधूकाभं त्रिनेत्रेव
रविध्यायेत्सुभवितं ॥५९॥ पद्मौंकं पूजयेत्पीठे देवमावाह्य मंत्रवित् ॥ लक्षमेकं जपेत्तत्वं नियतात्मा जिते
न्द्रियः ॥६०॥ उडपालाद्दशांशं ज्ञनापि.चाभ्यथपलाशानैः ॥ उडम्बरसमुद्भूतैस्त्रिमध्वक्तैः समिद्वरैः ॥६१॥
नपेरगादिततः कूर्यात्प्रोक्तविधिनासुधीः ॥ अर्घादिकं च दूर्वान्तं पदवैवकोञ्छिनासये ॥६२॥ एतस्मिते
वत्रानरत्नांस्तेवरी सिद्धिरीरिता ॥ न भास्करसमः कश्चिद्दक्षिप्रक्षिप्रदायकः ॥६३॥ प्रणवश्च खखो
ल्काय मंत्रःपं वक्ष्यतेस्य ॥ ध्यानो ध्यानं च पूजा च प्राग्वदेव समीरिता ॥६४॥ खर्वीतादिक हवौंतप
डशोंसस षडर्णकौ ॥ भवेत्ता न्यास पूजादिध्यानानां षडक्षरवत् ॥६५॥ सत्ये तु रंगाय विद्महे सहस्रकि
रणाय धीमहि ॥ तन्नो रविः प्रचोदयात् ॥६६॥ इयं तु सूर्यगायत्री पतापिह्हदायिनी ॥ भानानां राजपुत्रा
णां क्षत्रतेजो विधायिनी ॥६७॥ यस्तु ह्मारिपिह्हस्य ह्नेधकदाचन ॥ परंस्त्री पिर्वद्धीरंगस्यार्थ
वस्तुष्ट्यं ॥६८॥ जातिमात्रेस्तज्जपुत्रःपुराश्चर्योप्रस्यवत् ॥ सर्वंभोमनमाप्नोति त्रा एलोस्वतिपालय

रं ॥ ६८ ॥ ॐ ह्रीं तं हं सश्च स्वर्वरौं मंत्रः प्रोक्तादिते ह्रीमथास्य ऋषिर्ब्रह्मा च गायत्री छन्दः सूर्यश्च देवता ॥ ७० ॥ न्यादोषपा
षडंगानि षड्दीर्घा । चिंतमापयात् । देदीप्यमानरत्नौघमुकुटैर्विराजितं ॥ ७१ ॥ पाशांकुशवराभीति-
करं रक्तवर्णे ह्रीं सरूपोऽत्र ॐ ह्रींबीजाष्टतित्रयात्म ॥ अंगुलीनां षडंगानां न्यासः स्यादौ द्वितीयक ॥ कुंभ-
जेरवि ॥ ७२ ॥ भवेच्छक्तिसमायुक्तं पीठेऽर्च्यादिनेयजेत ॥ मूलेन मूर्त्तिं संकल्प्य तत्रवाह्यदिवाकरं ॥
७३ ॥ संपूज्य तस्यावरणान्यथ सम्यक् मतः सुधीः ॥ हृल्लेखा गगना रक्ता कराली च चतुर्थिका ॥ ७४ ॥
महोत्कटा पंचमी च मध्यास्ववौंदिके यजेत् ॥ अंगैर्द्वितीयावरणं मात्रकाभिस्तृतीयकं ॥ ७५ ॥
सा सकृष्टकाश्च दिक्षु भौमादिराहवः ॥ विदिक्षु पूजाऽस्य पंच चतुर्थावरणं रवेः ॥ ७६ ॥ सना-
मार्तंडं क्ष्मां रविं भूषितं प्रथमं वदेत ॥ छन्दोहृदन्तं खेटस्थानाम पूजामतुर्म्येतः ॥ ७७ ॥ पंचमी लोकपा-
लैः स्यात् षष्ठी चापितदायुधैः ॥ वज्रलक्षं जपेन्मंत्रं जुहुयात्तद्दशांशतः ॥ ७८ ॥ ब्रह्मवृक्षसमुद्भूतैः पुष्पै-
स्त्रिमधुरप्लुतैः ॥ सरोजैर्वा ततो रवं तर्प्पयेन्मिरोचयेत ॥ ७९ ॥ ब्राह्मणानाः मधुर्यानतः । सिद्धाभय-
कृतः ॥ एवं साधितमंत्रक कांम्यकर्माणि साधयेत् ॥ ८० ॥ यजेद्देवं प्रतिदिनं रविवारस्थ वा सुधीः ॥ दद्या-
दर्घ्यत्रयमपि भवत्तमोदितं फलं ॥ ८१ ॥ अथ प्रयोक्ततानंतु तिलकोवक्ष्याणमनुः ॥ अक्षरः संमुह्री
ह्रीं सः घोऽस्तोः सर्वार्थदायक ॥ ८२ ॥ अस्य सोस्य प्रतिसद्दिष्टो गायत्रं छन्द उच्यते ॥ देवतास्य मतोः प्रो

२

॥ग्रेतृ॥
॥२५३॥

नुः सविनायुरप्राजिता ॥८३॥ ग्राणाण्यदासे पावहत्वा रामनम्म केतथा ॥ मूर्द्धादिकंठपर्यंतं मन्त्राणाविन्य
सेत्सुधीः ॥८४॥ मायाबीजेन वाद्धक्षार्थ पूजानिप्राविन्यसेत् ॥ ॥प्योतः पमनुनोत्र्यक्षानराणवर्णाः सुभू
षणं ॥८५॥ पमन्हयवराग्नीनिर्हेमञ्चानरागसेविनः ॥ पूर्वादिन्येयजेत्सोठेनवशाक्तिसमन्वितः ॥८६॥
षडंगावरणांवाह्ये प्राग्वत्सनरवेटो। द्वितीयकं ॥ दिक्पालैश्चतन्तीयस्तत्त्वनुर्थंनुनदायुधैः ॥८७॥ नतस्थुते
जाभ्यंजापनिर्माल्यविनिवेदयेत् ॥ नपेद्वादशलक्षेत्रचतत्सहस्रंहुनेत्तिलेः ॥८८॥ घृताक्तैर्मधुरा
क्तैश्चयेचात्रैश्चापितादृशैः ॥ नर्पणादिततः कृत्वा प्रयोगान्साधनेद्थ ॥८९॥ दशाम्रकंदिन
काष्टौदिनशायस्रसाधकः ॥ सोप्यसाधनधान्यादिपुत्रपौत्रादिवर्द्धनं ॥९०॥ करोतिरत्नवस्त्रा
दिभूषणानिविविधर्द्धयेत् ॥ अष्टपत्रांभुजंकुर्यान्नवकु--वाम्यसेत् ॥९१॥ पत्रमध्येकर्णिका
यांतांच्चमोपेनपूजयेत् ॥ अवघ्नक्षमालाहनेत्रकुंकुमरुणमंत्रवित् ॥९२॥ कार्णिकाफलतु
मूलमन्त्रेणौवसहस्रकं ॥ प्रत्रोप्यान्येषुनत्वेत्रानइशनकृत्वाजपेत्सुधीः ॥९३॥ नत्वालैरपिबिवं
नसाधकोयस्तुविन् ॥ रोगा--ष्पंतिसततंलक्ष्मीश्चापिस्थिरायवेत् ॥९४॥ यहनोमः प्रकर्तव्या
ग्रहराणादिकृतेनथा ॥ चंडभानाश्वेणवशगेनित्रक्षंवाथमंत्रवित् ॥९५॥ विग्रहदोभवे-घोर
रूपेमहागारे ॥ एवंवनमपरेलंकृत्वाग्रहसंदस्यनेत्ररा ॥९६॥ स्वदिक्षुवाग्निसंप्याप्यानुरुयास्त्र

253

॥राम॥
॥२५३॥

नसिद्धते ॥ अर्कं द्विजं तु मापूदाश्चन्ध्ये ऽम्चररगादिरे ॥ ९७ ॥ शमी दूर्वा कुशो दूर्मोः क्रमो होमःसमीरितः ॥ अष्टाधिके
सहस्रे पञ्चमे सूर्यं स्ववाहुती ॥ ९८ ॥ अंगेनवास्ये ष्यां हविर्भिर्नित्या होमं समाचरेत ॥ उक्तेस्तेनोष्ठसमित्विभ्यो यथाक्र
मं च दक्षिणां ॥ ९९ ॥ दशावलोजयेद्विप्रान्मंग्रहाणां च होमस्य कभवेत ॥ रोगाः शान्तिं व्रजेत्याशु दीर्घमायुश्च विंदति
१०० ॥ कृत्या डोरादिकानां वशांनिदेवाभ्यापने ॥ सर्वेषां च ग्रहाणां च होमस्य कत्रवा भवेत ॥ १ ॥ एवं भूति दिने मं
त्री दिननाथं समर्चयेत ॥ धनधान्ये श्चर्यं दस्यां आयुर्दीर्घं सविंदति ॥ २ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि संग्रामं विनपाति
धं ॥ मंत्रमस्य स्वरोरुवव्यक्षरोयं मतामतः ॥ ३ ॥ ऋषिश्छंदो देवमाश्च सृज गायत्र सावनः ॥ सर्वे पूजादिके चा
स्य संयोजसकमतुवेत ॥ ४ ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि हंसायं व्यक्षरो मनुः ॥ ब्रह्मा ऋषिःसमुद्दिष्टगायत्रं छंद
उच्यते ॥ ५ ॥ देवी पूर्वैर्देवतास्यपरमात्मासमीरितः ॥ वेदादियुक्तकारेणान्तं पूर्वैरासड्गकं ॥ ६ ॥ रक्षोतुका
चनान्ति संग्रामं केवरामये ॥ करैदंधे नं पनस्थं हरगोयर्थकसंभजेत ॥ ७ ॥ पूर्वोदिक्षेपजेसीरेदीक्षादिपरिकल्पि
ते ॥ नवदेवं यजेन्मूर्ति मूर्च्छेनामस्यमंत्रवित ॥ ८ ॥ पूर्वसंगे यजेत्मंत्री दिग्दलेषु प्रपूजयेत ॥ अनन्तं भंस्यो
पिवरं चान्ति दिशासतु ॥ ९ ॥ कवांगोलांच अनलोमहिमां च प्रपूजयेत ॥ नमो लोके च रांश्चापितदग्रे वाहु
धास्वपि ॥ १० ॥ जपेद्द्वादश लक्षं च तद्दशांशं तथाहुतेन ॥ मर्षिषां क्वेतस्य विधानपरमादित्तनव्यरेत ॥ ११ ॥ पूर्वा
दिनेनाविधिना सूर्पायार्घं निवेदयेत ॥ गोमयेनोपलिप्यायां भूमावष्टदलं लिखेत ॥ १२ ॥ सूर्यमष्ट गंधे

रथवा चंदनाप्यो मनुं चिमे ॥ खेन्नकर्णिकायां तुनस्याधुस्थापयेहरं ॥ १३ ॥ तीर्थादिजलसंपूर्णांन्यस्याधुस्थोप
येत्करं ॥ दक्षिणं वामहस्तेन मूलामष्टोत्तरशतं ॥ १४ ॥ जपेत्सुधामयं तत्र कलशं चेतिभावयेत् ॥ तेनाभि
षिंचेत्साध्यं तु जायते गतभीस्त्वमे ॥ १५ ॥ गतरोगो दीर्घजीवी विपहृच्च परिप्लुतः ॥ स्त्रीभवेत्रिमसो भाग्याप
त्रयेदक्षिणं करं ॥ १६ ॥ स्नादेतेन विधानव्यः करेकरकः शुभः ॥ स्रष्टोत्तरसहस्रं च मंत्रयेत्कारकंघुतः ॥ १७
भावयित्वा जलं तथा मूलमंत्रेनाभिमंत्रयेत् ॥ विषिणं त्रिविधाभूयात्स्याद्वराजंगमादपि ॥ १८ ॥ मत्रास
वैरा दष्टस्य मनुनामंत्रयेत्करं ॥ विन्यसेहंशिनास्रास्थिमत्र यित्वा विषं हरेत् ॥ १९ ॥ मंत्रं सुधाकरकरं
सुधाधाराहुतस्मरेत् ॥ हुतं चामृतधाराभिर्भावयित्वा मनुं जपेत् ॥ २० ॥ गादितं मार्जयेत्पश्चात् स्तुडाम
यविनाशनं ॥ अपमृत्यु निद्रि दोषोन्थाशोगोहत्यात्र संशयः ॥ २१ ॥ हीबिम्बं चंद्रबिंबेन मंत्रं हंसांतु हृय
कं ॥ संहित्य प्रजपेत्रिलक्षं पयेत्यात्रिनतत्वं ॥ २२ ॥ ठायेन्मंत्रादिमं व रागसुधाधारापरिप्लुतं ॥ छिती
यं वंडधाराभिर्मार्जयेजेन दोहहन ॥ २३ ॥ मार्तंडभैरवस्याथ मंत्रं वक्ष्यामि सिद्धिदं ॥ हकारो रेफसंयु
क्तोयकारेण समन्वितः ॥ २४ ॥ औकारस्वरसंयुक्तः लत्रेवकारसंयुतः ॥ बिंदुयुक्तं मार्तंडस्य त्रिवर्णकं
२५ ॥ ऋषिनं विष्णुवीजेन सर्वकामफलप्रदं ॥ विष्णवीजं दक्षमार्गे भजतां क्षिपिदं भवेत् ॥ २६ ॥ वाम
मार्गे तामसं जन्मा मादरुपक्षिपिदेवधैः ॥ ब्रह्मानुतिर्ऋषिर्वृहच्छन्दो मार्तंडभैरव ॥ २७ ॥ देवमोक्षार्थसंवी

254

जीवं ऽः शक्तिः प्रकीर्त्तिता ॥ मूर्त्तिः पंचसमुद्दिष्टाः सूर्य्यभास्करभानवः २८ ॥ वविदिवाकरश्चपिस्मलव्या(यो)
ली युताः ॥ पञ्चह्रस्वाद्यबीजेन पंचकाद्याचितेन तु ॥ २९ ॥ शिरोवदनहृत्गुह्यपाद दशेषु न्यसेत (मूर्त्तीः
पंचसमुद्दिष्टाः सूर्य्यभास्करे ॥ ततः षडंगं नेत्रान्तं कुर्याद्दीर्घयुताणुना ॥ ३० ॥ अस्त्रन्यासमानंतरं तु नेत्रन्यासमेव
कीर्त्तिता ॥ ध्यायकं मूलबीजेन कुर्वीत दत्तेनरं ३१ जपाकुसुमसंकाशं महागुं चतुर्भुजं ॥ पुरुषं वेत्रिन
यनं माणिक्यमुकुटान्वितं ३२ ॥ खड्गं गदापद्मचक्राणि शंखपाशं तथासृणिं ॥ अक्षमालां कपालं च दधतं क
रपंकजैः ॥ ३३ ॥ अर्धांगाश्रितया शक्त्यालिंगितं हारशोभितं ॥ पद्मस्थितं दशभुजं त्वेनाग्नेत्र द्युमणिं भजे
३४ ॥ पीठे दीप्रादिभिर्युक्ते प्राग्वदेवं प्रपूजयेत् ॥ अदंगानि संपूज्य कर्णिकायामुषादिकाः ॥ ३५ ॥ पूर्वादि
क्षु सूर्य्यादीन्विदिक्षु परिपूजयेत् ॥ नैरृतीशानकोणे च तथा ह्यवशानपि ३६ ॥ दिगीश्वरोनायु
धानि संपूज्यैवं समर्चितं ॥ लक्षसंख्यां त्रिनयं मंत्री जपेद्बीजं वविधेया ३७ ॥ दशांशं कमलैः फलैर्जुहुया
त्घृतसिक्तैः ॥ प्राग्वत्कुर्याद्दक्षदानं प्रयोगानाचरेत्तन ॥ ३८ ॥ चतुरंगुलसंभूतैः उसरागभिः श्रियं लभे
त् ॥ लक्षं हुत्वा शाल्यन्नात्पायसात्बिल्वैर्निधानभाक् ३९ ॥ राजानेवश्यये छीघ्रं जपाकुसुमहोमतः ॥ गुरु
यान्यागुलगैश्च लभतर्थमवांछितं ४० ॥ येनेयं साधयन्मंत्री तस्य विद्या वशावलं ॥ पुत्रलक्ष्मीच
सौभाग्यं सर्वदा विजयो भवेत् ४१ ॥ पूर्वोक्तो क्षाक्षरे तारादये बीजमन्वरेन् ॥ श्रीमन्त्रेयं दशार्णोक्त

पंचाध्याये प्रकीर्त्तिता ॥ ४२ ॥ ॐ ह्रौं ग्रें ह्रीं सविंजसमूर्यायै ध्यिगेहिनी ॥ दशाक्षरमजप्यो यं द्वादशार्णुतलं
स्वये ॥ ४३ ॥ इष्टा ग्रहात्सौम्यास्त्राजमान्त्रनायते ॥ उपास्यं नूहमेभिष्टुते नायां नमहेश्वरः ॥ ४४ ॥ इंड
यह्रौं द्वापरे कलौ चराः ॥ विनायको भास्करः सर्वदानस्थः सर्वेषां फलदायके ॥ ३५ ॥ यद्यनेनोमयी न
ग्रहेयं सूर्यं नयेकी ॥ इत्येतन्नुल्यमाख्यातो ॥ किं वाच्यामथलह्वदे ॥ १४८ ॥ इति श्रीमहामाया महाकाला
नुमनेमेतनंत्रे श्रीउग्रराशीने सूर्यमंत्रप्रकाशस्मकविंशः ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ सूर्यमंत्रोःपनी देवनद
शानां त्वचारिणां ॥ श्रोतुमिच्छामि चमनुम्नप्रयोगाश्च मात्रः ॥ १ ॥ श्रीशिवउवाच ॥ साधु पृष्टं त्वया
देवि त्रैलोक्योपकारकं ॥ कालेन कथितं मया तं न मया कीर्त्तितं पुनः ॥ २ ॥ पायायायमयमस्फव्व
लविद्युमहेश्वराः ॥ न त्वसौ नैव जानाति किं पुनः प्राकृतो जनः ॥ ३ ॥ अप्रेस्यक्षमताभिलोत्रालरागान्प
युच्यते ॥ तथा ममहन्तेर्मयंतनवमायेसुराचकं ॥ ४ ॥ गतां सुष्टामसदादेवा प्रयान्नाप्शाखिलंजगत्
तदूपमवानिन्नष्टश्रुशत्रुन्ततपजायते ॥ ५ ॥ कदाचिद्युरुलिखितं मिथ्याद्वेवाभविष्यति ॥ नवग्रह
कृतं दुःखं सौख्यं मिथ्या प्रजायते ॥ ६ ॥ चंडस्त्वं भतः साक्षी सर्वकार्यप्रसाधकः ॥ न दद्यीनाविन
भक्तिनेराणां नमस्कारच्यते ॥ ७ ॥ सौं सो माय नमश्चेति सोमपत्रः षडक्षरः ॥ स्वौ ति सेकाक्षरं बीजं च
ठस्यपरिकीर्त्तितं ॥ पञ्चिदं दो देवता बवरुण्याभार्गवालदिनि ॥ सर्वार्थविजेतषडंगानिसमाचरेत ॥

255

९ ॥ ध्येनाजपेस्थं रत्नमकाकिंहारविराजितं ॥ नीलकेशं वक्रं मुद्दं वामे दक्षकरे वरं ॥ १० ॥ पीठे वमादिसे भुक्ते गग
नेपरि पूजयेच ॥ चंद्रमराउलपर्यन्ते नमः संपूजयेद्दिवं ॥ ११ ॥ राकाकमुद्वती मराणा सुधा प्रधा संजीवनि क्षमा
स्त्राप्पायनी वन्डीकावल्हादिनीनचशक्तयः ॥ १२ ॥ पूर्वादिक्रमतो मत्री मध्ये नाः पूजयेदमी ॥ सुद्धनातार
क्रास्यो मत्रो विमलाव्यापिनी तथा ॥ १३ ॥ विश्वावक्रत्तिकाकान्तिः अवराणा पीठशक्तयः ॥ स्वमूर्ना नेकतां मे
नेसंविसी ठयवैनमः ॥ मनेनपीठसं पूज्य नाममत्रैश्च शक्तयः ॥ किंजल्के पूर्वंडगानि नक्षत्रांः प्रवगायतेन
१५ ॥ रोहिणी कृत्तिका चैव रेवती भरणी तथा ॥ रात्रिरास्यो तथात्पो स्वाकलाध्यानमथोच्यते ॥ १६ ॥ सुश्वेताः
श्वेतवसमाल्येनमाल्यानुलेपनाः ॥ मुक्ताहारलंकृतांगः पाशांकुशलिपुरः प्रभा ॥ १७ ॥ व्यापीत्रोत्रन
वस्रोपुभाराक्रोनावलम्रक्षां ॥ मदेननदगणापिस्थेः प्रापोताथाकृपानसा ॥ १८ ॥ प्रसन्नचंद्रवदनाः कृ
लेद्विवदरत्नाचनाः ॥ एतनक्षत्रलोकेषु लोकशांश्चनत्रोपजेत् ॥ १९ ॥ वज्रादिनीनतो वा ह्येवं पूतमे
पीरिता ॥ वर्णालक्षं जपेल्लवं तद्रूपा सहस्रकं ॥ २० ॥ हविष्याघ्नसिक्तेन तर्पणादिनतश्चरेत् ॥ ततः सिद्धो
भवेत्मंत्रः प्रयोगान्नाचरेत्ततः ॥ २१ ॥ चतुर्दशि टम्मिसं विस्य जपेन्मंत्रमनन्यधी ॥ त्रिसहस्रं ततलभेड्डास्येत्थ
र्ये मकिंश्चनः ॥ २२ ॥ तथुमिहूहाविष्याणीजन्त्राष्टे विजितेडपा ॥ विदलक्षपपुं सत्रं प्रजयेश्चतस्रानमः
२३ ॥ मनागतत्विधानं सुप्रवं प्राप्नोति न संशयः ॥ घोरज्वरमहारोगो शोह्रिरोरोग्निवदारुणो ॥ २४ ॥ शत्रुस्मादि

नकृत्यासुकमलाश्रामयेषु च ॥ अथ तं प्रजपेन्मंत्रं नष्टविरविवादवेन ॥ २५ ॥ पूर्णिमायां यथाशक्तिं यन्मंत्रं जितेन्द्रि
य ॥ सौभाग्यकासेउपसेपत्निभाजनंसमुजाभवेत् ॥ २६ ॥ ऐन्द्रकान्तरगाविलीलांमणाल्लानांत्रयंवुध: ॥ लिपेभूमेम
ण्डले कृत्वा निधीदेत्यथिमेस्वयं ॥ २७ ॥ पद्मस्थे मण्डले न्यस्य पूजां यथकरगानिव ॥ मध्यस्थमंडलपद्मसंपूतेपू
र्ववद्यजेत ॥ २८ ॥ विधुंतनोरौप्यजानं यानं संस्थाप्य पूरन ॥ भृङ्गागोमयसापंचे। स्फाशस्वात्रेमठं जपेत ॥ २९
अष्टाधिकशतं पश्चात्प्रकायासुदयेविधे: ॥ चंडायविद्यामतनादर्पदेहेयथाविधि ॥ ३० ॥ एवंमघाविधाना
यकरोतिप्रतिमासकं ॥ वरामामाकदाक्षितानवर्थानृलभतेनात्रसंशय: ॥ ३१ ॥ लक्ष्मीश्च महतीं वित्राक्षीभाग्या
रोग्यसंपदा: ॥ कान्तिकाइपेक्षिताकन्यासन्तीर्निलभतेतथा ॥ ३२ ॥ विद्यविद्यापालिनिभकुवत्रिगापंत्त्वेव
न्नयकृ ॥ सुवीशिरोतनलावाछोविमनुरंयमम् ॥ ३३ ॥ ठंसंठमितिचनम्पस्वाणे पिशोस्य देवता ॥ साम:
श्रीछन्दउदिष्टं मेकनवोमतिर्सन ॥ ३४ ॥ अकार: शक्तिनदिष्टान्तं वीजं परिकीर्तितं ॥ वीजेनेवषडंगानिध्या
नपूजादिपूर्ववत् ॥ ३५ ॥ चंडस्थमण्डलस्थांतठकारंपुटिलं न्यदेत ॥ मम नंनिस्थौनतेपान्त्वाविसंसकलेव
पु ॥ ३६ ॥ एवंभावनयानायंमत्रोनिथिवारकं ॥ समलविषरोगादिकाम्यम्सुविनाशनं ॥ ३७ ॥ इत्यंसर्यो
दियासर्वजलपानं प्रपश्चरेत ॥ मोक्षयापूर्वक्षिप्तोवलापस्मिततनाशने ॥ ३८ ॥ ॐश्रींश्रीं ध्रूंसविनु:ससो
मायेस्वाक्षिगोहिनी ॥ दक्षासरश्चउमेत्राजयाश्वायेन पापुन ॥ ३९ ॥ होमादिकं प्रयोगाण्यास

हिनी॥ दशाक्षरश्चक्रमन्त्रोजप्योयं द्वादशाङ्गुलं॥४१॥ उडुम्बरसमिभिर्भिश्चतामयेत्सकलापदः॥ भूदेः क्रमात्तिवश्यंप्रति
म्नीसो स्वभुपजायते॥४२॥ ज्ञानेश्वरायहृदयं शमायष्वाठवर्णिका॥ भूतामाद्युलगायत्र ज्ञानेश्वरसमास्वया॥४३
षट्दीर्घंयुक्तवीजेन षडङ्गानि समाचरेत्॥ वंक्षेज्ञानेश्वरं रक्तदेहनीलाविभूषणे॥४४॥ वामजानुस्थितं ध्यावाम
करे दक्षेवनदधनं॥ जपेदक्षरसाहस्रं तद्दशांशं तु नघृतै॥४५॥ षडङ्गगन्धदिक्पालशस्त्रायुधैः परिपूजनं॥ तज्ज्ञानेश्व
रमन्त्राणामायदानदरिद्रता॥४६॥ ॐ ग्रों ग्रीं ग्रोंस ३ स्त्राज्ञानेश्वरपदं वदेत्॥ ङंतं स्वाहा द्वादशार्णोऽन्तिपः प्रभुत संम
न॥४७॥ कुवेद्धमीसमिडिभ्युः स्वजीवाः सर्वस्यवश्यगाथ क्लीं वा नापानदे मुं चं साधकास्य प्रभावतः॥४८॥ अ
पवाकुसुमउवक्ष्ये शं हवे समयउच्यते॥ सं पूर्वकं षडर्णोयवर्णोरवांजकल्पते॥४९॥ द्व स्वाज्यात्र लगाय्यत्र राहवः
परिकीर्तिता॥ स्वरसरसुंकूमवर्णास्सर्पकायं क्रमांतालि॥ विकृत्तास्यं रक्तनेत्रं धूम्रालंकारमस्त्र हं॥ उपोवर्णा
सहस्रं तु तामयेघृतेन च॥५१॥ ग्रहराणाधिपज्ञानेश्वपूजा ह्यग्निउदीदिशा॥ वाहोत्पपासकोभूयोसंग्रामे वि
जायीभवेत्॥५२॥ ॐ सां सीं सौं सवित्रु सरां हम्भ्रिणेहिनी॥ दशाक्षरोराहुमन्त्रो जप्यश्चादौ दशायुतं॥५३॥ हवी
भिस्तोमयिःवा वह्निजातस्तं तर्पयिष्यति पात्राभिः शिभ्रि संग्रामतियमीविजयी भवेत्॥५४॥ केकेनविह
दिस्येवंकेतुमन्त्रः षडर्णका॥ ब्रह्मा ऋषिर्मतं छन्दः पङ्क्तिः केतुश्च देवता॥५५॥ कं वीजं वेतुशक्तिः——
चषरागकं॥ सते केतुं कृष्णवर्णां कृष्णवस्त्रविभूषितं॥५५॥ वामहस्यन्नवमङ्कुशं साभयेतरपाणिकं॥ अं

गेग्रहैश्च दिकामे पूजा हृत्रिश्चयालिका ॥५६॥ अन्नमु ग्रहपूजाया पूज्यं मस्याश्च कयेत् ॥ नदन्त्रिसंचोत्तरस्यापी
शानादिनदगृन ॥५७॥ ॐ घ्रांघ्रींघ्रौं सविंडुः सकटवेवल्लिगेहिनी ॥ दशाक्षरकेन मंत्रोजप्योयं द्वादशाभुतं
५८ ॥ होमः कुशैः प्रकर्तव्यो घृतानैर्नपर्समादिवत् ॥ उपासकानामतस्यकेन वाग्रेवलं निहि ॥५९॥ अथातः सं
प्रवक्ष्यामि ग्रहमानव्रतसाधने ॥ ग्रहमामारिग्रह्णायां किंग्रहेडरिमेरपि ॥६०॥ ग्रहमामारि नष्टो यास्तु ग्रहैः
तिप्रयोजनं ॥ संगसापिंगला वस्या भ्रामरी भड़िकानथा ॥६१॥ उल्कारिप्रातंकपतनविकटागर्भपालि
कौवेवीजमुसमुचार्यापंगलवेदिमारिणि ॥६२॥ प्रसीदतु त्रिनिगोकृतयोरु कि वर्णकौ ॥ दीर्घकेषु
जा ॥ पर्व्यवीजेन चषडूकं ॥६३॥ पिंगवर्णा पिंगकेशा पिंगनेत्री वतुः शताः ॥ हानाम्पा दधती पद्मयुगलं
नामजाप्यहं ॥६६॥ अथ पूजाविधिं वक्ष्ये सर्वोस्या मे वतंत्रतः ॥ यवात्तुष्पाणि शालानि धूपायुग्सम
भव ॥६७॥ घृतपुष्पीपमपुरमेव शाः पायसदध ॥ अलंकाराल्पथारक्तास्तथा वस्त्राणि चन्दनं ॥६८॥
स्वर्णालेकानि शिष्यापि सद्व्येर्दृत्वं पक्वौ ॥ तर्पयेत्परमेशानीं तम्रन्नमेतैः स्वः स्वधा ॥६९॥ भूर्वर्णपत्र
त्रिः पत्रहलाया पम मनोरम्ये कृत्वा पत्रेप्येकतु योगिनीन्तत्र पूजयेत् ॥७०॥ ततमंत्रं वरं तस्याविद्य
ह्नांत्ये सहवशः ॥ सम्पाद्य तत्पूजायत्नविधौ प्राप्नतारणं ॥७१॥ ततश्चकुर्यं विधिवत्कृत्वा चन्दनगरल
क ॥ अथवा छत्रित्रिसेधकेस्मृति सेगामयंत्वभिः ॥७२॥ चतुर्हस्तप्फलमस्तोनयोनयोनिष्ठिरस्नानसः ॥ यो

× रौद्रनक्षत्रनश्चा ह्नौं जन्मे धिष्ण्यरे कस्मादशा ॥६२॥ फलेमामान्तसंपंल्पादेकोतपवपनोक्षया ॥ पिंग
लाहृत्यततसीमस्तधि आधिवारिका ॥६३॥ उष्णांशेख्नु वर्गस्य दृष्ट्वा कुर्याच्च साधके ४८

257

गिनाग्निंनुसेस्थाप्यकृत्वापूर्वदिनाःकीया ॥७३॥ अमानांदशवारंतु गिनत्रापाःमहत्स्यथा ॥ विल्वपत्रैस्तफ
लैश्चकमलैर्नागकेशरैः ॥७४॥ गुडुप्यात्यायसान्नेनमथैवकुलैवसुना ॥ सहस्रमथुनंकापिलक्षगाकाम
नांकुमार ॥७५॥ अथपूजाप्रवक्ष्यामिदैवेग्निपूजयेत ॥ इछाज्ञानोक्रियांज्ञक्रिविभुकोणेपूपूजयेत
७६ ॥ मन्यथास्यंवनदव्वःपवकोणेपूपूजयेत् ॥ षडंगेपूजयेत्सम्यग्वादछ्यत्रेस्वयोगिनि ॥७७॥ नव
ह्येष्वर--- सानवुग्गाणिपूजयेत ॥ पूजाप्रकारेहोमश्चसर्वासामपमेवहि ॥७८॥ विशेषःडवर
त्रोन्वरात्रान्वरात्राछदाभिवारकै ॥ स्वकुचर्मधराश्चत्रांभ्यायेत्सभुजधारिणी ॥७९॥ गणडासनमा
सीमंते--- गरुकारका ॥ लक्षमेकंप्रजप्यादौतत्पेत्वकहितनयेत ॥८०॥ सर्वशत्रुविनाशःस्या
डःत्वंमास्रोमिकुत्रचित ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिवस्तुस्यतुच्छसाधनं ॥ मायाछ्यात्रस्त्रिजायांमोमंग
लमंगलाशयेबा ॥८१॥ एकादशाक्षरोमंत्रोमंगलामाःप्रकीर्तित ॥ कृत्वाद्यवषडंगानिविधि
वत्पूजातथा ॥८२॥ ध्यायेदेमांत्रिनयनांशुद्धदादिस्वसंनिभां ॥ दरक्षेरक्तवांमाजंगनिहरवरो
धरां ॥८३॥ पमस्यवउर्वीरागंदधतीभुजपत्र्चवै ॥ सुरांजानमेनुमर्जारकांतिगिराविराजितां ॥८४॥
एवंध्यात्वामरेशानिपूर्ववत्परिपूजयेत ॥ ननालक्ष्ममंत्रजपात्मारतोयाष्युरःसरं ॥८५॥ योगिनी
क्षेत्रवदुकर्शंगाद्विपवलिंहरेत ॥ सर्वासामेवपूजातिमंगलेवप्रसीदति ॥८६॥ योगिन्याप्रसाद

र्थ वर्णावर्णलक्षं जपेत्सुधीः । तद्योगिन्यानक्षत्री जपेन्नसंख्यकायुतं । ८७ ॥ अदृष्टप्राप्तिवद्धस्वच्छभाग्य
फलं स्वयं । स्यान्नये पूजयेत्तावन्नरस्तं च प्रलभ्यं जपेत् ॥ ८८ ॥ एकैकं यो वर्णशतं यावदनुष्ठाय योगिनी
पूजायां वर्णवशकं योगिनीचारिमत्रयेत् ॥ ८९ ॥ वर्णानुस्तेनमंत्रेण यस्याः सेता परो भवेत् । तस्या पीडा निवृ
त्तिस्यात् तर्णा ध्यान्तयत्नोऽदिने ॥ ९० ॥ एवं विधिर्नवार्णानां नविहतयं सुरसत्तमाः । योगिनी तुल्यफलदा वामपमा
र्गे च दक्षिणे ॥ ९१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि धामरीभौमसमान्तरं । सीं धाम रिपदं प्रोक्ता नगानां मेकमीश्वरी
॥ ९२ ॥ धामयक्षानां पोडशार्णो मंत्रो स्याः परिकीर्तितः । पिंगलायस्वयं मस्या सिद्धयं शर्करा दश ॥ ९३ ॥ मंत्र
यित्वा मपामार्ज्जदशादिक्षु च हस्तमेत् । धामनमनात्रजेन्यार्गमार्गस्या सर्वरक्षाहि ॥ ९४ ॥ सर्वनाहं समा
यान्ति व्याघ्रः सर्पाश्च तस्करा ॥ अग्निनाऽष्टमूयाश्च नित्यमेवसमाचरेत् ॥ ९५ ॥ अथ डिकमसमभडदेही
मिच पदं पुनः । वदेश्च परमडाणिनाशयछिनयं नलः ॥ ९६ ॥ स्वाहान्तो नितवर्णो यं अडिकायामनुर्मतः । प
ञ्चदीर्घयुक्तबीजेन षडंगविधिरिरितः ॥ ९७ ॥ मंगलावर्णभानां स्याध्यानं स्याद्धानडःफलं दायिनी ॥
पिंगलावमन्नुदिष्टं जयाद्यप्रोक्तवत्सना ॥ ९८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि धन्याख्याशुमान्तरं । शोधनं देसप्तु
वाग्वंधस्वेचाताष्टवर्णकः ॥ १ ॥ षड्दीर्घाद्याबीजेन षडंगविधीरिरितः । नास्ति धन्यासमा काचिदिहलो
केफलप्रदा ॥ २ ॥ पुरश्चर्यात्रयंकृत्वा प्राग्जन्मार्जितपातके । संत्नेष्यधन्या ददते धन्यत्वं साधकाय च

×उपानत्कनवे पस्थानि त्विना नाम्न्चा नुजेत् । याजनकं जपमंत्रस्य प्रसेवतवधां ॥ ९६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि भ
डिकां वधमान्तरं । सर्वीजं तोयभूयो ताज्ञा तयादो समाचरेत् ॥ ९ ६ ॥

258

२

३॥ वृहस्पतीश्वरात्पश्चात्काश्यां धर्म्यो दिनो कपेन॥ उत्पश्चिमतत्र कृत्वा वंशोधध्यः प्रजायते॥४॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि सिद्धांघ्रकस्य मानरं॥ सिद्धमेव गमान समुत्काश साधयद्ध्यं॥५॥ हृदयां नो मे त्रैवर्णः सिद्धया तपुरी रि
न॥ श्रीजने गणदंगानि जपाद्वो प्रोक्तवच्चरेत॥६॥ नासि सिद्धपालकानां कर्मसिद्धिर्न कुत्रचित॥ उपास
को यसि सिद्धायाये ना त्रायन जायते॥७॥ नदग्नायणदेवानां पाकेष्याः सर्वमेव हि॥ बहुकर्मसि ध्यनतस्यम
नाराराधनं विना॥८॥ ततः संप्रवक्ष्यामि वान्कोमदस्य मानरं॥ ॐ मम रोग नाशाय मंजये कावराक्षर॥९
सर्वरोगाय हामंत्रो मार्जनात्म प्रसन्नः॥ उल्कामंत्रोय स्पति सिद्धा नगदोनस्यमंदिरं॥१०॥ शीतलायां मसामा
यां मसिर्पिलक्षणानि वितं॥ उल्कामित्येव सम्भूत्वा नगरग्राम मध्येषु तः॥११॥ नानावाद्यैः परिहृतं वस्त्रादिभिर
लंकृतं उत्सजेत्प्रयाणो याभुपद्रवशान्तो भवेत्॥१२॥ अथातस्संप्रवक्ष्यामि संकटाभ्यमानरं॥ ह्रीं संकट
चरी जंमेवरमं मानयद्ध्यं॥१३॥ षोडशाक्षरी मंत्रो यं सर्वदुःखोपनादनः॥ कारागारे जपे लक्षं बंधमो
क्षः प्रजायते॥१४॥ वीरेश्वरात् दक्षिणाभ्या मं कटाय त्रसे। स्थिता॥ तत्र षोडश लक्षाणि जप्त्वा ते मंजुईगी
यां॥१५॥ नम्यसि सिद्धा भवेमंत्रा समुत्पाद्य दिभिः सह॥ अमुकाख्यामुकं कष्टं गतं तं हतमेव हि॥१६॥ अ
थातः संप्रवक्ष्यामि विकटीके उमानरं॥ तारात्त मोभगावति विकटे वीरकालिके॥१७॥ प्रसादभूमतं मं
त्रैः प्रकुत्याति प्रकीर्तितः॥ काश्यां वीरेश्वरास त्रापश्चिमे विकटाधिमा॥१८॥ तत्र मंत्रमिमं जप्त्वा य
हरमत्ताश्ववानुकाः उदरं वापि वंध्यायापुसवं प्याल्लथाधिरः॥१९॥ मात्रादिभिस्सकंवा ताना नार्थमा

नृचिवर्त्तिनाव॥ साधकस्य करीस्य हृन्नीरोगा। चिरंजीविनः॥२०॥२२०॥३५६॥ ~~इति श्री नारायणमायाय कला~~
~~नुमनेमेतन्त्रे शिवपुराणे नवप्रकाशे कविरा~~॥ ॥कृनवकुञ्ज॥ देवदेवं महादेवं भक्तानुग्रह
कारक॥ ब्रासाघाहृौभास्फुरत्स्परथेति हुंति शंकय॥१॥ रहोमृनानां योगेन मनो नोसहतात्रिनां॥ स्वर्ग
योऽभ्युप्रयछंति तन्मेनुत्रूहि शंकर॥२॥ श्रीशिवउवाच॥ ब्रह्मण्याशक्ति मण्डली नां नापिका परिकीर्ति
ता॥ योगिनां मुक्तिदात्री सा सा गिनां भोगदामता॥३॥ ब्रालिख्येकाक्षरं गीतं प्रतिगायत्र्यस्य निमन्ते॥ गाय
त्री छंद नदिष्टं चः शक्तिः कीलकं वरः॥४॥ ध्याये ब्राह्मी पलाशस्थां हंसारूढां च मैरवां॥ अक्षमालवराभी
तिकमंडलुकरां तनां॥५॥ वीजं नैव वं गात्रिमक्ष्पेदेवी प्रपूजयेत्॥ षट्कोणे च षडंगानि शक्तयाक्यक्ति
तादले॥६॥ चिन्तामणिह्यानतीलयुरकिरणं तारिस्तकः॥ मतस्तूवां च समे नाः सरस्वत्यप्रकीर्त्तिताः॥७॥
लोकेष्व राशीवां ने च त्रिपुराद्विनयं भवेत्॥ वागीश्वरीरुद्रविष्णु रवां मर्विसामता॥८॥ पपात्र्यकाश्रुरूते
च षोडशी कीर्त्तिना त्रिका॥ नस्मत्रेः पूजनीया वाहे दैश्वाः सहनपः॥९॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं पगाशस्मि
धेर्हुनेत॥ नस्वछ्वप्रक्रशालिन्ते स्तर्पयेन्माजेये क्रुशा॥१०॥ ऐश्वर्यार्थं सनाशार्थं गायत्री प्रथमा प्रियुक्
संरक्षणार्थं पुत्रार्थं द्वितीयवरणान्विते॥११॥ मारणे ज्ञाटनाद्यर्थं नतीये न समन्वितं॥ लक्षमात्रं जपेन्म
त्रं कार्यसिद्धिः प्रजायते॥१२॥ अथादौ संप्रवक्ष्यामि चिंतामणिसरस्वति॥ तारं मायां रहंसनानुरकारा

259

यास्त्रविंदुकान्॥१३॥पुनर्मायांचमारंववदेनत्रेतांसरस्वति॥त्दयंतामभवार्णायंमंत्रभूपरिकीर्त्तिताः॥१४॥
त्रिष्टुप्छंदऋषिःकण्वाचिंतामणिसरस्वति॥देवताह्स्रैंवीजंस्यान्नह्रींशक्तिर्नियोगकल्पने॥१५॥सरखंडि
तैःकादिवर्गैःस्याटंगकल्पनं॥पुनश्चनारवह्स्ल्रैंकोपरितंदीर्घपञ्चयुक्॥१६॥स्वकूटेनैतद्योगात्तिमंत्रा
र्णाश्चिन्त्यसेन्नतो॥मूर्द्धभ्रूमध्यकर्णाक्षिनासिकास्यगुदांघ्रिषु॥१७॥हंसारूढांमौक्तिकाभांमंदनस्यंदुरो
स्वरां॥वीणामृतघंटांबुप्रवीकहस्तांकजास्थितां॥१८॥ध्यात्वैवंमनसापूज्यकुर्याद्धास्मंतंततः॥वाग्दध्यां
पार्श्वयाःपूज्यसंपूजनप्राक्कतान्वये॥१९॥ततःखडंगावरणान्नंतश्चाष्टदलेर्चयेत्॥पूज्ञामधांभृतिश्चिंत
स्मृतिशक्तिंनमोर्चयेत्॥२०॥वागीश्वरींश्चामुमतिस्वलिब्राह्म्यादिकाश्चपि॥दिक्पालेश्चवर्ज्रस्याजपाद्य
दशालक्षकं॥२१॥सितावजैरष्टिसाहस्रंहुनेद्धामाचपके॥एवंसिद्धमनुर्मंत्रीकाम्यकर्मणिसाधयेत्
२२॥सूर्यमंडलगतादेवीध्यायन्प्रतिदिनंजपेत्॥सहस्रत्रितयंतोयत्रिमासाभ्यांमहाकवित्॥२३॥अथा
तःसंप्रवक्ष्यामिज्ञामिज्ञानपूर्वासरस्वति॥रेफारयुक्ताह्सनाविंदुनाःपूर्ववीजकं॥२४॥हसक्षरतइलेप
चईकारसंयुतं॥विंदुनाद्यावचंकूटहसराग्नारसंयुता॥२५॥विसर्गान्तास्तर्तीयंस्याद्बीजंज्ञानस्वरूपेमनुः॥
ऋषिनुदक्षिणामूर्त्तिर्देवीज्ञानसरस्वती॥२६॥आंत्यवीजंभवेच्छक्तिराद्यवीजंतुकीलकं॥अथविजेनवांगा
निकृत्वावीजेनविन्यसेत्॥२७॥दक्षिणोचकरावानेद्वयाक्षीजंत्रयंपुनः॥पादादिनाभिपर्यंतीनाभ्यादिहृ

दयान्तके ॥ २८ ॥ हृदयादिवराद्यैर्तं क्रमाद्धं जत्रयं न्यसेत् । ततो ध्यायेत्स्वयं त्रिभां व्यक्तां चंडकलाधरां ॥ २९ ॥ करैः
धत्ते त्रयवत्ति पुस्तकं वरदाभये । पीनोत्तुंगस्तनां पृस्तां वडालसीम सुरगांवरां ॥ ३० ॥ एवं ध्यात्वा चयेच्चित्ते ततो
वाह्ये समर्चयेत् ॥ तत्र्यापि त्रिकोणे तु वामाद्ये ब्राह्मादिकायजेत् ॥ ३१ ॥ षोकृ ध्यायो स्वोरी मंत्रवजे छाफि चतु
ष्र्यं ॥ आद्या वह्नि विषयाणां स्मर्मोऽन्तरीममा ॥ ३२ ॥ सर्वी नैत्र नो वाहे पं वको शो समार्धरेत् ॥ आग्नेये
शानैर्ऋत्यवायव्ये पश्चिमे क्रमात् ॥ ३३ ॥ यजेत्कोणे पंचवाणान् शोभरां मोहं तथा ॥ संदीपनं मोह
नकौ तथा चोन्मादनान्तिन ॥ ३४ ॥ ततो गावरां पूज्यं पूर्वीसा यह्यो मिथु ॥ क्रमेशाशाक्तयः पूज्याः सुभ
गा वनस्थाभगा ॥ ३५ ॥ भग पूर्वा सर्पिणी तत तत्वभगमालिनि ॥ अनंगानंगकुसुमा ततश्चानंगमेखला
३६ ॥ अनंगमदना चेति ध्याता नमा सा निरूपये ॥ अक्षस्रक्पुस्तके कारस्कामा. सर्वदा शक्तयः ॥ ३७ ॥ दिव्यांव
राः सर्वभूषाः सर्वाभिष्टप्रदायका ॥ ब्रह्माद्याश्चंडिकान्ताश्च तद्बाह्ये पूजयेत्तत ॥ ३८ ॥ भैरवानसितांगाद्या
न् शक्राद्दिनाथधान्यपि नेजपाद्दान्दलक्षं स्यान्मधुरत्रयसंयुते ॥ ३९ ॥ हुनेत्स्वनाशापुष्पैर्दशांशावा
शतांशकं ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्नाचरेद्य ॥ ४० ॥ पुष्पाक्षपुष्पैरभुत्तै सौभाग्य च महोमयेत् ॥
लक्ष्येन थेकृत्या महासरस्वतिनियच ॥ ४१ ॥ मधुरत्रितयापेतबिल्वैश्चैवाभुनं हुनेत् ॥ भवंति सकलाना
कवरापानात्वन्त्रसंशयः ॥ ४२ ॥ एवं कुर्यात्स्मश्यर्थं वीजैकैकस्य कथ्यते ॥ एथक्क योगो ध्याने च तत्रा

260

पंचाद्यबीजके ॥ ४४ ॥ नवकुंभनिभां देवी मुण्डमालाविभूषितां ॥ कर्तृकपालविद्याक्षमालां राजन्महस्ताम्बुजां ॥ ४५
एवं ध्यात्वा जपेल्लक्षं पूजानां यं च पूर्ववत् ॥ कवितानां प्रयोजनस्य नानावृत्तार्थशोभिता ॥ ४६ ॥ रक्तां मुद्गर
रो मूले विलसेन्मणिकार्णिपीठगां ॥ सृणिपाशकपालेषु नानुरंगवरं करा ॥ ४७ ॥ रक्तारक्तेक्षणाःका
ममदघूर्णितलोचनां ॥ लीलाविलाससंभिन्नां नवयौवनसुंदरी ॥ ४८ ॥ देवीं ध्यात्वा जपेल्लक्षं यो बीजं मम
धमेवशी ॥ त्रैलोक्यांसो भयदाम्भुरो वह्निछिभायसो ॥ ४९ ॥ अक्षमालासुधाकुंभमुण्डपुस्तकधारिणी ॥
नवकुर्दंडसंकाशां राजन्मौक्तिकभूषणां ॥ ४० ॥ ह्रीं क्लिं संचिन्मयि ध्यात्वा बीजं सारस्वतं ॥ यो जपे
ज्जायते तस्य कविता भुवि संमता ॥ ५० ॥ अथातो वाममार्गस्थं वक्ष्ये नीलसरस्वतिं ॥ तारा लक्ष्मी च हूले
स्वाहमायो कारसंपुटो ॥ ५१ ॥ हूं फट् नीलसरस्वत्ये स्वाहांता मनुवर्णिका ॥ अष्याघाघ्र स्रगायत्रिं तथा
नीलसरस्वति ॥ ५२ ॥ नेत्रवह्नेर्नुनेत्रांगे नेत्रार्णैरंगकल्पनं ॥ मंत्रो चिन्तेरथो ध्यायेद्देवी सर्वे हृत्सिद्धिद
५२ ॥ यद्भं शिरः स्थूलमभिं कृशाये दंष्ट्रिं भजे ॥ पाथायंती पादनले पकं चण्डकलाधर ॥ ५४ ॥ जपपूजादि
कं सर्वमस्या स्मारावदा चरेत् ॥ विशेषाज्जपदावादे विशेयं समाप्तितानमिः ॥ ५५ ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्या
मि नारस्युभुवनेश्वरं ॥ श्रीं मदेकतटतिलसरस्वतिं पवदेत ॥ ५६ ॥ महोग्रतारदेवी शिववसर्गपदं वदे
त ॥ भूतपिशाचराक्षसाग्रसयुग्मं हम तिव ॥ ५७ ॥ ब्रांयं छेदय युग्मं वर्ग्गा ह्रीं फट्स्वाहेति ॥ द्विपंचा

शाक्तिति श्चाये ध्यान पूजादिपूर्ववत् ॥ ५८ ॥ अथान्यः संप्रवक्ष्यामि त्रिवर्णां मंत्रनायकं ॥ ह्रीं त्रिं हूं मिति विख्या
तं यथा त्रिपुरभैरवि ॥ ५९ ॥ अथान्यः संप्रवक्ष्यामि त्वचेवदय्यतं तथा ॥ त्रीं हूं फट् वनराशौर्यं प्राग्वत्पूजाजपा
दिकं ॥ ६० ॥ अथान्यः संप्रवक्ष्यामि वामा घटसरस्वतिं ॥ हसखफरवर्णांश्च एकोरेणासमन्विता ॥ ६१ ॥ नमः
स्वादादिमं कूटं हसराऊं मम विना ॥ विसर्गान्ता द्वितीयं स्यात् फल्गौ फारेफ एव च ॥ ६२ ॥ इकारेणाक्षसं
युक्तास्तृतीयं कूटमुच्यते ॥ वावंप्रायां रमा कामवाराख्यं बीजपंचकं ॥ ६३ ॥ श्रीं वीं तं च सम्प्रवाच्य तमोघ
टसरस्वति ॥ घटे च दद्यं पश्चान्नरयुग्मं वदेत्तता ॥ ६४ ॥ षडक्षरो मया प्रोक्तो यं कुरूपं तथा ॥ स्वाहां
तो त्रिकूटनामार्यं प्राग्वत्पूजादिकं मतं ॥ ६५ ॥ अथान्यः संप्रवक्ष्यामि विद्यांक्षितिसरस्वतिं ॥ वामाचारे
णफलदा वाग्वीजं हैं सप्तचरेत् ॥ ६६ ॥ ह्रां प्रच्चार्य क्षितिं देवि विद्येयं द्वे नवाक्षरः ॥ चामुंडामंत्रवत्सर्वं
जपन्यासादिकं तथा ॥ ६७ ॥ अथान्यः संप्रवक्ष्यामि ह्यंतरिक्षसरस्वतीं ॥ वाचं माया मकारिक्षसरस्वत्य
मो नो हिं मि ॥ ६८ ॥ द्वादशार्णो मनुज्ञेयो वशीलक्ष्मिनोयदा ॥ अक्षय्यादिपादानां वाता हूरस्था मपि साधकं
६९ ॥ महासरस्वति विक्ष्ये सर्वकामफलप्रदा ॥ ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं सम्प्रवाच्य सौ-क्लीं ह्रीं ऐं पुनर्वदेत् ॥ ७० ॥ क्लूं
ह्रीं च तिलन्नारे च सरस्वतिपदं ततः ॥ कामरवि जातिबो वाच्य ऐं क्लीं श्रीं क्लीं पुनर्वदेत् ॥ ७१ ॥ सौः सौः ह्रौं
हिजापा च मंत्रो द्वात्रिंशद्वर्णकः ॥ ब्रह्मानंद्धप्यस्त्सोयमुख्य धाः परिकीर्तितः ॥ ७२ ॥ पंचवर्णा वा ष्ट्व

261

चाहुपंचेषुवदर्शौरंगकल्पनं ॥ नवासनं स्वर्प्पभूषिकर्त्री वापिकपानयं ॥ ७३ ॥ वषकं चत्रिशूलं च दर्पणं च वचनु
क्रौ ॥ भुण्डमालाधरां त्र्यक्षां भवनीलसरस्वति ॥ ७४ ॥ चतुर्लक्षं जपेद्विद्यां किंशुकैर्मधुराप्लुतैः ॥ दशांशं जुहु
यात्सुजां पीठकुर्यात्र उच्यते ॥ ७५ ॥ त्र्यादौ त्रिकोणं षट्कोणं मष्टषोडशपत्रकं ॥ द्वात्रिंशत्पत्रमवुं स्याम्ब
नुःषष्टिदलं ततः ॥ ७६ ॥ रेषाष्ठं धराजेहं चतुरस्रमतःपरं ॥ एवं पत्रं समालिख्य वाह्यतःपूजनं चरेत् ॥ ७७ ॥
चतुरस्रस्याग्निकोणे विघ्नेशं परिपूजयं ॥ वायुकोणे क्षेत्रपालं नैऋते भैरवं तथा ॥ ७८ ॥ नैऋतेयोगिनीः
सर्वा वामभागे गुरुं यजेत् ॥ भूगृहस्याग्रेद्वारे द्वायामणिमा लघिमा तथा ॥ ७९ ॥ महिमा वशित्वमाप्त्याशिता
कामपूरणी गरिमः प्राप्तिरित्येताः पूज्याप्यष्टौ पि दिक्क्रमात् ॥ ८० ॥ धरागृहस्यरेखायां हितियायां तु भैर
वान् ॥ भूमिगेहतृतियायां रेखायां मातरःपुनः ॥ इत्थमायावृक्षिवष्ठो योगिनिविठडा प्रदेशयेत् ॥ ८१ ॥ चतुः
षष्टिदलेपत्रेशक्तिरवेत्त्वतावति ॥ कुलेशी कुलनंदा च वागीशी भैरवी तथा ॥ ८२ ॥ उमापार्वती शान्तया
चराराभूस्वा कालरात्रिभी ॥ महालक्ष्मी चकंकालीनडकाली सरस्वति ॥ ८३ ॥ वाग्वादिनी च नकुली पडका
लिशशिप्रभा ॥ प्रत्यंगिरा सिद्धिलक्ष्मी च महेरी चंडिका खेचरी भूचरि सिद्धकामाक्षा हिंगलावसा
जया च विजया चाथ जिता नित्यापराजिता ॥ ८५ ॥ विलासिनि तथा घोरा विभ्रू [illegible] धनेश्वरी ॥ सामेश्वरी
महाचंडा विद्याईसिद्धिनायिका ॥ ८६ ॥ वेदमार्गं तथा भीमा उग्रा च घा च सङ्गति ॥ उग्रेश्वरी चंडगर्भा जो

न्त्वा सप्तोपशोवमी ॥ ८७ ॥ कुलिका कापिनिका स्यातान वल्मथ दाकिनी ॥ राकिनी माकिनि वाथ काकिनी शाकि
नी तथापि ॥ ८८ ॥ फोकिनि निचनु षड्विंशत्क्रमयः सिद्धिदायका ॥ दर्शयेन्मुखे वरिमुण्डा ढिनिया वरगो विंत्रे ॥ ८९ ॥
द्वात्रिंशत्पत्रमध्येन पूजायतान्नशत्क्रमय ॥ किरालायोगिनिवीराद्दू मानालादक्षिणाहरा ॥ ९० ॥ कुर्द्धकेशी च
मातंगि मोहिनी वंशवर्द्धिनि ॥ मालिनि निलनलिना हनीमनोन्मायेणीति धरा ॥ ९१ ॥ वर्वरी छत्रहस्ता च रक्तान्वेी
विचर्चिका ॥ मानकाहूरदर्शा चक्षे त्रेशीरंगिरणीन्दि ॥ ९२ ॥ शांतिदेव्या वज्रहस्ता च प्रचण्डेनाम्भूमंगाला ॥
उष्ट्रानीयावराणंवी जमुण्डांप्रदर्शयेत ॥ ९३ ॥ नतषोडशपत्रेषु पूजयेत्षोडशक्रमये । मुण्डाभ्रीः कुकुला
च त्रिपुरान्ते नलक्रिया ॥ ९४ ॥ रतिः प्री निस्तथावालो लुभुखी इफामलाविला ॥ पिशाची च विदारी चक्षी
नलाचक्रयोगिनी ॥ ९५ ॥ सर्वेश्वरिणि संपूज्य सृणिमुण्डाप्रदर्शयेत ॥ अष्टपत्रेस्वत्वमंत्रे यजेदष्ट सराव
नि ॥ ९६ ॥ नमः पद्मासने पद्मरूपे वागनुवलेश्वरी ॥ कमो वदद्वयवाग्वादिनि स्वाहा ध्रुवादिकं ॥ ९७ ॥ वा
गीश्वर्या मंत्र उक्तोष्ट्रविंशतिवर्णकः ॥ मदाकविवर्णा लक्षजपान्नंप्राच्या व पूजनं ॥ ९८ ॥ हसकलह
रा भुक्ता हकारे रागवरद्वयं ॥ चित्रेश्वरी निवाग्बीजं स्वाहान्ते द्वादशाक्षर ॥ ९९ ॥ चित्रेश्वर्या मनुलक्षजपा
च्चित्रकलाप्रदा ॥ स्त्रीवश्यफलन्तथा नेनेवलिकोणोपपूजयेन ॥ १०० ॥ वाग्बीजं कुलजं वाक् सरास्वन्य नलां
गना ॥ एकादशार्णां मंत्रे राकुलजं दक्षिणोवयेत ॥ १ ॥ वाग्नयाश्री वेदद्वंद्वकी ह्रीं श्वरिवसुप्रिया ॥ त्रयो

॥ राम ॥
॥ २६२ ॥

262

६

दृशाहांनयजनेत्रम्पकौ ऋंनायिकां ॥ २ ॥ यष्ठाश्वनेत्र पूर्वोक्रामांतरिक्षसरस्वति ॥ वायव्ये कोणे हूघोर्त्रीय
जे हृदसरस्वती ॥ ३ ॥ उदङ्गीतत्परस्वत्पा नवार्णं नवतीयजेत ॥ ईशानेपजयेत्त्वेप्रोक्तां किणिसरस्वती ॥ ४
पंचमाहत्रिमाराध्यक्षोभमुडाप्रदर्शयेत ॥ तस्य वाह्ये तु षट्कोणे डाकिनिसांकिनी तथा ॥ ५ ॥ लाकिनी का-
किनि चैव शाकिनि चैव शांकिनि हाकिनी तथा ॥ दमायेडविशीभुजाषट्भावरणा पूजयेत ॥ ६ ॥ त्रिकोणोत्त-
वृत्तिः पूज्यापराबाराच भैरवी ॥ दर्शयेत्कर्षिणीमुद्रां पूजयेत्संप्रकीर्त्तित ॥ ७ ॥ गणेशायक्षेत्रपालाभ्ये यो-
गिनीभैरवाय च ॥ नारायैश्चापि विन्यरेद्वलिं विस्मे चतुःपथे ॥ ८ ॥ मासमाषान्नमेकाह्ययाजसाहृपका-
दिकान् ॥ वलिऽव्वं समाख्यातं मंत्रनेष्टसाध्यवृत्ति ॥ ९ ॥ अस्याध्यानं त्रिधावासत्वादिगुणभेदतः ॥ श्वेतां
वरांघ्रां सस्यांसभूषाभरणभूषितां ॥ १० ॥ चतुवक्त्रो मष्टभुजो दधानां कुण्डिकाबुजे ॥ वराभयपाशाङ्कुशौ
अक्षस्रक्पुष्पमालिके ॥ ११ ॥ दारूपाधौतिधौ ध्यायेत्सृष्टिध्यानमुदीरितं ॥ रक्ताव रारत्नसिंदूरगतस्था
हेमभूषितां ॥ १२ ॥ एकवक्त्रो वरसंषेभुजैः संचितत्रीक्रमात् ॥ अक्षमालापानपात्रंमभयं वरमुत्तमं ॥
१३ ॥ श्वेतंद्विपस्थितां ध्यायेत्स्थितिध्यानमिदं स्मृतं ॥ कृष्णां वराहांनौ संस्थानाम्फ्रांभरणासभुमां ॥ १४ ॥ न
वजांमुखैः दंष्ट्रादनाभिर्दधतिवरं ॥ अभयं परशुं देवी खिङ्गपात्रपत्नं स्लं ॥ १५ ॥ मुंडिं शूलं च मुशलं कर्त्री
शाक्तित्रिशीर्षकं ॥ संहाराख्यं वज्रपाशो खट्वांगं गदपासम् ॥ १६ ॥ एकाक्ष्मो धौ स्थिता ध्यायेत्संहाद्ध्यानकं

लदधा नमी हवं ॥ कर्मं सुकुरसो ष्यपुष्पाये स्पत्र नथा नथा ॥ १७ ॥ एवी सुद्रेमनोनेत्री गिरा बाबस्पातिर्भवेत् ॥
हूर्वा त्युपातुलेरवस्यारोवनारसयुक्तया ॥ १८ ॥ वलस्पा छित्रमा लस्पाजि ह्वायां पितिरहे पनं ॥ संप्रा प्नेचा ह
मेवषेस वंड्गा हुहनापिया न ॥ १९ ॥ अयुतंमनत्रसंन साववावालककाटेन ॥ वेत्रीयान्तुयसंयुक्तं घलिंद
स्वाविधानतः ॥ २० ॥ ह्वादशोव वस्मेरेप्राप्नेभक्षिमासाकविन्वक्रत ॥ ज्योतिषज्ञानी भवनेनं कर्षपात्रसुमंवीत
२१ ॥ उपदागेजलस्योपारनीया ह्वाचस्पतिर्भवेत ॥ चतुष्या थेइपशामेघा हिन्वा लज्ञापयं नथा ॥ २२ ॥ ज
पेह्वलसमारूपा विद्यामसयमानस ॥ प्रगोस्पसा चमुङां तिथिौ थे जपतत्पर ॥ करगोभवविद्यानां
सर्वासिद्धिमवाप्नुहि ॥ सिद्धान्कुलसमुत्पन्न एव वर्षात्रिभूतय ॥ २४ ॥ उपवेइपनयो मूर्द्धि करंदत्वा जपे
न्मनं ॥ वेदानन्या यसंयुक्तागविवदे लेडभावपि ॥ २५ ॥ विद्यायचे दिकरन्यां विजनेकदलीवने ॥ नबार्दीने
जपेह्विद्यामर्कलक्षा विधानतः ॥ २६ ॥ दाक्षिवालितदलायामामन्त्रयुज्यमानतो ॥ पुत्रागाचंपकाशोक
रभाविपितसंस्थितं ॥ २७ ॥ एवं ध्यात्वां यज्ञागतनीयलिंदया जंयतंतनः ॥ एवं कुर्वन्नरः सर्वमयवीहंलभतेवि
नान् ॥ २८ ॥ निर्वाश्पविशिरवा जो मभूमिस्थ्यो योजये मनं ॥ अयुतं जपभूमा हेसवापि सिद्धिमवाप्नुयान्
२९ ॥ विद्यासो ख्यधनं पुष्टिमायु सोरव्यं वराश्रियः ॥ रुपं कायम मानेन सच्चेयं नु मरस्वति ॥ ३० ॥ अथ मी
केश्वरेवक्ष्ये विपुटा रव्येसरास्वति ॥ श्री ह्रीं क्लीं मिति मन्त्रास्य त्रिगीजःपरिकीर्तिताः ॥ ३१ ॥ अनयस्य स्य स

263

प्रोक्तो भूयः संमोहनादयेत् ॥ द्रुं दासि हृच्च गायत्री देवी लोकेष्टुरिरिता ॥ ३२ ॥ ओं वीजं ह्रीं वह्निः स्याहिर्मंत्रो गोप
इगके ॥ ध्यानमस्याप्रवक्ष्यामि नानारत्न च˝˝ छिते ॥ ३३ ॥ सूर्यवीजकल्पमतं समाणिक्यदैमभूमिगं ॥ तस्याद्र
त्नाऽत्नम -- मांसिंतासनोपरि ॥ ३४ ॥ श्वेतपत्रे समासीनां माणिक्यालभूषितां ॥ केयूरहारमकुटरसना
नूपुरमाचितां ॥ ३५ ॥ पद्मद्वयं पाशवरौ त्रांकुशेक्षुशरासनं ॥ अभीतिपुष्पवाणांश्च दधानां करपल्लवै ॥ ३६
हेमोभांसगहूनी भिस्मरसागाभि समावृतां ॥ चामरादर्शीकरकतांवूलकरसोभिभिः ॥ ३७ ॥ इसत्रदक्षुा
दातं नीसाधकं निशि चिंतयेत् ॥ सूर्यलक्षं जपेन्मंत्रं हुनत्रिमधुरप्लुतैः ॥ ३८ ॥ राजवृक्षसमिडिक्षुनढाणां
शंत्रपूजयेत् ॥ षट्कोणमध्यदेवेशी कोणेषु गानिवार्चयेत् ॥ ३९ ॥ षट्कोणान्तहृदिः कार्यंप्री कोणादि
पुस्ययजेत् ॥ लक्ष्मीहरिपार्श्वेनिच्वशंकरं वरमिस्मरं ॥ ४० ॥ पार्श्वद्वयशेवपमतिधीपुष्पोतडच्चरं ॥ वृक्षादि
भिन्नीयंस्पान्नह्री रुपैलोकपालके ॥ ४१ ॥ चतुर्थपंचमंत्रेणामापुष्पैरितिफजमं ॥ ततः काम्यान्तिकुर्वीतजपे
त्सूर्यसहस्रकं ॥ ४२ ॥ तावहुते द्विल्वफलैः संपत्तिः परमाभवेत् ॥ राजवृक्षसमित्होमात्कौशिमाकधंगां भवे
त् ॥ ४३ ॥ जपाकुसुमहोमत्तुसमस्तजनवश्यकृत ॥ पलाशपुष्पहोमेनामृक्कृष्टकविताभवेत् ॥ ४४ ॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामि त्रिपुराशिवसंहितां ॥ सपिंदवो द्वादशेव स्वरुम् प्रथमवीजकं ॥ ४५ ॥ द्वितीयं कामवीजं स्यात्त
नीयं सौरिति स्मरं ॥ छत्यन्तानसरक्तस्याध्यानन्यासार्चनादिकं ॥ ४६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि त्रिपुरसंमि

मे.तं.
२६४

ध्वसंततितं। सपिंदवोक्तादशोवस्वराः प्रथमबीजकं॥ ४५॥ द्वितियंकामबीजंस्यात्तृतीयंमोहिनिस्मृतं॥ तत्त्व
(त्रानसरस्वत्याख्यानस्या सार्वतार्द्धिकं॥ ४६॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि रुद्रवागीश्वरीमन्त्र॥ ॐ वांश्रीं ह्रीं सभ्रवा
र्यं स्वे सौं त्वा लां नकामत्र॥ ४७॥ अस्याक्षरात्मनिश्वास्यर्षि विकमउदाहृतं॥ रुद्रवागीश्वरीदेवीगायत्री
छंदइरितं॥ ४८॥ स्वाहाशक्तिश्चवोबीजंरुद्रमंत्रार्णकैः क्रमात्॥ सांसोतंवापिसेसौंमः पूर्वकैरंगकल्प
नं॥ ४९॥ सर्वज्ञाम्रतनेजोत्वालामालिनीमउत्तरं॥ मत्रेभुक्त्वातेदवेदी अज्ञादिवोधवर्जितो॥ ५०॥ वज्र
धंत्तयमणमनत्रा। नित्यमलुप्रशक्तिव॥ सहजाभिरुपिरारेजतां शाक्तिश्रीवदेत॥ ५१॥ दशाङ्कंकृष्णा
भ्रूपलास्वायनिपदभ्रद्वरे॥ सहस्राह्नायतिमंत्रेप्रोक्तःसमानिवर्णकं॥ ५२॥ त्र्यक्षांकेशेत्तुसिद्धारोर्ध्वा
नमम्यानितःपाने॥ —सुभाश्रीक्षराणांदोभिविंशतीफलभूतके॥ ५३॥ वराभयेवेष्नुतानरुद्रवागीश्वरीभजे
जपपजाप्रयोगादिहैयंवाग्वादितिसमं॥ ५४॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि विभुवागीश्वरिमन्त्र॥ ॐ श्रीं स्फें
श्रीं नमश्चेत्तिबद्रुराणीमन्त्रउच्यते॥ ५५॥ पञ्चयोस्यऋतिः प्रोक्तोगायत्रंछंदईरितं॥ विभुवागीश्वरीदे
वीश्रीशक्तिःस्फेंचबीजकं॥ ५६॥ श्रीबीजेनषडंगानिध्यानमस्यापिरूप्यते॥ हेमारंविभ्रतांहोमैः फ
लपुस्तककुंभकान्॥ ५७॥ अभयंसर्वभूषाढ्यांविभुवागीश्वरीभजे॥ अस्याप्जादिकंकाम्यवर्णवाग
दिनीवत्॥ ५८॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मृत्युवागीश्वरीमन्त्रं॥ ह्रींवाचस्पतेअमृतप्लुवःप्लुद्रौंवक्ष्यंवदेत॥ ५९

264

॥ रापः॥
॥ २६४॥

८

द्वादशार्णो मन्त्रऋषोमनिः कश्यपः प्रकीर्त्तितः ॥ छन्दो वागीश्वरी देवी विराट्छन्दः प्रकीर्त्तितम् ॥ ६० ॥ मुद्रात्मिवाक्
बीजं स्यान्तद्धिन्तवाच स्यान्ते इति ॥ प्रणतिशिरः प्रोक्तं मुवः शिखावर्णवर्म च ॥ ६१ ॥ वाचस्यान्ते अस्त्रमन्ते तिनेत्रमंत्रमु
व ॥ ध्यानपूजादिकं प्राग्वत्प्रयोजः कथ्यतेधुना ॥ ६२ ॥ सम्यक्त्वन्तरं तविष्याणी सत्संप्रत्यहे जपेत् ॥ जपान्ते दश
वारं च जप्त्वाते नायकं पिबेत् ॥ ६३ ॥ मेनलोको त्वरा मेधा जायते नात्र संशयः ॥ नयेनगोमूत्रयेकामानितिथितल
क्षंमवंलिनी ॥ ६४ ॥ साज्यां कोलसमिडिलुह्नेदष्टसहस्रकं ॥ भूमेभक्षवर्गमानेसर्वेजानतिसाधकस्य ॥ ६५ ॥
कपिलाज्यघृतेब्राह्मीसमंपातमलुपं पिबेत् ॥ तुलकेकेमंत्रितंचदशवारंसमाचयं ॥ ६६ ॥ धारयेद्वेदशान्ता
दिप्रोक्तं चेत्स्यं च वारकं ॥ सम्यक्कृतं तु पत्रेनतं च विस्मरति क्वचित् ॥ ६७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पद्माव
त्या मंत्रं भो ॥ हुं चपद्मावती त्वोत्तात्सार्णः परिकीर्त्तितः ॥ ६८ ॥ ऋषिर्ब्रह्मा च गायत्री छन्दे पद्माव
तीश्वरी ॥ स्वाहा शां क्लीं श्रूं ह्रीं बीजं बदेद्दीर्घस्वरयुक्तया ॥ ६९ ॥ प्रकुर्यान्न्यासदयांगानि ध्यानमस्या रूपाते
रक्तोत्पलकरद्वंद्वं मधुस्थां कामलोचना ॥ ७० ॥ वंधूकाभा त्रिनयनां मातां कल्पोक्तवरां स्मरेत् ॥ शाकिपी
ठे यजाद्देवी पूर्वांगानि च मातरः ॥ ७१ ॥ लोकपालांस्तदस्त्राणि पद्मावत्यर्चनं मतिः ॥ लक्षमेकं तु रचयेद्दशांशं
जुहुयाद्धुते ॥ ७२ ॥ एवं मंत्रं यो भजते सुभूतेः सर्वयोषितः ॥ पद्मावति समाख्याता तु नालिंसो धाम्यदा भुवि
७३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि अप्सरा कूटामतामत्रं ॥ नारसन्त्रा तथा चेति परमेश्वर्यप्रियं गति ॥ ७४ ॥

दशार्णोयं श्रुतिर्ब्रह्मा विराट् छन्दस्तु देवता ॥ अथारूढाषडंगानि नाराद्यौ त्रिःपदैस्तथा ॥ ७५ ॥ अथारूढंवं इमातां
म्र कापाशे नसा ध्रुकं ॥ तथा नयंनीवा मेन दक्षे कनकवेत्रकां ॥ ७६ ॥ शक्तिपीठे यजे देवीं पूर्वांगानि प्रपूजयेत
मान मिश्रादिका नाघे नदत्वागि नलोवाहे ॥ ७७ ॥ जदेद्धश्च नसंख्याके नह शांशं तु नेह नैः ॥ तर्पणादितनः
कुर्यात्सर्वं क्रविधिनाखधी ॥ ७८ ॥ इत्थं ध्यात्वे वसकलं विश्वं वशायते विरात ॥ आस्यो वं नृनृयोमन्त्री लभ
नेवांछितं फलं ॥ ७९ ॥ त्रिमधुरक्तैस्तथा लोहेहुनैर्वश्यान्नृपाः किलः प्रोक्तेनैवाविधानेन वश्यास्युर्वनिताउ
पि ॥ ८० ॥ अनया विद्यया सर्पिर्हुतेन कांचनदाप्नुयात् ॥ त्रित्वाडकि मतस्त्रं चतुस्मेनत्रीवशसिद्धय ॥ ८१ ॥ पर्वो
केनैव होमेन नारीमाकर्षयेद्ध्रुवं ॥ नारादिम्यु मायादिपमेकोदशार्णकः ॥ ८२ ॥ षड्दीर्घमाययैतस्याः षडंगा
विधिरीरितः ॥ ॐ आं ह्रीं क्रों पद्मं कोयं प्रोक्तो विद्यामि नार्णकः ॥ ८३ ॥ द्विभुजं कीप्रवगमेशस्तु षडंगा विधिरीरितः
पेचलक्षं पुरश्चर्या पूजाशं पद्मवन्मनं ॥ ८४ ॥ पूर्वयोवरप्रोक्ता साक्षेयार्की त्रिनायिका ॥ अस्य विद्यालोव
रणे प्रोक्ते त्रालाविधिन्वयं ॥ ८५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सत्पातकमाहेश्वरीविधि ॥ ॐ नमो भगवति माहेश्व
र्यौ हसं वदेत ॥ ८६ ॥ परमेपदसंवाग्यं श्वयैस्वाहांनको मनुः ॥ नारादिरकविंशार्णो ध्यारूढं वस्परं मनं ॥
८७ ॥ कृषारूढं भालचंद्रं त्रिनेत्रं शांशिसं त्रिभां ॥ दधतीभूलदुमकमहाहिवलयां भजेत् ॥ ८८ ॥ वर्णलक्षं ज
पेन्मंत्रं विल्वपत्रैर्घृतन्वितैः । जजुया दशांशेन महदैश्वर्यवान् भवेत् ॥ ८९ ॥ अदावंगानि संपूज्य राशिपत्रैगणोयेजे

265

न्त्र आदौ यथा तथा शक्तिं त्रिखं क्लिन्नान्ते वाक्सिना ॥ १० ॥ अन्वयपरां तथा गौरीं वज्रप्रस्मारिणीमपि । वज्रेश्वरीं चतुरि सांहि
वह्नीं त्रिकलिकां ॥ ११ ॥ वह्निपत्रिकराद्यकीवादि स्वस्वमंत्रैः समर्चयेत् । ततो दिगीशानस्त्राणि वेश्यं माहेश्वरीमता
२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वालामंत्रानुसिद्धिदान् । वाग्वासः सौस्त्रिवीजमिसौः क्लीं ऐं चवुतः पठेत् ॥ ३ ॥ दक्षोर्ध्व
मन्त्रप्रोक्ते दक्षिणां मूर्त्तिकान्विताः ॥ गायत्रं छंदसं दिष्टं देवी त्रिपुरवालिका ॥ ४ ॥ पाशांकुशोपुस्तकाक्षसूत्रं वद
धातिकरैः रक्तस्य १गा वन्नमौलि ध्येयागलागुराविसा ॥ ५ ॥ प्रासमिश्रपक्र्वीत षडंगान्यानत्कासमा न ॥ ज
पालक्षं दशांशेन ततो मधुपुष्यैर्हयादिभिः ॥ ६ ॥ पूजापूर्वादिने पीठे भैरव्याद्येश्च सायके ॥ मातृभिर्दिगधीशा
स्त्रैः प्रयोगाः पूर्ववत्स्मृताः ॥ ७ ॥ श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं कामसौः ह्रीं क्लीं श्री च नवाक्षरा ॥ ध्यानपूजादिकं सर्वं वितेयम्
षडर्णवत् ॥ ८ ॥ अथान्यं संप्रवक्ष्यामि वाक्कामो सौः स्मृत्वा रेत् । वामे त्रिपुरस्वाहेति दशार्णोन्यत्र पूर्ववत् ।
९ ॥ अथान्यं संप्रवक्ष्यामि वाक् क्लीं हंसौः समुच्चरेत् । तत्त्ववालात्रिपुरे सिद्धिं देहि नमस्तिति ॥ १० ॥ चतुर्दशाक्ष
रो मंत्रोप्यनाशुंवषडर्णवत् । प्रयोगाश्चात्र सिद्धांतित्रिवर्णोसिन्धाविलाः ॥ ११ ॥ अथान्यो वसने ह्रीं श्रीं क्लीं
पूर्व्वत्रिपुरानि च । भारत्तिकयि स्वं देहि स्वाहा षोडशावर्णक ॥ १२ ॥ षडर्णवत्प्रमुख्यादिप्रयोगास्त्राणि वस्म
ता । वर्णलक्षं जपेल्लक्षं विशेषात्कविताकरः ॥ १३ ॥ अथान्यो वक्ष्यते श्री ह्रीं कामत्रिपुरमालिनि । महां
तुरवं देहि स्वाहा मंत्रैर्णो ऽन्यत्पूर्ववत् ॥ १४ ॥ सकलाद्यभूताश्च प्रथमं कू ङ्गन्ने । रक्ष परमं श्रोडश्यां हिड

नावसमन्विता ॥१५॥ एतद्वितीयकूटं ऐं त्रिपुरे सर्ववांछिते ॥ दक्षिणदिग्दले ता आद्यां तामैत्रार्णः पूर्ववन्मता ॥१६॥ ह्रीं
ह्रौं ह्रूं क्लौं ठ त्रिपुरे आरोग्यमैश्वर्यं पदेहि ॥ स्वाहांतो ष्टादशार्णायं न्यासाद्यं स्यात्तु पूर्ववत् ॥१७॥ ह्रीं श्रीं क्लीं
बालत्रिपुरे मदयेत्रां वदे नमः ॥ विश्यां कूटमिमः स्वाहा विंशत्यर्णश्च पूर्ववत् ॥१८॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मा-
यां श्रीं क्लीं परापरे ॥ त्रिपुरे सर्वमिच्छाकामीप्सितं साधयेति च ॥१९॥ स्वाहा विंशतिवर्णोयं न्यासाद्यं तु पूर्ववत्
मिते त्रैमध्यलक्षजपादभीष्टसिद्ध्यति ध्रुवं ॥२०॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि क्लीं ह्रीं श्रीं श्रीं व ह्री हयं ॥ त्रिपुराललि-
ते प्रौ ध्याता नर्दी पी तां च पोषितं ॥२१॥ देहि वांछितमपि सुखा कुरु ज्वलम कामिनी ॥ अष्टाविंशतिवर्णोयं
स्त्रीदः सर्वत्र पूर्ववत् ॥२२॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि क्लां ओं ह्रीं त्रि त्रिपुरसुंदरेन ॥ त्रिपुरसुंदरि सर्वजगन्मम व-
शीकुरु ॥२३॥ कुरु मह्यं बलं देहि स्वाहा त्रिंशोयं मनुः स्मृतः ॥ पंचत्रिंशद्वर्णमितः सर्वमस्य षडर्णवत् ॥२४
अथातः संप्रवक्ष्यामि शाबरं ह्यक्षरं मनुं ॥ ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं क्लीं व क्लीं व श्री ॥ अष्टाक्षरो भवेत् ॥२५॥ अस्यो मु-
निष्ठ गायत्री छंदः शक्तिश्च देवता ॥ स्त्रीवराभकपालादीन् विविधयागडदाहृतं ॥२६॥ षट्दीर्घमायया योगा-
त्रिस्तद्वैरष्टांगपिष्यते ॥ हृच्छिरस्तच्छिखावर्मनेत्रास्त्रादशकंके ॥१॥ अष्टांगविन्यसेन्मंत्री मूलेन व्यापकं च-
रेत् ॥ आनंदरूपिणीं देवीं पाशांकुशधनुःशरान् ॥२॥ विभ्रतीं दोर्भिरत्नाकल्पां हृदि भावयेत् ॥ शक्ते-
पीठयजेद्देवीं हृत्वा स्वाहा त्रिरंगके ॥३॥ मान्याभिर्लोकपालैश्च वज्राद्यैः पंचमाहृति ॥ अष्टलक्षं जपेत्सो

266

10

ह्रैं दशार्णज्ञुड्या निलै ॥४॥ नित्यक्लिन्नामथो वक्ष्ये नित्यक्लिन्ने मदद्रवं । नमश्चेति दशार्णोयं मुनिरत्रिः प्रकीर्ति
तः ॥५॥ नित्यक्लिन्ना देवता च त्रिष्टुप्छन्द उदाहृतं ॥ नित्यायै हृदयं स्वाहा क्लिन्नायै शिर ईरितं ॥६॥ क्लिन्ने स्वाहा
शिखा नित्यक्लिन्ने रक्ष कवचं मतं । नित्यक्लिन्ने मथ्रा स्त्रं ध्यानं पूर्ववदाचरेत् ॥७॥ पूजादिकं चास्य मंत्री पूर्ववत्प
रिकल्पयेत् ॥ एकलक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं हुनेत्तिलैः ॥८॥ तर्पणादि ततः कुर्यात्पूर्वोक्तविधिना सुधीः प्राग्व
त्प्रयोगाः सर्वोद्धं दारिद्र्यध्वंसकारिणः ॥९॥ अथातो वह्निवासिन्या नवार्णो मनुरुच्यते ॥ ॐ ह्रीं च वह्निवासि
न्यै नमश्चेति भतिर्मतः ॥१०॥ वसिष्ठश्च तथा छन्दो गायत्री देवता त्वियं ॥ शाक्तीबीजं ततः शक्तिः स्यात्कीलकं
सचयमारितं ॥११॥ विद्याद्वितीयबीजेन दीर्घस्वरयुजा सुधि ॥ मायायाऽनेन षडंगानि कुर्यान्मंत्री करांगयो
१२ ॥ नेत्रयोः कर्णयोर्नासे कुयोरास्ये ध्वजे गुदे । मन्त्राक्षराणि विन्यस्य सर्वेगात्रव्यापकं चरेत् ॥१३॥ तप्तकां
चनसंकाशां नवयौवनसुंदरी ॥ चारुस्मेरमुखांभोजां विलसत्रपलत्रयां ॥१४॥ अष्टभिर्बाहुभिर्युक्तां
माणिक्याभरणोज्वलां ॥ वामहस्तेषु रत्नाढ्यं शंखं पुंड्रेक्षुजं धनुः ॥१५॥ ग्लौमगलं दक्षिणेषु कल्हारं हेमश्रृं
गकं ॥ पुष्पंबाणं मातुलंगं चब्लसमानमवीहृतौ ॥१६॥ भवयानेःकर्णिकायां मायावंगानि चार्चयेत् ॥ अ
ष्टयोनिषु संपूज्यामादशस्त्रप्रदक्षिणां ॥१७॥ ज्वालिनी विस्फुलिंगिन्यो मंगलाद्या समोहरा । कमलाकि
नवौ विश्वाविविधान्वितिशक्तयः ॥१८॥ पद्मबहिर्द्वादशदले संपूज्यामणिशक्तयः । मेषा वृषाश्च मिथुनाः कर्क

दाघाश्च नामसा ॥ १८ ॥ अग्रहेऽ वारभुग्मपाश्च पि दिग्वि हिकुल ॥ देवाग्रहारोमारस्य दशाश्क्रौः प्रपूजयेत्
२० ॥ यस्याशि सर्वभक्षां ववि‍ध्यां विधिवोऽवं ॥ चित्रस्पानिः सपत्नां नरानकां ववली ॥ २१ ॥ अचिंत्यवेभ
वां रक्षां नदशे लोकपालकान् ॥ नदस्त्राणीति पूजां क्रोदेयाः सर्वसमृद्धिदे ॥ २२ ॥ एककलक्षं जपेन्मन्त्रं तदशांशं
हुनेद्धने ॥ नर्पणे नार्जनं कृत्वा ब्राह्मणाराधनं तथा ॥ २३ ॥ सिद्धमंत्रः प्रकुर्वीत प्रयोगान्निजवांछितान् ॥ का
म्यस्तेमविधिं वक्षे समस्तवांछितदायकं ॥ २४ ॥ शालितंदूलमादाय समस्थं भांडे भवे क्षिपेत् ॥ इत्कृत्वा गुप्तं कृ
त्यविधयो होमसमाचरेत् ॥ २५ ॥ जघाती होमो विधानको महालक्ष्मीकराभवेत् ॥ नित्यमष्टोत्तरशतं पंचम्यां
र्एनिपद्यपि ॥ २६ ॥ भक्तैः सहस्रं वा होचवर्षमेकं समाचरेत् ॥ सदान्नपमपानेस्यादन्नाज्योप्यां महोत्त
यान् ॥ २७ ॥ घृतहोमादवाप्नोति सकलं वांछितं फलं ॥ पंचमीषु विशेषेण पूजां कुर्यां हुनीभवेत् ॥ २८
अथातः संप्रवक्ष्यामि मन्त्रपूर्णं महामनुं ॥ ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं नमः श्रोभगवति पदं वदेत् ॥ २९ ॥ माहेश्व
रिं चान्नपूर्णो स्वाहा विंशति वर्णकः ॥ हृदेतु कुसुमान्त्रलाह्वपूर्णांबिके वता ॥ २९ ॥ ह्रीं बीजं चापि शा
क्लिं श्रीं कीलकं श्रीप्रकीर्तितं ॥ षडदीर्घयुजा हृत्वे त्वावडंगेषु प्रकीर्तिता ॥ ३० ॥ ब्रह्मरंध्रे वसौ मंत्रभा
लभ्रूमध्ययोर्न्यसि ॥ वक्त्रे कंठद्वय हृत्पेकक्षि नाभिजलिंगके ॥ ३१ ॥ आधारास्फिग्द्वये चोरुद्वये जानुद्वयेतथा
पादयोश्चनवद्वारपदन्यासमुदाहृतः ॥ ३२ ॥ पुनर्मूर्ध्नि भाले भ्रूमध्ये च पदे गले ॥ हृन्नाभिलिंगपा

267

११

योयथदानिक्रमशोन्यसेत् ॥ ३४ ॥ अनक्रमेण पुनः पात्रलिंगनाभ्यादिषु न्यसेत् ॥ ब्रह्मरंध्रस्य हृदयमूलाधा
रेषु विन्यसेत् ॥ ३५ ॥ चतुर्वीजानि शेषांस्तु मान्कोणस्वरस्थरे ॥ व्यापकं च ततः कुर्यात्सर्वमंत्रेण साधकं ॥ ३५
तप्तकांचनसंकाशां बालेन्दुकृतशेखरां ॥ नवरत्नप्रभादीप्तमुकुटां कुंकुमारुणां ॥ ३६ ॥ चित्रवस्त्रपरिधानां मी
नाक्षीं कलशस्तनीं ॥ नृत्यंतमीशमनिशं दृष्ट्वानंदमयीं परां ॥ ३७ ॥ सानंदमुखलोलाक्षीं मेखलाद्यन्वितां विती
र्णवरदानरतां नित्यां भूमिष्ठीभ्यां नमस्कृतां ॥ ३८ ॥ दुग्धान्नभरितं पात्रं सरत्नं वामहस्तके ॥ दक्षिणेनकरे दे
व्या देवीं ध्यायेत्सुवर्णजां ॥ ३९ ॥ त्रिकोणं च चतुःपात्रं च सुषमं ततः परं ॥ कलापत्रं च भूबिम्बं चतुरस्रत्रया
त्मं ॥ ४० ॥ आदावंगानि संपूज्य त्रिकोणान्ते शिव यजेत् ॥ ॐ हसौः नमः शिवायेति पूजामंत्रो नवाक्षरः ॥
४१ ॥ गोक्षीरधामधवलं पंचवक्त्रं त्रिलोचनं ॥ भुजंगवदनं शान्तं नीलकण्ठविराजितं ॥ ४२ ॥ कपर्दिनं स्फुरत्स
र्वभूषणं मत्तसंनिभं ॥ नृत्यंतमीश्वरं देवी त्रिकोणाग्रसुरेश्वरं ॥ ४३ ॥ वामभागे त्रिकोणस्य वराहं परिपू
जयेत् ॥ ध्योनमोभगावेवाहृपदमुद्धरेत् ॥ ४४ ॥ रूपाय भूर्भुव इति स्वःपातये वकीर्त्तयेत् ॥ भूपतिं स्वं मे देहं
तिददापयशिविप्रिया ॥ ४५ ॥ वराहपूजनं प्रोक्तं मंत्रेणाभाग्निवर्णकं ॥ नारायणां दक्षकोणे नमो नाराय
णाय च ॥ ४६ ॥ नारायणेनाष्टवर्णेन मंत्रेणापरिपूजयेत् ॥ वामदक्षिणयोः पूज्ये भूश्रियौ स्वस्वमंत्रतः ॥
४७ ॥ छत्रं महत्तमलमिति देही सुस्काप्तनर्वदेत् ॥ क्षेत्राधिपतये चेति ममात्रं वबुदापयेत् ॥ ४८ ॥ स्वाहांता

श्रीक्रमस्य गोयं ज्ञो पुटो भूमिपूजने ॥ श्रीपूजने श्रीपुटः स्यान्नचतुः पत्रे ततो यजेत् ॥ ४९ ॥ पश्चिमादिक्रमेणैव
परविद्यां क्रमेणाथ ॥ भुवनेशी त्वदीजेनै रमयाकमलां तथा ॥ ५० ॥ सुभगा कामवीजेन व्राकाशास्वस्वयपु
के ॥ चंडमंडलतः द्विष्पः पश्चिमादिक्रमेणाथ ॥ ५१ ॥ कलाः षोडशदले पूज्या अत्र पूर्णा ये संवदेत् ॥ तत्वामा
तेनमथो-काइतिमंत्रेणापूजनं ॥ ५२ ॥ अमृता मानया तुष्टिः पुष्टिः प्रीतीरतिर्धृतिः ॥ श्रीः स्वाहा स्वधा
ज्योत्स्नान्नतोहैमवतीभवेत् ॥ ५३ ॥ छाया च पूर्णिमा नित्या श्रमावास्येति षोडश भूपुरे लोकपालाः सु
त्तदशाणितदग्रतः ॥ ५४ ॥ लक्षं वेज मातियमोदशांशेन वहतो मयेत् ॥ रमयापांपसर्पिष्यां सिद्धिदा भव
ति ध्रुवं ॥ ५५ ॥ तर्पणादि ततः कुर्यात्पूर्वोक्तविधिना सुधी ॥ अत्र पूर्णौ श्री देवी पूजिता त्रभुवर्णदा ॥ ५६
वीजेहीनेयमेवस्यात्षोडशार्णा तथा परा ॥ मायाद्यावाथ तारद्या समता समदशाक्षरा ॥ ५७ ॥ मायातारा
न्विका वान्यागदिना ह्यदशार्णिका ॥ कुमायाः पूर्वमुदिता मायया शक्तियामता ॥ ५८ ॥ अर्ववीगेऽभु
वनाद्यैः साधयेत्सुर्ववचता ॥ अत्र प्रदात्वं मंत्रस्य पूर्व ह-क्रस्यावामो विधिः ॥ ५९ ॥ अविश्वला कुर्लिढ्व
दो देवतम भूप्रियो मतः ॥ पंचाणा निमसो वर्णो वेदिष्ठ न्वगवा हुमिः ॥ शिराश्चोत्तरणो रजानडवेर्इपेक्षाए
चिते ॥ ऊभकल्पकुसवातशोभितेमणिकुहिमे ॥ ६१ ॥ चितथस्या गुन सत्र त्वो पिनेवसुधा श्रियो ॥ ध
स्यौ घासं स्मरजेम्योवसक्रार्थं प्रचिविं नयेत् ॥ ६२ ॥ आवाहनैवे हमते पीठे देव्यो गंधादिभिर्यजेत् ॥ पूर्वमं

268

गामिसं पूजयेच्च दलाष्टकं ॥ ६३ ॥ दिग्दले शुक्रमानुत्वं चवायुने जलस्तथा नलं ॥ विदिग्दले निवृत्तिश्च प्रतिष्ठं मीशकोणतः
६४ ॥ विद्यां शांतिं नमो वा ते ष्टदले पाष्टशक्तय ॥ एकाक्षरः श्रियः प्रोक्ता च लाकाद्याः समर्चयेत ॥ ६५ ॥ इंजादय
स्तु त्रयाणि पूजा चैवं सापिरिता ॥ लक्षं जपेद्दाक्ष्य य हात्रालेन गुड्यात्तथा ॥ ६६ ॥ तर्पणादि ततः कृत्वा विप्रांश्च
भोजयेत्ततः ॥ गुरुं संतोष्य यत्नेन मन्त्रसिद्धिमवाप्नुयात ॥ ६७ ॥ दिनादौ प्रजपेन्मन्त्रं महक्षेप्ररशनेबुधः
क्षेत्रधान्यान्वर लोष्टसम्पूज्य भवति ध्रुवं ॥ ६८ ॥ अथान्यं संप्रवक्ष्यामि मारात्रीश्री मन्नास्सवं ॥ नमो भगव
ती मुक्ता माहेश्वरि ममे शिव ॥ ६९ ॥ अभीप्सितं तथा त्वं वदे हि युग्म मंतं तरं ॥ अत्र पूर्णो वन्दि जायाचैव त्रिंश
र्णकोमनु ॥ ७० ॥ युगागवेद सप्ता छिवत्रवर्णो रंग कल्पनं ॥ ध्यानपूजाप्रयोगादि प्राग्वत्सर्वं समीहितं ॥ ७१
अथान्य संप्रवक्ष्यामि चतुर्विंशति वर्णकं ॥ ॐ श्रीं ह्रीं नमः सुन्नका भगवति प्रसन्नया ॥ ७२ ॥ रिमा मेश्वर्यत्र
पूर्णो स्यात्ततो ज्ञात्वा चरेत ॥ त्रिच्छायंकाग्निनेत्रैः स्यात्स्रजां पूर्ववत्स्मृतं ॥ ७३ ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामियं
चविंशतिवर्णकं ॥ नारो रमा वदन्ध्ये त्वा नमो भगवति शिव ॥ ७४ ॥ माहेश्वरि प्रसन्नेति वरदे पद्महस्ते रेत
अत्र पूर्णो ग्निनायां तो मच वर्णो रंगकल्पनं ॥ ७५ ॥ त्रिवद्ददद्गुवदक्षिवर्णायां तु गपादिकं ॥ सर्वे प्राग्वन्मि
स्यं विशिष्टमंत्रतः फले ॥ ७६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि गौरीमंत्रान्सफलान ॥ ह्रीं गौरि रुद्रदयिते योगे
श्वरि पंवदेत ॥ ७७ ॥ हुंफट् स्वाहा षोडशार्णो गौरीमंत्र डरहतं । अजाल्पमृतिरालोनीतुष्टु पछंदास्पदेवता

७८ ॥ गोरिं सौभाग्यसहस्रप सर्वसंपत्प्रदायिका ॥ पंदीर्घमायया कुर्यात्स्थंगात्रि मनोरथ ॥ ७९ ॥ हे मां भाविषु
नीं दासि दर्पणां जनसाधने ॥ पाशांकुशौ सर्वेभूतौ गोरी सर्वदा स्मरेत् ॥ ८० ॥ शाक्ते पीठवर्त्त देवीं चंदनाद्यै
र्मनोहरैः ॥ श्रृंगाणि पूर्वं मध्ये च शुभगाशाल्मनो यजेत् ॥ ८१ ॥ सुरगालालिता वात्या कामिनी कामकालि
नीं ॥ पाशांकुशौ दर्पणा त्वाचीं जनावशारिका ॥ ८२ ॥ शाक्त्यादिक्षत्रसं पूजा मानुध्याव्यापि विदिक्षु च ॥
शक्रादयस्तदस्त्राणि गोरी पूजा समीरिता ॥ ८३ ॥ एकलक्षं जपेत्मंत्रं दशांशं जुहुयाद्घृतैः ॥ तर्पणादि ततः
कुर्यात् हुतसंतोष्य यत्नतः ॥ ८४ ॥ सिद्धे मंत्री प्रकुर्वीत मंत्रकल्पानितां यथा ॥ रोमाक्षिनाम निशमावा
माटौ विलिखेत्रिशि ॥ ८५ ॥ साध्याख्या दयन्यास दोस्मान्तत्मनाः प्रजपेन्मनुं ॥ शतमष्टं लोलाक्षी ध्यानयेत्का
मस्मोहिनी ॥ ८६ ॥ एवं त्वेत्रेणासजापंगं वपुष्पफलादिकं ॥ दत्तं संसं विनेत्सर्वजनमावश्यकारके ॥ ८७
अथान्यसप्रवक्ष्यामि स्मरमन्त्री वशंकरं ॥ कांक्षीनखी वशंकरिंभुउपे वा यथन्हयां ॥ ८८ ॥ ह्रीं त्वारे न्ह
नविंशार्णान्यासः प्राग्वत्समीरितः ॥ गौ गौरी ॥ मूलं त्र्ये हृत्वपीठमंत्रउदाहृतः ॥ ८९ ॥ सुभगायै विघ्नहे कामपा
लिन्यै धीमहि ॥ तन्नो गौरी प्रचोदयात् ॥ ९० ॥ गायत्र्या त्वनया सर्वानुपचारान्प्रकल्पयेत् ॥ श्रृंगाणि पूर्व
मध्ये च शुभगां यां तु जलेत्वयेत् ॥ ९१ ॥ नदयेष्टदलेष्वजाः मध्यांतं त्वागमतः क्रमात् ॥ दीर्घाष्टकोपेतसेन
प्रथमंयोनितने तच ॥ ९२ ॥ सविंदुमात्रेः ततामत्तमातांमनुं मंत्रः ॥ प्रमोक्षामोत्वगाम्बाणिष्वरीप्यात्वालि

269

नीनतः ॥९३॥ वामास्ये स्थापनथा रौद्रीगुग्गुलशक्तिः क्रमादिमाः ॥ लोकपालांस्तु दस्त्राणि हेमाद्यं पूर्ववत्स्मरेत्
९४॥ अस्य होमं गीतनृत्यवीणा साध्य नामप्रयोजयेत् ॥ जपेन्मंत्रं शतं वापि सर्वापो भवति ध्रुवं ॥९५॥ भुवने
श्वरीनामकां गौरीमथ वक्ष्ये समासतः ॥ मायां नमश्च ब्रह्मश्री राजिते राजपूजिते ॥९६॥ जयं च विजये गौ
रि गांधारी त्रिभुवनि च ॥ वनवासंकरिमुख्या सर्वलोकवशंकरि ॥९७॥ सर्वस्त्रीपुरुषेभ्यश्च वशं करि पदं
वदेत् ॥ सुसु डुडु घेघे वा वा ह्रीं स्वाहा भूरमा स्तं वा न्त ॥९८॥ अपि ब्रह्मादि हृद्रुद्रागौरी देवी प्रकीर्तिता
स्वाहा शक्तिश्च वीजं ह्रीं मन्त्रार्णैः स्यात्षडङ्गकं ॥९९॥ इंद्रादिदिग्दलस्थानां शाकडागौर्ध्यानमुच्यते ॥
पूर्णचंद्रलसन्मौक्तिकं भूजीवासुणांगकां ॥३००॥ पाशांकुशकरां रक्षांत्रुकपुष्पविराजितां ॥ शाल
लेपां देवपद्मांकुसुमां मारुणावहकां ॥१॥ आदावेतानि संपूज्यमानकार्ये प्रवर्त्तनतः ॥ लोकपालांश्च द
स्त्राणि पूजाक्रमउदाहृतं ॥२॥ अयुतं वजपः कार्यः पायसेन हुतेन ततः ॥ मधुरत्रयसंयुक्तैर्होमः स्या
त्तिलतंदुलैः ॥ रक्तोत्पलैर्वा लवणैरथवा मधुरैः फलैः ॥ दिनत्रयं सहस्रं तु शीघ्रं वश्यः करः स्मृतः ॥४॥
प्रातःकाले तु सूर्यस्य मण्डलस्थां तु देवतां ॥ ध्यात्वा चाष्टोत्तरशतं जपेद्वर्षाज्जगद्वशं ॥५॥ अथ राजमु
खीगौरी वक्ष्ये समासविवर्णकां ॥ ॐ राजमुखि राजाधिप शिवरूपमुखी नि च ॥६॥ शक्तिश्चौकामसवीता
नि देवि सम्पदवरेत ॥ महादेवीति देवाधिदेवि सर्वजनस्य च ॥७॥ मुखं मम वशं चेति कुरुद्वयमग्निगेहिनी ॥

मेत्रवर्यौम्लुददयं त्रिशाङि: शिरइरिते ॥८॥ मेत्रारंभा पुनः सप्रवक्ष्यामि मुक्तिस्वास्थमा ॥ वमां हुः शारे नेत्रमेठे
रस्तुंपर्का । निंतं ॥९॥ अष्टादिध्यानपूजादिग्वक्षे प्रयोगकं ॥ सर्वजनपदस्थाने साध्यनामविनियोजये
त् ॥१०॥ जपहोमजपंर्णादिकरणो परमंवशे ॥ मधुरत्रयसंयुक्तमहोमाशनंदुनेन ॥११॥ सपुष्पास
हृदे व्यालुसापि वः सप्ररात्रकं ॥ नडमनः प्रयोगमुसमपलजनवश्यकृत ॥१२॥ अथास्यसंदेवक्ष्या
लिं हृसरावाग्यवा निना ॥ आदं जननहितीयंस्याडजभवादिपूर्वगत ॥१३॥ अष्टचत्वारिंशदर्णो मि
त्रमंदृत्समीरितः ॥ याविझेष संनुवक्ष्येभवर्णाढि साग्यकं ॥१४॥ मेघष्टापिमनावर्णो: षडंगविधि
रीरितः ॥ जपहोमादिकं प्राग्वत्प्रयोगे किंचिदुच्यते ॥१५॥ सर्सपान्हहनंदुत्वासतवंसप्रकासरं ॥ सप
नानुपमुसाध्यास्य प्राणितं वश्यकारकं ॥१६॥ साध्यनक्षत्रवृक्षेणकुर्यात्साध्याकृतिं शुभां ॥ नस्या
मभूनचलिछाप्य प्रागारात्रि दिने वशंमां ॥१७॥ तत्रैव लेसमाधाय रक्तचंदनसंयुतैः ॥ जपाद्ष्टशिर
विन्यां नडयाम्नप्रकासरं ॥१८॥ सहस्रमत्यहं पश्चान्नं निकाह्यमरिन्तिरे ॥ निठने स्माहूकमलस्य
साध्यादासो भवेद्ध्रुवं ॥१९॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वज्रजमारिशीमतं ॥ वा वीजं चापि हृदये वीति
त्याक्षिवेमदडवे ॥२०॥ स्वाहांतो द्वादशार्णोयं शिंगिराछपुवित्रस्रनाः ॥ विदुष्षदे देवमानवजप्र
मारिशीमता ॥२१॥ वीजेनाछेनवांगानि षट्दीर्घेना विनातिव ॥ अस्याः पूजादिकं सर्वं तित्यक्ति

270

॥ रामः ॥
॥ २७० ॥

७४

न्त्रावदाचरेत ॥२२॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वज्रेश्वर्या मनुं परं । ह्रीं क्लिन्ने ऐं तथा क्रों वषट्पात्रिस्य मदद्रवे ॥ २३
ह्रीं स्वेति विद्या दशार्णा यं वीजं श क्लिन्न ह्रीं मता । ऋषिर्ब्रह्मा वगायत्री छन्दो वज्रेश्वरी परा । २४ मायामा
याभवे बीजं मन्त्रिमाद्या शक्तिस्तथा वे ॥ वाग्भवं कीलकं ज्ञेयं ह्रीं क्लिन्ने ह्रीं वहत्यमं २५ ह्रीं सें शिरः शिखा ह्रीं
क्रों ह्रीं मध्ये कवचं भवेत । ह्रीं नित्यं ह्रीं मयो नेत्रं ह्रीं मद ह्रीं भिनीरितं ॥ २६ ॥ ह्रुं द्रवे ह्रीं भिदं चास्त्रं वर्णन्या
सं समथ द्रुवे भ्रुवोः ककुं शाक्ति पुटिमात्म वो गान्मशारि स्य सेत ॥ २७ ॥ श्रोत्र नासा कपोलाक्षि नाभिगुह्यभ्रु
चक्रमात ॥ नतः संक्षिप्रयोदेतौ सर्वसौख्यप्रदायिनी ॥ २८ ॥ रक्तां रक्तं रक्ता वरार क्तगंधमाला विभू
षणां । चतुर्भुजां त्रिनयनां माणिक्यमकुटोज्वलां २९ पाशांकुशाविक्षु चापेत्री त्रिपुष्पसाय
काच । वद्धानां वाडभिने त्रै र्दयामदसुशीतले ॥ ३० पद्मपत्री साधकं अष्टवटकोणाक्क मद्दिपुरे
चक्रमध्ये सुखासीनां स्मरेद्वक्रफिणेनतां ॥ ३१ ॥ शक्तिभिः स्वांगरूपाभिरावृतेनोपपोनमध्यगां सिं
हासने स्थितः प्रेतस्यानस्पगभिश्रमोलिभि ॥ ३२ वृतां ताभिर्विनादाश्चयमादिभिस्तथा शोणा
ध्यौ हेमपात्रे च सितासनमनं ततरं ॥३३॥ तत्र चक्रं तत्र देवीमर्घ्यगावाहु पूजयेत । त्रिकोणाग्रा
ग्र मारभ्य दक्षिणां तानां क्रियाग भिधां ॥ ३४ शक्तिसं पूज्य देव्या मुवामकोणादि ता च येत । शाक्तिवर्ग
तु षट्कोणे डाकिनीं राकिनीं तथा ॥ ३५ ॥ लाकिनीं काकिनीं चैव साकिनीं हाकिनीं तथा वहिर्वादश

पत्रे च देव्या शान्ताद्यन्तो यजेत् ॥३६॥ हृल्लेखा क्लेदिनी क्लिन्ना क्षोभणी मदनातुरा । निरंजनी रागवती
तथैव मदनावती ॥३७॥ मेखला द्राविणी वेगवती द्वादश शक्तयः । तद्बहिः षोडशदले कमलाका
मिनि यजेत् ॥३८॥ कल्पां कालां च कलिमां कौमुकाख्यां किरातिकां । कालीं वकटनौ चैव कौशि
कीं कंबुवादिनि ॥३९॥ कानवां कपत्नं किन्नि कुमारी कुंकु मामवि । चतुरस्रे तु देवो गृहद्वारदक्षिण
पार्श्वतः ॥४०॥ क्रमाद्यान्तु द्वारपालको रातनथै किकां ॥ भगिनीं वगिनीं नागां चपलां पेशलां नमी
॥४१॥ रतिश्वद्भासो गलाख्यां मदां मनां मनस्विनीं ॥ यजेद्दशाधिपाचाहेतदंत्राणि नतो वाहिः ॥४२॥
एवं संपूजनिमस्यौं दारिद्र्यान्मुच्यतां चिरात् ॥ राजायमनुदेभोग्यं जरारोगा विमुच्यते ॥ ३ ॥ मंत्र
लक्षत्रयं जप्त्वा तद्दशांशं हुनेद्घृतैः ॥ आरग्वधप्रसूनैर्वा प्रसूनैर्वा कुलोद्भवैः ॥४४॥ मधुकजैश्च प
यैर्वा त्रिमध्वक्तैश्च मनुवित् ॥ वञ्चन्दनकस्तूरीकाश्मीरीगुरीकृतैः ॥४५॥ तर्पयेद्दिनशस्तद्वत्सलिलैर्भक्ति
मान्सुधीः ॥ आत्मानमभिषिंच्याथ तर्पयेत्स्वगणानपि ॥४६॥ एवं संसिद्धमंत्रस्तु नित्यार्चीनिरतः सदा ॥
गुरुभक्तः प्रकुर्वीत प्रयोगान्निजवांछितान् ॥४७॥ सहस्रजापी रथी मंत्री वीर्याविदाम्रयान् ॥ यःसोपि
काम्यान्कुर्वीत प्रयोगान्निजवांछितान् ॥४८॥ यदज्ञानेनमातेमगापन्मौनाथवाचेरत ॥ अनर्थक्लेशमाजा
दिपांडः प्राप्नोति निश्चितं ॥४९॥ अमृतोःपंकजैर्होमं कुर्यात्त्रिमधुराप्लुतैः ॥ मासाल्लभते लक्ष्मीं महती

ष्मायविग्रहं ॥५०॥ कल्हारैः क्षौद्रसंयुक्तैः पूर्णांशेन दिनावधि । जुहुयात्त्रिस्पृशो मन्त्रासहस्रं विकुचैःऽग्मैः ॥५१॥ नदिने
पुत्रपृवौ कामभोजयेऽष्टरूपमः । तावद्व्रजप्याद्ब्रह्मामो नयोवसंत्वांजते कृते ॥५२॥ चंपकैः क्षौद्रसंसिक्तैः सहस्र
हृन्यनाकवे ॥ लभते स्वर्णनिष्काणां शतं नासेन पूर्वतः ॥५३॥ पाटलैर्घृतसंयुक्तैस्त्रिसहस्रं हुनेत्तथा । वर्णा
दिसात्रैसमनविज्ञाणिवसमागतिव ॥५४॥ कर्पूरवेदनाशानिसुगंधी । त्रिवमासतः । कम्लूतिलसमेहुतैवंल्लू
रिभोगयोगिभिः ॥५५॥ शालिभिः क्षीरसिक्ताभिमन्त्रविश्वशतंहुनेत् । तेनशालीसमृद्धिःस्यात्माभेः वडिर
संज्ञाय ॥५६॥ तिलैर्हुतैर्लुदिवसंवर्णी दारोग्यमाप्नुयात् ॥ स्वहस्तस्पृत्रिगुनथादूर्वा । पिजुहुयात्सुधी ॥५७॥ त्रि
रागकोसमस्तभागांशानवनांतिजीतानि ॥ गुग्गुल्वीतिलदूर्वाभि । त्रिजन्मकुसदाहुनम ॥५८॥ चित्राभिः श्री
वराणे भोगपुत्रषट्प्रादिसाभवेत् ॥ घृतपायसपुष्पैश्च वटुवैसेपुकमात् ॥५९॥ श्रावणारोग्यविभवे तत्प
मास्यो भवेत्तदा ॥ सप्तम्यां कदलीते मासौ भाग्यं लभते ध्रुवं ॥६०॥ दुर्गात्रिकलपुप्रादेशमात्रौ त्रिन्याऽसंधु
तैः ॥ बल्मासादहृत्मो वापि रोगान्मुक्तउरवीभवेत् ॥६१॥ नद्दिनेभुजपेद्विद्यात्रिनः शालिलंप्रशान सहस्र
वारमंत्रोयैः स्नानं पानं समाचरेत् ॥६२॥ पाकायमपित्रेनैवकुर्याजोगविप्रक्षये । लाक्षार्श्चदक्षसंयुक्तां अ
श्रांसर्वपालिता ॥६३॥ त्रिकूर्चसाध्यपादोत्थिरतमाचहमचितं ॥ कृत्वाप्तुत्रलिकामेसूहृदयेत्र्वसं
भुमो ॥६४॥ प्राच्छिन्नापसेत्नीक्षाः शाखैः पुत्रलिकांहुनेत् । एवंदिनैः सप्ताभिर्वात्रिभिर्वैकदिनेनवा

६५ ॥ साध्यावरीस्तवे छिद्रमतिदूरे । प्रियतापिव ॥ तथाविधां प्रमलिकां कुंडमध्येस्थनेद्गुरि ॥ ६६ ॥ उपयग्निं निधा
पात्रे विश्वमा छिद्रसमन्वितां ॥ दिनशोऽनेन त्रिसहस्रप्रतिपामायां सर्षपैस्तु समनुतैः ॥ ६७ ॥ ज्ञानयोजनदूरा
दध्वानये हुविनां वसार ॥ तां तु प्रमलिकामध्यमधू । छिद्रसमन्विते ॥ ६८ ॥ हन्तकामा प्रतिष्ठं वरन ज्ञानं
निखने । त्रिशिमृसोस्रैः सरितिर्युक्तः प्रग्नीजी गनिश्वलने ॥ ६९ ॥ साध्य वृक्षे राकृन्त्वा मांसपंयाल्हो निवे
शितां ॥ नीयमष्टोयेनन्काथसंयुक्तावासरे ॥ ७० ॥ वैरीघोरज्वरेरार्कः क्रने प्राग्व मृत्वी भवेत ॥ मोमेव
चाग्निकागेहन तथाविधिभक्तां खनेत् ॥ ७१ ॥ साध्या वडाःस्याल्पपतिर्भोसुरायने खनेत् ॥ तद्विधाने नसहितं
शत्रुक्षन्मादवाप्नुवेत् ॥ ७२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वरिनोबत्रमनुत्तं ॥ ॐ ह्रीं हुं वेवे छिश्रास्त्रीं हुं क्षेक्षे फ
ट्मतुर्भवा ॥ ७३ ॥ त्वरिजावाद्वादशारसोभ्रनिर्त्यनहरितः ॥ विराङ्छिदष्टं अं वीजैर्हूं ज्ञाक्षिस्यरिनाग्री ॥
७४ ॥ वर्द्धेहनक्ष्मे क्षांक्षीरविदिस्त्वाक्षुःस्त्रीवर्म्मजीहुं ॥ नेत्रं हुं क्षेक्षे फट् स्वं मन्त्रवराङ्कनो प्रक्षेत ॥ ७५ ॥ करा
लकण्ठ हत्त्राभिग्रसोरबुसनाबुछ ॥ ब्रंह्ययोः पादशोमैत्री सर्वैराव्यापकं चरेत् ॥ ७६ ॥ लसधामममगरक्ष
पंकजोद्धन्यदवुजां ॥ नाङ्कोनंकविशोस्त्रिरसमानूपुराल्पकं ॥ ७७ ॥ विप्रक्षत्रिवविट्शूद्जातिमिश्री
मेविग्रहे ॥ द्विद्विक्रमादष्टमाजेः कल्पितेनैध्यात्मभवाणां ॥ ७८ ॥ येत्यवांकुशालं भीतिक्षिविपिच्छकमैःअ
म्रे॰ वमपेषं विनमुक्तां मात्रिवत्सकुलोज्ज्वलां ॥ ७९ ॥ वस्त्रिवर्दरुपीडां तां छत्रां पाकस्यकाकिनी गंजा

फलसन्नारविलसत्कुचमण्डलां ॥ ८० ॥ त्रिनेत्रां चारुवदनां मंदस्मितमुखाम्बुजां । वराभयकरां गंडं ढपीमुक
टशोभितां ॥ ८१ ॥ ततः मध्यलताभुच्च पथुलक्षेत्लमध्यमकां ॥ स्वरूणायसनेत्रांबुजशोभाधरपल्लवां ॥ ८२
स्मितलोमं दिशं देवीं ततः रानीं संस्मरेत्सुधीः ॥ अनेककलिकौ नागौ विभ्रौवाहिस्मबुनां ॥ ८३ ॥ फणासहस्रं
भुजंगा वथ स्तत्रंतु वासुकिः । शंखपालः स्वर्णवर्णो फणाष्टकशमाहमो ॥ ८४ ॥ तक्षकश्च महापद्मः फणापं
चशतान्वितः ॥ नीलवर्णौ वै इपडुक्रः पद्मककर्कोटकावुभौ ॥ ८५ ॥ फणाशतत्रयोपेतौ कुलेवर्णौ विचिंतये
त ॥ तत्र दामरगोष्ठस्त्रौ ध्येयौ देवीविलासिनी ॥ ८६ ॥ आसने हेमदष्टितैस्य छ सिंहपूतैः सितः ॥ आदौ तु
पीठमंत्रेण देवीपादं तु पूजयेत् ॥ ८७ ॥ स्टुं हं वज्रदेहेति क्षिप्रोत्क्षा चराजतद्वयं ॥ गर्जद्वयं ततो ह्रें हुं क्षां वषं
धान्तनायच ॥ ८८ ॥ नमः षडिंद्रदार्णोयं कर्णीदष्टहलं ततः ॥ कर्णिकायां च पूर्वादि केसरेष्ठ छत्रुक
मा ॥ ८९ ॥ वहं गानिप्रणीतांच तक्षायत्रीक्रमाध्यजेत् ॥ हुंकारी खेचरी चंडाच्छेदिनी क्षेपणी स्त्रियं ॥ ९०
हुंकारिकाभुरीं क्षेमकारीं दर्वीदिपत्रके । ततह्रिम्भुरं ह्रदपश्चिमद्वारसंयुतं ॥ ९१ ॥ फेट्कारी पूज
ये द्वारमध्ये देवात्मुकिंकरी ॥ कृल्लवर्वरकेशाचहत्ल तलकुटं जपेत् ॥ ९२ ॥ जपां च विजयो द्वारपार्श्व
या वेत्रधारिणीं ॥ तपार ग्रे कैकरं वग दहत्लं प्रपूजयेत् ॥ ९३ ॥ किंकरा घरक्षरक्षत्वरितात्वाष्टिरोभ
वे । हुं फट् इष्टदशार्णो यं मंत्रः किंकरेपूजने ॥ ९४ ॥ तदग्रे लोकपालांश्च तदस्त्राणि तौयजेत् गाथ

मे तं.
२७३

अर्च्चां च पूज्यां च देवसांनिध्यकारिणी॥९५॥ करिनादेवि विमहे पार्णि विज्ञायै धीमहि तन्नो देवि प्रचोदया
त्॥९६॥ प्रणवेन विनामेन्त्रो भवाणी परिकीर्तिताः॥ मोहनं सर्वलोकानां मेनमोहमयात्मक॥९७॥ प्रणा
वानां गन्धकामादौ चैतस्य गोचरांकान्॥ सर्वसिद्धिप्रदायित्वान्निद्रुवरइमीरितः॥९८॥ आसैर्व
नसंपूतैर्मनोज्ञैश्च सुगंधिभिः॥ धूपदीपादिभिर्नैवेद्यगीतैः संपूजयेद्धि वा॥९९॥ एवं पूजां विधायो
गेजपेद्विद्यां सहस्रकं॥ शतं वा हुनतो मन्त्रपूजां प्राग्वत्समापयेत्॥४००॥ एवं सम्यक्फलश्रेकं ऋणये
त्मन्त्रविन्मम॥ पद्मकविल्वकुपि धोत्तज्जयात्मद्दशांशतः॥१॥ अंगोत्थिसलिलैश्चैव तर्पयेत्सरितां पां
आस्मान्नमभिषिंच्याथ कुर्याद्ब्राह्मणभोजनं॥२॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री नानारिन्द्रधिपाः॥ नमस्क्रि
यां प्रकुर्वन्ति नात्र कार्या विचारणा॥३॥ देवदानवगंधर्वयक्षचारणयोषितः॥ सिद्धविद्याधराणां
च योषास्यप्सरसस्तथा॥४॥ विमृष्टजग्गनारक्ताः स्वहृदोन्मूललमञ्जुला॥ स्वफलस्वरहितास्सामाः
प्राप्यं दिदृशनां भुक्ता॥५॥ प्रलोभ्यमाना मन्त्रज्ञो पदा किञ्चीयमेनमः॥ न देत्स्ववांछितं तस्मै ददा तिन्व
रितान्वितो॥६॥ संजप्य कर्णयोर्विद्यां पठाध्यजपसिद्धया॥ सेनाञ्यणीर्वे महमापनसुरथांपये
दसौ॥७॥ कल्पहोमविधिवक्ष्येयथाविधिविधानवित्॥ कृत्वायानि कुंडमध्ये समाधायाग्निमंत्रतां
न संपूज्य पूर्वविधिना देवीतिथिविनुधि॥ तिलसर्षपगोधूमशाल्यमाष्यवैर्हुनेत॥८ त्रिमध्व

273

॥ राम: ॥
॥ २७३ ॥

१

कैरैकशोवासमेतैर्वा सम्पद्रूपे ॥ वकुलैश्चंपकैरक्तकल्हारैवतगोत्पलैः ॥ १० ॥ कैरवैर्मल्लिकाकुंदमधूकैरि
दिरामये ॥ अशोकैः पाटलैर्विल्वैर्जातीविकविमैः ॥ १७ ॥ नवैर्नीलोत्पलैरप्यरिष्टुनैः कार्त्तिकारजे ॥ सोमा
लक्ष्मीं च सौभाग्यमायुर्निस्वं यशोनिधिं ॥ १८ ॥ यथाछंदवांछितेन सर्वलनप्रदाप्नोति निश्चितां ॥ दूर्वांकु
वीमञ्जर्यंवटमारग्वरं तथा ॥ १९ ॥ सिताद्यलक्षकंतुल्या रागात्प्रोभ्यो नरा विशन् ॥ इक्षुकंतवनालि
केरमावागूड सिताहुनेत ॥ २० ॥ श्रवलांलभतेलक्ष्मीमोक्षावभवतिध्रुवं ॥ एतैर्हृदीरितैर्वाह्यमधु
क्षीरघृतैर्हुनेत ॥ २१ ॥ एकैकेबलिमावइपापावज्जीवंधनादिभिः ॥ एतैराज्यघृतैर्भूयावइपासु
हंवनान्तथा ॥ २२ ॥ दर्भाराक्षैसैर्हुनेर्मेस्यावगोनिष्टं स्वइोबतं ॥ सर्वपापैर्हुनेत्स्वाकाधातोवैरि
मृत्यवे ॥ २३ ॥ नडुलवैरियात्युध्य मांसैरपिचनत्कमैः ॥ यक्षेश्वनाग्मोयोध्रुवक्षनजोत्यादिमं
चरेत् ॥ २४ ॥ आगत्कुरघसायेतं फलिताषंमृत्वाहुनेत ॥ कुष्मांडकाहिरावैष्टः लकृपाणिश्वोव
वानर ॥ २५ ॥ निरामयेहुनेत्सह्यातिहंतवैरिणांतथा ॥ मधुकाष्ठनलेनस्यफलैः पत्रैश्चहोमतः
॥ २६ ॥ सप्तरात्रोदरोत्मलुगत्वाश्चारोगमाप्नुयुः ॥ चतुरंगुलस्तैहोमाचतुरंगवलेनृपैः ॥ २७ ॥ सप्तस्प्रडे
गडःरक्तामभिवस्त्रैवनसंशयः ॥ मत्रजप्रोक्तकैःसेकाक्षेत्रशांतिभविष्यति ॥ २८ ॥ पलाशप्रयाष्टि
ध्यानाचवतंज्ञोसवुलुकोदकारह हो

मे.तं.
२१४

२७४

राम:
२१४

१८

न॥२०॥करालवेदना घोरां मुक्तकेशी चतुर्भुजां॥कालिकां दक्षिणां दिव्यां मुण्डमालाविभूषितां॥२१॥खड्गभ
येवराश्छिन्नमुण्डाढ्यदक्षिणीकरैः॥महामेघप्रभां श्यामां तथा चैव दिगम्बरां॥२२॥कंठावसक्तमुंडालीगलद्रुधि
रचर्चितां॥कर्णावतंसतां नीलशवयुग्मविराजितां॥२३॥घोरदंष्ट्रां करालास्यां पीनोन्नतपयोधरां॥शा
वानां करसंघातैः कृतकाञ्चीं हसन्मुखीं॥२४॥सृक्कद्वयगलद्रक्तधाराविस्फुरिताननां॥घोररूपां महारौद्रीं
श्मशानालयवासिनीं॥२६॥दन्तुरां दक्षिणव्यापिमुक्तलम्बकचोच्चयां॥शवरूपमहादेवीहृदयोपरिसंस्थि
तां॥२७॥शिवाभिर्घोररावाभिश्चतुर्दिक्षु समन्वितां॥महाकालसमायुक्तां शवोपरिरतान्वितां॥२८॥
सुखप्रसन्नवदनां स्मेराननसरोरुहां॥एवं संचिन्तयेत्कालीं श्मशानालयवासिनीं॥२९॥आदौ त्रिको
णां त्रिपंचं तदग्रे चाष्टपत्रकं॥भूपुरं च चतुर्द्वारं पूजायन्त्रमुदाहृतं॥३०॥ततो मध्ये त्रिकोणान्तर्यो से
देवा च दक्षिणां॥महाकालं च तत्रैव स्वसंबोधिः स्वना॥२१॥ततः पूर्वादिकोणेषु वामावर्त्तेन पूजये
त॥कालीकपालिनीकुल्लां प्रथमत्रिकोणके॥२२॥नीलां घनां बलाकां च द्वितीये त्रिकोणके॥कुरुकु
ल्ला विरोधि विप्रचित्ता चिन्तनीयके॥२३॥उग्रा उग्रप्रभां दीप्तां च चतुर्थे तु त्रिकोणके॥मात्रां मुद्रां मितां चैव त्रि
कोणे पंचमे पूजयेत॥२४॥सर्वाः श्यामा असिकरा मुण्डमालाविभूषणाः॥तर्जनी वामहस्तेन धारयन्त्य
श्शुचिस्मिता॥२५॥ब्राह्मी नारायणी माहेश्वरी चामुण्डा कुमारिका॥अपराजिता वाराही नारसिंही देवा

॥ मेतं ॥
॥ २५ ॥

ष्क ॥ ३६ ॥ स पूज्य यन्त्रमथापि वलिं संप्रतिपादयेत् ॥ बलि भक्ष्याण्यं नैवेद्यं नैकस्यां चापि धारयेत् ॥ ३७ ॥ तापंगा
पिदेवेशाये समर्पयेति धियबुध ॥ निर्माल्यं वेष्ठ चोदेशाधारशायं सदैव हि ॥ ३८ ॥ लक्षमेकं जपेन्मन्त्रं हविष्याशी
दिवाष्ट वि ॥ अष्ट विश्व तथा रात्रौ लक्षमेकं जपेन्मन्त्रं ॥ ३९ ॥ दशांशं मदे दाज्येन तर्पयेदपि यन्त्रयेत् ॥ तस्मैवतर्प
रोपजाक तेमाऽगिरोपन ॥ ४० ॥ ततः प्रयोगा कुर्वीत — प्यानिष्टफलाप्रयेत् ॥ नागयज्ञोपवितेनां चत्वस्र
र्घकृतशेखरां ॥ ४१ ॥ तरान्तां च संवित्स्यमहाकालसमीपगां ॥ हूं हं ह्रौं वनथा ह्रीं ह्रैं पंचवीजानि योजयेत्
४२ ॥ मंत्रेनमूलमंत्रस्य जपपूजादिकं चरेत् ॥ वश्यप कामः साधकश्चेत्कं पुष्पैः प्रपूजयेत् ॥ ४३ ॥ कामवा
रासमाविद्वालिर्लज्जा विह्वलानित्य ॥ स्वं स्वंस स्वत्व मनोरमानि गनि सदैवतं ॥ ४४ ॥ एवमातर्पराशोयोज्य
मादौ ऊँ क्रौं तथान्ततः ॥ त्रयेपूजा विधाने तु तमाकर्षणं भवेत् ॥ ४५ ॥ लोहितांभूलेहलीं च मताकालाग्रतः
स्थितां ॥ ध्यात्वा संपूजयेन्मुख्यैः तान्नेराकर्षणं भवेत् ॥ ४६ ॥ कपिलादिभुजाकल्तैसखेदक्षे कपालकं ॥
ध्यात्वैवं सर्वमंत्रान्ते हृद्यं परिकीर्तयेत् ॥ ४७ ॥ एवं प्रजपाप्ययोगात् कामनेव प्रपूजयेत् ॥ मारणं तु भवे
त्साध्य बुद्धिरारा क्रम नाक्रिया ॥ ४८ ॥ उच्चाटयति निर्गाशी संचालयति केकराः ॥ विश्लेषयति षट्का स्या
प्राश्चेत्पतित्यूर्तिता ॥ ४९ ॥ विक्षोभयति स स्कन्द्रा संपादयेति संभ्रमा ॥ स क्षोभयति संस्कारा विनिवार
विशोधयेत् ॥ ५० ॥ मायामावा जननेय लज्जावत्यां स्मारेदिति ॥ अत्र सर्वत्र कर्मभ्यो भाव मात्रप्यो विनतं ॥ ५१

275

॥ रुपः ॥
॥ २५ ॥

उच्चाटनं विना मन्त्रसर्वत्रउरतं मनं ॥ मातः भूर्जावरधरः कुर्वन्ति सत्क्रियादिवा ॥५२॥ रात्रौ नग्नः श्मशानस्थो मैथुने वृ
मवलम्बितः ॥ स्ववाक्ष्पोमुक्तकेशश्च नग्नस्थः सर्वसिद्धय ॥५३॥ मद्यापरस्त्रियं पश्यन्प्रजपेदयुतं नरः ॥ स भवन्सर्व
सिद्धीनां पारगः सर्वदेवाहि ॥५४॥ तस्य दर्शनमात्रेणावाप्तिर्निष्ठनामतो ॥ गद्यपद्यमयी वाणी तस्य सर्ववि
धा भवेत ॥५५॥ स्ववाकोमुक्तकेशश्च विष्ठां भक्षयेन्नरः ॥ प्रजपेदयुतं नावदेव प्रात्रिनिषिःस्पृतः ॥५६॥ मनु
मस्याभगं पश्यन्नयुतं प्रजपेन्नरः ॥ स्वनथ्यक विनानस्य गद्यपद्यमयी भवेत ॥५७॥ उक्षोन्नरश्मशानं जस्वाभगामा
गाघचांनत ॥ प्रयाति मैथुनं योसौ धनधान्यसुतान्वितः ॥५८॥ सुरतेञ्जहतमृत्वं सदापायविमुक्तये यदियो
बिनवुसंगे म्रियेतः पतन्ति यत्त्रत ॥५९॥ समुक्तार्थनजो जप्यं सर्वकामार्थसिद्धये ॥ रारारानागारस्मास्माद्य
मुक्तकेशादिगंवर ॥६०॥ जपेदयुतसंत्वर्पेनु सर्वकामार्थसिद्धये ॥ प्रेतनातत्व मन्त्रैव यो जपेन्मन्त्रवित्तमः
६१ ॥ कायुतं वा गमनोभूत्वा विभीः सम्यकराचया ॥ सयान्ति परमां सिद्धिं देवैरपि सुदुर्लभां ॥६२॥ स्वदेहनधि
राक्तेश्च विल्वपत्रैः सहस्रशः ॥ श्मशाने भ्यर्च्चयदेवीं कागीशसममन्त्रोव्रजेत ॥६३॥ स्वरतोत्स्वकपत्रेराम्यर्थ
र्कस्थैवमहस्रशः ॥ श्मशाने भ्यर्च्चयेद्देवीं सर्वसिद्धिं सविंदति ॥६४॥ धनवान्चलवांचाग्नी सर्वयोषित्प्रियो
भवेत ॥ सुत्तीस्मान्नात्र संदेहो मत्ताकालववोयथा ॥६५॥ श्मशानेयोषितं नीत्वा मन्त्रैस्वर्व्यसहस्रकं ॥ र
क्तचंदनदिग्धांगीं रक्तपुष्पैरलंकृतां ॥६६॥ नावस्रुष्पैर्मन्त्रं प्राच्य ततोष्टावेव चंडिकां ॥ ततो गत्वालभे

ञ्जपं पठ सो न भयायते ॥ ६७ ॥ श्मशानशयने चैव शवासनगतः पुनः । शतमष्टं जपेन्मंत्रं सर्वसिद्धिप्रदं भवेत् ॥ ६८
र्पयेच्छवासस्थ नरकाम्मांसादिभिर्विधा । त्रिभिर्मत्स्यकीयेवं सर्वसिद्धिभवेन्नतः ॥ ६९ ॥ तर्पयेत्पयोभिश्चरक्तै
धाराघातैस्तथारक्तो भिश्च तथा नहन्तकीयेन कत्तेन च ॥ ७० ॥ मैथुनाचचयो वयाभगप्रक्षालनेन च । मेषेमा
हिषरक्तैन नरक्तै चैव हि ॥ ७१ ॥ मत्स्यमार्जाररक्तेन वाग्मित्वं तत्क्षणाज्जायते ॥ धनित्वं जायते तस्य सर्वसिद्धिः प्र
जायते ॥ ७२ ॥ वचसा स भवेज्जीवो धनेन च धनाधिपः । ब्रह्माहत्यादि पापानां सोऽत्र पेशाच्चमतो भव ॥ ७३ ॥ चलेन
पवना क्षेपः सर्वत्र न्नार्थसाधक ॥ साधिनासाधितं मंत्रं सत्स्यादिदशा सदाबलि ॥ ७४ ॥ मत्स्यमांसं मेषमां
संछागमाहिषते वच ॥ सर्वमास्थिप्रदानं वा सदा लोमसमन्वितं ॥ ७५ ॥ सजीव सव न वाच्छित्रं कण्ठं स्पर्श
नीगतो ॥ त्रिवेदयेत्स्मशाने न सर्वसिद्धिप्रदं भवेत् ॥ ७६ ॥ नारीरजो युतं कृत्वा पराग्नाडाल मुत्तमं ॥ कृत्वे
कं प्रजपेन्मंत्रं तन्नालछामये बुध ॥ ७७ ॥ युगानां भवतं मेनपूजितादक्षिणा भवेत् ॥ सर्वसिद्धिभवेत्तस्य वा
ग्मी धीरश्च जायते ॥ ७८ ॥ न तस्य दुर्लभं किंचित्पृथिव्यां जायते । यातिरूपं हि कुंडं च कृत्वा विन स्तार
त्रितं ॥ ७९ ॥ हस्तविस्तारतो चापि कृत्वा च वय्यपाविधि ॥ तत्र कार्यं हितं तेरा वहिस्थापति काः क्रि
या ॥ ८० ॥ महाकालाय देवाय दद्यात्तप्तशुचसमातुत्तिं । कुवेराज्येनमांसेन भक्तेन रुधिरेण च ॥ ८१ ॥ हुत
पुष्पेरासाज्येन मरक्तेन विशेषतः । सुभिक्षादिभिरप्यनंतुरुयान्स्मशानानालये ॥ ८२ ॥ स्नात्वा तः पुत्लां वरध

॥ राम: ॥
॥ २७९ ॥
279

१ः भुक्तिः प्रयत्नमानसः ॥ दिवा सर्वं प्रकर्तव्यं सर्वकापार्थसिद्धये ॥ ८३ ॥ रात्रौ नक्तोपभुक्तके होमे पुनर्नापितव्रतः
प्रकर्तव्यं प्रयत्नेन सर्वकामार्थसिद्धये ॥ ८४ ॥ द्विजानां तत्र सर्वेषां विधिरत्र च दर्शितः । शूद्राणां चैव संप्रो
क्तं रात्रौ द्विमतामतं ॥ ८५ ॥ महाकालं यजेद्यत्नात्पश्चाद्देवीं प्रपूजयेत् ॥ त्रिधा विभज्य मंत्रांछेयेन्नामाधक
सत्तमः ॥ ८६ ॥ मासं रक्तं तिलं केशं नखं भक्तं च पायसं ॥ आज्यपत्रैति प्रयत्नेन होतव्यं सर्वसिद्धये ॥ ८७ ॥ ए
वं कृत्वा विधानेन भजते सिद्धिमुत्तमां । पद्यत्प्रार्थयते जंतुस्तत्तत्प्राप्नोति निश्चयः ॥ ८८ ॥ देवत्वं दानव
त्वं च सिद्धचारणानां तथा ॥ सपादल्लक्षमाप्नोति नितिन्ममेवमतेड्रितं ॥ ८९ ॥ एकचित्तो जपेन्मंत्री चत्वा
रिंशत्सहस्रकं । होमस्तु तद्दशांशेन कार्यं कुर्याद्यथाविधि ॥ ९० ॥ एतन्मंत्रजपान्मंत्री भुक्त्वा तेत्रलत्
स्यया । पितृमातृवधाद्येषु किमन्यैः क्षुद्रपातकैः ॥ ९१ ॥ कपिलारत्नसंपूर्णां पृथ्वीदानस्य यत्फलं
कोटिहोमसहस्रेश्च देयो भवति तत्फलं ॥ ९२ ॥ स्पृष्ट्वा स्पृष्ट्वा जपेन्मंत्रं यं यं तं तं वशं नयेत् ॥ शतमष्टो
त्तरं जप्त्वा रक्तपुष्पेण होमतः ॥ ९३ ॥ कुर्यान्नृपवशं मंत्री नानाभ्यांगवनत्रये ॥ भूतांगारे देवगृहे स्व
यंभूस्थाने च पर्वते ॥ ९४ ॥ दविष्णाराशीत्रलवागाभिभवो दिंडसमाजयेत् । कुंडे त्रिकोणसंक्षेत्रे होमेष्ट
ष्टोत्तरं चैव च ॥ ९५ ॥ अयुतं जुहुयान्मंत्री सहस्रस्पत्रयंयुतः ॥ काम्यैः सहस्रमारक्तैः पुष्पैर्हुत्वा दशांशदशां
शेन ॥ ९६ ॥ तर्पयेत्तां च पुनस्तद्देवीं ध्यात्वारुणाकृतिं । संपूज्य मूलमंत्रेण विल्वपत्रैर्घृताचितैः ॥ ९७

॥ मे.तं. ॥
॥ २७ ॥

सहस्रं प्रजपेद्रुद्रौ प्राप्नोतिपरमांगतिं ॥ घनाक्कं मालतीपुष्पैर्होमाद्द्रुतकविर्भवेत् ॥ ९८ ॥ नसाध्यं विद्यते
किंचित्तेन मंत्रविदः सदा ॥ देवाराधनसङ्कल्पात्तत्फलंमानान्यथा ॥ ९९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंमत्रम
ष्टाक्षरंपरं ॥ दक्षिणेकालिके स्वाहामंत्रोष्टाक्षरईरितः ॥ १०० ॥ न्यासः प्राग्वद्ध्यानमत्रुंशवरूपशिवस्थितां
महाकालरतां ॥ महाकालरतासक्तांशिवाभिर्दिक्षुवेष्टितां ॥ १ ॥ नवशक्तिदलेपीठेतानयाविजयाऽजि
ता ॥ तथापराजितानित्याविलासिन्यपिकीर्तिताः ॥ दोग्ध्र्यघोरामंगलेतिपीठमंत्रोर्कवर्णकः ॥ ह्रींकालिका
योगपीठात्मनेनमउदाहृतं ॥ ३ ॥ अंगानिपूर्ववन्मारा ष्वष्टपत्रेषुसमर्चयेत् ॥ कालीकपालिनींकुल्लांकुरुकुल्लांवि
रोधिनीं ॥ ४ ॥ विप्रचित्तां च संपूज्यनवकोणेषुपूजयेत् ॥ ३ ॥ याम्युग्रप्रसंदीप्तांनीलांघनांबलाकिकां ॥ ५ ॥ मा
त्रांमुद्रांतथामित्रांपक्षाःपत्रेषुमातरः ॥ पूर्वेज्ञानम्भूपूरेपूज्याभैरव्यो ह्सौं चरेरवी ॥ ६ ॥ ततोमहाभैरवीचत
तीयामिंद्रभैरवी ॥ स्मशानभैरवीतुर्यापंचमाभीमभैरवी ॥ ७ ॥ उन्मत्तभैरवीषष्ठीवशीकरणभैरवी ॥
सप्तमीत्यादष्टमीत्रप्राज्ञमोहनभैरवी ॥ ८ ॥ दिक्कार्णीष्वनन्दंसत्प्रागिमूर्जैवपरिकीर्त्तिता ॥ पुरश्चर्योदि
कंकाम्वकप्रयोगाद्यम्बरेतथा ॥ ९ ॥ स्त्रीरागांप्रसारंत्रिंदांचकोटिंचाप्रियंचच ॥ अस्मनोहितमस्छिका
लीमन्त्रोविवर्जयेत् ॥ १० ॥ अष्टजामाहिषादीनांकालिकायैन्तर्पयेत् ॥ तस्यस्युरचिरादेवकरस्थाःस
र्वसिद्धयः ॥ ११ ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामिएकविंशतिवर्णकं ॥ ॐ ह्रीं ह्रीं हूंयुगंत्रिः ह्रीं दक्षिणेकालिकेवदेत्

277

॥ रामः ॥
॥ २७ ॥

१२॥ त्रिःक्रांहुंहुंह्रांक्रियुग्मं सम्यन्यादिपूर्ववत् ॥ बिल्वमूले गवाहृदे वटमूले तथैव च ॥ १३ ॥ लक्षमेकमिमं जप्त्वा म
वेसिद्धिर्ध्रुवो भवेत् ॥ पंचमप्रातिनिध्यायं दक्षिणाम्नायसिद्धितः ॥ १४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि ह्येकवर्णीम
नूत्तमं ॥ क्रीं हुं ह्रीं दक्षिणे कालिके क्रीं हूं ह्रीं दशाक्षरा ॥ १५ ॥ यजनं पूर्ववत्प्रोक्तं न्यासध्यानजपादिकं ॥ वि
शेषात्तु त्वरतदेनामयमाकर्षणक्षमः ॥ १६ ॥ हुं हुं त्रिः क्रीं ह्रीं लज्जा दक्षिणे कालिके पुनः हूं हूं त्रिः क्रीं ठि
ठ्ठलज्जां त्वाद्देत्याकृतिवर्णिका ॥ १७ ॥ न्यासपूजादिकं प्राग्वत् विशेषेण वशीकृतिः ॥ जपादेनस्यभव
त्सिसर्वमस्मोत्र पूर्ववत् ॥ १८ ॥ क्रीं क्रीं क्रीं हुं सकृच्चार्य हुं लज्जा द्वयमुच्चरेत् ॥ दक्षिणे कालिके स्वाहाति विव
र्णा प्रकीर्त्तिता ॥ १९ ॥ मंत्रराजोयमाख्यातः पूर्ववत्पादुपासना ॥ विशेषात्कृतराज्यानामपराज्यप्रदो भवे
त् ॥ २० ॥ ह्रीं त्रिस्त्र्यक्षरो मंत्रः कालिकायाः प्रकीर्त्तितः ॥ जपपूजादिकं प्राग्वद्विशेषाद्योगमास्पदः ॥ २१
क्रीं भुत्त्वा कालिके स्वाहा षडक्षरो मंत्र इरितः ॥ न्यासपूजादिकं प्राग्वद्विशेषाद्योगदामनः ॥ २२ ॥ क्रीं हुं ह्रीं
त्र्यक्षराद्यं मंत्रः काल्याः प्रकीर्त्तितः ॥ प्राग्वज्जपादिकं चास्य विशेषात्संततिप्रदः ॥ २३ ॥ कालिबीजं च
हूं मायायुगं फट् पंचाक्षरो मनुः ॥ न्यासमर्चादिकं प्राग्वद्विशेषाद्भूतवाहनः ॥ २४ ॥ ह्रीं हुं ह्रीं हुं फट् डिम्भस्कालस्वा
हान्तः सप्रवर्णिका ॥ प्राग्वन्न्यासादिकं सर्वं विशेषाच्छांतिकारकं ॥ २५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि धूमाव
तीस्वाहा मंत्रो ह्यष्टाक्षर इरितः ॥ २६ ॥ पिप्पलादो मुनिश्छंदो निवृदुक्तं धूमास्य देवता ॥ षड्दीर्घे विंदुयुक्तेन धकारे

राषडगके ॥ २७ ॥ अथ बीजं द्वयांतस्थैः षष्ठरौं मासमाचरेत् ॥ ओंगुह्यादौ षडंगे तु पुनर्देवीं विचिंतयेत् ॥ २८ ॥
विवर्णां चंचला क्रुद्धा दीर्घा च मलिनांबरा ॥ विमुक्तकुंतला दीर्घा विधवा विरलद्विजा ॥ २९ ॥ काकध्वजरथा
रूढे विलंवितपयोधरा ॥ शूर्पहस्तातिरूक्षाक्षी धूतहस्ता वरान्विता ॥ ३० ॥ प्रवृद्धघोणा तु भृशं तु कुटिला
कुटिलेक्षणा ॥ क्षुत्पिपासार्दिता नित्यं सदा कलहतत्परा ॥ ३१ ॥ एवं विधां सदा ध्यायेत्ततः कर्म समा
चरेत् ॥ जपेत्कृष्णचतुर्दश्यां शून्यागारे दिवानिशं ॥ ३२ ॥ उपवासपरश्चैवमेकाता स्मि द्विनाप्रुपान ॥ य
द्वा श्मशाने विपिने जपेल्लक्षं यतवाग्यतः ॥ ३३ ॥ सोऽपि षोडशवासरान्ते मंत्रः प्रसिद्ध्यति ॥ होमश्चात्र घृतेनै
व तर्पणादि नतत्प्रचरेत् ॥ ३४ ॥ अथवा प्रजपेल्लक्षं श्मशाने विगतांबरः ॥ निशाभोजी दशांशेन तिलैर्हवनमा
चरेत् ॥ ३५ ॥ पूर्वोक्ते पूजयेत्पीठे स्वेष्टां शत्रुनिवृत्तये ॥ केसरेषु षडंगानि पत्रस्थाः क्षुत्तृष्णाक्षय ॥ ३६ ॥ क्षु
धा तृष्णा रति निंद्रा निर्ऋति दुर्गतीः क्षमा ॥ अक्षमेति नमो देवाः इंद्राद्याः साज्ञधा विना ॥ ३७ ॥ एवं ज्येष्ठां स
माराध्य सिद्धमंत्रः प्रजायते ॥ उपोष्य कृष्णभूताहेन मोक्षन्त शिरोरुहः ॥ ३८ ॥ शून्यागारे श्मशाने वा कां
तारे भूधरेऽथवा ॥ भस्मांतं प्रजपेन्निर्भी ध्यायन्देवीं क्षपाशनः ॥ ३९ ॥ एवं लक्षजपेन्मंत्रं नाशयेदखिरादरीन्
नुदुन्नोलवणोपेतां राजिकां निशि तप्यलं ॥ ४० ॥ जगावापर्यस्रमालिध्वनामि स्थानस्याशिवं जपेत्
संवत्सरभ्याहि वंशान्ततात्रां प्रजपेन्मनुं ॥ ४१ ॥ सहस्रादूर्ध्वतः शत्रुर्ज्वरेणापरिगृह्यते ॥ पंचगव्येन हो

278

ति: स्पाञ्च्रेरस्य पयसापि वा ॥ ४२ ॥ मंत्राद्यक्षरमालिख्य शत्रूनाम ततः परं ॥ द्वितीयान्तं मनोश्चान्ते मे वंसन्तु मालि
खेत् ॥ ४३ ॥ रोचनाजवेछत्रो निश्चितं मरणं भवेत् ॥ कृत्वा येत्रे शिरःपाराव्योमसरापेफा मिनी दले ॥ ४४ ॥ उन्मादे ज्ञा
पने शत्रोर्मनोरथुम जायते ॥ दाहाकं कें दपश्चान्नाश्चोन डस्या दायमंत्रिणं ॥ ४५ ॥ विरोधिनाम्ना ह्लीकाशुभ
च्छदयाच्छे निपा: ॥ श्मशानभस्मना कृत्वा शिवं तस्या परिन्यसेत् ॥ ४६ ॥ विरोधिनाय संहट्टकुम्भपक्षे सम
वेयेत् ॥ महिषीक्षीरखर्पं च दद्याच्छत्रुविपत्करं ॥ ४७ ॥ महिषीरूपे रागगस्यस्व प्रेशत्रून्निपातयेत् ॥ मंत्रेणा
ने नतिवन्ने चडस्मरिपुमंदिरं ॥ ४८ ॥ शत्रुमुखाच्यं पूरों नात्र कार्या विचारणा ॥ स्पस्पपाशोन्नले शत्रो राख्या
नं चिन्तितभस्मना ॥ ४९ ॥ बन्हावधोमुखे कुण्डमापयेद्युग्मं जपन् ॥ धूमावतिमनुं मंत्री शत्रूं यमपुरं नयेत्
५० ॥ छागवन्करतले नामार्धद्वयं नृशिपो: न्यसेत् ॥ जलस्थ: प्रजपेन्मन्त्री हुंकाराच्चाशयेदरीन् ॥ ५१ ॥ श्मशानभस्म
नालिंगं कृत्वा पुष्पादिनार्चयेत् ॥ भगवन्निमिसंभाष्यमनसा कर्म चिंतयेत् ॥ ५२ ॥ निवकाककुंदाने की कृत्वा
चाष्टशतं जपेत् ॥ दद्याद्भूपं साध्यनाम्नास्तु याविद्वेषयेदरीन् ॥ ५३ ॥ विनाकाष्टेनतेक्षीरहोमाच्छांति: प्रजाय
ते रजोधूमे प्रदानेन गध्राह्रूपेरागकालिका ॥ ५४ ॥ मास्यान्त्रिमाषान्यशांतिर्मोल्यधूपत: ॥ चापाहवालधूपेन ह
स्यान्नकरकूपिणी ॥ ५५ ॥ मुष्चध्वपत्रधूपे वशांतिर्भवतिनान्यथा ॥ शांती: सर्वांभिवारस्यापं चगव्येतना
यते ॥ ५६ ॥ क्षीरेणशांतिर्भवतिमधुरत्रितयेनवा ॥ कीलक्षेत्रतरोच्छ्वाथिशत्रोर्मासमालिखेत् ॥ ५७ ॥ वि

॥ मेरु. ॥
॥ २७९ ॥

दध्यमधूलमंत्रेण साध्यनामाक्षराणि वै ॥ तस्यापदद्वये मंत्री खनेदुच्चाटनेरियो ॥ ५८ ॥ शत्रुपदद्वयाद्भूलिं घत्वा का
मक्षापिष्टिमी ॥ तायसेस्पो वलिं दत्वा शत्रोरुच्चाटनं भवेत् ॥ ५९ ॥ शत्रुपादद्वयोर्द्धूलिं चितात्भस्म हूतोक्षिपेत ॥ शत्रु
गेहेनु संजप्तां शत्रोरुच्चाटनं भवेत ॥ ६० ॥ ज्येष्ठा वा सेइपइाने वातिमाल्पपादगोचरो ॥ गर्दभावास भूमौ वाष्टेत
स्थाने चतुष्पथे ॥ ६१ ॥ ड्रुतनमो हनक्ष्यावां पृच्छिनायां मंध्यकौ ॥ अमावस्यार्क रामंत्री दिशासा दक्षिणामुखः
श्मशानलोष्टेनिः। क्षिप्त्वा विनाशोभर्तयेत्तथा ॥ मवंनेजुजपेत्ते संनिः क्षिपेद्वद्भवेइमति ॥ ६३ ॥ समामध्ये
पि सर्वेजोक्षराउच्चाटनं भवेत् ॥ गतेपिपीलिकानांतु पादधूली गुनाकटान ॥ सघृतासप्तवारंतु जुहुया
म्नत्रविश्चिद्धिः ॥ भ्रमते काकवत्सर्वा मही माद्यरणादिषु ॥ ६५ ॥ हत्वाव्रलि हतिं तात्रोर्जैम वृक्षेणामंत्रवित् ॥ कृ
त्वाप्रतिष्ठो प्राणाय्य विधामनर्मकं नल्वेः ॥ ६६ ॥ आयसे मंत्रमाव मर्द वश्यमाणोः प्रवेष्टयेत ॥ पर्वोक्तेइ
केशमिश्रजस्त्वा नित्यं प्रतापयेत ॥ ६७ ॥ सप्तरात्रेण तस्यापि भवेदुच्चाटनं ध्रुवं ॥ उत्वेष्टनं च येल्लिख्यो सार
मेयंचातयो ॥ ६८ ॥ मंत्रेणादलितो साध्यो भौमवारे दयोदये ॥ धत्तूररससंयुक्तं चिताङ्गारेण मंत्रिणा ॥ ६९
वास्त्रस्य हृष्टेनोच्चाकेश पापाणेन जपेत् ॥ इमशाने इातु मार्गेवा नकृहेतिरिवेतत्त्रिणि ॥ ७० ॥ विद्वेष
णं भवेत्तयो गौरीशंकरयारपि ॥ ग्रन्थ त्यल्वच्चिमशानौ दीप्तिं साध्यमालिखेत ॥ ७१ ॥ अन्यो हिष्ठतराल
हृतुस्वाउद्धल्पहितत्यसेत ॥ पर्वोक्तकंठके विधातये - इातैझतं ॥ ७२ ॥ विद्विष्टौ भवतस्तौ च नाम्ना मलिन

2.79

॥ ग. ॥
॥ २७९ ॥

ऽस्तगान ॥ इमे प्रयोगाः कथिता धूमावत्या मया शुभाः ॥७२॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि भद्रकाल्याः परं मनुं ॥ ह्सैं कालि स्त्रि
महाकालि ह्रिः क्लिं फट् वह्निप्रिया ॥७३॥ चतुर्दशाक्षरो मंत्रो भद्रकाल्या उदाहृतः ॥ षड्दीर्घैः षडंगानि जाति
युक्तानि कल्पयेत् ॥७५॥ ध्यानमेवं सदा देवी भद्रकाली भयावहा ॥ शुष्कमांसाकारा राक्षसीभ्व नाहं नस्रा निवादि
नी ॥७६॥ मसीमुखी मुक्तकेशी जगत्समलालसा ॥ जंवफलाभदशना ज्वालतस्याशं वद्धिषते ॥७७॥ षडेशेषं
कालिकामंत्रेण पञ्चकं तदिशापि च ॥ जपमासत्र योगा ध्येया विशेषः भद्रचाते ॥७८॥ आराधयेत् जपेत् मंत्रं
नित्यवप्रसिद्धिवंशते ॥ रिपुमाला विधानं च जपार्थं सिद्धिमिच्छता ॥७९॥ इयं देवी महादेवी शत्रुनिग्रहकारि
णी ॥ यथेष्टं हैष्मा सिद्धिसाधनमार्थं सिद्धिदा ॥८०॥ अथ मंत्रान्तरं वक्ष्ये भद्रकाल्याः सुगोपितं ॥ ऐ ख्रें करालि
विरूपाक्षि लेच कालि महोदधि ॥८१॥ उन्मादयात्मा दयेमि सिद्धिदोपरि पदं वदेत् ॥ छिन्धि वेत्रिपदं उक्त्
पूर्वा साप्सप्राप्ति वार्तिकं ॥८२॥ पिप्पलादो मुनिः प्रोक्तो निचृच्छन्द उदाहृते ॥ भद्रकालि देवतास्याद्विन्यासयत्
हृदयन्ते ॥८३॥ उपरि भ्रां शिरः प्रोक्तं वं शिखा पांशु शिखा स्मृता ॥ हुं फट् अस्त्रं कवचं प्रोक्तं स्वाहायाः त्रसदरि ने
८४ ॥ अद्रिरोडा महादंष्ट्रा भद्रांक्षी धीघीकृशोदरी ॥ नवनागायुताकारा दीर्घघोरा महोदरा ॥८५॥ त्रिभुजंगम्भारति
घोषवर्णा ललज्जिह्वा नसंनिभा ॥ भ्रुकुटीदारसंदीप्ता महारदनभीषणा ॥८६॥ दंष्ट्रोत्कटकापेलास्यक्षीरक्तैदीर्घ
शिरोरुहा ॥ त्रिशूलखड्गहस्तो दंतरानरकीटपलाशिनी ॥८७॥ अतिरक्तांवरा देवी रक्तपांसाशवप्रिया ॥ शिरोमाला

र्भूषनं गोपि पिवनि शोणितमासवं ॥ ८८ ॥ नग्नमेनी वृत्तसंस्थि च पिशाचगणसेविता ॥ पिशाचस्कंधमारूह्य चर्मंगीवसु
धानलं ॥ ८९ ॥ शंकरस्य प्ररवो स्वन्ना योगिनी योगवल्लभा ॥ इयं भूता मड कालिमा तन्वपि परिवासिता ॥ ९० ॥ ध्या
त्वा सम्यक् कुमारा ध्यानतो नेत्रे जपे द्रुवं ॥ मूलमंत्रं त्रिधा धर्थ मासकान्यासतत्परः ॥ ९१ ॥ घृतहोमस्तथा का
र्यस्तर्पणादि समाचरेत् ॥ एवमावत्या च यत्प्रोक्तमनयोपि तदाचरेत् ॥ ९२ ॥ उक्तप्रयोगस्य वात्र विशेषविधित
च्यते ॥ लज्जाय मंत्रनिर्दोषमेकं मूलं वनाश्रतान् ॥ ९३ ॥ विषवृक्षं समादाय तन्मो होमं समाचरेत् ॥ भूपागारेहृ
क्षे वापि कुर्यात् कृत्वा त्रिकोणकं ॥ ९४ ॥ विषवृक्षे धनेनापि पुत्रकार्ये धारयेत्तु धी ॥ तन्मो दंडजपे मंत्री विषवृ
क्षमय स्वधकं ॥ ९५ ॥ मूलहोमावशानं वन्हौ नंदाग्नी निःक्षिपे द्रुवं ॥ मुविनीतं द्विजवारं कृत्वा चोत्तरसाधकं
॥ ९६ ॥ दिक्षु सर्वासु तं स्थाप्यः स्वयदाः स्वकृतस्वका । कृतरक्षाः समारब्धाव त्रिक्रोधसमुचिता ॥ ९७ ॥ मूल
होमान्त्रयोदशांगं नत्वादेवान् वेदासि ॥ दत्वा सिद्धार्थकैर्मेत्रौ गुरुया च लवनहयं ॥ ९८ ॥ ते तेषु तेन श्री होमां नेदि
क्पालवटुयोगिनी ॥ मस्या प्रदेशत्रापि संनोष्य बलिदानेन देवता ॥ ९९ ॥ ध्यायन्हरसुतयादयपि घाभ्यां स्कंधे ने
त्रको ॥ भूलग्नजानसिंतावनरमालाविभूषिता ॥ १०० ॥ नीलाञ्जनदंष्ट्रोरुः कमपुत्रमधुमतदमन्जाभयानकं
उल्काहस्तां शावसंस्थां शिलायां वनतं गुरु ॥ १०१ ॥ भाववित्वा करेणोक्तां दक्षिणे तत्विके मुले ॥ गत्वा हूत्वाति
मजेत् द्वक्रुध्मानपाशिता ॥ १०२ ॥ मुद्रां स्थापयेत् मलमोर्थौ छेदस्त्रानुवाग्यत ॥ स्नात्वा वायं भविर्भूत्वा कंठ

280

३

मात्रोदकेस्थितः॥ १०३॥ जपेन्मुद्रीं तेंडुगंध्मावित्रीं च समाहितः॥ सुप्रोक्तं रससहस्रं तु जपेदन्नहुतं शानं॥ ४॥ उत्तरीचवा
साश्वाब्धयुससस्तायः मुगालयं॥ गन्धानमत्सीपूजां कुर्यादेवस्य चक्रिणां॥ ५॥ पादयुग्मं समाकृत्तं मध्ववर्णालक्षेत
पेद्भुवः॥ नावज्ञास्याघटेमडिरमिषिंचं तं मन्त्रकं वध॥ ६॥ दक्षिणां विधिवद्दत्वा शान्तिहोमं च कारयेत॥ यद्वादुर्गा
जपेल्लक्षं सावित्रीं चैव तथैव च॥ २॥ कन्याभिषकं नाभ्यां तु शाक्तिनी भाजयेद्द्विजान्॥ दक्षिणां शाक्तिनो दत्वा सि
द्धो भवति साधकः॥ ३॥ रुद्रदेवप्रयोगाय दंडनागोरणामुदनः॥ विभीतफलकष्ठात्रों लिखेत्रास्यविद्मिनं॥
४॥ मत्रं जप्त्वाम रस्तं तु रवेतेस्थितवेतेषत॥ उच्चाटं भवेन्नक्षिप्रं चलस्यापि किमन्यानां॥ ५॥ धत्तूरवीजचूर्णो
न विभीतफलके लिखेत॥ त्रिकोणे रिपुनितं लितं लिखेत्संप्रागधोमुखी॥ ६॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु जप्त्वा नो लि
खेतेस्युतः॥ पादेपानीयपाशाकोः स्यान्तथा चात्ये छलात॥ ७॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मस्तकालि मन्त्रप
तं॥ ॐ स्त्रे क्षे के स्थ जं क्रै च प ब्रं ग्लं ह्लां वाचा वरेत॥ ८॥ हुं फट् स्वाहा शाकवर्णाः सिद्धमन्त्रमुदाहृतः॥ नास्यमुत्पत्ति
कं न्यासः सिद्धमंत्रस्य विद्यते॥ ९॥ कृष्णतोयेन संपूर्णघटे वाहूय कालिकां॥ ग्रासादिभिः पूजनीमिष्टैः क्रोंस
प्रजपभक्तितः॥ १०॥ अष्टमी चंडिकांत्व देवी ध्यायेदुत्प्रेतः॥ पंचवक्त्रां महाघोरां जानि वक्त्रां त्रिलोचनां
११॥ डाकिनी फूलवतुर्वीणा वेटवेटुत्वराभयान्॥ दक्षादक्षनजेर्देवी विभ्राणां भोगिभूषणां॥ १२॥ वर्णात
क्षं जपेन्मंत्रं वामामावारेण साधकाः॥ पिनुमन्दस्य त्वसमिधो घृतान्त्काकृत्याज्जनः॥ १३॥ व - प्रज्ञलितेव है

॥ मे. तं ॥
॥ २८१ ॥

नर्पदादि नमन्त्ररेन ॥ रां विद्रुमनुर्मन्त्री मारयेद् विराड्दिन ॥ विलीन विनिकाशाशांवशेत्र रसरु मकं ॥ १४ ॥ संध्यायां से
मये नव मडव्वं सम्प्रदिनावधि ॥ श्रवसंजाय नेमन्त्ररेनव कामुपोपिच ॥ श्मशानकीकसंगेरक्षुपंत्रथं विपंतथा ॥ १६
विभ्राजकं राजिकां वला जाप्या ऽव्यसमकं ॥ दक्षिणास्यां दशिस्मिन्नाग्यामादेदे क्षिराम्भवेः ॥ १७ ॥ अथातः संप्र
वक्ष्यामि परकृत्याभिचारिणीं ॥ देवी प्रत्यंगिरां नाम सर्वांपत्तिविघातिनीं ॥ १८ ॥ ॐ अं कें चं तथा ट तं पं हं श्रीं हीं
सम्पुटेरेन ॥ ऊं मडल्का हुं तथा हुं स्वाहा ॥ षोडशाक्षरः ॥ १९ ॥ ऋषि विधाता छन्दो हि देवताबटु प्रकौ त्रिसाः ॥ म
नवाभुर्मस्तापष्टी मस्तकाज्ञ सर्वेरव ॥ २० ॥ मसा मण्डनामावमस्तपर्वत एवव ॥ मरा भ्रिङ्गोप्ति हुं वीजं ह्रीं श
क्तिः परिकीर्तिता ॥ २१ ॥ लज्जा या मण्डं गानि कन्दर्पो विनस्मा चरेन ॥ नेत्रदेवीं सतो मंत्री ध्यायेत्सु स्थिर
याम्पदा ॥ २२ ॥ नानारत्नार्चिराकीर्ण वृक्षांभः कुचगोधुर्णे ॥ व्याघ्रादिवश्यदिर्मा प्रसन्नवक्रं गिरीश्वरेन
२३ ॥ मरूपकूर्मादिदीजाठ्न वरत्नसम चितं ॥ नमस्कार्यं सकलानलजपारं विचिन्तयेत् ॥ २४ ॥ ज्वालावली
समयकां तं जगाशिनय मटुहं ॥ पीनवक्षीम सावान्द्रिसस्सारे छत्रुशांतये ॥ २५ ॥ ध्यारासमध्ये रेवोधम्मलितंग
ऽम्भितं ॥ पवनं संस्मरेद्धि व्योम्नि वनं प्राणान्नूपनः ॥ २६ ॥ नदी पर्वत वृक्षादिक लितागाम संकुला ॥ आधार
भूता जगतो ध्येया पृथ्वी समंत्रीणा ॥ २७ ॥ सूर्यादिग्रहनक्षत्रकालचक्रसमचितं ॥ निर्मलं गगनं ध्यायेत्प्रा
येन प्राप्ति नाथयपदं ॥ २८ ॥ एवं बहुदेवता ध्यात्वा सहस्राणि तु षोडश ॥ जपेन्मन्त्रं दशांशेन षडङ्गप्येसो

281

॥ राम: ॥
॥ २८१ ॥

२

पमाचरेत् ॥३९॥ श्रीह्रियमंतुला स्नात्वं सर्वं पाश्चरवेमिला: ॥ एनेदुन्तायथाभागं पीठे परवीं दिन यजेत् ॥४०॥ अंगादिका
लवजाष्टैरवं मिळ्ळायवेत्सुत: ॥ शत्रुपञ्चवर्णापन्त्रोदूस्पानन्स्न ह्रयेमतं ॥४१॥ स्रकारे पत्रजाकारंभावं तं शत्रुसंपुटं
पननाम्नु रवेमम्नुगंका ध्यादिशि विविंतयेत् ॥४२॥ ककारं कुह्रकल्याले पविनाविलभूतलं ॥ सपुडस्रपि
रांसीमपुमीन्वां दिशि संस्मरेत् ॥४३॥ नरीयपंच माघरांर्पद्धी गगनरूपिणी ॥ शत्रुवर्गं वधं मानो विंतये त्रि
यनाम्नवान् ॥४४॥ नदांत्रिमं वर्णयुगं शत्रोत्रिष्वासपद्धति ॥ तिनेधानं स्मरेमंत्री विदंवत्रिपुमाकुलं ॥४५॥
मापादिवर्णात्रितयं शत्रोर्नेत्रक्षणीभिवं ॥ प्रत्येकं तु त्रिनंधानं विचिंतयेत्साधको जप ॥४६॥ चर्मसंक्षोभितं
त्वह्रं रितारोधारदेहजं ॥ उष्णाप्यवह्निजं देहं प्रदहन्तमपतु स्मरेत् ॥४७॥ एवं वर्णान्स्मरन्मंत्रं जपेद्वर्णांसमस्वकं
मंडलत्रितयोदर्याप्नारयन्तेव विह्विदं ॥४८॥ एवं यः कुरुते कर्म प्राणायाममजपादिभि ॥ संशोषयित्वात्वा
त्मानं स्वरक्षाये हरिं स्मरेत् ॥४९॥ अथ प्रत्यंगिरामालामंत्रः लिखि: प्रकीर्त्यते ॥ ॐ ह्रीं नमः कृष्णवाससे शतनि
सहस्रहिं ॥५०॥ सिंहासने सहस्रवदने महाबले अपराजिते ॥ प्रत्यंगिरे परसैन्यपरकर्मपदं व्रजेत् ॥५१॥ विध्वंसिनि
परं मंत्रोत्सादिनी ॥ निजजो वदेत् ॥ सर्वभूतेनिदमनि सर्वदेवान्बंधेजन ॥५२॥ बंधयुग्मं सर्वविद्यां द्विः छिंधि
क्षोभयद्वयं ॥ परमंत्राणि निवदेत्स्फोटयद्वितयं ततः ॥५३॥ सर्वशृंखलत्रोटयेत्रो २ ज्वल २ वोच्चरेत् ॥ ज्वालाजि
ह्वे करालेति वदनेप्रत्यमुद्धरेत् ॥५४॥ रिरे ह्रीं नमम इत्येवं सपादशतवर्णाकारः ॥ श्लोकानुष्टुप्सविः छंदेदे

वीभत्स्वं गिरायता ॥ ५५ ॥ वीजत्रश्रीनारायणायेकस्यास्तत्रोक्तो नियोजनं ॥ षडंगानां विधिश्चात्रषट्दीर्घान्वितेन पादाया
५६ ॥ सिंहारूढा त्रिहस्तांगी ज्वालावक्त्रा भयंकराः ॥ शूलखड्गकरा वन्हे दधती भूतमेभजे ॥ ५७ ॥ अथांगेषु जपेम
त्रं सहस्रं त्रिलोरराजिकाः ॥ कुर्यात्सिद्धमनुमंत्रं प्रयोगेषु शतं जपेत् ॥ ५८ ॥ यस्वभूतादिका विघ्नं सिंहस्तोत्रं जपं
जले ॥ विनाशाये स्वरं कृत्वं येत्रमत्रा त्रिसाधने ॥ ५९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चामुण्डायामसंपन्ने ॥ नवदुर्गात्मकं
यस्पसे च नादुक्तिमनुक्रमय ॥ ६० ॥ सुरथायस्त्रमादेतत्स्वंप्राप्यामवेक्ष्मनुः ॥ संसारवंधनिर्मोक्षितात्मपामं स
मा विना ॥ ६१ ॥ मार्कण्डेये—राणोक्तं चरित्रत्रितयं तव ॥ जपात्सर्वफलदं घान्नं सर्वं विघ्नोपशेमं ॥ ६२ ॥ वामन
ज्ञाकामदीजानि चामुण्डाये पदं वदेत् ॥ विच्चेन वार्णमन्त्रो दशाक्षिमंत्रो नमात्मंम ॥ ६३ ॥ ब्रह्मविष्णुमहेशोत्तु
ऋतयास्य प्रकीर्तिता ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्छंदस्युयत्रकीरितं ॥ ६४ ॥ देवतास्यत्र महाकाली महालक्ष्मीसरस्वती ॥ न
न्दा शाकंभरी भीमा शक्तिश्वयथक्रमं ॥ ६५ ॥ निमोस्याशक्या दुर्गाभ्रामरीरक्तदंतिका ॥ अग्निवायुभगास्तत्वे
श्चावहस्त्यादिकं न्यसेत् ॥ ६६ ॥ सत्वयोः शाकवीजानि तत्त्वानि हृदयेषु च ॥ नतरकादशन्यासान्कुर्वीत ष्फ
लप्रदान् ॥ ६७ ॥ प्रथमं मानकात्मासप्राकमोक्तं तु समाचरेत् ॥ कृ प्रयोमदेवस्य साहस्यं यानि मानवः ॥
६८ ॥ अथ द्वितीयं कुर्वीत न्यासं सारस्वताभिधं ॥ वीजत्रयं तु मंत्राद्यं तारादिहृदयं तके ॥ ६९ ॥ षडक्षरो भवेन्मं
त्रो नवधा न्यासेषु विन्यसेत् ॥ कनिष्ठमासिका मध्या तर्जन्यंगुष्ठयुग्मके ॥ ७० ॥ करमध्ये तलपृष्ठे मणिवं

282

॥ गपः ॥
॥ २८२ ॥

धे च कूर्परे ॥ हृदयोदिव ङ्गे भुजाग्नि भुजं पुनर्न्यसेत् ॥ ७१ ॥ आलिङ्गमारस्थाने न्यासे कुन्तेसे- नइपति ॥ पात्राः नार्याः म
न्त्रमात्राः पाठे नाम विशेषतः ॥ ७२ ॥ ततस्तर्नीयं कुर्वीत न्यास मान्त्रगणादिकं ॥ मायावीजादिकाद्यां पूर्वं ततः पा
न्त्रमांसदा ॥ ७३ ॥ माहेश्वरी तथा त्रेया कौमारी दक्षिणे न्यसेत् ॥ वैष्णवी यान्तकायां वा राही पश्चिमे न्यसेत् ॥ ७४ ॥ इन्द्रा
णी वायवे कौबेरे चामुण्डा चोत्तरे न्यसेत् ॥ ऐशाने तु महालक्ष्मी उर्ध्वं कामेश्वरीं तथा ॥ ७५ ॥ सप्तद्वीपेश्वरी भूमौ र
क्ष्या त्रामेश्वरी तले ॥ तृतीयेऽस्मिन्कृते न्यासे त्रैलोक्यविजयी भवेत् ॥ ७६ ॥ न्यासं चतुर्थं कुर्वीत नंदजादिसमे
न्विते ॥ नंदपात्रपूर्वाङ्गे कमलां कुसुमप्रिया ॥ ७७ ॥ खड्गपात्र कपालपात्र दक्षिणोरस्कदेशिके ॥ पृष्ठे शाकंभरी पा
त्रपुष्पपल्लवप्रसंभृता ॥ ७८ ॥ — मुर्वी शाकरादुर्गी मासे पात्र सदैव मां ॥ शिरःपात्रकराभी प्रामस्तकाश्म
शानवधि ॥ ७९ —— हिमलके ——— मरी चित्रको निम्नते ॥ तयेन्यासं नरः कुर्वन् जरां मृत्युं व्यपोहति ॥ ८० ॥ ब्र
ह्माद्यमथ कुर्वीत न्यासं पंचात्मकं क्रमे ॥ पादादि नाभिपर्यन्तं ब्रह्मापातु सनातनः ॥ ८१ ॥ नाभे विशुद्धिपर्य
न्तं पातु नित्यं जनार्दनं ॥ विशुद्धि ब्रह्मरंध्रान्तं पातु रुद्र त्रिलोचन ॥ ८२ ॥ हंस पातु पदद्वंद्वं वैनतेयः करद्वयं
च पृष्ठं वृषभः पातु सर्वाङ्गानि जनार्दन ॥ ८३ ॥ परापरौ देहभागौ पातां नंदमासुरिः ॥ कृतेस्मिन्नांतमे
न्यासे सर्वकामानवाप्नुयात् ॥ ८४ ॥ षष्ठन्यासं ततः कुर्यान्महालक्ष्म्यादिसंभवं ॥ मध्यं पातु महालक्ष्मी
रष्टादशभुजान्विता ॥ ८५ ॥ ऊर्ध्वं सरस्वती पातु भुजैरष्टाभिरन्विता ॥ अधः पातु महाकाली दशबाहुसमन्वि

॥ मे.तं. ॥
॥ २८३ ॥

नां ॥ ८६ ॥ सिताहन्मद्वये पादपरं हंसो क्षियुगकं ॥ प्रहिषं दिव्यमानघोममः पादपदद्वये ॥ ८७ ॥ प्रहिषं श्री
त्रिकायुक्तः सर्वांगाणि समाकृतृ ॥ षट्कं मित्रि हितेन्यासं सकृति भावयात्तरः ॥ ८८ ॥ मूलाक्षरन्यासमू
पं ततः कुर्वीत सप्रमं ॥ ब्रह्मरंध्रे नेत्रयुग्मे श्रुत्यो नारिकपोमुखे ॥ ८९ ॥ पायो मूलमनोर्वर्णान्नाराधाग्र
मसान्वितान् ॥ निम्नभेदप्रमन्यासे कृते रोगक्षया भवेत् ॥ ९० ॥ पादुकोब्रह्मरंध्रांतं पुनस्तानेव विन्यसेत्
क्रमेणामित्रष्टमेन्यासे सर्वदुःखविनश्यति ॥ ९१ ॥ कुर्वीतत्त्व मंत्रासं मंत्रव्यापिस्मतपकं ॥ मूलकाक्षर
राणां कलकावधि ॥ ९२ ॥ पादक्षेपष्टदेशवामभागेष्वशोत्यसेत् ॥ मूलमंत्रक्रमोत्क्रम्यास्येनवमां देवताप्रि
कन् ॥ ९३ ॥ ततः कुर्वीत दशांतं षडंगन्यासमुत्तमं ॥ मूलमंत्रं जातिषु क्रमंहृदयादिषु विन्यसेत् ॥ ९४ ॥ कृते सि
न्दशमे न्यासस्त्रैलोक्यं वशमानयेत् ॥ वाचिपारपिकर्मन्यानन्यासाः स्वेष्टप्रदायका ॥ ९५ ॥ दशन्यासो न फ
लंदकपीदेकादशं ततः ॥ स्वक्रिनीमूलितीन्यादि पठित्वार्थौ युपंचकं ॥ ९६ ॥ स्वाङ्गेकृतमतरंवीजंध्यात्वासर्वा
गकेन्यसेत् ॥ मूलेन पाहिता देवीम्यादिश्लोकचतुष्टयं ॥ ९७ ॥ पठित्वा मूर्यं सहस्राक्षिनीयं दृष्टे तो न्यासत
ततः षडंगं कुर्वीत विभक्तेर्मूलवर्णकैः ॥ ९८ ॥ एकमेकेन चत्वारिभिर्युग्मकेन च ॥ सप्तमेन च मंत्रेणाकुर्या
दंगानि च क्रमात् ॥ ९९ ॥ शिवोयांते त्रयाश्च स्योतेसार्वकं गदेन्यसेत् ॥ मंत्रवर्णान्समस्तेन व्यापकं त्वष्ट
शाश्रेत ॥ १०० ॥ ततो देवीं त्रयंध्यायेत्कालिकाद्यान्तमुच्यते ॥ दशास्यां दशपादां च वद्धांहलां चीविमुक्तां ॥ १

283

॥ रा.प. ॥
॥ २८३ ॥

ईडनी। लशुनिखेटं चक्रं शंखं शिरःशरान्॥ दक्षहस्तेषु दधती। गदांभूलंश्टंऽकां ॥२॥ परिघांश्च धनुर्वामे दव
नीं ब्रह्मसंस्तुता ॥ मधुकैटभनाशार्थं सालंकारां त्रिवीक्षणां ॥३॥ ततो ध्यायेन्महालक्ष्मी महिषासुरमर्दिनी
समस्तदेवतानां तेजरन्तानं पद्मासनस्थितां ॥४॥ अष्टादशभुजामक्षमालापद्मं च सादकान्॥ खड्गं वज्रं गदां च
क्रं दक्षहस्तैः कमण्डलुं ॥५॥ शंखं च दधतीं वामैः शक्तिं चर्द परशुं धनुः॥ चर्मदण्डं सुरापात्रं घंटां पाशं त्रिशू
लकं ॥६॥ सरस्वतीं ततो ध्यायेत् शरदिन्दुसमप्रभां॥ शंखं च मूशलं चक्रं वामे दक्षे च बिभ्रतीं ॥७॥ घंटां शूलं ह
सं चादं वामहस्तेषु बिभ्रतीं॥ गौरीदेहसमुद्भूतां स्रगामावंददायिनीं ॥८॥ आधारभूतां जगतः शुम्भादिकवि
मर्दिनीं॥ त्रिविष्णुत्रीतनीं। यस्य चरित्रस्य चरित्रस्य स्मरेत्तदा ॥९॥ एवं ध्यात्वा जपेल्लक्षं चतुष्कं तद्दशांशतः
पायसान्नेन जुहुयात् पूजिते हेमरेतसि ॥१०॥ जयादिशक्तिभिर्युक्ते पीठे देवीं समर्चयेत् ॥ एतन्मन्त्राहृदय
स्व षट्कोणाष्टदलान्विते ॥११॥ अथोच्चतेर्ज्जनेविलिखं वायव्येन्तु मयाद्विवं ॥ विदारयन्तं महिषं प्रोकोणो
म्गोयजेत् ॥१२॥ षट्कोणेषु च पूर्वादौ नन्दजां रक्तदन्तिकां ॥ शाकंभरीं तथा दुर्गां भीमां च भ्रामरीं यजेत् ॥१३॥
नागरस्य बीजपूर्वाश्चतुः सो हृदयसंयुताः ॥ सर्वासामेव शक्तीनां नाममंत्रायजेन्मता ॥१४॥ ततश्चा
ष्टदले ब्राह्मी माहेशी च कौमारिका। वैष्णवीं चापि वाराहीं नारसिंहीं सुरेन्द्रजां ॥१५॥ चामुण्डामथ त
त्पूर्वे पंच विंशद्दलेर्चयेत् ॥ विष्णुमायां चेतनां बुद्धिं निद्रां क्षुधां तथा ॥१६॥ च्छायां शक्तिपरां तृष्णां क्षां

नीं जातिर्न तऽन्तरं ॥ तज्ज्ञाज्ञाने तथा श्रद्धां कीर्त्तिं लक्ष्मीं धृतिं तथा ॥ १७ ॥ क्षान्तिं श्रुतिं स्मृतिं चापि दयां तुष्टिं ततः ॥
परं ॥ पुष्टिं च मातरं भ्रान्तिं मर्दयेन्मूलरस्वच ॥ १८ ॥ ततः कोणेषु गणपं क्षेत्रे वटुकं तथा योगिनीश्च सुरेशाद्या
न्महालस्वायुधानि च ॥ १९ ॥ मार्कण्डेयपुराणोक्तं नित्यं चण्डीस्तवं पठेत् ॥ पुटितं मूलमन्त्रेण जपन्नाप्नोति वा
ञ्छितं ॥ २० ॥ कलौ न चण्डीसदृशी सिद्धिदा भूवनत्रये ॥ वामदक्षिणमार्गाभ्यां मार्धिकादि फलप्रदा ॥ २१ ॥ तत्रा
दिमं चरितं तु योगनाशाय यो जपेत् ॥ चरित्रत्रयशीलस्य न वेशाद्धिघ्नते क्वचित् ॥ २२ ॥ यथैदानं तु चरितेति वि
पत्तिस्तस्य नश्यति ॥ अन्ताद्यं पठते यस्तु मारयेदचिराद्रिपून् ॥ २४ ॥ स्वार्थानुसारी पद्यं च समस्तं शस्यात्तु यो
जयेत् ॥ यन्मन्त्रेण पुटितं तन्त्रप्रत्यामो कल्पय त्वया ॥ २५ ॥ यथैचंडीतथाद्यं तेसकामसमस्या लिंध्यति ॥ त्व
शत्रुदेत्यभावेन स्त्रपिता देवताधिप ॥ २६ ॥ मात्त्वयन्यो जपेच्चंडीं त्रिसंध्यं यो समाहितः ॥ मम्ना वा स्तन
कल्पा वा शत्रवमृतं संशयः ॥ २७ ॥ सितपक्षे तिमारभ्य वाष्टम्यंत मिथस्य व ॥ जपेल्लक्षं संपुटं होमं वा
ये त्रिमधुराप्लुतैः ॥ २८ ॥ पुरश्चर्यां जपेद्देवीचंडीमाद्यं तपोः पठेत् ॥ विप्रान्संतर्प्य समाराध्य वाञ्छितं लभ
ते ध्रुवं ॥ २९ ॥ सप्तशत्याः श्रेरिडे प्रथमे पद्मभूर्ऋषिः ॥ छंदो गायत्रमुद्दिष्टं महाकाली तु देवता ॥ ३० ॥ वा
ग्वीजं या च कालतत्त्वं धर्मार्थे विनियोजनं ॥ प्रयोगाणां तु नवतिं मारिणीमाहतेत्रत ॥ ३१ ॥ मध्यमस्य
चरित्रस्य मुनिर्विष्णुरुदाहृतः । उष्णिक्छन्दो महालक्ष्मीदेवता वीजमद्रिजा ॥ ३२ ॥ वायुस्तत्त्वं धनप्राप्त्यै

284

१०

विनियोग उच्यते॥ उद्दिष्टेस्मिं भवेच्चात्र प्रयोगांशेन द्वयं॥ ३३॥ अस्य स्तवरत्नस्य मुनिः शंकर उच्यते। महासरस्वती
देवी त्रिष्टुप्छन्द उच्यते॥ ३४॥ कामबीजं रतिः शक्तिः कामाप्त्यै विनियोजनं॥ विद्वेषवश्यप्रयोगश्चात्र प्रयोगादिकृतेर्मि
ता॥ ३५॥ एवं सप्तशतं चात्र प्रयोगाः परिकीर्तिताः॥ तस्याः सप्तशत्यास्ते तन्त्रप्रोक्तं व्यासेन धीमता॥ ३६॥ महाविद्ये
त्यादि सप्तसन्ध्याः कल्पे तथादिते॥ ब्रह्मणे रुद्रमुख्याणां विष्णुरुद्रसुरद्विषां॥ ३७॥ उपास्यदेवताजाता ताश्चात्र बुध
रात्मनाः॥ तस्याः सप्तशत्याश्चैव व्यासेन परिकीर्तिता॥ ३८॥ सौम्या नित्या निरूपा रौद्री स्वर्गापि परिकीर्तिता
उपास्या दक्षिणे मार्गे लक्ष्म्याद्याः॥ सप्तशत्यया॥ ३९॥ लक्ष्मी चलन्तिनाकारी दुर्गा यत्र प्रवर्तिता॥ सरस्वती चे
ति उपास्या वाममार्गतः॥ ४०॥ कालिनाराछिन्नमस्ता क्षामुण्डी भुवनेश्वरी॥ बालाकुब्जेति मन्त्रस्तु चिता
स्ताः प्रकीर्तिता॥ ४१॥ तास्त्वां सप्तशती चैव त्रिस्वरूपमेवदिते द्विधा॥ तत्समग्रं त्रीक्रमं केते मन्त्रव्युक्तिः प्रजाय
ते॥ ४२॥ एवं त्वं कालिपूज्यानामपि प्रारम्भनमीयके॥ चरिते सप्तशत्यस्तु वामराज्ञाताः प्रकीर्तिता॥ ४३॥
हंसयुक्तविमानाग्रे इष्टारम्भप्रकीर्तिता॥ ब्रह्मरूपायाः सप्तशत्यौ चतुर्मानात्र नन्देव॥ ४४॥ वैवस्वत
न्तरे ज्ञाते इष्टारम्भास्तु सप्तच॥ सर्वतः प्रोक्ताः सपदे व्याख्याता सप्तशती मता॥ ४५॥ सप्तशत्यास्तु सक
लं तत्त्वेव प्रहृष्टं वहि॥ पादोत्र श्री हरिर्देवी तत्र वेदस्य धर्मं प्रजापतिः॥ ४६॥ व्यासमुख्यांशकं चोत्रिकोटांश
मितरेजताः॥ यथा मन्त्र सुपिष्टार्थपो ह्यतेकी यतेसथा॥ ४७॥ बीजादिकं तथाकडिः काममनक्तवशगाः

कविना ॥ वर्णानां च पदानां च पदानां च यत्नात्सम्पुटपीडितम् ॥ ४८ ॥ शाक्तशास्त्रविरुद्धो यः पाठसोऽभ्युदयकर्मणि ॥ शाक्तशा
स्त्राविरुद्धसम्पुटपाठः शान्तिकपौष्टिके ॥ ४९ ॥ सार्थमस्मिन्विधौ ज्ञात्वा मन्त्रं सम्पुटपदाक्षरं ॥ समाप्तौ तु महालक्ष्मीं ध्यात्वा
कृत्वा षडङ्गकं ॥ ५० ॥ जपेदष्टशतं मूलं देवतायै निवेदयेत् ॥ एवं यः कुरुते स्तोत्रं नावसीदेत्कदाचन ॥ ५१ ॥ अत
चरित्रविधानं तु प्रवक्ष्ये प्रीतये नराणां ॥ उत्पाते वज्रपाते दुर्भिक्षे भूमिकंपने ॥ ५२ ॥ अतिवृष्ट्यामनावृष्ट्यां परच
क्रसमक्षये ॥ सर्वविघ्नोपशमने शान्तचंडीविधौ कृतं ॥ ५३ ॥ रोगाणां वैरिणां नाशे धनपुत्रसमृद्धयः ॥ शंकर
स्य मन्त्रोन्या काग्रासादनिकटेऽभ्यं ॥ ५४ ॥ मत्राजपं धारयेद्वा छं कुर्यात्सह जमारणां ॥ नवकुंडेष्वकुर्वीत तप्तनीयां
मध्यमोपि वा ॥ ५५ ॥ स्नात्वा नित्यकृतिं कृत्वा योजयेद्देशकालवान् ॥ निवेदितयोस्य दावारा कुलीमास्तत्त्वादि
न ॥ ५६ ॥ कुर्यात्रिचरित्रिकापाठे रतात्यज्ञादयो वनः ॥ मधुपर्कविधानेन तस्त्रत्वर्णादिदानतः ॥ ५७ ॥ जपार्थ
मासमप्यालांदशान्तेऽप्यो विप्रभोजनं ॥ तेहे विप्रान्समरनेनासमेकापात्रनयान्नसा ॥ ५८ ॥ अमीषां यानाः प्रत्येकं
जपेयुश्चरित्राणि वा ॥ मार्कण्डेयपुराणोक्तं दशकृत्वस्त्वतेन्दः ॥ ५९ ॥ नवार्णं चंडिकामन्त्रं जपेयुश्चायुतं
पृथक् ॥ यजमानः पूजयेद्वा कन्यानां दशकं शुभं ॥ ६० ॥ द्विवर्षा द्वादशाब्दान्ताः कुमारीः परिपूजयेत् ॥ नाधि
कांगीं नहीनांगीं कुष्ठिनीं च व्रणांकितां ॥ ६१ ॥ अन्धां काणां च केकरीं कुरूपां रोमयुक्तकां ॥ दासीजातां भोग
युक्तां दुष्टकन्यां न पूजयेत् ॥ ६२ ॥ विप्रां सर्वेष्टसिद्ध्यै च यशसे क्षत्रियाद्भवां ॥ वैश्यजां धनलाभाय पुत्राप्तौ शूद्र

285

६२

ऽस्मा यजे ॥ क्रोधिकां गीनतीनां गीकुट्टिनीं चतुरांक्किनां ६१ स्त्रंधां काम्ये कर्णचकरूपां रोमयुक्तं दासीज्ञानांभोगयु
क्तां दुष्टां कन्यां न पूजयेत् ६२ विप्रांसर्वेष्टसंसिध्यै यशसे क्षत्रियाऽस्वां वैश्यजां धनलाभाय पुत्राप्तौ शूद्रजां यजे
त् ६३ स्त्रंधां काश्यांम्ये कर्णचक्ररूपां रोमयुक्तं दासीज्ञानांभोगयुक्तां दुष्टां कन्यां न पूजयेत्) ॥ द्विवर्षा सा
कुमार्युक्ता त्रिमूर्त्तिस्तयनत्रिका ॥ चतुरब्दा प्रकल्याणी पंचवर्षा तु रोहिणी ॥ ६४ ॥ षड्वर्षा कालिका प्रोक्ता चंडि
कासकृत्यना ॥ अष्टवर्षाणां भवेच्छाम्भवी दुर्गा नवमायना ॥ ६५ ॥ सुभद्रा दशवर्षा क्रामा मन्त्रैः परिपूरयेत् एकाद
योगिन्य प्रावोक्तं डक्तात् विद्विजेंता ॥ ६६ ॥ तासामावाहने मंत्रः श्लोकरूपो निगद्यते ॥ मन्त्राक्षरमयं लक्ष्मीमादृशां रू
पधारिणीं ॥ ६७ ॥ नवदुर्गात्मिकां साक्षात्कन्यामावाहयाम्यहं ॥ कुमारिकादिकन्यानां पूजामन्त्रान् तुवेधुना ॥ ६८ ॥
जगत्पूज्ये जगद्वंद्ये सर्वशक्तिस्वरूपिणि ॥ पूजां गृहाण कौमारि जगन्मातर्नमोस्तुते ॥ ६९ ॥ त्रिपुरां त्रिपुराधारां त्रिव
र्गधामरूपिणीं ॥ त्रैलोक्यवंदितां देवीं त्रिमूर्तिं पूजयाम्यहं ॥ ७० ॥ कलात्मिकां कल्याणीं नां कारूपधद्वदस्थांशिवां ॥
कल्याणजननीं नित्यं कल्याणीं पूजयाम्यहं ॥ ७१ ॥ कामचारीं शुभां कान्तां कालचक्रस्वरूपिणीं ॥ कामदां करुणोदृ
शां कालिकां पूजयाम्यहं ॥ ७२ ॥ चण्डवीरां चण्डमायां चण्डमुण्डप्रभञ्जिनीं ॥ पूजयामि सदा देवीं चण्डिकां चण्डविक्रमां
७३ ॥ सदानन्दकरीं शान्तां सर्वदेवनमस्कृतां ॥ सर्वभूतात्मिकां लक्ष्मीं शाम्भवीं पूजयाम्यहं ॥ ७४ ॥ दुर्गमे दुस्तरे का
र्ये भवदुःखविनाशिनीं ॥ पूजयामि सदा भक्त्या दुर्गां दुर्गार्त्तिनाशिनीं ॥ ७५ ॥ सुन्दरीं स्वर्णवर्णाभां सुखसौभाग्य

दायिनी ॥ सृष्ट्यादिजननी देवीं शुभदां पूजयाम्यहं ॥ ७६ ॥ यनेमंत्रेल्लक्षणाढ्यां नानाङ्गां कन्यां समर्चयेत् ॥ गंधैः पुष्पैर्भक्ष्यमाल्यै
र्वस्त्रैराभरणैरपि ॥ ७७ ॥ वेश्यां विरहितेस्मसर्वं तोभण्डमशास्मे ॥ घटं स्थाप्य विधिवज्ज्ञात्वा वाल्याचयेद्विजो ॥ ७८ ॥ त
दग्रेकन्यकाश्चापि भाजयेद्भावतत्परानपि ॥ उपचारैश्च विविधैः पूर्वोक्तावरणान्यपि ॥ ७९ ॥ एवं चानुदिनं कृत्वा पंचमे हो
ममाचरेत् ॥ पायसान्नैस्त्रिमधुरैर्द्राक्षारंभाफलैरपि ॥ ८० ॥ मातुलुंगैरक्षखंडैर्नालिकेरैः पुरैस्तिलैः ॥ जातीफलैर्वि
फलैरन्यैर्मधुरवस्तुभिः ॥ ८१ ॥ सप्तसत्यादशावृत्याप्रतिश्लोकं हुतं चरेत् ॥ अष्टम्यां च नवम्यां वापि न ॥ ८४ ॥ भोजये
च्च पृथग्विप्रान्भक्ष्यभोज्यैः पृथग्विधैः ॥ तेभ्योऽपि दक्षिणां दत्वा गृह्णीयादाशिषं ततः ॥ ८५ ॥ एवं कृते जगद्रूपं सर्वेन
ष्टं स्युपद्रवा ॥ राज्यं धनं यशः पुत्रानिष्टमन्यं लभेत च ॥ ८६ ॥ एवं दशगणां कुर्याच्चंडीसाहस्रसंविधौ ॥ विशा चतः स
दाचारान्ब्राह्मणान्वृत्या यावद्धुतं ॥ ८७ ॥ ब्रह्मस्वं चंडिकाया वा विधियुक्ते दक्षिणादिनाम् ॥ अष्टशतं प्रजपेच्छतं प्रत्येकं नवा
र्णकं ॥ ८८ ॥ पूर्वोक्तकन्यकायुक्ताः पूर्वमंत्रैरतोऽन्यथा ॥ एवं दशांशं संपाद्य तेषु कुर्यात्प्रयत्नतः ॥ ८९ ॥ सप्तशत्याः शता
वृत्त्या प्रतिश्लोकं विधानतः ॥ लक्षसंख्यं तर्पणं च पूर्वोक्तैर्द्रव्यसंचयैः ॥ ९० ॥ होतृभ्यो दक्षिणां दत्वा पूर्वोक्तान्भो
जयेद्विजान् ॥ सहस्रसंमितान्साधून्देव्याराधनतत्परान् ॥ ९१ ॥ एवं सहस्रसंख्याने कृते चंडीविधौ नृणां ॥ सिध्यत्य
भीप्सितं सर्वं सद्यः रोगश्च विनश्यति ॥ ९२ ॥ मारीदुर्भिक्षरोगाद्या नश्यन्ति ग्रहजाश्चयाः ॥ नेमं विधिं वदेद्देवि खले
चौरेच दुष्टके ॥ ९३ ॥ साधौ जितेन्द्रिये दान्ते वदेद्विधिमिमं परं ॥ एवं सा चंडिकाऽऽदृष्टा वरदा भक्तान्प्ररक्षति ॥ ९४ ॥

286

अथातः संप्रवक्ष्यामि महालक्ष्म्या मतं मनुं । ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं वेदवर्णो मंत्रश्चेत्युदाहृता ॥ ९५ ॥ ऋषिर्भृगुर्निवृच्छंदम
गुच्छंद इरितं ॥ देवता कमला प्रोक्ता सर्वसंपत्करी भृशा ॥ ९६ ॥ एकाक्षरविधानेन षडंगानि प्रकल्पयेत ॥ चतुर्भि
ः स्वनकरिभिर्घटैर्स्नाप्यमानामयैः सदा ॥ आसिस्थमानाभारत्नाभायप प्रक्ष्याचराभठे ॥ पद्मद्वये च हस्ते च हस्ते प्रोठे
भ्रतांन पसेविता ॥ ९८ ॥ एकाक्षरोदितेपीठे यजदेवीं च पूर्ववत ॥ अर्कलक्षं जपेन्मंत्री नियतागाजीव संहुनेत ९९
तन्महस्तं सराजेश्वरश्नौ हिमात्रु संपुटे ॥ एवं सिद्धः प्रयोगांश्च कुर्यान्मंत्री यथाविधि ॥ १०० ॥ ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं म
ग्ध्वर्थ्वह्समराजैपुमाःपुन ॥ विसर्गांताः पंचमंत्रबीजमेतदुदाहृतं ॥ १ ॥ जगद्वयस्त्वेव हृदरं द्वादशार्णा मनुर्म
तः ॥ प्रणवादिरयं मंत्रः स्यात्त्रयोदशवर्णकं ॥ १४ ॥ ब्रह्मा ऋषिस्तु गायत्र्यं महालक्ष्म्याः प्रकीर्तिता संशोध्यम
न्त्रा पापानि प्रणवाद्यं हृदंतकं ॥ १५ ॥ ॐयली पुक्रमान्मंत्री विन्यसेद्धृज्जपंयकं ॥ मंत्रज्ञो विन्यसेन्मंत्री तल
यान्तरयोरपि ॥ १६ ॥ मूर्धादिचरणांताच्च मंत्रेणाव्यापकं न्यसेत ॥ शेषसंप्राणकं मंत्री विन्यसेद्दिग्धान्नव
७ ॥ पंचबीजैः पंचमंत्री शेषैः प्रकल्पयेत ॥ चतुर्थ्यंते तांन प्रव्येपु चंवापि षडंगकं ॥ १८ ॥ ज्ञानैश्वर्यशक्ति
बलवीर्यतेजश्चषड्क्रमात ॥ एवमत्र महमंत्री च नयदिहृद्देवता ॥ १९ ॥ अद्रौ क्ष्मारेन्नप्रोद्यानं सर्वर्तुप्रीते
शोभितं ॥ मंजुलैर्भूर्जपत्रैश्च रसालैः श्रीद्रुमैरपि ॥ २० ॥ तालैस्तमालैर्हिंतालैः शालैश्च बकुलैरपि ॥ कर्कंधुवं
शजीवैश्चंपकैर्नृपशोभितं ॥ २१ ॥ मंदारैर्निजकर्पूरकदलीफलमंडितं ॥ अशोकपाटलानागकोविदारम

नारमे ॥२२॥ मल्लिकायूथिकाकुंदमदयंतीसुगंधिका ॥ माध्वावःची नागवःल्ली माधवीदेवदारुभि ॥ २३ ॥ नमेरुपि
लेवगैश्च वकुलैस्तिलकैस्तथा ॥ शोभितं कर्णिकारैश्च चंदनै रक्तचंदनैः ॥ २४ ॥ वेणुलेमाम्रलंगैश्च दाडिमीलकु
चैः क्रमैः नालिकेरैश्च खर्जूरैः पुगैकुरवकैर्वृतं ॥ २५ ॥ मालती केतकी जाती पारंती नलसीवृतं ॥ नधावमेर्दमत्तके
सर्वत्र कुसुमाज्वले ॥ २६ ॥ प्रमदैः पितृमदैश्च मदारैरुपशोभितं ॥ शिरीषैः पनसैरुद्धैः शाल्वोटैः कुदजैर्द्रुमैः ॥ २७ ॥
सुवगगनस्पृग्सुमनागंधवंजुलं ॥ महासरंतस्पमध्ये स्वरेक्तनीमनोरमे ॥ २८ ॥ भ्रमद्भ्रमरमालाभीरलेकृतवं
नदिशं ॥ केकिकेकारवाकीर्णंलक्ष्मारामासारमावृतं ॥ २९ ॥ वरवाहंसमंयानंचक्रकारंडकोज्वलं ॥ कुत्वैः स
रसिजैरब्जैः कल्हारैः कैरवैरपि ॥ ३० ॥ नीलस्नीवरसंछेन्नसुगंधिकुसुमैर्वृतं ॥ सर्वत्रशोभिकल्पद्रुवनमंडित
मन्वलं ॥ ३१ ॥ पुलिनं तत्र तन्मध्ये रत्नमंत्रपकुट्टिमं ॥ सपुष्पदकं संदोहकिरणास्तोभिभास्वरं ॥ ३२ ॥ हिमरश्मि
करध्वानलिक्तास्मनगुहीमलं ॥ ज्योत्स्नसफाटिमस्वर्णंप्रोत्कारसुमनोहरं ॥ ३३ ॥ नवरत्नमयप्रोद्यत्कपाट
दालिकावृतं ॥ तन्नाद्यस्तहारत्नरश्मिनोरंगजोपुरं ॥ ३४ ॥ नसगालिनेत्रेलोद्यदणुंजसमरुकं ॥ वैदूर्यादि
मणारत्नरश्मिजालंभताम्रितं ॥ ३५ ॥ संतस्वर्णरश्मिजगवाक्षगणसंकुलं ॥ हेमसरंडकुरद्वीपसत्स्वसुमनो
हरं ॥ ३६ ॥ नानाविधक्षौमवस्त्ररश्मिनाभिश्चकौचनैः ॥ सक्ष्मस्फटिकायुक्मपनाकाभिरस्थावृतं ॥ ३७ ॥ सं
रडाकासुधारश्मिडकूलरचितैः शुभैः ॥ विचित्रवसनादुर्लेर्मवितंडानवैरपि ॥ ३८ ॥ कांचनतोवीममणिब्रातकृदि

287

मालेह्लंभृषं ॥ येनसातपत्रनवकस्तूरीकुंकुमैरपि ॥ ३९ ॥ नमालेईब्यजांतैभृङ्गगंधिरमेनरैः ॥ चमोदितनवजफ्रीरंमराड्पंप्रवि
चिंतयेत ॥ ४० ॥ नंदनःपारिजातस्यमूलसिंहासनेनवं नानारत्नगणाकीर्णोतत्रदेवींविचिंतयेत ॥ ४१ ॥ बालभास्करसंकां
त्रिंशशिशेखरमंडितां ॥ मुक्ताहाराज्वलोरस्यांरत्नाकल्पविभूषितां ॥ ४२ ॥ हसंतींभोगैश्चठिप्राणांनमनांशालिनेत्ररा
पमठयंठोमृभेचसास्मितास्यसरोरुहां ॥ ४३ ॥ विकचास्यलसंशोभिलोचनत्रयशोभितां ॥ कराग्रभृरसंकुलक्षोल्य
लवदकपो ॥ ४४ ॥ त्रिवंबविंबलितसमसमानादम्मंजुलां ॥ वलित्रयलसदेहिमध्यदेशसुशोभितां ॥ ४५ ॥ गंभीराव
र्त्तहृत्राभिवृंदपंडलमंडितां ॥ पक्षकर्दमसंलिप्तपीनोन्नतहेमलती ॥ ४६ ॥ कंपिक्षभोडवप्रोद्यमुक्तादामविरा
जितां ॥ क्षौमोत्तरासंगवतीपुष्पदामसुभूषितां ॥ ४७ ॥ माणिक्यस्वर्णरवचितवैडूर्यांगदत्वरां ॥ कांचनोद्यत्प्र
रागमणिसंबद्धकंकणां ॥ ४८ ॥ नानाविधलसद्रत्नमुद्रिकाललनांगुलिं ॥ कंबुकंठवरानानांवांस्वर्णावेपरातितां
४९ ॥ विचित्रनानालंकारालंकृतांगीमुखिस्मितां ॥ उद्यदर्कप्रभाभास्वद्रत्नक्षाहेकशोभितां ॥ ५० ॥ कर्णपूरीकृत
स्वर्णावद्धरत्नांकुरांशुभां ॥ प्रवालविलसत्कांतिनिंदिविंबाधरच्छवां ॥ ५१ ॥ शिखरप्रोन्नसद्रक्तदशनावलिशोभितां
त्रिलांछनश्रारडकानासेधिपराङ्मानतां ॥ ५२ ॥ पंचसायककोदाड्विलासाधिकविभ्रिकां ॥ विभ्रमाणांसासिकप्रोद्य
त्रिलपुष्पालयलाष्यतां ॥ ५३ ॥ इंद्रनीलभ्राकलाकारस्नविरालिकराजितां ॥ घनसौगंध्यसंपन्नमृगनाभिविशोभितां
५४ ॥ मनोज्ञकुंचितस्निग्धनीलमंजुलमूर्धजां ॥ पारिजातादिकुसुमगंधवासितमूर्धजां ॥ ५५ ॥ नवरत्नकसंबद्ध
नानारत्नौघरोचरां सौंदर्यभूमेरवधिंजनसांतत्वभूमिक ॥ ५६ ॥ विलासलक्षयोषाविंतांपरालक्ष्माविचिंतयेत्

वामाधःकरेप्यधायेद्दक्षकरावधि ॥५७॥ आवाहानिवपूर्वोक्ते रमापीठेयजेद्दिशो ॥ दशाङ्गीं जेना सप्तेव त्वाग्गुनाष्ट
त्रिकस्ततं ॥५८॥ दक्षभागेयजेद्देव्या गणपंगोप्यनन्तथा ॥ सूमनायालक्ष्म्याव पुष्पाप्सरणामर्चयेत् ॥५९॥ अंगानि
पूजयेदासेयथास्थानंयमन्त्रवित् ॥ मुद्रपत्रोस्थितापूजाउमाष्टोत्वसारत्वनी ॥६०॥ दुर्गांवरात्रिगायत्र्योदेव्या वा
वनिशाक्षयः ॥ नानालेकस्माणा स्मरंभानहृदयपारगायः ॥६१॥ अंघ्रिप्रक्षालनार्थं च प्राघनेन जेलस्यंते ॥ दज
नीयेप्रयन्त्रेन कराभ्यां वृतचामरं ॥६२॥ निर्धाप्रज्यो च च स्तां पश्चिमे छत्रधारिणां ॥ परितश्चयजेडाकिनीं
गणान्त्रवतमोर्चयेत् ॥६३॥ चतुर्दन्तान्दिग्गजांश्च यजेद्दशाम मंत्रवित् ॥ लोकपालान्स्वदिक्पालितनवाहे
यजेत्सुतः ॥६४॥ जपेडाक्करलक्षं च निषनाशीयतव्रतः ॥ तद्दशांशं प्रजुहुयाद्घृते विल्याङ्गसंयुतैः ॥२५॥ प
यसेरमाद्रुमफलैः ॥ प्रत्येकमयुतं जुहुयान् ॥ मधुनीतेः ॥ त्रिविमिश्रकौलार्पयेद्युतहृदयं ॥६६॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री
मन्त्रो हृष्टव्रतः ॥ कुर्यात्काम्यानि कर्माणि त्वाभीष्टानि च मन्त्रवित् ॥६७॥ आज्यजुत्नाभिर्ब्रह्मभिरायुःकाम्या
जुहेत्ररः ॥ सहस्रं दशनास्याक्तं च समिद्भिर्व्यवारने ॥६८॥ घनाक्ताभिश्च दूर्वाभिरष्टोत्तरसहस्रकं ॥ सप्ताहं जुहुया
नीवेद्य सप्तशतांशान्तं सुधीः ॥६९॥ दूर्वाजुघनात्यक्तैस्तिलैः प्रजुहुयाद्ध्रुवं ॥ आरोग्यकामा जुहुयादारभ्यार्क
दिनं सुधी ॥७०॥ दशांशं प्रत्यहं चापि सर्पिषाक्तास्मपिहर ॥ काष्ठमात्रेणस्थित्वा महालक्ष्मीमिनेस्मरेत्
७१॥ अष्टाधिकं सहस्रं च प्रोक्तं बाहु जपेन्मन्त्रं ॥ सर्ववाञ्छितार्थी रत्नमनेन तथारोग्यं तमालंघकः ॥७२॥ अथ वस्तु

कुर्याद्दुग्धसंमिश्रशालिभिर्ध्रुवं ॥ सोऽचिराल्लभते लक्ष्मीं महतीं साधकोत्तमः ॥ ७३ ॥ रम्भालताप्रसूनैर्वा नंद्यावर्तसमकुंदवे
न्येन सर्षपकैराज्यैर्जुहुयाद्दश ॥ ७४ ॥ प्रार्थयसी रमामात्रोम्य विराम्नाव का ध्रुवं । नाम्यतेच तथा सर्वे जंतु
भिर्नास्यथान्नच ॥ ७५ ॥ नालिकेरनतोग्रके मरिचैर्वीरिकादिभिः ॥ गव्यक्षीरे घृतेपक्वैर्द्रवैर्जुहुयात्सुधी ॥ ७६ संयतः
प्रसन्नं चाष्टशतं पायसं सर्पिर्द्विजः ॥ मातुला वन्धुवं साक्षात् देवैश्च वक्ता सथा ॥ ७७ ॥ गंडामधुन्नविप्रस्य तोमाद
त्रसमप्राप्तिमोनृ ॥ स्पृष्ट्वा करसहस्रं वजपास्तनातिसंयुतेन ॥ ७८ संगृह्य नद्भूल्य मंत्री नागवल्लीरसेन च । सहि
नं तिलकं कुर्यात्सर्ववश्यं भवेद्ध्रुवं ॥ ७९ ॥ पलाशात्थसमिद्भिश्च कुण्डे जुहुयात्तथा ॥ वश्यो भवेपुर्मं छलार
णिमम्लस्यमत्रिगः ॥ ८० ॥ जातिकाकुसुमैरात्रौ राजानं वसमानयेत् ॥ जुहुयाद्धरणां भानैर्वैश्यः स्यात्स्यत्र
द्रूपगः ॥ ८१ ॥ नीलोत्पलानां होमेन वश्यास्युर्दराः सम्भवाः ॥ वराये वप्रदत्तात्रा मधुकं कुलमैर्हुनेत् ॥ ८२ ॥
त्रठकोल्य कंसम्पाक्रमणत्रै रचयेत्सुधीः ॥ मध्येमंत्रे वक्ष्यमाणं कल्पयेत्पूर्ययाविधिः ॥ ८३ ॥ तेषु वो हे पुतव
सुवि स्पसेन्नलगा त्रच ॥ अभी नर वंदनका द्यारलि म्मसवागकात्र वांन ॥ ८४ ॥ कूर्चं ने ऽलल भुक्तांत्सर्वं दद्दि
मनोहराह ॥ दूरस्थे वयथा वन्नाचाक्षिनैसीर्थंपकारे ॥ ८५ ॥ कपेस्पर्शेनराचितंतवरलम्लसमन्वितं ॥ कांतांको
इष्टुनत्ते । मध्यविलनलर्जतपपंजुकारयेत ॥ ८६ ॥ मध्यास्य कलशेरम्यं यथावन्न द्विजिः क्षिपेद । पार्श्वे रोचीर
कादीरचन्नाग्नत न्नत्रजानी । फलंकं ॥ ८७ ॥ जातिकेकोलसंभुक्तं संपीध्व मातिमागधा ॥ कलशोमवससर्वे

ष्पयथाविधि विनिवेदयेत् ॥ ८८ ॥ सदाभडा वड्वीवदेवां श्री वमधुवना ॥ अपामार्गस्य पत्राणि तुलसीवजवत्तरी
८९ ॥ चक्राप्रियंगुश्रीहीश्च मकुगोधूमतंडुलान् ॥ शालिमाषाश्च सतिलान्स्यवान्प्रक्षाल्य निःक्षिपेत् ॥ ९० ॥
कदली नालिकेलाम्रश्रीधात्रीकुवबूरकान् ॥ फलानि पनवकुलतजानां सौगंधकानि च ॥ ९१ ॥ मल्लिकां च
पकाशोकपुन्नागोत्थानि निःक्षिपेत् ॥ पुष्पाणि कंनकं रत्नं तुलसीपत्रवांस्तथा ॥ ९२ ॥ न्यग्रोधोडुंबरलक्ष
चैस्मानां च सन्नुर्वन ॥ प्रक्षिप्य घट्वस्त्रारुग्मा छादयेज्जोपकैः शुभैः ॥ ९३ ॥ साक्षतैः सफलैस्ताभ्र वेष्टयेत् ॥
ह्रीं हूं वविक्षो मवासमा ॥ तेषु मध्यात्कलाशानमावाह्य महेश्वरि ॥ ९४ ॥ महालक्ष्मीं वनाद्यैरुपचा
रैश्च संयजेत् ॥ ह्रीं हे छह सर्वांगे पुरूकमाद्युः क्रमनायजेत् ॥ ९५ ॥ सुगंधैश्च स्त्रैः पुष्पैर्मनानैवेद्यदीपकैः
क्षक्ष्यभोज्यनिवेद्यैश्च यथाविधि पजेत्सुधीः ॥ ९६ ॥ संपूज्येत्थं नानाघटाभ्यंचीमन्त्रमनुं जपेत् ॥ ततः सा
ध्येसमानीयमंयत्र प्रोशितलब्धुभे ॥ ९७ ॥ सुपीठे संनिवेश्यपस्त्वं तस्मिन्साध्ये नु योजयेत् ॥ मनोहरैरलंकारैर्वि
विधैर्वसनैरपि ॥ ९८ ॥ आदरान्मनं कुम्भसुकृमनुमनाहृतं ॥ सुवासिनीभिर्मापापिरस्थितानां द्विजन्मनां
९९ ॥ समनश्रीवचनैः सर्ववाद्यानां निनदैः सह ॥ वदघोषैराच्वसरत्न्ग्नेचे वसुशोभनैः ॥ १४०० ॥ तेषु मध्य
स्थितं कुंभं स्वकृद्व्यान्तःस्वयं ॥ मूलमंत्रेणपर्विंचेत्साध्यशीर्षं नतोपरैः ॥ १ ॥ कलशैः पर्ववस्तिःकाइलेना
स्वाहिशाः शिरः ॥ लंप्ये हं त्वद्गदिनामानिनि सं संप्रयच्छति ॥ २ ॥ कल्याणमल्पच सदानंपदप्युत्स्थिराकृलाः

प्रसीद त्वं महालक्ष्मीः सकला देवतास्त्वपि ॥२॥ रक्षं कुर्वन्तां सर्वचैव विजयास्तु सर्वदा भव ॥ इत्थं दत्वाशिषं पश्चाद्वाससी
परिधाय च ॥४॥ आचान्तः प्रणमेत्सम्यग्यथाविद्गुरुं तोभिः ॥ नानाविधैश्च वसनैर्नालंकरणैरपि ॥५॥ धनैर्धान्यै
रत्नगणाभिर्मेदिनीभिश्च दासकैः ॥ दासीभिर्देवताभूषा गुरुं सन्तोषयेत्सुधीः ॥६॥ नानाविधैर्भक्ष्यभोज्यैर्लेह्य
चोष्यैस्तथेतरैः ॥ दीनान्धकृपणेभ्योऽन्यान्भोजयेद्वा द्विजन्मनः ॥७॥ ततः समन्विरे कयोकुम्भवं भुमि ॥ मत ॥ मह
त्रिलोकरम्यं च ततः समवरः स्वयं ॥८॥ कृतार्थमन्यते सम्यगात्मानं नान्यथा इति ॥ राजा इग्च्छिजयते भिषि
क्तश्च यथाविधि ॥९॥ राजपुत्रश्च ज्येष्ठो राज्यविवादाश्रुपान्यदं ॥ वैधामिषिक्तमात्मश्री हिचिराक्रान्ता छिनंभुनं ॥१०॥
मतामनीश्वलभने नात्र कार्या विचारणा ॥ मतामथे भूमन्मादिनिमित्तो लभयेद्गच ॥११॥ कन्याडोहेदि दापे
चप्रकुर्यादभिषेचनं ॥ अभिषेकेनानुनाचवरांभवतिनिश्चितं ॥१२॥ सर्वसंपच्च सौभाग्यं सर्वाम यरोम
स्तथा ॥ सर्वां पहारणं चैव सर्वसौख्यानि निश्चितं ॥१३॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि लक्ष्मविंशाक्षरं मन्त्रं ॥ नारोऽस्मा
इान्तिलक्ष्मीकमले कमलालये ॥१४॥ प्रसीद हि नयेश्री ह्रीं श्री महालक्ष्मी हरतथा ॥ गायत्री छन्द उदिष्ट
मृत्तिर्दक्षप्रजापति ॥१५॥ लक्ष्मीदेवस्थथवं वांगं त्रिबीज परिदैर्मना ॥ वर्णोस्त्रिरोमरामयश्रिवदेय्यान मथ तु
वे ॥१६॥ सिंहासनं च पद्मस्थं च पद्मं च दर्पणं ॥ अर्थपात्रं च दधतीं सहस्रमुकुटान्विता ॥१७॥ मानादासीप
रिह्मा काञ्चीकाद्युलमण्डिता ॥ लावण्यभूषिकांवै देवं ध्यात्वा तु कां ॥१८॥ पूर्वोदिते य जे स्पोठे वक्ष्यमाणेनव

॥मे.तं॥ ग्मना। पुरांगा नियजेत्सम्बाद्धी धरादी ज्जनः सुधी ॥१९॥ श्रीधरश्च हृषीकेशो वैकुंठो विश्वरूपकः ॥ वासुदेवश्च संकर्षणः
॥२९०॥ प्रद्युम्नानिरुद्धकौ ॥२०॥ नदशेष्टदलं पृस्यां भारतीं पार्वतीं तथा ॥ ब्राह्मीमन्नादि क्षा चैव नामाग्नेयादि दिक्षु च ॥२२
दमकः स्वलिलक्ष्मा पितृ लघुकरंटकः ॥ एते चत्वार मुगजानन्नीये वदने वियेत ॥२३॥ सुत्रागो हि संवादो विजयो
वत्सभोमदः ॥ इयो ववश्च नेजप्पाय जेत्योकष्ठ राचहि ॥२४॥ नदाबुधानि तवाल्पूजयेद्व न्नादिभिः ॥ एठं संपूजये
ल्लक्ष्मीनातम्भः सुधनी भवेत् ॥२५॥ लसं जपेत्फलेवं जुहुयान्मधुराक्षिते ॥ दशांशं संस्कृतेवह्नौ प्राश्नोहेनेववर्म
ना ॥२६॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री साधयेदिष्टनात्मन ॥ चन्दनाक्तैः सरा विजैर्लक्षं प्रजुहुयात्सुधी ॥२७॥ लभते वैरिणां राज्यं न
नैवसमरं विना राज्यलक्ष्मीमनुचैव प्राप्य राजसमां भजेत ॥२८॥ तथा समाप्य जेनि त्वं नात्र कार्या विचारणा ॥ मद्दे
वसल नाचभ्येन द्रवीपराजिता ॥२९॥ भडामधु ब्रमाशा क वल्ली सांजामृशार्नी ॥ हरिश्चैन्दनकालीयवार्द्र रांक्ष
चन्दनं ॥३०॥ ॐ छक को लकारनीरहरिडाह्वि त्वरीसमं ॥ पिष्ट्वा समा क संज ममछो त्रस्स तम्बके ॥३१॥ सुनेन ति
लकं कुर्यात्सर्ववापपवे क्रवं ॥ सर्वे स्त्राश्चात्र सिध्यं ति प्रयोगा वांछितार्थदा ॥३२॥ ॐ भुक्ववानसे प्रोक्ता ननाम
हा श्रियै च हृता ॥ एत स्थिपासकानां मृतवंहोक्षा हरिडना ॥३३॥ यो म्रौ ॥ चतुर्दशाक्षरो मंत्रो लक्ष्मीहृदयनामक ॥ लप: ॥
॥३॥ मनोः पदैश्च वं नागं पर्वजध्यान पूजने ॥ जपेत्त्रिलक्षमेन त्स्यपयेषे होमादशांशतः ॥३४॥ कृमिजप्पादिकं प्रा ॥२९०॥
ग्वत्प्रयोगाः पूर्ववत्तताः ॥ एतस्मैयालकानां मृतवंहोक्षा हरिडना ॥३५॥ यो मौ मातन्मयैप्रोक्ता श्रीयेश्रीर्न

290

१८

मह्यमपि । एकादशार्णो मन्त्रोयं जमदग्निर्महामुनिः ॥ ३६ ॥ त्रिष्टुप्छन्दो रमा देवी षडङ्गानि विधिरुच्यते । यो नौ मा भयेन माह्वद
पायन मम हृदन् ॥ ३७ ॥ यो नौ यो ऽभये त्वाहा शिरस प्रिव क्षाशिरः । यो नौ मान भये पव च्छिखाये वव षट् शिखा ॥ ३८ ॥
यो नौ मान भये हुं स्यात्कवचं कवचाय हुं ॥ त्रिये नेत्राय वौषट् प्रोक्ता नेत्रं विन्यसेत् ॥ ३९ ॥ श्रीर्भमात्राय फट् वै निरुक्तेन
स्यादिकेन तथा ॥ ध्यान पूजादिकं सर्वमत्र लक्ष्मीवदाचरेत् ॥ ४० ॥ त्रिसंध्या दशसाहस्रं सरात्रं मन्त्रं जपेत् । ततः सिद्धो भवेत्पं
त्रः साधकस्य न संशयः ॥ ४१ ॥ होमः पूर्वोदितैर्द्रव्यैर्दशांशं तर्पणादिकं ॥ कृत्वा ब्राह्मणभोज्यान्ते त्वसिद्धिः प्रजायते ॥ ४२
लक्ष्मीसुवर्णाङ्कितां ध्यात्वा मन्त्रमिमं जपेत् ॥ ऋग्होमरसस्तंवसलभेत्तां द्विनाक्षिये ॥ ३१ ॥ जपत्रयहरशाजीव भूतिलक
हृद्रायेतु ध्रुवं ॥ मासत्रयं तथा जप्त्वा ग्राममेत्रीमवाप्नुयात् ॥ ३२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि लक्ष्मीपद्मप्रभामिधां । पद्मप्र
मेयपद्मसुन्दरीं पद्मोत्रिशेत हितां ॥ ३३ ॥ चतुर्दशोक्षरोमन्त्रो ध्यानाद्येकाक्षरोदितं ॥ पदैश्चतुर्भिः सर्वेशाय पद्मंगगदितं
मतो ॥ ३४ ॥ जपपूजापुरश्चर्यादिकमेकाक्षरोदितं ॥ इयं सिद्धा महाविद्या महतां कल्पवल्लिका ॥ ३५ ॥ अथातः सं
प्रवक्ष्यामि लक्ष्मीसाम्राज्यसंहितां ॥ साम्राज्यदोत्र्थ । वीजं प्रचार्यसत कल्लरराम्नतः ॥ ३६ ॥ ईकारान्तार्थिङ्गतान्द्वितीयक
ष्ठमुच्यते ॥ एतच्छ्री साम्राज्यं मन्त्रमुख्य ईरितः ॥ ३७ ॥ सविता ऋषिस्तथा छन्दो गायत्री । देवता मता ॥ देवतामोहिवि
स्तथा छंदो गायत्री देवता मता ॥ देवता मोहिनी लक्ष्मी सर्वसाम्राज्यदायिनी ॥ ३८ ॥ वीजं कुं समाख्यातं शक्तिः
श्रीवीजमुच्यते ॥ षडिदीर्घः सारैर्विद्वान् षडङ्गानि प्रविन्यसेत् ॥ ३९ ॥ अतसीपुष्पसंकाशां रत्नाभूषणभूषितां

शंखचक्रगदापद्मशार्ङ्गवाराधरां करैः ॥४०॥ षाडिःकराभ्यां देवेशी वरदाभयशोभितां ॥ पूजायंत्रं प्रवक्ष्यामि बिंदुष
ट्कोणमेव च ॥४१॥ त्रिकोणं चाष्टपत्रं च भूपुरं द्वारमंडितं ॥ अस्मिन्समावाह्य देवीं पूजयेदुपचारकैः ॥४२॥ बिंदौ दे
वीं षडंगानि षट्कोणेषु यजेत्ततः ॥ त्रिगं यजेद्वा गायत्री सावित्री च सरस्वती ॥४३॥ ब्राह्म्याद्या अष्टपत्रेषु भूपुरेमनु
नामुना ॥ अष्टादशमता कोटियोगिनीभ्यो नमस्त्विति ॥४४॥ अर्घ्यान्त्रेत्रेण योगिन्यः शक्रादीनायुधान्यपि ॥ ततो दे
वीं समभ्यर्च्य गंधपुष्पाक्षतादिभिः ॥४५॥ वटुकक्षेत्रपालेभ्यो योगिनीभ्यो बलिं हरेत् ॥ एवमष्टभुजां ध्यात्वा तिल
क्षं प्रजपेत्सुधीः ॥४६॥ तद्दशांशेन पद्मैर्मधुरत्र्याज्याक्तैर्विहुये तर्पणं मार्जनं कुर्यात्तथा ब्राह्मणभोजनं ७
अथातः संप्रवक्ष्यामि ज्येष्ठलक्ष्मीमनुं परं ॥ ऐं ह्रीं श्रीमाद्यलक्ष्मीतिपदमुक्त्वा स्वयंभुवे ॥५०॥ ह्रीं ज्येष्ठायै नमः प्रोक्तो
मंत्रः सप्तदशाक्षरः ॥ पऋषिरस्य स्यान्नीवृल्लाछंदो हिः सम्प्राहृतं ॥५१॥ देवता ज्येष्ठलक्ष्मीश्च श्रीमायेशक्तिवीजके
प्रमस्य त्रिः करौ विहानं गं न्यासं समाचरेत् ॥५२॥ त्रिवेदस्वां हृषिपुष्पवदौरंगानि षट्क्रमात् ॥ शिरोभ्रूमध्यवक्त्रेषु वी
जानां त्रिनवं न्यसेत् ॥५३॥ हृन्नाभ्यां धारनान्ते धौपदानां पंचकं न्यसेत् ॥ प्रातस्नपनमहातांबरधारिणीं ॥५४॥ कुंकु
मक्षोदलिप्तांगीं श्रीकृत्यकमलं स्परायं ॥ मदस्मितमुखीं ज्येष्ठां शुभां पूर्णकरे घटं ॥५५॥ धनवर्गांस्तणि पाशं दधती
मडपत्यवै ॥ चिंतयेत्स्वरयामन्त्रमनो देवीं प्रपूजयेत् ॥५६॥ सम्यगर्घ्यादिभिः पीठं मंत्रवत्परिकल्पत ॥ लोहिताक्षी
विरूपाक्षी कमलानीललोहिता ॥५७॥ समदा वामनी पुष्टिरम्यास्या विश्वमोहिनी ॥ पूर्वादिदलमध्ये मध्ये चाग्नौ क्रमादि

291

ना॥५७॥रक्तज्येष्ठायै विद्महे नीलज्येष्ठायै धीमहि॥तन्नो लक्ष्मी प्रचोदयात्॥५८॥गायत्र्या वा हुतीज्येष्ठा पूजयेद्वयनादि
भि॥अगानिमानन्दनो केशास दक्षाणि पूजयेत्॥५९॥लक्षं तु प्रजपेन्मन्त्रं जुहुयात्तु दशांशतः॥पायसेन सुशुद्धेन सर्पिःसि
क्तेन साधक॥६०॥तर्पणं मार्जनं कृत्वा ब्राह्मणभोजनं॥इहैवं शं चलं पत्नि वैकुंठ च सुनीतमेन्॥६१॥अथातः संप्र
वक्ष्यामि सिद्धिलक्ष्मीमहामनुं॥एकदशाक्षरैर्नर्नेतं शतत्रयवर्णके॥६२॥ॐ श्रीं नमः सर्वसिद्धियोगिनीभ्यो नमो वदे
त्॥सर्वसिद्धिमान्तकाभ्यो नमो वदेत्॥सर्वसिद्धिमान्तकाभ्यो नमो निम्यो दिनावदेत्॥६३॥ततस्तुस्वाने दिनाचे
न्यकलेति पदं ममः॥कुलचक्रनायिकायै भगवत्यै पदं वदेत्॥६४॥ततश्च गुरुकपालिन्यै ॐ ह्रीं ह्रीं हुं वदेत्ततः॥ॐ श्रौं क्रौं
नम इत्युक्त्वा परमोक्त्वा वदमिति॥६५॥निर्वाणमार्गदे देवि विपिषमोपत्नवेति च॥प्रणमामि पदं प्रोक्त्वा सकलेति पदं
वदेत्॥६६॥उरिनानिष्टभोशनिदल मीति ततः परं॥संबोधदेवो धिमरणी उक्त्वा सकलां तच॥६७॥शत्रुविध्वंसिनी
देव्यागच्छागच्छ उच्चरेत्॥हसयुग्मं वत्वयुग्मं परतितधिरांत्रच॥६८॥वसामक्षिणि मम शत्रून्स्वामर्दमर्दय॥खा
हि खाहि त्रिशूलेन भिंधि वदेत्ततः॥६९॥छिंधि छिंधी ति स्वकृ रानानाऽपहि निपं वदेत्॥छेदयछिन्दं प्रोक्त्वा नावघा
वमचेति च॥७०॥सकलेति पदं स्यात् वै देवेमनोरथान्॥साधय द्वितयं तनु वदेत्परमनापि॥७१॥कारुणि
कभगवति मसाभैरवरूपधा॥रिणि त्रिदशाद्युक्त्वा वरेति नति ते वदेत्॥७२॥सकलेति च मंत्रे तिमातः प्र
णानइच्छयपि॥जनं निवलान्वदेहि महाकालिपदं वदेत्॥७३॥कालमादिति हुं हुं हुं प्रसादं तदनातुरा ऊद

क्रमश्रगाम्रकन्यकां ह्रीं वसुप्रियां ॥ ७४ ॥ ॐ त्रिधा फट् नमः स्वाहा मंत्राये समुद्दीरितः ॥ त्रिलोचननमितिध्यानि जगनीछद
उच्यते ॥ ७५ ॥ सिद्धलक्ष्मी देवताश्रीं बीजं ह्रीं शक्तिरुच्यते ॥ नाशादि हृदयेव देन्यस्य समस्तं विनि ॥ ७६ ॥ सिवीशामार्गेद
देविशीर्षनेत्रोष्ठकादिकः ॥ विषमापन्नवशामनिश्कवाद्यं सिनिशिरवामता ॥ ७७ ॥ सकलऽरिनाशिहृन्मेशादलनि
वर्मच ॥ सर्वापद्वो छिनरशानिनेत्रेष्ठुवादिकं ॥ ७८ ॥ सकलशत्रुध्वंसिनि नाशास्यवा त्रुकुच्यते ॥ एवं कृत्वा षडंगा
निवज्ञान्यासं समाचरेत् ॥ ७९ ॥ ऐं नमः सर्वसिद्धिनियोगिनिभ्यः पदं वदेत् ॥ ईशानवक्त्राय नमः ॥ पूर्ववक्त्रे तु विन्य
सेत् ॥ ८० ॥ ऐं नमः सर्वसिद्धिनिधानेभ्य इति वोच्चरेत् ॥ तत्पुरुषेति वक्त्राय नमः श्रोत्रान्यसेदयात्ते ॥ ८१ ॥ ऐं इति
स्योदितानन्दमादिनायै वदन्नतः ॥ अघोरवक्त्राय नमः पश्चिमे तु प्रविन्यसेत् ॥ ८२ ॥ ऐं सकलकुलचक्रनाथे
कायै पदं वदेत् ॥ वामदेवरूपायेति नमश्चोदक्षुत्तरे न्यसेत् ॥ ८३ ॥ भगवत्येवत्युक्तपालिन्येवाग्बीजपूर्वकं ॥
सद्योजातिनेत्रनाय नमः श्रीं ऊर्ध्वेग्नोर्व्यसेत् ॥ ८४ ॥ पंचवक्त्रां दशभुजां पीनात्तुंगपयोधरां ॥ तडित्कोटिसमप्र
ख्यां लिंहूराग्रशाविग्रहं ॥ ८५ ॥ अक्षपाशांकपालं च शूलं खड्गं च बिभ्रती ॥ खेटघण्टांसराशापाशांसांकुशां वरदाभ
ये ॥ ८६ ॥ नीलग्रीवां चपञ्चमो त्रिनेत्रा सर्वभूषणां ॥ सर्वसिद्धिप्रदां देवी सिद्धिलक्ष्मी विचिंतये ॥ ८७ ॥ मार्गह
येपिदूजा श्यामापीठे दक्षिणो यजेत् ॥ वामे तु भैरवं नेष्ठयीं अंगे स्या स्वथमाहृति ॥ ८८ ॥ राज्यविद्या च सो
भाग्यापारानकाम्यपदादिकाः ॥ समयमागयोगदूर्वी लक्ष्योवोष्ठीवदत्वाहृक ॥ ८९ ॥ रानवनीयावरांगुह

292

न्याघ्याभिलङ्घनीयकं ॥ वनुर्थपतितांगारैर्लोकपाले प्रयंचम ॥ ९० ॥ चतुःसहस्रप्रमिताः प्रत्यर्थी जपःस्मृता । ज्ञानये
द्रव्यलाभाभ्यां प्रयोगानथ वक्ष्यहं ॥ ९१ ॥ अश्वत्थवृक्षमालिंग्य न्यग्रोधं प्लक्षमेव वा ॥ सहस्रं तु जपेन्मंत्रं ग्रह
पीडादिशान्तये ॥ ९३ ॥ जातीगुल्मं समालिंग्य कर्णिकारं सुपुष्पितं । विल्वं वा पूजयेद्देवी जपेदष्टसहस्रकं
सहस्रं लभते स्वर्णं न दरिद्रो भवेज्जनः ॥ शालिभिः स्वर्णलाभः स्याद्गोधूमः पुष्टिसंपदः ॥ पद्महोमेन वाञ्छं स्यादि
क्षुभिश्च तरंगले ॥ कुष्ठदैर्जनवान्स्यात् वकुलैरतुला श्रियं ॥ ९६ ॥ अशोकः पुत्रलाभस्यास्यारत्नीभिः प्र
भागतः ॥ माषहोमेन मूकः स्यात्काङ्डवैर्व्याधितो भवेत् ॥ ९७ ॥ फलैर्वैभनकैः प्राणार्थी । पद्मेशाल्मलीकुसुमात
कटुतैलेन विद्वेषस्तंभः पीनप्रसूनकैः ॥ ९८ ॥ वायुवेगास्पत्रैर्होमेनोच्चाटनं रिपोः ॥ होमे संपापदार्थानां
महोन्नतसहस्रकं ॥ ९९ ॥ करःकुविकादिहोमेनादिव्यदेहं लभेन्नरः ॥ सरसीरुहहोमेन साम्राज्यं लभते नरः
१०० ॥ वुस्यवृक्षसमिद्धोमाद्वुस्यश्रियपयवाप्नुयात् ॥ आश्रवपेद्दूर्वया होमेनोच्चाटनमेव पक्षिणां ॥ १ ॥ उदुंवरसमि
होमात्सुतः स्यात्तुस्त्रमोत्तमः ॥ महाभये समुत्पन्ने महारिष्टसमुद्भवे ॥ २ ॥ सत्तपुष्पाविविः । जतुभमयामार्गेणमिश्रि
तं ॥ तिलतण्डुलहोमेन ममहाभयनिवारणं ॥ ३ ॥ श्रीफलं घृतसंयुक्तं जुहुयात्तिलतण्डुलं । भक्तेन पञ्चकहोमेन
विद्यार्थी लभते चतां ॥ ४ ॥ भोगार्थी लभते भोगान् अहं प्राप्नोत्यसंशयं ॥ स्वराष्ट्रा नष्टिकायाश्चक्ष्वा वयो विधि
मात्रहा ॥ ५ ॥ सम्पजप्रोदकानां गमरापेन्यत्रक्षणाक्षणान् ॥ एकविंशतिजप्तं तु मात्रा मर्वविषापहं ॥ ६

ङ्कुमागुरुकर्पूरगोभार्द्रैर्नतिथिनिशीतं ॥ तिलकं सप्रजप्तं तु सर्ववश्यकरं भवेत् ॥ ७ ॥ भक्ष्याम्भोत्पान्नतोयं तु सर्वं सिद्धि
विभूतिकृत् ॥ इत्यष्टमातृकाः प्रोक्ताः पिमस्वछोत्रपिहृति ॥ ८ ॥ इति श्रीमहामायामहाकालानुमते मेरुतंत्रे शि
वप्रणीते व्रात्यसाध्यष्टशक्तिमंत्रप्रकाशस्त्रयोविंशः ॥ १५०७ ॥ ९८६४ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ सर्वेषां येन देवानां वाह्याव
राकेथिताः ॥ दिशाशाममन्त्रद्रात्फलं वापि महेश्वर ॥ १ ॥ श्रीमहेश्वर उवाच ॥ अथादे विप्रवक्ष्यामि दिक्पतीनां
मवक्रमात् ॥ इंद्रायनमश्चेतिशक्रमंत्रः षडक्षरः ॥ २ ॥ पंक्तिछंदाश्चर्षिर्ब्रह्मा देव इंद्रः प्रकीर्तितः ॥ मायांतिश
क्तिरीबीजानवषडंगके ॥ ३ ॥ पीतवर्णं महत्वाक्षेवजपपकरं विभुं ॥ सर्वालंकारसंयुक्तं मोमीकृदिक्पतीश्वरं
४ षडस्रमध्ये देवेंद्रं पत्रे पत्रे ष्टगानिपूजयेत् ॥ तद्वाह्येष्टदले प्रोक्तो मंत्रैरेभिः क्रमाद्यजेत् ॥ ५ ॥ कंकाग्निकेयरं
वाग्निं इयमहंवनेऋतिं । वरुणं वंयं च वायुं संसोमं ईशानं तिथिति ॥ ६ ॥ ॐ नमो नमो क्षामंत्राः स्युर्वजाद्यैः स्या
तमीयकं ॥ जपेत्लक्षमेकं तु तिलाज्याभ्यां तु तेनतत् ॥ ७ ॥ एवं सिद्धमनमंत्री प्रयोगं कर्तुमर्हति ॥ सजलं तु
चतुष्कोणं कृत्वान्तस्थगंलिखेत् ॥ ८ ॥ पद्ममष्टदलं मध्ये त्र्य ठ ठं तैराणेष्टितं ॥ स्वप्रगां स्थापयेत्कुंभे सुगं
धोदकपूरितं ॥ ९ ॥ पञ्चपः सपरिवारेन्दुः सहस्रेणाभिमंत्रयेत् ॥ तज्जलं स्नापयेत्तेन राज्यभ्रष्टं सपंलभे
त् ॥ १० ॥ स्वराज्यमसोपि नरः स्नाना लक्ष्मीपतिर्भवेत् ॥ तस्नापयेत्समर्हीनंभक्तिश्च कादिविद्युतं ॥ ११ ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि तन्त्राणां वह्निमचकं ॥ भूर्जवः स्वरश्चैव जानवेदइहावह ॥ १२ ॥ सर्वकर्माणि संभाष्य

साध्याग्निप्रियान्तक॥ अपिर्भर्गगर्भवच्छन्दो गायत्रं देवतानलः॥१३॥ पंच षट्त्रे दपं च त्रिकरवर्णाः षडंगकं। ध्यायेदग्नि
करारूढगतस्वर्णमालाविराजितं॥१४॥ रक्तचन्दनलिप्तांगमहराग्रावग्रशोभितं॥ ज्वालापुंजकृताटोपे पेश्चे नवहं
कारैर्दधतं॥१५॥ शक्तिं च स्वस्तिकं दर्भमुष्टिं वज्रपमालिकां॥ स्रुक्स्रुवौ च वराभीतिं संस्मृत्यैवं दहनं भजेत्॥१६॥
गरोर्लक्षमन्त्रमन्त्री चन्दरूपाश्मपोषिता॥ जप्त्वेज्ञातुसहस्राणि भुक्ताचारो जितेन्द्रियः॥ १७॥ अमावास्यादिने विप्रा
न्भोजयेन्मधुरोत्तरैः॥ भक्ष्यैर्भोज्यैर्यथाशक्ति दद्यात्तेभ्यश्च दक्षिणां॥१८॥ भुक्तास्वयं समश्नीयात्तेमडभ्यानि शो
धयेत्॥ अपरं दिनमारभ्यात्तो मं कुर्याद्दरिद्रतः॥१९॥ कुमार्द्धंतसपिण्डी हित्रिलराजीह विधितै॥ निस्वमहोन्नरश
तं तु यावदिनत्र्यं सुधीः॥२०॥ दशाहमेवं निर्वर्त्य विधानेन विधानवित्॥ दत्वा पूर्णाहुतिं सम्यगेकादशं प्रविश्रो
नयान्॥२१॥ संपूज्य तर्पयेद्विप्रैर्यथाविभवमांदरात्॥ गुरवे दक्षिणां दद्याद्दक्षिणां गां तपस्विनीं॥२२॥ वाभं सि
वनधान्यादि दत्वा संधीणायेद्गुरुं॥ स्वमणुल्लां तप्य यजे सौठं सनवशक्तिकं॥२३॥ पीमाश्चो नारुणां कृष्णा धूम्रा
नीक्षामल्पलं गिनी॥ हविराज्वालिनी प्रोक्ताहुशा नावं वशक्तयः॥ २४॥ स्वर्वाजनासनं दद्यात्मूलं मूलेन क
ल्पयेत्॥ अत्रसंपूजयेद्वह्निं विधिना प्रोक्तलक्षणं॥२५॥ अंगं पूजा पुरा प्रोक्ता मूर्त्तिरिष्टौ दलाग्रिमाः॥ जातवे
दाः सप्तजिह्वो हव्यवाहनसंज्ञक॥२६॥ अश्वोदरजसंज्ञोऽस्य पुनाविंश्चानराकयः॥ कौमारतेजाः स्याद्विश्व
मरवादेवमुखः परः॥ २७॥ अर्च्चाः स्वशक्तिकशक्तिभ्यां विराजितकरांबुजाः॥ लोकेशानर्चयेद्बाह्ये वज्राद्यायुधसंयु

नात्॥२८॥ इतिसंपूजयेन्नित्यंजपेन्मार्गंसहस्रकं॥ जायतेवत्सरादर्वाग्धनधान्यसमृद्धिमान्॥२९॥ लोहपत्रं
प्रजुहुयाद्वत्सराल्लभतेश्रियं॥ कुसुमैर्बिल्ववृक्षस्यप्रदधिक्षौद्रघृताप्लुतैः॥३०॥ करवीरप्रसूनैर्वामरागुलान्स्या
त्समृद्धिमान्॥ पायासंकपिलाज्येनजुहुयाद्वत्सरान्नरं॥३१॥ तस्यसंजायतेलक्ष्मीःकीर्त्तिस्त्रैलोक्यवंदिता
शालित्रिमधुरैर्जुहुयात्त्रिसंविधिनाष्टोत्तरंशतं॥३२॥ श्रीहिंगोमहिषागावाद्यैर्भवनंतस्यपूर्यते॥ तिलतृमेनहन्ता
श्रियमाप्नोतिमानवः॥३३॥ पलाशाविल्वखदिरवशमीप्लक्षधमर्यान्हृतां॥ विकंकतारगधयाःसमिडिःनारदी
रजे॥३४॥ पुष्पैनःकुमुदैःपद्मैःकल्हारैरमरागोत्पलैः॥ जातीपुष्पैर्दूर्वाभिर्बिल्वपत्रैर्होमत्ररंशतं॥३५॥ रक्ते
नजुहुयान्मंत्रीप्रतिपत्सुयथाविधी॥ साधयेदखिलान्कामान्परापासात्रात्रसंशयः॥३६॥ अथमंत्रा
त्ररक्षैवन्हेःसंध्यंत्रिवर्गकैः॥ उग्निष्टपुरुषंकृपाद्धरिपिंगलानन्यरं॥३७॥ लोहिताक्षपदंदेहिमेद
दापयठठद्वयं॥ वसुर्विंशत्यक्षरात्मासमृद्धिमनुरीरितः॥३८॥ अस्यादयःपुराप्रोक्तामंत्रारोरंगकस्यत
षट्शराद्विविवेदद्विमितैर्ध्यायिनुनाशनं॥३९॥ सिंहस्थपुरुषप्रेतिमंसर्वाग्र्यस्याहिनिर्गता॥ रोमावली
लसज्ज्वालेकोत्पाजनविमाहरं॥४०॥ कनत्पर्यरत्नसंभृतकृभूषणोज्ज्वविभूषितं॥ इन्द्रियेभ्योनिगतेश्वर
त्रैःकृच्छ्रोदनाशनं॥४१॥ लक्षंमनुंजपेदेनंपयोत्रेनससषिता॥ दशांशंजुहुयाद्धोनरगानिम्नजस्मारतं
॥४२॥ पीठेपुगारिनेभ्यर्च्यतदंगैर्मूर्त्तिभिःसह॥ आशापालैस्तदीयार्त्रेवस्यव्येद्रव्यवाहनैः॥४३॥ प्राचः

294

स्नात्वा वमौ मंत्री सहस्रं यो जपेन्नतं ॥ जित्वा रोगान्स जीवेत श्रिया वर्षशतं नरः ॥४४॥ हुत्वा प्रभाकरानले स्थित्वा भानुमा-
लोक्य संयतः ॥ चतुः सहस्रं प्रजपो नित्यसंवत्सरावधि ॥४५॥ अपमृत्युभयं रोगकृत्वा दारिद्र्यसंभवा । क्लेशान्नि-
र्जित्य तेजस्वी जीवेद्वर्षशतं सुधी ॥४६॥ कृत्तिकायां प्रतिपदि शालिहोमाधनप्रदः ॥ दध्नाशमीसमिद्भिर्वा
प्रतियन्मुरवेर्दिने ॥४७॥ अब्दाहेन कृतो होमो ज्वरनाशकरः परः ॥ सप्ताहं जुहुयान्मंत्री वक्षककुसुमैः शुभैः ॥५०॥
सार्द्धं सहस्रमचिरान्महता श्रियमाप्नुयात् ॥ मासे क्षीरेण गव्येन क्षीराहारी जितेन्द्रियः ॥५१॥ सहस्रं जुहुया-
न्मंत्री संपदामधिपो भवेत् ॥ आज्याक्तदूर्वाहोमेन जीवेद्वर्षशतं नरः ॥५२॥ अष्टोत्तरशतं नित्यं रविबिंबमगच्छ-
ड्या ॥ जुहुतो जायते लक्ष्मीर्बन्धान्यसमृद्धिदा ॥५३॥ प्रतिमासं प्रतिदिनं जुहुयाद्दुग्धघृतैः ॥ श्रीर्भवेन्महती ।
नस्यपक्षमासादनपायिनी ॥५४॥ अस्तोतस्पलैः फलैर्मधुरत्रयसंयुतैः ॥ जुहुयाद्वत्सरादेवाक्तं भवेद्दिशा-
पतिः ॥५५॥ अरुणाब्जैस्त्रिमध्वक्तैर्जुहुयादन्वहं सुधी ॥ सहस्रं वत्सराद्धेन भवेद्भूमिपुरंदरः ॥५६॥ वत्सरं जुहुतं स्वैः ॥
स्याल्लक्ष्मीरिष्टेनावाञ्छिता ॥ जुहुयादस्मनारवञ्चोत्पलाक्तैः सप्तवासरं ॥५७॥ त्रिसहस्रं प्रतिदिनं मंत्रविद्विजिते-
न्द्रियः ॥ कृत्वा डो हृत्यरोन्मादरोगान्विजित्वा चिरंतरं ॥५८॥ जीवेद्वर्षशतं भूत्वा तेजसा भास्करप्रभः ॥ करवीरजपा-
बिल्वपलाशान्नपभूततां ॥५९॥ पुन्नागैः कुसुमैः फलैः कुरंटजातिसंभवैः ॥ पुष्पैर्हुत्वा त्रिमध्वक्तैर्मंत्री प्रतिपदं
प्रति ॥६०॥ आप्नुयान्महतीं लक्ष्मीं वत्सराद्वाञ्छिताधिकां ॥ आप्यायते डलप्रख्यां निर्मलसाधुशोभितं ॥६१॥

गोदानान्नतृप्तिः कृत्वा कवलं तेन कल्पयेत् ॥ अश्वास्याङ्गं नन्ममादाय पूजिते स्वयवाहनं ॥ ६२ ॥ गंधमाल्यादिभिः सम्य
ग्ताचित्वा होमं शंसनं ॥ तुरुयामृत्तिपल्लाग्निं ध्यात्वा तुरगविग्रहं ॥ ६३ ॥ जायते व स्वरादेव लक्ष्मीत्रैलोक्यमोहिनी
मंत्रेराग्नननसंजस्यां वचांखादेदिनागयो ॥ ६४ ॥ भारती निवसत्यस्य तुरंगोभोजेति तिष्ठता ॥ आप्लोन्नरहानेज
स्वं तलं प्रातः पिवेन्नरः ॥ ६५ ॥ जठराग्निर्ज्वलेत्तस्य घृतेनैव तुलाशनं ॥ कृत्वातनवप[illegible]मानेमासे लेप्रायदेरितं
६६ ॥ कलशाश्वव कल्पाराग्नन्थापयेत्तपोक्तवर्त्मना ॥ क्षीरवृक्षत्वमङ्कुरैः क्वाथितान्पूरयेत्क्रमात् ॥ ६७ ॥ वस्त्रा
दिभिस्तं हस्तनवरत्नानि निःक्षिपेत् ॥ मध्ये तं पूजयेदग्निं अग्नीरक्षोदिशां क्रमात् ॥ ६८ ॥ कुंभेषु क्षपदीपाद्यैः
पुष्पगंधैर्मनोहरैः ॥ ध्यात्वा जपेन्मनुं कुंभमंत्रमष्टोत्तरशतं ॥ ६९ ॥ अभिषिंचेत्ततः साध्यं हिनीते नदक्षि
णां ज्वरग्रहसमस्तरोगदारिद्र्यादि विजितस्य सः ॥ ७० ॥ जीवेद्वर्षशतं सम्यगभिषिक्तः श्रियासह ॥ अश्वराराधनेपे
ष्टं भुक्तिमुक्तिप्रदायकं ॥ ७१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रमघापहं ॥ ॐ क्रों ह्रीं म्रों वनदाजंदे नैवेद्यनं वदेत् ॥ ७२
धर्मराजाय भक्ताय हृदन्तेन समावदेत् ॥ चतुर्विंशतिवर्णोऽयं यममंत्रो हितो हृदः ॥ ७३ ॥ त्रिकोष्टिगदुग्मारोगैः
षडंगानि समाचरेद्यमं ॥ मे ध्यायेत्पाशं च सन्त्रासं संक्रामानातेकारसंभुतं ॥ ७४ ॥ महिषस्थं दण्डवरं सेम्रुनीचितसिद्दृतं
नानारूपधरैर्दूतैश्चैनवस्त्रजपेद्यमं ॥ ७५ ॥ पूजयेत्स्वच्छदलेन अग्निवर्णपत्रैर्युतपद्मके ॥ दिग्गीशाष्टयमपा
नैश्चित्रगुप्तं च पूजयेत् ॥ ७६ ॥ वज्रादौ श्रापिनद्वाह्ये यमे पूजाऽध्वकीह्रितना ॥ वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं हुनेत्सा

295

चित्ते लिखिते ॥ ७७ ॥ एवं सिद्धमहामन्त्री । निग्रहानुग्रहक्षमः । तस्य मंत्रस्य स्मरणादेव सकलापत्तिनाशनं ॥ ७८ ॥ अथातः सं
प्रवक्ष्यामि चित्रगुप्तमन्त्रं परं ॥ तारो नमो विचित्राय पदे । ततः स्याद्धर्मलेखक ॥ ७९ ॥ यमेत्युक्त्वा ववहिकाधि
कारिणो वदेत्ततः ॥ ततः षडक्षरं कूटं यमलाः करयास्तथा ॥ ८० ॥ उकारस्वरसंयुक्तास्सवडाः कूटमुच्यते ॥ जन्मसं
पत्प्रलयं वद द्विधा कथय स्वाहा ॥ ८१ ॥ अष्टत्रिंशदक्षराये चित्रगुप्तमनुर्मतः ॥ सप्तलक्षं मन्त्र वस्वंगानेत्रार्णोरं
गकल्पने ॥ ८२ ॥ किरीटिनं स्वेतवस्त्रं विचित्रासनसंस्थितं ॥ लिखितं पापपुण्यानि चित्रगुप्तमहं भजे ॥ ८३ ॥ जपेद्दे
रौ सहस्रं च ततः सिद्धो भवेन्मनुः ॥ राजद्वारे विवादे च संग्रामे जयदायकं ॥ ८४ ॥ भजन्ति लेखकाये तु मंत्रमेतं
न पांगणे ॥ मान्याः कीर्त्तिश्च वंशश्च संस्थाप्यस्वर्गगामिनः ॥ ८५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नेत्रं तस्य मंत्रं परं ॥ ॐ क्षं
त्रिशूँनये रक्षोधिपतय पदं वदेत् ॥ ८६ ॥ धूम्रवर्णाय वह्नितिहंसाय प्रेतवाहन ॥ ङेन्तमन्तश्च हृदयं त्रिंशार्णो
मनुर्मतः ॥ ८७ ॥ किरीटिनं च विशालाक्षं धूम्राभं प्रेतवाहनं ॥ नानारक्षोगणैः सेव्यं खड्गचर्मधरं भजे ॥ ८८ ॥ ॐ क्षमा
द्वे हृदं नेत्र्युयं वागं पंचभिः पदैः ॥ आग्नुर्गशक्तिसहितं मध्यमं निर्मितं यजेत् ॥ ८८ ॥ पंचकोणे भपंवांगमह
पत्रे जपेदिमा ॥ वनस्थां पाशिनी । वाराणांत्रामिनीगप्रवारिणी ॥ ८९ ॥ राक्षसी भिन्निदंष्ट्रास्यां रनेत नक्षत्राणि नह
हि ॥ जपेत्रिंशत्सहस्राणि भंजाभ्या हाहुत्वे सुतः ॥ ९० ॥ एवं तु सिद्धमंत्रस्य नभयं जायते वने ॥ रक्षोभूतपिशा
चाद्याश्चौरव्याघ्रोरगादयः ॥ ९१ ॥ सद्य एव पलायंते साधकस्मरणादपि ॥ न स्याद्दुत्वापूर्वदिनं भूतं चापि

सहस्रकं ॥ ९२ ॥ परान्निवा गृहायं वकानने विवरे तुषः । यत्तंमितत्र हस्राशा वह्नीकृहकादयः ॥ ९३ ॥ मत्रछाम
पिदेवन्या मृगादी । नांतुकामनथा । अनेनमठनाकुयांतरा मूनापिमत्रसां ॥ ९४ ॥ वंक्षी याग्रामसीमासांव
नेवामार्गेइशाविभु । नभयं जायतेनत्रक्वा घुवोरोरगादिजं ॥ ९५ ॥ निर्क्षेत्रिंमत्तनेयमुन्ना वजातोन जायते
जन्मान्तरे हिजाभूत्वा कारणां प्राप्याभिमुच्यते ॥ ९६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि ग्राममुपांमत्रमडुतं फलंश्चैतन्त
दशो नास्तिवागमे ॥ ९७ ॥ कटुके कटुपत्रे च कुम्भगेन्द्रा सुरीतिच । तनोरक्तपदंद्भूपाजस्याप्यडक्तवामसे ॥ ९८
अथर्वणास्फुटहितं अघोरेप्रवदन्त नः । अघोरकर्मकादिके अञ्जकल्पगानिदह ॥ ९९ ॥ दहेनिरोपायिहस्फुट
दं दहयुगं तथा । सुप्रस्फोतिपदं प्रोक्त्वा पमोदहयुगं ठदेन ॥ १०० ॥ प्रबुद्धस्फोतिहृदयं दहयुग्मं हनद्वयं । पच
युग्मं नावदितिदहनाठस्फोतेतिच ॥ १ ॥ यावक्षेवरणमायानि हुंफट्स्वा हान्तवादिका ॥ ॥ ओंकोयमा स्रोमिंत्रो
चरणेन्नरर्णा नाक्षर ॥ २ ॥ अंगिरास्पान्नृतिःछन्दो विराट् देवी । तथासुरी ॥ स्फा हा हा किलस्थार्वाजं गागा हे हाम
षकेः ॥ ४ ॥ हुंफट्स्वाहांतकै मन्त्र वर्णौ पुस्तंगकल्पने ॥ दक्षदक्षोर्ध्वं स्थूलं वाम यार्स्मयां कुशो ॥ ५ ॥ हारवडे
न्तिस्थं पयश्विनांतुवकुम्भपरतां ॥ अक्षिय होपवीतांतापा सुरी । संस्परामहे ॥ ६ ॥ जपोयुत्रं कुम्नेडालीघ
नाभ्यांमंत्र सिद्धये ॥ एही । त्वाम सपवांगामामुखेऽत्र चेछन्तं ॥ ७ ॥ तयाधूपितमालानं योजिप्रेसवणो
मवेत ॥ मषांक्रान्ता संनुस्वा सहस्रवणचेतागत ८ ॥ योजितां प्रतिमां कृत्वा दक्षो धर्मसकाचवि

296

अष्टोत्तरशतं ठे ग्रहं जुहुयाद्दसिमाक्रमात् ॥ ९ ॥ मायाः प्रतिकृतेर्वामपादादिहवनं चरेत् । सकाम्यमेवं कुर्वीत राज्ञी-
काहुंधिनानलं ॥ १० ॥ हालवज्ञायते साध्यः ज्वालिंगो हंसुन कृशो ॥ कटुतैलाञ्चिनो राजानं वपत्रपुत्रारियाः
॥ ११ ॥ मांसप्रत्यगन्नाद्भुत्वा जगरिणं कुरुतेऽरिगं ॥ एवं राज्ञो सकलवश्यं कृत्वा स्थाप्य तथैव ददे ॥ १२ ॥ अर्कदुग्धे कृत-
द्रोमात्रे त्रमागराः त्रयायते ॥ सप्ताहं तपलाशाग्नौ हुते द्विप्रवणी कृतौ ॥ १३ ॥ क्षत्रियं तु राज्यस्य कराजिका-
भिर्भवेच्चां नयेत् ॥ दक्षपक्षराजिका होमादेशे वश्यः प्रजायते ॥ १४ ॥ भूडलवराभ्यां मातृप्रत्यहं साहकं
शतं ॥ रकादिसप्तसप्त कांतं पदात्कुर्वीत ॥ १५ ॥ असाध्यं साधयेत्कार्यं साधको नात्र संशयः ॥ आम्रश्री समि-
धो हुत्वा मधुक्षौद्रेन निधिं ॥ १६ ॥ जलदर्पणोर्हरेत्ती । पलैः समलं कृतं ॥ आवाहवालरी तत्र दूजयेदुप-
चारकै ॥ १७ ॥ अष्टोत्तरशतं मूलमंत्रेणापि च मंत्रयेत् ॥ तेनाभिषिक्तो भवति साध्याधिष्ठं विवर्जितं
॥ १८ ॥ मनःशिलां चन्दनं च तगरं नागकेसरं ॥ आमलक्याश्च पिष्ट्या तिलोत्र पंचस्वसमसमं ॥ १९ ॥ मस्मगोचू-
र्णगुटिकाः शतवारापिमन्त्रिताः गंजानिकायस्य प्रक्षिप्यापि तैकावगारच्छः ॥ २० ॥ सर्षपावाति-
चाग्नौ सप्ताहं राजिकां हुनेत ॥ अष्टोत्तरशतं माध्वाभिषु तोमारयेदरीन् ॥ २१ ॥ कलोकास्यक्षरिमात्स्या-
सस्यं मात्स्यामुधीसमा ॥ सर्वपिकुंठिनो मंत्राना मुरी । यत तेर्भ्युरी ॥ २२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि यत्रं वश-
गादेवन ॥ नारंवं रच्छ्राणं निजलाविपनयेददेत ॥ २३ ॥ वदेचाद्रक्ष्व रोगीयपाद्य हलाग्रसंवदेत् ॥

मकरेतिवारुनाषत्रमएकत्रिवर्णकं ॥२४॥ ॐ वमाद्यैर्नमान्तैश्च पंचांगं पंचभिः पदैः ॥ ध्येनोराड्कोदंबंद्दस्ते
पाशांकुशावराभयान् ॥२५॥ श्रेगानिदजयेदादीनक्षीषट्तनोर्थयेत् ॥ माणिकर्णी तथा गंगा नर्मदा च सरस्व
ती ॥२७॥ गोदावरी च कालिंदी समुद्रान्नदनंनरं ॥ अनंतो वासुकिस्तक्ष ॥ कर्कोटः पद्मकस्तथा ॥२९॥ महा
पद्मशंखपालाग्रुलिको हृदलेनन ॥ नन्दाद्ये कोदले पूज्या विमलाद्याश्च शान्तया ॥३०॥ दिगीशैरायुधै
श्चैवं वज्रावरणपूजनं ॥ प्रयोगाश्चात्र मिश्चे लिवेदमंत्रोदिताः परं ॥३१॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मणि
कर्णीमहामंत्रं ॥ यस्योपासनमात्रेण मत्यु ॥ काश्यांप्रजायते ॥३२॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं कामवीजं ऊं ॥ मंत्रंच मणि
कर्णिके ॥ नमः ॐ तिथिवर्णोयं भुक्तिमुक्तिफलप्रदः ॥३३॥ वेदव्यासो मुनिः प्रोक्तः छंदः स्यादतिशक्व
री ॥ मणिदेवतास्यकविवक्षोंबुगन्हेभि ॥ ३४ ॥ मवारौंः स्रुः षडंगानि ध्यायेन्मोपविश्चि माप
ती ॥ दक्षहस्तेपद्ममाला मानेलुंगमवदक्षिणो ॥३५॥ ध्येनवप्रोडवं मालां करविरां दधतीगले ॥ ध्येनव
स्तहृन्नां त्र्यक्षां ध्यायेद्धृझेरां जलिपरां ॥३६॥ लक्षत्रयं जपेन्मंत्री त्रिमधुक्तैः कजैर्हुनेत ॥ शिवपद्दद
लंपद्मंकर्णिकायांतु षट्दले ॥३७॥ अग्न्यादिषट्दलेष्वा त्रिपत्रमध्ये शिवं हरिं ॥ विधिं सूर्यं पर्वतेशं पे ॥
नांचापि भगीरथं ॥३८॥ वेदहाग्नेदलाग्रेषु मीनेकूर्मं च दर्दुरं ॥ मकरांश्चापि सर्पांश्च तथा कारंडवानपि
॥३९॥ चक्रवाकान्त्सारसांश्च तद्बहिर्भूपुरेयजेत ॥ इंद्रादींश्चापि वज्रादिन्ज्ञेयं दक्षमार्गतो ॥ ४० ॥

297

मुरगानिसंतन्तिं विचित्रं जीवनः संप्रयच्छति ॥ मंत्रोयमंमकालेन्त्रकारणं मुक्तिप्रदायकं ॥ ४१ ॥ अथमन्त्रांतरं व
क्ष्येगापितामपिसन्ततिः ॥ भवेद्यस्यप्रसादेनतारंमंमणीकर्णिके ॥ ४२ ॥ पुरागावालके ह्रन्त्रायंमंत्रः स्याद्
क्षवर्णके ॥ उपासनाध्यानपूजास्वीयाम्नायेन कल्पयेत् ॥ ४३ ॥ अड्डेतुः सर्वभूतानां परमेश्वास्य साधनं
पुरश्चर्याप्रयोगादि पूर्वमत्रयमंमतं ॥ ४४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि गंगायामंत्रपंचकं ॥ पंचाम्नायैस्तक्र
मेणाचायास्पोसिद्धिकारकं ॥ ४५ ॥ तारानमोभगवतिवाग्बीजंचहिलिद्वयं ॥ मिलिद्वयमथंवागंगेगांपापावप
द्धितयं द्विठ ॥ ४६ ॥ सप्तविंशतिवर्णोयंजप्तव्योदक्षिणाक्रमे ॥ ओवेदांकाग्निवणानंत्रमन्तारोरंगकल्प
नं ॥ ४७ ॥ अक्षवलं त्रिनेत्रां चवरं वरंचदक्षयोः ॥ अभयंपूर्णकलशंदक्षयोर्मकरस्थितां ॥ ४८ ॥ अर्थेन्दुमुकु
टांत्रलविभूषणस्वरूपिणीं ॥ नानालंकारशोभाढ्यांप्रसन्नवदनांभजे ॥ ४९ ॥ पूजाद्यंमणिकर्णिकाख्यपा
लसंप्रकीर्तिता ॥ तिलास्नानपोभवेद्रहोमोमंत्रेनांभुक्तिमुक्तिदः ॥ ५० ॥ अथायनेचमेत्रस्यकपूर्वनगाक्ष
रः ॥ उध्यात्राग्रेनमःसाध्याः स्याद्वादङ्गानि द्वारैः क्रमैः ॥ ५१ ॥ त्रित्रित्रिवेदमन्त्रार्णैः ध्यानाद्यंपूर्ववन्मतं ॥ सर्वपापक्ष
यकरोभुक्तिमुक्तिप्रदायकः ॥ ५२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पश्चिमाम्नायगमनुं ॥ तारोनमःशिवायैवनाराधि
तापेपदंवदेत् ॥ ५३ ॥ दसहराद्येगंगायैस्वाहांतोनवधर्णकः ॥ वेदव्यासोमुनिः छंदः छन्दोगंगाचदेवता ॥ ५४
त्रिस्थभ्रीभुत्रिनेत्राणैःषडंगान्यर्चनादिकं ॥ निखिलेपूर्ववत्कुर्यान्नमस्तामीष्टदामनु ॥ ५५ ॥ अथातः संप्र

वक्ष्यामि पृथ्वीं ध्यायनं तं मन्त्रं ॥ ॐ ह्रीं श्रीं हं ह्रुं गंगे तिगंगे निदधिने नमः ॥ ५६ ॥ हुं फट् स्वाहा दशार्णोयं भजतामीप्सि
तप्रदः ॥ त्रिष्टुप्छन्दो ब्रह्मा दीं द्धि वर्णैः षडङ्गविधिरीरितः ॥ ५७ ॥ ऋषिछन्दो देवतादिध्यानं च पूजनं ॥ वर्णलक्षं ज
पेद्धोमः प्राग्वत्संपन्नकारं स्मृयं ॥ ५८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वाममार्गैस्तु सिद्धिदं ॥ हिलि ठंठं पिलि ठंठं गंगे देवि
नमस्तथा ॥ ५९ ॥ नारादिस्तिथि वर्णोयं छन्दो ग्रन्थादि पूर्ववत् ॥ सिद्धिकाक्षिषु गणैः षडंगाविधिरीरितः ॥ ६० ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि गंगामंत्रमघापहं । नमदायै नमः इति षड्वर्णः परिकीर्तितः ॥ ६१ ॥ ध्रुवतींक छपन्न देव
रामय घटं तु जैं ॥ नमद्भ्यो हर्षां कोति सालंकारं भजाग्यनं ॥ ६२ ॥ मुनिः शिव स्तु गायत्री छन्दो रेणवदेव
ता षडंगानि च मंत्रार्णैः प्रजपेदर्णसंख्यया ॥ ६३ ॥ तिलाज्यहुतहोमो यं मंत्रेणासर्वपापप्रणाशनं ॥ इं ह्सौ त्वं
परत्रापि शिवलोके महीयते ॥ ६४ ॥ सरस्वः साम्ये ये मंत्रानवात्ते परिकीर्तिताः ॥ सरस्वतीतनोजप्राप्ता
रित्वं सिद्धिदायका ॥ ६५ ॥ गंगामंत्रेषु सर्वेषु गोनमीयपदं वदेत् ॥ गंगाशाक्त्यपूर्वं ते गैलापामनवः स्मृता ॥
६६ ॥ ॐ नमः सूर्यं तनयाय यमलोकनिवारिणी ॥ श्रीं हूं स्वठेलघुन दिगाह्रिमां त्वं भवारांवान ॥ ६७ ॥ यमुनायाः
श्लोकरूपो मतंगर्षि निरहेभुराः ॥ छन्दो नुष्टुप्च षडंगानि पादार्धं श्लोकमेराव ॥ ६८ ॥ गंगावस्तुनं तं वर्णास्तस्मं
जयइरितः ॥ तिलाज्याभ्यां हुते मंत्री भास्करितैर्वर्वीक्षते ॥ ६९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रेणापापतेर्मनूर
अष्टकद्गिवरकाष्टऋङ्गोदसेवदेत् ॥ ७० ॥ अष्टकं मेदेहि तथा दापये त्वं प्रेजेहि ति ॥ सप्तऽमंत्राऽदिहृति

298

र्द्धपापविनिर्मुक्तः॥ ७१॥ गायत्री छन्द उद्दिष्टं तस्य लिङ्गं ध्रुवं देवता। पदैर्मन्त्रोः षडंगानि तन्त्र रूपं विचिन्तयेत्॥ ७२॥ जपेद्दशस
हस्राणि तस्य ऽष्टौ स्मथाहुतेन॥ तत्संतर्गतेव सुलभते साधको ध्रुवं॥ ७३॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वायुमन्त्रं महाद्भुतं
नारंये वायवे प्राणाक्षिपतयं पदं वदेत्॥ ७४॥ कृष्णवर्णीयां कुशोति हालायस्य गवाहना॥ यनमोगोद्विवर्णीयं वा
योमत्तुड़दीरितः॥ ७५॥ गणको ऋषिरुत्तिछंदो निवृद्गायत्र्युष्णदेवता पंचांगानि मनोरस्य उर्ध्वं विज्ञादिकैः पदैः॥ ७५॥
कृष्णवर्णाधावतानमृगास्थो वेगवत्तरः। पाशांकुशकसाकरश्वेतकृष्णापरिमलान्वितं॥ ७६॥ अंगानि पूर्ववत्सम्यर्च्य
मन्त्रषट्कं तमोर्चयेत्॥ भैरवान्भैरवीश्वेटदिकान्लायुधमूर्ध्वरान्॥ ७७॥ लोकालोकं सुमेरुं च नगेशो विंध्यपर्वतं
महाद्रि [illegible]पिशो षाड्डिमेनाकं मन्दरं तथा॥ ७८॥ जपेद्दशसहस्राणि लाजाज्याभ्यां च होमयेत्॥ सिद्धामन्त्रमु
न्तकालं भवेद्धीर बलाधिकः॥ ७९॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि महाकृष्णा महामन्त्रं॥ येन विज्ञातमात्रेण नाशा
य भुवनत्रयं॥ ८०॥ मायामहायोगिनी निगोरी त्रिभुवने त्रिच॥ भयंकरितमो हुं च फोड़ शार्ग्गीं मको मन्त्रः॥ ८१॥
अंगिराश्च मतिर्देवगायत्री छन्द ईरितं॥ सिंहवक्त्रा महाकृष्णा भीतिदा क्षा च देवता॥ ८२॥ षड्दीर्घयुक्तबीजेन
मन्त्राद्यैर्नासु योगिना॥ हृदयं चान्ततो धेनु म[illegible]द्यैर्नन्द्रिः स्मृतं॥ ८३॥ श्मशानकं च वने वाले पुनरेवं प्रकल्पयेत्
लिंगाम नोकृष्णस्वरवीतं घमान पयोधरां॥ ८४॥ दंष्ट्राकरालवदनां त्रिनेत्रां सर्वतोज्वलां॥ कामकेतुकसं
वीतां विद्युमा श्रिस मप्रभां॥ ८५॥ त्रिशूलवज्रचषककरखट्वांगकरपंकजां॥ लेलिहानमहाजिह्वां विद्युतड्डे

स्वराभीवरां ॥८६॥ वंश्ये ध्यायेद्रक्तवर्णां रक्तपुष्पैश्च पूजितां ॥ मारणे कृष्णवर्णां च कृष्णपुष्पैर्धराहतां ॥८७॥ चतुर्दले तथा स्तंभे भूपुराष्टे समपुटरेत ॥ अवीर्यं त्रिकर्णिकायां देवी वाहं चतुर्दले ॥८८॥ पूर्वे तुरांकरीं नाम मराउध्रवर्णां वराविनां ॥ द्विभुजां सौम्यवदनां पाशांकुशधरां शिवं ॥८९॥ दक्षिणे भारिकों नाम मलवजिला मधोमुखीं ॥ कृष्णवर्णां रक्तकेशीं रक्तमाल्यानुलेपनां ॥९०॥ चतुर्भुजां सिंतनादत्व लकुलकपालिनी ॥ खड्गहस्तां शिरोमालां सर्वाभरणभूषितां ॥९१॥ पश्चिमे वातली नाम स्वर्णवर्णां हसन्मुखीं ॥ सुवर्णमालिकाभूषं दंष्ट्रामभयदां सदा ॥९२॥ उत्तरे भीषिकां नाम चतुर्वक्त्रां भयंकरीं ॥ पूजयित्वा जपेन्मंत्रं नित्यमष्टोत्तरं शतं ॥९३॥ देव्यग्रताय जेदष्टदले कृत्यां मनोन्मनां ॥ सर्वकृत्याभीषणीं च श्रीमतीं च प्रतिष्ठितां ॥९४॥ विशामुख्यादिनीं वे विदिशी दीश्वभूषणं ॥ वर्णां लक्षं जपेन्मंत्रं हुनेडाणीकृश्नैस्तथा ॥९५॥ ततः प्रयोगान्कुर्वीत स्वेष्टान्त्र व निगद्यते ॥ कालं विटित्वा प्रतिमां मारणे चाप्यधोमुखीं ॥९६॥ तस्याधामेव लाभकं त्रिकोणं वह्निकुण्डं ॥ चक्रगोरं विधामाग्निं परिस्तीर्य शारैस्ततोः ॥९७॥ विभीतकपरिध्या च कल्पयेद्ध्ममारणं जुहुयात्रिवलैलाक्षैः काकोलूकैश्च पिष्टकैः ॥९८॥ दारयेन्नं शोषयेन्नं मारयेन्नभिधाय च ॥ अष्टोत्तरशतं चैवमतुयाज्जुहुयाद्बुधः ॥९९॥ होमान्ते विधिवत्कृत्वा मारणाग्नेश्च संविधौ ॥ यामेकं दग्धहोवा निःसरात्मांतिके पिवा ॥१००॥ पिवक्रं घसमकं स्रोस्ये च भक्ष्याणि वै दयेत ॥ संरक्ष्याग्निं विधानेन नवरात्रिं समापयेत ॥१॥ नन्नाशिष्टानि तेनांशालघिद

299

म्णरि मोर्मृतिः॥ अर्कक्षीरेण मर्दिनीयिं ष्टासि सिद्धार्थमेव च ॥२॥ तलेसंलाप्य मंत्रेण रिपुं ध्यात्वा तिन हृष्टकं ॥ कृत्वोव
रोन्नशीयोग्र पादेनाक्रम्य नरिपुं ॥३॥ वज्रे भूलमि सितिध्यात्वा लिलमस्यो परिविः क्षिपेत् ॥ नवत्म्भांनरेक्रान्नु म्रियते ना
त्र संशयः ॥४॥ हरसिद्धे विना वन्हौ तैलसिक्तैर्विभीतकैः ॥ जुहुना म्रीयते शत्रुः सप्तमौ कृष्णसोमनं ॥५॥ रिपोः पु
त्तिं हृत्वा साध्य क्षफलमेकतो ॥ अर्कक्षीरेण मरिचे पिष्ठा नत्रे च लेपयेत् ॥६॥ फट्कारं हृदये कृत्वा तिवीनर्प
यकूपके ॥ क्षिपेत् कृष्ण चतुर्दश्यां जप्त्वा मंत्रं सहस्रकं ॥७॥ सयोवगारं तं कृत्वा तस्यामेव च लक्षणां ॥ मंत्रं जप्त्वा
विधाने न भेदयेत् लिलसुड्डया ॥८॥ षण्मासान्म्रियते शत्रुः न स पयो रुभयोरपि ॥ गोमूत्र सच्छुद्धं ने पत्रं भक्तं वैभ्रा
तके नन ॥९॥ गृहीत्वा विलिखेत् नेही कृष्णसर्पास्यहेतोलिनं ॥ नामेश्वर्यं रिपो रेतेवा युर्वीजेति योजयेत् ॥१०॥ त्रि
रवने स्मशानाग्रे फेत्ककाकवेडुमाने कवं ॥ वाणोद्दूतैः भृष्ठपत्रैः काष्ठैरस्त्रा निपातितैः ॥११॥ उष्णाभिस्तेनाग्नवी
गारं ॥ शत्रोरुच्चाटनं भवेत् ॥ दूर्वांगुडूचीं गव्येन सर्पिषा तिलतंडुलैः ॥१२॥ त्र्यत्रैः समिद्भिः पौलाशैः शान्ति
कुर्याद्विचक्षणाः ॥ लक्ष्मी बिल्वफलैः पत्रैः पद्मैर्नद्या च वतः श्रिरिमलं त्विदं ॥ महाव्याधिप्रशमनं नित्यमष्टाधि
कं शतं ॥१३॥ जपेदेकाग्रा विमलु लोकवश्यकरं परं ॥ मनसा चिंतयेत् कृत्स्नां गजान्नृणामिभ्रड्गां ॥ तस्य वश्यं भ
वेत्सर्वमप्यानृणां तथैव च ॥१४॥ चौरव्याघ्रमृगादीनां सलिलादिभयापहं ॥ सप्ताभिमंत्रितं तोयं पीत्वा मंत्रं
जपेन्नरः ॥ मेधावी च भवेत् वाग्मी नावजप्ताभिषेकतः ॥१५॥ सप्ताभिमंत्रितं कृत्वा हिबमप्यामृतं भवेत्

पक्षं मासे द्विमासे वा षण्मासं वत्सरं तु वा ॥ १७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कन्याशांतिविधिक्रमं ॥ कन्यामभ्यर्चयं
बन्ले यथाविधिगुरुः समं ॥ १८ ॥ षोडशारं लिखेत्पद्मं योनित्रिकोणं स बिंदुकं ॥ तन्मध्ये द्वदली लेख्येपकारो दिव
सेत्क्रमात् ॥ १९ ॥ तन्मध्ये रम्यकोणं तु लिखेन्मूलमंत्रं स्मरन् ॥ चंडविवं लिखेत्पद्मं तस्योर्द्ध्वे प्रेतमालिखेत्
२० ॥ तस्य मध्ये न्यसेत्कुंभं रत्नवस्त्रगंधस्रग्भूषितं ॥ कुंभमध्ये न्यसेत्कन्यां सर्वलक्षणसंयुतां ॥ २१ ॥ अर्चयेद्धुय
धान्यायं पायसं तु निवेदयेत् ॥ परिमोदघदान्स्वेदसिनां गादिभैरवान् ॥ २२ ॥ गंधपुष्पादिजोभ्यर्च्य तु
धाहो क्षेत्रपालकान् ॥ लोके शांतय जेद्देवि नदग्रे तासमाचरेत् ॥ २३ ॥ जुहुयाद्द्रासं सिक्तायोमार्गतिलस
पंपान् ॥ हुकोंत्रावदिराज्यर्थैः प्रत्येकं तु इतनाहकं ॥ २४ ॥ कुर्याद्वा स्थंडिले वापि तेसमकर्म समाचरेत् ॥ तस्य
दक्षिणपार्श्वे तु लक्ष्मी ध्यायेद्यथाविधि ॥ २५ ॥ कुंभमध्ये न्यसेद्देवी दक्षिणे तु क्षियंक्षरेत् ॥ वामपार्श्वे य
जेद्देवीं हस्ते खांपरमेश्वरी ॥ २६ ॥ तस्यैव वामपार्श्वेषु पूजयेद्गणनायकं ॥ अर्च्य तं मूलमंत्रं तु जपेत्सर्ववि
नाशनं ॥ २७ ॥ कन्यामंत्रः परिमल सर्वकामफलप्रदं ॥ महाशांतिकरो लोके दुःखदारिद्र्यनाशनं ॥ २८ ॥ अथा
तः संप्रवक्ष्यामि राजराजस्मनुन्नभान् ॥ यक्षाय च कुबेराय वदेद्देवेश्वगणाय च ॥ २९ ॥ धनधान्याधिपतये
धनधान्यपदं वदेत् ॥ समृद्धिं मे देहि वदेदापयाग्निप्रियांतकं ॥ ३० ॥ पंचत्रिंशद्वर्णमितो विश्रवासुति
शिरित ॥ छंदस्तु वृहती आक्षिद्वागेः षडंगकं ॥ ३१ ॥ गात्मन्तनिसहागतरुकुटादिविभूषितं वंगदाम्य

३००

॥ राम ॥
॥ ३०० ॥

दधनं नेत्रे दिलं वक्षसे विभ्रतं। लक्ष्मीकेशं जपेन्मन्त्रेद शोरां गृहयाम्रिले। धर्मादिपीठे प्रयजेद्दं गन्धोकेशहे त्रिभिः॥
२२॥ श्री वालये जपेन्मन्त्रमयुतं धनहृद्वये॥ विल्वमूलोपविष्टे मज्जमो लक्षं धनदं विदं॥२३॥ अथ मन्त्रान्तरं
वक्ष्ये ॐ श्रीँ ॐ ह्रीं समुद्धरेत॥ श्रीं ह्रीं। क्लीं श्रीं। क्लीं वित्तेश्वराय नमः इत्यपि॥२४॥ षोडशार्णोस्य मन्त्रस्यादि प्राग्वद्वि
द्वि द्विनेत्रकैः॥ पंचाक्षिभ्यां षडंगं स्याद्ध्यानं पूजादिपूर्ववत्॥२५॥ अथ मन्त्रान्तरं वक्ष्ये कुबेरस्याष्टाक्षरं॥ नागो
वैश्रवणायेति स्वाहा पंचांगमेवतु॥२६॥ स्वाहान्तैः प्रणवाद्यैश्च पंचभिर्मन्त्रवर्णकैः॥ धनपूर्णांचेषात्कुंभं न
पारन्नकांडकं॥२७॥ हस्ताभ्यां विभ्रतं स्वर्वकरपादं चतुर्दलं॥ वराधेलाडन्नपीठोपविष्टं सस्मिनानं नं
॥२८॥ वर्णलक्षं जपेन्होम पूजा कुर्व्वन्महावनी॥ सेवनादस्य भवति पक्षिणापाद्यास्तथा वराम्॥४०॥ अथा
नमं प्रवक्ष्यामि ईशानं मंत्रमद्भुतं॥ प्रणवं हंसमुच्चार्य ईशानाय वदेन्नतः॥ वर्णोयभूत्वहस्तायङे·नश्च हृद
वान्तः॥४१॥ नमान्त एकविंशाद्विवर्णो मंत्र उदाहृतः॥ ॐ हमाद्यैर्नमौ नैश्च पंचांगं पंचभिः पदैः॥४२॥ ऋषिः
नोम नवापि च नाविद्याः परिकीर्तिताः॥ पुरुषार्थाय ते मंत्राः विद्यालुब्धा विना॥४३॥ भवंति नैव फल
दा यथा नारी भर्त्ता विना॥ पुंसंयोगो यत्र तो फलवत्रैणान्प्रयोजयेत॥४४॥ ह्रीं मंत्रो भो गदः प्रोक्ता·पुमं
त्रो मोक्षरः परं॥ उभयोपासनं देवान्मुक्तिमुक्तिप्रदायकं॥४५॥ लक्ष्म्याश्च विष्णुना योगो गायन्त्याभ्यामक
रैपोच॥ गणेशेन सरस्वत्या यद्[illegible]तापाद्याभिरा स्मृता॥४६॥ दक्षिणामूर्त्या यद्दक्षिणां शैव मंत्रैस्तु योजितं

वामे नुमेरवेर्षत्रैः होमात्मायेश यं मनु ॥ ४७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि त्रस्य रागो मन्त्रमद्भुतं ॥ नारंपाङ्गं त्रस्तगोचलोकाधिप
तयेठदेत ॥ ४८ ॥ रक्तवर्णो यार्थलोकपालकायवद्देन्नत ॥ पपहस्तायचपदाणुनः स्याङ्कमवाहनः ॥ ४९ ॥ नमोको
वाराराजारानो मंत्रोयं परिकीर्तितः ॥ नारपाशादिकेः वडिः पदैरंगं हृदंतकौ ॥ ५० ॥ नास्पदुजानुमध्यायाजं
यास्यपरिकीर्तितः ॥ वर्णलक्षजपो देवनिग्रहक्षमः ॥ ५१ ॥ दशापत्रेयजदेतं प्रागीशांतर्दलेषुराः ॥ ततत्रमणा
पोन्निराः पकेवलपजते ॥ ५२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि शेषस्य मन्त्रमद्भुतं ॥ नारमायामनेनायनागाधिपतये
वदेत ॥ ५३ ॥ गोरवर्णायानन्तादिसप्तलोकेश्वरायच ॥ वक्रहस्ताय गरुडवाहनाय नमोन्तकः ॥ ५४ ॥ एकर्वे
स्यारिंशदर्णोयं मंत्रोनंतस्य कीर्तितः ॥ मंत्रं प्रति चतुर्दश्यां चतुर्दशशतं जपेत ॥ ५५ ॥ दुग्धकुम्भेंडिडविप्राक्ता
नये स्वचतुर्दश ॥ कुर्याच्चतुर्दशी भक्त्या धनधान्ययुतो भवेत ॥ ५६ ॥ रात्र्यभ्रछोलभेडाक्षं विशाकामं स्वप
रिप्तिः ॥ भाद्रशुक्लचतुर्दश्यां विशेषात्मृजनं मतं ॥ ५७ ॥ इत्यनन्तस्य पूजायां व्यत्प्रथिकाः प्रपूजितं ॥ एवमु
क्तादिकामंत्राः श्रीमत्यक्तोनुपिष्ठति ॥ ५८ ॥ २५८ ॥ २१६८ ॥ इति श्री महामायामहाकालागमते मितंतं
त्रेशिवप्रणीते दशदिक्षमतुप्रकाशाभ्युपतिशः ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ देवदेव महादेवे तेजापात्रेनमस्यं
तं ॥ तदाद्दीपस्य मेमन्त्रं फलं च कृपया वद ॥ १ ॥ ईश्वरउवाच ॥ शृणुदेवि प्रवक्ष्यामि दीपस्य विधिमद्भुतं ॥ स्यादे
गरोझदीपं तु कार्ये कार्यविनिर्णये ॥ २ ॥ कर्तव्यस्तत्प्रवक्ष्यामि कार्यमष्टविधं स्मृतं ॥ शांतिकं पौष्टिकं

301

चैव मारणांतं भवेत्सं ॥३॥ मोहने द्वाटे द्वेषणे चत्ते भुद्रो पंचरेत्क्रमात् । गोमूत्रमयनस्माषाणाग्रमृत्तिका स्वर्णा कुंडजं
॥४॥ ताम्राय सोः क्रमात्पात्रं वन्नेयः । ष्वनपीतके ॥ कृष्ण नीलान रात्तरक्त हरितालापातनमक्तके ॥५॥ पूर्वाराग्येयष्टका
द्यानां क्रमात्संमुखमाचरेत् ॥ उदक्प्राग्दक्ष नापे द्रावह्निरक्षःसमीरदिक ॥६॥ संमुखं वितनु कत्वे कुर्यात्साधकः स्व
स्वकर्मणि ॥ गव्याज्यं तिलतैलं च राजिकोत्थं च सार्षपं ॥७॥ महिष्याः प्रमृतां तैलं वशो तैलं मृगुं भजं । लिखे
त्सर्प्पदलेपं संलिप्ते गोमयमया ग्लो ॥८॥ दीपास्यादिशमानमग्राग्रां मंत्रपूजयेत् ॥ सुमुखश्चैकदंतश्च कपि
लो गजकर्णकं ॥९॥ लंबोदरश्च विकटो विघ्ननाशो गणाधिपः ॥ धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षो भालचंद्रो गजाननः ॥१
द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि ॥ विद्यारंभे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा ॥११॥ संग्रामे संकटे चैव
विघ्नस्तस्य न जायते ॥ एतान्नामत्रयं जे द्विग्रा नृपश्च । दीपं चलापयेत् ॥१२॥ दीपिका संस्थिते पात्र कृष्णद्रव्या ग्रा
लाकया ॥ उर्ध्वाधः कंपते दीपस्तदा कार्य्यं प्रसिध्यति ॥१३॥ निर्यद्धं येन कार्यं स्यात्तस्माद्यागस्पो ति षिमत्वर
ते ज्ञामांशे विलंबेन चात्र कौतुकं सम्भवते ॥१४॥ आनीदेव गणेकस्यां कुमारं वासमानयेत् ॥ स्त्रियं वा श्रु
द्रयेषां च समस्य गानीय पूजयेत् ॥१५॥ अथ स्नात्वा वयेस्तने विलानां कांस्यभाजने ॥ जलपूर्णं वनसश्रे
सापरापस्थिर कृत्वा ॥१६॥ चिंतयित्वा स्वीयं कार्यं तड वर्य्यं स्तनात्क्षिपेत् ॥ कार्यानुसारं साप इपे सुतलो
नां च कौतुकं ॥१७॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वगलादीपसंभ्रमं ॥ कृतेन येन विघ्नो यात्ति लयं यांति मंत्रिण ॥१८

भक्तानि खलुर्वीजानि हरिजर्मद्भरेणवः ॥ एकोक्तस्य विज्ञानकोधीपः स्नानिस्वशोधन ॥ १९ ॥ प्रत्रिंशंत्प्रश्नपिः का
र्यो द्दशवर्णिः ॥ कुरंत्रिना ॥ गव्यमासंवकोसुंभनैलं वादीपकर्मणि ॥ २० ॥ एतान्यन्नी । पपर्वे नम नोदीपप्रदाप
येत ॥ हरिजारं त्रिनं वस्त्रपरिकायपुष्पिः क्षमा ॥ २१ ॥ पीनासमायपिष्टपुष्पीनामाल्यानलेपनं ॥ उत्तरगगा
मुरव्याभूत्वा हरिजासिकस्सूननं ॥ २२ ॥ त्रिकोणाकारयित्वा नदीपं संस्थाप्य यत्नतः ॥ घननमाहूर्यं वर्त्रि च दी
पं प्रज्वालयेत्सुधीः ॥ २३ ॥ मूलमंत्रं समुच्चार्य परमंदीपे नमो वदेत ॥ गृह्णापयपयुगस्यांते वाचुजायो नमो व
देत ॥ २४ ॥ संकल्पान्यासपूर्वेन जपदेहोः नवरं शतं ॥ एवं रात्रौ प्रकुर्वीत आपालम्भात्रेण साधकः ॥ २५ ॥ अ
साध्यं साधयेदिष्टं वश्याये दापसनोरिपुन ॥ क्षोभयेद्वपये स्थापि तं भयेत प्रक्षिपेदपि ॥ २६ ॥ अथातः स
प्रवक्ष्यामि सर्वतंत्रेषु गोपितं ॥ दीपवटुकनाथस्य सर्वकामफलप्रदं ॥ २७ ॥ कारं मायां रमां कामं मायां
लक्ष्मीं च वाग्भवं ॥ सर्वज्ञाये प्रचरोद्ग्नि वदे स्पराक्रमाय च ॥ २८ ॥ वटुकेति इमं दीपं गृह्ण गृह्ण पदद्वयं वरे
न ॥ सर्वकार्याणि मे पदं साधयेति वदेत्ततः ॥ २९ ॥ दुष्टान्त्राशय युग्मं च त्रासय द्विनयं वदेत् ॥ सार्वज्ञोम
मरक्षां च कुरु युग्मं वर्मफट् ॥ ३० ॥ स्वाहांतञ्चेदि वर्णार्यं दीपमंत्रउदाहृतं ॥ भवेद्वेवं मंत्रस्य साध
को पद्पामकः ॥ ३१ ॥ नेत्रविंः प्रकर्तव्या मंत्रोर्णापितन्नकैः ॥ द्वादेत्तलप्रदीपेन ज्ञात्वा कार्यस्य मा
धकः ॥ ३२ ॥ पश्चात् कुर्यात्तु लोक्षेन कार्ये प्रोक्तं दीपकं ॥ साध्यकार्यं द्विगितां कर्तृकेण नियतान्मनं

302

॥३३॥ असाध्ये नैव कर्त्तव्यो दीपश्चालघुदोषभवेत् ॥ यस्य कार्य्यस्य पागादिषु उक्तं लघुकर्म्मणि ॥३४॥ तदेव सर्व्वविहि
यं हि पलं पात्रमुच्यते ॥ अष्टसूत्रा भवेद्वर्त्तिः मेरुः पलमितिः स्मृतं ॥३५॥ कार्य्यं तु द्विविधं प्रोक्तं शुभं वाशुभमेव च
यस्मिन्नाख्यस्य कष्टः स्यात्तच्छुभं शान्तिपौष्टिकं ॥३६॥ तत्राचारान्ते भैरवस्य ध्यानं च वे तं चतुर्भुजं ॥ श्वेतवर्ण्णं दंष्ट्र
लेवामेभंगं तु राजतं ॥३७॥ जटामुकुटमौलिं च भ्वेतकोपीनवाक्षसं ॥ त्रिनेत्रं नीलकण्ठं च मुण्डाभरणभूषितं
॥३८॥ परस्य डःरवजनकमणडंभमारणादिकं ॥ नीलवर्ण्णं मुक्तकेशं शिरोमालाविभूषितं ॥३९॥ किङ्किणीमालया
युक्तं त्रिनेत्रं च भयानकं ॥ नागपाशं च घण्टां च वामयोर्दक्षयोः भुजः ॥४०॥ वरं कपालं दधतं ध्यायेत्तं करविग्र
हं ॥ सर्व्वस्मिन् शुभकार्य्ये तु तैलं स्यात्सुरभेर्वासितं ॥४१॥ गोधूमपिष्टजं पात्रं मथवा तंडुलोद्भवं कर्त्तव्यं कृ
ष्णवर्णाहिशोभतं च्चेतवर्त्तय ॥४२॥ जलशुद्धं तं तन्त्रं सोमे कृत्वा विशोधयेत् ॥ कर्य्यायांस्तकेनैवभोग
पेष्ये समाचरेत् ॥४३॥ दीपं पात्रं साधकः शुभ्रैरवं कवचं पठेत् ॥ स्वष्टमंत्रस्य ये कर्म्मासाध्यतामसमन्विताः
॥४४॥ काम्यप्रयोगे कर्त्तव्या वर्त्तिकाया नु ततवः ॥ निम्नः पंचत्तथा सप्त वर्त्तयः कार्य्य गौरवात् ॥४५॥ देवाना
मालये दीपः शुभकर्म्मणि शस्यते ॥ उत्तराभिमुखः शान्तौ प्राङ्मुखः पौष्टिके मतः ॥४६॥ दीपयंत्रमथो वक्ष्ये
कर्य्याद्यत्र यंत्रं शुभं ॥ सहस्रिकाणां तस्योर्द्धकोणे कोणेस्य संलिखेत् ॥४७॥ षट्कोणे षोडशदलं युक्तं तस्य
च बाह्यतः ॥ लिखेदष्टदलं पद्मं दीपयंत्रमुदाहृतं ॥४८॥ परीक्षार्थं नित्यदीपे काम्यकर्म्मणि वोच्यते ॥ पृष्ठ

वासिततैलेनचसर्वकामफलप्रदं ॥ ४९ ॥ माषगोधूममुद्गाश्च तिलतण्डुलकाः समाः ॥ तैर्निर्मितं दीपपात्रं सर्वकाम
फलप्रदं ॥ ५० ॥ एकविंशतिसूत्रैश्च वर्त्तिः स्यात्सर्वकामदा ॥ त्रिकाष्ठभैरवस्यापि शालिग्रामस्य संनिधौ ॥ ५१
तथा स्फाटिकलिङ्गस्य निकटे सर्वकामदं ॥ अश्वत्थतरुमूले च सर्वकामप्रसिद्धये ॥ ५२ ॥ श्मशाने च गृहे तथा गोष्ठ
गृहकार्ये पलानि त्रि ॥ मध्ये मेषाशीतिपल ॥ साधे छाविंशतिसंमिते ॥ ५३ ॥ सहस्रसूत्रजा वर्त्तिर्मता कार्यथ मध्य
मे ॥ शतत्रयेणाकर्त्तव्या लघुकार्ये तथा नव ॥ ५४ ॥ श्रीकामस्तिलतैलेन पात्रं कर्म्मरिकाभवं ॥ यदा लवंगक
र्पूरकस्तूर्यैलोसमुद्भवं ॥ ५५ ॥ दीपं कुर्यान्नृपद्वारे वशी स्यान्महतीरता ॥ दरिद्रस्ताम्रपात्रे वा कस्तूर्यादिकले
पिते ॥ ५६ ॥ पतिकामः समाध्येत्तु तिलतैलेन दीपकं ॥ गोधूमतण्डुलैस्समं कृत्वा पात्रं प्रशस्यते ॥ ५७ ॥ राजद्वा
रे चरेद्दीपं मेकविंशतिसूत्रकां ॥ वर्त्तियं पंचसप्तवर्णा हि द्विपमार्गान्निवेशयात ॥ ५८ ॥ वश्यार्थमतसीतैलपात्रं
तण्डुलपिष्टजं ॥ राजद्वारे चरेद्दीपं वर्त्तिः कौसुंभरंजिता ॥ ५९ ॥ साधयं रोगमाशायै तैलपात्रे तमुद्गजं ॥ हनुमत्सं
निधौ दीपो वर्त्तिः कौसुंभरंजिता ॥ ६० ॥ मरणोच्चाटने काले तैलं यद्वा बिभीतकोद्भवं ॥ दीपं दद्यान्मारणार्थं राजद्वा
रे पितृगृहे ॥ ६१ ॥ दक्षिणाशामुखं दीपं लोहपात्रे प्रकल्पयेत ॥ शत्रोश्च स्थूलरे कार्यं वर्त्तिः स्यात्कृष्णतन्तुभिः ॥ ६२
कांजतैलक्त वा टेपात्रं कृष्णतिलोद्भवं ॥ वर्त्तिः श्वेतातसूत्रजा हारे दिदं ॥ ६३ ॥ मधुकतैलं विहितं पात्रं ताम्र
कलिपजं ॥ तक्षकः पथे दीपदाने वर्त्तिः स्याद्वक्रकर्णा ॥ ६४ ॥ मोहने वाटकीपथे मोजिहंसत्व मृद्ध्यते प्रदीपं

303

२८

तिलतैलं स्मृतं पात्रमुपचारे च वरेदशुं ॥६५॥ संग्रामे विजयार्थन्तु पात्रं स्यान्माषपिष्टजं ॥ दुर्गायाः संनिधौ दधाऽक्रमत्तै
ञ्चवर्त्तिका ॥६६॥ संधौ त्रिपिष्टजं पात्रं वा नदीकुलमृद्भवं ॥ दीपवरांगमेनघा हर्त्ति स्त्रियश्यानपका ॥६७॥ एकावि
शतिसंख्याकाम्ने नवोनाद्युतिस्मृता ॥ पात्रे च मन्मथं कुर्याद्दीपदानं च नः पथे ॥६८॥ वालग्रहे च भूतादौ छे
देश्च विषमेषु च ॥ पोलकृद्देवतायां दीपमाचरेत् ॥६९॥ मारणादिकपक्षे संसाध्य ने वा चनः पथे ॥ म
हिषेराघृतेनैव पात्रं नरकपालजं ॥७०॥ विद्याकामागरोशस्य संनिधौ दंतपात्रके ॥ श्वेतां वर्त्ति गोघृ
तेन च चतुर्थ्यां तु समारभेत् ॥७१॥ राजद्वारे वंधमुक्ते कारागेहे च वाचरेत् ॥ पात्रे तु ताम्रजे दीपं पंचसूत्रवर्णान्तु व
र्त्तिका ॥७२॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि दीपयोलघुकाम्यया ॥ शुभाशुभानि चिह्नानि येंकपाकार्यनिर्णयः
॥७३॥ चिह्नान्तद्दर्शने दीपारंभे सिद्धिः क्रमेण च ॥ पूर्णापादे मिनाधा च पादन्तुल्पाथवैधनं ॥७४॥ अच्छि
दिदर्शने प्रोक्ते मार्जारादिकदर्शनं ॥ मध्यमं नीलकंठादेः श्रीकीर्त्तिविजयप्रदं ॥७५॥ दीपज्वालासमाक्रे
क्रान्तायते च प्रदक्षिणा ॥ अष्टभिर्दिवसैस्तस्य कार्यसिद्धिर्न संशयः ॥७६॥ स्वरकराग्रप्रभाज्वालाम
रणां वोधयेत्सदा ॥ कृष्णा ज्वाला तदा ज्ञात्वा कार्यं तस्य न जायते ॥७७॥ ईषत्स्पन्दाशाम्रूणौ च न कार्यसिद्धि
र्विलंवतः ॥ यदा त्वरत्वरे दीपः कार्यं तु ष्टं तदा वदेत् ॥७८॥ दीपस्य च तमेरो च गोनाशः पात्रसंभवं ॥ दीप
वर्त्येषु तद्दीपलायनाम्नं दत्वैव नराः ॥७९॥ कृत्वान्यासादिकं सर्वं प्राप्तुलो दीपमाचरेत् ॥ एतद्दीपवि

॥ मे.त ॥
॥ ३०४ ॥

धानं नु कस्य प्रकीर्तितं ॥८०॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि शंखीनां तु हि कारकं । पात्रे त्रिकोणशाल्मर्थदीपदानं प्र
कल्पयेत् ॥८१॥ दक्षिणाग्राय शंखीनां त्रिकोणं तान्यतरे भवेत् ॥ उधाग्राये पिष्टपात्रं कारपाषाणसंभवं ॥८२
पश्चिमाग्राय देवीनां ब्राह्म्याद्यानां मातृकमतं ॥ नरकपालं वामगानां कपालं वा घृते घृतं ॥८३॥ तैलं वसायं प्रो
क्तं वामाचेति यथाक्रमं ॥ चोनरकाहरित्रीतं कुम्भस्त्रात्र वर्त्तिका ॥८४॥ देवान्नाय पद्मकोदीपा । कर्त्तव्या दे
चमृष्टये ॥ देवगौरे समर्जितरे राजगेहे च तु पथे ॥८५॥ श्मशाने च कुमारीपालन रहे वन नु छिद्रा ॥ गणनाव
न्वर्दिक्षस्त्र कार्या कार्यातिनिशातिके ॥८६॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि गौदिक्षिनं दीपकं ॥ सर्वपापप्रशमसं
मनं सर्वोपद्रवनाशनं ॥८७॥ भूम्यां नु वह्निसंत्राणां दीपनं तु प्रकल्पयेत् ॥ विल्वपत्रामयं पात्रं दद्याद्दीपं
शिवालये ॥८८॥ एवं द्वादशवर्षाणि पूर्वाह्ने दिनरात्रिकं ॥ तस्य वेश्मे न दारिद्र्यं नाकालमरणं भवेत् ॥
८९॥ पूर्वद्वारे । स्थिये दीप । स्वर्गमाप्नाय दक्षिणे ॥ वरुणान्तं तु दृष्टये देयः शोषकार्यपुरोन्तरं ॥९०॥ गोघृते
न कुर्मो दीप । शिवस्याति प्रियंकरः ॥ तिलतैलेनाभिचारे नारजसा क्षिवारयेत् ॥९१॥ अथातः संप्र
वक्ष्यामि रोगघ्नं भाउदीपकं ॥ कुर्यात्स्वर्णजपं पात्रे दध्यावे नुनाचरेत् ॥९२॥ सुकुंभवस्त्रीकृतपात्रने
ह्रीं दशाभीरवौ ॥ द्वादशांगुलदीर्घालाकुडवं तु घृतेस्थितं ॥९३॥ रोपयित्वा सकृद्दीपं तस्याशेर्तत्र यदाखि
लं ॥ धनधान्यात्वशीतन्त्रो रोगनाशनदायकं ॥९४॥ पलमात्रस्याग्न्यार्यतं दृष्ट्वा मार्यतं दृष्ट्वा रोगवलावरं

304

॥ पा ॥
॥ ३०४ ॥

१०

कल्पायेद्धापरवासामानेलोकान्तूसारम ॥९५॥ अथातसंप्रवक्ष्यामि विद्वेषोद्धायेमहाद्भुतं ॥ सर्वकामागोघ्नतेस
मोर — माहिमेधन ॥९६॥ विद्वेषादिजवर्कीयात्रेग्गात्रे क्रमाभवेत ॥ ताम्रजंलोहजंकावक्रपात्रिष्ठकर्मसु
९७ ॥ विद्वेषोमृगशीनयेकुर्यांदामलोष्ठारजोऽद्भवं ॥ उत्स्वप्नोपानमूत्रादिविद्वेषोद्धिपेननश्यति ॥ ९८ ॥ अथा
तसंप्रवक्ष्यामि सर्वतंत्रेषु गोपितं ॥ मंत्रसिद्धिकरंदीपंनवाच्यंयस्यकस्यचित ॥९९॥ मन्त्रकाध्यनपेरताः वै
— पञ्चोवर्णांप्रजायते ॥ मंत्रवर्णस्यदिवस्यक्रमाद्दीपंप्रकल्पयेत ॥१००॥ सायंउकउवाह्यस्यवर्तिर्भूतं
चतंभृतं ॥ यावज्ज्वलतिदीपोसौताव — रापसमाजंजपेत ॥१॥ मंत्रार्णसंख्यदीपेषुज्वालितेष्वथनदिने
प्रनदीपेक्रतेसाद्दीपसंहृइपतेस्फुट ॥२॥ इह्रंत्वर्कीयंकथयेशासर्यंश्मनभाषिते वदानिदेवतानष्टा
ग्रहयेतस्त्रकाशितं ॥३॥ कार्तवीर्यस्यमोनानिभवेदीपप्रियस्यरुः ॥ सत्रेषुतदीपविधिवरुधापरिक्षा(
(त्रैत ॥४॥ इतितेमात्रमप्पोलोविधिर्वींगमनचितः ॥ अतःपरंयत्रवेद्यानयुष्टयमसंप्रवति ॥ ॥
५ ॥१०५॥ २२२८ ॥ इतिश्रीमहामायामहाकालानुमतेमेरुतंत्रेशिवप्रणीतेदीपविधिप्रकाशःपंच
विंशः ॥ ॥ मेरोशिवप्रणीतेमिश्रेनरराष्ट्रकटीकृते मेरुभूतेवतंत्राणांदितिइंद्रमनुविर्णयः ॥ ॥

॥मे·तं॥
॥३०५॥

श्रीगणेशाय नमः॥ श्रीदेव्युवाच॥ भगवन्श्रोतुमिच्छामि कस्येकानिमयंशिव॥ दशावताराःश्रीविष्णो
स्ताक्ष्मसुत्रान्वदममे॥१॥शंकरउवाच॥एकएवाभवान्मस्यावतारः॥कल्पआदिमेः॥तस्यमंत्रंप्रवक्ष्या
मिभुक्तिमुक्तिप्रदायकं॥२॥तारोनमोभगवतेमंमत्स्यायरमोवदेत॥द्वादशाणाक्षरमंत्रोयंमुनिर्बु
ह्मासमीरितः॥गायत्रीछंदउदितेदेवतामीनविग्रहः॥भगवान्सत्यनायोवीजंश्रीमंत्रकीलकं॥४
नाभ्याधाराहितममस्त्राकराठंवनरूहूतिः॥घनश्यामश्चतुर्वाहुःशंखचक्रगदाधरः॥५॥ -गीम
क्मनिभामूर्धालक्ष्मीवक्षोविराजितः॥पद्मविहितसर्वांगःसुंदरश्चानभोचनः॥६॥जपेद्वादशसा
हस्त्रंत्रिमधुक्षौमलीलैर्हुनेत॥ प्रत्यहंतद्दशांशेनवैशाखेकार्त्तिकेतथा॥७॥माघेचमार्गशीर्षेच
हविष्याशीजितेन्द्रियः॥ आरभ्यभाद्रवहुलमह्यांदीषोडशात्मकं॥८॥लक्ष्मीमत्रजपंनित्यंपिंदेगा
पिकलाशनं॥ तथैवहोम॥कर्त्तव्यस्तथान्यदिवसेषुच॥९॥तर्पयेद्वादशशतेतिलतंडुलचंदनैः
साद्यंतयाशनंवाहुत्वातर्पयेत्तथाखिलं॥१०॥रक्तास्पलेर्वापद्मैर्वामालत्याद्यैःपुष्पिभिः॥एवंकृ
तेवर्षमेकंमत्रसिद्धिःप्रजायते॥११॥नित्यंद्वादशविप्रांश्चश्रीरूपाश्चसुवासिनि॥साधयेत्स्वजनं
वास्यचरेत्नायाश्रयेत्सदा॥१२॥षट्पत्रकर्णिकायांश्रीपुतदेवमर्च्चयेत॥षट्पत्रेषुषडंगानि
यजेद्वाप्रत्वनुर्दले॥१३॥ मंडूकंमकरंकूर्मंशिशुमारंचपर्वतं॥तद्वाह्येगदलेद्रव्याःकारणाःसप्रसि

305

॥राम·॥
॥३०५॥

३१

ध्व ॥ १४ ॥ तद्बहिष्टेकदलेपद्मेष्टावासुक्याः ॥ फणीवराः ॥ तस्यबाह्येशार्कदलेरम्या नवचतुर्दश ॥ १५ ॥ सपङ्कजानि पद्मस्थानि ल
क्ष्मीकौस्तुभकान्ति च ॥ गंगाद्याः षोडशामनोमहानद्यः प्रपूजयेत् ॥ १६ ॥ ततश्चाष्टदलेवेदाङ्गवेदसमन्वितान् ॥
दिगीशांश्च तदस्त्राणि नवावरणपूजनं ॥ १७ ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री जायते सिद्धिभाजनं ॥ एतद्युक्तं शमंत्रं जपेदष्टो
त्तरं शतं ॥ १८ ॥ तद्देवता दिने सिद्धः प्रसन्ना देवजायते ॥ अर्कोठितः प्रयोगेषु तत्पुनः स्नास्यसंस्कृति ॥ १९ ॥ एतत्तस्यत्र
ठिना मंत्रा ममसिध्यंति पार्वति ॥ एतत्संपुटिताः सर्ववैदिकाः सिद्धिदाः कलौ ॥ २० ॥ अनेनग्रंथिताजप्ताः कोटे
स्तुद्रुतसिद्धिदाः ॥ मारणोराबेल्लवगाः सोराः सिद्धिं दद्युर्विदहिताः ॥ २१ ॥ यद्बलात्सर्वमंत्राणां स्वयं सिद्धिः प्रजाय
ते ॥ तस्मात्तोत्रातानाथु तत्त्रेभततत्रप्रकाशिता ॥ २२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कूर्ममंत्रं महाद्भुतं ॥ एकः कूर्मावता
राभूत्तथ्यमाने मतादधौ ॥ २३ ॥ तारो नमो भगवते कं कूर्माय धराधर ॥ धुरंधरायरास्यांते सिद्धवर्णो मनोमनु
२४ ॥ प्रकृतिच्छन्द उदितं कश्यपोऽस्य मुनिर्मतः ॥ देवता भगवान्विष्णुर्मतः कच्छपरूपधृक् ॥ २५ ॥ धराधरेत्यादिश
क्ति ॥ कुं बीजं स्वेष्टसिद्धये ॥ नियोगो देवताध्यानं शांखचक्रगदाधर ॥ २६ ॥ पीतांबरकर्मपृष्ठस्थस्थलांदूलशो
भितो ॥ दीर्घग्रीवं महाग्राहंसिलंनं रक्तलोच ॥ २७ ॥ मंत्रवर्णैः षडंगानि जपो लक्षचतुष्टयं ॥ आज्यहोमस्तर्पणं तु
वंदमालालवारिभिः ॥ २८ ॥ कर्णिकायां यजेत्कूर्मं दिग्गजांश्च दिगष्टके ॥ तद्बाह्ये च चतुर्दिक्षु मंदरं वासुकिं
हरि ॥ २९ ॥ महेश्वरंचतद्बाह्ये यजेदष्टदलेपुनः ॥ धरांशेषं क्षीरनिधिं मतुकं देवताद्भुतं ॥ ३० ॥ चिंतामणिं काम

धेरंमुमेरुंचदिशौभ्रामन्।भूपुरेतस्यवाह्येम्हेयोर्गांसमाहिता॥३१॥एवंसिद्धमनुर्मन्त्रीप्रयोगान्कर्तुमर्हति।श्मशा
नेकूर्मचक्रेस्यशत्रुनामानिवर्णगा॥३२॥अष्टम्यांवाचतुर्दश्यांसोमेक्रूरग्रहेतथा।राजिकाप्रतिमांकुर्याच्छ
त्रुपादरजसामन्त्रितां॥३३॥अष्टोत्तरशतंतांतुनिखनेल्लाक्षात्रिहोमयेत्॥आदौवामेननोदक्षीत्रियश्चेनद्विपर्य
याद्॥३४॥पादांगुलीमांदड्कांवपटौपादमध्यके।पार्ष्णीगुल्फौजंघजानूरूवानसविपयुग्मंतथा॥३५॥अंडौ
लिंगगुदंस्फिक्कौचमिनाभिस्तंथोदरं।कटिस्त्रिकंचहृदयंकुचेस्पार्श्वद्वयंतथा॥३६॥दशांगुल्यश्चकरभौगो
त्रडप्राकुष्ठौतथा।रेखास्फानाभिचोधायामणिवंधप्रकोष्ठकौ॥३७॥कूर्परावध्रुऔकक्षेस्तनौवक्षस्थलं
गल॥हनुद्वयंतथाचोष्ठाकूर्द्धाधःस्यरदद्वयं।श्मश्रुकर्णौतथानासाकपोलौगंडशंखकौ॥नेत्रौभ्रूमध्यकंभा
लंब्रह्मरंध्रमपिमिक्रमात्॥३८॥एवंकृतात्रिसप्ताहाद्यातिशत्रुर्यमालयं॥नब्राह्मणेष्वयोक्तव्यायतोसौवि
घ्नदैवतं॥४०॥अंकोलतैलपिष्टेनकृतेनेवंमोहकारिणी॥हरिद्रयाकृतंचेदंस्तंभयेद्दर्शितंजगत्॥४१॥
विद्वेषिरक्तसंयुक्तंपादधूल्यारिनाभवेत्।श्मशानस्थसप्तदोवौतेगोधूमैर्वंश्यताभवेत्॥४२॥सहस्रमयु
तंवाथलक्षंकार्यानुसारतः॥सकृत्कर्मप्रजपेन्मंत्रीसिद्धिःस्यान्नात्रसंशयः॥४३॥अथातःसंप्रवक्ष्यामिव
राहस्यमध्वन्भ्रमात्।कल्पेज्ञानाष्टतुर्वर्गांअवतारप्रायने॥४४॥गारोतथाभगाचन्नेवराहेतिवसंवदेत्
रूपायभूर्भुवःस्वःपतयेभूपतीतिच॥४५॥त्वंमेदेहिदापयेतिस्वाहांतःसुरवर्णक॥अपाघाभार्गवात्

306

॥राम॥
॥३०६॥

33

दूपवगाहाः परिकीर्त्तिताः ॥ ४५ ॥ पंचांगास्येकभृंगाय नमः प्रोक्ताग्रपश्चिमेन । पाशास्त्राय नमः शीर्षं तेजो
धिपतये नमः ॥ ४७ ॥ ईशोर्ध्वायां कवचेष्वस्ये द्विभ्रूरूपाय वै नमः । मस्तादंष्ट्रायच नमः प्राक्शेनस्यत्रवाचितं ॥ ४८
समरुद्धलसमेवापदूर्लाशौं शुभनशरेत ॥ पासंकेशवमात्रात्मेन्यासा निमपुजवैस्सवं ॥ ४९ ॥ पादगोजा
नुपर्य्यन्तं संत्तरागभंवनन स्मरेत ॥ अस्माभिकर्ष्टरन्निभं नाभिनमृगलावधिः ॥ ५० ॥ अष्टिवर्गीमपलकेनुपरां
चंडसमपुटितिः ॥ शंखारिवरहस्तांश्चगदावरखेटखड्गकेयः ॥ ५१ ॥ अनपदं पास्योराग्निनदं षंतंश्चस्तितेनिलं
वागीरागं हृं हृन्नीवाकौश्चठस्सूर्य्यदिशिवंभवे ॥ ५२ ॥ पद्मपमष्टदलं कृत्वा मध्यदेशं समर्च्चयेत ॥ दंष्ट्रापीनस्य
चमुधां दिक्पत्रे भूपजेमक्रमात ॥ ५३ ॥ ईशानपूर्वयोर्मध्ये पंचांगानि विदिक्षुवै । भूतः कोणेषु पूज्यानि रक्षो
पास्त्रनरेन्त्रिमं ॥ ५४ ॥ दत्वाग्रे छक्रमात्चक्रं शंखं खेटं खड्गं चखेटकं ॥ गदाशक्तिवरंचैवाभयंचाहिपदिक्पतिन
भूपरथनदत्वागिपूजाक्रमइतिरितः ॥ लक्षजपेद्वपमानि सोडषकानि होमयेत ॥ ५६ ॥ तर्पणादित
तः कुर्य्यान्मंत्रसिद्धिः प्रजायते ॥ अथान्यस्य प्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ॥ ५७ ॥ ॥ विल्ववृक्षस्य शा
नित्यं जपेन्मासं सहस्रकं ॥ दशांशं जुहुयाद्दग्नौ पुरश्चरणवान्भवेत ॥ ५८ ॥ अ॥ ॥थोत्थानान्नापा
द्भूमिः जंपपूजाहुतहुतैः ॥ धनधान्यधरालक्ष्मीं भवंत्यत्र नसंशय ॥ ५९ ॥ भूमंडलमदधानपूयच्छ
नित्रवंभभां ॥ वाणगोनृहरुकैः ॥ शांतिरग्नेयेपूरठापतां ॥ ६० ॥ वाघमंत्रलउद्राटांपिभ्रनग्रहरक्षमां

॥ पेनं ॥
॥ ३०७ ॥

अथातः संप्रवक्ष्यामि मण्डलथानमद्भुतं ॥ ६१ ॥ चतुःकोणं पीतवर्णं मध्ये लं बीजसंयुतं । दिगष्टके पद्मानि स्मरेदेवं
कमण्डलं ॥ ६२ ॥ अर्धचंद्रनिभं श्वेतं मध्ये वं बीजसंयुतं । कोटिहंसेकुमुदयार्थमध्यायेत्कमण्डलं ॥ ६३ ॥ त्रिकोणमग्निव
र्णंच मध्ये वं बीजसंयुतं । तथावर्णाश्चकोणे तु चिंतयेद्वह्निमण्डलं ॥ ६४ ॥ यं बीजे संयुतं म ध्ये वृत्तं षड्बिंदुलांछि
तं ॥ सपीतमण्डलं धूम्रवर्णं ध्यायेत्सदा जनैः ॥ ६५ ॥ आकाशमण्डलं वृत्तं मध्ये हं बीजसंयुतं ॥ नीलवर्णमहाशून्यं
ध्यायेदनहतध्वनिं ॥ ६६ ॥ सिंहगे शुक्लपक्षे हि रवौ श्वेतत्रिलोकभृता । पंचगव्यापरिक्षिप्तां संतप्तामयुतेनच ॥ ६७
उद्धृत्वोत्तरपथे नंदक्षेत्रे स्नानितिखनेत्ततः ॥ शत्रूणां संनिरोधो हि क्षेत्रस्यास्य विनश्यति ॥ ६८ ॥ अकोणेपगारवारेत
पेमत्रेसमाहितः ॥ वैरिस्तुदापिसे त्रात्मस्य नीययन्त्रतः ॥ ६९ ॥ नोच त्रिधा विभज्याणां तुल्यामेकेविलिप्य च ॥
पाकपात्रे परांशांच पपस्यनां समोयके ॥ ७० ॥ संस्कृते हव्यवाहे च तंदुलैश्च पचेद्बहु । तत्र देवं यथावच्चधूपदीपादि
भिर्यजेत् ॥ ७१ ॥ आज्येन तेन हविषा हुनेदष्टाधिकं शतं । एवं सोमाष्टवादेव कुर्यान्नियतधीमान् ॥ ७२ ॥ ततः श
त्रूणां । तत्क्षेत्रसंप्राप्यते विरात् ॥ अत्रोमुखे भौमवारे मध्यंदिने ग्रहपूर्तेव न ॥ ७३ ॥ पूर्ववच्च बलिं कृत्वा जुहुयात
प्रोक्तवर्त्मना ॥ बलिं वदन्ति क्षेत्रस्य विशेषान्तस्य निश्चयं ॥ ७४ ॥ देवस्य तु लक्षेषेण बलिदानविहितेदिनं । सप्तमी
दिवसे श्वात्र राकिनि विकृतिं हरेत् ॥ ७५ ॥ तामेव स्मृतनिकां दुग्धे विलासाज्येन संहुनेत् । अष्टाधिकं शतं पंची
शालिभिर्दिनशो हुनेत् ॥ ७६ ॥ सतुसंवत्सरात्सम्यक् शालिपूर्णो गृहाभवेत् ॥ अतेनजुहुयादाज्यं सहस्रं प्रत्यहं

307

॥ राम: ॥
॥ ३०७ ॥

वृध ॥ ७७ ॥ ते समर्णसमृद्धिः स्यादंजलिन्याः प्रसूनकैः ॥ सहस्रं स्वाद्वसंयुक्तैर्वा समो सिद्धिरिष्यते ॥ ७८ ॥ लाजाहो
मात्कन्यासिद्धलालेः श्रीर्भवस्यलं ॥ पितादक्षेत्रमांसा[illegible]वादिनो जन्मभे तथा ॥ ७९ ॥ नन्द्यासीनाजपेन्मन्त्रेम
ह्लांत्ररस्तहस्रके ॥ एवं कृते नतस्य भूर्विवादो वितति ॥ ८० ॥ स्वात्मानं मे हसहङ्कोकोलरूपं विचिंतयेत ॥ अंगा
रचारप्रजपेत्क्षेत्रे कुर्यात प्रदक्षिणं ॥ ८१ ॥ तलो मर्दप्रगर्त्ते यास्तस्य क्षेत्रे प्रजायते ॥ नित्यं भूमिं मदृशलं
त्रीजपंदष्टसहस्रकं ॥ ८२ ॥ विंदते महतीं भूमिं शमये सर्वकण्टकान् ॥ प्रतिष्ठा भूमिकामेन भृगौ लौमधिकं
जपेत ॥ ८३ ॥ नित्यमष्टसहस्रं तु यो जपेद्धरिमर्त्तये त ॥ महतीं श्रियमाप्नोति महाराजो भवस्यलं ॥ ८४ ॥ लक्षहो
मोन्नयांते स्याद्वैश्चैव सपायसे ॥ समृद्धा पानवाप्नोति नात्र कार्या विचारणा ॥ ८५ ॥ दधिमध्वाहोलिका
भ्युचतुरंगलसंपिताः ॥ दूर्वीरष्टसाहस्रं कुर्ते व्याधिविनिश्यति ॥ ८६ ॥ आत्वयर्णौ हुत्ते त्रित्यं ज्वराणां निःप्रजा
यते ॥ रहीन्वाहस्रयोनीरं जपेदक्षरसंख्यया ॥ ८७ ॥ मुखेप्रक्षालनं कृत्वा मुखरोगं। तस्यैव ह्याते ॥ एवं प्रो
क्तोवराहस्यानुष्टुप्सर्वार्थसिद्धिदं ॥ ८८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वाराहाष्टाक्षरंपरं ॥ ॐ भूर्वराहाय नमो
मुनिर्ब्रह्मास समीरितः ॥ ८९ ॥ जगती छंदउदिष्टं वराहो देवतानमना ॥ पदैः समस्तमंत्रेण पंचांगानि प्रकल्प
येत ॥ ९० ॥ कुम्भांगनीलवक्षेचमलितंपसमंस्थितं ॥ पृथ्वी शक्तिभ्रुतं ध्यायेद्देवचक्रांबुजेगदां ॥ ९१ ॥
मूलक्ष्माकांगिरिशिभिः सम्यंजायारिवारितं ॥ चर्मासिवद्धिश्चकतोद्भुत सिद्धिप्रदायकं ॥ ९२ ॥ जपपूजादि

कं सर्व्ववदाचरेत् ॥ एवं मंत्रं यः प्रभजीत्सभवेद्ध्रु धरापतिः ॥ ९३ ॥ हमित्येकाक्षरो मंत्रो वराहस्य प्रकीर्त्तितः ॥ हयग्री
वामुनिः प्रोक्तः छंदोनुप वदेवता ॥ ९४ ॥ वराहो दीर्घयुक्तेन बीजेनैवांगकल्पनं ॥ प्राग्वध्यायेड्रक्षवर्णा पूजाद्यं
पूर्व्ववद्भवेत् ॥ ९५ ॥ भूरित्येकाक्षरं बीजं सर्व्वं प्राग्वत्समीरितं ॥ पीतवर्णां सदाध्यायेद्वायरत्नुतसिद्धिदं ॥ ९६ ॥
एषा चतुरांशक्तिस्तु पृथ्वी परिकीर्त्तिता ॥ कथ्यप्रक्ष्येथ तन्मंत्रान्वराहस्य प्रियानति ॥ ९७ ॥ ॐ नमो भगवस्यैच
वरराये वरणीधरा ॥ वर्षेस्वाहेति मंत्राय मुलविंशतिवर्णकं ॥ ९८ ॥ धराहृदयसंज्ञायं भूपतित्वनप्रदायकः ॥
ऋषिर्वराहोस्य निदृच्छंदो देवी धरामता ॥ ९९ ॥ त्र्यब्धिश्रीभुद्विद्विवर्णैः षडंगविधिरीरितः ॥ इक्षीवरयुगं शालिमंज
रीदधती भुकं ॥ १०० ॥ धराप्यासनाध्येपार्थमातलीसम्भूषिता ॥ प्रजानुवेल्लवेपीठे पूर्व्वंगं तानिपूजयेत् ॥ १ ॥
ततोयजेदष्टदलेपूर्व्वतः ॐ चभूकलां ॥ वह्निंवान्हिकलांतायं ककलामीरतत्कलं ॥ २ ॥ इंद्रादिवापिधन्नादीति
निपूजाविधिः स्मृता ॥ लक्षं जपेत्प्रजुहुयाद्दशांसमक्तादनेनच ॥ ३ ॥ तर्पणं मार्जनं कुर्याद्विप्राणां तर्पणं तथा
विधिनानेन संसिद्धमनो काम्यानि कारयेत् ॥ ४ ॥ रक्तोत्पलानि जुहुयात्तथा द्रक्षानि सहस्त्रकं ॥ इषोत्तवमासा
मितद्वत्रीलोत्पलैर्हुते ॥ ५ ॥ प्रियंगुपुष्पहोमेन मधुराक्तेन मंत्रवित् ॥ बहुधान्यं वराश्रीरांसत्वंभवति भाज
नं ॥ ६ ॥ मधुनाक्तं नराज्जुत्वात्तु नतां शालिमंजरी ॥ धरायति भवेन्मंत्री मंडले तत्र संशय ॥ ७ ॥ पुगमत्वादिनेमंत्री
साध्यक्षेत्रान्मृदं हरेत् ॥ अष्टनाद्येसमालोद्य तांचतत्रयेद्बतं ॥ ८ ॥ ऋष्योऽप्यघतान्यक्तं जुहुयात्तं यथाविधिः

308

मासषट्कंभजेद्वीरसेवेंकुन्यालभेद्ध्रुवं ॥ ९ ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामिवरामंत्रंमहाद्भुतं ॥ ॐह्रीग्लौंवममः प्रोक्ता भगव
स्यैय देवदेन ॥ १० ॥ धरराये धरणीधराय धंस्युग्माग्निगेहिनी ॥ ग्लौंह्रींतारंसप्रचार्य्य चतुर्विंशाक्षरामनुः ॥ ११ ॥ चतुर्व
रौः षडंगानिध्यानंतुपूर्ववत्समनं ॥ एतज्ज्ञस्तुवाराहिमंत्रःप्रोक्तोनलेहृद ॥ १३ ॥ ग्लौमित्येकाक्षरोमंत्रःप्राग्वत्स
जादिकंभवेत् ॥ षदीर्घयुक्तवीजेनषडंगविधिरीरित ॥ १४ ॥ लमित्येकाक्षरंवीजंसर्वाभीष्टप्रदायकं ॥ सर्वप्राग्व
त्षडंगानिदीर्घषट्कान्वितेनच ॥ १३ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिनृसिंहस्यमनून्शुभान् ॥ प्रतिमन्त्रंतरंवाममवक्त्रा
द्धरेर्भवेत ॥ १४ ॥ छायांतरेनृसिंहस्तुचतुर्विंशतिमूर्तिषु ॥ आकल्पध्यसनेनत्रभक्तानुग्रहकारक ॥ १५ ॥ आदिम
न्वंतरेजातान्नृसिंहान्वक्ष्यतंधुना ॥ द्वात्रिंशदर्णकःगोप्योभुक्तिमुक्तिप्रदायन ॥ १६ ॥ उग्रंवीरंमहाविष्णुंज्वलंतं
सर्वतोमुखं ॥ नृसिंहंभीषणभद्रंमृत्युमृत्युंनमाम्यहं ॥ १७ ॥ ब्रह्मामुनिरनुष्टुप्छंदोनृहरिरीश्वरः ॥ मंत्रस्यतु
चतुःपादाःप्रणवश्चांगपंचकं ॥ १८ ॥ प्रथमान्यासउद्दिष्टसर्वाभीष्टप्रदायकः वेदवेदाष्टषट्कवेदार्णै
ःस्यात्षडंगकं ॥ १९ ॥ षडंगान्याहितानीयोयंदेहन्यार्णकरःस्मृतः ॥ शीर्षभालेदक्षनेत्रेवामनेत्रेमुखेक्रमात ॥
२० ॥ दक्षिणोवाहुमूलेचतन्मध्येमणिवंधकं ॥ दक्षांगुलीनांमूलेचतदग्रेवामदोस्तले ॥ २१ ॥ तन्मध्येमणि
वंधेवांगुलीमूलेतदंग्रके ॥ दक्षोरुजानुगुल्फेषुचांगुलीमूलकेग्रके ॥ २२ ॥ वामोरुजानुगुल्फेषुचांगुलीमूलके
ग्रके ॥ कण्ठेहृदितथानाभौदक्षपार्श्वेचवामके ॥ २३ ॥ पृष्ठेककुदिमंत्रस्यन्यसेद्वर्णांश्चपापरान् ॥ नमोय

न्यासऽदितः साक्षाद्देवतयोऽभवेत ॥२४॥ दक्षांगुष्ठं समारभ्य कनिष्ठान्ते त्रिपर्वसु ॥ वामांकनिष्ठामारभ्यथामांगु
ष्ठावधिन्यसेत ॥२५॥ एकं दक्षे करातले वामेन्यं करज्ञे हरेत । पातकं नुर्यंडदिनान्यासात्कुलादिकः परः ॥२६॥ ब्रंह्म
रंध्रे व शिरसि भाले भ्रुमध्ये केन्ततः । नयने नयनाधश्च कपाले कर्णमूलके ॥२७॥ दंतपंक्त्योश्च चिवुके ऽन्नरोष्ठेध
राल्के ॥ कण्ठनाभौ भुजे दक्षे वामे च हृदये तनौ ॥२८॥ अन्यं दक्षे करतले वामे चापि कटौ ततः ॥ लिंगे चारौ तथा
जानौ जंघायाञ्चापि स्फके ॥२९॥ पादांगुलीषु सर्वासु तथा हस्तांगुलीषु च ॥ सर्वारामकुपेषु रक्तहृत्पललागस्थि
षु ॥३०॥ मज्जासु च शुक्राद्वर्णानां पृथेकैकशो न्यसेत ॥ अयं तु पंचमान्यासः सर्वारिष्टनिवारकः ॥३१॥ पादयोर्द्धि
स्फयाश्चैव जंघयोर्याजुनोस्तथा ॥ पार्श्वे कटि हृदये नासौ हृदि वाद्धौ स्तथा गले ॥३२॥ श्चिवुके दंतपंक्त्योश्चक्षुषोश्च
कपोलयोः ॥ कर्णयोर्वननासौ हृद्ये क्षणोश्चोपि मूर्धनि ॥३३॥ पादादिवर्णान्[illegible] येपंचमपरिकीर्तितः । मनो
भववलाकर्णीन्त्रहृंररतिवत्त्रय ॥३४॥ मूर्ध्वे मूर्धनि नासायां नेत्रे तथा मुखे ॥ हृदि निभौं कटौ जानौ पादयोः क्रम
तो न्यसेत ॥३५॥ षडंगं येनुवदन्यासो भुक्तिमुक्तिप्रदायकः । तताक्ष्यदेहे न्यसमायेरागैः स्थागुनवाकाले ॥३६॥
नालागे पत्रे श्रोत्रे नासौ हृदि च मूर्धनि ॥ बोवौ श्रुरणाया प्याज्येवं ज्ञारगांनां चनुष्कके ॥३७॥ समप्रायं न्यास
ऽकृष्णवर्णान्यकौहरे । धर्मार्थकाममोक्षाणां दायको नात्र संशय ॥३८॥ मूर्ध्नि वक्षसि नाभौ च सर्वांगे
ध्वांप्रदान्यसेत । वादन्यासाद्भवेच्छ्रापं सिंहव्याघ्रभयापह ॥३९॥ पादतो हृदयाच्चापि न्यसेदर्धद्वयं मताः

ऋषं न्यासाय सुदिनो नवमो ब्रह्मचर्यकृत ॥४०॥ उग्रादिपदमालाच्छिनीयां तं तन्मात्रकं ॥ अं नेत्रमात्रवद्याने
न्यसेद्दास्ये च मस्तके ॥४१॥ मालायां नेत्रयोः श्रोत्रे ब्रह्मरंध्रे तथा हृदि ॥ नाभौ कण्ठादिपादांतं न्यसायेदन्नमः
स्मृतः ॥४२॥ नृसिंहपूर्वा रामाभाष्येवामन्त्रादीतिपरा निच ॥ नमोस्त्वहं जागतिनं छत्रवत्संगे बुच्चिन्यसेत ॥४३॥ पूर्वो
च्छ वडाकिस्वादिकभीतिहृतो भवेत ॥ प्रथमैकादशोन्यासो नहरेरति पावना ॥४४॥ उग्रादिकपदैरेवं पूर्वव
त्रोर्भवमुनः ॥ न्यासश्चाष्टविधान्येव मतं न विंशप्रकारकः ॥४५॥ अनादिभूत्वाधाराद्वन्यसेद्दरत्रयं बुधः ॥
नाभेहृदयपर्यंतं न्यसेद्वर्णान्त्रयं ॥४६॥ हृदोरूमध्यपर्यंतं वर्णाब्धकंप्र विन्यसेत ॥ वर्णात्रयं न्यासे त्रेत्रये
मूर्द्धि द्वयं न्यसेत ॥४७॥ वर्णानां दशकं न्यस्य द्वाङ्गुष्ठमांगुलीषु च ॥ वर्णांद्वयं पादयुग्मे लिंगे वर्णांद्वयं न्यसेत
॥४८॥ मूलाधारादिपादपर्यंतं चिंतयेन्न हरिविभुं ॥ एवं विंशतिसद्दिष्टो न्यासाम्नायानकापतः ॥४९॥ यस्यात्र
सिंहो भगवान्स्वायं दृष्ट्वा त्वसेवके ॥ तत्कालं कुरुते कोपं विक्षिप्तं कृतते जयं ॥५०॥ तस्मादपरिहार्यामाम्नृगा
ज्ञानां नयाकृतो ॥ न्यासैर्भवति नाशो नः सर्वन्यासान्समाचरेत ॥५१॥ वामे शंखवरि दक्षे नागं विन्यसेत
बाहुकां ॥ ग्रसंतं दैत्यराजानं कुशाग्रतपनेजसा ॥५२॥ दंष्ट्राप्रदीप्तवदनं ललज्जिह्वं त्रिलोचनं ॥ सुरैस्थमुनि
भिर्लक्ष्मा कृतांजलिकपालनं ॥५३॥ मूर्तिमूले नसंकल्पदेवमावाह्य पूजयेत ॥ वामांके नृहरेः पूज्या ल
क्ष्मीर्भूषराभूषिता ॥५४॥ वामे पद्मधरा दक्षबाहुनालं हरिं विनं ॥ ग्राविर्भवं ताशांतिमूर्तिं ततो ज्ञानिप्रद

जयेत् ॥ ५५ ॥ यजेद्वाशासु गत्रेगां चापंनो विधिं क्रमात् ॥ श्रियंतुयंचनु ह्रिंवपुष्टिंवह्निदिशादिषु ॥ ५६ ॥ तन्नीयेषु द
ले पूजयं नृसिंहं तां सम्मोहकं ॥ शंरिं च क्रितां स्वरां वर्णाश्यपामात्नवाससं ॥ ५७ ॥ नाभिं नृसिंहं भनाख्यं नुदले प्राच्यां
समर्चयेत् ॥ सिंदूरा स्वरा मा श्रेयेयजे -- नृसिंहकं ॥ ५८ ॥ वाणाच्चापधरं लक्ष्म्यासविन्नमकरध्वजं ॥ दक्षे यजेद्
त्रमालाशं रवार्यं सिंगदाधरं ॥ ५९ ॥ भित्रदैत्यहृदं क्रुद्धं त्रिनेत्रं मारराक्षसं ॥ विदेहोद्वाटन करीनिलोत्पलसमप्रभं
६० ॥ शंखचक्रगदा लाङ्गलं दाङ्गनैर्ऋतके यजेत् ॥ प्रतीच्यां शंखचक्रासिपाशाचितकरं वजं ॥ ६१ ॥ शाङ्किवंजप
पुष्पनिभमाकर्षणं क्षमं ॥ वामदीमेजु शावलेशं खचक्रगदाभये ॥ ६२ ॥ वित्राणाभिं ॥ देसेत्रत्रितपालं क्रनामन
उदले नृसिंहं तं पीवत्नस्यं सुदर्शनं ॥ ६३ ॥ गदां निर्विल्वविन्नाराणं लक्ष्म्यायुक्तनिधिप्रदं ॥ विद्यानृसिंहं प्रदक्ष पूर्वे क्षी
राभं पीतवाससं ॥ ६४ ॥ पाशांकुशधराबाहुं शंखचक्रधरं प्रभुं ॥ हृत्सरोजस्थमध्यस्थं वदपंजस्त्रित्रिमं लं ॥ ६५ ॥ ल
क्ष्म्यायुक्तं मारसिंहं पूजयेत्साधकः सदा ॥ चक्रं खड्गं मनापदं प्रशस्तं देवदक्षिणे ॥ ६६ ॥ शंखं खेटं गदां शां गीयजये
देवतामतः ॥ चतुर्थावरणं चेत लक्ष्म्यादिभिरनंतरं ॥ ६७ ॥ लक्ष्मी दक्षिणात तुष्टिं वामेनत्रैव कोणुने ॥ श्रीवत्सं द
क्षिणे मध्येवनमा च च पूजयेत् ॥ ६८ ॥ पीतां वरं त्रत्सटं तंत्राभिचपं कौरीटकं ॥ मूर्धरागानि च सर्वाणि पुरोभागे
प्रपूजयेत् ॥ ६९ ॥ ब्राह्मी माहेश्वरादि -- श्वद्भामेधा चकाचिका ॥ भीमापाचैव लसभयाच काडीदा त्रिराष्टमी ॥ ७०
ट वंसे पूजयद्विधिवत्साधकोभीष्टमाप्नुयात् ॥ स्फुटलखं जपे मंत्रंदीक्षितो विजितेन्द्रियः ॥ ७१ ॥ तत्सहंस्कनु

310

३६

दुष्टानां घातनार्थं हि विषानले । सर्पाणां तर्जनं कृत्वा ग्रामे गाराधने तथा ॥ १२ ॥ कर्णे न्यस्तं सिद्धमंत्रस्य प्रयोगानां वरे
ण्यनं ॥ काम्यप्रयोगसिध्यर्थं ध्यानमेदं वदाम्यहं ॥ १३ ॥ उग्रं सहस्रार्कभासं त्रिनेत्रं भीषणाकृतिं । वज्रतुल्येक्ष
णां वन्हिकांतिं नेत्रा नानाभुजैर्वृतं ॥ १४ ॥ नावैदारितदैत्याधेरक्तधाराक्तकायकं । क्रूरकर्मादि दिविषयेत्सरदं भया
नकं ॥ १५ ॥ वीभत्सरूपमयं ध्यानं नृहरेर्ज्ञोच्यते धुना । नृसिंहमहाभीमं कालानलसमप्रभं ॥ १६ ॥ स्वेत्रमा
ला धरं रौद्रं कण्ठहारशोभितं । नागयज्ञोपवीतं च पंचाननसुशोभितं ॥ १७ ॥ चंद्रमौलिं नीलकंठप्र
तिवक्त्रं त्रिलोचनं । भुजैः परिघसंकाशैर्दशभिश्चोपशोभितं ॥ १८ ॥ अक्षसूत्रं गदां पद्मं शंखं गोक्षीरसं
निभं । धनुश्च मुसलं चैव बिभ्राणां चक्रमुत्तमं ॥ १९ ॥ खड्गं चर्म्मलधारां च नृहरिं तडगोपनं ॥ इंद्रनीलक
रीलाभज्ञाभवृतां तं त्रिभं ॥ २० ॥ पूर्वोदयाम्नरत्नाराल हृद्धं स्पंसम्बं वर्णकं ॥ एवं मुग्रहृतिं व्यापे सर्वकाधि
निहृन्नवं ॥ २१ ॥ ध्येयो यदा महत्कर्म्म नदापोडहलवान् ॥ नृसिंहः सर्वलोकेशः सर्वाभरणभूषितः ॥ २२ ॥
द्वौ विदारणकर्म्मिणौ द्वौ चोद्धरणाक्षमौ । चक्रशंखे च वनवन्याव स्यौ वामाभरधरौ ॥ २३ ॥ खड्गखेटधरावन्यौ द्वौ
गदापद्मधारिणौ । पाशांकुशधरावन्यौ द्वौ रिपोर्मुकुटापि नौ ॥ २४ ॥ इति षोडशदोर्द्दण्डमीदृशं नृहरिं विभुं ।
ध्यायेदं वजनीलाभमुग्रकर्मराप तन्यधी ॥ २५ ॥ ध्येयो महत्प्रमेकार्य्ये दशाष्टद्विभुजः सदा । नृसिंहः सर्वभू
षाढ्यः सर्वसिद्धिकरं प्रभु ॥ २६ ॥ दक्षिणे खड्गचक्रे च पद्मं पाशमेव च । हूं स्मशूलं मम्यगमथ चांकुशं ॥

तथा ॥ ८७ ॥ पट्टिशं भिंडिपालं च खेटं तोमरमुद्गरान् ॥ वामभागकरैः शंखं खड्गं पाशं वज्रलंकं ॥ ८८ ॥ कृत्वाश नवरंश
ङ्किं सम्पस्फुटन्नयकुंडिकां ॥ कार्मुकं तर्जनीं भुजंगदाराउमतसमर्पकान् ॥ ८९ ॥ करद्वंद्वैः कृपाद्धृओज्ञांनूपमलकप
मलं ॥ तुष्टीकृतात्माप्पोहत्वाप्पां मंत्रमालाधरं हरिं ॥ ९० ॥ अधःस्थितात्माप्पोऽन्नात्मा हिरण्यपाकविदारणं ॥ प्रियं
करं च भक्तानां दैत्यानां च भयंकरं ॥ ९१ ॥ नृसिंहं संस्मरेद्दिव्यं मतामस्तुभयापहं ॥ अथो ध्यानेष्वानमनोम्नुखेरो
गं हरं परं ॥ ९२ ॥ विपरीतगतत्वमस्तु हरं शत्रुभयापहं ॥ रचरोगी ह्यनुलोगतृडेस्थितं पूर्णोडवर्णकं ॥ ९३ ॥ सुप्रवोवि
घुत्वाभासमेत्वत्वयविराजितं ॥ सुभूषं पीतवसनं शंखचक्रवराभयान् ॥ ९४ ॥ धारयंतं चतुर्भिश्च करैः खेडादिना
शकं ॥ अपमृत्युमसत्कृत्यानाशं कंन हरिं स्मरेत् ॥ ९५ ॥ मीकापत्रीमधुरैः सुगंधैः कुसुमैर्हुनेत ॥ अयुतं मधुरा
ज्यैश्च दरिद्रान भवेत्कुले ॥ ९६ ॥ उदुंवरसमिद्धोमात्कान्याविद्धिर्भवेद्ध्रुवं ॥ अर्कपलक्षहोमेन च वनदेनसमा
भवेत् ॥ ९७ ॥ कुद्रस्पसंनिधौ राज्ञो जपेदृष्टोत्तरं शतं ॥ यशस्ते मंत्रमात्रो तिद्रुमादंचाधिगच्छति ॥ ९८ ॥ कुंड
पुष्पतहोमेतशमादयसंभवस्यति ॥ मधूकपुष्पहोमेन वेद्रुसिद्धिः प्रजायते ॥ ९९ ॥ तुलसीपत्रहोमेन कीर्ति
भवति नान्यथा ॥ त्रुकुहोमेन कालींनांवशीकरणमुत्तमं ॥ २०० ॥ हरिद्राखेरुहोमेन स्तंभनं भवति ध्रुवं ॥ कद
लीफलहोमेन सर्वविघ्नः प्रणश्यति ॥ १ ॥ रवमध्वाक्षसिक्ताख्यगुडूचीवर्त्तुरं त्वतः ॥ जुहुयाद्युतं योसौ
शतं जीवति वत्समान ॥ २ ॥ शनैश्चरदिनेश्वत्थं स्पृष्ट्वा वोष्टोत्तरं शतं ॥ जपेज्जित्वा सोपमृत्युं शतवर्षाणि

नी वाति ॥ ३ ॥ आप्रसन्नै ॥ प्रजुहुयात्र न्याहेर्त्वं निर्नेनले ॥ सहस्रमात्रे राजमोलक्ष्मीप्राप्नोति निश्चितं ॥ ४ ॥ दूर्वाहोमा
दरोगी स्याल्लक्ष्मीवान् श्रीफलैस्तथा ॥ अन्नेनमधुनाजप्राज्यन्ववहंचेतिनाववा ॥ ५ ॥ आज्ञिनाप्रानरुध्यायवा ॥
किंछिस्यप्रपद्धनि ॥ नलेनृसिंहसंपूज्यं वदनेनमुपुष्पकै ॥ ६ ॥ अष्टोत्तरशतंनित्यं दूर्वाभिर्जुहुयात्सुधी ॥
रकण्डूभृतक्कराज्ञस्यनक्ष्यंतेवोवत्सर्गजा ॥ ७ ॥ रात्रोदहेजुहुयात्प्रमेत्रीस्नात्वामंत्रंजपेत् ॥ रक्षांकरोतिदुष्ट
इस्तोरेभ्योपिमन्त्रिशा ॥ ८ ॥ मन्त्रनानेनयोजप्तस्नस्यनाशयतिक्षराम् ॥ न्स्वेडग्रहमस्तरोगान्धारंचैवाभिचारिकं
॥ ९ ॥ गदोस्याद्भयाप्पानजः ॥ स्वेपुसांस्पारेत्मत्रं ॥ नदुःस्वंमस्तडावनाशमेतिसमंत्रिरात् ॥ १० ॥ नुरेन्नसिंहसंविश्य
शत्रुवमृगशावकं ॥ कंवरायांगृहीत्वानंनिक्षिप्तंदिक्षाविनयेत् ॥ ११ ॥ संपाद्यवसत्कृटिनिनस्याज्ञाराः ॥ प्रजा
यत्ने कृत्वावीरविञ्जानेवुगंपक्कारेराग्यसंहं ॥ १२ ॥ नवरैर्दर्पमायांनंसंस्परेत्रिसिनं ॥ अत्यादिकशनं
चामंत्रजपेन्मत्रमस्यधी ॥ १३ ॥ भवेन्मणुल्मसर्वदिवाकरसुमातिथि ॥ कार्वारभवैः कोष्ठैः समकृतंदायिनेनले
॥ १४ ॥ रिपुलंपक्षयकरंनृसिंहचंदनादिभिः ॥ समभ्यर्च्यप्रजुहुयात्छरात्माग्रात्स्वभूलकान् ॥ १५ ॥ सहस्रमेकं
चमन्त्रंभक्षदन्शत्रुमुःकृतं ॥ जपन्वशवाचिनि ॥ सिक्रुरात्रुसेनांविदारयेत् ॥ १६ ॥ जुहुयान्मप्तदिवसंतत्तो
रात्रक्षसंचूकधी ॥ भुदिनेवाग्भेनस्नेशत्रुसंत्यजिर्गा ॥ बया ॥ १७ ॥ प्रत्याययेमंमहदंदक्षिणांवलिमिर्नरैः
नदगेच्चिंतयेदेवंनारसिंहंशत्रुसंचयं ॥ १८ ॥ भक्षयंतंजपंमंत्रीकुर्यात्तयात्रिसाचवम् ॥ यावत्तत्रावडिपतित्त्वा

सर्वान्राजप्रियान्सह ॥१९॥ अगच्छेद्भूपानतः पूरः पश्चान्मंत्रिजनादरात् ॥ तोषयेत्क्षेत्रवसुभिर्वस्त्रालंकारगोभु
मैः ॥ २०॥ मंत्रिणो यदि संतोषो नभवेद्भूपतेस्सदा ॥ अनर्थः सुमहान्तेन वश्यापतेद्ध्रुः सहोत्पदां ॥ २१॥ अथातः संप्र
वक्ष्यामि द्वितीयं नरहरिशिवं ॥ सौमित्र्येकाक्षरो मंत्रो मुनिरत्रिः समीरितः ॥ २२॥ गायत्री छंद उदितं देवता नरहरि
:स्मृता ॥ षड्दीर्घयुक्तबीजेन षडंगपरिकल्पनं ॥ २३॥ एकलक्षं जपेन्मंत्रं हविष्याशी जितेन्द्रियः ॥ तद्दशांशं हु
नेत्सम्यग्घृताक्तैः पायसैः शुभैः ॥ २४॥ तर्पयेच्छुडसल्लिलैः कृत्वा वात्माभिषेचनं ॥ ब्राह्मणान्सम्यगाराध्य
सिद्धमंत्रः समाचरेत् ॥२५॥ मंत्रराजोदितान्सर्वान्प्रयोगानत्रसाधकः ॥ अष्टाधिकसहस्रेण राजप्रेष्ठ्यकलशो
दकैः ॥ २६॥ विप्रान्नमभिषिंचेत प्रयच्छते हि विघेणास ॥ कृत्वा तेनैवश्व सर्पाद्येलूतामूषककीटरपि ॥ २७॥
वडुपदष्टिकोल्वैश्च विषैर्मुक्तो भवेद्ध्रुवं ॥ अनेन मनुनाजप्तं भस्मवाहांनरंशनं ॥ २८॥ शिरोक्षिकर्णहृत्कुक्षि
कण्ठरोगांश्च नाशयेत् ॥ विमर्चयेद्यथापिहिक्कास्वरांश्चापि विनाशयेत् ॥ २९॥ मंत्रो यथाभिचारादिसंभूतांश्च विका
रकान् ॥ शमयेड्यसंजप्तं मात्रकार्यविचारणा ॥ ३०॥ मनुस्थाने लिखेन्मंत्रं ससाध्यं वदनच्छिव ॥ क्रूरेणा वक्ष
षामंत्रं जपेद्दशदिनावधि ॥ ३१॥ अष्टाधिकंसहस्रंतं वध्रीयते रिपुरस्फुहि ॥ वशापमाकर्षंविद्वेषमोहोच्चाटा
दिकर्म च ॥ ३२॥ कुर्यादयुतजापेन तत्तदर्हाणकर्मणा ॥ [illegible]वमेकाक्षरो मंत्रः प्रोक्तः सर्वसमृद्धिदः ॥ अथातः सं
प्रवक्ष्यामि तृतीयं नरहरेर्मंत्रं ॥ श्रां ह्रां क्षौं क्रौं हुं फडिति षडर्णो मंत्र ईरितः ॥ ३४॥ पंक्तिश्छंदो मुनिर्ब्रह्मा श्रीनृसिं

312

रा.प:
३१२

१८

इतु देवता ॥ मंत्रवर्णोल्लिंगषड्कं कृत्वा ध्यायेन्नृसिंहकं ॥ ३५ ॥ श्रीवत्सास्य कौस्तुवक्षोरक्षवर्णाद्युः ज्ञोहरः ॥ सोमसूर्या-
ग्निनेत्रञ्च नानामणिविभूषितः ॥ ३६ ॥ दक्षाधूर्ध्वाधः क्रमशश्चक्रशंखौ गदांकुशौ ॥ वज्रंगदं दारयंतं बाभ्या
दैत्येश्वरोदरं ॥ ३७ ॥ पूर्वादितेयजेत्पीठे मूर्त्तिमूलेन कल्पयेत् ॥ तस्यां संपूज्य नृहरिं कुर्यादावरणार्चनं ॥ ३८ ॥
तद्बाह्ये षड्दलज्ञानि तदग्रारागाष्टपत्रके ॥ अरिशंखगदांचैव वस्त्रणिवकुलिशं गदां ॥ ३९ ॥ खड्गं खेटं च तद्बा-
ह्ये भूपुरे तु दिगीश्वरान् ॥ तदायुधानि तद्बाह्ये नृहरेरितिपूजनं ॥ ४० ॥ लक्षषट्कं जपेन्मंत्रं केवलेन घृतेन च जु-
हुयात्तत्सहस्राणि तर्पणादि ततश्चरेत् ॥ ४१ ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगानाचरेत्ततः ॥ अपामार्गसमिद्भि-
श्चुम्मार्गिभिः पंचगव्यकैः ॥ ४२ ॥ जुहुयाच्च सहस्रैकं सप्ताहं भूतशांतये ॥ दूर्वाभिः पिष्टोदुग्धलोलिताभिः स-
हस्रकं ॥ ४३ ॥ चतुर्दिनं प्रजुहुयाज्ज्वरशांतिः प्रजायते ॥ रक्तोत्पलैः प्रसूनं पयो मधुरत्रयलोलितैः ॥ ४४ ॥ सह-
स्रसंख्यं जुहुयान्मासेनेष्टमवाप्नुयात् ॥ मंत्रजापीनत्सरेणाधनधान्यसमृद्धिवृक् ॥ ४५ ॥ प्रफुल्लैररुणांभोजै-
र्मधुरत्रयलोलितैः ॥ सहस्रद्वादशमितं हुत्वा सर्वजनप्रियः ॥ ४६ ॥ प्रातस्त्रिमधुराप्लितलावाभिः पक्षमात्रक
सहस्रं जुहुयात्कन्यार्थी लभतेऽचिरात् ॥ ४७ ॥ वरार्थिनी लभेदाशु वरं सर्वमनोहरं ॥ तिलराजैरपामार्गैः पाय-
सोद्धैर्हुनेत्सुधी ॥ ४८ ॥ सर्वाघांधुरवाप्नोति भुक्तः ॥ सकलैर्गदैः कलत्रमित्रपुत्रादिधनधान्यसमन्वितः ॥ ४९ ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि नृर्थ्यमन्त्रं तरोडवं ॥ ज्वालामालानृसिंहस्य मनुं भूतादिनाशकं ॥ ५० ॥ ॐ क्रौं नमो भगवते

॥मेतं॥
॥३१२॥

नरसिंहायसंवदेत ॥ ज्वालेनिमालिनेदीप्तंदंष्ट्रायाग्निपदंवदेत ॥५१॥ नेत्रायसर्वरक्षोघ्नोपसर्वपदमथवरेत ॥ भूतवि
नाश-ङेतः सर्वज्वरविनाशन ॥५२॥ ङेतरुवदहिद्वंदहेतिपचरक्षयुगंयुगं ॥ हुंफट्स्वाहेतिमंत्रोयमष्टूचत्वाक्षरोमतः
॥५३॥ ऋषिः प्रजापतिः छंदोगायत्र्यंनृहरिः सुरः ॥ विंशद्दिग्नवंह्यर्कवेदाग्नौ·स्यान्नडुंगकं ॥ ५४॥ उग्रज्वालानल
निभं प्रलयाकलनच्छविं ॥ शांखचक्रमणिखेटदधानंदेवमेसुतं ॥५५॥ षडक्षरोक्तविधिनापूजायंचास्यकीर्तितं ॥
लक्षंजपेतदशांशंकपिलोसर्पिषाहुमेत ॥५६॥ तर्पणादिततः कुर्यात्प्रयोगामंत्रराजवत ॥ विशेषतोयंभूतादि
ज्वरतापरिकीर्तित ॥ ५७॥ अथातः संप्रवक्ष्यामियोजातः पंचमेविभु ॥ मन्वंतरेसलक्ष्मीकः ॥ सेव्यतेयोगृहाश्रितै
५८॥ ॐश्रींह्रींश्रीं जयलक्ष्मीप्रियायनित्यशब्दतः प्रमुदितपदंप्रोच्यचेतसेवृत्तजोवदेत ॥५९॥ लक्ष्मीश्रितार्धम
देहायश्रींह्रींश्रींचतजोनमः ॥ देववर्णोमनुः प्रोक्तोजपकाःसर्वकामदः ॥ ६०॥ लक्ष्मीनृसिंहोदेवाच्यछंदोनुष्टु
पप्रकीर्तित ॥ ऋषिः प्रजापतिः प्रोक्तः ॥ श्रीबीजेनांगकल्पने ॥ ६१॥ पुरस्तात्केशवः पातुचक्रीजांबूनदप्रभः ॥ ॥
पश्चान्नारायणः शंखीनीलजीमूतसंनिभः ॥ ६२॥ इंदीवरदलश्यामामाधवोध्वंगदाधरः ॥ गोविंदोदक्षिणेपा
र्श्वेधन्वीचंद्रप्रभोमहान ॥ ६३॥ उत्तरेहलधृग्विष्णुः पद्मकिंजल्कसंनिभः ॥ आग्नेय्यामरविंदाक्षोमुशलीम
धुसूदनः ॥ ६४॥ त्रिविक्रमःखड्गपाणिर्नैरृत्यांज्वलनप्रभः ॥ वायव्यांवामनोवज्रीतरुणादित्यदीप्तिमान ॥६५
ऐशान्यांपुंडरीकाक्षः श्रीधरः ॥ पट्टिशायुधः ॥ विद्युत्प्रभोहृषीकेशोवाय्वांदिशिमुद्गरी ॥ ६६॥ हृत्पद्मेपद्म

313

॥राम॥
॥३१२॥

नाभौ मे सहस्रार्कसमप्रभः ॥ सर्वायुधः सर्वशक्तिः सर्वज्ञः सर्वतोमुखः ॥ ६७ ॥ इन्द्रगोपकसंकाशः पाशहस्तो ऽपरा
जितः ॥ सबाह्याभ्यंतरं देहं व्याप्य दामोदरः स्थितः ॥ ६८ ॥ एवं सर्वत्र निः छिद्रं नामद्वादशपंजरं ॥ प्रविष्टोहं न मो
किंचिद्भयमस्ति कदाचन ॥ ६९ ॥ इति न्यासं विधायादौ लक्ष्मीनरहरिं स्मरेत ॥ सर्वेन्द्रभोगशायनः सर्पेन्द्रफणाछत्र
मान् ॥ ७० ॥ आलिंगितश्च रमया पादाम्बुजावनम्रसंत्रिभः ॥ पद्मचक्रगदाभीतिधरस्त्र्यक्षेन्दुशेखरः ॥ ७१ ॥ एवं ध्यात्वार्चयेत्
पीठे पूर्वोक्तेन रतारामी ॥ अंगोनिषट्दलेभ्यर्च्य शक्तीश्चाष्टदलेयजेत ॥ ७२ ॥ भास्वरी भास्करी चिंता द्युतिरु
न्मिलनी तथा ॥ रमा कांतिर्धृतिश्चेति मिष्टपरेन्दु दिगीश्वरान् ॥ ७३ ॥ तदायुधानी निभवेत्वनराहृतिपूजनं ॥ पन्त
रं त्रिलक्षं तु प्रजपेन्मन्त्रमुत्तमं ॥ ७४ ॥ मध्वक्तमाहिकापुष्पैर्जुहुयान्मंत्रवित्तमः ॥ स्वभ्यान्यं च तिलैर्देवं तर्पये
न्मनुनानरः ॥ ७५ ॥ अभिषिञ्चेन्नृसिंहस्थानं ब्राह्मणसहस्रं भोजयेन्नरः ॥ ततः प्रयोगान्कुर्वीत सकलाभिवांछिता
न् ॥ ७६ ॥ मल्लिकाकुसुमैर्होमः सर्वकामकरः शुभः ॥ अनुष्टुभो ऽस्यानन्नापि सर्वं कुर्यात्कृतात्मवान् ॥ ७७ ॥ अथा
तः संप्रवक्ष्यामि षष्ठमन्तरे भवन ॥ लक्ष्म्या सहनृसिंहोयमनुमंत्रं सर्वकामदं ॥ ७८ ॥ ॐ श्रीं लक्ष्मीनृसिं
हाय मनुरष्टाक्षरो मतः ॥ ऋषिः प्रजापतिश्छंदो देवता लक्ष्मीनृहरिः स्मृतः ॥ ७९ ॥ षट्दीर्घयुग्मनो बीजेन षडंगवि
धिरीरितः ॥ ध्यानपूजादिकं सर्वं पूर्ववत्समुदीरितं ॥ ८० ॥ वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं घृताप्लुतैः ॥ पायसै
र्जुहुयान्मंत्री तर्पणादि ततश्चरेत ॥ ८१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि योजातः सप्तमेतरि ॥ जपजपेश्रीन

सिंहमंत्रराजाक्षरो मतः ॥ ८२ ॥ मत्स्याद्याकार्णवत्प्रोक्तं पूजाचास्यवदर्णवत् ॥ एकार्णवत्प्रयोगांश्च नृहस्त्यः साध
येत्सुधिः ॥ ८३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सत्वहमेयप्रजायते ॥ दशावतारनृहरिर्दक्षसावर्णिकान्तरे ॥ ८४ ॥ ॐ क्षौं न
मो भगवते क्षौं ॐ पूजाचास्यवडर्णवत् ॥ एकार्णवत्प्रयोगांश्च नृहस्त्यः साधयेत्सुधि ॥ ८३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मिचत्रमेवप्रजायते ॥ दशावतारनृहरिर्दक्षसावर्णिकान्तरे मत्स्यसिंहतया संवदेत ॥ ॐ क्षौं नमत्स्यरूपायकू
र्मनृपाय कूर्मरूपाय नमस्त्वयात् ॥ ८५ ॥ ॐ भ्रौं वराहरूपाय नमो बीजद्वयं वदेत् ॥ नृसिंहरूपाय नमो वेदादि
क्षौ वदेन्नमः ॥ ८६ ॥ प्रोक्ता वामनरूपाय त्रिधा बीजद्वयं वदेत् ॥ रामायनबुद्धायनद्वयं कल्किने वदेत् ॥ ८७ ॥ जयशब्द
द्वयांते नृशालिग्रामनिवासिते ॥ दिव्यसिंहायमित्योक्ता वदेत्पश्चान्नृसिंहयंभवे ॥ ८८ ॥ पुरुषाय नमस्तारः क्षौमे
कोनशतार्णकः ॥ अहिजेननुक्तायवक्त्रं बीजपूर्वकं ॥ ८९ ॥ मन्दामंत्रः समाख्यातः नष्ठनन्द्वंशताक्षरः ॥ छन्दोति
जगती प्रोक्ता ऋषिरत्रिः प्रकीर्तितः ॥ ९० ॥ दशावतारो नृहरिर्देवता सर्वकामदः ॥ बध्वीर्धपुक्षबीजेन [illegible]ङगानि
प्रकल्पयेत् ॥ ९१ ॥ मंत्रराजवदेवास्य ध्यानपूजादिकं भवेत् ॥ यन्त्रेष्वङगपूजान्ते मत्स्यादीनवतारकान् ॥ ९२ ॥ अष्ट
नवप्रजपेन्मंत्रं साज्येन हविषा नरः ॥ जुहुयाच्च दशांशेन तर्पणादिनमश्चरेत् ॥ ९३ ॥ काम्यकर्माणि सर्वाणि मंत्ररा
जवदेव हि ॥ अस्य संसेवनाद्विजे ब्रह्मचर्यादिविच्युते ॥ ९४ ॥ नृसिंहरूपतां प्राप्य जाताः स्थानमृत्सिंहकाः ॥ आ
विशांतचने देहे सम्यकुर्वन्ति पूजिता ॥ ९५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नायते नवमेनयः ॥ नरसिंहो वीरनामा

314

अत्रबीजाक्षरस्यागात्रात्राबीजादियोजनात् ॥ नायंनैकोदिशोमंत्राः ऋडसिद्धिविधायका ॥ ९६ ॥ लोभाधिका
न्कलियुगेन्नरस्तेनवद्देवता ॥ एकंश्रेयस्करंप्रोक्तंनृहरेनमिगर्जनं ॥ ९७ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिनायनेनवमे
नुय ॥ नरसिंहोवीरनामाभुभुनक्षावनं।प्रिये ॥ ९८ ॥ बालेवननरूपोहंद्वेषयोगाथंमन्त्रत्रयं ॥ प्रोक्तंसाधितेनव
कथ्यद्वेमिद्वासस्वयोपिव ॥ ९८ ॥ नारोनामोभगवतेवीरांतेनपदंवदेत् ॥ सिंहायेतिततःप्रोक्ताज्वालामाला
पदंवदेत् ॥ ३० ॥ पिनद्रांगायइसुस्काग्निनेत्रायसंवदेत् ॥ सर्वभूतविनाशेतिनायेसुक्काविवादह ॥ १ ॥
पंचयुग्मेरक्षयुग्मंह्रींह्रींरक्षाग्निगेहिनी ॥ चतुःपंचाशदक्षरोयंमंत्रःप्रथमईरितः ॥ २ ॥ वर्णाक्षोडशपूर्वस्य
ल्लिनेदीप्तपदंवदेत् ॥ दंष्ट्रापवाग्निनेत्रायसर्वरक्षोपदंततः ॥ ३ ॥ घ्नायोक्तासर्वभूतेतिङेंतंविनाशंतंवदे
त् ॥ सर्वज्वरंविनाशायहनदृंदृंदहद्वयं ॥ ४ ॥ पंचयुग्मंवंवयुगंमंहुंफट्स्वाहात्मकुगागार्गकं ॥ तृतीयमथवक्ष्या
द्वितीयमंत्रस्यपूर्ववर्णागत्नवातव ॥ ५ ॥ विनाशनायचांतेस्यात्सर्वपदंत्रिधा ॥ मध्येभूतज्वरक्षोभपदा
न्त्रीशिरोयोजयेत् ॥ ६ ॥ हनादिवनरांतेतुरक्षयुग्मंवयांवगां ॥ हुंफट्स्वाहांतवक्रत्निवर्णात्मोमंत्रोम
तु ॥ ७ ॥ मंत्रराजोक्तवचास्यपूजाध्यानजपादिकं ॥ मालामंत्रस्यमेख्यानाडुनासिद्धिविधायका ॥ ८ ॥
अथातःसंप्रवक्ष्यामिदशमेनायनेनुयः ॥ ॐक्ष्रौंमहानृसिंहायनमोमंत्रोदशवर्णकः ॥ ९ ॥ वामदेवांसृति
ःछंदोविराट्देवोनृसिंहकः ॥ षड्दीर्घभाक्स्वबीजेनषडंगन्यासमाचरेत् ॥ १० ॥ ध्यानंपूजापुरश्चर्याहो

मो लक्ष्मीनृसिंहवत ॥ वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं प्रयोगाह्लक्षरोदितः ॥ ११ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मन्त्रमेकादशाक्षरं ॥ ॐ
क्ष्रौं नमो भगवते नरसिंहाय मंत्रकः ॥ १२ ॥ त्रयोदशार्णउदिष्टो भुक्तिमुक्तिप्रदायकं ॥ वामदेवो मुनिः प्रोक्तो ज
गती छंदइपितं ॥ १३ ॥ देवता नरसिंहोत्र सर्वीजं नागकल्पनं ॥ ध्यानपूजाप्रयोगादिषडक्षरदीरितं ॥ १४ ॥ अ
थातः संप्रवक्ष्यामि द्वादशार्णोभिजायते ॥ काश्यपासवसनेनित्यं दृष्टयुद्धिप्रचालकः ॥ १५ ॥ तारं सहस्रारस्वा
लावतिनक्ष्रौं हन द्वयं ॥ ॐ फट् स्वाहा चोनविंशवर्णो मंत्रउदाहृतं ॥ १६ ॥ मुनिर्जयंतप्राख्यातः छंदो गायत्रमुच्य
ते ॥ सुदर्शननृसिंहोस्य देवता परिकीर्तित ॥ १७ ॥ चक्रराजाय हृत्प्रोक्तं ज्वालाचक्राय वै शिरः ॥ जगच्चक्राय च
शिखा कवचं चास्य संमतं ॥ १८ ॥ असुरांतकचक्रायहुस्राय फडिनीरितं ॥ सुदर्शनायेति मन्त्रः पंचांगं समुदी
रितं ॥ १९ ॥ चक्राराणां तु मध्ये कालाग्निसदृशप्रभं ॥ वहुभुजं विश्वास्यं वपुष्कं वरं हरिं ॥ २० ॥ तप्तकांचन
संकाशं त्रिनेत्रं चोग्रविग्रहं ॥ ध्यायेत्समस्तदुःखघ्नं नाहं लक्ष्म्या समन्वितः ॥ २१ ॥ पूर्वोक्ते वैष्णवे पीठे पूजयेदु
क्तवर्त्मना ॥ विदिक्ष्वग्रे च पंचांगं क्रमादिक्षु प्रपूजयेत् ॥ २२ ॥ जयां च विजयां पश्चादजितां चापराजितां ॥ विदि
क्षु पूजयेत्पश्चात्कुमुदितां मोदिनीं तथा ॥ २३ ॥ मतह्लंगालिछिसंज्ञां च लोकेशानायुधानि च ॥ रविलक्षं जपेन्म
न्त्रं तद्दशांशं तिलैः शुभैः ॥ २४ ॥ हुनेत्सुधैर्ममनश्च पिचर्व्याहिंशत्सहस्रकं ॥ पुन[illegible]स्त्वेन जुहुयात्सहस्रं चेतमंत्रि
या ॥ २५ ॥ तर्पणादि ततः कृत्वा प्रयोगान्साधयेत्ततः ॥ ग्रामरागोतप्रमुनिछिन्नकु[illegible]नालीयंभूतले ॥ २६ ॥ तस्मि

315

न्देशे समाराध्य सर्वेशीतनासिंहकं ॥ मन्त्रसंस्मारहृस्यान्ते देवस्य संनिधौ ॥ २७ ॥ सहस्रं मूलमंत्रेण ह्यपामार्गसमिद्व
रैः ॥ तद्भस्म तिलकं कृत्वा निर्गछेद्युद्धसंनिधौ ॥ २८ ॥ दासवत्कुरुते शत्रून्सर्वांस्त्रासंज्ञयः ॥ अथ शत्रुमरुस्तम्भ
नर्थं पां चापि कारयेत् ॥ २९ ॥ अयुतं जयमाप्नोति नात्र कार्या विचारणा ॥ अथोडुंवरपीठे तु देवदेवीं निवेशयेत्
३० ॥ तस्याग्रे चतुर्दले कुण्डे होत्रव्याख्यादिरीसमपितः ॥ अयुतं यो घृताक्तानां मध्वक्तां वाजिनेन्द्रियः ॥ ३१ ॥ जयमाप्नो
ति संग्रामे नित्यं परशुरामवत् ॥ तज्जमहाष्टकस्यापि रचयित्वा तु पत्रकं ॥ ३२ ॥ तेनांगुलीयकं कृत्वा जपहोमादि
साधिके ॥ धारयेद्दक्षिणे हस्ते सर्वरोगाक्षपेदरीन् ॥ ३३ ॥ राजसकाशात्सत्कारं लभते धारयन्सदा ॥ जलं त्रिसप्त
जप्तं तु सर्वोदरगदान्तकृत् ॥ ३४ ॥ उन्नतवाणिफातिक्कवयंत्वरासंभुतं ॥ स्पष्टं जप्तं नवहरगल्वभूलादिमास
तः ॥ ३५ ॥ मासमेकं प्रतिदिनं पूर्वाहोमं सहस्रकं ॥ कृत्वा संपूजयेद्देवं राजयक्ष्मा प्रणश्यति ॥ ३६ ॥ तिलैर्वा मधुना
चापि तादृग्होमः प्रमेहकृन्त ॥ नेत्ररोगसहस्रं तु यमहोमेन नश्यति ॥ ३७ ॥ त्रिसप्तजप्ततोयेन क्षालनं नेत्ररोगजि
त् ॥ दशधा जप्ततोयेन करकेनाचसेचयेत् ॥ ३८ ॥ तावन्तु मंत्रितेनापि नवनीतेन लेपनात् ॥ समाहमद्मस्प्राहं
नाशयंति विसर्पकान् ॥ ३९ ॥ अपामार्गेराज्जुहुयात्त्रिन्यमष्टोत्तरं शतं ॥ जप्त्वा तावत्तमत्कारात्कुर्यात्पापसमन्तं
डिनः ॥ ४० ॥ अपस्मारादिका तस्मात् ग्रहा सर्वान्विनाशयेत् ॥ भ्रुज्राडिः दरिते कुंभे चंडमरागुलमध्यगं ॥ ४१ ॥
छदर्शनं सिंहं नखधाविग्रहधारिणां ॥ यथावच्चिंतयेत्तत्र पूजयेद्दूरचारकैः ॥ ४२ ॥ जप्त्वा शतं सहस्रं वा राष्ट्रेनैव

सेचयेत् । तथा स्वहृत्के वामहस्ते हुं गन्धर्वाद्विषं हरेत् ४३ अथातः संप्रवक्ष्यामि भुक्तिमुक्तिप्रदायकं । तारं नेत्रयो
र्दंशो देवं नृहरिं क्षौनु संपुटः ४४ माययाभोगदा तस्यात्प्रणवेन च मोक्षदः । अस्य पूजाप्रयोगाद्य मेका
क्षर सम्मं भवेत् ४५ अथातः संप्रवक्ष्यामि ज्ञानमेत्येतरेविभुं । अभयाख्यो नृसिंहोयं सर्वमृत्युभयनाशन
४६ तारो नमो भगवते नरसिंहाय हृद्वदेत् । तेजस्तेजसे इत्युक्त्वा आविराविर्भवेति च ४७ वज्रनखवज्र
दंष्ट्रकर्माशयान्विरंधयः । तमो ग्रसग्रसस्त्री वदेदभयमात्मनि ॥ ४८ भूयिष्ठाउं क्षौमिति वह्निपत्ना
गो मनुमतः । ऋषिः भृकोस्तिजगती छन्दः प्रान्वदिचादिलं ४९ वज्रदंष्ट्रा नृसिंहानां साधनं वेदबोधितं
तदत्र कथितं देवा भुक्तिमुक्तिप्रदायकं ५० अथातः संप्रवक्ष्यामि वामनस्य षभाणंत । मन्त्रं तरंतपरं
के सुरेशाय धते परः ५१ पुनर्दशानहरेयंत्रे स्तो कांसवलिनंपः । एकं मन्त्रं नरं शक्रः स्वयमेवामवद्बलिः ५२
एवं प्रद्युम्नाः कल्पे तेषां मन्त्रान्वदाम्यहं ॐ नमो विष्णवे रूपा सुरान्तेपतये मता ५३ बलायेवा नृ स्वाहिता
द्वात्रिंशद्वर्णो मनुः मतिः । ऋषिः रिंदु विराट्छंदो देवता दधिवामनः ५४ एकद्व्याभगशर करारौरंग कल्पनं
क्रमध्वकारठ हृदयनाभ्यं घ्राधारकेषु च ५५ न्यस्येन्मन्त्रं षट्पदानि पदन्यासोयमीरितः । मूर्ध्नि नेत्रद्वये क
र्णद्वये नमिमुखे तथा ५६ कण्ठे हृदि तथा बाह्वोर्नाभौ पृष्ठे च गुह्यके । जान्वोश्च पादयोरष्टिका हृंगन्या
सईरितः ५७ मूर्ध्नि भाले दृशोः श्रोत्रे नस्यापे नालकण्ठयोः । वाहुहृज्जठरे नाभौ गुह्यौर्वोर्जानुजंघयोः ५८

316

पादे पृष्ठे स्वसे वर्णान्त्या देनौ वाग्यया वृतो ॥ स्रवन्ती पूजमा तिनद्धयाधः पुण्डरीकगं ॥ ५९ ॥ पूर्णचन्द्रनिभं ध्याये
द्धीभूम्यादि हृत्पद्मकं ॥ ही पुंस्लो ध्यायामो वेष्टवः स्फाटिकप्रभः ॥ ६० ॥ दध्यन्नं वा मध्यलेन स्वर्णस्य चषके द
वे ॥ पीयूषपूर्णं स्वर्णस्य कलशं दक्षिणोदधन् ॥ ६१ ॥ वैष्णवे पूजये पीठे मन्त्रस्यार्थात्रिमण्डले ॥ सोमस्य म
ण्डलं पूज्य योगपीठे स्वरूपकं ॥ ६२ ॥ विष्णवे सहसोमाय त्रैलोक्याप्यायनाय च ॥ नारहस्त्वर्वको मंत्रः स्वा
हा नाम स्ववर्णकं ॥ ६३ ॥ अनेन योगपीठस्य पूजनं समुदीरितं ॥ ततः षट्दलमध्ये तु पूजयेद्वामनं विभुं ॥ ६४ ॥
षट्दलेषु षडंगानि वाह्ये षोडशपत्रके ॥ पूजासु मनसा प्रीतः प्रीति तुष्टिर्लयो वृत्व ॥ ६५ ॥ अर्चिर्द्युतिश्च सो
म्याच मरीचिस्तंभुमालिनी ॥ शशिनी डभेगा चैव लक्ष्मीछाया तथैव च ॥ ६६ ॥ संपूर्णमंडला चैव मम्न जाषो
डशामता ॥ ततश्चाष्टदले पूज्याः पूर्वाद्यैदोवासुदेवकं ॥ ६७ ॥ संकर्षणं च प्रद्युम्नमनिरुद्धं विदिक्षु च ॥
शान्तिश्श्रियं यजेद्वा चौदेवीं चापि रतिं तथा ॥ ६८ ॥ तद्वहिर्द्वादशदलके शवाद्यान् पूजयेत् ॥ पंचमावरणे च
ध्यजैव कुमुदादिका ॥ ६९ ॥ कुमुदः कुमुदाक्षश्च पुण्डरीकाथ वामना ॥ शंकुकर्णः सर्वनेत्रः सुमुखः सुप्रति
ष्ठितः ॥ ७० ॥ भुवुरेन्द्रियेपूज्याः क्रमादिक्याश्च हेतयः ॥ दिगाज्यास्वेति सं प्रोक्तो वामनस्यार्चनाविधिः ॥ ७१
दीक्षां प्राप्य भुवि भूत्वाजपेद्वादशलक्षकं ॥ तद्दशं वा तदर्धं वा जपेन्मंत्रमतन्द्रधीः ॥ ७२ ॥ दशांशं पायसं हु
त्वा तर्पणादि समाचरेत् ॥ श्रीं हेमाद्रि लंकृत्या तन्मध्ये वामनं यजेत् ॥ ७३ ॥ दध्योदनं प्रिन्तजुकर्ने वेद्य स्या

द्विभूतिकृत ॥ अन्नकामोऽन्नैस्त्रिन्यमष्टाविंशतिसंख्यया ॥ ७४ ॥ सिमार्त्रे घृतसंमिश्रं प्राप्नुयादन्नमक्षयं ॥ अपूपैर्बहु
सापेतं हुनेदष्टसहस्रकं ॥ ७५ ॥ अलक्ष्मीनाशमायाति सहस्रीं श्रियमाप्नुयात् ॥ मधुतं मंत्रविद्धुत्वाद्ध्यात्वा शर्करान्वि
तं ॥ ७६ ॥ अन्नपर्वतमाप्नोति यत्र यत्र स गच्छति ॥ हुनेद्विलसमीपस्थः पद्माक्षैर्युतेन्नरः ॥ ७७ ॥ वसुधारा महालक्ष्मी
र्वर्षवर्षति तत्र च ॥ विद्यार्थी प्रजपेल्लक्षं ध्यायन्देवं जनार्दनं ॥ ७८ ॥ जुहुयात्साय संमंत्रीसाश्चाहृागा। स्वःशोभवेत
पुत्रकामो जपेल्लक्षं पुत्रजीवफलैर्हुनेत् ॥ ७९ ॥ तत्काष्ठदीपितेवह्नौ हुत्वा सं पुत्रमाप्नुयात् ॥ ध्यात्वा त्रिविक्र
मं देवं रक्ताभं करवीरकैः ॥ ८० ॥ हुनेदयुतसंख्यं च सर्वत्र विजयी भवेत् ॥ राज्यकर्मणि पद्मानां मधुतं जुहुया
त्तर ॥ ८१ ॥ ध्यान्याव नृपदं राज्यं लभेमाभ्रुद्रकाठकं ॥ अपामार्गदलैर्हुत्वा लवंगैर्वा मधुप्लुतैः ॥ ८२ ॥ अयुतं
साध्यनामाघ्रसंवश्यो भवति ध्रुवे ॥ आरोग्यकामो जुहुयादपामार्गैः शतं शतं ॥ ८३ ॥ सप्ताहान्मुच्यते
रोगैः स्नात्वा देवं जपेत्सुधीः ॥ आयुःकामस्त्रिमधुक्तैस्तिलदूर्वांकुराक्षतैः ॥ ८४ ॥ अयुतं जुहुयात्स्नात्वा जपं दाघुतं
भेचिरं ॥ ध्यात्वा त्रिविक्रमं रूपं महोज्जरसहस्रकं ॥ ८५ ॥ जप्त्वा निमुक्तबंधः प्राह्वामनस्वप्रसादतः ॥ दधिवाम
नसेवातो ना साध्यं भुवनत्रये ॥ ८६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सद्यो हेश्वरवामनं ॥ ॐ ह्रीं ओं वं ममायाया स्वपदर्वमं
त्रेमधुर्मंत ॥ ८७ ॥ व्यभनो मुनिराख्यातो गायत्रं छंद ईरितं ॥ देवता वामनः प्रोक्तः सद्यो हेश्वरवामनः ॥ ८८ ॥ द्वाविं
शत्यर्णकेनात्रिपञ्चदीर्घांचितकामनः ॥ कर्पूरधवलं देवं निविष्टं सरसीरुहे ॥ ८९ ॥ सुप्रसन्नं नेत्रं धवाहस्ति

नमनोहरं ॥ दशाङ्ग वामनं कुंभे च शरच्चंद्रसमप्रभं ॥ ९० ॥ दक्षिणेऽम्भो पदंड्डां व कुपात्रं च दधिनं ॥ विनयेज्जगन्नाथाघं न
गदान्तिं हरं हरि ॥ ९१ ॥ अस्य पूजादिकं सर्वं पूर्वोक्तेनैव वर्त्मना ॥ कुर्यान्नमो मंत्रसिद्धः काम्यान्स्वाभीष्टदायका
न ॥ ९२ ॥ सहस्रं हविषा होमाल्लक्ष्मीदो धान्यमाप्नुयात् ॥ धान्यहोमे नवीनेच्छा शतपत्रसमुद्भवे ॥ ९३ ॥ सहस्रहो
माभीतीनां नाशो भवति निश्चितं ॥ दध्यक्तान्नेन मुद्ग्याद्दुर्गस्थाम्मुच्यते नरः ॥ ९४ ॥ त्रैविक्रमं वामनं स्वरूपं ध्या
यन्नरं जयेत ॥ शोभा रूपान्मुच्यते सोऽदेवेशं च पटे लिखेत् ॥ ९५ ॥ भित्तौ वालिख्य गंधाद्यैः पूजयेद्यस्तु वामनं
महतीं श्रियमाप्नोति यद्यदस्य दरीप्सितं ॥ ९६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नतीयं भोगवामनं ॥ मारो नमो भगवते
विष्णवे च दशाक्षरं ॥ ९७ ॥ संयुक्तः पूर्वमंत्रश्चोऽद्वे द्वाविंशदर्णकः ॥ ऋषिः कपिलश्चाख्यातो गायत्रं छंद ई
रितं ॥ ९८ ॥ उदीरितः सर्ववंशो देवता भोगवामनः ॥ त्रिवेदत्रीषु वाराग्नि पंगारौ रंगकल्पनं ॥ ९९ ॥ नीलवर्णा
श्चतुर्बाहुः शंखचक्रगदाब्जभृत ॥ सर्वाभरणभोगाढ्यो दास्येष्टभक्तानां भोगवामनः ॥ १०० ॥ अस्य पूजादिकं
सर्वं मंत्री पूर्ववदाचरेत ॥ एतान्दशालु सहस्रस्यो जन्मसम्बि स्फलप्रदः ॥ १ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पूर्वं बालक
वामनं ॥ मायो हृदयमाया बालकांते विष्णवे पदे ॥ २ ॥ पूर्वे मंत्राग्निमाचरां नेत्राविंशत्यक्षरो मनुः ॥ ध्येयकश
त्पंपरं पंचविंशं वा रौरंगकल्पनं ॥ ३ ॥ पीताम्बरोज्ज्वरीयो सौम्योत्नीलोपी व हृत्स्हरिः ॥ कमंडलुं च दधात्रं दण्डछत्रं
धरेर्दवतः ॥ ४ ॥ यज्ञोपवीती नीलाभो ध्यातव्याः छत्रवामनः ॥ पूजादिकं पूर्ववत्कुर्या मंत्री यथाविधिः

५॥ अत्र विद्याभूमिदो यं भक्तानामभयप्रदः॥ नाश्नीयात्तैडली नाम्नेन पाचौडम्बरं फलं ॥ ६॥ आम्रात्रं कर्कटंच्चैव भ
क्षपत्रं कदाचन ॥ पद्मपत्रे न भुंजीत न तथा वार्कदले द्विज ॥ ७ ॥ उक्तकार्ये सदी जातिं न त्यजेच्च कदाचन ॥ वल्मीकं गा
मयं विप्र छायामपि न लंघयेत् ॥ ८ ॥ देवाग्निगुरुपूजां च कुर्यादक्ति सम्यचितः ॥ एवं यो नियमैर्युक्त स स्वमंत्रः प्र
सिध्यति ॥ ९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि विष्णुरूपं भुवामसं ॥ नारोनमोभगवते मायावालेति विश्रुते ॥ १० ॥
तदाग्निमः पूर्वमंत्रः षड्विंशत्यक्षरो मनुः ॥ ब्रह्मा ऋषिस्तु गायत्री छंदो वीजं क्रवः स्मृतः ॥ ११ ॥ स्वाहा शक्तिर्देवता
श्री मायावालकवामनः ॥ त्रिवेदतागपंचेषु छिवर्णैरंगकल्पनं ॥ १२ ॥ ध्यानपूजाप्रयागादि सर्व्वं वदाचरेत्
अत्र विद्याभूमिदोयं भक्तानामभयकरः ॥ १३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि षडक्षरवलि वामनं ॥ नारोनमोभगवते ज
गनीनुदो देवतावलिर्यामनः ॥ पदैः षड्भिः षडंगानि शेषं पूर्ववदीरितं ॥ १५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि राममंत्रं महा
द्भुतं ॥ आकल्पमेकरूपायं नामदस्मो महावलः ॥ १६ ॥ ब्रह्मक्षत्राय विद्महे क्षत्रियाय धीमहि ॥ तन्नो रामः
प्रचोदयात् ॥ १७ ॥ भरद्वाजो मुनिः प्रोक्तो गायत्रं छंद ईरितं ॥ श्रीमान्परशुरामोस्य देवता मंत्रवत्सलः ॥ १८ ॥
अष्टेषु त्रि द्विवाह्यद्विवर्णैः गोक्षं षडंगकं ॥ नेत्रयोः कर्णयोर्नासा द्वये चाथ रयुग्मके ॥ २० ॥ अंसयोर्भुजयोः
पार्श्वद्वये प्रोर्विं न्यसेत्पदं ॥ आधारे हृदये मूर्ध्नि क्रमान्मापदानि विन्यसेत् ॥ २१ ॥ केशान्तगोत्र नासायां कपा
ले हनुवक्त्रयोः ॥ कण्ठांसवाहुहृत्सेषु पार्श्वे हृत्पृष्ठ कादरे ॥ २२ ॥ नाभौ वस्तौ गुदे लिंगेषु क्लावोर्जानुजंघयोः

318

राम:
२१८

यादेवविन्यसेद्वर्णान् ततो ध्यायेत्रिभावतं ॥२३॥ सात्विके श्वेतवर्णाभं स्फोटूलितनविग्रहं । स्फुरित्रितं स्थूलाशीतंता
नानाभूतिगणावृतं ॥२४॥ कमलासनमारूढा स्वर्णानारेकशांशलि । श्वेतवस्त्रद्वयोपेतं गुरुतंशांतमानसं ॥२५
ध्यायेत्तु राजसं वामं कुंकुमारुणविग्रहं । किरीटीनं कुण्डलिनं परश्वक्षवराभयान् ॥२६॥ करैर्दधंतं तनणादि
प्रसन्नौघसंवृतं । पीतांवरधरं कामरूपं बालो मिशीक्षितं ॥२७॥ ध्यायेत्तामसं क्षत्रं तविराक्षपरश्वधं । स्वारक्त
नेत्रंकराण्यञ्जललक्तंघनप्रभं ॥२८॥ धत्तदेकोरनिर्घोषमंत्रलभवनमत्रयं । चक्रवीरुमुशालिनं संकुद्धमात
संयुतं ॥२९॥ वैष्णवं तु यजेत्पाठे देवाग्राह्मवतुर्दले । जमदग्निकालवरेण्यकाकाममर्चयेत् ॥३०॥ षड्दलेषु
षडंगानि तद्बाह्ये ष्टदलेयजेत् । दिक्षुवंदानि दिक्षु त्रेषूपवेदान्ततोयजेत् ॥३१॥ ततष्वाष्टदलेषूर्ध्वादि
वौ ऊष्मावतारकाः । जलाम्बुंवैष्णवास्त्रं च रौडं वायव्यमेव च ॥३२॥ आग्नेयं चैव नागाद्युमोहनं लं भवतंत
था । ऐंद्रजालिकमस्त्रं च मत्तापाशुपतं तथा ॥३३॥ पूजयेद्दशपत्रेषु ता दशारेततोऽर्चयेत् । कश्यपं च भ
रद्वाजं विश्वामित्रं च गोतमं ॥३४॥ वसिष्ठं नारदं चात्रिं पुलस्त्यं पुलहं क्रतुं । याज्ञवल्क्यभार्गवं च षोडशा
रे ततो यजेत् ॥३५॥ संहिता च पुराणानि मीमांसा स्यात्धर्मेव च । सांख्यं यात्रंतत्वं शिल्पं वदागानिवष
ट्कमा ॥३६॥ सर्वाणृपपुराणानि वेतिताम शाकं । स्मृतयाभूपुरं तु गेरीगी शानभूधानि व ॥३७॥
वर्णा लक्षं जपेत् कंठी तिताज्य घृतपायसैः । हुनेद्वृलशाभाज्यांते कृत्वा विद्या भयेत्तत ॥३८॥ ब्रह्म

कर्मरतो नित्यं गायत्रीजपतत्परः ॥ सर्वत्रायते सिद्धो मान्यो विप्रकदाचन ॥ २९ ॥ गायत्रीप्रथमं पादं पू-
र्वे कृत्वा जपं मनुं ॥ लक्षं पुरश्चकृते ऽसं सात्विकं तत्र चिंतयेत् ॥ ३० ॥ संमोहार्थ विवाहार्थं कपार्थवव
गायत्र ॥ विजपार्थं च गा। क्लिष्टार्थप्रदा हृतं ॥ ३१ ॥ सहस्रमयुतं लक्षं प्रयुतं कोटि मेव च ॥ साध्ये हृद्धे
नितृह्नेद्धुवदैवसाध्यके ॥ ४२ ॥ कार्यं जपस्य संख्येयं क्रमात्तेया दशांशतः ॥ होमः सर्वत्र विज्ञेयः प्रत्य-
वाया निराकृतौ ॥ ४३ ॥ तावदेव जपो देवाद् गायत्री जपतत्परः ॥ मंत्रा गायित कर्तव्यो ब्रह्मद्वेषः
कदाचन ॥ ४४ ॥ गायत्री मध्यवरणं पुटं मंत्रं जपेद्बुधेत ॥ निलोदनाज्जराम्यंतराजसं तत्र भावयेत्
॥ ४५ ॥ देशग्रामपुरादीनां वालानां स्त्रगवामपि ॥ रक्षाणांस्यान्यत्तमारी। शीतलाणां जपेत्तथा ॥ ४६
गायत्र्यांशिरसपादे तपुटं मंत्रं जपेद्बुधेत ॥ जपेत्सर्वपत्नेला क्रमात्मसं चिंतयद्विभुं ॥ ४७ ॥ सर्वश-
त्रु विनाशस्याद्रोगादीनां तथा क्षयः ॥ एवं कुर्याद्यदा दिश्यत तस्य नाशा भवेद्ध्रुवं ॥ ४८ ॥ वैशाखशुक्ल-
पक्षे च तनीयायां तु वार्षिकी ॥ भवेदस्य महापूजा तोभक्त्या प्रयत्नश्चरेत ॥ ४९ ॥ रामभक्तो द्विजेम
लो मेधा निवेनपः ॥ श्रवणं परिपूजनं त्याकुशलः स्वर्गं देवज्ञेन ॥ ५० ॥ राम— मयोदनः पुस्तकेलि-
खितोमतः ॥ सत्तु सिद्धिप्रदो तेया नान्तिनसापुरत्निया ॥ ५१ ॥ यः कश्चित्पुस्तकात्लन रामभक्त समुत्सु-
त ॥ मंत्रं यत्नो पवाविद्या सर्वसिद्धो नात्र संशयः ॥ ५२ ॥ ज्ञात्वा बीडशसंस्कारैः संस्कृतं कार्यवंशजं ॥

319

कलद्वयविभक्तं तु राममंत्राधिकारिणां ॥ ५३ ॥ किंगायत्र्यावनाभ्जीनाः स्तुराणा नाभ्यसे ग्रजाः ॥ रामभक्तो प्रदृष्टे नेत्रसं
त्रिपुणामंत्रिच ॥ ५४ ॥ कृत्वा तु बालकामूर्त्तिं श्रीरामस्यार्थयेद्धने नरान् स्त्रजान् हयान्नैः स्वं कुर्यान्तु शमर्थेऽ
नेन ॥ ५५ ॥ राज्ञोमुकस्य कटकं गृहीत्वा सातिनथागदन् ॥ सभाहा वीक्ष्य स्वसे स्वं नकुं तावन्तितं भवेत् ॥ ५६ ॥ सू
र्यारके वाकाइपां वा यो सयो त्रिर्जनं वने ॥ सर्षांदे वीक्ष्य स्वक्रमः प्रस्यभ्रूतायनेक्रवं ॥ ५७ ॥ सोमवारकार्त्तिका
यां गयायां चित्रपक्षके ॥ सूर्यारके पौर्णमास्यां प्रयोगेन मृगेरयौ ॥ ५८ ॥ गोदावर्यां सिंहगे हौ गंगाद्वारेन्ट
ग्यिते ॥ सूर्यग्रहे कुरुक्षेत्रे रामागछन्ति सर्वदा ॥ ५९ ॥ स्नायदामाजामदग्न्यः क्षत्रियाणां कुलांतकः परभ्र
धवरोदानामान्हामाभृजं चकः ॥ ६० ॥ समन्डहरी करणो महेशपठिताखिलः ॥ गोत्राराहकृत्रो प्रदाता
विप्रक्षत्रियकर्मकृत् ॥ ६१ ॥ द्वादशैतानि नामानि त्रिसंध्यं यः पठेन्नरः ॥ रापमन्सुर्भदारिड्यं नवचवं नाभ्रतो
भवेत् ॥ ६२ ॥ श्रीमत्स्वरभूरामस्य गायत्र्येया महाद्भुता ॥ रात्यक्त-त्रिभूपानां सर्वतंत्रेषु गोपिता ॥ ६३ ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि भुक्तिमुक्तिप्रदायकान् ॥ राममंत्रान्समभ्यागावान् प्रतिमत्त्वं नरो त्रभूत् ॥ ६४ ॥ भुगाणां
परिवर्जेन कल्पं शक्ताभ्रमारकः ॥ मंत्रोध्यस्य प्रवक्ष्यामि मंत्रराजं षडक्षरं ॥ ६५ ॥ रामाय नम इत्येषां रां क्रीं
ह्रीं पेन्द्रदर्वकः श्रीनारायणश्च षडेवादिधः परिकीर्त्तितः ॥ ६६ ॥ ब्रह्मा संमोहनः शक्तिदक्षिणामूर्त्तिरेव च
अगस्त्यः श्रीशिवः प्रोक्ता मुनयोत्र क्रमादिमे ॥ ६७ ॥ छंदो गायत्रमंत्रं च श्रीरामो देवता प्रभः ॥ पंचाशं त्मा

नकामंत्रवर्णा प्रत्येक पूर्वकः ॥ ६७ ॥ लक्ष्म्यादि वाग्भवादिश्च मन्मथादिः क्रमादिकः ॥ रामचन्द्रलदाभेदाः शतद्व
यमिता अमी ॥ ६८ ॥ रामभद्रेतिशब्देनमेवं भेदाः शतद्वयं ॥ रमावीजादिकामंत्र विश्वामित्रो मुनिर्मतः ॥ ७० ॥ वा
वीजपूर्वकाणांतु दक्षिणामूर्तिरुच्यते ॥ कामवीजादिपूर्वेषां मुनिः सम्मोहनो मतः ॥ ७१ ॥ तारादिपूर्वका
णांतु श्रीशिवः शेषस्य तु ऋतिः ॥ श्रीमायामन्मथैकैकवीजाद्यं नगमोयदा ॥ ७२ ॥ रामभद्रो रामचंडः षोडाषद्व
र्णा उच्यते ॥ षोडनमो कः प्राक्प्रोक्तः फट्कारांतः स एव हि ॥ ७३ ॥ षोडस्याद्वह्निजायांतः स एवं वहिषोम
तः ॥ चंडः शतं चतुर्विंशडेदास्ते नतिनविताः ॥ ७४ ॥ ब्रह्मरंध्रे भ्रुवोर्मध्ये हृन्नाभ्येधूरुपादयो ॥ वीजैः षट्दी
र्घसंयुक्तैः षडंगविधिरीरितः ॥ ७५ ॥ वीरासनसमारूढं व्याख्यामुद्रोपशोभितं ॥ वामोरुन्यस्तहस्तसी
तालक्ष्मणासंयुतं ॥ ७६ ॥ वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं दशांशं मधुरप्लुतैः ॥ विल्वपत्रैः फलैः पुष्पैस्तिलैर्वा पंकजैर्हु
नेत् ॥ ७७ ॥ पूजयेद्वैष्णवे पीठे मूर्तिं मूलेन कल्पयेत् ॥ श्रीसितायै द्विठान्तेन वामपार्श्वगतां जयेत् ॥
७८ ॥ ततस्त्रिकोणाग्रेपहृतां लक्ष्मणं जयेत् ॥ वामपार्श्वे त्रिकोणस्याद्दक्षिणांतः शरासन ॥ ७९ ॥ ततः षट्द
लमध्येत्र षडंगानि प्रपूजयेत् ॥ तद्वाह्ये ष्टदले प्रोक्तः पूजयेद् हृदिकं च ॥ ८० ॥ आभ्यानेवतिहृन्निचेहृ
तरात्मानमेव च ॥ प्रतिष्ठां परमात्मानं ततो विद्यां प्रपूजयेत् ॥ ८१ ॥ ज्ञानात्मानं तथा शांतिकेसरेषु प्रपू
जयेत् ॥ दलमध्ये वासुदेवं श्रियं संकर्षणं तथा ॥ ८२ ॥ शांतिं प्रद्युम्नमग्रे त्रिरुद्धं वरतिमर्चयेत् ॥ हनूम

320

तंचसुग्रीवंभरतंचाथविभीषणं ॥८२॥ निषधांगदशत्रुघ्नान्सांववंतेदलाग्रतः आंजनेयंतदग्रेत्रिगद्वंचरतिमर्च
येत् ॥८४॥ दक्षाम्पयोश्चभरतशत्रुघ्नौसचामरौ धारयंतंचपाणिभ्यांछत्रंचछत्रलक्ष्मणं ॥८५॥ धृष्ट्यादिमं
त्रिणःपूर्वादिक्रमेणकृतांजलीन् धृष्टिंजयंतंसुराष्ट्रंराष्ट्रवर्धनं ॥८६॥ अकोपंधर्मपालाख्यंसुमंत्रंचक्रमाष्ठ
ते वसिष्ठंवामदेवंचजाबालिंगौतमंतथा नीलंनलंसुषेणंचमैंदंचशरभंततः ॥८८॥ द्विविदंवरुनगवांक्ष
किरीटंचकुंडलं श्रीवत्संकौस्तुभंशंखंगदाचक्रंचपद्मकं ॥८९॥ अर्चयेत्षोडशदलेपूर्वतस्तुकृतांजलीन्
ध्रुवोधरश्चसोमश्चआपश्चैवानिलोनल ॥९०॥ प्रत्यूषश्चप्रभासश्चवसवोष्टौप्रकीर्तिताः वीरभद्रश्चशंभुश्चगि
रीशश्चमहायशाः ॥९१॥ अजैकपादहिर्बुध्न्यःपिनाकीचपराजितः भुवनाधीश्वरश्चैवकपालीचदिशां
पति ॥९२॥ स्थाणुर्भगश्चभगवान्रुद्राएकादशस्मृताः वरुणःसूर्यवेदांगोभानुरिंद्रोरविस्तथा ॥९३॥ गभ
स्तिश्चयमःस्वर्णरेताश्चाथदिवाकरः मित्राविष्णुरितिह्येतेआदित्याद्वादशक्रमात् ॥९४॥ धातारमं
तेषुयजेद्द्वात्रिंशत्पत्रकेदिमान् इंद्राद्यैर्भूपुरेवाह्येतदस्त्रैश्चापिसंयजेत् ॥९५॥ एवंसिद्धमनुर्मंत्रीप्रयोगा
न्कर्तुमर्हति धनायकमलैर्जातीपुष्पैश्चसुनलोत्पलैः ॥९६॥ भवेद्धनाधिपतिवत्रीलोत्पलकृतेनच
वशायेद्विरदमल्लिलंबिल्वपुष्पैर्धनाप्तये ॥९७॥ कुंदाद्यैरायुषेदूर्वारक्ताब्जैर्धनमश्नुते अथायुकाम्यवि
धिवदग्निपूर्वोक्तवर्त्मना ॥९८॥ तत्रदेवंसमावाह्यपूजयेदुपचारकैः पंचभिर्वाषोडशभिःपूजोपकरणैः

पयक् ॥ ९४ ॥ पलाशाश्वत्थखदिरान्वराग्डुमंधनैः ॥ अग्निं प्रज्वालयेत्सम्यग्वा त्रिपैरथवंधनैः ॥ ५०० ॥ तत्र सं-
पूजयेयेत्तंस्यगाराधप्रोक्तवर्त्मना ॥ नक्षत्रदर्धमथवा जपित्वा तद्दशांशतः ॥ १ ॥ तिलैर्वाजुमलैर्हुलायथादिष्टंत
दाप्नुयात् ॥ विल्वप्रसूनैरैश्वर्यमेधितेश्रो हुतेभवेत् ॥ २ ॥ पलाशकुसुमैर्हुत्वा मेधावी वेदविद्भवेत् ॥ दूर्वाभिर्गु-
डूचिभिः प्रत्येकमपि वा हुतैः ॥ ३ ॥ निरामयश्चदीर्घायुर्भवत्येव न संशयः ॥ ध्यात्वाथमन्मथं राम सीतामपि
रतिं स्मरन् ॥ ४ ॥ सर्ववशाय प्रथे गोभुजपत्नो मादिकर्मसु ॥ राममंत्रकोटयाभारे स्मरत्राराध्य भक्तितः ॥ ५ ॥
उपैति मद्दशांकन्यांलाजाहोमेन साधकः ॥ रामं विधिवदाराध्य त्वलिते श्रोप्रयोगवित् ॥ ६ ॥ मधुरत्रययुक्ते-
न पायसेन हुते सुधीः ॥ सर्वाधिपत्यं वै हुत्वा भवदेव न संशयः ॥ ७ ॥ तिलैश्च तंडुलै राज्यैर्हुत्वा लोकस्य पूजितः
स्याराल्तवत्सरं यावत्षट्सहस्रं दिने दिने ॥ ८ ॥ जपेद्बहु जुहुयाद्दत्तो तद्दशांशं घृतं वसा ॥ भ्रयमेवात्र दत्तलो-
के सर्वैषामपि जायते ॥ ९ ॥ विल्वप्रसूनैः कुमुदैस्तथा विल्वदलैरपि ॥ हुत्वाप्नुयाल्लभेत्लक्ष्मीमचिरान्मंत्र-
साधकः ॥ १० ॥ आराध्य रामचंद्रं भुमंडलेवन्नुराज्ञसुधीः ॥ उदकाशावदनः प्राज्ञ पेन्मंत्रमतंद्रधीः ॥ ११ ॥
फलं भवति तस्यादेवानामपि दुर्लभं ॥ वेदूष्यै राज्यविपत्येनेसद्यानाछत्रमोभवेत् ॥ १२ ॥ भार्गमासमुनिशिष्ठ-
त्यामुदयात्समतं विधौ ॥ संवत्सरं प्रकुर्वीत जपहोमादिकं बुधः ॥ १३ ॥ रात्रौ जपेद्दिवा होमं कुर्याद्देवापरेह-
ति ॥ प्रात्सराराध्योजपित्वानुव्रतमेतत्समापयेत् ॥ १४ ॥ सोमसूर्यादिकं यस्तु व्रतं कुर्वीत मानवः ॥ अ

321

क्तिं मुक्तिं च लभते त्विह लोके परत्र च ॥ १५ ॥ रक्तपद्मैश्चवंक्षकैस्तथारक्तोत्पलैरपि ॥ अभीष्टलोकेवशार्थं जुहु-
यादर्चितेनले ॥ १६ ॥ राज्यैश्वर्योपभोगार्थं जपेल्लक्षमनन्यधीः ॥ पत्रैर्बिल्वप्रसूनैर्वा दशांशं जुहुयात्सुधीः ॥
१७ ॥ समुद्रतीरे गोष्ठे वा लक्षजापी पयोव्रतः ॥ पायसेराज्ययुक्तेन हुत्वा विद्यानिधिर्भवेत् ॥ १८ ॥ मंत्रवित्
स्वाधिपस्याय शाकालेरोजन्मांतरे ॥ जपेल्लक्षं च जुहुयाद्बिल्वपत्रैर्दशांशतः ॥ १९ ॥ नदेवपुत्ररायानित्याधि-
पत्यं न संशयः ॥ उपोष्य गंगामध्यास्थो राममभ्यर्च्य संजपेत् ॥ २० ॥ लक्षं जपित्वा जुहुयात्कमलान्यथवोति-
लान्च ॥ जातीपुष्पाणि मधुरत्रितयात्कांतिसंलभेत् ॥ २१ ॥ मंदभाग्यः स्थिरं राज्यमथरामामार्चनोत्तमं जपि-
त्वा जुहुयादिदं राज्यश्रियमवाप्नुयात् ॥ २२ ॥ वैशाखेराघवंस्मर्यं पद्मपत्रनिमिषेक्षणः ॥ निराहारोजपेल्लक्षं मो-
नी पंचाग्निमध्यगः ॥ २४ ॥ दशांशं कमलैर्हुत्वा सर्वरोगोभवेध्रुवं ॥ माघमासं जले स्थित्वा कंदमूलफला-
शनः ॥ २८ ॥ जपेल्लक्षं च जुहुयात्पायसेनार्चितेनले ॥ दशांशंपुत्रपौत्राद्यैरुपेतः प्राप्नुयाच्छ्रियं ॥ २५ ॥ श्रीराम-
सदृशः पुत्रः पौत्राप्यस्यप्रजायते ॥ बलिष्ठैः शत्रुभिर्मंत्री पराभूतार्थमानवः ॥ २६ ॥ नदारेनहतेस्मशान-
त्रामांजेरणोजपेत् ॥ ध्यात्वा रघुपतिं क्रुद्धं कालानलमिवापरं ॥ ७ ॥ आकर्णसशराकृष्टकोदण्डभुजमंडि-
तं ॥ रणांगणे रिपून्सर्वान्तीक्ष्णामार्गणवृष्टिभिः ॥ २८ ॥ संहरंतं महावीरमुग्रमैंद्ररथस्थितं ॥ लक्ष्मणादिमहावी-
रैर्युक्तं हनुमदादिभिः ॥ २९ ॥ कोटिकोटिमहावीरैः शैलवृक्षकरोडनैः ॥ वज्राकालहूंकारसोंकारसुमहारवैः ॥ ३०

नदाद्रिरपीधावाद्भिः समरेशित्रुंप्रति ॥ एवंध्यात्वानिराहारोमारणायरिपोःपुनः ॥ ३१ ॥ जुहुयात्तुलमलीतुखैं
र्दशांशंमंत्रसाधकः ॥ अमंत्रंतुसमद्धोपिनशत्रुरवेक्षिष्यते ॥ ३२ ॥ वैरिणांराघवंध्यात्वा तथात्वान्तरघुन
रं ॥ विधायपूर्ववत्सर्वमनायासेनमारयेत् ॥ ३३ ॥ सीताहरणशोकार्त्तसंर्पान्नूहनमच्चैतसं ॥ जपेद्धूप
तिध्यायन्निराहारोजलेवसन् ॥ ३४ ॥ दशांशंचतिलैर्हुत्वाशंभसेद्धत्रुसंहतिं ॥ विधायवायुवीजन्त्राम
त्रामयेत्तिवं ॥ ३५ ॥ जपेत्रक्षंनिराहारोजुहुयाद्भुतितैलैरपि ॥ रामंध्यात्वाविवस्त्रंतंसीतान्वेषणकातरं
३६ ॥ भ्रामयत्यचिरंसाक्षाद्धेमाद्रिमपिवैरिणां ॥ समुद्रनीरेलंकायांहेमप्राकारसंनिधौ ॥ ३७ ॥ कल्पी
वादिभिरस्पेष्ट्वदेवसैनीरदादिभिः ॥ उपास्यमानंसदनिध्यात्वादेवंमलक्ष्मणं ॥ ३८ ॥ विभीषणायगत
पदंतंशरणागतंति ॥ वरदंतंजपेल्लक्षंजुहुयात्पंकजैरपि ॥ ३९ ॥ स्वध्यानमानयेद्धाघुरातानमथवो
प्रभू ॥ निर्मान्त्वनवसुः सफलान्युपलभ्यपुनःपुनः ॥ ४० ॥ प्रमोदयंतंसहस्राचिदानयन्तेप्रियं ॥ रामंध्यात्वा
जपेल्लक्षंहुत्वारक्षांवुजैरपि ॥ ४१ ॥ संमोहयतिवेगेनराजानमपिवाप्रभं ॥ नारादिर्मुक्रम्येषोव
मादिर्भुऋयेऽभिन ॥ ४२ ॥ वाक्सिद्धयेचवागादिःसर्ववश्यायमारुथ ॥ नारादिःप्रदिनासंज्ञासर्वार्थे
विनियोजयेत् ॥ ४३ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिस्वारोविधिमनुत्तमं ॥ रामस्यैकाक्षरंमंत्रंकीर्त्यतेसवरो
मिति ॥ ४४ ॥ ब्रह्मासंमुनिःस्याद्गायत्रंछंदोरामास्यदेवता ॥ स्वर्णियंतरनामानेतन्त्वन्यासंवकारयेत्

षट्दीर्घार्धयुक्तेनबीजनैवषडंगकं ॥ ध्यानपूजादिकंप्राग्वज्जानलक्षंजपेन्मनुं ॥ ६ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामित
नीयांतमंनाविधिं ॥ रामइत्येवकथितोद्व्यक्षरोभुक्तिमुक्तिदः ॥ ७ ॥ एकाक्षरोक्तमप्यादिस्यादनेनषडंग
कं ॥ ध्यानपूजाप्रयोगादिसर्वंक्षेयषडर्णवत ॥ ८ ॥ श्रीवेददशविंशानामयुतस्यलिखित ॥ एकोपच
यकोष्ठेसमंगमेतंप्रपूजयेत ॥ ९ ॥ उपचारैःषोडशभिरामंध्यात्वातथाविधं ॥ क्रमप्राप्तिपदारंभात्स्तो
त्रोमास्पांसमापयेत ॥ १० ॥ जायतेनकार्याणिश्राणिश्लोकवलेःप्रिये गजाश्ववृषवालानांक्षुडो
गोविनश्यति ॥ ११ ॥ षट्कर्माणिविनश्यंतिकृत्याश्चारिप्रणादिना ॥ बंधमोक्षोरोगनाशःसंतोनाशम
नत्रय ॥ १२ ॥ गजराज्यधनादीनांप्राप्तिर्भवतिधनागमः ॥ विज्ञानैवमितासिद्धिर्भवेद्वाचकवर्तिता
१३ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिवत्ययांतेमनोविधिं ॥ तारमायारमाङ्गवाकार्वीजैश्चषड्विधं ॥ १४ ॥ दा
सरोमंत्रराजस्तुत्र्यक्षरपरिजायते ॥ न्यासपूजाप्रयोगादिसर्वंपूर्ववदाचरेत ॥ १५ ॥ अथातःसंप्रव
क्ष्यामिपंचमांतमनोविधिं ॥ द्व्यक्षरश्चंद्रभद्रांतोद्विविधश्चत्र्यक्षरः ॥ १६ ॥ आधिपत्यासार्चेनाश्चतु
सर्वंपूर्ववदाचरेत ॥ विशेषतश्चतुर्वर्गफलदायंमनोमनुः ॥ १७ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिषट्स्वरंचेत
रोऽवं ॥ रामायनमइत्येषोमतःपंचाक्षरोमनुः ॥ १८ ॥ विश्वामित्रोमुनिःप्रोक्तःपंक्तिःछंदोऽस्यदेव
ता ॥ रामभद्रोबीजशक्तिःप्रथमाभिवन्नीक्रमात ॥ १९ ॥ मूर्ध्निमध्येहृदिनाभ्यंघ्रोऽपादयोर्विन्यसेन्मनुं

षडंगे पूर्ववद्ध्यानं ज्ञारोर्मंत्रनायकं ॥ ६० ॥ मध्ये वनं कल्पतरोर्मूले पुष्पलतासने ॥ लक्ष्मणेन प्रगुणि-
तेमक्ष्मः कोणेनसायकं ॥ १ ॥ अवेक्षमाणं जानक्या कृतव्यजनमीश्वरं ॥ जटाभारलसच्छीर्षं श्यामं मुनि-
गणावृतं ॥ २ ॥ लक्ष्मणेन धृतच्छत्रमथवा पुष्पकोपरि ॥ दशास्यमथनं शांतं ससुग्रीवविभीषणं ॥ ३ ॥ विज-
यार्थं विशेषेण तावर्णा लक्षं जपेन्मनुं ॥ प्राग्वद्धामसर्वणादिप्रयोगांश्च साधयेत् ॥ ४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या-
मि सप्तमोऽवमंत्रकं ॥ रामभद्रं डमहाडेसोनतिपुतीहिषा ॥ ५ ॥ सप्ताक्षरोत्रिगदितो मंत्रः सप्रविसेवित-
: ध्यानपूजाप्रयोगादि निखिलं षडर्णवत् ॥ ६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रं सात्विवकाडवं ॥ तारादि-
पङ्क्तिः संयुक्तो द्वेधा सप्ताक्षरो मनुः ॥ ७ ॥ अष्टाक्षरो द्वादशधा कीर्तितो राज्यदायकः ॥ सर्वेषडर्णवेत-
नृपं ध्यानपूजाजपादिकं ॥ ८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रान्नवमसंभवान् ॥ तारो नामश्चतुर्थ्यंतः क्रो-
धो मंत्रं वह्निवल्लभा ॥ ९ ॥ अष्टार्णो यवदा मंत्रो भुक्त्यादिःस्यात्षडर्णवत् ॥ नाशकः सर्वदोषाणां संग्रामविज-
यप्रदः ॥ ५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रान्दशमसंभवान् ॥ ॐ ह्रीं नमश्चरो नादह्रीमित्यष्टाक्षरः परः ॥ ६ ॥ ऋ-
षिः सदाशिवः प्रोक्तो गायत्रं छंद उच्यते ॥ शिवोमारामचंद्रस्ता देवता परिकीर्त्तितः ॥ ७ ॥ दीर्घयोमाययां-
गानि नारपंचोर्णाप्रक्लृप्ये ॥ राममंत्रिनेत्रेसोमाग्निधारे शंभूलिनेवरं ॥ ८ ॥ भक्तोद्धूलितसर्वांगं कपर्दिनमु-
पास्महे ॥ रामाभिरामां सौंदर्यसीमां सोमावतंसिनीं ॥ ९ ॥ पाशांकुशधनुर्वाणा वरांधायेत्रिलोचनां

323

नामशक्तिं तु सीताख्यां वर्णालसं जपेमत्रं ॥१०॥ होमपूजादिकं सद्धेषडक्षरवदितं ॥ विशेषतो भोगदाता संग्रा
मविजयप्रदः ॥११॥ अथैकादशसंयूनात्रराममंत्रा वदाम्यहं ॥ मत्राणांयो मनूक्तामोषडिरादिकैः पृथक्
१२॥ संपुटोते द्वादशधानवार्णमनवः स्मृताः ध्यानपूजादिकं सर्वं तेषां मपार्णकंडवेत ॥१३॥ अथान्यः स
प्रवक्ष्यामि द्वादशाक्षरसंभवं ॥ जानकीवल्लभोङेन्तः स्वाहांतं त्वथ्य हुमादिकः ॥१४॥ दशाक्षरोयं मंत्रः स्याद्वसि
ष्ठोस्य ष्टुतिः स्वराट् ॥ छंदश्च देवता रामः सीतापाणिपरिग्रहः ॥१५॥ आद्यं बीजं द्विठः शक्तिरंगं षड्दीर्घका
मनुः ॥ शिरोललाटभ्रूमध्यतालुकाठहृद्यपि ॥१६॥ नाभ्यंघ्रुजानुपादेषु दशार्णान्विसेन्मनो ॥ अयोध्या
नगरे रम्ये चित्रसौवर्णमंडपे ॥१७॥ मंदारपुष्पैराबद्धवितानेतोरणान्विते ॥ सिंहासनसमारूढं पुष्प
कोपरिराघवं ॥१८॥ रक्षोभिर्हरिभिर्देवैर्दिव्ययानगतैः शुभैः ॥ संस्तूयमानं मुनिभिः प्रहृष्टैर्न्नयसेवितं ॥
१९॥ सीतालंकृतवामांगं लक्ष्मणेनोपशोभितं ॥ श्यामं प्रसन्नवदनं सर्वाभरणभूषितं ॥२०॥ ध्याय
न्नेवं जपेन्मंत्रं वर्णलक्षमनन्यधीः ॥ जपपूजाद्यप्रयोगादि सर्वमस्य षडर्णवत् ॥२१॥ अस्यत्रयोदशेजातं
राममंत्रं वदाम्यहं ॥ शमोङेतो ध्वजः पाणिस्तथा स्याद्वेन्हिर्मुंदरी ॥२२॥ दशाक्षरोष्टतिर्ब्रह्मा विराट्
छंदोस्य देवता ॥ राक्षसांतकरो रामो राजा।जंपरिकीर्तितं ॥२३॥ स्वाहाशक्तिर्ध्रुवीजेन षडंगानि समा
चरेत् । वर्णन्यासं तथा ध्यानं पौरश्चरणिकं विधिः ॥२४॥ दशाक्षरोक्तवत्कुर्याच्चापवाणधरं स्मरेत् ॥

।विशेषाज्ज्ञानपद्मासंज्ञहृद्राम्यप्रदायकं॥२५॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि यां ध्यमचंतरोड्वं॥ ॐ हृड्गवन्तेरामचं
ड्रौच ड्रे·वृणे॥२६॥ अकाराद्दिविधोप्यस्य मुनिध्यानजपादिकं॥ दशाक्षरं च देवस्याद पंकत्स्याराकारकः॥२७
अथ वक्ष्ये वायुमनोपामितं मंत्रनायकं॥ श्री रामजय रामेति जय राम जयेति च॥२८॥ त्रयोदशाक्षरो मंत्रः सर्व
मस्य दशार्णवत्॥ यदत्रयो हिरा हृअतेरंगन्यासं समाचरेत्॥२९॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि परतोयामितं मठे सता
रं हृड्गवन्तेरामान्नोम तानतः॥३०॥ पुनश्चायपदं पश्चाद्हृन्तं नो ह्यादशाक्षरः॥ विश्वामित्रोमुनिः छंदो गायत्रं
देवतामनो॥३१॥ दशास्यदर्पदलनो रामभद्रः प्रकीर्तितः॥ नारोबीजे नमः शक्ती राममंत्रः षडंगकं॥३२॥ पू
लमंत्रः कोशलेड्रः स्वस्यसंवनतः परं॥ रावणांतकनामा च सर्वलोकहितं तथा॥३३॥ न्वाड्रुप्रसन्नवदनस्थ
नुर्ध्यानमस्मावदेत्॥ वंदितामस्यापदनेभरतापतनार्विते॥३४॥ रम्यैः सुगंधिपुष्पाढ्ये हृं स्रहं देसूमंडि
ते॥ त्रिःमाराभिर्षिप्टहड्ग तेनूर्यादिनिःस्वने॥३५॥ युहृतनन्स्वपरितोजपमंगलभाषिते॥ पारिष्टप्रस्तोराशीव
कर्पूरेणुजगं नाशाकुसुमसौरभ्यवाहिगंधवहंचित॥ देवगंधर्वनारीभिर्गायंतीभिरलंकृते॥ सितातपत्रसमाकृ
टपुष्पकोपरिराघवं॥ सौमित्रिभीतापद्हिन्जटामुकुटशोभितं॥३८॥ चोपवाणाधरं श्यामं समुग्रीवविभी
षणां॥ हत्वा रावणमायातं कृतत्रैलोक्यरक्षणां॥३९॥ रामभद्रं हृदि ध्यायन् दशलक्षं जपेन्मनुं॥ होमपूजाप
योगादि सर्वज्ञे यं बडर्णावत॥४०॥ अथ वक्ष्ये विभीषणोवामितं राज्यदायकं॥ रामभद्रे महेष्वासरघुवीरनपोत्तम

324

४१ ॥ दशास्यांतकमां रक्ष देहि दापय मे श्रियं । द्वात्रिंशदक्षरो मंत्री । विश्वामित्रो मुनिर्मतः ॥ ४२ ॥ छंदोनुष्टुप् देवतास्य रा
मभद्रः प्रकीर्त्तितः ॥ चतुःसागरवेदाद्रिवस्वेषोरंगकल्पने ॥ ४३ ॥ मम केवलललाटे च नेत्रयोः कर्णयोस्तथा । गंडयो
श्चनसो । वास्येन नश्ठिजुजन्मूलया ॥ ४४ ॥ कूर्परद्वितये वापि मणिबंधद्वये तथा । कंठे च स्तनयोर्हृत्के नाभौ वज
ठरे कटौ ॥ ४५ ॥ मडुदो पायावूरुमूलद्वये जान्वोश्चगुल्फयाः । मंत्रवर्णान्न्यसेत्तेन जपावावधिकारवान् ॥ ४६ ॥
पूर्वोक्तं ध्यानमंत्रापि त्रिलक्षं प्रयतोन्नयेत ॥ पीनं वा चिंतयेद्राममंधनार्थी मठे जपेत ॥ ४७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि लक्ष्मणोयां मितं मनुं । नारो नमो भगवते उतःस्याद्युग्तंदनः ॥ ४८ ॥ रक्षोघ्नविशदायेतिमधुरं तिप्रदं ततः
प्रमत्तवदनायेति मनन्ध्रामितनेजसे ॥ ४९ ॥ बलायेतिचरामायविष्णवेतमहृन्मयं समचत्वारिंशदर्णो
मालामंत्रउदाहृत ॥ ५० ॥ मुनिः पितामहः छंदः स्यादनुष्टुप्देवता । राज्याभिषिक्तो रामश्री । वीजं शाक्तेन
स्मिति ॥ ४७ ॥ समर्त्तसप्तदशषड्डसंख्यैः षडंगकं ॥ शिरोमुखहृक्ष्ममध्येषु नेत्रयाः कर्णयोर्मसो ॥ ४८ ॥ गंडयो
रोष्ठयोर्दंतपंक्त्योरास्ये च कक्षयोः । तथा कूर्परयोर्न्यस्येत्तथैव मणिबंधयोः ॥ ४९ ॥ अंगुलिमूलयोश्चैवाथांगुली
नां तथाग्रयोः । कंठे हृदिस्तनद्वंद्वे पार्श्वयोः पृष्ठके कटौ ॥ ५० ॥ जठरं च तथानासो माक्षिठ्ठाने ध्रुजंगदे तथा
वक्षणायो रूरुसंध्यो र्जानुजंघयोः ॥ ५१ ॥ गुल्फयोरंगुलाग्रेषु क्रमाद्वर्णान्प्रविन्यसेत् । ध्यानं स्याच्छाक्षरप्रो
क्तं लक्ष्मसमेकं जपेत्मनुं ॥ ५२ ॥ विल्वैः पुष्पैः पत्रैर्वा तिलैर्हि मधुमाघुतैः । मधुरत्रययुक्तेन पायसेनाथवा द्व

त्रैः ॥ ५३ ॥ होमं दशांशतः कुर्यात्तथा सर्वत्र तर्पणं ॥ मार्जनं भोजयेद्विप्रान्प्रयोगादिं च पूर्ववत ॥ ५४ ॥ अथातः संप्र
वक्ष्यामि शत्रुघ्नोपासितां परां ॥ जयदां रामगायत्रीं भक्तानां भुक्तिमुक्तिदां ॥ जन्मप्रभृतिपस्यापं दशाभिर्याति संक्ष
यं ॥ ५५ ॥ पुरा कृतं रानेनैव सहस्रेणात्तपेन वा ॥ पुरश्चरणमस्याश्च चतुर्लक्षजपावधि ॥ ५६ ॥ यद्वा पात्रं च पूजा
दिसर्वं पूर्वंकरुवरेत ॥ नारादिरेफा गायत्री भुक्तिमेव प्रयच्छति ॥ ६१ ॥ मायादिर्विवैदर्थ्यंरमादिश्च श्रियं परां
मदनेनापि संयुक्ता संमोहयति मेदिनी ॥ ६४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि विश्वासीतापामितं मनुं ॥ श्रीरां रामाय
हुं फट् च स्वाहान्तोयं नवाक्षरः ॥ ६५ ॥ अगस्त्येस्य मुनिः प्रोक्तः पंक्तिश्छंद उदाहृतं ॥ श्रीमद्दाशरथी रामो देव
तापरिकीर्तितः ॥ ६६ ॥ स्वाहाशक्तिश्च वां वीजं वीजेनैव षडंगकं ॥ सबिंदुकपकाराद्यैः पंचांगन्यास ईरितः ॥
६७ ॥ नीलोत्पलदलश्यामं जटामुकुटमंडितं ॥ पीतांबरधरं देवं पीतकुण्डलभूषितं ॥ ६८ ॥ दक्षिणे लक्ष्मणं
ध्यायेत्कनकाभं किरीटिनं ॥ वामभागे जगद्धात्रिं प्रकृतिं परमेश्वरीं ॥ ६९ ॥ सीतां चंपकगौरांगीं श्वेतव
स्त्रविभूषितां ॥ सर्वाभरणसंयुक्तां द्विभुजां रत्नकुण्डलां ॥ ६६ ॥ धनुर्वाणकरौ देवौ सीतापद्मकरां स्मरेत
पद्मारामं च तर्जोंरुच करांगांवासिशांङ्किणी ॥ ६७ ॥ सीतालक्ष्मणसंयुक्तं ध्यायेत्कल्पतरोरधः ॥ ध्या
त्वैवं हृदये रामं मंत्रेणावाहयेद्यजेत ॥ ६८ ॥ षट्कोणमध्येरामं तु कोणेष्वंगानि मार्चयेत ॥ तद्वाह्येष्टदले
पूर्वदिगादौ भरतं यजेत ॥ ६९ ॥ हनूमंतं लक्ष्मणं च तां ववं तं क्रमेणा च ॥ शत्रुघ्नमर्चयेत्पश्चात्सृजयेद्वहि

325

भीषणां ॥ ७४ ॥ सीतांदृष्टीवमक्षेनुदिक्पालान्हेतिभिःसह ॥ जपेद्द्वादशलक्षाणि होमश्चाशोकपुष्पकैः ॥ ७५ ॥
तर्पणादि ततः कृत्वा प्रयोगान्हे विभीषण ॥ रक्षापामार्गपत्रैश्च मधुरत्रयसंयुतैः ॥ ७६ ॥ रेकालयगीर्नैरुपा
दष्टतंलोकचरयकृत ॥ तपापुष्पैस्तैर्भस्मतिलकंलोकवश्यकृत ॥ ७७ ॥ मल्लिकाभिर्जगद्वश्यं भवत्येव न
संशय ॥ लक्षत्रयं जपेन्मंत्री सर्वज्ञानमवाप्नुयात ॥ ७८ ॥ गुग्गुलोत्थापिज्ञानाणि षडिलस्येनुविरन्ति ॥
तवभिर्देवकन्याभिर्देवराज्ये च मोदते ॥ ७९ ॥ चंडसूर्योपरागे तु मायाकावध्यमिमन्त्रितः ॥ कपिलास्तंपि
वेद्यस्तु दूर्वारसविमिश्रितं ॥ ८० ॥ भवीकोतिष्मतीतैलंमेकोलरसमिश्रितं ॥ शुद्धंब्राह्मीरसंवापि समर्व
तोभवेद्धतं ॥ ८१ ॥ संध्यात्रये प्रतिदिनं सहस्रत्रितयं जपेत ॥ मासेन मत्त दैश्चयं जायते नात्र संशयः ॥ ८२
ञीकामो तु कुर्यात्सप्तैरधुनत्रिमधुप्लुतैः ॥ धनवान्जायते मंत्री द्वितीयइवयेक्षणः ॥ ८३ ॥ विल्वपत्रैश्चतु
कुर्याद्दथवानस्फलैर्हुनेत ॥ लक्षमेकंनिधिस्थानेतिभिलाभो भवेद्ध्रुवं ॥ ८४ ॥ पृथक्कुशपयोदूर्वामनु
ग्रापायुतंहुनेत ॥ तावद्दूर्वागुडूचीभ्यां सर्वरोगनिवृत्तये ॥ ८५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मयेवोपासितं
सुराः ॥ स्थानप्रदं महामंत्रं सनत्काशेनपासितं ॥ ८६ ॥ ॐ नमो ब्रह्मदेवाय रामायाकुंठमेधसे ॥ ॐ नम
ञोकपार्थायस्वस्मदंडार्पितांघ्रये ॥ ८७ ॥ शुकदेवासुतिश्चास्येछंदोनुष्टुप्प्रकीर्तितं ॥ श्रीरामोदेवता
वीजंपार्थः शक्तिरुच्यते ॥ ८८ ॥ चतुःपादैःसमस्तेन पंचांगविधिरीरितः ॥ प्रागुक्तध्यानादिकंलक्षं

॥ मे॰तं ॥
॥ ३२६ ॥

श्रुरभ्युयाप्रकीर्त्तिता ॥ ८९ ॥ श्राद्धपाय सहामोत्र ब्राह्मणाचीत माचरेत ॥ प्रयोगः पूर्वमंत्रोक्तो मोक्षार्थी
साधयेदतं ॥ ९० ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि शक्तेर्गोपालितंमंत्रं ॥ येनकारादहामुक्तो रावणात्पुरेन्द्रः ॥ ९१
तारोन मोभगवते रामभद्राय संवदेत ॥ वंदीविप्रकाण्वले स्वाहान्ता विंशदक्षरः ॥ ९२ ॥ विभीषणामुनिः
प्रोक्तो जगती छंद इरितं ॥ स्वाहाशक्तिश्रुवो बीजरामभद्रास्य देवता ॥ ९३ ॥ एकत्रिसप्तार्कनवाकृतिव
र्णैर्मनो क्रमात ॥ मूलतस्तुः षडंगानि जपेल्लक्षमितं तदा ॥ ९४ ॥ प्रागुक्तो मादिकं सर्वपदर्थं तप्यते प्रतं ॥
सप्राप्नजायते मोक्षो नात्रकार्या विचारणा ॥ ९५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सीतामंत्रमहाद्भुतं ॥ श्रीं ॥ सीता
य नमः स्वाहा सीतामंत्रः षडक्षरः ॥ ९६ ॥ जनको स्य मुनिः छंदो गायत्रं देवमास्मनोः ॥ सीता भगवती प्रोक्ता
श्रीं बीजं शक्तिरयको ॥ ९७ ॥ दीर्घस्वरेभुजाद्येन षडंगानि प्रकल्पयेत ॥ पजये वैलवी पीठे ध्यायेद्रामः
रसंयुतां ॥ ९८ ॥ स्वर्णाभामंबुजकरां रामालोकनतत्परां ॥ वर्णालक्षं जपेन्मंत्रमिष्टार्थसाधयेत्ततः
९९ ॥ आरोग्याय घृतं स्नोत्रो वूलं वश्यमिहद्वये ॥ श्री फलानि तिला न्याय मुक्त ये जुहुयात्सदा ॥ १०० ॥ अ
थातः संप्रवक्ष्यामि लक्ष्मणस्य मनुं शुभं ॥ लंलक्ष्मणाय हृदयं मंत्रः सप्ताक्षरो मतः ॥ १ ॥ अगस्त्यर्षिः अगा
यत्री छंदो देवश्चलक्ष्मणः ॥ नमः शक्तिश्चलं बीजं पुरुषार्थचतुष्टये ॥ २ ॥ नियोगश्च षडंगानि बीजे संपु
टितानी कं ॥ द्विभुजं स्वर्णरुचिरतनुं पद्मनिभेक्षणं ॥ ३ ॥ धनुर्बाणधरं रामसेवासंलक्ष्ममानसं ॥ पूजाग

328

॥ रामः ॥
॥ ३२६

५२

तैस्तवैपीठसांगावरणार्चिता ॥ ४ ॥ सम्यल्लक्षं पुरश्चर्यां ततः सिद्धिः प्रजायते ॥ भरतस्यैव सेवस्या शत्रघ्नस्याप्य
यं विधि ॥ ५ ॥ रामचन्द्रोक्तयोगांश्च कुर्याद्यापि साधकः । विघ्नोपतो ब्रह्मचर्यात्सिद्धिरेपादूनेभवेत ॥ ६ ॥ अथा
तः संप्रवक्ष्यामि हनुमन्मंत्रान्मतोऽद्भुतान् ॥ कृतः सत्य भगगा कलिद्वापरसंधिगः ॥ ७ ॥ हृद्वये कलिधर्माणां
भक्तानां तारणाय च एकस प्रतिरूपासो प्रतिमच्चे नरेश्वरेत ॥ ८ ॥ तदुक्ताचरणात्साक्षात् तन्द्रूस्याचरणाद्भु
क्ति रतिनन्यं समाख्याता विभवस्य भवस्य च ॥ ९ ॥ जातवश्चाद्येकलियुगेत्रामागोधीरनेरतः ॥ तत्कर्मकुर्व
तो यातनात्तासामर्थ्यं विभाविता ॥ १० ॥ स्वधर्मनिरतानां च कलौ जन्ननतायते ॥ तस्य मंत्रं प्रवक्ष्यामि भुक्तिमु
क्तिप्रसाधनं ॥ ११ ॥ गोपीजनवल्लभाय स्वाहा मंत्रो दशाक्षरः ॥ नारदोस्यऋषिः प्रोक्तो विराट् छंद उदाहृतं ॥ १२
देवतानंदपुत्रः क्लीं बीजं शक्तिः स्वाहा प्रिया ॥ स्याद्विस्रूपर्वपदकैः त्रैलोक्यरक्षणादिकैः ॥ १३ ॥ स्फुरांतादिके
श्चक्रशब्दैः स्वाहांतकैश्चरेत् ॥ जातिश्चक्रेष्वपंचांगमंत्राणां तेषु विन्यसेत ॥ १४ ॥ हृदये शीर्षके चैव शिखावामां
कवचे तथा ॥ नेत्रे पार्श्वद्वयेकपोपदृष्ट स्वर्णत्रिवक्रमात् ॥ १५ ॥ ततः करतले पृष्ठे व्यापकलेमविन्यसेत
प्रणवाद्यंतदंतं च सकरेन्मतं बुधः ॥ १६ ॥ वामांगुष्ठे समारभ्य क्षांगुष्ठांतकंन्यसेत ॥ तारसंपुटितैर्वर्णैर्दश
मिश्रनमोयुतैः ॥ १७ ॥ एवसंहारस्ताम्याजुन्यासः प्रथममीरितः ॥ दक्षांगुष्ठादिवामांते सृष्टिन्यासस्तदाहृतः ॥ १८
अंगुष्ठाभ्यां समारभ्य कनिष्ठांतं स्थितिर्भवेत ॥ एवं न्यासत्रयं चेति पंचन्यासाः प्रकीर्तिता ॥ १९ ॥ दशवेम मंत्र

पंचांगं वामदक्षिणहस्तयो॥ दशांगुलिषु विन्यसेन्मध्ये नाडीः प्रकीर्तिताः॥ २० आदौ मूलं समुच्चार्य मातृ
कां सबिंदुकां॥ विपरीतं पुनर्मूलं विन्यसेन्मातृकास्थले॥ २१ मातृकासंपुटं न्यासः सप्तमः परिकीर्तित
ःआदावंते समुच्चार्य मंत्रवर्णान्सबिंदुक॥ २२ परायाश्चकलतत्वाम्यनेन मध्ये तु विन्यसेत्॥ तत्तन्न्यासो व
लोमो यमष्टमः परिकीर्तितः॥ २३॥ पादयोः शोफाति हृदि मूर्द्धदेशे पुनर्हृदि॥ पुनर्हृदि च सर्वांगे सकलांगके
२४॥ दशतत्वानि न्यासोयं तेजो वायुर्नभस्तथा॥ अहंकारो महत्तत्व प्रकृतिं पुरुषः परः॥ २५॥ सर्वांगानि तु य
दांतमेवमेव ब्रह्मविन्यसेत्॥ विलोमतस्तु न्यासोयं नवमः परिकीर्तितः॥ २६॥ मस्तकादि तु पादांतं करा
भ्यां व्यापकं न्यसेत्॥ नारेशायुहितं मंत्रं त्रिवारं दशमस्त्वयं॥ २७॥ पादयोर्जानुनोर्लिंगे जठरे हृदये मु
खे॥ नासायां कर्णयो— क्ष्णोः शिरसि क्रमतो न्यसेत्॥ २८॥ सबिंदुकान्मंत्रवर्णांतंतारोह्यियोत्रिशः॥
मंत्रश्चेन्नेत्रयोर्वर्णो नासायां च मुखे हृदि॥ २९॥ जठरे वंतजेजान्वोः पादयोरष्टकमान्न्यसेत्॥ मंत्रवर्णा
न् द्वादशोयं स्यान्न्यासः प्रकीर्तितः॥ ३०॥ हृदये जठरे लिंगे जानुनोः पादयोरष्टके॥ अष्टकोः ७क स्यो
ने सिभुखे मंत्रवर्णान्क्रमान्न्यसेत्॥ ३१॥ स्थितिन्यासः समाख्यातो मूलस्यायं त्रयोदशः॥ मूलाधारे
ध्वजे नाभौ हृदये च गलामुखे॥ ३२॥ भ्रूंस— स्त्रभ्रुग्मे च न्यासोयं स्याच्चतुर्दश॥ स्कंधे नाभौ कुक्षि हृदोः कु
चं पार्श्वद्वये तथा॥ ३३॥ पृष्ठांगे शापो न्यसेन्मंत्रवर्णान्यं वदशास्त्वयं॥ नतकामन— यो द्वर्णाः कर्णा

327

॥ राम ः
॥ ३२७

योर्नासिकाद्वये ॥ ३४ ॥ गंडयोश्च न्यसेद्वर्णान्न्यासोयं षोडशः स्मृतः ॥ दक्षिणेभुजमूले च तन्मध्ये मणिबंधके ॥ ३५ ॥
मूले कृलीनामग्रे च तथांगुल्यादिपंचसु ॥ क्रमेण विन्यसेद्वर्णान्न्यासः सप्तदशः स्मृतः ॥ ३६ ॥ एवं वामकरे न्यस्य
न्यासस्त्वष्टादशो भवेत् ॥ दक्षोरुमूले जानौ च गुल्फे चांगुलिमूलके ॥ ३७ ॥ अंगुल्यग्रे तथांगुष्ठादौ न्यासस्तू
नविंशकः ॥ एवं न्यसेद्वामपादे न्यासो विंशमितः स्मृतः ॥ ३८ ॥ मस्तके तत्पूर्वभागे दक्षपार्श्वे शिरस्यथ वाऽ
युग्मसविश्रुग्मे न्यासाः स्युष्टैकविंशतिः ॥ ३९ ॥ शीर्षाक्षिकरठकाठरोमवरे मूलाधारके ॥ लिंगेनाभिनिपा
देच द्वाविंशोयं प्रकीर्त्तितः ॥ ४० ॥ कर्णयोर्गंडयोर्न्नस्येदंतयोस्तथा ॥ पार्श्वयोश्च स्पधिजोष्ठोर्नुनीत
घयोः पदे ॥ ४१ ॥ युग्मन्यासोयमाख्यातस्त्रयोविंशतिसंख्यकाः ॥ चतुर्दशांसमारभ्य दशन्यासान्समुपेतल
४२ ॥ विभूतिपंजराभरणक एवं प्रकीर्त्तितः ॥ अशेषसुखधर्मार्थकीर्त्तिकांत्यादिकारकः ॥ ४३ ॥ नरनारीम
रेन्द्राणां वश्यकर्माणि शस्यते ॥ भुक्तिदो मुक्तिदो भक्तिप्रदो विलोः पदांबुजे ॥ ४४ ॥ कुर्यान्मंत्री ततो न्यासंर
स्तिहेत्पंचमे ॥ मूर्तिपंजरराणमाख्यं प्रोक्तं पापप्रणाशनं ॥ ४५ ॥ पुनः सृष्टिस्थितिन्यासादशांगन्यास
माचरेत् ॥ पंचांगन्यासकं कृत्वा मूर्तिन्यासं समाचरेत् ॥ ४६ ॥ प्रोक्तमाद्यप्रकरणे न्यासानामुपकल्प
मे ॥ वेलत्र्योदशं ये मुद्राः पूर्वोक्ताः सकला अपि ॥ ४७ ॥ एकं कृत्वा विधानेन मंत्री मंत्रकलेवरं ॥ त्र्यये
नेवोधितं नित्यं हृत्संध्यायेज्जगत्पतिं ॥ ४८ ॥ पूर्वं हृदावनं रम्यं स्मरेत्पुष्पविराजितं ॥ नवीनवल्लवोडेक

मे.तं.
३२८

फलगंधदन्तिसंयुतं ॥ ४९ ॥ मधुपैः कृतझंकारैः कीराद्यैश्च निनादितं ॥ आदित्यतनयापार्श्वं लहरीकरशीतलं ॥
५० ॥ नास्मिचननने कल्पतरुं मवपत्रवशोभितं ॥ स्वर्णशाखाग्रसंयुक्तं नवरत्नफलान्वितं ॥ ५१ ॥ दिव्याम्रनै
घवर्षंगाऋवंतं विघ्नमृष्ठितं ॥ ज्वलज्ज्वलसमावर्त्तांपुष्पवरेणुविभूषितं ॥ ५२ ॥ षडूर्मिरहितं संवीतस्याधस्ता
द्रुवंस्मरेत ॥ माणिक्यकुट्टिनं तत्रयोगं पीठविचिंतयेत ॥ ५३ ॥ पद्ममष्टदलं तत्र यथोक्तं रक्तवर्णकं ॥ नमस्य
धोमुखासीनं कृष्णध्यायेदनन्यधीः ॥ ५४ ॥ उद्यदादित्यसंकाशं प्रसन्नवदनविभं ॥ इंद्रनीलमणिप्रख्यं
स्वदीर्घशिरोरुहं ॥ ५५ ॥ मायूरेणापि पिछेन राजमानोत्तमांगकं ॥ भ्रमराक्रांतकल्पद्रुपुष्पकसंशोभिमस्त
कं ॥ ५६ ॥ कुंतलालकविभ्राजन्मालकर्णाकृतोत्पलं ॥ गोरोचनान्वितिलकं पूर्णचंद्रनिभं स्मरेत ॥ ५७ ॥
पद्मनेत्रं दीप्तमणिमकरकृतिकुण्डलं ॥ कपालमध्यललावरापविजितत्वछदर्पणं ॥ ५८ ॥ श्रमबुंदुतोत्ता
सिकं चपकविंवफलाधरं ॥ दाडिमीवीजरदनं कंबुकंठरकंधरं ॥ ५९ ॥ आरण्यपल्लवैः पुष्पैः कृतग्रैवेयमं
पदं ॥ कौस्तुभप्रभयादीप्तविशालात्रनचवस्तनं ॥ ६० ॥ श्रीवत्सांकांकितोरस्कं वृषस्कंधं वत्सारिणं ॥ अजा
नुलंविदोर्दंडंवलित्रयपुतोदरं ॥ ६१ ॥ क्षुद्रघंटिकयावद्धकाटग्रैवेयराजितं ॥ चक्रांरवेलसन्नपसीत
भकपचादिभिः ॥ ६२ ॥ क्रालेशाप्रभृतिभिर्न्हेरंकितनत्वछपत्रलं ॥ मृणालांगुलसमासक्तवंशछिद्रापितांगु
लिं ॥ ६३ ॥ नउथदिव्यसज्जोगाभ्रवराहतमानसं ॥ अपांगैः प्राणिजातं तु मोहयंतमनारतं ॥ ६४ ॥ परमात

328

राम:
३२८

दलं दोहंसपूर्णाः कृतमानसं ॥ प्रत्यपसमासक्तस्वांतनेत्राभिरामहृतं ॥ ६५ ॥ गोभिरुधोभराक्रांतमंदयानाभिरे
वच ॥ कवलीकृतसंत्यक्तग्रासमलशाभिरव्यग्र ॥ ६६ ॥ त्रल्कनल्लनपानेभसंभ्रमानननिर्गतौ ॥ डिण्डीरपिंडसंयु
क्तैउगौर्हृदिमनोहरैः ॥ ६७ ॥ वंशवादनसोक्रीतगीताकर्णनलालसैः ॥ उन्नेमिनीकृतश्रोत्रपुटयुग्मैश्चतर्णके
६८ ॥ किविषाराणीनरोभूतिजानकंठहूनिमंसलकैः ॥ परस्परविमृदार्थखुरस्पृष्टमहीतलैः ॥ ६९ ॥ लिगैर्गुरुभिन्नसु
च्छैः सुशोभिगलकंबलैः ॥ वत्सवत्सासमूहैश्च संहृतं तदनंतरं ॥ ७० ॥ कृतडुंनाडाहूतालैर्गतदीर्घककुद्दरैः
उक्षकाभिश्चटापीतवेणुशब्दसुधारसैः ॥ ७१ ॥ सवयस्कैश्चगायडिन्नेस्पडिलुत्स्पृबरोः ॥ नानावेषधरैर्गो
पैः संल्कवाह्निवडिः समाहृतं ॥ ७२ ॥ मधुराकृतिभिर्वालैरस्पष्टाडुतभाषरोः ॥ शार्दूलनखसंनद्धगला
कल्पैस्तथावृतं ॥ ७३ ॥ ततो गोपपुरंश्रीराणी स्मरेद्हृदं समाहितः ॥ मज्जावभावकल्लोलसंजीवितमनोभवं ॥ ७४
वत्त्रवीवत्यवगवां देवहृंदवहिःस्मरेत् ॥ संमुखे देवदेवस्य ज्ञांस्तंधनसंचयं ॥ ७५ ॥ ऋषिसंघांस्तथा दक्षे
वेदाध्ययनतत्परं ॥ धर्मार्थिनः स्मरेत्पश्चात्सनकप्रमुखांस्तथा ॥ ७६ ॥ वामे मंत्रीकयोगीडास्यक्षगोधर्वकि
न्नरान् ॥ सिद्धविद्याधरांश्चापि चारणानप्सरोगणां ॥ ७७ ॥ अनेकश्रुतिसंपूर्णवीणावादनतत्परं ॥ आकाशे
नारदं ध्यायेन्मुनिवर्यगणमयं ॥ ७८ ॥ एवं ध्यात्वा यजेत्पीठे वैष्णवे नवशक्तिके ॥ आदौ स्वीयं पीठमेयं दे
हे मानसिकार्चनं ॥ ७९ ॥ बाह्यपूजां ततः कुर्यान्मूर्त्तिं मूलेन कल्पयेत् ॥ न्यासोक्तक्रमतः पश्चाद्हृदाद्यै

मे.तं.
३२९

देवमर्चयेत् ॥ ८० ॥ महणास्थित्वा च संपूज्य पंचांगं च दशांगकं ॥ वर्गां च वनमालां च श्रीवत्सं कौस्तुभं तथा ॥ ८१ ॥
पूजयेत्कृष्णदेहस्थानन्तश्चावरणावेनं ॥ कार्णिकायां चतुर्दिक्षु देवस्य परितोर्चयेत् ॥ ८२ ॥ दामसूदामवसु
दांग्रं चाकिंकिणी दानकं ॥ तेजारूपधराह्लेनकेसरथगपूजनं ॥ ८३ ॥ रुक्मिणीप्रमुखैरष्टौ पत्रेष्वष्टमहिषीर्य
जेत् ॥ रुक्मिणी सत्यभामा स्यादग्निज्जसुनंदिका ॥ ८४ ॥ कालिंदी जांववंती च मित्रविंदा सुशीलका ॥ कमल
चार्घ्यपात्रं च करयोर्दक्षिणान्ययोः ॥ ८५ ॥ विभ्रती दिव्यभूषाभावस्त्रलेपादिभिर्युता ॥ रत्नभाररत्नताना
नारत्नजालविभूषणा ॥ ८६ ॥ सत्रागेषु मतः पूज्या वसुदेवश्च देवकी ॥ नंदगोपा यशोदा च बलभद्रः सु
भद्रिका ॥ ८७ ॥ गोपाला गोपिका कृष्णसख्यो स्कंदरीक्षणाः ॥ स्वर्णाभा वसुदेवस्तु भ्रभा नंदः प्रकीर्तिता
॥ ८८ ॥ ज्ञानमुद्रां धारयंति दक्षे वामे भयं तथा ॥ दिव्यवरस्त्रानुलेपादिपुष्पालंकारसंयुतो ॥ ८९ ॥ रक्तश्याम
तिभेनद्वत्यानरौ दक्षिणे करे ॥ वरं वामे वहंस्तौ नृपात्रे सुपयसा भृतं ॥ ९० ॥ मुक्ताहारधरे रत्नकुंडलादि
विभूषितं ॥ बलभद्रमुकुंदाभो मुशली हलसंयुतं ॥ ९१ ॥ नीलांबरो मदोन्मत्तश्चं चलश्चैवकुंडलः ॥ नाभो
पावनरस्मात्सा गोपपत्न्यः संप्रार्चिता ॥ ९२ ॥ अश्वथेव हिश्च पूर्वादौ मंदारपारिजातकं ॥ संतानं कल्प
वृक्षं च चंदनं च प्रपूजयेत् ॥ ९३ ॥ दीर्घनेत्राहृत्वागोमूत्रेण दिगीश्वरान् ॥ तदायुधानि पूर्वोक्तंवि
धिना सम्यगर्चयेत् ॥ ९४ ॥ शर्करादधिसंयुक्तं सघृतं गोपयो हविः ॥ नालिकेरखंडोपपांत्रवनीतमितो

329

रामः
३२९

५५
५०

पलां ८५ मोचाफलंसोपदंशंसकौडंतच्चिरंभुचि नमःसंकल्पनैवेद्यंग्रासमुद्रांप्रदर्शयेत् ८६ ह्रींनमः
पःपरब्रह्मात्मनिरूढायसंवदेत् नैवेद्यंकल्पयामीतिद्वौवैशस्परणौंमनामनुः ८७ समर्प्यैवंनिवेद्यंहि
कुर्यादन्यमुरोक्तवत् नतश्चाक्षतयंकेनत्वीपदेहंविभूषयेत् ८८ मूलमंत्रेणमंत्रज्ञोमूर्ज्ञिपंचरमंत्रके
त्वलाटादिषुकुर्वीतनतिलकानिहनामया ८९ कूर्यात्पुष्पांजलींसंचतुलसापुष्पनाबुधः मूलमंत्रस
मुच्चार्यपादपद्मद्वयेविलो ९० कावीरहृदयनाथमध्यदेहेप्रकल्पयेत् अंभोजयुग्मतःपश्चाऽजमां
गेनिवेदये ९१ एभिःसर्वैःसर्वगात्रेताख्यतःकुसुमांजलीन् देवस्यदक्षिणेदद्यात्फुल्लपुष्पाणिमंत्रवित्
९२ रक्तपुष्पाणिवामेनफुल्लरक्तपरीरकैः सप्ताक्षरसंयुक्तमित्थंकल्पस्यपूजने ९३ सर्वसंपत्कर
पुंसांभागमोक्षफलप्रदं अंगेरिडादिवर्जप्रमुख्येणहृतित्रयं ९४ संक्षेपपूजनंत्वेतन्नःफलाष्टकंय
जेत् कलौवासुदेवंनारायणादेवकिनंदना ९५ यउग्रदेश्वरार्थायोत्सुराजंनभारहत् धर्मसं
स्थोनकण्ठेनिडेनमोक्तप्रवादिकाः ९६ एतैरेवविधानव्याकल्पार्चांहयथवाबुधैः मूलमंत्रयथाशक्ति
जयित्वानलंपबुधः ९७ समर्पयेदर्घजलेगंधपुष्पाक्षतादिभिः स्तुत्वातत्त्वौहृदंभोजेसमुद्वास्यतमे
वतः ९८ ततःपूर्वोक्तविधिनादीक्षितःप्रजपेन्मनुं मंत्रार्थचिंतयन्मंत्रीनियमस्थोजितेन्द्रियः ९९ च
त्वारिंशत्सहस्राणिध्वेतपपासमालया पश्चान्मंत्रस्यसिद्ध्यर्थदशलक्षंजपेत्सुधी १०० लक्षंहुनेडकमप

भैः सितासर्पिनमधुत्रयैः शर्कराघृतयुक्तेनहविर्डक्षेराग्राहुनेत् ॥ १ ॥ तर्पयेत्सलिलैः शुद्धैः श्चंदनवासितैः
आत्माभिषेकं कृत्वाथ भूदेवान्पूजयेत्ततः ॥ २ ॥ नानाविधैर्भक्ष्यभोज्यैस्तांबूलैश्च सदक्षिणैः ततोनिजगुरुं
सम्यक्प्रणिपत्ययथाविधिः ॥ ३ ॥ धनधान्यांबराद्यैश्च वित्तशाठ्यविवर्जितः तोषयेत्परयाभक्त्या निजकार्य
स्यसिद्धये ॥ ४ ॥ ततः सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्विजितांछितान् कुर्याद्भक्तियुतः सम्यग्दिंस्थैमितिकेरितः ॥ ५
तत्कारदेवकीजातं शंखचक्रगदांबुजान् दधतं पीतवसनं सुंदरंगगनप्रभं ॥ ६ ॥ निशायामेवतत्पर्थेत्रध्या
त्वा लक्षं जपेन्मनुं ॥ त्रिमधुक्तैस्तदशांशं किंशुकप्रसवैर्हुनेत् ॥ ७ ॥ वीर्यप्रज्ञास्मृतिप्राप्त्याकवीनामग्र
वीर्भवेत् ॥ दिवंमामकोडगतं बलम्पादकरांशिशुं ॥ ८ ॥ जन्मायुतंकुनेहाड्डैरयुतंभक्तिमाप्नुयात् तपंतं
वालशयनंगोपीभिर्लालितंशिशुं ॥ ९ ॥ ध्यात्वाक्षारधिपानायेत्तर्पयेत्स्वभतेऽस्तनं ॥ पिवंतंपूतनास्तन्यंयत्र
स्तम्यशिरसिस्पृशेत् ॥ १० ॥ शतंमार्गजपेन्मंत्रं रुदंतीएपर्णतथा ॥ छिन्नमर्मणारगादेहांतदानश्यंति
राक्षसाः ॥ ११ ॥ अपामार्गस्यसमिधःपंचगव्योक्षिताहुनेत् ध्यायेत्कुलालाः कुलास्येतुमहोबंत
पावयेत् ॥ १२ ॥ सहस्रंमंत्रितैस्तोयैरभिषिक्तायरोगिणो ग्रहपीडाभिहर्तिस्याद्बालानांदुःखनाशनं
॥ १३ ॥ स्वकीयचरणास्त्रिमद्धाकरंभावयेन्मनुं ॥ सपुत्रंप्रजन्माप्त्यै विप्रसंघाःशमंययुः ॥ १४ ॥ श्रीरत्नांत्रस्वत
स्नाप्यांतवर्णांतंरंहविः ध्यादनं किंकिणीसंघनरराज्ञनवमूषणां ॥ १५ ॥ पूर्वात्रयेःखड्गधनुर्ज्येधात्वे

राम:
३३०

330

५६१

Nepal Sanskrit University, Balmeeki Campous, Kathmandu

वं प्रजपेद्धुतेन संतोष्य गुरुन्विप्रांश्चाप्यापि रहितो भवेत् १६ वकवैधोः पार्श्वे ते हूं लं ध्यात्वा जपेल्लक्षं तेनाभि
मन्त्रितं तैलं लिप्त्वा पीडं व्यपोहति १७ गोगराणां साधुरक्षं तं वारयेन्मितमन्त्रतः वेणुधर्मं ते गोविंदं ध्यायन्सूर्वा
दितफलं १८ कालीयस्य फणामध्ये नृत्यंतं हूं स्म मंजसा सुधादृष्ट्याभिवीक्षंतं तत्क्षात्रे प्रजपेन्मंत्रं १९
वामतलं नृगीव्यानतं यन्मंत्रितमन्त्रतः सुखीकरोति विषिणां कालदष्ट कालदष्टमपि क्षणात् २० काली
पदमन्तं हूं लं ध्यात्वा कुंभेर्वध्यें जपेत् भीतिदालत्रयाधं ते विद्युद्दृष्ट्या वायवः २१ व्यर्थमेघो भान्ते वा
सवाचिंतयन्रजुडुनेन स्रवतं लवर्णैः भुद्वैरेना हृष्टिर्भावेनक्रवं २४ यमूनायां तु गोपीभिर्जलक्रीडा
कारं हरिं क्षीराज्यैरघृतं हुनेन्नर्मदुः मिताभातं २५ भूवसीं हृष्टिमिष्टां हि कुर्यादसमयेपि सः एवमे
वत्स्मरन्हूं स्म पीडितस्यानुमल्लके २६ मोहनार्तेगरस्फोटभूतराक्षसपन्नगैः मंत्रेत्रपेन दानीं सुखी
भवति नान्यथा २७ वैनतेयगतं हूं लं वृप्रयुक्तं वनाचितं आत्मज्वरपरीभूतज्वरेणास्तुतमाररात्
२८ एवं ध्यात्वा ज्वराक्रांतमस्तके संजपेन्मनुं महाघोरज्वरादुष्टमन्दस्नीनाशमाप्नुयात् २९ एवं ध्या
त्वानलेहूं लं सांगमभ्यर्च्य चाहुते क्षीराक्तछिन्नाशकलतो माक्रूरज्वरं हरेत् ३० तीक्ष्णाचाराप्रवि
ष्टांगभीष्मपीडाहरं हरिं ध्यात्वा स्पृष्टोजपत्रार्णे पार्णिर्भ्यां सखवीभवेत् ३१ सर्वितोऽर्धेतोऽद्भुते हूं लं सं
दीपनप्रत्यग्रं ध्यात्वा सद्गुग्धछिन्नाभिरयमन्मुर्विन्नश्यति ३२ हूं लं पुत्राम्प्रयच्छन्तिं जायते नात्र संभवे

ध्यात्वापार्थ्यन्तं कृत्वालं जपेत्तत्र समुद्भवे ॥३३॥ पुत्रजीवककाष्ठाग्नौ सक्षौद्रैर्लब्धफलैर्हुनेत् । अयुतं स लभेत्पुत्रान्नीरो-
गांश्चिरजीविनः ॥३४॥ दुग्धवृक्षत्वचां क्वाथैः कुम्भमापूर्य रात्रिषु । प्रजाप्य त्वाथ तं जप्त्वा प्रातर्योषां पतिव्रतां ॥
अभिषिच्य घृतं तत्र पाययेदर्कवासरे । एवं कृतिपयैरर्कैर्वन्ध्यापि लभते सुतान् ॥३६॥ बोधिपत्रपुटे तोयं ज-
प्तमष्टोत्तरं शतं । मौनं कृत्वा पिबेन्नारी प्राग्वर्णास्ना सुतं लभेत् ॥३७॥ कृत्स्नां कृतं सुताभीष्टो काशीराजेन पा-
लितां । पराजित्या त्यक्त्वा केशकाराणीं तं उद्ववह्निना ॥३८॥ शोषेराभस्मीकुर्वन्ते कृत्वा सम्यग्विचिन्तयन् गुडपा-
न्निर्गामिश्राद्यैः स्त्रीयन्ते तविलोलितं ॥३९॥ एवं कृते तु सम्प्राप्तवैरिणा केनचित्कृता । कृत्याभूयसमेवाशु
लक्षेयेत्रास संशयः ॥४०॥ संस्थितं त्वाश्रमे दिव्ये वर्द्धीवृक्षभूषितं । यदा कर्णावहस्ताभ्यास्पर्शं तं स्मरे-
द्धरिं ॥४१॥ मधुराक्तैस्तिलैर्लक्षं जुहुयादेधितेमले । अरिष्टापापनाशार्थं पुष्ट्यर्थं च जपेत्तथा ॥४२॥ ध्यायेन्
कृत्वं द्वेषयन्तं धीव्यतो वलन्न क्लिशाः । गलिकागोस्तपाथोश्शुहुते द्वेषो द्वयाभवेत् ॥४३॥ योगिश्वरसमारूढं
कुर्वन्ने वारणवर्षितां ॥ ध्यावमानरिपुगणामनुधावं तमाश्रुगं ॥४४॥ जपेत्तस्मनहृन्मणि कृत्वं ध्यात्वा मशुंव
धः । सम्प्राप्तद्वैरिणोमूर्याडच्चारो देशान्तो भ्रवं ॥४५॥ सपिण्डिनीस्मनजोप्रतदृताः नस्वमन्त्रविनाशान्त्रिधान
माप्तो निबुधाभक्ष्मोपिनान्यथा ॥४८॥ कथितं तुमसापिश्चद्वेर्निवतेत्तन्तुमैर्हुनेत् । पाञ्चिस्यामयुतं तच्चलोऽपि
यंमपुरंव्रजेत् ॥४९॥ कार्यं वीजरजनीत्रिम्बपत्रकटुत्रयं । सैरण्डतैलं जुहुयाच्छत्रुणा नेतिम्नान - गा ॥५०॥

मारशांते वक्रवर्तीन्नललाकृत्वायुतं जपेत ॥ ऽनेनानावडगिषानल्पान्नकतिहृन्नये ॥५१॥ पुरंदरमुखान्नित्वा
हरंतं सुरपादपं । कृत्वेध्यायन्जपेल्लक्षं सर्वभोगमवाप्नुयात ॥५२॥ रथेऽर्जुनयगीतार्थं कथयंतं जपेन्न
त्रे ॥ ध्यात्वा धर्मस्य वृद्धिः स्यात्ज्ञानसिद्धिश्च जायते ॥५३॥ त्रिवाऽपुक्तैर्लक्षं यः । किंपुकप्रसवैर्हुनेत महा
कविः सवृदीऽजावेदवेदांगपारगः ॥५४॥ विश्वरूपं हरिं ध्यायेत्सहस्रं सीहकेन जपेत् देहगेहपुरग्रामवा
स्तुरक्षाभवेद्ध्रुवं ॥५५॥ आरोपकाहरोपुष्पैर्मध्यान्हे विधिमाचरेत । हरिंगृहे जपेत्साष्टसहस्रं द्विजवाप
कृत ॥५६॥ ऽयालतीकुसुमैः श्वेतैर्गोपवेषं यथाऽवरा ॥ कलममभ्यर्च्य नृपतीन्वशं नयति दासवत ॥५७॥
रक्ताश्वमारे वैइपांश्वभूडात्रीलोन्पतेसथा ॥ सत्र ध्यायेत्तु गायंतं श्रीकृत्वं जनमोहनं ॥५८॥ नंडले
र्धं नपुष्पैश्च साध्नांकैर्यः सहस्रकं ॥ सत्र हंसप्रशात्रेन रुत्वा नऽसमधारयेत ॥५९॥ सलीकेधाररागात्रारी
स्वपुमांसं वशं नयेत ॥ पुरुषश्च तथा नारी दासीं कुर्याच्च संशय ॥६०॥ पुष्पितां वृलवासां मिक नलाले
पनादिकं ॥ सहस्रमभिमंत्र्य थयेप्योदद्यान्नवराणा ॥६१॥ आपराध्वेहाराहौ विवादे राजवेश्मसु
अष्टोत्तरशतं जप्त्वा वर्त्मिचनह्वयं ॥६२॥ उपविष्टं कदंबाधो वल्लवीभिः स्मरेद्धरिं । त्रिमधुप्लापामार्ग
समिधां माल्लोक्षत्रयं वरां ॥६३॥ रामक्रीडारतं ध्यात्वा जपेत्रित्यं सहस्रकं ॥ इहलोकस्य ममवाप्नोति मा
समात्रेण साधकः ॥६४॥ अस्तुचकुंदमानहध्यात्वा सायं सहस्रकं जपेत्कृत्या मासुले नलभते वांछि

तं वलं ॥ ६५ ॥ कुंदमालप्रसूनैश्च कुरंटकुसुमैरपि ॥ हुत्वा वशीकरोत्येव भूपालान्सपरिच्छदान् ॥ ६६ ॥ वकुलाद्भवसमु
त्थैः पाटलाद्यैश्चनैरपि ॥ इक्षुखंडैर्वैश्यभूडोवस्वायत्तोकुरुतेक्षणात् ॥ ६७ ॥ रक्तोत्पलैर्वा पद्मैर्वा चंपकैः पाटलो
द्भवैः ॥ हुत्वा पुगं ठमधुक्तैर्वशायेद्दर्शयोषितः ॥ ६८ ॥ अपस्मारप्रसूनैर्योमध्वक्तैः प्रत्यहं हुनेत् ॥ रात्रौ सहस्रसं
ख्यातैः सम्प्रराज्ञमतं द्विज ॥ ६९ ॥ यस्तापागमानां साहस्रं वा स्वयोवनगर्वितं ॥ पंच वा राजपुत्रिकां गेहदासीकुर्वीत्र
संशयः ॥ ७० ॥ सिद्धार्थैर्लवणोपेतैर्मध्वक्तैस्त्रिसहस्रकं ॥ होमं प्रकुर्वीत रात्रौ विद्वेषो विप्रागवणीभवेत् ॥ ७१
त्रिमध्वाक्तैर्विल्वफलैर्वा पत्रैर्वा प्रसूनकैः ॥ पद्मैः सतंडुलैर्होमात्सर्वसाद्धिरोभवेत् ॥ ७२ ॥ वासंसिवत्त्ववद्धी
णां मनोभिः सहकेशवं ॥ समादायकदवकुसमात्तठं विविधं नयेत् ॥ ७३ ॥ जपेत्सहस्रमानं यो रात्रौ सदृशा
सिर्दिनं ॥ शचीमप्यानयेन्मंत्री किमन्यां मर्त्ययोषितं ॥ ७४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि द्वितीये यत्तु जप्यते ना
रसंपुटितश्चायं मंत्रं द्वादशाक्षरः ॥ ७५ ॥ पुरश्चर्यां जपस्यास्य पञ्जाग्रं पूर्ववद्भवेत् ॥ प्रयोगाश्च विशे
षेरा प्रयोगोत्रमितप्यते ॥ ७६ ॥ वसकुंदप्रगोरांगं रक्तपद्मदलेक्षणा ॥ अरिकंवूगदापद्मैर्वाहुदाये
लविभ्रतं ॥ ७७ ॥ दिव्यैश्चमराद्युग्मासेवे. पद्मदास्त्राविभूषितं ॥ पीतांवरलसद्गात्रं मनसांस्मृतिसेवितं ॥
७८ ॥ विकचन्पनमध्यस्थं ध्यात्वा मंत्रमजं प्रभुं ॥ त्वहृत्पगमंदेवं पुनवंयनतं ॥ ७९ ॥ नीलमेघनिभं वा
पिङ्गनहेमछामैगवा ॥ लक्षद्वादशकं जप्त्वान्नत्सहस्रं समिद्धलैः ॥ ८० ॥ दुग्धमधुनैर्हुनेन्मंत्री पयोद्रुमसमुद्भ

राम:
३३२

332

वे॥ मध्याह्नलोलिजेनापि हविषा वा जितेन्द्रियः॥ ८१॥ पश्चाद्दिग्भाधिपं नित्यं निदानंदकलेवरं॥ भवांधकारे तरणिं
स्वीयहृत्सरसीरुहे॥ ८२॥ आत्माभेदेन संचिंत्याप्रणमहे परमेश्वरं॥ त्रिसहस्रं जपेन्मंत्री यजेत्संध्याक्रवर्म नो
८३॥ विधिमंतं भजेद्यस्तु श्रद्धाभक्तिसमन्वितः॥ संसाराब्धिं समुत्तीर्य जीवन्मुक्तः स जायते॥ ८४॥ अथातः सं
प्रवक्ष्यामि त्रमीयेयं जगत्पतिः॥ अयोनिमहारीरेण प्रकटो जायते भुवि॥ ८५॥ दशाक्षरोयं कामादिस्तु
स्वमंत्रोभवाक्षरः॥ कामदेवो मुनिः प्राग्वदन्यात्सर्वं समीरितं॥ ८६॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वतुर्थे प्ययमे
वहि॥ हरणीष्वाद्वितवोनो वाममार्गप्रवर्तकः॥ ८७॥ दशाक्षरोयं लक्ष्म्यादिस्तु स्वमंत्रोभवाक्षरः (कामदे
वोमुनिः प्राग्वदन्यात्सर्वं समीरितं) प्राग्वर्ज्यं वहितात्शक्तिनापं मंत्रस्य सिध्यति॥ ८७॥ अथातः संप्रव
क्ष्यामि पंचमेयं जगत्पतिः॥ सुदामदारिद्र्यहरो मंत्रोस्य तदुपासितः॥ ८८॥ अक्षरोयं लक्ष्म्याद्यो भवेदेकादशा
क्षरः॥ न्यासपूजाप्रयोगाद्यं पूर्ववत्परिकीर्तितं॥ ८९॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कलौ षष्ठं जगन्नासंदा हर्षका
स्मरकृत्स्वयं॥ ९०॥ क्लीं कृष्णाय वदेत्पश्चाद्वक्लो विदा यदशाक्षरः॥ एवमष्टादशार्णोयं मंत्रः प्रोक्तो विले
ख्यदः॥ ९१॥ कृष्णो देवमुगायत्रं छंदः स्यात्तारदा मुनि। स्वाहा शक्तिश्च क्लींबीजं वेदाध्वविलोचनै॥ ९२
मंत्रार्णैः स्याद्वपंचांगंगुलीषु करहृदये। मूलमंत्रेण सर्वांगे त्रिवारं व्यापकं चरेत्॥ ९३॥ एतान्संगातिदिन्य
स्यन्न्यासावेत ततः पुनः। केललाटेस्वमध्ये कर्णयोर्नेत्रयोर्नसि॥ ९४॥ भुविश्री। बाहुदोर्नाभौ कधां लिंगे

ततः परं ॥ ज्ञात्वामेयपदं हृदयेतां से केकमक्षरं ॥ ९५ ॥ वेदादिं मामके न्यस्य पदानि पंच विन्यसेत् ॥ शिरोवदनहृत्कुक्षि
पादेषु मनुवित्तमः ॥ ९६ ॥ पंचांगानित्रिपुनर्न्यस्य मुन्यादिन्यासमाचरेत् ॥ न्यासांतरादिकं सर्वं दशवर्णोक्तवद्
वेत् ॥ ९७ ॥ ध्यानं चोक्तप्रकारेण पूजनं च तथा भवेत् ॥ अयुतद्वयसंख्यातमधिकामार्थमादरात् ॥ ९८ ॥ पं
चलक्षं जपेत्पश्चाद्दशांशं पूर्ववद्धुनेत् ॥ तर्पणादि ततः सर्वं पूर्वोक्तविधिनाचरेत् ॥ ९९ ॥ अथ साधितमंत्रस्य
साधकस्य फलाप्तये ॥ त्रिकालार्चाविधिं वक्ष्ये गोविंदस्य जगत्पतेः ॥ १०० ॥ उक्तं हृंदावने रम्ये स्वर्णभूमौ तु माण्ड
पे ॥ रम्यरत्नमयं दिव्यं स्मरेत्कल्पतरोरधः ॥ १ ॥ नानारत्नस्थलीमध्ये रत्नसिंहासने शुभे ॥ यथोक्तं पद्ममध्यस्थं
वासुदेवं विचिंतयेत् ॥ २ ॥ इंद्रनीलनिभं कांतं शिखिसुमधुराकृतिं ॥ स्निग्धवक्रकलताढ्यं लिठत्मधंतसंव
यं ॥ ३ ॥ भग्नं मंगलमामालक्षपमर्दुदरमञ्जुलं ॥ दूर्भावरदलाकारारुणाभिर्न्नेत्रद्वयान्वितं ॥ ४ ॥ चलत्कुंडल
संशोभिपृथुगंडयुगमंडितं ॥ रक्ताधरसुनासं च हसंतं हृष्टमानसं ॥ ५ ॥ नानारत्नगणाकीर्णकण्ठराभूषितं
गोधूमगौरश्रीकेशाईल्लनवधारिणं ॥ ६ ॥ वक्षसि हृष्टपुष्टसदेहंस्वर्णनेपथ्यदीपितं ॥ कटिदेशलसज्जंघाद्वयवहम
नोहरं ॥ ७ ॥ रत्नकांचनसंछन्नकिंकिणीजालमालितोनिरःकिरंतं वनजवंधकप्रसच श्रिये ॥ ८ ॥ अत्यंतनाभा
मध्यावहन्नपादानुशोभितं ॥ पयसोद्भूतपिंडं च नवनीतमयं शुभं ॥ ९ ॥ दक्षिणे करयोःपाणौ वहंतं
लाङ्गमास्यहं ॥ चर्विश्रृंगेणकनकरागां देशास्तां तुष्टचेतसां ॥ १० ॥ पूतनाशकटादीनां विनाशाय कृतोद्यमं

333

गोपीगोपलधेनूनांसमूहेनावृतंसदा ॥ ११ ॥ आखंडलमुखैर्देवैः सेवितंकाममत्पदैः ॥ प्रातरेवंविधंकृष्णंध्यात्वा
सुस्थिरमानसः ॥ १२ ॥ प्रागुक्तएवपीठेतुंहरिंसंपूजयेत्प्रभुं ॥ अंगावरणमाद्यंस्याद्द्वितीयंलोकपालकैः ॥ १३ ॥ व
वज्रादिभिस्तृतीयंचपूजयित्वाप्रसन्नधीः ॥ पक्वरंभाफलंखर्जूनवनीतंहविर्दधिः ॥ १४ ॥ मेलयित्वाप्रनैवे
द्यंनिवेद्यंप्रीणयेद्विभुं ॥ उमस्यवेविधानेनश्रद्धाभक्तिसमन्वित ॥ १५ ॥ श्रीकृष्णंपूजयेद्यस्तुपूजोपकर
णैः शुभैः ॥ सेहिकीर्त्तिंसर्वसंपत्तिंप्राग्नेवप्राप्नुयान्नरः ॥ १६ ॥ देहांतेविष्णुसायुज्यंप्रयातितिपतंकृती ॥ प्रगेप्र
स्वगृहेवंहिपूजयित्वानरोहरिं ॥ १७ ॥ गव्यदधिनिवेद्यास्मैगडभुक्तंमथापिवा ॥ नकृष्णाभक्तिनीरेणतर्प
पीनमुखेहरेः ॥ १८ ॥ अष्टोत्तरसहस्रंतुमूलमंत्रंजपेन्नरः ॥ मध्यंदिनेजपेद्वापिसुंदराकृतिमद्भुतं ॥ १९ ॥
इंद्रादिदेवसिद्धौघसेवितंखेचरैस्तथा ॥ गवांगोपालगोपीनांसमूहैःपरितावृतं ॥ २० ॥ नीलांबुवा
हसंकाशंत्रिविशिष्टांगश्रियंविभुं ॥ नीलकंठस्यसत्पिच्छैः केशभारेसुमंडितं ॥ २१ ॥ उन्नतभ्रूलतंदेवंपद्म
पत्रनिभेक्षणं ॥ प्रांचचलसत्कर्णरत्नकुंडलमंडितं ॥ २२ ॥ गंडमंडलसंशोभंसुघोणंसस्मिताननं ॥
पीतवस्त्रधरंचारुमुक्ताहारविभूषितं ॥ २३ ॥ कांचीकटककेयूरखंडिकानूपुरादिभिः ॥ अलंकृतंशरीर
तमंगरागविराजितं ॥ २४ ॥ मुक्तापारिजातसंछन्नवनमालोज्ज्वलांसकं ॥ कामबाणप्रविद्धांगवेण्वाद
नतत्परं ॥ २५ ॥ हस्तेचविधृतेवेणुंवामेशंखंसुवेत्रकं ॥ अभिरामतरंदक्षेरत्नश्रेष्ठमभीष्टदं ॥ २६ ॥ ध्या

त्वेवं विधिना देवं पूजयेद्दिव्यसिद्धये ॥ दामाद्यैरंगकैश्चापि महिषीभिश्च नस्वरं ॥ २७ ॥ वसुदेवादिभिः पश्चात्कल्पवृक्षै
रनंतरं ॥ इन्द्राद्यैश्च तदस्त्रैश्च सप्रावरणसंयुतं ॥ २८ ॥ अर्चयित्वानुगोविंदं विविधैस्साधकोत्तमः ॥ नैवेद्यं कांचने पात्रे
पूर्णं कृत्वा निवेदयेत् ॥ २९ ॥ अष्टांगिकं शालं तं पश्चाद्धुतेन्नां दुपयोधसा ॥ शर्करा घृतसंयुक्तं नवनीतं पश्चात्स्वकल्पये
त् ॥ ३० ॥ देवताभियाति सद्योभ्यो पुपदेवेभ्यक्षादत्त ॥ स्वच्छदिक्कुमनो विद्वान्प्रपक्षिप्रक्षः प्रसन्नधीः ॥ ३१ ॥ नव
नीतरविंदुभ्यासोर्ये संतर्पयेत्तुते ॥ सहस्रं शतमानं वासोष्टकं पूजयेज्जयेत् ॥ ३२ ॥ मध्याह्ने हुत्वेवमेवं यः
पूजयेदच्युतिं नस्वरः ॥ गीर्वाणां वृन्दवंद्योसौ संमतः सर्वजंतुषु ॥ ३३ ॥ आवर्त्तिक्रीडितार्कानिश्युभगत्वादिसंयुतः
सन्मंगनिशुहहर्षपपक्षेत्रधनादिभिः ॥ ३४ ॥ सर्वेश्वर्यसमेतोत्र सुखं भुक्त्वा हरिव्रजेत ॥ अपराह्णार्चने मं
ध्यापर्यंती मनुना सुरा ॥ ३५ ॥ दशाक्षरेणाम्बुजनाराज्ञो पूजनमाचरेत् ॥ संध्यायां द्वारकामध्ये रम्यारामा
श्रयेष्ठभे ॥ ३६ ॥ गृहैः षोडशसाहस्रैः सर्वतः परिवेष्टिते ॥ यमेदीवरकल्हारसंच्छन्नैः कुजलाशयैः ॥ ३७ ॥ हंसा
दिपक्षिभिर्व्याप्तैः सहस्रेन्दुनमंदिरे ॥ उद्यदादित्यसंकाशे त्रिनेत्रनमंडले ॥ ३८ ॥ कोमलानलरागो दिव्येस
तीपंकजमाश्रिते ॥ उपविष्टं परात्मानं कृष्णं ध्यायन्समाहितः ॥ ३९ ॥ नारदादिमुनिश्रेष्ठैः स्तूयमानं मोक्ष
कांक्षिभिः ॥ अहैतार्थविचारेतास्त्रुतिर्वर्त्य स्मपरवव ॥ ४० ॥ आत्मरूपं परं ने नादिं तमंत्र गोरवन
नीलेंदीवरसंकाशं शांतमूर्तिं गुणात्ययं ॥ ४१ ॥ स्फुराजदलसंकाशनेत्रं मकरकुंडले ॥ स्निग्धालकाग्रसं

334

वद्रुपुक्रुरोडुमपक्केकं ॥४२॥ अस्पंतमधुराकारं प्रसन्नप्रुत्वपंकजे । श्री।वत्सांकितवक्षस्थं वनमालाविभू-
षितं ॥४३॥ हरीक्रुलधराभारं प्रसन्नहृदयं विभुं । गदारिसगदावमधारिणांकुचनुर्भुजं ॥४४॥ इत्थंसचिंत्यदेवे-
शं गोविंदं सम्यगर्चयेत । अष्टप्रियाभिरंगेश्च तनीयं गरुडं पुरः ॥४५॥ पर्वंते जिलु निशाणवुद्धवंदनकेन-
था । विष्वक्सेनं चरौ नैवेद्यं प्रोदक्षिणतेन पूजयेत ॥४६॥ लोकपालांसदस्यांशि पंचपापरणार्चितं ।
नैवेद्यं पायसं दत्वा सम्यक्समावसानकं ॥४७॥ खंडाज्यक्षीरसद्ध्यानीरैः हूत्वंप्रतर्पयेत । अष्टोत्तरश-
तं पश्चाज्जपयेन्नावद्विचिंतयन् ॥४८॥ सर्वार्चाप्रकुरुते मंत्रीमध्याह्ने चाप्यथाविधिः । अवसानार्घं विधा-
न विधाय स्तुतिमारभेत ॥४९॥ नत्वानिवेद्यचात्मानं विसर्ज्य स्वहृदि प्रभुं । स्वास्थ्य देवतयो भूत्वा
त्वात्मानं पूजयेन्नतः ॥५०॥ संध्याकालहरिन्वेवं प्रुत्यहं पोर्चयेच्छ्रवं । ईरुभोगान्कुरुन्भक्त्यात्रनंदे
नेससमकृति ॥५१॥ नंदात्मजं यजेद्रात्रौ कामाकुलितचेतसं । रासक्रीडासमायाक्तो नववल्लवीचंक्रवे-
ष्टितं ॥५२॥ विनम्रपद्धं सरूढनीलस्थले विक्रराणमकुंभे । नखानंझांकुमाकेयपादमयांचपरमरं
५३॥ चमिगर्ह्हीनहलेर्याराससगोष्ठीनुसभवेत । स्थलपंकजपुष्पाणां पथ्यरेणुजनेनच ॥५४॥ रिंग-
त्कंरंगविंहृतांलं पक्काडेणवायुना । कालिंदसेकनेपुष्करीनलेनापहारिणा ॥५५॥ कामबाण-
भविद्धांगाद्दिमस्त्रीकोटिःकोटिभिः । सेवितं चंडकिरणासमच्छोतिनदिग्भुखे ५६ । त्वत्लकंगागना

शक्ववाचालितदिगंतरे ॥ सिद्धगंधर्वदेवौघैर्यक्षकिंनरपन्नगैः ॥ ५७ ॥ विद्याधरैः सपत्नीकैर्विमानेषु कृता
सनैःश्चाकाशे संचरद्भिः पुष्पवर्षहृमाद्भुते ॥ ५८ ॥ परस्परावबद्धलंबुदरीजालनिर्मिते ॥ रामक्रीडागि
धौरत्नशृंगं परमेश्वर ॥ ५९ ॥ रत्नदेहसमाक्रांतदिव्यानेककलेवरं ॥ नानागणोभुग्ययौ देवप्रस्येकं
चात्मरागतं ॥ ६० ॥ तन्नत्कराठसमालंविवाद्यद्वयाविराजितं ॥ स्वात्मसंबद्धसंज्ञानकामानलमुदीपना
त ॥ ६१ ॥ रोमोद्भयसमाक्रांतानागवल्लीपुंजांसुरुः ॥ नामाक्षनिगणौ ॥ मंत्रमधुरस्वरसंयुतं ॥ ६२
भ्रमंतमाभिरत्यंतं मत्तामणिपरिच्छन्नैः ॥ कृतवानृत्वनैः सर्वालंकारैर्हृदयंगमं ॥ ६३ ॥ इत्थंपथकृ
रितंसंपूर्णंमणिभिर्यथा ॥ हिरण्यपरिचितंसम्यक्तरोमरकतावृतं ॥ ६४ ॥ मणिशंखोसुविस्तीर्णं
रक्तपद्मगतेप्रभुं ॥ ह्यतसीपुष्पसंकाशं योवनश्रीसमन्वितं ॥ ६५ ॥ तदानींफुल्लरक्तारविंदच्छदवि
लोचनं ॥ भ्रूलतेर्विविधैश्चाप्यपल्लवावेकपृष्ठकैः ॥ ६६ ॥ शितिनीलैश्चवद्धमूर्धजसंचयं ॥ मुग्धवंचं
ड्संकाशंकांबुदराननपंकजे ॥ ६७ ॥ रत्नकुंडलसंशोभिगाण्ड॰मंडलमंडितं ॥ पक्कविम्बफलाकार
रक्ताधरविराजितं ॥ ६८ ॥ नानारत्नसमाक्रांतसर्वभूषणराभूषरां ॥ स्वर्णावर्णालसद्वंत्रविभ्रमभ्रू
गृहंपरं ॥ ६९ ॥ नवप्रवालसच्चिरत्नपादतलंविभुं ॥ भ्रमरालीलसत्पुष्पमालास्यशोभिगुंजदयं ॥ ७० ॥ अ
गयाकुरसंश्लेषलग्नकुंकुमवक्षसं ॥ मनोक्षवासवदनेशायादत्नमादरे ॥ ७१ ॥ स्वांगवामांसविष्ठित

खगाड्शि

र्वं लोकेकमलाकृतिं ॥ ध्यात्वेत्थं श्रीकामस्तो पीठे लक्ष्मीकांतं प्रपूजयेत् ॥ ७२ ॥ शृंगेरावरणं पूर्वं स्यात्केसरे शवमातृके
श्रीं ह्रीं पूर्वाः केशवाद्याः सविंदुस्वरसंयुताः ॥ ७४ ॥ कीर्त्यादिदले शक्तीर्नायजेत्षोडशपत्रके ॥ इंद्राद्यान्
पुरे पूज्या वज्रादीन्याशु धाम्नापि ॥ ७५ ॥ ततः शुभ्रपिंडे ऽर्घ्यं सितं पल सम्मन्वितं । राजते भाजने सम्यक्
कृत्वा स्वविधिना वेदयेत् ॥ ७६ ॥ कांस्यपात्रे मुनेर्वेशं स्वरसं क्षिप्तु कल्पयेत् । प्रत्येकं सिंधुने पुष्पे पयसा
द्रक वैभवेत् ॥ ७७ ॥ अन्यत्सर्वं यथापूर्वं कृत्वा पूजां समापयेत् । रात्रावेतं प्राभजेद्यः सर्वलोकवशंक
र ॥ ७८ ॥ इंदिरामंदिरे भूयात्सर्वकाराध्य शुभ भक्तिभाक् । रात्रौ वन्हौ विरामे वा घृत स्नेतं यस्तु पूजयेत्
७९ ॥ तत्स्वे फलं समाप्नोति सर्वान्स्वैः पारगो भवेत् ॥ अर्घ्यं ते देवदेवस्य तर्पणं मातृविधिं ब्रुवे ॥ ८० ॥
ऋग्वेदोक्तानां च काम्यानां साध्यकेष्ट फलप्रदं । पूजनं व्यतिरेकेपि तत्फलं लभते बुधैः ॥ ८१ ॥ पीठारामि
स्मर्पणादेस्मकृन्मूलेन चैकशः । नमोंवा स्वयमेदेवं जलैरेवापचारकैः ॥ ८२ ॥ धेनुमुद्रां प्रदर्श्यात्र स्यन्वा
तर्पणसाधनं । तद्विपात्रं जलमादाय चार्णपात्री कृतेन तु ॥ ८३ ॥ सम्यगंजलिना देवं तर्पयेन्मूलमु
च्चरन् । त्रिकालं तर्पयान्त्रित्य महत्तु विंशतिसंख्यया ॥ ८४ ॥ तत्तत्कालोचितान्यस्त्रान्नर्पयेत्परि
वारकान् । एकैकवारं मंत्रं तान्मूलत्वेनापि तु तर्पयेत् ॥ ८५ ॥ गंडभ्रूकं दधिक्षीरं नर्वनीतं घृतं हविः
स्नेहो मधु समास्थानं संध्यायां ऽर्घ्यमुत्तमं ॥ ८६ ॥ सितोपलादि मिश्रं वा तर्पणाद्रव्यमीरितं ॥ वा

कंदंपुष्पैर्वा हिरण्यं धन्यमसर्वं तथा भवेत् ॥ ८७ ॥ मत्प्रसादजलैः पश्चात्सिंचेत्तेनात्मानमात्मवित् ॥ मूलमंत्रापि
संजप्तेजलमंत्री पिवेत्सता: ॥ ८८ ॥ हरिमुद्रास्यमंत्रज्ञो जपेन्मंत्रं तु तन्मय: ॥ काम्यतर्पणावल्लृतिनमो
वक्ष्यामि:यानितु ॥ ८९ ॥ भजेडक्षप्रकारेभ्रुसमाप्तेभ्योक्रमादरात् ॥ सहस्रजलेन संतर्प्य दुग्धैर्वीरचतु
ष्टयं ॥ ९० ॥ पश्चाद्रक्षोऽपि दुग्धैः प्रत्येकं च चतुष्टयं ॥ पायसे दधिभक्ते च तिलतंडुलं तथा ॥ ९१ ॥ ड
भक्तं वडुग्धं च दध्यन्नो नवनीतकं ॥ घृतं च कदलं माचनतथापि रजात्वेला ॥ ९२ ॥ मोवमोदकपूपा
न्नपथ्युकाश्चैव लाजकाः ॥ द्रव्याणिताष्टोऽहेमानि मूलमंत्रेण तर्पयेत् ॥ ९३ ॥ चतुःसितोपलाक्षी
रैरेकवानदुतर्जलैः ॥ प्रागरेवं तर्पयश्चतु·सप्ततिसंख्यया ॥ ९४ ॥ क्रमेण प्रतिदिनं विद्वारभ्य क्रू
द्धिश्चतस्परः ॥ तस्य मंडलमात्रेण वांछितं भवति ध्रुवं ॥ ९५ ॥ अथातस्तर्पणं वक्ष्ये पूर्वकामफ
लप्रदं ॥ धारालं कथितं दुग्धं दधिदध्युदकं घृतः ॥ ९६ ॥ सर्पिस्ततः पायसं च समस्तत्रिक्रोडमेव
च ॥ पंचामृतं नैवेद्यानि प्रत्येकेशानमष्टच ॥ ९७ ॥ तर्पयेत्तो क्रमात्योसौ यशस्वी च प्रजायते
रगज्यसिद्धितधारोऽष्टद्रव्यवुष्या जलैःश्रभैः ॥ ९८ ॥ क्रमसंतर्पगछ्येयो ग्रामं वा नगरं तथा ॥ स
तुनानारसोपेतं भक्ष्यं भोज्यं च विंदति ॥ ९९ ॥ तर्पणं यावदाख्यातं जपलावाति हृष्यत: ॥ इहसंत
र्पणाद्देव फलं माप्नोति वांछितं ॥ १०० ॥ भिक्षको प्राप्तराग्नित्यंत्वेयं गोविन्दरूपहृक ॥ भूत्वा

336

नानाविधैर्भवैरेभिरस्मेर्गुरुर्बुरु ॥१॥ मन्नाभिः सह गोपीनां दधिदुग्धघृतादिकं ॥ बलात्कृत्य त्वदन्न भिक्षामायाति
महतीं तुलां ॥२॥ गोपीहृत्सरोजानि ध्यात्वा त्वत्संनमंजसा ॥ कृष्णस्यं सं विस्वमंत्रं यो जपेदष्टदशाक्षरं ॥३॥
लक्षं मधुयुतैर्वापि बूर्णैर्लाजलकुडवैः ॥ कृत्वा युतं जपेत्रावत्कन्यामिष्टां लभेत सः ॥४॥ अष्टादशार्णनाम
त्रेराग्यपलाशसमिधायुतं ॥ मधुमुग्धाः कुशैर्वापि हुते ह्यग्निल तंडुले ॥५॥ वर्तौ भवति भूपाला दन्नास
र्वस्य मादरात् ॥ एवमष्टादशार्णस्य प्रयोगाः कथिता मया ॥६॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सप्रमेयं ज
नार्दनः ॥ प्रत्यक्षो जायते मंत्रः क्लीं कृष्णाय नमस्त्विति ॥७॥ भुविकामो स्वगायत्रं छंदः कृष्णस्तु देवता
षट्दीर्घान्वितबीजेन षडंगानि च पूजनं ॥८॥ प्राग्वज्जपार्वणा लक्षं तर्पणं चात्र पूर्ववत् ॥ संपत्प्रदो
विशेषेण मंत्रो यं परिकीर्तितः ॥९॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि जातो यथाष्टमे कलौ ॥ एकावतारे संपू
र्णः स्वरूपी जनार्दनः ॥१०॥ हिमाचलेश्वरी मिथो भ समाधिं समुपाश्रयेत् ॥ प्रतत्त्वं कथितं धर्माणां प्रद
र्शयं जनार्दनः ॥११॥ किंचिद्वेषं समादाय प्रकटो जायते कलौ ॥ भक्तेभ्यश्चाभयं दत्वा मोहयित्वा च ड
र्जनान् ॥१२॥ पाखंडमार्गं प्रकटं किंचित्सिद्धिसमन्वितं ॥ दर्शयित्वा च मर्त्यानां पुनर्लीनो भवत्यसौ ॥१३॥
अष्टादशाक्षरो मंत्रो मायाश्रीबीजपूर्वकः ॥ सप्ताष्टमे कलियुगे सर्वसिद्धिविधायकः ॥१४॥ प्रभा
दिकं जपो न्यासो ध्यानं होमश्च तर्पणं ॥ वक्ष्यमाणस्य कृष्णस्य द्वादशार्णमनोः समं ॥१५॥ अथातः संप्र

॥ मे.तं. ॥
॥ ३३७ ॥

वक्ष्यामि योज्ञानो नवम विभुः ॥ क्लीं कृष्णाय गोविंदाय मंत्रोस्याष्टाक्षरो मनः ॥ १६ ॥ प्राग्वन्न्यासादिकं ध्यानमनु
लोमविलोमकैः ॥ पदैः करांगन्यासोत्र प्रयोगाद्यं च पूर्ववत् ॥ १७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि दशमं देवकीसु
त ॥ नाम्नः कृष्णस्य स्वमनुमात्रपाठेन कृष्णकं ॥ १८ ॥ देवकीपुत्राय हुं फट् स्वाहान्तोऽष्टावर्णकः ॥ नारदोस्य मु
निः छंद उष्णिक् कृष्णोस्य देवता ॥ १९ ॥ नाराद्यैः षड्दैर्घ्यास्य षडंगविधिं न्यसेत् ॥ वर्णलक्षं पेमंत्रमस्य मंत्रो
ष्टादशार्णवत् ॥ २० ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि ज्ञानमेकादशे कलौ ॥ त्रयमेव श्रुतिर्जातः स्वगायत्र्युपदेश
तः ॥ २१ ॥ उद्धनावतवोलोकाः सगर्वा ब्रंशिवादिजाः ॥ भूडापि राज्ये संप्राप्य गायत्रीमनुपासते ॥ २२
सभ्रष्टः स्वक्रियाहेयः संग्रामे जायते जपी ॥ तस्य वंशे स्थिरं राज्यमन्ते विष्णुपदं व्रजेत् ॥ २३ ॥ दामोदराय
विद्महे वासुदेवाय धीमहि ॥ तन्नः कृष्णः प्रचोदयात् ॥ २४ ॥ मूर्तिरूपः स्वयं कृष्णो मुनिः छंदः प्रकीर्ति
तं ॥ गायत्रं देवता चास्याः श्रीकृष्णः परिकीर्तितः ॥ २५ ॥ पंचत्रिपंचरामाक्षिवेदवर्णैः षडंगकं ॥ गायत्री
वसुरश्चर्यो न्यासो मुद्रादि दर्शितं ॥ २६ ॥ ध्यानपूजादिकं सर्वं ज्ञेयं कृष्णदशार्णवत् ॥ प्रयोगाश्चात्र गायत्र्या
दृष्टिदिग्वर्णयोस्तथा ॥ २७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामी योज्ञानो द्वादशकलौ ॥ नंदगोपकुमाराख्यः
प्रकटोभूज्जनार्दनः ॥ २८ ॥ क्लीं ह्रीं नमो भगवते नंदपुत्राय बालनः ॥ चष्ठवेश्यामलाय त्रिगोपीजन
पदे वदेत ॥ २९ ॥ वह्निमायाग्निजायान्तो मंत्रोयं रदवर्णकः ॥ षड्दीर्घाद्यायवीजेन षडंगविधिरीरितः ॥

॥ राम: ॥
॥ ३३७ ॥

337

६३

३० ध्यानपूजादिकंसर्वंदशार्णवदुदीरितं ॥ अष्टादशार्णमंत्रस्यप्रयोगानांवरेनथा ॥ ३१ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्या
मिकृष्णतेजानामतत्त्वयोद्देशो ॥ गोपानांमध्यनेतागोपश्चमत्कारप्रदर्शकः ॥ ३३ ॥ योगिध्येयालंजातेनःप्रणाम
त्रिमहर्पंच ॥ ३४ ॥ त्वामेवपूरामंनिम्नक्रीडत्त्वारीप्राप्तैस्तथा ॥ सर्वाःसवलेनितान्तेनुर्वीर्यनैवप्रमेवसि
३५ ॥ कामानाकथ्यतेनामःसर्वंज्ञानंकथंभुतः ॥ वयंतिःकपटाभक्ताःसत्यमेतन्नद्दवद ॥ ३६ ॥ एवमु
क्त्वगोविंदःश्लोकत्रूपंमतंजगौ ॥ मत्तत्वमकारकरंत्वप्रेलुध्वमितिनुवर ॥ ३७ ॥ नमुकीदेवदेवेनत
वेदवरस्तोरत ॥ नरतोत्रूटतोत्वपानतस्त्वन्तोदेवर्क।भुतः ॥ ३८ ॥ जप्रध्याःसिद्धिमंत्रोयमेकांतनिर्तनेव
ते ॥ वर्णलक्षजपेनप्राज्ञस्ममायांपंहितंस्पति ॥ ३९ ॥ ततोलक्षत्रचजपाद्भूतप्रेतपिशाचका ॥ सर्वेप्रत्य
क्षतायांतिसाधकाज्ञांप्रकुर्वते ॥ ४० ॥ लक्षद्वादशजाप्यनदृश्यंतेयकिंकराः ॥ जनानांप्ररापपापानितत्स्त
संकथयंतिच ॥ ४१ ॥ जपात्षोडशलक्षाणांनिडायाःप्रकटामुराः ॥ तत्त्वलक्षजपाद्भुक्तविलोर्धानांवद
र्शनं ॥ ४२ ॥ द्वात्रिंशल्लक्षमितेजप्येमनस्मोनात्रसंशयः ॥ प्राप्यतेयंनुदेवेनश्रीकृष्णस्यपार्वणान ॥ ४३ ॥ ऽः
क्रूरंत्राललरागाचारंज्ञात्वाकलियुगेमुराः ॥ योगिनःप्राप्यतीवत्वमंत्रास्मिन्प्रामवंतिच ॥ ४४ ॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामियज्ञानंचतुर्दशो ॥ गोपवेषेणतेनैवप्राप्तक्रीकडमहतः ॥ ४५ ॥ सीरगोपयगोरक्षीरक्ष
मात्रसमाक्षरः ॥ गोमतोगगनायक्षगक्षक्षगक्षय ॥ ४६ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिकलोपंचदशोनयः

विफरकुत्सकुंजेषु मुकुंदानतः प्रकीर्तितः ॥ ४७ ॥ श्रीमन्मुकुंदचरणौ सदा शरणमित्यपि ॥ अहंप्रपद्ये मंत्रोयं
प्रोक्तश्चाष्टदशाक्षरः ॥ ४८ ॥ नारदास्यमुनिश्छंदो गायत्रं देवता भवेत् ॥ मुकुंदश्चावकार्ये स्यादिकेः पंचांगं
मीरितं ॥ ४९ ॥ दशार्णं वसुर्जनं स्यादंगेष्वादितदा बुधैः ॥ चतुर्लक्षं जपेन्मंत्रं तद्दशांशे वतो मयेत् ॥ ५० ॥ पला
शपुष्पैः स्वाद्वक्तैस्तर्पणादि समश्चरेत् ॥ मनुनानेन संजप्तमष्टोत्तरशतं जलं ॥ ५१ ॥ दिनादावन्वहं पीत्वा मा
समेकं प्रसन्नधीः ॥ सम्यग्वक्ता निधणो मंत्री जायते वेदपारगः ॥ ५२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि षोडशीं बालकृ
ष्णकं ॥ समस्तसमपन्नपितवाललीलामक्ते भवेत् ॥ ५३ ॥ हुंफट्नमोष्टादशार्णो मुनिः स्यान्नलकूवरः ॥
छंदो गायत्रमुद्दिष्टं बालकृष्णोऽस्य देवता ॥ ५४ ॥ पंचांगानि पूर्वोक्तानि ध्यानं पूर्वादितं भवेत् ॥ पूजा चां
गेष्ठवताद्यैः पुरश्चर्यादि पूर्ववत् ॥ ५५ ॥ अथ सप्तदशार्णात्मकं सर्व--त्रदायकं ॥ अत्रकूपरमहूपतु
ष्टिपतनमो नमः ॥ ५६ ॥ मंत्राधिपतयश्चोक्त्वा ममात्रं पदमुच्चरेत् ॥ प्रयच्छाग्निवधूमंत्रो विंशद्वर्णोत्र तद
यकः ॥ ५७ ॥ नारदस्तु मुनिरस्य स्याच्छंदोनुष्टुबुदाहृतं ॥ मंत्राधिपतिकृष्णोऽस्य देवता परकीर्तितः ॥ ५८ ॥
पंचांगस्यास्य पूजादि सर्वं ज्ञेयं दशार्णवत् ॥ अस्याद्यो जायते मंत्री मंत्रमतं सनातुपद् ॥ ५९ ॥ अथाष्ट
दशमे जाते वासुदेवमनंभजेत् ॥ नारोनमो भगवते वासुदेवाय हुंफट् ॥ ६० ॥ स्वाहा षोडशावर्णोयं गा
यत्रं छंदईरितं ॥ मुनिर्ब्रह्मा ग्रहग्रात्वा देवता देवकीसुतः ॥ ६१ ॥ दशार्णवच्च पंचांगं वर्णलक्षं जपेन्मनुं

338

स्रर्चनां गैलोकपालैर्वज्राद्यैश्च समीरिता ॥ ६२ ॥ सर्वग्रहभये घोरे भूतप्रेतादिसंकुले ॥ राजद्वारे रणे घोरे तेन प्रख्या
पयेत् क्रमः ॥ ६३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि तु न विंशमन्त्रं परं ॥ नारायनमो भगवते वासुदेवाय संवदेत् ॥ ६४
प्रणवोत्तम मन्त्रायुर्मे देहि । सुभ्कां च वितपवे ॥ प्रभवे स्लव इसुभ्का नमो कान्तिशदर्शीका ॥ ६५ ॥ प्रसायाद्याना
रदो नु छन्दः श्री । कृष्णः परिकीर्तिता ॥ पंचाग द्वादशाराणि हतानंदाय नेहजः ॥ ६६ ॥ प्रणवोत्तम प्रीत्या
य नेतदेन शिरः स्मृतं ॥ द्वादशार्णान मन्त्रायुर्मे देहि स्वाहेति रम्मन ॥ ६७ ॥ शिष्याय द्वादशार्णाना वि
द्वेवेषभवि स्मवै ॥ मायान्मनेच कवचं द्वादशार्णेन तोवदेत् ॥ ६८ ॥ नमस्तुदामनन्तं स्पष्टं स्वर्गंगवि
धिशिरितः ॥ स्वर्गलोके शवज्राद्यैर्वनामाजपेन्मन्त्रं ॥ ६९ ॥ स्मलक्षमेकदशाशो तज्जरूपाध्यायसेः शुभैः ॥ दु
ग्धाज्यसंयुतै दूर्वात्रितयैर विधिनेनले ॥ ७० ॥ तद्रूपादीर्घजीवित्वं तत्भवेन्नात्र संशयः ॥ दशार्णा द्वादशा
र्णो कार्नरोग प्रांश्च समाश्रवरेत् ॥ ७१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि विंशेकलिप्रगोमन्त्रं ॥ वालवपुषेस्वाहेति
समाख्यातो यं मन्त्र स्मृतः ॥ ७२ ॥ एकेकार्णेन पेसाष्टबहुछार्णेन कीर्तितं ॥ सुप्त्या छधान्न पूजादि सर्वस्या
दासकृष्ण सच्चेतत् ॥ ७३ ॥ सप्तलक्षं जपेन्मन्त्रं तत्क्षी । तद्गतेत्र तथा ॥ वालानां भयनाशार्थे रक्षार्थं च ततो जये
त् ॥ ७४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नेकविंशेकलो मन्त्रं ॥ गोपालकपदं ब्रूयात्ततो वेदाधनाय च ॥ ७५
वासुदेवायतुं फट्स्वाहान्तो षोडशाक्षरः ॥ नारदोस्य मुनिश्छन्दो गायत्री । कृष्णदेवता ॥ ७६ ॥ आवका

दिभिरंगानिपूजा पूर्वोक्तवर्त्मना ॥ गृहगोपालरक्ताक्षौ प्रणामः शांतिकेतिच ॥ ७७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि द्वात्रिंशे
त्कलौमंत्र ॥ कालीयस्यफणामध्ये दिव्यानृत्यंकरोतितं ॥ ७८ ॥ नमामिदेवकीपुत्रं नृत्यंराजानमच्युतं ॥ नृक्षिरां
र६ – व्यातः छंदोनुष्टुवुदीरितं ॥ ७९ ॥ कालीयमर्दनः कृष्णोदेवतापरिकीर्तिता ॥ चतुःपादेषुसर्वेषांपंचां
गविधिरीरितः ॥ ८० ॥ अंगैरिंद्रादिभिः पश्चात्कृत्वाहरेर्चनेरिता ॥ एकलक्षंजपित्वाथोजुहुयादयुतंघृतैः ॥
८१ ॥ विषनाशकरायोगाः कर्तव्यामंत्रवाभुना ॥ एतन्मंत्रप्रभावेनरूपंस्येनमतोरगाः ॥ ८२ ॥ एतन्मंत्र
समानोस्योविषघ्नोनेवविद्यते ॥ अकटूक्षौषधंचांगेगोमूत्रेणाप्युबेचिते ॥ ८३ ॥ त्रिभिन्नाघटिकासमा
श्रेवैराननमंत्रिणा ॥ नस्यलेपांजनैःपानकर्मणाष्ठेडनाशिनी ॥ ८४ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामित्रयोविं
शेकलौमंत्रं ॥ श्रीमायाकामवीजान्ते ङेंतंकृष्णमुदीरयेत् ॥ ८५ ॥ ङेभुजंगापिगोविंदस्वाहांतोद्वादशा
क्षरः ॥ ऋषिर्ब्रह्माचगायत्रंछंदःकृष्णश्चदेवता ॥ ८६ ॥ भूभूभवन्तिवेदाक्षिमंत्रार्णैरंगकल्पना ॥ कौस्तुभा
स्करसंकाशोद्वारकाद्यांगतेजसे ॥ ८७ ॥ वटुभिःकल्पतरुभिर्वेष्टितेरत्नमण्डपे ॥ विद्योतन्मणिवर्योद्यत्तलं
मद्वारांतभित्तिके ॥ ८८ ॥ विकचपुष्पमालाभिःसहितान्तेमयौक्तिक ॥ पुष्परागपद्मरागाभिरत्नतोरणोत्थोंत
रे ॥ ८९ ॥ निरंतरप्रवडत्रभुधाराभिवर्षिणः ॥ अधःकल्पकवृक्षस्यशाखाव्याप्तस्यसर्वतः ॥ ९० ॥ ज्वलद
त्नप्रदीपाभिःक्षपघ्नातिनस्मृते ॥ उद्योतद्विविधाभरत्नभितासनांबुजे ॥ ९१ ॥ उपविष्टंरमाकांतंदुतत्व

र्णामिभं स्मरेत् ॥ समोघडुङिवेंडो घविद्युत्कोटिनिभच्छविं ॥ ९२ ॥ दक्षांगं सर्वतः सोमां नानालंकारमंडितं ॥ श्री
शंखगदापद्मधारिणं पीतवाससं ॥ ९३ ॥ स्फुरत्कलशशोभनस्मणिधारमहर्निशं ॥ सव्यान्नवरणाक्षेनविंदु
मद्युतिकारिणा ॥ ९४ ॥ तत्किरिणीस्य स्वभामेदे दक्षवामस्थिते प्रभा ॥ उत्तमांगे भिधिं वेत्यो नानारत्नच्छटा
रया ॥ ९५ ॥ तमनन्तीयकरांभोजगृहीतघटजानया ॥ पक्षेत्स्योनरग्निजिन्या कुसुमंदेहुरटोनया ॥ ९८ ॥ पि
त्रविंदानथै वान्यापरा चैव सुलक्षणा ॥ रुनयोजौंववस्याज्वभुणालेदक्षवामगे ॥ ९९ ॥ रत्नधुन्याः स
मादाय कलशौ रत्नसंभृतौ ॥ अर्ययंस्यो विलासेनध्यात्वदौ मंत्रिसत्तमे ॥ ११०० ॥ ततः षोडशसाहस्र
मितानार्यः लक्षंतत ॥ स्मर्तव्याः स्वर्णारत्नादिधारायुग्मं घटसत्करा ॥ १ ॥ स्मरभूतिधे स्नाप्यांधतान्णा
वर्षतो वहिः ॥ कृत्वांश्रुतद्वहिर्भूयो देवार्द्यानपि पूर्ववत् ॥ २ ॥ पत्वं संचिंस्य देवेशं ततः पूजां समारभे
त ॥ पूर्वादितत्रकारेण पीठन्यासावमातिकं ॥ ३ ॥ कर्मनिर्वर्त्यमंत्रं तो मूलमंत्रेण मंत्रवित् ॥ प्राणाया
मंत्रयं कृत्वा ऋष्यादिन्यासमाचरेत् ॥ ४ ॥ करांगलीषु करयाः षडंगन्यासमाचरेत् ॥ व्यापकं मूलमंत्रेण
विन्यस्य चकरान्तुतः ॥ ५ ॥ पुनः षडंगं विन्यस्य देवदेवेशिकसत्तमः ॥ पुटितांमूलमंत्रेण मातृकांच प्र
विन्सेत् ॥ ६ ॥ मूलेन व्यापकं कृत्वा मंत्रवर्णाल्लनौन्यसेत् ॥ मूर्त्तियंजरकन्यासन्मूर्त्तियंजरमाचरेत् ॥
७ ॥ देवस्य वाह्यपूजार्थं मच्छनेयंत्रमुत्तमं ॥ गोमयेनापलिप्तायां भूमौ पिठं प्रविन्यसेत् ॥ ८ ॥ स्वर्णगांधा

दिपंकेनषट्कोणांपत्रषड्ढरेत् कामवीजंकर्णिकायांससाध्यंप्रलिखेन्नरः ॥ ८ ॥ क्लींह्रीनामादशार्णेनतत्रसम्यक्कु
वेष्टयेत् ॥ शक्रराक्षसवायव्यांकोणेश्रीवीजमालिखेत् ॥ १० ॥ अन्येषुत्रिषुकोणेषुमायावीजंप्रकल्पयेत् को
णसंधिषुषट्दुर्गामंत्रस्यैकैकमक्षरं ॥ ११ ॥ वहिरष्टदलेपत्रेकेसरेषुत्रिशःक्रिशः ॥ विलिखेत्कामगायत्र्या
वर्णानष्टदलेषुच ॥ १२ ॥ प्राक्प्रोक्तमालामंत्रस्यकामदेवस्यपाणिपनात् ॥ लिखेद्वर्णान्प्रतिदलेवहिर्वृ
त्तद्वयंचरेत् ॥ १३ ॥ तद्बाह्येमातृकावर्णैर्विंदुभिःप्रवेष्टयेत् ॥ धरापुरचतुर्दिक्षुरम्यंसायोचकोणकां ॥
१४ ॥ विलिखेद्वैमहावश्यंपद्मस्वराणांविजेवुधः ॥ सम्यक्तंतप्यसंदर्प्यधूमंचमनुजोत्तमैः ॥ १५ ॥ करोतिलो
कप्रत्यन्तंराजवश्यंचसर्वदा ॥ अस्मिन्यंत्रपीठप्रजांकृत्वापूर्वोक्तवर्त्मना ॥ १६ ॥ तत्रमूर्त्तिंप्रकल्प्यास्यांकृष्ण
मावाह्यपूजयेत् ॥ आसनप्रमुखैर्मंत्रैर्भूयांनित्यपचारकैः ॥ १७ ॥ चतुर्थ्यन्ताभ्यामूलेनभूषणादीन्प्रपू
जयेत् ॥ किरीटायनमःशीर्षेकुंडलायगलेनमः ॥ १८ ॥ दक्षार्द्धतलेचक्रायचोमाद्वेकंवचेनमः ॥ गदीवा
माधःकेरेचदक्षपद्मायवैनमः ॥ १९ ॥ स्कंधादिपादपर्यंतंनाथंतंवनमालिकां ॥ वक्षस्थलेश्रीवत्साय
कौस्तुभायगलेनमः ॥ २० ॥ षट्सुवह्न्यादिकोणेषुषडंगानिसमर्च्चयेत् ॥ वासुदेवादिकामूर्त्तिकोणकेसरगा
यजेत् ॥ २१ ॥ शांतिश्रियंभारतीञ्चरतिंदिग्दलकेसरे ॥ ततःपूर्वादिपत्रेषुरुक्मिणीमुख्यायजेत् ॥ २२ ॥ द
क्षवामेक्रमात्पश्चादेकैकंसमर्चयेत् ॥ षोडशस्त्रीसहस्राणिदेवदेवस्यशार्ङ्गिणः ॥ २३ ॥ दलाग्रस्थाम

340

नःप्रज्यानिधयोष्टौकमादमी ॥ इत्थानीलाम्बुकं दत्त्वा मकरोनंगकद्रुपो ॥२४॥ शांखस्यपोचनद्वा हिलोकेशा
युधप्रजनं ॥ इत्थंसंपूज्य गोविंदं नैवेद्यं हविरर्पयेत ॥२५॥ हविःपायसखंडाज्यदधिभिःपरिकीर्त्तितं ॥ नरोदत्तं
नन्तो वृलछत्रादीनि निवेदयेत ॥२६॥ स्तुत्वाप्रणम्य वोद्वास्य हरिं सावरणं हृदि ॥ पुनर्हिस्यस्य संपूज्य त्व
जयेद्धक्तिनामतं ॥ २७ ॥ स्वमभ्यर्च्यदेवेशं वेदलक्षं जपेन्मनं ॥ सर्पिषाजुहुयात्पश्चाद्दशांशं तर्पयेत्ततः
२८ ॥ स्वाभिषेकं विधायाथ ब्राह्मणान्भोजयेदपि ॥ इत्थं साधितमंत्रात्म प्रयोगान्विदधातवै ॥ २९ ॥ प्रजपि
त्वानले हुत्वंभ्वेनसमसुष्पनेऽत्ले ॥ अश्वमेधनसंयुक्तैर्दत्वातडसुधारयेत ॥ ३० ॥ समसलधनधान्यापि:
स्त्रीवश्यं च भवेद्ध्रुवं ॥ रक्ताजेलक्षसंख्यया जुहुनेकेधूरलालिनै ॥ ३१ ॥ गोघृतैर्वापि जह्वानलस्लस्चाः स्थि
राभवेन ॥ रक्तादिवससनाकांक्षी जुहुनेसुष्प्येंच्यूतादृशो ॥ ३२ ॥ मधुराक्तैर्घृताक्तैर्वाप्युष्पोत्तरसहस्रकं ॥
मधुनासंयुतैः श्वेतकुसुमैरष्टसंयुतं ॥ ३३ ॥ सहस्रमच्चहुजुहुयान्मासमात्रेणसाधकः ॥ राजःपुरोहि
तोभूयान्मंत्रिणोवान संशयः ॥ ३४ ॥ प्रयोगजपहोमादिदशांशैद्दशवर्णिकं ॥ मंत्रिणानेनकुर्वीत ना
न्यथामंत्रीऋणादयात ॥ ३५ ॥ न्यासध्यानजपार्चाभिर्होमतोयोभजेन्मनुं ॥ रत्नकांचनधान्याद्यैः समृद्धं त
स्यमंदिरं ॥ ३६ ॥ जायतेहलगात्मस्य कमलावसुधा चिरं ॥ पुत्रपौत्राद्यैर्भुक्त्वाभोगान्चवहुनिरः ॥ ३७ ॥ अंते
यातिपरंधामवैष्णवं मुनिदुर्लभं ॥ तस्यदिग्धनिसूर्यारांमतयः क्रिययासमाः ॥ ३८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या

सिवनुर्विंशकलो मनुः ॥ लक्ष्मीश्रीक्लिंममो नामबीजान्ते दशवर्णकं ॥ ३९ ॥ काममायेन्दिरांतो यं षोडशार्णो मनुर्म-
तः ॥ अष्टादिकं दशार्णोक्तं पंचागमपि तादृशं ॥ ४० ॥ वराभयकराम्भोजालिंगितं प्रियांगके ॥ अक्षोभ्यललल-
सहलत्नाम्पां मालिनि गिनेमुदा ॥ ४१ ॥ धारयेतं रथांगं च शंखं भक्ताकलेवरं ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं दशलक्षं स-
माहितः ॥ ४२ ॥ तावत्संख्यसहस्राणि हुनेदाकमनुक्रमं ॥ तर्पणाद्येर्भवेन्नूनं सिद्धः स्वेष्टफलप्रदः ॥ ४३ ॥
पूजा चात्र विधातव्या पूर्वोक्तं द्वादशार्णवत् ॥ प्रयोगाश्चापि सिध्यंति दशार्णस्य न संशयः ॥ ४४ ॥ अथातः संप्र-
वक्ष्यामि पंचविंशकलो मनुः ॥ मायाश्री संहितेमंत्रे दशार्णो द्वादशाक्षरः ॥ ४५ ॥ विधानमस्य मंत्रस्य वि-
ज्ञेयं षोडशार्णोक्तवर्त्मना ॥ एभिर्मंत्रैर्यस्य समारादिति हंतुकर्मसु ॥ ४६ ॥ देवप्राडुर्भवत्यत्वं कालभेदात्स-
न्नाश्चभित्नँ ॥ लक्ष्मीमाराम्मरायश्च मंत्रराजो दशाक्षरः ॥ ४७ ॥ त्रयोदशाक्षरो मंत्रत्रयः एते युगत्रये ॥ अस्या
र्चंपविधिस्त्वेषां पञ्चांगक्रमविधानतः ॥ ४८ ॥ ध्यानं तु तेषां मंत्रैस्तु दशार्णोक्तमुदाहृतं ॥ विंशार्णो क्रौं हि
तायेनुप्रथमे थतिगधूने ॥ ४९ ॥ दरारिचापसमाराकुराणां कुशकरांबुजं ॥ वेणुमादाय हस्ताभ्यां वादयंतं कु-
दाञ्चितं ॥ ५० ॥ रविमण्डलं कमलंध्यायेदिष्टफलाप्तये ॥ अंगिरेंडादिव ताडैरवेना सर्वसिद्धिदा ॥ ५२ ॥ कामाल-
क्ष्मपित्वाग्नौ दशांशं हविषा हुनेत् ॥ तर्पणादिततः कृत्वा सिद्धमंत्रः समाचरेत् ॥ ५४ ॥ कांतिपुष्टिधारोग्यका-
मो मंत्री प्रयोगकान् ॥ दशद्वादशवर्णोक्तान् हृविंशःकलितान्सि ॥ ५५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि बाणत्रिंश-

×प्रादुर्भूतस्य देवस्य मंत्रसिद्धिर्न भवेत् ॥ ३७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि क्रमाज्जाताग्रमन्त्रयं ॥ येमंत्रा दशवर्णास्य भेदाः
सिद्धिविधायका ॥ ३८ ॥ काममायेन्दिरा पूर्वं मायायाश्री कामपूर्वकं ३९ ॥

341

६1

न्त्रिनेकलौ ॥ अष्टादशाक्षरो मंत्रः कामंतोत्रप्रकीर्तितः ॥ ५६ ॥ मारदास्यमुनिछंदो गायत्रं कल्पदेवतः ॥ षड्दी
र्घान्वितकामेनषडंगविधिरीरितः ॥ ५७ ॥ विश्राणां दक्षिणोत्स्लेमपितं उन्वलत्कं ॥ वामेन ह्दिनदक्षुन्थपि
ण्ं सुंदरमद्भुतं ॥ ५८ ॥ वेष्णाप्रमस्वसंज्ञो भिगलंनत्रं प्तभछवि ॥ ध्वामाडीरकनीवीतीतमःस्मलंखहस्ति
कं ॥ ५९ ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रमेकलक्षमनन्यधीः ॥ शर्करायुतभुजेन दशांशं हविषाहुनेत् ॥ ६० ॥
नर्पणादि नतकुर्यात्प्रागवद्वास्तरा भोजनं ॥ अंगलोके श्रगवजाघैरर्चनास्यसमीरतः ॥ ६१ ॥ सरातमप्याग
रूलं प्रजयित्वा विधानतः ॥ तस्ये वश्यं मुखंभोजेन्तर्पयेन्मंत्रमुहरन् ॥ ६२ ॥ गोऽग्धेनव्रुपक्केन पुष्प
ष्पैः कदलीफलैः ॥ दध्नाचमवनीतेतऽनमासोतिवल्लरान् ॥ ६३ ॥ मयादिछनिन स्र्वं तर्पणो नैव
सिध्यति ॥ दध्नाथ मधुनानीरुग्यपनेनायुर्विवर्धते ॥ ६४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रौ त्रैशाब्नमेक
लो ॥ ऐंक्लीं कृष्णाय हृदत्वेयां गोविंदायरमांवदेत् ॥ ६५ ॥ गोपिजनवल्लभाय स्वाहा सोद्धिहवर्णो
क ॥ वागैश्वर्यप्रदो नित्यं साधकानामभीष्टद ॥ ६६ ॥ अष्टादशलिपिप्रोक्तो मुन्याद्यं चांगकल्प
नं ॥ विंशाक्षरा ज्ञावज्ञेपा सपर्यायाथानमुच्यते ॥ ६७ ॥ दसोर्ध्वस्फाटिकोमालां वामेन्यर्तु तथ्यपुस्तकं
अध्यकाराभ्यां मुरलीवादयेमनोहरं ॥ ६८ ॥ पीतांम्बरो मेघकांतिर्गायन्यत्पश्यतिकोमलः ॥ मधुरप्र
संवधकेशजालच्छिवितः ॥ ६९ ॥ सर्वसोडनिहृन्देनतसेवितः सर्ववेदिना ॥ ७० ॥ लंविंमपदेवंनारीनेप

॥ मे.तं. ॥
॥ ३४२ ॥

प्यधारिणं ॥ ७१ ॥ भुवनीवेष्टलावरापरमश्रीयन्त्रं स्मरेत् ॥ पंचपंचैस्तुवेदत्रिवर्णैः पंचांगकल्पनं ॥ वेदल
क्षं मन्त्रं जप्त्वा स्त्रिकिंधकैर्मधु ॥ रामुनेः दशांशं जुहुयात्तद्वशो– धकोमन्त्रंसिद्धये ॥ ७२ ॥ नपेनादितनः कुर्या
न्मन्त्री पूर्वोक्तवर्त्मना ॥ मन्त्रमेतं जपेद्यस्तु मेश्रीपूर्वोक्तवर्त्मना ॥ ७३ ॥ देवस्यान्यग्रहाक्रान्त्यसुखवपमाद्वि
जेभन्ते ॥ गंगातरंगकल्लोलवाग्विलाससमनोहर ॥ ७४ ॥ गणपधात्रिकासप्य – चाद्यासार्नां स्पष्ट ॥
त्याशेषवेदार्थसर्वशास्त्रविशारद ॥ ७५ ॥ राजे व्यर्थ्यपरं प्राप्य मुक्त्वारोगाननेकशः ॥ ध्यानपूर्वकमंते
सोदेहं मुक्त्वा हरिं व्रजेत् ॥ ७६ ॥ अथातसंप्रवक्ष्यामि चैकत्रिंशन्मिते कलौ ॥ नारो नमो भगवते मं दत्रा
यनस्व ॥ ७७ ॥ भुजे श्रीगोपदंपी जमेसुन्दराऽनवल्लभः ॥ स्वाहान्ता विंशदर्णांयं भुनिरस्य सुनारदः ॥
७८ ॥ उष्णिक छंदो देवता नानन्दपुत्राऽखिलेष्टदः ॥ श्रावकादिपदैः प्राग्वरस्यष्टाङ्गपरिकीर्त्तितं ॥ ७९ ॥
रत्नपात्रं करे दक्षे हेमवेत्रं च वामतः ॥ वहन्तं श्यामवयिन्कुलं श्रीभ्यामाश्लिंगितं सदा ॥ ८० ॥ मंगलैके
शवजाद्यैः पूजनं परिकीर्त्तितं ॥ लक्षं जपेत्तु जुहुयाद्विप्रा सर्वसिद्धये ॥ ८१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि द्वात्रिंशन्मिते कलौ ॥ मन्त्रत्रायशक्रान्ते रूपामलांगायकार्त्रयेन ॥ ८२ ॥ ततश्चगलवेष्टपेहल्ला
यपदमन्त्रवरेन ॥ गोविन्दायदशार्णोद्वात्रिंशद्वर्णां इरितं ॥ ८३ ॥ ऋष्याद्या नारदोऽनुष्टुप् छन्दपदजानमपादि
कं ॥ कृष्णविशार्णवन्मोक्तं प्रयोगादशावर्त्तिका ॥ ८४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि त्रयस्त्रिंशन्मिते कलौ

342

॥ राम: ॥
॥ ३४२ ॥

६८

ॐ श्रीं ह्रीं हङगवतेन स्वगायत्रा लव ॥५॥ ध्यपे वरूपामलां गायत्रनश्चाष्टादशाक्षरः। द्विचत्वारिंशदर्णीयं
छंदोनुष्टुप् विधिर्णितः ॥६॥ कलौ देवष्टुद्रजार्थं भाव सर्वप्रकल्पयेत् ॥ रोमैकादशपंचेषु षट्स्वरोरं
गपेचकं ॥७॥ अन्यान्सर्वप्रयोगाद्यस्महाविंशतिवर्णवित् ॥ मंत्रोयं सकलैश्वर्यं कांक्षितार्थैकसा
धनो ॥८॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चतुः त्रिंशन्मिते कलौ ॥ नारो नमो भगवते रुक्मिणीवल्लभायच ॥
९॥ स्वाहांतः षोडशार्णीयं मंत्रराज्नोरदोभवितः ॥ छंदोनुष्टुप् देवतास्य रुक्मिवल्लभस्मृतः ॥१०॥
भक्तद्विसनृयुग्मार्णैः पंचांगपरिकीर्तितं ॥ कलामराप्पामेलहृतं मानालंकारमंडितं ॥११॥ पीतकौ
शेयसद्वस्वर्णवेत्रविभूषितं ॥ करपद्मेन दक्षेणाश्लिष्टं वामपाणिना ॥१२॥ चिंतामभिद्रवंतादि
वीभं वर्णकांचनप्रभा ॥ वामहस्तधृतां सोजामस्वेमालिंगितं प्रियां ॥१३॥ अग्नौ गोनारदमुख्यैश्च लोक
पालैस्सदापुषे। फलजं धर्मकामार्थानि श्रेयसफलं व्रते ॥१४॥ एकलक्षं जपेन्मंत्रं कृते मधुरत्ना
लिनैः दशांशं कमलं पश्चात्तर्पणादि समाचरेत् ॥१५॥ महदैश्वर्यं वरूपादिकांक्षिभिः सर्वकतांम
त्रः ॥ अभीष्टं कृतप्रयोगा संविज्ञेयं त्रदशार्णवित् ॥१६॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पंचत्रिंशान्मिते कलौ ॥ ली
लादक्षेनिसंतत्रगोपीजनपदं वदेत् ॥१७॥ दार्नंडवाल रूपेतिमे घरूपामपदं ततः ॥ भगवद्यं तथा
विश्वोस्वाहा मंत्रिदशाक्षरः ॥१८॥ पारदास्यमुनिछंदो गायत्री देवतामता ॥ नीलादय्येश्वरः कृस्नो

मे॰मं॰ ३८३

मन्त्र–द्वित्रिसागरैः ॥ ८८ ॥ पंचाङ्गानि च मन्त्राणां सौरो ऋं हों यं गुरोरुक्तवत् ॥ वामहस्तो भुजस्यानलीलां दद्यात्
न गणेशिका ॥ १२०० ॥ पुरोगनाथसाकूनी मातृयंत्रमतः पुं ॥ आन्न नः प्रियमित्रस्य स्कंधस्य हस्त्या हस्तकं ॥ १ ॥
हस्तकस्मात् कूलममपुमेयपराक्रमं ॥ श्रीगौरिकादिवजाधेरेवं नास्य मनाश्च हं ॥ २ ॥ लक्षमेकं जपेन्मन्त्रं दशांशति
लतंडुलैः ॥ त्रिमधुश्रेष्ठैर्जुहेत्स्वच्छान्नपर्णादि समाचरेत् ॥ ३ ॥ नियमं स्थापनारोप्यो मुंनीलादद्यु मंत्रं भजेत् ॥ शुभ
गः सजगल्लघोर मायाभवनं भवेत् ॥ ४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि षट्त्रिंशेयकल्लो भवेत् ॥ गोवत्सभायस्याहे
तिमन्त्रः संस्था प्रोक्षणो मतः ॥ ५ ॥ नारदो मुनिरस्य स्यादुष्णिक छंद देवता ॥ गोवत्सभा हरिः प्रोक्तो गर्गो हृ
द्विकरं परः ॥ ६ ॥ दशार्णोक्तविधानेन पंचांगविधिरीरितः ॥ इंद्रनीलसमाकान्तिं पीतवाससमच्युतं ॥ ७ ॥
सर्पारिविद्धतिकरैः सम्यक्त प्रावतंसकं ॥ वेणुवामकरे पोहि दक्षे पाशं च बिभ्रतं ॥ ८ ॥ कपिलाजातिम
ध्यस्थ माहृ पंचतां भुदा ॥ एवं यजेत्ततः सम्यक् पीठे पूर्वोदिते शुभे ॥ ९ ॥ आदावंगानि संपूज्य पूजयेन्नाग
राष्टकं ॥ पीतोरक्तश्च सितहरः श्वेतो नीलसितो हरः ॥ १० ॥ कालोकरालकपिलं प्रोक्तं नोगराष्टकं
भूरंदरमुखोल्लेषामायुधान्ये ततः परं ॥ ११ ॥ ध्यात्वार्चयेज्जपेत्सम्यक् श्रीलक्षं जितेन्द्रियः ॥ नन्दहस्मयुते
च त्रीगोदुग्धेतद्विरोक्तवत् ॥ १३ ॥ गोदुग्धैः प्रत्यहं सायं सहस्रं जुहुयात्तपः ॥ मासाद्दिनं गवां हि द्विजोपपते
न स्वयं भूयसी ॥ १२ ॥ दशाक्षरोक्तवत्सर्वं विधानवास्यकीर्तितं ॥ सर्वप्रयोगाः सिद्ध्यन्ति संपूर्णाः सुमनोर

राम: ३८३

343

६९

अथातः संप्रवक्ष्यामि मन्त्रत्रिंशात्रिनेकलौ ॥ नारो नमो भगवते श्रीगोविन्दाय संवदेत् ॥१५॥ द्वादशार्णो मनु
:प्रोक्तो नारदोऽस्य मुनिर्मतः ॥ गायत्री छन्द इत्युक्तं श्रीकृष्णो देवता मतः ॥१६॥ वन्हेर्व्याविगाराणौः संपू
र्णो नांगपंचकं ॥ कल्पद्रुममतल्लेरम्येरत्नसिंहासने शुभे ॥१७॥ सर्पलक्षणासंपूर्णां त्रिविष्टं नंदनं ॥ प्रफुल्लल
त भारेण गागकं देनमस्तुते स्मरेत् ॥१८॥ सपद्मपानं वेत्ररत्नौ हस्ताभ्यां विभ्रतं तथा ॥ पद्मायता शंशृंकम्ब
हस्तकुंभाम्न तमप्रम् ॥१९॥ धारया सिध्यमानं च ध्यात्वान्तो विष्णुपीठके ॥ रुक्मिणी सत्यभामावभो
गयोर्वामदक्षयोः ॥२०॥ शक्रमग्रेपृष्ठतो समुरभिं वसमर्चयेत् ॥ हृदादिकं हृत्तं मातिकेशरेषु चतुर्थवि
२१॥ देवाग्रादष्टपत्रेषु कालिंदीरोहिणी तथा ॥ नग्नजितिं क्षनंदावमित्रविदां स्फलक्षणां ॥२२॥ जांब
वतीं सुशीलां च चतुः कोणेषु भूपुरे ॥ प्राग्रेपादिषु संपूज्याः किंकिणीदामयष्टिकाः ॥२३॥ वेणुं वन
मराभागे श्रीवत्सं कौस्तुभं तथा ॥ वनमालां भूपुरेथ देवाग्रादिषु दक्षिणां ॥२४॥ शंखं गडं च चक्रं च व
सुदेवं च देवकी ॥ नंदं पाणिं दाधे नूंष्टगा मात्मां ध्यापि गोपिकाः ॥२५॥ दश दिक्षु प्रपूज्यैवं लोकपालां
श्चहेतयः ॥ देवाग्रतस्त्वस्वात्हे कुमुदं कुमुदाक्षकं ॥२६॥ पुण्डरीकं वामनं च शंकुकर्णन्ततः परं सर्वने
त्रं सुमुखं सुप्रतिष्ठितमेव च ॥२७॥ देवस्योत्तरतो वाह्ये विष्वक्सेनं समर्चयेत् ॥ एवं संचिन्त्य देवेशं
वर्णलक्षं जपेन्मनुं ॥२८॥ तन्महस्राणि होमेसीरैर्जुहुयात्तर्पयेज्जनः ॥ ब्राह्मणाराधनान्तेन प्राप्नवकृपीद

दत्तं डिन: २९ ।। दिमाद्रावथ मध्याह्ने समये त्रिनयोपि वा । गोदुग्धाभ्यासगानं कृत्स्नमचयत्रिधिमासुना ।। ३० ।।
भक्त्या परमया पीतो गोभ्याञ्चमद्गामर्पयेत् ।। दीर्घायुर्निर्भयश्चैव धनधान्यवरादिभिः ।। ३१ ।। पुत्रपौत्रैश्च स
न्मित्रैस्तत्त्वांत विष्णुमेति च ।। तस्मादजेदमं मंत्रं दुर्नभं श्रीमाक्षदीशिवे ।। ३२ ।। अथातः संप्रवक्ष्यामि त्वष्टत्रिं
शाक्षिते कलौ ।। वदे कृष्ण कुलनाथाय नमो नौ हरो मनुः ।। ३३ ।। ब्रह्मामुनिश्च गायत्री छन्दो देवा हरिर्मतः ।। वर्ग
द्वयेन पंचाग मस कल्लेन प्रकल्पयेत् ।। ३४ ।। कृतनलेलेनहृत नयनं नीलाजामं मत्ताद्युतिं । पंचावक्रिकं चधा
वे तमंगसोनूपुरान्वितः ।। ३५ ।। ग्रैवेयांगदहारादिभूषणोघप्रपाणाभितं । नानामुनिगणैर्दृष्टं लेलंतं स्वस्व
लीलया ।। ३६ ।। पूर्वादितो यजेत्पीठे चतुर्दिक्षु केसरेषु च ।। चतुरंगानि संपूज्य वाह्ये कोणेषु पूजयेत् ।।
३७ ।। दिक्पत्रेषु यजेन्मूर्त्तीर्वासुदेवादिकास्तथा ।। रुक्मिणी सत्यभामां च लक्ष्मणां जाम्बवतिकां ।। ३८ ।।
तद्बाह्ये वाद्यानां वज्रोदीनां च पूजनं ।। वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं तत्सहस्रं तनोर्हुनेत् ।। ३९ ।। पलाशोत्थसमिद्भि
र्वापायसेर्घृतसंप्लुतैः । तर्पणादिततः कृत्वा समृद्धिर्महती भवेत् ।। ४० ।। अथातः संप्रवक्ष्यामि कलौ गो
त्रिभिते हरिं ।। नारंरमांत्रियंकाभं श्रीकृष्णायतनोत्वदेत् ।। ४१ ।। श्रीगोविन्दाय चेव सुःस्वाहा श्रीगोपिजनव
ल्लभः ।। ङेतत्रिधरमाबीजं पेचविंशाक्षरो मनुः ।। ४२ ।। नारदमुनिसम्ख्यातो गायत्री छन्द उच्यते ।। श्रीकृष्णो
वलदेवेनयुक्तः प्रोक्तास्य देवता ।। ४३ ।। वेदवेदेषु गोरामसंपूर्णोन षडंगकं ।। सविसर्गैरेतानियेन मधि

344

वशीमंडपस्थितो ॥४४॥ रमंतो दिव्यभावेन वलकृष्णोनुसंस्मरेत् ॥ एतान्जपप्रयोगादिसंतर्पं दशार्णवत्
४५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चत्वारिंशात्कलेर्मनूत् ॥ एकछन्दर्षिदेवादिप्रयोगाद्दशारावधिः ॥४६॥ हरि
त्येकाक्षरो मंत्रः सर्वकामसमृद्धिदः ॥ नारदोस्यमुनिदेवी गायत्री छन्द उच्यते ॥४७॥ देवस्तु बालगोपाल
:षड्दीर्घभाग्विना कामनः ॥ षडंगानि तन्मो ध्यायेन्नस्थितं कमलादरे ॥४८॥ रक्तपद्माभनेत्रं च किंकिणी
विलसत्कटी ॥ हस्ताभ्यां नवनीतं च पायसं चापि बिभ्रतं ॥४९॥ पीठदेशेकनकनगे स्वर्णानड्डे विराजते ॥ मेघ
श्यामं च परिनो गोपो गोपी जनावृतं ॥५०॥ यजेत्पूर्वादितो पीठे वह्नीशसुरवायुषु ॥ हृदादिप्रथमावांगानि च
त्वार्यगात्रिशाधकः ॥५१॥ दशान्तसुरनोथ्याद्यं दिक्षु स्तुन दहिस्मतः ॥ आखंडलमुखान्देवा वजादींश्च
समर्चयेत् ॥५२॥ लक्षं जपेद्धुनेन छेनो पलाश्यह्विषा तथा ॥ कृत्वा बालराभोज्यं तमीप्सितार्थां
न्लभेन्नरः ॥५३॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कलाठेकचतुर्मितो ॥ सएव क्रमप्रकारः कृष्णेन्यास्य मनुर्मतः
५४ ॥ परत्रेह च शार्ङ्गधं वु— देवं प्रसाधयेत् ॥ विप्रादियवनान्तानुमान् मंत्रस्याधिकारिणः ॥ ५५ ॥ अथात
संप्रवक्ष्यामि द्विचतुः संमितेकलौ ॥ ॐ कृष्णमह इति मंत्रोयं त्रिवर्णः परिकीर्तितः ॥५६॥ भुक्त्यादिकप्रयो
गांते सर्वे पूर्ववदर्पयेत् । परिभिस्तु विशेषेणासंसेव्यो भुक्तिमुक्तये ॥५७॥ ॐ कृष्णाय इति मलोयेच तुर्व
र्णाभिलेष्टदः । भुक्त्यादिकं प्रयोगांतं सर्वं प्राग्वत्समाचरेत् ॥५८॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वेदैकेकलौ

कृष्णाय हृदयं पंचवर्णाः प्राग्वन्न्यासादिकं ॥५९॥ अथातः संपवकह्लनसंपिने कामबीजयुतः ॥ मध्ये कृष्णा
यनंनार्णः सर्वं पूर्ववदेव हि ॥६०॥ अथातः षट्दमिते गोपायालापाग्निगेहिनी ॥ षडक्षरायमनुःपादिपू
योगांतं च पूर्ववत् ॥६१॥ अथातो नगहेदात्ये क्लीं कृष्णायाग्निगेहिनी ॥ षडक्षरो मंत्रराजो जपध्यानादि
पूर्ववत् ॥६२॥ अथाष्टवेदत्स्येत् कृष्णायेति पदं वदेत् ॥ गोविंदायेति समार्णाः प्राग्वन्न्यासादिकं मतं
॥६३॥ अथयोवेदत्स्येत श्रीमायाकामबीजतः ॥ कृष्णाय कामबीजं च प्राग्वत्सप्ताक्षरो मनुः ॥६४॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामि पंचाशन्नामिते दधिः ॥ भक्षणाय द्विठांतोयमष्टवर्णः प्रकीर्तितः ॥६५॥ अथैकपंचप्राप्तिवे
दरूपस्वत्रात्मने नमः ॥ अष्टवर्णः समाख्यातो न्यासाद्यं पूर्ववन्मतं ॥६६॥ अथ द्विपंचप्रमिते कामः कृ
ष्णाय संवदेत् ॥ गोविंदाय पुनः कामान्तवर्णाः परिकीर्तिताः ॥६७॥ अथ त्रिपंचप्रमिते कृष्णो गोविंद ए
व च ॥ ङेन्तश्च हृदयांतश्च मंत्रः प्रोक्तो नवाक्षरः ॥६८॥ अथ वेदेषुवत्स्येत् कामं क्लीं कामकृत्वरेत् ॥ श्यामला
गाय हृदयं दशार्णाः परिकीर्तिताः ॥६९॥ अथ बाणेषुवत्स्येत् बालांते वपुषे वदेत् ॥ कृष्णायाथ वह्निजायांतो
मंत्रः प्रोक्तो दशाक्षरः ॥७०॥ अथ पंचाशीत्स्येत् क्लीं कृष्णाय पदोत्तमं ॥ ततश्च बालवपुषे स्वाहांतोयं
भवाक्षरः ॥७१॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सप्तवाणामिते कलौ ॥ कामबीजद्वये कृष्णपदं दामाउख्यते ॥७२
न्यासादयः षडंगानि चैकार्णोक्तनवर्त्मतां ॥ तद्ध्यानं विशेषोत्र कल्पवृक्षतले स्थितं ॥७३॥ अंभोरागदरा

345

र्वं त्रिधिमिलद्दने नरं ॥ महापद्मश्च पद्मश्च शंखो मकरकच्छपौ ॥ ७४ ॥ मुकुंदकुंदनीलाश्च खर्वश्च निध
यो नव ॥ लोकपालैश्च वज्राद्यैः पश्चादावरणाद्वयं ॥ ७५ ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं वेदलक्षी जितेंद्रियः ॥
दशांशं जुहुयादग्नौ श्रीफलैर्मधुराप्लुतैः ॥ ७६ ॥ तर्पणादि ततः कुर्यात्सर्वौघं मंत्रसिद्धये ॥ मधुरत्रयसंहु
ध्वाश्रुद्गमो यैर्दिनागमे ॥ ७७ ॥ दशाक्षरी प्रयोगाश्च कर्तव्याः साधकेन तु ॥ मुक्तिप्रदो भुक्तिदश्च गगनका
मकरस्तथा ॥ ७८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि रसुवाणमिते कलौ ॥ एतन्मनोरधः कामबीजयारेफयोर्नना
न्त ॥ ७९ ॥ मंत्रांतरं युगे कृत्वा शारदाद्ये सुपालितं ॥ षट्दीर्घभाजा बीजेन तनाहृशेतांगकल्पनं ॥ ८० ॥ शोशीशा
नेकल्पवृक्षाद्रिदेशे लिकाम्यितं ॥ किंकिणीशब्दितकटिं नीलाकुंचितमूर्धजं ॥ ८१ ॥ चित्रव्याघ्रनखाश्चा
रत्नालंकारशोभितं ॥ आरक्तं वरणीगोपीभ्यां प्रेरवायां कलितं मुरु ॥ ८२ ॥ प्रागवत्पूजादिकं सर्वं पुरश्चर्यां तु
थोरेना ॥ मधुराक्तैर्हुनेन्मंत्री रक्तपद्मैर्दशांशतः ॥ ८३ ॥ तर्पणादि ततः कृत्वा गृहयन्त्रे ततोऽर्चयेत ॥ मधुरत्रय
संसिक्ता भास्कांशालितंजरी ॥ ८४ ॥ जुहुयात्त्रितयशो होर्द्धशतमेकेनमत्रयी ॥ मात्रुलाङ्गसर्वसस्यादाव
सुधा हृदगाभवेत ॥ ८५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नववाणमिते कलौ ॥ वाक्तत्त्वाच्चतमाऽक्लींगोपी
जयजयेति च ॥ ८६ ॥ कृष्णकृष्णेति चाभाष्य भिरं तरपदेवदेत ॥ क्रीडासक्त प्रभृतितत्त्वेतस्मे परमुद्धरेत ॥
७ नित्यप्रियाय कृष्णाय क्लींगोपीजनवल्लभा ॥ यस्वाहान्त्री रहीं वाक्रद्विपंचवर्णात्रिपिमनुः ॥ ८८ ॥

आनंदमूर्त्तिराह्रेदोस्य देवता ॥ संमोहनमहर्षिः प्रोक्तो पत्रवर्णैः षडंगकं ॥८८॥ आद्यं नेत्रक्ति र्ज्जिनैः सं पुटैस्तु क्र
मेण च ॥ अष्टभिर्वीभिः शैलैरष्टभिर्गजैरकेन खेदुभिः ॥९०॥ भूतशुद्ध्यादिकं कृत्वा देहपीठं प्रकल्प्य च
हृत्स्नहृदये दशार्णोक्तविधिनान्यासमाचरेत् ॥९१॥ षडंगंन्यास्य कामानां पंचकं वपुविन्यसेत् ॥ त्रिवासंस्तल
मंत्रेणव्यापकं चततत्पूरयेत् ॥९२॥ कामसंपुटितान्यारावेमान्कार्णान्यथापुरा ॥ दशतत्त्वादिकान्यस्य त
दंतेमूर्त्तिपंजरं ॥९३॥ सृष्टिस्थिति षडंगानि वाराणान्यस्य चक्रपूर्ववत् ॥ सर्वमस्पुरोक्तेन विधानेन विधाय
वै ॥९४॥ साधकः सर्वलोकेशं ध्यायेत्संमोहनं हरिं ॥ पुरोक्तमंत्रिजैरस्येव वर्णानां वृष्टिमध्यगे ॥९५॥ नानाशो
भाविचित्रे च मणिभिर्दीपितांतरे ॥ उद्यानवापीनाडागनानाज्ञनयमाहरे ॥९६॥ कल्पादिरम्ये विपुले दिव्य
कर्मविनिर्मिते ॥ नानारत्नगणाकीर्णे गेहे संविंतयेद्धरिं ॥९७॥ नानालंकाररत्नाभ्यां श्रीवत्सांकितवक्ष
से ॥ नानासुगंधनुविरं स्तोकन्यलभकरांबुज ॥९८॥ पिहितं चानयुग्माभ्यां नूक्षिरापानां व कामतः ॥
स्वालिंगनं च बाहुभ्यां स्वेदसुक्ता विभूषितं ॥९९॥ स्वदक्षस्थितपाक्लिष्टं रूपमयालसत्यभामया ॥ र
क्तमाजो ववभ्या वश्लिष्टं वामस्थयातथा ॥१२०॥ कालिंद्या चपरीरब्धं पृष्टदेशस्थपाविभं । पद्मगंधां
शखचक्रोच्चनुर्पिंदधतं करैः ॥५८॥ करद्वयलसद्वेणुक्रीडापितसुखांबुजे ॥ चतुर्दिक्षावर्ष्टिंदैतोभूतिभिः
खेवरैर्वृतं ॥५९॥ एवंध्यात्वा पूर्वोक्ते पीठे देवं समर्चयेत् ॥ विशारांदिनपत्रे च तस्य क्रत्रपिलेखयेत्

६० ॥ मध्यमस्थवीजपरितः पूर्वादिषु लिखेत्क्रमात् ॥ श्रीं क्रीं ऊं डीं जीं च वीजानि शिष्टैर्णैः पंचवेष्टयेत् ॥ ६१ ॥ दश
वीजैर्विरहितैर्द्विचत्वारिंशसंमितैः ॥ षट्कोणेथ क्रमात्ख्फ्रें रें हुं श्रीं मीं शकोराजः ॥ ६२ ॥ पुनस्तान्वेष्टयेन्नैक
न्याछेषु प्राग्वत्समापयेत् ॥ अर्घपात्रादिसंस्थाप्य मध्यवीजे हरिं यजेत् ॥ ६३ ॥ यथाध्यानेन चतन्द्र्धादिष्ठ स्वा
रुक्मिण्यादिभिरावृतं ॥ अंगानि षट्कोणेषु वाराणांकेसरगास्वजेत् ॥ ६४ ॥ दलमध्येषु लक्ष्म्याद्याः तदग्रेषु ध्वजा
दिकान् ॥ इन्द्रादीन्भूपुरेभ्यन्येत्तु ष्टगं चास्त्रांधरा ॥ ६५ ॥ शंखपद्मनिधीमहद्र्यपोष्मत्कर्त्कौ नु पार्श्वयोः सर्वदा
चाभिवर्षन्तौ धाराभिर्वसुसंचयं ॥ ६६ ॥ हेरंवशाल्लनामानं दुर्गां च तदनंतरं ॥ विष्वक्सेनं वकोणेषु चादि
परितो यजेत् ॥ ६७ ॥ रत्नमारकतप्रख्या दूर्वा कनकवर्णकान् ॥ तद्वहिर्वासवादीनां वज्रादीनां ततः पूज
नं ॥ ६८ ॥ दीक्षितो विधिना मंत्रं प्राप्याभ्यां संस्कृताः कृती ॥ दर्शनं भाषणं स्पर्शं वा तन्त्रवशादिकं ॥ ६९
वर्जयित्वा जपेल्लक्षं दीनाचत्वरोरपि ॥ तिलाज्यमधुमिश्रेण दशांशं पायसेन तु ॥ ७० ॥ तर्पणं मार्जनं कृ
त्वा व्राह्मणान्भोजयेन्नरः ॥ मंत्रमेतं जपेद्यस्तु प्रत्यहं विधिनामुना ॥ ७१ ॥ तमर्चयीत्तिगीर्वाणा लोका
नंदकरंभ्रस ॥ दिवा दोशार्करायुक्तं दग्धबुद्ध्या जलैः शुभैः ॥ ७२ ॥ अंच हं तर्पयेद्यस्तु ज्ञानं सा पुंभवेद्धुतं
ऊंड्श्रीं तत्लविंद्वाभान् हिभूतिमहार्णवे ॥ ७३ ॥ चंडरस्तत्यं काकृमालतीकुसुमैर्मवैः ॥ अयुतं मंत्रव
र्परायो जहाति विभावसौ ॥ ७४ ॥ त्रैलोक्यं तद्वशो नित्यं तत्वात स वित्तवान्भवेत् ॥ मंत्रिणो ध्यानमात्रेण

मंत्रस्यास्य यथाविधि ॥ ७५ ॥ वर्णाभ्यं वंमिसमनं स्मरान्तीः सुरयोपितः ॥ जपादिकर्मभिर्न्नूनं मस्मात् किं किं न लभ्य
ते ॥ ७६ ॥ स्पर्धास्याभाति कीस्यन्त्का चित्रमेनासुमंगिरां ॥ मदेन्दिरासरस्वत्यौ संस्थेन्नेभमन्दिरे ॥ ७७ ॥ व्याधिदारिद्र्य
पापौघज्वरग्रहविषादिभिः ॥ जरापमृत्युदौर्भाग्यदुःखारिरहितः सदा ॥ ७८ ॥ पुत्रपौत्रधनारोग्यवधूबांध
वादिभिः ॥ उपेतः सर्वसंपत्तिर्वराश्चो दीर्घजीवितः ॥ ७९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कलौ षष्ठिमिते मंत्रं
देवकीसुतगोविन्दवासुदेवजगत्पते ॥ ८० ॥ देहि मे तनयं कृष्ण त्वामहं शरणं गतः ॥ द्वात्रिंशदक्षरो मंत्रो नारदो
स्य मतो मुनिः ॥ ८१ ॥ छंदोनुष्टुप् देवता च कृष्णः संतानदायकः ॥ पादैश्चतुर्भिः सर्वेण पंचांगानि स्मृतो वि
डः ॥ ८२ ॥ शंखचक्रधरं देवं श्यामवर्णं चतुर्भुजं ॥ सर्वाभरणसंदीप्तं पीतवस्त्रासमच्युतं ॥ ८३ ॥ मयूरपि
च्छसंयुक्तं विभुं तेजोपबृंहितं ॥ समर्पयंतो विप्राय तनयं बालकान् ॥ ८४ ॥ ध्यात्वा जपान्वेतादि
निकर्याङ्क्तिपरायणः ॥ सर्वतो गेह्नवजाद्येरपि नास्य मलामता ॥ ८५ ॥ लक्षं जप्त्वा तद्दशांशं जुहुयाद्दोग्ध
तेन च ॥ तर्पणादिततः कुर्यान्मंत्रसिद्धिं निमंत्रिणः ॥ ८६ ॥ दशम्यां कृष्णरात्रेण शुक्लपक्षस्य मंत्रवित् पुना
र्थं स्थलिकं कृत्वा तत्र स्थो विधुमर्चयेत् ॥ ८७ ॥ य एवं भजते मंत्रं साधकः पुत्रकांक्षया ॥ स वराप्तं लभ
ते पुत्रं विनीतं चिरजीवितं ॥ ८८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चैकषष्टितमे कलौ ॥ वसुदेवापतिगडुच्छेदनेति
पदं वदेत् ॥ ८९ ॥ वासुदेवाय हुं फट् स्वाहा त्रिंशार्णको मनुः ॥ नारदोस्य मुनिः प्रोक्तो गायत्री छंद उच्यते ॥ ९० ॥

347

श्रीकृष्णोदेवताप्रोक्तोनिगडछेदकारकः ॥ न्यासध्यानजपार्चादि दिक्शवरार्गोक्षकडवेत् ॥ ९१ ॥ अथातःसंप्रव
क्ष्यामिनेत्रवह्निपिनेकलौ ॥ कामबीजात्मकोमंत्रोमुनिर्मोहननारदः ॥ ९२ ॥ छन्दोगायत्रकंदेवः कृष्णःसं
मोहनामतः षट्दीर्घभाजोबीजेनषडंगानिप्रकल्पयेत् ॥ ९३ ॥ आसनन्यासपर्यंतंकृत्वाविधायतु अं
गुलीषुन्यसेद्देवंह्नोयोल्लयात्मपि ॥ ९४ ॥ पंचांगुलीषुवांगांश्चपूर्वोक्तान्क्रमशान्न्यसेत् ॥ वर्णान्सेषुपिभा
न्यसेन्मान्तकाराणिनंतरं ॥ ९५ ॥ षडंगानिपुनर्न्यस्ययथास्थानेशरान्न्यसेत् ॥ शिरोवदनहृल्लिंगपादेषुक्रम
न्तःसुधीः ॥ ९६ ॥ शोषणाप्रमुखा नेते मानांचबीजपूर्वकाः ॥ जगत्संमोहनंकृष्णंध्यायेत्पश्चात्समाहितः ॥ ९७ ॥
वृंदारकतरूमाधानविलसत्कल्पशाखिनः ॥ मूलेरत्नस्थलीराजद्रत्नसिंहासनोपरि ॥ ९८ ॥ वामस्कन्धेपरि
यतेः स्थितवधूकसंनिभे ॥ चारिशांखवधूरागान्यासंपुष्पावाशोभकमर्के ॥ ९९ ॥ पद्मंगदांचहल्लाक्षैरहु
सिर्द्धवर्णमिमजेः ॥ घर्णौत्रंकुंडलिनंस्मारेरंगकृकिरीटिनं ॥ १४०० ॥ किकीरालापाताष्ठेश्रमडिकारक्रमात्य
कैः ॥ पीनांवरैस्कन्तेपैर्ध्वकंवामोष्णारनाः ॥ ४३ ॥ आलिंगंतंवामबाहुभुजपद्मोमदस्थली ॥ विंशाक्षरा
दिनेपीठमूर्धरात्तोनैर्यजेद्धरि ॥ ४४ ॥ पश्चादंगानिवाराणांश्चन्यासमार्गेणापूजयेत् ॥ कीरीटंमल्लकेश्योत्र
द्वयेकाण्डलसंयुग्मकं ॥ ४५ ॥ वजायस्त्रोणिरत्निषुश्रीवत्सकौस्तुभंतथा ॥ वक्षोहृदिततःकण्ठेवनमा
लांनितेवके ॥ ४६ ॥ पीताम्बरंमहालक्ष्मीनाभौकेवीजपूर्विकां ॥ स्रभ्यच्चौःकर्णिकामध्येदिग्विदिक्षोद्दे

॥ मे.त्रं. ॥
॥ ३८६ ॥

मन्त्रस्यास्य यथाविधि ॥ ७५ ॥ वर्णायामं जपेन्मन्त्रं स्मरार्त्तः सुरयोषितः ॥ जपादिकर्मभिर्न्नूनं मन्त्रात्किंकिं न लभ्य
ते ॥ ७६ ॥ स्पर्धा स्वाभाविकी त्यक्त्वा चित्रमेतानुमं गिरां ॥ महेन्द्रिरासरस्वत्यौ सेवेते त्रेभस्वरे ॥ ७७ ॥ व्याधिदारिद्र्य
पापोग्रज्वरस्य हे विषादिभिः ॥ त्यक्तापमृत्युदौर्भाग्यदुःखारिरहितः सदा ॥ ७८ ॥ पुत्रपौत्रधनारोग्यवधूबान्धव
वादिभिः ॥ उपेतः सर्वसंपत्तिर्वराप्तो दीर्घजीवितः ॥ ७९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कलौ षड्भिमिते मंत्रं ॥
देवकीसुतगोविन्दवासुदेवजगत्पते ॥ ८० ॥ देहि मे तनयं कृष्ण त्वामहं शरणं गतः ॥ द्वात्रिंशदक्षरो मंत्रस्तनयदो
स्य मनोभुतः ॥ ८१ ॥ छन्दोनुष्टुप् देवता च कृष्णः संतानदायकः ॥ पादैश्चतुर्भिः सर्वेणापंचांगानि समनो वि
डः ॥ ८२ ॥ शंखचक्रधरं देवं श्यामं रक्तं चतुर्भुजं ॥ सर्वाभरणसंदीप्तं पीतवस्त्रसमच्युतं ॥ ८३ ॥ मयूरपि
च्छसंयुक्तं विलुंठेत्सोपहंसितं ॥ समर्पयंतीं विप्रायतनहो नानीयं वोलकान् ॥ ८४ ॥ ध्यात्वा जपान्तेनादि
नित्यं कुर्याद्भक्तिपरायणः ॥ अर्चयेन्नागेन्द्रवजाद्यैरुपिनास्य महामना ॥ ८५ ॥ लक्षं जप्त्वा दशांशं जुहुयाद्घृ
तेन च ॥ तर्पणादि ततः कुर्यान्मंत्रसिद्ध्यै तिमंत्रिणः ॥ ८६ ॥ दशम्यामर्द्धरात्रे तु शुक्लपक्षस्य मंत्रवित् ॥ पुत्रा
र्थं मल्लिकं कृत्वा नत्रस्थो विलुमर्चयेत ॥ ८७ ॥ य एवं भजति मंत्रं साधकः पुत्रकांक्षया ॥ सावरापं लभ
ते पुत्रं विनीतं चिरजीवितं ॥ ८८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चैकषष्टि नमे कलौ ॥ वसुदेवापतिगडछेदनेति
पदं वदेत् ॥ ८९ ॥ वासुदेवाय हुं फट् स्वाहा किशारीं कोमनः ॥ नारदोस्य मुनिः प्रोक्तो गायत्री छन्द उच्यते ॥ ९०

347

रा.प. ॥
॥ ३८६ ॥

१३

श्रीकृष्णो देवता प्रोक्तो निगडच्छेदकारकः ॥ न्यासध्यानं तु पार्श्वोदिदशवर्णोक्तकं वदेत् ॥ ९१ ॥ अथातः संप्रव
क्ष्यामि नेत्रबहिर्मितेकलौ ॥ कामबीजात्मको मंत्रो मुनिर्मोहननारदः ॥ ९२ ॥ छंदो गायत्रकं देवः कृष्णः सं
मोहनामतः । षड्दीर्घभाजा बीजेन षडंगानि प्रकल्पयेत् ॥ ९३ ॥ आसनन्यासपर्यंतं कृत्वा विधाय तु अं
गुलीषु स्वसेदेनं हल्लोयोललयालपि ॥ ९४ ॥ पंचांगुलीषु वाराणांश्च पूर्वोक्तान्व समान्न्यसेत् बीजसंपुटिता
न्न्यसेन्मातृकार्णाननंतरं ॥ ९५ ॥ षडंगानि तु न्यस्य यथास्थाने शरान्न्यसेत् ॥ शिरोवदनहृल्लिंगपादेषु क्रम
नः सुधीः ॥ ९६ ॥ शोषणप्रमुखान्तु बाणानां च बीजपूर्वकान् ॥ जगत्संमोहनं कृष्णं ध्यायेत्पश्चात्समाहितः ॥ ९७ ॥
वृंदारकद्रुमाधान विलसत्कल्पशाखिनः ॥ मूले हृत्त्रस्थलीराजद्रत्नसिंहासनोपरि ॥ ९८ ॥ वामांकेचोपवि
यतेः स्थितवधूकसंनिभे ॥ श्रीरशांखसूरगीमपाशपुष्पबाणांशुकार्मुके ॥ ९९ ॥ पद्मं गदां च हस्ताभ्यैर्हृ
त्रिर्दधन्मीमिजैः ॥ घृतांत्रकुंडलिनं हारे रत्नकिरीटिनं ॥ १४०० ॥ किंकिणीनूपुराद्यैश्च मुद्रिकारत्नमाल्य
कैः ॥ पीनांबरैस्कांतैपैर्येक्षं वामोऽरुणारता ॥ ४१ ॥ आलिंग्यंतं वामबाहुं भृतपद्मो मदस्थली ॥ विंशाक्षरा
दिने पीठे मूर्तपराणां यजेद्धरिं ॥ ४४ ॥ पश्चादंगानि वाराणां च न्यासमार्गेण पूजयेत् ॥ किरीटं मस्तके श्रोत्र
द्वये कुंडलसंयुग्मकं ॥ ४५ ॥ वजाग्रस्तागिता हलिषु श्रीवत्सकौस्तुभं तथा ॥ वक्षो हृदि ततः कंठे वनमा
लां नियतेवके ॥ ४६ ॥ पीतांबरं महोल क्ष्मीनार्भाके वीजपूर्विकां स्फुरच्चरं कार्णिकामध्ये दिग्विदिक्षोर्दे

तमाः ४७ नैवहिंस्यनरोवाराम। दीक्षकोरोगपंचमे यक्षेदग्राग्रपत्रेषु लक्ष्माद्धो प्रोक्तलक्षणा ४८ इंद्रादौ मू
जयेद्वा होवजादौ साभुधान्यपि जपेद्वादशलक्षाणि पलाशकुसुमैर्हुनेत् ४९ त्रिसाहस्रैस्तर्पयेच्चसर
स्वर्णावधि आत्माभिषेकं कृत्वाथ विप्रानभ्यर्च्यतोषयेत् ५० अनेन मनुना तोये मोहनीपुष्पसंयुते
दिनादञ्चचहं मंत्री तर्पयेद्यः शतेहिसः ५१ सर्वान्कामानवाप्नोति वाञ्छितानत्र वातिसम् अयुतं स
र्पिषा हुत्वा समं पानं कृताशने ५२ नावजन्मं च पंपानं घृतं स्नाप्नोतये त्रियो यत्नस्यवाणसात्मात्मा
पितं वशमानयेत् ५३ अष्टादशलिपिप्रोक्तं वश्यकर्मात्र साधयेत् एवं योभजते मंत्रं भाग्गारभुःकाहरिं
व्रजेत् ५४ अथातः संप्रवक्ष्यामि रामषाष्टिमितेकलौ तत्प्रारहस्येन गायत्री चतुर्वर्गफलप्रदा त्रैलो
क्यमोहनायेविन्महे स्मरामधीमहि तन्नो विष्णुः प्रचोदयात् ५६ अस्यादि सर्वप्राण्ठमाङ्गाय
त्रीवस्मरस्क्रिया नाशयेत्सर्वपापानि सिद्धये कल्पवाह्निका ५७ यद्यदिष्टं भवेत्कार्यं सहस्रास्त्रयुत
नावधिः यथा योग्यं जपेत्ताध्यमसाध्ये च प्रसिध्यति ५८ अथापरः संप्रवक्ष्यामि वेदषाष्टिमितेक
लौ श्रोमित्यकाक्षरो मंत्रो जगती छंद ईरितं ५९ ऋषिस्तु नारदः प्रोक्तः श्री। कृष्णो देवता मतः बीजं
गकारस्त्वोंकारः शक्तिः प्रोक्तं षडंगक ६० षड्दीर्घाभाजिनबीजेन गकारं मूर्ध्नि विन्यसेत् लयोनासोतथो
ग्रहे विद्यं पादद्वये न्यसेत् ६१ कदंबमूले क्रीडंतं हृन्मावनति वासितं पद्मोपरिस्थितं वंदे वेणुं गायं

तमीश्वरं ॥ ६२ ॥ पीतांवरं देवंनमाल्यविभूषितं । मयूरपिच्छसंयुक्तंसर्वाभरणभूषितं ॥ ६३ ॥ गोपीभिर्गो
गोपवृंदैश्च सेवितं कृष्णमर्चयेत् ॥ दशार्णवच्च पूजा स्यात्पिरांगोपालसन्तनग ॥ ६४ ॥ लक्षाष्टजत सहस्रा
णि चत्वार्यस्य जपो मतः ॥ घनहोमो दशांशेन तर्पणादिनमश्चरेत् ॥ ६५ ॥ एकसंसिद्धमंत्रस्तु दशार्णो
क्तत्रयोगकारः ॥ कुर्यादिहेत सौभाग्यं मृतो पाति हरेः पदं ॥ ६६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पंचषष्टिमितेक
लौ । कामबीजांतरे कृष्णे मंत्रोऽयं त्र्यक्षरो मतः ॥ ६७ ॥ नारदास्यऋषिछंदो गायत्रीदेवमान्मथा ॥ कृस्न.कको
रो वीजं स्यादीकारः शक्तिरुच्यते ॥ ६८ ॥ षट्दीर्घस्वरयुक्तेन मूलेनैवांगकल्पनं । ध्यानपूजाप्रयोगादि
पिरागोपालवन्मतं ॥ ६९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि रसषष्टिमितेकलौ ॥ तारो नमश्च कृष्णाय मंत्रोरसमिता
र्णक ॥ ७० ॥ नारदोस्यऋषिछंदो· पंक्तिछंद· कृष्णश्च देवता ॥ तारोबीजं तथाद्येति शक्तिः प्राग्वत्कृत्यादि
कं ॥ ७१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सप्तषष्टिमितेकलौ ॥ तारो नमश्चीरुक्मीकायैति गजवर्णक ॥ ७२ ॥ नारदो
स्यऋषिछंदो गायत्री देवता मता ॥ श्रीकृष्णस्तटेवा बीजमायशक्तिश्च पूर्ववत् ॥ ७३ ॥ अथातः संप्रव
क्ष्यामि वसुषष्टिमितेकलौ ॥ उक्लिंकृष्णीकरस्वाहा मनुरष्टाक्षरो मतः ॥ ७४ ॥ वामदेवो ऋषिः पंक्तिः छं
दो विष्णुश्च देवता ॥ हृङीबययुगं कुंच कुमंततत्रास्यय वयं ॥ ७५ ॥ शिरःशिखा च वर्मांतं प्रमर्दययुग्मंगतं
वर्मप्रद्युस्सययुगं वर्मांतं रक्षपद्वयं ॥ ७६ ॥ कुमेकमंत्रसंप्रोक्तं पंचांगानि मनोः क्रमात् ॥ अष्टागानित्स

सेन्मंत्रवर्णैर्मंत्री यथाविधिः ॥ ७७ ॥ पंचांगनेत्रजनत्रपदे कृक्रमतो न्यसेत् । विदध्यान्करन्यो न्यासिमंत्रार्णैरष्ट
पि.सुधी ॥ ७८ ॥ दक्षतर्जन्यादिकाचयो वक्ष्या द्वामतर्जनी ॥ सृष्टिरेत द्वैपरीत्यसंहारोगदितः ॥ स्थिति ॥ ७९ ॥
दक्षाद्यतर्जनीपूर्वीकानिष्ठायुग्मकांक्षिकी ॥ तावरापाणावीजयुतांगुष्ठादिषु विन्यसेत् ॥ ८० ॥ स्वर्वीजपू
र्वकान्कामान्तगुष्ठादिषु विन्यसेत् । ततो मार्णाशारार्णाषु टितमामकारषु विन्यसेत् ॥ ८१ ॥ षडंगानि च मर्हत्रत्व
महंकामरखवायव ॥ तेजस्मायंधराचेतिमंत्वा हृत्कपर्दीरित ॥ ८२ ॥ व्यस्तमंत्रार्णसंयुक्तं पादे लिंगे तथा हृदि मु
खे शीर्षे हृदियुर्द्दर्ध्ये सकलांगके ॥ ८३ ॥ न्यसेत्तं तारउक्तायं सर्गत्से द्विपरीततः ॥ तारसंपुटमूले न त्रिगोस्य
स्पेन तोपुनः ॥ ८४ ॥ काक्षास्पडत्रागाभिगुह्यजानपादेषु विन्यसेत् । एकार्णाहृत्थितामध्या याहृदंतास्थिशिरसिता
८५ ॥ सर्गवृंजक्रमतस्थाद्विसंहारामंत्रिभिर्मतः ॥ मंत्रार्णानामयं प्रोक्तो विधा न्यासो धनप्रदः ॥ ८६ ॥ मूलाधा
रे हृदि मूर्ध्वे वा हृद्दंडातनाभिषु ॥ मंत्रार्णान्विन्यसेन्मंत्री न्यासायं शत्रुकारकः ॥ ८७ ॥ गलेवक्त्रठरे हृत्केस
नयोः पार्श्वयोस्तथा ॥ पृष्टे चेष्टिनासेदृर्गान्यासोयं भ्रमकारकः ॥ ८८ ॥ मुखे नेत्रश्रोत्र सः पुहल्लायमणि
वंधनाः कुर्परेंसकेन्यसेनानावर्णान्धनप्रदान् ॥ ८९ ॥ पादाग्रयोग्रत्पयोश्च तानुमान्ध्वनिर्ज्जमयाः ॥
मत्त्रस्पविन्यसेद्वर्णान्यासोयंकापिकः स्मृतः ॥ ९० ॥ दक्षप्रो हो स्तथा मूले मध्ये च मणिबंधके । अंगुष्ठा
दौन्यसेद्वर्णास्वरूपोवर्श्वकृत्द्विकृत ॥ ९१ ॥ एवंन्यसे द्वामहस्तेवाहः पापनिवर्तकः । दक्षमूलेजानोच

गुल्फे पंचांगुलीषु च ॥ ८२ ॥ अयं तु सप्तमो न्यासो वामांगे त्वह मामतः ॥ दक्षांगुष्ठ समारभ्य वाममध्याय विन्यसेत् ॥ ८३
क्रमेणामत्र वर्णांश्च न्यासोयं नवमः स्मृतः ॥ एवं तु पादयोन्यस्य न्यासन्तु दशमा भवेत ॥ ८४ ॥ मूर्धाक्षिकण्ठहृदये जठ
रे चोरुजानुनोः ॥ पादयोश्च न्यसेद्वर्णान्न्यास एकादशः स्मृतः ॥ ८५ ॥ गस्थिमांसमदोस्थिमज्जाशुक्रमनस्तु च ॥ क
मेणाभिन्यसेद्वर्णान्न्यासोयं द्वादशः स्मृतः ॥ ८६ ॥ दक्षगंडे च दक्षांसे स्तने दक्षपार्श्वके ॥ दक्षस्फिगूरुजंघा
भ्रपादेयं तु त्रयोदशः ॥ ८७ ॥ पंचप्राविन्यसेद्वामंगाजदोस्तवनुर्दशः ॥ प्रथमांगीपादतलेपेदंपादाग्रजन्मसु
८८ ॥ गुदभ्रूगुह्यके देहे स्वं पार्श्वनालौ च नर्थके ॥ वक्षः पृष्ठ हृदंसे स्वं करांघ्रौ च क्रुन्नसीनरे ॥ ८९ ॥ श्रोत्रनेत्रहृदये वास्ये
ललाटे हन्नधीरितौ ॥ सर्वोपद्रवहं न्यायं न्यासः पंचदशः स्मृतः ॥ १४९० ॥ शिराक्षिमुखहृन्नाभिगुह्यजान्वंघ्रिषु
न्यसेत् ॥ षोडशोयन्निने प्रोक्ता न्यासस्तु पंजरसंज्ञकाः ॥ १ ॥ ततस्तनो मूलमंत्रं ध्याय कन्त्वेन विन्यसेत् ॥ नृसिंहं
पंचमे प्रोक्रमाच मे प्रोक्रमाच वेस्मनिपंजरे ॥ २ ॥ मुखे ब्राह्मणा वर्णा हृलयोः क्षत्रियं न्यसेत् ॥ उरुगा वैश्यं शूद्र
वर्णा पादयोरिति विन्यसेत् ॥ ३ ॥ न्यसेत्किरीटं शिरसि भ्रूभ्योर्मकरकुंडले ॥ ग्रैवेयं कौस्तुभं कण्ठे हृदि श्रीव
त्सहारकं ॥ ४ ॥ स्कंगदे तु जरोन्यस्य केयूराण्यर्व वाहुषु ॥ कंकणौ हस्तयोन्यस्य मेखलां च कटौ न्यसेत् ॥ ५ ॥ न्यस्यां
गुल्फाभुमुडाश्च न्यस्ये पीतांबरद्वयं ॥ परिधाने चान्तरीये पादयोन्नूपुरे तथा ॥ ६ ॥ विन्यसे द्धेस्वचक्रे च वामद
क्षोद्वं हस्तयोः ॥ स्त्रावस्य योगं दापप्रेत ततो ध्यानं समाचरेत् ॥ ७ ॥ ऊर्ध्वांभोधौ लितद्वीपे मामपार्णगिरौ भूगं

वनं संचिंतयेत्तत्र सकलर्तुनिषेवितं ॥ ८ ॥ नानाकल्पद्रुमाकीर्णं सपुष्पफलशोभितं ॥ नानापक्षिगणाकीर्णं
कासारशतसंकुलं ॥ ९ ॥ तस्मिंश्च नपक्षिराजस्थितं ताटंकसंनिभं ॥ श्यामोक्ताभरणैः शंखरूपं तं दीप्ततेजसं
१० ॥ सुरासुरर्षिवृंदैश्च सेवितं चाप्सरोगणैः ॥ प्रसन्नवदनं ध्यात्वा ततो देवं प्रपूजयेत् ॥ ११ ॥ पूर्वोक्तपीठे दू-
र्वेन मूर्त्तिं संकल्प्य चावाहयेत् ॥ अंगानि कर्णिकायां च दिक्पत्रेषु चमष्टपि ॥ १२ ॥ श्रियं पीतां रतिं रक्तां दूतिकां
त्रिसितासितां ॥ इंद्रादींश्च दिक्पत्रे वज्रादींस्तद्बहिर्यजेत् ॥ १३ ॥ अष्टलक्षं जपेन्मंत्रं नियमस्थो जितेंद्रियः
बिल्वदुग्धकुसमिधाहोमः प्रोक्तो दशांशतः ॥ १४ ॥ अष्टैर्दोर्ध्यात्रसघृतैस्तर्पणादि ततश्चरेत् ॥ गंसंतोष्य
विप्राद्यैः सिद्धमंत्रो भवेद्ध्रुवं ॥ १५ ॥ ततः कुर्वीत तन्त्रज्ञः प्रयोगानिष्टसिद्धये ॥ दुग्धाक्तैः सरसिजैरयुतेन हुत्वा
श्रिये ॥ १६ ॥ मधुरत्रयसंयुक्तैः पलाशकुसुमैर्हुनेत् ॥ मेधावी जायते शीघ्रं महासेवतिलैर्हुनेत् ॥ १७ ॥ कांत्यर्थं
केवलाहेनदुग्धच्छिन्नाभियुक्तैः त्रिस्वादुयुक्तैः लवणांकुसुमैस्त्रिसहस्रकं ॥ १८ ॥ अष्टाधिकं च मासेन सोमर
श्रीर्वेशानयेत् ॥ काकपामसर्पयोवा मृगवात्सान्नवरागगावव ॥ १९ ॥ अभ्युत्तेज्जुयादस्यपद्ववीभक्तैश्च शोभितं ॥ मं-
त्रं त्वष्टसहस्रं कं गृहं संतोषयेद्धुतैः ॥ २० ॥ वाद्यालंकरणाद्यैश्च ब्राह्मणान्कार्यदपि ॥ शापायप्रकुर्वतोगा
दिपास्य व्याप्रस्थ विंदति ॥ २१ ॥ सूर्यबिंबे स्थसहस्रशतं जपेत् ॥ उक्षिप्रवाङ्मनत्यापासाऽनौ थ.प
ऋवाद्भवेत् ॥ २२ ॥ दुग्धमध्ये प्रातः सरणं मेरां तर्पयेद्बुधः ॥ अष्टाधिकं सहस्रं तु मासान्मेदविराड्मो ॥ २३ ॥ उपविष्ट

350

पत्रच्चवनेलमेनस्त्ववर्गजनक ॥ अद्भुमोगिचसिध्यंत्रियात्रिविम्लोःपरंपदं ॥ २४ ॥ अथातःसंप्रमौमंत्रलाशादि
रपमेवहि जेजप्यतेनावनारः सर्वकामफलप्रद ॥ २५ ॥ अथसम्प्रतिमेवापंलक्ष्म्यादितेप्वनैतभैः ॥ नाव
नारःसएवात्रदेवःप्रत्यक्षंनागतः ॥ २६ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामि चैकसम्प्रतिमेकलौ ॥ अवतारोत्रमंत्रमुषो
कूलःशरणंमम ॥ २७ ॥ चतुःपदैःसमस्तेनपंचांगविधिरीरित ॥ ध्यानपूजाप्रयोगादिदशाक्षरविदीरितं ॥
२८ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामि बोद्धमंत्रमहाफलं ॥ शापन्वात्रद्विजातीनामधिकारोस्तिकर्हिचित ॥ ४९ ॥ वाम
मार्गरताविप्राकुंडकाजातिविष्णुना ॥ ६ । नावैदिकसंस्कारैःप्रमादाच्चैच्छलोगताः ॥ ५० ॥ गोलकाश्चतथा
वाह्याःकापल्फादयएवच ॥ बोद्धंविमुंसमारा ध्यमुक्तिमुक्तिप्रयांतिते ॥ २१ ॥ नमोभगवतेबुद्धेसंसारार्णा
वतारके ॥ कलिकालादंभंतःशरणंपशरणंगतः ॥ ३२ ॥ चार्येःपदैश्चतुर्भिश्चवरराहितयेनच ॥ षडंग
विधिराख्यातःपूर्वोक्तव्यापकंत्रिशः ॥ ३३ ॥ यथ्येप्रयासनस्थंतस्थूर्वोप्येमकरद्वयं ॥ गोसुन्गितसर्वांगंध्यान
लिमितलोचनं ॥ ३४ ॥ डमलकासक्षतस्ले श्चनानाशिष्येपश्चशोभितं ॥ इंद्रादिलोकपालैश्चनतंश्चेनाच्चा
द्वतं ॥ ३५ ॥ एवंध्यात्वायजेत्पश्चेद्द्वात्रिंशद्दलसंमिते ॥ कर्णिकायांषडंगानिदलेशिष्यान्यजेत्क्रमात ॥ ३६
मीनांकप्रतिनांवाचंयोगिनीज्ञानदायिनी ॥ सर्वज्ञसुगतंबुद्धंपार्श्वनाथंतथागतं ॥ ३७ ॥ चार्वाकंधर्मराजं
चजितंपमार्कतथा ॥ कामिनीन्वमहामायार्भं ॥ कूलंचविनायकं ॥ ३८ ॥ समन्तभद्रंवज्रपाणिविष्क्वंड

मनोहरं ॥ पत्रमिश्रं दशवलं शास्त्रारंभे धनं क्षये ॥ ३९ ॥ दारिद्र्ये मारणे कांमे लाभकं लोकपोषणे ॥ न दाऽमृ
पुरेदिक्षान्नदक्षाणि च प्रजयेत् ॥ ४० ॥ गर्गलक्षं जपेन्मन्त्रं होमयेद्वृघनोदकं ॥ तुलसीतिश्वनोरैश्च मधुगावं तर्प
तर्पयेत् ॥ ४१ ॥ नन्कमन्नेव कुर्वीत जपे मास्योऽदुःखमाप्नुयात् ॥ परस्य दुःखकरणे मनसापि न वाचरेत् ॥ ४२
एवं तु वर्तमानस्य शक्तिध्यादि स्वयं भवेत् ॥ राजानो वशगास्तस्य नाशायेन्नि च शत्रवः ॥ ४३ ॥ भूतप्रेता
दिवोधा यांमहारोगदमये नथा ॥ अनेन मंत्रितं भस्म दत्वा दुःखो प्रमुच्यते ॥ ४४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि
कल्किमन्त्रं महाफलं ॥ कं कल्किने हृदंमोयं मन्त्र· प्रोक्तं षडक्षरः ॥ ४५ ॥ मन्त्रार्णैश्च षडंगानि पकोतं व्यापकं·
चरेत् ॥ मंत्रायमनिगोप्यस्तु छन्दन्दैपमाराणक ॥ ४६ ॥ ध्यायेत्री लक्ष्मा कृष्णेनो लोषविराजितं ॥ मसृ
शल्ककृतं चकोसुमोहमर्कयकं ॥ ४७ ॥ मदयंत्रं ल्लछ्वगरांक्रोधपूर्णितलोचनं ॥ अंतःहितं देवपतिगेध
वैः संस्तुतं हरि ॥ ४८ ॥ वैस्पवेन्नयजेन्ठे प प्रसुरेभुव ॥ षडंगानि च पत्रेषु प्रजपेत्तस्य सेवकान् ॥ ४९ ॥ उ
दमसवतंदी ॥ दंभीमं घोरं भयानकं ॥ कालं नीललोकपाला अष्टुपत्रे तु पलस्था ॥ ५० ॥ षट्लक्षं तु ज
पेत् त्रेस्तू सितैः पायसे हुनेत् ॥ तर्पयेत्तु लिकैः भृडेः प्रीणायेद्गुरुनापि ॥ ५१ ॥ एवमाराधितो मं
त्रः संग्रामे विजयप्रदः ॥ एतत्साधकमालोक्य दुरनाः दुःस्थिताः ग्रहाः ॥ ५२ ॥ पुरामंतितथा छाः
शत्रवा यांति संक्षये ॥ दिमे दिनेवर्धते श्री सूनोवैकुंठमाप्नुयात् ॥ ५३ ॥ एतेऽष्टमन्त्रः प्रोक्ताः श्री वि

351

त्मोः परमात्मनः दशावताररूपस्य किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ५५ ॥ १४५५ ॥ इति श्रीमहामायामहाकालागम
नेमेरुतन्त्रे शिवप्रणीते दशावतारमंत्रप्रकाशः षड्विंशः ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ देवदेव महादेव भक्तानुग्रह
कारकः ॥ चतुर्विंशतिमूर्त्तीनां मन्त्राक्षमधुनावद ॥ १ ॥ श्रीशिवउवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि मूर्त्तिमंत्रा
नशेषतः ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदान्दिव्ये शाराध्यान्सचतुर्थकः ॥ २ ॥ कंब्रह्मा तु समुद्दिष्ट इशाहं वा हरिः स्मृतः ॥ वर्णा
त्रयात्मको मनुः केशाख्यः परिकीर्त्तितः ॥ ३ ॥ पथगोभ्यां षडंगानि पूर्वोक्तं व्यापकं चरेत् ॥ घनाभिपद्म
वर्णांतमागतं विधुसंनिभं ॥ ४ ॥ शंखचक्रे हि मूर्त्ते वत्वक्षमालां कमण्डलुं ॥ भुजैः षड्भिर्दधानं वरकवचा
लसत्करीं ॥ ५ ॥ श्वेतवस्त्राम्बरीयं च भोगयज्ञोपवीतिनं ॥ मायूरमुकुटरस्य मकराकृतिकुंडलं ॥ ६ ॥
एवं ध्यात्वा यजेत्पीठे पद्मे चापि चतुर्दले ॥ सनकादीन्कर्णिकायां गणेशं नंदिकेश्वरं ॥ ७ ॥ कार्त्तिकेयं भृं
गिशं च दलमध्ये समर्चयेत् ॥ दलाग्रेषु ध्रुवं चापि प्रह्लादं नारदं वलिं ॥ ८ ॥ पार्श्वयोः पृष्ठतश्चापि रपा
मेवेदमातरं ॥ स्वग्रदक्षमरौवहं संपक्षीश्वसंतपे ॥ ९ ॥ भूपूरे लोकपालाश्च नजनींश्चमर्चयेत् ॥ जपल्लक्षत्र
यं मंत्रं मधुरस्त्रितयैर्हुनेत् ॥ १० ॥ संमोतोष्य विप्रान्सिद्धिः स्यात्कमीहर्णतयाक्ष्यवान् ॥ इह लोके सुखं प्रा
प्यमन्ते मोक्षमवाप्नुयात् ॥ ११ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नारायणमहामनुं ॥ नमो नारायणायेति नारायणा
ष्टाक्षरो मनुः ॥ १२ ॥ छन्दश्चादैवी गायत्री साध्यानारायणामृषिः ॥ देवता परमात्मा स्यात्पंचांगं विधिरुच्य

ने ॥१३॥ क्रुद्धोल्कश्च महोल्कश्च वीरोल्का द्युल्क एव च ॥ सहस्रोल्कश्च तथ्यैतः स्वाहांतो हृतिसंयुतः ॥१४॥ पंचांगम
न्त्राःसंप्रोक्ता अंगुष्ठादावपि न्यसेत् ॥ सप्ताक्षरराज्यस्मेन कुर्याद्दृष्टांगकं ततः ॥१५॥ सहृच्छिरःशिखावमनेत्रास्त्रो
दरपट्के ॥ सहस्रारहुंफट् निकृन्त्वादिं वधनं ततः ॥१६॥ मूर्धाक्षिमुखहृन्नाभिगुह्यजानुपदेषु च ॥ सहस्रा
सायमुदिष्टः संहारश्चरशादिकाः ॥१७॥ नाभौ कंठगुह्यदेशायं तस्मार्णायादपाश्चरं ॥ उं मूर्ध्निनेत्रपार्श्वे च तथा
स्वैमोन्यथा हृदि ॥१८॥ स्थितिन्यासस्त्वयं प्रोक्तो विभूतेः पंजरेभ्रगुः ॥ सर्वन्यासेषु तारेणपुटितार्णानि वि
न्यसेत् ॥१९॥ मूलाधारे हृदि मुखे भुजयोश्चारमूलयोः ॥ नाभिदेयो प्रथमको न्यासोयं परिकीर्त्तितः ॥२०॥
गले नाभौ हृदि कुचद्वये पार्श्वद्वये तथा ॥ पृष्ठे वेनिहिनी यायं न्यासस्तत्परिकीर्त्तिता ॥२१॥ श्रोत्रे मुखे नेत्रयोश्च
कर्णयोर्नासिकाद्वया ॥ कपेशणिन्यसेद्वर्णां न्यासो यं स्यात्तृतीयक ॥२२॥ राहुमूले वाहुमध्ये मणिवंधेङ्गु
लीषु च ॥ दक्षहस्ते चतुर्थः स्याद्वामवाहौ तु पंचमः ॥२३॥ दक्षोरुमूले जानौ च गुल्फे लांगुलिषु न्यसेत् ॥ न्यास
षष्ठोयमुदितो वामांघ्रौ सप्तमः स्मृतः ॥२४॥ त्वगसृङ्मांसमेदोस्थिमज्जाशुक्रानिलेषु च ॥ हृदि ध्यात्वा न्य
सेद्वर्णान् न्यासोपंचाष्टमः स्मृतः ॥२५॥ शिर्षेराोर्मुखे हृल्लेजठरामेषु जंघया ॥ पादयोश्च न्यसेद्वर्णान् न्यासोयं
नवमः स्मृतः ॥२६॥ गंडयोरंसयोरूर्वोः पादयोश्चानतः परं ॥ शमाधःकरगोवक्त्रे दक्षाधःकरांतिके ॥२७॥ गद
यांवामहस्ते करे पंकजे दक्षहस्तके ॥ विभूतिपंजरख्यायं न्यासो दशविधः स्मृतः ॥२८॥ क्षिप्रमेते मन्त्रो

मोहंमरुत्प्रकृतिस्तथा ॥ तन्वाष्टकमिदीवंयुग्मणांवंतथाव्ययं ॥ २८ ॥ ङ्युनंहृदयान्तंवस्थानेष्वेतेषुविन्यसे-
त् ॥ पत्रिंगत्सुविशीर्षेहृदिहघ्रापकेष्व ॥ ३० ॥ संहारन्यासानान्त्वानान्यासःसृष्टिस्तथोत्क्रमात् ॥ विन्दुनादशक्ति-
शान्तिरूपमान्मचतुष्टय ॥ ३१ ॥ न्यसेत्सर्वतनौ मंत्री । देवताभावसिद्धये ॥ मूर्त्तिपंजरविन्यासंप्रणवाद्यंसमा-
चरेत् ॥ ३२ ॥ स्त्रंकेवापधात्रेवललाटेतनमेन्तिके ॥ नारायणायवार्यस्वरांहृत्स्वध्येतुनाभिगे ॥ ३३ ॥ ईसोधवाय
मित्रायनमःओंक्राहृदिन्यसेत् ॥ ईंगोविंदायवरुणायनमश्चगलेन्यासेत् ॥ ३४ ॥ विष्णवेत्वांशचेवहृदंतेदक-
पार्श्वके ॥ दक्षांसमडंचमधूसूदनायचभगायहृत् ॥ ३५ ॥ दक्षश्रुतावेंद्रदराो त्रिविक्रमायविवस्वते ॥
ऐंवामनायवेन्द्रायहृदंतेवामपार्श्वके ॥ ३६ ॥ ओंश्रीधरायपूष्णेचनमोरामांसकेन्यसेत् ॥ हृषीकेशायय-
र्जन्यायौहृदोर्याभकर्णके ॥ ३७ ॥ ओंपद्मनाभायत्वष्ट्रे नमोवंशेप्रविन्यसेत् ॥ दामोदरायककुदिसर्गां-
न्तिविष्णवेनमः ॥ ३८ ॥ किरीटहारकेयूरमकराकृतिकुंडले ॥ शंखचक्रगदापद्महस्तपीतांबराढ्यते ॥ ३९ ॥
श्रीवत्सालंकृतेवक्षस्थलश्रीभूमिसंयुते ॥ स्वात्मज्योतिःस्वप्रदीप्तसहस्रादित्यतेजसे ॥ ४० ॥ संबुष्ना-
न्तिदस्येनत्वनामसहस्रानिव ॥ ४३ ॥ जीवंप्राणंसर्वतनौन्यसेत्तत्वहंस्वयंबुधः ॥ बुधाहंकारमनसो
हृदिनेलत्रयंन्यसेत् ॥ ४४ ॥ मस्तकाननहृद्गुह्यपाददेशेषुचक्रमात् ॥ शब्दस्पर्शरूपरसगंधतन्त्वाति
विन्यसेत् ॥ ४५ ॥ श्रोत्रत्वगक्षिजिह्वाख्यप्राणात्व्यंतत्वपंचके ॥ कर्णायोःसकलांगेक्षिजिह्वाघ्राणेषु

विन्यसेत् ॥ ४६ ॥ वाक्पाणिपायुपादाख्योपस्थाख्यं तत्पंचकं ॥ मुखेगराणाःपाय्याश्च गुदे लिंगे न्यसेत्क्रमात्
॥ ४७ ॥ आकाशवायुतेजांसि जलं पृथ्वीति पंचकं ॥ मूर्ध्नि वक्त्रे च हृदये न्यसेल्लिंगे च पादयोः ॥ ४८ ॥ मनसं हृदये न्य-
स्येन्नाप्युलत्रितयं प्रतः ॥ सूर्यसोमकृशानूनामर्कषोडशषट्कलं ॥ ४९ ॥ हं सं रं वर्णादूर्ध्वं वयीतपित्वानपूर्वेन
ततः कुर्याद्वासुदेवादिकन्यासं समुच्यते ॥ ५० ॥ न्यसेदों घों नमः षोडशापराय परमेष्ठिने ॥ वासुदेवेति तत्वात्म-
नेन मम मस्तके मतं ॥ ५१ ॥ नारीयं नमस्पुःकाउष्णाय पदं वदेत् ॥ संकर्षणेति तत्वात्मनेनमश्चमुखे विन्यसेत्
॥ ५२ ॥ ॐ नमः परायेति विश्वायेति समुच्चरेत् ॥ प्रद्युम्नेति च तत्वात्मनेन मो हृदये न्यसेत् ॥ ५३ ॥ ॐ वं नमः परायेति
तिह्वान्निरुद्धनामति ॥ रुद्रतत्वात्मने प्रोच्य नमो तत्वं जने न्यसेत् ॥ ५४ ॥ ॐ लं नमः पायतिसर्वाय्येति पदं वदे-
त् ॥ नारायणाय तत्वात्मने नमः पादयोर्न्यसेत् ॥ ५५ ॥ ॐ क्षौं नमः परायेति नृसिंहाय पदं वदेत् ॥ कोपतत्वा-
त्मने हृत्सर्वांगव्यापकं चरेत् ॥ ५६ ॥ एवं विन्यस्य विधिवत्साध्यस्तारायणो भवेत् ॥ ज्वररोगाभिचाराद्या भू-
तान्याशयांति संक्षयं ॥ ५७ ॥ वेलत्वादर्शयेन्मुद्राः पूर्वोक्ताश्च ततः परं ॥ किरीटमनुनादद्यात्के स्वकेषु प्यांजलि
त्रयं ॥ ५८ ॥ ऊर्ध्वं चाधो दक्षे दधं तं कंमलं गदां ॥ शंखचक्रे सव्यका हि पार्श्वयोर्धरतो रमे ॥ ५९ ॥ केयूरहस्य
कुचस्यपीनां गरकाण्डलं ॥ कौस्तुभोद्भिन्नहृदयं श्रीवत्सांकितवक्षसं ॥ ६० ॥ भवशक्तिसमायुक्तं पीठे देवं यजे-
त्ततः ॥ विमलोत्कर्षिणी ज्ञाना क्रियायोगा तथैव च ॥ ६१ ॥ प्रह्वी सत्या तथा शानानुग्रहभवइमकायः ॥ नारो

नमो भगवते विष्णवे पदमुच्चरेत् ॥ ६२ ॥ सर्वभूतात्मने वासुदेवायपदमुच्चरेत् । सर्वात्मसंयोगायोगपद्मपीठात्मनेनम

ः ॥ ६३ ॥ पीठमंत्रः समाख्यातः सप्तत्रिंशद्भिरक्षरैः ॥ अनेनपीठंसंपूज्य देवमावाहयेत्ततः ॥ ६४ ॥ एह्येहि भगवन्देव

लोकानुग्रहकारकः ॥ यज्ञभागे गृहाणत्वं वासुदेव नमोस्तु ते ॥ ६५ ॥ आवाह्य तत्र विधिवदुपचारैर्यथोदितैः ॥ क

र्णिकायां यथास्थानं यजेदंगानि पूर्ववत् ॥ ६६ ॥ केसरेषु प्रसेव्यश्चात्ममंत्रेवर्णान्समाहितः ॥ दिक्पत्रेष्वर्चये

द्वासुदेवं संकर्षणं तथा ॥ ६७ ॥ प्रद्युम्नमनिरुद्धं च चक्रंछत्रादिगदाधरः ॥ गौरस्फटिकहेमाभरश्याकर्नीलनिभाः

क्रमात् ॥ ६८ ॥ शांतिश्रियं भारती च रतिं कोणेषु पूजयेत् । अब्जस्वर्णपयःरूपामसंकाशास्थाःसुभूषणाः ॥ ६९

तिरंकेसंशंखचक्रंगदां पीतांबरं कजे । स्वर्णाभं कौस्तुभं रूपाभं कुसुमभंगुसंरुहि तिं ॥ ७० ॥ श्रीवत्सं वनमालां च

सितां पत्रोगतीयजेत् ॥ भवरानप्राणिमे पूज्या ध्वजः कलास्ताण विरा ॥ ७१ ॥ चेत्ररांखनिधिः पद्मनिधीः

स्फटिकस्फटिक ॥ विघ्नरूपामित्वार्युर्दुर्गां विघ्नकेतमास्तिशास्तिनिभः ॥ ७२ ॥ आग्नेयादिदलेष्वेतत्पूज्याभागे दिग्

श्वराः । तदग्रेहेमपश्चिमि निपत्रावरणापूजनं ॥ ७३ ॥ नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि । तन्नो विष्णुः प्रचो

दयात् ॥ ७४ ॥ तर्पयेज्जातिमत्रंसारंभाग्वक्रयात्तथा नयी ॥ योग्यः स्याद्विशुद्धाक्षाम्याद्विजवत्पापवर्जिता ॥ ७५

दंतलक्षं जपेन्मंत्री मध्वक्तैः सरोरुहैः ॥ जुहुयात्तर्पयेत्कुंडे कस्तूरीकेसरांबुभिः ॥ ७३ ॥ मार्जनांते सदाचारा

न्भोजयेद्वैष्णवान्द्विजान् । एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगान्समाचरेत् ॥ ७४ ॥ सायुधात्सुमनेसौम्यं सर्वांगोपव

मे.तं.
३५३

लघुमिं ॥ निर्विषीकरणाध्यायोद्विभुगरुडवाहनं ॥ ७८ ॥ एवंमेवहरिंध्यायेद्रोगसेतारकर्मणि ॥ दधिमध्वाज्यसंयु
क्ताश्चतुरंगुलसमिधाः ॥ ७९ ॥ गुडूचीरयुतंदूर्वाम्रन्तुमेवानिवर्जितं ॥ शनैश्चरदिनेश्वत्थं सम्यगालभ्य पाणि
ना ॥ ८० ॥ जपेदष्टोत्तरशतं म्रियते नापमृत्युना ॥ पंचविंशतिसंजप्ता मंत्रीभुद्धाः पिबेत्पयः ॥ ८१ ॥ निरन्नया
नकोभूत्वार्नमार्गोत्तानवगात्यवेत ॥ जप्त्वायुतेनकुंभोद्भिः सेवनं सर्वरागनुत् ॥ ८२ ॥ मंत्रानःसप्तजप्ता त्री
दी। कृत्वारोग्यवान्भवेत ॥ चंद्रसूर्योपरागेनु त्रिदिनं दिनमेव वा ॥ ८३ ॥ उपोष्यांवुसहस्रेनम[illegible]ग्रामीछ
नेजपेत् ॥ यः पिबेत्तमनेमेधाकवित्वं वादिनां वशः ॥ ८४ ॥ विल्वैरयुतं होमेनमहो धनपतिर्भवेत
पंचनमयेसूत्रमयुतेनाभिमंत्रितं ॥ ८५ ॥ धारयेद्दक्षिणेहस्ते सर्वतः स्यात्सुरक्षितः ॥ एतन्मंसंक्षेपतः प्रो
क्तं मंत्रे मया हृकंभण ॥ ८६ ॥ एतेनव ह्रीं मंत्रवर्णा मंत्राष्टकमर्दार्थिनं ॥ छन्दर्षिदेवताश्चेषां ध्याना
दीनि च वदामि ते ॥ ८७ ॥ गोतमश्चाथभरद्वाजविश्वामित्रः क्रमेण च ॥ जमदग्निर्वसिष्ठश्च कश्यपोत्रिर्यतो
डवः ॥ ८८ ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्च बृहती पंक्तिरेव च ॥ त्रिष्टुब्जगती चैव विराट्छन्दांस्यनुक्रमात् ॥ ८९ ॥ धाग
क्षवलथा सोमसूर्यापोग्निर्वायुपरेव च ॥ प्रजुपष्ठप्रभा लश्च विज्ञेयादेवतोक्रमात् ॥ ९० ॥ स्वग्निर्वायुरा
कोशाश्वादिनोध्रुर्विधुश्चयं ॥ सत्वानिलप्रलोकाम्रसेत्राणि सपरा[illegible]का ॥ ९१ ॥ शुक्लहिरण्मयं हृर्ष
रक्तं कुंकुमसंनिभं ॥ पद्मकिंजल्कनीलाभेरक्तरक्तवर्णा स्फुर्कमतं ॥ ९२ ॥ षडाययोहदोत्रः स्यात्त्वरि

तपः
३५३

354

६०

रितो क्रोडिनी यया ॥ पुरुषोत्तं चतुर्वर्णो नितन्ते पंचमाक्षरे ॥ ९३ ॥ उदात्ते मन्त्र मंचेति हान्चा वे धं जपे अनं ॥ दरच्चक
गदापपकवेगृनीं नेमार्णाये: ॥ ९४ ॥ इतरः स्पृष्ट कशेरवगदापमकराक्रमान ॥ या मूर्त्तिं पुत्स्य ते दूर्वम
न्यातन्स्याभवे नि हि ॥ ९५ ॥ अंगा मंत्रिम दत्रेन सम्प्यं पुनवचंयेत ॥ तत्रे प्रणव दजाया मंगाहुति त्त
थादिमा ॥ ९६ ॥ द्विनी यावरणे प्रोक्तं मेत्रवर्णाहुमूर्त्तिभि: ॥ वासुदेवोदिकेरणां न्त्यंदिसंयुक्तैस्तृतीय
के ॥ ९७ ॥ वासुदेवात्मादिभिश्च चतुर्भिः शांतिकादिभि ॥ चतुर्थं वमं दिग्धोः षष्ठं प्रोक्तं नदायुधैः ॥ ९८
तानामूर्त्ते प्रजायांतु त्वमे वाहुति द्वयं ॥ ततीयेष्ट दले प्रोक्ता रतिश्चापि धृतिस्तथा ॥ ९९ ॥ कांतिस्तुष्टि
श्च पुष्टिश्च स्मृतिः प्राच्य कीर्त्तिय ॥ ध्वजादिभिश्चतुर्थी स्यात् प्राग्वत् षष्टी समर्पवर्ता ॥ १०० ॥ मार्णामू
र्त्तेस्तु प्रजायां नार्णाहुति चतुष्टयं ॥ नाकाराहुति प्रजायांमाहुतित्रय प्रजने ॥ १ ॥ राकाराहुति प्रजा
यांतु स्वमेराहुति द्वयं ॥ ततीयावरणे प्रज्ञाश्री भूमायाम नोमती ॥ २ ॥ ह्रीं मोहिनी महामायायोगमा ह
ति त्रयं यवर्णामूर्त्ति प्रजायांतु त्वमेवाहुति द्वयं ॥ ३ ॥ ततीयावरणेतेश्चापि गदा हलं ॥ शाङ्गं च मूश
लं खड्ग त्रिभिर्लदेतिप्रजने ॥ ४ ॥ शोकारमूर्त्ति प्रजायां प्राग्वदाहुति द्वयं ॥ ततीयेष्टदले मंतो वासुकिस्त
क्षकस्तथा ॥ ५ ॥ कर्कोटकस्ततः पद्मो महापद्मस्ततः परे ॥ शंखपालश्च कुलिकः प्रोक्ता मंत्राहुतित्रयं
॥ ६ ॥ एकारमूर्त्ति प्रजायां मंत्रो गेः स्यात् प्रथमाहुतिः ॥ वासुदेवादिभिः शोभाद्यैक्तैरपराश्रुता ॥ ७ ॥

नेनौ यायामर्कदले केशवाद्यान् प्रपूजयेत् ॥ चतुर्थ्यां महपत्रे गजादीनां समर्चनं ॥ ८ ॥ पंचम्यां दिग्दले-श्री
मल्यापाञ्जा वनारकाः ॥ बह्याचित्रकाध्यागेन दस्त्राणिनिपूजनं ॥ ९ ॥ जपेत्तपोऽउइलक्षाणि हुनेद्दत्त्रैपर्व
वत् ॥ इहलोके सुखं प्राप्य विष्णुसायुज्यमाप्नुयात् ॥ १० ॥ अथान्यं प्रक्रिदं वक्ष्ये नारायणमनुं परं ॥ नारायणास्य
चरणौ शरणं च ततो वदेत् ॥ १२ ॥ प्रपद्ये नारभ्य वार्थ्य श्रीमन्नारायणाय च ॥ नमोऽग्नि नार्णिकामंत्रो मन्वार्णं
पूर्ववत्स्मृतं ॥ १२ ॥ सदीर्घयुक्तकामेन षडंगविधिरस्य तु ॥ ध्यानपूजाप्रयोगादि पूर्ववत्परिकीर्तितं ॥ १३ ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि माधवस्य महामनुं ॥ क्षिप्रसिद्धिकरं काश्यपायवामो विधिपूर्वकं ॥ १४ ॥ नमो विंडप
दं प्रोक्ता माधवाय ततो नमः ॥ नवाक्षरो महामंत्र-पंचांगानि क्रमात्पदैः ॥ १५ ॥ शंखचक्रगदापद्मधरं पीतां
बराहृतं ॥ बद्धांजलीरमा वामे वादयंतीं च वल्लकं ॥ १६ ॥ नारदं सुहृद्दक्षे शंकराद्यैश्च संस्तुतं ॥ प्रसन्नव
दनं ध्यायद्वरदानसमुद्यतं ॥ १७ ॥ पूर्वोक्ते यजये पीठे मध्ये लक्ष्म्या समन्वितं ॥ पंचांगं पूर्वमभ्यर्च्य यजे
द्दले क्रमात् ॥ १८ ॥ किरणां धूतपाप्यां च यमुनां च सरस्वतीं ॥ गंगामसिं च वरुणां गंडकीं च दलाग्रके
१९ ॥ विनतं वमारदं भीष्मोदिशादामाकुनौचति ॥ विभीषणं च प्रह्लादं वा के षोडशपत्रके ॥ २० ॥ मोदं प्रमो
दं सुप्रवेडर्कं ठेगणनायकं ॥ कुंदिरांजीं विशालाक्षीं कुटिभैरवमीश्वरं ॥ २१ ॥ शांवादित्यं योगिनीश्च दं
डपाणिं विनायकं ॥ नैनेकुंचमहामायां भृत्परेदिक्पतिनदि ॥ २२ ॥ नवलक्षजपेन्मंत्रं होमं प्राग्वन्म

माचरेत् । शांत्यादिगुणसंपन्नो धनवान्मुक्तिभाग्भवेत् ॥२३॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि गोविंदस्य परं मनुं ॥ गोविं
दाय नमस्त्वेति षडर्णो मंत्र ईरितः ॥२४॥ शौनकोऽस्य मुनिश्छंदो विराड्गोविदईश्वरः ॥ षडंगं मंत्रवर्णैः स्यात्स
र्वेणव्यापकं न्यसेत् ॥२५॥ शंखचक्रगदापद्मधरं ध्यायेत्किरीटिनं ॥ गरुडोपरिसंस्थं च सनकाद्यैरुपासि
तं ॥२६॥ लक्ष्मीधराभ्यां सहितं मघदादित्यकुंडलं ॥ लोकरक्षाकरं दिव्यं दिव्यमाल्यानुलेपनं ॥२७॥
दूर्वादिने यजेत्पीठे वैष्णवे नूकवस्तुना ॥ देवमाचाकमंत्रांगैः प्रथमावृत्तिरीरिता ॥२८॥ चक्राद्यैश्च द्विती
यस्यास्तनीयासनकादिभिः ॥ सनकाःस्यात्रतस्तद्वत्सनंदनसमानतौ ॥२९॥ ज्ञानकुमारश्च पाशाग्नेव्या
सश्च नारदः ॥ शौनकोऽष्टमएवस्याच्चतुर्थी लोकपालके ॥३०॥ तदायुधैः पंचमी स्यादेवं पूजा समी
रिता ॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं तद्दशांशं हुनेद्घृतैः ॥३१॥ तर्पणं चाभिषेकं च कुर्याद्विप्राभोजनं ॥ एवं कृत
प्रयोगस्य रोगनाशो भविष्यति ॥३२॥ कन्यार्थी लाजहोमेन लक्ष्म्यार्थं विल्वहोमतः ॥ वश्यार्थी पुष्पहोमे
नस्परोगार्थितिलैस्तिन ॥३३॥ रविवारे जले स्थित्वा नाभिमात्रे जपेद्ध्रुवं ॥ अष्टोत्तरसहस्रेण ज्वरनाशः प्रजा
यते ॥३४॥ विवाहार्थी जपेन्मातं शशिमराडुलंनिभं ॥ ध्यायन्नलभेत्कुभां कन्यां कुलीनां च कुडुंविनीं ॥३५
अथातः संप्रवक्ष्यामि विष्णुमंत्रं महाद्भुतं ॥ विष्णवे नम इत्येषे मंत्रपंचाक्षरो मतः ॥३६॥ नारदोऽस्य मुनिश्छं
दो गायत्रं विष्णुरीश्वरं ॥ पंचवर्णैः समस्तेन षडंगविधिरीरितः ॥३७॥ शंखचक्रगदापद्मधरं लक्ष्मीसमा

वृतं ॥ पीताम्बरं घनश्यामं ध्यायेत्सूर्यमालिनं ॥ ३८ ॥ पूर्वोक्तैः पूजयेत्पीठे षट्कोणाष्टदलान्विते ॥ वलिविभीषणं
भीष्मं प्रल्हादनारदार्जुनौ ॥ ३९ ॥ वहुलेषाष्टपत्रेषु विदिक्षु सनकादिकान् ॥ धापेशीलं सुशीलं जयं च विजयं
दिक्षु ॥ ४० ॥ भूपुरे दिक्षु नीतिसुनन्दमाशानतो वहिः ॥ पंचलक्षं जपेन्मंत्रं त्रिमध्वक्तैस्तिलैर्हुनेत् ॥ ४१ ॥ तर्प
णं मार्जनं विप्रान्भोजयित्वा प्रसिध्यति ॥ अनेन लक्षपद्मानि शालिग्रामे समर्चयेत् ॥ ४२ ॥ न कदाचिद्द
रिद्रः स्यात्पूर्वासिः स्याद्रोगनाशक्तैर्हयानि कुसुमैरोजानं वशमानयेत् ॥ ४३ ॥ चंपकैः श्रियमाप्नोति पा
लाभ्यानिपुत्रीभवेन्न ॥ तुलसीमंजरीभिश्च सर्वकाममवाप्नुयात् ॥ ४४ ॥ केतक्याजायते कामो दमनेन
र रोगजयः ॥ पारिजाते सुसौंदर्य्यं तानः परतरोभवत् ॥ ४५ ॥ अथातस्संप्रवक्ष्यामि मधुसूदनसन्मनुं ॥ तारो न
मोभगवते ङेन्तश्च मधुसूदनः ॥ ४६ ॥ त्रयोदशाक्षरो मंत्रो मुनिर्ब्रह्मा समीरितः ॥ छंदोऽनुष्टुप् देवता तु भ
गवान्मधुसूदनः ॥ ४७ ॥ पदैर्मंत्रस्य सर्वार्णैश्चांगो विधिरीरितः ॥ शेषतल्पप्रसुप्तं तु लक्ष्मीसंवाहितांघ्रि
कं ॥ ४८ ॥ नाभिपद्मस्थितविधिं शंखचक्रगदाधरं पीताम्बरघनश्यामं मधुकैटभमारकं ॥ ४९ ॥ कामि
कायां यजेद्दिक्षु वहिरष्टदलेऽर्चयेत् ॥ योगनिद्रामहामायागोपैर्नैक्षैर्हुत्वा भोगमवाप्नुयात् ॥ नाला
शकुसुमैर्हुत्वा शत्रूणां स्तंभयेद्ध्रुवं ॥ ५३ ॥ अशोकैः शोकनाशः स्यात्पाद्मिनूरैर्वश्यतां भवेत् ॥ नालभ्यावा
तुला लक्ष्मीरस्य स्पर्वं च देवतः ॥ ५४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रं त्रैविक्रमं परं ॥ तारो नमो भगवते व्याह

356

त्रिस्त्रिनयं वदेत् ॥५५॥ मापकापपदं लक्ष्म्या दुःर्गे चापि त्रिविक्रमे ॥ विंझीस्पर्शो मन्त्रमंत्रो गतराज्यप्रदा
यकः ॥५६॥ पदपं वकसर्वेर्णा षडंगानि विधिरीरितः ॥ मुनयो वाल्लाघिल्याः छ्रुः छंदो गायत्रमीरितं ॥
देवता विश्वरूपी यं त्रिविक्रमसमुदाहृतः ॥ दक्षांघ्रिव्याप्तपातालं वामोर्ध्वमाप्रभूतलं ॥५७॥ दक्षि
णांघ्रिनरूर्ध्वाप्यास्वर्गमाप्रिकरे हरिं ॥ बलिदलः कुशानिलनाद्यैः संत्रस्तुवन्करे ॥५८॥ अभयं रामपह्नले
नकर्णीनं चसरेखरं ॥ गंगोयधौतपादाब्जं ध्यायेद्वसादिकम्मतं ॥६०॥ वैम्पवितयने मपीठे दलेष्ठ ह्रम
चक्रमान्न ॥ बलिं विधिं च प्रह्लादं कं इपपं वा छिन्नं शिवं ॥६१॥ लक्ष्मीभूर्वं भूपुरे त दिगीशा मायु
धानि च ॥ विंशल्लक्षं जपेन्मंत्रं तिलतंडुलसर्पवैः ॥६२॥ त्रिमधुक्तैर्हुनेत्सप्ध्वा अर्परार्घं च कारयेत्
एवं सिद्धमनुर्मंत्री लभते वांछितं फलं ॥६३॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि रामनृसिंह्मनुं परं ॥ मारो नमो
भगवते बलिसर्वस्वहारिदरे ॥६४॥ अप्रकाहैतिमेर्भं । ह्रस्प्रकेरो मनेति च ॥ मायां तजां समुच्चा
र्यं मुचार्यं मंत्रं द्वात्रिंशदर्णकं ॥६५॥ कामो मुनिरनुष्टुप् छंदो देवलुमानरः ॥ सप्राहर्कत्रिभू
यंत्रैः षडंगानि विधीरितः ॥६६॥ प्रदद्वृतं वसेतथार्न्हर्षेरादद ते गलिः ॥ पूर्णां कामो वूभौ ध्यायेद
निशीतिसमेचितो ॥६७॥ पद्भवांकं पदनानं नक्षकोटिमात्रजपेन्मनुं ॥ लक्ष्मणुमे द्विल्वफलैर्मधुर
त्रयसंयुतैः ॥६८॥ नर्पतं तर्जतं कन्या तथा बालराभोजनं । नद्दशांशं मंत्रस्य सिद्धिः स्यात्पापना

शिका ॥ ६९ ॥ एवंसिद्धमनुमंत्रीध्यायक्षेवंजपेन्नरे ॥ साध्यंदर्पणमावेष्ट्यध्यात्वातांपिबेज्जपेत् ॥ ७० ॥ यावद्येहोछि
न्नेवार्थसंदग्धात्राससंशयः ॥ अहोरात्रंजपेद्वापिसदेवादिर्यदाभवेत् ॥ ७१ ॥ प्रायःप्रयाणायेवसुसाधका
यप्रयछति ॥ इत्यादपीह्वलक्लिनाप्यन्यदेवस्यकाकथा ॥ ७२ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिश्रीधरस्यमनुंपरं ॥ र
मारतांकामवीजेश्रीधरोयमनोवदेत् ॥ ७३ ॥ त्रैलोक्यमोहनायेतिनमात्ताःषोडशाक्षरं ॥ ऋषिब्रह्माभ
वेछंदोगायत्रंश्रीधरःस्मृतः ॥ ७४ ॥ श्रीवीजेनषडंगानिकुर्यात्षड्दीर्घसंयुजा ॥ ङःवाजोचमिनेदीपेसर्व
नकलितद्रुमे ॥ ७५ ॥ तत्रकल्पद्रुमाधस्तात्पर्यंकेडरविनासने ॥ शंखचक्रगदापद्मपाणिंचापीकरद्युति
७६ ॥ किरीटिनंकुंडलिनंश्रीवत्सांकितवक्षसं ॥ हृदिलक्ष्मीधरंध्यायेद्दीवरंपुरुषार्थद ॥ ७७ ॥ यजेत्तद्वेल
वेपीठेकर्णिकायांपुरेश्वरी ॥ षडंगानियजेत्तत्रदेवीगेषुनमोयजेत् ॥ ७८ ॥ वक्षस्थलेदकभमोश्रीवत्साये
निपूजयेत् ॥ वामेचकौस्तुभायेतिग्रीवायांपूजयेन्नरः ॥ ७९ ॥ नमोकंवनमालायैमुकुटायेतिसंयजे
त् ॥ मूर्ध्नोचकर्णिकायांतुपक्षिराजवेनमः ॥ ८० ॥ नमःपंकजनाभायगरुडोपरिपूजयेत् ॥ नमोष्टद
लपद्मेनुवक्ष्यमाणानवपूजयेत् ॥ ८१ ॥ पुरुषोत्तमकंलक्ष्मीनिवासंनन्दनंमरं ॥ सकलजगत्त्रायंच
जगत्क्षोभणमेवच ॥ ८२ ॥ सर्वश्रीहृदयोल्लासदंमनोक्षादकमेवच ॥ सर्वसौभाग्यदंसर्वकामदंचप्रपूज
येत् ॥ नमोष्टदलपद्मेनुवक्ष्यमाणानप्रपूजयेत् ॥ ८५ ॥ पुरुषोत्तमकंलक्ष्मीनिरामंनन्दनंनरं ॥ सक

त्जगत्त्राणं च जगत्क्षोभणमेव च ॥ ८२ ॥ सर्वस्त्रीहृदयोल्लादमनोन्मादकमेव च । सर्वसौभाग्यदं सर्वकामदं चवषट्प्रज
येत् ॥ ८३ ॥ तदुक्तं गगनो देवी पूजयेद्ध्रीं श्रियनमः ॥ लोकेश्वरांश्च वश्यादीन् पुरे परिपूजयेत् ॥ ८४ ॥ सकर्मकेज
पेन्मंत्रं लक्षं दशांशं जुहुयाद्घृतैः ॥ तर्पणादि ततः कुर्यात्सर्ववश्याधिकोत्तमः ॥ ८५ ॥ ततः सिद्धमनुर्मंत्री काम्यकर्मसमा
रभेत् ॥ सगंधैः श्वेतपुष्पैश्च होमो लक्ष्मीकरः स्मृतः ॥ ८६ ॥ वशीकरणप्रयोगांश्च विदध्यादत्र साधकः ॥ अनेनैश्री
वशयेत्सुरनरलोकान् हृदयेसुखी ॥ ८७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि हृषीकेशस्य सन्मनुं ॥ कामबीजं हृषीकेशेङे-हृदंतो
गजाक्षरः ॥ ८८ ॥ छंदोनुष्टुप् मुनिर्ब्रह्मा हृषीकेशश्च देवता ॥ षट्दीर्घयुक्तकामेन षडंगविधिरीरितः ॥ ८९ ॥ शंख
चक्रगदापद्मधारिणं संस्मरेद्विभुं ॥ गरुडोपरि संविहृष्टं भुमवर्णाभूभूषणां ॥ ९० ॥ आधाराख्ये यजेत्पीठे हंगा
द्यावरणान्वितं ॥ सहस्रलक्षं जपेन्मंत्री तद्दशांशं हुनेत्ततः ॥ ९१ ॥ श्रास्याकैः कमलैः कृत्वेत्स तर्पणादि ततश्चरे
त् ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगात्सर्वं व्यवहरेत् ॥ ९२ ॥ विजयायाः प्रसूनैश्च तर्पणं सर्वकामदं ॥ अथ मंत्री नरं व
श्ये श्लोकत्रयं मनत्फलं ॥ ९३ ॥ स्थाने हृषीकेश तव प्रकीर्त्या जगत्प्रहृष्यत्यनुरज्यते च ॥ रक्षांसि भीतानि दि
शो द्रवन्ति सर्वे नमस्यन्ति च सिद्धसंघाः ॥ ९४ ॥ अर्जुनोस्य मुनिः प्रोक्तो त्रिष्टुप् छंदश्च देवता ॥ हृषीकेशोऽखि
लं सर्वं सर्वविज्ञेयं पूर्वमत्तुठत् ॥ ९५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पद्मनाभोर्महामनुं ॥ यं पद्मनाभाय नमो वसु
वर्णो मनुः स्मृतः ॥ ९६ ॥ छंदोनुष्टुप् मुनिर्ब्रह्मा पद्मनाभोस्य देवता ॥ षट्दीर्घयुक्तबीजेन षडंगविधिरीरितः ॥ ९७

पुलयाद्वैशेषतल्पं लक्ष्मीसंवाहितांघ्रिकं ॥ नाभिपुष्करसंभूतधात्रास्तुतमारैंदरं ॥ ९८ ॥ पद्मं कौमोदकीं हस्तैर्दधतं
नंदकि कृतेजसं ॥ पीताम्बरधरं रूपामेन धीन्चीलितनोवतं ॥ ९९ ॥ ध्यात्वार्चयेच्छ्रीधरोक्तपीठेनठजपादिकं ॥
पुयोगांश्च पितानां । यात्सप्रममभ्याचं तात्विप्ति ॥ १०० ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि दामोदरमनुं परं ॥ राधापूर्मोदा
येतिकामवीजेन संपुटं ॥ १ ॥ वर्वाक्षरं महामंत्रं भोगमार्गेन सिद्धिदं ॥ कामोदेवऋषिः छंदो गायत्रं देवता
मम ॥ २ ॥ राधादामोदरसाक्षाद्ऽभिफलप्रदः ॥ पीतांवरधरं रूपामेनानालंकारभूषितं ॥ ३ ॥ वामांकगतां
राधामालिंगितं मुदितचित्तं ॥ उद्यानेसंस्मरेद्देवं मानाकापुष्पलतावृते ॥ ४ ॥ षडंगं कामबीजेन यजेद्देवं शक्तिक
कर्णिकोयां केसरेयुग्मैर्पाश्चमानंकायजेन ॥ ५ ॥ ब्राह्म्यादिकाः पत्रमध्ये पत्राग्रेनृद्रियं रतिं ॥ पंचकामा
न्वसंते वनक्षाहोम्बुरवयेन ॥ ६ ॥ दिग्गिशांश्चापियन्त्राद्यास्त्रे वंपूजामीरिता ॥ नवलक्षं जपेन्मंत्रं तांबूलं
मघनं हुनेन ॥ ७ ॥ तर्पणं मार्जनं कृत्वाद्दंपतीभोजनं चरेत् ॥ एकलक्षादिवृद्धांतं कार्यं तापसोरवत ॥
त ॥ पुरश्चरणंव कुर्याज्जपायं कार्यसिद्धये ॥ चतुर्थं पियुगेह्लत्रसमोकुतफलानाहि ॥ ९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मिसंकर्षणाप्यमनुं परं ॥ कामबीजं समुच्चार्यं डेंतसंलोकमोहनः ॥ १० ॥ ततश्चापि घृतितिरूपायपापायचवदे
न्मदं ॥ संकर्षणात्मने हृद्वंपंचविंशाक्षरो मनुः ॥ ११ ॥ ऐमित्रिलपुषतिः छंदोऽपितिसंकर्षणाःपुराः ॥ षडिः
पदैः षडंगानितथांगुष्ठादिषुन्यसेत् ॥ १२ ॥ अंकुशं दक्षिणे हस्ते वामेनाभयमेवचं ॥ मेघरूपाभं पीतवासं

358

नानाभरणसंयुतं ॥१३॥ नारदादिस्तुतं ध्यायेत्ताभ्यां लक्ष्मीच पार्श्वयोः ॥ सुपर्णासंगे विपिने स्थितं कल्पद्रुमावृते ॥१४॥ यजेच्चैवं वैष्णवे पीठे पीठे नवलक्षं जपेन्मनुं ॥ हुनेत्तिलैस्त्रिमधुरयुक्तैः स्यात्तर्पणादिकं ॥१५॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री हुत्वा तत्पायूनाडवेन ॥ समस्तरोगनाशाल्लक्ष्मीप्राप्तिर्होमतः ॥१६॥ आकर्षणं बिल्वफलैर्लाभफलैः प्याढ्यशीकृन्ति दीर्घायुर्बध्ये गोघृतेनमहिषं गां पिप्पलैस्तथा ॥१७॥ पुत्रजीवकबीजानां दशसाहस्रकानां च होमतः ॥ वंध्यापि लभते पुत्रं होमं संख्योभनादिका ॥१८॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वासुदेवमनुं परं ॥ नारो नमो भगवते वासुदेवाय यस्य तु ॥१९॥ द्वादशार्णोस्य गायत्री छंदश्चास्य प्रजापतिः ॥ ऋषिर्देवो वासुदेवः पंचांगानि विधीरितैः ॥ पदैः सप्तस्तेन तथा द्वादशांगेन तान्न्यसेत् ॥ नेत्रयोर्हृदये दक्षे बाहोरूर्वोश्च जानुनोः ॥२१॥ पादयोश्च समार्वर्णान्न्यसेद्विद्वान् मोक्षकामः मंत्रसंपुटलिप्यर्णीयथान्यसेन्मासेन्नतः ॥२२॥ त्रिशल्लाभपुटितस्थलेनवापकं चरेत् ॥ मंत्रार्णोक्तिविधिं न्यासं न्यसेन्मंत्री ततः परं ॥२३॥ कपालहृच्चक्रे कण्ठे देभिजठरनाभिषु लिंगनासोच्छिरजोरूः स्वष्टिन्यासन्यासंपुमंत्रिपिः ॥२४॥ हृदादिकोडांशी कीर्तितः स्थितिर्न्यासडवाहृत पादादौ रप्नशी विनेन्यासं संसार मूच्छिरे ॥२५॥ अप्तबंक्रमायतीनां त्वत्स्य कोब्रह्मचारिणां ॥ संहारस्थितियोग्रहस्थानां पुकीर्तितः ॥२६॥ संहृतो दापसंहारस्वष्टेश्च भूमनष्टप ॥ स्वष्टेश्च शांतिविन्यासस्तस्य काया हिधाविधेः ॥२७॥ जीवतत्वान्यसतत्प्रोक्त्वाणरवापवनमश्चके ॥ प्राणेत्ववा

पधनमोस्तु ते ॥२८॥ बुद्धिं नत्वात्मने बुद्धाय नमो नेत्रयोस्तु ते ॥ चित्तं नत्वात्मने वासुदेवाय च नमोस्तु ते ॥२९॥
करठहृत्पद्मनत्वाय वदेत्संकर्षणाय च ॥ नमोस्तु ते दक्षनेत्रे सूर्यकलात्मने ॥३०॥ सूर्यमण्डलनत्वाय प्र
द्युम्नाय नमोस्तु ते ॥ नमोस्तु ते वामवाहो नत्वा षोडशकलात्मने ॥३१॥ चंद्रमण्डलनत्वाय यानिरुद्धाय हृत्प
सेन ॥ स्तु सेत्रनन्वहृदयमध्ये दशकलात्मने ॥३२॥ अग्निमण्डलनत्वाय ॐ नारायणो नमः ॥ क्षौस्तु
ते वासुदेव नत्वा च ब्रह्मणे नमः ॥३३॥ संकर्षणाख्यानत्वाय लिंगे स्याद्विष्णवे नमः ॥ ततः प्रद्युम्ननत्वाय
नृसिंहाय नमोस्तु ते ॥३४॥ दक्षपादेथ वामे त्रिहृद्ध नत्वात्मने वदेत् ॥ वराहाय नमश्चेति नत्वस्पास
उदीरितः ॥३५॥ मूर्द्धिं पंजरनामानं केशवादिकमाचरेत् ॥ ध्यासंन नो वासुदेवं ध्यायेत्ध्यानमथच्यते ॥३६॥
दुग्धाम्भोधौ सितद्वीपे दिव्यपायाविराजिते ॥ रत्नाद्भुते मण्डपे सर्वैत्नसुसंयुते ॥३७॥ तत्र कल्पद्रुमा
धस्ताऽत्र मंचे नपंकजे ॥ पद्मासनं चिन्तयेन्न त्र वासुदेवं सनातनं ॥३८॥ चंडकांतिशंखचक्रगदापद्मे
लसत्करं ॥ श्रीवत्सांगदकेयूरमुकुटोज्वलकुंडलं ॥३९॥ संकौस्तुभं गीतवासंहृष्टग्रैवेयकंकणं सत्र
काद्यैः सिद्धिविद्याधरगंधर्वसेवितं ॥४०॥ पजे वारायणोपीठे मूर्त्तिं मूलेन कल्पयेत् ॥ एवमंगानि
संपूज्य वासुदेवो दिशाक्रयः ॥४१॥ दिग्विदिक्षु दिक्षु च संपूज्य ततो द्वादशमूर्त्तयः ॥ केशवाद्याः समभ्य
र्च्या लोकेशाद्यायुधोः स्मृ ॥४२॥ एवं संपूज्य विधिवज्जपेद्द्वादशलक्षकः ॥ तत्सहस्रं च कमलेर्जुहुया

359

मधुरप्लुतैः ॥ ४३ ॥ तदभावे तिलैः शुद्धैर्हुनेदाज्यपरिप्लुतैः । तर्पणादिनमः कृत्वा प्रयोगानाचरेत्तथा ॥ ४४ ॥ श्रीप्रद
ज्ञमपि दिव्यं होमः स्नात्वापमञ्जैर्य ॥ दुग्धाक्ताशीरपि पितनसहस्रमपमृत्युविवा ॥ ४५ ॥ साज्येनहविषाद्रु.चा
।विंशवृद्धिः प्रजायते ॥ पायसेन तिलैः शुद्धैः समिधाज्यैश्च शालिभिः ॥ ४६ ॥ पृथगष्टसहस्राणि हुत्वाभी
ष्टमवाप्नुयात् ॥ नारायणोक्तान्निखिलान् प्रयोगानाचरेदपि ॥ ४७ ॥ अथ लक्ष्मीवासुदेवमंत्रं वक्ष्ये र
माप्रदं ॥ तारं माया द्वयं लक्ष्मी द्वयं लक्ष्मी पदं वदेत् ॥ ४८ ॥ वासुदेवाय हृदयं द्वाक्रवर्णाः स्मृतो मनुः ॥ म
षिः प्रजापतिः छंदो गायत्री विजकंक्रवं ॥ ४९ ॥ देवा लक्ष्मीवासुदेवः शक्तिदेवाय कीर्तिताः ॥ द्विद्विनो
पु.द्विभिर्वर्णैस्साराद्ये रंगपंचकं ॥ ५० ॥ उद्यत्सौदामिनी ।कान्तिं नानाभूषणभूषितं ॥ लक्ष्म्यालिंगिततनश्चेकी
मूर्ते चांकगतां नतां ॥ ५१ ॥ पुस्तकं दर्पणं पद्मं रत्नकुंभं रमाकरे ॥ स्ववनी शंखचक्राब्जगदाः स्मेगदाधरं ॥
५२ ॥ द्वादशाक्षरवन्मूजाद्वाकलक्षोत्तपामनः ॥ दशांशं पंकजैर्हुत्वा मधुरत्रयसंयुतैः ॥ ५३ ॥ पायसेन कृ
तो होमो लक्ष्मीवाणीप्रदो भवेत् ॥ मधुराक्तैस्तिलैर्हुत्वा सर्वकार्याणि साधयेत् ॥ ५४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि प्रद्युम्नमनुत्तमं ॥ क्लीं प्रद्युम्नाय हृदयं मन्त्रः सप्ताक्षरो मतः ॥ ५५ ॥ कामोऽस्य ऋषिर्विराट्छंदः प्रद्युम्नश्चा
स्य देवता ॥ तियोग्तः समरेजेनं कामयुक्तैस्तथाप्रिय ॥ ५६ ॥ ध्यायेच्चभुवने एवं सर्वर्तुकुसुमाहृते ॥ श्या
लिंगितं प्रभावस्या नानाभूषणभूषितं ॥ शास्त्रापवरेकांते कांताभिरभिवीक्षितं ॥ गेयवैरभितागीतं

प्रमन्त्रमुखे पंकजे ॥ ५८ ॥ यज्ञोत्सवादिने कामं पीठेमंत्रायुतं जपेत् ॥ शावन्काले वसंते वा दिनानामेकविंशति
५९ ॥ अद्यंतयोः सजनंस्याभोजपेद्बहुपत्नीयुगं ॥ एवं सिद्धमिमन्त्रोयं सर्वाभीष्टप्रदायक ॥ ६० ॥ सहस्रादिव
कोट्यंतं होमः कार्यो वशाद्भवेत् ॥ पक्षिराणोवरागागानेवैः स्वाद्योगीर्नागराः ॥ ६१ ॥ राजिकामिस्त्रियावश्या
सर्पाः स्वर्गतरुदलैः ॥ विप्राः पलाशकुसुमैः सेवंतीभिर्नृपास्तथा ॥ ६२ ॥ वैश्याश्चंपकैः शूद्राः पुष्पैःस
हकारोद्भवैः ॥ तत्रक्कायोनिदास्वम्बं तपंस्याकुसुमैर्हुते ॥ ६३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चातित्तद्भमंत्रंतथा
वारागुह्रानिमद्रायमनो तो रुमनारयो ॥ ६४ ॥ उरवाह —· ह्राय कामरूपायते नमः ॥ वास्पावकायु
तिः छंदोष्णु पदेवाम्निरुद्रकः ॥ ६५ ॥ स्मरेड्ःखो गहेरम्ये चित्रलेखादिसेवितं ॥ पर्य्यंके सुखमासीनं ना
लंकारभूषितं ॥ ६६ ॥ स्वालिंगतं प्रियोरवोचस्त्रीकोमकरस्राविल ॥ कदंबकुसुमैरारात्रस्यजात्रयस्मरेत
६७ ॥ नमो कैःप्रहरैः कामवीजाद्यैःस्पाद्यपडंगकं ॥ कामपीठे यजेदेवं वर्णालक्षं जपेन्मनुं ॥ ६८ ॥ घृतमध्वै
ःकामकुसुमैरभावेष्टतसंभवैः ॥ जुहुयोत्सुप्रत्नास्यसिद्धिर्नोस्यजागहद्वां ॥ ६९ ॥ अयंकौलिकमार्गे
णासमविनो विशिष्टो मयोदित ॥ अष्टोत्तरसहस्रं तुकलवसृतदान्तपा ॥ ७० ॥ सीदामूताःसाधकस्यजपेत्पन्
मनीपमनं ॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु भूतप्रेतपिशाचका ॥ ७१ ॥ ब्रह्मरक्षोभयकार्य्याणि कुर्वन्तेदासवस्त्रिरं ॥ किं
चिदक्षेतन्नेभ्यमलदयात्रैसर्वकारका ॥ ७२ ॥ अथवक्ष्येमहामंत्रं सौख्येदंपोरुषोत्तमं ॥ मायारमानारजा

360

॥ रामः ॥
॥ ३५९ ॥

मवीजेहस्तुरुषोत्तम ॥ ७३ ॥ अप्रतिरूपलक्ष्मीतिनिवासस्सकलेति च । जगत्क्षोभणसर्वस्त्रीहृदयेति विद्रा
रेरा ॥ ७४ ॥ त्रिभुवनोन्मादकरसुरासुरपदं वदेत् ॥ मनूनेसुंदरीम्युक्त्वा नमोजनमनोति च ॥ ७५ ॥ तापयद्वि
नयेश्रोत्कादि द्वितीयपञ्चो बध ॥ द्विर्मारयस्तंभये द्वि द्विर्नो वदपदं वदेत् ॥ ७६ ॥ आकर्षय हृदयं श्रोत्का
द्विरावेरायसंवदेत् ॥ परमोत्कावप्रभगसौभाग्यकरसर्वका ॥ ७७ ॥ मप्रदेति सम्प्रवार्यंवा लक्ष्मीरेत
सुगमकं ॥ चक्रेराणादयाचेति वक्ष्येराणत्रिसप्तचरेत् ॥ ७८ ॥ सर्ववाणोभिरूपाणेन प्रवेत्रनः ॥ वंधवंधेभ्यंकु
शेन द्विलाउषपरस्तब्यं ॥ ७९ ॥ किंतिष्ठसीति चाद्यार्यनावंद्यावत्समीहितं ॥ मेत्तिद्धं भवति क्लीं हुं फट् न
मो वदेत् ॥ ८० ॥ कामेश्वरी त्रिपूस्याद्विवर्णोयं मंत्रउत्तमः ॥ भेदानस्य प्रवक्ष्यामि कामनावर्णभेदतः
८१ ॥ आदौ मायां तथा ते च सप्रवीजानि वर्जयेत् ॥ नानाविषक्षोभ समस्तासीयथ्च केवलवैलव : ८२ ॥
मोहनार्थं त्रलोकोनां स्वजेदेवेराय हृदयं ॥ मोहयद्विनयं वृयान्मेभयहुनः परं ॥ ८३ ॥ निःकामः क्लीं हुमा
दौनुन ब्रूयास्यरमस्यच ॥ फट्वैस्य समस्तशरवंचयोजपेद्विधुरस्तथा ॥ ८४ ॥ अनिष्टकरणार्थं तु इत्योनोम
प्रयोजयेत ॥ स्थान्तेऽलक्ष्म्याइति प्रोक्ता भवेदाश्चन्वारसूवहि ॥ ८५ ॥ जैमिनिर्षि निरेने बोद्धं दस्यानितिम्री
रितं ॥ त्रैलोक्यमोहनो नाम देवता पुरुषोत्तमः ॥ ८६ ॥ ॐ क्लीं पूर्वाणि हुं फट् नमो स्थानानि प्रविन्यसे
त ॥ षडंगेषु पदोन्यत्र वदेत्पुरुषोत्तमः ॥ ८७ ॥ त्रिभुवनमुवनाम्नादकवहृदयेपरिकीर्त्तितः ॥ सकल

जगत्क्षोभकरो नित्यं लक्ष्मीदपि नशीर्षके ॥ ८८ ॥ शिखायां स्थापयेत्पश्चाद्योन्नागाग्ने कामदं । पति । करं कं स्थाप्य स्वरम
सुभगः सर्वपदेवदेन ॥ ८९ ॥ सौभाग्यकरा पुन्निरूपकके रागयच मयुरे । अत्रैव करांगं तंत्र न्यासे दंष्ट्रे सुराशुर
९० ॥ सुंदरीमनुजे मुक्का हृदये नि विशरणा । सर्वं षट्शरणो मुक्ता धनसर्वं मनो मिव ॥ ९१ ॥ स्तनद्वयं हृदपवं धना
न्याकर्षयद्वयं । महाबले नि चाखं स्यात्रेत्रमंते नाकीर्मते ॥ ९२ ॥ त्रिभुवनेश्वर सर्वं वदेवदेशनमनो लिंच । स्तन
युग्मे दारयद्विमं विधाटराम मात्रेय ॥ ९३ ॥ मेत्रमंत्रः समाख्यातस्तथा गुह्या दिभुस्यसेन । कनिष्ठ्यो नेत्र
मंत्रं न करे पृष्ठायाः ॥ ९४ ॥ नचमासं ततः कुर्याद्वासुदेवमनूदिते । न्यस्येत्कारां गलिभुचकामा । चि
त्तानि शक्रयः ॥ ९५ ॥ द्वाविंशती तथा कामं कामिनीं वीजं च मन्मथं । वशीकरांथा । कंदर्यं वंशीजं मकरध्व
जं ॥ ९६ ॥ आकर्षिणी तथा मित्र केन संप्रोहिनीत्वसः । कामवीजप्रभृतिं तेमानं काम्यासमाचरेत ॥ ९७
पूर्वोक्त कामामाला शोवर्णान्यत्रादिसंधि नाश्च । विन्यासे न्यासं काख्याने तदग्रे पंचवर्गाकारं ॥ ९८
उदरे हृदये कण्ठे मुखे नासिकयोन्यसेत् । सर्वांग व्यापकं कुर्याद्वि व्यर्णां पृथक् पृथक् ॥ ९९ ॥ सेपू
र्णामालान्मंत्रेण व्यापकं तु यथा चरेत् । कामस्य मानु काम्यासं पूर्वोक्तं च ततश्चरेत् ॥ १०० ॥ ततः श्री
करविन्यासं न्यासं समाचरेत् संहाराद्वेच मत्स्यो वै न्यासो न ष्टे नेभवक्रमा ॥ १ ॥ पार्श्वद्वये नाभि
लिंगगुदे भुज हृदये तथा । शाननेन्द्रस्फर्योः सर्वांगुलिषु पिति चत क्रम ॥ २ ॥ ततश्च वासुदेवोक्तमेत्रन्या

सान्न्यासमाचरेत् ॥ ॐ हरेस्ह्रीं ह्रीं स्फ्रीं न्वा स्वात्मनो नारायणोदितं ॥ ३ ॥ सत्रिर्दत्तन हिन्यासे गायत्रीन्यासमेव
च ॥ प्रतिवर्णं प्रकुर्वीत तां गायत्रीमतः श्रृणु ॥ ४ ॥ त्रैलोक्यमोहनाय विद्महे स्मराय धीमहि । तन्नो वि
ष्णुप्रचोदयात् ॥ ५ ॥ शिरोभाले नेत्रपार्श्वे दक्षदोर्मूलमध्यया । मणिबन्धेगलीमुल्लेयांगुल्यग्रे प्रविन्य
सेत् ॥ ६ ॥ एवं दक्षोरुमूले च जानुगुल्फेगुलीतले । अंगुल्यग्रे तथा वामोरुकमूलादिके न्यसेत् ॥ ७ ॥ ततः
पुनश्च पूर्वोक्तषडंगद्वादशांगकान् । न्यासो कुर्यात्तथा वामे योरान्यासान्नतःपरं ॥ ८ ॥ श्रीत्योभिये
ममन्त्रोक्तवामारोडग्र विन्यसेत् । लां लक्ष्म्यै च नमः केलीलरस्त्यै नमोऽस्तु ते ॥ ९ ॥ सं रत्यै च नमः क
रत्नेस्त्वपीसौलिंगके नमः । कक्कटिले नमः क्लीं । प्रीत्यौ त्यौ स्यै च नमो हृदि ॥ १० ॥ ऐं हस्यै च नमो ना
भौ स्वः पुलस्यै च नमो रुक्कें । ततश्च मूलमंत्रेण प्राणव्यापकमाचरेत् ॥ ११ ॥ अत्र पुष्पाभ्रस्य धान्याने
नल्कुडोमिरासयेत् । कामबीजेन्यसेत्पश्चात् क्लीं वक्ते कौ तुभं तथा ॥ १२ ॥ समासो ततः पश्चाद्दृष्ट्यो
दिन्यासमाचरेत् । ऊर्द्ध्वां गृह्णोमिथःसहितां साष्टि सूर्धपियोजयेत् १३ ॥ त्रैलोक्यमोहमाख्यानं मुद्रं
मां मूर्ध्नि धारयेत् । एवं न्यस्तशरीरो सौ ध्याये क्लीं गन्धयोन्नमे ॥ १४ ॥ उदयार्कसहस्राभं गरुडोपरिसं
स्थितं । सर्वांगसुंदरं सौम्यं सर्वाभरणभूषितं ॥ १५ ॥ सुरासुरनरेन्द्राभिः कामान्नोभिः सेमावृतं ॥
चक्रेशांखं वक्षः स्वङ्गंगदांकुशाल्यमंकुशं ॥ १६ ॥ पाशं च विभ्रमं दोर्भिर्वामांगास्थितया श्रिता ॥

॥ पि॰तं ॥
॥ ३६१ ॥

सर्वभूषाढ्यपापक्षकरांपाणिनिनेप्सोरेत ॥ १७ ॥ पीठमध्येतुदेवस्यागरुडंपरिपूजयेत् । पक्षिराजायवोढांतनस्यपू-
जामन्त्रमीनतः ॥ १८ ॥ नमोदेवेसमावाह्यदत्वापुष्पांजलिंततः । नत्रहामोरौपूजनीयामाराजकाश्रीश्रियेनमः ॥ १९ ॥ दे-
वाद्यादिवतुर्दिक्षुकोणेषुपुरस्तथा । क्रमादभ्यर्चयेदंगषट्कंस्थानपृथमावृत्ति ॥ २० ॥ अष्टपिष्वापिवकाद्वैरायधै-
रपराद्वृतिः । नतौ । यावदराणेलक्ष्मीवाग्रतिश्रीतिकीर्तिंतय ॥ २१ ॥ काकिनृणिवृष्टिश्चपूज्यायोथचतुर्थके । इन्द्रादीं-
श्चापिवज्रादीन्यंचवमेचेतिपूजने ॥ २२ ॥ नमोऽम्बुपुष्पांजलीर्दद्यात्सन्तमात्सोकनामभिः । आदौलक्ष्मीमन्त्रैत्रैलोक्य
मोहनायनमोवदेत् ॥ २३ ॥ नमोलक्ष्मारमोपगविजाद्यैः पंचनामभिः । नमोकैःपंचपुष्पाणाणांजलीश्चमर्पयेत्
॥ २४ ॥ पुरुषांतमहृषीकेशौविष्णुश्रीधरवामकाः । पंचनामानीतिचोक्तंपुरुषोत्तमपूजने ॥ २५ ॥ चतुर्लक्षंजपेन्मं-
त्रंहुनेदर्कसहस्रकं । विल्वैर्वाकमलैर्वष्णान्तर्पणाणौर्भवेमतः ॥ २५ ॥ सिद्धःप्रयोगान्कुर्वीतापुत्रेश्वानर्जपन्
हरेत् ॥ समस्ताधिंपुन्नस्तुयादेहेत्तरसहस्रकं ॥ २७ ॥ समस्ताप्नोतिष्पनीर्निनंसंमीराणोवृद्धिसाप्नुवेत् । समूलं
कांत्रोंत्रिरस्विदधाईंमलिनीनंपः ॥ २८ ॥ अष्टाधिकशतेजप्तंसर्वलोकप्रियोभवेत् । अष्टमारपुष्पनैश्चसंपूज्य
पुरुषोत्तमं ॥ ३९ ॥ अष्टाधिकसहस्रंचकुणुदैर्जुहुयात्ततः । राजामावशगाःसर्वेमासमात्रान्नसंशयः ॥ ४० ॥ मा-
लतीपुष्पहोमेनतुदद्देश्यात्रयेठश्चं । पलाशपुष्पहोमेनवांछिद्रव्याश्चवश्यगाः ॥ ४१ ॥ अपिकोक्षतियोयां
पांतस्यानामपुत्रंमठं । जपेलक्षंप्रतिदिनंचाष्टाधिकसहस्रकं ॥ ४२ ॥ ध्यानादौसाठणीभूपाद्यलक्ष्मी

362

॥ राम: ॥
॥ ३६१ ॥

स्यादिभाषिणी ॥ वीरायहस्तविनस्यमष्टाधिकसहस्रकं ॥ ३३ ॥ अष्टव्याघ्रमपिडिश्च हुत्वेन्मस्त्रयं पमी ॥ अथवावर्
तैलेन त्रिपक्षाष्टं क्रमाद्धुनेत ॥ ३४ ॥ अथवाराजदशश्लाने प्रजपेन्मन्त्रनायकं ॥ गोरस्य घृतं दत्वा ब्राह्मणाय प्रतिगच्छ
ति ॥ ३५ ॥ सहस्रजप्तं मन्त्रेनात्मनात्मकामन्त्रनास्थिच ॥ त्रिलोतं श्मशानसदने शत्रुमुच्चाटयेद्ध्रुवं ॥ ३६ ॥ राजिकाष्टशतं ज
प्तित्वा ताड्यन्मंदिरे ॥ क्रूरवारे चरे लग्ने रिपुमुच्चाटयेद्ध्रुवं ॥ ३७ ॥ हयारिकुसुमे वापि पक्षे यो नृपयोरपि ॥ भल्लात
कं केशयुक्तं रिपुमुच्चाटयेद्ध्रुवं ॥ ३८ ॥ वामपासं नृकपालौ कालिकुमसपिह्रौ ॥ रिपुर्निधनमायाति जप्त्वाष्टाधिकस
हस्रतः ॥ ३९ ॥ मासषट्कं कृते देवसमिभिश्च सहस्रकं ॥ यद्वा ज्योतिष्मती तैले हुनेदष्टसहस्रकं ॥ ४० ॥ श्मशाने मं
रात्मा मासो भिल्यवीणासवज्जुहुयात् ॥ मंत्री विविक्ते भूदेशे जपेत्सोमर्च्चनारत ॥ ४१ ॥ संकोलाज्यं सहस्रं च हु
नेत्मासत्रयावधि ॥ ततः कुर्वंश्चमख्यातं येयोवकाचंडसंनिभा ॥ ४२ ॥ प्रादुर्भवेद्वराटिकानां ज स्वाम्यसर्वाधायं
धारयेत् ॥ स्नानेनैवायशिरसि लभवेत खेचरमस्तक ॥ ४३ ॥ अष्टद्रूपः सिद्धसंघैश्च तथाप्सरादिधातकून् ॥ आ
ज्याकाभिश्चपूर्वाभिर्होमयविनाशन ॥ ४४ ॥ यस्यनामयुतं मंत्रं जपेदयुतसंख्यया ॥ शमयेदायदस्त
स्य नात्र कार्या विचारणा ॥ ४५ ॥ रमं मन्त्रं जपेद्भूपः सम्मतैश्वर्यावाप्नुवात ॥ अयं मन्त्रवरो गोप्यो न देयः पा
पिनां क्वचित् ॥ ४६ ॥ अथात्र संप्रवक्ष्यामि मन्त्रं श्री ॥ पोत्रघोषतमं ॥ तारं मारं मायां ते वदद्वयघूपक्षोत्तमं ॥ ७
हुं फट् स्वाहेति मंत्रोयं विश्ववर्णाः प्रकीर्तितः ॥ ब्रह्मास्त्रनिष्ठगायत्रीछंदो सोपुतघोषतम ॥ ४८ ॥ भूभूभूषड्

द्विधिवर्णैः षडंगानि विधिरीरितः ॥ संस्मरेत्सरमं विष्णुं रक्तवर्णं चतुर्भुजं ॥४९॥ शंखचक्रौ सलगदा धारिणं पुरतो
न्नमं ॥ पूर्वादिनेयजेत्पीठे प्राग्वदंगानि चार्चयेत् ॥५०॥ वासुदेवादिकान्दिक्षु शक्तयः कोणगा यजेत् ॥ नाराय
णाकान्शंखाद्यां कहाहे कुमुदादिकान् ॥५१॥ दिगीशांश्च तदस्त्राणि षडावरणपूजनं ॥ वर्णलक्षं जपेन्म
न्त्रं तत्सहस्रं कजैर्जुहुनेत् ॥५२॥ तर्पणादि ततः कृत्वा मन्त्रसिद्धिः प्रजायते ॥ तदाः प्रयोगानखिलान्सर्वं मंत्रो
दितांचरेत् ॥५३॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रवर्यमधोक्षजं ॥ रमामारहितं कामं हृ ङेंतः स्यादधोक्षजः
५४॥ दशार्णोयं मनुस्तस्य मुनिर्ब्रह्मा समीरितः ॥ पंक्तिश्छन्दः कामदावी देवता स्यादधोक्षजः ॥५५॥ षड्भि
ः पदैः षडंगानि ध्यायेद्वीमतमस्पर्धीः ॥ शंखचक्रगदापद्मपाणिनं वराहृतं ॥५६॥ मेघश्यामं पृतविरगरु
डासनसंस्थितं ॥ वासुकिप्रभृतैर्नागैः सेवितं रमयायुतं ॥५७॥ यजेत्सर्वात्मके पीठे षडंगानि प्रपूजयेत्
सनकाद्यान्नारदं च जयं च विजयं तथा ॥५८॥ अग्रतश्चापि पक्षीन्द्रं तद्बाह्येष्टदले यजेत् ॥ नागान्कर्कोटदि
शांश्च भूपुरे हतिसंयुतान् ॥५९॥ पंचलक्षं जपेन्मंत्रं त्रिलाज्यैरयुतं हुनेत् ॥ तर्पणादि ततः कृत्वा सहस्रं भो
जयेद्द्विजान् ॥६०॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री दशधावर्तितं जलं ॥ विषोर्नाशाय सर्पादिदंशातो य प्रदापयेत् ॥६१॥
नन्कालंनि विमोभूयामेवयेदयतं यादि ॥ कष्टदिकगदैर्युक्तो मुच्यते नात्र संशयः ॥६२॥ अथ वक्ष्ये नृसिं
हस्य मंत्रं भयविनाशनं ॥ मायया घाथा नारेणान सिंहें कावृतो मनुः ॥६३॥ ऋषिरस्य त्रिवर्णस्य मंत्रस्य

प्रदीरितं। एकार्णावद्विभिः सर्वाभुक्तिमुक्तिप्रदक्रमात्॥ ६४॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामि नृसिंहमनुमद्भुतं। तारं लक्ष्मी
वह्निनेत्रोंजपलक्ष्मीप्रियायच॥ ६५॥ ऋष्यप्रमुदितैस्तुष्कात्तमेसेप्रवदेत्तत॥ लक्ष्मीप्रियार्धदेहायरमांल
लोलनेत्रोनमः॥ ६६॥ भूरामवर्णोमंत्रोयंमुनिर्ब्रह्मासमीरित। छंदोतिजगतीदेवोनृहरिःशक्तिरद्विजा॥ ६७
रमांबीजंतदंगानिश्रीबीजेनतुकल्पयेत्॥ क्षीराब्धौसंस्मरेद्देवमग्रेरत्नसुवेष्टितं॥ ६८॥ विश्वेदेवैर्वामभागे
पद्महस्तादिसंयुतं॥ तदूर्ध्वदक्षिणोभागेशंखचक्रगदारजान्॥ ६९॥ हस्तेदंष्ट्रंतंसर्पराजफणाछत्रवि
राजितं॥ पीतांबरधरंस्वक्षंनीलकण्ठरमान्वितं॥ ७०॥ वर्णोहंनृत्यसास्वाजवेष्यपरिकीर्तितः॥ मध्वर्के
मंस्विकापुष्पैर्होमस्तस्यदशांशतः॥ ७१॥ तर्पणादिततःकुर्यादंगौस्यात्प्रथमावृतिः॥ भास्वती भास्करी चिन्ता
द्युतिरुन्मिलिनीरमा॥ ७२॥ कांचीरविश्वाहृपत्रेमधुरेदिक्काहेतयः॥ इत्थंसिद्धमनुर्मंत्रीप्रयोगानाचरेत्
७३॥ मल्लिकाकुसुमैर्होमश्रायुनंलिहृदायकः॥ अन्यानपिप्रयोगांश्चकुर्याद्दृष्टार्णकोटिनाः॥ ७४॥ अथा
न्यःसंप्रवक्ष्यामिनृसिंहमभयप्रदं॥ नारोन्नमोभगवतेनरसिंहायहृद्देत्॥ ७५॥ तेजस्तेजसआभाष्या
याविरोविर्भवितिचा॥ वज्रनखवज्रदंष्ट्रततःकर्माशयावदेत्॥ ७६॥ वंधयद्वितयंपश्चात्तमोग्रसयुतंवदे
त्। स्वाहांतथाभयंचात्मात्मनिभूयिष्ठाक्रौंवदेत्॥ ७७॥ नृसिंहबीजमध्यस्वद्विर्मे— लोमनुर्मतः॥ अकदेवो
ऋषिःप्रोक्तोपिनंछंदःप्रदेवतं॥ ७८॥ अभयाख्योनारसिंहोध्यानपूजादिकंभवेत्॥ दष्टाबनारन्दहरेसुत्ये

लक्षमितो जपः ॥ ७९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वामनस्य परं मनुं ॥ अक्रूरायनमष्टेनि षडर्णो मनुरुच्यते ॥ ८० ॥ पा
राशर्यो मुनिः छंदो गायत्रं देवता कृष्णः ॥ मंत्रवर्णैरंगमथ क्रमस्यातो बिंदुषड्वेन ॥ ८१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि जनार्दनमनुं परं ॥ जनार्दनायनमो मंत्रश्चाष्टाक्षरो मतः ॥ ८२ ॥ अकाजुमिरनुष्टुप छंदो देवो जनार्दनः
ओंपूर्वके नमोन्ते च पंचार्णैरंगपंचकं ॥ ८३ ॥ वराभये चक्रगदे दधानं पीनवाससं ॥ ध्यालिंगिनेचरमथाना
रदाद्यैरभिपूजनं ॥ ८४ ॥ अस्य पूजाप्रयोगादि जपहोमादिकं भवेत् ॥ नारायणाष्टार्णवद्विशेषास्थित
नो भवेत् ॥ ८५ ॥ मान्यत्वस्य च लोकेस्मिन्पुत्रदायं मनूत्तमः ॥ तथासंख्ये विजो मुक्त्वाकाजन्म बल्लवगोपिभिः ॥ ८६
अथातः संप्रवक्ष्यामि तत्र राज्यप्रदायकं ॥ उपेन्द्रमवंप्रणावसुमपेठायहुंनमः ॥ ८७ ॥ दशाक्षरो मनुश्चा
स्यामुनिः कश्यप उच्यते ॥ पंक्तिश्छंद उपेन्द्रस्तु देवो बीजं तथास्मृतं ॥ ८८ ॥ पथ्यकोदेः समस्तेन षडंगविवि
धीरितः ॥ ध्यानपूजाप्रयोगाद्यं बालवामनवद्भवेत् ॥ ८९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि हरिमंत्रं त्वखिलेष्टदं ॥ हर
येनमः स्वेवा मंत्रः पंचाक्षरो मतः ॥ ९० ॥ समानपापहानंदहनेचडवामनः ॥ श्रीबीजाद्यमुदाहृत्य सर्वना
शाय पक्षिराट् ॥ ९१ ॥ लज्जाबीजादिकश्चायं भुक्तिमुक्तिप्रदायकः ॥ हरिरोंतिमश्चायं दुतं विद्याप्रदाय
कः ॥ ९२ ॥ सरावेप्रणवाद्यः स्यादत्तावेश्वनपावकः ॥ जपन्कामादिकं मंत्रं मोहयेद्वनितागणो ॥ ९३ ॥
वाग्बीजपूर्वकं जप्त्वा वाक्सिद्धिं समवाप्नुयात् ॥ हुंकारपूर्वकं जप्त्वा समरे विजयी भवेत् ॥ ९४ ॥ दानपूर्वेण

364

जप्त्वातं दुर्गं प्राप्नोति निर्गां छिते ॥ बालपूर्वं चलंतप्य वंशः कश्यपपवडवेन ॥ ८५ ॥ सर्वेषां मेव बहुरूलुगायत्रे नारदोप्रति
: ह्नारिर्देवस्त्वाद्य यद्देवी जंशक्ति मंत्रमंत ॥ ८६ ॥ स्वपराद्येः पंचवर्णोर विठलेन षडंगके ॥ मे घइपापं स्नयतं काकप
क्षविराजितं ॥ ८७ ॥ राधिकादि प्रियायुक्तं पर्यटंतं वने वने ॥ विचित्रपरिपंचरणी दृष्वं तं दृष्ट्वा कामदा: ॥ ८८ ॥ आ
यहस्तोरूवस्रजोनक्षाष्टकं मंत्र ॥ होमपंचामृतं मात्र प्रयोगोस्य त्रिगद्यते ॥ ८९ ॥ यस्मिन्कार्य्ये नयो मंत्रो
गदितः कार्य्यगोरवात ॥ एकायुमादि पंचांतं पुरश्चरणमावर्त्तयेत ॥ ९० ॥ अथ वक्ष्ये योनिज स्पकूलस्य मनुमे
दुनं ॥ कामोगोचरभीदेन: त्वातां नो हृषीकरोमनु ॥ १ ॥ धौम्यापतिश्च गायत्री छंदः कृष्णश्च देवता ॥ क्लीं बी
जं शक्तिरग्नि सुतीनियोगः संपदाकये ॥ २ ॥ वर्णायुग्मैः समस्तेन पंचांगं विधीरीरितः ॥ व्रजमध्ये कृष्णावंतं मो
हिनाद्धिवनयोषितं ॥ ३ ॥ भूषितेन नूपराद्यैश्च इयामलं पंचवार्षिकं ॥ काकपक्षेधमांनाना केलिकौतुककार
कं ॥ ४ ॥ कर्णिकायां यजेदेवं दलमध्ये यजेद्दिनात ॥ वासुदेवं रुक्मिणीं च तथा संकर्षणाभिधं ॥ ५ ॥ सत्यभा
मां च प्रद्युम्नं लक्ष्मणां च तिरुद्धकं ॥ जांबवतिं च नवाहो भूषरादिकां नीलपि ॥ ६ ॥ तदायुधानि च ततो जपे
त्पञ्चोष्टकं मनुं ॥ ब्रह्मवृक्षसमिद्भिश्च कुर्ते दृष्टसहस्रकं ॥ तर्पणादिततः कृत्वा मंत्रसिद्धिः प्रजायते ॥ वि
द्वीनप्रयोगांश्चपूर्वान्कुर्य्यान्मंत्रविदिनात ॥ ७ ॥ मूर्तिनां मत्र वक्ष्येत्र मयाप्रोक्ता भुक्तिसिद्धिदा ॥ गुप्ता: केचि
चतन्त्रे भूरुक्तां ब्रीकि मनः परा ॥ ८ ॥ इति श्रीप० म० चतुर्विंशति मूर्तिमंत्रकथनं नाम सप्ताविंशः प्रकार: ॥

श्रीदेव्युवाच ॥ श्री।विलोरवनाराये।स्थितनायुगचतुष्टयं ॥ तन्मंत्रान्श्रोतुमिच्छामिभुक्तिमुक्तिप्रदायकान् ॥१॥ श्री
शिवउवाच ॥ सम्यक्पृष्टंत्वयादेविश्रुणुपापौघमत्रनुतं ॥ नमधितो:प्रियतमंमंत्रंहरिहरात्मकं ॥२॥ प्रणवंचाषिहृ
ल्लेखांहौंबीजंझांकरेशिव ॥ नारायणायचनमोसौःह्रींॐचोऽष्टाक्षर: ॥३॥ ऋषिर्नारायण:छंदानुष्टुप्देवहरिहरा
:स्मृत: ॥ षड्दीर्घयुग्मायया वषडंगानिप्रकल्पयेत् ॥४॥ शूलंजपांवजप्यमभयंदवतिकरैः ॥ त्वाघरूपं
र्धंनीलार्धदेहंहरिहरंस्मृतेत् ॥५॥ नवद्वारसमिपिवेरीटपूर्वमंगानिसंयजेत् ॥ लक्ष्मीनारायणीमूर्तिंधात्वा
मंविमोतथा ॥६॥ लेष्यंविकांतथागोरींगांधारींभूपुरेपुन: ॥ लोकेशानपिवज्रादीन्वर्णालक्षंमंत्रंजपे
त् ॥७॥ तिलाज्यतंडुलैर्होमंसर्पिषाद्दिनकृत्तैरन् ॥ एवंसिद्धमनुर्मंत्रीहृदिकृत्वानवांछितं ॥८॥ जपेद्यो नी
रस्तंदिनानामेकविंशति: ॥ लभतेवांछितानर्थान्स्रष्ट:श्रीनिकेतनं ॥९॥ अथवक्ष्येहयग्रीवमंत्र:सर्व
समृद्धिद: ॥ सत्रस्तकारसंयुक्तोविंदुनापरिशोभितो ॥१०॥ विसर्गाक्लोबीजमंत्रोहयग्रीवस्यवादिम: ॥ ह
सावेकारसंयुक्तोसविंदुक्षत्रियस्यच ॥११॥ हसारेकारसंयुक्तोसबिंदूर्ध्वेश्यतनम्मत: ॥ त्रिष्टुप्छंदोमनिब्र
साहयग्रीवोस्यदेवता ॥१२॥ चतुर्दीर्घयुजावीजैःनषडंगविधिरीरितं ॥ कमलंजपमालांचाभयंपुस्तकमेव
च ॥१३॥ श्वेतपद्मस्थितंगौरंश्वेतवस्त्रानुलेपनं ॥ भक्तप्रियंहयग्रीवंवंदेहंदानवांतकं ॥१४॥ गायत्रीमस्यवक्ष्ये
हंसम्यक्:सम्यक्नायया मंत्राधिकारीभवतिदेवसम्यक्शारयितृत ॥१५॥ वागीश्वरायविद्महेहयग्रीवायधीमहि

365

॥ ताप ॥
॥ ३६४ ॥

CC-0. In Public Domain. Digitization by eGangotri and Sarayu Trust MIDE

तन्नोऽंसः प्रचोदयात् ॥ १६ ॥ यजेद्धारिहरे पीठं वांगैः स्यात्प्रथमावृतिः ॥ प्रज्ञा मेधा स्मृतिर्विद्या श्री वांगा। गौ। हयानना
७ ॥ विद्याविलासा त्वरिता योहयः स्यात्प्रानमर्दना ॥ लक्ष्म्यादिभिस्तृतीया स्याल्लोष्ठ लक्ष्मी सरस्वति ॥ १७ ॥ रतिः
प्रीतिः कीर्त्तिः शांतिस्तुष्टिः पुष्टिश्च मर्थिका ॥ स्यादावृत्तिः कुमुदाद्यैः स्याच्छोक्रांसेदधिवामते ॥ १८ ॥ पंचमी लो
कपालैः स्यात्सृष्टी स्याद्वज्रदावुधैः ॥ वदलक्षं जपेदंनदशांशं जुहुयाघृतैः ॥ २० ॥ सुगन्धाद्यैल पर्यरं स्यान्मा
न्त्रे नाद्विप्रभोजनात् ॥ सिद्धो मंत्रः प्रयागार्हो नायते भुक्तिमुक्तिदः ॥ २१ ॥ शशिमण्डलेनमध्यस्थ मध्ये हिमकुंद
निभं मतं ॥ करैर्ध्यात्वा स्य सेद्धक्रे सभापत्य सजाख्यते ॥ २२ ॥ अथ वान्नं ऽखिलं कुम्भे स्वयम्भोजलसेवनात् प्रा
त्र्हर निर्भूतादि गेभा दोपं चधा विधं ॥ २३ ॥ योभत्रिसमत मंत्रप्रभावेन प्रत्यहं हिविवेत ॥ स प्राहं तन्यते तस्य
दिव्या वाणी मनोरमा ॥ २४ ॥ चंद्रमण्डलमध्यस्थ लकारे स्पस्थमत्रकं ॥ दीनं यदिष्टुतं ध्यात्वा स्तंभयेत्तस्य भा
रती ॥ २५ ॥ प्राणवद्वयमध्यस्थ हकारद्वयमध्यगो ॥ वा ष्ठिनामलि खेद्भूर्जपत्रे हरिद्रया ॥ २६ ॥ यंत्रं प्राणि ष्ठि
तप्राणोऽशाणव द्वयसंपुरे ॥ वेष्टितं पीतसूत्रेण मूलं त्वं कुततेऽचिरात ॥ २७ ॥ अंगारद्वयमध्यस्थं रेफाक्रांतं तेज्वी।
जकं ॥ ज्वालामालाकुलं ध्यायेत्स्तंभनं परमं तं ॥ २८ ॥ वायुमण्डलमध्यस्थं वायुवीजसमन्वितं ॥ संभारकमि
द्ध्यानं विषादीनां नसंशय ॥ २९ ॥ जलमण्डलमध्यस्थं ध्यात्वा वंडांभ निर्न्मलं ॥ आप्यायनकरं हि तत्सर्वरो
गविनाशनं ॥ ३० ॥ भूस्वर्णगर्भगतंयं त्रेहिमगाक्षीरसंनिभं ॥ ध्यायेद्वृत्य समध्यस्थं निर्विष्टीकरणापरं ॥ ३१ ॥

लिखेद्भोजनवा भूर्जे मंत्रेणानेन धारयेत् ॥ महारक्षा भवेदेषा सर्वदोषविनाशिनी ॥ २२ ॥ बीजं रेफसमायुक्तं हुंका
र हृपमध्यमे ॥ यस्यनाम्ग्रा यजेन्मंत्रं मारयेत्तं नसंशयः ॥ २३ ॥ बीजं रेफसमायुक्तं मध्यमध्यसस्कारया ॥ हकारह
हृदयमध्यस्थं जपं मासेन वैरकृत ॥ २३ ॥ अथान्यं श्रृणु देवेशि मंत्रं वाक्सिद्धिकारकं ॥ उद्गिरप्रणवोद्गीथ सर्व
वागीश्वरेश्वर ॥ २५ ॥ सर्ववेदमयाचिंत्य सर्वं बोधय बोधय ॥ त्वबीजं प्रणवाभ्यां वश्लोकमेनं वदेदथ ॥ २६ ॥ ष
ट्त्रिंशदक्षरो मंत्रः त्याहंतो हगिवर्णकः ॥ ब्रह्मदेवहृ प्रभृति ब्रह्मार्थं हयग्रीवस्तु देवता ॥ २७ ॥ पं वागगतिमतोत्मा
र मंत्रपादैर्भवंतिहि ॥ हयग्रीवं चतुर्बाहुं शरदंभोजवद्युतिं ॥ २८ ॥ शंखचक्रपाणिम्भ्वापांकुज्ञानमुद्रनकरं भत
र्व पीठे जमंत्रेणाकल्पायेत ॥ २९ ॥ यजेद हृद्दले पत्रे देवाग्रादिषु दक्षिणां ॥ चतुर्वेदादिकं पूज्यानंत्कोशो
पयजेत्क्रमात् ॥ ४० ॥ वेदांगानिस्मृतिन्यायं सर्वशास्त्राणि वर्चयेत् ॥ नायका हि तु षट्कोणे षडंगानि समप
र्चयेत् ॥ ४१ ॥ भूपुरे लोकपालांश्च तदस्त्राणि मनोयजेत् ॥ षट्त्रिंशल्लक्षकं जप्त्वा कुंडे त्रिन्ताडुसंयुतैः ॥ ४२ ॥
होमयेत्तर्पयेत्तांश्च वह्निना सिद्धो भवेत ॥ लक्ष्मीकामः प्रकुर्याद्धि वापत्रे तथायुतं ॥ ४३ ॥ वाक्कामाजुहु
यान्नित्यं कुंदैस्त्रिमधुरप्लुतैः ॥ आत्मक्षालीरपेपढं मंत्रेणानेन साधितं ॥ ४४ ॥ सेवितं विधिना प्रातरति
र्गलकवित्वदं ॥ साधितं मंत्रवर्येण वाग्मन्दितं सुधी ॥ ४५ ॥ भक्तये सर्वशास्त्राणां व्याख्याता भवति ध्रु
वं ॥ अथ मंत्रांतरं वक्ष्ये त्वरितं धारणात्प्रदे ॥ ४६ ॥ अग्गुरुः साम्नरूपाय वेदाभरणकर्मणो ॥ प्रणवोडीनव

366

छन्दोमस्याश्चाङ्गिरसे नमः ॥ ४८ ॥ हंसादिः सोहमेतस्य मन्त्रः षट्त्रिंशदक्षरः ॥ अष्टाङ्गं गविविधिष्टानदत्ताकामान्तिपर्व
वत ॥ ४९ ॥ अथ मंत्रान्तरं वक्ष्ये नीक्षाशुद्धिकरं परं ॥ विष्णोर्लीलां तां स्यास्य रूप विश्वयानंद तत्पिरो ॥ ५० ॥ नमस्ते नमो
हयग्रीव विद्याराजाय विद्महे ॥ स्वाहा सोहं हंसादिः षट्त्रिंशाकरो मनुः ॥ ५१ ॥ नाडत्त्वं त्रपदेश्यात्त्रपांग विधी
शिरितः ॥ पूरश्चर्यां मुखषट्त्रिंशल्लक्षस्यास्य पूर्ववत्सलं ॥ ५२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि परं तानवदं मनुं ॥ तद्वीजस्य हि
रसे तमश्च ॥ एकाक्षरो मंत्र ॥ ५३ ॥ एकाक्षरोऽस्य ऋष्यादि छंदो देवं च पूर्ववदाहृतं ॥ हस्ते ध्यानं मालां च पुस्तकं च वरंके
तं ॥ ५४ ॥ कर्पूराभं सौम्यरूपं नानाभूषणभूषितं ॥ एवं ध्यात्वा तिलं कुर्यादेकवर्णोऽक्षवर्जिता ॥ ५८ ॥ अथवि
स्तोत्रं वक्ष्यामि मंत्र रोगापहारकं ॥ अक्षमालां दशो विनिष्कृष्ट हृदं तो भवाक्षर ॥ ५५ ॥ शौनक ऋषिर्विराट् छंदः परमा
त्मा तु देवता ॥ षडंगविधिः तस्योक्तः दिक्तस्मै मंत्रनामभिः ॥ ५६ ॥ शंखचक्रवरं देवं स्तनवांहृ किरीटिनं ॥ सर्वगुह्ये
रूपेनं गतः हृदि परिसंस्थितं ॥ ५७ ॥ सनकादिमुनीन्द्रैश्च सर्वदेवैरुपासितं ॥ श्रीभूमिसहितं देवं अपदादित्यसं
त्रिभं ॥ ५८ ॥ ध्यानं तथैव तस्य हस्ताब्जमणिजलायमं कुंडलं ॥ सर्वलोकस्य रक्षार्थं मनं तो नमेद्वहि ॥ ५९ ॥ अभयं वरदं दे
वं ध्यारयंतं मुदान्वितं ॥ गोविंदवनप्रांशापंचावरणसंयुतम् ॥ ६० ॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं तं तद्दशांशं हुनेद्घृते ॥
तर्पणादि ततः कृत्वा रोगनाशः प्रजायते ॥ ६१ ॥ लाजाहोमं तु कन्यार्थी लक्ष्म्यार्थी बिल्वहोमकं ॥ वस्त्रार्थी पुष्प
होमं च मैत्र्यार्थी तिलैर्हुनेत ॥ ६२ ॥ रविवारे जले स्थित्वा नाभिमात्रे जपेद्द्विजः ॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु ज्वरनाशो भविष्य

नि ॥ ६३ ॥ विद्यार्थी लभते न्यासं ज्ञानि मराल सेतिमं ॥ ध्यायन्नमेरुभाकन्यां कुलीनां च कुंडविनी ॥ ६४ ॥ अथात्मसं
प्रवक्ष्यामि विलोः श्रीनिकरे सतं ॥ अनेनामननमश्रेनिष्ठउर्णाय सदाहृतं ॥ ६५ ॥ व्यासोभनी ऋ गायत्री छंदोनंत
च्युदेवता ॥ नियोगो रोगनाशार्थमसगोविंदमडवेन ॥ ६६ ॥ अथात्मसंप्रवक्ष्यामि विलुश्रीनिकांसत ॥ वेदव्यास
स्य विद्यादिप्रदं व्यासं यदसुच्चरेत ॥ ६७ ॥ वेदव्यासाय हृदयेमहार्णोमनुशिरिनं ॥ शनिर्व्रलामानथात्रु भृष्ठे छंदःसस्यव
र्नाशुन ॥ ६८ ॥ देवावींजमवेदाश्चेनमः शक्तिःप्रकीर्त्तिता ॥ षड्दीर्घाश्चेनवीजेन षडंगानि विधिर्शारीन ॥ ६९ ॥ व्याख्या
मुद्रोदक्षहस्तेवामंजानुन्यस्तेस्थितं ॥ योगपद्दासमारूढं प्रसन्नासुरसंयुनि ॥ ७० ॥ दीर्घकूर्चं विशालाक्षं नंदि
लंपुमिवं दितं ॥ नानाशिष्यैः परिवृतं कृष्णद्वैपायनं भजेत ॥ ७१ ॥ जपेदष्टसहस्राणि पायसेर्होममाचरेत ॥
अक्षोभ्यान्नयजेत्साद्दूर्वसंगानिसंयजेत ॥ ७२ ॥ प्राच्यादिषु यजेत्पैलं वैशंपायनजैमिनी ॥ सुमंतुकोणभागेषु
श्रीशुकं लोमहर्षणं ॥ ७३ ॥ उग्रश्रवससन्यावेष्टिता होमभूपते ॥ इंद्रादीन्वहेनपश्चात्पिदज्ञाश्चैवं समीरित ॥ ७४
एवं सिद्धमनुर्मंत्री वर्षमात्रं प्रजेन ॥ त्रिकालेष्टक्षरंशांतेक विन्येशा भवनाः प्रजाः ॥ ७५ ॥ स्वयमेवडुणाभाम
र्थस्फुरंति निगोपित ॥ व्याख्यानशक्तिः कीर्त्तिर्बलमत्रेसंपदोन्वयं ॥ ७६ ॥ अथमंत्रांतरं वक्ष्ये विरंजीविनकार्क ॥
नारेग्रसः समाभासमत्रुतेनं त्रमेवदेन ॥ ७७ ॥ सार्कुमारंपनथ्वीक्रामेत्रइंडाक्षणोमनः ॥ कहोलोस्यमुनिर्देवीगा
यत्रीछंद ईरितं ॥ ७८ ॥ अपमन्युसाह्यासश्चिरंजीवीरदेवता ॥ हंवीजंमस्यशक्तिः स्यादीर्घबद्धसमन्विताः ॥ ७९

367

सकारं न्यसेद्गात्रे ध्यानपूजादिपूर्ववत् यद्वाङ्गमातिनमोस्य परिकीर्त्तितः॥ ८०॥ कृष्णादिकमशोणगन्धार्च्य
न्नमेककं॥ जपेन्मंत्रप्रस्यं तेन वा होमं दशांशतो घृतैः॥ ८१॥ मंत्रितैः स्नापयेदंगे नीककुपात्रात्र संशयः॥ सर्वसंप
विनाशं च पूर्णामायुः प्रजायते॥ ८२॥ अथ विद्युत्रिया चंद्रपेण गरुडस्य समं स्मरात्॥ तत्रावा प्रास्यादि हिंसायोस्य कुरा
येत्तवैससवा॥ ८३॥ त्रिषां संस्मरयेमत्र सिद्धौ विषविनाशिनी॥ सर्वभीतिहरं वक्ष्ये गायत्रीं सर्वकामदां॥
८४॥ सुपर्णाय विद्महे पक्षिराजाय धीमहि॥ तन्नो गरुडः प्रचोदयात्॥ ८५॥ वर्णविंशतिलक्षे जपेन्नित्यं प्रसि
ध्यति॥ ध्यानपूजादिरहितो यत्नात्रफलप्रदा॥ ८६॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि गरुडोपनिषन्मनुं॥ नागो न
मो भगवते महागरुडेन्द्रकं॥ ८७॥ श्रीविष्णुवरवाहनेन त्रैलोक्यो येति रि॥ दूतिजायवज्रनखवक्
तुण्डाय देवदेव॥ ८८॥ वज्रपक्षाय लिंगत्रिशरीराय वदेन नः॥ एह्येहि महागरुड एना गाम्य देवदेन
८९॥ क्षिप्रिप्रि हयं दुष्टविषान् छिंधि छिंधि दुष्टराक्षसान्॥ छिंधि छिंधा हंसाय भुगवक्त्रो हुं फट्स्वाहा प्रिया॥ ९०
षाणवसास्य मंत्रोप्स्ति ब्रह्मा ऋषिकीर्त्तितः॥ गायत्री छन्दउद्दिष्टं देवता गरुडो मतः॥ ९१॥ हलो बीजा
निचोक्ता निस्व मंत्रस्य शक्तः॥ मंत्रोक्ता विषमानाशार्थे नियोगः परिकीर्त्तितः॥ ९२॥ गरुडाक्षावेनते
यत्नात्स्वर्पः छंदोमययस्तथा॥ कपिलो क्षमस्तथा नागानंतकृतशरीरिमतः॥ ९३॥ प्रणवाद्यिच्चवर्णं तैर्न
मसापिमसचितैः॥ एतैर्बद्धा नाम भिन्यो नेकत्या दिहृदयादिक॥ ९४॥ हेमाद्रिशिखराकारं दंष्ट्राव

॥ मे.तं. ॥
॥ ३६७ ॥

ऽग्निभानवं । दीर्घबाहुं वृषभस्कंधं नागाभरणभूषितं ॥ ८५ ॥ अनंतो वामकटके यत्र सूत्रं तु वासुकिं । तक्षकः क
टिसूत्रं च हारः कर्कोटकस्तथा ॥ ८६ ॥ पद्मस्तु दक्षिणे पार्श्वे महापद्मस्तु वामतः । शंखपालशिरोदेशे कुलि
कस्तु भुजांतरे ॥ ८७ ॥ अनेन कोटिनागानां लम्बमानाभिलिहितमूर्ध्वं । आकंठकुंकुमवर्णाभं विद्युद्दामगतं भजे ॥
८८ ॥ अंगादिकावसाने च भूनां गरुडस्य पूजनं । तस्मै वर्णोदशेने मंत्रे सिद्धिर्भवति निश्चितं ॥ ८९ ॥ स्यात्तथाद
र्शनात्स्पर्शनाद्ध्यानानंदरुं धप्तं विषं । नाशयायान्निरोगाश्च भविसर्गा ध्यानसंश्रयः ॥ ९० ॥ वक्ष्येऽथ गारुडं मं
त्रं क्षिपनागारित्रिजगेहितं । पंचाक्षरोमनयमितं दानंतो महातो भवति ॥ १ ॥ देवनागगरुडेत्यारोर्वाजं शाक्षि
दलंगता । स्वाहांतो हृदये न्यस्यो कुलमहाम्बते ॥ २ ॥ गरुडचूडानन्यस्वाहांगस्यांते मस्तकेन्यसेत् । गरुडं
नेत्रशिखे स्वाहांतो शिखायापदीरितं ॥ ३ ॥ वर्ममंत्र गरुडत्रयं स्वजेयथोगं वदेत् । दिःसप्तभेदयगित्रा
सपदंष्ट्रं छिंधि विमर्दय ॥ ४ ॥ स्वाहांतस्तु त्रिस्वरं वर्णां नेत्रमंत्रोऽथ कथ्यते ॥ उग्ररूपधरं त्स्व कामसर्वविषह
रेति च ॥ ५ ॥ भीषय छिंनयं सर्वदेहयुग्मं नमो वदेत् । भस्मीकुरु कुरु स्वाहा हांतं वर्णां मनोमत्र ॥ ६ ॥
अस्त्रमंत्रो प्रतिहतेवलाप्रतिहते तिच ॥ रात्सप्तान्नेव देहं फट्स्वाहांतो ष्टादशाक्षरः ॥ ७ ॥ वादेक टेह
दिक्षु चे मूर्क्षिवर्णां च कमान्न्यसेत् । सप्तस्वर्णा नि भं नागच्छत्र सप्तांगविभूषणां ॥ ८ ॥ वंचगरुडवलभोगि
भोगं सकूर्मं दितं । पक्षोत्पारितसप्तनागगतं त्रिमहलं भजेत् ॥ ९ ॥ पक्षिराजाय स्वाहेति पीठस

॥ राम ॥
॥ ३६७ ॥

3б8

गाक्षरो मनुः ॥ पूजयेत्सानुकापन्नेग तदुवेदविग्रहं ॥१०॥ अंगान्यादौ कार्तिकायां नागान्यत्रैव पूजयेत् ॥ मन्त्रेणेनो वासु
किं लक्षकाख्यः कर्कोटपद्मकौ ॥११॥ महापद्मं शंखपालः कुलिकोथ दिशोऽष्टगाः ॥ नदायुधानि भूगेहे पंचलक्षं जपे
न्मनुं ॥१२॥ तिलैर्दुनेत्सर्पगाद्दिकृत्वाभितो मन्त्रभवेत् ॥ दर्शनाद्दोरगाणां स्पर्शनाच्छ्रोनश्येद्विषध्रुवं ॥१३॥ विष्णुशक्ति
परो भूयात्स्वयमेवादितानात् ॥ इहलोके सुखी दीर्घजीवी भूपतिर्पजितः ॥१४॥ यस्त्रेपोतिवेकृष्णमिति विष्णु
प्रियामया ॥ गदितामनवो देवि किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥१५॥११५॥ इति श्रीम॰ मे॰ शिव॰ विष्णुप्रियमन्त्रकथं
नेनाम विंशप्रकाशः ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ सुदर्शनाद्यायुधानां सूचिता प्र॰ कोन्नमे ॥ मन्त्रात्मा विविधिदर्णात्मे सू
हृयसाधनाज्जय ॥१॥ श्रीशिव उ॰ ॥ सर्वेषामायुधानां च नाथः प्रोक्तो मदाकृतं ॥ सुदर्शनेनामपद्म मयाक्रापि
भुर्विर्पितं ॥२॥ श्रवणात्तद्वशस्यकामिवीर्यजिन्मामिव ॥ यस्यकक्षाथा मलेके शः सहस्रारं चचारत ॥३॥ तस्यादौ प्रो
च्यतेमन्त्रो भुक्तिमुक्तिप्रदायकः ॥ तमस्सहस्रारहूंफट् स्यमन्त्रो नगाक्षरः ॥४॥ ऋहिर्बुध्न्योस्यगतिः छन्दोऽनुष्टुपदे
वः सुदर्शनं ॥ चक्रायां तैरातिसु पीसेज्वालाचक्रमैः पृथक् ॥५॥ षडंगमन्त्रोत्स्य जगतिरक्षादिष्ठितनका ॥
केंडीश्चक्रेणाव प्रामित महुक्रामगेहिनी ॥६॥ वन्हेस्त्वार्यदिग्वक्षसेवैकुर्यादहस्वपि ॥ दिशासुनर्जन्यंगहृद्यो
गोष्यशाद्यन ॥७॥ सारस्त्रैलोक्यंमचार्येरक्षरस्वसुवदेत ॥ फट्स्वाहेतिद्वादशार्णो वन्हिडाकारसंहिताः ॥८॥
अनेनमनुनास्वस्यपरितोऽग्निमयं बुधः ॥ प्राकारं परिकल्प्याथ स्यासान स्यासमाचरेत् ॥९॥ अभस्कोसिताथःऽ

प्रणवं शिरसि न्यसेत ॥ भ्रूमध्याननेहृत्स्थानागुह्यस्कंधेतथेतरान ॥ १० ॥ अग्निवर्णांज्वालासेहूर्णात्रनेत्रोध्यायेत्सुदर्शनं ॥
दक्षाद्यूर्ध्वक्रमाद्दृष्टभुजैरायुधधारिणं ॥ ११ ॥ चक्रंशंखंगदापद्मंमुशलंवाणासनं । पाशमंकुशमादौ क्रमीम
दष्टेरविप्रभं ॥ १२ ॥ पूजयेद्देवमेवपीठेमूर्तिंमूलेनकल्पयेन । कार्णिकायांषडंगानिचक्राद्यस्त्राणिकेसरे ॥ १३ ॥
हयग्रीवादिनालक्ष्म्यादिकापत्रेषुसंयजेन ॥ भूपुरेलोकपालांश्चतदस्त्रांश्चसमर्चयेन ॥ १४ ॥ ध्यानंश्रीरामवद्विद्वा
नैवेद्यांतेचप्रदर्शयेन । त्रिस्थानेचक्रगायत्र्याचक्रमुद्रांवनांव्रगा ॥ १५ ॥ सुदर्शनायविद्महेमहाज्वालायधीम
हि तन्नश्चक्रःप्रचोदयात ॥ १६ ॥ जपेद्दशलक्षंनुतन्मतत्वंपयन्हुनेन । त्रिलैस्त्रिमधुरोपेतैःलवंपैर्मधुराप्लितैः
१७ ॥ त्रियुक्तैर्विल्वपत्रैश्चतथाद्रव्योदनेनच । नतश्चकेवलाहेनत्पायसादिनतश्चरेन ॥ १८ ॥ एवंसिद्धमनुर्मंत्री
प्रयोगानाचरेत्क्रमात । लोमादिशोधितंस्थानंगोमयेनोपलेपयेन ॥ १९ ॥ हस्तद्वयोननालेत्रकुर्याद्याप्यो
नरंद्वयं ॥ हृन्मद्वेक्षित्रषट्कोणंतद्बाहिर्भूपुरान्वितं ॥ २० ॥ कर्णिकांपीतरजसासास्वारक्तैःकोणषट्ककं । तदन्तालं
रापामेनरेत्वाःश्वेतेनपूरयेन ॥ २१ ॥ कर्णिकायांलिखेदग्रंश्राणीकाराणपद्मके । आपहुगारचक्रेवदक्षि
णोचनमोन्यसेन ॥ २२ ॥ ह्रौंरांशोराज्ञलैःपूरितंत्रकुंभैककंन्यसेन । वीक्षादिविधिप्रकारेणपीठपूजांसमाच
रेन ॥ २३ ॥ सम्मार्गीशाहयेत्तत्रतंसुदर्शनरूपिणं । संपूज्यसांगावरणंसदक्ककेनतन्वपाक ॥ २४ ॥ चक्रसंस्था
पयेद्वह्निवेलवतेविधानतः । प्रतिद्रव्यंभवेद्धोमःषट्त्रिंशदधिकंशतं ॥ २५ ॥ आज्यंचापामार्गसमितथा

369

ष्मनारात्रिकाग्निला॥ हविः पृथक्कोष्ठकेषु नेदाज्यं युतं क्रमात्॥२६॥ प्रतिद्रव्यस्य संपातान्क्रमतो ये विनिःक्षिपेत्॥ स्रो
मे लग्नाप्यच्च नतः प्रत्याज्ञार्वस्य पित्रके॥२७॥ कुंभापरिनिधाय्याथ साध्यं सम्पवेशयेत्॥ ललाटकेतन कुंभं मा
ध्यमस्यापरि विज्ञिधा॥२८॥ प्रानयित्वा ततस्थो दग्भागे तं कलशं क्षिपेत्॥ दूरदेशेन नाग्न्यादि दक्षभागे विनिःक्षि
पेत्॥२९॥ कुत्र ग्निहाग्ने दद्यात् बलिं वमनूनातना॥ नमो विष्णुगरोभ्यो नमः सर्वशांतिकवेवदेत्॥३०॥ भोवलिप्राति
गृह्णंतु रांगांस्यै हृत्त्वा वर्णाक॥ विप्रान्नं भोज्यगरवे दक्षिणां चप्रकल्पयेत्॥३१॥ ज्वरादि रोगसंघातानाम् प्रयोगोयं
विनाशयेत्॥ स्त्रदव्यारकुजं चैव पिशाच ग्रहवे कृतं॥३२॥ रक्षोभूतादिपीडाश्च नाशयेन्नं क्षयं विधिः स्नजज
द्रुमसंभूतैः फलकैः पंजरं शुभं॥३३॥ कृत्वा मंत्री पंचगव्यैः पूरयेत्साध्यमंत्र च॥ निवेशयेत्कुंडगर्त्ते शुद्धांगं तस्य
शान्तये तु॥३४॥ मत्स्यमग्निं प्रतिष्ठाप्य स्वयं दिक्कोणेषु मंत्रवित्॥ विष्णुवर्णं कारयेद्धोमं पूर्वोदितक्रमात्॥ ऽ
कैलास्तौ वयेद्विप्रान्यजमानाय गेहे तथा॥ एष योगः सर्वरोगापमृत्युडोफनाशकः॥३६॥ गव्यैः सर्पमलैः क्षी
रद्रुवल्कलाथ कषायकैः॥ एभिः संपूरितैः कुंभैर्जप्तैः सपाप नमस्करैः॥३७॥ धूपं च होमयत्वंत्रि ग्रहो विद्व
त्साधकं॥ अभिषिंचेज्जदिने वो भिवाराद्युयंथा॥३८॥ सर्वमुखो भवेद्यत्नं भूतप्रेतराक्षसपीडिते॥ योगोस्ये
नाशयेच्छैश्च शुभवेन भवसवा भवेत्॥३९॥ घृतं पंचधुपं पंचगव्यमेव शं शतु नाशना॥ ग्रहपीडाविनिःकृनो गर्भि
णीनां हितावहं॥४०॥ सतेजपेद्दशाशतं पंचगव्यं सप्तशान्तुधीः॥ पद्मपत्रे वलहृक्षपत्रे विल्व फलैथवा॥४१॥

नन्मस्पनन्त्री यगेहे नित्यमेव परस्पगा॥ रक्षा भवमिन्द्रे, हेसं पद्ध द्धिश्च जायते॥ ४२॥ पलाशालनजद्रुकें दतं गण्
लमथा॥ धुस्तूरां वहरिद्रा वरो वनं विल्वराजिका॥ ४२॥ अपामार्ग जिलाहूर्वा विष्णुक्रान्ता नलस्यपि॥ कमलाचन्
लमीतोक्ता यवोर्कद्रुमएव च॥ ४३॥ सहदेवी तथा लक्ष्मीः कुशगोमय सहचा॥ कमलेरोवनापंचगव्येसेक
थयेत्सुहुः॥ ४४॥ संक्रुनेत्रौ नस्पमस्म कुर्यात् सर्वदायक॥ मंत्रप्रमन्त्रनानेनतस्यकाशिरमाहृतं॥ ४५॥ सर्व
भूतग्रहव्याधिकृन्याद्रुःखादिवारणं॥ जोसौन्तादरिद्रत्रास सर्वपापहरं मतं॥ ४६॥ आपत्राशकमेतन्त्यात्र द्व
स्पदंष्ट्रिवदंष्टं॥ फलत्रययुतैः कल्पैः पंचगव्येपवेष्टतं॥ ४७॥ प्रत्येवकल्कडंव्यापि मुलान्तगुराठी निशान
य॥ चित्रकैलामधीर्यष्ठिर्वचापाठ तृषातथा॥ ४८॥ मासीकाचविडंगंचमंजिष्टादारुरोहिणी॥ मनतन्नेत्र
संजप्तंच धयपुत्रप्रदायकं॥ ५०॥ भूतप्रेतपिशाचादिभयघ्नं मात्रसंशय॥ पंचगव्याहृमेतनस्याकृर्मरक्षाकरं
परं॥ ५१॥ गृहे कांगुगुलाः कृन्याद्रुनेदकृसस्यके॥ दिवसात्रितयं वा पि चतुर्दिवसमेवता॥ ५२॥ भवेत्सर्वोपद्र
वानां नाशोमन्नगादस्य च॥ अपामार्गस्य निक्षिप्य नेदयनसंप्रिया॥ ५३॥ भूतज्वरभयंव्याधिकृत्यादपस्मार
नाशनं॥ घताक्तैः कमलैर्हुत्वा श्रीवृद्धिर्लभते नरः॥ ५४॥ आज्याक्ता मित्रुदूर्वामिर्तोमादीर्घायुषेभवेत
पलाशभूतप्रमिर्तिर्मेधावृद्धिः प्रजायते॥ ५५॥ वत्मार्थी त्विनकुम्वैराज्याक्तैर्जुहुयान्नरः॥ पश्चूनां वृद्धिमिच्छे
न समखुहुनेत्केवलैर्घतैः॥ ५६॥ उदुम्बरभमित्रोनान्नवलाभोभवत्यतः॥ अवीकेनरसगत्रद्भांचहुनेदपष्ठलजेलम

370

था ॥ ५७ ॥ समिद्धरैकवर्षं तु जुहुयायेयं विधिः स्मृतः ॥ चक्रमध्यस्थितं मन्त्रं चर्च्चितं येश्च मन्त्रेण जपेत ॥ ५८ ॥ एको पिण्डं जया
पुढ्रे मर्त्यो भय पि मन्त्रवित ॥ कल्मांनाग्नि त्रिभंगवक्रं वै रिगोयस्य मूर्द्धनि ॥ ५९ ॥ स्मरेत्तप्रदिनागस्य ज्वलनत्र
त्रिमोज्वर ॥ भवेत्त्रिंशद्दिनेश्चाथ प्राप्नोति मरणं ध्रुवं ॥ ६० ॥ सकारान्त्य रसंधीतं याही ति पदवेष्टितं ॥ संस्मरेद्य
स्य शीर्षे तु नस्यो ब्रह्मरन्ध्रे दशाहतः ॥ ६१ ॥ मारणान्मरणं याति मेतं तंकाकनिभं रिपोः ॥ मूर्ध्नि स्मरेच्च समाप्तांडं चा
टे वामतिर्भवेत ॥ ६२ ॥ द्वारछगां कपालिमंत्र धाधाराभिवर्जितां ॥ सकारं संस्मरेन्मूर्ध्नि सजीवेच्छुरदां शजं
६३ ॥ षट्कोणं विलिखेत्कोणषट्के तु समालिखेत ॥ कर्णिकायां तथा ठद्वयं टिभुमंत्रारां भेकक्कं ॥ ६४ ॥ सध्य
नाम लिखेन्माध्ये काश्मीर्यां भूर्जपत्रके ॥ आपत्रिवारणं यन्त्रं भूतप्रेतभयापहं ॥ ६५ ॥ अथातः संप्रव
क्ष्यामि सुदर्शनमहामंत्रं ॥ तारनमो भगवते महासुदर्शनं वदेत ॥ ६६ ॥ इतं हुं फट् षोडशार्णो नमस्पाद्यं पूर्ववन्म
तं ॥ तथान्यासश्च यजाद्यं सर्वरक्षाकरो मनुः ॥ ६७ ॥ जपेद्द्वादशरक्षाणि प्रत्येकं क्रमतो तु नेन ॥ चतुर्विंशच्छु
तानी त्रिंनेत्रिं लाश्चापि सर्षपा ॥ ६८ ॥ विल्वाकपालाङ्गसमिध्याय सानीत्रिकीर्तितं ॥ ७० ॥ षट्कोणाष्टद
लोषारार्णत्रिश्च न समप्राक्षरस्मृत ॥ षट्कोणे संधिषु त्रिविदं गमंत्रार्कमेणाग्रघट ॥ ७१ ॥ तद्बहिः षोडशदले षोड
शार्णान्यनुत्र तु एकैकं विलिखेद्द्वारणवहिर्भूवरे स्तुतं ॥ ७२ ॥ संपानसाधितं चैतेन्क्रर्मिणी गर्भरक्षक उन्मादग्रह
भूतादीन मिचारांश्च नाशयेत ॥ ७३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मालामंत्रं सुदर्शने ॥ तारो नमो भगवते महासु

वैपदं जयं ॥ ७४ ॥ ॐ नं सुदर्शनेन वज्रेन ज्वालेऽनेन नमो वदेत् ॥ दीप्तरूपे सर्वतोथ रक्ष कुरुष्वेच मां सदा ॥ ७५ ॥ ॐ क्लीं ठलायायित्रिंव
धूर्हुं फट् छेदच्छेद ज्वार्यक्षरो मनुः ॥ ध्यानपूजादिकं प्राग्वज्जपावर्णसहस्रके ॥ ७६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मालामंत्रं
सुदर्शने ॥ ॐ ह्रीं सुदर्शनमहाचक्रराजादहदहं ॥ ७७ ॥ सर्वदुष्टभयं छिन्धि छिन्धिः कृन्त छिन्धि स्वपिं दव विदारयद्वयं चो
ल्कोपरमंत्रान्ग्रसद्वयं ॥ ७८ ॥ भक्षयद्वितयं क्रोध्यभूतानित्रासयद्वरे ॐ फट् स्वाहेतिवजायनमो द्विनगाक्षरः ॥
७९ ॥ सुदर्शनमहामनुः संग्रामे विजयप्रदः ॥ ध्यानपूजादिकं सर्वं ज्ञेयमस्यषडर्णवत् ॥ ८० ॥ जपेद्वर्णसहस्राणि
तनः सिद्धो भवेन्मनुः ॥ जपाद्दावेष्टसाहस्रं ॥ ८१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि शत्रुमंत्रं जयप्रदं ॥ ॐ क्लीं जलवरायेति त्वा
हां नो नववर्णिकं ॥ ८२ ॥ विद्युहलगतंध्यानायः शंतंदिव्यमर्चयेत् ॥ ऋजांते प्रजपेन्मंत्रमष्टोत्तरसहस्रकं ॥
८३ ॥ योवजन्येनचैकत्वंध्यायन्जयकारकं ॥ ८५ ॥ तारमारः त्वद्वीक्षामिति स्विदेतिहुं च फट् ॥ द्वादशार्णः स्वह्
मन्त्रो योजपेद्द्वादशायुतं ॥ ८६ ॥ प्रसंस्पृजायेतत्वक्कलयंत्राणं विना ॥ रवह्रसिद्धितस्यभूयोन्नकदाचिदस्यापज
यः ॥ ८७ ॥ येस्मानिष्काणि निफलायछेदयेत्तदा ॥ प्रजयित्वामप्रः क्रोशेच्छापयेत्पुराणेपि ॥ ८८ ॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामि वशमंत्रं नवाक्षरः ॥ शार्ङ्गायसशरायेतिहुं फट् जपेन्नवायुतं ॥ ८९ ॥ तिलाज्यहोमतः सिद्धो मे
त्रः स्यात्रिस्यप्रजनात ॥ नमोधनुषिवाणाद्येशाङ्ग्ध्यानंसमाचरेत् ॥ ९० ॥ अजेयोजायतेवनीताताडे मंत्रंसमु
च्चरेत् ॥ नकदाचिद्विभस्यन्तलक्ष्येपतनेक्वचित् ॥ ९१ ॥ अथवक्ष्ये गदामंत्रं नारेकामसमुच्चरेत् । कौमोद

३७८

किमस्य शत्रुवल्लेलेर्वा मुखं किं ॥ ९२ ॥ प्रसीदेहुं फट् स्वाहेति पंचविंशार्णो कोमन्त्र ॥ जपेत्स्वपिमन्त्रं पूजयेत्रिस्व
शोगदं ॥ ९३ ॥ कोमोदकीं स्मरस्तत्र हंहं वुं जपीभवे ॥ साधकोवा गजाश्च रुणोगदा हन्तो विशोऽस्तु ॥ ९४ ॥ व
येविद्युरिनिष्क्राये त्वत्कालेसर्वकालत्रव ॥ भयभीता: पलायन्ते चाग्र रंगवला अपि ॥ ९५ ॥ अथात: संप्रवक्ष्या
मि शूलस्य मन्त्रं ध्रुवं ॥ कामं स्ववर्णकपदप्रश्नं पाथपदयं ॥ ९६ ॥ हुं फट् स्वाहान्तो निकोमेत्र कुन विंशति व
र्णक ॥ पूजयेद व्यनेमन्त्रे लोद्रियै: समिधोहुनेत् ॥ ९७ ॥ घमाक्राथ्व युतं मन्त्रसिद्धिलस्य पूजायते ॥ ९८ ॥ शी
त्यामुशलं स्मलेत्रपन्ते विशीदुरां ॥ ९५ ॥ पलायन्तस्परिपवावलमडौं शत्रो: प्रतिकूलिकुर्यात्क्रोधात्रामक्रि
याचितं ॥ ९९ ॥ लिति त्वा हृदयेनत्र क्रोधान्मुकुलेधाररां ॥ कुर्याद्देवांगनादेहं नभा: स्यात्त्रात्र संशय: ॥ १०० घथानथा ५
अथांकुशमन्त्रं वक्ष्ये नारं मदनमंकुशं ॥ कं वु हृदयं चधपों स्तुं स्वाहान्तो विश्ववर्णकं ॥ १ ॥ मंकुशस्य मन्त्र: छन्दो
मितं गणपतिर्मुनि ॥ देवश्चात्रं कुशो विघ्नरूपी गजविमर्दन ॥ २ ॥ भूभूत्रिवेदयुग्मार्क्षि वर्णौ: कुर्याल्लङ्गकं
केवलांकुशादृष्टौ प्रतपोलक्षत्रयोदश ॥ ३ ॥ साध्येक्षणखंडहोम: स्यान्निद्रमन्त्रोनृपाहरिपून ॥ त्रासयेत्नागं
कुशाकडवंमि वचनानुगा ॥ ४ ॥ अथ प्रवक्ष्ये पाशास्यमन्त्रं मारं मनोभवं ॥ पाशं व्यवुगंञ्चाकर्णयहंहं ववमं
व ॥ ५ ॥ फट् स्वाहेत्युत विंशार्णो वरुणो देवतामुनि । समुडश्चामितं छंदो भूभूम्यु स्ममनेत्रकै ॥ ६ ॥ मन्त्रैरंगानि
स्यैतद्ध्यायेद्वरुणास्त्रलेगं ॥ लक्षत्रयं जपेत्पाम: सास्यैत्रलवुन्ननके ॥ ७ ॥ सिद्धमन्त्रो हुनेद् द्रा हांव स्पार्थमवुतं

वसां ॥ मारणाय मधूचाटे हैवे मैलं नङोगडे ॥ ८ ॥ अथ छत्रमत्रं वक्षे छं छत्राय नमाम्निति ॥ मुनिर्मंकृष्णछन्दोस्यागायत्री
देवता हरिः ॥ ९ ॥ छत्रकृपाध्यानमस्य स्वर्णदंडं सितप्रभं ॥ आरक्तकलशं ध्याये न्मल्लकचि वपूजयेत् ॥ १० ॥ वर्णल
क्षं जपेन्मत्रं होमः स्यो घृतपायकैः ॥ तर्पणाद्यं ततः कुर्यो छत्रमंत्रस्य सिद्धये ॥ ११ ॥ साधयित्वा मत्रमेतं गजराजस्यो
रिशोभितां ॥ एकोपि स पूजित्वा राज्यं स लभते ध्रुवं ॥ १२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि श्वेतकरूपेपरमनं ॥ चामरस्य ग्रहो
वेशाच्छ्वादिकन्निवारणां ॥ १३ ॥ शशांककरसंकाशं क्षीरडिंडिमपांडुरं ॥ श्वेतातपत्रपाण्डुरितं चामरवत्यमः ॥ १४
द्वात्रिंशत्रुसहस्राणि जपित्वा सुरमेर्ध्दं ते ॥ कृत्वा सिद्धो भवेन्मंत्रश्चामरेति समर्चयेत ॥ ११ ॥ साधयित्वा मंत्रमेतं गज
राजस्योपिशोडगां ॥ एकोपि स पूजित्वा राज्यं स लभते ध्रुवं ॥ १२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि श्वेतकरूपं परं मनं ॥ चामरस्य
ग्रहावेशाच्छ्वादिकन्निवारणां ॥ १३ ॥ शशांककरसंकाशं क्षीरडिंडिमपांडुरं ॥ श्वेतातपत्रपाण्डुरितं चामरसमर
वत्यम ॥ १४ ॥ द्वात्रिंशत्रुसहस्राणि जपित्वा सुरमेर्ध्दं ते ॥ कृत्वा सिद्धो भवेन्मंत्रश्चामरंति समर्चयेत ॥ १५ ॥ तेनग्र
हापि भूतावाद्युःसाध्यादीर्घरोगिणः ॥ समाप्तं मार्जिताः सर्वे प्रेतःस्युर्दोषवर्जिताः ॥ १६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि ध्वजपत्रं त्र्यां श्रियं ॥ शाकंकेन वेचमत्रार्थार्यायस्यामवर्णकं ॥ १७ ॥ इन्द्रं वक्षत्र राजाय नमो नारायणाय ध्वज
गतस्य सनरक्षाद्विराद्ध्याति रिपूदनं ॥ १८ ॥ ध्वजं गर्भ स्यान्निजान्तो द्विपं वा शाल्मिनाक्षरः ॥ ध्रुवमंत्रो जपेन्मंत्र चयसहस्रं
सिद्धयेत्तेन ॥ १९ ॥ आद्येः पश्चात्रिवेधसंत्यसै स्वोकस्य संमितो ॥ ध्रुवं तस्य जपेत्रिंसद्द्रक्षं भीतिनिवारणां ॥ २०

३७२

अथ वक्ष्ये पताकाया मंत्रं सारं स्मात्रयो ॥ हिरण्यकशिपोर्युद्ध प्रतने देवतासुर ॥ २१ ॥ रणारेयत्निकाले तेनेमिदमुपदेन ॥
कालशत्रिदहदंहंहं रिपून्सर्वान्यमालिके ॥ २२ ॥ हुं फट् स्वाहेति पंचाशद्वर्णैः पताकामंत्रं जपेत ॥ ततः त्रिमधुरेर्होमादिकैः
लिद्दोभवम्यन ॥ २३ ॥ निजवर्णान्नाकायो लिखेदंकक्रमेण च ॥ स्थितप्राणां च तां दृष्ट्वा रयाद्यो ति दिशो दश ॥ २४ ॥ अ
थातः संप्रवक्ष्यामि मूलमंत्रेण वेवदेत ॥ त्रिशूलानमस्थे ति मंत्र सप्ताक्षरो मत ॥ २५ ॥ ऋषिः कद्रस्तो वामदेवोप्युतिर्दैव
: पिनाककः ॥ शिवहस्तगतं ध्याये द्धुलं लक्षत्रयं जपेत ॥ २६ ॥ होतमुष्ठि ल्वपत्रैः स्वास्ति द्ध मंत्रो पि मंत्रयेत ॥ पार्श्वं शू
लादिकान् शूलास्त्रमसे सप्तमंत्रिता ॥ २७ ॥ ॐ ह्रीं सर्वायुधाधेवपिता किति र्मिनवदेन ॥ शूला कृष्ट चरित्रःतेम
वेद्दष्टनिवर्हणि ॥ २८ ॥ सर्वसत्त्वां गभूतेवदेवताप्रतिपादिते ॥ छुरिकेरक्षमांति मंसर्वो भयविनाशिनि ॥ २९ ॥ द्वा
त्रिंयद्ध द्वयं द्वेधा हस्सप्रभ्यक्षरो मतः ॥ जप्तोवर्णो सहस्रं वे सिद्धः शस्त्रनिवारण ॥ ३० ॥ अथ वक्ष्ये कदारस्य पंत्रश्लो
कत्वा पके ॥ रक्षां गातिगजान्नरक्षरक्षवाजिधनानिच ॥ २१ ॥ ममदेहं सदारक्षकदारक नमोस्तुते ॥ जपेद्वर्णसहस्रा
णि त्रिलाज्येर्होममाचरेत ॥ ३२ ॥ स्यापयेत्सिद्धमंत्रस्तु ततस्थाने कदारकं ॥ ततःसंप्रजयेत्सवनानि चारादिजंभ
यं ॥ ३३ ॥ अथवक्ष्येश्लोकरूपं कुंजयप्रदं ॥ प्रासपाशायसुद्ग्रहस्ता मनयादेवमायया ॥ २४ ॥ गृहाणातीवतंत्रेषांम
मसैन्यवक्ष्यतो ॥ प्रोम्वजप्तपादिनासिद्धः प्रयोगाद्धोमवृभविन ॥ २५ ॥ कुर्यादष्टेंगलाग्रासा-चात्जाप्रा काषिन
पि ॥ दिगष्टकेरणोत्वाल्वाप्ति रिपूरणांकंदनंभवेत ॥ ३६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वर्मशंगं वर्मसंपुटे ॥ शर्म प्रदत्तो पदे

॥ मे.त. ॥
॥ ३७२ ॥

ययोरक्षयुगलं मतं ॥ ३७ ॥ सप्तादशाक्षरो मंत्रो जप्यमावत्सहृत्पके । स्तन्येभाव-नः लिङ्गमं पालेन संस्कृतम् ॥ ३८ ॥ अंगाणि के
वचं षट्‌त्वारि पूफला प्रयान्तसो ॥ तस्यैव स्तीयवर्णाणां मे कयत्रे स्थितिप्रदं ॥ ३९ ॥ अथातो दारुगायत्रीं वक्ष्ये संहितकाम्यया
नानादारुविनिर्मुक्तो न पाद्यस्याः प्रजायते ॥ ४० ॥ सर्वोपाप विघ्नहेत्वे रोगरूपाय धीमहि ॥ तन्नो दारुः प्रचोदयात् ॥ ४१
महत्सायुतमारभ्य कार्यं लाघवगोरवात् । कोटिं मंत्रं जपेन्मंत्री सर्वैर्दारुर्विमुच्यते ॥ ४२ ॥ ॐ क्लीं एमायुधायेति श्री
पंचरागावे नमः ॥ निष्पन्नारो परागो मंत्रः सर्वापत्सिद्धिदः ॥ ४३ ॥ इत्यायुधानां मनवः समाख्याताः प्रकाशिताः ॥ गोपि
नावतु नत्रे प्रकिनम्यक्तोन पिच्छसि ॥ ४४ ॥ १४४ ॥ २५२३ ॥ इति श्रीम० मे० आयुधमंत्रकथनं नाम त्रिंशः प्रकाशः
॥ श्रीदेव्युवाच ॥ शक्तिविनानदेवोसि तिष्ठापि निर्विना ॥ तत्सर्वं तोतिपुरप्रोक्तं मत्रनाशनायो वद ॥ १ ॥ श्रीशिव उ०
विष्णोः शक्तिमूलक्ष्म्यां कात्यायनीपिवदामिते ॥ पतिभिः केवलं देवः सेव्यानास्त्वेन्यथा त्रिपि ॥ २ ॥ शक्तिश्च केवला
सेव्या वाम कार्गरसे विशि ॥ पतनले धर्मपतिनाद्धतिभ्यः प्रमान्नत ॥ ३ ॥ हे हरिं वाममार्गेण पूजयंत्यविज्ञानयः
तेषां पक्तिश्च मुक्तिश्च नद्धतो न्यं मत्तं भवेत् ॥ ४ ॥ आदाक्षरं च सकलं कुरिमायाविनं भवेत् । वदयुग्मं च विचित्रेश्वरीता
श्चातं दत्तं गता ॥ ५ ॥ द्वादशार्णो मनुः प्रोक्तो मुनिर्ब्रह्मास्य मीरितः ॥ विचित्रेश्वरी देवतास्य च्छंदो गायत्र मुच्यते ॥ ६ ॥
षड्दीर्घयुक्तकूटेन षडंगानि विधिरीतं ॥ नीलोत्पलदलश्यामां मदाघूर्णितलोचनां ॥ ७ ॥ नानालंकारभूषाढ्यां
कवचोपशोभितां ॥ -डकीहरितास्तार्थंस्यागितां चवतेवते ॥ ८ ॥ पूजाद्यमुपचारं रत्नागेश्वर्यप्रदायिनीं ॥

370

॥ राम: ॥
॥ ३७२ ॥

मायास्याद्यान्त्रिहिद्रैर्वां ममार्गप्रभावत॥ ८ ॥ अथ विशेषः प्रवक्ष्यामि कुलजां शक्तिपदुनां । सेव्या कौलिकमार्गे
ग्लादधीनस्तथा हरिः ॥ १० ॥ वाग्बीजं कुलजे वाकसर स्वस्पनलां गना एकादशाक्षरो मंत्रो मुनि·स्वाहा यकेश्वरः
११ ॥ त्रिष्टुप् छंदश्च कुलजा देवता परा कीर्त्तिता । पंचांगे स्यात्स्वपदैरंगुष्ठादिषु विन्यसेत ॥ १२ ॥ गोरंगीती
लवसनानालंकारविभूषिता । क्लींडं लो हरिणा सार्धं महावस्त्रमाश्रिता ॥ १३ ॥ पूजां दिकं चरेदस्याऽउग्रता
रासमं जसः । एकादशात्र लक्षाणि सुरां मांसञ्च होमयेत ॥ १४ ॥ भग पूजां विशेषेण कुर्याद्वीरांश्च भायेत ।
एकोनेयम वधवस्त्रा लिंगं योनौ प्रवेश्य च ॥ १५ ॥ जपते लक्षमात्रं सा त्रिकालज्ञः प्रजायते । वाधलान्दू
जपित्वा पंचमैः संपुजा निशि ॥ १६ ॥ वरप्राप्तिसंनियतं देवां वाक्सिद्धिलप्य जायते ॥ संध्याद्वयं चार्धरात्रे
मार्वर्णकं प्रपूजयेत ॥ १७ ॥ कुलजा पंचमे·सः स्याद् नयाग्यसमन्वित ॥ राजपान्या महानेजाः दज्ञपतेलक
लेजतै ॥ १८ ॥ अथमागेहृपोऽस्यां वक्ष्ये गोपालसुंदरी ॥ मायाश्री । कामबीजानि कुल्लाये नितनो वदेत ॥ १९
एको मंत्रिशकं वर्णा हृद्वदेस्वनोतथा । पंचमस्थात्रयार्वी । जमभि·सप्रमकूटकं ॥ २० ॥ गोविंदाय पदं पश्चात्थि
तेश्चर्पाघकूटकं ॥ गोपीजनवल्लभायेति नश्च सकलत्रयं ॥ २१ ॥ कूटकूपांसकवार्थ्य वदेन्द्रेः श्रुगोहिमं ॥
त्रयो विंशाक्षरो मंत्रो भुक्तिमुक्तिफलप्रदः ॥ २२ ॥ मुनिर्वि विंध्यानादक्षे स्पाचामे वानरभैरवः ॥ छंदस्तु देवी
गायत्री । देवी गोपालसुंदरी ॥ २३ ॥ त्रित्रिवेदाद्विवेदद्विवर्णैः कूटविहीनिभैः ॥ षडंगविधिरादिष्टो मन्त्रवर्णैः

॥ मे॰तं॰ ॥
॥ ३७३ ॥

ण्यसेन्नरौ ॥ २४ ॥ कूर्चत्रयविहीनां च विंशत्येगेषु विन्यसेत् । मूर्ध्नि भाले नवादक्षे कर्णयो नौसयो मुखे ॥ २५ ॥ वि
बुके च गले वाह्वो हृदये जठरे तथा । नाभौ लिंगे गुदे सव्ययोर्जानुनार्जंघयोरपि ॥ २६ ॥ गुल्फयोः पादयोः सृष्टिन्या
यं परिकीर्त्तितः ॥ हृदयाद्दोर्भुजान्तं न्यासोयं स्थितिसंज्ञकः ॥ २७ ॥ पादादि मस्तकांतं च संहारः परिकीर्त्तितः
एवं न्यासत्रयं कृत्वा पुनः सृष्टिं स्थितिं चरेत् ॥ २८ ॥ ततश्च करशुधार्थं न्यासं कुर्यादनन्तरम् ॥ ह्रां श्रीं द्रवं च अं
च सौ न्वे न्यसेत् क्रमेण तु ॥ २९ ॥ मध्यानामा कनिष्ठा सु पुनस्तान्नेव विन्यसेत् । अंगुष्ठयोश्च तर्जन्यो स्तथा च
करपृष्ठयो ॥ ३० ॥ लज्जां रमां तु नर्लज्जा ल्कीं सौ दैव्यासनं वदेत् । ङे-तं ततश्च हृदयं प्रोक्तापाद द्वयेन्यसेत् ॥ ३१
मायां रमां तथा हूं च कामवीजं हकारयुक् ॥ हसौः चक्रासनाये ति हृत् ऊर्जंघयोर्न्यसेत् ॥ ३२ ॥ मायां लक्ष्मीस
पुर्वाद्यं हसयुक्तान्त वीर्चयेत् । वाग्भवं मसौश्च वीजानि सर्वमंत्रासनाय च ॥ ३३ ॥ ममान्तं ङे कृत्वान्यविन्यसे
त्तात् तानान्तथा । लज्जां लक्ष्मीत्रयं लौ पुं साध्ये सिद्धासनाय च ॥ ३४ ॥ नमः सोल्कान्यसे लिंगे ह्रां सनाद्योपसौ हि
नं । तनो वाग्देवता न्यासं कुर्यात् सप्तमन्त्रतः ॥ ३५ ॥ वेदमेघरागावर्णाः पञ्चाव रस विंदुकाः । क्लाद्यं वीजं वदे
शाक्तो विंदुयुक्तान्तो वदेत् ॥ ३६ ॥ तदेवं वीजवर्णादि देवतायै नमस्तथा ॥ सप्तविंशतिवर्णोयं मंत्रः शिरसि
विन्यसेत् ॥ ३७ ॥ कवर्गं विसर्गयुङें कामेश्वरीति च । वाग्देवतायै हृदयं न्यसेद् ङान्तेषु मातृके ॥ ३८ ॥ चवर्गं वि
न्दुसंयुक्तं दशार्णमेषु वर्णाकार ॥ विन्दुत्रयं त्वरितापेमान्यपूर्वा जयदा हृदं ॥ ३९ ॥ मोदिनीं वाग्देवतायै नमः सो

॥ राम ॥
॥ ३७३ ॥

374

१७०

ड्डार्णकं ॥ भूमध्ये विन्यसेन्मंत्रं रवर्णं बिंदुसंयुतं ॥ ४१ ॥ द्वितीयपत्रमोषष्ठस्वरबिंदुसमन्वितं ॥ विमलावाग्देवता
वैनमोष्ट्यार्णे पत्ले न्यसेत् ॥ ४१ ॥ नवर्गं बिंदुसंयुक्तं नृषसप्तमनुर्य्यकान् ॥ बिंदुनर्य्यस्वरोपेतं वीजं प्रोक्तं तथा
न्तरां ॥ ४२ ॥ वाग्देवतायै च नमो न्यसेद्धृदिसपार्णकं ॥ यवर्गं बिंदुसंयुक्तं माद्यमंत्यं च वर्णं च मं ॥ ४३ ॥ तृतीयं च द्वि
तीयं च षष्ठं बिंदुसमन्वितं ॥ अपरं वाग्देवतायै नमो न्यसेन्नपार्णकं ॥ ४४ ॥ यवर्गं बिंदुसंयुक्तं पंचमाणाधा
क्षिवर्णकान् ॥ बिंदुषष्ठस्वरोपेतं नामकं त्रीं समेतदुदाहृतं ॥ ४५ ॥ सर्वैश्वर्यैं च वाग्देवतायै हृतषोडशाक्षरः ॥ मूला
धारे न्यसेदेतं षवर्गं बिंदुसंयुतं ॥ ४६ ॥ क्ष्मीं वीजं कोलिनी वाग्देवतायै हृदलार्णकः ॥ न्यसेत् हृदादिपादांतं न्यासो
वाग्देवताभिधः ॥ ४७ ॥ नमो मंत्रस्थितं कृष्णयंकाश्यहृदि न्यसेत् ॥ कृलाय द्विराहृत्स्वाहा गंधर्वराचरेत् ॥
४८ ॥ कमलावसुधायुक्तं ध्यायेत्तु ॥ चक्रगं हरिं ॥ क्षीरांभोधौ सिते द्वीपे वने कल्पद्रुमाद्रिभिः ॥ ४९ ॥ व्याप्ते नाम्नि
न्मर्णीमयं चिन्तयेडल्लज्जैडयं ॥ मंत्रज्ञ ॥ पीठमध्ये स्थितं विधिसुतैः स्तुतं ॥ ५० ॥ पद्मसषष्ठदलं झां खंवाणा
चंराादि दक्षिणे ॥ भुजैर्दधानं वामे स्तु चापं पाशं तथांकुशं ॥ ५१ ॥ विपंचांचांकुवर्णं नानाभरणभूषितं
पीतांबरधरं गोपीसमूहैः परिसेवितं ॥ ५२ ॥ आदावष्टदलेषु प्रोक्तकर्णिकायां षडंगकं ॥ पूर्वादिषु दलेषु वाग्
देवं शांतिकमात् ॥ ५३ ॥ संकर्षणं प्रियं प्रद्युम्नं चापि सरस्वतीं ॥ अनिरुद्धं रतिं नारायणं छद्यां श्रीमष्ट
नायिकाः ॥ ५४ ॥ रुक्मिणी सत्यभामा च कालिंदी जांबवंतिको ॥ मित्रविंदा सुनंदा लक्ष्मणा मत्रिजिंतथा

५५ ॥ नद्धाह्येष्टदले देवाग्रे पूज्यानि च यानव ॥ महापद्मश्चपद्मशंखोमकरकछपो: ॥ ५६ ॥ मकुंदकुंदनीलाश्च खर्व
श्च निधयो नव ॥ योगिन्यतुरस्रात्कोणदग्रे दलर्चयेत् ॥ ५७ ॥ वशिनी चापि कामेशी मोदिनी विमलारुणा
जयिनी चैव सर्वणी कौलिनीत्यष्टशक्रमः ॥ ५८ ॥ ततो दशारदले पूज्या निगर्भाख्याम्नु योगिनी ॥ सर्वज्ञा सर्वश
क्तिश्च सर्वैश्वर्यफलप्रदा ॥ सर्वज्ञानमयी पश्चात्सर्वव्याधिविनाशिनी ॥ सर्वाधारस्वरूपा च सर्वपापहरा त
था ॥ ६० ॥ सर्वानन्दमयी पश्चात्सर्वरक्षास्वरूपिणी ॥ सर्वेप्सितार्थफलदा पश्चिमादिविलामगा ॥ ६१ ॥ त
दन्तिमे दले पूजयेत्कुलयोगिनी ॥ सर्वसिद्धिप्रदा त्वाद्या सर्वसंपत्प्रदा यथा ॥ ६२ ॥ सर्वप्रियंकरी तस्मात्सर्वमंग
लकारिणी ॥ सर्वकामप्रदा पश्चात्सर्वदुःखविमोचनी ॥ ६३ ॥ सर्वमृत्युप्रशमनी सर्वविघ्ननिवारिणी ॥ स
र्वांगसुंदरी चैव सर्वसौभाग्यदायिनी ॥ ६४ ॥ चतुर्दशारेनु योगिन्यः संप्रदायिकाः ॥ पश्चिमादिविलोमे
न पूजयेत्क्रमशस्तु ताः ॥ ६५ ॥ सर्वसंक्षोभिणी चैव सर्वविद्राविणी तथा ॥ सर्वाकर्षिणिका चोक्ता सर्वाह्ला
दकरी तथा ॥ ६६ ॥ सर्वसंमोहनी चैव सर्वस्तंभनकारिणी ॥ सर्वजृंभनिका प्रोक्ता ततः सर्ववशंकरी ॥ ६७ ॥ सर्वरं
जनिका चैव सर्वोन्मादनिका तथा ॥ सर्वार्थसाधनिं चैव सर्वसंपत्तिरूपिणी ॥ ६८ ॥ सर्वमंत्रमयी चापि सर्वद्वन्द्वक्ष
यंकरी ॥ ततो ह्यारेनुष्टप्रतस्योगि: परिपूजयेत् ॥ ६९ ॥ पूर्वादिषु दलामे नवंधूककुसुमप्रभा अनंगकुसुमाद्यास्ता

ंगमेखलां ॥७०॥ अनंगमदनानङ्गदनंगमदनातुरा ॥ अनंगरेखावानंगवेगानंगांकुशो तथा ॥७१॥ अनंगमालिनी
स्वंष्टोपाङ्गा कुशलसन्करा ॥ तदष्टेषोडशारेनपश्चिमादिविलोमत ॥७२॥ कामाकर्षिणिकापूर्वबुध्याक
र्षिणिकापरा ॥ अहंकाराकर्षिणी चशब्दाकर्षिणिकान्ततः ॥७३॥ स्पर्शाकर्षिणिकातद्रूपाकर्षिणिकाभ
वेत ॥ रसाकर्षिणिका प्रोक्तागंधाकर्षिणिकातथा ॥७४॥ चित्राकर्षिणिका चाथधैर्याकर्षिणिका पा
नापाकर्षिणिकाचैवबीजाकर्षिणिकातथा ॥७५॥ अमृताकर्षिणी चापि तथात्माकर्षिणिकातथा ॥ शा
रीराकर्षिणी तद्वदात्माकर्षिणि तद्वदात्माकर्षिणिकास्तथा ॥७६॥ तदन्ते ष्टदले पूकायोनिस्थः प्रकटाद
श ॥ क्षोभणाद्रावणाकर्षवशोन्मादमहाकुशा ॥७७॥ खेचरीबीजसंज्ञाश्चयाम्याद्याद्योर्ध्वं नियजेत ॥ त्रि
खंडाधरः समभ्यर्च्या तद्बहिर्भूपुरंयजेत ॥७८॥ ब्राह्म्याद्यष्टौ तद्बहिश्च प्राच्यस्वग्द्वारमध्यगे ॥ द्वारेद्वयंता
णिमामहिमालघिमगरिमा ॥७९॥ वाशितानाभुक्तिः प्रोकाम्या प्राप्तिरेव च ॥ तससिद्धिश्च दशमी
सयर्येवेसमीरिता ॥८०॥ लक्षमेकंजपेन्मंत्रंगुरुयास्यापमांधसा ॥ तर्पणादितनतः हुत्वामंत्रसिद्धिःप्र
जायते ॥८१॥ नवलक्षजपेमायाप्या ऽब्रह्मपातकोभवेत ॥ करवीरैर्नयापद्वेंह्रींपामाह्ययतेतणत ॥८२॥
चन्दकुंकुमकस्तूरीहेमात्कामाधिकोभवेत ॥ चंपकैःपाटलैर्विश्वंवशमानयतेऽचिरात ॥८३॥ करंज
फलहोमेनमूलप्रेतादयोवशगाः ॥ तिल्वैःस्यादतुलालक्ष्मीरिक्षुखंडैस्तथायशः ॥८४॥ लोक्षामोरा

त्वदीवीमधुनापडवक्षयः। निशिद्वागफलैर्होमो रिपुसेनाशकृत ॥ ८५ ॥ दध्याज्यदुग्धमधुभिः कृष्णाक्षोमाद
राज्ययान ॥ आरोग्यं संपदं ग्रामं धनं शार्करयाप्नुवे ॥ ८६ ॥ कमलैर्धनसंपत्तिर्दाडिमैराजवश्यता ॥ क्षत्रिया
माप्नुहंगी सर्वे नृपानारिंगजैः फलैः ॥ ८७ ॥ भूडाः कूष्माण्डसंभूतैर्वश्याः स्युरचिरात्प्रिये ॥ पनसानां लक्षतो
माहृश्याः स्युध्वकवर्त्तिनः ॥ ८८ ॥ द्राक्षाफलैरिष्टसिद्धिरंभाभिमंत्रिशोवशाः ॥ नारिकेरैर्नृपाणि त्व
तिलैः सर्वष्टसिद्धयः ॥ ८९ ॥ गुडैर्दुःखनाशः स्यात्सर्वं हं शर्करागडेः ॥ पायसैर्धनधान्याप्तिर्वधूकैः
: प्राणिनाशः ॥ ९० ॥ पद्मैश्चम्पकफलैर्होमात्त्वक्षमात्राद्भुतवशाः ॥ नवशिरशिकाम्नैर्होमाद्दुष्टवि
नाशनं ॥ ९१ ॥ कर्पूरहोमात्तु भवेद्वाक्यसिद्धिर्नरोचिरात् ॥ घृतहोमाद्दीप्तिः स्याम्निलतंडुलैः ॥
९२ ॥ सुधान्यसंपुववश्याधिवा ममार्गफलप्रदं ॥ कुलस्येशाक्तिंपुष्पवती ह्निंतानां मधिकावना ॥ ९३ ॥ उच्छि
ष्टचांडालिनि पुष्पवति देवि महापिशाचिनि हुं ठः ठः स्वाहा विंशल्लक्षरी मनुः ॥ ९४ ॥ भैरवस्याम्निस्थंदोगा
यत्रीपुष्पवीसुरी। प्रभितीमहिषद्धंद्वउडवल्लीरौरंगकंमता ॥ ९५ ॥ मतपुष्पपुष्पवतीध्यायेत्कुंजाहाराविभूषि
तां रक्ताबरां रक्तवर्णां रक्तपुष्पानुलेपनां ॥ ९६ ॥ नृकपालं च खङ्गं च कराभ्यां दधतीं नवां ॥ शावासनगतांपी
नकुचां सपुष्पवीपुष्पवतीं भजे ॥ ९७ ॥ कालीपीठयन्त्रे देवी पंचकोणाप्तकर्णिके ॥ अष्टपत्रे षोडशारे भ्ने
भूपुरसंयुते ॥ ९८ ॥ मूलेन मूर्तिं संकल्प्य पाद्याद्यैः निष्पकल्पयेत् । चंडां चंडानना चाथ पुष्पवती चासौकर

376

५०२०१

प्रभो ॥ ९९ ॥ चतुरांपंचकोणेषु केसरेष्वंगदेवता ॥ ब्रह्म्याद्याश्च दलपत्रेषु षोडशारे कलादिका ॥ १०० ॥ कलो कलानि
धिः काली कमला चक्रिया रूपा ॥ कलाकलंभा कल्पा रागा कुमारी कलमा विरणी ॥ १ ॥ क्षरा लाव्या क्षितोर्वी
चकोत्पला कुलभूषणा ॥ कल्पदा भूधरे दन्या इत्याद्या हेतयो नि च ॥ २ ॥ लक्ष्मये कं जपेल्लक्षं दशांशं किंशुको
द्भवैः ॥ पुष्पैः समिद्भिर्वैवापि जुहुयान्मन्त्रसिद्धये ॥ ३ ॥ तर्पणादिततः कृत्वा काम्यकर्माणि साधयेत् ॥ भक्षो
च्छिष्टायुक्तं जप्त्वा जायाते संपदांपदं ॥ ४ ॥ उच्छिष्टमनेनैव भक्ते नवलिं दद्यान्निरंतरं ॥ दध्यान्नकैः प्रजुहुयात्व
क्षं सिद्धार्थतंडुलैः ॥ ५ ॥ राजानो मंत्रिणा लस्यभवन्ति वशगाः क्षणात् ॥ शत्र्वाणि वशगा त्रिस्पन्दे नारानारीरमां
सताः ॥ ६ ॥ वमर्पिः क्षारमांसेन विद्याप्राप्तिर्लपायसैः ॥ मधुपायसंयुक्तश्रीरोग्युक्तवानसा ॥ ७ ॥ लाममाय
रेतपुंसो जन नागवशाव ग्निर्ने ॥ मधुसर्पिर्भुतैर्नोगवल्लीपत्रैर्मतापियः ॥ ८ ॥ स्याग्निर्हृतमार्जारमांसेन मधुस
र्पिषा ॥ युक्तेनाप्यजक्षिणाद्यो हुत्वा राजकर्धितिप्रियः ॥ ९ ॥ मधुक्तराराममांसेन तत्स्यलंविद्यपात्मनः ॥ उच्चत्र नरामि
दासविना योजुहुयाच्छदे ॥ १० ॥ सो त्रिलोकाकप्योमैत्री ॥ मारयेदविरादरीन् पायसान्नकयोः पत्रैरो माच्छिदे
षये दरीन् ॥ ११ ॥ गर्भपातः स्रगर्भा या या मलकच्छदनैर्भवेत् ॥ स्नात्वा जे बिल्वपत्रैर्होमात्समेकं सहस्रकं ॥ १२ ॥
प्रत्यहं जुहुयात्रेन वंध्यापि लभते सुतं ॥ सौभाग्यार्थं दुग्धेनैगायावंध्यकक्षुमैर्भवेत् ॥ १३ ॥ मधुनाक्तैः प्रजुहुयान्
स्त्रीराममाहृत्ययेपिनैः ॥ त्रिर्जनसद्वनेरणेपुंजनावासे चतुःपथे ॥ १४ ॥ बलिं दत्वा पूजीयेतः सह केवाकृत्संपुटं

मे. तं.
३७६

उच्छिष्टस्य वसा देवी प्रत्यक्षा जायतेऽचिरात् ॥१५॥ यत्र नो ज्ञाते मसंख्यायुक्ते तत्र विनिर्दिशेत् ॥ वाममार्गेणायु
तं वीक्षी प्रं कामविधायिनी ॥१६॥ भोजनं तेन थोच्छिष्टे जंप्या सा सर्वसिद्धये ॥ नशास्त्रफलदा देवी सर्वी मद
शीपरा ॥१७॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वाममार्गेण सिद्धिदं ॥ कमलप्रियामेकजटां ह्रीं श्रीं ह्रीं हुं फट्समामनु ॥१८॥
अन्यप्रत्यादिकं न्यासं नाद्यं पंचाक्षरीसमं ॥ प्रजोक्ता त्रिपुरवर्यौ श्रीक्रोलस्य च नृप्रियं ॥१९॥ न द्वैतेश्च यागकराणां
कृत्पशाक्तिरियं परा ॥ भुवनीभिः कामरूपनिर्मन्त्रसिद्धिः प्रदृश्यते ॥२०॥ अथ वक्ष्ये चैकजटामन्त्रमनपं वशीक
रं ॥ तारं लज्जां नमो भेतिगवस्येकजटे मम ॥२१॥ पुष्टिं प्रतीक्ष्य स्वाहेति विद्या विशस्मकरो मनुः ॥ ऋषिः शिवतन्त्रालिः
छंदो गायत्र्यैकजटा देवी ॥२२॥ षडंगविधिसदिष्टो दीर्घषट्कमायया ॥ ध्यानपूजाप्रयोगादिसर्वं पूर्वो
क्तवद्भवेत् ॥२३॥ अथातस्त्रैकवीरायाः कलशाक्रमेर्मनुं ब्रुवे ॥ यान्त्यभार्गकामेण मार्गवीर्यवधायता २४ कु
लाम्बराणां वरं रूपं वाममार्गेण सेविता ॥ येन तन्त्रात्सगेणी नाहं वरीमिमयाः प्रा: २५ जपसंख्यमयान्त्र्योक्तोयदाम
यदाश्चिवनः ॥ यदारामेण निर्दिष्टा श्री कलशस्य जपोपरा ॥२६॥ नामा वाच्य संकल्पोपि भोगेन परितोषयेत् आ
वेगदर्शनेनाप्य समानानारेगकाम्भवेत् ॥२७॥ संभोगे जपसंत्री यथा संतोष वक्त्रीयं ॥ तथा संतुष्यते देवारोग
कामदः सम्भवेत् ॥२८॥ प्रणवः कमला माया ह्रीं मैपश्चाक्षरो मनुः ॥ भैरवोस्य ऋषिः पंक्तिश्छन्दो देवी चरेजका ॥२९॥
पंचवर्णैः समस्तेन षडंगविधिरीरितः ॥ हेमाद्रिसानौ कल्पान्ते नानाद्रुममनोहरे ॥३०॥ रत्नमंडपमध्यस्थवेदिका

३७५

राम:
३७६

१०३

यां ध्यित्वा स्मरेत ॥ तं तारा तारा करणीं गृह्ण्ये महरछदभूषितां ॥ ३१ ॥ कोदराङ्ग वाणौ करयाजिनवल्कलधारिणीं ॥ हाराव
ल्यी नपुरां च मल्लिकाकलिकानमां ॥ ३२ ॥ यन्त्रे दष्टदले पद्मे कर्णिकायां षडंगके ॥ हुंकारी खेचरी चण्डा छेदिनी
क्षेपणी तथा ॥ ३३ ॥ स्त्रीहुंकारी क्षेमकारी नदये भूपुरे यजेत ॥ दीक्षानिश्च नदद्याणि पंचलक्षं जपेन्मनुं ॥ ३४ ॥ वि
ल्वकाष्ठे घृते वन्हौ हुनेद्बिल्वफलैस्तथा ॥ तर्पणाये सिद्धमन्त्रः प्रयोगान्नो चरेन्नरः ॥ ३५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कु
त्पस्यानी । ववत्तभा ॥ जोड्हाक्षी सहस्राणी यन्प्रभावोन्मतिः मनुः ॥ ३६ ॥ नाराङ्गीं योगिनी देव्यायोगेश्वरिगुं
वदेत ॥ राजभयंकरी सुक्ष्मा सकलस्थावरे निच ॥ ३९ ॥ जपमस्य महादेवि प्रोक्त्वा हृदयं समाचरेत ॥ वाण्याकर्षण
हृदंत्वा हृतेन : त्वरगार्णक ॥ ४० ॥ पिनाम स्तुतिः प्रोक्तं हृदंदेति जगती मन्त्रं ॥ सर्वःप्राण समर्पो लक्ष्मी देवी
स्वयंवरा ॥ ४१ ॥ ॐ ह्रीं नागनयवायप मोहिन्यै हृदयाय हृत गेलोकावश्यमोहिन्यै नारस्वाया दिकं शिरः ४२
उग्रवरामोहिन्यै ॐ ह्रुं स्वाहं शिखाभवेत ॥ ॐ ह्रुं सर्वराजवश्यमोहिन्यै कवचं समन्तं ॥ ४३ ॥ ॐ ह्रौं सर्वदुष्टव
श्यमोहिन्यै नेत्रकं ॥ धुगवो हुः सर्ववापमोहिन्यावस्त्रमीरितं ॥ ततश्च मूलमन्त्रेण समर्वाङ्गव्यापकं चरेत
संसारसागरे कुलं क्रीडन्तं वीक्ष्यणां करा ॥ ४५ ॥ नारदक्तु त्वेद्यत्रालक्ष्मणपं जग्रा हस्मोहनं ॥ आनंदकानने स्वी
येवरहच्छु गिरिजा भवेत ॥ ४६ ॥ मोहिनी नाम्नाख्यरूपं च कृत्वाञ्जुरासुंदरं ॥ हरं चरयितुं गणा दृष्टा मोपि विमो
हितः ॥ ४७ ॥ नास्मिन्त्रारहरे विलुमध्येपीता वरं दधौ ॥ तगौ मंगलगीता विपाव समाकोपनालवः ॥ ४८ ॥

॥ मे.तं. ॥
॥ ३७७ ॥

सर्वकामो मंगलेशः पूर्तिसिद्धिर्नयोरभूत् ॥ देवी मधूकजांमालां नागहारं हरो यजेत् ॥ ४९ ॥ विष्णुर्योगकर
स्तत्र नयो जातः पुरोहितः ॥ तस्मै देवी वरान् प्रादात्तेन तोना हरिप्रिया ॥ ५० ॥ एवं ध्यात्वा त्रिवेदांगकोणानिच
समुद्धरेत् ॥ अष्टदिग्दशभूपालदनाष्टकृतसंमिते ॥ ५१ ॥ दलैः पद्मानि कुर्वीत राज्यवृत्तत्रयं पुनः ॥ भूपुरं वरमु
द्वारं पूजायत्रमितीरितं ॥ ५२ ॥ भामा स्वयंवरा पद्मा त्रिकोणाभ्यंतरे नृतः ॥ नवहाले चतुरस्त्रस्य दिक्षु मध्यं यजे
त्ततः ॥ ५३ ॥ विद्यां लक्ष्मिं महालक्ष्मी षट्कोणे शक्तिसं यजेत् ॥ ह्रिह्रि स्वरान् पदले ह्री - दीनै दिग्दले पुनः ॥ ५४ ॥ त
दायुधानि तद्वाह्यदिग्दले षोडशारक्षे ॥ नारायणमोन्तेतच्छ्री बीजेमयजं क्लिये ॥ ५५ ॥ पाशं मायामंकुशं वशिवा
येन सद्‌न्यपि ॥ ष्टाक्षरी राममन्त्रनारदयत्रेश्विवांयजेत् ॥ ५६ ॥ एपं मायां च मदनं त्रिपुरायै नमस्तथा ॥ नवाक्ष
रेण त्रिपुरां चन्द्रः पद्विदले यजेत् ॥ ५७ ॥ हृत्तगये महालक्ष्मी भवानां ९प्यसायके ॥ चतुरस्त्र चतुर्द्वार्युविषु क्षेत्रे
राभैरवान् ॥ ५८ ॥ योगिनीः पूजये दिक्षु नवावरणपूजनं ॥ नवेत्वक्ष चतुष्कोणे पायसान्नं कुलेन या ॥ ५९ ॥
एवं माभक्तते देवी वरुपान स्यासिलाजनाः ॥ लाजैस्त्रिमधुरोर्यैर्न जुहुयाद युतं नयः ॥ ६० ॥ लभते वांछितो कन्यां ध
नधान समन्वितां ॥ सर्वोपास्यान्त्रियं देवी लिङ्गमार्गद्वयेपि च ॥ ६१ ॥ लक्ष्मी मेदाम्बये पूर्वे प्रोक्तान्ते विष्णुसाधने ॥
दक्षमार्गेण संसिद्धे वामे नेनेपुकीर्तिता ॥ ६२ ॥ मन्त्रजेह्स्त्रिणां मार्गं यतः पापक्षयोऽभवेत् ॥ सिद्धिर्मध्ये मदामर्ग
स्मदाजन्मान्तरे भवेत् ॥ ६३ ॥ नभजेद्वाममार्गं नृपसेत्रिपुरादुरत्यया ॥ तन्त्रान्तस्य महापादं पापात्मानः पदे पदे
६४ ॥ एवं ते वैष्णवं तत्रं मया सम्यगुदीरितं ॥ यस्मिन्न भक्तिश्च मुक्तिश्च किं वक्तव्यमतः परं ॥ ६५ ॥ २२८८ ॥ ५३३०२
इति श्रीम० मे० विष्णुभक्तिमंत्रकथनं नाम विंशः प्रकाशः ॥ मेरौ शिवपार्वतीसंवादे नागाप्रकटीकृते मेरुभूतेच
तंत्रराजांशे विष्णुमंत्रनिर्णयः ॥ शुभ ॥

378

॥ राम: ॥
॥ ३७७ ॥

१०४

श्रीगणेशाय नमः ‖ श्रीदेव्युवाच ‖ श्रुता गाणेश्वराः सौराः वैष्णवा नाममन्त्रा मया ‖ इदानीं श्रोतुमिच्छामि शिवमन्त्रान् प्रति
ष्ठितान् ‖ १ ‖ श्रीशिव उवाच ‖ कथयिष्यामि ते देवि शैवान्मन्त्राननुत्तमान् ‖ यान् ज्ञात्वा साधयित्वा भोगान् सुभुक्त्वा कामा
मवाप्नुयात् ‖ २ ‖ नमः शिवायेति मन्त्रश्चायं वर्णस्तारपूर्वकः ‖ षडक्षरोऽयं विख्यातो भुक्तिमुक्तिप्रसाधकः ‖ ३ ‖ वा
मदेवा ऋषिः पंक्तिः छन्दो देवः सदाशिवः ‖ षड्भिरौंल्लू षडङ्गानि पञ्चार्णैर्वाङ्गपंचकं ‖ ४ ‖ तर्जन्या विन्यसेत्त्रं
न सुखन्यायनमन्त्रितं ‖ मध्यायो मअघोराय विन्यसेत्तु कनिष्ठयोः ‖ ५ ‖ सिंप्रोक्ष सद्योजाताय नमोऽथ्या नाम
योर्न्यसेत ‖ वामस्तन्का वामदेवाय नमोऽयं गुह्योऽर्न्यसेत ‖ ६ ‖ पनीशानाय स्यमे वमे वसुदे न्यसेत ‖ हृदये पाद
योर्गुह्ये न्यासोऽयं न्यासमनीयकः ‖ ७ ‖ प्रागपान्यदाख्णोदी पश्चमध्यवक्त्रेषु पंचसु ‖ एवमेव न्यासेद्भ्रोक्तोऽन्याला
र्थं पंचमाद्यहन ‖ ८ ‖ ॐ सर्वज्ञशक्तिधाम्ने हृदयाय नमा वदेत ‖ तमक्ताति स्पनमे नित्यशक्तिधाम्ने शिरो वदेत ‖ ९ ‖
मःस्फक्नानादिबोधशक्तिधाम्ने शिखा भवेत ‖ स्वितंत्रशक्तिधाम्ने कवचायेति वदेत ‖ १० ‖ वामलुप्तशक्ति
धाम्ने वदेन्नेत्रत्रयाय च यमनंतशक्तिधाम्ने च देवस्त्राय फट् तथा ‖ ११ ‖ प्रोक्तन्यासं ततः कुर्यात् मन्त्राणां विंडु
सेशुभे ‖ हृदि वक्त्रे दक्षिणांसे वामांसे दक्षिणोनके ‖ १२ ‖ वामोरौ पृष्ठमध्ये यं कंठे नाभौ च दक्षिणे ‖ पार्श्वे च वा
म पार्श्वे च पदं हृदि द्विनीयकः ‖ १३ ‖ मूर्ध्नि वक्त्रे दक्षनेत्रे वामनेत्रे च दक्षिणे ‖ नासिकायां वामनसि श्रोत्रयोः
परिकीर्तितः ‖ १४ ‖ दक्षदोर्मूलकेन मध्यो मणिबंधे कुलीनले ‖ मध्यंगुली वामग्रे चतुर्थं परिकीर्तितः ‖ १५

एवमेव प्रकर्तव्यो वामदोर्मूलकादिषु ॥ दक्षोरुमूले मध्ये च गुल्फे चांगुलिमूलके १६ अंगुल्यग्रे च वामांगे एवमेव
न्यसेत्पुनः ॥ पंचमायं भवेत्स्या सा मूर्ध्निवक्त्रे हृदि न्यसेत् १७ उदरस्यापि दक्षोरुमूलादिवरणांतकं ॥ वामोरुमू
लपादाग्रपर्यन्तं पञ्चकद्वयं ॥ १८ ॥ नमो हृदि भुजे कण्ठे मृगाभयकरे भुजे पुनर्वक्त्रांसहृत्पादद्वयोरुजठरे न्य
सेत् ॥ १९ ॥ ततो मूर्ध्नि च भाले च जठरे वा स्वयाहृदि एवं द्वादशधा न्यस्य सा चानेन व्यापकं चरेत् २० नमो लुल्याग्र
भूमाय ज्योतिर्लिंगमहात्मने ॥ चतुर्मूर्त्तिवपुश्छायाभासितांगाय शंभवे ॥ २१ ॥ नमो ध्यायेन्महेशं रजतनगादि
समप्रभं ॥ चारुचंद्रकलावतं जटामुकुटमण्डितं ॥ २२ ॥ पंचवक्त्रधरं शंभुं पंचवक्त्रं त्रिलोचनं ॥ शार्दूलचर्मव
सनं रत्नाभरणभूषितं ॥ २३ ॥ दक्षोर्ध्वहस्ते टंकं च वरं च दधतः करे ॥ वामाधोहस्ते हरिणं दधानमभयं परे २४
शुभ्रस्त्रग्वस्त्रभोगं त्रिविष्टं कुश विष्टरे ॥ ब्रह्मादिभिर्महेशाद्यैर्जनैः समस्तासुरासुरैः ॥ २५ ॥ विश्वाद्यं विश्ववपुषम्
वधाभीतिहरं भवं ध्यात्वार्चयेत्ततः पीठे षोडशोपचारकैः ॥ २६ ॥ नवैताः शंभुपीठस्य शक्तयः परिकीर्तिता
वामा ज्येष्ठा च रौद्री काली कलविकरणिका ॥ २७ ॥ नमो बलविकरणी च बलप्रमथिनी तथा ॥ सर्वभूतदमन्या
स्या ततः प्रोक्ता मनोन्मनी ॥ २८ ॥ तालेन मो भगावते सकलेति पदं वदेत् गुणात्मशक्तियुक्ताय पयो य पीठात्म
नेनमः ॥ २९ ॥ योगपीठस्य पूजायां मंत्रोऽयं सकलार्थवान् ॥ आवाह्य देवं संपूज्य षोडशैरुपचारकैः ३० ततश्चाष्ट
दले दज्यादि सत्रैभ शिवाग्रतः ॥ पञ्चब्रह्ममघोरं च सद्योजातं ततः परं ॥ ३१ ॥ वामदेवं तत्पुरुषेशानं मध्ये कोणेषु

मं यजेत् ॥ निवृत्तिं च प्रतिष्ठां च विद्यां शांतिं मध्यतः ॥ ३२ ॥ हां त्वं नी सों नमो वा हि हृ दले केसरेषु च । अग्नीशासु-
रवायव्यमध्येष्वर्वत्र केसरे ॥ ३३ ॥ षडंगान्यथ पत्रेषु देवाग्राच्च प्रदक्षिणं । अनंतसूक्ष्मौ च शिवोत्तमाव्ण-
श्चैकनेत्रक ॥ ३४ ॥ एकरुद्रस्त्रिमूर्तिश्च श्रीकाण्ठं च शिखण्डिनं । रक्तपीतासितारक्तकृष्णरक्तांजनाभि-
नान् ॥ ३५ ॥ किरीटार्धेन्दुबालेन्दून्यस्तप्रस्थाश्चारुभूषणान् । त्रिनेत्राननशूलवज्रेषुचापस्रग्मनोरमान् ॥ ३६
उमां चंडेश्वरं नंदी महाकालो गणेश्वरं । वृषभं भृंगिरिटिं च स्कंदं तद्बाह्यपंकजे । उत्तरं त्र दलमारभ्य पीत-
नीलारुणासितान् । वियास्त्रिशाकरश्चेतपादलाभान्यजेत्क्रमात् ॥ ३७ ॥ तद्बाह्ये तु चतुरस्रे च यजेदिंद्रादि-
दिक्पतीन् ॥ अस्त्राणि च विधानाच्च नीशाने सैन्यपार्श्वतः ॥ ३९ ॥ तत्सार्द्धेन दशसहस्राणि वा होमोऽग्निर्दृग्जयेत्
लक्षमेकं जपेन्मंत्रं नियमस्थो जितेन्द्रियः ॥ ४० ॥ तावत्सहस्रं जुहुयात्तिलैः शुद्धैर्घृतप्लुतैः । पायसैः क्षीरवृ-
क्षोत्थसमिद्भिर्वाथ होमयेत् ॥ ४१ ॥ तावत्संख्यैस्तिलैः शुद्धैः सर्पिषेच्च सुधामितैः । मार्जयेत्तद्दशांशेन भो-
जयेच्छिवतत्परान् ॥ ४२ ॥ एवं संसाधितो मंत्रः सर्वान्कामान्प्रयच्छति । पर्वते लक्षमेकं तु महानद्यां हि-
लक्षके ॥ ४३ ॥ तीर्थे त्रिलक्षं संजप्य हुत्वा दूर्वांकुरैस्तिलैः । तद्दशांशेन प्रशोभितनरोगः साधको भवेत् ॥ ४४ ॥
अश्वत्थवृक्षं संस्पृश्य जपेल्लक्षद्वयं शतौ ॥ आम्रे हुत्वेन्न दशांशं दीर्घायुश्च सुवा भवेत् ॥ ४५ ॥ आदित्या-
भिमुखो भूत्वा जपेल्लक्षमनन्यधीः । अर्कैरष्टांशतं नित्यं हुत्वा व्याधेर्विमुच्यते ॥ ४६ ॥ समस्तव्याधिनाशा-

एवमेव प्रकर्त्तव्यो वामदोर्मूलकादिषु ॥ दक्षोरुमूले मध्ये च गुल्फे चांगुलिमूलके १६ ॥ अंगुल्यग्रे च वामांगे एवमेव
न्यसेत्पुनः ॥ पंचमायं भवेन्माया सा मूर्द्धि वक्त्रे हृदि न्यसेत् ॥ १७ ॥ उदरे चापि दक्षोरुमूलादि वरणांतकं ॥ वामोरुमू
लपादोग्रपर्य्यंतं षट्कक्रमन्वये ॥ १८ ॥ नमो हृदि शिवे कण्ठे मृगाभयकरे भुजे ॥ पुनर्वक्त्रां महत्पादद्वयोरु जठरे न्य
सेत् ॥ १९ ॥ पुनर्मूर्द्धि च भाले च जठरे चांसयोर्हृदि एवं द्वादशधा न्यस्य चानेन व्यापकं चरेत् ॥ २० ॥ नमो त्र्यक्ष्याय
भूताय ज्योतिर्लिंगमृतात्मने ॥ चतुर्मूर्त्ति वपुश्छायाभासितांगाय शंभवे ॥ २१ ॥ नमो ध्यायेत्सगोक्षीरतनादि
समप्रभं ॥ चारुचंडकलावालजटामुकुटमण्डितं ॥ २२ ॥ पंचवक्त्रं धरेशं भं पंचवक्त्रं त्रिलोचनं ॥ शार्द्दूलचर्म्मव
सनं रत्नाभरणभूषितं ॥ २३ ॥ दक्षोर्द्ध्वहस्ते टंकं च वरं च दधतः करे ॥ वामार्द्ध्वहस्ते हरिणं दधानमभयं परे ॥ २४
शुभ्रसत्रमुखांभोजं त्रिविष्टं कुशविष्टरे ॥ ध्यायेत्सुमहेशाख्येमनंतमन्नामशरीरे ॥ २५ ॥ विश्वाद्यं विश्ववपुषम
वर्षात्रि हरं भवं ध्यात्वार्चयेत्ततः पीठे षोडशोत्थचारके ॥ २६ ॥ नवेनाः शंभुपीठेत्यक्ष्मयः परिकीर्त्तिता ॥
वामा ज्येष्ठा नमो रौद्री काली कलविकर्णिका ॥ २७ ॥ नमो बलविकर्णी च बलप्रमथिनी तथा ॥ सर्वभूतदमन्या
स्ततः प्रोक्ता मनोन्मनी ॥ २८ ॥ नारीन्नमो भगवतेसकलेतिपदं वदेत् ॥ गुणात्मशक्तियुक्तायेत्ययोगपीठात्म
नेनमः ॥ २९ ॥ योगपीठस्य पूजायां मंत्रोऽयमकारादिवान् ॥ ब्रह्माद्यदेवमंत्रं च पूर्व्वोक्ते पञ्चचारके ॥ ३० ॥ ततश्चाष्ट
दलेषु ज्यादिक वैषु शिवाग्रतः ॥ मध्ये हृषमघोरं च सद्योजातं ततः परं ॥ ३१ ॥ वामदेवं तथेशानं मध्ये कोणेषु

379

॥ नमः ॥
॥ ३२८ ॥

मंयजेत॥ त्रिहृज्जिं चषष्ठान्ति ह्रांच विंशांशां त्रिंमध्यतः॥३२॥ ह्रांस्वं नी मां नमो वा हे हृद्दले केसरेषु च॥ अग्नीशासु
रवायव्यमध्येसर्वत्र केसरे॥३३॥ षडंगान्यथपत्रेषु देवाग्रा च प्रदक्षिणं॥ अनंतसूक्ष्मौ च शिवोत्तमा एका
क्षैकनेत्रक॥३४॥ एकरुद्रस्त्रिमूर्त्तिश्च श्रीकाण्ठं च शिखण्डिनं॥ रक्तरूपी नामसिनारक्त हृत्स्य रक्तां जनासि
नाग॥३५॥ किरीटार्द्धिनवालेन्दून्स्मस्मस्याश्वारुभूषणान्॥ त्रिनेत्रानब्जलवक्त्रेषु वापस्मानाग्नेरमान्॥३६॥
उमां चंडेश्वरं नंदी महाकालो गणेश्वरं॥ वृषभं भृंगिरिटिं चस्कंदं नकुलाहूपंकजे॥ उत्तरं रन्ध्रदलमारभ्यपीत
नीलारुणासितान्॥ विद्या त्रिशाकरश्चेतपादलाभान्यजे नक्रमात्॥३७॥ तद्वाह्ये नव चतुरस्रे जयजेरिंद्रादि
दिक्पतीन्॥ स्वंधनं च विधानाच नीशाने संस्थपार्श्वतः॥३८॥ नमार्थ्येनवहनानि वा हे नौम्यगिदनजयेत
लक्षमकं जपेन्मंत्रं नियमस्था जितेन्द्रियः॥४०॥ तावत्सहस्रं जुहुयात्तिलैः श्वेतैर्घृताप्लुतैः॥ पायसैः क्षीरवृ
क्षोत्थसमिद्भिर्वाथहोमयेत्॥४१॥ तावत्संख्यैस्तिलैः श्वेतैस्तर्पयेत्सुधामितैः॥ मार्जयेत्तद्दशांशेन भो
जयेच्च द्विजान्वरान्॥४२॥ एवं संसाधितो मंत्रः सर्वान्कामान्प्रयच्छति॥ पर्वते लक्ष्ममेकं तु मंत्रतान्नघो द्वि
लक्षकं॥४३॥ तीर्थेत्रिलक्षं संजप्याहुत्वा दूर्वाङ्कुरैस्तिलैः॥ तद्दशांशेन मनुः सर्वरोगः साधकाभवेत॥४४॥
अश्वत्थवृक्षं संस्पृश्य जपेल्लक्षद्वयं ततो॥ आम्रेर्हुतेन दशांशं दीर्घायुश्च भवेत॥४५॥ आदित्या
भिमुखो भूत्वा जपेल्लक्षमनन्यधीः॥ अर्क्कैरष्टांशकं नित्यं हुते व्याधेर्विमुच्यते॥४६॥ समस्तव्याधिनाशा

थं पालाशमिधो कुरुते ॥ अयुतं चेत्रिरोगः स्यादथ पूर्वोक्तकेन येन ॥ ४७ ॥ शमाष्टकेचतुर्दुपाडुपतिष्टिदिवाकरं
निस्येतस्य महारोगान्नाशं यो निनसंशयः ॥ ४८ ॥ नवनायेतसं पूर्णां घटं संस्पृश्य संजयेत ॥ आयुतं तत्र जाते
ः स्नाने रोगा राग मोक्ष धंस्यते ॥ ४९ ॥ अष्टाविंशज्जपित्वात्रमश्रीयात्प्रत्यहे भुवि ॥ रुते स्मालपलाशेष्ठ
तावदारोग्यमाप्नुयात ॥ ५० ॥ नित्यमष्टशतं जप्त्वापिवेदपार्कसंनिधौ ॥ घोरै रोगैश्चाधिभिः सर्वैर्मासेन
मुच्यते ॥ ५१ ॥ एकादशेनभंजीयादत्रं चैवाभिमंत्रितं ॥ भक्ष्यं वीत्रं तथा पेयं तिमप्यमृतं भवेत ॥ ५२ ॥
चंद्रसूर्यग्रहे पर्वण्युपोष्य तिथिनाथ्यवि ॥ यावत् ग्रहस्य मोक्षं तु तावत्रघा समाहितः ॥ ५३ ॥ जपेत्समुद्र
गामिन्यां विमोक्षं ग्रहतो यदा ॥ अष्टोत्तरसहस्रेणापिवेदुग्धसीरसंमतः ॥ ५४ ॥ हिकीलभंते मेधां सर्व
श्रुतिवत्संशुभं ॥ सारस्वती भवेदेवी तस्य वागतिमाधुषी ॥ ५५ ॥ ग्रहनक्षत्रपीडासु जप्त्वायुतमथो हुते
त ॥ तिलैश्चैरष्टसहस्रं ग्रहपीडा विनश्यति ॥ ५६ ॥ दुःस्वप्नदर्शने मन्त्रान्वा जपेच्चैवायुतं नरः ॥ घृतेना
ष्टशतं हुत्वा दुःस्वप्नफलनाशनं ॥ ५७ ॥ चंद्रसूर्यग्रहे लिंगं समभ्यर्च्यायुतं जपेत ॥ यत्किंचित्प्रार्थये
न्मंत्री तिकटे तत्तदाप्नुयात ॥ ५८ ॥ गजानां तुरगाणां वा गवां वा व्याधिसंभवे ॥ मतिङिर्जैरुया स्नापसंमं
युतं व्याधिशांतये ॥ ५९ ॥ उष्यानं शत्रुबाधायां कुर्यादयुतं भुवि ॥ पलाशसमिधां यत्तु तस्य शां
तिर्भविष्यति ॥ ६० ॥ आभिचारिकसंध्यायामेतदेवसमाचरेत ॥ प्रष्टं सपतितक्षिशत्रुस्तस्य मारिष्यति

380

६१ ॥ विद्वेषणार्थे जुहुयाद्विभीतसमिधाष्टकं ॥ परापकारः पापायश्चऽमस्यांपनाशने ॥ ६२ ॥ प्राप्यान्ते कार्य्यस्विन्ते
नचाभिषिंचेत्समंततः । अष्टोत्तरशतेनैव प्रस्नोयैः स्नापादघप्रजेत ॥ ६३ ॥ संध्यायासन्नविछेदसहस्रैकं जपेन्न
या ॥ विड्वराहैश्चचांडालैर्मार्ज्जारैः कुक्कुटीरपि ॥ ६४ ॥ स्पृष्टमन्त्रं नभुंजीयात्तत्र वाष्टशतं जपेत ॥ ब्रह्महत्यादिशु
ध्यर्थं जपेल्लक्षायुतं नरः ॥ ६५ ॥ पातकेषु तदर्द्धं स्यात्तदर्थमुपपातके ॥ सहस्रपंचकं स्वल्पपापेषु जप इति
६७ ॥ जितेन्द्रियो जपेल्लक्षं पंचकं शिवटम्रताः ॥ अस्पकुलोद्भवश्चासौ वाय्वपंचकजिडवेत ॥ ६८ ॥ निरहीजिते
न्द्रियः पंचलक्षं जपेद्दिव्यं जपेत ॥ रुद्रिपाशिं जपेल्लक्षं जप्त्वाध्याने निसंयमी ॥ ६९ ॥ पंचविंशत्सहस्रजपा
जन्त्वाक्तो विजयी भवेत ॥ मध्यरात्रे युतं जप्त्वा त्रिकर्नै ब्रह्मसिद्धिभाक ॥ ७० ॥ जपेल्लक्षमनालस्यान्निर्वाते
षतिवर्जिते ॥ मध्यरात्रे शिवस्पोमन्नापइपस्येवनसंशयः ॥ ७१ ॥ शिवमभ्यर्च्य सहस्राजयो निर्स्यंरमाव्रदं
सहस्रद्वयजापेन यक्ष्मारोगैः प्रमुच्यते ॥ ७२ ॥ सहस्रत्रयजाप्येन दीर्घमायुर्लभेन्नरः ॥ चतुःसहस्रजाप्येन वां
छितार्थं न वाप्नुयात ॥ ७३ ॥ तिलैः षडङ्गैर्घृताभ्यक्तैः प्रत्यहं त्रिसहस्रकं ॥ मासं हुत्वा विनश्यंति रोगाऽस्या
तसंभवाः ॥ ७४ ॥ अथ षडक्षरे मंत्रे पीठास्यादक्षरात्मकं । लक्षमेकं पुरश्चर्यामनयोनीत्रकीर्त्तिताः ॥ ७५
ब्रह्मा चैव गोतमात्रिश्च विश्वामित्रो गिरीशतथा ॥ भवद्वाजोथच्छंदासि द्विर्गायत्र्यनुष्टुभ ॥ ७६ ॥ त्रिष्टुप्बृहती
चति विराडथ च देवता ॥ परब्रह्मेश्वरीशा हरिधातप्रहाकमात ॥ ७७ ॥ ज्योतिर्वर्णः कुंकुमाभो मेचको

ध्रुवर्णकः॥ पीतारुणाः क्रमाद्वर्णा देवतास्य प्रकीर्तिताः॥ ७८ ॥ क्रमात्त्रियोगो मोक्षार्थं गतराज्याप्रयेत्त्रिये
उदर्कायच विद्यायै विजयाय क्रमान्मनः॥ ७९ ॥ तत्तयाद्यन्ते योर्द्वकः पंचार्णः पंचार्णः सप्तवर्णकः॥ षडार्णो
ष्टावर्णः स्यादेवं मंत्रद्वयं भवेत्॥ ८० ॥ वामदेवो मुनिः पंक्तिछंदो देव उमापतिः॥ नारबद् दीर्घमायाद्यैः प्रा
ग्वज्ञार्णैः षडंगकं॥ ८१ ॥ वंधूककुसुमाकारं चंद्रार्धकृतशेखरं॥ शूले कपालमभयं वरं चापि दधत्करैः॥ ८२
वामोत्संगस्थितादेव्याश्लिष्टं वामबाहुना॥ एकवक्त्रं त्रिनयनं सर्वाभरणभूषितं॥ ८३ ॥ एवं ध्यात्वा यजेद्देवी
ठे पद्मे कर्णिके नवशक्तिके॥ आदौ दंच दलेषु प्रकेसरे षडंगकं॥ ८४ ॥ मध्ये प्राग्दक्षिणोदीच्यपश्चात्पत्रे स्थिताय
जेत्॥ हल्लेखा गगना रक्ता चतुर्थी च करालिका॥ ८५ ॥ महोच्छुष्माः क्रमादेताः पंचपद्मसमप्रभाः॥ पाशां
कुशवराभीतिधारिण्यो मितभूषणाः॥ ८६ ॥ तद्बाह्ये ष्टदले पूज्या वृषभाद्यष्टदेवताः॥ संपूज्यात्वाक्रमा
दर्या देवाग्न्यादिषु दक्षिणां॥ ८७ ॥ हिमालयाभं वृषभं तीक्ष्णशृंगं त्रिलोचनं॥ सर्वाभरणसंदीप्तं साक्षाच्छंदःस्वरू
पिणं॥ ८८ ॥ कपालशूलविलसत्करं कालघनप्रभं॥ क्षेत्रपालं त्रिनयनं दिगंबरमथार्चयेत्॥ ८९ ॥ शूलटंका
क्षवलयकं तं डमरूलसत्करं॥ रक्ताकारं त्रिनयनं चण्डेशं प्रपूजयेत्॥ ९० ॥ शंखचक्राभयाभी। पुस्तकोमर
कतप्रभां॥ दुर्गां प्रपूजयेत्सौम्यां त्रिनेत्रां चारुभूषणां॥ ९१ ॥ कल्पशाखां रत्नघंटां दधानं द्वादशेक्षणां। बाला
कीभं शिवं कांते परामृष्टं प्रपूजयेन्नता॥ ९२ ॥ नंदिनं पूजयेत्सौम्यं त्रिनेत्रं रत्नभूषणं। परश्वेणवराभीतिधा

रितां रापामविग्रहं ॥ ९३ ॥ पाशांकुशवराभीतिधारिणीं कुंकुमप्रभां ॥ विघ्ननायकमभ्यर्च्येदिंद्वर्धकृतशेखरं ॥ ९४ ॥ इयामे
रक्तोत्पलाकारं वामां कुम्भलसत्करे जिनेंद्ररक्षवस्त्राढ्यं सेमापत्तिमथार्चयेत् ॥ ९५ ॥ नबाह्येष्टदले पूज्या ब्राह्म्याद्या
ष्टौ मातरः ॥ तद्बहिश्चतुरस्राणि त्रीणि तद्वीथिकाद्वये ॥ ९६ ॥ इंद्रादीनरात्रायुधपांनदस्त्राणि वहिर्यजेत् ॥ मनु
लक्षं जपेन्मंत्रं तत्सहस्रं यथाविधिः ॥ ९७ ॥ जुहुयान्मधुरासिक्तैरारग्वधसमिद्वरैः ॥ तर्पयेत्तं जातं तं प्राग्वद्दिक्षु सं
तर्पयेत्तथा ॥ ९८ ॥ एवं सिद्धमनुः कुर्यात्प्रयोगांश्च पूर्ववत् ॥ एतत्संसाधनात्संपत्संततिः शिवसात्मता
९९ ॥ हौमित्येकाक्षरो मंत्रः प्रोक्तः प्रासादसंज्ञकः ॥ प्रसादकरणाद्धि पुंसः प्रासादनामकः ॥ १०० ॥ वामदेवो
मुनिः छन्दः पंक्तिर्देवः सदाशिवः ॥ हं बीजं शक्तिरौकारः सर्वाभीष्टप्रयोजने ॥ १ ॥ षड्दीर्घयुक्तबीजेन षडंगानि वि
धिरीरितः ॥ पंचवक्त्रविधानार्थं न्यासं श्रावंतु देवता ॥ २ ॥ यस्मिन्कृते तु पंचत्वं जाते पंचमुखो भवेत् ॥ आ
दौ तु पंचमंत्राणां मस्तके न्वे मूर्ति न्यसेत् ॥ ३ ॥ मूर्त्वे छंदो देवतां तु ध्यात्वा पूर्वं हृदि न्यसेत् ॥ अयं तु प्रथमो मा
सो देवताप्रीतिकारकः ॥ ४ ॥ ईशानः सर्वविद्यानां नीश्वरोऽस्य मनोर्मुनिः ॥ स एव देवाभ्रूश्चकानुष्टुप् छंदोमि
चिंतयेत् ॥ ५ ॥ शक्तिं डमरुकाभीतिवराश्च दधतं करैः ॥ ईशानं त्रीक्षणं शुभ्रं नागयज्ञोपवीतिनं ॥ ६ ॥ मतोऽस्य
तुरुषायेति मुनिस्तत्पुरुषः स्मृतः ॥ न्यायोदेवश्च गायत्री छंदो ध्यानं निरूप्यते ॥ ७ ॥ परेश्चाणवरभीती दधानं वि
द्युदुज्ज्वलं ॥ वक्त्रैर्वितनमुखं त्रिनेत्रं वृषगामिनं ॥ ८ ॥ अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो मनोरस्य मुनिर्मतः ॥ अनुष्टुप्छंद आ

त्पानं देवस्यायः प्रकीर्त्तिता ॥ ९ ॥ मालेयं वेदपारास्त्रीडमतं वेदिकोणगं ॥ खड्गकपालहस्तोद्यदंष्ट्रं नैत्रीक्षणं स्मरे
त ॥ १० ॥ अंजनाभं चतुर्वक्त्रं भीमदंष्ट्रं भयावहं ॥ मानाभामगरोर्द्धक्रमं घोरं चिंतयेद्धृदि ॥ ११ ॥ वामदेवायेति म
नो वामदेवो मुनिः स्मृतः ॥ विहृति छंद उद्दिष्टं भर्गो देवः प्रकीर्त्तितः ॥ १२ ॥ कुंकुमाभं चतुर्वक्त्रं वामदेवं त्रिलोचनं
वराभयाक्षवेलेयकुठारं दधतं करैः ॥ १३ ॥ सद्योजातं प्रपद्यामि मंत्रस्य तु हरो मुनि ॥ अनुष्टुप् जगती त्रिष्टु
प्छंदोग्निश्च देवता ॥ १४ ॥ अथ द्वितीयं वक्ष्यामि न्यासवाकश्रीत्रयावदेत ॥ परावीजहृदयं चौक्कारा सर्वज्ञाय
हृदीरितं ॥ १५ ॥ अमृतते जोज्वाले सि मालिनी निधदंततः ॥ नमाय ब्रह्मशिरसे शिरोमंत्र उदीरितः ॥ १६ ॥ ज्वलि
त शिखि शिखायाः नापि बोधाय तद्धितो ॥ वक्रिरोवज्रहस्ताय त्वेश्वाय तनुच्छदं ॥ १७ ॥ सों चों क्षो मिति सं
भाष्यपरतोलु प्रज्ञाकृये ॥ नेत्रत्रयायेति नेत्रो नेत्रस्य परिकीर्त्तितः ॥ १८ ॥ ह्रीं परं हुं फट् नेव देदनंतश
कृये ॥ अत्रमुक्रं षडंगानि कुर्याद्देवं समाहितः ॥ १९ ॥ ततो पाय तथेशानादिकानां गुह्यकादिके ॥ न्यसेत्स्वयंः
शिरोवक्त्रहृत्गुह्यांघ्रिषु पंचम ॥ २० ॥ पूर्वदक्षिणापाश्चात्यसोम्यमध्येषु पंचसु ॥ मूर्द्धेषु विन्यसेदीशाना
दीस्तं वक्त्रक्रमात ॥ २१ ॥ पंचब्रह्ममयान्यासानेवं कृत्वा ततः परं ॥ अष्टत्रिंशत्कलान्यासं कुर्यात्तेजोपि हृद्ये ॥
२२ ॥ ईशानादिकलाः पंच अंगुष्ठादिषु विन्यसेत ॥ प्राणाद्येन त्रयदे कलां गेनानमोकका ॥ २४ ॥ ईशानः सर्व
विद्यानामीशानी प्रथमा कला ॥ ईश्वरः सर्वभूतानां मंगदास्यान्ततः परं ॥ २४ ॥ ब्रह्माधिपत्यादर्णा नात्रि द

382

शानां मथेष्टक ॥ शिवो मेऽस्तु मरीस्विश्च नर्थां कथिता कला ॥ २५ ॥ सद्यःशिवे नित्ये नं स्यपंचनी चंगु पालिनी ॥ त
त्पुरुषाय विद्महे शान्तिं पूर्वमुखे न्यसेत् ॥ २६ ॥ महादेवाय धीमहि विद्यां ब्यो पश्चिमे मुखे ॥ तन्नो रुद्रः प्रतिष्ठां
च याम्यास्ये न्वष्टमीं न्यसेत् ॥ २७ ॥ प्रचोदयान्निवृत्तिं नवमीं तूदशानने ॥ अघोरेभ्यस्तमां मधीं तु दशमीं हृदि
विन्यसेत् ॥ २८ ॥ ग्रीवायामथ घोरेभ्यो मोहामेकादशीं न्यसेत् ॥ दक्षिणांसे घोरश्च तान्यसे द्वादशी कला ॥
२९ ॥ घोरतरेभ्यो वामांसे निद्रां व्यां त्रयोदशीं ॥ सर्वेभ्यो नाभि मध्ये तु व्याधिनाम्नी चतुर्दशी ॥ ३० ॥ कुक्षौ
तु सर्व सर्वेभ्यो मृत्युं पंचदशी भवेत् ॥ नमस्तेऽस्तु पृष्ठे तु क्षुधाख्या षोडशी कला ॥ ३१ ॥ वक्षस्थले रुद्ररूपेभ्यः
कला तृष्णा षप्तिमा ॥ वामदेवाय विरजां गुह्ये त्वष्टादशीं न्यसेत् ॥ ३२ ॥ ज्येष्ठाय नम इत्युक्त्वा रक्षां दक्षजानुके न्यसे
त् ॥ श्रेष्ठाय नम इत्युक्त्वा वामांगे तु रतिं न्यसेत् ॥ ३३ ॥ रुद्राय नम इत्युक्त्वा दक्षोरौ पालिनीं न्यसेत् ॥ कालाय न
मो द्वाविंशां संज्ञां वामोरुके न्यसेत् ॥ ३४ ॥ त्रयोविंशां कलेत्युक्त्वा कलां त्वां दक्षजानुनि ॥ संस्थित्रियां विक
रणाय नमो वामजानुनि ॥ ३५ ॥ बलेत्युक्त्वा बुद्धिनाम्नीं दक्षजंघे लीनां तथा मूले चैव स्थान चतुष्टयं ॥ ३६ ॥ वा
मवालावलिन्यासौ कण्ठे वाधिजनध्ये ॥ एक   मसे ध्वलों ध दिनो भौ कटौ तथा ॥ ३७ ॥ लिंगे दक्षोरु मूले च
जानु मध्ये च गुल्फके ॥ पादांगुलीनां मूले च न्यसेत् स्थान चतुष्टये ॥ ३८ ॥ एवं वामोरुमूलादैश्चो कस्यासायमी
रितः ॥ हिमाचलतटस्थे सिद्धकिन्नरदेवते ॥ ३९ ॥ नानाद्रुमे गुच्छफलपत्रोयनेविराजिते ॥ शिलाविवर

त्रिगंधत्रिरेखाति लक्षीतले ॥ ९४ ॥ नानाभृंगैः पक्षिगणैर्विधुरीकृतं दिङ्मुखे । अकादिक्षितिपिर्ज्जुष्टे वदं तत्राविचिंतयेत्
९५ ॥ गारुत्मतमयैः पत्रैः पद्मरागमयैः फलैः ॥ नवरत्नमयाकस्थैरालंगछैरलंकृतं ॥ ९६ ॥ तस्य मूले स्वर्णभूमौ
रत्नसिंहासने शुभे ॥ आलीनमपि ताकन्यां शवंह्वंडतिभावनं ॥ ९७ ॥ रजनद्विपुतीकाङ्क्षप्रति देवगणैस्तुतं ज
टामकुटीनं वीरासनं पालावलोकिनीं ॥ ९८ ॥ कक्षावंधविडंबोर्ज्जितेफ्काति नाथैरलंकृतं । त्रिनेत्रं पंचवक्त्रोऽथ
निविडं भुजपंकजे ॥ ९९ ॥ दक्षिणोर्ध्वकरेकंव्या व्यामुडामधुः करे ॥ वामोर्ध्वहस्ते हरिवाम जानन्याचः करं ॥
२०० ॥ प्राक्कोणे पूजयेत्पीठे प्रथमे हृद्दले यत्नेन ॥ केसरेषु षडंगानि वाग्यादिप्रदक्षिणं ॥ १ ॥ पूजयेदष्टपत्रेषु स
नकं च सनंदनं ॥ सनातनं चाथ सनत्कुमारं क्रमेव च ॥ ३ ॥ जाबालिं नारदं व्यासं द्वितीये हृद्दले पुनः । अनं
तादीन्तृतीयेन पूजयेद्वषसादिकान् ॥ ३ ॥ वीथीद्वये लोकपालान्दशाशांश्च पूजयेत् । ब्राह्म्यरास्त्रिष
र्षं पूजयेदष्टमातृकं ॥ ४ ॥ जुहुयात्स्वगृहे हुताशने तिलैः क्षीरपरिप्लुतैः ॥ पायसेनाथवा देवः सघृतेन हृदये
नवा ॥ ५ ॥ तर्पणादि ततः कृत्वा पूर्योगाहे सिद्धमंत्रु । मालमेकं च भिक्षाशी सहस्रं साष्टकं जपेत् ॥ ६ ॥ मंत्रपु
ष्पेदितं नस्त्री वै हृत्यं लभते ध्रुवं ॥ मूलमंत्रेणाकृतिं मानकामं मंत्रवित्तमः ॥ ७ ॥ जलं स्पृष्ट्वा त्रिधा जप्त्वा पिवेद
कांडवेडूवं । अपि विलासो वरागामाशांश्चा त्वपनाशयत्कवि ॥ ८ ॥ रोगविष्पलिका ब्राह्मी वचा सर्वप
सैंधवैः ॥ कुगं धिड्वा मंत्रकेनादिके श्वरकल्पितैः ॥ ९ ॥ जलकल्कसहितैः ब्राह्मीरसेन पक्वं च गो घृतं । अनेन

383

मंत्रवर्णैराघजनमनयुग्मावधि ॥१०॥ एतन्मस्सेविनां सात्तिकविनाशी धृतिप्रदं ॥ कांतिरक्षापुष्यदं च गदितं स
र्वसिद्धिभाक् ॥११॥ अथ द्विभेदो द्वाविंशात्यर्णो मंत्रो निगद्यते ॥ तारो नमो भगवते दक्षिणामूर्त्तये वदेत् ॥
१२॥ मह्यं मेधां प्रयच्छेति स्वाहांतोथ द्वितीयकः ॥ मेधास्थाने पठेत्प्रज्ञां फलं नामोत्क्षारतः ॥ १३ ॥ मेधा
कल्पनसामर्थ्यप्रज्ञाशोभाप्रयच्छति ॥ एते द्वयोश्चितो मंत्रः सिध्यंते वाममार्गगाः ॥१४॥ ऋषिब्रह्मस
मुद्दिष्टगायत्रं छन्द ईरितं ॥ देवताश्रीमहादेवो दक्षिणामूर्त्तिसंज्ञकः ॥१५॥ प्रणवः प्रोच्यते बीजं स्वा
हाशक्तिरितिस्मृता ॥ मेधापदं कीलकं स्यात्पुरुषार्थनियोजनं ॥१६॥ तारमद्वैः स्वरैर्दीर्घैः षड्भिरंगा
निकल्पयेत् ॥ शिरोभ्रूमध्यवक्त्रेषु हृदि नाभौ च गुह्यके ॥१७॥ जान्वोश्चरणयोर्न्यस्येत्पदाः पद्मों मनो
ः क्रमात् ॥ वर्णांस्या समयामूर्त्ति भालेक्षणाः श्रोत्रयानसि ॥१८॥ वह्रदंते च जिह्वायां चिवुकाग्रे स्मयो
गले ॥ बाहुस्थानानि गुह्ये छगुदोर्वीर्जानुजंघयोः ॥१९॥ पादपाणापाश्वसवांकेनमो देवं विचिंतयेत् ॥
स्फकलेकरारवंडमिसनं भोजमध्यमं ॥२०॥ गंगाधरं लसच्चंडकलोल्लीलसितगरोश्वरं ॥ प्रसन्नवद
नांभोजं त्रिनेत्रं सुस्मिताननं ॥२१॥ दिव्यांबरधरं दिव्यगंधमाल्यैरलंकृतं ॥ नानारत्नमयाकल्पम
हिकक्षाविभूषितं ॥२२॥ मुक्ताक्षमालां दक्षोर्ध्वे ज्ञानमुद्रां मधः करे ॥ वामाधोवत्सुधाकुंभं पुस्तकं तद
र्ध्वं करे ॥२३॥ दधानं चिंतयेद्देवं मुनिवृंदनिषेवितं ॥ अपस्मारसिरः पीठं लसद्वामांघ्रिपंकजं ।२४

एवंध्यात्वायजेन्मीढंपूर्वोक्तेनवशाक्तिके । पमंत्रयसमापंनेम्मृहत्रिमयान्विते ॥२५॥ चतुर्द्वारयुते
क्रान्तिकेसरेषुयजेन्नरः ॥ स्वरान्षोडशतत्रैवद्वंद्वशःकेसरास्थितान् ॥२६॥ यजेद्वर्गाष्टकंपश्चादष्टप
त्रेषुचापरे मवस्वनी चतुर्थके सनकंच सनंदनं ॥७॥ सनातनंचैवसनत्कुमारंचगणकंतथा । खो
संचपरनाष्ठोम्निपार्वतिसुभगांतथा ॥२८॥ भद्रांक्रियांशांतिरौद्रोकाली । वत्री । पिकामपि ॥७॥
चतुरस्यचतुःकोणेघण्टादीशांतसमर्चयेत् । सिद्धेगंसर्वयोगोड्डियाणपरगणानपि ॥२८॥ इन्द्रादी
न्द्रानदशास्त्राणिप्राग्वद्दिर्थोद्दियेयजेत् ॥ एकलक्षंजपेन्मंत्रंतद्दशांश-नेतथ ॥२९॥ क्षीराज्यपक्वैस्ति
लैःपक्वैःपायसैर्वाघृतप्लुतैः ॥ तर्पणादिततःकृत्वाकाम्यकर्माणिसाधयेत् ॥३०॥ काष्ठमात्रोद
केष्विन्द्राज्जपेन्मंत्रंसहस्रकं ॥ भुत्यहंमगत्लाददर्वीकद्वीनामयशालीभवेत् ॥३१॥ पंचविंशतिधा
जप्तमन्त्रेपायसमेववा ॥ भक्षितंशीर्षसन्निभंपरंकान्तिट्रिकारकं ॥३२॥ सर्वांपत्राङ्कंचैव
सर्वरोगविनाशनं ॥ त्रयोदशांपुदेवेभुसाथवासःशिवालयं ॥३३॥ मौनीगत्वार्चयेद्देवीं । विधायुः
परिवृद्धये ॥ आज्येनपायसान्नेनवाक्ककामःसर्वदाहुनेत् ॥३४॥ श्रीकामाब्जलतैविल्वैर्नेशावर्तैः
सदाहुनेत् ॥ आज्यक्षीरान्नदूर्वाभिर्हुत्वादद्याच्चदक्षिणां ॥३५॥ जरवेगोंचहिवीनस्यमत्युभयंकुतः
आदित्याभिमुखोदद्यात्पंचजलीनांजलेर्दश ॥३६॥ फलपत्रेणमंत्रमुःसर्वज्ञमेर्नवाप्नते । प्राज्ञः

384

प्रातः सायं च मध्याह्ने चैकविंशति ॥३७॥ दुग्धवृक्षाजलैर्देवं तर्पयंति ततो रुजेत् ॥ पलाशपुष्पैरविराल्क
विर्ते मादिभिर्भेदेन ॥२८॥ गौर्या पार्श्वस्थया सार्धं श्रीकामश्चिंतयेत् नं ॥ अयुतं प्रजपेन्मंत्रं भूपसांनिध्य
माप्नुयात् ॥२९॥ भंजानः प्रयतो मंत्री गोमूत्रे द्व्यक्षरो मनुरुच्यते ॥ हंस इत्यस्य गायत्री छंदो ब्रह्मा ऋषिर्मतः
४२ ॥ देवता दक्षिणामूर्त्ति हं बीजं शक्तिरंतिमः ॥ हस व्वं जनयायोगः षड्दीर्घयोगकल्पने ॥ ४३ ॥ ध्यानपू-
जादिकं सर्वं तथा कार्यमिति योजनं ॥ द्वात्रिंशदक्षरप्रोक्तं दक्षिणामूर्त्तिमंत्रकन् ॥४४॥ विद्येशनः स्वयं रोग
हरः सारस्वतः प्रदः ॥ ज्ञानप्राश्च भवन्ति तथा मोक्षप्रदोपि च ॥४५॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वापिसिद्धिदमनुः
दक्षिणामूर्त्तिभेदस्य तस्य मंत्रं च तद्वयं ॥४६॥ ऊर्द्ध्वपश्चिमसौम्यप्राग्याम्यायो क्रमसिद्धिकृत ॥ क्रमादतेत
त्र चाद्या महादेवाय हूंमिति ॥४७॥ वामोऽनुत्तिर्विराट्छंदो देवता वामनायकः ॥ कालिकाबीजपूर्वैश्च षड्दीर्घैः
स्यात्षडंगकं ॥४८॥ लिंगस्थाम्महाकालीमदिरासक्तमानसे ॥ लोहदराजु मांसपिंडे पानपात्रे त्रिशूलकं
४९ ॥ दधतं तं भजितेमनस्ये च बकं तु शिरस्य च ॥ स्पृशंतमपेकेतभगमपरे राजु च द्वयं ॥५०॥ इत्थं संचिन्त्य देवेशं
कालीपीठे समर्चयेत् ॥ भगमाला भगलतां भगांकोशाग्रयेयेजेत ॥५१॥ लिंगोस्थितं लिंगभगं मासादंतां समे
खलं ॥ तस्याः प्रियं च मद्यादि पंचकोशो समर्चयेत् ॥५२॥ सदोन्मत्तं च भिकुरंगलम्बं स्वरस्वरं ॥ वेदषडंध्रमंशत्र
रार्णी स्थनीतं निरंजनं ॥५३॥ ध्येनस्थितं च तत्काद्दि दन्तयेन्त्र चयानि के ॥ लक्षाष्टकं जपेन्मंत्रं ध्यमनुपूर्णविधिः ॥

५४ ॥ कृत्वा तु मासमसकले मंत्रसिद्धिः प्रजायते ॥ संयोगे यो जपेल्लक्षं कुन्ते देवाभुजं परं ॥ ५५ ॥ तर्पयेद्बुधनेनैव तद्दर्थं मंत्र-
सिद्धये ॥ जपादिकं प्रकर्तव्यं यथाकार्यं तु सारतः ॥ ५६ ॥ अवश्यं जायते कार्यं तस्माद्बुद्धिकरा स्त्रियः ॥ विकलेऽ-
प्येकवा समार्गेण सर्वार्थ्या निर्जनी ॥ ५७ ॥ अथातो दक्षिणामूर्त्तेर्विधानं मंत्र उच्यते ॥ तारोन्नमो भगवते दक्षिणामू-
र्त्तये वदेत् ॥ ५८ ॥ मह्यं मेधां वदेत्प्रज्ञां प्रयच्छेनलवत्सभा ॥ स्वाहा विंशतिवर्णोयं मुनिर्ब्रह्मा समीरितः ॥ ५९ ॥ देवता
दक्षिणामेधा गायत्री छंद ईरितं ॥ मेधा बीजं तथा शक्तिः स्वाहा मेधा प्रयेस्यकं ॥ ६० ॥ नियोगोथ षडंगानि आंई
ऊं स्वं ऋौं चतुः ॥ एतैर्वर्णैस्तु दिग्बंधं भूर्भुवःस्वरोमिति ॥ ६१ ॥ व्याख्यापीठे निषंणं च प्रसन्नाकृतिविग्रहं ॥ सत्ता-
नमुद्राक्षमालावीणापुस्तकधारिणं ॥ ६२ ॥ ध्यायेद्ब्रह्मयोगपदं चन्द्रशशिमौलिद्विजाह्वनं ॥ कृत्वैवं तु प्रतिष्ठाये
न प्रसन्नं सर्वभूषणं ॥ ६३ ॥ प्रावृत्त्य जपादिकं सर्वे पुरश्चरणमुच्यते ॥ कृत्वा ह्येमी समारभ्य यावत्स्यात्तु चतुर्द-
शी ॥ ६४ ॥ चत्वारिंशत्सहस्राणि जपेत्स्यात्पुरेक्रिया ॥ आज्यं दशांशं होतव्यं मंत्रसिद्धिः प्रजायते ॥ ६५ ॥
सापाधिका तु चेत्सिद्धिस्तदैतं तु समाचरेत् ॥ बिल्वाधस्ताज्जपेल्लक्षं ततः सिद्धिर्भवेदिति ॥ ६६ ॥ दूरदृष्टान्तु चे-
त्सिद्धिः पश्चाद्वारांशिवालये ॥ लक्षमेकं समं जप्त्वा कृत्वा त्वं सिद्धिभाग्भवेत् ॥ ६७ ॥ ततः प्रयोगान्कुर्वीत कृतेत्वा-
लाशपुष्पकैः ॥ यत्पादिस्पर्शं पुनं सापि मूर्खोपि विद्यानिधिर्भवेत् ॥ ६८ ॥ काष्ठमात्रेज लेष्ठि त्वाजवेत्सतं सहस्रकं
प्रत्यहं सं ऽलादवीं कृवी नामसरस्वती भवेत् ॥ ६९ ॥ अंजातु: त्रयसोमंत्री गोमूत्रे पक्वमोदनं ॥ मिक्षात्रमथवामं

385

त्रमयुतं द्विजयं जपेत ॥७०॥ अक्षनं वेदशाखा दिग्याचष्टनात्रसंज्ञयः ॥ स्वहस्ते जलमादाय प्राणमस्त्रदभिमन्त्रयेत
७१ ॥ पंचविंशतिवाराणि पायसे बालकायतत् ॥ मासमयद्धं भवे छिद्यानस्य गंगाप्रवाहवत ॥७२॥ अथातः संप्रव
क्ष्यामि नरसिंहानाधिनाममः ॥ मन्त्रेण शरभस्यात्वसाद्भुत सिद्धिप्रदायकं ॥७३॥ ॐ खें खौं खैं फट् उच्चार्य द्विः प्राणग्र
हमीति च ॥ हुं फट् सर्वशत्रुसंहरणाय शरभेति च ॥७४॥ सालुवाय पक्षिराजाय हुं फट् स्वाहांमेको मन्त्र ॥ एकचत्वा
रिंशदर्णो वामदेवो मुनिः स्मृतः ॥७५॥ कालाग्निरुद्रः शलभा देवता परिकीर्त्तितः ॥ छंदस्तु जगती प्रोक्ता शक्ति
वीजं स्वमुच्यते ॥७६॥ वेदषट्सप्तगो बट्त्रेकार्णैरंगकल्पनं ॥ भुजसप्तममन्त्रेण दिग्वंधं समाचरेत ॥७७॥
चंडार्काग्नित्रिनयनं कालिदुर्गाद्विपक्षकं ॥ विद्युज्जिह्वं वज्रनखं वडवाग्न्युदरं तथा ॥७८॥ व्याधिमत्युरुरु
ग्मे च वलवानातिवेगिनं ॥ हृद्भैरवस्वरूपं च वैरिवृंदनिषूदनं ॥७९॥ मृगपक्षार्धशरीरेणापक्षाभ्यां चंचुना
द्विजः ॥ अधोवक्त्रश्चतुष्पादः ऊर्द्ध्ववक्त्रश्च ऊर्द्ध्वतः ॥ ८० ॥ कालांतदहन~ ज्वालानीलजीमूतनिःस्वनः ॥ अरि
व्यादर्शनादेव विनष्टवलविक्रमः ॥ ८१ ॥ सदाद्वंद्वोग्ररूपाय क्षपितक्षिप्रभूपते ॥ अष्टपादाय रुद्राय नमः
शरभमत्नीयं ॥८२॥ एवं ध्यायन्नरः सम्यग्जपेत्पायसहनेन ॥ प्रत्यहं मासषट्केण मन्त्रसिद्धिः प्रजायते
८३ ॥ तदाजेयो लसंग्रामे भूतप्रेतपिशाचकाः ॥ तद्रूपंनिदर्शनादेव वाधक्तो व्याधयस्तथा ॥८४॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामि मालामंत्रं सुसिद्धिदं ॥ नाते नमो भगवते नरशरभगात्रच ॥ ८५ ॥ सर्वभूतोच्चाटनाय वृक्ष

राक्षसचोद्धरेत् ॥ निवारणाय यस्माल्लेपिडेः तंमालास्वरूपच ॥ ८६ ॥ दक्षिणिकाराणा येन्तिसाक्षादिनिप दंवदे
न ॥ कालरुद्रस्वरूपाय मूर्त्तये नमो हरेत् ॥ ८७ ॥ कराग्नरेनसेवेति महेशिपरमुद्धरेत् ॥ क्रूरभूतोद्वाटनाय
श्रुभृमिताय नायच ॥ ८८ ॥ शाकृष्मनाशाये हंहंव देहत्रमभंमनः ॥ गन्युग्मंवाहियुग्मंनारंहं फट्स्वसुप्रियो
हृ ८९ ॥ अहोमरशनाशनोयमहोन्मरशनेन्नयेत् ॥ पुष्पंस्मामबडकेतासिद्धः स्याज्ञस्फलंभृगु ॥ ९० ॥ नाग्रपात्रेजते
स्याप्यसप्रवाराभिमंत्रितं ॥ पानार्थनम् प्रदानव्ये विभूतिंलापयेन्तथा ॥ ९१ ॥ प्रयांति सर्वभूतानि ज्वरा
श्चातुर्थिकादयः ॥ तं प्राहानां प्रयोगेणा नाबकाधिद्विचारणा ॥ ९२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि न्यासगान्त्राह्वयंम
ने ॥ मायांस्तूरह्वयंचैव प्रस्फरद्विनयंवदेत् ॥ ९३ ॥ पश्चाद्वदेन्नरमनूरूपानेषचद्धयं ॥ प्रचटद्विनयंपश्चात्क
हयुग्मंवमद्वयं ॥ ९४ ॥ वंधद्वयंघातयद्विहुंफट् अघोरवर्णकं ॥ मनुः ग्रों क्रों घोररुपनिस्त्रिहुंफट्दास्यदेवता
९५ ॥ अघोररुद्रावेदीजं ह्रीं शक्तिश्च प्रकीर्त्तिता ॥ हारचन्द्रदशाद्यैर्वंनिदिवाकरायितेर्मनाः ॥ ९६ ॥ वर्णैः कु
र्यात्षडंगानि पदन्यासोथ वक्ष्यते ॥ कनेत्रवक्रगलहृन्नाभ्यंवुकरजानुषु ॥ ९७ ॥ मज्जांघापादयोश्चैवं पद
न्येकादशन्यसेत् ॥ घ्यरर्गनेत्रवाच पिरसवेदापिवेदकेः ॥ ९८ ॥ रसनेत्रचितेर्वर्णैर्लंन्यादानिमंत्रपे ॥
ध्यायेत्नोमेघकालंभीमदंष्ट्रं त्रिलोचनं ॥ ९९ ॥ भुजंगभूषणांगं च वसमालपशोभितं ॥ चरणं करवालं च वक
रालिङ्शिरवेमेवच ॥ १०० ॥ दधानदक्षिणोर्हस्तैरूपां दिक्रमतः परैः ॥ डमरुं खेटकं चापं नकपालंचविभ्रमं

386

१॥ काम्यकर्मसुरक्षासमस्तिनं चाभिचारके ॥ निग्रहे ग्रहभूतादिप्रक्षोभशान्तिमध्वरेत् ॥ २ ॥ एवं संचिंत्यदेयेग
शिवपाठपुरोदिते ॥ षट्कोणान्तःस्थितं पद्मं द्विनवे भूपुरैर्वृते ॥ ३ ॥ केसरे षडंगं पूजाम्यादेवाद्यादिषु दक्षिणां
उमनं परशुं रुद्रं विदिश्यान् तथा चरन् ॥ ४ ॥ मूले कपालं ब्राह्मण्याद्या द्वितीये ष्टदलेर्चयेत् । वीथीद्वये लोकपा
लान्तदस्त्राणि पूजयेत् ॥ ५ ॥ लक्षमेकं जपेन्मन्त्रं हविष्याशी यतव्रतः । गुडूच्याज्यदशांशेन तिलैः शुद्ध
द्धैतप्लुतैः ॥ ६ ॥ तर्पणं मार्जनं कृत्वा भोजयेन्मधुरैर्द्विजान् । एवं सिद्धे मन्त्रवरे काम्यकर्माणि साधयेत ॥ ७
कृमान्यपरिरपामार्गतिलसर्षपपायसैः ॥ साज्यैः सहस्रं प्रत्येकं पापिस्मांनजयान्सुधीः ॥ ८ ॥ होमायं
नाशयेत्सघोभूतकृत्यामयादिकान् ॥ श्वेतकिंशुककाष्ठैर्हैमापामार्गसंभवैः ॥ ९ ॥ समिद्भिः कृतो
होमः पूर्ववद्गुणशांतिदः ॥ अपामार्गाश्वत्थयोः पंचगव्यसमुक्षिताः ॥ १० ॥ समिधो जुहुयात्कमलं पंच
प्यांतिशिसंभवैः ॥ पथकाहरस्त्रहोमेन भूतानां निग्रहो भवेत् ॥ ११ ॥ कृमान्यपरिरपामार्गपंचगव्यहवि
र्घृतैः ॥ इत्वा सहस्रं प्रत्येकं पात्रे संपातयेद्घृतं ॥ १२ ॥ संपातमर्पिषालोक्य भोजयेद्द्रुतशांतये । अघो
रास्त्रो हृयो मंत्रः सर्वकर्मसु साधकः ॥ १३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रं पाशुपतास्त्रकं ॥ तारं श्लीं पशु
शब्दांते हुंफट् मंत्रः षडक्षरः ॥ १४ ॥ रामदेवोऋषिः पंक्तिश्छंदः पशुपतिः सुरः ॥ मंत्रार्णाः षड्विरंगानि हुं
फडुंते सबिंदुके ॥ १५ ॥ जातिषड्कान्तिवांगेषु तथांगुष्टात्रिकेषु च । ध्यायेत्पशुपतिं सम्यक्कोटीर्द्धरैका

गृह्यासनः ॥ १६ ॥ पंचवक्त्रं दशभुजं प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनं ॥ अग्निज्वालानिभश्मश्रुमर्द्धजं भीमदंष्ट्रकं ॥ १७
खड्गं बाणान् चक्रं सूत्रं शक्तिं परशुमेव च ॥ दधानं दक्षिणे हस्ते तर्ज्यादिक्रमतः परैः ॥ १८ ॥ खेटचापौ कुंडि
कां च त्रिशूलं ब्रह्मदंडकं ॥ नानाभरणसंदीप्तं पन्नगेन्द्रैरलंकृतं ॥ १९ ॥ मध्यान्ताकेसमंध्यात्वा हरे पीठे
नथार्चयेत ॥ षट्कमष्टदलं कृत्वा कर्णिकाकेसरान्वितं ॥ २० ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तं चतुरस्रं यथाहृतं ॥
पद्मपत्रं समालिख्य स्वर्णरौप्यादिके शुभे ॥ २१ ॥ यदेवा फलके वापि श्रीखण्डादिसमुद्भवे ॥ सर्वांपचा
रैशाल्पययजेदंगानि पूर्ववत् ॥ २२ ॥ दलेषु मातरः पूज्या लोकेशास्त्राणि तद्बहिः ॥ पूजयेद्विधिनानेन सर्वा
न्कामामवाप्नुयात् ॥ २३ ॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं हविष्याशी जितेन्द्रियः ॥ तद्दशांशं तु हुत्वैव घृताक्तैः संकृ
तैन्तले ॥ २४ ॥ तर्पणादि ततः कृत्वा प्रयोगार्हो भवेन्मनुः ॥ अनेन मंत्रितं तोयं ग्रस्तवदने क्षिपेत् ॥ २४
सद्यस्तं मुंचति क्रूरग्रहो मंत्रप्रभावतः ॥ अनेन मंत्रितावारणाभिसजेषु तिभूपतिः ॥ २५ ॥ जपेल्ल
रोन्नसकारान्नरी वाम्यत्रसंशयः ॥ एवं मंत्रस्य संसिद्धो भुक्तिमुक्तिप्रदो भवेत् ॥ २६ ॥ अथान्यं भेदं व
क्ष्यामि पश्चाग्रे पनिशक्त्युक् ॥ भवेद्दशाक्षरो मंत्रो मन्त्रार्णं पूर्ववन्मतं ॥ २७ ॥ ॐ ह्रांक्लिः श्रीं वर्वाजे स्याम
डित्रैश्च षडक्षरैः ॥ प्रणवाद्यैः षडंगानि प्राग्वद्ध्यात्वा प्रपूजयेत् ॥ २८ ॥ सद्योजातादिभिः पंचब्रह्म
भिः प्रथमावृतिः ॥ षडंगैश्च द्वितीयस्याद्दंष्ट्राद्यैस्तृतीयकं ॥ २९ ॥ उमादिभिश्चतुर्थस्यान्त्वाप्रदै

ध्यापिपंचमं ॥ अङ्गुष्ठादिभिः प्रोक्तं मन्त्रमेव तदायुधैः ॥ ३० ॥ अष्टलक्षं पुरश्चर्या पायसेन हुनेत्तथा ॥ अन्यत्र वै
प्रयोगादि पूर्ववत्परिकीर्तितं ॥ ३१ ॥ नीलकण्ठमतः वक्ष्ये सर्वमत्स्यविषनाशनं ॥ प्रां प्रीं ठ इति मन्त्रो यं त्रिवर्णः सर्व
कामदः ॥ ३२ ॥ अस्य गोपमुनिर्नादिष्टो नुष्टुप्छन्दं तु देवता ॥ नीलकण्ठः प्रां च बीजं ठः शक्तिः परिकीर्तिता ॥ ३३ ॥
हरहृदयेन हृदयं शिरः प्रोक्तं कपर्दिने ॥ नीलकण्ठाय चेति शिखा कवचं कालकूटवि ॥ ३४ ॥ षभक्षणाय हुं फट्
स्वाहा कंठाय त्रिनेत्रकं ॥ अस्त्रं च शितिकण्ठाय गो हां नो हेति संयुता ॥ ३५ ॥ स्वस्याः षडंगे मन्त्र व्यासान्हृदादि
षु विन्यसेत् ॥ मूर्ध्नि कण्ठे च हृदये न्यसेद्वीजत्रयं पुनः ॥ ३६ ॥ ध्यायेद्देवं नीलकण्ठं स्फुरत्तार्काग्निवर्चसं ॥ जटाजू
टलसच्चंद्ररेखाकलितं फणिसन्निभैः ॥ ३७ ॥ कृतकल्पं करांभोजैर्दधानं जपमालिकां ॥ शूलं कपालं खट्वाङ्गमक्ष
मालां करैर्दधत् ॥ ३८ ॥ प्रतिवक्त्रं त्रिनेत्रं च व्याघ्रचर्माम्बरावृतं ॥ पद्मस्थं समालीनमतिसुंदरविग्रहं ॥ ३९ ॥
एवं ध्यात्वार्चयेत्पीठे शैवे सर्वोपचारकैः ॥ पद्मे वसुदले रम्ये चतुरस्रत्रयावृते ॥ ४० ॥ वज्रद्वारे दद्वर्णं गतो केशा
नायुधानि च ॥ एवं पूजा रमोपलु पृष्टो क्ष्वेडं विनाशयेत् ॥ ४१ ॥ लक्षत्रयं जपेन्मन्त्रं हविष्येणाज्यसंयुतैः ॥ तद्दशां
शं तर्पणादि भोजयेन्मधुरैर्द्विजान् ॥ ४२ ॥ एवं सिद्धमनुर्मन्त्री त्वष्टोत्तरसहस्रकं ॥ स्पृष्ट्वा जपेद्विषग्रस्तं तत्क्ष
णान्निर्विषो भवेत् ॥ ४३ ॥ वीजाभ्यां ग्रथ्य मंत्रान्त्याभ्यां पार्श्वयोर्विषमाहरेत् ॥ मध्येन मध्यगं सर्वं मन्त्रमानेन संहरे
त् ॥ ४४ ॥ एतन्मंत्राभिसंतप्तकलशोदकसेचनात् ॥ कुक्षकेणापि संदष्टा लूकापात्रि निर्विषा भवेत् ॥ ४५ ॥ वि

॥मे॰ तं॰॥
॥२६७॥

लोकाविषिणां मंत्रं प्रजपेत्सुसमाहितः॥ विषद्वयान्मुच्यते साचचिरान्नात्र संशयः॥४६॥ वह्नीस्वेउग्रहयग्लं च्छि
रः कंठेहृत्सु च॥ मंत्रवर्णात्रयं न्यस्य देवतानुपर्कंगतं॥४७॥ मरौन्त्वदक्षिणानासाग्रामध्यमंतर्जनीपुवं॥ मंत्राक्षरत्रय
न्यस्य नदंत्यालिभिनत्रमां॥४८॥ त्रिशूलमुद्रामायाद्युग्मलस्याभिमुखंनयेत्॥ प्रदद्ये मंत्रंप्रजपेत्संवाशहारमं
त्रतु॥४९॥ स्फुरवरं जंगमं चैवं कृत्रिमं त्रनथा विषं॥ रोगग्रहोद्यं पस्मारानपमृत्युंच नाशयेत्॥५०॥ पंचाश
स्मउनाजप्रमवमोवधमेवच॥ भक्षितं च्छोद्रोगादिनाशनं परमं मतं॥५१॥ ॐ नमो नीलकंठाय मनुरष्टाक्ष
रः परः॥ ऋनिर्बुस्ता च गायत्री छन्दो देवः प्रकीर्तिता॥५२॥ नीलकंठो ध्यानपूजा जपाद्यं पूर्ववन्मतं॥ प्रयोगा
श्चविशेषेणामृताविषहृतः स्मृतः॥५३॥ सववह्निजायांतो दशवर्णः प्रकीर्तितः॥ अनन्तोस्यऋषिश्छंदो गायत्रं दे
वता महान्॥५४॥ नीलकंठोस्य वीजं तु तारशक्तिर्हहे प्रिया॥ ह्रक्ष्मो नीलकंठाय शिरः स्वाहानमस्त्वि ति
५५॥ शिखां नमो नीलकंठाय नमः कवचं मतं॥ स्वाहा नमोनेत्रमिति ॐ नमोऽस्त्रं समीरितं॥५६॥ दक्षतर्जनि
कारंभाद्वाग्मनर्जनिका विधिः॥ वर्णाष्टकं स्मरेन्मंत्री पादेनरगुह्यनाभिषु॥५७॥ कण्ठास्यवशीर्षपृष्ठस्य से
वर्णाष्टकं पुनः॥ पूर्वादिराप्रमेसुकुंभीनश्चेतानरगासितैः॥५८॥ अभयं परशुं चापं वाणं किंच दधद्भुजैः॥ ध्या
योदेवः स्वपार्श्वस्थगौरीकश्यान्तिसुंदरः॥५९॥ संहारनिर्विषत्वंभावेणानुकुर्वनकमान्मुनेः॥ दशलक्षं पुर
श्चर्यां सर्वरक्षकरं मतं॥६०॥ मंत्राक्षराणि दष्टस्य केकाण्ठकुक्षिगुह्यके॥ हृदि वा स्वनेत्रयोश्च मस्तके च

388

॥राम॰॥
॥२६७॥

११८

क्रमाम्यसेत् ॥ ६१ ॥ विषाक्रान्तस्य दर्वीक्रमीशं ध्यायन् शनाष्टकं ॥ जपेन्मन्त्रं सदा सर्वे विषाणां वारणं भवेत् ॥ ६२ ॥ अ
थान्यो वक्ष्यते मंत्रो नानाकार्य्यकरः परं ॥ नारो नमो भगवते सर्वज्ञे त्रिपदं वदेत् ॥ ६३ ॥ काराठं टिनीलकाण्ठ ऽअमले
त्रिपदे नमः ॥ कंठे ह्रियक्षि ॐ स्वाहा चोनत्रिंशाक्षरो मनुः ॥ ६४ ॥ विमलास्वप्रभृतिः प्रोक्तः हन्ति छ्वडवाहनं ॥ अमला
ख्यो नीलकण्ठो देवानडप्रकीर्तितं ॥ ६५ ॥ स्वाहांशक्तिस्तथो बीजं मग्नार्योरं गपंचकं ॥ सप्तभिः पंचभिः षडि
श्चापि चपंचभि ॥ ६६ ॥ ध्यानार्चनादिकं सर्वेष्वपीव न्मसुदाहृतं ॥ लक्षमेकं पुरश्चर्या कृते दाज्यं दशांशतं
६७ ॥ एवं सिद्धमनुं मंत्री दशवारं जपेद्यदि ॥ दर्वीविषं डक्षसंस्थं हरं दत्रेन संशयः ॥ ६८ ॥ जलपांपंचदशोत्था
नहरेद्वृश्चिकजं विषं ॥ विषमूषं विषं हंति जप्त्वा सप्तदशप्रमं ॥ ६९ ॥ अष्टादशजपाद्धन्या द्विसर्पनात्र मं
शयः ॥ एकविंशति जापेन चभिवारक्षयो भवेत् ॥ ७० ॥ पंचवन्नत्रजपाद्धन्यानष्ठ हिंशामूति कासवेत ॥ दंत
मूलगादं त्रिंशद्धत्र त्रिंशाद्वशीनलं ॥ ७१ ॥ षट्त्रिंशतेः शिरोरोगं गर्भस्थं त्रंवयेदतः ॥ नेत्ररोगं वेदवेदैः स्वाहे
ः सकलं विषं ॥ ७२ ॥ शतसंख्याप्रजप्तेन सर्वयोगे विनाशनं ॥ अग्निसाति हृतानां नु जपेद्दृष्टोत्तरं शतं ॥ ७३ ॥ अथ
चिनामणोः कूटं प्रवक्ष्यामि निसिद्धिदं ॥ यम प्रोक्तं वेदिकानां ततुसिद्धिविधायकं ॥ ७४ ॥ प्रथमः प्राणव
ः सप्तवेदसैश्चैव तुर्दशा च ॥ षष्ठविंदुयुतः कूटं प्रोक्तं दक्षिणामा गिरानां ॥ ७५ ॥ चवर्थश्चापि संहातः सप्त
वेद विवर्णकाः ॥ द्वितीयस्वरविंदुस्पांडुजाः कूरमुदीरितं ॥ ७६ ॥ शेवादीनां वापि सांतनुर्य्यवर्णास्मछंवरेत

एकोनत्रिंशकं दंतसप्तवेदाक्षिसंमितं ॥ ७८ ॥ मनः स्वराः सप्त वार्णशक्रैर्नतिथिसंमिताः ॥ एतन्मंत्रं समुद्दिश्य ध्यानम
थ कथ्यते ॥ ७९ ॥ कस्यपास्यमृतिः छंदो नडुछंदेवतमापतिः ॥ बीजं क्षक्काचोरः शक्तिर्मंत्रार्णः कीलकं मतं ॥ ८० ॥ रेफादि
व्यंजनैः षड्भिः कुर्यादंगानि बद्धमान् ॥ विद्रुमारक्तवामार्धं देहं नीलापरांगकं ॥ ८१ ॥ श्रीहिंतंगाङ्कशांकार्धविलसत्
गमौलिकं ॥ भावभावविलासाढ्यनारीरूपं महेश्वरं ॥ ८३ ॥ त्रिशूलपाशपद्मानि न्कपालं करेषु च ॥ अभीवरापर
देहार्धे मालालेपविराजितं ॥ ८२ ॥ एवं ध्यात्वा यजेत्पीठे शैवे सर्वोपचारकैः ॥ अंगानि पूजयेदादावाग्नेयदलके
सरे ॥ ८३ ॥ अर्चयेदष्टपत्रेषु कार्तिकेयवृषादिकान् ॥ ब्राह्म्याद्यामातरः पूज्याद्वितीयेष्टदलेषु तः ॥ ८४ ॥ लोके
शांश्चतास्त्रापिष्टान्वद्दिथीद्वये यजेत् ॥ पूजाद्वयादिकं ग्राह्यं स्वस्वाम्नायविभेदतः ॥ ८५ ॥ शैवादिभिर्वाभिषिच्य
ध्यायेदष्टभुजं शिवं ॥ पर्शुपत्रं गं शूलं कपालं च शरासनं ॥ ८६ ॥ शरान्वन्हिं च खड्गं वदधनं स्त्रीविलासिनां ॥ गंगा
तरेगविलसच्चनरपंडाहिसेखरं ॥ ८७ ॥ त्रिनेत्रं त्रिदशैः पूज्यं चिंतयेत्पार्श्वगां शिवां ॥ अरुणाप्रभूषणाकल्पामह
राभ्रकधारिणीं ॥ ८८ ॥ अरुणाभ्योपमालेपमालाकांतित्रिनेत्रामहिभूषणां ॥ शूलैः षोडशभिर्व्यग्रभुजषोडश
मण्डितां ॥ ८९ ॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं मध्यकेसमंडले ॥ तिलैर्दशांशं जुहुयात्तर्पणादि ततश्चरेत् ॥ ९० ॥ एवं सिद्धमंत्रस्य
प्रयोगो वक्ष्यतेऽधुना ॥ रिफस्थाने हं स्मरति पदं दत्वा जपेन्मंत्रं ॥ ९१ ॥ शीघ्रं तेन भवेत्सिद्धिर्तानं व विघ्ननाशनं ॥ प्रमा
दाग्रं जपेन्मंत्रमुत्युतं भाग्यदायकः ॥ ९२ ॥ तेनावेतां शां भवेत्तासौ भूतादीनां नृजानपि ॥ ग्रस्तस्य शिरसि ध्यायेच्चंडम

गुल मध्यगं ॥ ९२ ॥ स्वरैः षोडशभिर्वीतं स्त्रवलीपूषसंचितं ॥ अपमृत्युज्वराश्वेडश्वांन्यपस्मारनाशनं ॥ ९३ ॥ शिरोरोगह
रं चापि प्रयोगांतरमुच्यते ॥ रेफादिवर्णबद्धाढ्यं षट्कोणं त्रिकोणगं ॥ ९५ ॥ प्रतिलोमस्वरावीतं ग्रलाम्पहि
रसि स्मरेत् ॥ द्विधाप्रज्ञातिजयतिथीजयेत् त्वसंशयः ॥ ९६ ॥ त्रिकोणं चिंतयेन्मूर्ध्नि ग्रसत्स्वात्म्यर्कसंनिभं तन्म
ध्ये चिंतयेद्बीजं ग्रहानावेशयेद्द्रुतात् ॥ ९७ ॥ एतन्मंत्राभिमंत्रप्रे चवं धृजीवप्रमनकं ॥ यमसप्तदधी निक्षिप्तं क्षणा
दावेशकहकं ॥ ९८ ॥ पौष्टिके शांतिके मंत्रं शुक्लवर्णरि विंतयेत् ॥ सकारमादौ संयोजये सिद्धिः प्रजायते ॥ ९९
आकृष्टौ च वशीकारे रक्तं रेफादिकं तथा ॥ हकारादिः प्रजप्तव्याः देशिकादेशतः सदा ॥ ४०० ॥ धूम्रवर्णपकाराद्यं वि
द्वेषोच्चाटयोरपि ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशो नेत्रो ध्येयो मुमुक्षुभिः ॥ १ ॥ अकारादिः प्रजप्तव्यः देशिकादेशतः सदा
वायुमण्डलमध्यस्थो मंत्रं कृष्णं विचिंतयेत् ॥ २ ॥ नेत्रयोर्द्विषतामांध्यं वोधिर्यं कार्णयोरपि ॥ कुश्रोऽभूतं मुखे वद्ध
र्दिकुर्पी घ्राणे च तर्मणः ॥ ३ ॥ चिंतयेत्कण्ठनाले तु चतुरस्रस्य मध्यगं ॥ चन्द्रमण्डलमध्यस्थं स्वरैः षोडशभिर्वृतं
४ ॥ नेत्रोस्पातं नेत्ररोगहरस्यान्नत संशयः ॥ रक्तकुष्ठांवकुष्ठोगी नोयानौ ध्यातं हरेत्क्षणात् ॥ ५ ॥ कुष्ठौ ध्यातं भू
लतुन्मपादिस्फोटविषमज्वरे ॥ भूतविरक्तामये चैव प्रमेदाहे शिरोगदे ॥ ६ ॥ स्मरेन्मंत्रं विद्रुमाभं तत्र तत्र द्रुतं शांत
ये ॥ अभ्यारक्तं त्रिकोणांतःस्थीतं यन्मूर्ध्नि चिंतयेत् ॥ ७ ॥ यस्य मूर्ध्नि सवयः स्यात्तुषाकर्षणमुच्यते ॥ इष्टांग
नाहृदं भोजेत्यिचित्तं मंत्रं विभाव ॥ ८ ॥ मंत्रवर्णोद्दंडं वद्धानेजो तर्पा च नांप्यरेत् ॥ नद्धिर्वमाव्यपाडोत्तनवर्धयेद्धषि

नांकुर्वं ॥ ९ ॥ स्वनामनाममध्ये तं बीजं योषां यामौ विचिंतयेत ॥ वशयेत्स स्मरणाद्योषां तावयेद्वक्रमेव च ॥ १० ॥ निर्जलं
गशिरःस्थे तद्बीजं सत्वं तयेत्ततः ॥ प्रवेशयेद्योषिमध्ये तस्संलगांच्च सोवगा ॥ ११ ॥ कुलालचक्रदमानीय स्वबी
जं स यालिखेत ॥ तत्रकारस्यरेफेन साध्याख्यां कर्मसंयुता ॥ १२ ॥ विलिख्येत्तत्रिकोणे नठेवपेत्र वहिस्तथा
षट्कोणेकसमावेष्ट्य षट्कोणेषु वालिखेत ॥ १३ ॥ रेफस्थं बिंदुकं तत्र विलोमेन वेष्टयेत्स्वरैः ॥ प्राणप्रतिष्ठां
कृत्वास्तु स्थापयेत्रिखेनेनतत ॥ १४ ॥ सवरांप न्नायतेशिपुंतलिखात्रयमक्षरात्मकं ॥ पतिः प्रियायाः कुरु
नेन दातांदासवत्सदा ॥ १५ ॥ मधुरत्रयसंयुक्तेन शालिपिष्टेन पुत्तली ॥ प्रदस्ताभ्यां च जघाभ्यां जानुभ्यामुर
पुग्मतः ॥ १६ ॥ नाभेरंध्राद्धृदरान्कंठादाशीर्षकं ततः ॥ एवं द्वादशधा छित्वा तां कुशाग्रेण संस्पृशेत
१७ ॥ मूलमंत्रे राहृाक्षिप्रे वश्यः स्यात्राजीविमांतकं ॥ चक्ररत्नं मागवद्यीदले कृत्वा स्थमध्यत ॥ १८ ॥ वका
रमध्ये साध्याख्यां लिखित्वा मंत्रमध्यतः ॥ मकारोधः स्थितो रेफस्तदधश्चतुरस्रकं ॥ १९ ॥ लिखेत्तस्य
चतुःकोणाठकारं विरच्यांचितं ॥ विलिख्येत्तोपि तेषां तां मूलमंत्रांभिमंत्रितं ॥ २० ॥ अष्टोत्तरसहस्रेण शि
रोरोगी प्रभक्षयेत ॥ शिरोरोगादिनिर्मुक्तया वज्जान्य भवेन्नृधीः ॥ २१ ॥ सरेफेण ककारेण कंठे साध्यस्य वेधये
त ॥ दक्षस्तनं पकारेण वामं चोपि मकारतः ॥ २२ ॥ दक्षांसं रेफतो वध्वा वामं यापि यकारतः ॥ ओंकारेण
तं नाभिं पुकारेण पुवं धयेत ॥ २३ ॥ वक्षो विद्वर्ध वध्वा भ्यां वध्वा कर्णं स्यरोद्धिया ॥ मरणांतं सदा पः स्यादवि

390

११६ 5

रात्रात्रसंज्ञयः॥२४॥ वंधूजीकाख्यपुष्पेराग्निकोणं चचयेल्लिखेन॥ मनुष्यशावमन्त्रर्द्धाजंचेदनागन्तकेकुमेः॥ २५॥ अग्निसं
स्थाप्य नवेशो दूजयित्वा हुनेद्घृतैः॥ अष्टोत्तरसहस्रेण तांकरेधारयेत्स्वयं॥२६॥ जपेल्लेपुष्पिधूपालान्दर्ज्जयान्पथ
नानपि॥ विषवेतालभूतादिहरिणेवध्यते नच॥२७॥ यंत्रविंशन्मुवर्शास्परजातस्वकृषोडश॥ भागादशोवंनाम्नस्व
त्रिलोहेत्रप्रकीर्ज्जिताः॥२८॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामिप्रतिमियंत्रपासितं॥ अष्टपत्रसमवेदाक्षिवर्णाः स्वराविताः
२९॥ विदुयुक्ताभवेत्कुंभेन्ताद्याः पूर्ववन्यताः॥ षड्दीर्घभाजाबीजेनषडंगविधिरीरितः॥३०॥ अष्टपत्रादिकश्नतचं
करस्यालंतनश्वरेत॥ मूलादेवतानेचसंहृदः सर्वाभोष्टार्थसिद्धये॥३१॥ नियोगः कीर्तितश्चाप्येचत्वारोत्थो
भिदामता॥ अंगैवुनन्हडंकनिष्ठायांपुनर्न्यसेत॥३२॥ ननश्चत्वारिबीजानितद्वौमाभिकादिषु॥ क्षकारर
हितांमूलबीजंजपसहान्वितं॥३३॥ चत्वार्यथमोनिबीजानिक्रमान्नेषांतुदेवता॥ जयाख्याविजयापश्चा
दजितापराजिता॥२४॥ पादान्मूर्धावधिन्यस्येन्मृच्छिलामूलमंत्रकं॥ मूर्धादिपादपर्यंतंतलाभ्यांव्याप
कंन्यसेत॥२५॥ षडंगानिपुनर्न्यस्येत्स्वदेवदेवीश्चपूर्ववत॥ शिरोवदनहृन्नाभिगुह्येक्रमतान्यसेत॥३६
ध्यायन्मूर्त्यंबुजीकाशंप्रतिवक्त्रंत्रिलोचनं॥ चंडार्धशोपरंहस्तैश्चतुर्भिर्दधतंक्रमात॥७॥ सशिपाशंकृपा
लंचखट्वांगंरक्तभूषितं॥ रक्तांगरागाभरणांभुक्तिविधिनासिकं॥२८॥ शैवेवपरियज्ञेदेवंवक्ष्यमाणोनव
र्त्मना॥ नपुंसकन्वरेविद्वाननलोमविलोमगे॥२९॥ धर्मादिकेरधर्माद्यैःगदगात्राणिकल्पयेत॥ इका

मे·तं ॥ ३९० ॥

रेशान्यसेदेवितंतुरूपान्नगृणामपि ॥ ४० ॥ चतुर्थपंचमास्थोन्तुमायाविशामयेत्क्रमात् ॥ अथऽर्धवपीठस्थकुका
रेशानतोऽसुजे ॥ ४१ ॥ संध्याक्षरेण तद्दिक्षु प्रिता वामादिकायजेत् ॥ वामाज्येष्ठाचरौद्रीच ज्वालामालाविराजि
ता ॥ ४२ ॥ इत्थं संकल्पिते पात्रं पुरुतत्र पूजयेत् ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तं चतुरस्रत्रयान्विते ॥ ४३ ॥ अष्टपत्रांबुजेऽन्त
त्रिकेसरेषु समर्चयेत् ॥ दिक्पत्रेषु स्ववीजाख्या वामादिकायजेत् ॥ ४४ ॥ अस्त्राण्यकपुष्पाद्याकांदूला
पूरिताननाः ॥ वज्रकोदाद्वनरना मदविघूमपथराः ॥ ४५ ॥ कोणपत्रेषु वाम्यर्च्य हृल्पोद्वीजादिकाः क्रमात्
ऊर्ध्वनागमना चैव कदाली मोहिनी तथा ॥ ४६ ॥ वद्धांजलिपुटाः किंधिदानम्रवदनाबुजाः ॥ देवीं सहस्रभू
पालक्ष्याजानित्तु सविंदव ॥ ४७ ॥ होमसहास्रुनवाहेषयजेद्धाथीद्वयेषु नः ॥ लोकेभ्यरान्नदक्षाणिवेष्यं पूजा
क्रमः स्मृतः ॥ ४८ ॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं न्नदशांशं हुते घृतैः ॥ तर्पणादि ततः कृत्वा प्रयोगानाचरन्मनः ॥ ४९
यायुबन्दिपुटांतमंत्रवीजे स्मृत्वा सहस्रकं ॥ अष्टोत्तरं जपेद्घोरोज्वरोनश्येन्न संशयः ॥ ५० ॥ कुपितस्य हृदं
भोजेस्मृत्वा वीजमिदं जपेत् ॥ अष्टोत्तरसहस्रेतु तत्कोपो नश्यति ध्रुवं ॥ ५१ ॥ एतन्मंत्राभिमंत्रितं जलं प्रातः
पिवन्नरैः ॥ हृद्रोगकामलाकासश्वासविष्टंभकाताद्रात् ॥ ५२ ॥ मण्डलं तवनाभात्वां कृत्वा संस्थापयेद्धु
धन् ॥ तत्कमयमुष्य कलशोयजेद्देवं तथाष्टम ॥ ५३ ॥ पत्रेषु पूजयेद्वामादिकाश्चाष्टौ च पूर्ववत् ॥ तेनांभोयैः कृ
तजंस्त्रिवेन्नियं वंध्यापि सा भवेत् ॥ ५४ ॥ पुत्रिणीकम्पकामानामवेदत्र तु का कथा ॥ राजाभिषिक्तो विज

391

राम: ॥ ३९० ॥

धी विद्यावे देवि विश्वंवरः ॥ ५५ ॥ भूमण्डेनादिकाः कन्यारागानइंपंतिसेवनात् । श्रीत्रवृक्तशिवस्यायं मन्त्रः सर्वार्थ
सिद्धिदः ॥ ५६ ॥ अथातो दक्षिणामूर्त्तेर्नवार्णो मंत्रउच्यते । प्रणवाद्यस्वराद्यान्तसंपुटो नववर्णकः । ५
भवेत्स्वं धीक्षरो मंत्रो विराट्छंदो मुनिः शुकः ॥ दक्षिणामूर्त्तिरुद्राख्यो देवतास्यसमुदीरितः ॥ ५८ ॥ अदूर्वे
पंचवर्णोश्च विंडभुजेभ्र्ग्वादिकैः ॥ दीर्घस्वराद्यैरों श्रं श्रीं हन ॥ ॐ नई रंगानि मनोराण्यास समाचरेत ॥ ६०
दक्षकर्णनासिका हृद्दे मुखलिंग गण्डेषु च ॥ पुनर्वर्णान्यसेद्धार्वल लाटदृशिघोणके ॥ ६१ ॥ मुखे हृद्गु
दवेजान्वोः पादे वामे । द्वितीयकः ॥ स्वर्षिन्यासं ततः कुर्यात्तृतीयं भजयो हया ॥ ६२ ॥ बाहुमूले चतत्र
श्येपादांते दक्षिणामया ॥ सर्वांगुली पुविन्यस्य मूलेन व्यापकं चरेत ॥ ६३ ॥ स्थितिन्यासे ततः कुर्यात्च
तुर्थासतिगद्यते ॥ दक्षे पार्श्वे वामपार्श्वे पृष्ठे च जठरे हृदि ॥ ६४ ॥ कण्ठे दक्षे वाहुमूले सेन्कक्कुदिचो
त्तरे ॥ वाहुमूले प्रथमको न्यासो वक्ष्ये द्वितीयकं ॥ ६५ ॥ शीर्षे ललाटे नेत्रे च वामे दक्षे च कर्णयाः ॥ न
सोमुखे च नीयमुक कण्ठे हृत्राम[illegible] भुन्यसेत ॥ ६६ ॥ दक्षिणे च तथा वामे वाहुमूले च पार्श्वयोः ॥ क
ण्ठेश्च भागद्वितये चतुर्थकथयामयथ ॥ ६७ ॥ वाहुमूले च तन्मध्ये कंगुल्यग्रे च दक्षिणे । विन्यसेत्प्रथ
मंवर्णाद्वितीयाद्यं ततो न्यसेत ॥ ६८ ॥ अपांगदक्षादमूले संध्यार्त्गुलिकाग्रके । तृतीयं विन्यसे
द्वर्णमंगुलीनां तले मित्र ॥ ६९ ॥ [illegible]जमूले च तन्मध्ये बागंगुल्यग्रे च दक्षिणे । विन्यसेत्प्रथमं वर्णाद्वितीं

चतुर्थीशाखिनो वर्णा वामे दक्षिणतस्तयोः । कनिष्ठाद्यंगुलीनां च ल्यसंध्योषि त्रिके त्रिके ॥ ७० ॥ ततश्च व्या
पकं कृत्वान्संहारन्यास समाचरेत् । वामपादतले पृष्ठे वामदक्षिणपार्श्वयोः ॥ ७१ ॥ तेषां च सम्पुटायेपि
जंघायामूरुके तथा । वामदक्षिणपार्श्वे तु क्रमात्स्वष्येत्यप्यादिमाः ॥ ७२ ॥ एवं च दक्षिणे पादे द्विती
यो न्यास उच्यते । वामे करतले पृष्ठे वामकर्णे च दक्षिणे ॥ ७३ ॥ तत्समूहे तथा नाभौ हृदये पुनस्तसे
त । वामदक्षिणकर्णौ च नतीयायं प्रकीर्त्तितः ॥ ७४ ॥ एवं दक्षिणहस्तेपि चतुर्थं परिकीर्त्तिताः । वाम
दक्षिणकर्णौ तु तथा नेत्रवर्णौ चुबुके ॥ ७५ ॥ नेत्राभ्यां हृदयान्तं च न्यसेद्वर्णान्तृतीयके । हृदयान्मूल
कं चतुर्थवर्णमादिशेत् ॥ ७६ ॥ मस्तकस्य चतुर्दिच चत्वारणां समीरिताः । नवमं ब्रह्मरंध्रे च न्या
सायेपंचमस्वराः ॥ ७७ ॥ पुनश्च व्यापकं कृत्वा सृष्टिन्यासं समाचरेत् । व्यापकं च पुनः कृत्वा स्थि
तिन्यासं समाचरेत् ॥ ७८ ॥ पुनश्च व्यापकं कृत्वा पंचइप्यनादिकं पुनः । मूर्धास्यहृद्गुह्यपादे पुनस्त
ष्वेव संन्यसेत् ॥ ७८ ॥ ऊर्ध्वप्राणादिकान्येषु पुनर्व्यापकमाचरेत् ॥ ७८ ॥ पुनर्मूलादिकं न्यस्य ष
डंगानि पुनर्ध्यायेत् ॥ ७९ ॥ ततो ध्यायेत्स्वोनिलिंगे दक्षिणामूर्त्तिविग्रहं । ध्यानयोगेन तन्मूलोयं पंचाशद्
ति लिपिमयं ॥ ८० ॥ वटवृक्षस्य मूलस्य दक्षिणाद्विचिन्तयेत् । मणिपंक्तिचितं तद्वत्सहस्रस्तंभनयुतं ॥ ८१ ॥ चतु
लंपंयुतं तस्य मध्ये सिंहासनं परं । तत्रासीनं तदा देवं दक्षिणामूर्त्तिविग्रहं ॥ ८२ ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशं शशि

392

खंडे विभूषितं ॥ व्याघ्रचर्मधरं शीतं जटामुकुटमण्डितं ॥ ८३ ॥ सूर्याचंद्रकेनहोत्रासमसामसूर्या त्रिलोचनं ॥ मुडाय
रभ्वथमनाञ्चिकाणां वासुभिस्त्रिभिः ॥ ८४ ॥ नागाहारकेदरगमंजुवामनागकुंडशोभितं ॥ व्याकुर्वज्ञं समनागनिव्र
सनं त्रागतिसादरं ॥ ८५ ॥ ध्यात्वैवं जपलक्षेनं तं मोहप्रणाशनं ॥ एकादिशतिमुख्यैर्लघुमलकोज्वरषाणिभिः
८६ ॥ उमयेदिरगचापिवामनः ॥ ब्रह्माणी पद्मनाभेन नारदेन च संस्तुतः ॥ ८७ ॥ वेदैः सांगैश्च वेदान्तैर्विदिशा
मुक्तवेष्टितं ॥ मीमांसाधर्मशास्त्राभ्यां दिशिश्चाप्युपासितं ॥ ८८ ॥ इतिहासपुराणाभ्यां गायानुसमेवि
तं ॥ न्यायवैशेषिकाभ्यां तु पश्चिमे परिवेष्टितं ॥ ८९ ॥ सांख्ययानंजलाभ्यां तु सोम्याशायामुपासितं ॥ त्र
योविंशाडिविशाष्टैदैवैः सवेष्टितं प्रभुं ॥ ९० ॥ यावं नावैश्च देवमनीदी सर्वविन्नःपुराः ॥ त्री ॥ गिविवसत्वा
शिवष्टित्री ॥ गिशनातिच ॥ ९१ ॥ नावडिर्विबुधैः साक्षामगंधर्वपैश्च संयुतं ॥ एवंभूतं महादेवं दक्षिणा
मूर्त्तिमादरात् ॥ ९२ ॥ भावयन्नपि सन्भावं सर्वतत्त्वमयं नरः ॥ अभ्यसंजाप्रयोगादि द्वात्रिंशाणी स
मं मनं ॥ ९३ ॥ पंचलक्षं पुरश्चर्या तेमो द्वात्रिंशदर्शावत ॥ अष्टोत्तरशतं नित्यं जपः पुष्पांजलिस्तथा
९४ ॥ अथान्यं संप्रवक्ष्यामि मंत्रं द्वात्रिंशदक्षरं ॥ सर्वदुर्वदेवस्य च्छिशोषान्तानदस्वये ॥ ९५ ॥ अज्ञाने
धनदा ॥ कायज्ञानाग्निज्वालरूपिणो ॥ आनंदाहृदविधीनसमप्रकृतानप्रयच्छमे ॥ ९६ ॥ त्वज्ञावराम्
त्राथकथ्यत्ते भूतडामर ॥ नारोनम· फ्रपति कृतमारः पुनर्नमः ॥ ९७ ॥ स्फिताने धनदाकायज्ञानाग्नि

भूताधिपतये स्वाहा नमो रुद्राय वौषडुच्चरेत् ॥ ज्वलत्खड्गावरोत्तिविस्फुरद्धितयेलव ॥४७॥ सवतश्च हृदयं पश्चाच्छाखा
तपदमुच्चरेत् ॥ भस्मार्चितशरीराय ततो घंटापदं वदेत् ॥४८॥ कपालमालाधराय व्याघ्रचर्मपदं ततः परि
धानेशायार्थं गेतः शशांककृतशेखरः ॥५०॥ कृत्स्नसर्पपदं प्रोच्य वदेद्यज्ञोपवीतिने ॥ चलद्धयं वलद्धेधा
स्मृतिवर्ज्जिकपालिने ॥१॥ तत्र हृदयं वदेत्पूजाक्षमयद्धितपंचतः ॥ मराम्लेतिपदान्ते मध्ये हृदयं ततः ॥२॥
रुद्रां कृशेतरामयपुष्टेशाय युगं वदेत् ॥ छिरावेयवराग्रासिधाराधिपतिसंवदेत् ॥३॥ रुद्राज्ञापयति स्वाहा
मंत्रमंत्रः स्वास्याहित्वर्णकः ॥ रावरा व्यापितेद्धंदो देवता खड्गरावणः ॥४॥ षट्दीर्घविंदुयुक्तेन खकारेणांग
बद्धकं ॥ हृत्सपंचकखंवीजैः सद्योजाताद्यायुता ॥५॥ ईशानाद्याः पंचमूर्तिर्दिरवेक्वेपुचन्यसेत् ॥ रक्तोवरं
रक्तवर्णंचंद्रमौलिं त्रिलोचनं ॥६॥ पंचाननं करैर्घंटाकपालांकुशमस्तकं ॥ कृपाणखेटखट्वांगत्रिशू
लडमरुकरैः ॥७॥ दधानमभयं चापि ध्यायेत्संचानमंशिवं ॥ भूताधिपतये स्वाहादूजामेवायमीरितः ॥८
पंचाक्षरोदिमे पीठे पूजयेत्खड्गरावणं ॥ वीजेनमूर्तिसंकल्प्यान छां नमत्रवितुसन्त ॥९॥ अंगानि दलमू
लेषु हृत्यौ पत्रेषु संयजेत् ॥ चुल्लकुंडां प्रनवलिसीतमीयां कृष्णपिंगलां ॥१०॥ फाल्गुनांटिरिटिल्लीचपंच
मीपंत्रमालिकां ॥ सप्तमी खड्गिनी पश्चाच्चन्द्रांकितजटापिमा ॥११॥ पूर्वपत्रादिसद्योनाथ खड्गरावणास्त्रमः
हेमांकोमारिकां ब्राह्मी वाराही वैष्णवी तथा ॥१२॥ वैनायकी चचामुंडा माहेश्वरी दिक्षु पूजयेत् ॥ द्वारपालान्

393

त्रे हृत्स्कन्धे श्रोणिपादादिदेशतः ॥ १३ ॥ रौद्रपिंगलमासानो श्मशानोकविभीषणो ॥ दंष्ट्राकरालं भंगवीटि मूदगा मर्दकं
यजेत् ॥ १४ ॥ महाकारं वकारोग्रकुंभकर्णं नशोदके ॥ भल्लांकं जालन्धरं वभ्रूपुरदेवी षि७ ॥ १५ ॥ इन्द्रादिकान्सद
स्थाणि वाह्ये भूतवलिं चरेत् ॥ अयुतं छिन्नयं मंत्रं जपित्वा तद्दशांशतः ॥ १६ ॥ पायसेन घृताक्तेन गुडयाक्त
स्य सिद्धये ॥ एवं सिद्धमनुर्मन्त्री कृत्वा ग्रहनेता मयान् ॥ १७ ॥ आदेशं तस्य कुर्वन्ति भूतार्भा ला महास्मनः ॥ मं
त्रेणानेन सद्दशोना स्याभूतग्रमर्दनः ॥ १८ ॥ अथ प्रवक्ष्ये रुद्रस्यामृतसंजीवनी मनुं ॥ प्रणवं व्याहृतीलि
स्वः प्रासादमनुत्तमं ॥ १९ ॥ त्रियंबकं तमुजितं प्रासादं व्याहृतित्रयं ॥ प्रणवं चोद्धरेद्देवममृतसंज्ञां विनि
मनुः ॥ २० ॥ वसिष्ठोस्यमुनिः छंदोनुष्टुवृहडास्य देवता ॥ मन्मुंज पात्वे पुराणंवीजशक्तिलुहोमनः ॥ २१ ॥
नारव्याहृतिमन्त्रोपि चतुष्के गंगलीमखे ॥ न्यासं कृत्वा षडंगानि कृत्वा समाचरेत् ॥ २२ ॥ त्रियंवकमना
मरमान्त पूर्वोक्ता स्वेदविग्रम ॥ ऋग्वेदिकामांवक्ष्येहं स्पा समत्र विधिर्णये ॥ २३ ॥ नारोनमोभगवते त्र्यंवका
यपदं वदेत् ॥ भूतपाधिश्च रुद्रश्चेति तथा मन्मनमूत्रये ॥ २४ ॥ मां जीवय पयदस्यांतस्याह्व प्रजटितेपदं ॥
त्रिपुरान्तकाय हुं हिं ई तत्तत्पदं ततः ॥ २५ ॥ अग्न्यनुः सोमरूपाय रुद्राग्निश्यामाय च ॥ ज्वलं दं दं प्रज्वल हि
मां रक्षयुग्मं वदेत् ॥ २६ ॥ अघोरास्त्राय हुं फट् स्वाहान्तो ह्ययं वर्णिकः ॥ नारान्नमो भगवते ततनीमंत्र – रा
शिव ॥ २७ ॥ स्वाहान्त मंत्रं त्रियंबकेव लासि पुरक्षिपु ॥ मंत्राक्षराणि विन्यस्य मत्ते ध्यायेत्कृपान्मना ॥ २८ ॥

नपार्कैभुगजेशाने – दमसंख्याः क्रमेणते ॥ व्याहृतित्रयपूर्वार्थ्या वास्त्राय फडिदं वदेत् ॥ २९ ॥ अयं दिग्बंधमंत्रः
स्याद्या ततस्थापि न्यसेत ॥ तुष्टिं विधोमायालस्य व्रुपप्रासन विधे ॥ ३० ॥ पुवन्मी पूर्वेड कलाधस्वं डसमपुभं
योगमूडाधरं व्याप्यो परमृतपुष्पते ॥ ३१ ॥ सोमसूर्याग्निनेत्रं च वक्रद्युपिंगजटाधरं ॥ व्याघ्रचर्मधरं नागाभरणा
भूषितं ॥ ३२ ॥ यस्मात्तलिपनं यम्क कृपाकरमनुस्मरेत ॥ त्रिम्बकस्य वेदोक्त पीठे संपूजयेच्छिवं ॥ ३३ ॥ चत्वारिंश
त्सहस्राणि पौरश्चरणिको जयः ॥ प्रोक्तं दुग्धे लहृ शांशं हुतिमः शाघंनुपूर्व वत ॥ ३४ ॥ विशेषतः तस्य परोत्त शीघ्रा
मीष्ट फलप्रदं ॥ दूर्वात्रयं परोमकं न लेधग्त्वा महेश्वरं ॥ ३५ ॥ संपूज्य जुहुयात्तत्र मम्रवी गायत्रजये ॥ प्र
योगाश्चापि सिध्यंति पुरा मन्ये जयोदिता ॥ ३६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नडमंत्रे दशाक्षरं ॥ तारो नमो भग
वते रुद्राये निपुकीर्तिता ॥ ३७ ॥ वौषडायनौ मुनिः पंक्तिः छंदो नडाख्यदेवता ॥ पृथक्वादैः समस्तैश्च पंचा
गविधिरीरितः ॥ ३८ ॥ मस्तके चापि नासायां ललाटे चक्षुर्द्वये गले ॥ हृदये दक्षिणे हस्ते नाभ्यां च पादयो ॥ ३९ ॥ मं
त्रवर्णान्न्यसेत् ध्यात्वा पूजा जपादिकं ॥ प्रयोगाश्चात्र विज्ञेयाः पंचार्णोक्ता यथा यथं ॥ ४० ॥ इति श्रीम
हासंहितायां महाकालानमते मे० शिवमंत्रकथनं नामैकविंशप्रकाशः ॥ ५४० ॥ श्रीशिव उ० ॥ ममभैरवरूपस्य
मंत्रानद्भुतदेवता ॥ वामसानरातराश्चापि सर्वस्विकासिद्धिदायकाः ॥ १ ॥ सर्वं वर्णोष्टकोव्रक्षायदा
ज्ञानमुदेवता ॥ अहंकारो महाताली त्वन्तविद्याप्रभावतः ॥ २ ॥ नदानस्मिन् कलियुगे शिशोद्रपरायणो ॥

ज्ञाते ब्रह्मशिलो काष्ठशिलाशोदरपरायणम् ॥३॥ नवेदशास्त्रवेदी च यस्मात्मयोनैव योगमः ॥ ध्यानध्यासनन्नैव देशो देशे
पुरे पुरे ॥४॥ न कश्चिन्मन्यते विष्णुं गिरीशं न च विशिवे ॥ सत्वासर्वं जगच्छ्रेष्ठं भगपूजाप्रकुर्वते ॥५॥ तदा चण्डक
रूपेण मया पृष्टः पितामहः ॥ ब्रह्मत्वादिरूपतां धर्मो वयं चेतन्नरे मतिः ॥६॥ तदा तु ब्रह्मणा प्रोक्तं मम मोक्षप्रवे
तिर्मतः ॥ आगमैः पंचमा वेदो दो भुक्तिमुक्तिप्रदायक ॥७॥ तदान्यकलिसंधौ तु मया प्रोक्तः पितामह ॥ ब्र
ह्मलैवं त्वयात्वं सृष्टिकर्त्ता सदाशिव ॥८॥ तदा पितामहेनोक्तं कर्त्ताहं चापि रक्षकः ॥ न मोर्द्धं मत्त्वतो मे
स्य तो वेदश्चागमः ॥९॥ एतदा वार निष्ठायेयास्यंति परमां गतिं ॥ वदुंत्वे विक्तिनो सोध्वंस्वानपानां गताभवं
१०॥ इति श्रुत्वा ब्रह्मवचो धर्मसंस्थापनाय तु । युगत्रयेनसन्तानः क्रोधसंक्रुलो वनः ॥११॥ अवतार्वा स्व
धामतश्च प्रपत्वरेन स्वेन तु । शिरोत्रियान्ति संधानतः कर्णं गल्पाचरानले ॥१२॥ तस्माच्चास्यं च मोवेदो मम देहल
यं गतः ॥ न च विप्रो धिक्कृतां सभरागुरमात्वषे ॥१३॥ तस्माच ब्रह्महत्याते पृष्टतश्चाति भीषणाः ॥ तदा तु
विष्णुपा प्रोक्तं भीविरता त्वानुभैरवः ॥१४॥ भवत्वं वटुकाख्यश्च सेयश्चागमभार्गतः ॥ शान्तिकस्तंका
ह्निकाद्यांभुक्तिमार्गप्रदो भव ॥१५॥ यतादिकर्मरक्षा हृदा तु समस्तं दिवप्रदः ॥ मारणोच्चाटिकर्त्ता त्वं नाम
सावटुको भवः ॥१६॥ तस्मात्तस्य विदे तं पंचाम्नायोक्तवर्त्तता ॥ तत्त्वं ज्ञानं प्रवक्ष्यामि सावकाभीष्टदा
यका ॥१७॥ पाकच वटुके ऽ न मा पड्द्वारणायवा । कुतह्वयं च वटुकाय फुट् हृतिवार्णक ॥१८॥ वटुक

रत्यपकमृषिः छंदस्तत्रनुष्टुप्छंदेवता भैरवा ह्रीं बीजं ह्सौः क्लीं श्राः कीलकमुदाहृतं ॥ १९ ॥ अथ न्यासोऽत्र वक्ष्यामि
भैरवस्य नयैर्विना ॥ न जायते मंत्रसिद्धिः सगादौ बिंदुमातृका ॥ २० ॥ विसर्गमातृकान्यासो द्वितीयः प्रोक्त ई
रितः ॥ वामकर्णोपगली मूलमारभ्य मातृवंधकं ॥ २१ ॥ तकारे दिव्हकारांतं न्यसेद्वर्णान्नीयकः ॥ कलामा
तृकिकान्यासमथ्यर्थं त्वदनंतरं ॥ २२ ॥ पंचमान्यासउदितः श्रीं बीजादिकमातृका ॥ कवलेमातृकान्यासः
षष्ठः स्यादनंतरं ॥ २३ ॥ वामकर्णोपगली मूलमारभ्य मतृवंधकं ॥ श्रीं बीजाद्यान्न्यसेद्वर्णानादिछांतो
न्मसप्तम ॥ २४ ॥ श्रीं ह्रीं जान्तकाराद्याः क्षकारांतान्विलोमकः ॥ न्यसेद्वर्णान्मातृकायाः स्यादेयं त्वष्टमः
स्मृतः ॥ २५ ॥ कामं बीजादिमातृकान्यासम्नवमः स्मृतः ॥ क्षुम्यादि त्रिमखत्रासाङ्न्यसेद्ह्रीं बीजमोदिङ्गे
न ॥ २६ ॥ ह्रीं शक्तिपादयोर्भी सोऽम्रां कीलं दशमस्य यं ॥ ह्रौं बीजं शानायनमान्यसेदेगल्कयोस्तनः ॥ २७ ॥ ह्रु
ञ्जेन सुहृत्पायेत्रि नमस्तर्जनिकाद्वयं ॥ हृं बुस घारायनमो विन्यसेन्मध्ययोरपि ॥ २८ ॥ ह्रिं ब्रिं च वामदेवाय
नमस्त्वानामयोन्वेसेत ॥ हृं वं तसद्योजातायनमो न्यन्यस्य कनिष्ठयो ॥ २९ ॥ म्रयनेकादशो न्यासस्त्वेवमेवप्र
विन्यसेत ॥ केषु चेहृदयेग ह्रो पादयोर्ह्रां दशमस्य यं ॥ ३० ॥ एवमेव न्यसेत्सम्यग्हूर्ध्ववक्त्राय वै नमः ॥ इति प्र
योगान्तक्षा गादिवक्त्रेषु ब्रह्मकंत्रयोदशः ॥ ३१ ॥ षड्दीर्घस्वरभिन्नाभ्यां ह्रीं काभ्यां नारपूर्वकां ॥ जातियुक्तमडंगा
नि न्यसेन्न्यासश्चतुर्दशः ॥ ३२ ॥ चतुर्दशाक्षरं लौंगलिमध्येन तथा पादोगलौ पुच ॥ स्थानषट्केक्रमान्न्यास

स्तुरीये येने राद्यं नाद्यैः सर्विंदुभिः ब्रेनवीजपिदंनेन षडंगानिनिथिपुम ॥ ३३ ॥ न्याद्यं नवतत्त्वयामक्ष्वंतर्थस्वर
सर्विंधेः क्रोंसौ सर्विंदवा सिन्हबीजं मस्त्रि बा स्वोपंचदशोफस्ति ॥ ३४ ॥ सो सो ४१

395

न्यासोयं मातृषोडश॥ ३५॥ एकादशचतुर्थौत्रिंशकस्वरसविंडकौ॥ कार्णवीजमिदं न्यस्येद्ब्रह्मरंध्रे शिवेश्वरो
३६॥ ग्रीवा नासा कपालेषु चिबुके ब्रह्मरंध्रके॥ पुनर्न्यसेद्दयं न्यासः प्रोक्तः सप्रदशः पुरा॥ ३७॥ मन्त्रार्णवीजस
प्तपं च पृथमात्मार संयुताः॥ पादयोर्हृत्स्ययान्नेत्रे श्रोत्रकुक्षौ डिये भुवा॥ ३८॥ स्थानपङ्क्तिं प्रविन्यस्य स्यन्या
सश्चाष्टादशः स्मृतः॥ भ्रीं। विजं चिंतके पादेशे लेपाद हृये पुनः॥ ३९॥ हृदये पादयानासोपादयाश्चपु
विस्थलेन॥ पंचस्थाने कृष्धायं न्यासस्कोन विंशक॥ ४०॥ त्रिंशन्मे चतुर्थौ च षष्ठस्वरसविंडकौ:
फार्णवीजमिदं न्यस्य हृदये नाभिमण्डले॥ ४१॥ हृदये पादयोर्न्यस्य हृदये दक्षकुक्षिके॥ हृदये वाम
कुक्षौ च हृदये दक्षपत्मले॥ ४२॥ हृदये वामपादे च हृदये दक्षनेत्रके॥ हृदये वामनेत्रे च हृदक्षयोगा
के॥ ४३॥ हृदये वामवारो च हृदये दक्षकर्णके॥ हृदये वामकर्णे च हृदयो। विंशकन्त्वयं॥ ४४॥ त्रयोद
शचतुर्थं षष्ठस्वरसविंडकौ॥ घार्णवीजमिदं न्यस्ये द्घुटिकानाभिघाटिषु॥ ४५॥ हन्नादहस्तकौ
र्षौ। वैमसके च कटौ स्तने॥ गुल्फगुल्फस्तनेषु न्यसेदेकविंशतिन्त्ययं मतः॥ ४६॥ प्रकृत्य क्षिसरुडा
र्णः षष्ठस्वरसविंडकाः॥ व्याप्तिवीजमिदं मूर्ध्नि च जिह्वानासिकरोठके॥ ४७॥ दक्षांघ्रौ नेत्रकर्णौ
षुवाहुयुग्मे स्तनद्वये॥ क्रमेण विन्यसेन्यासाह्वा विंशोयं प्रकीर्तितः॥ ४८॥ पुर्णवान्मूलवीजं न्या
हृदयपादयोर्न्यसेन हस्तयोः कर्णयोर्नासाद्वयेयं त्रिविंशकः॥ ४९॥ सर्वकिंचिद्दुघं न्यस्य पूर्ववर्णानमुर्य्यं

स्वरो विनाः ॥ नादविंदुयुताबीजं श्रीरामयोः परिकीर्त्तितं ॥ ५० ॥ मुखे नेत्रद्वये कर्णद्वये चैव कपालयोः ॥ गण्ड
योः कण्ठदेशे च स्तनयो हृदि पादयोः ॥ ५१ ॥ चिबुके मस्तके नासा स्कंदयो दक्षले त्वयोः ॥ ब्रह्मरंध्रे तथा
धारे भ्रूमध्ये चे जिनोक्तिनः ॥ ५२ ॥ मर्मन्यासेन यो वक्ष्येत्री। देवस्यातिदुर्लभात् । दिक्तमवेदपं वा गवे
दपुलयसागरा ॥ ५३ ॥ एकाविंशन्तु मात्रांश्च नवर्थस्वरसंयुताः ॥ विंदुनादसमायुक्ताः कूटयाकूटतो
मकं ॥ ५४ ॥ न्यसेद्वीपगराद्योश्च मुखेवेयं नन्त्वसंमितं ॥ युनत्रिंशाघ्रिवाराणां न्यवेदशैले क्रमायुता ॥ ५५ ॥
विंदुनर्यस्वराद्यां चैकालं बीजमुदाहृतं ॥ नेत्रयोः कर्णयोर्नाभौ लिंगे वापि गुदे न्यसेत ॥ ५६ ॥ षड्विंशोयंम
मात्र्यातः सप्तविंशोथ कथ्यते ॥ संवर्णे वेदान्यवेदपृथ्वमां प्पामृसंयुता ॥ ५७ ॥ कपोलयोर्ब्रह्मरं
ध्रे दंतपंक्ष्योश्च विन्यसेत् ॥ ५८ ॥ अष्टाविंशन्तथा वक्ष्ये रंत्वेलान्यासमद्भुतं ॥ अंगन्यार्घन्यादिमेव
नत्रिंशद्वाराणार्णकाक्रमः ॥ ५९ ॥ नवस्वरस्तथैकत्रिंशन्निनोधिविसागरैः ॥ त्रिपंचरामवह्नीनाद
विंदुविभूषितं ॥ ६० ॥ मस्तापरात्वेनन कूटंपंगे छेभुप्र विन्यसेन्मस्तके नेत्रयोः श्रुत्योः कपोलद्वय
गंडयोः ॥ ६१ ॥ चिबुके च गले स्कंधद्वये च स्तनयो हृदि ॥ कुक्षिद्वये तथा नाभौ जंघयोर्वंजने तथा
६२ ॥ स्फंडद्वये न्यसेत्पश्चात् मूलाधारे च गुल्फयो ॥ पादयोश्चप्पकहस्ते न्यादयोरंगुलीषु च ॥ ६३ ॥ ब्रह्म
रंध्रे पुनश्चाद्योः पादोरंगुलीषु च । ब्रह्मरंध्रे पुनर्मूलाधारे ब्रह्मरंध्रके ॥ ६४ ॥ उतारमादौ सर्वयोस्मा

396

नकाम्पासमाचरेत् ॥ म्पासचूडामणिश्चापमूलत्रिंशः प्रकीर्त्तितः ॥ ६५ ॥ ऊर्ध्वत्रिंशेखनिः निवेदानाथक्षयात्मपः
श्राद्धेकत्रिंशवेदाणांमुर्यांस्वरसहिंदवः ॥ ६६ ॥ एतन्मस्रस्वनीमोकूटनेनसूर्वाल्पमानका ॥ वाकलिख्यर्थंयमे
द्वेहत्रिंशोयंसमुदीरितः ॥ ६७ ॥ एतेनराशिनोमासानपटनेर्ऽतिसवाप्नुयात् ॥ अवपिनांनुयोनिप्याःशांघाः
कारयाःप्रयोगिकाः ॥ ६८ ॥ एवंमलमनान्ध्यायेकुन्दस्फटिकशंनिभं ॥ दीप्तभुग्रोंवरादीनंकिङ्किणीजालनपुरे
६९ ॥ एर्नरत्नमयैःसेववेदनंकूटिलालकं ॥ दक्षेशूलंपवेदराडद्वंनेवडरूपिणां ॥ ७० ॥ द्विभुजंसंस्मरेद्देवंका
यार्थंसात्त्विकंद्विजः ॥ वेलवमुवन्नवीड्ंजटामुकुटधारिणं ॥ ७१ ॥ त्रिशूलपाशादराद्यांश्चदधानंचकमंडलुं वा
मीवामेकपालंचदक्षेराग्येविचिंतयेत् ॥ ७२ ॥ शैवपीठेयजेद्देवंमंत्रकोमाष्टपत्रकं ॥ ऊर्ध्वत्रिकोणषट्कोण
मष्टपत्रेमहादिकं ॥ ७३ ॥ मूर्त्तिमूलेनसंकल्प्यतस्यामावाहयेत्प्रभुं ॥ मूलाद्यसद्योजातेनस्थापयेन्नदवे
नरो ॥ ७४ ॥ समूलवामदेवेनसंनिधायनमुद्रया ॥ मूलेनसंनिधाप्याथसन्निरोधनमाचरेत् ॥ ७५ ॥ अघोरे
नैनमूलेनहंनिरोधनमुद्रया ॥ मूलेनसंभुटीकुर्याद्देवंसुंमुखमुद्रया ॥ ७६ ॥ मूलेनैकावगुंठाथदेवंगुंठन
मुद्रया ॥ षडंगैःसकलीकुर्यादमृतीकृत्यमूलतः ॥ ७७ ॥ परमीकरणंमूलात्स्वच्छमुद्राभिरेवहि ॥ धात्वा
सम्स्थापनेकुर्यान्मुद्राःसंदर्शयेत्ततः ॥ ७८ ॥ लिंगाद्याःपूर्वमुदिष्टायोनिमुद्रानुमंत्रया ॥ तांदर्शयेत्तनुमुप
मूलात्स्थापंवतनोनतिं ॥ ७९ ॥ ईशानेनसमूलेनकृत्वादेवंतमोरयेत् ॥ नमोदेवाह्वयात्पासंस्थमेघगानिवृज्ज

येन॥८०॥ सद्योजातादिकाः पंचवक्त्रां गणादिपूजयेज्जेत्॥ देवस्यदेहे वक्त्रेभ्य यजेत्पंच पूर्वतथुताः॥८१॥ अघोरा
कुकर्णिकायोन पूर्वदक्षोत्रे पूज्य॥ पश्चिमायां देवदेहे सद्योजातादिकान्यजेत्॥८२॥ असितांगं रुरुं चंडं
क्रोधमुन्मत्तभैरवं॥ कपालिनं भीषणो च संहारं च समर्चयेत्॥८३॥ देवाग्रतो हृत्पत्रेषु यजेत्कोणत्रयेपु
नः॥ देशाग्रमाधिपो एतानाधिपान्संयजेत्सुत॥८४॥ त्रिकोणभुजरेखासु मेघनादं प्रचण्डकं॥ कालह
न्तं च षट्कोणे चंडगात्रिं समर्चयेत्॥८५॥ षट्कोणस्य बहिश्चाष्टदिक्षु देवाग्रतो यजेत्॥ डाकिनीपुत्रका
न्सर्वान्राकिनीपुत्रकानपि॥८६॥ लाकिनीपुत्रकाश्चापि काकिनीपुत्रकानपि॥ शाकिनीपुत्रकांति
न्हाकिनीपुत्रकान्यजेत्॥८७॥ मालिनीपुत्रकाद्यादेवीपुत्राक्षमोयजेत्॥ देवस्य वामभागे तु यजेद्दे
वानुक्रमेण च॥८८॥ उमापुत्रोरेणुडपुत्रान्यान्नपुत्रान्क्रमेण च॥ इन्द्रेशानदिशोर्मध्ये तु द्वे मुख्यापत्रे
त्सुमान्त॥८९॥ रक्षोजलेशयोर्मध्ये अघोरमुखाः सुमान्यजेत्॥ एतेषामंतराल्वेष्वर्याः पुत्र वाणिरिपोद
श॥९०॥ ननभ्यां हृद्दलेपत्रे देवाग्रादिपुदक्षिणं॥ ब्रह्माणी ननयं माहेशीपुत्रं वै एवं॥ अरै॥९१॥ कौमा
री प्रतिकापुत्रो मतालक्ष्मी उत्तरं तथा॥ वाराही ननयं चामुण्डापुत्रं च डकाभिधाः॥९२॥ पद्मनी यामल
नो वाराहीय महेशाग्रतो यजेत्॥ भूपुरांतेगष्टदिक्षु हेतुकं त्रिपुरांतकं॥९३॥ वेतालमग्निजिह्वं च काला
न्तं च करालकं॥ एकपादं भीमरूपं क्षाराग्नीशानां न्निरयजेत्॥९४॥ म्ब चले हाटकेशां नु पाणिरक्षादिगं नरे॥

॥ रामः ॥
॥ ३९६ ॥

397

चतुरस्त्रादिरेखायां देवारणादि प्रदक्षिणं ॥ ९५ ॥ श्रीकंठममरेशांच नंतम वीराम्नस्यकेः सारभूतं त्रिमूर्ति
श्वनिथीशं च नटत्रिमे ॥ ९६ ॥ चतुरस्रेठ देवस्य दक्षिणादि प्रदक्षिणं ॥ स्थाणवीश्वरं धरेशां च रिंटीशं भौतिके
श्वरं ॥ ९७ ॥ सद्योजातेश्वरं वामगुहेशाण क्रूरकेश्वरौ ॥ महासेनेश्वरं पश्चात्तृतीयचतुरस्रके ॥ ९८ ॥ देवस्याग
रस्मारभ्य यजेदेतान्प्रदक्षिणं ॥ स्थाणवीश्वरं धरेशां च रिंटीशं भौतिकेश्वरौ ॥ ९९ ॥ सद्योजातेश्वरं वामगु
हेशाणक्रूरकेश्वरौ ॥ महासेनेश्वरं पश्चात्तृतीयचतुरस्रके ॥ १०० ॥ संवर्त्तेशं समभ्यर्च्य तथा देवं यजेदि
मान् ॥ वामाग्रकोणमारभ्य प्रादक्षिण्येन कोणगान् ॥ १ ॥ सकृत्किंकारिव्यासिद्धाननंतशिखाव्ययो
गिनी ॥ भूपिष्टयोगिनीः पश्चान्नंदनेसर्वयोगिनी ॥ २ ॥ तदग्रे लोकपालांश्च पूजयेद्विधिवद्भीतिः
वर्णलक्षं जपेन्मंत्रं हविष्याशी जितेंद्रियः ॥ ३ ॥ कुंभे त्रिले त्रिमधुक्तैः सर्पताण्डिनतश्चरेत । वाममार्गेड
नेसिद्धिः सपादशतलक्षकं ॥ ४ ॥ पुरश्चर्यां तथा होमामक्तभक्तपलासवैः । नायं कौलिकमार्गेणासाधो
डः खप्रदामतः ॥ ५ ॥ विप्रं दुर्गां समाराध्य वन्हिं दत्वा विधानतः । काम्यानि साधयेन्मंत्री यथोक्तां सिद्धि
माप्नुयात् ॥ ६ ॥ वशाय जुहुयाद्दिक्षु झाकलैर्वशयेज्जगत् ॥ जुहुयात्सर्पिषा मंत्री यथोक्तां सिद्धिमा
प्नुयात् ॥ ७ ॥ जुहुयात्पुत्रलाभार्थं प्रफुल्लैः केवलैः सुधीः । धनधान्यादिसंपत्त्यै जुहुयात्तिलतंडुलैः ॥ ८ ॥ वि
ल्वप्रसूनैर्जुहुयान्महर्षी विंदति निश्चयं । लाजैर्मधुरसंमिश्रैर्वशयेदमिताजमा ॥ ९ ॥ दूर्वाहिकामे

॥ मे॰तं॰ ॥
॥ ३९२ ॥

नष्टो नयं चैतसानो समिद्धरैः ॥ धनधान्यादिसंपत्त्यै धनधान्यादिसंपदे ॥१०॥ वटुपाय जगद्याल्लंश्रीमधुनादि
वलत्रयं रोगो क्षोवधहो मेन रोगानष्टंपत्तिनक्षणात ॥११॥ कुष्माण्डो हेरुहडोहेप्भजाय स्मारसंभवे । व्याघ्र
जिते समासीनो जुहुयाद्घृतं तिलैः ॥१२॥ भूतादयः पलायंते नकेते नां दिइं भयात ॥ कुल्माषं यीम
मार भ्ययावत्स्याज्जवत दर्शी ॥१३॥ तिलैस्तंडुलसंमिश्रो मधुस्त्रयत्तो लिते ॥ त्रिमहस्रं प्रतिदिनं ज
हुयात्संघ्रुकते ऽतिले ॥१४॥ वडुकेश्वरमभ्यर्च्य भक्ष्यभाज्यफलान्विते ॥ नित्यं निवेद्यं नैवेद्यं मध्यरा
त्रे वलिं हरेत ॥१५॥ शाल्यन्नं पललं मांसं विहाज वरांगा निशर्करा । षडमि क्ष्र सापुपे मधुक्षैः परिमि
श्रितैः ॥ कृत्वा कवलमाराध्य देवं प्राग्रुक्तवर्त्मना ॥१६॥ रक्तचंदनपुष्पाद्यै चे लिरेवः प्रकीर्तितः । स्व
जपित्वा त्रयमः सहस्रा तपेक विंशति ॥२०॥ सप्तप्रदिवसे रात्रावत ते हत्वा वलिं हरेत । ततः का
रयिता राजा नो वयेत्साधकं प्रते ॥२१॥ विधिना तेन संतुष्टा वडुकेशः प्रसीदति । तेजोवलप्रा
प्तत्रा कांतिं लक्ष्मीमरोग्यतां ॥२२॥ नष्टं पंमिशत्रवः सर्वे वधं मेवं धुवां धवाः । आवेश होत जायते वि
ष येन त्प्रेभूपते ॥२३॥ जुहुयात्केवलेनाज्ञोरयुतसंख्यतेछ्या ॥ निगडादिविमोक्षाय प्रयोगोय
मुदाहृतः ॥२४॥ वदाक्राप्तितेजवंगाक्षेमा होतलोलितं । विभज्य भक्षयेद्वक्ष्या मराड्लान्म्रकांसि
शाः ॥२५॥ विनीतं पुत्रमाप्नोति मेधारोग्यवलान्वितं । आदावंते प्रयोगस्य वटुकाय वलिं हरेत ॥२६

398

॥ रुम ॥
॥ ३९२ ॥

बलिस्तु त्रिविधः प्रोक्तः सात्त्विको राजसस्तथा । तामसश्चेति पूर्वोक्तो मांसहीनो यदा बलिः ॥ ३७ ॥ गुडपायससंयु
क्तमधुरत्रयलोलितः । खाद्यैः फलत्रयैर्युक्तः सात्त्विकः परिकीर्तितः ॥ ३८ ॥ अयं विबुधैः प्रदेयस्तु तेन तुष्यति
भैरवः । स एवं मांसरक्ताढ्यो द्विजयोग्यप्रराजसः ॥ ३९ ॥ राजसस्तु सुरामद्यासवैर्मत्स्यैः समन्वितः । बलिस्ताम
सः ख्यातस्तु शूद्रादीनां - - स्मृतं ॥ ४० ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि भस्मभावनमद्भुतं (कृत्वापि तादृशं भस्म तच्छोध्य
सम्यक्‌ नेत्रवस्त्रवाहते ड्रशीरं चंदनं कुष्ठं घनसारं च कुंकुमं ॥ ४१ ॥ श्वेतार्कमूलं वाराहीं लक्ष्मीक्षीरमहीरुहं
त्वचा बिल्वतरोर्मूलं शोषयित्वा तु चूर्णयेत् ॥ ४२ ॥ चूर्णं भस्मसमं दीनेन गोमयेन विमिश्रितं । कृत्वापि
राशौ तच्च तच्छोष्य संस्कृते तवाहते ॥ ४३ ॥ मूलेन तदशाङ्गमंत्र भस्मपात्रे विनिःक्षिपेत् । केतकीमालती
पुष्पैर्वासयेद्भस्म शोधितं ॥ ४४ ॥ अभुतं प्रजपेन्मंत्रं स्पृष्ट्वा भस्माभिमंत्रितं । एतदादाय दितनुः प्रातः
पुंड्रं करोति यः ॥ ४५ ॥ तस्य रोगाः प्रणश्यंति कृत्याद्रोहमहोग्रहाः रिपुचोरमृगादिभ्यो भयमस्य न जा
यते ॥ ४६ ॥ वर्द्धते संपदः सर्वाः पूज्यते सकलैर्जनैः ॥ राजा च वशगो देवैस्तथा मान्यः सपरिच्छदः ॥ ४७
अथाभिषेकं वक्ष्यामि भूपानां विजयप्रदं । पूर्वोक्तः मण्डले कुम्भे विमानध्वजशोभिते ॥ ४८ ॥ सर्वतोभ
द्रमण्डलिख्य कर्णिकां तस्य पूरयेत् ॥ अष्टद्रोणप्रमाणेन शालिभिः प्राविनैः शुभैः ॥ ४९ ॥ तदर्द्धं तण्डुला
न्क्षिप्य स्थापयेद्दूर्वाक्षतान्वितान् हेमोदिशिखितं कुंभं नवरत्नसमन्वितं ॥ ५० ॥ संस्थाप्य विमलैर्जलैये

॥ मे·तं· ॥
॥ ३९८ ॥

रा पर्याप्तिर्विधिः क्षिपेत ॥ क्षीरद्रुमप्रवालाभिर्लक्ष्मीं हुत्वाप्नुयान्नरः ॥ ५१ ॥ कर्पूरं चन्दनं बिल्वमुशीरं कुंकुमं पुनः कं
कोलमृगमदं जातिफलानि कांचपकोमलं ॥ ५२ ॥ गोमेदिदाडिमं पथ्या स्याद्दसूत्रेणावेष्टयेत ॥ नन्द्यावर्त्तवकुलं
राजसं तं प्रपूजयेत ॥ ५३ ॥ बहिरष्टकुंभेष्वैरवान पूजयेत त्रयोदशसुकुंभेषु त्रयोदशगणान्वितान ॥ ५४ ॥
वाह्ये दशसु कुंभेषु लोकेशानर्चयेत्सुधीः ॥ महनिधीन्हृत्कुंभेष्वथ्याकरागादीन्श्वरेश्वरान ॥ ५५ ॥ पंचत्रिंशद्घटेषु च
र्णाः व्रादिवर्णेश्वराः क्रमात ॥ इति गंधादिभिः सम्यक्चैवावरणमर्चयेत ॥ ५६ ॥ अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं हुत्वा नार
घटोन्देशिकोत्तमः सुदिने शोभने लग्ने वाचयित्वा द्विजन्मभिः ॥ ५७ ॥ स्वस्तिमंगलवाक्यानि विप्रैर्वेदपा
रगैः ॥ नदत्तूर्यं च वाद्यघोषप्राणे वडुकेश्वरं ॥ ५८ ॥ शिष्योऽपि यं प्रकारयेत राजानं ब्राह्मणप्रियं ॥ स्नापयित्प्रं
सम्यववत्रमभिषिंचेत्प्रमन्त्रधीः ॥ ५९ ॥ अभिषिक्तो नरपतिः प्राप्नोत्यभ्युदयं परं ॥ रूपसौ दक्षिणां दद्या
न्प्रदतियथागतः ॥ ६० ॥ राजाभिषिक्तो भवति साक्षाद्भूमिपुरंदरः ॥ पराजितश्च भूपालः पूज्यते सकलैर्जनैः ॥
६१ ॥ कृताभिषेकः प्राप्नोति संपत्तिमासंमहाद्युतिः ॥ चतुरंसोभिबलनां राज्यानि सर्वाप्यवं धां ॥ ६२ ॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामि गजोष्ट्रवृषवाजिनां रोगादीनां यथाशांतिस्तत्कालात्सुकारयेत ॥ ६३ ॥ कार्यं कृत्वा विधा
नेनेदं सम्यक्कुर्याद्यथाविधि ॥ पायसान्नं तिलैर्विद्वान्घृतत्रितयावधिः ॥ ६४ ॥ ब्राह्मणान्भोजयेत्त्रिसंभक्ष्य
भोज्यफलादिभिः ॥ ब्राह्मोक्तविधिना कुंभान्स्थापयित्वाथ देशिकः ॥ ६५ ॥ अभ्यर्च्य गंधपुष्पाद्यैस्तज्जलैः

॥ राम· ॥
॥ ३९८ ॥

399

125

ष्ठो कृपणजातः ॥ अष्टशालामयेनैव वर्धंते ते दिने दिने ॥ ६१ ॥ पक्रोष्ठमहती शाकिनीयाम्ने पूर्वतोधिकाः
सर्वरोगाः पुराइपंानि हृन्याज्जो हाः परे हृन्ता ॥ ६२ ॥ अस्मात्परतरा रक्षा नास्ति नेषां महीतले अ
भिषिंच्य महिपालं परेषां विजयाय च ॥ ६३ ॥ उक्तेना विधिना मंत्री यामिन्यां वलिमाहरेत् ॥ अमूनां
गमजंतत्वा राजसंपाग दाहृतं ॥ ६४ ॥ वलिप्रदानसमये दिशां सर्वसैनिकं । निवेदयेत्कालेनैनव
डुकाय विशिष्टधीः ॥ ७० ॥ विदर्भये छत्रुनाशा वलिमंत्रं तथा सुधीः । शत्रुपक्षस्य रुधिरं पिशितं
च दिने दिने ॥ ७१ ॥ भक्षयत्वगणैः सार्धं सारमेयसमन्वितः ॥ वलिमंत्राय माख्यातः सर्वेषां
विजयप्रदा ॥ ७२ ॥ अनेन वलिना हृष्टो वटुकः परसैन्यकं । सर्वगतोभ्य विभमेतराखिषं कुद्धमा
नसं ॥ ७३ ॥ एवं हृन्नेपरवलं क्षीयते नात्र संशयः ॥ विजयश्रियमन्नेन राजासौ प्राप्य यत्नतः ॥
७४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि नानाभैरवसाधनं ॥ श्मशाने नृत्तिष्ठंति काले काले पुरे पुरे ॥ ७४ ॥
नियतं । किं चिद्देकै मानस्य मेढ्रमर्पितं । वाममार्गाद्विनिर्मो प्राकेष्टनरवर्त्मनां ॥ ७५ ॥ सी
तं गतोवपूर्णा वा साधने लोकभीतितः । सभवेडेरवा देवालास्यदेशस्य रागमकः ॥ ७७ ॥ तत्र
प्यभूतवेतालाः सदालं सेवयंति तं । त्वचागर्भप्रच्छुना नांलां श्मशानं कुरुते सदा ॥ ७८ ॥
सीराकर्मणानितां । क्रिं भृगतिग्रामाविलियते । अस्यम्मिन्नैरवेजाते ग्रामो वसति निश्चितं ॥ ७९

मे·तं·
३९९

यदाम्नायभैरवासौन छाङ्गानं नन हिशि ॥ तेन मार्गेण वशायेत् कार्यार्थं भैरवं नतो ॥ ८० ॥ वाग्भवा कामभायाया रक्ता
लातं वीजं क्रमाद्वेन ॥ एकैकं घट्टीतं कालं तदाम्नाया नंतं क्रमेण च ॥ ८१ ॥ आम्नायवीजं गामस्य वीतं सं
भैरवाय च ॥ गाम नगमनतः स्रोतः कामिन्गेहनिवासिने ॥ ८२ ॥ नमस्तेषां मनुरयं तपेऽदससहस्रकं ॥ त्रि
शिरस्थाने चवलिं तदाम्नाये कावमर्जिता ॥ ८३ ॥ जपादौ च जपान्ते च त्रिस्थं दद्याद् दत्तमधीः ॥ वटुकोत्कं
कुर्वेऽस्वं तर्पयेत् गा दिनतश्चरेत ॥ ८४ ॥ एवं विधिं मनुं प्रजप्त्वा यांति गृहक्षमः ॥ न क्षिदेहो भवे तस्य
पुस्पक्षी कररांभगा ॥ ८५ ॥ कृत नित्यक्रियः प्रातः सोऽयं वासा जिते स्थियः ॥ सायं संध्यादिके कृत्वा रात्रां
त्रिपाठ्येद्विगायच ॥ ८६ ॥ पुत्री न्वा वसायंसी सायंसोयं तु रसाधकं ॥ बुद्धो यत्र रात्रौ सामग्रीष्व गृष्टि
चनापनत ॥ ८७ ॥ प्रतं कुराजत्रलक्षित्वं जुग्णान्न छस्मकूरकार ॥ तथैव वरा कारश्मेत्पायसापूपशष्कु
ली ॥ ८८ ॥ कन्यकाकन्नितंसकं वंकंकुमेन वुरंजितं ॥ सहेमविनलिकाघोषु गुष्टिमध्यन्वाञ्चवा दिशः ॥ ८९
कीलापक्षौहस्तमात्रां गंधपुष्पादिकं तथा ॥ वलिद्रव्यं चपर्वोक्तं दद्याद्भ्राये समस्तकं ॥ ९० ॥ समाप्ये
पश्चिमाम्नाये समग्रं तत्रा भयेन ॥ ग्रामस्य घुमस्य शाने नत्दूर्धा ग्राये स्मरकं ॥ ९१ ॥ यथायोग्यं च
नैवेद्यं गच्छेच्चभयवर्जित ॥ पादप्रक्षालनं कृत्वा ततः स्मृत्वा स्वदेवतां ॥ ९२ ॥ वद्धांजलिरिदं वाक्यं वदे
साधकोत्तमः ॥ अत्रास्मशाने याः काश्चिद्देवतानिवसंति हि ॥ ९३ ॥ ताः प्रयच्छन्तु मे सिद्धं प्रसन्नाः सं

राम·
३९९

400

१२६

यो नु मां ॥ सर्वमां शङ्करः पातु तथाग्नेयां वश्मूलहृक ॥१४॥ कपाली दक्षिणे पातु नैरृत्यजटिलोवतु ॥ प
श्चिमे पार्वतीत्रामा वायव्ये प्रथमथाधिप ॥१५॥ उत्तरे मुण्डमालाधृ ईशाने वृषभध्वजः ॥ ऊर्ध्वं पातु त
थाशंभुरधस्ताच्छूलिधृग्धरः ॥१६॥ अग्रतो भैरवः पातु पृष्ठतः पारतेवरः ॥ दक्षिणेपूर्वतः पातु वामे च
त्रिपुरिनाशनः ॥१७॥ केशान्पातु विशालाक्षो मूर्धानं वमस्तनप्रियः ॥ पलके पातु नंदीशो नेत्रे पातु म
हापता ॥१८॥ कपालौ पातु वीरेशो गंडौ गंडारिमर्दनः ॥ उत्तरोष्ठे गिरिःपाश्योन्चधरे पाणिनीप्रियः ॥१९॥
दन्तेभृद्दक्षविध्वंसी चिवुके नकुपालहृक ॥ कण्ठं रक्षतु मां देवो नीलकण्ठ नपकृतः ॥२०॥ दक्षस्कं
धे गिरीशो रातो वामस्कंधे च सुंदरः ॥ भुजे च दक्षिणे सर्वं नत्रनायः सरावनः ॥१॥ वामे भुजे सार्वभौमो
हृदयं पातु पांतुरः ॥ दक्षस्तनं पशुपतिर्वामं पातु महेश्वरः ॥२॥ उत्तरे सर्वकल्याणकारको च तु मां
सदा ॥ नाभौ कामप्रविध्वंसी जंघे पातु दपामयः ॥३॥ जानुनी पातु जापित्राण गुल्फौ गोपतिः सदाः
पादपृष्ठं ज्ञाननिधिस्तथा पादांगुली हरः ॥४॥ पादाधः पातु सततं सोमकेशा जगन्नप्रियः ॥ इ
तिरक्षां समाधाय मन्त्ररक्षां ततन्न्यसेत् ५ ॥ ॐ ह्रां ह्रूं ह्रूं ह्रूं च पूर्वे ॐ ह्रीं । ह्रूं ह्रां ह्रूं नाशने ॐ ह्रां ह्रौं । दक्षि
णे स्वपस्यां ॐ स्रूं ल्रूं म्रूं च नैरृत्य न्यसेत् ॥६॥ ॐ स्रूं प्रूं प्रूं सम श्राव्यं नारा स्रां स्रूं लमीरणो । ४ श्रां भैरवसौ
म्या यां ॐ स्रूं फ्रूं म्रूं च फट् शिवे ॥७॥ ॐ ल्लौं स्रूं फ्रूं ईशे ह्यौं स्रां स्रूं स्रूं स्रूं वः स्पन्ते । स्वर्वरक्षां समाधाय

कीलया: कीलादिगृह्णके ॥ ८ ॥ पश्चिमे महाकीलमथो दिकालार्चनमारभेत ॥ नमो मां त्रपि मंत्रयान प्रार्थये
त् प्रेमसंयुतं ॥ ९ ॥ आं भैरवाह्वितस्वार्थ्यं भयेकारहरे वदेत ॥ मां रक्षरक्ष हुं फट् स्वाहा इति विंशवर्णके ॥ १० ॥ पलाशाभाजने
माषान्नकृत्वा प्रवीबजेन्नत: ॥ कीलकस्यान्तिकटे वन्हमावाह्य परिपूजयेत ॥ ११ ॥ ध्यानं प्रोग्रञ्च वक्त्रं कृत्वान
स्मरेत वनरमके ॥ मंत्रेणानेन चंडायमाणलेवलिमर्पयेत ॥ १२ ॥ ॐ हां ह्रीं हूं लम्बकाय भाइरुद्रस्नाय
क: ॥ पुलस्त्रो भव मे शीघ्रं देहि सिद्धिं समानती ॥ १३ ॥ इमं बलिं गृह्न गृह्न हुं फट् नागाग्निवर्णके ॥ जलं दत्वा व
लिं त्वक्षान त्वेदन्हिकीलकं ॥ १४ ॥ अग्निमंत्र समावाह्य प्राग्वध्यात्वा च पूजयेत ॥ नन्दन्तेन तुले कृत्वा द
घान्मंत्रेणा चैव बलिं ॥ १५ ॥ ॐ रं रां रुं रूं वरिरीं नन्दने ग्रेषपदं वदेत ॥ तेजस्नायक मे शीघ्रं सिद्धिं देहि इमं वदेत ॥ १६
पुष्पबलिं गृह्न गृह्न हुं हुं फट् देवाग्नीको मनः ॥ मनो दक्षिणाकीलस्यान्तिकटे यमम र्चयेत ॥ १७ ॥ दंवीजेन स
मावाह्य मनुना तिर्वयेद्बलिं ॥ ॐ प्रां ध्रीं ध्रूं नन घां घ्रीं घ्रूं भायम पदं वदेत ॥ १८ ॥ प्रेताधिपतये शीघ्रं प्रमत्रा
भवमे वदेत ॥ इमं मे यमदूरप्य त्रबलीं गृह्न युगे वदेत ॥ १९ ॥ हुं फट् नन: समाख्यातो मंत्रो गोरामवर्णकः
ततो नैऋत्य कीलस्यान्तिकटे निऋतिं यजेत ॥ २० ॥ सं बीजेन समावाह्य बलिमंत्रोथ कथ्यते ॥ ॐ फें फें फें
ततो हुं हुं त्रि: खें छिं ह्रीं घभा युगं ॥ २१ ॥ रक्षोनाथपदाच्छी घ्रं प्रलत्राभवसंवदेत ॥ इमं मे वरुणक बलिं
गृह्न हुं फट् प्रेतमनत: ॥ २२ ॥ पश्चिमे त्रिंशादर्णोथ ततो ब्रजे स्यात्पश्चिम कीलकं ॥ वं बीजेन समावाह्य वरुणेत

401

त्र पूजयेन ॥२२॥ चले मंत्रांतु वीग्रौं ग्रीं भाभावनराग संवदेत्र जलनाथपदस्यां ते प्रसन्नोभवसंवदेन ॥२४॥ इपां
ते चोदनवलिं गृह्न गृह्न चरु हुं वफट् ॥ त्रिंशदक्षी रागीमनुः प्रोक्तो वनरागस्यवलेवयं ॥२५॥ ननो व्रजे व्रायुकोण
कीलस्थतिकटे वयेन ॥ यं वीजेन समावाह्यवायुं भ्रमणुवलेमन ॥२६॥ ॐ वां वीं व्रं ननः कां क्षीं भाभोवाया
पुवःपन ॥ इी प्रेप्रमत्राभवेतिममे देपायसे त्रिव ॥२७॥ वलिं गृह्न युयें हुं फट् पंचत्रिंशाक्षरो मनुः ॥ इदक्षीलेन
तोगन्वाकुं वीजेन धनेभ्वरं ॥२८॥ आवाहयेन्न पूजयित्वा मनुना निवयेद्वलिं ॥ ॐ क्षीं रूं क्रौं ननः क्रां क्रां भाभा
यक्षपदंवदेन ॥२९॥ नाथश्री प्रेप्रसन्नोमेभवेतिचपदंवदेन । मम्मापूयवलिं गृह्न गृह्न हुं फट् दशाक्षिकः ॥
३०॥ ईशानकीलतिकटेग न्वेशानेसमाह्वयेन ॥ हंवीजेन ननः पूजयवलिः स्यात्मनुमाभना ॥३१॥ ॐ श्रां श्रीं
श्रूं नमः श्रीं श्रें श्रैं श्रौं स्याद्धक्कुलीपदं ॥ वलिं गृह्न युगं हुं फट् उन विंशतिवर्णकः ॥३२॥ ईशानकीलतिक
टेगन्वेशानं समाह्वयेत ॥ हंवीजेन ननः पूजयवलिः स्यान्त्र नुनामुना ॥३१॥ ॐ श्रां श्रीं श्रूं नमः श्रौं पुष्पाक
ताक्ष माद्यमध्यालं भाद्धध्यित ॥ ॐ ह्रां ह्रीं हूं नमः सर्भाय नमो यं नवाक्षरः ॥३३॥ अनेन मन्त्रराजं भं ति
र्भं यः परिपूजयेन । महाकवचमंत्रेण कुर्याद्देहस्य रक्षणं ॥३४॥ ॐ ह्रां ह्रीं ह्रूं नमो हूं भ्च क्ष्मां क्ष्मीं क्ष्मः समुद्रये
न । खों खीं खूं ख्रें ललथा प्रां प्रीं पूं प्रों प्रां श्रीं नमो वदेन ॥३५॥ स्मं स्मां स्में स्में नमो प्रों प्रौं त्रिह्रों क्षौं श्रौं त्रिधा
त्रिधा । हुं समग्रकं मम कार्यं फट् नेसर्वतो वदेन ॥३६॥ एक्षरक्षपदं प्रोच्चरक्षरक्षेति भैरव ॥ नाथनाथ फट्

नोयमेकपंचाशदक्षरः॥ ३७॥ इत्यात्मरक्षां कृत्वाथ लंभस्य च समीपतः॥ आसनं सम्यगालीर्यं तत्र प्राङ्मुखस्त्वा
स्थितः॥ ३८॥ तदग्रे समेतु भूभागे गोमयाद्युपलेपितं॥ पद्ममष्टदलं कृत्वा तद्बहिः षोडशं छदं॥ ३९॥ तद्बाह्ये
ष्टदलं चापि भूपुरं च ततो लिखेत॥ चतुरस्रत्रयापेतं चतुर्द्वारसमन्वितं॥ ४०॥ तन्मध्ये देवमावाह्य सम्यक्कु
लेन पूजयेत॥ कर्त्तिकायां षडंगानि ह्यसितांगादिभैरवान्॥ ४१॥ पुत्राष्टके पत्राग्रे स्वा पूजयेत् षोडशछदे
कुली शं सुकुलीशं तत्रापि त्रैरामठरिष्यं॥ ४२॥ प्रचण्डे चण्डकेशं च चण्डास्यानं च चामरं॥ चात्रिं च च
मत्कारं चलच्चातं भूषरां॥ ४३॥ नामीकरं चासवहं च क्षिप्तं वे निषोडश॥ तत्पत्रानामपिः पूज्याः षोडशा
तेच पूजिता॥ ४४॥ तस्मात्पाश्चाष्टपत्रे पुवहिर्वा ध्यायेद्दिगीश्वरान्॥ तद्बाह्यायां तदस्त्राणि तद्बाह्यायां
त्विमान्यजेत॥ ४५॥ चण्डप्रचण्डोर्ध्वकेशभीषणोर्भीषणाभिधः। व्याप्रकेशः क्षोभवहव्याप्तव्यापक
रूपच॥ ४६॥ एतान्वीरान्समाहूय वायाद्दि। त्रिसप्तचुरन्॥ अभ्यर्च्य येत्रिनदयाचयथा घ्राया विनांभत्रि
संभोजयन्तजपं कुर्यात्निर्भयः प्रीतमानसः॥ ४९॥ तत्रो देवाय दातव्या चरं वरयं वांछितं॥ दक्षिणोपा
यसैनैव तत्त्वन्त्रिः प्रजायते॥ ५०॥ वामाक्षीनामांस समघ रक्षोच्छेदलनायिवा॥ पुत्रांस्यदण्डवस्तो
वांछितं वरमुद्धरेत॥ ५१॥ सर्वहन्तृहे पश्चात्यहं कुर्यात्सहेलवे॥ एवं कलियुगे सिद्धिः स्मशानमध्यप्र
कीर्तिता॥ ५२॥ जपेद्देवं श्मशानाद्देवीप्रत्यक्षतो भवेत॥ समस्तभैरवानां तु मंत्राद्येवं मयोदितं॥ ५३

अथातः संप्रवक्ष्यामि क्षेत्रपालमनुं परं ॥ ङेन्तमु क्षेत्रपालः स्यात् क्षौं वीजाद्यो गजाक्षर ॥ ५४ ॥ स एव प्रणवाद्या
स्तु दशस्वारेन वाक्षरः ॥ ऋषिर्ब्रह्मा च गायत्री छन्दः स्यात् क्षेत्रपालकः ॥ ५५ ॥ देवी वीजं क्षौं न मल्लु शक्तिरस्य प्र
कीर्त्तिता ॥ षड्दीर्घभाजा वीजेन षडङ्गं विधिरीरितं ॥ ५६ ॥ ततः संचिन्तयेद्देवमञ्जनाद्रिसमप्रभं ॥ वर्तुलाग्र
त्रिनयनं मूर्धपिङ्गजटाधरं ॥ ५७ ॥ दंष्ट्राकरालवदनं भीमरूपं दिगम्बरं ॥ दक्षेण दं कपालं च वामे सर्पविभू
षणं ॥ ५८ ॥ शौचपीठे यजेद्देवं पत्रे दिक्षु स्वपूजिते ॥ माध्यदेवं षडंगानि कोणिकायां दलेषु तु ॥ ५९ ॥ अनलं
चाग्निकेशं च करालं घण्टिकारवं महाकायं चिचिनाम्पां पिङ्गाक्षेतोर्ध्वकेशकं ॥ ६० ॥ यजेदुपूर्वादथो
लोकेशानस्त्रसंयुतान् ॥ धूपदीपादिकं दत्वा नैवेद्यं मनुनामुना ॥ ६१ ॥ एह्येहि निसमक्षार्थे विछिषो क्रोधपतद
यं भंजय छिन्ननय छि विर्गृविप्रमतावदेत् ॥ ६२ ॥ भैरवक्षेत्रपालेति बलिं देव ततो वदेत् ॥ गृह्णद्वयं वह्निजा
यान्ते च त्रिंशाक्षरो मनुः ॥ ६३ ॥ एकलक्षं जपेन्मन्त्रं जुहुयात्तद्दशांशतः ॥ वहराग घृतसिक्तेन तर्पणादित
तश्चरेत् ॥ ६४ ॥ अथ प्रयोगं वक्ष्यामि सर्वोपद्रवनाशनं ॥ रज्ञोग्रहांगणोरस्ये हुत्वा स्थण्डिलमुत्तमे ॥ ६५ ॥
आवाह्य तत्र संपूज्य क्षेत्रेशं प्रोक्तवर्त्मना ॥ अन्नव्यंजनदुग्धाद्यैः कृत्वा वैमिरथकं महत् ॥ ६६ ॥ वामाचा
री कुलद्रव्यैः स्वाम्नायोक्तैस्तथापरे ॥ वक्ष्यमाणेन मनुना तस्य हस्ते बलिं हरेत् ॥ ६७ ॥ ॐ हो क्षिप्र मयुग्मं चतु ९
रुद्धं छिन्धि छिन्धि वदेत् ॥ मंत्रछिर्हन विध्वंच विनाशय विनाशय ॥ महाबल क्षेत्रपाल बलिं गृह्णद्वयं ततः ॥

अग्निजायावलेमंत्रो भवेत्सं च त्रिवर्णकः ॥ ६९ ॥ दद्याच्च परिवारेभ्यस्तेषां तेषां तु नामभिः ॥ बलिनानेन मंत्रज्ञः क्षेत्र
पालो प्रदापितः ॥ ७० ॥ ऐश्वर्यं विजयारोग्यं श्रीसौभाग्यादिकं संपदः ॥ ददाति शेऽभूतानि हन्याशाध्वति
वारयेत् ॥ ७१ ॥ अथ वक्ष्ये गवह्नं वह्निमंत्रं च वसन्तकं ॥ रवः खे स्याद्व्यक्षरो मंत्रो मुनिरत्रिः प्रकीर्त्तितः ॥ ७२ ॥ यं द्वि
छंदो देवताग्निः स्वो वीजं शक्तिकान्त वं ॥ षड्दीर्घस्वरयुक्तेन खकारेणांगकल्पनं ॥ ७३ ॥ ध्यानार्चनादिकं सर्वं
स्याद्वैश्वानरमंत्रवत् ॥ जपो दशसहस्रेण तद्दशांशं घृतैर्हुनेत् ॥ ७४ ॥ तर्पणादि ततः कृत्वा प्रयोगं तु समा
चरेत् ॥ स्वस्य वामे करतले ध्यायेत्पंचदलं सितं ॥ ७५ ॥ पत्रेषु कर्णिकायां तु सविसर्गं खकारकं ॥ स्यात्तु खा
रं खकारस्तु ध्यायेत्पंचदलेषु च ॥ ७६ ॥ सुधा स्रवं च तद्ध्यात्वा पश्चाद्दले विभावयेत् ॥ संस्पृशां वामतमयं विष
युक्तं स्पृशन् जपेत् ॥ ७७ ॥ अष्टोत्तरशतं सर्वविषमेवं विनाशयेत् ॥ विषग्रहं च भूतानि सर्पवृश्चिकवेद
ना ॥ ७८ ॥ ज्वराजीर्णं विसर्पं च शूलं दद्वादिसंभवं ॥ नेत्ररोगादिकं पाप्मं सर्वं गस्याद्धरेदपि ॥ ७९ ॥ अथ वक्ष्ये
चराद्यमन्त्रं स्त्रं फट् त्र्यक्षरो मंत्रः ॥ ऋषिस्त्रिकात्तु गुरुकं छंदश्चंडोस्य देवता ॥ ८० ॥ आद्यं वीजं शक्तिरथापि
प्रार्थो विनियोजने ॥ दीप्तफट् हृदयं प्रोक्तं ज्वालाफट् शीर्षं ईरितं ॥ ८१ ॥ शिखा ज्वालामालिफट् नट् फट्क
वचमीरितं ॥ हन फट् नेत्रमुदितं सर्वज्वालिनि फट् परं ॥ ८२ ॥ एभिर्मंत्रैः षडंगानि जातियुक्तानि कल्पयेत् ॥
ध्यायेच्चरुडिष्वरं रत्नांत्रि नेत्रं रक्तवाससं ॥ ८३ ॥ वद्धमौलि दशवदनैः शूलटंकं कमंडलुं ॥ स्फटिकस्रजमा

403

वद्धजटान्मूर्द्धसनागकं ॥ ८४ ॥ शैवपीठे यजेद्देवं गायत्र्यावाहनं मनेः ॥ अष्टम्यारोविंडध्रुमोदे नश्चण्डेश्वरः सहन ॥ ८५ ॥
प्रजापंत्रोस्पा प्रवर्गाय जेद गाभि प्रर्ववन ॥ दलेपुमान नरः प्रजावी थ्या लोके शहेनयः ॥ ८६ ॥ चण्डेश्वराय विद्महे
चण्डव्रताय धीमहि ॥ तन्नश्चण्डः प्रचोदयात् ॥ ८७ ॥ इत्येषां चण्डगायत्री मन्त्रे लक्षनयंत्रायेन ॥ सतिलैर्मण्डलै
र्होमेत्रिमधुश्लेर्दशांशतः ॥ ८८ ॥ राजवृक्षसमिड्भिश्चा तर्पणादि ननश्चरेत ॥ एवं सिद्धमनुर्मन्त्री प्रयोगाना
चरेत्ततः ॥ ८९ ॥ शालिपीठमयीं कृत्वा पुत्तलीं यागसंभृतां । देवकाष्ठैरेधितेग्नौ सम्यक्त्रिमधुराप्लुतां ॥
९० ॥ दक्षिणांगुष्ठमारभ्य पुंसि छित्वा दथक्रमथक ॥ जुहुयाद्वामपादादियोषितश्चापि संकुलेन ॥ ९१ ॥ एवं
होमो द्विजाधीनां वशकृत्वात्र संशयः । यामर्द्धोनुदिनं पुष्पे हुने दष्टोत्तरं शतं ॥ ९२ ॥ सप्ताहेन द्विगांवहुं
प्राप्नुयाच्छ्रश्रुतर्पयेत ॥ मन्त्रेणानेन चाश्चिवं चानुमीस्पेत्तभेद्ध्रियं ॥ ९३ ॥ साध्यवृक्षंच वालोशेः पुत्तलीं प्रा
णसंयुतां । संस्थाप्य शान्त्रं जपेदष्टोत्तरं मायिकेत्रिदिशि ॥ ९४ ॥ नारीं नरं चा वशयेद्यावज्जीवं न संशयः ॥ पंचाश
र प्रयोगांश्च मनुनानेन साधयेत ॥ ९५ ॥ अथ वक्ष्ये भैरवस्य शाक्तेर्व्वघाः परं मनुं । यावेंवय तिपाविघ्राः स्व
भक्ता मोचयेदद्यात ॥ ९६ ॥ यः स्मात्प्रभावतः कश्यापां भैरवस्तु विकारदवान ॥ तारो हि त्रिपुरां देवीं ठंदीडेन्ती
नमो मितकः ॥ ९७ ॥ एकादशाक्षरो मंत्रो भैरवोस्य मुनिर्मतः । त्रिष्टुप्छन्दश्च देवी स्याद्बंदी मूर्द्धहशारविकैः ॥
९८ ॥ षडंगानि मनोध्यायेयोन्नासिरासनस्थितां । मेघश्यामां सुधां कुंभमभयं दधतीं स्मरेत ॥ ९९ ॥ एकवीर

॥ मे.तं. ॥
॥ ४०३ ॥

ठेवद्बंधनमुक्तये ॥ श्रृंगपूजाङ्केसरेभुयजेमत्रेभुङ्क्तयः ॥ ३०० ॥ कालीताराभगवतीनतः कुब्जाचण्डीतला
त्रिपुरामातङ्गकालक्ष्मीभूपुरेतदिगीश्वरान् ॥ १ ॥ अग्रवीक्ष्यामायुधानिवेक्षीमवेसमर्चयेत ॥ लक्षद्वयंजपे
न्मत्रेपायसान्नेहुनेत्तथा ॥ २ ॥ विधायतर्पणाद्यंचपुपोगानाचरेज्जनः ॥ एकविंशतिद्यौतंनमयुतंपुष्पहं
जपेत् ॥ ३ ॥ ब्रह्मचर्यरतोमंत्रीगतोशार्चनपूर्वकं ॥ कारान्तनिवद्धस्यमोक्षएवंकृतेभवेत् ॥ ४ ॥ अपदपोप
रिसंलेख्यंघतेनच्चतुरस्रकं ॥ तस्यमध्येटकारंचलिखेत्तुदरंपुनः ॥ ५ ॥ अमुकंमोचयेत्येवंदिक्षुहींका
रस्मालिखेत् ॥ चतुरस्रेपुनस्तत्रतंत्रेगान्नेरवेष्टयेत् ॥ ६ ॥ चाष्ट्रायांश्रीवंदिक्षुषष्ठेनिवेधपदंवदेत ॥ मोक्षं
कत्युगंत्वाहाहृत्विवर्गौयत्रस्मृतः ॥ ७ ॥ तस्मिन्प्रदपेसंपत्र्सवंदीनाचरणान्वितो ॥ कारान्तिकेतनप्राप्य
मित्रायपददीननं ॥ ८ ॥ सप्तरात्रमपतोभूत्वाभक्षयेत्समदपकं ॥ तस्मिन्संभक्षितेवेक्षोमुच्यतेबंधनाद्ध्रुवं
९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामिकार्त्तिकेयमनुंपरं ॥ वचडुवेनमइतिनाशादिःसप्तवर्णात्मकः ॥ १० ॥ ब्रह्मामुनिश्चगा
यत्रीछन्दोदेवतागुहःस्मृतः ॥ एषाङ्गिरसारकोराजंविनाशरोगःषडङ्गकं ॥ ११ ॥ ध्यायोदेवोगुहःशक्तिकुक्कुटाक्ष
सपान्वत ॥ रकाराङ्गोभ्रकारक्रमपुच्छाकल्पभूषितो ॥ १२ ॥ प्रथमात्तृतिरंजैःस्याच्चद्दलेद्दलेपुनः ॥
जपंतथ्वान्तिकेशाश्चकृत्तिकापत्रव्यव ॥ १३ ॥ भूतपतिश्चसेनानीर्गुहोहिरण्यमूलकं ॥ विकक्षोभूपुरे
शाकादिकाःप्रजाप्रकीर्त्तिता ॥ १४ ॥ पुरश्चर्यायुतंप्रोक्ताघृतहोमोदशांशतः तर्पणाद्येमंत्रःसिद्धिःश्री

404

॥ राम: ॥
॥ ४०३ ॥

१३०

रक्षोजयपुत्रदः ॥१५॥ अथवक्ष्येमहेशानस्ववक्त्रप्रक्षालिकानया ॥ शीतलेतिचविस्फोटानामसूर्यादिपिष्टिज्वरी ॥१६
नाशेमायारमाराणितलायेहव्यवन्धाक्षरः ॥ उपमस्तुमुनिछंदोबृहतीराणितलाम्बरी ॥ १७ ॥ अट्रूंद्रींबीजयुक्तत्रयालक्ष्मी
बीजाभ्यांस्यान्षडंगके ॥ ध्यायेच्छीतलादेवींरासभस्थांदिगंबरी ॥१८॥ मार्जनीकूर्पहस्तांचरत्नपुष्पहिमा
र्चितां ॥ तैलादिमलसंयुक्तांवस्त्रयोटलिणार्षकां ॥१९॥ त्रिकोणांतर्यजेद्देवींकोडकोचमसरिकां ॥ इरावि
कांचकोणेषुमूपुरेत्वष्टभैरवान् ॥२०॥ अयुतंप्रजपेन्मंत्रंपायसेनदशांशतः ॥ हुत्वाततर्पणादिमंत्रसि
द्धिःप्रजायते ॥२१॥ मार्षिमात्रेजलेप्पित्वाथःसहस्रंजपेन्मंत्रं ॥ तेनसंमार्जितानांतास्फोटानश्यंतितक्ष
णात् ॥२२॥ साधितोयेनमंत्रोयंतस्यवंशेनशीतला ॥ तेनाभिमंत्रितंभस्मप्रयच्छेत्तत्रसानहि ॥ २३ ॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामिभर्गरस्यापरंमनुं ॥ तारःप्रासादबीजंयंपंव्योमस्थापितद्विठद्वयांत ॥२४॥ एकादशार्णमंत्रोयंन्या
सध्यानार्चनादिके ॥ प्रासादमंत्रवत्कुर्याद्धर्मतल्लक्षपुरस्कृतिः ॥ २५ ॥ दशांशंजुहुयादाज्यैस्तर्पणादिततश्च
रेत् ॥ सिद्धमंत्रैरोगैषवंदशवाराभिमंत्रितं ॥२६॥ यथोक्तगणाभ्यामेतित्रिविधंध्यमम्यपिनाश्यथा ॥ अंयवानेनसं
जप्तंयदेकादशवारकं ॥ २७ ॥ रागिरोगोषवंदत्तंतन्मूर्गेगणादंभवेत् ॥ प्रातःकालेतुचुलकोदकमेकादशाव
धि ॥२८॥ मंत्रपिःचापिवेत्तस्यप्रत्यहंद्वादशाब्दकं ॥ वलीपलितनिर्मुक्तोजीवेद्वर्षशतंयुवा ॥२९॥ त्रिवर्षाद्व
महारोगाःकुष्टाद्यायांतिसंक्षयं ॥ द्वारजुपंकाप्यशाखेनरोगहृत्मास्यनान्यथा ॥३०॥ अथोवक्ष्येलपुपोमामंत्र
तंभैरवप्रियं ॥ नमडद्विहृद्वाराग्नालिंमांतगिप्रवदेत्तत ॥३१॥ सर्ववशंकरिस्वाहावाग्बीजाद्योनवार्णकः ॥

॥ मे·तं·॥
॥ ४०४ ॥

मदनोस्यऋषिश्छंदोगायत्रीनिवृदादिका ॥२२॥ देवताचलघुश्यामावाग्बीजंबीजमुच्यते । स्वाहाशक्तिर्वियोगमु
निखिलार्थेष्टसाधने ॥२३॥ वाक्कूर्विकांरत्रिमूर्त्तिश्रीत्रिमायादिकां हृदि ॥ पार्श्वयोर्विन्यसेन्मैत्रीकामपूर्वां
मनोभवां ॥२४॥ इच्छाशक्तिंज्ञानशक्तिंक्रियाशक्तिंक्रमान्न्यसेत् । वाग्भवाद्याकामबीजाद्यांमुखेकण्ठेतथाशि
वे ॥२५॥ द्रांद्रावणंन्यसेच्छीर्षेद्रींशोषणकमास्यके ॥ क्लींतायनंहृदिन्यस्यब्लूंसंमोहनंपिंडिये ॥२६॥ सउ
न्मादनकंपातनःकुर्यात्स्वङ्गकं ॥ नामाग्निंगुणरामाग्नेत्रवर्णोर्मनुर्थिमे: ॥२७॥ आंसांब्राह्मीकन्यका
यैनमोमूर्ध्निप्रविन्यसेत् ॥ ईंसांमाहेश्वरीकन्यकायैभायांसकेनमः ॥२८॥ कुंलुंकौमारीकन्यायैवाम
पार्श्वेप्रविन्यसेत् ॥ ऊंसांवैष्णवीकन्यायैनमोनाभौप्रविन्यसेत् ॥२९॥ लृंसांवाराहीकन्यायैदक्षपा
र्श्वेनमोन्यसेत् ॥ ऐंसांइन्द्राणीकन्यायैनमोदक्षांसकेन्यसेत् ॥३०॥ औंसांचामुण्डाकन्यायैनमश्चककुदि
न्यसेत् ॥ अःसांमहालक्ष्मीकन्यायैचनमोहृदि ॥३१॥ तारवागादिकाश्चाष्टौसिद्धयःकन्यकान्ति
मा: ॥ चतुर्थीमनसायुक्ताःन्यसेच्छीर्षेललाटयो: ॥३२॥ भ्रूमध्यकंठहृन्नाभिमूलाधारेतनेषुच ॥ अणि
मामहिमाचापिगरिमालघिमेशिता ॥३२॥ वशितानाचाथप्राकाम्यंप्राप्तिरिष्टसिद्धय । कामपाशाक
न्यकाप्रोक्तावेष्टावष्टस्मरसोन्यसेत् ॥३३॥ केभालेनेत्रयोर्वक्त्रेकर्णयो:ककुदेपिच ॥ उर्ध्वशानेनकारंभाघ
नाचीपुजिकास्थली ॥३५॥ गुकेशीमंजुघोषाच्चमहारंगवतीतिना: ॥ यक्षगंधर्वसिद्धानांकन्यकाभरतायथा
: ॥३६॥ विद्याधरकिंपुरुषापिशाचानांक्रमेणच ॥ अंसयोहृदयेन्यस्येत्स्तनयोजठरेतथा ॥३७॥ गुह्येचोधा

405

॥ ताप: ॥
॥ ४०४ ॥

१३१

रदेशे चक्री माद्याश्च नमोन्तकाः ॥ नारायांतमसा शुभ्रान्म्लनवरान् स्यविंडकान् ॥ ४८ ॥ स्वसेन्नंधि प्रसारेपु
करयोः पादयोरपि । अंसयुक्कूर्परश्चैव मणिबंधांगुलीतले ॥ ४९ ॥ करन्यासं ध्यपश्चैताः स्थित्वाभ्यंतने भ
वेत ॥ गुल्फमंगुलिमूलं च जानुस्थः पादसंधय ॥ ५० ॥ न्यासमेवं विधाकृत्वा लघुणापां ततः स्मरेत सु
रार्णवांतद्वीपस्थरत्नमंदिरमध्यगे ॥ ५१ ॥ माणिकाभरणां श्वेरीं नीलोत्पलनिभावरां । ज्वलत्कलितपा
द्यज्ञांधारणावादनतनस्वरां ॥ ५२ ॥ स्वसां नाप्यूलदूर्गास्यां स्मरेच्च शशिशेखरां । घातंगो प्रादित्रेपाठेलघु
रापामां प्रपूजयेत ॥ ५३ ॥ त्रिकोणपंचकोणाष्टदलषोडशपत्रके । विदध्याद्वाणे तत्राष्टत्रेस्वादिककोणके ॥ ५४ ॥ इच्छाज्ञानक्रियाशक्ती लदयेद्वाणपंचके । केसरे घागदेवांश्च ब्राह्म्याद्याश्चाष्टपत्रके ॥ ५५
मातृकाद्याश्च पत्राग्रे यजेत्षोडशपत्रके । दुर्वराद्याश्च कन्याश्च चतुर्दिक्षु च भूगृहे ॥ ५६ ॥ गजाननतामि
हस्यवी गृध्रास्या काकतुंडिका । उष्ट्रग्रीवा हयग्रीवा वाराही शरभानना ॥ ५७ ॥ उलूकिशिवारावा मयू
री विकटानना ॥ अष्टवक्रा कोटराक्षी कुब्जा विकटलोचना ॥ ५८ ॥ समर्चयेद्दिशि प्राच्यामेताः षोडश
योगिनी । शुष्कोदरी ललज्जिह्वा श्वदंष्ट्रा वानरानना ॥ ५९ ॥ ऋक्षाक्षी केकराक्षी च बृहत्तुंडा सुराप्रिया
कपालहस्ता रक्ताक्षी शुकी श्येनी कपोतिका ॥ ६० ॥ पाशहस्ता दंडहस्ता प्रचंडा चंडिनी च दक्षिणे । पजपाश्च
पवनी यांतुदशा खट्वांगविक्रमा ॥ ६१ ॥ शिशुघ्नी पापहंत्री च काली रुधिरपायिनी । वसाधया गर्भ

भक्षाणो वहल्लांत्रमालिनी ॥ ६२ ॥ स्थूलकेशी बृहत्कुक्षिः सर्पास्यापूर्णवाहिनी । दंदष्ट्रककराक्रौञ्ची बृहन्नरस्यो बृ
षानना ॥ ६३ ॥ व्यालास्या धूम्रनिश्वासा ब्योमैकचरणोर्द्ध्वदृक । लोपिनी शोषिणी दृष्टिः कोटरस्थूलनासि
का ॥ ६४ ॥ विद्युत्प्रभा वलोकास्यांमार्जारी । करपूतना ॥ अट्टहासा च कामाक्षी श्यासोनामृगश्रुनेरापि ॥ ६५ ॥ सर्वपति
मूलडाकिन्यो यजेद्द्व्यादिकोणके ॥ स्वस्व मंत्रेणावटुकं गणेशं क्षेत्रपालकं ॥ ६६ ॥ दुर्गामद्बहिरिन्द्रादी । वज्रा
दीनपि पूजयेत ॥ चतुर्द्वारेषु कलशानितनम्पानवहकेघनं ॥ ६७ ॥ ऋषिस्त्वेति पूजोक्ता द्वादशावरणैरियं ॥ स
र्वासां संपदां पात्रमेतदाराधको भवेत ॥ ६८ ॥ मातंगीमंत्रसंप्रोक्ताः प्रयोगाश्चात्र कीर्तिताः । अथो वक्ष्या
मि गायत्रीं साधकत्वप्रदं परां ॥ ६९ ॥ ऐं शुक्रप्रियायै विद्महे क्लीं कामेश्वर्यै धीमहि । तन्नः श्यामा प्रचोद
यात ॥ ७० ॥ सिद्धिप्रदेयं गायत्री प्रोक्षयेदनया विलं । योगडव्वचभूपानां गृहशोऽराजपुत्रका ॥ ७१ ॥
एवं निवेशगाभास्य ऐतगायत्र्यापि जिता देवी वश्यमणी याश्च स्त्रियो निधानजानुचित ॥ ७२ ॥ अथातः सं
प्रवक्ष्यामि पंचबाणोर्धर्ममनुं ॥ कामस्य बाणबीजानां मंत्रोऽयं च परिकीर्तितः ॥ ७३ ॥ ऋषिः संमोहनः छं
दो गायत्री देवता भवेत ॥ बाणेनाद्यान्सर्वैरगा मंत्रेणोक्ता षडंगकं ॥ ७४ ॥ मूर्ध्नि यो हेम विग्लो हृदये पंच दे
वता ॥ सत्यव्याः पंचबीजाद्या डाबराणि क्षोभणीश्च ॥ ७५ ॥ बाणीकर्णापकर्षिरापो संभा हिन्स्यपि पंचमी ॥ अ
नगारक्रवशनामादन्त्रैरलंकृता ॥ ७६ ॥ बाणाश्चतुः सन्ति पारां हले ःसंदवतीम्करेत । मोहिनी क्षोभिणी

406

१३२

शसी लंभिस्याकर्षणी तथा ॥७८॥ द्राविणी ह्लादिनी क्लिन्ना क्लेदिनी पीठशक्तयः। वाररोराशीयोगपीठय नमो मूलादि
कामस्तु ॥७९॥ दत्वा तेनासनं मंत्री नाम्विदेवीं प्रपूजयेत् ॥ स्रादौ षडंगमाराध्य दिक्षग्रे द्राविणीप्रभा: ॥
दलेष्वनंगरूपाद्या दनंगमदनं तथा ॥ अनंगमन्मथानंगकुसुमा मदनातुरा ॥८०॥ अनंगायोत तथानंगारिशि
रानंगमेखला ॥ अनंगभूमिका भूमीपुरोदिकाश्च पायुधा ॥८१॥ पंचलक्षं जपेन्मंत्रं हुनेदाज्यं दशांशतः ॥ त
र्पणादि ततः कृत्वा प्रयोगार्हो मनुर्भवेत् ॥८२॥ दधिमध्वक्तैरशोकस्य पुष्पैर्दिवसत्रयं । सहस्रं जुहुयात्स
स्पष्टरूपाः स्युः उाणि नाखिला ॥८३॥ लाजैर्दधियुतैर्लम्मिपाम्मं त्री। कन्याम वाजुयात् ॥ कन्यापि वरमाप्नो
ति मासमछिन्नेय मध्यतः ॥८४॥ गयोन्येन संपातेहुत्वा लाष्टशतं वरः ॥ आज्यं संपातितं दद्यात्स्त्रियै
विश्वासिनस्त्रियै ॥८५॥ सानदाज्यंतिजं कांतं भोक्तुमित्वा यथा नयेत् ॥ सुगंधकुसुमैर्हुत्वा धनमाप्नोति वां
छितं ॥८६॥ अथ वक्ष्ये दशशीर्षंतिवासिन्याः परामनूत्र ॥ नगो नमः शिवायै ठ नारायिण्यै पदं वदेत्
॥८७॥ दशहरायै गंगायै स्वाहांता विंशदक्षरः ॥ व्यासोस्य ऋषिः कृतिश्छंदो गंगादेवः प्रकीर्तिता ॥८८॥ त्रिवह्नि
वेदकानाग्निनेत्रवर्णैः षडंगकं ॥ चतुर्भुजां त्रिनेत्रां च सर्वाभरणभूषितां ॥८९॥ रत्नकुंभसिमांभोजवरदाभ
येसत्करां ॥ चामरैर्वीज्यमानां च श्वेतछत्रोपशोभितां ॥९०॥ लक्षं जपेद्दशांशेन जुहुयात्सघृतैस्तिलैः ॥ ज
यादिशक्तिभिर्युक्तो पीठे भागीरथीं यजेत् ॥९१॥ यजेत्केसरेष्वंकृदलेष्वङहरिविधिं । सूर्यहिमाचलं

मेनां भगीरथमथो वन्दे ॥ ९२ ॥ दलाग्रजो मीन कूर्ममण्डूकमकवानपि । हंसान्कारंडवांश्चक्रवाकान्सारसकाद्य
जेत ॥ ९३ ॥ वज्ररश्मैराकष्टकोमायुधैः संयुतान्यजेत ॥ एवं संसाधितो मंत्रो भी हृंय छत्रि मंत्रितां ॥ ९४ ॥ ज्येष्ठ
शुक्लदशम्यां तु विशेषेणाभजेद्बुधः ॥ दद्याद्दशाप्सो विधेप्याद्दशप्रस्थचितो तिलान् ॥ ९५ ॥ जप्त्वा सहस्रं कुर्याच्च
तथोपोष्य विकल्मषः ॥ सर्वभोगसमायुक्तो जायते मामवेप्सति ॥ ९६ ॥ गंगातीरे तु लक्षं जप्त्वा मस्माति यो
कुर्वीत ॥ श्रीदीक्षे मूर्ध्नि पतनान्नष्टश्रीः सर्वतो भवेत ॥ ९७ ॥ एवं जप्त्वा पठेद्विल्वैर्हुत्वा पश्यन् गंगावेन ॥ तिलैर्हु
त्वा दहेत्तोयं दूर्वाभिश्चु मतागदाव ॥ ९८ ॥ तांबूलं सोमो दाभोति धाग्पान्यपतिं दुर्लभान ॥ सर्वचिन्तानुयोगं
गांकुलमीपजयांक्षिपेत ॥ ९९ ॥ मंत्रयारेलोलकैकं मेकान्ते स्थिरमानसः ॥ गंगाप्रवाहेवन्नाप्यकाण्ठिधूपति र्विर्जेभ
ते ॥ ४०० ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वामाचारघनाशनं । वह्निर्ये जनककरौरः सिद्धास्पर्धनप्रभावनः ॥ १ ॥ नारो
नमोभगवतिगाम्भवं च हिलिह्रयं ॥ मिलिह्रयं च गंगे मां पावय हिनयं वदेत ॥ स्वाहांतं स्मारकावर्णो मनुः
पापप्रणाशन ॥ ईश्वरोऽस्य ऋषिश्छंदोऽपि तं गंगाव्यदेवता ॥ ३ ॥ रामचंद्र नाव स्रागते जाग्रोगकस्यतं रक्षां
वरां भाकुवराश्च लकुंभवराभयान् ॥ ४ ॥ करैः संदधतीं स्मेरां कछपस्थां तु रादिभिः ॥ नकूपाभिः स्वपा
पस्पनाशाय भूतिषेविताम् ॥ ५ ॥ कर्णिकायां यजेद्देवीं षडंगेष्वंगपूजनं । नलोत्पारेनुधवलां यमुनां गा
कामपि ॥ ६ ॥ सरयूं नर्मदां चापि गंडकीं वाग्मतीमपि । कौशिकीं च सभ्यप्रेच्यनदास्यो हृद्दले यजेत ।

407

सुराब्धिमासवाब्धिं च उभ्यासिंधुं मधुकमवं ॥ दधिसिंधुं वाप्ये सिंधुं मद्यसिंधुनिरामयं ॥ ८ ॥ धान्यसिंधुरजः सिंधुपिलासिं
धुं च साज्यं ॥ साध्वी सिंधुं कारसिंधु सुधायाः संविडड्वं ॥ ९ ॥ दिग्गीच्छरावकम्पुरेवपूजितेनेवं महीहिरा ॥ अलोभा
न्नाम मार्जेयन्नकृतं पापं विनाशयेत ॥ १० ॥ वर्णालक्षं जपेडामः प न्नः प्रोक्षोदशांशतः ॥ एवं सिद्धमन्त्रमं
त्री मरुदादिकनिर्जले ॥ ११ ॥ देशे तत्वान्नलार्थे नुपश्चयी सम्मारभेत ॥ होमादिसर्वं तीर्थं स्वगंगामावाह
येत्तत ॥ १२ ॥ तत्र कूपादिकं कृत्वा भवेत्स्वतोपदं ॥ कस्य स्थापितपागार्घं समस्तानां दनाशनं ॥ १३ ॥ इय
मादिमसंसारां स्वज्ञोन्नातगव्याक्षरी ॥ शाम्भुमादिकं वारा वेदत्रित्रिवाहुभिः ॥ १४ ॥ मंत्रा गौः सुः ब
डंगानि पुरश्चर्यां तांल्लक्षकं ॥ होमकुम्भादिकं प्राग्वत्सिद्धमंत्रः समाचरेत ॥ १५ ॥ प्रयोगान्जलमध्येन
सिद्धात्प्रोक्षतंमत्र ॥ स्पर्शादवर्णाकालेपि तृप्तिर्भवति भूयसी ॥ १६ ॥ सततं च मतुं जप्त्वा मत्र हंस लज्जे
हुनेत ॥ संयोगात्त्वपि वेश्यास्त्री गीर्वा क्षीरमिति भवेत ॥ १७ ॥ अनेन मंत्रितो यं च घंमे केपि वेत्तया
तस्याः पुत्रा पुजायंते भीष्मतुल्यपराक्रमा ॥ १८ ॥ एतन्मंत्रेण पालकपादतीर्थं सिपेद्धति ॥ मृता
विष्टस्य तत्कालं मृत्तो भवति नान्यथा ॥ १९ ॥ नागेहिलिमिलि हं हुंफो देवितमो मतः ॥ तिथिवर्णास्य
कन्यादिपूजा पूर्ववदीरिता ॥ २० ॥ त्रिशिखीक्षिहृतहुंशों: षडंगविधिरीरितः ॥ एतस्य भजतां जन्मो
त्तीर्णर्थिमराणां भवेत्त ॥ २१ ॥ नागेलजीरमासांदं न नेभगवतीपदं ॥ संबुध्यं तं गंगादपितेनमो हुं तथा
स्वकं ॥ २२ ॥ अष्टादशार्णा मंत्रोयं प्रस्माद्यं पूर्ववत्ततं जपादिना सिद्धिमंत्रप्रयोगान्नाचरेदपि ॥ २३ ॥

॥ ये.तं. ॥
॥ ४०७ ॥

पुत्रजीवफलैर्होमा सुत्रासिद्धिर्भवेत ॥ गुग्गुल्वा रोगनाशः स्यात्स्वप्राप्तिर्हिमत्नः ॥ २४ ॥ लक्ष्मीप्राप्तिः श्रीफलै
श्चलसर्षपैराभिचारकं ॥ जातिपुष्पैर्भवेद्वश्यं जयापुष्पैर्जयो भवेत् ॥ २५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वाग्भवस्या
स्य तु हृदयं ॥ वाग्बीजं प्रथमो मंत्रो नारदाख्यमतो मुनि ॥ २६ ॥ छंदोनुष्टुप् देवतानां वाग्भवी परिकीर्त्ति
ता ॥ वीजं चतुर्वर्गबद्धदीपैः षडङ्गविधिरीरित ॥ २७ ॥ श्वेतां श्वेतनां श्वेतगंधानुलेपनां सुधाकुंभवचपप्रे
चवीणां पुस्तकमेव च ॥ २८ ॥ करैर्दधती पीनस्तनभराभूषिता ॥ एवं ध्यात्वा तु कार्त्तिकायां यजेद्देवी
षडस्रके ॥ २९ ॥ तडधारां समालिनी फलानि विभूषिता तथा ॥ प्रभावती भानुमती भूषणैरन्वि दिशीश्वरान् ॥ ३०
लक्षत्रयं जपेन्मंत्रं पंच च त्वाघेस्तथा हुनेत् ॥ तर्पणादिनतः कृत्वा सिद्धमंत्रः प्रजायते ॥ ३१ ॥ सद्योजातस्य
वाक्स्य जिह्वायां बीजमालिखेत् ॥ मधुनाश्चालेखन्यासो हृष्टवत्सः कविर्भवेत् ॥ ३२ ॥ वाग्भवस्यां गाथांगा
यांपुरश्चर्यां करोति यः ॥ द्वितीयो मंत्रिणाः मिक्षीराणी वाथमो नवाक्र ॥ ३३ ॥ ब्रह्मचारी भूमिशायी श्वे
तांबरः वांछितं ॥ वाक्सिद्धिलभतेपश्यं दानामभिक्षा न्वयायकः ॥ ३४ ॥ रमायया वाग्बीजा सतिष्ठेत् तांचवा
ग्भवी ॥ जपो मयेति चयचंद्रारुणी च तनो विपं ॥ ३५ ॥ वाचमङ्कुतां पुदे स्पिवाहां नमस्त्ववर्णकः पुस्त
दिकं नपाप्तप्रजा पूत्स्य यम्भिच पर्वव नत ॥ ३६ ॥ मत्तवल द्धिरेण्य च ह्यवाचे लिखितं नरल सीदले ॥ स्वाक त्को
नमंत्रं लिखितं भानुवासरे ॥ ३७ ॥ हविष्यभक्षं जीनमो नीलवणावर्जिते ॥ अप्रमिभीनवारैसमाक्षा

408

॥ रामः ॥
॥ ४०७ ॥

१३५

स्याद्विश्वेशोपम ॥ ३८ ॥ अश्रुतंग्रंथबोधाय ब्राह्मचारी जितेन्द्रियः । रहो नृपायमेमंत्री लिखेत्स्वर्णशलाक
या ॥ ३९ ॥ नदेवपायसंभुक्ता ध्यात्वा देवीं शपीनको ॥ स्वप्नेतमर्थअश्रुपान प्रानवोरयस्यरेत ॥ ४० ॥ अ
थातः संप्रवक्ष्यामि मणिकर्णीमनुद्वयं ॥ तारवाक् श्रीरमाकामामायारो मेंमणिकर्णिका ॥ ४१ ॥ नमउँ
निधिवर्णोयं मंत्रः परमदुर्लभं ॥ मंत्रिव्यासो निशाकरीछंदः स्वान्माणिकर्णिका ॥ ४२ ॥ देवतानंदनेत्रं
सिद्धिप्रत्यर्णैः षडंगकं ॥ वीजपुरंदरस्तहस्तेरामेदीवरमालिकां ॥ ४३ ॥ वहंतीं त्रिःध्येनवक्त्राम्मस्काचंद्रसि
भावना ॥ पश्चिमाभिमुखीमेरापमस्यपक्षमालिका ॥ ४४ ॥ नानालंकारभूषाढ्या ध्येयाश्रीमणिक
र्णिका ॥ लक्षत्रयंजपेन्मंत्रंजुहुयात्तद्दशांशतः ॥ ४५ ॥ पुण्डरीकैस्त्रिमध्वक्तैर्यजेत्सांगंगयालमं । आव
हकलशेदेवींपूजयन्त्रपुजंजपेत ॥ ४६ ॥ तत्केवाराग्रहस्था यद्वाब्रह्मत्रिनिरोधनं ॥ यम्पयेतस्याद्व
योमुक्तिरोगपीडाविनश्यति ॥ ४७ ॥ भूतप्रेतपिशाचानां मोक्षदं परमेमतं ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदश्चायंध
नधान्यसमृद्धिदः ॥ ४८ ॥ वंशवृद्धिकरः श्रीमंः काशीवासप्रदायकः ॥ तारामंमणिशकोतेकार्णि
केप्राणवालके ॥ ४९ ॥ नमश्चान्दशार्णोयंपुरस्ताखंपरवंवमतं । पदैः संपुटांकृत्वाणषडंगविधिरी
रितः ॥ ५० ॥ एतत्स्यापासको यातिदुर्लभोपिशिवालयं । अथरेचाम्मुंवक्ष्येवर्मकामार्थसिद्धि
दं ॥ ५१ ॥ पंचमेकलकन्यायेनर्मदायेनमादिकं ॥ सोमिंद्रवायेरेवाग्नेसंपूर्वंपदद्वयं ॥ ५२ ॥

सपादिमप्रकल्प्यायैहृदयं देववर्णकं ॥ भर्गवर्पिरपिनेत्रं दो देवता मर्मदामकाः ॥ ५३ ॥ ङेनैः पृथकं
चपदैः समस्तैरंगकल्पनं ॥ कनकाभां कच्छपस्थां त्रिनेत्रां वरभूषणां ॥ ५४ ॥ पद्माभयसुधां कुंभ
वरहस्तां कुचोन्नतां ॥ मध्यदेवीं षट्दलेषु षडंगानि प्रपूजयेत् ॥ ५५ ॥ शोणांस्पोतिष्पर्नत्वा
पिवाम दक्षिणांगे यजेत् ॥ ५६ ॥ लीभोदयोदिग्गीशोघ्राः पद्मापूर्वदीपिवु ॥ नक्षत्रवेदुने
त्रपैभुक्तिमुक्तिसदोभवेत् ॥ ५७ ॥ ७५६ ॥ इतिश्री मं० भै० शिवप्रोक्ते भैरवादिमंत्रकथनंना
मष्टात्रिंशः प्रकाशः ॥ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ रात्रौ भाग्यवतां देवयक्षरक्षापिता यते ॥ उग्रहेतुत
याउः त्वदानंते छक्किन छिजाः ॥ १ ॥ कथं स्यात्स्थिरसंपत्तिः संततिश्च कथं क्रिया ॥ साधके
स्तत्र कर्तव्या सिद्धिः केषां प्रजायते ॥ २ ॥ ईश्वर उ० ॥ अथ यंत्रविधिं वक्ष्ये सर्वतंत्रेषु गोपितं ॥
सिद्धस्यापि विना देव यत्र सिद्धिः प्रजायते ॥ ३ ॥ सभाग्यं यंत्रकार्य्यं नु सिद्धस्यापि तदा भवेत् ॥
डःस्वप्रदर्शनं पूर्वं तदा यंत्रं न जायते ॥ ४ ॥ साधके सुशुभे घस्रे समारभ्य ह देवता ॥ स्वप्नाह्नि
दिवसं भूमौ हविष्याशी जपेरतः ॥ ५ ॥ दानयंत्रं करिष्यामि तन्मते स्वी ह्रीं प्रभो ॥ स्वप्ने च देवेशं
तदंगन्स्येन पूजनं ॥ ६ ॥ प्रदोषसमये कृत्वा स्वयेत्रि दिवसं भवी ॥ तर्नाये दिवसे रात्रौ यथा
स्वप्नं प्रजायते ॥ ७ ॥ तथैवाहतागर्हि त्वान्यसत्स्वप्ने बालिवि कुषं ॥ सत्स्वप्ने वाथ दुःस्वप्ने तेवं कु

409

र्यास्त्रिषेषिन ॥ ८ ॥ जीवसंस्थापनं यंत्रे कुर्यात्तेन फलं भवेत् ॥ षट्कोने साधकपदं मध्ये वीजार्णतो लिखेत् ॥ ९ ॥ द्वितीयां
तं साध्यमधः कुर्यात् हंहं च पार्श्वयो ॥ हंसोः यन्त्रस्य जीवः स्यात्साध्यभागाद्धालिखेत् ॥ १० ॥ हंसः सोहं मनोरस्या लि
खेदेकैकमक्षरं । ईशानादिषु कोणेषु दक्षिणाङ्गे इदं यं ॥ ११ ॥ उद्धयं गात्र पार्श्वे यद्वर्णाद्यो लिखेन्नक्रमात् ।
लं वं मक्षं तथा यं यं सं तं पूर्वादिके लिखेत् ॥ १२ ॥ ईशानं पूर्वयोर्मध्ये क्रों ह्रीं वामभागे सौम्यया ॥ एवं दिक्पालवी
जातिदशादिक्षु न्यसेत्तु क्रमात् ॥ १३ ॥ यंत्रराजाय विद्महे वरप्रदाय धीमहि । तन्नो यंत्रः प्रचोदयात् यंत्रगायत्रिक
त्रैयं ॥ १४ ॥ एतस्याः प्रतिकाष्ठायां लिखेद्धां त्रयं त्रयं ॥ वह्निः प्राणप्रतिष्ठाया मन्त्रं सर्वत्र वै जपेत् ॥ १५ ॥ एवं
नु लिखितं यंत्रं भवेत् सिद्धिप्रदायकं ॥ स्थलाञ्जमो भूर्जपत्रे क्षौमे चामाऽपत्रके ॥ १६ ॥ यंत्रं विलिख्य गुटिकां व
ध्वा मस्तके वा वहयेत् । लाक्षयाच्छादितं स्वर्णे रूप्ये ताम्रे थवा क्षिपेत् ॥ १७ ॥ यद्देवतार्कयंत्रं स्यात्तद्वीजेन च पूजये
त् ॥ तदभावे पादकर्णियंत्रपूजां समाचरेत् ॥ १८ ॥ अष्टोत्तरसहस्रं तु मूलं जप्ता हुनेद्धृतं । तत्तत्कालेन संसिक्तं
हुत्वा यंत्रं नियोजयेत् ॥ १९ ॥ सूक्ष्मवस्त्रे गन्धे वापि तत्र दिष्टार्थसिद्धये । उपास्यस्यावाभून लिखियन्त्रं सिद्धि
विचार्पितं ॥ २० ॥ अनुष्ठानेव सर्वेषां यंत्राणां सिद्धिमाप्नुयात् ॥ मंत्रोद्धारं प्रवक्ष्यामि तत्रोचारः सबिंदुक
२१ ॥ अङ्कुशस्याहारसञ्चार्थं एं ऐं श्रौं श्रौं ततो वदेत् । हं यं रं वं नमो लं डे कं खं घं गं पितृक्रमात् ॥ २२ ॥ वशी
स्वमायह्याद्वित्रिवर्णी चाद्येन जपयेत् । वर्गेषु प्रोक्तरेन ञां बे समेवं द द्वि वर्णकः ॥ २३ ॥ अविस्या दक्षिणा

मूर्त्तिगायत्री छंदई रितं ॥ चामुण्डेश्वरी देवतास्य षडंगानि समाचरेत् ॥ २४ ॥ स्वरहीनैर्ईयाद्यैर्व्यमंत्रार्णैः पंचपंचभिः ॥ गुदे
लिंगे नाभि हृदः कंठे भ्रूमध्य केशायाः ॥ २५ ॥ शिरसि ब्रह्मरंध्रे च क्रमान्यसेत्रववरान् ॥ बुधे प्राग्दक्षिणोदक्षपश्चिमे
ष्पुष्ठ्वेषु च ॥ २६ ॥ हं दं रं वं लं मित्रि वर्गिजान्यसेत्ततःपरं ॥ तथा करोरुमूले च कूर्परे गुल्फसंधिषु ॥ २७ ॥ दक्षवामक्रमे
णैव ड्डादि वर्गं चैत्रादिकं ॥ वर्गान्न्यसेत्तथा पादाग्रके मूले च जानुनी ॥ २८ ॥ तथा संध्याद्वे गुल्फौ नो गुल्फयोरपि दिमा
दिकान् ॥ उदरे पार्श्वयुग्मे च नाभौ पृष्ठे च पादिकान् ॥ २९ ॥ गुह्य हृद्भ्रूकुटीमध्य शाखासान्विन्यसेत्क्रमात् ॥ ततो भू
तं लिपिं ध्यायेत् त्रिनेत्रां चंद्रशेखरं ॥ ३० ॥ वराक्षमालापुस्तानि कपालं च दधतं करैः ॥ लक्षं पुनः प्रजपेद्युतं तिले
र्हुत्वा च तर्पयेत् ॥ ३१ ॥ एवं भूतः लिपिसेव्या यंत्रसिद्धिः प्रजायते ॥ श्रीविद्याराधने चापि समर्थो जायते न
रः ॥ ३२ ॥ अथादौ संप्रवक्ष्यामि भैरवं यंत्रमुत्तमं ॥ भूर्जपत्रे लिखेत्पश्चात्कुंकुमेन मदेन च ॥ ३३ ॥ लिखेद्भूपिति
नमध्येऽमुकस्येति नद्भूर्वतः ॥ अमुकं चैस्य धस्याने वशांकुर्विति पार्श्वयोः ॥ ३४ ॥ इत्यादिकं लिखेत्कर्मपदं ज्ञात्वा
त्रिते बुधः ॥ अल्ब्ल्भोगे केसराणां गां गीं गूं गैं च गो ॥ इति ॥ ३५ ॥ गच्छेति वि लिखेत्पत्रे पूर्वाशादि प्रदक्षिणं
हेरंबमालामंत्रस्य प्रत्यक्षराणि कान् लिखेत् ॥ ३६ ॥ ह्रीं क्लीं ॐ गं नमः सर्वदेवान् विघ्नाधिपं वदेत् ॥ सर्वार्थसिद्धिदा
ये त्रिसर्वदुःखपदं वदेत् ॥ ३७ ॥ प्रणाममाप्यस्वेहि भगवन्सर्वान्वादय ॥ संभयाद्दितयं हुं गां गां नमो वाहिगेहिनी ॥
३८ ॥ ऋक्त्रिऊं ह्रां इति मंत्रोयं प्रोक्तः षट्पंचवर्णकः ॥ एषा ह्रहिः प्रकर्तव्यं वर्णैर्लिखितं यंत्रकं ॥ ३९ ॥ तत्र प्रथमवीथ्यां तु

लिखेत्स्वाग्रामध्यदक्षिणां ॥ तज्जा वीजानि परतः संसंवीजैः सर्वं इष्यते ॥ ८० ॥ ततश्चतुरश्रिकां कृत्वा श्वेतसूत्रेणावेष्ट
येत ॥ स्पृष्ट्वा वाग्नि संवंधनत्रिलोहे निधापयेत ॥ ८१ ॥ जपादिमालामंत्रस्य कुर्याद्द्रेवं मंत्रवान । सुपिनद्धेदः
इमसूक्ष्मं यंत्रं दद्याद्दर्भादिकं ॥ ८२ ॥ वह्निकोणमध्ये श्रीवीजपुटितं पुत्रागं लिखेत । साध्यनाम च तन्मध्ये तद्वाह्ये इ
दलं लिखेत ॥ ८३ ॥ कामवीजं प्रतिदलं वाह्ये षोडशपत्रकं । स्त्रीवीजं तद्दले लेख्यं तद्वाह्ये वा लिखेत्सुतः ॥ ८४
चतुर्विंशद्दलं पद्मं तत्रवर्णानि मा लिखेत ॥ चतुर्विंशत्यक्षरस्य गायत्र्याश्च मनोः सुत ॥ ८५ ॥ तत्कांगं गगनाप
नयवरलवरदसर्वजं । तं चेव शमे सुःकाननमस्त्वा तामसुर्मेत ॥ ८६ ॥ द्वात्रिंशद्दलपद्मं तद्वाह्ये तत्रसंलिखेत
कादिभांतान्समाकाणान्सविंदूंस्तत्र संवद्ध्येत ॥ ८७ ॥ वज्राष्टकपुटं कुर्याद्धतुरस्रं मनोहरं ॥ तस्य कोणेषु लं
वीजं लिखेत्सर्वतः सुत ॥ ८८ ॥ वारुणामनलं लं ले, व्योमधर्तं डस्प्मपुषं । तद्वाह्ये तु वंवीजेन तद्वहिर्हृतेन
युग्मकं ॥ ८९ ॥ हृंवीजेरादिवीप्यां ततो वह्ये दधरेकुशो । वीजंचाष्ठेन योलेख्यं महागापनैरिदं ॥ ९० ॥ यंत्रं भूर्जे
वापयो वा वसने वा समलिखेत । गोरोचनागोमयं यः कस्तूरीकेसरी तथा ॥ ९१ ॥ सुधयाच लिखेद्यंत्रं ते
रवनीस्वर्णहूप्यजां । एतद्यंत्रं हृतं येन तत्स्येवेत्योनरोभवेत ॥ ९२ ॥ न दह्यते वह्निमासोन भयं तस्करान्नपात ॥
रणे राजकुले द्यूते संग्रामे शत्रुसंकटे ॥ ९३ ॥ स्त्रैवतिजत्वादेवा सर्वदा स जयी भवेत ॥ सुतापिकारक्षेयुक्ते
रक्तस्वगो लिखेच्चनन ॥ ९४ ॥ रक्तपुष्पादिमिश्चैव नैरघेः पाद्विजये । मनोत्तांच ततो स्रप्तिं कृत्वा तडदोक्षि

पेत् ॥ ५५ ॥ प्रभापयेद्वह्निं पाञ्चोत्समाहात्म्यियमानयेत् ॥ जप्त्वा यंत्रं च बाहुज्ञानेयं त्र्यंत्रं वन्हौ धृतं तदा ॥ ५६ ॥ अवश्यं पेवश्
येत्रार्थ। विद्वेषणं मथो च्चाने ॥ विद्वेषिरक्तसंघट्ट श्मशानांगारेण च ॥ ५७ ॥ लिखेद्यंत्रं नृमनकवह्नेप्लेवेन
विद्रुजः ॥ सम्प्रवक्तं पूजयेद्द्वंद्वदेषमेन धुजागृके ॥ ५८ ॥ स्थापयद्वेरिसं घस्पविद्वेषां जायते महान् ॥ स्तंभ
नं वक्ष्यते चाथ तलेरेवंयंत्रं शिलातले ॥ ५९ ॥ पीतद्रव्यैः पीतपुष्पैरर्कपुष्पैः प्रपूजयेत् ॥ पीतसूत्रेवेष्ट
यित्वा साध्यस्य स्थापयेदसूत्र ॥ ६० ॥ नरेहन्पान्त्वथमा च लिखेत् स्तंभकारके ॥ वाक्स्तंभं च गतिस्तंभंक
रोति तत्र ॥ ६१ ॥ श्मशानांगारमध्यान्नृमनवह्ने समालिखेत् ॥ मरणाख्याः क्रोधसंयुक्ताः पत्रयेद्दंदनादि
भि ॥ ६२ ॥ निखातं शवभूमौ तदवश्यं मारयद्रिपुं ॥ उत्खातमेतस्य यस्मात्तौ तत्रंयेते नु शांतिकृत् ॥ ६३ ॥ मह
गणपतये त्वद्ग्रोक्तं षट्कर्मसिद्धिदं ॥ द्वितीयमथ वक्ष्यामि यस्याः काली दृदायकं ॥ ६४ ॥ कृत्वा षट्
कोणमादौ तत्स्य मध्ये त्रिकोणकं ॥ ॐकारं तस्य मध्य स्यमध्ये गं बीजमालिखेत् ॥ ६५ ॥ त्रिकोणेषु बहिर्दि
क्षु श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं समालिखेत् ॥ षट्कोणस्य च कोणेषु पूर्वेशादिक्रमेण च ॥ ६६ ॥ ॐ श्रीं ह्रीं श्रीं
ग्लौं स्वं गं च लिखित्वा अष्टदले लिखेत् ॥ तेष्वा परिखित्वतमसो वर्णात्रयं त्रय ॥ ६७ ॥ गणपतये इत्यादि वर्णे
कं चाष्टमे दले ॥ कार्णितस्य वहिर्वृत्तं पंचकं प्रथमे लिखेत् ॥ ६८ ॥ विष्णु। द्वितीये पकारादि क्षरांगा द्विती
यके ॥ स्वकारादिअकारांतान्यस्त्रन्तृतीयके ॥ ६९ ॥ अं वीजे च हृये मध्ये च्छौं वीजेन तमो वहि ॥

१३२

चतुरस्रद्वयं कुर्यात् स्त्रीणामेर्थयादपवेत् ॥ २० ॥ पुनःपार्श्वे क्रमं यंत्रमष्टस्रे रौ रविष्टयेत् ॥ मत्स्यागमापनेर्यंत्रं
लेख्यं हेमशलाकया ॥ २१ ॥ अनङ्गकं च काश्मीरं कस्तूरीरोचनान्वितं ॥ मेलयित्वा विभागेन पिष्टो चंद
नवारिणा ॥ २२ ॥ स्वर्णपदे थवा भूर्जे क्रमडोणप्रतिष्टके ॥ आयुरारोग्यसंपत्तिकीर्त्तिहृत्प्रीतिवर्द्धनं ॥ २३
अथ यंत्रं वक्षामि हरिडागणपस्य तु ॥ लिखेदष्टदलं पद्मं कर्णिकायां तु वर्त्तुलं ॥ २४ ॥ तस्य मध्ये साध्यनाम
वेष्टितं प्रणवं लिखेत् ॥ प्रणवस्योदरे ग्लौं च हृन्तस्य जठरे तु गं ॥ २५ ॥ गकारमध्ये ऽंकारं ततः पश्चादि
ग्दले ॥ भूवीजोदरगं हुं च दक्षिणादिषु विन्यसेत् ॥ २६ ॥ आग्नेयादिकपत्रेषु केवलं ग्लौं समालिखेत्
कमलं बाह्यतो लेख्यं चतुरस्रद्वयाकृतिं ॥ २७ ॥ अष्टकोणं तस्य कोणाष्टके भूवीजमालिखेत् ॥ त
स्य गर्भे वकारं च सविंदुकोणमस्तके ॥ २८ ॥ कुर्याद्वह्निसिमुंडं तितेर्वी मध्ये वहं लिखेत् ॥ तद्वहिश्च
तुरस्रं च ग्लौं तत्कोणेषु संलिखेत् ॥ २९ ॥ गंकारं दिक्षु विलिखेत्तस्य कर्त्तव्यतोच्यते ॥ आदित्यबुधभ
क्ताणां मध्ये कस्यापि वासरे ॥ ३० ॥ निशीथे विजने देशे भूलिप्ते गोमयांभसा ॥ पुर्द्दापिर्द्दी पिनेन त्रि
लां मर्द्दकसंयुतं ॥ ३१ ॥ संस्थापयेद्धरिद्रां च सम्यक् प्रक्षालितांजलिः ॥ स्थानादृकाकृणेशस्य मू
लमंत्रेणामंत्रयेत् ॥ ३२ ॥ मृदमानीय समीत्यकर्षया पिपयेद्भवतां ॥ पश्चात्संशोधयित्वा तां पंचविंशति
संख्यया ॥ ३३ ॥ हरिद्रास्य गणेशस्य मूलमंत्रेणामंत्रयेत् ॥ पश्चात्तां लेपयेन्मंत्री भूमे सूक्ष्मे सितांबरे ॥ ३४ ॥

शालिन्यरे रलिखं यंत्रमेतत्कालंमभमाह्वयं ॥ प्रतिप्राणान्प्रभूति हाप्य पूजितं यत्लिकीकृतं ॥ ८५ ॥ गणेशप्रति
मां पश्चादेगण्डस्थंगशोभितां ॥ निर्मायत्रिभिर्भागैस्त्रिशाया स्मद्दि क्षिपेत ॥ ८६ ॥ पुराणं स्थापने भूयः
कुर्यात्सूर्ज्जि विचक्षणः ॥ गंधपुष्पादिभिर्वस्त्रैरप्यर्च्चैगणनायकं ॥ ८७ ॥ शालिवेष्टालिनेस्मप्पसहस्रं सा
ष्टकंपत्रे ॥ संप्रप्पदूरजयेड्जणपातवगौंश्चपुष्पकैः ॥ ८८ ॥ सिक्तोदनेनवैद्यात्रवलिंहरेत ॥ तंडुलान् शा
लिसंभूतान् प्रल्पमानमितानश्चमान् ॥ ८९ ॥ विदलीकृतसमून्ष्व तदर्धे स्वमेलयेत ॥ गुडंदेयं लंभूतो
मालिकेरं वनस्म ॥ ९० ॥ मरिचंमुष्टिमानं च सैधवं च तदर्धकं ॥ तदर्धं जीरकंचाज्यं कुडवावंसमेभवेत
९१ ॥ एतत्सर्वचरुः प्रस्थागाडगेमंदवन्हिना ॥ पचेत्तित्वादनंचैव फणोड़ास्यमहतानपिवयं ॥ ९२ ॥ अमृता
पायसेनाथलड्डुकापूपकादिभिः ॥ कर्पूरवासितैः पूगतांबूलैश्च स्तनादिभिः ॥ ९३ ॥ तोषयित्वा वि
धानेनहरिंडागणायकं ॥ वलिं दत्वाशरावेषु दद्याद्दपरेणतं ॥ ९४ ॥ प्रणम्य दंडवद्भूमौ लस्या लुति
भिरादरात ॥ एवं यः कुरुते नित्यं पंचभिः सप्तभिर्दिनैः ॥ ९५ ॥ विघ्नेश्वरप्रभावेन त्रैलोक्यं सचराचरं संभ
येत्साधकः सत्यं युद्धभूमौ महारिपु ॥ ९६ ॥ स्थापयेद्दे रिपाः सेना व्याकुलास्तंभिता भवेत ॥ देशे
ग्रामे पुरे गेहे समभायां स्थापितं यदि ॥ ९७ ॥ तत्तस्थानगतानां सर्वासन्नृपि विधार्स्तंभयेज्जनान् ॥ शाकिशाको
गतं सप्पकस्तं भयेद्विरीरां महत ॥ ९८ ॥ वश्यारेणगरं ग्रस्थानतलानः स्थापितंतलं ॥ नितांतप्रतिवास्य

412

न्मर्यादायो समीरयोः ॥ ९९ ॥ इति पारकेशालासुक्षराणाक्षवीजपडवारः ॥ अथाखूनृशात्मानतये सर्पान्वल्मीकेष्वा
पदान्चने ॥ १०० ॥ सैत्रेभुशालभारहेतां आयारोगसंभयेस्थितं ॥ स्पर्तिकाशी गन्धेववियांशत्रो विभावतो ॥ १
रेतससंभमनं कुर्याद्दयात्स्थाने निवेशितं ॥ सप्तपङ्क्तिर्वेश्यवैर्वेभुत्स्थाने भुवलिमाहरेत ॥ २ ॥ संभयेदत्विल
विश्वं किपुनर्वेष्ठितं जनं ॥ सफलं सर्वथा हीन हिधानं गोपयेत्सदा ॥ ३ ॥ अथाकृहिकरं वक्ष्ये हरिद्रागणप
स्पतेः ॥ हरिद्रांशोधयेदेहस्थ मृदाप्रोक्षे नवर्त्तना ॥ ४ ॥ लिखिदहृदलं पद्मं कर्णिकायां तु वर्त्तुलं तस्यपृष्ठे
साध्यनाम वेष्टितं त्रपुरा वलिखेत ॥ ५ ॥ पुरा वास्योदरे ह्रीं चतस्याश्चजुठरेतुगं ॥ तद्वहिर्गो साध्यनामसंयुगं
त्पारहिताक्षरैः ॥ ६ ॥ हरिद्राविघ्नमंत्राणों हूं त्रे कुर्यान्त्र हर्ष्टन ॥ ह्रीं कारे वेष्टयेत्तच्च लिखेदष्टदलेषु त
७ ॥ ग्लौं कांवीजेदलाग्रेषु वंवीजं च दिशो लिखेत । विदिक्षु त्रायतरष्टे च पूर्ववच्चाष्टकोणकं ॥ ८ ॥ तस्य
पूर्वादिकोणेषु ङंह्रीं क्लीं कमात्रिलिखेत ॥ विदिक्कोष्ठेषु सालेख्येः शूलात् तकोणगतो लिखेत ॥ ९ ॥ शूलाग्रे
ष्वपि हुंकारेन लोधावर्णचंडयाः ॥ संपुटी कृत्यसंलिखेन्मायां तत्कोणायुग्मके ॥ १० ॥ यंत्रे मा कर्णिकां ए
न लिखितं पूर्ववर्त्तना ॥ कृतप्राणप्रतिष्ठं तद्धरिद्राविघ्नकं क्षिपं ॥ ११ ॥ मुखे संपूज्य तेन लक्ष्मीं स्था
पयेद्धुवः ॥ चक्रिहेलमदायो ह्यागरोशागारराजिको ॥ १२ ॥ रारा वयुगलं रम्यमिमोयानयं त्रवोभ
योः ॥ विमस्पृत्नंगरोशानं कुंकुमैरन्तोर्यजेत ॥ १३ ॥ सिद्धो दनादिनैवेद्यैर्वलिभिश्चोक्तवर्त्मना ॥

॥ मे.नं. ॥
॥ ४१२ ॥

मनोः सर्वगजनप्याने दत्वासाध्याभिधां वुधः ॥ १४ ॥ लंभयह्निनयं यंत्र मंत्राकर्षयुग्मकं ॥ साध्याशागनिभु
त्वोधृत्वा सहस्रं साष्टकं जपेत् ॥ १५ ॥ वलिं दत्वाथ संपूज्य पवि प्रंशं चेदत्रादिकः ॥ द्वितीयेन शरावेण पिद
धीत साधकः ॥ १६ ॥ प्रत्यहं कुर्वतस्त्वेवं सप्तभिर्दिवसैर्ध्रुवं ॥ साधकस्य समायाति संनिधौ वांछितो
जनः ॥ १७ ॥ नृपालस्य सुतो वापि महिषी वा वरांगना ॥ समाख्यः पशुयोषा वा सुरकन्यापि वा तुमे ॥ १८ ॥
आगच्छति न संदेहो मंत्रिसंकोचनेन सा ॥ यंत्रमेतत् लिखित्वा तु तालीपत्रे गुडंभसा ॥ १९ ॥ पूजितं स्थापि
नप्राणमजाद्युष्ठेति षेचयेत् ॥ साध्याशागनिभृत्वोधृत्वा कृथयेत् प्रजपन्मनुं ॥ २० ॥ मदनो मादयेत्का
मविह्वलां सुरसुंदरीं ॥ साधुडंराषष्ठं स्वनस्यगारे हरिद्रया ॥ २१ ॥ सिकयेन मर्दयित्वा प्रकृत्वा साध्याकृ
तिं शुभां ॥ श्वेतार्कछदयुग्मांतः सप्राणान्संनिवेश्यतां ॥ २२ ॥ दीप्ताग्नौ तापयेन्मंत्रं जपेदष्टसहस्रकं ॥
क्षणाद्दायोनि कामार्ता गच्छिता वरवर्णिनी ॥ २३ ॥ नागवल्लीदलेक्षौडलि प्रयंत्रमपि देलिखेत् ॥ साध्यं सं
म्पत्य संपूज्य सेरं तन्मे प्रमक्षयेत् ॥ २४ ॥ सीमंतिनी समायाति निशीथे यौवनगर्विता ॥ यत्रपुष्पमव
स्त्रादौ भक्ष्ये चालिख्य मेरणां ॥ २५ ॥ यंत्रमेतत्स्वदातव्यं क्षणाद्दाकृष्टिकारकं ॥ प्रवाहाभिमुखो
वापि सरित्संगमसीमगः ॥ २६ ॥ अर्पयेत्तन्नौजैः कृष्णैरष्टोत्तरसहस्रकं ॥ शतयोजनदूरस्थां साध्यमा
कर्षयेद्ध्रुवं ॥ २७ ॥ वहुदिनेन किं चात्र स्पृत्वायं प्राणिनं नयेत् ॥ मंत्रमेतं विधानेन महता दाकर्षयेद्धि
ते ॥ २८ ॥ अथ वक्ष्ये महद्रूपं यंत्रं साधनमुत्तमं ॥ यत्रं विलिख्य वेदवीजं मायावीजमथापि च ॥

॥ राम: ॥
॥ ४१२ ॥

413

११९

२९ ॥ तस्याने कामवीजं च काममध्ये तु गं लिखेत ॥ वहिः शिष्टैं मंत्रवर्णैर्वेष्टयेत्तस्य वाह्यतः ॥ ३० ॥ वेष्टयेत्का-
मवीजेन शेषं पूर्ववदेव हि ॥ पूर्ववन्मृत्क्रमं विप्रेशाकुक्षिमध्ये निवेशयेत ॥ ३१ ॥ विधिनास्थापितं प्राणां
शापावेश्य स्थानं यजेत ॥ रक्तामाल्यातुले पात्रे वद्धैः पूर्ववत्क्रमैः ॥ ३२ ॥ यमौ साध्याभिधां दत्वा स्थापितं पू-
र्वसमीरितैः ॥ वरणामानयद्युग्मं च जपेदष्टसहस्रकं ॥ ३३ ॥ साध्यदिक्तत्र गतो भूत्वा मंत्रं मंत्री समाहित-
: ॥ विप्रेशाय वलिं दत्वा छादयेत्तं च पूर्ववत ॥ ३४ ॥ एवं दिनत्रयं कुर्वन्प्सप्रभिर्दिवसैर्बुधः ॥ रक्षोभूता
पिशाचाद्यास्देवदानवयक्षगाः ॥ ३५ ॥ राजानं मंत्रिणं राज्ञां स्त्रीगणोश्वेष्टमाठवं ॥ वशयेत्साधकः
शीघ्रं यावज्जीवं न संशयः ॥ ३६ ॥ निशांशे नाव शिष्टेमंत्रिज देहं विलेपयेत ॥ अचलां कमलां लक्ष्मीं च
स्थाये द्विश्वतेजसा ॥ ३७ ॥ हरिद्रां राजसर्षं चूर्णं शालितंडुलसंभवं ॥ तत्समेनेभुत्रेनापि मधुना सैन्धवे-
न च ॥ ३८ ॥ संमिश्रमर्दयित्वा च पिंडाकारं पचेद्घृते ॥ निर्माय गगनापतेन यंत्रे तद्धृदि तिः क्षिपेत ॥ ३९ ॥
समीरं च जतिष्ठोप्य गंधाद्यैः पूर्ववद्यजेत ॥ त्रिदिनं पूजयित्वेत्थं यंत्रमध्यान्पृथक्कृयेत ॥ ४० ॥ प्रति-
मां भक्षयेत्पश्चात्साध्यो वशगो भवेद्ध्रुवं ॥ शालिपिष्टादिपिंडेन कृत्वा साध्याकृतिं शुभां ॥ ४१ ॥ मृष्टा
विकशान्तं प्राक्पूजितास्थापितां निशा ॥ निवेद्य विद्रा राजाय साध्यमंस्मृत्य भक्षयेत ॥ ४२ ॥ वशयेद्वां-
छितं साध्यं सदा सर्वत्वदा विनं • वाणयंत्रं लिखे मंत्री । ताम्रपात्रादिवस्तुषु ॥ ४३ ॥ सेवे कृत्वा जपेन्मं

पे.तं.
४१३

गोरचनसंसाहकेबुधः । भक्षणाद्वशयेन्नाथं यन्त्रमात्रस्य साधकः ॥ ४८ ॥ चन्दनागुरुकर्पूरनिशाकुंकुमलोच
नाः । मगेभमदसंयुक्ता अष्टांगं विघ्ननाशनं ॥ ४५ ॥ संवीक्ष्य नवशीकारयंत्रमालिख्य पूर्ववत् । प्रतिमां पूर्वव
त्कृत्वा जप्त्वा चाष्टोत्तरं शतं ॥ ४६ ॥ लिपेरन्नेन गात्रन्तु कुर्यान्तोस्य विशेषकं । ईक्षणात्स्पर्शनाच्च च त्रिलोकी
वश्यां नयेत् ॥ ४७ ॥ एवं कृते नरं नारी वशये योषितं पुमान् । चंदनेनैव वा कुर्याद्विधिमेमं फलाप्तये । द्वि
रेफस्थ सदाभद्रामशलीन्चेन्दुवासराः ॥ ४९ ॥ सुपर्णे श्रीफलं विष्णुक्रान्तो तु शमीचर्वीदिनी । वाराहीशालपर्णीस्यांभ
मृपुरी च नलोचना ॥ ५० ॥ सर्वमिश्रकरसेनैव त्रिशाभागार्धसंमितं । पिष्ट्वा वा पाणिधर्यं तोतिमां यन्त्रप्रतिमा
मपि ॥ ५१ ॥ प्राणसंस्थापनं कृत्वा जपेद्दशसहस्रकं । शिष्टं दशांशेनाम्लं कुं कुर्यात्स्नानत्तर्पणो नरः ॥ ५२ ॥ त्रै
लोक्यालेपहेलक्ष्याक्षिरसुर्यादृते विपं । कपिलगोमयंध्याक्षिययि नीदलसंपुटे ॥ ५३ ॥ स्थापयद्रसचर्येत्त
लेपकौतुपिनंममं । पंचगव्येन संपूर्णं पिडाकारं प्रकल्पयेत् ॥ ५४ ॥ अष्टं दरे चलं ङ्गाठिल्वकाष्टे धितले
सप्तद्वत्वं चतुःस्पतन्माध्ये यंत्रमालिखेत् ॥ ५५ ॥ समीरणां प्रतिष्ठाप्य गणांपैतत्र पूजयेत् । त्रयष्टाधिक
शतं मंत्रं जपित्वाथ फलां नरे ॥ ५६ ॥ तां च तेनैककरस्थितिनैपात्रका लोसये थवा । विधायधारयेऽम्भल
लाटे द्विजसाधकः ॥ ५७ ॥ कांतिभूविद्धनारोग्यपुत्रपौत्रयशाःप्रभूत । लभ्यानेककत्रयो भूत्वा दीर्घजीवी ।
भवेन्नृवं ॥ ५८ ॥ परोधानपतेरक्षां भस्मना प्रान्तरोवहं । कुर्यादात्मप्रवृद्ध्यर्थं पाशो विजयसंपदे ॥ ५९ ॥

414

राम.
४१३

180

तस्मै निक्षिप्तयंत्रं निन्ये मंत्री दधा मूरोधसा ॥ रक्षां वरसुवर्णस्थं नःश्रो जाम्बे बध्नाच्च र्तिकं ॥ ६० ॥ निधाय कपि
लाऽस्येन नरवर्त्मा नरकपालके ॥ दीपं प्रज्वाल्य तेनैव जपेन्मंत्रं स्वयं जनः ॥ ६१ ॥ गृहीत्वा कज्जलं तत्र मंत्रमष्टोत्तरश
तं शुभं ॥ नेत्रयोरञ्जयेद्दृष्ट्या भुवा चाञ्चवनीवरा ॥ ६२ ॥ दृष्टमात्रेण वशगा ये त्रिविलविश्वमंजसा ॥ ऽञ्चो
पधीनां गलिकां पिष्टां चंदनवाविना ॥ ६३ ॥ अभिमंत्र्यानयोर्योक्ता तिलकं प्रकरोति ना ॥ सर्वलोक
प्रियाम्भूपादंगमपशांस्त्रित्रंपति ॥ ६४ ॥ आराज्ञवर्त्तिनं कुर्यायावज्जीवं न संशयः ॥ अभ्यागतिश्यायाक्र
न्नादिग्रहं प्रोक्त लक्षणं ॥ ६५ ॥ चंडोपरागसमये संगम्यासनस्थकः ॥ अष्टाविकं समभ्यर्च्य चंदनादि
भिरादरात् ॥ ६६ ॥ शिवोयोर्वंधयेत्रिस्यं सर्वनो जयमाप्नुयात् । संग्रामे विपिनेऽदृष्टं आपदोऽथ भयेऽप
रे ॥ ६७ ॥ आपराधव हारेषु पुनेवादे महार्णवे ॥ पारश्वरसम्भूहे भुसभायां शत्रुसंकटे ॥ ६८ ॥ विजयी जा
यते वीरः कृतकृत्यो निवर्त्तते ॥ परांगनाहृदमध्ये शोभाते मन्मथो यथा ॥ ६९ ॥ नागवल्लीदलं यंत्रं लि
खित्वा रात्रिवारिणा ॥ सप्तारामर्विलंजप्रमष्टोत्तरसहस्रकः ॥ ७० ॥ अर्पितेवाद्धिनं साध्ये वशं नयति
तत्क्षणात् ॥ गाऽस्थे स्वतिले मंत्री कृतिनेसु दृशीकृता ॥ ७१ ॥ यंत्रं विलिख्य तेनैव निर्माय गणनायकं ॥
अभिमंत्र्य हुतं तस्याग्रे भक्षयेद्दारायेत्जगत् ॥ ७२ ॥ नालिकेयं गुडोपेतं चूर्णितं त्रिफलं तुतेन ॥ कावहं कृत
संपातमष्टाविकशतं बुधः ॥ ७३ ॥ संपातं भक्षयेद्यस्तु वश्यमायान्ति सोविरान ॥ कीवह्रस्येनमंत्रहः

साध्यं संविशयं मतं ॥ ७४ ॥ जपेन्मदलक्षं पाति पावदाभुर्न्न शंशयः ॥ वशीकरण यंत्रस्य प्रयोगोयमुदा
हृतं ॥ ७५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि यंत्रमुच्चाटने परं ॥ कर्षं त्वात्रि रवे घंत्रं हुंकारं तस्य मध्यतः ॥ ७६ ॥ हुं
कार मध्ये यंल्लेख्यो नाम साध्यस्य गं तथा ॥ तस्य मध्ये साध्य नाम मंत्रं लिखेत्तत्र मध्यतः ॥ ७७ ॥ हुंवीजेन वद
लाग्रेषु तस्याग्रे च हूं कोणकं ॥ कोणे कोणे त्रिशूले च हूं शूलाग्रेषु विन्यसेत ॥ ७८ ॥ षट्विन्दुलो छिन्नं
कार्य्यं वहिर्हूंजं भूशोभनं ॥ वहिर्डिमस्थानके लेख्यं यंत्रं जेतेन वेष्टितं ॥ ७९ ॥ प्रेतवस्त्रेन तदालेख्यं निशाले
पनद्रवकं ॥ श्मशानांगार सारेण ध्वांक्षपक्षशलाकया ॥ ८० ॥ यंत्रमेतत्समालिख्य स्थापयेद्दारणां त
नः ॥ पितृमंदरिपुन ध्वांक्षे गृहकाष्ठत्रयं तत ॥ ८१ ॥ श्मशाने वहेतं दग्धं भस्माय तडडवं ॥ विप्राचीश गृह
द्वाण्य शर्करारज सा पूजते ॥ ८२ ॥ यंत्रमध्ये प्रविन्यस्य सैरं तकुलिकी कृतं ॥ श्वपालिप्र निशाभागं विना
भस्मा शिविर्नी तथा ॥ ८३ ॥ सर्षपंच क्लिन्नांगारं कपिकं कुंभलं लोविशेच ॥ संपिष्ट्वा त्मजलारेण निर्म्मायगणा
प्राकृतिं ॥ ८४ ॥ तत्र स्यमध्यगं कृत्वापतः शांगान प्रवेशयेत ॥ चकितस्म मदाच्चैव साध्यपाद लपोभजा
८५ ॥ श्रावयुगलं मंत्री त्रिमायास्तत्र चोभया ॥ सर्व्वाणि के यं प्रविन्यस्य कृत्य पूर्व्वेषु दूजयेत ॥ ८६ ॥ म
ताक्षुद्वाद यं वंदं सांपो स्पपञ्जयेत्रुं ॥ साह्री त्राल ऋतं हिह्रो दधि त्वाप रेणा त ॥ ८७ ॥ तिव स्यपेरणो द्वा
रिस्माने ता वायेच्चं ॥ हृलित्र तालयेदेरिसदतं पिरणो ग णा ॥ ८८ ॥ स्थापितेन गणा ये मामाउचा

415

गे तागयन्नेऽक्षं ॥ श्रीयंत्रे वाल्वरानीलस्पे प्राणिनाभयवि हला ॥ ७८ ॥ चतुष्पाठेथ वल्मीके चत्वरे कूपकोटरे ॥ स्थाप
नाद्विग्राजस्य शत्रुस्तु घाटीनो भवेत् ॥ ८० ॥ विद्वेशानतरगंभस्म विन्यसे सप्तस्य भस्मके ॥ भ्रमते फाकवस्तोपि
नानादेशेष्व निश्चल: ॥ ८१ ॥ आसने सयने याने पथि शत्रोर्गतालये ॥ भस्मक्षयात्मनि तस्य भवत्येव न चा
न्यथा ॥ ८२ ॥ अथात: संप्रवक्ष्यामि यंत्रं विद्वेषणाह्वयं ॥ यंत्रे पूर्वादि नेलेखे मध्ये यं च बीजकं ॥ ८३ ॥ यंत्रे
घरुरयंत्र त्रिशूलानि हलोर्ध्वत: ॥ त्रिशूलान्ते तु हूंकारं हंकारेणान्वेष्टयेत् ॥ ८४ ॥ निखानयेश्मशाने न म
रिचं निवं भेच ॥ निलिडी द्विगुणो पिष्ठा हेमपत्रांबुनानत: ॥ ८५ ॥ मृतकर्पटकेनि स्वाहेश यंत्रं पिधानलिखे
न ॥ पंचांगपाभिडस्य काकनीडं चतत्पुनः ॥ ८६ ॥ चिनान्तेऽसं दहेद्भस्म यंत्रमध्ये निवेशयेत् ॥ संहृत्य वि
प्रराजस्य कुक्षिवासांति वेशयेत् ॥ ८७ ॥ शराकं नरमं विघ्नं प्रजयेत्सू वैवल्मेना ॥ पितृमंद भवेपत्रै: हृत्स्प
र्पेंतिविघकै ॥ ८८ ॥ विद्वेषय य द्वयं मंत्रे जपेत्मंयोऽस्पला षट्कं ॥ सहस्रं वा गरावेणानि खने छादितं तत: ॥
८९ ॥ श्रीतयो विधिनानेन विद्वेषो भवति ध्रुवं ॥ आदाय गागायंमंत्री पीतयात्नरा क्षिपेत् ॥ ९० ॥ वैरं प्रजाय
ते शीघ्रं देशनाशाव विद्वयो ॥ रंजयंत्रागतंभस्म ट्ट्री त्वा पथि विन्यसेत् ॥ १ ॥ गद्गनो पादसंस्पर्शाद्विवा
द: सुमहान्भवेत् ॥ देशे ग्रामे पुरे यत्र स्थापितो गाग्यो भवेत् ॥ २ ॥ तिष्ठतां प्राणिनां तत्र वैरं भवति सर्वदा
पारिभद्रस्य पंचांगमेकभागपितं भवेत् ॥ ३ ॥ भागे कामरिंचं रात्रि स्नावनीत्रितयं त्रिवितं संदद्यभावितं

पूर्ववत् मंत्रनामं स्यान्नेष्टतः ॥ ६ ॥ विकारांगैरिरिणोम्मृत्प्रिकुर्यात् कुम्भादमकोटि रनिखिद्रेषरागेणोक्तं मारणं कथ्यतेधुना ॥ ३
पूर्वोक्तं यंत्रमालिख्य हुंकारेन स्पगार्भतः मायाविद्रेर्ज्ञाबीजे हुंकारेन समालिखेत् ॥ ७ ॥ लेख्यदले षट्त्रि
बीजेन बाह्ये षट्कोणकं लिखेत् ॥ चतुरस्रं हृदयस्याथरं तत्कोणगं हूं केलिखेत् ॥ ८ ॥ त्रिकोणांत बहिः काष्ठं त्रि
कोणोध्वरं लिखेत् ॥ मध्ये छेदयेत् नाम ततोवन्हिकोणोभवर्मकं ॥ ९ ॥ तद्बहिर्वन्हिकोणोभवन्हिबीजं समा
लिखेत् ॥ त्रिज्ञां भुजांसमालिख्य मध्ये तत्कर्पटके न्यसेत् ॥ १० ॥ चिंतागारस्थितो नित्यंमसेः काकपक्षशलाकया
यथोक्तं विलिखेद्यंत्रमेतन्मारणनामकं ॥ ११ ॥ करारामश्मशानघाटस्थितोगामयनिवसहृदा ॥ मनुहिंश्चरेण
से लिख्य पिष्टशापस्थिवा ॥ १२ ॥ कारस्करस्य पंचांगैर्जनीजंबुकास्थजा ॥ पिष्टा कर्पटेशावेलि स्वासे
संपुटेक्षवत ॥ १३ ॥ समारेचषष्ठिहुत्वा ककन्या गणाचिंतनः ॥ यंत्रं तद्स्येमस्थेनुनः श्मशाने प्रतिष्ठये
त ॥ १४ ॥ सानमयसमबुद्धोगणोज्ञागारस्थितकां ॥ निवमूलमदं चापि कर्कभस्मतसंभवं ॥ १५ ॥ श्मशान
मृत्तिका नद्यनुकरवीरउमूलजं ॥ कुंभकारकरस्यहस्तमृत्तरस्यानतांमदं ॥ १६ ॥ पिष्ट्वा शरागुणलेकचाचा
स्तवज्रोमयो ॥ तद्यंत्रेवारणपंचापि कलपुष्टं पूपूजयेत् ॥ १७ ॥ कालरभैवेःपत्रैस्तैर्वचोज्जयथाविधि
उत्कंठत्रपद स्थाने साध्यनाम निवेशयेत् ॥ १८ ॥ मायायद्बयशर्वत्रस्तरसंसाहकं जपेत् ॥ दक्षिणाभिमुखो
भूत्वा रात्रौ स्थिंदूनवामरे ॥ १९ ॥ चत्वरेपिश्मशानेपि स्थापयित्वा ॥ वल्मीकेकोटरेवापि कारस्करतरुडवे ॥ २० ॥

416

पिधायास्य शरावेणाति दृढस्य बलिमाहरेत् ॥ साध्योयं पुरं पाति स साहाय्यैरपीडितः ॥ २१ ॥ अमोघार्द्धायंत्रेन
द्विविधानेन विडंतंभं ॥ भूदेवव्यतिरिक्तेषु राजवैरिषु योजयेत् ॥ २२ ॥ नपोपिकारयेद्यः स कर्त्तारं नोथ्येद्ध्रुवनेः
कर्त्तायि न द्रुतां शोन प्रायश्चित्तं समाचरेत् ॥ २३ ॥ एतान्सुकान्ति यंत्राणि हरिप्रागणानम्यत्र । षट्षट्कर्म्मकरा
णि पाम्भुगोपनीयानि यत्नतः ॥ २४ ॥ अथ वक्ष्ये मातृकायां यंत्रं साधकसिद्धिदं । अष्टपत्रं लिखेत्पद्मं मातृके
त्र मध्यतः ॥ २५ ॥ हसौः इति नपालेख्याः केसरे षोडश स्वराः ॥ पत्रेषु विलिखेत्पश्चान्वर्गपंचाक्षराणि च ॥ २६
ककारादिनि चोत्सेन पत्रे चापिषु न लिखेत् ॥ अइउच तथा मंत्राः पंचवर्गाः क्रमद्वयात् ॥ २७ ॥ हत्रक्षपावृतं वा
ह्यदलमेतत्कारयेत् ॥ चंठंवीजानि तद्वाह्ये विलिखेद्दिगष्टके ॥ २८ ॥ तस्योर्द्ध्वं भूपुरं कुर्यात्ड चने यंपुदर्शी
ता ॥ एवं यंत्रस्य मध्यस्थं नाम कृत्वा प्रयोजयेत् ॥ २९ ॥ प्राप्तनमूर्त्तिद्विरोविंडमध्यस्थे सर्वसंपदे ॥ अभिषे
काच्चवरस्तांस्कृतना श्रोहकल्पिते ॥ ३० ॥ स्थापना हृत्द्देशादौ यंत्रं सकार्थसिद्धिदं । सुवर्गोरजते ताम्रेपदे
वा यत्रं समुद्धरेत् ॥ ३१ ॥ यस्य प्रतिष्ठा कुर्वीत देवीं तत्रोर्चयेत्सुतः ॥ एष सूर्ययंत्रे जपे मंत्रम हृणेजरामस हस्रकं ॥ ३२
मातृकारीतो यंत्रेति खनेत्र वरातले ॥ तत्र सम्यक्पूजयित्वाम्रदा भूमिं चपूरयेत् ॥ ३४ ॥ तन्मण्डपरिसं
स्थाप्य स्वभीष्टदेवतोत्तम ॥ सत्रिधंदेवतायाः स्योत्स्तावकः सुखमाप्नुयात् ॥ ३५ ॥ अथो लिपिसरोज
स्यावक्ष्ये यंत्रं सुसिद्धिदं । लिखेदष्टदलं पद्मं तन्मध्ये ज्ञानितो मतं ॥ ३६ ॥ ह्रैं हैं ज्ञातिमवेत्सुभक्तानमोक्तःसमच

र्णकः ॥ शान्तिमेनम हले भूपूर्वादिषु लिखेत् क्रमात् ॥ ३७ ॥ हकारपुटितं क्रोंवं एकारं तं नतः पुनः ॥ ङं नेमंत्रं लिखेत्तम
ष्टमंत्रपुनर्लिखेत् ॥ ३८ ॥ सिद्धादिचक्रे साध्यस्य नामाद्यर्णः स्थितो भवेत् ॥ यत्र कोष्ठे तत्र संस्थैर्वर्णैः साध्यस्य
नामकं ॥ ३९ ॥ पूरयित्वाष्टमर्मपत्रे लिखेद् यथाविधि येन ॥ हन्नेन्नतंत्रस्थं ज्ञात्वा काशाख्येन तीक्ष्णया ॥ ४० ॥ चंदन
स्य पट्टे लेख्यं घिजं यं पेति उमरं ॥ सर्वशक्तिकरं तातोरो हितापाश्च दयेसति ॥ ४१ ॥ साधकस्य करे बद्धं पर्वीक्ष
फलमादिशेत् ॥ एतन्माएवदेवा म्नवक्ष्येऽनुज्ञात्मोरणं ॥ ४२ ॥ यत्रे प्रान्तस्थाष्टदले कार्णिकायां मनुं स्थिमं ॥
स्थिये कारे राय नमः प्रोक्तात्मा । ष्टक्षरो मनुः ॥ ४३ ॥ ततो मध्यादष्टदिक्षु वर्णान्यं पुटितान् लिखेत् ॥ इमं
छे दर्वतो हें च कं चं दन्तं पमेव च ॥ ४४ ॥ यरां चैत्य त्रिषु पत्रेवाष्ठन्नाम समा लिखेत् ॥ सिद्धादिककोष्ठस्य
वर्णसंपुटितं रिपोः ॥ ४५ ॥ वह्निनमोवि ष्टनीयं वायुमंडलचक्रतः ॥ पहिंडलांछितं हूनावे ष्टितं रसको
णकं ॥ ४६ ॥ वायुमण्डलमेतत् न्यान्वान्यांप्ये दादयेत्सति ॥ तालपत्रे लिखित्वा रेखं ष्ममध्ये निखोययेत् ॥
४७ ॥ अवश्येन स्य वह्नु स्या देहल्याथः प्रदशिते ॥ यदा नदा भये छत्रो न्वोटा नात्र संशयः ॥ ४८ ॥ अष्टपत्रं लि
खेत्स्य प्रकर्णिकायां लिखेत् मनं ॥ हरोम्वरारो ः फट् नमोमन्त्रं ष्टोकः स्मृतः ॥ ४९ ॥ अष्टपत्रेषु लेख्यं तिरको
रपुटितानि वै ॥ तुं ई खं ढं टं चं पंच फं सचेति - रष्टयेत् ॥ ५० ॥ त्रिकोणे नाष्टमे पत्रे राव्यो नाम लिखेद्यथा ॥
सिद्धादिचक्रे विपचो येवराख्यामिश्रसंयुतं ॥ ५१ ॥ ओमादये कृत्रिकाये: शत्रुवमेम माला लिखेत् ॥ स्थश्यां शाम्भांगा

417

रकेशाग्निसंसाध्यः सराग्रमानिधि ॥५२॥ एतेन मष्टदले स्थाप्य नाममन्त्रार्णवेष्टितं । काश्मीरीयाय काप्यां तु र्भू
र्जेपत्रे लिखेन्नरः ॥५३॥ अर्चयित्वा करं चैव नन्दधीया ह्यभ्यजेत्पले । सर्वत्र कुरुते रक्षां यंत्रमेतन्नु दुर्लभं ॥५४
अथ यंत्रांतरं वक्ष्ये प्राग्वदष्टदलं कुरु ॥ तत्कर्णिकायां विलिखेत् ॐ ह्रौं विघ्नवरं विभुः ॥५५॥ पत्रे हृदं नन्दसार्णि
दलेषु विलिखेत्क्रमात् ॥ प्रादक्षिण्येन पूर्वादि वर्णं त्वं बीजसंपुटान् ॥५६॥ अं क्रों वंष्टं तं चटेवे धं लन्त्वष्ट
मपत्रके ॥ प्राग्वल्लाभं चपित्रार्णयुगं सम्यक्कोमा लिखेत् ॥५७॥ ततस्तेद्वैष्टये त्स्यप्रान वं वं द्रे .मुशोभने:
कोष्ठद्वये पंचयुक्ते रेतत्साये शमंडलं ॥५८॥ पूर्वाषाढास्तनक्षत्रेति विद्धकोदयेसति ॥ कुंवंदनादकेनैत
द्भूमें श्वेड हृत्पदं ॥५९॥ अष्टपत्रं लिखेत्पद्मं कर्णिकायां लिखेत्स्मरं ॥ क्रौं तंजगो यलं डोक्षा लुके यं
त्रो नवाक्षरं ॥६०॥ लिखेद् दष्ट दले प्राग्व-पादक्षिणो तलक्षपटात् ॥ लं लं गं जं वं डं दं वं लं प्राग्वचा ष्टमे दले
६१ ॥ साध्य नामार्णकान्सिद्धं प्रात्र स्यवायतः ॥ भूपुरं चाष्टवज्राघ्ये लिखेद्भूर्जे गैरिकैः ॥ ६२ ॥ हृत
ल्ले संधौ करं भूमौ लम्यक्रिकास्थले ॥ लिखितं मे रिकेरोत्तन्त्सर्वोपद्रवनाशनं ॥६३॥ वक्षे त्रिपुरमे
रव्याख्यं त्र स्ववार्थसाधकं ॥ नव योन्यात्मकं सम्यक्त्रिकोणं तत्स्यमध्यतः ॥ ६४ ॥ यां यो नितां समारभ्य
प्रधो पाणान प्रदक्षिणां ॥ समाप्य कुटमे के कंलिखेत्रानि वदास्यरं ॥६५॥ रकारं चैव सकारं च रेफ मेका
रसंपुटं ॥ नादविंदुसमायुक्तं मध्ये योनौ विदं लिखेत् ॥६६॥ हंकारं चैव सकारं च ककारं च तथा लरौ ॥

॥ पे.तं. ॥
॥ ४१७ ॥

नादेविंदुयुतेईकारेयुतौतथैलेखितं ॥ ७ ॥ हकारंचवखवाडं॰चरेफसौकारसंयुतो ॥ विसर्गोपिविदंक
टेनमायविलिखेत्ततः ॥ ८ ॥ पुनरेमानिकूटानिचतुःसप्रादियोनिषु ॥ हृत्रदयंत्रनाम्पवी॥षिकायांप
वेष्टयेत ॥ ९ ॥ सर्वाङ्गुप्नेमान्नकारौसलवारुवाष्टकोणार्कं ॥ तन्त्ररत्नदयेनैवकर्तव्यंनत्रसंलिखेत
१० ॥ कामबीजंतुकोणेषुयत्रमेनवेष्टयेत ॥ लोक्षयाचत्रिलोहेनहेमसंपातसाधितं ॥ ११ ॥ वाङ्म
लेहृतंपुत्रपौत्रायुःसुखदंहरेत ॥ नानारोगानृजपदद्यात्तंग्रामेनात्रसंशय ॥ १२ ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यो
मजेषट्कोणमालिखेत ॥ ससाध्यंतस्यमध्यतकामबीजंसमालिखेत ॥ १३ ॥ कोणेषुपिलिखेत्का
मंवह्निःषोडशपत्रकं ॥ कुर्यात्पत्रेषुविलिखेत्कामबीजानिनवह्नि ॥ १४ ॥ कृत्वाहृत्रदयंपीष्याहं
बीजेनप्रवेष्टयेत ॥ नवह्निचतुरस्रंचकुर्याद्यंत्रंविलेखयेत ॥ १५ ॥ गोरोचनाकुंकुमाभ्यांसं — लो
भाग्यकारकं ॥ करोतिकविताकीर्तिसाधकस्यनसंशय ॥ १६ ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामित्रैपुरंस्त्री
वशीकरं ॥ आदौलिखित्वाषट्कोणांतमध्येकामबीजकं ॥ १७ ॥ काममध्येतुईकारंदमेषुविलि
खेद्ध्रीं ॥ षट्कोणासंधौसंकारंसर्वस्त्रींकारवेष्टितं ॥ १८ ॥ त्रिपुरेदेवि — प्रहेकामेश्वरीयधीम
हितन्नो — प्रचोदयात ॥ १९ ॥ त्रिपुरायैत्रगायत्रीजप्त्वामंत्रेनलेखयेत ॥ तेनयंत्रभवेत्स्त्रि
द्धिनिर्तंनात्रसंशय ॥ २० ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामिपंचवाराणेष्टरिमतं ॥ यत्रपंचदलेलिखादौकृत्वा

॥ राम: ॥
॥ ४१७ ॥

418

१०८

नेत्रेन्द्रमं लिखेन् ॥८१॥ ससाध्यं नामवीजं च दलेषु विलिखेत्क्रमात् । स्याग्रादि प्रादक्षिण्येन ह्रां ह्रीं क्लीं क्षं
सह स्थापि ॥८२॥ हृन्नगयं चनहा ह्येहृन्वावीथी ङेयेभवेन । वे ष्ये पुष्यमावीथां ह्रां ह्रीं ल्हीं क्लूं सवर्णा
के ॥८३॥ द्वितीयायां मान्त्रकावर्णास्मिद्वहिर्भूतर स्व कं । चतुरस्रस्य कोणेषु कामवीजं समालिखेत्
॥८४॥ सुवर्णनिर्मिते पट्टे सर्पायंत्रमालिखेत् । कर्नखंस द्विनेधार्यं समन्त्र ह्रीं वसाकरं ॥८५॥ द
द्यात्स्थेयेप्सितान्कामान्तकामस्ररोत्तमं । वशयेदखिलान्लोकान्देवेशेनादेवसावका ॥८६॥ अथा
न्यो वा समन्तान्या यन्त्रं वक्ष्ये मुनिसिद्धिदं । सुवर्णवाविर्जिते पट्टे लेखन्या स्वर्णरूप्यया ॥७॥ याजनेफूल
केवार्भिर्जवा पुष्पमनोहरै । काश्मीररोवनारक्तश्चेन्नचंदनकस्तूरैः ॥८८॥ लिखेद्यंत्रेन्द्र नत्रायोत्रि
कोणं सम्पगालिखेत् । साध्यनामाचितं तत्र ह्रां ह्रीं वीजद्वयं लिखेत् ॥८९॥ लेखांत्रिकोणकोणेभ
ह्रों ह्रीं श्रीं चक्रमेव च । तस्यवाह्ये तु षट्कोणान्तर्दलेषु लिखेत्क्रमात् ॥९०॥ स्याग्रादिप्रादक्षिणेन
ऐं क्लीं सां: ऐं नमो लिखेत् । ह्रीं श्रीं तस्यवहिः कुर्यात्पंचयंत्रं सरोरुहं ॥९१॥ ॐ नमो प्रथमे पत्रे भगवती
द्वितीयके । मातंगेश्वरीनन्तीये सर्वजनमनोहरि ॥९२॥ चतुर्थेस्यात्स्वं च मे थस्यात्सर्वमुखरंजिनी
वहिश्चाष्टदले कृत्वा क्लीं । ह्रीं श्रीं पृथक् लिखेत् ॥९३॥ तन्मात्रा पिलिखेत्तत्र नवराजवशंकरि ॥ द्वितीयेत्र
दले सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरी ॥९४॥ ततीये सर्वदुष्टेतिलिखेत्मृगवशंकरी । चतुर्थे सर्वरक्षःचेतिलिखेद्वा

पिवशंकरी ॥ ९५ ॥ पंचमे सर्वलोकेति लिखेत्पत्रे वशंकरी । लिखेत्पत्रे तथा यत्रे षट्केनैव समानयः ॥ ९६
स्वाहा सप्तमपत्रे ष्फ्रौं ह्रीं हें सोच्छ्लीं वरैं । हृन्मध्ये तु नवाह्ये तत्र विन्यासं लेखयेत् ॥ ९७ ॥ बीजैः
षट्कोणकर्णे ॐ पद्मपत्रे हि पत्रजैः । उष्का ओं च तन्नेऽस्या दिपत्रसंस्थैश्च वर्णकैः ॥ ९८ ॥ ततो पद्मपत्रजैर्वर्णैरक्षं
छन्न ज्ञानाक्षरैः । हृन्मध्ये तु नमध्ये तत्र वीथ्यां तु संलिखेत् ॥ ९९ ॥ साध्यनामाक्षरयुक्तोत्लान्तकारांक्रूपान
कपान । नवहिश्च गुरस्थेव तत्कोणे भुसमालिखेत् ॥ १०० ॥ साध्यनामयुतं कामं बीजं योन्यंतर्भद्रिमान्ते
नले त्वपि दयेत्रं साधु सर्वभुजं नगं ॥ १ ॥ राषयंत्रं लिखितन्वे वं ततः संपातपूर्वकं । कृत्वा पूजा ९ ख संपूज्ये गुर
वे । कृत्स्नसाधकः ॥ २ ॥ साभिषेकः स्वयं वा स्याद्दक्षिणोत्तरविधारयेत् । पूज्यते त्रिदशायेन्द्रैः किं पुर्मानत्रोऽसमैः
३ ॥ आयुरारोग्यमैश्वर्यं मथ पुत्रान् वांछितान् । भूमपोज्ञादिकं चापि लभते नात्र संशयः ॥ ४ ॥ अथान्योपुवने
श्वर्यायंत्रं सर्वार्थसिद्धिदं । इन्द्रश्चो वायुदिक्कोणं त्रांत्रमं समालिखेत् ॥ ५ ॥ ह्रींकारं तस्य मध्ये तु रेफध्यान
समालिखेत् । साध्यनामाथ ईकारस्थाने साधकनामवा ॥ ६ ॥ तयोर्मध्ये कर्म लिखेद्ध्रींकारैर्वेष्टयेत्ततः
त्रिकोणस्यन षट्कोण भुई बीजं त्रिभुवं लिखेत् ॥ ७ ॥ त्रिकोणाग्रे लिखेत् ह्रीं न ह्रींकारस्थितरेफकैः । अ
स्योत्स्वं वेष्टयेद्बीजं इकाराग्रं परस्परं ॥ ८ ॥ वह्नीपादय कोणस्य पार्श्वयार्विलिखेदिति । हरितं निवेदा
र्णांन ततो हृन्मध्ये वहिः ॥ ९ ॥ आद्येवीथ्यां हरिहरवर्णैयंत्र वेष्टयेत । द्वितीयवीथ्यां मायाकौः सं

419

विंद्वाकारसंयुते ॥ वेष्टयेच्चतस्रो वाह्ये भूरं सिद्धिदं लिदं ॥ यस्य कस्यापि मंत्रस्य भाग्यकृत्स्वर संमतं ॥ ११ ॥ अत्रापि
संपदे देवीं पूजयेत्साधको यदि ॥ तदा राग्योपरिष्टाज्ञो विदध्यादिष्टपत्रकं ॥ १२ ॥ तस्यापरि वरारापादि विदितं
चापिमगडलं तत्रावाह्य यजेद्देवीं यथाविधिसमाहितः ॥ १३ ॥ कृत्वेतोग्राः समभ्यर्च्य पूर्ववत्साधकस्तथा
अंगानि पूजयेत्पश्चात्कृत्य सायाग्राः पुपूजयेत ॥ १४ ॥ प्रागपूर्वीजे गायत्री सावित्री दक्षिणाग्निषु सरस्वतीमा
रुतनस्थे पुव्राणी वारिंगे तथा ॥ १५ ॥ चारुणो विष्णुमीशं च यजेद्वाङ्गानतो वहिः ॥ ब्रह्माराधाद्यान्लोकपालान्स
हायेत्कुलिशाग्रस्पदं ॥ १६ ॥ एवं त्रिगुणिते यंत्रे पूजयेत्साधकोत्तमः ॥ देवी तस्याः प्रसादेन संपात्रिवैष्णवभ
वेत् ॥ १७ ॥ अथातो भुवनेश्वर्य्या द्वितीयं यंत्रमुच्यते । आदौ कृत्वा तु षट्कोणं मायामध्ये गतां लिखेत् ॥
१८ ॥ तडेफलग्नं साध्यस्य लिखेन्नामाथ साधकं ॥ तदाकारेण संलग्नं लिखेत्कामद्वयोस्तथा ॥ १९ ॥ मध्ये
स्वाभीष्टकार्य्यं च लिखेत्तद्वेष्टयेत्पुनः ॥ ह्रींवीजैः पंचभिः पश्चाद्द्रुंवीजैरपि पंचभिः ॥ २० ॥ पंचभिः का
मवीजैश्च षट्कोणोर्ध्वं तथोत्तरे ॥ प्रोल्लिखेद्धक्लिंवीजं मध्यमंग्रेरमालिखेत् ॥ २१ ॥ दक्षस्य पृष्ठे कामवीजं ला
धकारव्यासमन्वितं ॥ नान्येरावपि कोणेषु साध्यमाना चितानिच ॥ २२ ॥ दक्षमध्योदनुक्रमेण सवि
सर्गाणि विन्यसेत् ॥ ॐकारं षट्कोणमध्ये तथा षट्कोणपार्श्वयो ॥ २३ ॥ हरिहरे इति लिखेद्देवं द्वादश
धान्ततत ॥ षट्कोणाग्रे ह्रक्ष्मिवीजं लिखेदेकैककोनरं ॥ २४ ॥ ततश्चाष्टदेववध्रीया वाह्ये हृत्तत्रयं

॥ मे·तं· ॥
॥ ४१९ ॥

चरेत् ॥ आदिक्षांतमातृकार्णान्नाथवीथ्यां सबिंदुकान् ॥२५॥ क्षकारादिअकारांतान्व्यस्तान्लिखेद्बाह्यवीथिषु
तद्बाह्येष्टदलं कुर्यान्नवनरस्वहृदयेन च ॥ नृसिंहबीजं दिक्कोणे बीजं चिंतामणेस्तथा ॥२७॥ विदिक्कोणे
षु संलेख्यं कोणप्रांतेन लेखिकां ॥ कुर्यादेवं चाह्ये रेखास्तासांगंनानुषोडश ॥२८॥ एकैकं तत्र भूलं
न कुर्याद्देवं नुषोडश ॥ भुवनेशीयंत्रमेतत्रिशूलैरष्टभिर्युतं ॥२९॥ अत्र देवीं यजेन्मंत्री पद्मस्योपरिशा
लनं ॥ पद्मं द्वादशपत्रं चषत्रिंशत्केसरान्वितं ॥२९॥ वहिश्चतुरागपादिकेनयुक्तं कुर्यान्मनोहरं ॥ नवश
क्तियुतं पीठं संपूज्यावाह्य देवतां ॥३०॥ संपूजयेच्चंदनाद्यैरुपचारैश्च बाह्यतः ॥ आग्नेशासुरवायव्य
कोणेषु श्रेष्ठदादिकान् ॥३१॥ यजेदस्त्रं तथा राणासुकोणाग्रे मिथुनानि च ॥ गायत्रीमनराणस्मासा
मनराणा कल्पधूषितां ॥३२॥ चतुर्भुज्वीकरैर्दंशकुशिकामक्षमालिकां ॥ असीतिपिश्रतीन्दुसाणां
पुरतो यजेत् ॥३३॥ सावित्रीं स्मलकमलेररिशंखगदांबुजान् ॥ विभ्राणां पीतवसनां केयूरांगदभू
षितां ॥२४॥ किरीटहारस्मनानूपुरेरुपशोभितां ॥ नाह्रूपमयं विलुं रक्षःकोणाग्रके यजेत् ॥२५
शुभ्रं त्रिनेत्रामस्येनभूपवस्त्रं विराजितां ॥ टंकाक्षसूत्राभयदवरस्रुक्चलभुजां ॥३६॥ सरस्वतीं य
जेद्वायौ कोणेचेशं चताहृशं ॥ लक्ष्मीं प्रियांकसंस्थां वदक्षेनालिंगावाहुना ॥३७॥ पतिकामेन कम
लं धनदं च पथूरं ॥ पीतं रत्नघटं रक्तं कारंडं विभ्रतं यजेत् ॥३८॥ आग्नेयेरमणांकस्थां रतिं सव्येनपाणि

420

॥ रामः ॥
॥ ४१९ ॥

१४९५

ना ॥ आलिंगनरमणां पर्णमन्यो नदधनी स्मरेत् ॥ ३९ ॥ वंधूकाभं गरणायुरां स्मितोत्स्यवरंजले ॥ रिशान्कांप
जयेत्सम्यग्गिड्राराजं प्रियाञ्चितं ॥ ४० ॥ मृणिपाशधरं कोनागरांगस्य कृञ्जरांगलि ॥ मार्द्दीभूरिंकपाला
धंविप्रराजं दिगंबरं ॥ ४१ ॥ पुष्करं विगलडन्त्रस्यरचकेकधारिणं ॥ सिंदूरसदृशाकारामुद्राममदविध्र
मं ॥ ४२ ॥ धूम्रक्रोत्त्वलामत्स्यपाणिनोत्र ध्वजस्पृशां ॥ क्षालितो कोनाम मराणोपुष्टिसवेदिगंवरो ॥ ४३ ॥
वहिर्दीदशशार्न्नीच्छ्वका ध्यानसंयजेत्क्रमात् ॥ रक्ताचांगकुसुमानित्यान्वकुसुमानरा ॥ ४४ ॥ स्वतंग
मदनानदृडवेह्यमदनातुरा ॥ गोरीचगगनानदत्तथागगनरेखिका ॥ ४५ ॥ पद्माभयप्रमाथिनी ॥ व
दशीशक्तिरोत्वरा ॥ वाह्येमानध्वलोकेशाकुलिशादीश्चतन्हिहि ॥ ४६ ॥ सनेनविधिना मंत्री ॥ चार्च
येद्भुवनेश्वरी ॥ सलक्ष्मीनिलया भूयास्तिदशैश्चाभिवंदितं ॥ ४७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि भुवने
श्पालनूनदं ॥ भूर्जादौ वहलेपस्तं कर्णिकायांकुं ॥ लिखेत ॥ ४८ ॥ साध्यवृत्तो वष्ट्दलेषुकेवलं शक्ति
वीजकं ॥ वहिर्हन्त्रयं कृत्वा वीथिकां च प्रवेष्टयेत् ॥ ४९ ॥ स्ववौचाडशमिहिडपुत्रौलक्ष्मणातोलिवे
त ॥ भूपुरं यन्त्रमेतन्नु ग्रेध्यानाम पिपुत्रकं ॥ ५० ॥ अथातो भुवनेश्वर्याक्षाप्यकृष्टं त्रमुच्यते ॥ आदौ विलि
ख्य वट्कोणं पार्श्वसाध्यसमाञ्चितं ॥ ५१ ॥ कर्णिकायां प्रडूलिपुनदृहि भूपशीलेतेन ॥ एतद्यंत्रं व
श्पकरे दृंजितं बाहुमध्यगं ॥ ५२ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि भयघं त्रेद्धटार्गलं ॥ चतुरस्रंदयेनादो

लिखेद्दशसु मध्यतः ॥ ५३ ॥ साधकस्यांगुलं मध्ये यथास्यात्तद्विमध्यतः ॥ प्रभारयेन्नतो ह्यग्रे रेखाग्रे तिनुषोडश
५४ ॥ प्रसारयेद्दशलानां चतुष्कप्रतिमानि च ॥ चतुर्लेखलविस्तारकर्कटेन तु मध्यतः ॥ ५५ ॥ आरभ्य भ्रमं
सलेखां पुनः सप्तांगुलेन च ॥ एवं विथ्यं द्वयेनत्र जायते सुमनोहरं ॥ ५६ ॥ तत्राभ्यंतरवीथ्यंतु केस
राणि भवेन्ति हि ॥ त्रिकोणं पंचकोणानि रेखासंपातयोगतः ॥ ५७ ॥ भवंति षोडशैवं हि ततो वाह्ये प्रजा
यते ॥ दिक्षु कृष्टोरमकोणानि भूपगेहनिभानि च ॥ ५८ ॥ एतेषां मध्यभागेषु त्वतोऽष्टसु काह्वकं ॥ रे
खासंपाततस्तस्माद्वाराः षट्कोणकस्य तु ॥ ५९ ॥ वृत्ताद्बहिर्वहिर्नीयाः सम्यग्भूगृहमानतः
तयोरधंतु वलसीगृह्यमेकांगुलांतरं ॥ ६० ॥ रेखाग्रयोस्तयोस्तस्मात्तथा पद्मदलाकृति ॥ दलानां
मूर्ध्नि संलग्नं सम्यक्सूत्रं समालिखेत्ततः ॥ ६१ ॥ एकांगुलान्तरे तेवत्तद्वाह्ये भूगृहयुग्मकं ॥ कुर्यात्तस्यकृत
स्य वाह्ये द्व्यष्टयशांगुलांतरं ॥ ६२ ॥ आस्थानीमुखसंयुक्तं सकोणं सुमनोहरं ॥ दुर्धांस्यमदशोलेख्यंप
कत्रे तलसंयुतं ॥ ६३ ॥ अधोमुखं तत्स्वपुटे नलाह्वगलसमितः ॥ एवं यंत्रशरीरं स्याद्दपवर्गाणि तत्र
वीप्यहं ॥ ६४ ॥ श्रां ह्रीं क्रौं च लिखेन्मध्ये व्यावधानेन संयुतं ॥ साध्यं साधककर्माणि शक्तिवीजस्य मध्य
तः ॥ ६५ ॥ वायव्यकोणपद्मदलेकां लिखेद्वीजपत्रके ॥ ह्रींकारराक्षसे हुं च हुं वायव्ये समालिखेत
६६ ॥ अष्टासु मध्ये ह्रींकारात्मान्तर्ह्रौमिति समालिखेत ॥ दुःकृत्वादिकपत्रेषु चतुर्ष्वपि च संलिखेत

421

॥ ताप: ॥
॥ ४२० ॥

७ ॥ अहणस्प्रस्यो नराले नुपंचकोणोष्टकं न्यसेत ॥ मत्रैशानो समारभ्य वीजान्येतानि संलिखेत ॥ ६८ ॥ ओं श्री
ह्रीं क्लीं त्क्रीं चह्रूं । वर्श्रों ।क्रों मे तमक्रमेराग पंचकोणांतराले नु त्रिकोणानां पदष्टकं ॥ ६९ ॥ ह्रींकाराधात्रि
कोणाग्र लिखेद्धर्माह्ड दक्षिणो कामिनी रे जिनि स्वाहा एकोणेन थें ककं ॥ ७० ॥ ततो लेखेउपरं काष्ट
कस्पा पूर्वे दले ॥ ईशानादि इत्यारभ्य क्रमादेकेकमक्षरं ॥ ७१ ॥ ह्रीं गोरि रुद्रपि मे उपरं ष्ट्दले लि
खेत ॥ योगेश्वरि हुंफट् स्वाहा ईशादेकैकमक्षरं ॥ ७२ ॥ ह्रींकारस्यान्तराले भूमागृहे पार्श्वद्वयेक्रमात
उपपार्श्वे वसले लेख्यं मंत्र वृत्तात्परं परं ॥ ७३ ॥ उदग्दक्षिणशाखायां दलं ह्रीं ल्ं ल्ुं वं [illegible] वः तेने
पश्चिमपत्रके ॥ ७४ ॥ ह्रीं ल्हें ल्हों ल्हौं ल्हूं व म्ह्र्व्ये नमः [illegible] मसी रयोः पूर्वेशानिर्ऋत्या पश्चात्स्रां [illegible] निरादि
के लिखेत ॥ ७५ ॥ एवं त्रिःखदक्षिणो दहरुंवा हृदश खेईशानने ऋं तेलेख्यमेवं हूं हां अप्वादिकं
७६ ॥ ततो लेख्यं स्वष्टदलकेसरके क्रमात ॥ हं ई स हति वर्णोनां हृस्वदीर्घ तथा स्वरं ॥ कृत्वा चाद्य
न्त्ययोर्लेख्या मष्टदिक्षु क्रमेण च ॥ श्रीणामर्थं तु संलेख्यं हंस ई हं स इत्यपि ॥ ७८ ॥ हृस्तदीर्घ चवि
द्वैतं क्रमाद्यंत्रयो लिखेत ॥ तत्रश्चाष्टदले लेख्यो मंत्र ह्रीं क्रों च त्रिराणी श्रीशा ॥ ७९ ॥ नारणा कादि
पेणा ततस्तद्वाल्पवीथिका ॥ आं क्रों मितिच वीजाभ्यां समाजां वेष्टयेत्परं ॥ ८० ॥ अकारादिक्षका
रान्तैर्विद्वद्वैर्मातृकाक्षरैः । प्रदक्षिणावेष्टयित्वा तत्नीयां वीथिकां प्रन ॥ ८१ ॥ अकारादि अकारान्ते

द्विका ६

वेष्टयेदिग्निलिखेत्ततः ॥ इदं यंत्रं भूर्जपत्रे लिखितं रोचनादिभिः ॥ ८२ ॥ दक्षभुजे नरैः कण्ठे स्त्रीभिर्वापि धारयेत
तस्य भूपतयः सर्वे वशगाः स्युर्जनाश्चपि ॥ ८३ ॥ रोचनेभमदः प्रोक्तः काश्मीरं च मृगमन्मना ॥ अलक्तक
रसाक्तैश्चालिखेद्यंत्राणि मंत्रवित ॥ ८४ ॥ हरित्पटे विधानेन यंत्रमालिख्य तत्सुतः ॥ गुलिकीकृत्य सा
ध्यस्य प्रतिमा शिवसंभवा ॥ ८५ ॥ कृत्वा वक्ष्येसि विस्यस्य पात्रे संस्थापयेत्सुधी ॥ त्रिसंध्याउपरिदूतिं च
पूजयेच्च विधानवित ॥ ८६ ॥ गंधपुष्पादिकैः सम्यग्बलिं रात्रौ निवेदयेत ॥ नत्वा स्तुत्वा पुनस्तस्मै श्रीश
तमष्टाधिकं जपेत ॥ ८७ ॥ ततो मंत्री सप्रदिनादिष्टो योषांसु कर्षयेत ॥ पुनरेतत्त्रिवेद्रुं जैगत्कर्षाकृ
तप्रक्रवत ॥ ८८ ॥ जगन्नाथक्रमाच्चेरारजन्ने नापि यंत्रवित ॥ रेहयेत्तत्रवर्णोत्तकलशे तं प्रविश्य
मेत ॥ ८९ ॥ भुवनेशीं स्वजेच्चन्दनादिभिरक्षवत ॥ सप्तह द्वादशमितं तत्स्पृष्ट्वा पूजयेल्लगं ॥ ९० ॥ ततो
दकेन शिष्यं वा प्रियं साध्यमथापुनं ॥ राजानं चाभिषिंचेत्तत्तच्छलेयत्रपुत्रमं ॥ ९१ ॥ स्नावधीयात्त्व
यं मंत्री वेदाशीर्भिर्वचनैः सह ॥ गजानामयबलमारोग्यं धनं कांतियशांसि च ॥ ९२ ॥ पुष्टिं च लभते सद्यो
नात्र कार्या विचारणा ॥ यंत्रं कुड्ये समालिख्य पूजयेत्तत्पुरोक्तवत ॥ ९३ ॥ नंडष्टंने वशगाः स्युर्भूतप्रे
तपिशाचकाः ॥ समालिख्य च तद्यंत्रं सम्यक्पूजादिसाधितं ॥ ९४ ॥ हृनं भटेनै मुकुटे कन्तोरिपुसकुटे
रिपुक्षहाभटान्हन्ता जयलक्ष्मीयुतो भवेत ॥ ९५ ॥ अथान्यं दुर्वनेभ्यर्थाः प्रोच्यते यंत्रमुत्तमं ॥ आदौ

422

१०-

कुर्याच्च षट्कोणं कोणाग्रवज्रसमन्विता ॥ ९६ ॥ मध्ये समाध्यं मायां च लिखेत्कोणेषु तां पुनः ॥ वृत्तत्रयं बहिः कु
र्यात्तत्र वीथीद्वयं भवेत् ॥ ९७ ॥ वेष्टयेन्मायया वीथीद्वयमेतच्च भूर्जके ॥ श्रीखंडरोचनाचंद्रैर्लेख्यं वै इप
जयप्रदं ॥ ९८ ॥ दद्याद्भ्रमन्तसो द्विहं वा सेवा हृदये हृतं ॥ मायाख्याने त्यं मंत्रं वा भुवनेश्याः समालिखेत
९९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि भुवनेश्याः सुयंत्रकं ॥ अष्टपत्रं लिखेत्पद्मं कर्णिकायां समालिखेत ॥ १००
ओं ह्रीं श्रौं। मिति बीजानि त्रिधा तत्केसरेषु च ॥ लिखेत्स्वरान्यत्र मध्ये कादिवर्णाष्टकं लिखेत ॥ १ ॥ भूपु
रं च बहिः कुर्याल्लिखेत प्राग्वद्धारयेत् ॥ इलवांछाप्रदं यंत्रं संपत्संततिदं परं ॥ २ ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि लक्ष्मीयंत्रं सताप्रदं ॥ सूर्यपत्रं लिखेत्पद्मं कर्णिकायां श्री वं न्यसेत ॥ ३ ॥ तस्योदरे लिखेद्ध्रूं ह्रीं। कामं
साध्यस्य नाम च ॥ तत्केसरेषु संलिखेच्छ्रीं। ह्रीं क्लीं चदिगष्टके ॥ ४ ॥ लिखेद्द्वादशपत्रेषु क्रमादेकैक
मक्षरं वाग्भवं मायां रमां कामं हसरौः इति कूटकं ॥ ५ ॥ जगत्रयमस्ये हृदये द्वादशाराणों मतृलयं ॥ तद्बा
ह्ये षोडशदलं केसरेषु द्वयं द्वयं ॥ ६ ॥ ककारादिसकारान्तद्वात्रिंशद्वर्णकान् लिखेत ॥ तद्दलेषु च गाले
ख्याश्च अरषु द्वयेनाहि ॥ ७ ॥ बहिः कुर्याद्दष्टपत्रं तां ह्स्रौ कोणेषु संलिखेत ॥ वृत्तद्वयं बहिः कृत्वा तत्र वी
थ्यां समालिखेत ॥ ८ ॥ नारं ह्रीं। कवचं वे च छेसे स्त्रौं हुं जनः परं ॥ श्रौं ध्रां फिडिति मूर्धाशोः चरिता मंत्र ईरि
तः ॥ ९ ॥ यंत्रमंतस्य तालक्ष्म्याः प्रोक्तं संपत्करं परं ॥ सर्वसौभाग्यदं चापि सर्वदुःखविमोचनं ॥ १० ॥ अथा

॥ मे.तं. ॥
॥ ४२२ ॥

न्नपत्रमथो वक्ष्ये साधकेष्टदं ॥ षट्कोणमध्ये साध्याख्यं भुवनेशी समालिखेत् ॥ ११ ॥ ॐ ह्रीं क्रौं स्फ्लीं वमो
ष्टदले भूलिखेत्क्रमात् ॥ न ह्रिं क्लीं त्रैं द्वादशपत्रे च वर्णान्नेमान् क्रमालिखेत् ॥ १२ ॥ ॐ स्रां क्रौं एहि परमेश्व
रि स्वाहेत्यन्तःपरं ॥ बहिश्चत्वारिकायांत्ति हुन्ना स्वाधांवदी धिकां ॥ १३ ॥ ॐ डीं क्लीं ब्लूं सद्ध्ये नैः कामदी
नैः प्रवेष्टयेत् ॥ द्विनियवीथां हल्लेखानि त्यक्तित्रैमदडवे ॥ १४ ॥ स्वाहेत्येकादशार्णैन वेष्टयेत्सान्तको
र्णके ॥ नवीयां न द्वारेः कुर्यान्भूपुरं श्री वशीकरं ॥ १५ ॥ अथान्यो रक्ष्यते यत्रा वश्यायंत्रं च पत्कुते ॥ षट्कोण
विलिखेच्छक्तिं कोणाग्रे क्रमालिखेत् ॥ १६ ॥ पयावर्णा स्वाहा इति मान्तकाभिः प्रवेष्टयेत् ॥ नद्वाहि
हृन्मेकं च यंत्रमेतन्न वावदे ॥ १७ ॥ अथान्यः संप्रवक्ष्यामि त्वरितानुग्रसाभिधं ॥ यंत्रे लेख्यं त्वरितापि
त्रे यवाग्राष्टेहृकेलके ॥ १८ ॥ याम्योन्नराः प्रागपराः रेखा नव समालिखेत् ॥ संजनिकोष्टकान्यत्र च
तुःषष्ठिमिताः समाः ॥ १९ ॥ वर्णास्तत्र च नः पश्चिरे तन्त्र्याः क्रमेण च ॥ श्री सामायामासाश्रीसाता
याहेहेयानाता ॥ २० ॥ मायाली लालाली मायायाहेलाली नीलाहृया ॥ एवं प्रपूरयेत्पङ्क्तिचतुष्टं
तदनन्तरं ॥ २१ ॥ संस्पकोष्टदं त्वक्रो हूर्धपूर्व समालिखेत् ॥ एतदेवगोक युग्म एवं यंत्रप्रपरांगं ॥ २२
नस्य वाहित्तनुर्दिक्षु विलिखेत्त्वरितामनुं ॥ ॐ ह्रीं हूं खेचछेक्षे स्त्रीं हूं क्षें ह्रीं फट् मनुर्मतः ॥ २३ ॥ त्वरितायो
मानुवर्णास्तद्वाह्ये वसुसंख्यकं ॥ वेष्टीजेन समावेष्ट्य चतुरस्रेण वेष्टयेत् ॥ २४ ॥ निवोत्तमेनद्याभिः भ्यप्यानेन

423

॥ श्यम: ॥
॥ ४२२ ॥

140

त्रसुहृष्टकं॥ सर्वोपद्रवनाशश्च सर्वदा मंगलं भवेत्॥ २५॥ अथावालरिनायास्सुमनोज्ञयंत्रमुच्यते॥ एकाशीति
परचक्रं लिखित्वा तस्य मध्यमे॥ २६॥ काष्ठे लिखेद्दकारं तु साध्यनामाप्यचापदं॥ तन्को एकाचतुर्दिक्षु लि
खेन्क्रो ह्रूं चतुष्टये॥ २७॥ ह्सौं स व ण ड्ये कैकमक्षरं वेदकोणगतः॥ आग्नेयांतं लिखेत् ह्रौं कं पूर्वोक्तमध्यमां
विना॥ २८॥ एवमेव चतैःसंख्याह्रायव्यां तेष्वन लिखेत॥ तद्बाह्ये मचतुर्दिक्षु मेतमेतं समालिखेत॥
२९॥ ॐ ह्रीं हुं खे चच्छे क्षः स्त्रीं हुं रे ह्रीं विवौषट् मन्त्रः॥ हृत्तद्वयं तु तद्बाह्ये कुंचावर्त्यां समालिखेत॥ ३०
वेमालिकां तु तद्बाह्ये कुंभं कुर्यात्सुशोभनं॥ तस्य मूले मुखे वापि लिखेद्यंत्रं समाहितः॥ ३१॥ भूर्जमेल
क्षियावापि लिखित्वं स्वर्णपत्रके॥ धवले वसने वापि लिखेत्स्वर्णशलाकया॥ ३२॥ संपूज्याजपसंस्थि
हुं स्थापयेद्यंत्रं तत्र वै॥ भवेत्स्वस्थीरतिस्थीनार्नीरागाश्च प्रजास्तथा॥ ३३॥ गजाश्वपशवस्तस्यप्राणि
नः सुखिनाभृशं॥ भूतप्रेतपिशाचानां विपीडा सुविभ्रयादिदं॥ ३४॥ अलक्ष्मीशांतयेवश्यं सिद्धयेसर्वसं
पदे॥ कृत्वा मस्सुहृष्टे दुरितेभ्यो विमुच्यते॥ ३५॥ पुत्रपौत्रैश्वर्यदो धीपुष्पसंसिद्धये पि च॥ एतद्यंत्रोक्त
मंत्रो मंत्वारिनायाप्रकीर्तितं॥ ३६॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामिन्त्वारिनायंत्रमुत्तमं॥ कृत्वाष्टदिग्दलं पद्मं
कर्णिकायां समालिखेत॥ ३७॥ ह्रीं कारं तस्य मध्ये तु साध्यनाम समालिखेत॥ क्रमाद्दलेषु विलिखेत ह्रीं
काररहितं मंत्र॥ ३८॥ त्वारिनायावहिः कुर्यात्स्फुरोगानदहिश्वरेत॥ अपरं यंत्रपतनसुकुष्माण्डाप्राणहारेत॥ ३९

मे.तं.
४२३

चोरव्यालादिकं भयं जप्तेन द्वारयेत्सुमे ॥ राज्ञा जयं ध्यानसंग्रामे विवादे विजयस्तथा ॥ ८० ॥ अथातः संप्रवक्ष्या-
मि त्वरितायाश्च मन्त्रकं ॥ नवबन्धाभिधं यन्त्रं नवदुर्गादिनामके ॥ ८१ ॥ साधके प्रोक्तफलदं तत्प्रकारो नि-
रूप्यते ॥ कृत्वा चाष्टदलं पद्मं कर्णिकायां तु हूं लिखेत् ॥ ८२ ॥ तस्योर्ध्वे लिखेत्तारं तन्मध्ये साध्यनामकं ॥ त-
तथाष्टदलेले व्योमौं हूं फट्कारवर्जितं ॥ ८३ ॥ ह्रों बं मे त्र्यक्षरं कोष्ठे तस्य पंचेषु पेष्वनः ॥ हूंकारेण स्पृशा हे-
तले व्याप्तं कारयेत्खला ॥ कुंभं कुर्याच्च तद्बाह्ये प्रथमं च तमीरितं ॥ ८४ ॥ एकस्यैव यंत्रस्य कर्णिकायां स-
मालिखेत् ॥ हूंकारस्योदरे विद्यात् तद्गतां यार्णसमानकं ॥ ८६ ॥ तदेतान् दिग्वर्णाश्च प्राग्वत्पत्रेषु संलिखे-
त् ॥ हूंकारमध्ये फट्कारे यदायस्याञ्च तदालिखेत् ॥ ८७ ॥ हूंकारपुटितान्वर्णानां कारान्तान् लेपयेत् ॥ नवभेद-
मिदं यंत्रं नामदुर्गादिभेदतः ॥ ८८ ॥ सर्वरक्षां जयं वश्यं पक्षे डेहं फट्नाशनं ॥ संपलक्ष्मी यशो धान्यादा सं-
सिद्धं च समाप्नुयात् ॥ ८९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि त्वरितायंत्रमद्भुतं ॥ त्रिकोणगर्भे द्वादशैव रेखास्तत्र तु
कोष्ठकाः ॥ ९० ॥ एकारं तत्र मध्ये च तत्स्वरेखाग्रके भगं ॥ त्रिशूलानि लिखेन्मध्यकोष्ठके प्रणवं लिखे-
त् ॥ तस्य मध्ये साध्यनाम च तद्दिक्कोष्ठकेषु च ॥ ९२ ॥ पूर्वेशानान्तानि लिखेत् संच पंचाक्षराणि च ॥ क्षः
ह्रीं हूं खे च तथा फट् च बाह्यप्राकारके ततः ॥ ९३ ॥ ईशानकोणाद्विलिखेत् क्रमात्कोष्ठेषु पंचसु ॥ क्ष्मां मध्या-
न्ते ध्रुवे वर्मखेवछेद्र त्रिवर्णकान् ॥ ९४ ॥ एवं च तत्कोणेषु तदन्तान् लिखेत्क्रमतः ॥ सकारसंयुक्तं तथा हुं खे

रामः
४२३

424

३५१

चक्षुर्वर्णाच तद्द्वये ॥ ५५ ॥ एवं द्वितीयप्राकारान्तारं कोणचतुष्टये ॥ इन्द्वे चेत्रियावर्णालेख्या वामेव द-
क्षिणे ॥ ५६ ॥ एवं तृतीयप्राकारे कोणेषु प्रणवं लिखेत् ॥ हंखे वर्णद्वयं सकामस्य संख्या तथा लिखेत् ॥
५७ ॥ पुनश्चतुर्थे प्राकारे लिखेत्तारं च पार्श्वयोः ॥ ॐकारं पंचमे लेख्यं प्राकारे केवलं क्रमं ॥ ५८ ॥ भोगज्ञानार्थि-
नाञ्चैतत्केवलं भोग्यकाम्यया ॥ मायाद्वीजान्यदिग्वर्णान्त्वरितयामनोः क्रमात् ॥ ५९ ॥ ईशानकोणात्
प्राकारप्रदक्षिणक्रमेण च ॥ प्रवेशमार्गतः सूर्यं तत्सामे स्यान्न निर्भवेत् ॥ ६० ॥ मूलजप्तं यंत्र गर्भसंपा-
तो ह्युपरिस्रुतं ॥ खेऽग्रतानि हरति तयलक्ष्मी यशःप्रदं ॥ ६१ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि त्वरितायाविनिग्र-
हे ॥ शत्रूणां यन्त्रमं यंत्रं पत्र क्कापिरकुंठितं ॥ ६२ ॥ एकाशीतिपदं चक्रं लिखेत्समध्यकोष्ठके रेफो-
दरेसाध्यनाम त्रिगंधेन दिशासु च ॥ ६३ ॥ चतुष्वपि लिखेद्वीजचतुष्कं तन्निगद्यते ॥ ग्लौं क्ष्मूं ठं हुं तत ईशा-
न्कोणतः कालिकामनुं ॥ ६४ ॥ समालिखेद्वौ कतुपं तथा नैऋत्यकोणतः ॥ एवं भ्यां वेष्टयेद्दीर्घकाली-
यमनुं यथा ॥ ६५ ॥ काली । मारर मार्ली । काली । नमोऽक्षक्ष्मानते । मामा देत नदे मो र क्ष तत्त्वतक्षर
: ६६ ॥ यामी [illegible] माय मारो सदो स्मो देमु [illegible] ॥ वामो मूरि विभ्रमो वाटटरी त्वन्वरी टट ॥ ६९ ॥ सोस
पदे थवा शवव सुवा स लेरपिवा ॥ विषेत्रूपासमा तेर्थं लेखस्याकाक पिद्धया ॥ ७० ॥ काल्यादिश-
क्तिदेहत्पावामभागे प्रपूरयेत् ॥ आभि वार्य्यैः प्रमान्चेत्सान न्त्री च हाक्ष्मु तथा सके ॥ ७१ ॥ सिवासि

५४ एवं श्लोकद्वयं यंत्रे लिखेत्र द्वाहान्तःपुनः ॥ ६५ ॥ वेष्टयेद्यमपंत्रेणाभिचार्येश्च स्यमाभ्युवेत् ॥ अभिचार्य पदात्स्त्रीस्यात्रंत्तं नयेत्तिर्यमंमत्र

नं चस्वरे छशोर्ष्मांघिकरं भवेत् ॥ पूरितं कलिहक्षाः पुत्रलेखिविष्णं तं त्वक्रम ॥ ७२ ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि देशदं
नां विनाशकं ॥ त्रिपुरायां यन्त्रवरं ऊर्ध्वाचाष्टकोष्टकं ॥ ७३ ॥ मंत्री तेषां ग्नि नैर्ऋत्यादिगाः षट्कालिका
मतं ॥ विलिख्य याममंत्रेणावेष्टयेन्कोयत्नेयधि ॥ ७४ ॥ सुरामध्ये तदा मंत्रं यमस्याधं नरेलिखेत् ॥ का
लीमंत्रेणाच्चगं व्यर्थरं प्पांय प्टयेद्दहि ॥ ७५ ॥ लेपनीयं विषैस्तत्र भ्रमदातिकया पुनः ॥ कापिकछिद्रु
नलेप्पंज प्रयान दध्योसुतं ॥ ७६ ॥ लवणं वो त्वरास्य स्त्रष्ठ सर्वावं कन्चविचित्रकं ॥ इमशानांगारतिं चोत्थ
नियालोगेहधूमक ॥ ७७ ॥ विषाव्येसप्रकैवेन दग्धश्चेष्टदियो जयेत् ॥ कोष्टमध्येतु नाम्ना यिवहस्तोपु
लयोस्तथा ॥ ७८ ॥ एतद्यंत्रं स्थितं यंत्रं नरोलक्ष्मीतदेःस्मा ॥ गतयश्च महामारी उच्चाटनं प्रजायते
७९ ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि वगलायंत्रमद्भुतं ॥ पूर्वपत्रेस मालेख्येसालोमंत्रत्रिश्चारसेः ॥ ८० ॥ षट्कोणान्तस्य
मध्येतु वलयोकारसोलिखेत् ॥ ऊर्ध्वदक्षे मंत्रं वगलायालडुच्चते ॥ ८१ ॥ नारलज्ञा चवगला जाठिस
र्वपदं वदेत् ॥ ऽक्षानपिति चाम्नायं वान्वपत्वपदं तथा ॥ ८२ ॥ सोमर्यं जिह्वां कीलय बुद्धिं नाशय ॐ ह्रीं ।
स्वाहान्तमोयेमतुःप्रोक्तः साध्यनाम तु वेष्टकं ॥ ८३ ॥ वेष्टयेत् पीतसूत्रेण कुलालस्य गृहं ततः ॥ चक्रोप
रेसमारोप्य भ्रामयेद्याममेवमत ॥ ८४ ॥ हत्रभंकारयेत्तत्र हरितालेन लेपयेत् ॥ नद्ध्रोत्तिःक्षिपेद्यंत्रमा
न्ध्रं वत्क्वलापरि ॥ ८५ ॥ नामाख्यं निःक्षिपेद्द कं पानवस्त्रेणावेष्टयेत् ॥ वा होपचारपूजाभिः स्वगृहेत

425

प्रपूजयेत् ॥ ८६ ॥ अर्चयेन्नं चतुःकालं साध्यनामाग्रसाधक ॥ ड्लानां नं भयेत्कं साकाद्रावस्तेपि
७ ॥ अथान्यद्दगलायाम्तुवक्ष्यते येन मन्त्र मं । पद्देवाय्यथपापारो हुंकारपुटितं लिखेत् ॥ ८८ ॥ साध्य
नाम्नो नरस्त हरिडानालकेसन ॥ पूर्वमंत्रेणासंवेष्ट्य वार्द्धत्रिवलयं लिखेत् ॥ ८९ ॥ गर्भंतले भंतानिले
भं कुर्यादेन तत्संज्ञय ॥ व्याघ्राहूपडवेग्रामेगमनस्यापि वारयेत् ॥ ९० ॥ अथान्यद्वक्ष्यामि यंत्रं समृद्या
नस्य मे वोमुखं ॥ द्विढं स्वपरमानां । यच्छ हिन्वन्धामहत्सके ॥ ९१ ॥ लिखेद्दक्षिणाततमेत्रहसदृशानां गार
केण च ॥ साध्यनाम ठकारेणाग्म प्रथामि मंत्रयेत् ॥ ९२ ॥ हस्त्वातुपूरकं सम्यक् मध्ये लोगं जम्म
लिखेत् ॥ षष्ठे नसाध्यनामां नेमुर्ध्वं लं भयवागलिखेत् ॥ ९३ ॥ अनेन तस्य वीजस्य त्रिवस्याकारवे
ष्टनं ॥ नहह स्थिप्रवज्रर्दिक्षु व्यले ग्लौं वीजमा लिखेत् ॥ ९४ ॥ साध्यनामाक्षरं मंत्रयच्चत्त्रिशालोविविध
या ॥ षट्पांतसावकं प्रोक्ता पीतसूत्रेणवेष्टयेत् ॥ ९५ ॥ मार्भुं स्तोतिहिरचार्य्य पाते ड्वांसमर्चयेत्
तद्वारेः स्यान्तु तंसंभो भक्तिं वापि नशकाते ॥ ९६ ॥ अथवा यंत्रमेतत्तु हसद्दानवसनलिखेत् । मेकस्यवद
ने । क्षिस्वापीतसूत्रेणा वेष्टयेत् ॥ ९७ ॥ रवतयित्वाधरे तत्र तां नेमत्युलमालिखेत् । पीतपुष्पैश्च संपू
ज्य कार्यमुच्चारयेत्सुधीः ॥ ९८ ॥ वामपादेन तं गमं कुलालस्य पदासमं । भस्मेः कुर्यात्कुंभकेन न भ्रान्तलभः
प्रजायते ॥ ९९ ॥ अथादन्तं भमथो वक्ष्ये शत्रूणां ब्रम्पयावहं । पाकातावाथय द्देवाक्षौ क्षौपादौ समालिखेत् ॥ १००

॥ मे तं ॥
॥ ४२५ ॥

वज्रदंक्षवलौ वक्त्रो ज्वटिना विवर्त्तिः कलौ ॥ अन्त्रोन्धेपि विलिनस्थेन कृत्वा धीधः समंततः ॥ १ ॥ वामदक्षिणासंवद्वौ
द्वौ पादौ प्रकल्पयेत् ॥ नामसाध्यस्य बहांगा गात्रिसंसं मध्ये निच ॥ २ ॥ मध्ये भूवीज मालिख्य वाक्ये नाने घवेष्टये
त् ॥ पादशाखाग्रेषु मध्ये पत्रमध्ये तु क्रौं लिखेत् ॥ ३ ॥ हृदयं तत्त्व पृष्ठीकृत्य वेष्टयेत्तत नेत्रपिः ॥ ग्रासायामास्तन द्व
रयेत् नखान मस्तकगः ॥ ४ ॥ यन्त्रे च वामहस्ते तु तत्र स्थाप्य प्रपूजयेत् ॥ पीतपुष्पैस्तत्र वीर्यं लभः पुनाय
नेः ॥ ५ ॥ अथान्यत्संप्रलिखेद्यन्त्रं श्मशानांगारकेण च ॥ श्मशानखर्परे मध्ये ह्रौंकारत्रितयं लिखेत् ॥ ६ ॥ सा
ध्यनामांतकं कर्मत्रिराह्य तत्र पूर्ववत् ॥ वेष्टयेच्च त्रिवीजानि वामहस्ते तु संखनेत् ॥ ७ ॥ भूमिनेत्रस्थाने
पत्रं खर्परं तदधोमुखं ॥ दयदा मपादेन मलोत्सर्गं समुद्धरेत् ॥ ८ ॥ कुर्यात्तदारिपुराणास्यानुखेमभो
तमसंशयः ॥ ह्रीं यत्नेयत्पात्रभार्थमे त्रतलं भयाने विलेत् ॥ ९ ॥ खगांयत्र तस्य दापलिखेत्साध्यं तु नामतः
भ्राष्टेनैव लिखेद्धातं त्रिपिधांचो तरं लिखेत् ॥ १० ॥ वामहस्ते पुटं कृत्वा करपिंडीय कंठकान् ॥ सप्तसंख्ये
: कंटकैस्तद्विन्द्याद्वा पिण्डिकृता ॥ ११ ॥ दक्षिण्येशां तस्य कार्यं नामसाध्यस्य मा द्वक ॥ भागद्वयमध्ये क्षिपेत्
चमौ वीरताव पूरयेत् ॥ १२ ॥ मृत्तिका तु देशे तु कायमध्ये चैककोणके ॥ वामहस्ते खनेत्तावत् यावत्पादेनपू
रयेत् ॥ १३ ॥ गतिस्पति संभकाः शत्रूणां भस्म यावत् ॥ यंत्रे वीन वोमिति शत्रुर्यथाशक्य प्रजायते ॥ १४ ॥ अ
थातः संप्रवक्ष्यामि दिव्यस्तंभं महाद्भुतं ॥ यंत्रमध्ये प्रवेदिव्यं तत्र साध्यस्य नामतः ॥ १५ ॥ आरक्तपत्रदीष
स्यपत्रापि मसी ग्रन्थ तथापि ॥ स्तंभयत्यसपदि व्यापि कृतदोषं विलिख्यापि ॥ १६ ॥ उत्तराचारतोमृ

426

राग:
४२५

१५३

लेसमं तिष्ठाप्य मंत्रितं । जलमध्ये न नालिस्नातेनैव स्नानमाचरेत् ॥ १७ ॥ महाकुम्भस्य देवस्य कुम्भदीपो विधीयते
अथान्यद्दीपमार्गेण रात्रौ कृत्वानुमण्डलं ॥ १८ ॥ भूर्जे पत्रे समालिख्य पूर्वोक्तं दण्डकेन च । दीपं प्रज्वालयेत्
पश्चात्कपिलाज्येन पूरितं ॥ १९ ॥ तावद्दीपयेद्यावद्वयं प्रणश्यति । एकोनेकथितं भण्डिकायामनाहस्य
पावकं ॥ २० ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि नानालंभकरं परं । पाषाणपदे वापदे ह्री प्रैन्त्रनालकैः ॥ २१ ॥ लिखेद्यं
त्रं नवनाभं कुर्याद्धोमस्तकौ लिखेत् । लिखेन्नाम च तस्याग्रे प्रणवौ संपुटौ लिखेत् ॥ २२ ॥ पार्श्वे जाष्टकं
दौ लिखेत्प्रतिनामस्य पार्श्वयोः । चतुरस्रद्वयेनैव कुर्याद्दिक्ष्वष्टकोणके ॥ २३ ॥ आग्नेयादिककोणेषु रेखाग्राप
ष्टवर्धयेत् । तत्र वज्राष्टकं लेख्यं दिग्रेखाग्रे पिवर्धयेत् ॥ २४ ॥ तदग्रेषु त्रिशूलानि भूपीठे तत्र संलिखेत् । त्रिशू
लमध्यरेखायाः पार्श्वे शूलस्य पार्श्वयोः ॥ २५ ॥ वज्रस्य पार्श्वयोश्चापि जायंते त्रित्र मातृकाः । अष्टकोणाद्वा
दिर्दूलं च चतुष्कं तु समालिखेत् ॥ २६ ॥ अन्तवीथीमातृकाभिवेष्टयेत्स्थिरमायया । ह्रींकाराभिवयोचाग्न्यां
नर्जीयाभृत्निरोधयेत् ॥ २७ ॥ कोशिस्यं कुशवीजेन नादसंमिलितां शिरा । तद्बहिर्वेष्टयेत्सम्यक् ठयेत्सह
द्वि पुनः ॥ २८ ॥ प्राक्प्रोक्तं षट्त्रिंशद्वर्णां वगलामनुना तथा । गर्भं लंभं गेतिस्नेभं लिखित्वा गाढमाक्रमे
त् ॥ २९ ॥ पाषाणे स्थापयित्वा तत्र इवीं प्रपूजयेत् । अवश्यं जायते लंभो गतेर्गर्भस्य चाथवा ॥ ३० ॥ वि
वादे यंत्रमालेख्यं भूर्जे नैरेशवच्छुभः । कुंभकारस्य चक्रस्थां भ्रमंतीं विपरीतगां ॥ ३१ ॥ षट्त्रिकोणसमपा

मे.तं.
४२८

दापयद्वाभंकारयेत्तथा यन्त्रं तद्दूरे न्यस्य तालकेन विलिप्य च ३२ तत्राज्ञायां विधिः क्षिप्यपीतगो
त्रिजेग्रे अर्चयित्वा ततः कालं तिष्ठपीतायपारकं ३३ इदं संस्तम्भयेद्देवगुरोर्वाचस्पतेरपि धनादि
कविवादे मां वेधयेत् ध्रुवं ३४ अथातः संप्रवक्ष्यामि मूकस्य यन्त्रसाधनं शिलानारहरिद्राभिर्मिश्रैर्वस्
त्रसमन्वितं ३५ शिलातलस्थले तस्मान्निजरक्तपटे लिखेत् साध्यनाम च मध्ये तु कुम्भकेन च वाम
ना ३६ गर्तेर्वीवत्तथा धृः सैन्यस्याद्यादिकम्पर स्तम्भनं जायते वश्यं साधकस्य न चान्यथा ३७
अथातः संप्रवक्ष्यामि पुष्पमंजकरं परं । शिलानारहरिद्राभिः करपत्रद्वये लिखेत् ३८ ज्यो शिलातलस्थले
तस्मात्तं भ्रमेरिपुनाम च त्रिहकारैः समावेष्ट्य तत्काहिपार्थिवं पुरं ३९ वज्राष्टकयुतं कृत्वा मायावी
जेन वेष्टयेत् त्रिधा चांकुशाश्रीजेन वेष्टयेत्तत्पद्मद्वयो ४० ॐ क्लैं वं धयित्वा चठलीके स्थापयेत्ततः
पाषाणैः सप्तभिः पूर्यतन्त्रयुक्ते समारभेत् ४१ गतिवागे सम्यक्स्तम्भे शत्रूणां तत्र जायते वश्यश्च जायते
सूर्यादिदेवतानां नाजये ४२ अथातो जलपिप्पलस्य स्तम्भनं तस्य तेजना लिखेच्च विलक्षाभ्यां यन्त्रं
तेजपर्पर ४३ विद्याविदर्भितं नाम जलमध्ये विनिःक्षिपेत् निद्रकेन समूलं च दिव्यस्तम्भनमुत्तमं
४४ अथातः संप्रवक्ष्यामि मारणं यन्त्रमुत्तमं लिखेच्च विषरक्ताभ्यां कुर्पटे स्मशाने तु ४५ विदर्भितं
स्त्रनाम च गलासमन्वितं स्मशानभूमिकाभस्मरचितायां तु प्रज्वालि ४६ तस्या हृदि विनिःक्षि

राम:
४२९

427

१५८

ष्पं । विद्यां स्मृत्वा मनोहरं ॥ षड्विंशदर्भमन्त्रार्घ्यकरणकाम्नगकीलयेत् ॥ ४७ ॥ प्रतिमायां तदा शत्रोर्नामयन्त्रेणीववेद
मां ॥ स्मर्यागस्थायन्त्रे लिखेनवाञ्छं यस्य कम्पयेत् ॥ ४८ ॥ अथात उग्रतारायाः संग्रामजयदं स्मृतः ॥ लज्जा त्रीं । कवचं
चास्त्रं ताराः पंचार्णकैः युतं ॥ ४९ ॥ साध्यनाम लिखेन्मध्ये पद्मेतारस्य भूर्जके ॥ लाक्षारसेन मन द्रव्यैरावेष्ट
येत्ततः ॥ ५० ॥ बहिरष्टदलं कृत्वा कवर्गाद्यष्टकं दले ॥ वेष्टितं पाशवज्रेण ताजनु मापरिवेष्टयेत् ॥ ५१ ॥ बध्नीया
त्पट्टसूत्रेण ग्रथित्वैनां कण्ठभूषणं । स्त्रीणां वामभुजे बध्नेन्नराणां दक्षिणे भुजे ॥ ५२ ॥ वन्ध्यापि लभते पुत्रं नि
र्धनो धनवान्भवेत् ॥ इयं रक्षा पुरा बद्धा रक्षार्थं गौतमादिभि ॥ ५३ ॥ कीर्त्यर्थं पार्थिवैरन्यैः संग्रामजयकांक्षि
भिः ॥ इति नीलसरस्वत्या यन्त्रमेतदुदीरितं ॥ ५४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वाराह्या यन्त्रमद्भुतं विलिख्य गोरसा
क्ताक्तां ग्लौं बीजेन प्रवेष्टयेत् ॥ ५५ ॥ ठकारेण च संवेष्ट्य भूपुरं परितो लिखेत् अष्टवज्राङ्कितं वज्रप्रतिष्ठा
वमालिखेत् ॥ ५६ ॥ वज्रमध्यमाध्यानाम लिखेत्कर्मसमन्वितं ॥ धराबीजेन संवेष्ट्य भूपुरं मूलविद्यया ॥ ५७
॥ ॐ ऐं ग्लौं ऐं नमः प्रोक्ता नमो भगवतीति च । वार्त्तालि वाराहि वगं वराहमुखि वाग्भवं ॥ ५८ ॥ ग्लौं हैं त्रुं वैं श्रं
विधि त्रि रमा स्वे वचनं विधिः ॥ नमो जंभे जंभिनी । नि नमो मोहे च मोहिनि ॥ ५९ ॥ नमस्तंभे स्तंभिनिति नमः
ऐं ग्लौं । च वाग्भवं सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्ववदेत् ॥ ६० ॥ चित्तञ्च चक्षुर्मुखगतिजिह्वास्तंभं कुरुद्वयं
शीघ्रं वश्यं कुरुद्वयं ऐं ग्लौं ऐं ठश्चतुष्टयं ॥ ६१ ॥ हुं फट् स्वाहेति मूलात्मा विद्यावदेशाधिका ॥ वहिर्दन्त्र

भै·तं·
॥ ४२७ ॥

यं कृत्वा क्रोंबीजेनाग्रवीथिकां ६२ एकारेणाहिनी यानवीथिकां दरिवेष्टयेत् एतद्यंत्रं समालेख्य रक्तकौला
ल-पंटे ६३ कुसुमपुष्पैः समभ्यर्च्य निःक्षिपेत्पथिवेश्मनः रिपुस्तु वाटये क्षिप्रं स्थितं वर्षशतान्यपि ६४
वादित्रे यंत्रमालिख्य वादयेत्समरान्तरे श्रुत्वा नष्टं मंत्रेत्ला पलायंते विविधैरोधिनः ६५ अथवैतस्यना
काष्ठं सुष्यवैरिभिः सह एतद्दृष्टो हितः सर्वेपस्ता यंत्रेन संशयः ६६ पाषाणे लिखितं शस्या पीतपुष्प
पुनिः क्षिपेत् संपूजित मध्ये वक्षे वा चं लभयते हिषां ६७ नापकाष्ठे निखिल्वजले दापयेद्दमठे
न साध्वक्षेत्नगसंस्थं शत्रुणां ऽःखदायकं ६८ अथातः संप्रवाक्ष्यामि यंत्रं वक्ष्ये च मन्त्रकं कृत्वा त्रिको
णं वह्निरोकां षोडशारं चतुष्छदं ६९ दशारद्वितयं पंचदशास्रं मूलहृदयं त्रिकोणे कामबीजस्थं वाग्भ
वंसमग्रालिखेत् ७० षट्कोणे पूर्वतो ऐं श्रीं ह्रीं क्रों फ्रां ऊं क्रमाल्लिखेत् लिखेत्षोडशपत्रे तु प्रोक्ताऽउच्चाटनीन
या ७१ उच्चाटनेश्वरी रापिणी शिवाणी ज्ञोभिणीश्वरी मारणी मारणेशानी च भीषणी भीषणेश्वरी ७२
त्रासिनी त्रासिनीशानी चकंपिनी कंपिनीश्वरी आज्ञाविवर्त्तिनी पश्चाज्ञाविवर्त्तिनीश्वरी ७३ बलजा
नेश्वरी चाथ सर्वसंपादिनीश्वरी ब्राह्मयादिका अष्टदले भैरवीसंयुतान्यसेत् ७४ दशारे विन्यसेत्तत्व
स्तबीजपर्वान्दिग्गीश्वरान् लं रं मं क्षं वनावं यंसं हं ओं ह्रीं मितिक्रमात् ७५ ह्निनीये दशपत्रं तु वज्रादीन्या
युधानपि लिखिय यत्रे तु वाराहामूलमंत्रं समालिखेत् ७६ ॐ ह्रीं नमश्च वाराहि घोरे स्वयं विसर्गयुक्

राम:
॥ ४२७ ॥

428

१५५
१५८

हृदयं वह्निजायांतो मंत्रः पंचदशाक्षरः ॥ ७७ ॥ एतद्यंत्रं पुनः सम्यग्गायत्र्यक्षरैः प्रवेष्टयेत् ॥ भूपुरस्य चतुःकोणे पृथपे
येसमालिखेत् ॥ ७८ ॥ द्वितीयस्य त्रिकोणेषु चतुर्थं पिव्वचे लिखेत् ॥ भूर्जादौ यंत्रमालिख्य जपसंपातसाधितं ॥
७९ ॥ बाह्वादौ विधृतं देहे ध्यान्नराणां कीर्त्तिधर्मसुखं ॥ बहुनाकिमिहोक्तेन वाराही। रूपयद्भति ॥ ८० ॥ अथ वक्ष्ये मातृ
कायायंत्रं रक्षाकरं परं ॥ मकारमध्ये विलिखेन्मकारं साध्यसंयुतं ॥ ८१ ॥ तद्वाह्येष्टदलं पद्मं केसरेषु स्वरान्
लिखेत् ॥ षट्दीर्घयुक्हकारेणावहिस्तद्वेष्टयेत्सुधीः ॥ ८२ ॥ रोचनाकुंकुमाभ्यां तु भूर्जपत्रे लिखेदिदं ॥ रक्षाभ
वति यैरेतद्धृतं स्वर्णादिवेष्टितं ॥ ८३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि तारायंत्रं तु सिद्धिदं ॥ भूर्जपत्रे लिखेद्यंत्रमलक्तक
रसेन तु ॥ ८४ ॥ षट्कोणमध्ये ॐ ह्रीं स्त्रीं हुं फट् वर्णान्ससाध्यकान् ॥ तद्वहिश्चाष्टपत्रस्य केसरेषु द्विशः स्वरान्
८५ ॥ पत्रेषु काद्यष्टवर्गान्वहिर्भूपुरमालिखेत् ॥ पीठे वै रोचनासंवेष्ट्य ध्यायात्स्यहृद्गतः ॥ ८६ ॥ त्रिभूतांकाछे
नो वद्धं रक्षाकृद्भूतभीतितः ॥ वामवाहौ तु नारीणां पुत्रदं सुभगात्वकृत् ॥ ८७ ॥ दक्षवाहौ नराणां वद्धं निर्धनाना
धनप्रदं ॥ ज्ञानदं ज्ञानभिक्षूणां राज्ञां विजयप्रदं ॥ ८८ ॥ अथातो भुवनेश्वर्या वरापद्मयंत्रमुच्यते ॥ चतुरस्रद्व
येनैव कुर्यादष्टदलं बुधः ॥ ८९ ॥ साध्यनामप्रणाँ लिखेन्मध्येतुतत्तत् ॥ वेष्टयेच्चतुरस्रेण चतुःकोणेषु वं लि
खेत् ॥ ९० ॥ चतुरस्रस्य भूर्जे तु रोचनाकेसरेण च ॥ जातीकाष्ठस्य लेखन्या क्षुपकृत्परमंत्रतः ॥ ९१ ॥ अथातः
संप्रवक्ष्यामि यंत्रं मृत्युंजयाभिधं ॥ अष्टपत्रं लिखेत्पद्मं कर्णिकायां समालिखेत् ॥ ९२ ॥ ॐ हूं ननः साध्यना

॥ मे·तं ॥
॥ ४२८ ॥

म मः कारेण विदर्भितं ॥ विदर्भं संज्ञनिर्दिष्टानि लिख्यते रोगह्वयनं ॥ ८३ ॥ हुं ॐ ग्रं नेपुनले लिखेन्नराधालं समालिखेत् ॥ सा
ध्यनामानले मध्ये केसरेषु दिशः स्वरान् ॥ ८४ ॥ ॐ हुंसइतिवी[illegible]ज्ञ ऊर्ध्वाधः संपुटं लिखेत् स्वनामा अष्टसुपत्रेषु दलाग्रे
षु ह्ववर्गकान् ॥ ८५ ॥ कादिकान्विलिखेद्बाह्ये भूपुरेणावेष्टितं ऊर्ध्वाधो विलिखेन्मायाबीजं लोष्ट्रास्य लिखेदिदं ॥ ८६
भूर्जपत्रे ष्टगंधेन धारयेद्यावेष्टितं ॥ अल्पमृत्युभयं नस्य ऽमृत्युश्च न जायते ॥ ८७ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सौरयं
त्रोत्तमं शुभं ॥ चतुःपत्रस्य पद्मस्य कर्णिकायां समालिखेत् ॥ ८८ ॥ समालिख्य प्रणवं ॐ ह्रीं हंसः पत्रेषु लिख्यते ॥ एकैक
मक्षरं तस्य बाह्ये ष्टदलं समालिखेत् ॥ ९० ॥ ॐ घृणिः सूर्य आदित्यो वर्णौ कैकं दले दले ॥ अष्टदयं तन बाह्ये मध्य वीथ्या
समालिखेत् ॥ १ ॥ सविंदुमान्तकावर्णान् बहिर्भूपुरं लिखेत् ॥ भूपुरस्य चतुःकोणे ॐ ह्रां ह्रीं सः समालिखेत् ॥
२ ॥ सौरयंत्रमिदं नृणां सर्वभयविनाशनं ॥ तेजःप्रतापसौभाग्य आयुः कीर्तिवर्धनं ॥ ३ ॥ धनधान्यप्रदं दिव्यं
सर्वरक्षाकरं परं ॥ इदं यंत्रं करे बध्वा जले स्नानं समाचरेत् ॥ ४ ॥ समाहाज्वरनाशः स्यात्सुवेरोगसमाकुलः
कुष्ठस्य ह्मासत्तो याति शीतलादि न जायते ॥ ५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि ज्वरशांतिकरं पदं ॥ अध कोणं लिखे
द्वादशे त्रिकोणं भूर्जपत्रके ॥ ६ ॥ रकचमरमायुक्तो औंकारेण सविंदुना ॥ ओंकारपादं हुंकारकूटाचितामणि
स्त्वयं ॥ ७ ॥ अल्पे मध्ये साध्यनाम लिखेन बाह्यतः पुनः ॥ ऊर्ध्वे कोणं त्रिकोणं नलिखेन्ने दष्टये सुधः ॥ ८ ॥ अष्टव
र्णेन मंत्रेणासंहतवेतिव मः पुनः ह्लावयति पुनः सप्त मंत्रो ह्यर्णः शकीर्तितः ॥ ९ ॥ [illegible]व[illegible]वमवे देशो विष

॥ राम· ॥
॥ ४२८ ॥

429

145

ज्वरविनाशने ॥ चातुर्थिकादि विषमज्वरनाशकरः परं ॥ १० ॥ अथातः कुरुकुल्लायायंत्रे सर्पनिवारणं ॥ [illegible]ोणं
विलिखेन्नस्य मध्ये पूर्वादितः क्रमात् ॥ ११ ॥ नारं च कुरुकुल्ले च स्वाहा लग्नाक्षरो मनुः । मध्यपूर्वक्रमेणैव
लेख्यमेकैकमक्षरं ॥ १२ ॥ भूर्जरे लिखितं मेहे द्भूजितं तन्त्र गात्रङ्गतान् । मिक्षापयेद्धृते देहे नाशयेद्विविधं
विषं ॥ १३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि यंत्रं शत्रूरगापहं ॥ ॐ ह्रीं चमे खले स्वाहा सप्राणोये मनुर्मतः ॥ १४ ॥ लिखे
न्प्राग्वच्च षट्कोणे शत्रुसर्पनिवारणं ॥ सम्यक्पूजितु छिन्नोगेहे कलहादिन्नजायते ॥ १५ ॥ अथातः संप्रव
क्ष्यामि डाकिन्यादिनिवारकं ॥ लिखेन्मध्ये मपाभीं हूं रक्तस्याग्निमृतं लिखेत् १६ नारत्रयं चोर्कोधर
यो पार्श्वयोर्लिखेत् । मायात्रयंत्रयं तस्यैतं मुखेचदध्वर्धतः ॥ १७ ॥ चतुरस्रत्रयं कुर्यात्तत्र प्रतिलोमसंपुटे
न्निखेत् । तस्योर्ध्वं दक्षिणाणाणादौ चतुरश्चतुः स्वराक्र ॥ १८ ॥ चतुरस्रेत्रयं कुर्यात्तु डर्धं मेलयेत्पुनः ॥ रेखाद्वयेन
कोणे पृष्ठद्वयं तेन द्विनागवत् ॥ १९ ॥ यंत्रस्याभिमुखे लेखं ह्रीं कारणाद्वयंद्वयं ॥ चतुर्दिक्षु यथा वाह्ये चतु
रस्रत्रयं धरेत् । २० ॥ प्रतिलोमं लिखेत्कूटं नसंलग्नं दिगष्टके ॥ जरवाङ्नार विंदुयुक्ताः कूटमुद्दरितं ॥ २१
हंडी मध्ये खटिकपालिप्ते त्वाताच्छयेन्नदां । पात्रं मुक्त्वा पलायन्ते शाकिन्यो नात्र संशयः ॥ २२ ॥ उलूखलेस
मालिख्य विपरीतमुखेन च । कुट्टयेन्मुखले नैवं भग्नांगा शाकिनी भवेत् ॥ २४ ॥ यंत्रं श्रीखंडकर्पूरैरग लिख्य
क्षालयेत्पुनः । पिवेद्दिनत्रयं तोयं चतुर्थे दिवसे पुनः ॥ २४ ॥ नारीगर्भप्रसूत्यानि भोगकालजपंचरेत ॥

॥ मे·तं· ॥
॥ ४२९ ॥

पत्रसंस्थितमठगांगोयंत्रलेखक्रमेणतु ॥ २५ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिगर्भलंभकरंपरं । समंत्रंत्रिपुरायंत्रंपं
चपंचालयालिखेत् ॥ २६ ॥ त्रियंगूटकाष्टकास्थजायतेमत्रषोडश । कुर्याद्दलाग्निठन्वारिकोष्टांद्वंचतथान्त
ले ॥ २७ ॥ उर्द्धकाष्टवन्हेन्हुंहुंहुंहुंसमालिखेत् । अधःकोष्टेचन्हुंकारंप्राग्वल्लिखेत ॥ २८ ॥ मूर्ध्नोन्पाशा
प्रावेलखेन्हुंकारस्याप्यसाप्ययाः । बहूसमयालेखंसाधनामदलद्वये ॥ २९ ॥ रक्षेन्निदशामेलेखेंगुन
रेकादशेतथा । कस्तूरीरोचनाचंदनकेशरैर्भूर्जपत्रके ॥ ३० ॥ लिखेद्रूपंनमोदत्वाकण्ठेयंत्रंतुधारयेत ॥
ॐऐंक्लींश्रींसमस्तार्थ्यंत्रिपुरायैनमोवदेत् ॥ ३१ ॥ गर्भलंभप्रयुग्मंचदशाकिनीदोषमिस्पपि । हिंसेचयाग्नि
ॐह्रीश्रीकुत्रिवर्णोमनुर्मतः ॥ ३२ ॥ एकविंशतिसूत्राणांरज्जानाग्रोरकेचरेत् । चतुर्दशमितान्ग्रंथिमंत्रे
णाग्नेनवेष्टयेत् ॥ ३३ ॥ मंत्रयेत्तिद्रवारंवधूपोदेयाग्गरोतथा । श्रीकण्ठानंचैवप्रायाद्गर्भरक्षाकरंपरं
३४ हरेच्छशाकिनीदोषंदशायेनोसिमाचरेत । सुयंत्रंडारकंतस्याःप्रसवाजायतेध्रुवं ॥ ३५ ॥ नीपासि
नाच्चेत्रिपुरायंत्रेनसहस्रकं । तदाजपेनपुदत्वास्मधूपेसिद्धामनुर्भवेत् ॥ ३६ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामिवागाहंय
त्रमद्भुतं । आदौषट्कोणमालिख्यतन्मध्येप्रणवंलिखेत ॥ ३७ ॥ प्रणावाध्यनरेहुंवंकुमध्यसाध्यनामकं
सहस्राचहुंफट्रिकोणेछेकेकमक्षरं ॥ ३८ ॥ आविस्रधिसंस्थालानिपदानामंतमोवदेत । चक्रायस्वा
हेतिमदंतदावत्पंत्रसंभव ॥ ३९ ॥ षट्कोणांसंविधंचतेलेखोलमदहिगलिखेत । चतुर्दलंतुकमलंदिदिवर्णो

430

॥ रामः ॥
॥ ४२९ ॥

१५१

स्ले दले ॥ ४० ॥ नमो नारायणायेति नारायणाष्टाक्षरस्य तु । केसरेषु लिखित्वाथ पत्रमध्ये ततो लिखेत् ॥ ४१ ॥ नारे
नमो भगवते वेति चाघोरं त्रा लिखेत् । राहूहूणाय भूर्भुवः स्वं लिखेद्वह्निनीयके ॥ ४२ ॥ भुवः पतये भूपतिनर्तायेति
लिखेद्दले । त्वं मे देहि दापय स्वाहा लिखेत् चतुर्थके ॥ ४३ ॥ तद्बाह्ये ऽष्टदले कृत्वा केसरे द्वंद्वशः स्वरान् । दलम
ध्ये तु नाडीक्रूरवराहेशाः कृताक्षरं ॥ ४४ ॥ प्रत्येकैकं विलिखेद्दं स्व पत्रे लसत्स्वरं च कं । तद्बहिः षोडशदले कादिसान्ता
न्त्रिशो लिखेत् ॥ ४५ ॥ केशरेषु दलस्थान्तर्वर्णान् साराणां द्वयं द्वयं । अष्टनो कल्पात्स्व त्रेत्रयं तस्य बहिश्चरेत् ॥ ४६
हुतानां पंक्तिकेनत्रचनस्नावीथयोमता । साध्याक्षरेणापुटितं मंत्रवर्णवीथ्यां क्रवं लिखेत् ॥ ४७ ॥ साक्षरेणा
पुटितं ग्लौं बीजे तद्वह्निनीयकां । साध्याक्षरेणापुटितं हुं बीजे तत्तनीयकां ॥ ४८ ॥ अङ्गोक्ते कोलमंत्रेण साध्यस्पो
विदर्भिता । तयासंवेष्टयेत्पीतं तदग्रे भूपुरं लिखेत् ॥ ४९ ॥ लिखेत्तस्य चतुःकोणे ग्लौं साध्याख्या विदर्भि
तं । चतुरष्टाद्बहिःकुर्याद्दष्टे दिक्षु त्रिशूलकाव् ॥ ५० ॥ हुं ग्लौं तेषु लिखेदेतद्यंत्रं वाराहमद्भुतं । लाक्षाकृष्णाग
रुचंदरोचना कुंकुंमिश्रे ॥ ५१ ॥ गोमयस्थां भस्मापि हुं लेखेत्तद्वईशितं । लेखनी कनकाद्भूताप्यत्रस्यैक
लस्य च स्थले ॥ ५२ ॥ स्वर्णपत्रे विलिखत्वाग्निराजते राज्यमाप्नुते । ग्रामप्राप्तिर्भवेत्ताम्रे पितृमंदलेषु वे
५३ ॥ सफलं सौमपट्टे स्याद्दुमे संसारमाप्नुते । सायुज्यमपि देवत्वं संपातेनाभिषेचितं ॥ ५४ ॥ जलत्वं डि वि
नाधाच्चं तकुम्भे डाक्रिले हृदं । स्वालाध्वान्त्वाकोलरूपं साध्यदेहोपपूरयेत् ॥ ५५ ॥ यंत्रं वाराहमावाह्य तत्रां

॥ मे॰ तं॰ ॥
॥ ४३० ॥

गानि प्रपूजयेत् ॥ दिक्कमक्रः क्रूडरोगैर्जायते नात्र संशय ॥ ५६ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पृथिवीयंत्रमद्भुतं
अष्टकोणं चाष्टदलं कर्णिकायां समालिखेत् ॥ ५७ ॥ ससाध्यं प्रणवं मध्ये कोणाष्टकेषु हं ॥ ॐ ह्रीं क्लौं पू
र्वयंत्रे च यो मध्ये निहुताशनं ॥ ५८ ॥ गवस्येदक्षिणे ले धरणां पे दक्षपश्चिमे ॥ धरणी पश्चिमे ले त्वं धरे वेति समी
रणे ॥ ५९ ॥ रेखाग्रादक्रमाले त्वं क्लौं ह्रीं मामीशपत्रके ॥ हूं जत्रयं तन दाहे जत्रवीथीद्वयं यदेत् ॥ ६० ॥ तत्रा
ग्रवीथ्यां प्रणवं नमो भगवते वराहरूपाय भूर्भुवः स्वःपतये च भूपति ॥ ६१ ॥ त्वं मे देहि ददापय स्वाहेति
देवतानिर्णिकाच ॥ परवीथ्यां मातृकार्णांत्रक्तो भूपुरमालिखेत् ॥ ६२ ॥ गृहांतः स्थापितं ह्येष धाम्यादेर्वृद्धि
कारकं ॥ वाहे हूं तं जगराणं दूर्वायुःसुतेमतने ॥ ६३ ॥ अथ यंत्रं नारसिंहं प्रवक्ष्ये सर्वकामदं ॥ आदौ चक्रको
णमालिखेत्तन्मध्ये प्रणवोपरि ॥ ६४ ॥ ससाध्यं क्षौं समालिखेत् कोणाष्टकेक्षरेककं ॥ सहस्रार हुं फडि
ति वाहे हूं जद्वयं चरेत् ॥ ६५ ॥ तदंतरालवीथ्यां तु मायाबीजं प्रवेष्टयेत् ॥ तद्बहिर्दशदलं तत्रैकैकमक्षरं
६६ ॥ तारो नमो भगवते वासुदेवाय तद्बहिः ॥ हूं जद्वयांतरालेतु मायाबीजैः प्रवेष्टयेत् ॥ ६७ ॥ तद्बहिःषो
डशदले विलिखेत्षोडशस्वरान् ॥ सबिंदून्वाथया प्राग्वदेष्टयेदथ तद्बहिः ॥ ६८ ॥ द्वात्रिंशत्पत्रके
ले त्वी श्लोकस्ये कैकमक्षरं ॥ उग्रं वीरं महाविष्णुं ज्वलंतं सर्वतोमुखं ॥ ६९ ॥ नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं
नमाम्यहं ॥ वहिर्वृत्तत्रयं कृत्वा वेष्टयेकलयादिमं ॥ ७० ॥ अग्निमध्ये न प्रागनागे ककारादीन्सबिंदुकान्

431

॥ गप॰ ॥
॥ ४३० ॥

१५८

रक्षारादास्क्ष भागेलिखेड्डमित्रोत्तमः ॥७१॥ नादिनृपश्चाद्वादशैवसहै वोदक्षथालिखेत ॥ कर्णाग्रभ्यंतु त
द्वास्येन पोलक्षं समालिखेत ॥७२॥ एतन्मसाधितं यंत्रं होमपूजाजपादिके ॥ नगाधिहृद्ध्वचर्याणतुर्वर्ग
फलप्रदं ॥७३॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामि सर्वबाधाविनाशकं ॥ प्राकाद्यष्टवेरेखाश्च पंचपूर्वदक्षिणोत्तराः ॥७४॥
द्वात्रिंशत्कृमिता स्थैवं नायंते कोष्ठकानितु ॥ तस्मात्रिमगतारेश्च फणाकाराश्च वर्धयेत ॥७५॥ षट्कोनाग्र
यारेखा कुर्यात्रव ष्टुपंचच ॥ फणाग्रस्थले व्येंस्त्रौंवीजं कोष्ठेष्षोक्रमतः शुभे ॥७६॥ साध्यनामलिखेत्सु
ष्ठेसिद्धं संपातनोमतः ॥ सर्पभयरोगभूतादिकृत्यापीडापहारकं ॥७७॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि क्षुद्रो
गविनाशनं ॥ छद्वपत्रेकर्णिकायांसाध्यकर्मसंयुतं ॥७८॥ सौंवीजं विलिखेद्वपत्रेषु विलिखेत्सुतः
चतुश्चत्वरोवर्णानष्टपत्रकस्यतु ॥७९॥ भूर्जपत्रे ष्टगंधेन संपातनादिनसाधितं ॥ यंत्रं क्षुद्रामपसंव
सर्वरक्षाकरंपरं ॥८०॥ अथान्यःसंप्रवक्ष्यामि महारोगहरंत्विदं ॥ वेष्ठेभूपुरयुग्मेनकोणेकुक्षौंस
मालिखेत ॥८१॥ एतद्यंत्रंयुतं सम्यक्ष्ट्रद्रगुलंलक्ष्रगाधितं ॥ स्पर्शनं चपदंकृत्वा कलशस्थापयेत्त
च ॥८२॥ एतन्मंत्रारोगोवेधीनांकाथेनपरिदूरयेत ॥ वृक्षयुग्मं समायुक्तानावाह्यनरहरींविभुं ॥८३॥
संपूज्यपयेन स्नाद्यैः शीलकार्यमनोरमं ॥ सुधीः दिदिक्चिंडादीन्यजेन्मंत्री समाहितः ॥८४॥ अष्टावि
कंनमोनेत्रं सहस्रंप्रजपेत्सुधीः ॥ एवंजलैः साधितैर्नरंमंत्रंत्रिनच्छरन ॥८५॥ अभिजीवेत्सम्य

परागाद हृत्पंसं निवर्त्तते ॥ ग्रहाभिचारभूतादिभयं नश्येत्तिनक्षणात् ॥ ८६ ॥ भोजयेद्देवता पुष्पाभूदेवांस्तो-
षयेदपि ॥ प्राणप्रदात्रेयरवे विन शाप्यविवर्ज्जितं ॥ ८७ ॥ स्वकार्यार्थानुसारेण दद्याद्दक्षिणां नवः ॥ स-
न्वेहि क्रांलसे सिद्धौ परत्रापि च मोदते ॥ ८८ ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामि नरहरेयंत्रमद्भुतं ॥ षट्कोणकर्णि-
कामध्ये हृल्लेखां साध्यसंयुतां ॥ ८९ ॥ आं ह्रीं सौं क्रौं हुं फडिति षट्सु कोणेषु संलिखेत् ॥ बहिरष्टदलं
कृत्वाष्टरे हं हं लिखेत्ततः ॥ ९० ॥ केसरेष्वथ पत्रेषु व्यञ्जनवर्णान्समालिखेत् ॥ तस्मिन्नानुकृभमना बहि-
र्वृत्तद्वयं चरेत् ॥ ९१ ॥ तद्बाह्ये मातृकावर्णान् बहिर्भूपुरमालिखेत् ॥ लिखेच्चाष्टमणौ ॥ कूकोणेषु प्रा-
ग्दारितं ॥ ९२ ॥ भूर्ज्जे पत्रे लिखित्वेदं धृतं च शिरसा हरेत् ॥ विषरोगारिपुक्लेशभूतज्वरभयादिकं ॥ ९३ ॥
सुदर्शननृसिंहस्य यंत्रं संप्रोच्यते पुनः ॥ सर्वरोगप्रशमनं सर्वशत्रुविनाशनं ॥ ९४ ॥ त्रिकोणं तत्सु षट्-
कोणं तस्य मध्ये च दिग्दलं ॥ तत्कर्णिकायां प्रणवेन मध्ये स्वाङ्कं इत ॥ ९५ ॥ ततो मध्यदलेष्वेव यत्र
वर्णद्वयं पदं ॥ एकैकं वर्णान् दशधा नरहस्तार संलिखेत् ॥ ९६ ॥ वदेत्स्वारावर्ज्जिते वर्षीं बीजं च हनद्वयं ॥ हुंफट् स्वा-
हेति षट्कोणे सौं बीजं समालिखेत् ॥ ९७ ॥ हुंफट् स्वाहेति त्रिकोणस्य कोणेषु वदेत्त्रयं ॥ जपं संपानसं-
सिद्धं क्रूडागडहन ॥ ९८ ॥ अथान्यं संप्रवक्ष्यामि यंत्रं श्रीपुत्रप्रदं ॥ शिवामम देवस्य वेदिका नाभि-
शोभन ॥ ९९ ॥ कुर्यान्मेध्यका प्रदशं दलपद्मं मनोहरं ॥ समाध्य प्रणवं मध्ये च षोडशावार्चितं ॥ १०० ॥

432

द्वित्रिवर्णानकसरेषु कादिकानलविहीनिमान् ॥ दले दले कं कशो वर्णाक्रमेणाविलिखेत्त्रयः ॥ १ ॥ विष्णवे सरवनये
महावालायसं लिखेत् ॥ स्वां हे जित्रनन्तो हृं श्रूरणवाभ्यां च संपुटं ॥ २ ॥ श्रीवीजाभ्यां पुटाकारकुमाभ्यां मध्यगं
नुनन ॥ भूर्जगेरोचमान्वेन लिखित्वैर्थ्याधारापुदं ॥ ३ ॥ अथान्य दक्ष्यते यंत्रं वामनस्येष्टदायकं ॥ कृत्वाचाष्टदले
पद्मं तन्मध्ये साध्यसंयुतं ॥ ४ ॥ विलिखेत्पुराणवेमस्यकेसरेषु क्रमात्क्रवं ॥ नमो नारायणाये ति लिखेद्दके
क्रमक्षरं ॥ ५ ॥ दले द्वयं द्वयं लेख्यं चतुर्वर्णास्तथान्तिमे ॥ ॐ नमो विष्णवे रूपाय ह्रां नपतये मह ॥ ६ ॥
बलाये वह्निमुष्टि हिरणी ह्रति वर्णो मनो मतः ॥ हृन्नत्रयं वर्णः कुर्याद्दत्तवीथ्यां भवेद्रूपयेत् ॥ ७ ॥ नारो नमो भगव
ते वासुदेवाय ठगौ केः ॥ वात्तुवीथ्यामान्त्काभिरिति यंत्रं प्रकीर्तितं ॥ ८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वामय
न्त्रं महाद्भुतं ॥ आदौ विलिख्य षट्कोणं ह्रीं नमध्ये वीजमालिखेत् ॥ ९ ॥ रामेतदस्य जठरे नले साध्यं समालि
खेत् । साध्ये काल्ये दृहं तु कर्ममध्ये समालिखेत् ॥ १० ॥ पार्श्वयोश्च क्रियाले ख्यारेफमांडौ परे लिखेत् ॥
श्रीवीजं तन्न सकलेप्रणवाभ्यां च संपुटेत् ॥ ११ ॥ तुर्ध्वधः संपुरवोभ्यां तु षट्कोणेगमनू लिखेत् । षट्कोणोपा
र्श्वयोर्मायावीजे चाग्रे च मन्मथ ॥ १२ ॥ पादिवर्णिचतुर्वीजं तन्नवेवेष्टयेन्नतः ॥ यान्भवेन वहिः पद्मे मष्टपत्रं स
केसरं ॥ १३ ॥ केसरेषु स्वरान्वर्मान्पत्रेषु विलिखेन्नक्रमात् । पत्राग्रेषु लिखेन्मालामंत्रवर्णान्न द्वद्ध षिमान् ॥
१४ ॥ पंचवर्णान् दले दले व्यापालामंत्रीयिकथ्यते । नारोतमो भगवते ङे·त·त्याप्रद्यु नेदवः ॥ १५ ॥ मक्रो घृविक्षादये

मिमध्ये त्रिपदं न्यसेत्॥ प्रसन्नवदनायेति नभ्यांपि न्यसेत्ततः॥१६॥ वक्त्रायेति विरामाय विष्णवे नमः इत्ययं॥ सप्तचत्वा
रिंशद्वर्णो मालामंत्रं न्यसेद्धृदि॥१७॥ मध्ये हों ष्टदलंपद्मे औंवीजं केसराष्टके॥ पत्रमध्ये लिखेदष्टवर्णान्नादौ ऊं
वं लिखेत्॥१८॥ नमो नारायणायेति नाष्टकं दले लिखेत्॥ तत्केसरेषु मात्राणां स्वराञ्छनरो लिखेत्॥१९
अकारादिक्षकारांतान्मनंत्यपत्रेम्मस्तकं॥ पंचमध्ये वासुदेव द्वादशाक्षरवर्णकान्॥२०॥ नारीनमो भगवते वा
सुदेवाय सन्नमः॥ तद्वहिः षोडशदले मोयोत्र ह्मकेसरं॥२१॥ नारीनमो भगवते सप्तवेडायहुंवफट् नमः
प्रत्येकवर्णं दलमध्ये समालिखेत्॥२२॥ हं सुं लं विं तिं श्रुं शं क्रौं हूं जं विं सुं धरं॥ तथा श्रं धं लं इति वीजानि त
द्वाहिरदपत्रयं॥२३॥ प्रत्येकं पत्रमूले तु हं श्रीं क्लीं श्रीं॥ विलिखेद्वुधः॥ दलस्य पूर्वभागेषु रामाद्यष्टसवर्णका
न्॥२४॥ रामभद्र महेष्वास रघुवीर नृपो नमः॥ दशास्यांतक मां रक्ष देहि दापय मे श्रियं॥२५॥ दत्वात्राघे
संलेख्यान्नृसिंहानुष्टुभमनुः॥ उग्रवीरं महाविष्णुं ज्वलंतं सर्वतोमुखं॥२६॥ नृसिंहं भीषणं भद्रं मृत्युमृत्युं नमाम्य
हं॥ पत्राग्रेषु वमंत्रं हो च वडिन्यकाद्वयं॥२७॥ वहिर्भूपुरमालिख्य वज्राष्टकविराजितं॥ औं वीजं च चतु
र्दिक्षु कुंवीजं च विदिक्षु च॥२८॥ एवं लिखेद्रामयंत्रं सर्वयंत्रोत्तमोत्तमं॥ साधितं जपपूजाभ्यां होमसं
पातभेदन॥२९॥ हृद्रोगिवह्निवा चाप्तावाथवा रोगपदं नृणां॥ रक्षाकरं महेशान्ति महदैश्वर्यवर्धनं॥३०॥ वंध्या
नामपि नारीणां पुत्रदं सुखदं परं॥ भुक्तिमुक्तिप्रदं चैव गोपनीयं प्रयत्नतः॥३१॥ अथान्यं संप्रवक्ष्यामि रामस्वं

ऽस्य यंत्रकं ॥ आदौ विलिख्य षट्कोणं तन्मध्ये बीजमालिखेत् ॥ ३२ ॥ रामेतदस्य जठरेन ले साध्यं समालिखेत्
साधकाख्यां न हूर्ध्वलक्ष्कर्ममध्ये समालिखेत् ॥ ३३ ॥ पार्श्वयोश्च क्रियाले ख्यारेफकारांनरे लिखेत् ॥ श्रींबीजं
न वरामायनमो वर्णैः पूवेष्टयेत् ॥ ३४ ॥ तदाद्ये हं जानकी निरल्ल मायाग्निगेहिनी ॥ एतैर्वर्णैश्च दशापि वे
ष्टयेत्कोणाबद्कके ॥ ३५ ॥ षड्दीर्घसत्वारयुक्तं रांबीजं तु समालिखेत् ॥ ह्रींश्रीं मिति वक्षोगगे कोणपार्श्वे
षु हुं लिखेत् ॥ ३६ ॥ बहिरष्टदलं कृत्वा केसरे द्वंद्वशः स्वरान् ॥ दलेषु पूर्वयंत्रोक्तमालामंत्राणि कालिखे
त् ॥ ३७ ॥ बहिर्वृत्तं द्वयं तच्च वीथ्यां काद्यैः पूवेष्टयेत् ॥ सबिंदुकैश्च तद्बाह्ये भूपुरास्त्रौं दिशास्वथ ॥ ३८ ॥ हुंको
णेषु जयाद्योमानागाधि मयं यंत्रमनुत्तमं ॥ सर्वेष्टफलदं मोक्षदायकं श्रीकरं परं ॥ ३९ ॥ षट्कोणमध्ये पुनर्वं प्रा
ग्वत्साध्यादिकं लिखेत् ॥ कृत्वा तानि षट्कोणेषु षड्दीर्घयुगं संविशेत् ॥ ४० ॥ तच्चवामपार्श्वे कोणास्य द्वा
क्षिबीजं समालिखेत् ॥ दक्षिणे कामबीजं च बहिरष्टदलं लिखेत् ॥ ४१ ॥ द्विशः स्वरान्केसरेषु मालामं
त्रं च पूर्ववत् ॥ दलमध्ये लिखेत्साध्यं बहिर्वृत्तत्रयं चरेत् ॥ ४२ ॥ प्राग्यंत्रोक्तदशार्णमंत्रं तद्वीथ्यां पूवेष्टये
त् ॥ कादिक्षांतैर्वहिर्वीथ्यां तद्बहिर्भूपुरं चरेत् ॥ ४३ ॥ दिशासु स्त्रौं हूं विदिक्षु यंत्रं स्याद्विभवप्रदं ॥ कीर्त्तिल
क्ष्मीविजयदं नाम यंत्रं त्रैनसंश्रयः ॥ ४४ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि यंत्रं गोपालदैवतं ॥ षट्कोणेन लिखेत्का
मं साध्याख्यां कर्मसंयुतं ॥ ४५ ॥ तद्योन मध्ये कृत्याय लिखेद्दत्तार्थ षट्दले ॥ पत्रे दशाबलं याहोतन्मिलितं न्के

॥ मे.तं. ॥
॥ ४३३ ॥

पुसंलिखेत ॥४६॥ द्विशोवर्णान्तरे नदामादयानिगदेदक वासुदेवायकवर्वं फट्स्वाहांतोमयोक्षरः ॥४७॥
गोपीजनवल्लभाय स्वाहेकैकंतुपत्रके ॥ कोणेभुपदमाकोनेभूग्रहेरवयेन्नतः ॥४८॥ सेवनालिखितं हितन्
मप्पाक्षरी शालाकया हेमषदविधानेन गलिकौ कृष्णपूजितं ॥४९॥ सप्पक्षरीपातमंत्रिकंदशाणीना
भिमंत्रितं ॥ गोपालयंत्रमेतद्विपुरापवडिः करेकृतं ॥५०॥ त्रैलोक्यवश्यकर्मादौ समर्थंचातिगोपितं ॥ की
र्त्यादिवर्धनेराज्यंपुत्रपौत्रधनप्रदं ॥५१॥ कांतिरलक्ष्मीकरंनराणां सर्वसौभाग्यदायकं ॥ ग्रहपस्मारभयसंहा
री हन्नूर्ध्वज्वरादिभिः ॥५२॥ राक्षसाद्यदमूतार्ध्यैः पीडितानांचयस्मके ॥ एतद्यंत्रंस्मरेत्तेषांतुपेवश्यपत्रितं
क्षणात् ॥५३॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि कृष्णयंत्रं महाद्भुतं ॥ आदौ हृत्तंसमालिख्य तन्मध्ये क्लींसमालिखे
त् ॥५४॥ बीजमध्ये साध्यनाम वहिः षट्कोणमालिखेत् ॥ नाराचमध्यकृष्णाय दलेश्चैकैकमक्षरं ॥५५॥ दल
संधौ लिखेन्मंत्रान्नाग्नेयीजः क्रमादिमान् ॥ आचक्रौ यथा स्वात्प्रथमाद्यं षडक्षरः ॥५६॥ द्विचक्रायतः
स्वाहाद्वितीयोपिषडक्षरः ॥ सुचक्राय नमः स्वाहा तृतीयोपि षडक्षरः ॥५७॥ त्रैलोक्यरक्षणाचक्राय स्वा
हा नोमवाक्षरः ॥ असुरान्तनिचक्राय स्वाहा नायनवाक्षर ॥५८॥ कामबीजेन षड्दीर्घं तु संविभिवंपूरयेत्
न बाह्येष्टदलं पद्मं नववर्णांलिमान्लिखेत् ॥५९॥ क्लीं कृष्णाय गोविंदाय नवाह्ये षोडशदलंलिखेत् नाोति
मध्ये कृष्णाय देवकीनंदनाय नमः ॥६०॥ उत्क्रायर्हुंफट् स्वाहेतिलिखेत्षोडशपत्रके ॥ नवाह्येष्टदशदलं

434

॥ राम: ॥
॥ ४३३ ॥

१६०

तत्र वर्णानिमान् लिखेत् ॥ ६१ ॥ क्लीं कृष्णाय पदं प्रोक्तं गोविंदाय पदं वदेत् ॥ गोपीजनवल्लभेति स्वाहा इति
वर्णकः ॥ ६२ ॥ तद्बाह्ये जिनपत्रे तु कृष्णगायत्रिवर्णकान् ॥ तद्बाह्ये तु जयुग्मोनवीथ्यां कामेन वेष्टयेत् ॥
६३ ॥ दामोदराय विद्महे वासुदेवाय धीमहि ॥ तन्नः कृष्णः प्रचोदयात् ॥ ६४ ॥ तद्बाह्ये दलपत्रे तु गोपालमष्ट
मं लिखेत् ॥ ग्लौं क्लीं नमो भगवते नंदपुत्राय बालभेत ॥ ६५ ॥ वपुषे श्यामलायेति गोपीजनपदं वदेत्
वल्लभाय त्रिजायान्तो मंत्रो परदवर्णकः ॥ ६६ ॥ वदद्वात्रिंत तद्बाह्ये तत्र वीथीत्रयं भवेत् ॥ पिंडे गोपाल
मंत्रं तु ग्लौं तेनार्णं प्रवेष्टयेत् ॥ ६७ ॥ क्षितीयां मातृकावर्णैरं क्रौं म्पां चन्द्रायकां ॥ यंत्रकान्तमिदं प्रो
क्तं सर्वविश्वविमोहनं ॥ ६८ ॥ धर्मकामार्थफलदं दुदस्युनिवारणं ॥ कीर्त्तिकान्तिः धनारोग्यं रक्षाश्री
विजयप्रदं ॥ ६९ ॥ पुत्रपौत्रप्रदं लोके भूतवेतालनाशनं ॥ लिखितं भूर्जपत्रादौ पूजितं चाभिमंत्रि
तं ॥ ७० ॥ धारितं सर्वकामानां वृद्धिदं नात्र संशयः ॥ अभक्ताय न दातव्यं न देयं ब्राह्मणद्विषे ॥ ७१ ॥ अ
थान्यत् कृष्णयंत्रं तु सर्वोपद्रवनाशनं ॥ लिखेत्साध्यं ग्लौंबीजं तन्मध्ये लम्य कुर्वेष्टदेत् ॥ ७२ ॥ अष्टाद
शार्णं तं मंत्रेणाष्टकोणांश्च तद्बहिः ॥ कोणेषु विलिखेद्वर्णान् षडक्षरमनोस्तथा ॥ ७३ ॥ तद्बाह्ये दिग्दले
कृष्णाद्दशवर्णान् क्रमात्तु लिखेत् ॥ गोपीजनवल्लभाय स्वाहा मंत्रो दशाक्षरः ॥ ७४ ॥ तद्बहिर्यान्तवीथ्यां तु
कामबीजेन वेष्टयेत् ॥ तद्बहिः षोडशदलं केसरेषु स्वरान् लिखेत् ॥ ७५ ॥ दलेषु षोडशार्णांस्ववर्णार

॥ पं.तं. ॥
॥ ४३४ ॥

प्राग्वत्तथा लिखेत् । द्वात्रिंशत्कदलेवा ह्येकादिसांमांश्च वर्णकान् ॥ ७६ ॥ तत्केसरेषु वा लिख्येद्दलम
ध्ये च पूर्ववत् । द्वात्रिंशद्वर्णमेतस्य लिखेद्वर्णान्तजोवहिः ॥ ७७ ॥ हृन्नद्वयान्तवीथ्यामां क्रोंबीजाख्येन प्र
वेष्टयेत् । चतुरस्रद्वयेनाथ तद्बाह्ये त्वाग्रमाचरेत् ॥ ७८ ॥ अष्टाशोकैकवर्णात्त्रयं त्रमेत क्ष्वेडलेखं । रोरमा
रीभयं हरं घनरुवगीफलप्रदं ॥ ७९ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि हनुमद्यंत्रमद्भुतं । पद्ममष्टदलं कृत्वा कर्णि
कायां समालिखेत् ॥ ८० ॥ समाध्यप्रणवं तत्र त्वके केसरेषु द्विशः स्वरान् ॥ दलेषु विलिखेद्वर्णान्त्र
स्त्रास्सचतुरश्रकं ॥ ८१ ॥ नमो भगवते हनुमते चारोति दुष्टकृति । रोगपरंमाद्युपद्रवंनाशाय घंटं वदे
त् ॥ ८२ ॥ हुंफट् स्वाहा ररषो पंचाहि हृन्नद्वयं चरेत् । तदंतरालवीथ्यां तु कादिकांतान् लिखेत्क्रमात्
८३ ॥ हृन्नद्वयं बहिः कृत्वा तत्रमालामंत्रं लिखेत् ॥ नमो भगवते प्रोच्चं विदेत्य मनेतनः ॥ ८४ ॥ पवनात्म
जायवदेत्समाधवप्रणवं वदेत् । समायलक्ष्मणोत्रक्तापात्रे सीतापदं वदेत् ॥ ८५ ॥ ङेन्तविनाशनाये
त्रितापरोगत्रिपदं नतः । दर्पघ्नायेति सर्वेति ङेन्तोऽङ्ग दुष्टविनाशनः ॥ ८६ ॥ रिपुचोरव्याघ्रपदं वा ग्रहकृति
चोच्चरेत् । परंगादिदुष्टसत्त्वविमारतानयपदं वदेत् ॥ ८७ ॥ ङेन्तं हुंफट् तेन स्वाहा षडक्षान्त्यार्णमनुर्मत
न्तद्बहिश्चतुरस्रं तु यंत्रमेतद्विलिख्येत् ॥ ८८ ॥ भूर्जे ताम्रेथवा वस्त्रेपि वाग्मोपदे शिलातले । कागले
वाथ संलेख्य रोचनानाभिकेसरैः ॥ ८९ ॥ रक्षाकृत्पीडाद्वलयकृच्चोरभीतिहृत् । बालग्रहसर्व

435

॥ रामः ॥
॥ ४३४ ॥

१६२०

व्याघ्रभयापंकमनोहरेन ॥ ९० ॥ अथामोदक्षिणापूर्वेयेवक्ष्येवमनुत्तमं ॥ कुर्यादष्टदलंपद्मंकर्णिकायांस
मालिखेत् ॥ ९१ ॥ साध्यानामस्वरालेख्याद्वंद्वशःपालिलेख्याक्रमाड्माःसास्वर्णकाःवर्णकाः ॥ ९२ ॥ पत्रे
द्विद्विर्नीयेवमोभन्मनीयंगवत्रेलिखेत् ॥ चतुर्थदक्षिणालेख्यंमूर्ध्नयेपेवमेलिखेत् ॥ ९३ ॥ मल्हंमेविलि
खेन्महंसमंमेधापृथ्येनिच ॥ छस्वाहेत्यष्टमेपत्रेहृन्नयोरंतरालतः ॥ ९४ ॥ वी। थ्यांकादिकवर्णांश्चेत
वान्हेभूपुरेलिखेत् ॥ चतुःकोणेचतुर्थस्यवर्गस्यप्रथमाक्षरं ॥ ९५ ॥ चतुर्थचद्वितीयेचतुर्थ्यां।यंवन्हिको
णेनः ॥ लिखेद्धेवाष्टगंधेनभूर्जेधार्यंसदागले ॥ ९६ ॥ पुत्रपौत्रप्रदंनृणामायुःश्रीविजयप्रदं ॥ कन्या
पस्मारभूतादिनाशनंसर्वकामदं ॥ ९७ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्यामियंत्रंमृत्युंजयाभिधं ॥ लिखेदष्टदलंपद्मं
कर्णिकायांलिखेद्ध्रुवं ॥ ९८ ॥ तस्यगर्भेसाध्यनामदिग्दलेषुचजूंलिखेत् ॥ विदिक्पत्रेषुसोलेख्योरहिं
पुरमालिखेत् ॥ ९९ ॥ वंकारंतच्चतुर्दिक्षुठंकारंविदिशासुच ॥ यंत्रंमृत्युंजयस्येदंजपहोमादिसाधितं
१०० ॥ धृतंमस्त्राथवाकंठेवाहौकट्यांप्रकोष्ठके ॥ ग्रहरोगनिविषादीनांनाशनंमृत्युभंजनं ॥ १ ॥ क्षीति
वाणिंदिराकांतिप्रदंमात्रसंशयः ॥ एतद्यःपूजयेत्रिसंध्येपमृत्युर्विनश्यति ॥ २ ॥ अथातःसंप्रवक्ष्या
मियंत्रंवटुकभैरवं ॥ आलिख्याष्टदलंपद्मंकर्णिकायांसमालिखेत् ॥ ३ ॥ ॐ ह्रीं। क्लीं क्षौं चाष्टदलेदि
राहृक्ष्यांसमालिखेत् ॥ वटुकायेत्यक्षराणिवह्निःषोडशपत्रे ॥ ४ ॥ आपदुद्धारणायेतिद्विःकुरुव

ङकांयह्रीं लेख्यं रकेके कवर्गाद्यं वहिः षोडशपत्रके ॥५॥ लिखेन्स्वरांश्च तद्बाह्ये द्वात्रिंशद्दलके लिखेत् ॥ क
कारादिसकारांता चहिर्भूपुरमालिखेत् ॥६॥ जपदंसुखदंवश्यंपमृत्युदारिद्र्यनाशनं ॥ आयुर्दं दुरितध्वा
विडष्ट्यहनिकृन्तनं ॥७॥ इति श्रीमा० सि० देवनयेत्रकथनंनाम त्रयास्त्रिंशः प्रकाशः ॥ ॥ श्रीदेव्यु
वाच ॥ कृष्येकादशार्णऽस्य मंत्रो हनुमतो मम मः राक्षसा निहताये नत्वंगो लक्ष्वणासपि ॥१॥ श्रीशिव
उ० ॥ वक्ष्यामि नवदेवेशि मंत्रो हनुमतस्त्वहं ॥ चातुर्युगीना नाकल्पं संस्थिता सिद्धिदायकाः ॥२॥ त
त्रादौ कथयिष्यामि माला मंत्रं महाफलं ॥ मारं चवाग्भवं लक्ष्मी ह्रीं ह्रीं हे चसमुच्चरेत् ॥३॥ आद्यंनोक्त
त्रिवेदार्णौ विंदुरुडाचराचितैः ॥ हनूमतस्त्वाद्यकूटमेतस्माचकउचरेत् ॥४॥ प्रकृत्याकृतिवेदार्णौ
विडकड्स्थारावितः ॥ द्वितीयकूटमेतस्मादाद्यंतकृतवर्णका ॥५॥ विसर्गेस्वरारोपेतामल्गी यंकू
टमुच्यते ॥ आद्यंतसिद्धाकृत्वा द्विवर्णौ शिखराचितैः ॥ रू स्वाजुस्वायेलर्यकूटसाद्यःमो.पंचपंत
न्ते ॥ नारोनमो हनुमते त्स्यादाद्यंतकृतवर्णकाः ॥७॥ श्राक्रीं नवि प्रत्युलपशो विनाम्भवेत्निव
लोकृतजगज्जितयवज्रदेहेज्वरोत्रिव ॥८॥ दन्तिमृद्यजितकोटिनिसम्मभनकृतह ॥ रुद्रावतारलं
केत्रिभदीदहनसंवदेत् ॥९॥ उदधिलंघनं दशग्रीवकायीविशिरःकृतां ॥ तकसीताश्वासनेत्रिवदेक्षा
युभनेत्रिवा ॥१०॥ अंजनीगर्भसंभूतेश्री। रामलक्ष्मणानंदेत् ॥ तंदकरकपिसैन्यप्राकारेति नमोव

436

१६३

देन ॥११॥ सुग्रीवसख्यकारेति शेति वालिनिवर्हण। कारेणाङोरणपर्वतिन्मात्स्पारनपदंवदेत ॥१२॥ अशोकवन
र्दी। सुस्कादाररागोतिवदेत्पदं ॥ अक्षकुमारकछेदनवनतिपदंतत ॥१३॥ रक्षाकरसमूहेतिविसंजनपदंवदे
न ॥ ब्रह्मास्त्रेति ब्रह्मइशक्तिग्रसनोक्ष्मावलक्ष्यराम ॥१४॥ शक्तिसेदनिवारेतिशाविशल्पोवधापिव ॥ समानय
नयालोदितवेदेहानमताहल ॥१५॥ पसनायकामेघनादहतेयविध्वंसनतिव ॥ इंद्रजितवधकारेतिशेतिसीतेति
रक्षक ॥१६॥ राक्षसीसंघर्दी। सुस्कादाररागोतिवदेत्पदं ॥ कुंभकर्णादिवधपरायणश्रीपदेवदेत ॥१७॥ रामभक्ति
नदिसुःखावदेत्परपदंतत ॥ सप्तडकोमपदसोडुमलंघनसंवदेत ॥१८॥ महासाध्वमथ्येतिमहातेजःपुं
जविराजमा ॥ नस्वामिवचनेसुस्कासंपादिताहुतेतिव ॥१९॥ संपुगोलिमहृष्येतिकुमारब्रह्मचावदेत ॥ दिनं
भीरपदंतेमुशाकादपपदंवदेत ॥२०॥ दक्षिणाशेतिमार्गंडमहपर्वतपीठिका ॥ वनेतिसकलेसुस्कासंग्राम
पदन्तोवदेत ॥२१॥ भारार्थमममसर्वगुहहिनाशनसर्वच ॥ धाराच्चाटनसर्वेतिवदेत्सविषनाशन ॥२२॥ सर्वा
पत्तिपदांतेतुनिवारेणापदंवदेत ॥ सर्वदुःखपदांतेचनिवर्हणापदंतथा ॥२३॥ सर्वव्याध्यादिपदांतोवदेद्भयनिवा
रणा ॥ सर्वशत्रुछेदनतिवदेत्समपास्त्व ॥२४॥ त्रिभुवेतिसर्वपुंस्त्रीतिपदंवदेत ॥ नपुंसकात्मकंसर्वजीवजातं
वदेतत ॥२५॥ वशापदद्वयमामात्मसमाज्ञाकारकंवदेत ॥ संपादयद्वयंनानानंतमन्त्रैयान्तोवदेत ॥२६॥
सर्वानराःसततंपुरोपरिवारात्ममेतिव ॥ सवकाङ्क्षयुग्मंचसर्वशास्त्रसंवदेत ॥२७॥ विषाणिवि

धुं स्वयेति द्वितश्राहूं त्रयं वदेत् ॥ हां हीं हूं हैं हौं हः निषाग्रे कूर्पंचकं ॥ २८ ॥ विलोमनवदेत्सर्वशत्रून् रहनगुणं
परं ॥ वशनाति परसेन्यानि क्षोभयद्विजयं मम ॥ २९ ॥ सर्वकार्यज्ञानमपि तिसाधयद्विजयं वदेत् । सर्वदुष्टदुर्जन्ते
निमुखो निकीलय द्वयं ॥ ३० ॥ यन्त्रेयंत्रत्रयं त्रिहुंफट्त्रयं वह्निगेहिनी ॥ मालामंत्रात्मकं मया नागराजाप्सर
३१ ॥ प्रतिरस्येश्वरः छन्दो गुह्यप्रदेवाकुंडलीश्वरः ॥ नारोन्नमो भगवते गीजन पापहृत्मने ॥ ३२ ॥ नारोन्नमो भग
वतेशिरः स्याद्दुष्टमूर्त्तये ॥ नारोन्नमोगवेसिशिखा वायुभमायच ॥ ३३ ॥ अग्निगर्भायनहृत्कवचनेचम
मनुः स्मृतः ॥ नारोन्नमो भगवतेरामहूनाय नेत्रके ॥ ३४ ॥ ब्रह्मास्त्रनिवारणापनहुंश्चारमंत्रकः ॥ स्फुटि
कासंस्वर्गांकोति द्विजं च कनीजलि ॥ ३५ ॥ कृत्वा हृदयसंज्ञो भिमुखो भाजे स्वरेश्रुरुः । पूजाजवैलर्वपीठेशे
वेवावाहू निविना ॥ ३६ ॥ अथमंत्र वपुरश्व यौरामस्याग्रे शिवस्वका ॥ घनेतीमः सहस्रंस्यात्तर्पणादिनतस्थ
रेत ॥ ३७ ॥ जितेन्द्रियश्चनकाशी स्वमध्यानतत्परः ॥ अडरोगनिवृत्त्यर्थं महोन्नरझानं जपेत् ॥ ३८ ॥ एकान्तेदि
दिनां तेषां नाशोभूतादिकस्य च । महारोगादिशांत्यर्थं महोन्नरसहस्रकं ॥ ३९ ॥ सप्ताहं नियतास्वेराजप
त्रिशिराक्षसाः । एतादयश्च नश्यंति तथा सर्वभिचारकाः ॥ ४० ॥ जपाभिको क्षी न्तघमंजपत्रिशिवला
ज्ञानः । ध्यायन्नथाऽस्य हृन्नां हूजं याम्स जायेडरोगो ॥ ४१ ॥ सप्त कृत्वा सशुद्धीवं संधानारेस्त्ररजुधी ॥ अथु
नेनविधि द्वित्रांसं निमात्रो न्यसेद्वायं ॥ ४२ ॥ लंकायां दाहकं ध्यायन् श्रुपत्रयुतमंजसा । ज्ञात्वा एदहदेव

५३७

उध्याश्चपि संप्यिते ॥ ४३ ॥ यस्त्वगेहे हनूमंतं सर्वदेवप्रपूजयेत् ॥ दीर्घमायुस्तथा लक्ष्मी सर्वत्र जयमाप्नुया
त् ॥ ४४ ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामि द्वादशार्णं महामनुं ॥ हौं वीजं सम्यग वार्य्यपरौ क्रें कूटपंचकं ॥ ४५ ॥ हनु
मते नमो मंत्रो रामचंद्रो मुनिर्मतः ॥ जगती छंद उद्दिष्टो हनूमान्देवतामतः ॥ ४६ ॥ वीजं नपंचमकूटं शक्तिराद्यं
उकूटकं ॥ षड्वीजैः प्रथमैर्न्यासः षडंगोस्यप्रकीर्तितः ॥ ४७ ॥ मूर्ध्निभाले दृशो रास्ये कण्ठवाहोस्तथा हृदि ॥ कु
क्षौ नासो ध्वजे जान्वाः पादयोर्मंत्रवर्णकान् ॥ ४८ ॥ मूर्ध्निभाले भ्रुवे हृत्के नाभा पूर्वीभुजे द्वयाः ॥ पादयोर्वि
न्यासेन्मंत्रषट्वीजानि पदद्वयं ॥ ४९ ॥ वालार्काभं त्रिभुवनक्षोभकं सर्वराक्षसान् ॥ नादैर्नैत्रासयंतं सुग्री
वादिकसेवितं ॥ ५० ॥ सुंदरं रामचरणाध्यानं ध्यायेत्समीरकं ॥ यजेदष्टदले पद्मे केसरे ष्वंगपूजनं ॥ ५१ ॥
रामभक्तो महातेजाः कपिराजो महाबल ॥ द्रोणाद्रिहारको मेरुपीठिकार्चनकारकः ॥ ५२ ॥ दक्षिणाशाभा
स्करश्च सर्वविघ्नतिवारकः ॥ एवं पत्रेषु नामानि पूजयेद्दलाग्रतः ॥ ५३ ॥ सुग्रीवमंगदं नीलं जाचरंतं तथा
नलं ॥ सुषेणं विविदं चैवं दंभूपुरे दिक्षमितनपि ॥ ५४ ॥ तद्वाह्येच तदस्त्राणि जपेदर्कसहस्रकं ॥ दशांशं जुहुया
द्धीहीन्वयाद्धात्यसंयुतान् ॥ ५५ ॥ एवं सिद्धमनुर्मंत्री प्रयोगानाचरेत्तथा ॥ कदलीवीजपूराम्रफलैरु
त्वा सहस्रकं ॥ ५६ ॥ द्वाविंशति ब्रह्मचारि विप्रान्संभोजयेन्नरः ॥ एवं कृते महाभूतविषचौराद्युपद्रवा ॥ ५७
नश्यंति क्षणमात्रेण विद्वेषिग्रहदानवाः ॥ अष्टोत्तरशतं वारि मंत्रितं विषनाशनं ॥ ५८ ॥ रात्रौ नवशा

॥ मे.तं ॥
॥ ४३७ ॥

तंमंत्रं जपेद्दशादिनावधिः ॥ योतरस्तस्य नश्यंति राजशत्रुभ्यभीतयः ॥ ५९ ॥ अभिचारोत्थभूतोत्थज्वरेऽत्र मंत्रमं
त्रितै ॥ भस्मभिः सलिलैर्वापि पात्रयेज्ज्वरिणां क्रुधा ॥ ६० ॥ दिनत्रयज्वरान्मुक्तः सुखमेगलते नरः । तन्मंत्रितौष
धं जग्ध्वा नीरोगो जायते क्रंवे ॥ ६१ ॥ तन्मंत्रितं पयः पीत्वा योड्डुगछमन्त्रे जपेत् ॥ तज्ञाभस्मलिप्तांगंश
त्रुसंघैर्न वाध्यते ॥ ६२ ॥ शास्त्रक्षपेव्रणोग्राहे लूतास्फोटेपि भस्मना ॥ त्रिमंत्रितेन संस्पृष्टे त्रिदिनाद्या
न्निर्भुक्तो ॥ ६३ ॥ सूर्योस्तमयमारभ्य जायेसूर्योदयावधि ॥ कीलकं भस्ममादाय संप्राहावधिसं
पुतं ॥ ६४ ॥ निखनेद्यस्य कीलाग्र विद्विषां कार्यलक्षितः ॥ विद्वेषंमिथआपन्नाः पलायंतेतयाचिरात् ॥ ६५
अभिमंत्रितभस्मांबुदेपं चेदनसंपुते ॥ खाद्यादियोजितं यस्मै दीयते स तु दासवत् ॥ ६६ ॥ क्रूराश्चजेतवाने
नभवंतित्रिविविधावशाः ॥ ईशानदिकस्थमूलेन भूमांकुशनराञ्भां ॥ ६७ ॥ अंगुष्टमात्रप्रतिमां प्रवि
धायतन्नूमतः ॥ प्राणसंस्थापनं कृत्वा । सिंदूरैः परिपूज्य च ॥ ६८ ॥ गृहस्याभिमुखीद्वारे निखनेन्मंत्रमुच्चरन्
भूताभिचारचौराग्निविषरोगनृपाद्रवाः ॥ ६९ ॥ संजायंते गृहे तस्मिन्न कदाचिदुपद्रवाः ॥ पुत्रस्त्रंधनधान्या
द्यैरेधते तद्गृहं चिरं ॥ ७० ॥ निशि श्मशानभूमिस्थो मन्त्रयासस्त्रनापि वा ॥ शत्रोः प्रतिकृतिं कृत्वा हृदि ना
मसमालिखेत् ॥ ७१ ॥ कृतंप्राणप्रतिष्ठानं । सिघाछत्त्रे मंत्रं जपन् ॥ मंशोते प्रोच्चरेच्छत्रोर्नामद्धिं । क्षिपेच्चभि
षिच ॥ ७२ ॥ मारयितिचतस्पोतं दंतैराष्टतिपीडच ॥ पाणितारेडपी । ड्यार्थन्यक्त्वानं सदनं व्रजेत् ॥ ७२ ॥

॥ एमः ॥
॥ ४३७ ॥

438

एवं समदिने कुर्वन् हत्वा छागेन संशयः ॥ अर्वचं डाकनो कुराङ्त्रिले वाङ्मे वरेत् ॥ ७४ ॥ कुक्कुकेश श्मशानस्था
नवसौराजिकायुतै ॥ उन्मत्तफलपुष्पैश्च नखरोमविशेषैरपि ॥ ७५ ॥ काककौशिकगृध्राणां पक्षैः श्लेष्मा
न काष्ठजैः समिद्भिश्च त्रिरात्रं दक्षिणाशामुखो निशि ॥ ७६ ॥ सप्रदं त्रानिदं कुर्वन्नारयेपुत्र.दूरं ॥ शानपद्कं
जपेन् रात्रौ श्मशाने दिवसत्रयं ॥ ७७ ॥ नमो वेमालउथ्याघवदेहाविष्णुभाग्नुभे ॥ उदितं कृत्ने सर्वं किंकरो ।
रूपमेत्रिराः ॥ ७८ ॥ कुसुमस्त्र निमां भूमौ विलिखेन्नसुरामतु ॥ साध्यनामद्दिनीयांते विमोचयविमोच
य ॥ ७९ ॥ नमं र्वं मार्जयेद्वामहस्ते नाथवनालिखेत ॥ एवमष्टोत्तरशतं लिखित्वा मार्जयेत्पुनः ॥ ८० ॥ ए
वे कृते पराधीनाम्प्रच्यते विगडान्तरगात ॥ एवं विद्वेषणादीनि कुर्यान्नमत्तवं लिखेत् ॥ ८१ ॥ वश्यार्थं सर्व
येत्सर्वान्मा विद्वेषकरवीरजैः ॥ कुसुमैर्विष्णुकाष्ठैर्वा जीरकैर्मरिचैरपि ॥ ८२ ॥ ज्वरहृद्वर्णीगदूर्वाभिर्दुग्धाक्षीरे
णवाघृतैः ॥ फूलेहोमः कुवेराक्षैरेरंत्रसमिधाथवा ॥ ८३ ॥ शैलाक्षाभिश्च तिर्गुडीसपिढकौ समाचरेत्
सौभाग्यं चंदनैश्चन्द्रै रोचनैलालवंगकैः ॥ ८४ ॥ सुगंधिपुष्पैर्वस्त्राद्यैर्नन्नजन्मोत्सलथा प्रये ॥ तस्यादराज
क्षाराजीलवणाक्तैर्नमन्स्यवे ॥ ८५ ॥ हनूमान् रामदूतश्च लक्ष्मणप्राणदायकः ॥ नतोञ्जलीसूनः क्रोकुः
सीताशोकविनाशकः ॥ ८६ ॥ नमः बष्टः परिज्ञोयाले काप्रासागरभंजनः ॥ ईतानजगति नामगति कूटदू
वीरिण्यां निमं ॥ ८७ ॥ पंचकूटानि कं चैते षडंगमनवः स्मृताः ध्यानपूजादिकं सर्वं विज्ञेयं द्वादशार्णव

॥ मे.तं. ॥
४३८ ॥

८३ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मन्त्रं रुद्रैरुपासितं ॥ नवग्रहादिमंत्राणां वीजान्येकादशैव तु ॥ ८४ ॥ स एव मंत्रो रु
द्रैः प्राक्तेहापार्थभुपालिना ॥ तध्यानपूजान्यासादि विहितेयं द्वादशार्णीव तु ॥ ८५ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि म
न्त्रमष्टादशाक्षरं ॥ नमो भगवते प्राच्चआञ्जनेयाय संवदेत् ॥ ८६ ॥ महावलाय स्वाहेति मुनिरस्येश्वरः स्मृ
तः ॥ छंदोनुष्टुप् देवता तु हनूमान् हं च वीजकं ॥ ८७ ॥ स्वाहा शक्तिश्चाञ्जनेया रुद्रमूर्तिर्मरुत्तनुजः ॥ अग्निगर्भो
रामदूतो ब्रह्मास्त्रापि निवारकः ॥ ८८ ॥ एतै रुद्रैः षडंगानि तथा गुह्यादिषु न्यसेत् ॥ तप्तकांचनसंकाशं हृद
येतिहिताञ्जलिं ॥ ८९ ॥ किरीटिनं कुण्डलिनं ध्यायेद्वानरनायकं ॥ इत्थं ध्ये पूजयीत्वी पीठे द्वादशार्णोक्तवर्त्म
ना ॥ ९० ॥ अयुतं प्रजपेन्मंत्रं दशांशं जुहुयात्तिलैः ॥ विप्रसंतर्पणाद्यन्तु प्राग्वन्सिद्धो भवेन्नरः ॥ ९१ ॥ जि
तेन्द्रियो नक्तभोजी प्रत्येकं नाष्टकं शतं ॥ जपित्वा क्षुद्ररोगेभ्यो मुच्यते दिवसत्रयात् ॥ ८५ ॥ भूतप्रेतपिशा
चादिनाशायेवं समाचरेत् ॥ महारोगनिवृत्यै तु सहस्रं त्रिदिनं जपेत् ॥ ८८ ॥ यताशनाभुतं नित्यं जपध्यायक
पीश्वरं ॥ राक्षसौघं निति प्रंतमचिराज्जयति द्विषं ॥ ८९ ॥ सुग्रीवेण समं रामं संदधानं स्मरन्कपिं ॥ प्रजप्या
युतमात्रं तु संधिं कुर्याद्धितद्वयोः ॥ ९० ॥ लंकादहंतं तं ध्याय त्र्युष्टत्रे प्रजयन्नरं ॥ शत्रूणां प्रदहेद्ग्रामान्
चिराद्देव साधकः ॥ ९१ ॥ प्रयाणसमये ध्याय हनूमंतं मनुं जपेत् ॥ यात्यानि साचिरान्वेष्टं साधयित्वा गृहे व्र
जेत् ॥ ९२ ॥ यः कपीशं सदा गेहे पूजयेज्जपतत्परः ॥ आयुर्लक्ष्मी प्रवर्गाने नत्येन स्पृशन्त्युपद्रवा ॥ ९३ ॥ शार्दूलत

439

॥ रामः ॥
॥ ४३८ ॥

ष्करादिघोरस्त्रे तत्त्रयं स्मृतं ॥ प्रस्वापकाले चौरेभ्यो दुष्टश्वापदपि ध्रुवे ॥ ९४ ॥ पुष्पाकारे सुबले नेत्रे वेश्याको
किलाथ येषा ॥ अष्टगंधैर्लिखेद्भूर्जपत्रके पिराजन्यसुंदरं ॥ ९५ ॥ नन्द्यष्टेष्टादशारेतं दशत्रनामयुतं लिखेत् ॥ ते
न मंत्राभिजप्तेन शिरोबद्धेन भूमिपः ॥ ९६ ॥ जपत्यरिगणान् सर्वदर्शनादेव निश्चितं ॥ यद्वाजिगीषुर्नृपतिः
पूर्वोक्तं लेखयेद्भुजे ॥ ९७ ॥ बहुजन्मादायरोगे संस्पर्शान्मोक्षणावधि ॥ मांत्रिकान्नं जापयेत्स्वस्था दशांशेन हुनेत्
चरेत् ॥ ९८ ॥ सर्पिर्पैललिर संमिश्रैः संस्कृते हव्यवाहने ॥ गच्छस्थं ते ध्वजं दृष्ट्वा पलायंते रयो विरान ॥ ९९ ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि मंत्रं श्रीलादिवारणं ॥ योयो हनूमंतं फलं फलिते निपदं वदेत् ॥ २०० ॥ ध गवगिन
आप्राच्य प्रवातपरतं ध्रुवदेत् ॥ हां नो जिनमितारार्यं मन्त्राद्यं द्वादशार्णावत् ॥ १ ॥ श्रीहनुमते हरे स्वाहा पंचाग
वल्लीदलं शुभं ॥ नडपर्यन्तमागतान् नेववस्त्रमाच्छादयेन्नदा ॥ २ ॥ वंशजं शाकलेन स्वाहा परिसंवेत्कथितमरत् ॥ आर
रापप्राल गल्वत्रे वक्षोपहिष्टं प्रज्ञापयेत् ॥ ३ ॥ वदरीनरसंभूतां मंत्रेणानेन सप्रभा ॥ तंपासंतात्रयं दशाक
लेजठरस्थितं ॥ ४ ॥ सप्रक्रमः श्रीहरोगोनष्टं स्वे वन्त रांक्षणात् ॥ दृष्टवावेव दक्षायाश्चैसमाचरेत् ॥ ५
अथान्यसंप्रवक्ष्यामि मंत्रमष्टाक्षरं परं ॥ षट्दीर्घयुक्ता ह्यसेत्वा प्रणावेनासंपुटे ॥ ६ ॥ अष्टार्णोयं हनूम
तो मंत्रराजः प्रकीर्तितः ॥ षट्दीर्घयुक्तो वीजेन षडंगविधिरीरितः ॥ ७ ॥ ध्यानपूजाजपाद्यं तु सर्वस्याद्वादशा
र्णावत् ॥ एतनप्रभावान्नारिनमाविध्याधिविवर्जितः ॥ ८ ॥ अथान्यसंप्रवक्ष्यामि मालामंत्रं वदेक्रवं ॥

वज्रकायवनन्तंडवदेन्कपिलपिंगलः॥ ९ ॥ ऊर्ध्वकेशमहावेन्निलवक्रमुखकीर्त्तयेत् नात्रिज्जिह्वमहारौद्रदंष्ट्रोत्क
टकहृदयं॥ १० ॥ करालिनेमहाघ्रोच्चहृटप्रेत्रिचलाग्रदेस्॥ विन्दलंकेश्वरवेमुन्काधायमहावदेत्पदं॥ ११ ॥ सेतु
वंधमहाशैलप्रवाहगगनेचर॥ एह्येहि भगवन्घ्रोच्चमहावलपराक्रमः॥ १२ ॥ भैरवाज्ञापयघ्रोद्यास्येह्येहि
त्रिपदंवदेत्॥ महारौद्रपदंघ्रोच्चदीर्घपुछेनवेष्टये॥ १३ ॥ ऐं रिं ह्रीं भंजयद्वंद्वं हुंफट्वोरामांकैवरीकान्॥ भ्न्या
ध्वर्वाप्रयोगाद्दिसर्वस्लूर्ष्पाराविन्यसन्तं॥ १४ ॥ एवमाराधनंप्रोक्तंरवक्ष्येकादशात्यत्॥ प्रतःपस्कस्यदेवितो
त्पिद्धस्युपासने॥ १५ ॥ २५५॥ इति श्रीम० मे० हनुमन्मंत्रकथनंनामत्वन्तःत्रिंशप्रकाश॥ ॥ श्रीदेव्यु
वाच॥ मन्त्रकोशसमुद्भूताः कार्त्तवीर्यार्जुनात्मकाः॥ इतित्वयापुराप्रोक्तंतस्यमंत्रान्ब्रवीहि मे॥ १ ॥ श्रीशिवउ०
शृणुदेविप्रवक्ष्यामिसर्वतंत्रेषुगोपितान्॥ पंचाम्नायगतान्मंत्रानर्जुनस्यब्रवीमिते॥ २ ॥ धर्मपादप्रभेदे
नदेव्याम्नायःप्रकीर्त्तिताः॥ धर्मादिनांपादभेदान्देवितन्मेब्रवीम्यहं॥ ३ ॥ लोकानिंघत्वेकपादःशान्तिं
घाद्वियाद्धवेत्॥ त्रिपाद्वयोरतिंघश्चपत्तिः अकान्विनां॥ ४ ॥ यत्किंचिदेकपादार्थोदायप्रोक्तोभवेद्विपा
त्॥ त्रिपाद्यथोक्तमार्थश्चकुर्यात्कष्टेञ्जनेनच॥ ५ ॥ यत्रकुत्रापिपादःस्यादर्धंत्वेपाद्युतायते॥ कुलांगना
सुपादानत्वेकसम्यांचनुःपदः॥ ६ ॥ सालोक्यमेकपात्प्रोक्तंसामीप्यन्तुद्विपात्स्मृतं॥ सारूप्यंपाद---
---------॥ एषांकेवल्यरूपाणांलक्षणांचफलंशृणु॥ धर्मेश्चनियमेदेविकःपुराणोधर्मस्तुकेवलं॥ ८

440

सिद्धाभवं स्वयन्त्रेन स्वयमेपरत्रय ॥ अकृत्वा परसंन्तापगत्वा ------ ॥९॥ स्वधर्मगार्जितं वितं केवलं त
न्निसाधनं ॥ यथोक्तवाले वेशार्थं पूर्णा कामित्रकामिनी ॥१०॥ कामयानां सचयेद्यः सकामः केवलः स्मृतः ॥
व्रह्मचर्याधिकाक्षे शास्त्रयाणां साधकः स्मृता ॥११॥ देहासिमानमारोनलिंगदेहे विनाशनं ॥ नेनकात्रस्व
रूपन्चेतत्केवलं प्रकीर्त्तितं ॥१२॥ उत्तरेणाच पूर्वेणा पश्चिमेन यथाक्रमं ॥ ऊर्द्धेन दक्षिणायि चैकद्वित्र्यादि
लाः क्रमात् ॥१३॥ सिध्यन्ति केवलाश्चैवं पंचाम्नाये हूबादयः ॥ तत्र संकरभूङगाविष्णं नाथ्याधिकारिणः
१४ ॥ यथोक्ताम्नायसेवानो लभन्ते तत्परं पदं ॥ नसेवानूत्तमानी रासभावाहणां यथा ॥१५॥ अथतेसंप्र
वक्ष्यामि विंशन्मंत्राल दक्षिणे ॥ आम्नायेप साधकानामभक्षेशादिष्टसिद्धयः ॥१६॥ द्वाविंशत्युयो नागद्यौद
रूपेणामेसत्तुर्थको ॥ चतुर्दशस्वरायतौ शेषाम्नाये प्रतऽवेत् ॥१७॥ विदुयुक्तं चाद्यवीजं चतुर्थस्वरसंयुतो ॥
षड्विंशार्णयो विंद्वाद्यो द्वितीयं वीजमुच्यते ॥१८॥ कामवीजं ततीयस्याद्वादशार्णो --र्थको ॥ षष्ठस्वरे
तुसंयुक्तो चतुर्थवीजमुच्यते ॥१९॥ पाशोलज्जां कुशीलक्ष्मी कवचास्त्रेपि दंभवेत् ॥ वीजानां दशकं डे-
नकान्तवीर्याज्जितो नम ॥२०॥ एकोनविंशत्यर्णो यं दत्तात्रियामुनिः स्मृतः ॥ छंदोनुष्टुप्रकान्तवीर्याज्जितो
देवः प्रकीर्तितः ॥२१॥ क्रौं व्रां पिनित्स्पाद्धृदयं ह्लीं व्रीं मिमिशिरः स्मृतं ॥ जे हुं शिखासमाख्या माक्तैं श्रैं क
वचमीरितं ॥२२॥ हुं फट् त्त्रं समासयानं त्रे विराव्यापकं चरेत् ॥ हृदये जठरे नाभौ जय ने व्यंजने क

ने ॥ २३ ॥ दक्षपादे वामपादे सकृक्षिप्तजानुनिजे घया ॥ विन्यसेद्वीजदशकं त्रिशावद्दयमध्यगे ॥ २४ ॥ नाराया
नवाशिष्टार्णान्न्यस्य केवललाटके ॥ भ्रुवोः स्कन्धोस्तथैवास्यो नेत्रत्रिवक्त्रे गलेसजा ॥ २५ ॥ सर्वनेत्रेत्रेराम
वींगे व्यापकं च ततश्चरेत ॥ प्रभाकरनखि:स्वर्णिकण्ठमालाविराजित ॥ २६ ॥ ध्येयो रक्तांशुको लीचीना
नानाकल्पविभूषित: ॥ सहस्रार्थभुजे वीरासनस्थो धैर्यभूषित ॥ २७ ॥ दधनंकारङाद्वैश्च त्रासिताखिलदु
र्जनः ॥ सम्यग्ध्यात्वा समारूढः सप्तद्वीपधरापति ॥ २८ ॥ भूपालमुकुटाघट्टपादपद्माकुलोवनः स्थू
लकायास्त्रिभीमश्चरथस्थो भक्तवत्सलः ॥ २९ ॥ वैलवेनयजेत्पीठपद्मस्य दलेंचरेत ॥ तस्यांगमूर्ते
यः पंचकर्णिकायां प्रपूजयेत ॥ ३० ॥ अग्नीशासुरवायव्यकोणेषु हृदयादिकाः ॥ अस्त्रं चापि चतुर्दि
क्षुपंचनारस्फादिकोज्वराः ॥ ३१ ॥ खङ्गचर्मधरावीराः सर्वाभरणभूषिताः ॥ वाराणचापवरारक्तांशुका
स्ताश्चचतुर्भुजा ॥ ३२ ॥ वारमाद्यैरिभुरारिपदानामंत्रमोमद ॥ विभंजनकायेतिपदपूजा नृपादिशादल
३३ ॥ विदिक्षु डह्रड:खांतोदुरितामयपोस्तथा ॥ मदादिकंपंदपाग्वह्न्वाचपरिपूजयेत ॥ ३४ ॥ दिक्षु
ईशक्रयः पूज्यापत्राग्रे स्फटिकाज्वला ॥ क्षेमंकरी वश्यकरी श्रीकरी च यशस्करी ॥ ३५ ॥ आयुःकरी
तथाप्रज्ञाविद्याकर्यो धनंकरी ॥ तद्बहिर्भूपुरे पूज्यालोकपालाः सहेतयः ॥ ३६ ॥ ध्वजार्णलक्षं जपेन्मंत्रं हो
मः कार्यः पयोधसा ॥ तिलाज्यमंडलैर्वापि पुरश्चर्याविधिःस्मृतः ॥ ३७ ॥ तर्पणादि ततः कुर्यान्मंत्रसिद्धि

44+

:प्रजायते॥ नमः प्रयोगान्कुर्वीत अभ्युन्नामधनेश्वरि॥ ३८॥ अथान्तो दक्षिणे मार्गे वक्ष्यन्ते कोप्यपूजने॥ अष्ट
भूमावष्टगंधैर्लिखेद्यन्त्रमुत्तमे॥ ३९॥ लिखेदष्टदलं पद्मं कर्णिकायां समालिखेत॥ फों क्रों मां मे वपत्रेषु
प्रणवाद्यानि संलिखेत॥ ४०॥ मंत्रस्यनवर्द्धा जोनि नमः पत्रांतरेषु च॥ फडादिदश वर्णाश्च मंत्रस्यैव स
मालिखेत॥ ४१॥ शवसहारस्वराश्चापि केसरेषु दिशो लिखेत्॥ वेष्टयेत्कादिभिवर्णैश्शषसहविवर्जि
तं॥ ४२॥ तद्वाह्ये च तुरस्रेण वेष्टयेद्भूतवर्णकैः॥ कामनाभेदतस्तानि राशिकाजलेन भः॥ ४२॥ पंचहूस्वा
:पंचदीर्घाश्च कारायाश्च पंच च। पंचवर्गाः पंचयाद्याश्च क्षपदोश्च महोक्रमात॥ ४३॥ लंभवेत्पार्थिवे राज्ये
शां तो वरणे चैव तेजसे॥ उच्चाटने वायवीये विद्वेषे वादिमासले॥ ४५॥ मारणे तेजसैः शांता वाप्येव पु
ष्टौ च पार्थिवे॥ आम्निरूपेत्रेणो यपुरोध्दर्यं प्रपूजयेत॥ ४६॥ कुंभस्थं हूं जपेन्मंत्रं सहस्रं तेन सेचयेत॥
सम्यक्साध्येन सस्रत्पा सुत्रवान् रोगवर्जितः॥ ४७॥ यशस्वी दीर्घजीवी च सन्कलत्रान्तरंजकः॥ वाक्सि
द्ध्यश्चापि मेजस्तीप्रतापी विजितेन्द्रियः॥ ४८॥ शत्रुपदवमापन्नो ग्रामेचामतत्ले पुरे॥ संस्थापयेदिदं यं
त्रमरिभीतिर्विनश्यते॥ ४९॥ अथ वक्ष्ये वामगामी यंत्रभेदं शृणु कृतात॥ लिखेदष्टदलं पद्मं ससाध्यं
कोष्ठमध्यमः॥ ५०॥ यों यं मा ड्रं नयोलमस्फलिखेत्पत्रेषु च क्रमात॥ मंत्रबीजाष्टकं चोद्येद लेलेख्येषु तन्छ
फट्॥ ५१॥ पत्रांतरेषि षवर्णानि स्येवर्णा द्वयं लिखेत॥ द्विशाःस्वरान्केसरेषु दिक्षोष्मार्णा समन्वितान्

५२ ॥ कृतद्वयं वसद्वाहोतयोर्वीर्यांच कादिकान् ॥ उद्योनाचनरक्षेत्रं वज्राष्टकसमन्विते ॥ ५३ ॥ नबाह्ये विलिखेत्
त्रदूर्वं वङ्कृतेवर्गीकार् ॥ सनार्थघटपात्रीयमस्मात्सर्वरक्षादिरितं ॥ ५४ ॥ काम्यहोमं प्रवक्ष्यामि सख्याकार्यानु
सारतः ॥ सर्वपारिप्लवगुणाकार्या समीपतेरिपुः ॥ ५५ ॥ कार्त्तवीर्यस्य पत्निं विद्रोमसव्वंतकाम्यके ॥ क
कुत्रैलमहिष्याज्यैः मूत्रे कृत्वा तु होमयेत् ॥ ५६ ॥ धत्तूरफलहोमेन मार्योतेनिश्चितं रिपुः ॥ विद्वेष्यतेतिं वपत्रं
ः कमलैर्वश्यमाभवेत् ॥ ५७ ॥ उच्चाटयते विभीतस्य शमिमण्डिरवदिरस्य वा ॥ यवैर्हुतैः श्रियः प्राप्तिस्तिलैरा
ज्यैरघक्षयः ॥ ५६ ॥ तिलतंडुलसिद्धार्थलाजैर्वश्यो नपाभवेत् ॥ अपामार्गार्कदूर्वाणां होमात्लक्ष्मीप्रदा
यवन् ॥ ५७ ॥ स्त्रीवश्यकृतप्रियंगूनां गुग्गुलाभूनिशांतिदाः ॥ अश्वत्थोदुंबरप्लक्षवटबिल्वसमुद्भवाः ॥ ५८ ॥
समिधास्तमतेहुत्वा पुत्रायुर्धनंमुत्तं ॥ सर्पिकंच कसिद्धाश्वत्थरस्यफलानि च ॥ ५९ ॥ हुत्वालवणामि
श्राभिचारनाशः प्रजायते ॥ शेवतागोमयैः लंभोयप्राप्तिः शालिभिर्भवेत् ॥ ६० ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि कार्त्तवीर्यमनार्भिदः ॥ एकोनविंशत्यर्णोयं नारद्धिर्त्ववर्णक ॥ ६१ ॥ छंदर्षिस्यात्सदृजादि सर्वपू
र्ववदिरितं ॥ द्वितीयोर्यमेदउक्तोभजनातिष्टदायक ॥ ६२ ॥ कार्त्तवीर्यार्जुनायेति नमोभूलंनवाक्षरं
फ्रोंपूर्वकोदशार्णोयं विराट्छंदोदशरीरितं ॥ ६३ ॥ सर्वार्थसिद्धयेचास्यत्रियोगीत्यन्नपूर्ववत् ॥ स्यासपूजा
दिकं सर्वं दोयंतनतीयके ॥ ६४ ॥ फ्रों व्रीं दूर्वोतचाणिस्मभवेदेकादशाक्षरः ॥ प्राग्वन्न्यासादिकं सर्वं छेद

442

म्रेहुभमुच्यते ॥ ६५ ॥ नियोगलंभनायास्य वैरारणां वसुहारिणां ॥ आग्वसृजा प्रयोगो द्वितयो भेदा निरूपिताः ॥ ६६
क्रौं ह्लौं पूर्वोनवाक्षुभवेदेकादशाक्षर ॥ नरनारीनृपाणां वमोहनाय नियोजनं ॥ ६७ ॥ ऋत्रिछंदो सुविष्णाग्वप्रयो
गांश्चापि साधयेत ॥ एवं तु पंचमो भेदो मंत्रस्य परिकीर्त्तितः ॥ ६८ ॥ फ्रौं ध्रूं पूर्वोनवार्णि तु भवेदेकादशाक्ष
र ॥ नरनारीनृपाणां च मोहनाय नियोजनं ॥ ६९ ॥ क्रौं हूं । मंत्रेनवार्णी तु भेदः सप्तमको भवेत ॥ वश्ये पाप
क्षयं मोक्षं शुभं च जनुते सदा ॥ ७० ॥ फ्रौं मों नवाक्षरश्चेति नृमार्ज्जादि पूर्ववत ॥ आकर्षणाय वाराणां नियोग
: परिकीर्त्तितः ॥ ७१ ॥ फ्रौं क्रौं नवार्णो नवमो भेदः पूजादि पूर्ववत ॥ वागलंभ वागति लंभ नियोगः परिकी
र्त्तितः ॥ ७२ ॥ क्रौं श्रीं नवाक्षरश्चेति दशमो भेद उच्यते ॥ त्रिष्टुप् छंदोऽस्य दशिलभूत विंशति वडवेत ॥ ७३
क्रौं वा वीजं नवार्णोऽभेद एकादशः स्मृता ॥ हुं फट् नवार्णा इति च द्वादशो वादि पूर्वकम ॥ ७४ ॥ तृतीयं
भेदलाराधा मंत्र एकादशाक्षरः ॥ त्रयोदशस्तु भेदायं सर्वं पूर्ववदीरितं ॥ ७५ ॥ एवं भेदाश्चतुर्थाद्याः सप्तप्र
णाव पूर्वको ॥ द्वादशाद्याः सप्त मंत्रा जगती छंद सा मता ॥ ७६ ॥ प्राग्व मुत्पादिके सर्वप्रयोगः पूर्ववज्ज
नः ॥ दक्षिणामूर्त्तिरस्य गार्श्वेने विंशन्मंत्राः प्रकीर्त्तिताः ॥ ७७ ॥ अथातः क्रौं डं हां मनूनूर्वा मंत्राय फलप्रदान ॥
पूर्वोक्ते कादशो भेदो द्वादशः प्रणवादिकः ॥ ७८ ॥ जगती छंद सो मंत्रो प्रीको द्वौ ते प्राग्वदृष्यादिकं त
वेत् पूर्ववत ॥ ७९ ॥ क्रौं क्रौं नवाक्षरं क्रौं च मंत्रोयं द्वादशाक्षरः ॥ उत्पादि पूर्ववर्गोयं नियोगलंभने तमः ॥ ८०

षट्दीर्घाञ्चितक्रौं वीजं क्रोक्रमस्य षडंगमे ॥ तुर्ध्याप्यायेन्नीयोयं मंत्रस्ते परिकीर्त्तितः ॥ ८१ ॥ हुं फों नवाक्षरः फ
ट्मंत्रोयं द्वादशाक्षरः ॥ भ्रान्त्यपासादिके प्राव्यञ्चतुर्थः कीर्त्तितो मनुः ॥ ८२ ॥ उम्ली ल्लीकररोलंभमोहनविनि
योजनं ॥ मूर्द्धस्फोटय चौराणां प्रयोक्तव्यो विशेषतः ॥ ८३ ॥ क्रौं श्रीं संपुटितं कुर्यात्र्ववाणी सनुयं वमः ॥
त्रयोदशाक्षरो मंत्रः छंदोतिजगती मतं ॥ ८४ ॥ अस्य सर्वप्रर्वव्यस्यास्य रश्वरणानीयदा ॥ तिस्त्रोत्यो व
र्षमेकं यसत्संसकुर्वीरवत ॥ ८५ ॥ नखवर्णास्य पूर्वमवाप्यं यदिचोच्यते ॥ एकविंशतिवर्णोयं षष्ठो
मंत्रः प्रकीर्त्तितः ॥ ८६ ॥ प्रकृतिश्छंदउद्दिष्टमस्य द्विंशार्णविस्मृतं ॥ पुरश्चरणसंसिद्धं लक्षं जप्त्वा महाक
विः ॥ ८७ ॥ एकोनविंशस्यर्यास्तुवाग्भवादिस्समप्रमः ॥ मंत्रः षोङ्कोस्य भूत्यादिप्रयोगांश्च पूर्ववत्
८८ ॥ ॐ नमः कार्त्तवीर्यार्जुनाय वर्मी व्हठद्वयं ॥ चतुर्दशार्णो मंत्रोयमष्टमः परिकीर्त्तितः ॥ ८९ ॥ भूतनेत्रस्य
नेत्राक्षिवर्णोरस्योगपंचकं ॥ एकोनविंशदर्णोस्य पूर्ववत्स्यात्प्रसाधितं मतं ॥ ९० ॥ तारो नमो भगवते कार्त्त
वीर्यार्जुनायव ॥ हुंफट्स्वाहेतिमवमामंत्रो द्वापंचाशदर्णकाः ॥ ९१ ॥ त्रिवेदसप्तयुग्माक्षिवर्णो. पंचा
गमुच्यते ॥ भूत्यादिकं प्रयोगानां सर्वं पूर्ववदीरितं ॥ ९२ ॥ नमो भगवते श्री तिकार्त्तवीर्यार्जुनायव ॥
सर्वदुष्टांतकायेतितपोवलपराक्रम ॥ ९३ ॥ परिपालितसप्तद्वीपायसर्वपदेवदेव ॥ राजन्यचूडा
मणायमहाशक्तिमतेनमः ॥ ९४ ॥ सहस्त्रवाहवें हुंफट् दशमायं प्रकीर्त्तितः ॥ त्रिषष्टिवर्णो भूत्यादि

493

११०

प्रोक्तमेकोनविंशकं ॥ ९७ ॥ हृदयेन समाख्यातं राजन्यचक्रवर्त्तिने । शिरोवीराय संप्रोक्तं शिखा शूराय संमता ॥
९८ ॥ हुं नेत्रं लौर्ष्यं रूपं तं ध्याये मन्त्रेन पात्रमं ॥ अयुतं च जपेन्मंत्रं होमपूजादिपूर्ववत् ॥ ९९ ॥ अन्यथा वक्ष्य
ते ध्यानं राज्ये स्वार्थप्रसिद्धये । माहिष्मत्यां मंत्रिमध्ये समासीनमलंकृतं ॥ १०० नानावस्त्राभरणोः सितास
नगतं सदि । बाहुभिः शरचापानि चर्मासिमावसनोमरान् ॥ १ ॥ भयंडीपाशमूसलादीन्ध्यं तं प्रसन्नकं ॥
परचक्रे चौरराजभये ध्यानमुदीरितं ॥ २ ॥ अथान्यद्वक्ष्यते ध्यानं सर्वरक्षाकरं परं । त्रैलोक्याभीषणं ध्या
येद्युमांश्चरथस्थितो ॥ ३ ॥ मत्तं नं तन्नीयं तं च मध्याह्नार्कसमं प्रभुं । दोर्दण्डमण्डले च द्वारापाक्षिपं तं च
तीव्रतं ॥ ४ ॥ नानायुधधरैर्युक्तं रथिभिश्चपदातिभिः । गजयूथैरश्ववाहैकुराउलं घोतितनास्यकं ॥ ५ ध्यानं
वेधा स्वस्वाजः सहस्रांशनाशयिद्वं ॥ अन्यधेन्द्रसंघातं जित्वा समुत्तमे वजे ॥ ६ ॥ अथ मेवं तु नारा
दिश्यमः षष्ठाणी कोमतु ॥ एकादशः समाख्यातो ध्यानपूजादिपूर्ववत् ॥ ७ ॥ यंत्रमस्य प्रवक्ष्यामि सर्व
कामार्थसिद्धये ॥ आदौ चतुर्दलं पद्मं मष्टाष्टिरदपत्रकं ॥ ८ ॥ ततो बाह्ये वेददलं कर्णिकायां समालि
खेत् ॥ क्रौं बीजमथ पत्रेषु प्राणं वं साध्यनाम च ॥ ९ ॥ कार्त्तवीर्यं तमश्चातेत बाह्ये ष्टदले लिखेत् ॥ ए
कोनविंशत्यर्णस्य क्रौं नमो रहितार्णकान् ॥ १० ॥ लिखित्वा द्विदलं बाह्ये चाष्टो विंडसमचितो । तद्बहि
: षोडशदलेका मवीजं समालिखेत् ॥ ११ ॥ द्वात्रिंशद्दलके वक्ष्य मायाणा तु ष्टसमालिखेत । बहिर्

त्र्यष्टकं वीतमतमोहृत्त्रवनुष्टयं ॥ १२ तदाद्यवीथ्यां विलिखेद्वसुः षट्कोणकेमनुं ॥ द्वितीयायां ककारादि कक
रांतान्विलोमतः ॥ १३ तृतीयायां ककारादि क्षकारांतान्क्रमेण च ॥ ततो वीजानि विलिखेदष्टपत्रे चतुर्दले
१४ कं खं गं घं क्रमेणैव ततो बाह्ये षड्दले पुनः ॥ कुं खुं गुं घुं तथा टुं ठुं डुं ढुं षोडशपत्रके ॥ १५ ॥ एवं तत्र यशोप्पा
नि च वीथीका त्रिषोडश ॥ पुनर्दंतदलेकादिहांतवीजानि संलिखेत् ॥ १६ ग्रहणं विंशतिसंख्यात्रिपुरः का
दिचतुष्टये ॥ कार्यानुरूपं विलिखेत्तद्वाह्ये भूतमण्डले ॥ १७ द्विरावृत्त्या लिखेत्तत्र पूर्ववीथ्यां भूतारीकार ॥
लिखेत् ॥ कार्त्तवीर्यार्जुनस्यैतद्यंत्रं कोपि न वेत्स्यलं ॥ १८ अहं जानामि विष्णुश्च दत्तात्रेयो पितद्गुरुः ॥ चर्ळ
पत्रे स्थितं यत्र गेहे तत्र सर्वार्थसंभवेत् ॥ १९ राजते राज्यलाभाय नाशोरक्षाकरं भवेत् ॥ फलके गृहरक्षार्थं कुड्
ड्ये र के च वालकार ॥ २० भित्तौ तथाम्बरक्षाकृत्सर्वविघ्नापमार्जके ॥ कारागृहस्थफलके रोगनाशाय
स लिखेत् २१ ॥ चतुष्पादरोगनाशाय लिखेद्वकंकतोद्भवं ॥ अक्षजे कलिनाशाय सस्यकृष्येष्योदिरा
नले ॥ २२ ॥ शरावे लिखितं यंत्रं लोकवश्यो भवेद्ध्रुवं ॥ पताकायां ध्वजे वापि जयदं नात्र संशयः ॥ २३
चंदनागुरुकर्पूररोचनामृगशीरके ॥ लोकस्य गमदाद्यैश्च लिखेद्वश्यादि कर्मसु २४ लिखेदष्टवि
षैश्चापि मारणादिककर्मसु ॥ अष्टगंधेन विलिखेच्छांतिपुष्ट्यादिकर्मसु ॥ २५ तद्यंत्रकलशाले
का हंध्वा पुत्रं प्रलयते ॥ राजाभिषिक्तो भवति धैर्यशौर्यादिसंयुतः ॥ २६ ॥ कार्त्तवीर्यार्जुनोनाम

५५४

राजावाङ्ग सहस्रबाहो ॥ नस्य संस्मरणाद्देव हृतनष्टं च लभ्यते ॥ २७ ॥ नात्रिदर्णो मंत्रोयं छंदोनुष्टुप्पूर्ववत
मन्वादिकं वपंचांगं पादैः सर्वेणा कीर्तितं ॥ २८ ॥ गजस्पंदनगे सप्रपत्तिसंघोमना हृतं ॥ महागजसमारू
ढं महापत्तिर्णि नतो च नै ॥ २९ ॥ पाशांकुशो धनुश्चापे दधं नैभी षणाकृति ॥ धावमानमरार्नानोवधार्थ
संस्मरं नृप ॥ ३० ॥ वने महावारभयेगज मुह्वे निशागृहे ॥ एवं ध्यात्वायुतं जप्त्वा भयाश्येनानि सेतरे
न् ॥ ३१ ॥ सहस्रहस्तेपसा नि दधं नपस संस्थितः ॥ सुप्रसन्नं मणिगणालंकृतदीप्ततेजस ॥ ३२ ॥
नागनिष्ठस्मनं भूयंस्वर्णाद्येगोसमृद्धये ॥ आयुष्यं शेगणास्य द्वादशायं प्रकीर्तितं ॥ ३३ ॥ कार्तवीर्याय विद्म
हे सहस्रकराय धीमहि ॥ तन्नोर्जुनः प्रचोदयात् ॥ ३४ ॥ कार्तवीर्यस्य गायत्री प्रोक्ता स्वेपात्रयोदशी ॥ प्राक्वदु
न्यादिकं छंदोगायत्रं पूर्ववदूति ॥ ३५ ॥ सर्वत्रप्रयोगे भुजमवोषाहि नार्थिना ॥ गायत्रीजपमात्रेणा मंत्र
वीर्यप्रवर्धिनी ॥ ३६ ॥ मंत्रस्यास्यजपादेवि नष्टंद्रव्यं च लभ्यते ॥ ह नाश्चोरोभविघ्नं निनष्टं कं च सिध्य
ति ॥ ३७ ॥ नारोनमोभगवते कार्तवीर्यार्जुनाय च ॥ महाबलाय सर्वेनिडे श्रीदुष्टविनाशन ॥ ३८ ॥ उं फट्
स्वाहा रवाशाोयं प्रोक्तो मंत्रश्चतुर्दशः ॥ मन्वादिकं प्राग्वदेव छंदोनुष्टुप्समुदाहृतं ॥ ३९ ॥ सप्तसप्तेभुजनव
भिः ॥ चतुर्भिश्चांगपंचकं ॥ आनुष्टुभं जपेत्प्राप्तेतद्यस्यापन्नस्वर ॥ ४० ॥ निह्नुत्रप्रन्नस्य शुक्लोनि संशानम
ह्योनरंध्रराः ॥ मंडलानूप्रीयनशेरां विकलांगोथवा भवेत् ॥ ४१ ॥ यस्यादिशि भयं तस्याः सप्तवोनि

॥ मे॰तं॰ ॥
॥ ४८४ ॥

संजपेत् ॥ अवश्यं भयनाशः स्यादेकविंशतिभिर्दिनैः ॥ ४२ ॥ धनार्थं तर्पणं कुर्यादनेन सलिलैः शुभैः ॥ कृते त्वपू
र्वं लं प्रोक्तःऽध्येसत्कार्यसिद्धये ॥ ४३ ॥ तारो नमो भगवते नमः श्री । पदमुद्धरेत् ॥ कार्तवीर्यार्जुनायेति हैहयेति
पदं मतः ॥ ४४ ॥ मायाद्य श्रीकार्तवीर्यार्जुनेति च सहस्रतः ॥ करसहस्रसर्वेति दुष्टान्तक यथा स्मठेत ॥
४५ ॥ सर्वशिष्टेष्टदपदे सर्वनन्दाधिपदं ॥ स्वागं तु कामान् प्रवदेव स्यवस विल्वंपकार ॥ ४६ ॥ वार
ममशान्त्व करसहस्रैश्च निवारय ॥ तं ध्वत्वपाशसहस्रैर्वैधय येति नमो कुशः ॥ ४७ ॥ सहस्रैरोकर्षयत्व चा
पोऽङ्गनवदान्तः ॥ वेदवारो सहस्रैश्च भिंदि निसंवदेत् ॥ ४८ ॥ स्वहस्तौ कृन्तवक्रेति सहस्रैश्छिंदि युग्मकं
स्वहस्तोऽङ्गमभूशाल सहस्रमर्दय द्वयं ॥ ४९ ॥ स्वशोरगो भूमनादे तिसहस्रैर्भीषय द्वयं ॥ स्वहस्तो भूतव
क्रेतिसहस्रैर्हिंनि कृतय ॥ ५० ॥ परकृत्यां त्रासय द्विलतनष्टाकर्षय द्वयं ॥ ग्राम यद्विमोहया द्वितद्वा
लयद्युगं वदेत् ॥ ५१ ॥ उन्मादय द्वयं द्वेधा नाशय द्विर्विनाशय ॥ द्वेधा विदारय मन्मद्वय जृंभय द्वयं ॥ ५२
मारय द्विनयं प्रोच्य वशं कुरु वशं कुरु ॥ उच्चाटयोच्चाटयेति विनाशय विनाशय ॥ ५३ ॥ दत्तात्रेयश्रीप
दौ नेवादप्रियनमेति च ॥ श्रीकार्तवीर्यार्जुनेति सर्वनष्ट दध्वर्वदेत् ॥ ५४ ॥ स्वागं तु कामान् प्रवदेत
स्माद्वस्य विलूयकार ॥ चारसभूहान्तसत्पक्कवदेऽभूतय द्वयं ॥ ५५ ॥ हुं फट् स्वाहेति मंत्रो यं वारागाद्व
नलवर्णिताः प्रोक्तः पंचदशः छंदा गायत्र्यनाद्युपवर्ववत् ॥ ५६ ॥ दत्तात्रेयप्रियतमं मंऽत्रं द्विदिनवि

445

॥ राम॰ ॥
॥ ४४४ ॥

122

यमेन ॥ माहिष्मतीनिनाथाय शिरोमंत्रो मनाक्षरः ॥ ५७ ॥ रेवति च जलक्रीडासक्ताये ति शिखा मनूना ॥ हेहया
धिपाति दुंनः कवचे परिकीर्तितः ॥ ५८ ॥ सहस्रवाह्वेस्त्रंस्यादेवं पंचागमीरितं ॥ उदयवाराचापातिदक्षे
त्रिसूर्यसंनिभं ॥ ५९ ॥ प्रस्फुरयंतं ब्रलाण्डं वेन्नस्पीतिस्वनैस्तथा ॥ कार्तवीर्यं नपेध्याये मंत्रशोभि नकेउ
लं ॥ ६० ॥ एवं ध्यात्वा समभ्यर्च्य सर्वकर्माणि साधयेत् ॥ त्रिसहस्रे जपः प्रोक्तः होमं पद्मैर्वदाचरेत् ॥ ६१
दशोत्तरैः प्रतिशान्ते वैतो न्यमन्नाणि संदधत् ॥ चक्रेषु फक्रुशाल कुठारान्पाशतमेव च ॥ ६२ ॥ पाश चर्म
वज्रः शंखान्मध्य भास्करसंनिभं ॥ वलाघमतरा घोरं नीलमानं गलेस्थितं ॥ ६३ ॥ रक्तांवरं रक्तनेत्रं ध्या
त्वैवं प्रजपेन्मनुं ॥ तिशीर्षे छोत्तरशतं मंत्र ६ ठव्याप्तिप्ति द्धये ॥ ६४ ॥ जपेत्रिरूपे कपादेन व्यापालेप छ्रु
कशतं ॥ संप्राप्य मंत्रराजं चोग्र प्रयच्छ स्वखिलेचनं ॥ ६५ ॥ वैरेईन पश्च मंत्री यदा नेत्रं समिध्दुति न
पे दह्योत्तरशतं ध्यायेद्देवं वेन पाणिनात् ॥ ६६ ॥ कण्ठे सम्यक सर्वपश्च न्नष्टाभि म्रख मागानारं ॥
ध्यात्वे चंडदशाहेन नाच्छायांति विमोचिताः ॥ ६७ ॥ वारेईन्ने चतुर्थ्यां हृदि नरुद्धे दोमयेत्रिशि ॥ हलेप्र
कारूपे तेभीतेश्वारेरीति नितान्यथा ॥ ६८ ॥ वाराणन्प्रवेशाये डात्रो वरे पाध्यानन्तरः ॥ दशादिस्त्रज
पन्मेत्रं राष्ट्रादेरस्मारो भवेत् ॥ ६९ ॥ मंत्रेण परिजप्तानि पार्थिवानि रजांसि च ॥ क्षिप्तानि मोत्रिणा यत्रत
त्र शोभवेत्रिशि ॥ ७० ॥ क्रोंमित्येकाक्षरी मंत्रः कार्तवीर्यस्य षोडशः ॥ मातङ्गादिकं प्राप्य वक्ष्ये समे

॥ मे.तं. ॥
॥ ४७५ ॥

पुराक्रिया ॥ ७१ ॥ गर्द्दाघं भुञ्जे पाने नवडंगविधीरितः ॥ प्राग्वत्प्रयोगाद्यस्येवं पूर्वाम्नायः प्रकीर्त्तितः ॥ ७२
पश्चिमाम्नायमंत्राणां प्रोक्ताभ्यो रवभाषया ॥ अष्टोत्तरशतान्यत्र निश्चयेषां प्रसाधनात्कलौ ॥ ७३ ॥ पंचत्वा
नाः समप्रमीरा नवराणाम्हा मन्त्रबलाः ॥ हिंदुधर्मप्रलापारोनार्थं नेवक्रवर्त्तिनः ॥ ७४ ॥ पूर्वाम्नायेन वशाने षडशी
तिः प्रकीर्त्तिताः ॥ फिरंगभाषया मंत्राणां येषां संसाधनाद्भुवि ॥ ७५ ॥ अधिपा मंदराणां च संग्रामे ऽलपरा
जिताः ॥ इग्रेजानव षट्पंचलं प्रजान्याधिपाविनः ॥ ७६ ॥ विशाचोद्भुतिदर्शित्यः पंचजोक्ता सुयामया ॥
नर्दाजपूर्वाः सर्वपि मेन वामसिद्धिदा ॥ ७७ ॥ दक्षिणाचारफलदः कार्त्तवीर्यो नृपाः ॥ कामाचारेणाष्ट
ङ्गराणामिहलोके फलप्रदः ॥ ७८ ॥ नचाभिसांहितार्थं तु कार्त्तवीर्यं प्रयोजयेत् ॥ सप्तजन्मनु डारिडपैशाग
च्यं प्राप्नुयाद्विजः ॥ ७९ ॥ अथ तेभ्यः तुर्नं वक्ष्ये दीयदानं महाक्षितुः ॥ अष्टधा दक्षिणे मार्गे वाममार्गे
चतुर्विधं ॥ ८० ॥ इषादिषड्वैशाखे दीपादयो द्विजन्मभिः ॥ वामाचाररतैः शूद्रैः शोभमासे प्रदीयते
८१ ॥ अरिक्तायां द्विजैर्यो ऽरिक्ता चापि वामिभिः ॥ विनाशानिपूज्यो विप्रैर्लयो देयश्चैव सुवासिभिः ॥ ८२
स्थिरक्षिप्रविशाखासु रुड्याम्भीश्रुमो द्विजैः ॥ मीक्षाणे वांपि मिर्देयो दीपः काम्यो महाभुजः ॥ ८३ ॥ व्य
नीपात्रते वे हृत्सौ च हृष्टे प्रीतिवर्तष्टये ॥ शुक्रमे द्विजनयेषुर्षदीपदानं द्वयारपि ॥ ८४ ॥ स्थिरे क्षिप्रविशाखे वा
मानामिषिरे षु द्विजन्मनां ॥ निशादूर्द्धत्रिभागेषु विशेषेर्मध्ये तु वामिभि ॥ ८५ ॥ उपोष्य पूर्वदिवसे ब्रह्म

५५

॥ राम: ॥
॥ ४७५ ॥

११३.

वारीशपीतकौ ॥ प्रेतःस्थानानृप्रिंकाष्ठैः कृतानि संक्रियसलतः ॥ ८८ ॥ यथोक्तभूमिं प्रोक्षेतद्व्येवोधोलेपयेत् ॥
प्रोक्षेऽग्नेरगविलिखेत्तत्रयंत्रंसुशोभनं ॥ ८९ ॥ पद्मेरागकर्णिकायांतुकामबीजं समालिखेत् ॥ पत्रमध्ये क्रं वं क्रों
ग्रीं ध्रूं स्रां हूं च समालिखेत् ॥ ९० ॥ क्रों श्रीं हुं फट् चतुर्दिक्षु तत्पवाह्ये समालिखेत् त्रिकोणंतद्वहिः कुर्यात्
भुजेपत्रयेत्रयं ॥ ९१ ॥ वर्णानेविलिखेद् तत्कर्मवेकार्णपदं तथा वीर्यार्जुनायहृदयं नमवर्णाः समीरिता
९२ ॥ अग्निस्थंत्रैयथोक्तं तुनिदध्यादुपभाजनं वक्ष्यमाणांशलाकां च सूक्ष्मांगां स्थूलमूलकां ॥ ९३ ॥
विमुंचेद्दक्षिणेभागेपात्रमध्येकृताग्रकां ॥ पात्राद्दक्षिणादिग्वर्तिमुक्तांगुलचतुष्टयं ॥ ९४ ॥ अथोग्राद
क्षिणाधारांनिखनेच्छ्रिकांभुभा ॥ दीपंप्रज्वालयेत्तत्रगशेष्ठेशास्मरनिपूर्वकं ॥ ९५ ॥ दीपवान्पूर्वत्रदिग्भागे
सर्वतोभद्रमण्डले ॥ तेऽष्टलाष्टदले चापि विधिवत्स्थापयेद्घटं ॥ ९६ ॥ तत्रावाह्यतु पाशांकुशं पूजयेत्सर्ववत्रि
शि ॥ स्ननत्प्रोक्तंह्विजानीतां वामिभिर्वामभागके ॥ ९७ ॥ क्षेप्याशलाकाकुरीं च पश्चात्तं पूजयेद्वपं ता
लाक्षतनिलान्नमेगृहीत्वामंत्रमुच्चरन् ॥ ९८ ॥ ध्यायंदेवंक्षिपेत्तायंदीपदानमितीरितं ॥ अथमंत्रंप्रवक्ष्
क्ष्यामि तारं पाशं त्रयावधि ॥ ९९ ॥ कार्त्तवीर्यार्जुनायेति वदेन्माहिष्मतीपदं ॥ तापायेति सहस्रवाह
वेपदमुच्चरेत् ॥ २०० ॥ सहस्रक्रतुशक्तांतेदीक्षितायेपदंवदेत् ॥ दत्तात्रेयप्रियायेतिआत्रेयायवदेत्ततः
१ ॥ अनसूयागर्भरत्नायहुं श्रींप्रवदेत्ततः ॥ इमंदीपंगृहाणेतिअमुकंरक्षरक्षच ॥ २ ॥ दुष्टनाशाय

॥ मे·तं·॥
॥ ४८९ ॥

युग्मे द्विः पानय द्विश्चपानय इत्युक्त्वा जलि हृदयं मायांतारं क्रौं ह्लीं हस्रां गना ॥ ३ ॥ अनेन दीपवर्येण पश्चिमाभिमुखे
न च ॥ अमुकं रक्ष इमुष्का अमुके निवरप्रदा ॥ ४ ॥ नायकं ह्रैं ह्रुं अथानारं ह्लीं श्रीं स्वाहा सर्विंदुकान् । वदेद्दर्णाश्च का
गदीन्दशनारह्ना गना ॥ ५ ॥ दीपदानस्य मंत्रोयं मंत्रवाराणां वराक्षरः ॥ दत्तात्रेयो मुनिश्रेष्ठो दीपितं देवार्जितः स्मृतः
६ ॥ श्रीं वीजेन पडंगानि दीर्घ बद्धेन्दुधारवरेन ध्यात्वा देवं मंत्रमेन पक्षेऽन्तर सहस्रकं ॥ ७ ॥ जपेत्तारेण तथा पाइंपा
यां क्रीं श्रीं दहं गना ॥ श्लोकं शं चपुनस्तारं मंत्रः प्रोक्तो नवाक्षरः ॥ ८ ॥ प्राप्तव्यन्ति दैवज्ञो गेहे दोषष्टमपि तं
पावादि नंभवे दीपस्यानस्य नो नपेवर ॥ ९ ॥ कार्यं पंचविधं होयायम साध्यं माध्यमेव च ॥ कृत्य साध्यं च तासाध्यं
वमुसाध्यं नस्यलक्षणं ॥ १० ॥ उष्णग्रहे हरकार्यं सवल विघ्रकर्मनि ॥ अस्तत्येन च साध्यं स्यात्कार्यमेका
दिनीचुने ॥ ११ ॥ पापाद्यादेर्कलवेन्कार्यंतु साध्यवेत्वं किंचन ॥ असाध्यकार्यगहेतु पलानामयुत
१२ ॥ पलानां पंचशतस्याच पात्रं कुर्यान्मुशोभनं । पंचाश श्रुत्र संख्या मानं येपानवनत्रव ॥ १३ ॥ चतुर्विंश
त्पलानवशतानां कादशीनां ७ला । विंशद्वारस्त्रिवंनत्रचतुरशितं त्रभूतं ॥ १४ ॥ साध्यकार्य्य भवे त्वेहत्रि
सहस्रपलानि तु । सपादशतमानेन पलानां पात्रमुच्यते ॥ १६ ॥ चर्मयस्य प्रसूत्रा । तिचत्वारिंशतं प्र
मांणी च ॥ शलाका षोडशपलाः कर्तव्याः हस्तसंमिता ॥ १७ ॥ अर्के हल भवे तेहनियोते दीपदानक
स्तदु साध्येपवेत्रो हेः पलानां द्विसहस्रकं ॥ १८ ॥ वाराणसीडपलं पात्रं वर्णचेतनत्र पंचतंत्र । त्रिंशानुभाः प्र

५५१

॥ तं: ॥
॥ ४८९ ॥

कर्त्तव्या शालो काष्ठो ऽङ्गो गुला ॥ १८ ॥ द्विपलान्तत्र भूगोर्ह्वं कराष्टक विनिर्म्मिते ॥ साध्य कार्यस्त्रे स्तु भ्रम: पलानां न
सहस्रके ॥ १९ ॥ पात्रं ज्ञानवलं प्रोक्तं निमोवर्त्तयइरिना ॥ विंशन्त्यत्र शालो का नुपलैकाष्ठे । ऽङ्गो गुला ॥ २०
सुमाध्यकार्यस्त्रे हेमपलानां शानपात्रकं ॥ द्विपंचाशत्पलमितं पात्रं तत्रैकवर्त्तिका ॥ २१ ॥ तिथिसूत्राष्टहि
नत्रपंथेद्धंष्ठो ऽङ्गोगुला: ॥ शालो का कार्यं तपेगास्तनं वा मानपाचरेत ॥ २२ ॥ पंचसप्त विंहत्ये नुपात्रंवहि
पलेमते ॥ च्छष्टाङ्गुलाकाशालो काकास्याद्धनार्धत्रिंशन्तामतं ॥ २३ ॥ पलाष्टनं घनंनेवपात्रं नत्रिपला
मितं । वर्त्तितत्र तिथिसूत्रो नाशालो का नष्टमगनिता ॥ २४ ॥ वाण्डाष्टतं गृहं मेव कार्यं गीयैप्रयोजयेत ॥
--- दशकार्याणी वक्ष्यं तेत्रक मेणाच ॥ २५ ॥ रसायनस्यंमिध्येर्थ्यं प्राप्ये राज्यां तरस्य चा । स्वर्ष्णोदिम
त्रिला भार्थे प्राप्तदेवा मतानिवे ॥ २६ ॥ पात्रं स्वर्णोस्य तिविर्हं स्या ला काषिपुवर्णां जा ॥ कृष्णभरत्के
सूत्रा राणां वर्त्ति स्तत्र प्रकीर्त्तिता ॥ २७ ॥ कपिलागोमयपरम: प्रोक्तो यंत्रस्थले व ते । वाराणासीधारे मध्य
लीरं स्यान्ते प्रकीर्त्तितं ॥ २८ ॥ दीपमात्रे लिखेद्यंत्र विभ्रमो गंधाष्टके न च । कपिलाज्यो घनै दीप: उथ्रमा
यंत्र प्रकीर्त्तित: ॥ २९ ॥ रागद्वेषौ । यसैक्यस्य पात्रं व र्त्ति: । सिनायवेन दीप: प्रस्पृष्टव: स्याप्य: कार्यवी
र्यं चाष्टक: ॥ ३० ॥ कार्य्ये द्वेष सिनायोगा त्रिलेवकृमयाधुना । पात्रमध्ये नुकाश्मीररोचनात्वस्नेति
स्वेन ॥ ३१ ॥ पूर्वस्थानेथवा स्वत्र नद्यासंगमयेरापति । ऊपराम स्थाने वापि द्विनीयार्थ प्रकीर्त्तित: ॥ ३२
विवादविजयार्थं नुपात्रंगीघ्नमत्तुंगांजं — ष्टरक्तसूत्रस्य वर्त्तिगोमयं नीरकै: ॥ ३३ ॥ लिखेद्यंत्रंपात्रमध्ये

॥ मे·तं· ॥
॥ ४७ ॥

रुचंदनयुक्चंदनैः ॥ नवाक्षीनांशीर्षे गोहे नन्मी। यायं प्रकीर्तितः ॥ ३४ ॥ नष्टप्रव्राप्तये पुत्राश्रेष्ठ्यश्रीधनहेतवे ॥
नाप्रेक्षुर्याद्दीपदानं गोघृतेन महर्दि ॥ ३५ ॥ श्वेतसूत्रेशलाका हि प्रपित्रायंत्रकं लिखेत् ॥ भूमौ गोमय
नोयेन पात्रे संस्थिकरोचनै ॥ ३६ ॥ अन्यत्कैनाम्रपात्रं स्याद्दीपः स्यास्यपश्चिमामुखः ॥ सत्रो हे ते घृतं गव्यं
शलाके षोडशांगुला ॥ ३७ ॥ गेहं स्वर्का। यंयंत्रस्य लवतं गोमयेनच ॥ पात्रे छागंधैः संप्रोक्षोदीपो यंत्र
दीयक ॥ ३८ ॥ भूतादिहरीकरणो पात्रं वर्परकं भवेत् ॥ शीलावर्तिस्तत्र तैलं भवे न्कुत्रवसंपिते ॥ ३९ ॥
गेहद्वारमुखो दीप तन्शलाकास्पृशा वच ॥ यावत्त्वलतिदीया सौनायतस्ये प्रदर्शयेत् ॥ ४० ॥ ततः पत्ना
पत्ने भूनाति रूपाषिसुन्तरक्ष रागात् ॥ सापाधिकोपद्रवी। तिनकुर्यास्तदिप्रच्यते ॥ ४१ ॥ ततस्थिरूगते
ज्मं गेराकन्त्र्यंकवचं वनं ॥ अमेहिधाररणाद्यं त्रेदशादो षमुपचम ॥ ४२ ॥ शांतिके पौष्टिके दीपामु
रूपात्रे प्रणाश्यते ॥ वर्तिः पीतामयपी शलाकोदस्मुलोमस ॥ ४३ ॥ यंत्रं हंषस्पे राकुमाशांताकाहुं
नमो हि वं ॥ पुष्पं गोदीपपात्रे नचंदने नत्रि बष्टक ॥ ४४ ॥ दीपमुरोगनाशाय पात्रे पित्तलसंभवे ॥ ॥ राम· ॥
कल्पयाव लिरवेशुत्रं शलाका पिचरीतिपा ॥ ४६ ॥ प्राग्मुखं स्थापयेत्तत्र रोगिणां कवचे ग्रथेत् ॥ मार्ज
ये च कुशैः संप्रदिनं सप्तमकस्त्वयं ॥ ४७ ॥ माषपात्रे पीतसूत्रं नैक्ष न्यासं शलाकिका ॥ त्रिशाद ॥ ४७ ॥
सिंहवामलं समुरवादेरष्टतस्तयं ॥ ४८ ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि वामे दीपचतुष्टये ॥ धत्तूरतैलमष्टं

448

२५

वा पात्रं नरकपालजे ॥ ४८ ॥ वायव्याभिमुखो दीपः शलाकास्थिसंभवा । दयःश्मशाने वान्यत्रःसाध्वःस्था
न्त्रवमस्तथा ॥ ४९ ॥ लोहपात्रेषु नग्नहेववस्त्रयादक्षिणाभिमुखः । यंत्रकालपुरीयोगाश्मशानागारकेन च ॥ ५०
पात्रमध्ये सरलाकाष्ठशलस्या हृदले पुत्रकं ॥ भूले यः कालशङ्कनामा रौद्रश मस्त्वयं ॥ ५१ ॥ विद्वेषार्थ
कांस्यपात्रं स्नेहो वि --- तिजः ॥ वर्तिश्चकर्त्तुरागे हंभून्यमेकादशस्त्वयं ॥ ५२ ॥ उच्चाटने मध्यये स्पोत्रे तैलं तु
न सार्थयं ॥ पुनर्जाग्निशलाकाचदीपोयं द्वादशः स्मृतः ॥ ५३ ॥ नित्यदीपेव वह्निपले पात्रमार्क --- लं
वदोगलाशेस्ये काचनकार्य्यः पश्चिमाभिमुखः ॥ ५४ ॥ एवमेवं प्रकुर्वीत दीपं शाक्तं नमव्यथ ॥ प्रस्पंतेन
स्पष्टि न्हेतियमोज्ञानं त्रिकालजं ॥ ५५ ॥ दीपप्रबोधकाले तु वर्जयेदशुभा ॥ विप्रादीनां तु पंयोशत्स्याद
र्थीनां निरीक्षणां ॥ ५६ ॥ तस्मिन्नवसरे कार्य्यसिध्ये भवति नान्यथा ॥ शूद्रादीनां तु पंचाशन्स्य यथा
नां निरीक्षणां ॥ ५७ ॥ अतियत्नात्कार्य्यसिद्धिं कुर्या-यविलंबनः ॥ सारवाद्यादिपंचाशत्पदार्थनां तु द
र्शनं ॥ ५८ ॥ ष्पन्यमेसतिकार्य्यस्यनैवसिद्धिः प्रजायते । कार्य्यनाशो भवेद्वचोक्ते छादीनां तु दर्शनं
५९ दीपज्वालायताविध्ये चक्रानाशविधायिनी । सशङ्काभयदाकर्तुरुज्वलाभिमुखेहमना ॥ ६० ॥ कु
लाश्मशानयोरन्यस्थैवमन्नीचारमीनिदा । कुनदीपेयदापात्रंसदेहपेतदैवतः ॥ ६१ ॥ यक्षादर्काभि
दागच्छेयन्नेनानाचमालयं ॥ वर्त्ति नेरयदा कुर्यात्कार्य्यसिध्यद्विलंवन ॥ ६२ ॥ नेत्रदीनाभवेके

नीतं स्थितदीपांतरे कुर्यात् ॥ स्वर्णं विसृज्य तेन तांबि दीयताशेत्र वै नभा ॥ ६३ ॥ ओमार्जाराखुसंस्पर्शे भवेद्
पतितोभयं ॥ यत्रारंभे व ५ पलैः कृतो दीपो विलेपदः ॥ ६४ ॥ पलानां पंचविंशत्या दीपादेपार्थसिद्ध
यं ॥ पंचाशता चारणोच्चाटनश्च वश्याय वैष्णवे ॥ ६५ ॥ पराजयश्च शत्रूणां पंचसप्ततिभिर्भवेत् ॥ शत
मे शत्रुनाशः स्यात्सहस्रेणाखिलाः क्रियाः ॥ ६६ ॥ तस्माद्दीपा रक्षणीयाः प्रयत्नेनं नरायन ॥ आसप्ता
हे प्रकुर्वीत ब्रह्मचर्यं च भूशय ॥ ६७ ॥ स्त्रीशूद्रपतितादीनां न भावमपि वर्जयेत ॥ जपेत्सहस्रं प्र
त्येकं मंत्रराजं नवाक्षरं ॥ ६८ ॥ स्तोत्रपाठं प्रतिदिनं निशीथिन्या विशेषतः ॥ एकपादेन दीपाग्रे
स्थित्वा थो मत्तनाथकं ॥ ६९ ॥ सहस्रं प्रजपेद्रात्रौ सोपी हे छिप्रमाप्नुयात ॥ समाप्तो तोयमच्छले
भोज्य द्विजपुंगवा ॥ ७० ॥ कुम्भादकेन कर्पूरेण मभिषिंचेन्मनुं स्मरन् ॥ कन्यां च दक्षिणां दद्यात् स्वश
क्त्या तो परहेतवे ॥ ७१ ॥ – – दत्त्वांशेन पुष्पां ब्राह्मणो भोजनं ॥ विशेषंति मम मध्यं स्यो छनांशिनां
वरं स्मृतं ॥ ७२ ॥ इति ते कथितं देवी दीपदानं महोक्षितः ॥ अतः परं किं वक्षामि तन्नच्छन्नतुरेतमा ॥ ७३ ॥
इति श्रीमत्समायामत्सकालानलमते मेरुतंत्रे शिवप्रणीते कार्तवीर्यमंत्रकथनं नाम पंचत्रिंश
प्रकाशः ॥ ३३ ॥

447

भैरव तन्त्र

द. नं. १६८३२

मूल्य — १६०